

The Department of Public Instruction, Bombay

THE
PARÂŚARA DHARMA SAMHITÂ
OR
PARÂŚARA SMṚITI,
WITH
THE COMMENTARY
OF
SÂYANA MÂDHAVÂCHÂRYA

EDITED WITH VARIOUS READINGS CRITICAL NOTES
INDEXES APPENDICES &c

BY
PANDIT VÂMAN ŚASTRI ISLÂMPURKAR.
VOLUME II, PART II

(00 COPIES)

Registered for Copy right under Act XXV of 1867

Bombay
CENTRAL BOOK DEPOT
1906

(All Rights Reserved)

Price, Rs 6
Sanskrit Series No LXIV

सुम्यच्याम्:

एज्युकेशन-सोसायटी-मुद्रणालये मुद्रितम् .

TABLE OF CONTENTS.

	PAGES
Prefatory Notes	vii—xviii
Table of Contents in Sanskrit	1—12
Text and Commentary	1—293
Appendix No 1.—Names occurring in Parāśara's Text of XII Chapter	1—2
„ „ 2—Names of Authors and Works occurring in Mādhavāchārya's Commentary	3—6
„ „ 3—Index of Quotations in Mādhavā- chārya's Commentary	7—48
„ „ 4—Index of Words occurring in Parāśara's Text	1—46
„ „ 5—General Index of Quotations occurring in Mādhavāchārya's Commentary on Volumes I. and II or on Chapters 1—12	1—322

PARÂSARA DHARMA SAMHITÂ.

VOL. II., PART II.

PREFATORY NOTES.

This part forms the concluding portion of the second volume of the great Parâsara Dharma Samhitâ with Sâyana Mâdhavâchârya's learned commentary on it. It consists of a single chapter, and treats of some of those questions of *âchâra* (usages, customs, and general conduct of life) and *prâyaścitta* (atonements and expiatory rites) which have not been noticed anywhere in the preceding chapters. It can, therefore, be said to be a supplementary chapter on this vast subject of *âchâra* and *prâyaścitta*. In fact the author himself regards the chapter as such.

As we have already seen the author has devoted the first three chapters of the work to *âchâra* and the next eight to *prâyaścitta*. He has thus dealt with these two divisions of the subject almost independently of each other in the main part of the work. But in the present chapter he has departed from this method ; for instead of dealing separately with the two divisions he has intermixed them, though thereby no inconvenience of any kind is caused to the reader.

For the purpose of collating and editing I have here used as my basis the same manuscripts as those which were used by me to prepare and edit the first part of this second volume. As these manuscripts have all been

already described in my prefatory notes to that part, a repetition of their description is, I think, needless here.

The learned Commentator, Sâyana Mâdhavâchârya, quotes copiously from various authors and works in this part, as he does all throughout the work. I here subjoin, in alphabetical order, short notes on twenty of them, they being such authors and works as have not been previously referred to anywhere by the Commentator in the course of this work. The other authors and works I have already briefly noticed elsewhere, as a reference to my prefatory notes to the preceding parts will show.

I cannot close these notes without observing that although our author has now practically concluded the subject of *âchâra* and *prâyaścitta*, he does not feel satisfied that he has done full justice to it. For, in the very opening paragraph of this chapter he significantly remarks —

अतिरिक्तानापरिशिष्टानां केषाञ्चिदाचाराणां प्रायश्चित्तानां च विधानायाऽयं द्वादशोऽध्याय आरभ्यते,
implying thereby that he takes up a few only of those questions of *âchâra* and *prâyaścitta* which have escaped his notice in the preceding chapters.

I have annexed at the end of this part two appendices of a general nature —one, a list of the words occurring in the text of the two volumes now before the public; and the other, a general index to Mâdhavâchârya's numerous quotations. It is hoped that these additional appendices will prove to be of use to the reader as a means to easily find whatever reference he requires from either the text or the quotations in the commentary. It was my intention at first to attach these two appendices to the last (third) volume of the work which is now

in the press; but upon further consideration I thought it more proper and expedient to place them in as close a proximity as possible to that part of the work wherein the words and the quotations in question are met. Another reason which induced me to allot the said place to the appendices is that our author, the great sage Parâśara, has nothing whatever to do with the third volume, the same being all exclusively the work of the Commentator, Sâyana Mâdhavâchârya. A further reason is that that volume does not deal with any question of *Āchâra* or of *Prâyaścitta*, it being solely devoted to questions of *Vyavahâra*, or the judicial or legal side of *Dharma*.* For these reasons the most appropriate place for the two appendices, I thought, was at the end of the second volume. That place, therefore, I have assigned to them.

BRIEF OBSERVATIONS ON SOME OF THE AUTHORS &c.,
QUOTED BY SÂYANA MÂDHAVÂCHÂRYA IN HIS
COMMENTARY ON THIS CHAPTER.

(1) अभिधानम् (*Abhidhānam*):—I have not come across any copy of any work on *Dharmaśāstra* of this name printed or manuscript, nor have I been aware of the existence of any work bearing this title. Mâdhavâchârya quotes *one* line under this heading. Exactly

* It will be a mistake to presume from this that the great Parâśara was not well versed in *Vyavahâra*. Though disinclined to treat the subject himself, he has duly hinted about it. The question then naturally arises, why did he not take up the subject himself? This question I propose to discuss at some length when a more fitting opportunity occurs. Mâdhavâchârya also slightly refers to this question in his introduction to the Commentary almost at the very outset. (See verses 8-24, pages 15-18, Part I, Vol. I.).

the same line appears, however, in *Brahmapurāṇa* (*vide* also my reference at page 206 of the text).

(2) उदाहरणम् (*Uddharanam*) — Though not extant now, at one time this work appears to have been a standard authority on questions of *dharma* (religious, moral, and civic duty). Mādhavāchārya in his allusion to it gives it the epithet “Śāstra.” He quotes from it two lines (page 273), and the idea conveyed in them is found expressed in many places in the *Sāntiparva* of the great Hindu epic the *Mahābhārata*.

(3) ऋग्विधानम् (*Rigvidhānam*) — I know of only one manuscript bearing this name. It contains 600 *ślokas* (verses) and ends with the colophon “शके १४२३ आश्विन शु० १ वातापिक्षेत्रे लिखित” which means “transcribed at the holy place Vātāpi on the first of the bright half of Āshvina in the Śaka year 1423.” This date proves that the manuscript is very old. Vātāpikshetra† is perhaps our modern Vāi in the Satara District. Most of the thirty lines quoted by Mādhavāchārya at pages 279-281 as from this work are found in this manuscript. I may as well mention that in my search for manuscripts I once came across one bearing the title बृहद्विधानम् (*Bṛhadrigvidhānam*). This too I found to be a very old manuscript, containing 1,000 *ślokas* (verses), and it bore the Śaka year 1691 as the year of its transcription.

† The writer of the colophon had perhaps in his mind the Paurāṇic story of Vātāpi and Nivāla who lived near the Sahya mountains. And there is no place near the Sahya-mountains except Vas which bears a close resemblance to the word Vātāpi kshetra. The editor is aware that modern scholars have tried to identify Vātāpi with Bādāmi in the Bijapur District. But Bādāmi was never known as a *kshetra* nor can it be said to be in the vicinity of the Sahya-mountains.

None of the lines quoted by the Commentator could, however, be traced in it

(4) चमत्कारखण्डम् (*Chamatkārakhanda*) — This is a portion of the great Skanda purāṇa. Our Commentator, Mādhavāchārya, also says so when he quotes from it. He borrows twenty two lines from it at pages 220-221. What part this *Chamatkārakhanda* forms of Skanda purāṇa it is not possible to say. The *Purāṇa* itself consists of six volumes called *samhitās*, each *samhitā* being sub divided into several parts called *khandas*. A complete copy of *Skanda purāṇa* in any form has not yet been found anywhere. Some portions of it are found at one place and some others at another, but all these even if collected and put together can hardly make up a complete copy of the original voluminous work. I have seen a manuscript copy of a book styled *Chamatkārakhanda*, but Madhavachārya's quotations cannot be traced in it.

(5) तैत्तिरीयारण्यकम् तैत्तिरीयसंहिता (*Taittirīyāranyakam, Taittirīyasamhitā*) — These two works belong to the Black Yajurveda. I have noticed them elsewhere at some length. Madhavachārya makes a few quotations under both these titles at pages 48, 53 and 282.

(7) नन्दिपुराणम् (*Nandī purāṇam*) — It is not possible to say definitely what author or work our Commentator exactly alludes to under this title. There is a नन्दिकेश्वर पुराणम् (*Nandikēśvarapurāṇam*), a नन्दिपुराणम् (*Nandīpurāṇam*) and a नन्दिधर्मम् (*Nandīdharmah*). The first two of these, differing as they slightly do from each other in their titles, may after all be identical so far as the subject they treat of is concerned.

I have in my possession a manuscript entitled *Nandikeśvara-purāṇa*. It is an old manuscript consisting of 76 folios, but it is incomplete and without date or colophon. Of the seventeen lines quoted by Mādhavāchārya as from *Nandipurāṇa* at pages 242 and 243, six are found in this manuscript. It can, therefore, be presumed that *Nandipurāṇa* and *Nandikeśvara-purāṇa* are one and the same. But at the same time the four lines which the Commentator quotes at page 375 of Part 1, Volume I., of this work as from नन्दिकेश्वर cannot be traced in it.

नन्दिधर्मः (*Nandi-dharmaḥ*) cannot surely be a work of the same class or kind as *Nandi-purāṇa*, or *Nandikeśvara-purāṇa*, as the very name implies. It has undoubtedly some reference to *dharma* or religious and moral conduct. I regret that I have not been able to find or trace any copy of any work bearing this name. The only information that I have about it is from Mādhavāchārya himself. From his remarks *Nandi* appears to be the name of an author, and in the list of law-givers copied by him from the *Āśvamedhika-parva* of the *Mahābhārata* the name *Nandi* occurs (*vide* page 109, Part 1, Vol. I., of this work). But this name cannot be found anywhere else among authors of *dharma*, and in the absence of any definite information on the point, it is impossible to hazard any opinion as to who or what *Nandi* is and what is meant by *Nandi-dharma*. One surmise, more probable than any other, appears to me to be that *Nandi* is a mythological name of God Śiva's Bull, and not the name of any human person. It was usual in old days to introduce, in the course of big epics and other works dialogues on metaphysical

theological or similar other, subjects, the persons taking part in the dialogues being represented as super-human beings. Such dialogues, when of sufficient importance and of special interest to the public, were in course of time detached from the main work, and reproduced in the form of an independent work under the title of the name or the names of one or both of the persons concerned in the dialogue. In the same way, Nandidharma, a dialogue between Nandi the Sacred Bull of Śiva and some other mythical person, might have been detached from a bigger work and made to appear as an independent treatise under the Sacred Bull's name. This view appears to me to be more probable than the theory that Nandi is any real author or Smṛitikāra. Similarly the dialogue between Īśvara and Pārvatī called Umā-Maheśvara-saṁvāda (उमामहेश्वरसंवाद) in chapter 140 of the Ānuśāsanika (आनुशासनिक) Parvan of the Māhābhārata is an instance of the kind which fully supports our view.

(8) नागरखण्डम् (*Nāgara-khaṇḍam*):—This is a portion of *Skandapurāṇa*. I had a manuscript copy of it in my collection which I have presented to the Ānandāśrama, founded at Poona by my friend, the late Mr. Mahādeva Chimnāji Āpte. This copy contains about 4,000 ślokas, and the lines quoted by Mādhavāchārya at page 230 are found in it, though with a great variation in the reading.

(9) नारदपुराणम् (*Nārada-purāṇam*):—There are two quotations from this work, one of nine lines at page 228, and the other of six at page 267. I have a manuscript of this name in my possession. It contains 2,700 ślokas; it has a colophon and all the semblance of com-

pleteness. But in my opinion the original work is much bigger, containing not less than 9,000 *ślokas*. The various *purāṇas* which refer to the work well nigh approach the latter figure, although they are not quite agreed as to its exact extent.

(10) पराशरोपपुराणम् (*Parāśarōpa purāṇam*) — As the name itself indicates, this is one of the eighteen Hindu *upā* or minor *purāṇas*. Its reputed author is Vyāsa,* but Mādhavāchārya seems to attribute the authorship to Parāśara and concludes his quotation with the remark:—
 “एतत् सर्वमुपपुराणे पराशरेण प्रपचित” Whoever the real author may be, whether Vyasa or Parāśara, there cannot be any harm in adhering to the general view that Vyāsa is the author or composer, and that he wrote it at the instance and initiative of Parāśara his father. The work has not yet been published, and so far as I am aware, only a few manuscript copies of it are available. One copy, I understand, is in the collection of the Government of Madras, and another of which I had recently a loan from Benares through Mr Sadāshiva Kāshināth Abhyankar is in the possession of a Bengalee gentleman. I regret that the latter copy came to hand some time after the text had passed through the press, and that I was, therefore, not able to note any references from it in the body of the work. This latter manuscript contains 3,000 *Ślokas*, and the twenty six lines quoted by Mādhavāchārya at pages 276-277 are found in it.

(11) पौराणिकाः (*Paurāṇikās*) — Under this heading

* I believe that Vyāsa was a real historical person in spite of the contrary view generally held by critical scholars and I have got ample evidence in support of my view.

Mādhavāchārya quotes four lines (pages 124-125), but it is not possible to say from what particular work he borrows them. The term *Paurāṇika*, however, gives rise to the conjecture that the Commentator could have meant by it no others than some renowned and staunch believers in the teachings of the Purāṇas and scholarly expounders of those teachings, and that the lines quoted by him may be from some of their memorable sayings

(12) बह्वचाः (*Bahvrichāḥ*) — There is a long quotation of seven lines at page 2 as from this. The quotation is obviously from the Rig veda, as the term Bahvricha means one conversant with a collection of *Riks* from the Rig veda.

(13) बृहद्याज्ञवल्क्य (*Bṛihad̐yājñavalkya*) — Mādhavāchārya has quoted two lines at page 79 as from this work. But I have not been able to secure or trace any manuscript of it. There is a manuscript in the Deccan College collection, entitled बृहद्योगियाज्ञवल्क्य, but the above lines cannot be traced in it. They cannot also be found in *Yājñavalkyasmṛiti* (याज्ञवल्क्यस्मृति) of which *Bṛihad̐yājñavalkya* may be an enlarged edition.

(14) भारद्वाजगृह्यम् (*Bhārad̐vāja gṛhyam*) — Mādhavāchārya has quoted five sentences at page 109 as from this. I had on loan a manuscript of the work from one Śaḍisiva Bhatji Deva of Paithan, in which I could trace only the first and the last of the sentences. The manuscript, though evidently incomplete and incorrect, has a colophon.

(15) मध्यमांगिराः (*Mad̐hyamāngirāḥ*) — I have succeeded in collecting as many as nine different manuscripts of *Angiras Smṛiti*. Of the two lines quoted at page 64 by

Mādhavāchārya and four at page 72, the former alone are found in one of these manuscripts as verse 36 of its 2nd chapter. The prefixes लघु (short or abridged), मध्यम (ordinary or modified), and बृहत् (comprehensive or enlarged) are added generally to the titles of works to signify the various forms or recensions they pass through under the same or different hands, and thus Mādhyamangira is probably only a modified edition of Angira's Smṛiti and not an independent work.

(16) वृद्धबोधायन (*Vṛiddhābāudhāyanah*) — *Bau dhāyana dharma Sūtra* is pretty well known, and is often quoted in works on *Dharma*. It has already been printed in Europe, and I have noticed the work at some length in my note at page 1 of Part I, Vol I. Nothing, however, is known, so far as I am aware, about *Vṛiddha bau dhāyana*. Mādhavāchārya quotes four lines at page 270, and these are such ordinary lines as can be met with in most works on *Dharma*, but in the European edition of *Bau dhāyana* they do not appear.

(17) वृद्धहरित (*Vṛiddha hārītah*) — Three lines quoted at page 116 by the Commentator are found as verses 71 and 72 of chapter 11 of a manuscript which is in the possession of a gentleman at Pārner in the Ahmednagar District. This manuscript has 13 chapters and 1,723 *ślokas* in all. Other manuscripts of this work are also available. One is in the Deccan College collection, and another in the Ānandāsrama Library. Both these are modern recensions of the work, and are more or less of a sectarian nature, particularly the one in the Deccan College collection, it being too much in favor of Mādhyam or Dvaitism as preached by the great Vaiṣṇavite reformer Mādhavāchārya.

(18) शिवधर्मोत्तरम् (*Śiva dharmôttaram*) — Our Commentator quotes frequently from this work. I found a manuscript of it at Indore, and another, an incomplete one, in the Deccan College collection, but neither of them contain the lines quoted by Mâdhavâchârya.

(19) स्कान्दे रेवाखण्डम् (*Skandê Revâkhandam*) — This is a portion of the great Skandâ purânâ describing the river Revâ or Narmadâ and the holy places situated on its banks. I recently purchased a manuscript of the work at Malvâ which is still in my possession. Mâdhavâchârya quotes often from this work, six lines at page 224, twelve at pages 231-232, one at page 253, and two at 264, and most of these lines are found in my manuscript. A printed edition of Revâkhandâ, I understand, is also available. It is published somewhere in Ahmedâbâd but I have not been able to secure a copy of it, and as these pages are now passing finally through the press, it is too late to try to get one for reference.

(20) स्वप्नाध्यायनिर्दि (*Śvapnâdhyâya-nir-dî*) — Two verses are found in the commentary at page 3 under this heading. There might have been a collection of select but stray verses mostly anonymous on the subject of dreams. So also there might have been a class of persons who had made it their profession to explain the nature of dreams by interpreting the verses contained in

such a collection which had special reference to the dreams in question. As the verses are mostly anonymous the Commentator takes them to be the common property of these professors, and hence in quoting the verses he refers to these professors as a class. I recently obtained from Hyderabad (Deccan) a manuscript entitled स्वप्नाध्याय (Svapnādhyâya) containing 177 verses. Verses 22nd and 23rd in this manuscript are the same as those quoted by Mâdhavâchârya.

46, GIRGAUM, }
BOMBAY. }

V. S. I.

TABLE OF CONTENTS.

विषयानुक्रमणिका ।

द्वादशाध्यायस्य

	पृ०	प०		पृ०	प०
अध्यायार्थनिर्देशः ...	१	६	गङ्गा यमुनासङ्गमे जल		
दुःस्वप्नविचार	१	११	प्रवेशः.....	९	१
स्वप्नारिष्टानि	२	७	क्रोधादिना जलादि-		
दुःस्वप्नदर्शने स्नानम् ..	३	१३	मरण प्रतिपिद्धम्...	९	५
दुर्जनस्पर्शनादावपि			अथैव व्रतान्तराणि ..	११	१३
स्नानम् ...	३	१५	पारिव्रज्यनिवृत्तस्य आम-		
मैथुने स्नानम्	४	६	रणं राजदासता-		
वमनादौ विशेष . . .	४	९	दिकम् ...	१२	७
अथ पुन सस्कार			अथ स्नानविधि		
प्रायश्चित्तिन पुन सस्कार-			स्नानभेदा	१३	९
निमित्तानि ,	५	२	आग्नेय्यादिस्नानस्वरूपम्	१३	१४
अग्निनाशपवादः	५	७	वाक्पुष्पान्ते विशेष ...	१७	१२
वपनमपि निवर्तते. ..	५	१०	तर्पणे तिला....	१८	४
अक्रामतो विष्मूचादिभो-			घाने केशधूननादिप्र-		
जने प्रायश्चित्तम् .	६	८	तिषेध	१८	९
आमघातार्थमुद्यमनि-			आचमने शिर प्रावरणा-		
वृत्तस्य प्रायश्चित्तम्	७	५	दिनिषेध ..	१९	७
जलादिमरणं त्रिविधम्	७	१७	आचमने नियमांतरम्	१९	१२
मयोरूप आमघातः	८	२	द्विराचमननिमित्तानि	२०	३
गङ्गा यमुनयोर्मध्ये अग्नि-			श्रोत्रमर्शो निमित्तानि	२०	७
प्रवेशः	८	७	श्रोत्रमर्शस्य शुद्धिरनु-		
			त्तम्	२०	११

	पृ०	पं०		पृ०	पं०
अरुणोदयात् पूर्व स्नान-			शूद्रस्त्रीपाचित्तमन्नं नि-		
निषेधः २१	१		षिद्धम् २९	६	
राहुदर्शने स्नान-दाना-			शूद्रस्त्रीनिषेधः २९	७	
दिकम् २१	६		सूतकान्तिनिन्दा २९	१३	
चन्द्रग्रहणस्य दानाद्यर्ह-			शूद्रार्थे होमानुष्ठानप्र-		
त्तम् २२	४		तिषेधः ३०	१३	
खलपक्षादावपि रात्रौ			भोजने नियमाः		
दानम् २२	८		भोजनकाले मौनम् ... ३१	४	
• पुत्रजन्मादौ रात्रौ दा-			भोजनपात्रेण जलपान-		
नम् २२	१२		निषेधः ३१	११	
पूर्वपश्चिमयामयोः क्षा-			पञ्चसुच्छिष्टकारित्वप्र-		
नस्य प्रतिप्रसवः ... २३	४		तिषेधः ३२	१	
रात्रौ स्नानस्य निमित्ता-			श्राद्धे भोजनपात्रचालना-		
न्तरम् २४	१		त् पूर्व स्वस्तिवाचन-		
अन्यदपि स्नानस्य नि-			निषेधः ३२	८	
मित्तम् २४	८		अस्नातभोजनादिनि-		
चन्द्रग्रहणादिव्यतिरिक्त-			षेधः ३२	१२	
विषये रात्रौ उदकस्य			धनार्जनानादि.		
अशुद्धिः २५	४		अपहारादिना धनार्जन-		
कुशानामुदकप्राशस्य-			प्रतिषेधः ३३	६	
हेतुत्वम् २६	२		पुण्यवस्तुदर्शनविधिः ३४	७	
अशक्तस्य वेदाध्ययनम्.			रक्षणमात्रेण शुद्धिप्रदाः		
अध्ययनाभावनिन्दा ... २६	१०		पदार्थाः ३४	१८	
वेदैकदेशाध्ययनम् ... २७	१		मीचर्मनिरूपणम् ... ३५	८	
शूद्रान्नादिविषये.			तस्यैव प्रकारान्तरम् ... ३५	१४	
शूद्रान्नप्रतिषेधः २७	८		गोश्वर्मदानविधिः ... ३६	५	
शूद्रसम्पर्कादिप्रतिषेधः २८	१४		पात्रविशेषः ३७	१	

पृ०	पं०	पृ०	पं०
परकीयभूम्यपहारे दो-		मरणकालोपहते प्राय-	
षाधिक्यम् ... ३७	९	श्चित्तम् ४६	७
रजस्वलाविषये विशेषः ३८	३	प्राजापत्यकृच्छ्रस्य प्र-	
चण्डालादिस्पर्शे व्यव-		त्याम्नायाः ४६	१५
धानपरिमाणम् ... ३८	१०	रेतःस्खलनप्रायश्चित्तम् ४७	१८
उक्तव्यवधानाभावे शुद्धिः ३९	१	अकामकृते प्रायश्चित्तम् ४८	३
तडागादौ मुखेन जलः		यतीनां वनवासिनां च	
पाननिषेधः ३९	१	प्रयत्नोत्सर्गं ४८	३
अथ प्रायश्चित्तकाण्ड-		स्वप्ने रेतस्तेके ४९	१
शेषः ४०	५	ब्रह्मचारिण्यप्रति ४९	५
क्रौधादिना स्वभार्याया		भयादौ ४९	९
अगम्यताप्रतिष्ठाने ४०	१३	एतस्मिन्नेव नैष्ठिकस्य ४९	१३
यान्नादिकं सङ्कल्प्य पश्चा-		ब्रह्मवधस्य प्रायश्चि-	
त् अश्रद्धाप्राप्तौ ... ४१	१०	त्तम् ४९	१७
उक्तेष्वेव वर्णभेदेन प्राय-		तस्यैव विधिः ५०	१०
श्चित्तम् ४१	१४	तत्रैव अध्वश्रान्तस्य अ-	
शपथ कृत्वा तत्कार्या-		वस्थाने देशविशेषः ५१	१३
करणे ४२	१	पापप्रख्यापनम् ५२	४
अनृतप्रायश्चित्तम् ... ४२	१०	सेतुदर्शनानन्तरं कर्तव्यं ५२	१२
प्रतिश्रुत्य अनृतोक्तौ ... ४३	७	अत्रैव भूपतेः पश्चान्तरं ५३	२
एतदेव ब्रह्मचारिविषये ४३	१०	सेतुयात्रां समाप्य प्रत्या-	
नेमित्तविशेषे अनृता-		गतस्य कर्तव्यम् ... ५४	३
नुक्ता ४४	४	मुन्यनारप्रणीतानां व्रत-	
शात्मवधप्राप्तौ अनृत		विशेषाणां व्यवस्था ५५	६
वदेत् ४४	१२	तत्र यागवन्धनः ५५	७
ब्राह्मणगृहे भोजने		मनुः ५६	१२
प्रायश्चित्तम् ४५	११	शान्तावपः ५६	१५
त्रैव प्रायश्चित्तान्तरम् ४५	७	मीनमः ५६	३

पृ०	प०	पृ० पं०
राजन्य-वैश्ययोस्तु मदा-		तपः पक्षस्तु सवनस्थिता-
पानानुहा ७९	५	दिगुणोपेतब्राह्मण-
उपनयनात् पूर्वं मदा-		विषयः ८६ १५
पाने ८०	१	तपसो विशेषः ८७ ६
सुरापानस्य प्रायश्चित्तं ८०	६	न्यूनपरिमाणेषु हेमसु
सुरास्वरूपं ८०	९	व्रतभेदाः ८७ १०
कामतः सुरापाने प्राय-		आत्मतुल्यसुवर्णदानं ध-
श्चित्तं ८१	६	निकविषयम् ८८ ६
अकामकृते सुरापाने ... ८१	१४	स्तेयप्रायश्चित्तं अपहृतं
छर्दने कृते प्रायश्चित्तं ... ८२	१	धनं स्वामिने दत्तैव
तालुमात्रसंयोगे ८२	६	कार्यम् ८८ १३
वेदविद्विप्रस्य सुरापाने ८३	४	यदा राजा हन्तुमप्रवृत्त-
सकृत् गौणसुरापाने ... ८३	८	स्तदा वसिष्ठोक्तम्. ८८ १७
अत्रैव सुमन्तुनोक्तं बृहस्प-		गुणोपेतब्राह्मणद्रव्यस्य
तिसवविषये द्रष्टव्यम् ८३	११	भूयसो असकृदपहारे ८९ १२
बृहस्पतिनोक्तमनन्यौ-		अथ पतितसंसर्गप्रा-
पधसाध्यव्याध्युष-		यश्चित्तम्. ९० ६
शमविषयम् ८४	२	संसर्गस्य पापमात्रापा-
अथ सुवर्णस्तेयप्रायश्चित्तम्.		दकत्वम्. ९० १८
सुवर्णपरिमाणविशेषः ८४	१५	साधारणप्रायश्चित्तानि ९१ ३
ब्राह्मणसुवर्णापहारे प्रा-		अनुदाहृतस्मृतियन्त्रव्य-
यश्चित्तम् ८५	६	वस्था ९१ १६
राजा अहतश्चेद्विशुद्धय-		तत्रातिपातकस्वरूपम् ९२ २
त्येव ८५	१	अनुपातकस्वरूपम् ... ९३ ९
मनुनोक्तं ब्राह्मणवधप्राय-		अनुपातकप्रायश्चित्तम् ९४ ६
श्चित्तं नामधारक वि-		अश्वमेधो सूर्यभौमं राज-
प्रविषयम् ८६	९	विषयः ९४ ११
		मनुनोक्तानि ब्रह्महत्या-
		समानि ९५ ६

	पृ०	पं०		पृ०	पं०
याज्ञवल्क्योक्तानि ब्रह्म-			भरद्वाजगृह्योक्तमल्पप्रा-		
त्यासमानि१५	१०		यश्चित्ते प्रमादादि-		
अधीतत्यागादीनां मुरा-			विषयम् १०९	१	
पानसमत्वम्१६	४		नास्तिकवादप्रित्यागे... १०९	७	
ब्रह्मोज्ञस्य प्रायश्चित्तम् १६	९		व्रतानन्तरभावि कर्तव्यम् १०९	१२	
कौटमाह्यप्रायश्चित्तम् १७	४		दारत्प्रागे..... १०९	१६	
विष्णुर्क्तं ब्रह्महत्यासमम् १७	११		अथ परस्वहरणप्राय-		
याज्ञवल्क्योक्तानि मुरा-			श्चित्तम् ११०	५	
पानसमानि १८	५		धान्यस्य परिमाणविशे-		
याज्ञवल्क्योक्तानि सुवर्ण-			पेण व्रतविशेषः ... १११	७	
स्नेयसमानि १८	१३		सकृद्भोजनपर्याप्तिकस्य		
उपपातकस्वरूपम् ... १९	१०		भक्ष्यस्यापहारे ... १११	१३	
याज्ञवल्क्योक्तानि कानि-			अल्पसारद्रव्यापहारप्रा-		
चिद्रूपपातकानि १०१	३		यश्चित्तम् ११२	४	
कामकृतानृतोक्तौ याज्ञ-			अश्व-गनादिहरणप्रायश्चि-		
वल्क्योक्तं प्रायश्चि-			त्तम् ११२	१८	
त्तम् १०४	६		अपाङ्गययाजनप्राय-		
अकामकृते मनुनोक्तम् १०४	११		श्चित्तम् ११३	११	
वेदानिन्दाप्रायश्चित्तम् १०५	५		प्रचेतसोक्त कामकृता-		
अयोपपातकस्य साधा-			भ्यासविषयम्..... ११४	४	
रणं प्रायश्चित्तम् १०६	४		यमेनोक्तमशक्तविषयम् ११४	८	
कामकृतोपपातके प्राय-			गीतमोक्तं कामनोभ्या-		
श्चित्तम् १०६	१८		सविषयम् ११४	१२	
प्रतिपदोक्तप्रायश्चि-			पिंडीनसिनोक्तमकामतो-		
त्तानि..... १०७	६		भ्यासविषयम् ... ११६	१	
गुणरत्नीकनिर्बन्धे प्राय-			भग्नप्रतिपदप्रायश्चित्तम् ११७	४	
श्चित्तम् १०७	८		तत्र उपसंख्या ११५	९	
अपित्यागे..... १०७	१२				

५०	५०	५०	५०
उक्तप्रापश्चित्तं दातृ- व्ययोः सत्वे वेदित- व्यम् ११५	१३	पैठीनमीनोक्तमभ्यासवि- षयम् १३२	७
अन्यतरस्यासत्वे ११५	१४	कन्याद्रूपणप्रापश्चित्तम् १३२	१२
वृद्धहारीतोक्तमापद्विषयम् ११५	१९	दातृतादिव्यसनप्राप- श्चित्तम् १३३	१३
अन्यद्रव्यपरिग्रहे प्राप- श्चित्तम् ११६	६	बौधायनोक्तं संबन्ध- तमभ्यासविषयम् ... १३३	१४
अविक्रयविक्रयप्रापश्चि- त्तम् ११७	८	प्रचेतसोक्तमप्यभ्यासविष- यमेव १३४	७
एतदेव हारीतोक्तम् ... ११९	१०	अनाश्रमवासे प्रापश्चि- त्तम् १३५	४
ब्राह्मप्रापश्चित्तम् १२०	१४	शूद्रसेवाप्रापश्चित्तम् ... १३५	१०
तत्रैव विशेषः १२९	१	आतिथ्यंशकरम् १३६	६
अवकीर्णिलक्षणम् ... १२९	७	तेषु साधारणं प्रापश्चि- त्तम् १३६	११
यति-वनस्पयोस्त्वधिकं व्र- तम् १२९	८	सङ्करीकरणम् १३७	३
यनेः पुनर्गार्हस्प्यस्वी- कारे १२९	११	तत्र साधारणं प्रापश्चि- त्तम् १३७	७
अवकीर्णव्रतस्यातिदेशः १३०	१०	अपात्रीकरणम् १३७	१२
याज्ञवल्क्योक्तं गुरुशुश्रु- षादिव्यप्रतयाष्करणे द्रष्टव्यम् १३१	१	तस्य साधारणं प्राप- श्चित्तम् १३७	१७
मुतादिविक्रयप्रापश्चित्तम् १३१	१२	मलिनीकरणम् १३८	२
शङ्खोक्तमापदि अकाम- ते वेदितव्यम् ... १३१	७४	तस्य साधारणं प्रापश्चि- त्तम् १३८	८
वृद्धपरशरोक्तमपि तथैव १३२	१	प्रापश्चित्तविशेषः ... १३८	१३
चतुर्विंशतिमत्तोक्तं का- मकारविषयम् १३२	३	पतितादिसाज्जयावध्य- ने १३८	१९

पृ०	पं०	पृ०	पं०
सर्पाद्यन्तरगमने	१३९ ८	श्राद्धे निमन्त्रितस्य का-	
खरोष्ट्रपाजारोहणादौ	१३९ १६	लातिक्रमे	१४९ १०
अप्सु मूत्र-पुरीषादिकरणे	१४० १२	क्षत्रियाद्युपसङ्ग्रहणे ...	१४९ १६
श्रौत-स्मार्तिकर्मादिलोपे	१४१ ८	मिथ्याभिशासने	१५० ८
पञ्चमहायज्ञाद्यकरणे ...	१४१ १३	अभिशास्तप्रायश्चित्तम्	१५१ १३
एकपङ्क्तौ वैषम्येण दा-		अथ रहस्यप्रायश्चि-	
नादौ	१४२ २१	त्तानि	१५२ १२
पतितादिसम्भाषणे ...	१४२ ३	रहस्ये नास्ति परिपदनुम-	
अशुचेर्भोजनं	१४२ ८	त्वपेशा	१५३ ७
ब्रह्मसूत्रं विना मूत्र-पुरी-		तत्र प्राजापत्यादीनां व्य-	
षादिकरणे	१४३ १२	वस्था	१५४ १०
भोजनानन्तरमाद्यमना-		रहस्यानां साधारणप्रा-	
करणे	१४३ १	यश्चित्तानि	१५४ १४
अपङ्क्त्यपङ्क्तिभोजने ...	१४४ ६	तत्र वेदाभ्यासः	१५४ १६
नीलीरक्तवस्त्रधारणे ...	१४४ ९	प्राणायामाः	१५५ ३
ब्रह्मतरुनिर्मितवद्वाद्या-		वेदधारणम्	१५५ ७
रोहणे	१४६ ५	ब्रह्मप्रतिष्ठेत्यनुवाकजपः	१५५ ११
तीर्थयात्रामन्तरेण देशा-		गायत्रीजपः	१५६ २
न्तरगमने	१४७ ३	विराजजपः	१५६ ४
गुर्योदपादिकालशयने	१४७ ८	वामदेव्यजपः	१५६ ५
तत्र ब्रह्मचारिणो विशेषः	१४८ १	पुरुषसूक्तजपः	१५६ ६
यति-वनस्पत्योर्विशेषः ...	१४८ ७	वृषभसूक्तजपः	१५६ ७
-दण्ड-कमण्डलवादिना-		वेदपारायणम्	१५६ ८
घ्ने	१४८ ९	रुद्रीकादशकजपः	१५६ ९
सन्ध्या श्रवणार्थलोपे ...	१४८ १३	सर्ववेदपवित्राणि	१५६ ११
स्वशरुन्निरीक्षणे	१४८ १७	प्राणायामादीनि	१५७ २
भोजनकाले श्शुचिरे	१४९ ४	वीक्ष्यपनोक्ताः प्राणाय-	
		मादयः	१६० ४

	पृ०	पं०		पृ०	पं०
मनूक्त तप	१६०	११	अस्य वामीवजप	१६७	१
कूर्मपुराणोक्तानि पाप			जले रुद्रजप	१६७	०
शोधनानि	१६१	२	गुरुतल्प प्रायश्चित्तम्	१६७	११
पैठीनासिनोक्तमच्युत			तत्र सहस्रशीर्षाजप	१६७	१२
ध्यानम्	१६२	४	अ तर्जलेष्पमर्षणावृत्ति	१६७	१६
चतुर्विंशतिमतोक्ता मृ			हविष्यातीयादिजप	१६८	२
गारेष्टशादय	१६२	७	सप्तर्षिण प्रायश्चित्तम्	१६८	५
कूर्मपुराणोक्तो काशी			अथ उपपातक रहस्य		
वास	१६२	१०	प्रायश्चित्तम्	१६८	९
अथ प्रतिषेधोक्तानि			तत्र प्राणायामा	१६८	१०
प्रायश्चित्तानि	१६२	१६	अवे मृचो जप	१६९	२
तत्र ब्रह्महत्याप्रायश्चि			यत्किञ्चेदमिति जप	१६९	२
त्तानि	१६३	१	अथ व्रतलक्षणानि	१६९	६
अघमर्षणम्	१६३	२	तत्र सर्वव्रतसाधारणा-		
अरण्ये वेदसंहिताभ्यास	१६५	६	न्यङ्गानि	१६९	७
अघमर्षणहोम	१६५	१०	प्राजापत्यव्रतलक्षणम्	१७०	१०
सुरापानप्रायश्चित्तम्	१६४	१२	तस्यैव प्रयोगा तरम्	१७१	१
कण्ठमात्रोदके सुतप्तोम			एतद्रूपेण प्राजापत्यकृ		
प्राशनादि	१६५	१	च्छ्रो भवति	१७१	७
कूष्माण्डीभिर्घृतप्रा			एकभक्तादिषु सारा		
शनम्	१६५	७	सख्या	१७२	७
कौसादिसूक्तजप	१६५	८	प्रातपरिमाणम्	१७२	१२
शाकलम् त्रैहोम	१६५	१०	चतुर्विंशतिमते प्रकार		
गवामनुगमनादि	१६५	१२	तरेण माससंख्या	१७२	१५
अप्सु निमज्जाघमर्षण-			कृच्छ्राणा वर्णभेदेन च		
जप	१६६	२	वस्था	१७३	१
सुवर्णस्तेयप्रायश्चित्तम्			अर्पकृच्छ्र पादेन कृच्छ्र		
तत्र रुद्राध्ययनम्	१६६	७	स्वरूपम्	१७३	६
हिरण्यस्नानम्	१६६	१३			

	पृ०	पं०		पृ०	पं०
अर्धकृच्छ्रप्रकारः.....	१७३	११	अथ कृच्छ्राः.....	१८९	९
गौतमीयान्नब्रह्मसंहिताः			तत्र वारुणकृच्छ्रः ...	१८९	१०
प्राजापत्यकृच्छ्रः ...	१७४	२	अघमर्षणकृच्छ्रः.....	१८९	१५
उक्तकृच्छ्रो ब्राह्मणादि-			प्रकारान्तरेणाघमर्षणकृ-		
विषयः.....	१७८	३	च्छ्रः	१९०	६
शूद्रस्य जप-होमादिर-			यज्ञकृच्छ्रः ..	१९०	१३
हितः	१७८	४	देवकृच्छ्रः	१९१	१४
अथातिकृच्छ्रः ...	१७८	९	यावककृच्छ्रः	१९२	५
तस्य लक्षणम्.....	१७८	१०	प्रस्थतियावककृच्छ्रः ...	१९२	१६
अथ कृच्छ्रातिकृच्छ्रः	१७९	५	अथ व्रतग्रहणप्रकारः	१९४	१२
तस्य लक्षणम्....	१७९	६	प्रातर्होमाद्यज्ञानि.....	१९५	११
पदाकलक्षणम्	१८०	३	यमोक्तानि पश्चात्तापा-		
पूर्णकृच्छ्रलक्षणम् . .	१८०	६	दीनि	१९५	१६
तस्यैव लक्षणान्तरम् ..	१८१	३	गृहीतव्रतस्याऽऽसमापने		
फलकृच्छ्रादीनां स्वरूपम्	१८१	८	प्रत्यवायः	१९६	४
वारुणकृच्छ्रः	१८२	२	व्रतप्रत्याम्नायाः.....	१९६	८
स्त्रीकृच्छ्रः	१८२	४	तत्र प्राजापत्यप्रत्याम्नायाः	१९६	१०
सौम्यकृच्छ्रः	१८२	७	चान्द्रामणादीनां प्रत्या-		
चतुरहव्यापी सौम्यकृ-			म्नायाः.....	१९८	१०
च्छ्रः	१८२	१३	सान्तपनादीनां प्रत्या-		
अथ तुलापुरुषः ...	१८३	४	म्नायाः	१९९	१५
स एव पञ्चदशदिवस-			अभ्यपन-जपादीनां व्य-		
साध्यः.....	१८३	८	वस्था	२००	१३
स एव एकविंशतिदि-			तीर्थयात्रादिप्रत्याम्नायाः	२०१	५
वससाध्यः.....	१८३	१४	तत्र पुण्या महानदाः...	२०१	१२
तत्रैतिकर्तव्यता ...	१८४	४	सारस्वत तीर्थानि.....	२०२	२
तुलापुरुषस्य फलं का-			समुद्रतीर्थानि	२०२	५
लम्ब	१८९	२	पुण्यक्षेत्राणि	२०२	७

	पृ०	प०		पृ०	प०
पुण्यायतनानि	२०२	८	हिंसकर्मशेषफलानि ...	२४६	६
पुण्यतमाः पर्वताः	२०२	११	हिंसाशेषकर्मफलानि ...	२५०	६
प्रकाशे रहस्ये च शुद्धि-			अपेयपानादिकर्मशेषफ-		
कारणम्	२०३	२	लानि	२५२	१४
तीर्थे फलभेदः	२०३	६	स्तेयकर्मविशेषाद्योनि-		
अतिकृच्छ्रादयः सर्वेषु-			विशेषाः	२५३	१२
पातकेषु	२०३	११	अनृतवचनादिकर्मशेष-		
शक्त्यादिकमवलोक्य			फलानि	२५७	११
प्रायश्चित्तं योजनी-			अपहारविशेषाद्योनिवि-		
यम्	२०४	५	शेषः ...	२५९	७
रहस्ये विशो भागः ...	२०४	७	स्तेयकर्मफलानि	२६०	४
अथ कर्मविपाकः ...	२०५	१	अगम्यागमनकर्मविशेषा-		
कर्मविपाकशब्दार्थः ...	२०५	२	द्योनिविशेषः	२६४	१२
विपाकस्त्रिविधः	२०५	६	व्यभिचारिण्याः फलम्	२६८	६
विपाकविषये शका-स-			गुरुतल्पगादीनां फलम्	२६८	११
माधानानि ...	२०६	१२	अगम्यागमनकर्मविशे-		
सामान्येन कर्मविपाकः	२०८	५	षाफलविशेषः ...	२६९	१
मानसादिकर्मविशेषेण			कर्मविपाका निःशेषेण		
विपाकः	२११	९	वक्तुं न शक्याः ...	२७२	१४
आत्मन ईश्वरत्वे कथं क-			अशक्तिश्च कर्माऽऽन-		
र्मविपाकः	२१३	११	न्यात्	२७३	१
सत्त्वादिगुणविशेषात् वि-			विपाकाभिधानव्यवस्था	२७३	१०
पाकविशेषः	२१४	१२	प्रारब्धे कर्मणि प्राय-		
नानाविधयोनिविशेषाः	२१९	७	श्चित्तमस्ति	२७३	१५
नानाविधनिषिद्धक-			अपरे पुनर्न मन्यन्ते...	२७४	१२
र्मशेषफलानि ...	२१९	१०	रोगशान्त्यादिप्रतिपाद-		
हिंसाविशेषाद्योनिविशेषः	२४२	३	कानि प्रारब्धभोगा-		
			विरोधेन	२७८	८

	पृ	प०		पृ	प०
ऋग्विधानांका जपाः ..	२७९	५	मन्धोपसंहारः	२८७	१३
होमः	२८१	४	शास्त्राध्ययनफलम् ...	२८८	१४
तैत्तिरीयशाखोक्ता होमाः	२८२	१	परशरोक्ताः सर्वे कलि-		
अर्चनानि	२८६	५	धर्माः	२८९	२
उक्तेषु जपादिषु शङ्का	२८६	९	तत्रोपपत्तिः	२८९	९
समाधानम्	२८६	१३			

ॐ नमः श्रीगणेशाय ।

पराशरसंहिता

माधवाचार्यकृतव्याख्यासहिता ।

प्रायश्चित्तकाण्डम् ।

तत्र द्वादशोऽध्यायः ।

अथ आचारकाण्डे त्रिभिर्ध्यायैर्यावन्त आचाराः प्रतिपादिताः प्रायश्चित्तकाण्डे चाष्टभिर्ध्यायैर्यानि प्रायश्चित्तान्यभिहितानि तेभ्योऽतिरिक्तानां परिशिष्टानां केषाञ्चिदाचाराणां प्रायश्चित्तानां च विधानायाऽयं द्वादशोऽध्याय* आरभ्यते । तत्रादौ दुःस्वप्नादिनिमित्तकं स्नानमाह—

दुःस्वप्नं यदि पश्येत् तु वान्ते तु क्षुरकर्मणि ।

मैथुने प्रेतधूमे च स्नानमेव विधीयते ॥ १ ॥

इति । स्वप्नो द्विविधः । सुस्वप्नो दुःस्वप्नश्च । तत्र यो दर्शनकाले द्रष्टुः मुखं जनयन् भावि श्रेयश्च सूचयति स सुस्वप्नः । तस्योदाहरणं छन्दोगा आमनन्ति—

* धरणीधरस्तु—‘अथ महापातकप्रायश्चित्ताभिधानाय द्वादशोऽध्यायः । तत्रानुक्रान्तप्रकीर्णकशेषं समापयितुमाह’ इत्यन्तरयति ।

१ Except A. and G. all others do not insert अथ. २ B and D. omit परिशिष्टानां ३. C. and F. read द्वादशाध्यायमाप्नुवते, while L. and J. द्वादशाध्याय आरभ्यते. ४ E. reads परिपश्येत् for यदि पश्येत्. ५ M. reads या for तु and K. and L. च for the same ६ Except 1. and 1. all others omit च

‘यदा कर्मसु काम्येषु स्त्रियः स्वप्नेषु पश्यति ।

समृद्धिं तत्र जानीयात् तस्मिन् स्वप्ननिदर्शने’* ॥

(छां. उ. ६. २. ८)

इति । तद्वैपरीत्येन दर्शनकाले दुःखं जनयन् पुरुषस्य भावि-
चारिष्टयः सूचयति स दुःस्वप्नः । एतस्य तूदाहरणं बहुधा-
पठन्ति । तत्र हि मरणसूचकानि जागरणारिष्टानि बहून्यभि-
धाय अन्ते प्रत्यक्षदर्शनानीत्युपसंहृत्यानन्तरं स्वप्नारिष्टान्ये-
वमाप्नायन्ते—

‘अथ स्वप्नाः । पुरुष कृष्ण कृष्णदन्त पश्यति
• स्वप्ने स एनं हन्ति वराह एनं हन्ति मर्कट
एनमास्कन्दयत्याशु वायुरेन प्रवहति सुवर्ण
खादित्वाऽर्धगिरति मध्वश्चाति त्रिसानि भक्षय-
त्येक पुण्डरीक धारयति खैरेर्वराहैर्युक्तो याति
कृष्णा धेनु कृष्णवत्सा नलदमाली दक्षिणाभि-
मुखो ब्रजति’ ।

* यदा कामार्थेषु कर्मसु स्त्रियः स्वप्नेषु स्वप्नदर्शनेषु स्वप्नकालेषु वा
पश्यति तत्र समृद्धिं जानीयात् । छायादिप्रशस्तस्वप्नदर्शने साति कर्मणा
फलनिष्पात्तिर्भविष्यतीति जानीयादित्यर्थः ।

१ J reads स्वप्ने निदर्शनम् २ Except A and I all others do not
insert पुरुषस्य ३ G omits अरिष्टानि, while C E F H and J read
जागरणारिष्टानि for जागरणारिष्टानि ४ H only insert स्वप्ने ५ I
reads ऽर्धगिरति for ऽर्धगिरति ६ C and F read मध्वश्चाति for मध्वश्चाति
• All, except C and F substitute धेनु for युक्ते ८ Except A.
B C I and L all others read ब्रजति for ब्रजति

इत्यादि । स्वप्नाध्यायविदश्च स्वप्नस्य भाविसूचकं वचनमाहुः—

‘आरोहणं गो-वृष-कुञ्जराणां

प्रासाद-शैलाग्र-वनस्पतीनाम् ।

विद्याऽनुलेपो रुदितं मृतं च

स्वप्ने त्वगम्यागमनं च धन्यम्* ॥

कृष्णाम्बरधरा नारी कृष्णगन्धानुलेपना ।

अवगूहति यं स्वप्ने मृत्युं तस्य विनिर्दिशेत् ॥

इति । एतत् सर्वमभिप्रेत्य स्वप्नाधिकरणे भगवान् बादरायणः सूत्रयामास—

‘सूचकश्च हि श्रुतेराचक्षते च तद्विदः† ।

(वा. सू. ३. २. ४)

इति । तत्र भाव्यरिष्टसूचके दुःस्वप्ने दृष्टे सति प्रातरुत्थाय तन्निमित्तकं स्नानं कर्त्तव्यम् । तथा भुक्तेऽङ्गे वान्ते सति तदैव स्नातव्यम् । तथा क्षौर-मैथुन-प्रेतभूमाव्राणेषु च स्नानमाचरेत् । एवं दुर्जनस्पर्शनादावपि स्नानं द्रष्टव्यम् । तदाह यमः—

*धन्यं इष्टफलदमित्यर्थः । अन्यान्यपि इष्टफलसूचकान्यनिष्टफलसूचकानि तथा जाग्रतावनिष्टसूचकानि च तत्र तत्र पुराणेष्वभिहितानि विस्तारभयादत्र नोक्तानि ।

† भविष्यतोः साध्यसाधुनोः स्वप्नः सूचको भवति । कुतः । हि यस्मात् तथा श्रूयते । तद्विदश्चाचक्षते । श्रुतिः तद्विदां वचनं च मूले स्पष्टम् ।

• 'अजीर्णेभ्युदिते वान्ते इमंश्रुकर्मणि मैथुने ।

दुःस्वप्ने दुर्जनस्पर्शे स्नानमेव विधीयते' ॥

इति । बृहपरशरोऽपि—

• 'दुःस्वप्ने मैथुने वान्ते विरिक्ते' क्षुरकर्मणि ।

चिति-यूप-इमज्ञानानां स्पर्शने स्नानमाचरेत्' ॥

इति । मैथुने तु स्नानमृतुकालविषयम् । तदाह शातातपः—

• 'ऋतौ हिं गर्भशङ्कित्वात् स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ।

अनृतौ तु यदा गच्छेत् शौचं मूत्र-पुरीषवत्' ॥

इति । वमनादौ विशेषमाह मनुः—

• 'वान्तो विरिक्तः स्नात्वा तु घृतप्राशनमाचरेत् ।

आचामेदेव भुक्त्वाञ्जं स्नानं मैथुनिनः स्मृतम्'† ॥

(म. स्मृ. ५. १४४)

* वान्तं वमनम् । तत् अघन्य-मध्यम-प्रवरभेदेन त्रिधा । तत्र चत्वारः पद अष्टौ चेति क्रमेणोच्चारवेगा भवन्ति । हरीतक्यादिभक्षणेन वातादि-व्याधिना वा यत्र उच्चारवेगा दश-विंशतिः निशत् वा भवन्ति तज्जघ-न्य-मध्यम-प्रवरभेदेन त्रिधा भिन्न विरिक्तम् । यथाह वाग्भटः—

• 'अघन्य-मध्य-प्रवे तु वेगाश्चत्वार इष्टा वमने षडष्टौ ।

दशैव ते द्वि-त्रिगुणा विरेके प्रस्थस्तथा स्यात् द्वि-चतुर्गुणश्च' ॥

(अ. ह. सं. १. १८. ३१)

मेधातिथिस्तु—'यस्योच्चारवेगा अष्टसंख्याया ऊर्ध्वं जाता हरीतक्या-दिभक्षणेऽप्य व्याधिना वा स विरिक्तः'—इत्याह ।

† अत्र घृतप्राशन स्नानं चेति द्वयमुक्तम् । अशितमन्नं येन मुखेनो-द्गीर्णं स वान्तः । विरिक्तः पूर्वं व्याख्यातः । तौ प्रथमं स्नानं कृत्वा अनन्तरं

१ L. reads क्षुरकर्मणि for इमंश्रुकर्मणि. २ We follow here A. I and J. ; while all others substitute विरिक्ते for विरिक्ते. ३. Except A. and J. all omit तु. ४ C. F. E I and J. substitute सु for हि. ५. C. and P. read विरिक्तः for विरिक्तम्.

इति । भुक्त्वाऽन्नमनन्तरं वान्तः आचामेदित्यर्थः ॥ १ ॥

अथ प्रायश्चित्तिनः पुनःसंस्कारनिमित्तान्याह—

अज्ञानात् प्राश्य विष्मूत्रं सुरासंस्पृष्टमेव च ।

पुनःसंस्कारमर्हन्ति त्रयो वर्णा द्विजातयः* ॥ २ ॥

इति । अयं च संस्कारो व्रतचरणानन्तरभावी । तत्रे वचनानि तु पूर्वाध्याय एव प्रायश्चित्तप्रसङ्गादुदाहृतानि ॥ २ ॥

आद्यसंस्कारवत् पुनःसंस्कारेऽप्यजिनादिप्राप्तावपवदति—

अजिनं मेखला दण्डो भैक्ष्यचर्या व्रतानि च ।

निवर्त्तन्ते द्विजातीनां पुनःसंस्कारकर्मणि ॥ ३ ॥

इति । अजिनादिवद् वपनमपि निवर्त्तते । तदाह विष्णुः—

‘सर्वेऽप्येतेषु द्विजानां प्रायश्चित्तान्ते

भूयः संस्कारं कुर्यात् । (४) वपन-

घृतप्राशनं कुर्याताम् । ततश्च अन्यदन्नमप्यदानाम् । न चात्र घृतप्राशनेन भोजननिवृत्तिः । प्रायश्चित्तानु द्रव्यशुद्धिरियम् । भस्मोदकमाभनयन् घृतप्राशनम् । अन्नं भुक्त्वा तदहरेव यदि वपन-विरेचने स्थानां तदा आचमनमेव केवलम् । न स्नान-घृतप्राशने-इति मेधातिथेराशयः । ‘स्नानं घृतप्राशनं च कामतः । अकामतः स्नानमात्रम्’-इति सर्वज्ञनारायणः । विरेक्तस्य घृतप्राशनमायुर्वेदेनापि हितत्वेनाभिहितम् ।

* विष्मूत्रमिति समाहारात् कुण्ठ-रेतसोरपि ग्रहणम् । सुराज्यपेष्टी । अन्यस्याः क्षिपिपादेरन्येषात् । सप्तर्ष्याञ्जुषलभ्यमानरतः । रसोपलब्धी तु सुरात्मैव स्यात् ।

१. M reads सुरा वा विषते यदि for सुरासंस्पृष्टमेव च, while J सुरासं स्पृष्टमेव च for the same. २ B D and J omit च. ३. B D read तत्र यस्याभाविष्यमानि and C E F. G. H. J read तत्र च साभिष्यमानि for तत्र यस्याभाविष्य ४ H. inserts अजिन- before वपन-.

मेखला-दण्ड-भैक्षचर्या-व्रतानि

पुनःसंस्कारकर्मणि वर्जनीयानि । (५)

(वि. स्मृ. ५१. ४-५)

इति । व्रतानि सौम्य-प्राजापत्यादीनि मधु-मांसाञ्जनादि-
वर्जनानि च ॥ ३ ॥

पूर्वाध्यायादौ 'अमेध्य-रेतो-गोमांस-विण्मूत्रप्राशने चान्द्रा-
यणमित्युक्तं' (११. १) तत् कामकारविषयम् । अत एव तत्र
वालापत्यसहभोजनमस्माभिरुदाहृतम् । अत्रैव कामतो वि-
ण्मूत्रादिभोजने प्रायश्चित्तमाह—

विण्मूत्रभोजी शुद्ध्यै प्राजापत्यं समाचरेत् ।

पञ्चगव्यं च कुर्यात् स्नात्वा पीत्वा शुचिर्भवेत् ॥ ४ ॥

इति । प्राजापत्यं चरित्वा पश्चात् पञ्चगव्येनैव स्नानं कृत्वा
तत् पञ्चगव्यं प्रादय शुद्धो भवति । एतच्च पुनःसंस्कारात्
प्रागेव कर्तव्यम् ।

'प्रायश्चित्तान्ते भूयः संस्कारं कुर्यात्' ।

(वि. स्मृ. ५१. ४)

इति विष्णुवचनात् । जले तु विण्मूत्रोपहते कूर्मपुरा-
णोक्तं द्रष्टव्यम्—

१. B. D. and H substitute तत्र for अत्र. २ We follow here only
A. and I, while M reads this verse as follows—

स्त्री शुद्रस्य तु शुद्ध्यै प्राजापत्यं विधीयते ।

पञ्चगव्यं तत् कृत्वा स्नात्वा पीत्वा विशुद्ध्यति ॥

and others substitute विण्मूत्रस्य च for विण्मूत्रभोजी ३ C. F. and I.
read विष्णुस्मरणात् for विष्णुवचनात्.

‘अपो मृत्र-पुरीषाद्यैर्दूषिताः प्राशयेद् यदे ।

तदा सान्तपनं कृच्छ्रं व्रतं पापविशोधनम्’ ॥

(कू. पु. १. २. ३३. ३८)

इति ॥ ४ ॥

चतुर्षु वर्णेषु यः कोऽपि स्वात्मघातार्थमुद्यम्य कथंचिद्गता-
त्मागेव निवर्त्तते तस्य प्रायश्चित्तं मन्त्रपूर्वकमाह—

जला-ऽग्निपतने चैव प्रव्रज्याऽनाशकेषु च ।

प्रेत्यावसितवर्णानां कथं शुद्धिर्विधीयते ? ॥ ५ ॥

प्राजापत्यद्वयेनैव तीर्थाभिगमनेन च ।

वृषैकादशदानेन वर्णाः शुद्ध्यन्ति ते त्रयः ॥ ६ ॥ *

ब्राह्मणस्य प्रवक्ष्यामि वनं गत्वा चतुष्पथे ।

सशिखं वपनं कृत्वा प्राजापत्यद्वयं चरेत् ॥ ७ ॥

गोद्वयं दक्षिणां दद्यात् शुद्धिं स्वायम्भुवोऽब्रवीत् ।

मुच्यते तेन पापेन ब्राह्मणत्वं च गच्छति ॥ ८ ॥

इति । जला-ऽग्न्यादयः पञ्च मरणहेतवः । नदीतटाकादिमये-
शेनाग्निप्रेवेशेन भृगुपतनेन महाप्रस्थानगमनेनाग्नाशकैः च
श्रियन्ते । तत्र जलादिमरणं त्रिविधम् । विहितं प्रतिषिद्धमनु-

१. The text reads यद्दि for यद्दि and also B and D read the same

२. K and L read वृषैकादशदानेन वर्णाः C, F, and J प्राजापत्यद्वयेनैव तीर्थाभिगमनेन च
and M प्राजापत्यद्वयेनैव तीर्थाभिगमनेन च ३. M substitutes
विषय ४. M reads वपनं कृत्वा for वपनं कृत्वा ५. M substitutes
for द्वय ६. We follow here A and M, with '८' others प्राजापत्य
for प्राजापत्य ७. M substitutes प्राजापत्य while K and L read प्राजापत्य
for प्राजापत्य ८. G. reads ब्राह्मणत्वं च गच्छति for ब्राह्मणत्वं च गच्छति

ज्ञातं च । विहितं च द्विविधम् । काम्यतपोरूपं प्रोयश्चित्ततपो-
रूपं च । तत्र तपोरूपं कूर्मपुराणे नर्मदामाहारम्ये प्रदर्शितम्—

‘अग्निप्रवेशं यः कुर्यात् सोमतीर्थे नराधिप ।

जले वोऽनाशके वाऽपि नासौ मर्त्योऽभिजायते’* ॥

(कू. पु. १. २. ३९. ४९)

इति । तत्रैव प्रयागमाहारम्ये ऽभिहितम्—

‘गङ्गा-यमुनयोर्मध्ये कारीपाग्नि† विशेषेण यैः ।

अहीनांगो ह्यरोगश्च पञ्चेन्द्रियसमन्वितः ॥ (३)

यावन्ति रोमकूपाणि तस्य गात्रेषु मानवः ।

तावद्वर्षसहस्राणि स्वर्गलोके महीयते ॥ (४)

* उक्तरीत्या जलप्रवेशकर्ता मर्त्यः मरणधर्मा अर्थात्—

‘जातस्य हि ध्रुवो मृत्युर्ध्रुवं जन्म मृतस्य च’ ।

इति न्यायेन तस्यावश्यं जन्मसङ्गवेगमि स नाभिजायते । जन्मनि-
वृत्त्या मरणनिवृत्तेर्जनन-मरणातीतो भवतीत्यर्थः ।

† करीष शुष्कगोमयम्—‘तच्च शुष्कं करीषोऽर्ज्वि’ (२. ९. ५१)
इत्यमरः । तत्र स्थितोजसिः करीषाभिः । अहीनाङ्ग इत्यनेन पञ्चकर्मेन्द्रिय-
वैकल्याभाववान् विवक्षितः । पञ्चेन्द्रियसमन्वित इत्यनेन पञ्चज्ञानेन्द्रियस-
म्पन्नत्वमभिहितम् । स मानवः स्वशरीरस्थितरोमकूपसंख्याकवर्षसह-
स्रमितं कालं स्वर्गलोके महीयते— इति योजनीयम् ।

१. I reads प्रायश्चित्तरूप, while B and D omit the same. २ B. and
D. substitute अभिहितम् for प्रदर्शितम्, while B omits the following:—

‘अग्निप्रवेशं यः कुर्यात् सोमतीर्थे नराधिप ।

जले वा ऽनाशके वापि नासौ मर्त्योऽभिजायते’ ॥

इति । तत्रैव प्रयागमाहारम्ये ऽभिहितम्—

३. C and F substitute च for वा. G. and J. read ऽनाशके, while the
text reads जले चानशनं वापि for जले वाऽनाशके वाऽपि. ४ The text reads
च राधयेन for विशेषेण य ५ The text substitutes भूमिप for मानव.

जलप्रवेश य कुर्यात् सङ्गमे लोकविश्रुते* ।
 राहुग्रस्ते येदा सोमे विमुक्त सर्वपातके ॥ (६)
 सोमलोकमवाप्नोति सोमेन सह मोदते' । (७)

(कृ पु १ १ ३७ ६-७)

इति । तदेतत् प्रायश्चित्तरूप मरणम् । क्रौधादिना यज्जला-
 दिमरण तत् प्रतिपिद्धम् । तथाचाशौचप्रकरणे-

‘क्रौधात् प्रायम्†’

इत्यादिस्मृतिवाक्यमुदाहृतम् । प्रबलरोगग्रस्तस्य यज्ज-
 लादिमरण न तद्विहितम् । नापि प्रतिपिद्धम् । किन्तु शा-
 खेण केवलमनुज्ञातम् । तत्र तस्मिन्नेव प्रकरणे-

‘दुश्चिकित्स्यैर्महारोगे ‡’

इत्यादिवाक्येनोदाहृतम् । तत्राभ्यनुज्ञातस्येच्छिरुत्वात्तस्यै-
 फलालब्धिमात्रं केवलं भवति । न त्वसौ प्रायश्चित्ता । यो-
 ऽपि प्रायश्चित्तार्थं मर्तुमुद्यम्य ततो निवर्त्तते तस्यापि पूर्ण-
 न निवर्त्तते इत्येतावदेव । न तु तेन कर्त्तव्यं किञ्चित् ।

* सङ्गमं गङ्गा-यमुनासङ्गमं । तत्र देहयागे श्रुतिरुदाहृतः । नाम ।
 सा च तृतीयेऽध्याये (आशारकाण्डस्य द्वितीयभागे ५० २२८) द्रष्टव्या ।
 यदा राहुग्रस्ते सोमे जलप्रवेशं करोति तदा सर्वपातकैर्विमुक्तः सन्
 सोमलोकमवाप्नोति ।

† ब्रह्मपुराणवचनमिदं आशारकाण्डे तृतीयेऽध्याये (द्वितीयभागे ५०
 २२६) द्रष्टव्यम् ।

‡ आदिपुराणवचनत्वेनोदाहृतमिदं वचनं आशारकाण्डे तृतीया-
 ध्याये (द्वि० भा० ५० २२८) द्रष्टव्यम् ।

१ II s b t takes सङ्गं रयङ्गान् l om t सामविमुक्तं मयसायनं ॥ गङ्गाया-
 यमुनायां wh e tle text reads राहुग्रस्ता यथा सामे for राहुग्रस्त यथा साम
 २ I reads तत्राभ्यनुज्ञातस्य for तत्राभ्यनुज्ञातस्य ३ I read मय कला
 लानमाय for मय कला ला ४ B D and L read तत्राशौचाद्यो यतो
 for न त्वसौ प्रायश्चित्ता au l om t या-वि

श्चित्तान्तरमस्ति । एवं च सति प्रतिपिद्धमेव परिशिष्यते । तत्रापि मर्तुमुद्यम्य मृतस्य दुर्मरणत्वेषु न तत्रेदं प्रायश्चित्तम् । तत्कर्तुरेवाभावात् । यस्तूद्यम्य मरणान्निवर्त्तते तस्येदं प्रायश्चित्तम् ।

ननु-तस्यापीदं न युक्तम् । आत्महत्यायाः शास्त्रनिषिद्धत्वेन तन्निवृत्तेः शास्त्रीयत्वात् । वाढम् । न हि वयं निवृत्तिनिमित्तमिदं प्रायश्चित्तं ब्रूमः । किन्तु निषिद्धाचरणोद्यमनिमित्तम् । उद्यममोत्रस्य निमित्तत्वादेव प्रायश्चित्तस्य स्वल्पत्वमुपपद्यते ।

जलाग्न्यादिषु मर्तुमुद्यम्य ततो निवृत्ताः 'प्रत्यावसिताः' । तादृशानां चतुर्णां वर्णानां पृथक् पृथक् प्रायश्चित्तं वक्तव्यमिति प्रश्नवाक्यस्यार्थः । तत्र क्षत्रियस्य प्राजापत्यद्वयम् । वैश्यस्य तीर्थयात्रा । शूद्रस्य वृषभसहितगोदशकदानम् । ब्राह्मणस्य वनगमनादित्रयम् । आत्महननोद्यमेन ब्राह्मणत्वमपगतम् । चण्डालत्वमायातम् । पुनर्ब्रताचरणेन चण्डालत्वनिवृत्तौ पुनः पूर्वसिद्धं ब्राह्मण्यं प्रेतिपद्यते । तदाह बृहपराशरः—

*अनागकान्निवृत्तस्तु चातुर्वर्ण्यव्यवस्थितः ।

चण्डालः स तु विज्ञेयो वर्जनीयः प्रयत्नतः ॥

* अनाशकं मरणपर्यन्तमशनवर्जितसङ्कल्पेन स्थितिः । तस्मात् यो-निवर्त्तते पूर्वं सङ्कल्प्य कतिचित् कालं स्थित्वा पश्चाद्विचर्त्तते स चातुर्वर्ण्यव्यवस्थितोऽपि चण्डालो भवति । मृत्वा पुनरागमनात् तस्य निवृत्त्यर्थम् । इदं च चण्डालत्वं न जात्या । अपि तु कर्मणैव । तदेवाह वर्जनीयः प्रयत्नत इति ।

१. B. and D. read तत्रेदानीं for तत्रेदं प्रायश्चित्तम् २. B and D. substitute नच for ननु. ३ J. omits 'मात्रस्य' and G. substitutes निषिद्धत्वात् for निमित्तत्वात्. ४. Except A. and I. all others do not repeat पृथक्. ५ Except A. I. and J. all others read अगगतम् for अपगतम्. C. also reads the same, but corrects in the margin अपगतम् ६ We follow here A. and I.; while all others read प्रत्यापद्यते

लुप्तधर्मास्तु चण्डालाः परिव्राजक-तापसाः ।
 तेभ्यो जातान्यपत्यानि चण्डालैः सह वासयेत् ॥
 जला-ग्निपतने चैव प्रव्रज्या-ऽनाशके तथा ।
 प्रत्यावसितवर्णानां प्रायश्चित्तं कथं भवेत् ? ॥
 ब्राह्मणानां प्रसादेन तीर्थाभिगमनेन च ।
 गवां च श्वेतदानेन वर्णाः शुद्ध्यन्ति ते व्रयः ॥
 ब्राह्मणस्य प्रवक्ष्यामि गत्वाऽरण्यं चतुष्पथम् ।
 सशिखं वपनं कृत्वा त्रिसन्ध्यमवगाहनम् ॥
 सावित्र्यष्टसहस्रं तु जपेच्चैव दिने दिने ।
 मुच्यते सर्वपापेभ्यो ब्राह्मणत्वं च गच्छति ॥
 भिक्षार्थो विचरेद् ग्रामं गृहान् सप्त, वने वसन् ।
 तां च भिक्षां समश्नीयादब्दार्धेन विशुद्ध्यति ॥ *

इति । अत्रैव व्रतान्तराण्याह वसिष्ठः—

'जीवन्नात्मत्यागी कृच्छ्रं द्वादशरात्रं चरेत् । (१९)
 त्रिरात्रं वाऽप्युपवसेन्नित्यं स्निग्धेन वाससा ।
 प्राणानात्मनि संयम्य त्रिः पठेदघमर्पणम् ॥ (२०)
 अपि व्रतेन कल्पेन गायत्रीं परिवर्त्तयेत् । अपि
 वाग्निमुपसमाधाय कूष्माण्डैर्जुहुयाद् घृतम् । (२१)
 (व. स्मृ. २३. १९-२१)

१ I. reads -ऽनाशके for -ऽनाशके. २ B and D. substitute प्रात्यावसित-
for प्रत्यावसित. ३ I substitutes दश for दत्त, while B and D. omit.
..... तीर्थाभिगमनेन च ।

गवां च श्वेतदानेन. II.

४ G. and J. read गृहान् for गृहान्. ५. C. F. and J. read जीवन्मुत्थाऽऽम-
त्यागी, G. जीवन्मुक्तात्मन्यागी and H. जीवन्वाऽऽमत्यागी all for जीवन्ना-
त्मत्यागी. ६. We follow here H. I and the text, while B D F. II.
and J. add वा and C. F. स्वा before द्वादशरात्र and G. omits it sub-
stituting दशरात्र for द्वादशरात्र. ७ A. substitutes च for वा.
८. We follow here A. and the text, while I. reads अग्नि समाधाय and
others अग्निमुपाधाय for अग्निमुपसमाधाय.

इति । तत्र जप-होमौ विद्वद्विषेपेण विकल्पनीयौ । द्वादशरात्र-चिरात्री त्वविद्वद्विषयैश्चाशक्तभेदेन व्यवस्थापनीयौ ।

मूलवचने प्रव्रज्याशब्देन पूर्वं महाप्रस्थानगमनं व्याख्यातम् । अथ वा पारिव्रज्या तेन विवक्ष्यते । तथा च सति पारिव्रज्यातः प्रच्युतस्य ब्राह्मणस्य प्रायश्चित्तमुक्तं भवति । तदिदं श्रद्धालोः पुनरुपनयनादिपुनःसरं पारिव्रज्यं जिघृक्षोर्वेदितव्यम् । यस्तु पुनः पारिव्रज्यं न जिघृक्षति तस्य मरणान्तं राजदासत्वादिकम् । यच्चत्र नारदः—

राज्ञ एव तु दासः स्यात् प्रव्रज्याश्वसितो द्विजः* ।

न तस्य प्रतिमोकोऽस्ति न विशुद्धिः कथञ्चन' ॥

(ना. स्मृ. ५. ३५)

इति तत् क्षत्रिय-वैश्यपरम् । यदाह कात्यायनः—

‘प्रव्रज्याश्वसिता यत्र त्रयो वर्णा द्विजातयः ।

निर्वासं कारयेद्विभं दास्यं क्षत्र-विशौ नृपः’† ॥

* प्रायश्चित्तार्थत्वादस्मिन् दास्ये भृतिः पारितोषिकादिकं च न ग्राह्यम् । न तस्य प्रतिमोकोऽस्ति इत्यनेन राजदास्य एव तस्य मरणं भवेत् । मरणपर्यन्तं तस्य कदापि शुद्धिर्नास्ति । मरणेनैव स शुद्धो भवतीत्यभिप्रायः ।

† उपरितनेन नारदवचनेनोक्तस्य राजदास्यस्य व्यवस्थेयम् । तत्र ब्राह्मणस्य निर्वासनम् । न दास्यम् । तत्प्रकारः समनन्तरोक्तेन दक्षवचनेन प्रदर्शितः ।

१ I. reads विद्वद्विषयी कल्पनीया, G. reads विद्वद्विषयेण and H. विद्वद्विषेपे विषयी विकल्पनीयौ २. We follow here A. and I., while all others read च विद्वद्विषये for त्वविद्वद्विषये, while B. and D. omit चिरात्री and read द्वादशरात्र. ३ C. F. and J substitute प्रतिमोहो I. प्रतिमोहो for प्रतिमोको, while B. and D. —

... .. प्रव्रज्याश्वसितो द्विजः ।

न तस्य प्रति होमोऽस्ति ॥

४ Except A. all others omit तत् क्षत्रिय-वैश्यपरम् । यदाह. ५ C. and F. read प्रव्रज्या च सितो and B. and D. प्रव्रज्याश्वसितो both for प्रव्रज्याश्वसिता. ६ G H I and J. read विशोः for -विशौ.

इति । दक्षः—

‘वारिब्रज्यं गृहीत्वा तु यः स्वधर्मे न तिष्ठति ।

श्वपदेनाङ्कयित्वा तं राजा शीघ्रे प्रवासयेत्’ ॥

(द. स्मृ. ७. ३४)

इति । याज्ञवल्क्यः—

‘मन्त्रज्याश्वसितो राज्ञो दासः स्यात् मरणान्तिकम्’* ।

(या. स्मृ. २. १८३)

इति ॥ ५-६-७-८ ॥

अथाचारकाण्डशेषत्वेन स्नानभेदानाह—

स्नानानि पञ्च पुण्यानि कीर्तितानि मनीषिभिः ।

आग्नेयं वारुणं ब्राह्मं वायव्यं दिव्यमेव च ॥ ९ ॥ *

इति ॥ ९ ॥

आग्नेयादीनामुपदिष्टानां पञ्चानां क्रमेण स्वरूपं विवि-
नक्ति—

आग्नेयं भस्मना स्नानमवगाह्य तु वारुणम् ।

आपो हिष्ठेति च ब्राह्मं वायव्यं गोरजः स्मृतम् ॥ १० ॥

यत्तु सातपथ्येण तत् स्नानं दिव्यमुच्यते । *

तत्र स्नात्वा तु गङ्गायां स्नातो भवति मानवः ॥ ११ ॥

* इदमपि क्षत्रिय-वैश्ययोरेव दास्य विधत्ते । तदपि अनभ्युपगत-
प्रायश्चित्तस्यैव ।

१. I reads राज्याम् for राजा २ The text reads दास आमरणान्तिकम् for
दास स्यान्मरणान्तिकम् ३ I does not insert the following verse—

स्नानानि पञ्च पुण्यानि कीर्तितानि मनीषिभिः ।

आग्नेयं वारुणं ब्राह्मं वायव्यं दिव्यमेव च ॥

* G. E. and I read उपदिष्टानां for उपदिष्टाना ५ M reads एतत्तु
for गोरज

इति । भस्मस्नानं द्विविधम् । पादादिकं मूर्धादिकं च ।
तत्र पादादिकं विरक्तविषयम् । संहारक्रमत्वात्* । तच्च कूर्म-
पुराणे दर्शितम्—

‘आग्नेयं भस्मनाऽऽपादमस्तकादिहधूलनम्’ ।

(कू. पु. प. १. २. १८. १३)

इति । मूर्धादि लिङ्गपुराणे दर्शितम्—

‘ईशानेन शिरोदेशं मुखं तत्पुरुषेण तु । (३७)

उरोदेशमघोरेण गुह्यं वामेन सुव्रताः ॥

सद्येने† पादौ, सर्वाङ्गं प्रणवेन तु शोधयेत्’ ।

(लिं. पु. १. २६. ३७-३८)

इति । जलावगाहनरूपं तु वारुणस्नानं प्रथमाध्याये—

‘सन्ध्या स्नानं जपो होमः’

(प. स्मृ. १. ३९)

* तत्र तावत् स्नान-‘न्यासादिषु द्वौ क्रमौ विहितौ । सृष्टिक्रमः संहार-
क्रमश्च । भगवता जगत्स्रष्टा मूर्धानमारभ्य सृष्टिः क्रियते संहर्त्ता च पाद-
मारभ्य मंहारः क्रियते इति श्रुति-स्मृत्यादिषु दर्शनान् तान्विकैर्न्यासादिषु
क्रमद्वयमादृतम् । तत्र गृहस्थानां सृष्टिक्रमः विरक्तानां संहारक्रम इति
व्यवस्था ।

† सद्येन ‘सद्योजातं प्रपद्ये’ इति मन्त्रेणेत्यर्थः ।

१. B. and D. omit the following :—

‘आग्नेयं भस्मनाऽऽपादमस्तकादिहधूलनम्’ ।

इति । मूर्धादि लिङ्गपुराणे दर्शितम् ।

२. H. and I. read सुव्रत for सुव्रताः this is not grammatically in-
correct but a quoted line and address to several Rishis. ३. G.
and J. read सद्येन for सद्येन. ४. B. and D. omit the following :—

जपो होमः—इत्यथ प्रपञ्चनम् । ज्ञात्वा तु विमृशितपौ हि द्वेष्टुम्भिः ।

पाद-द्वय मूर्धप्रवेशेण कुर्यादकर्मजनम् । तदुक्तं कू—

‘ज्ञात्वा तु मार्जनं ।’

इत्यत्र प्रपञ्चितम् । ब्राह्मं तु तिसृभिरापो हि ष्टेत्यग्निः पाद-
हृदय-मूर्धप्रदेशेषु कुशोदकैर्मार्जनम् । तदुक्तं कूर्मपुराणे—

‘ब्राह्म तु मार्जनं मन्त्रैः कुशैः सोदकत्रिन्दुभिः ।

(कू. पू. १. २. १८. १३)

इति । तच्च त्रिःकृत्वोऽभ्यस्तेषु स्थानेषु कर्त्तव्यम् ।
तत्प्रकारश्च बौधायनेन दर्शितः—

‘भुवि मूर्ध्नि तथाऽऽकाशे मूह्न्याकाशे तथा भुवि ।

आकाशे भुवि मूर्ध्नाति मन्त्रस्नानं विधीयते’ ॥

(बौ स्मृ. १. २. १०. २१)

इति । सायंकाले गोषु मार्गेऽप्यो गच्छन्तीषु वायुना समु-
त्थिते गोपादरजस्यवस्थान वायव्यम् । आतपयुक्तेन वर्षो-
दकेन देहस्याप्लावनं दिव्यस्नानम् । तदिदं पूर्वोक्तेभ्यः
प्रशस्तम् । एतेन यौगिक-सारस्वते अपि द्वे स्नाने उपलक्ष्येते ।
यौगिक योगेन विष्णुचिन्तनम् । तदाह व्यासः—

‘ब्राह्मभाभ्यमुद्दिष्ट वायव्यं दिव्यमेव च ॥ (१)

वारुण यौगिकं तद्वर्त्त पोढा स्नानं समासतः ।

ब्राह्म तु मार्जनं मन्त्रैः कुशैः सोदकत्रिन्दुभिः ॥ (१०)

१ B and D read तत्र त्रिषु तभ्यस्तसु स्नानेषु, C and F तत्र त्रिषु तभ्य-
स्तेषु, E and H तत्र त्रिषु तभ्यस्तसु स्नानेषु G त्रिषु तभ्यस्तसु स्नानेषु
and J तत्र त्रिः कुशोऽभ्यस्तसु स्नानेषु all for तत्र त्रिः कुशोऽभ्यस्तसु स्नानेषु
२ J. substitutes स्यात् for इति and for the same G आदि १ H D
F G H read गच्छन्तीषु for आगच्छन्तीषु ४ Except A I and
J. all others omit द्वे ५ B and D substitute तत्र I तत्र H मन्त्र
for तद्वर्त्त C. and F त्रिषु तभ्यस्तसु तत्र for तद्वर्त्त यौगिकं तद्वर्त्त ६ The-
three lines appear only in A and the text, while all others omit but
the contents of the same are quite necessary here

आग्नेयं भस्मना स्नानं वायव्यं गौरजः स्मृतम् ।

यत्तु सातपवर्षेण तत् स्नानं दिव्यमुच्यते ॥ (११)

वारुणं चावगाहस्तु मानसं त्वात्मवेदनम् ।

यौगिकं स्नानमाख्यातं योगोद् विष्णुविचिन्तनम् ॥ (१२)

(छ. व्या. स्मृ. १. ९-१२)

इति । विद्वदाशिषा सम्पादितं सारस्वतं स्नानम् । तदाह
षुद्धस्पतिः—

‘वायव्यं गौरजः श्रेष्ठमस्तं गच्छति गोपतौ ।

विद्वत्सरस्वतीप्राप्तं स्नानं सारस्वतं स्मृतम् ॥

(वृ. स्मृ. ३. ४९)

इति । विद्वदुक्तिप्रकारमाह व्यासः—

‘स्वयमेवोपपन्नाय विनयेन द्विजातये* ।

तज्ज्ञेः सम्पादयेत् स्नानं शिष्याय च मुत्ताय च ॥

दाक्षायणमथैः कुम्भैर्मन्त्रवज्जाह्नवीजलैः ।

कृतमङ्गलपुण्याहैः स्नानमस्तु तदर्थिनाम् ॥

(व्या. स्मृ. १. १४-१५)

आदौ तावत् प्रभासे बहुगुणसलिले मध्यमे पुष्करे वा

गङ्गाद्वारे प्रयागे कनखलसलिले* भद्रकर्णे गयायाम् ।

* विनयेन स्वयमेवोपपन्नयैव द्विजातये । उपपत्त्यभावेऽपि पुत्राय शिष्याय च स्नानसम्पादिका उक्तिर्दयेति भावः । तमेवोक्तिमाह दाक्षायणमथैरिति । दाक्षायणं सुवर्णम् । तन्मथैः कुम्भैः । तन्निहत्यो कुरुक्षेत्रे ।

१. B. and D. read योगो विष्णुविचिन्तनम्. J. योगात् दिष्णु विचिन्तयेत् and the text योगैर्विष्णुविचिन्तनम् २. B. and D. read -प्राक्त for -ग्राम ३. B. D. G. and J. read तत्त for तज्ज्ञे ४. We follow here A. C. F. and J.; while others read -सलिले for -सन्निले.

राहुग्रस्ते च सोमे दिनकरसहिते सन्निहत्यो विधेयात्
एतैर्विख्याततीर्थैस्त्रिभुवनविदितैः स्नानमच्छिद्रमस्तु ॥

(ल. व्या. स्मृ. १. ७)

इति स्नानानि । एतेषु सप्तसु स्नानेषु वारुणं मुख्यमित-
राणि षड्ज्ञानानि गौणानि । मुख्य-गौणभेदेन शङ्खवचनमा-
चारकाण्ड एवोदाहृतम्* । तत्रे गौणस्नानान्यशक्तविषयाणि ।
तदुक्तं कूर्मपुराणे-

‘अप्रार्थत्ये† समुत्पन्ने स्नानमेव समाचरेत् ।

ब्राह्मादीनि तथाशक्तौ स्नानान्याहुर्मनीषिणः’ ॥

(कू. पु. १. २. १८. १९)

इति ॥ १०-११ ॥

* वारुणस्नाने तर्पणस्य पूर्वभावित्वं वस्त्रनिष्पीडनस्योत्तर-
भावित्वमुपपत्तिपुरस्सरं विदधाति-

स्नातुं यान्तं द्विजं सर्वे देवाः पितृगणैः सह ।

वायुभूतास्तु गच्छन्ति तृपार्त्ताः सलिलार्थिनः ॥ १२ ॥

निराशास्ते निवर्त्तन्ते वस्त्रनिष्पीडने कृते ।

तस्मान्न पीडयेद्वस्त्रमकृत्वा पितृतर्पणम् ॥ १३ ॥

इति । स्नातुं गच्छन्तं येऽनुगच्छन्ति ते सर्वे पूर्वं वस्त्रे निष्पीडिते

* प्रथमाध्याये स्नानप्रकरणे २६८ पृष्ठे तदमे च द्रष्टव्यमिदम् ।

† अप्रायस्य अशुचित्वम् ।

१ I reads सन्निवारया G D and G विधेयै for विधेयात् २ B and D omit स्नानानि गौणानि, while G, I omits स्नानानि ३ B C D and F substitute नद्य for तत्र ४ The text reads असाधये for असाधये ५ C F, and I read एव for एवं ६ B D G H and J read उपपत्ति, पराशरो for उपपत्तिपुरस्सर, while G omits पुरस्सर ७ M reads स्नानार्थे विप्रमायान्तं देव्य for स्नातुं यान्तं द्विजं सर्वे देवा ८ K reads अनुगच्छन्ति and M हि गच्छन्ति for, तु गच्छन्ति ९ I reads तृपार्त्ता for तृपार्ता

सति निराशाः गच्छन्ति—इत्येवोपेपत्तिः । अस्मिन्नर्थे योगियाज्ञ-
वल्क्यादिस्मृत्यन्तरवचनानि पूर्वमेवोदाहृतानि ॥ १२-१३ ॥

तर्पणवेलायां तिलाः पाणितले विलोमप्रदेशे पात्रान्तरे वा
स्थापनीयाः न तु सेलोन्नि पाणिपृष्ठे,—इत्यभिप्रेत्य तत्र स्था-
पने पत्यवायमाह—

रोमकूपेण्ववस्थाप्य येस्तिलैस्तर्पयेत् पितॄन् ।

पितरस्तर्पितास्तेन रुधिरेण मलेन च ॥ १४ ॥

इति । अस्मिन्नर्थे देवलवचनं पूर्वमेवोदाहृतम् ॥ १४ ॥

स्नानवेलायां केशधूननादि प्रतिषेधति—

अवधूनीति यः केशान् स्नात्वा यस्तूत्सृजेन्मलम् ।

आचामेद्वा जलस्थोऽपि स बाह्यः पितृ-दैवतैः ॥ १५ ॥

* आचारकाण्डे प्रथमोऽध्याये ज्ञानप्रकरणे द्रष्टव्यानीमानि वचनानि ।

† नी. संज्ञकं डी. संज्ञकं च पुस्तकद्वयं वर्जयित्वा अन्येषु सर्वेष्वप्याद-
र्शपुस्तकेषु 'स्नात्वा प्रस्रवतो द्विजः' इति, जी. को. एल् संज्ञितपुस्तके-
षु 'प्रस्रवते' इति च पाठो दृश्यते । तथापि नायं माधवाचार्य-धरणीधरा-
दीनां सम्मतः । 'इत्यमेव पाठः सर्वत्र । परन्तु, "यश्च स्नानान्तरमार्द्र-
वस्त्रो मल-मूत्रे विसृजेत्" इति व्याख्यादर्शनात्, प्रस्रवते द्विजः—इति पाठ
एव समीचीनः प्रतिभाति—इति वदन् वगदेशीयास्यातिक्रमोत्पाद्यटीमुद्रि-
तपुस्तकसम्पादनकर्ता चन्द्रकान्ततर्कालङ्कारस्वतः भ्रान्त एव । केवलं
प्रस्रवते इत्यनेन व्याख्यानस्य कथं सङ्गतिरिति स एव प्रष्टव्यः ।

‡ केचित् 'पितृ-दैवते' इति पाठमाश्रित्य दैव-पितृकर्मणि स बाह्यः
वर्ज्यः भवतीति व्याचख्युः ।

१ Except A. and I all others read इति तेषाम्; while. I. इत्येव for
इत्येवा. २. C. F. E and H. read स्नानकर्तव्यानिपृष्ठे for सेलोन्नि पाणिपृष्ठे.
३. K. and L read तिलैस्तर्पयेते for यैस्तिलैस्तर्पयेत्; while M. does not
insert the whole verse, and G reads -कूपे च सस्थाप्य for -कूपेण्ववस्थाप्य
४ I. K. and L read तर्पितास्तेन ते सर्वे for पितरस्तर्पितास्तेन. ५ B. and D.
read अय for अव - Except B and D others read thisline as follows —

अधूनीति यः केशान् स्नात्वा प्रस्रवतो द्विजः ।
while G K. and L read प्रस्रवते and J reads -स्नात्वा द्विजं विष्टजेन्मलम्. ६. K.
and L. read पितृ दैवते for पितृ-दैवते .

इति । स्नात्वेत्येतत् पदं काकाक्षिवद् उभयतः सम्बद्ध्यते ।
तथा च सति यः स्नानानन्तरमार्द्रान् केशानवधुनुयात्
यश्च स्नानानन्तरमार्द्रवस्त्रो मल-मूत्रे विसृजेत् यश्च न-
द्यादावस्नानकाले जलमध्ये स्थित्वा आचामेत्, स त्रिविधो-
ऽपि पुरुषः पितृभिः दैवतैश्च ग्राह्यः कृतः । पैतृकं दैविकं चा-
नुष्ठानमनुष्ठातुमनर्ह इत्यर्थः ॥ १५ ॥

आचमनकाले शिरःप्रावरणादीनि निषेधति—

शिरः प्रावृत्त्य कण्ठं वा मुक्तकच्छ-शिखोऽपि वा ।

विना यज्ञोपवीतेन आचान्तोऽप्यशुचिर्भवेत् ॥ १६ ॥

इति । वस्त्रेण शिरः कण्ठं वा प्रावृत्त्य नाचामेत् । तथा मुक्त-
कच्छो वा मुक्तशिखो वा यज्ञोपवीतरहितो वा नाचामेत् ॥ १६ ॥

आचमने नियमान्तरमाह—

जले स्थलस्थो नाचामेत् जलस्थश्च वहिःस्थले ।

उभे स्पृष्ट्वा समाचान्तं उभयत्र शुचिर्भवेत् ॥ १७ ॥

इति । यो हि पदभ्यां जलमस्पृष्ट्वा शुद्धस्थल एवोपविश्य
ईपर्यतो जल एव विन्दून् पातयन्नाचमति स जल-स्थलयो-
रुभयोर्न शुद्ध्यति । यश्च तद्वैपरीत्येन जले पादद्वयमवस्था-
प्य स्थले विन्दून् पातयन्नाचामति, सोऽपि नोभयत्र शुद्ध्य-
ति । अतस्तथा नाचान्तव्यम् । किन्त्वेकेन पादेन स्थलमप-

१. II does not insert इत्यर्थः २ II. reads मुक्तकसः शिखाऽपि for
मुक्तकच्छ शिखोऽपि. ३ J. reads यथायतोपवीतेन वा for विना यतोपवीतेन.
४. K. and L. read समाचामेत् for समाचान्तम्. ५. B and D. read उभयत्रा-
चामेत् for उभयत्र शुचिर्. ६. G and I. do not insert इत्यर्थः. ७. G. omits
the following portion:—

यश्च तद्वैपरीत्येन जले पादद्वयमवस्थाप्य स्थले विन्दून्
पातयन्नाचामति सोऽपि नोभयत्र शुद्ध्यति ।

रेण जलं स्पृष्ट्वा समाचमिन् । तथाचोभयत्र शुद्ध्यति । एतच्च
स्नात्वा य आर्द्रवस्त्रस्तद्विषयम् ॥ १७ ॥

द्विगचमननिमित्तान्याह—

स्नात्वा पीत्वा क्षुते सुप्ते भुक्त्वा रथ्योपसर्पणे ।

आचान्तः पुनराचामेद्वांसो विपरिधाय च ॥ १८ ॥

इति ॥ १८ ॥

* आचमनप्रतिनिधित्वेन श्रोत्रस्पर्शो निमित्तान्याह—

क्षुते निष्ठीर्वने चैव दन्तोच्छिष्टे तथाऽनृते ।

पतितानां च सम्भाषे दक्षिणं श्रवणं स्पृशेत् ॥ १९ ॥

इति ॥ १९ ॥

श्रोत्रस्पर्शस्य शृद्धिहेतुत्वमर्थवादपुरःसरमुपपादयति—

प्रभासादीनि तीर्थानि गंगाद्याः सरितस्तथा ।

विप्रस्य दक्षिणे कर्णे सन्तीति मनुरब्रवीत् ॥ २० ॥

अंगिरापश्च वेदाश्च सोम-सूर्या-ऽनिलास्तथा ।

सर्व एव तु विप्रस्य श्रोत्रे तिष्ठन्ति दक्षिणे ॥ २१ ॥

इति ॥ २०—२१ ॥

* आचमनानुब्रूयमाह—इत्यवनारयानि धरणीधरः ।

while J. omits —

स जलस्थलयाहमर्थो शुद्ध्यति । यश्च तद्वैपरी
त्यग्न जले पावद्वयमवस्थाप्य स्थले चिन्दून् पातय-
न्नाचामानि, सोऽपि मोभयत्र शुद्ध्यति ।

१ J and M substitute भुक्ते for भुक्त्वा and L. रथ्याप्रसर्पणे for रथ्यो-
पसर्पण २ K reads जलस्थश्च बहिःस्थले for वासो विपरिधाय च.
३ M reads निष्ठीर्वने for निष्ठीर्वने. ४. Except १, all others omit अर्थवा-
नपुर सरम ५ We follow here A K and L, while all others omit the
verse ६ M reads this verse as follows —

ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च सोम सूर्योऽनिलस्तथा ।

ते सर्वे ह्यपि तिष्ठन्ति कर्णे विप्रस्य दक्षिणे ॥

अरुणोदयात् पूर्वं स्नानं निषेधाति—

भास्करस्य करैः पूतं दिवा स्नानं प्रशस्यते ।

अप्रशस्तं निशि स्नानं राहोरन्यत्र दर्शनात् ॥ २२ ॥

इति । ग्रहणस्नाने रात्रिस्नानस्य प्रतिप्रसवं विवक्षित्वा*
राहोरन्यत्र दर्शनादित्युक्तम् ॥ २२ ॥

स्नानदृष्टान्तेन दानादीनामपि प्रतिप्रसवमाह—

स्नानं† दानं जपो होमः कर्त्तव्यो राहुदर्शने ।

अन्यदा त्वशुची रात्रिस्तस्मात् तां परिवर्जयेत् ॥ २३ ॥

इति । यद्यपि रात्रौ दानादिप्रतिषेधो न मूलवचने प्रस्तुतः

* एवमेव पुत्रजन्मनिमित्तकं पित्रादिमरणनिमित्तकं च स्नानं रात्रावपि भवत्येव । पराशरेणैव तदभ्यनुज्ञातमग्रे ।

† स्नानं ग्रहणनिमित्तकम् । तच्च स्पर्श-मोक्षकालयोः कर्त्तव्यम् । दानं जन्मराश्यादिदृष्टस्यानस्थितग्रहणनिमित्तकपीडादिपरिहारार्थम् । तच्च मुक्तयन्तरमेव भवति । पुरश्चरणादिनङ्कल्पपूर्वको मन्त्रजपः । स च स्पर्शादिमोक्षान्त एव । होमः ग्रहणपीडापरिहारार्थकः तस्यामेव रात्रौ कर्त्तव्यः । पुरश्चरणाग्रस्तु द्वितीयदिन एव ।

‡ नायं श्लोको धरणीधरेण गृहीतो नापि व्याख्यानः ।

१. M. reads दिवाकरकरे for भास्करस्य करैः. २ C. L. F. and H omit the following. —

ग्रहणस्नाने रात्रिस्नानस्य प्रतिप्रसवं विवक्षित्वा राहोरन्यत्र दर्शनादित्युक्तम् ॥ २२ ॥ स्नानदृष्टान्तेन दानादीनामपि प्रतिप्रसवमाह—

स्नानं दानं जपो होमः कर्त्तव्यो राहुदर्शने ।

* अन्यदा त्वशुची रात्रिस्तस्मात् तां परिवर्जयेत् ॥ २३ ॥ इति ।

while B. D. and G. substitute होमवचने for ग्रहणस्नाने. ३ C. E. F. H. K. L. and M. do not insert this verse, but the author has commented this

तथापि शास्त्रान्तरसिद्धं प्रतिषेधं हृदि निधायाऽयं प्रतिप्रसवे इति
ब्रष्टव्यम् । अन्यदा राहुदर्शनरहिते काले रात्रिः स्नानादिव-
शुचिः तस्मात् स्नानादिकं चिकीर्षुस्तां रात्रिं परिवर्जयेत् ॥ २३ ॥

सोमग्रहणकालस्य दानाद्यर्हत्त्वमुपपादयति—

भेरुतौ वसवो रुद्रा आदित्याश्चैवं देवताः ।

सर्वे सोमे प्रलीयन्ते तस्माद्दानन्तु तद्ग्रहे ॥ २४ ॥

इति ॥ २४ ॥

राहुदर्शन इव खलयज्ञादावपि रात्रिदानमभ्यनुजानाति—

• खलयज्ञे विवाहे च संक्रान्तौ ग्रहणे तथा ।

शर्वर्या दानमस्त्येव नान्यत्रैवं विधीयते ॥ २५ ॥

इति ॥ २५ ॥

पुनरपि राहुदर्शनं दृष्टान्तत्वेनोदाहृत्य पुत्रजन्मादौ रात्रि-
दानमभ्यनुजानाति—

पुत्रजन्मनि यज्ञे च तथा चात्ययकर्मणि ।

राहोश्च दर्शने दानं प्रशस्तं नान्यदा निशि ॥ २६ ॥

१. E. G. H. and J substitute प्रतिषेधं for प्रतिप्रसव . २. B. and D. read अन्यदा and G. अन्यत्र for अन्यदा. ३. I. reads मारुतो, but it seems to be incorrect. ४. B. and D substitute अपि. C. E. F. J. K. and L. अथ for एव. ५ We follow here A. and M.; while all others substitute संग्रहे for सद्ग्रहे. ६ B. D. and G. read अनुजानाति for अभ्यनुजानाति and for the same C. and F. read इत्यनुजानाति. ७. M. reads ग्रहणेषु च for ग्रहणे तथा • ८. Except A and I. all others substitute तु for एव; while M. reads दानमस्त्येव नान्यत्रेति विनिश्चय for दानमस्त्येव नान्यत्रैवं विधीयते. ९. I. reads दृष्टान्तेन for दृष्टान्तत्वेन.

इति । अत्ययकर्म मरणम् । तस्मिन् प्रस्तुते सति गोदान-
तिलपात्रादिदानं* निश्चयेऽपि कर्तव्यम् ॥ २६ ॥

‘नान्यदा निशि’ इत्ययं निषेधो दान इव स्नानेऽप्यस्तीत्य-
भ्युपेत्य पूर्व-पश्चिमयामयोः स्नानस्य प्रतिप्रसवमाह—

महानिशा तु विज्ञेया मध्यस्थं प्रहरद्वयम् ।

प्रदोष-पश्चिमौ यामौ दिनवत् स्नानमाचरेत् ॥ २७ ॥

इति । निशि निषेधो महानिशाविषयः । महानिशाशब्दश्च
द्वितीय-तृतीययामावभिधत्ते । तथा च सति प्रथम-चतुर्थयामौ
दिनवत् स्नानादियोग्यौ । तस्मात्तत्र स्नानादिकमाचरेत् । एत-
च्चापदिष्यम् । अन्यथा ‘भास्करस्य करैः’ (प. स्मृ. १२. २२)
इत्यनेन विरुद्धेत् । काम्य-नैमित्तिके स्नाने तु महानिशाया-
मप्यनिषिद्धे । तदाह देवलः—

‘महानिशा तु विज्ञेया मध्यस्थं प्रहरद्वयम् ।

तस्यां स्नानं न कुर्वीत काम्य-नैमित्तिकादृते’† ॥

इति ॥ २७ ॥

* तच्च मरणनिमित्तमुत्क्रान्तिधेन्वादिदानम् ।

† देवलेनैव —

‘महानिशा द्वे घटिके रात्रिर्मध्यमयामयोः’ ।

इत्युक्त्यात् रात्रिर्द्वितीयप्रहरान्त्यघटिका तृतीयप्रहराद्यघटिका भेति
घटिकाद्वयं महानिशासंगतं भवति । तान्त्रिकमते प्रथमप्रहरानन्तरं घ-
टिकाद्वयं महानिशा ततश्चातिनिशेसाद्यन्तःप्रसंगेन ।

१. B, D, C and F, read हरद्वयं for निश्चयेऽपि. २. B C, F, F, and I,
read मध्यस्थ- for मध्यस्थं. ३. I reads महानिशायां न निषिद्धेऽनेन, while B D
G. and J. read महानिशायां निषिद्धा. ४. I. reads नच for नचयः।

रात्रौ स्नानस्य निमित्तं राहुदर्शनं पूर्वमुक्तम् । इदानीं नि-
मित्तान्तरमाह—

चैत्यवृक्षश्चितिर्यूपेश्वण्डालः सोमविक्रयी ।

एतांस्तु ब्राह्मणः स्पृष्ट्वा सवासा जलमाविशेत् ॥ २८ ॥

इति । चितेर्योग्यं उमशानुस्थानं चैत्यम् । तत्र समारो-
पितो वृक्षः चैत्यवृक्षः । चित्यादयः प्रसिद्धाः । तेषां स्पर्शनं
स्नाननिमित्तम् । तद् यदि कथञ्चित् रात्रौ सम्पद्यते तदा
रात्रावपि स्नातव्यमित्यभिप्रायः ॥ २८ ॥

स्नानस्य निमित्तान्तरमाह—

अस्थिसंचयनात् पूर्वं रुदित्वा स्नानमाचरेत् ।

अन्तर्दशाहे विप्रस्य ह्यूर्ध्वमाचमनं भवेत् ॥ २९ ॥

इति । 'प्रथमेऽह्नि' (व्या. स्मृ. ५९)—इत्यादिशास्त्रैर्विहितानां

* जलमाविशेत् । इत्यनेन उद्धृतजलनिषेधोऽवगम्यते इति धरणी-
धरः । तथा च उष्णोदकनिषेधोऽप्यनेनैवावगम्यत इति गुह्यं भवति ।

१. B. C. D. and F. add तत् before पूर्वम्. २. I. reads निमित्तान्तराणि
and B. and D. निमित्तान्तरम् for निमित्तान्तरम्. ३. M. reads चितिर्येष्व for
चितिर्यूपेष्व. ४. Except A. G. E. H. and I. all others omit चैत्यवृक्षम्,
while B. D. E. H. and J. read चैत्यादय for चित्यादय. ५. B. and D.
omit the following :—

स्नातव्यमित्यभिप्रायः ॥ २८ ॥

स्नानस्य निमित्तान्तरमाह—

अस्थिसंचयनात् पूर्वं रुदित्वा स्नानमाचरेत् ।

अन्तर्दशाहे विप्रस्य ह्यूर्ध्वमाचमनं भवेत् ॥ २९ ॥

इति । 'प्रथमेऽह्नि' (व्या. स्मृ. ५९)—इत्यादिशास्त्रैर्विहितानां दिनानां
मध्ये यदाऽस्थिसंचयनं क्रियते तदा पूर्वस्मिन् काले रोदनं स्नाननिमित्तम् ।
अस्थिसंचयनार्थं रोदनं स्वाचमनस्यैव निमित्तम् । ननु स्नानस्य ॥ २९ ॥

ननु—सोमप्रश्ने रात्रावपि.

६. M. reads पूर्वम् for ह्यूर्ध्वम्; while K. and L. स्मृतम् for भवेत्

देनानां मध्ये यदो अस्थिसञ्चयनं क्रियते ततः पूर्वस्मिन्काले
पेदनं स्नाननिमित्तम् । अस्थिसञ्चयनादूर्ध्वं रोदनं त्रैवाचमनस्यैव
नेमित्तम् । ननु स्नानस्य ॥ २१ ॥

ननु—सोमग्रहणे रात्रावपि स्नातव्यमित्युक्तं तदयुक्तम् ।
पदकस्य शुद्ध्यभावात् । तदाह पैठीनसिः—

‘अपेयं तु तदा तोयं रात्रौ मध्यमयामयोः ।

स्नानं चैव न कर्त्तव्यं तथैवाचमनक्रिया’ ॥

इति । तस्माद्रात्रौ स्नानं कथमभ्युपगम्यते?—इत्याशङ्क्य
सोमग्रहादिव्यतिरिक्तविषयेयमशुद्धिरित्याह—

सर्वं गङ्गासमं तोयं राहुग्रस्ते दिवाकरे ।

सोमग्रहे तथैवोक्तं स्नान-दानादिकर्मसु ॥ ३० ॥

इति । सोमग्रहस्योपलक्षणत्वात् संक्रान्त्यादिष्वपि नास्त्य-

* ‘सर्वं गङ्गासमं तोयम्’—इत्यनेन पूर्वनिमित्तकं पाविष्यं गङ्गासम-
त्वेन रात्रिस्नानार्हत्वं चोक्तम् । तत्र गङ्गायां कालनियमो नास्ति । यथोक्तं
महाभारते अश्वारपणगन्धर्वप्रत्यर्जुनेन—

‘समुद्रे हिमवत्पार्श्वे नद्यामस्या च दुर्मते—

रात्रावहनि सञ्चयाया कस्य गुप्तः परिग्रहः ॥

भुक्तो वाऽप्यय वाऽभुक्तो रात्रावहनि खेचर ।

न कालनियमो ह्यस्ति गङ्गा प्राप्य सरिद्वारम् ॥

(म. भा. १. १७०. १६-१७)

इति । ग्रहणे गङ्गासमत्वात् सर्वेष्वपि जलाशयेषु रात्रौ स्नानं न दो-
षावहमित्यर्थः ।

१ G. reads यथा for यदा २, G. omits नु. ३ 1. *reads, स्नातव्यमित्युक्तं
सशुक्तम् ४. ४ I. reads यथा for यदा. ५. h and L. read सोमग्रहे for
सोमग्रहे.

शुद्धिदोषः ॥ ३० ॥

सोमप्रहादीनां यथा उदकप्राशस्त्यहेतुत्वं तथा कुशाना-
मप्याह—

कुशैः पूतं तु यत् स्नानं कुशेनोपस्पृशेद् द्विजः ।

कुशेन चोद्धृतं तोयं सोमपानसमं भवेत् ॥ ३१ ॥

इति । कुशैर्मार्जनं कृत्वा मन्त्रस्नानं क्रियते तत् कुशपूतं
स्नानम् । कुशाननामिकायां धृत्वा यदाधमनं तत् कुशोदको-
पस्पर्शनम् । सन्ध्यावन्दनादौ मार्जनार्थं कुशैरुद्धृतं बिन्दु-
जातं कुशोद्धृततोयम् । तत्तोयं सोमपानवत् प्रशस्तम् ॥ ३१ ॥

अथ कृत्स्नवेदाध्ययनं कर्तुमशक्तस्यैकदेशाध्ययनमभ्य-
नुत्तानुमध्ययनाभावं निन्दति—

अग्निकार्यात् परिभ्रष्टाः सन्ध्योपासनवर्जिताः ।

वेदं चैवानधीयानास्सर्वे ते वृषलाः स्मृताः ॥ ३२ ॥

इति । उभयोः सन्ध्ययोर्ब्रह्मचारिभिः समिदाधानमग्नि-
कार्यम् । तेन गृहस्थानामौपासनमप्युपलक्ष्यते । अग्निकार्या-
दिरहितानां वृषलत्वं शूद्रादिसमानत्वम् ॥ ३२ ॥

१. B D. E. H. I. and J. read कुशस्य for कुशानाम्. २. K. and L. read कुशैः पूतं भवेत्, B. D. C. E. F. H. and I. कुशपूतं तु यत्, and G. कुशपूर्वं तु यत् All for कुशैः पूतं तु यत्. ३. Except A. K. and L. all others read कुशेनोद्धृततोयं यत् for कुशेन चोद्धृतं तोयं. ४. M. substitutes स्मृतम् for भवेत्, while G. omits -सम and reads भवेदिति. ५. I. omits भव- and adds यत् after क्रियते. ६. Except A. and L. all read कुशमार्जनादर्थे for मार्जनार्थे. ७. C. and F. read अग्निहोत्रम् for अ-
ग्निकार्यम्.

एकदेशाध्ययनमभ्यनुजानाति—

तस्माद्वृषलभीतेन ब्राह्मणेन विशेषतः ।

अध्येतव्योऽप्येकदेशो यदि सर्वं न शक्यते ॥ ३३ ॥

इति । न चाध्ययनन्यायेनाग्निकार्य-सन्ध्योपासनयोरप्येक-
देशानुष्ठानं शङ्कनीयम् । प्रेयास्पूहितत्वेन तयोरशक्यसम्भ-
त्तात् । क्वचित्तद्वर्जनस्य नास्तिक्या-ऽऽलस्यादिमूलकत्वात् ।
वृषलभीतेन वृषलत्वाद्भीतिनेत्यर्थः ॥ ३३ ॥

अथ शूद्रान्नं प्रतिषेधति—

शूद्रान्नरसपुष्टस्याऽप्यधीयानस्य नित्यशः ।

जपतो जुह्वतो वाऽपि गतिरूर्ध्वा न विद्यते ॥ ३४ ॥

इति । अध्ययन-जप-होमास्तावदशेषपापक्षयहेतुतया प-
वित्रतामापादयन्तीति धर्मशास्त्रेषु द्विण्डिमः । तथाच मनुः—

‘वेदाभ्यासोऽन्वहं शक्त्या महायज्ञक्रिया क्षमा ।

नाशयन्त्याशु पापानि महापातकजान्यपि’* ॥

(म. स्मृ. ११. २४५)

* वेदाभ्यासादीनि ब्राह्मणस्य नित्यानि । न तेषां पापप्रणोदनार्थत्वं
युक्तम् । तथापि प्रकारान्तरेणात्रोक्तम् । येषां पापानां शास्त्रकृद्भिः प्राव-
र्धितं नोक्तं तेषां, अप्रत्ययकृतानां, प्रतिभूतानां च वेदाभ्यासादिना निवृ-
त्तिर्यवतीति विज्ञायते । ‘महापातकजान्यपि’ इत्यनेन महापातकजनिता-
वान्तरपापानि नश्यन्ति । न महापातकानीति निष्कृष्टोऽर्थः ।

१. I. reads क्रियया for एतदेव— २. B. and D read म लभ्यते for म
पश्यते. ३. G. reads प्रायश्चित्तसहितत्वेन and J. प्रयोगसहितत्वेन ४. Except
A. E. H. and I. all read अशक्य for अशक्यम्— ५. M. reads उक्त for
कर्मा, while A. substitutes हि for अपि. ६. L. reads द्विण्डिम for
नियमः. ७. E. does not insert तथा च मनु—

इति । बृहस्पतिरपि—

‘यथा जातवलोवह्निर्दहत्याश्रानपि हुमान् ।
तथा दहति वेदज्ञः कर्मजं दोषमात्मनः’* ॥

इति । वसिष्ठोऽपि—

‘यथाग्निर्वायुना ऽऽह्मोतो हविषा चैव दीप्यते ।
एवं जप्यपरो नित्यं ब्राह्मणः सम्प्रदीप्यते’ ॥
(व. स्मृ. २३. १६)

इति । चतुर्विंशतिमतेऽपि—

‘वैश्वानरीं प्रातपतीं पवित्रोष्टिं तथैव च ।
कृतावृत्तौ प्रयुज्जानः पुनाति दशपूरुषम्’† ॥

‘इति । यस्तु नैरन्तर्येण शूद्रान्नं भुज्जानः तद्वत्सेन पुष्टो
भवति तं पुरुषं यथोक्ता अध्ययनादयोऽपि न पोषयितुं क्षमाः
तस्मात् शूद्रान्नं यत्नेन वर्जयेदित्याशयः ॥ ३४ ॥

शूद्रान्नं दृष्टान्तीकृत्य तद्वच्छूद्रसम्पर्कादीन् प्रतिषेधति—

शूद्रान्नं शूद्रसम्पर्कः शूद्रेण तु सहासनम् ।

शूद्राज्ज्ञानागमश्चैव ज्वलन्तमपि पातयेत् ॥ ३५ ॥

इति । शूद्रान्नं व्याख्यातम् । एकस्मिन् गृहे शूद्रेण सह-

* अत्रापि ‘कर्मजं दोषम्’—इत्यनेन अनिर्दिष्टप्रापश्चित्तस्यैव दोषस्य
ग्रहणं कार्यम् ।

† वैश्वानर्यादय इष्टयः आहिताग्नेः । वेदज्ञानं जप्यं च अनाहिताग्नेः
इति यथाधिकारं सम्भवत्येव ।

१ B and D. read पीतो, C E F H I. and J. पूतो and G. भूतो for
आतो. २ We follow here A. and the text, while all others substitute तथा
for एव and मन्त्रयुक्तं, समाहितं for ब्राह्मणं सम्प्रदीप्यते. ३. I. reads पूनयितुं.
C. F and H. प्रापयितुं for पापयितुं, while J. ऊर्ध्वं प्रापयितुं for the same.
४. Except A. B. and D. all others substitute अपि for एव. ५ G.
omits शूद्रेण, while except J. all others do not insert शूद्रान्नं व्याख्यातम्.

॥सः शूद्रसम्पर्कः । कृष्यादिकं कारयतां कृषीवलैः शूद्रैः सह
 कदाचिदेकस्मिन् शकटादावुपवेशेनं सहासनम् । पुरोणश्रवणा-
 दिजातधर्माधर्मविवेकात् प्राज्ञात् वाग्भिन्नः शूद्राद्धर्माधर्मप्राप्ति-
 र्ज्ञानागमः । एते शूद्रान्नादयः ज्वलन्तं ब्रह्मवर्चसेन विख्यातमपि
 पुरुषं नरके पातयन्ति । तस्मात्ते वर्जनीयाः ॥ ३५ ॥

वर्ज्यान्तरमाह—

यः शूद्रा पाचयेन्नित्यं शूद्री च गृहमेधिनी ।

वर्जितः पितृ-देवेभ्यो रौरवं याति स द्विजः ॥ ३६ ॥

इति । यो विप्रः केनचिन्निमित्तेन परस्थलादौ निवसन्
 स्वकीयमेवात्रं शूद्रस्त्रिया पाचयेत् यस्य च ग्रामे निवसतो
 अपि ऊढाऽनूढा वा शूद्रा गृहिणी भवति द्विविधोऽपि स विप्रो
 हव्य-कव्येऽनुष्ठातेमयोग्यः सन्नरकमाप्नोति ॥ ३६ ॥

शूद्रान्नवत् सूतकात्रं निन्दति—

मृत-सूतकपुष्टाद्भो द्विजः शूद्रान्नभोजनः ।

अहं तन्न विजानामि कां कां योनिं गमिष्यति ॥ ३७ ॥

* पूर्व एकादशेऽध्याये 'दास-गोपाल-नापित'—(प. स्मृ. ११. २१)
 —इत्यादिना दासादयः भोज्यान्नेन परिगणिताः । तत्कथमत्र शूद्र-

१. I reads पुत्राणां वि- for पुत्राण- २. I. omits वाग्भिन्नः; while except
 A. G. L. and J. others omit. प्राज्ञात्. ३. B. D. and H. substitute
 पित्र वैश्ये for पित्र द्विभ्यः, while M. does not insert this whole śloka.
 ४. B. and D. omit यो. ५. J. substitutes पत्न्यादौ for परस्थलादौ and
 except A. and I. others omit परस्थलादौ ६. I. reads अनुष्ठानायोग्य
 for अनुष्ठानमयोग्य and B. C. D. F. G. and J. read स नरकम् for सन्न
 नरकम्. ७. We follow here A. and M; while all others read मृत
 सूतकपुष्टाद्भो द्विजं ८. B. C. D. E. F. G. and H. read शूद्रान्नभोजनम्. I.
 K. and L. शूद्रान्नभोजनम् and M. शूद्रान्नभोजने all for शूद्रान्नभोजनम्
 ९. C. F. G. J. K. and L. read अथ तन्न, M. अहं तन्न for अहं तन्न, while B.
 and D. अहं यापि न for the same.

गृध्रो द्वादश जन्मानि दश जन्मानि सूकरः ।

श्वयोनौ सप्तजन्मो स्यादित्येवं मनुरब्रवीत् ॥ ३८ ॥

इति । मृताशौचे जाताशौचे वा अशौचिनोऽन्नमन्यो यो विप्रो दशस्वपि दिनेषु भुक्त्वा शरीरं पुष्पाति सोऽयं मृत-सूतक-पुष्टांगो विप्रः बहुषु कष्टयोनिषु जायते । कां कां योनिं गमिष्यतीत्येतत् न जाने इत्युक्त्वा योनीनामतिकष्टत्वं वर्णितम् । न तु स्वाज्ञानं प्रकटीकृतम् । अन्यथा गृध्रादिजन्मोदाहरणं व्याह्रन्थेत् । न च-गृध्रादिवाक्ये^१ मनुरब्रवीदित्यभिधानात् तत्पूर्वकं स्वाज्ञानमुपवर्णितमिति शङ्कनीयम् । तद्वर्णने^२ प्रयोजनाभावात् । मनुशब्दोदाहरणं प्रामाण्यदाढ्यार्थम् । तथा च सति शूद्रान्न-सूतकान्नयोः कष्टत्वस्यात्यन्तं प्रमितत्वात्^३ । तदुभयं सर्वथा वर्जनीयमित्युक्तं भवति ॥ ३७-३८ ॥

शूद्रार्थे होमानुष्ठानं प्रतिषेधति—

दक्षिणार्थं^४ तु यो विप्रः शूद्रस्य जुहुयाद्धविः ।

ब्राह्मणस्तु भवेत् शूद्रः शूद्रस्तु ब्राह्मणो भवेत् ॥ ३९ ॥

स्त्रीपाचितान्नस्य निषेधः^५—इति चेत् । नार्थ दोषः । दासाद्यतिरिक्तशूद्र-जातीयस्त्रिया एवार्थं निषेध इति समाधत्स्व ।

* अत्र 'दक्षिणार्थम्'—इत्युक्तेदक्षिणाग्रहणमन्तरा होमो न दोषात्—इति न शङ्कनीयम् । शूद्रस्याभिसाध्ये कर्मण्यधिकाराभावात् । तत्करणे होमकर्तुर्दोषोऽस्त्येवेति सुधियो विदाद्भुवंतु ।

१. G. and M. read सप्तजन्म स्यात्, I. reads सप्त जन्मानि for सप्तजन्मा स्यात्. २. We follow here only A.; while J. reads द्वादशस्वपुष्टाङ्ग and all others द्वादशपुष्टाङ्ग for मृत-सूतकपुष्टाङ्ग. ३. Except A. all others read -वाक्य for -वाक्ये. ४. G and H. read अभिधानपूर्वक for अभिधानात्पूर्वक. ५. C. and F. वर्णन- and I. वर्णनेन both for वर्णने. ६. I. reads प्रतिपा- रितस्यात् for प्रमितत्वात्.

इति । यो विप्रः शूद्राक्षिणामादाय तदीयं हविः शान्ति-
पुष्ट्यादिसिद्धये वैदिकैर्मन्त्रैर्जुहोति तस्य ब्राह्मणस्यैव तत्र
प्रत्यवायः । शूद्रस्तु होमफलं लभेदिति ॥ ३९ ॥

अथ भोजनकाले मौनं विदधाति—

मौनव्रतं समाश्रित्य आसीनो न वदेद् द्विजः ।

भुञ्जानो हि वदेद् यस्तु तदन्नं परिवर्जयेत् ॥ ४० ॥

इति । यस्तु मौनेन भोक्तव्यमिति व्रतं तपोरूपेण स्वीकृत्य
वर्त्तते स भोक्तुमासीन उत्थानपर्यन्तं किमपि वचनं न वदेत् ।
यदि प्रमादाद्भोजनमध्ये किञ्चिद्वाक्यं वदेत् तदानीमवशिष्टमन्नं
परित्यजेत् न तु भुञ्जीत ॥ ४० ॥

भोजनपात्रेण जलपानं निषेधति—

अर्धं भुक्ते तु यो विप्रः तस्मिन् पात्रे जलं पिबेत् ।

हंत दैवं च पित्र्यं च आत्मानं चोपघातयेत् ॥ ४१ ॥

इति । कास्यादिपात्रे प्रक्षिप्तमन्नं भुक्त्वा भोजनसमाप्ते
प्रागेव तत्पात्रमुद्धृत्य जलं यः पिबेत् तेनानुष्ठितं पितृ-
कर्म च देवान् पितॄन् न तर्पयेत् । तेन दोषेण स्वात्मानं नरके पात-
यित्वोपघातयेत् ॥ ४१ ॥

* प्राणादुत्तिष्ठणपर्यन्तं मौनं नित्यम् । तदनन्तरं भोजनसमाप्तिपर्यन्तं
यमौनं तदेच्छिकं व्रताद् वा भवति ।

१ J reads अर्धं वदति द्विजः for परिवर्जयेत् २ I and I read तदा for
तदानीं ३ E. and I do not insert न तु भुञ्जीत ४ G reads अर्धं भुञ्जानो
M and D अर्धं भुञ्जानो ५ C and F अपहृत्य न तु and I अपहृत्य न तु all for
अर्धं भुञ्जानो ६ L reads हन्त दैवं and चोपघातयेत् for तेन दैवं and चोपघातयेत्
देत् ७ also substitutes चोपघातयेत् for चोपघातयेत् ८ I reads
अवपातयेत् for उपपातयेत्

पङ्क्त्युच्छिष्टकारित्वं प्रतिपेधति—

भुञ्जानेषु तु विप्रेषु योऽग्रे पात्रं विमुञ्चति ।

स मूढः स च पापिष्ठो ब्रह्मघ्नः स खलूच्यते ॥ ४२ ॥

इति । एकपङ्क्त्युपविष्टेषु भुञ्जानेषु सत्सु तन्मध्ये कश्चिदि-
तरभोजनसमाप्तेः पूर्वमेव स्वपात्रं परित्यज्य भोजनान्ते 'चुलकं'
पीत्वोत्तिष्ठति तस्य निन्दाऽतिमहती । तदर्थमेव मूढादि-
शब्दाः प्रयुक्ताः ॥ ४२ ॥

श्राद्धकाले भोजनपात्रचलनात् पूर्वं स्वस्तिवाचनं निपेधति—
भोजनेषु च तिष्ठत्सु स्वस्ति कुर्वन्ति ये द्विजाः ।

न देवास्तृप्तिमार्यान्ति निराशाः पितरस्तथा ॥ ४३ ॥

इति ॥ ४३ ॥

अस्नातभोजनादिकं निपेधति—

अस्नात्वा नैव भुञ्जीत अजस्वाऽभिर्महूय च ।

पर्णपृष्ठे न भुञ्जीत रात्रौ दीपंविना तथा ॥ ४४ ॥

इति । यद्यपि स्नान-जप-होमानां भोजनकालात् प्राचीन-

* 'चुलकं' उत्तरापोशनम् । पदार्थज्ञ मूढादिशब्दप्रयोगेण महती
निन्दावगम्यते तथापि न तस्य कश्चिदपि दोषोऽभिहितः । अत एव
उत्थानं शिष्टसम्प्रदायविरुद्धमित्येवेति प्रतिभाति ।

१ M. does not insert this Sloka. २ K. and L. substitute तु for च.
३ I. substitutes च for स ४ I. reads उदकं पीत्वा तिष्ठति for चुलकं पी-
त्वाऽन्तिष्ठति ५ B. and D. read भोजनेषु ६ B. and D. read स्वस्तिम् for
स्वस्तिम्. ७ H. and, M. do not insert this Sloka, while K. and L. read
स्नात्वा नैव च for अस्नात्वा नैव. ८ G. reads अजस्वा for अजस्वा and all
others except A. and J. substitutes अभिमहूय, while I. ऽऽज्यमहूय
both for अभिमहूय.

काले विहितत्वादस्नातभोजनादिकं न प्रसक्तं तथापि कदाचित्
केनचिन्निमित्तेन स्वस्वकालेष्वननुष्ठितेषु यदि भोजनकालः
प्राप्तः स्यात् तदा स्नानादिकमकृत्वा भोजनं न कुर्वीत । तथा
पत्रावल्यां भुञ्जानः पत्राणामन्तर्भागे भुञ्जीत । न तु पृष्ठभागे ।
तथा रात्रावन्धकारे न भुञ्जीत ॥ ४४ ॥

अथा 'अपहारादिना धनार्जनं प्रतिषेधति—

गृहस्थस्तु देयायुक्तो धर्ममेवानुचिन्तयेत् ।

पोष्यवर्गार्थसिद्ध्यर्थं न्यायवर्त्ती सुबुद्धिमान् ॥ ४५ ॥

न्यायोपार्जितवित्तेन कर्त्तव्यं ह्यात्मरक्षणम् ।

अन्यायेन तु यो जीवेत् सर्वकर्मबहिष्कृतः ॥ ४६ ॥

इति । गृहस्थः पुत्र-मित्र-कलत्रादयः सर्वथा रक्षणीया इत्य-
नया दयया युक्तोऽपि पोष्यवर्गपोषणरूपस्यार्थस्य सिद्ध्ये ध-
र्ममेव शास्त्रीयमेव याजनादिरूपं द्रव्यार्जनोपायं चिन्तयेत् ।
एवं च सति न्यायवर्त्ती सन् परलोकविषयप्रधानत्वेन
बुद्धिमान् भवति । तस्मात् न्यायोपार्जितेनैव याजना-
दिसाध्येन वित्तेनात्मनः कुटुंबस्य च रक्षणं कर्त्तव्यम् । यस्त्व-

१ M reads यदा for दया-. २. E. H. M. read पोष्यवर्गार्थसिद्ध्यर्थे for पोष्यवर्गार्थसिद्ध्यर्थे. ३. I. and J. read सु बुद्धिमान्, G स बुद्धिमान् for सुबुद्धिमान्. ४ K. and L. read स्वात्मरक्षणम्, G आत्मरक्षणम् and M जानरक्षणम् for ह्यात्मरक्षणम्. ५ B. and D read गृहस्थस्य, G and H. गृहस्थे both for गृहस्थ. ६. C E F. and H read बुद्धिमान् for बुद्धिमान्. ७. C. and F. read आत्मार्थं कुटुंबस्य, I आत्मरक्षणं for आत्मनः कुटुंबस्य च रक्षणम् and E G H and J आत्मार्थे कुटुंबस्य for the same. B and D follow our reading, but omit च.

न्यायेन चौर्यापलापादिना लब्धेन वित्तेन जीवेत् स देवे
पित्र्ये च कर्मण्यनर्हो भवति । यत्तु मनुवचनम्—

‘वृद्धौ च माता-पितरौ सेती भार्या सुतः शिशुः ।

अप्यकार्यशतं कृत्वा भर्त्तव्या मनुव्रवीत्’* ॥

(म. स्मृ. ११. ११)

इति तदापदिपयम् ॥ ४५-४६ ॥

अथ पुण्यवस्तुदर्शनं विधत्ते—

अग्निचित् कपिला सत्री राजा भिक्षुर्महोदधिः ।

दृष्टमात्राः पुनन्त्येते तस्मात् पश्येत्तु नित्यशः ॥ ४७ ॥

इति । इष्टकाचयनसंस्कृतेनाग्निना युक्तोऽग्निचित् । कपिला
कपिलवर्णा धेनुः । सत्री द्वादशाहमारभ्य सहस्रसंवत्सरपर्यन्तेषु
सत्रेषु यस्य कस्यचित् सत्रस्यानुष्ठाता । शास्त्रीयेण मार्गेण
प्रजानां पालको राजा । चतुर्थाश्रमस्य यथावत्पालको
भिक्षुः । महोदधिलयणसमुद्रादिः । एते दृष्टाः सन्तो ब्रह्मरं
पुनन्ति । कुश-हिरण्यादयो ब्रह्मव्यविशेषाः पुनन्तोऽपि धार-
णादिकमपेक्षन्ते । न तु दर्शनमात्रेण पुनन्ति । अतस्तद्वैलक्ष-
ण्याय दृष्टमात्राः इत्युक्तम् ॥ ४७ ॥

रक्षणमात्रेण शुद्धिप्रदान् पदार्थानाह—

* उदाहृतोऽयं श्लोकः पूर्वमाचारकाण्डे (प. १९८ पं. १४) अत्र
‘प्राचार्येण मनुकत्वेनोदाहृतः तथापि नायं मनुस्मृतिपुस्तकेषु सर्वत्रोपल-
भ्यते । नापि टीकाकारैर्व्याख्यातः । ‘कचित् ‘भृत्यानामुपरोधेन’ (म.
स्मृ. ११. १०)-इत्यस्मादप्ये दृश्यते ।

१ B. D. and I substitute सार्थी for सत्री. २ I. reads पश्येत्तु for
पश्येत्

अरणिं कृष्णमार्जारं चन्दनं सुमणिं घृतम् ।

तिलान् कृष्णाजिनं छागं गृहे चैतानि रक्षयेत् ॥४८॥

इति ।

‘योऽश्वत्थः शमीगर्भः’ ।

(तै. ब्रा. १. २. ८. ८)

इत्यादिभिर्मन्त्रैः संस्कृतो वह्निमन्येनोपयुक्तेः काष्ठविशे-

पोऽरणिः । सुमणिः पद्मरागादिः ॥ ४८ ॥

अथ गोचर्मदानं विधातुं गोचर्मनिरूपणमाह-

गवां शतं सैकवृषं यत्र तिष्ठत्ययन्वितम् ।

तत् क्षेत्रं दशगुणितं गोचर्म परिकीर्तितम् ॥ ४९ ॥

इति । एकेन वृषेण सहितं गोशतं सैकवृषम् । तच्च गोशतं
नियन्त्रणराहितं विश्रामाय यावन्तं भूप्रदेशमाक्रम्यावतिष्ठते
तावद्भूप्रदेशो दशगुणितः सन् गोचर्मशब्देनाभिधीयते । मनु-
स्तु प्रकारान्तरमाह-

‘तिर्यग्यवोदराण्यष्टावूर्धा वा ब्रीहयस्त्रयः ।

प्रमाणमङ्गलस्योक्तं वितस्तिर्द्वादशाङ्गुलः ॥

वितस्तिर्द्वितयं हस्तमिति स्वायम्भुवोऽब्रवीत् ।

दशहस्तेन दण्डेन त्रिंशद्दण्डं निर्वर्तनम् ॥

पञ्च चाभ्यधिकं कृत्वा एतत् गोचर्म कीर्तितम् ॥

(म. स्मृ. १२. ७-८)

इति । बृद्धमनुः-

‘समहस्तेन दण्डेन त्रिंशद्दण्डं निवर्तनम् ।

तान्येव दश गोचर्म देता पापैः प्रमुच्यते* ॥

(म. स्मृ १२. १०)

इति ॥ ४९ ॥

पापक्षयकामिनां गोचर्मदानं विधत्ते-

ब्रह्महत्यादिभिर्मर्त्यो मनो-वाक्काय-कर्मजैः ।

एतद्गोचर्मदानेन† मुच्यते सर्वकिल्बिषैः ॥ ५० ॥

इति । मनो-वाक्काय-कर्माणि व्यापारास्तेभ्यो जातानि मनो-वाक्काय-कर्मजानि । नचैतेषां त्रयाणामल्पाधिकभावेन व्यवस्थितानां साधारणो निवृत्तिहेतुरयुक्त-इति वाच्यम् । अत्यन्तावृत्तानां मानसानामीषदावृत्तानां वाचिकानां संकृत्कृतानां कायिकानां च समत्वसम्भवात् ॥ ५० ॥

* विज्ञानेश्वरस्वित्तमेव वाक्य बृहस्पतिनामोदाजहार (आचाराध्याये ११० श्लोकव्याख्यायाम्) । तत्र ‘पापैः प्रमुच्यते’ इत्यस्य स्थाने ‘सर्वं महीयते’ इति भेदः ।

† यद्यपि गोचर्मप्रमाणं तत्र तत्र मतभेदात् विभिन्नमानं दृश्यते तथाप्यन्यतमग्रहणात् दोष इति सिद्ध्यति । ब्रह्महत्यादिरित्यादिशब्दात् सुरापानं मुवर्णस्तेयं गुरुतल्पगमनानां ग्रहणम् । नतु ससर्गस्य । तस्य कलौ महापातकत्वस्य निषिद्धत्वात् । आदिशब्देन विवक्षितग्रहणे सर्वशब्दग्रहणं महापातकत्वमानानामुपसङ्ख्यार्थम् । मनो वाक्काय-कर्मजैरित्यस्य मनसा सङ्ख्येयं वाचाऽभिलष्य कर्मणोपपादितैरित्यर्थः । तेन काय-कृतत्वं लभ्यते । तथा च कामकृतेषु महाप्राप्तेष्विदं प्रायाश्चित्तं कर्तव्य-

१ C H F read दाता for दत्ता B and D दानात् for the same २ B and D read पापक्षयार्थं त्रेगिणा चर्मदानं; C and F पापक्षयकामिनां गोचर्मदानं G पापक्षयार्थं त्रेगिणो गोचर्मदानं J पापक्षयकामिनां चर्मदानं all for पापक्षयकामिनां गोचर्मदानं. ३. K. and L substitute पातकै for किल्बिषै ४ G and J read निवृत्तिहेतु for निवृत्तिहेतु ५ B and D do not insert सकृत्

दानस्य फलातिशयहेतुं पात्रविशेषमाह—

कुटुम्बिने दारिद्राय श्रोत्रियाय विशेषतः ।

यद्दानं दीयते तस्मै तेद्दानं शुभकारकम् ॥ ५१ ॥

इति । विशेषत इति पदं कुटुम्बित्वादिभिस्त्रिभिः पात्राति-
शयविशेषणैः प्रत्येकं सम्बन्ध्यते । तथा च सति यस्य
महत् कुटुम्बं दारिद्र्यं चाधिकं बहुवेदपाठेन श्रोत्रियत्वम-
तिशयितं तादृशाय दीयमानं शुभस्य फलातिशयस्य कारकं
भवति ॥ ५१ ॥

परकीयभूम्यपहरणे प्रत्यवायाधिक्यमाह—

वापी-कूप-तडागाद्यैर्वाजपेयशतैर्मखैः* ।

गवां कोटिप्रदानेन भूमिहर्त्ता न शुद्ध्यति ॥ ५२ ॥

इति । वाप्यादीनामेकैकस्य शुद्धिहेतुत्वं शास्त्रान्तरेषु
प्रसिद्धम् । तादृशैर्बहुभिरपि न शुद्ध्यतीत्युक्तेः प्रत्यवायाधि-
क्यं प्रतीयते । न च सर्वात्मना* शुद्धिर्नास्तीत्येवम्परमिदं

मिति । अन्यथा मनोवाग्व्यापारयोः पातित्यानाधायकतया तयोर्महणम-
नर्थकं स्यात्—इति बुधियो विचारयन्तु ।

* केचन पूर्वोक्तगोचर्मप्रमाणभूमिहरणदोषस्य निवृत्तिर्न भवतीत्याहुः ।
न तत्र मूलं पश्यामः ।

१ E G and H read सशयुद्धिकाकम् for सदान शुभकारकम् २ H.
substitutes पात्रातिशय for पात्रातिशय*, while B C D E. F. G and I
omit पात्रातिशय ३ B C D E F G. and H. read दारिद्र्याधिकं for
दारिद्र्यं चाधिकं, while J reads दारिद्र्यमधिकं बहुवेदपाठकत्वात् श्रोत्रियता बह्वी
and H बहुवेदपाठे च श्रोत्रियत्वं for बहुवेदपाठेन श्रोत्रियत्वमतिशयितं E does
not insert अतिशयितं ४ I and J read शतैरपि for शतैर्मखैः, while
M does not insert this sloka.

वचनम् । तथा सति सुवर्णस्तेयधर्मेषु सम्भावितशुद्धिषु मध्ये
तत्पाटानुपपत्तेः ॥ ५२ ॥

अथ रजस्वलाविषये कञ्चिद्विशेषमाह—

अष्टादशदिनादूर्वाक् स्नानमेव रजस्वला ।

अत ऊर्ध्वं त्रिरात्रं स्यादुशना मुनिरेव्रीत् ॥ ५३ ॥

इति । रजोदर्शनमारभ्य चतुर्थे दिवसे स्नाता स्त्री पुनस्तत
आरभ्य अष्टादशदिनादूर्वाग्रजस्वला भवति चेत् तदा स्ना-
नमेवाचरेत् । न तु त्रिरात्राशौचं कुर्यात् । अष्टादशदिनादूर्ध्वं
रजोदर्शने त्रिरात्राशौचं कर्तव्यम् ॥ ५३ ॥

रजस्वलाप्रसङ्गेन शुद्धिस्थानां चाण्डालादीनां व्यवधाने
दर्शपरिमाणमाह—

युगं युगद्वयं चैव त्रियुगं च चतुर्युगम् ।

चाण्डाल-सूतिकोदक्या-पतितानामधः क्रमात् ॥ ५४ ॥

इति । अधःक्रमाद्विपरीतक्रमादित्यर्थः । ततश्चैवं योजनी-
यम् । पतितस्य व्यवधानमेकेन युगेन । उदक्याया युगद्वयेन ।
सूतिकाया युगत्रयेण । चाण्डालस्य युगचतुष्टयेनेति । युग-
परिमाणं लोकव्यवहारादवगन्तव्यम् ॥ ५४ ॥

* युगपरिमाणमुक्तं मार्कण्डेयपुराणे —

‘द्वे वितस्ती तथा हस्तो ब्राह्मपतीर्थादिविष्टनम् ।

चतुर्हस्तं धनुर्दण्डो नाडिका युगमेव च’ ॥

(मा. पु. ४९, ३९)

१. G. substitutes किञ्चित् for कश्चित्, while B. and D. रजस्वलावि-
षयकविशेषमाह for रजस्वलाविषये कञ्चिद्विशेषमाह. २. E. G. and M.
read आपोवशविनात् for अष्टादशदिनात्. ३. B and D substitute उश-
ना ननुप्रवर्षात् for उशना मुनिरेव्रीत्. ४. G. and H. read पौड्यादिनात् for
अष्टादशदिनात् and E. and H. रजःस्नाता for रजस्वला, while I. omits चेत्.
५. G. reads युगादीनां परिमाण for युगपरिमाण.

उक्तव्यवधानाभावे शुद्धिमाह—

ततः सन्निधिमात्रेण सचैलं स्नानमाचरेत् ।

स्नात्वाऽवलोकयेत् सूर्यमज्ञानात्स्पृशते यदि ॥५५॥

इति । मात्रशब्देन स्पर्शो व्यावर्त्यते । स्पर्शाभावे स्नानमेव ।
स्पर्शोऽपि अकामकृते स्नानं सूर्यावलोकनं च । कामकृते द्वैगुण्यं
शुद्ध्यन्तरं वा द्रष्टव्यम् । सङ्कटादिषु सत्यपि सन्निधौ स्पर्शा-
भावे स्नानाभावः । यथासम्भवव्यवधानस्य संवर्त्तेनाभ्यु-
पगतत्वात्—

‘सकटे विषमे चैव दुर्गे चैव विशेषतः ।

हृद-पट्टनमार्गे च सम्भव तु यथा भवेत्’ ॥

(स. स्मृ. १८९)

इति ॥ ५५ ॥

अथ तडागादौ पशुवत् मुखेन जलपानं निषेधति—

विद्यमानेषु हस्तेषु ब्राह्मणो ज्ञानदुर्वलः ।

तोयं पिबति वक्त्रेण श्रयोनौ जायते ध्रुवम् ॥५६॥

इति । ‘ज्ञानानि पञ्च पुण्यानि’ (प. स्मृ. ००)—इत्यारभ्य

इति तथा च मेदिन्याम्—

‘युगो रथ-हलाद्यङ्गे न द्वयोस्तु कृतादिषु ।

युगे हस्तचतुष्केऽपि वृद्धिमानोपधेऽपि च’ ॥

(गान्तवर्गो १७)

इत्यादिभिः हस्तचतुष्टय युगमिति सिद्ध्यति ।

१ E reads भावेऽशुद्धिमाह for भावे शुद्धिमाह and II भावेऽप्यशुद्धिमाह.
२ G reads अभ्यनुज्ञातत्वात् for अभ्युपगतत्वात् ३ I reads पाचयु for
हस्तेषु ४ G reads -दुर्गे for ध्रुवम् ५ C and I read अथानी
for श्रयोनौ

‘श्वयोनौ जायते ध्रुवम्’—इत्येतदन्तेन ग्रन्थसन्दर्भेण यो ज्यमा-
चारशेषः प्रतिपादितः तस्य सर्वस्य प्रपञ्चः पूर्वकाण्डे प्रायेण
कृत इति नात्र पुनः प्रपञ्च्यते । न चैवं सति पुनरुक्तिः शङ्क-
नीया । मूलवचनेषु तत्रैव सङ्गृहीतार्थस्यात्र विवृतत्वात् ॥५६॥

अथ प्रायश्चित्तकाण्डशेषः ।

तत्र केनचिन्निमित्तेन शपथमुल्लाङ्घितवतः प्रायश्चित्तमाह—

यस्तु क्रुद्धः पुमान् ब्रूयाज्जायायास्तु अगम्यताम् ।

पुनरिच्छति चेदेनां विप्रमध्ये तु श्रावयेत् ॥ ५७ ॥

श्रान्तः क्रुद्धस्तमोन्धो वा क्षुत्पिपासाभयार्दितः ।

दानं पुण्यमकृत्वा तु प्रायश्चित्तं दिनत्रयम् ॥ ५८ ॥

उपस्पृशेत्त्रिपत्रणं महानद्युपसङ्गमे ।

चीर्णान्ते चैव गां दद्याद्वाहणान् भोजयेद्दश ॥ ५९ ॥

इति । यैः केनचिन्निमित्तेन क्रुद्धः सन् स्वभार्याया अगम्यता
प्रतिजानीयात्—‘अत परं त्वान गमिष्यामि । त्वं गम माता भ-
गिनीति’ । पुनरपि कालान्तरे क्रोधोपदेशमे सति एनां गन्तुं यदी-

१ B and D omit नात्र पुनः and I प्रपञ्चितः for प्रपञ्च्यते २ I
repeats तत्र. ३ B C D E G and J substitute ब्रूयात् for ब्रूयात्, while
I भार्याया मातृगम्यताम् for जायायास्तु अगम्यताम् M reads this line as
follows —

यस्तु क्रुद्धः पुमान् भार्या प्रतिज्ञायाप्यगम्यताम् ।

B and D substitute न गम्यताम् for अगम्यताम् ४ M reads तत्र गन्तुं
for चेदेना ५ B and D read श्रान्तः, C and F स तु and K and L
आर्त्तं all for श्रान्तः, while M reads तमोन्धान्त्या for तमोन्धो वा ६ B
C D E F G H, and J substitute वा for तु ७ J reads उपस्पृशेत् for
उपस्पृशेत् ८ I and J, read महानद्योरु for महानद्युप ९ J read-
न्तीन् चैव तु for चीर्णान्ते चैव १० H and J insert क्रुद्धः after य and
then again after निमित्तेन ११ G reads कायास्तमस for क्रोधोपदेशमे

च्छति तदा पर्वदग्ने स्पर्शक्रीय पाप विनिवेदयेत् । 'अह शपथ प्र-
तिज्ञावेलाया प्रामान्तरगमनेन गृहव्यापारेण वा श्रान्त आसम् ।
मदीये वचस्युल्लङ्घिते सति क्रुद्धोऽभूवम् । तस्या अपराधाभावे
ऽपि तमसा भ्रान्त्या अन्ध परामर्शरहितोऽभूवम् । क्षुधा पिपा-
सया राजादिभयेन वा पीडित आसम् । अत एवमादिदोष-
प्रयुक्तमिदमगम्यताप्रतिज्ञानम् । नतु विवेकपूर्वकम् । तस्माद-
स्य पापस्य प्रायश्चित्तमनुगच्छन्तु भवन्त'-इति । यस्तु दान
करिष्यामीति शपथपूर्वं प्रतिज्ञाय तयेवाशया समागतार्थे ब्रा-
ह्मणाय किमपि न प्रयच्छति, तथा काशीयात्रादिक सङ्कल्प्य
यथाकथञ्चित् किञ्चित् दूर गत्वा पश्चाद् अथवा प्राप्तस्तत् पुण्य
न करोति तेष्वेतेषु त्रिषु निमित्तेषु विप्रैर्निर्दिष्टमिदं प्रायश्चि-
त्तमाचरितव्यम् । द्वयोर्महानद्यो सङ्गमे गत्वा त्रिपवणस्नान-
पूर्वकं त्रिरात्रोपवासं कुर्यात् । चतुर्यदिने गा दद्यात् दश ब्राह्म-
णाश्च भोजयेत् ॥ एतेष्वप्यनिमित्तेषु वर्णभेदेन प्रायश्चित्त-
माह यम -

‘स्वभार्या तु यदा क्रोधादगम्येति च यो वदेत् ।

प्राजापत्य चरेद्दिम क्षत्रियो दिवसान् नव ॥

पद्मात्र तु चरेद्द्वैश्वत्स्विरात्र गूढ आचरेत् ।

(य स्मृ ६ १३)

इति । 'तस्य कार्यस्याऽऋरणे चतुर्षु वर्णेषु अन्यतमं हतवा-

१ G and J read तयेवाभमसमागताय for तयेवाशया समागताय while
B C D E and F read तयेवा for तयेवा २ G and J omit
कथञ्चित् ३ I omits एतस्य and B and D निमित्तेषु ४ B and
D read एतेष्वप्यनिमित्तस्य, J एतस्यानामस्य and G एतेष्वप्यनिमित्तस्य for
एतस्यानिमित्तस्य but these are incorrect ५ I reads अगम्यति ततो for
अगम्यति च या ६ J substitutes अस्य for एतस्य

नस्मिन्—इति शपथं कृत्वा येस्तत् कार्यं न करोति तस्य प्रायश्चित्तं यम एव आह—

‘विप्रस्य वधसंयुक्तं कृत्वा तु शपथं नृपः ।

ब्रह्महा यावकान्नेन व्रतं चान्द्रायणं चरेत् ॥

क्षत्रियस्य पराकं तु प्राजापत्यं चरेद् द्विजः ।

वृषलस्य त्रिरात्रं तु भ्रतं शूद्रहणश्चरेत् ॥

केचिदाहुरपापं तु वृषलस्य वधं मृषा ।

नैतन्मम मतं यस्मात्तद्वस्तेन भवत्यसौ* ॥

(य. स्मृ. ६. १६-१८)

इति । मनुष्यनृत्प्रायश्चित्तमाह—

‘वाग्देवतैस्तु चरुभिर्यजेरंस्ते सरस्वतीम्† ।

अनृतस्यैनसस्तस्यै कुर्वाणा निष्कृतिं पराम् ॥

* यः शपथं कृत्वा तत् कार्यं न करोति स ब्रह्महा भवति । एवमेव क्षत्र-
वैश्य-शूद्रवधशपथं कृत्वा तत् कार्यं न कुर्वीत चेन् तत्तद्वर्णहन्ता भवति
इति योजयेत् । शूद्रवधशपथो न दोषावह इति केचिदाहुः तन्न । यमस्य
सम्मतम् । यतस्तेन शपथेन सपुरुषः इतरवत् ‘तद्धः’ तं शूद्रं हन्तीति
तद्धः भवति । शूद्रहत्यायाः प्रायश्चित्तमस्येव तत् श्वैवमुक्तं भवति—वर्ण-
व्रजेण शूद्रहत्याशपथकरणे शूद्रेण च स्ववर्णस्येतरस्य वा हत्याशपथकरणे
दोषोऽस्तीति यमस्य मतम् ।

† यत्र साक्षिणोऽनृतं वदन्ति तत्र ते वाग्देवतैश्चरुभिः सरस्वतीं यजे-
रन् । अनवस्थावितान्नरूपपक्षौदने चरुशब्दः प्रसिद्धः । बहुवचननि-
र्देशादत्र कपिञ्जलन्यायेन चरुत्रयं वेदितव्यम् । कूष्माण्डा नाम मन्त्रा

१. Except A. and I all omit च. २. Except A. and I, all others do
not insert एव ३. B. D. and I. read तथा for चरेत्. ४. B. and D.
read शूद्रधत्तेर्वह for शूद्रहणश्चरेत् ५. G. and I read तस्मात् for यस्मात्
while I. कृत and others हत for तद्धः. ६. All, except C. F. G. and
I, others read प्राग्देवतै for वाग्देवतै. ७. Except A. and the text all
others read तत्र for तस्य.

कूष्माण्डैर्वापि जुहुयाद्धृतमग्नौ यथाविधि ।

उदित्युवा वा वारुण्या तृचेनापदैवतेन चै' ॥

(म. स्मृ ८ १०५-१०६)

इति । प्रजापतिः—

‘अनृती सोमपः कुर्यान्निरात्र परम तप ।

पूर्णाहुति वा जुहुयात् सप्तवत्या घृतेन तु’ ॥

इति । प्रतिश्रुत्यानृतोक्तौ हारीत आह—

‘प्रतिश्रुत्यानृत ब्रूयान्मिथ्या सत्यमथापि वा ।

स तप्तकृच्छ्रसहित चरेच्चान्द्रायण व्रतम्’ ॥

इति । ब्रह्मचारिविषये गर्ग आह—

‘त्रिरात्रमेकरात्रं वा अनृतोक्तौ व्रत चरेत् ।

मास भुक्त्वा ब्रह्मचारी पुनः सस्कारमाचरेत् ॥

यजुर्वेदे प्रसिद्धाः । ‘यदेवा देवहेडन’ (मा. स. २० १४) इत्येवमादयः ।
उदित्युवा ‘उदुत्तम बहण पाशम्’—इत्यनया ऋचा बहणदेवताकया ।
अपदैवतेन ‘आप्यायस्व’ इति तृचेन सूक्तेन । राघवानन्दस्तु ‘तदित्युवा’
इति पाठमाश्रित्य—‘तदित्युवा गायत्र्या । तदादिकेत्युक्तत्वात् उदुत्तम
बहण पाशमित्येतया वारुण्या’ इति व्याचक्षुषौ ।

१ H reads व्रतमस्मिन् for घृतमग्नौ २ B D H and I substitute च for वा and all others except A and the text read वारुण्यचक्षुषेन for वारुण्या तृचेन ३ The text substitutes वा for च ४ B and D do not insert प्रजापति ५ B and D read अनृतोक्तौ तु समयः, C and F अनृत सोम and G H and I अनृतोक्तौ सोमपः all for अनृती सोमपः ६ I reads पूर्णाहुति for पूर्णाहुति ७ All, except A and I others read सप्त तेन घृतेन तु for सप्तवत्या घृतन तु ८ B D and G substitute च for वा ९ B and D read ब्रह्मचार्यव्रत चरेत् E F G H and I ब्रह्मचार्यव्रत चरेत् and C F प्रत्याशर्याव्रत चरेत् all for अनृतोक्तौ व्रत चरेत्

अभ्यासे चैन्दवं प्रोक्त नैष्टिको द्विगुणं चरेत् ।

वनस्थस्त्रिगुणं कुर्याद्यातिः कुर्याच्चतुर्गुणम् ॥

मासाशनेऽनृतोक्ता च शवनिर्हरणे तथा' ॥

इति । कचित्ते निमित्तविशेषे अनृतमपि शुद्धिपूर्वं वक्तव्यम् । तदाह याज्ञवल्क्यः—

‘वर्णिनां हि’ ब्रधो यत्र तत्र साक्ष्यनृतं वदेत् ।

तत्पावनाय निर्वाप्यश्चरुः सारस्वतो द्विजैः’ ॥

(या. स्मृ. २. ८३)

इति । संन्यासिभाषणे गुरुतत्पापस्य वर्णिवधस्य निमित्तता प्रसज्येत । तत् पापं मा भूदिति स्वल्पपापमनृतमपि वक्तव्यम्* । तस्य शुद्धये सारस्वतश्चरुर्निर्वाप्यः । वर्णिवधवदात्मवधप्राप्तावपि अनृतं वदेत् । तदाह व्याघ्रः—

‘यत्रोक्तावात्मनः पीडा नितान्तं तु भवेद्यदि ।

तत्र वक्तव्यमनृतं व्याघ्रस्य वचनं यथा’ ॥

इति ॥ ५७-५८-५९ ॥

* अन्यान्यपि निमित्तान्याह शुक्राचार्य —

‘स्त्रीषु नर्मविवाहे च वृत्त्यर्थे प्राणसङ्कटे ।

गो ब्राह्मणार्थे हिंसाया नानृतं स्यात्तुमुत्तितम्’ ॥

(भा. पु. ८ १९-४३)

इति । न तुमुत्तितं न दोषावहमित्यर्थः ।

१ Except A B and D all others read चैन्दवं चैव for चैन्दवं प्रोक्त
२ B and D read नैष्टिके द्विगुणं भवेत् ३ G and H do not insert तु
४ Except A B and D all others substitute तु for हि ५ B D. read
सत्यपि भाषणे ६. Except A B and D all others omit अपि ७ I.
reads ब्राह्मण for व्याघ्र, but it seems to be a mistake ८ B. and D
substitute अत्र for तत्र ९ We follow here A B. and D, while
all others read भवतीति चेत् for तु भवेद्यदि

दुर्ब्राह्मणगृहभोजने प्रायश्चित्तमाह—

दुराचारस्य विप्रस्य निषिद्धाचरणस्य च ।

अन्नं भुक्त्वा द्विजः कुर्याद्दिनमेकमभोजनम् ॥ ६० ॥

इति । दुराचारत्वं विहिताननुष्ठानम् । यो विप्रो विहितं नानुतिष्ठति निषिद्धं त्वाचरति तस्य गृहे भुक्त्वा दिनमेकमुप-
वसेत् ॥ ६० ॥

तदशक्तौ प्रायश्चित्तान्तरमाह—

सदाचारस्य विप्रस्य तथा वेदान्तवेदिनः ।

भुक्त्वान्नं मुच्यते पापादहोरात्रान्तरान्नरः ॥ ६१ ॥

इति । एकस्मिन् दिने सकृदसकृद्वा दुर्ब्राह्मणगृहे भोज-
नेन यत् कृतं पापं तस्य सदाचारविप्रस्य वेदान्तिगृहे वा
भोजनेन शुद्धिः । यद्वा एकस्मिन् दिने सम्प्राप्तं यत् पिपीलिका-
वधादिक्षुद्रपौषजातं तत्सर्वं विंशिष्टान्नभोजनेन विशुद्ध्यति ।
पवित्रगृहान्नभोजनेन पापविशुद्धिं बौधायनोऽप्याह—

१. C. and F. substitute वा for च. २. All others except A. and I. substitute नु for च. ३. K. and L. read अहोरात्रान्तरान्नरः and M. reads अहोरात्रं नु वै नरः. ४. All others except A. G. and I. do not insert सदाचारविप्रस्य वेदान्तिगृहे and omit वा, while G. omits the whole portion, as—

एकस्मिन् दिने सकृदसकृद्वा दुर्ब्राह्मणगृहे भोजनेन यत् कृतं .

पापं तस्य सदाचारविप्रस्य वेदान्तिगृहे वा भोजनेन शुद्धिः ।

५. B. D. and G. omit यद्वा, while B. D. substitute नत् पिपीलिका- for यत् पिपीलिका-. ६. G. inserts -महा- between -क्षुद्र- and -पाप-. ७. I. reads विंशिष्टान्नभोजनेन शुद्ध्यति.

भैक्ष्याहारोऽग्निहोत्रेभ्यो मासेनैकेन शुद्ध्यति ।

*यायावर-वनस्येभ्यो दशभिः पञ्चभिर्दिनेः ॥

एकाहधनिनेऽग्नेन दिनेनैकेन शुद्ध्यति ।

कपोतव्रतनिष्ठस्य पीत्वाऽऽयः शुद्ध्यते त्रिभिः* ॥

(बौ. स्मृ. ४. ५. २७-२८)

इति ॥ ६१ ॥

मरणकालोपहृतेः प्रायश्चित्तमाह—

ऊर्ध्वोच्छिष्टमवोच्छिष्टमन्तरिक्षमृतौ तथा ।

कृच्छ्रत्रयं प्रकुर्वीत अशौचमरणे तथा ॥ ६२ ॥

इति । मरणकाले दान्त्यादिकमूर्ध्वोच्छिष्टं सूत्रादिकमधो-
च्छिष्टम् । तयोरन्यतरद्यदा सम्पद्यते तदा संस्कर्त्ता पुत्रादिर्धना-
दिना प्रत्याम्नायेन प्राजापत्यत्रयं कुर्यात् । मंचकादौ मरणम-
न्तरिक्षमृतिः । रजस्वला-सूतिका-मरणमशौचमरणम् । तस्मिन्
त्रिविधेषु मरणे कृच्छ्रत्रयं कुर्यात् ॥ ६२ ॥

प्राजापत्यकृच्छ्रस्य चतुरः प्रत्याम्नायानाह—

* ये प्रत्यहं धान्यपात्रा कृत्वा पञ्चपञ्चादिविहितानुष्ठानपूर्वक
गृहस्थधर्मानाचरन्ति ते यायावराः एकाहनिर्वाहपर्याप्तं धनं यस्य स
एकाहधनी तस्य । कपोतव्रत कपोतवृत्तिः । सा च 'उच्छ्रवृत्तिरिति
(भा. पू. ९. १८. २९ टीकायां) श्रीधरस्वामी ।

१. B. and D. read एकाहाह for एकाह-; while A. C. E. F. G. and I.
एकाह धनिन for एकाहधनिनः २ The text reads वृत्ति- for व्रत - ३. I.
reads शुद्ध्यति for शुद्ध्यते, while except A. and the text others read
दिनः for त्रिभिः . ४. K and L. read अवोच्छिष्टम् for अधोच्छिष्टम्.
५. Except A. all others omit अपि. ६ B. and D. omit-कृच्छ्रस्य
and read प्राजापत्यस्य.

कृच्छ्रं देव्ययुतं चैव प्राणायामशतद्वयम् ।

पुण्यतीर्थेऽनार्द्रशिरःस्नानं द्वादशसङ्ख्यया ॥ ६३ ॥

द्वियोजने तीर्थयात्रा कृच्छ्रमेकं प्रकल्पितम् ।

इति । देवी गायत्री । तस्या अयुतसङ्ख्याको जपो दे-
व्ययुतम् । स एकः प्रत्याम्नायः । प्राणायामानां शतद्वयं द्वि-
तीयः प्रत्याम्नायः । अनार्द्रं शिरः यस्याः सावनार्द्रशिरास्तस्य
स्नानमनार्द्रशिरःस्नानम् । सकृत् स्नात्वा तदद्भानुष्ठानं च वि-
धाय केशान् शोषयित्वा ततो द्वितीयं स्नानमाचरेत् । एवं-
विधं स्नानद्वादशकं पुण्यतीर्थे कृतं तृतीयः प्रत्याम्नायः ।
पुण्यतीर्थमुद्दिश्य योजनद्वयगमनं चतुर्थः । तथोदकवासाद-
योऽपि प्रत्याम्नाया अवगन्तव्याः । तदुक्तं चतुर्विंशतिमते—

‘कृच्छ्रोऽयुतं च गायत्र्या उदवासस्तथैव च ।

धेनुप्रदानं विप्राय सममेतच्चतुष्टयम् ॥

तिलहोमसहस्रं तु वेदस्याध्यायमेव च ।

विप्रा द्वादश वा भोज्याः पावकोऽस्तिथैव च ॥

अन्यानि वा पवित्राणि समान्याहुर्मनीषिणः’ ।

इति ॥ ६३ ॥

अथ रेतस्खलनप्रायश्चित्तमाह—

१ F. K. and L. read कृच्छ्रो for कृच्छ्रं २ M. reads -शतद्वयम् ३ I.
reads द्वियोजने for द्वियोजन. ४. M. reads एव for एक ५ B.
and D. omit तस्य and read अनार्द्रशिरः स्नानम् for अनार्द्रशिरास्तस्य स्नानम्.
६ H. reads सत for तथा. ७. G. reads यदुक्त. ८. I. reads वेदाध्ययनमेव
for वेदस्याध्यायमेव. ९ B, D G and J. read अन्या वा पावनी कार्ष्ण्य,
H. अन्यानि वा पावनानि for अन्यानि वा पवित्राणि.

गृहस्थः कामतः कुर्याद्व्रितसःस्खलेनं भुवि ॥६४॥

सहस्रं तु जपेदेव्याः प्राणायामैस्त्रिभिः सह ।

इति । अकामकृते याज्ञवल्क्य आह—

‘यन्मेद्य रेत इत्याभ्यां स्कन्नं रेतोभिमन्त्रयेत् ।

स्तनान्तरे भ्रुवोर्मध्ये तेनानामिकया स्पृशेत् ॥

(या. स्मृ. ३. २७८)

इति ।

‘यन्मेद्य रेतः’.

(तै. आ. १. ३०. २)

इत्येकस्या ऋचः प्रणीकमिदम् ।

• ‘पुनर्मामैस्त्रिन्द्रेयम्’

(तै. आ. १. ३०. २)

इत्युपरितनो मन्त्रस्ताभ्यां मन्त्राभ्यामनामिकया रेत
[दाय स्तनयोर्भ्रुवोर्वा मध्यमुपस्पृशेत् । यतीनां वनवासिना
प्रयत्नोत्सर्गं कण्ठोक्तं दृष्टव्यम्—

‘यत्नोत्सर्गं गृही कृत्वा वारुणीभिरुपस्पृशेत्* ।

वानप्रस्थो यातिथैत्र चरेच्चान्द्रायणव्रतम् ॥

* ‘वारुणीभिः’ वरुणदेवताभिः ‘इम मे वरुण’— इत्यादिभिः ऋग्भिः
उपस्पृशेत् ।

१ H reads तेचन for स्खलेन २ B D and E read स्तनान्तर भ्रुवोर्मध्ये,
H and the text स्तनान्तर भ्रुवोर्मध्ये, G and J स्तनान्तर भ्रुवोर्मध्ये all
for स्तनान्तरे भ्रुवोर्मध्ये ३ H reads पुनर्मामैस्त्रिन्द्रेयमिति for पुनर्मामैस्त्रि-
न्द्रेयमिति ४ G omits the following portion —

यतीनां वनवासिनां च प्रयत्नोत्सर्गं कण्ठोक्तं दृष्टव्यम्—

‘यत्नोत्सर्गं गृही कृत्वा वारुणीभिरुपस्पृशेत् ।

वानप्रस्थो यातिथैत्र चरेच्चान्द्रायणव्रतम् ॥

इति । स्पृशेत् तु काश्यप आह—

‘गुर्यस्य त्रिर्नमः शतं स्वम निक्त्वा गृही चरेत् ।

H. and I. read -त्रयम् for व्रतम्.

इति । स्वप्ने तु कौश्ल्यः आह—

‘सूर्यस्य त्रिर्नमस्कारः स्वप्ने सिक्त्वा गृही चरेत् ।
वानप्रस्थो यतिश्चैव त्रिः कुर्यादधमर्षणम्’ ॥

(का स्मृ ६ ११)

इति । ब्रह्मचारिणम्प्रति मनुराह—

‘स्वप्ने सिक्त्वा ब्रह्मचारी द्विजः शुक्रमकामतः ।
स्नात्वाऽर्कमर्चयित्वा त्रिः पुनर्मामित्युच जपेत्’* ॥

(म स्मृ २, १८१)

इति । भयादौ प्रजापतिराह—

‘भये रोगे तथा स्वप्ने सिक्त्वा शुक्रमकामतः ।
आदित्यमर्चयित्वा तु पुनर्मामित्युच जपेत्’ ॥

(म स्मृ ३. ११)

इति । नैष्ठिकस्य हारीतः आह—

‘उपकुर्वाणस्तु यत् कुर्यात्कामतोऽकामतोऽपि वा ।
तदेव द्विगुणं कुर्याद्ब्रह्मचारी च नैष्ठिकः’ ॥

इति ॥ ६४ ॥

अथ ब्रह्मवधस्य महापातकस्य प्रायश्चित्तमाह—

* पुनर्मामिति ऋक उपरितनयात्तत्त्ववचनव्याख्याने निर्दिष्टा ।

१ C F read कश्यप for कौश्ल्यः २ I and F substitute म for त्रि, while G omits the following part on —

‘स्नात्वाऽर्कमर्चयित्वा त्रिः पुनर्मामित्युच जपेत् ।

इति । भयादौ प्रजापतिराह—

‘भये रोगे तथा स्वप्ने सिक्त्वा शुक्रमकामतः ।

चेतुर्विद्योपपन्नस्तु विधिवद्ब्रह्मघातके ॥ ६५ ॥

समुद्रसेतुगमनं प्रायश्चित्तं विनिर्दिशेत् ।

इति । ऋग्वेदोदयश्चतस्रो वेदाश्चतुर्विद्याः । ताभिरुपपन्न-
स्तदध्ययनानुष्ठानवान् । एतेन

‘चातुर्विद्यो विकल्पी च’

(अ. स्मृ. ३. १९)

इत्यादिरङ्गिरसा प्रोक्ता सर्वा परिपदुपलक्ष्यते । समुद्रे दा-
शरथिना बद्धः सेतुः समुद्रसेतुः । तद्यात्रां ब्राह्मणघातके पुरुषे
यथाविध्यनुष्ठेयत्वेन निर्दिशेत् ॥ ६५ ॥

• विधिवदित्युक्तम् । कोऽसौ विधिरित्याकाङ्क्षया तदिति-
कर्तव्यनामाह—

सेतुबन्धपथे भिक्षां चातुर्वर्ण्यात् समाचरेत् ॥ ६६ ॥

वर्जयित्वा विकर्मस्थान् छत्रोपानद्विवर्जितः ।

इति । चतुर्णां वर्णानां यानि कर्माणि शास्त्रविहितानि
तेभ्यो विरुद्धानि विकर्माणि तेषु तात्पर्येण तिष्ठन्तीति विकर्म-
स्थाः । तान् वर्जयित्वा यथाशास्त्रं वर्तमानाच्चातुर्वर्ण्यात् सेतु-
बन्धमार्गे भिक्षां चरेत् । छत्रोपानद्विवर्जित इति न केवलं
भिक्षावेलोच्यम् । किन्तु मार्गगमनेऽपि द्रष्टव्यम् ॥ ६६ ॥

१. I. reads चतुर्विद्योपपन्ने तु २. K. and L. read विप्रघातके for ब्रह्मघा-
तके. ३. I. and J. read ऋगादय चतस्रो. ४. I. reads चातुर्विद्योपप-
न्नेन द्वाभ्यां च for चातुर्विद्यो विकल्पी च. ५. C. F. and G. omit समुद्रसेतुः
and C. and F. also omit तद्यात्रां. ६. B. D. and H. read चातुर्वर्ण्ये for
चातुर्वर्ण्यात्. ७. Except E. and I. others insert विकर्मस्थाश्च; while G.
reads विकर्मस्थ for the same. ८. I. omits मार्गः; while G. substitutes
इति for अति.

भिक्षमाणेन वक्तव्यमुक्तिप्रकारमाह—

अहं दुष्कृतकर्मा वै महापातककारकः ॥ ६७ ॥

गृहद्वारेषु तिष्ठामि भिक्षार्थी ब्रह्मघातकः ।

इति । पापप्रख्यापनस्य प्रायश्चित्ताङ्गत्वात् प्रतिभिक्षागृहं
अहं दुष्कृतकर्मेत्यादिवाक्येन स्वपापं प्रख्यापयेत् । अप्रख्या-
पने बाधमाहाङ्गिराः—

‘कृत्वा पापं न गूहेत गूह्यमानं विवर्धते’ ।

(अं. स्मृ. १.४७)

इति । दुष्कृतकर्मा, महापातककारको, ब्रह्मघातक इति
पदत्रयस्य महासौमान्या-श्वान्तरसामान्य-तद्विशेषवाचित्वादपु-
नरुक्तिः ॥ ६७ ॥

अध्वश्रान्तस्यावस्थातुं देशविशेषमाह—

गोकुलेषु वसेच्चैवे ग्रामेषु* नगरेषु वा ॥ ६८ ॥

तपोवनेषु तीर्थेषु नदीप्रस्रवणेषु वा ।

इति । चतूनां गवां ग्रामे स्थापयितुमशक्यत्वेनारण्ये स्थाप-
नाय कल्पितो ब्रजप्रदेशो गोकुलम् । यत्र व्याघ्रादिभयात् ग्रौ-
माद्वहिर्निवासोऽशक्यः । तत्र ग्रामे नगरे वा प्रविश्य गोशाला-

* कतिपयजननिवासो ग्रामः । चातुर्ण्येनैकजननिवासो नगरम् ।
मुन्यादिनिवासस्तपोवनं नैमिषादिकम् ।

१. B. and D. read the following line as follows:—

गृहद्वारेषु भिक्षामितिष्ठामि ब्रह्मघातकः ।

२. C. and F. read अश्वान्तर सामान्याभ्याः तद्विशेषवाचित्वात्. ३. K. and L.
read वापि for चैव. ४. M. reads तेषां वनेषु for तपोवनेषु. ५. Except C.
and F. all others substitute च for both वा. ६. J. omits वाप्यतः. ७. B.
D. and G. read उक्तः for अशक्यः also substitute तथा for तत्र.

देवायतनादौ पुण्यप्रदेशे निवसेत् । असति तु व्याघ्रादिभ्यो
भये तपोवनादिषु निवसेत् । नदी-प्रस्रवणेभ्योऽग्न्यानि तीर्था-
नि पम्पासरोवरादीनि ॥ ६८ ॥

न केवलं भिक्षागृहेष्वेव पापप्रख्यापनम् । किन्तु निवास-
स्थानेष्वपीत्याह —

एतेषु ख्याप्यज्ञेनः पुण्यं गत्वा तु सागरम् ॥ ६९ ॥

दशयोजनविस्तीर्णं शतयोजनमायतम् ।

रामचन्द्रसमादिष्टेनलसञ्चयसाञ्चितम् ॥ ७० ॥

सेतुं* दृष्ट्वा समुद्रस्य ब्रह्महत्यां व्यपोहति ।

* इति । यथोक्तप्रकारेण पापप्रख्यापनपुरःसरं यात्रां कृत्वा
सेतौ दृष्टे सति तत्पापक्षयः ॥ ६९-७० ॥

सेतुदर्शनानन्तरकर्तव्यमाह—

सेतुं दृष्ट्वा विशुद्धात्मा त्ववगाहेत सागरम् ॥ ७१ ॥

* 'दशयोजनविस्तीर्णं शतयोजनमायतम्'—इति सेतोर्विशेषण-
द्वयम् । स च सेतुर्दशयोजनविस्तीर्णः शतयोजनमायतः दीर्घः । यथा
श्रीमद्रामायणे—

‘दशयोजनविस्तीर्णं शतयोजनमायतम् ।

ददृशुर्देव-गन्धर्वा नलसेतु मुदुष्करम्’ ॥

(भा. रा. ६. २२. ७२)

इति । रामचन्द्रेण समादिष्टेन नलनाम्ना वानरेण योज्य काष्ठ-पाषाणा-
दिसञ्चयः कृतः तेन सञ्चितं बद्धम् ।

१ I omits तु २ B and D read तेषु प्रख्याप्य यज्ञेन, J एतेषु ख्याप्य
ज्ञेन K. and L. एतेषु ख्याप्यज्ञेन all for एतेषु ख्याप्यज्ञेन. ३. B. D.
G H. L. J. and M read -समादिष्ट for -समादिष्ट- ४ Except H all
others read सेतोर्विशेण for सेतौ दृष्टे. ५ B D G and I read सेतुदर्शनान-
तर for सेतुदर्शनान्तर. ६ K. L. and M do not insert this line.

इति । स्पष्टोऽर्थः ॥ ७१ ॥

सेतुं ब्रह्मशक्तुवतो भूपतेः पक्षान्तरमाह—

यजेत वाश्वमेधेन राजा तु पृथिवीपतिः ।

इति । अश्वमेधेऽप्यऽशक्तस्य तदुपासनं वेदितव्यम् । तथा च तैत्तिरीयब्राह्मणे* श्रूयते—

‘सर्वे वा एतेन पाप्मानं देवा अतरन्नपि वा एतेन
ब्रह्महत्यामतरन् सर्वं पाप्मानं तरति तरति’
ब्रह्महत्यां यो अश्वमेधेन यजते य उचैनमेवं वेद’ ।

(तै. सं. ६. ३. १२ १. २)

इति । तदुपासनं च—

‘उपा वा अश्वस्य’ ।

(तै सं. ७. ६. २६. १)

* अत्र सर्वेष्वप्यादर्शपुस्तकेषु ‘तैत्तिरीयब्राह्मणे’ इत्येव वर्तते, तथापि ‘सर्वं वे’त्यादिभिः वाक्यं तैत्तिरीयसहितायामेव वर्तते न ब्राह्मणे । तदयं

१ Except I all others omit स्पष्टोऽर्थः २ E has in the margin—

‘अनुपातकिनस्त्वैते महापातकिनां यथा ।

अश्वमेधेन शुद्धयन्ति तीर्थानुसर्पेण वा’ ॥

इति । सत्र अश्वमेध सार्वभौमविषयः ।

‘राजा सार्वभौमोऽश्वमेधेन यजेत’ ॥

इति श्रुते ।

We are unable to find out whether the above portion can be found in this book or others १ The quoted portion does not occur in Taittiriya Brahmana, but is found in Taittiriya Samhitā and the next sentence also in the Samhitā and not in Taittiriya Brahmana.

इत्यादौ वाजसनेयिब्राह्मणे तैत्तिरीयब्राह्मणे च प्रप-
ञ्चितम् ॥ ७१ ॥

सैतुयात्रां समाप्य पुनः प्रत्यागतस्य कर्तव्यमाह—

पुनः प्रत्यागतो वेश्मवास्तार्थमुपसर्पति ॥ ७२ ॥

सपुत्रः सह भृत्यैश्च कुर्याद्ब्राह्मणभोजनम् ।

गाश्चैकशतं दद्याच्चतुर्विधेषु दक्षिणाम् ॥ ७३ ॥

ब्राह्मणानां प्रसादेन ब्रह्महा तु विमुच्यते ।

इति । ब्राह्मणानां प्रसादो नाम-विषापो विशुद्धस्त्वमसी-
त्येवमाद्युक्तिः । इदं च व्रतं गुणविहीनस्य ब्राह्मणस्य वधे द्रष्ट-
व्यम् । अस्मिन्नेव विषये व्रतान्तरमाह याज्ञवल्क्यः—

‘पात्रे धनं वा पर्याप्तं दत्त्वा शुद्धिमवाप्नुयात्’ ॥

(या. स्मृ. ३. २५०)

इति । विद्या-तपोयुक्ते पात्रे गो-भू-हिरण्यादिकं जीवनोपाय-
पर्याप्तं दद्यात् । वा शब्देन सर्वस्वं सपरिच्छेदं वा गृहं दद्यात् ।
तदाह मनुः—

लेखकप्रमादो वा मापवाचार्यस्यैव नाम विस्मृतिर्वेति न शायतेत्यलं महता
प्रमादोद्घाटनेन ।

* ‘उषा वा’ इत्येतद्वाक्यं न तैत्तिरीयब्राह्मणे दृश्यते । अपि तु तै-
त्तिरीयसंहितायामेव वर्तते ‘तैत्तिरीयब्राह्मणे’ इति तु प्रामादिकमेवेति
प्रतिभाति ।

१. C. and F. read सहपुत्र सह भृत्यैश्च, J सहपुत्र सभृत्यैश्च and h. L. सपुत्र सहभृत्यैश्च all for सपुत्र सह भृत्यैश्च २ B D. and H. read चतुर्वि-
धेषु and E. I. चतुर्विधेषु for चतुर्विधेषु ३ B D and I omit
ब्राह्मणस्य ४ C. and F. read दृत for धन

‘सर्वस्वं वा वेदविदे ब्राह्मणाथोपपादयेत्* ।

धनं वा जीवनायांशं गृहं वा सपरिच्छदम् ॥

(म. स्मृ. ११. ७६)

इति । अपुत्रस्य सर्वस्वदानं पुत्रवतः सपरिच्छदं गृहदानमिति व्यवस्था ॥ ७२-७३ ॥

अथान्यमुनिप्रणीतानां व्रतविशेषाणां व्यवस्थां वर्णयामः ।
तत्र याज्ञवल्क्यः—

‘शिरःकपाली ध्वजवान् भिक्षाशी कर्म वेदयन् ।

ब्रह्महा द्वादशाब्दानि मितभुक् शुद्धिमाप्नुयात् ॥

(या. स्मृ. ३. २४३.)

इति । स्वव्यापादितब्राह्मणशिरःकपाल-ध्वजवान्—

‘कृत्वा शवशिरोध्वजम्’ ।

(म. स्मृ. ११. ७२)

इति मनुस्मरणाच्च ।

‘ब्राह्मणो ब्राह्मणं घातयित्वा तस्यैव शिरःकपाल-
मादाय तीर्थान्यनुसंचरेत्’ ।

(शा. स्मृ. ५. २६)

* अत्रापमर्थवादः ‘धनं वा जीवनायालम्—इति । यावता धनेन दत्तेन प्रतिमहीद्वर्जोऽपि पर्याप्तं भवति तावता धनेन तस्मै जीविन दत्तं भवति एतदेव साम्यम् ।

१ The text reads स वेदविदुषे for वा वेदविदे २ II reads जीवनायालम् गृह for जीवनायाल ३ Except A. all others omit पुत्रवतः. ४ II reads कपालो for कपाली

इति शात्तातपस्मरणाच्च । एतद्दुभयं पाणिनैव ग्राह्यम्—
'खट्वाङ्ग-कपालपाणि ।'

(गौ. स्मृ. २२. ४).

इति गौतमस्मरणात् । खट्वाङ्गशब्देन दण्डारोपितशिरः-
कपालात्मको ध्वजो गृह्यते । भिक्षार्थं त्वन्यदेव मृत्केपाल
ग्राह्यम् ।

* मृण्मयकपालपाणिर्भिक्षायै ग्रामं प्रविशेत् ।

(गौ. स्मृ. २२. ६)

इति गौतमस्मरणात् । तथा शङ्खोऽपि—

‘ब्रह्महा परिपदानुमतः खट्वाङ्गी गर्दभाजिनी
मृण्मयपात्रपतितशिष्टार्त्तभोजी स्वकर्म विख्याप-
यन् चरैर्द्वैक्ष्यमेककालाहारः । शून्यागार-नदी-

* अस्मदृष्टगौतमस्मृतिपुस्तकेषु नेद सूत्रं कुत्राप्युपलभ्यते । नापि
व्याख्याकृता हरदत्तेन विवृतम् । भिक्षार्थं मृण्मयपात्रं ग्राह्यमित्यपि न
तस्य सम्मतमिति प्रतिभाति । यत्रस्तेन ‘खट्वाङ्ग’ इत्येतत्सूत्रव्याख्याया—
‘खट्वाङ्गं दक्षिणे पाणौ । कपालं सव्ये भिक्षार्थं पानीयपानार्थं भोजनार्थं
च । तथा चापस्तम्ब —

‘पुरुषशिरः प्रतिपानार्थमादाय खट्वाङ्गं दण्डार्थे’ ।

(आ. ध. सू. १. १०. २७. २१)

इत्युक्तम् ।

१ B D G omit this—

एतद्दुभयं पाणिनैव ग्राह्यम् । ।

‘खट्वाङ्ग-कपालपाणिः’ ।

इति गौतमस्मरणात् ।

२ I J does not insert कपालः ३ B. D and G omit मृत् ४ I
reads भिक्षाङ्ग for शिष्टाङ्ग

पर्वत-वृक्षमूल-गुहानिकेतनः स एवं द्वादशे वर्षे
शुद्धिमाप्नोति' ।

(शं. स्मृ. १६. ९)

इति । वनादिवासिना तेन भवितव्यम् । यथाह मनुः—

‘ब्रह्महा द्वादशाब्दानि कुटी कृत्वा वने वसेत् । (७२)

कृतवापनो वा निवसेद् ग्रामान्ते गोव्रजेऽपि वा ।

आश्रमे वृक्षमूले वा सर्वभूतहिते रतः’* ॥ (७८)

(म. स्मृ. ११. ७२-७८)

इति । ‘कृतवापनो वा’ इति वाशब्देन जटाधारणेन सह
विकल्पोऽवगम्यते† । अत एव संवर्त —

‘ब्रह्महा द्वादशाब्दानि बालवासा‡ जटी ध्वजी’ ।

(स स्मृ. १०९)

इति । लोहितमृण्मयखण्डशरावेण भिक्षा ग्राह्या । तथा-
चापस्तम्बः—

* तृण पर्णादिकृती निर्रेतो वर्षातप शीतवाणादिहेतु गृह कुटी ।
द्वादशाब्दिकव्रतस्यैव ‘कृतवापन’ इत्यादिविशेष । गोविन्दराजस्तु ‘समा-
प्ते द्वादशे वर्षे’ (म. स्मृ. ११. ८१) इत्यभिधानात् द्वादशवार्षिकस्यापि
गुणविवेचिनि मन्यते ।

† नाय विरुद्धो मेधातिथ्यादिसम्मतः ।

‡ लोमवदसन इत्यर्थः ।

१ G substitutes स केनन for स एवं, while I omits स २ G reads
तथा च for यथाह ३ The text substitutes .सना for -अवसानि ४ The
text omits वा ५ E and H substitute आसने for आश्रमे ६ The
text substitutes गो आश्रणहिते रत for सर्वभूतहिते रत ७ The text reads
ब्रह्महस्तु एवं गच्छेत् बलकवासा for ब्रह्महा द्वादशाब्दानि बालवासा

‘लोहितेकेन मृण्मयखण्डशरावेण भिक्षायै ग्रामं प्रविशेत्’।

(आ. ध. सू. १. ९. २४. १४)

इति । अत्र मृष्टं लभ्यत-इति सङ्कल्पमकृत्वा भैक्ष्यमा-
चरेत् । तदाह वसिष्ठः—

‘समागाराण्यसङ्कल्पितानि चरेद्भैक्ष्यमेककालाहारः’।

(व. स्मृ. २१. ९)

इति । इदं च भैक्ष्यमशक्तविषयम् । तथा च संवर्तः—

‘ब्रह्मप्रस्तु वनं गच्छेद्वनवासी जटी ध्वजी ।

वन्यान्येव फलान्यन्नं सर्वकामविवर्जितः॥

भिक्षार्थी विचरेद् ग्रामं वन्यैर्यदि न जीवति ।

चातुर्वर्ण्यं चरेद्भैक्ष्यं खट्वाह्नी संयतैः पुनः॥

भैक्ष्यं चैव समादाय वनं गच्छेत्ततः पुनः ।

वनवासी ह्यर्पं स्पृश्येत् सदाकालमतन्द्रितः॥

ख्यापयन्नात्मनः पापं ब्रह्मघ्नः पापकृत्तमः ।

अनेन तु विधानेन द्वादशाब्दं व्रतं चरेत्’ ॥

(सं. स्मृ. १०९—११२)

१ The text reads as follows—

खण्डेन लोहितकेन शरावेण ग्रामे प्रतिष्ठेत् ।

२ G substitutes यत्र for अत्र ३ E reads मिष्टं for मृष्टं ४ B and D omit चरेत् ५ The text reads वल्क्यासा, B, C D, F, and J. चाल-
यासा and H. वनयासा all for वनवासी ६ The text reads च चरेत् for
विचरेद् ७ G. reads सयुत. for संयत and J. खट्वागीलयित for खट्वाह्नी
मयत . ८ B. and D. ह्यप स्पृश्य, C. and F ह्यपस्पृष्टा and E. G. and
H ह्यपः स्पृश्यात् all for ह्यप स्पृश्येत्, while the text स पापश्च for the
same ९. H reads पापकृत्तर for पापकृत्तम and the text reads this
line as follows—

ख्यापयन्नेन सत् पापं ब्रह्मघ्नः पापकृत्तरः ।

इति । नियमान्तराण्याह यमः—

‘अथ वै ब्रह्महत्यायां खट्वाङ्गी मितभोजनी । .

मृण्मयेन कपालेन स्वकर्म श्रावयंसेतथा ॥

ब्राह्मणावसथान् सर्वान् देवागाराणि वर्जयेत् ।

शोचन् विनिन्दन्नात्मानं सस्मरन् ब्राह्मणं च तम्* ॥

चरेद् व्रतं यथोद्दिष्टं दैव-ब्राह्मणपूजकः ।

एव दृढव्रतो नित्यं सत्यवादी जितेन्द्रियः ॥

सप्तागाराण्यपूर्वाणि यान्यसङ्कल्पितानि च ।

सञ्चरेत्तानि शनकैर्विभूमे भुक्तिर्वर्जिते ॥

ब्रह्मन्ने देहि मे भिक्षामिनो विख्याप्य सञ्चोत् । -

एककालं चरेद्भैक्ष्यमलब्धोपवसेद्दिनम् ॥

एवं सञ्चरमाणस्तु ब्रह्महत्यां ब्रुवन् सदा ।

पूर्णे तु द्वादशे वर्षे ब्रह्महत्यां व्यपोहति* ॥

(य. स्मृ. ६. २१-२६)

इति । ब्रह्मचर्यादिनियममाह गौतमः—

‘खट्वाङ्ग-कपालपाणिर्वा द्वादशसंवत्सरान् ब्रह्म-

चारी भिक्षायै ग्रामं प्रविशेत् कर्माचक्षाण-

* यस्तेन हतः त ब्राह्मणं संस्मरन् । ‘ब्रह्मन्ने देहि मे भिक्षाम्’—
इति एनः पापं विख्याप्य भिक्षेत् ।

१ C and I read विषयान्तराणि for नियमान्तराणि २ G and I read मितभोजन for मितभोजनी ३ B D. I read स्थापयन for श्रावयन् ४ B. D read देवागाराणि च विवर्जयेत् for सर्वान् देवागाराणि वर्जयेत् ५ B and D substitute -पूजन for -पूजक ६ We follow here A and I, while all others read भुज्जे. ७ B. D E. and I substitute अनियमाप्य for विख्याप्य ८ A B C D and G read ब्रह्महत्या for ब्रह्महत्या ९ G. H read भैक्ष्य for ब्रह्म- and B. and D अव्यवृत्तानि for चर्यादिनियम १० I reads खट्वाङ्गी for खट्वाङ्ग, while except A and the text all others omit वा

(४) यथोपक्रमेत् सन्दर्शनादार्यस्य ।

(५) स्थानासनाभ्यां विहरन् सवनेषूदको-
पेस्पर्शां शुद्ध्येत् । (६)

(गौ. स्मृ. २२. ४-६)

इति । कोऽयमोऽपि—

‘ पवित्रपाणिर्दण्डी च पङ्कदन्तो रजस्वलः ।

तीर्थवासी कुशाच्छादी जटिलो ब्रह्महा भवेत् ॥

(का. स्मृ. ३. १४)

इति । इयं विशुद्धिरकामकृतब्राह्मणवधविषया । तथा च

मनुरेतद्वादशवर्षिकमुपक्रम्य बहूनि व्रतान्यभिधायान्ते नि-
गमयति—

‘इयं विशुद्धिरुदिता प्रमाप्याकामतो द्विजम् ।

कामतो ब्राह्मणवधे निष्कृतिर्न विधीयते’ ॥

(म. स्मृ. ११. ८९)

इति । आवृत्तब्रह्मवधे चतुर्थात्प्राग्ब्रतसूप्यावर्तनीयम् ।

तदाहतुर्मनु-देवलौ—

‘विधेः प्राथमिकादस्माद् द्वितीये द्विगुणं चरेत् ।

तृतीये त्रिगुणं चैव चतुर्थे नास्ति निष्कृतिः’ ॥

१ G reads यथोपक्रमेत् and H यथोपक्रमेत् both for यथोपक्रमेत्.

२ Except A, H I and the text all others read उदकावर्षी for उदको-
पस्पर्शी ३ A and J substitute कर्षणे for कर्षणेऽपि ४ C and
I read पङ्कदन्तो and I* पङ्कदन्तो for पङ्कदन्तो ५ B D read तीर्थवासी
कुशाच्छादी for तीर्थवासी कुशाच्छादी and all others except A, and J read
तीर्थवासी for तीर्थवासी

इति^१ ।

‘यत्स्यादेनभिसन्धाय पापं कर्म सकृत्कृतम् ।

तस्येयं निष्कृतिर्दृष्टा^२ धर्मविद्धिर्मनीषिभि^३’ ॥

इति । तदेतदेवलेन सकृदनुष्ठानस्य सकृत्कृतपापविषय-
त्वाभिधानात् ।

प्रतिनिमित्तं नैमित्तिकमावर्तनीयम्^४ ।

इति न्यायाच्चावृत्तौ द्वैगुण्यादिसिद्धिः । यस्तु न साक्षाद्-
ब्राह्मणं हन्ति किंतु तिरस्कारादिद्वारात्तन्निमित्ततामापद्यते
तम्प्रति सुमन्तुराह—

‘तिरस्कृतो यदा विप्रो हेत्वात्मान मृतो यदि ।

निर्गुणः सहसा क्रोधादृह-क्षेत्रादिकारणात् ॥

त्रैवार्धिकं व्रतं कुर्यात् प्रतिलोम सरस्वतीम् ।

गच्छेद्वापि विशुद्ध्यर्थं तत्पापस्येति निश्चितम्^५ ॥

* यो गुणहीनो विप्रः स्वकीयैः परकीयैर्वा तिरस्कृतः सन् आत्मानं
व्यापादयेत् । इदं च तिरस्करणं निमित्तम् । सहसा क्रोधात् वा गृह-क्षेत्रा-
दिनाशेनापहारेण वा द्रुखितः सन् यो म्रियेत तस्य विशुद्ध्यर्थं तिरस्का-
रादिकर्त्ता मरणनिमित्तभूतेन तत्पुत्रादिना वा त्रैवार्धिकं व्रतं वा सागर-
तटममारभ्योगमपर्यन्तं सरस्वतीतीरेसेवनं कर्तव्यम् । इदं च निर्गुण-
विप्रमरणविषये निमित्तभूतस्य गुणवत् एव । गुणवति मृते त्वधिकम् ।

१ I does not insert इति २ C F and G substitute यस्मान् for
यत् स्याद् ३ B and D read पापहर्ता सकृत् for पाप कर्म सकृत् ४ G
reads दृष्टा for दृष्ट ५ G omits तदेतद् ६ C and F read क्रममाणो,
E and H उपमण्यो for हृत्वास्थान

इति । निर्निमित्तं भर्त्सने स एव आह—

‘अन्यथं निर्गुणो विप्रो ह्यन्यथं निर्गुणोपरि ।

क्रोधाद्वै ध्रियते यस्तु निर्निमित्तं तु भर्त्सितः ॥

वत्सरत्रितयं कुर्यात्ततः रुच्छं विगुहये’* ॥

इति । यदा पुनर्निमित्ती अत्यन्तगुणवान् आत्मवाती चात्य-
न्तानिर्गुणः तदेकवर्षमेव ब्रह्महत्याव्रतं कुर्यात् ।

‘केश इमंशु-नखादीनामकुत्वां वपनं वने ।

ब्रह्मचर्यं चरन् विप्रो वर्षेणैकेन शुद्ध्यति’ ॥

इति तेनैवाभिधानात् । यथा हन्ता प्रायश्चित्ती यथा वा
निमित्ती तथैवानुमन्तार्दयोऽपि प्रायश्चित्तभाजः । तथा च
पटीनसि —

‘हन्ता मन्तोपदेष्टा च तथा सम्प्रतिपादकः ।

प्रोक्ताहकः सहायश्च तथा मार्गोपदेशकः ॥

आश्रयः शस्त्रदाता च भक्तदाता विकर्म्मिणः ।

उपेक्षकः शक्तिमाश्रयेपनक्ताऽनुमोदकः ॥

*निर्गुणविप्रमरणनिमित्तभूतस्य गुणवान् प्रायश्चित्तमभिहितम् । इद्रा-
नीमत्यन्तनिर्गुणमरणनिमित्तस्यासन्तनिर्गुणस्य प्रायश्चित्तमाह । ‘अन्यथं
निर्गुणः’ इति । सनिमित्तमर्त्सने तु न्यूनम् ।

१ B and D read निर्निमित्तता मूले, C and F निर्निमित्तता मत्, G निर्नि-
मित्त मूले and H निर्निमित्तता मूले all for निर्निमित्तं भर्त्सने २ J reads
प्रत्यर्थं for ह्यन्यथं ३ G reads च for तु ४ J reads गृहितं ५ C
E and I substitute नर for ततः ६ H reads यदा पुनर्निमित्तं निर्निमित्तं for
यदा पुनर्निमित्ती ७ I reads कृत्वा तु वपनं for अकुत्वा वपनं ८ B D G
H read अनुमन्तार्दयोऽपि प्रायश्चित्तमाह पटीनसि ९ B and D read कर्ता
for हन्ता १० B and D read सहायश्च तथा मार्गोपदेशकः for सहायश्च
तथा मार्गोपदेशकः while C F and I मार्गोपदेशकः for मार्गोपदेशकः
११ I reads विकर्म्मिणम् १२ B and D substitute उपेक्षकः for
उपेक्षकः and all others except A and I read शक्तिमाश्रयः for शक्तिमाश्रयः

अकार्यकारिणस्तेषां प्रायश्चित्तं प्रकल्पयेत् ।

तथो शक्यनुरूपं च दण्डं तेषां प्रकल्पयेत्* ॥

इति । एतेषां मध्ये यो यो वधस्य प्रत्यासन्नस्तस्य तस्याधिकं प्रायश्चित्तम् । विप्रकृष्टस्य तदपेक्षया न्यूनं प्रायश्चित्तं प्रकल्पनीयम् । साक्षात्कर्तुरपि व्योविशेषे प्रायश्चित्तस्य हासो भवति । तदाह यमः—

‘अशीतिर्यस्य वर्षाणि बालो वा ऽन्यूनपोढशः ।

प्रायश्चित्तार्धमर्हन्ति व्योधितश्च तथा स्त्रियः’ ॥

(य. स्मृ. ६. ४१)

इति । कश्चित् कर्तुः प्रतिनिधिमाह स एव—

‘अपूर्णेकादशाब्दस्य चतुर्वर्षाधिकस्य च ।

प्रायश्चित्तं चरेद् भ्राता पिताऽन्यो वाऽथ बान्धवः’ ॥

(य. स्मृ. ६. ३)

* दण्डस्तु राज्ञा कर्तव्यः । ननु प्रायश्चित्तकल्पनानन्तरं दण्डकल्पनं न युक्तम् । प्रायश्चित्तेनैव पापानोदे दण्डस्य वैध्यर्थं स्यात् । यदि पापनिवृत्तिर्न भवेत् तर्हि प्रायश्चित्तस्य वैध्यं स्यात् तस्मात्प्रायश्चित्तानन्तरं न युक्तो राजदण्ड-इति चेत्-न । प्रायश्चित्तेन पारलौकिकदोषनिवृत्तिर्भवति । ऐहिकदोषनिवृत्त्यर्थं राजदण्डस्यैव विहितत्वात् इति दिक् ।

१. All, except A. and J. read यथा- for तथा २. A. substitutes मनुः for यम. ३. B and D. read व्याधितस्य यथाश्रयम्; while A. स्त्रियो रोगिण एव च for व्योधितश्च तथा स्त्रिय. ४. B and D read अपूर्णे द्वादशाब्दस्य for अपूर्णेकादशाब्दस्य ५. B, D. and G. read माता पिताऽन्योऽथ बान्धवः, C. and F. भ्राता पिता वाऽन्योन्यबान्धवः and J. भ्राता पिता वाऽन्येऽथ बान्धवः; all for भ्राता पिताऽन्यो वाऽथ बान्धवः.

इति । यत्तु तेनैवोक्तम्—

‘अतो बालतरास्यास्य नापराधो न पातकम् ।

राजदण्डो न तस्यास्ति प्रायश्चित्तं च नेष्यते’ ॥

(य. स्मृ. ६. ४)

इति तत् प्रायश्चित्ताल्पत्वाभिप्रायम् । न पुनः सर्वात्मना
तदभावप्रतिपादनपरम् ।

‘पादो बालेषु दातव्यः सर्वपापेष्वर्थं विधिः’ ।

(वि. स्मृ. १. ४६)

इति शिष्णुना बालस्य पादाभिधानेन बालतरस्य ततो-
ऽप्यल्पत्वावगमात् । यद्वा माभूद्बालतरस्य पापम् । वचनेन
साक्षान्निवारणात् । नह्यस्ति वचनस्यातिभारः । यत्तु पुनर्म-
ध्यमाद्विरोचनम्—

‘गवां सहस्रं विधिवत् पात्रेभ्यः प्रतिपादयेत् ।

ब्रह्महा विप्रमुच्येत सर्वपापेभ्य एव सः’ ॥

(अं. स्मृ. २. ३६)

* अतो बालतरस्य चतुर्वर्धन्यूनस्य ।

१ C. and F. add the following portion after इति सद्य—

‘द्विगुणं सवनस्थे तु प्राज्ञने प्रतमादिशेत्’, इत्येतद्वाक्याविहिताद्विगुणपरम् ।

२ B. and D. read प्रायश्चित्तं न विध्यते; while G. reads प्रायश्चित्तं न
विध्यते for प्रायश्चित्तं च नेष्यते. C. and F. read न नेष्यते for च नेष्यते. ३ I.
reads प्रायेण for -प्रायम्. ४ B and D read बालस्य for बालेषु; while E.
and I. substitute सर्ववर्णेषु for सर्वपादेषु. ५. H. reads बालवर्णं for बालस्य.
६. B. D. G. and H. substitute अल्पवदवगन्तव्यम् for अल्पत्वावगमात्.
७ C. and F. read बालस्य न पापम्. for मा भूद्बालतरस्य पापम्. ८. B. and
D. read विचारणात् for निवारणात्. ९. B D. E. and I. omit तु. १० I.
reads ब्रह्महाऽपि प्रमुच्येत for ब्रह्महा विप्रमुच्येत and substitutes च for सः.

इति-तच्च-

‘द्विगुणं सवनस्थे तु ब्राह्मणे व्रतमादिशेत्’ ।

(या. स्मृ. ३. २५२)

इत्येतद्वाक्यविहितद्विगुणव्रताचरणाशक्तस्य वेदितव्यम् ।
प्रायश्चित्तस्यातिगुरुत्वात् । यदपि शङ्खवचनम्—

‘प्रमाप्य द्वादश संवत्सरान् पट् व्रीन् सार्धं संव-
त्सरं च व्रतान्यादिशेत् । तेषामन्ते गोसहस्रं तस्या-
र्धमर्धं च दद्यात् । सर्वेषां वर्णानामानुपूर्व्येण ’ ।

इति तदाचार्यादिहननविषयम् । तथा च दक्षः—

‘सममब्राह्मणे दानं द्विगुणं ब्राह्मणमुवे ।

आचार्ये शतसाहस्रं सोदर्ये दत्तमक्षयम् ॥ (२६)

सम-द्विगुण-साहस्रनानन्त्यं च यथाक्रमम् ।

दाने फलविशेषः स्यात् हिंसायां तद्वदेव हि ॥ (२५)

(द. स्मृ. ३. २५-२६)

इति । यत्पुनरापस्तम्बेनोक्तम्—

‘विप्रहारण्ये कुटीं कृत्वा वाग्यतः शवशिरो-

ध्वजः शाणीपक्ष आत्मन्युपरि जान्वाऽऽच्छादयेत्’ ।

(आ. ध. सू. १. ९. २४. ११)

१. C. and F. omit व्रीन् and I quite mistaken here. २. B and D. read द्वादसहस्र तदर्थं तस्यार्धमर्द्धं च, C. F. शतसहस्र तस्यार्धमर्द्धं च, G अष्टनसहस्र तस्यार्द्धमर्द्धं च and G शतसहस्र तदर्थं तस्यार्धमर्द्धं च all for गोसहस्र तस्यार्द्धमर्धं च ३. J. adds च after आनुपूर्व्येण ४. I. reads क्रमात्. ५. From यत्पुनरापस्तम्बेनोक्तम् to तस्मादस्मदुक्तैव व्यवस्था उदा-
यसी इति; the including portion between these two sentences is
not found in all other manuscript except A and II. We doubt not
whether the portion belongs to the author. F. also includes this
portion, but there is a note in the margin अयं ग्रन्थं पूर्वानुष्ठानान्त्यर्प-
न्तिभ्यो बोद्धव्यं, and the folio 140, page 2 ६. The text reads thus Sūtra
अरण्ये कुटीं कृत्वा वाग्यतः शवशिरोध्वजोर्धशाणीपक्षमर्धेनाभ्युपरि जान्वाच्छाद्य-

इत्युपक्रम्य—

‘गुरुं हत्वा श्रोत्रियं वा एतदेव व्रत-

मोत्तमादुच्छ्रामाचरेत् । (२४) नो-

स्मिंल्लोके प्रत्यापत्तिर्विद्यते’ । (२५)

(आ. ध. सू. १. ९. २४-२५)

इति तन्माता पित्राचार्यादिविषयम् । तथा च भविष्य-
पुराणे—

‘मातरं पितरं हत्वा सोदर्थं भ्रातरं तथा ।

गुरुं हत्वा श्रोत्रियं च’ ॥

— इत्युपक्रम्य अस्यैव प्रायश्चित्तस्य विधानात् । शाणीपक्षः
शाणसूत्रमयबलैकदेशः । आ उत्तमादुच्छ्रामात् आ मरणात् ।
प्रत्यापत्तिः व्यवहारः । अत्राशक्तस्य शङ्ख आह—

‘प्रमाप्य द्वादशमंवत्सरान् पट् त्रीन् सार्धं

संवत्सरं च व्रतान्यादिशेत् । तेषामन्ते

गोसहस्रं तदर्थं तस्यार्धमर्थं च दद्यात् ।

सर्वेषां वर्णानामानुपूर्व्येण’ ।

इति ।

‘एतदेव व्रतमोत्तमादुच्छ्रामाचरेत्’ ।

इति अत्रासमर्थो द्वादशवार्षिकव्रतचर्यानन्तरं गोसहस्रदानं
कुर्यात् । तत्राप्यशक्तस्य षड्वार्षिकव्रतचर्यानन्तरं अर्धं गोवां
सहस्रम् । तत्राप्यशक्तस्य त्रिवार्षिकव्रतचर्यानन्तरं सार्धश-

१. The text reads this A कर्तव्यमात्रमतेनैव विधितोत्तमादुच्छ्रामा-
चाचरेत् २ The text adds अस्य after न ३ L reads तदर्थं गोसहस्रं
र्द्धदान for अर्धं गवा सहस्रम् and H. reads अर्धं गवा for अर्धं गवा सहस्रम्
४ E. reads अथर्वव्रतानन्तरं तस्यार्धं पञ्चशतार्द्धं दान for त्रिवार्षिकव्रतचर्या-
नन्तरं सार्धशतद्वयं गवाम् ।

तद्वयं गवाम् । तत्राप्यशक्तस्य सार्धसंवत्सरव्रतेचर्या । अनन्तरं पञ्चविंशत्युत्तरशतमिति सर्ववर्णानां शक्त्यनुसारेण आनुपूर्व्येण क्रमेण द्वादशवार्षिकादिगोसहस्रार्दानां समुच्चयो भवति । एतच्च पूर्वोक्तविषय एव कल्पनीयम् । प्रायश्चित्तस्यातिगुरुत्वात् ।

ननु—द्वादशवार्षिकादिव्रतचतुष्टयं गोसहस्रादिदानचतुष्टय-
सहितमभिधाय—

‘सर्वेषां वर्णानामानुपूर्व्येण’ ।

इत्यभिधानात् ब्राह्मणादिवर्णचतुष्टयस्य क्रमेण व्रतचतुष्टयविधानं किमिति न स्यात् ? । मेवम् ।

‘पर्यद् या ब्राह्मणानां तु सा राशां द्विगुणा भवेत् । .

वैश्यानां त्रिगुणा प्रोक्ता पर्यद्वच्च व्रतं स्मृतम्’ ॥

(अं. स्मृ. ३. १६)

इति । तथा—

‘शूद्रो वा ब्राह्मणं हत्वा प्रायश्चित्तचतुष्टयम्’ ।

इति यथाक्रमं अङ्गिरो-भविष्यत्पुराणवचनाभ्यां ब्राह्मणापेक्षया इतरवर्णानामधिकप्रायश्चित्तविधानात् । तस्मादस्मदुक्तैव व्यवस्था ज्ञायसी इति ।

ननु—एवं वचनान्तरं साक्षित्वेनोदाहृत्य यत्र विशेषव्यवस्थोच्यते तत्र साञ्स्तु । यत्र त्वन्तरेणैव वचनान्तरं व्यवस्थोच्यते तत्र स्वकपोलकल्पिता कश्चं श्रद्धेया?— इति चेत् । मेवम् । स्मृतिकारिरेव कल्पनीयत्वाभिधानात् । तथा च देवलः—

१. E. adds अर्थं गवां after यत्रचर्यान्तरम् २. I. omits एव; while except A. B. D. and G all others read स्मृतिकारिरेव for स्मृतिकारिरेव.

‘जाति-शक्ति-गुणापेक्षं सकृद्गुह्यकृतं तथा ।
अनुबन्धादि विज्ञाय प्रायश्चित्तं प्रकल्पयेत् ॥’

इति । यदिदं द्वादशवार्षिकं ब्रह्महत्याघ्नं तद् द्वादशे वर्षे
सम्पूर्णे वा समापनीयं अर्वाग्वा ब्राह्मणत्राणादिनिमित्तलाभे ।
तथा च शङ्खः—

‘द्वादशे वर्षे शुद्धिर्माप्नोति । अन्तरा वा ब्राह्मणं
मोचयित्वा । गवां द्वादशाणां परिव्राणात् ।
सद्य एवाश्वमेधावभृथस्नानाद्वा पूतो भवति’ ।

इति । एवं च सति यद् याज्ञवल्क्येनोक्तम्—

‘ब्राह्मणस्य परिव्राणाद् गवां द्वादशकस्य वा ।
तथाश्वमेधावभृथस्नानाद्वा शुद्धिर्माप्नुयात् ॥
दीर्घ-तीत्रामयप्रस्तं ब्राह्मणं गामथापि वा ।
दृष्ट्वा पथि निरातङ्गं कृत्वा वा ब्रह्महा शुचिः ॥
आनीय विप्रसर्वस्वं हतं, घातित एव वा ।
तन्निमित्तं क्षतः शस्त्रिर्जीवन्नपि न दुष्यति’* ॥

(या. स्मृ. ३. २४४-२४६)

* यश्चौर-व्याघ्रादिभिर्व्यापादमानं कमपि ब्राह्मणं आत्मप्राणान् अन्तरे
कृत्वा चायति द्वादश गावो वा प्राणसङ्कटाभ्योचयति सोऽसम्पूर्णोऽपि द्वा-
दशवार्षिकप्रायश्चित्ते शुद्धो भवति । एवमेव परकीयस्याश्वमेधे अवभृ-

१. B and D, read वधकृत for शुद्धिकृतं २. G, and I, read द्वादशवर्षे
for द्वादशे वर्षे, while B, and D, द्वादशवर्षे रदसपूर्णं वा for द्वादशे वर्षे सम्पूर्णं
वा. ३. Except A, all others read स व्यावा अश्व for सद्य एवाश्व-
४. The text substitutes च for वा. ५. Except B, D and the text
others read स्नानाद् शुद्धिर्माप्नुयात् for ‘स्नानाद्वा शुद्धिर्माप्नुयात्. ६. C, and
I, substitute दृष्ट्वा for दृष्ट्वा. ७. The text reads तु for वा. ८. The text
reads विशुद्धयति for न दुष्यति.

इति न तद्व्रतान्तराभिप्रायम् । किंतु समाप्तिकथनानि-
प्रायम् । व्रतान्तराणि तु मनुसाह—

‘लक्ष्यं शस्त्रभृता वा स्याद्विदुषामिच्छयाऽत्मन ।
प्रास्येदात्मानमग्नौ वा समिद्धे त्रिस्वाक्शिरा ॥
यजेत वाश्वमेधेन स्वर्जिता गोसवेन वा ।
अभिजिद्विथ्वजिद्व्या वा त्रिवृताग्निहुताग्नि वा* ॥
जपन् वाऽन्यतम वेदे योजनाना† शत व्रजेत् ।
ब्रह्महत्यापनोदाय मितभुङ् न्यतेन्द्रिय ॥
सर्वस्व वा वेदविदे ब्राह्मणायापपादयेत् ।
धन वा जीवनायात् गृह वा सपरिच्छदम् ॥

धातुपकर्माङ्गभूतस्नानसमये स्वरूपमपि विदुषाप्य स्नात्वा शुद्धो भवति । तथा
बहुकालव्यापिना दुःसहेन कुष्ठादिरोगेण पीडित ब्राह्मण गा वा पथि दृष्ट्वा
निरुज कुर्याच्चेत् ब्रह्महा शुद्धो भवति । अपहनसर्वस्वनयावसीदतो विप्रस्य
गो भू हिरण्यादिद्रव्य सर्वं प्रक्षानीय यस्तस्य विप्रस्य रक्षणं करोति स
विशुद्धो भवति । विप्रसर्वस्वप्रक्षानयनप्रयत्ने मृतं शस्त्रं क्षतो जीवन-
पि वा शुद्ध्यत्येव ।

* त्रिवृता त्रिवृत्तोमेन । अग्निष्टुता अग्निष्टोमेन ।

† य कमपि वेद जपन् शतयोजनं गच्छेत् । योजनं षोडशसहस्रं
हस्तामकम् । यथोक्तम्—

‘द्वादशाङ्गुलिरुद्दशङ्गुलस्तद्व्य तु शयं स्मृतं ।
तच्चतुर्गुणं धनुः प्रोक्तं त्रौशो धनुः सहयिकं ॥
चतुष्कं योजनं तस्यादिति मानं व्यवस्थितम् ।

१ Except १ all others omit तु २ J reads लक्ष्य for लक्ष्य ३ G
reads वेद for वदं ४ G substitutes व्रजन for व्रजत ५ B and D
read मितभुङ्निर्जिता-द्वय for मितभुङ् नित्यतोद्वय ६ १ reads वेदविदं
and the text omits वा and reads वेदविदुषः

हविष्यभुग्वाऽनुचरेत् प्रतिक्षोतैः सरस्वतीम् ।

जपेद्वा नियताहारखर्वे वेदस्य संहिताम्* ॥

(म. स्मृ. ११. ७३-७७)

इति । एते सर्वे पक्षाः कामकारा-ऽकामकारविद्वदविद्वदि-
पयस्वेन व्यवस्थापनीयाः । कामकृतात्यन्ताभ्यासे तु याज्ञ-
वल्क्य आह—

‘ लोमभ्यः स्वाहित्येवं हि लोमप्रभृति वै तनुम् ।

मेज्जान्तं जुहुयाद्वापि मन्यैरेभिर्व्याक्रमम्’ ॥

(या. स्मृ. ३. २४७)

— इति । द्वात्रिंशत्सहस्रहस्तैरपि योजनं भवति । यथोक्त लीलावत्याम् ।

‘यत्रोदरैरंगुलमष्टसंख्यै-

हंसोऽङ्गुलैः पट्टणितैश्चतुर्भिः ।

हस्तैश्चतुर्भिर्भवतीह दण्डः

क्रोशः सहस्रद्वितयेन तेषाम् ॥

स्याद्योजनं क्रोशचतुष्टयेन

तथा कराणां दशकेन वंशः’ ॥

इति । देशभेदेनानयोर्व्यवस्था ज्ञेया ।

* यद्यपीमानि सर्वाण्यपि प्रायश्चित्तानि न वर्णविशेषाभिधानपूरस्ता-
स्मभिहितानि तथापि अ-यत्रोक्ता व्यवस्था अत्रानुसन्धेया । तदया-
शस्त्रभृतां लक्ष्यत्वं अपिपत्तनं सर्वस्वदानं जीवनपर्यन्तपणदानं गृहदानं
सरस्वदनुगमनं च सर्ववर्णसाधारणम् । अश्वमेधो राज एव । गो-
सर्पो ब्राह्मणस्यैव । अन्ये त्रैवर्णिकानाम् । तत्र गोसर्पाश्वमेधौ कलौ वर्ज्यौ
वर्णभेदेन प्रायश्चित्तस्य द्विगुण-त्रिगुणादिको भेदस्त्वग्रे आचार्येणैवाक्तो
ऽत्रानुसन्धेयः ।

१. The text reads अनुचरेत् for अनुचरेत् २ B, D. and J. read
प्रतिक्षोता for प्रतिक्षोत. ३ The text reads मेज्जान्ता for मेज्जान्त

इति । तत्राष्टौ मन्त्रानाह वसिष्ठः—

‘लोमानि मृत्योर्जुहोमि लोमभिर्मृत्युं वासये ।

इति प्रथमाम् ।

त्वचं मृत्योर्जुहोमि त्वचा मृत्युं वासये ।

इति द्वितीयाम् ।

लोहितं मृत्योर्जुहोमि लोहितेन मृत्युं वासये ।

इति तृतीयाम् ।

मांसं मृत्योर्जुहोमि मांसेन मृत्युं वासये ।

इति चतुर्थाम् ।

मेदो मृत्योर्जुहोमि मेदसा मृत्युं वासये ।

इति पञ्चमीम् ।

स्नायुं मृत्योर्जुहोमि स्नाय्वा मृत्युं वासये ।

इति षष्ठीम् ।

१ All others except A, and I read तया for तत्र, while C. and F on it the following —

. . . लोमप्रभृति वै तनुम् ।

मज्जान्तं जुहुयाद्वापि मयैरेनिर्यथाक्रमम् ॥

इति । तत्राष्टौ मन्त्रानाह वसिष्ठः—

‘लोमानि मृत्योर्जुहोमि . . .

२ These Mantras are found in all manuscripts and the text, but they appear different from one another. I substitutes वासये for वासये in all the Mantras and except A G and the text all others read प्रथमम् for प्रथमाम् and so on in masculine instead of feminine while G omits the following —

प्रथमाम् । त्वचं मृत्योर्जुहोमि त्वचा मृत्युं वासये । इति द्वितीयाम् ।

लोहितं मृत्योर्जुहोमि लोहितेन मृत्युं वासये । इति

and substitutes आश्रयति for वासये इति in the first and the fourth Mantra ३ The text interchanges this Mantra for the sixth ४ The texts, two Bombay editions and one Benares edition with commentary reads स्नायानि- and स्नायनि स्नायु for स्ना । स्नायवा

अस्थीनि मृत्योर्जुहोमि अस्थिभिर्मृत्युं वासये ।

इति सप्तमीम् ।

मज्जां न मृत्योर्जुहोमि मज्जाभिर्मृत्युं वासये ।

इति अष्टमीम् ।

(व. स्मृ. २०, २६)

इति । मरणान्तिकस्येदं शस्य सर्वस्य व्रतस्य कामकार-
विषयत्वं मध्यमाद्विरा आह—

‘प्राणान्तिक च यत् प्रोक्तं प्रायश्चित्तं मनीषिभिः ।

तत्कामकारविषयं विज्ञेयं नात्र संशयः ॥

यः कोमतो महापापं नरः कुर्यात् कथंचन ।

न तस्य शुद्धिर्निर्दिष्टा भृग्वग्निपतनादृते’ ॥

इति । यत्तु सुमन्तुनोक्तम्—

‘ब्रह्महा संवत्सरं कृच्छ्रं चरेत् । अधःशायी

त्रिषवणस्नानी कर्मवेदको भैक्ष्याहारो दिव्यनदी-

पुलिन-सङ्गमा-ऽऽश्रम-गोष्ठ-पर्वत-प्रलवण-तपो-

वनविहारी स्यात् स्थान-वीरासनी । संवत्सरे पूर्णे

हिरण्यमणि-गो-धान्य-तिल-भूमि-सर्पापि ब्राह्म-

णेभ्यो ददन् पूतो भवति’ ।

१ I reads मज्जा for मज्जां and मज्जाया for मज्जाभि, while all other except A and the text substitute मज्जा for मज्जाभि २ G and I, do not insert ईदृशस्य ३ G and J read कामेन for कामत्. ४ A reads कुर्यान् विप्र for नर कुर्यात् ५ Except A and I all others read विषवणी for त्रिषवणस्नानी, while B D and I कर्मवेदक for कर्मवेदक ६ B and D, read भिक्षाहारी for भैक्ष्याहार ७ II reads सप्तश्रयो गोष्ठपर्वत for सप्तश्रमगोष्ठपर्वत ८ G reads ब्राह्मणो दद्यात्, while I substitutes दद्यात् for ददन्

इति तदपहन्तुर्मूर्खस्य धनवतो जातिमात्रव्यापादने द्रष्टव्यम् । यत् पुनर्वसिष्ठवचनम्—

‘द्वादशरात्रमब्धक्षो द्वादशरात्रमुपवसेत्’ ।

(व. स्मृ. २३. ३८)

इति तन्मनोवसितब्रह्महेत्यस्य तदैवोपरतजिघांसस्य वेदितव्यम् । यत् पुनः पदत्रिंशन्मैतवचनम्—

‘पण्डे तु ब्राह्मणं हत्वा शूद्रहत्याव्रतं चरेत् ।

चान्द्रायणं प्रकुर्वीत पराकृद्वयमेव च’ ॥

इति तदप्रत्यानेयपुंस्त्वस्य* सप्रत्ययवधे† द्रष्टव्यम् । अप्रत्ययवधे तु बृहस्पतिराह—

‘अरुणायाः सरस्वत्याः सङ्गमे लोकविश्रुते ।

शुद्धयेत् त्रिषयणस्नायी त्रिरात्रोपोषितो द्विजः’ ॥

* अप्रत्यानेये पुनरानयितुमशक्य पुंस्त्वं यस्य । पण्डस्त्वावचतुर्दशविधः पूर्वमाचारकाण्डे विवाहप्रकरणे उक्तः । तत्र केषाचित् कालान्तरे औषधादिना पुरुष प्रत्यानेतुं शक्य भवतीति प्रसिद्धमेवायुर्वेदविदाम् ।

† अत्र—

‘प्रत्ययोऽधीन-शपथ-ज्ञान-विज्ञासहेतुषु’ ।

(नामलिङ्गानुशासने ३. ३. १४७)

इति कोशात् प्रत्ययो ज्ञानम् । तच्च—

‘जाप्रत्सस्कारसम्भूतः प्रत्ययो विषयान्वितः’ ।

(ग. पु. १. १३६. १३)

इति गारुडात् सस्कारजन्यम् ।

१ B and D omit the following —

‘यत्पुनर्वसिष्ठवचनम्’—

‘द्वादशरात्रमब्धक्षो द्वादशरात्रमुपवसेत्’ ।

इति । तन्मनोवसितब्रह्महेत्यस्य तदैवोपरतजिघांसस्य वेदितव्यम् ।

while D substitutes वसिष्ठेनोक्तम् for the same २ G. reads अम्बु-क्षो for अब्धक्षो ३. G reads ब्रह्महत्याया for ब्रह्महत्यास्य ४ B D and G read पदत्रिंशन्मैतवचनम् for पदत्रिंशन्मैतवचनम् ५. I. reads प्रत्यय-वधे for सप्रत्ययवधे

इति । एतानि द्वादशवार्षिकादिधनदानपर्यन्तानि ब्राह्म-
णस्यैव । क्षत्रियादिस्तु द्विगुणादिकम् । यदाहाद्विराः—

‘पर्यद् या ब्राह्मणानां तु सा राज्ञां द्विगुणा मता ।

वैश्यानां त्रिगुणा प्रोक्ता पर्यद्वच्च व्रतं स्मृतम्’ ॥

इति । प्रजापतिरपि—

‘द्विगुणं त्रिगुण चैव चतुर्गुणमथापि च ।

क्षत्र-विद् गृध्रजार्तानां ब्राह्मणस्य वधे व्रतम्’ ॥

इति । यत्ने चतुर्विंशतिभेदवचनम्—

‘प्रायश्चित्तं यदाम्नातं ब्राह्मणस्य महर्षिभिः ।

पादोन क्षत्रियः कुर्यादर्धं वैश्यः समाचरेत् ॥

गूत्रः समाचरेत् पादमशेषेऽपि पाप्मसु’ ।

इति तत् प्रातिलोभ्यानुष्ठितचतुर्विधसाहसव्यतिरिक्तवि-
षयम् । मूर्धावसिक्तादीनामपि दण्डवत् प्रायश्चित्तं समूहनीयम् ।
दण्डतरितम्यमाह याज्ञवल्क्यः—

‘दण्डप्रणयनं कार्यं वर्णजात्युत्तराधरैः’ ।

(या. स्मृ. २. २०६)

इति । ण्व च मति मूर्धावसिक्तस्य ब्राह्मणवधे ब्राह्म-
णादेतिरिक्त* क्षत्रियादूनमर्धधद्वादशवार्षिकं भवति । अन-

* अनिरिक्त अधिकम् । ब्राह्मणस्य द्वादशवार्षिकं विहितं, क्षत्रियस्य
तद् द्विगुणं चतुर्विंशतिवार्षिकं भवति । तत्र क्षत्रियादूने ब्राह्मणादधिकं
अष्टादशवार्षिकं मूर्धावसिक्तस्य देयमित्यर्थः ।

१ J omits यन्तु, while G and H omit तु २ G and H read
चतुर्विंशतिभेद वचनम् for चतुर्विंशतिभेदवचनम् ३. Except A and H all
others do not insert ब्राह्मणवतिरिक्त ४ L and F read मध्यस्थे दशवा-
र्षिक, E अर्धधद्वादशवार्षिक, G अर्धधद्वादशवार्षिकम् and J अर्ध द्वादशवा-
र्षिकम् all for अर्धधद्वादशवार्षिकम्

यैव दिशो प्रातिलोम्योत्पन्नानामपि प्रायश्चित्तमूहनीयम् । तथो-
त्तमाश्रमिणामपि* प्रायश्चित्तचारतम्यमद्भिरसा दर्शितम्—

‘गृहस्थोक्तानि पापानि कुर्वन्त्याश्रमिणो यदि ।

शौचवच्छोधन कुर्युरर्वाक् ब्रह्मनिदर्शनात्’ ।

इति । प्रक्रान्तप्रायश्चित्तस्य मध्ये विपत्तावपि पापक्षयो
भवति । तथा च हारीतः—

‘प्रायश्चित्तेऽध्यवसिते कर्त्ता यदि विपद्यते ।

पूतस्तदहरेव स्यादिह लोके परव च’ ॥

(हा. स्मृ. २१. ९)

इति । व्यासोऽपि—

‘धर्मार्थ† यतमानस्तु न चेत् शक्नोति मानवः ।

प्राप्तो भवति तत् पुण्यमत्र मे नास्ति सशयः’ ॥

(व्या. स्मृ. ३. ४१)

इति । वधोद्यमेऽपि वधप्रायश्चित्त कर्तव्यम् । तदाह
याज्ञवल्क्यः—

‘चरेद्भूतमहत्त्वाऽपि घातार्थं चेत् समागतः’‡ ॥

(या. स्मृ. ३. २५२)

* उत्तमाश्रमिणः आजन्मब्रह्मचारिणः वानपस्था यतपश्चेत्यर्थः ।

† धर्मार्थं यतमानः पापक्षालनार्थं प्रायश्चित्तं कर्तुं प्रवृत्तः ।

‡ अत्र घातार्थं चेत् समागतः इत्यनेन हननसाधनमुद्यम्य केवलमा-
गमनमेव न विवक्षितम् । किंतु ब्राह्मणादिहनने हननिश्वयस्तद्व्यापाद-

१ I substitutes दृष्टा for दिशा, २ C. and F. read तथा श्रमिणाम् and
I. तथोत्तमाश्रमिणाम् for तथोत्तमाश्रमिणाम् ३ B. and D. read गतो ब्रह्म-
निपातनात्, C and F. अर्वाक् ब्रह्मणि दर्शनात् both for अर्वाङ्गप्रह्वनिदर्शनात्
४ G. and A. read प्रक्रान्तस्य प्रायश्चित्तस्य ५ I. reads अध्यवसिते
for अध्यवसिते ६ I reads मृतश्चेत् कोऽपि मानव for न चेत् शक्नोति मानव .

इति । यथावर्णमित्यनुव्रतते । अत एव स्मृत्यन्तरम्—

‘अहत्वाऽपि यथावर्णं ब्रह्महत्याव्रतं चरेत्’* ॥

(शा. स्मृ. १. २६)

इति ॥ ७२-७३ ॥

सवनस्थस्त्रीवधस्य महापातकत्वमभिप्रेत्य प्रायश्चित्तमाह—

सवनस्थां स्त्रियं हत्वा ब्रह्महत्याव्रतं चरेत् ॥ ७४ ॥

इति । आहिताग्नेर्जाया पतिव्रता सवनस्था । अत एवा-

द्विराः—

‘आहिताग्नेर्द्विजाप्यस्य हत्वा पत्नीमभिनिन्दिताम् ।

ब्रह्महत्याव्रतं कुर्यादनेयीव्रतस्तथैव च’ ॥

(अं. स्मृ. ३. १९)

इति ॥ ७४ ॥

नार्थं सम्यगागत्य घातसाधनपहारे कृते कथंचित् प्रतिघातादिप्रबन्ध-
वशादसौ न मृतस्नदा ब्रह्मत्वा यथावर्णं ब्रह्महत्यादि व्रतं चरेत् इत्यर्थः ।

* ननु—ब्राह्मणादिहनने यत् प्रायश्चित्तमुक्तं तदेव तदभावेऽपि
कथमुच्यते ? । उद्यमस्य क्रियानिवृत्तेश्च समानो दण्ड इत्येतदयोग्यमि-
ति चेत् । न । हननाभावे पादोनमेव प्रायश्चित्तमिति स्मृतिः । अत एव—
‘औपदेशिकेभ्यो न्यूनत्वं त् अतिदेशिकानां पादानान्येव ब्रह्महत्यादिव्र-
तानि द्वादशवर्षिण्युदादीनि भवन्ति’—इति विज्ञानेश्वरः ।

१ B and D omit the following —

सवनस्थस्त्रीवधस्य महापातकत्वमभिप्रेत्य प्रायश्चित्तमाह—

सवनस्थां स्त्रियं हत्वा ब्रह्महत्याव्रतं चरेत् ॥ ७४ ॥

इति ।

२ I reads द्विजातस्य for द्विजाप्यस्य and B C. D and F substitute
स्था for हत्वा, while B and D exhibit आहिताग्नेर्जाया पतिव्रता अत एव अ-
द्विरा after the quoted verse and then read ब्रह्महत्याया प्रायश्चित्त &c, and
then again सवनस्थवधस्य &c.

[*विन्ध्यादुत्तरतो यस्य निवासः परिकीर्तितः ।

पराशरमतं तस्य सेतुबन्धस्य दर्शनम् ॥

अवध्वनिरूपणेऽतिपातः शास्त्रार्थः स्यादित्यत आह । विन्ध्या-
दुत्तरत इति ।

‘यद्युत्तरे वसेत् पार्श्वे विन्ध्यस्य पुरुषोत्तम ।

दक्षिणे वसतश्चेदं न भवेदिति तच्छृणु’ ॥

इति भविष्यपुराणात् दक्षिणदेशस्थितस्य काशीयात्रेति ज्ञेयम् ।
अकामकृते इदं प्रायश्चित्तम् । तत्रैव द्वादशाब्दिकस्योक्तत्वात् । प्र-
तियोजनं प्राजापत्यसम्मवेनास्य तत्समत्वाच्च । कामकृते तु मरणा-
न्तिकमेव ॥ ७५ ॥]

ब्रह्महत्यायाः प्रायश्चित्तमभिधाय मद्यपानस्य प्रायश्चित्तमाह—

मद्यपश्च द्विजः कुर्यान्नदीं गत्वा समुद्रगाम् ।

चान्द्रायणे ततश्चरिष्ये कुर्याद्ब्राह्मणभोजनम् ॥ ७५ ॥

अनडुत्सहितां गां च दद्याद्विप्रेषु दक्षिणाम् ।

इति । पनसादिजन्यं मदकारणं द्रवद्रव्यं मद्यम् । तदाह
पुलस्त्यः—

‘पानसं ब्रौक्षमाधूकं खार्जूरं तालमैक्षवम् ।

मधूतं सैरमारिष्टं मैरेयं नारिकेलजम् ॥

* दृश्यतेऽयं श्लोको एकस्मिन् (L.) पुस्तके नान्यत्र । माधवा-
चार्येण व्याख्यातः । अत एव प्रक्षिप्तोऽयमिति प्रतिभाति । तथापि पूर्वो-
परसम्बन्धमवलोक्यान्नावश्यकत्वप्रतीतेरस्माभिः धरणीधरव्याख्यासहितः
संगृहीतः ।

१. L. reads तप for तत. २. B and D. read विप्राय for विप्रेषु.
३. Except B. D. G. and I. all others read शौद्र माधूक for द्राक्ष-माधूक.
४. I. reads सैरमारिष्ट, B and D सैरमादिष्ट, A सौरमारिष्ट and II. सैरि-
मारिष्ट all for सैरमारिष्ट.

इति । *उपनयनात् पूर्वं मद्यपाने तैत्प्रायश्चित्तं पित्रादिभिः
कर्तव्यम् । तदाह जातुकर्ण्यः—

‘अनुपेतस्तु यो बालो मद्यं मोहान्त् पिबेद्यदि ।

तस्य कृच्छ्रत्रयं कुर्यात् माता भ्राता तथा पिता’ ॥

इति ॥ ७५ ॥

मद्यपानस्य प्रायश्चित्तमुक्त्वा सुरापानस्य प्रायश्चित्तमाह—
सुरापानं सकृत् कृत्वा अभिवर्णां सुरां पिबेत् ॥ ७६ ॥
स पात्रयेदथात्मानमिहलोके परत्र च ।

इति । पिष्टादिजन्यो द्रवद्रव्यविशेषः सुरा । तथा च
मनुः—

‘गौडी पैट्टी च माध्वी च विज्ञेया त्रिविधा सुरा ।

यथैवैका तथा सर्वा न पातव्या द्विजोत्तमैः’ ॥

(म. स्मृ. ११. ९४)

इति । तत्र पैट्ट्यां सुराशब्दो मुख्यः । गौडी-माध्व्योर्गौणः ।
पुलस्त्यैर्एकादशसु मध्येषु गौडी-माध्व्यावनुक्रम्य—

* ब्राह्मणस्यैवेदम् । नान्येषा वर्णानाम् ।

१ C V. B H and I do not insert तत् २ These two lines are
omitted by M ३ I. reads पातयेत् for पात्रयेत्, while K. and L. read
सर्वा for अथा-. ४ B. and D. read this line as follows:—

‘तथैवैका न पातव्या सुरा सर्वा विजोत्तमैः’ ॥

and I. reads —

‘यथैवैका न पातव्या तथा सर्वा द्विजोत्तमैः’ ॥

and except A. and the text all others read—

यथैवैका तथैवान्या for यथैवैका तथा सर्वा

५ I. reads एकादशमद्येषु for एकादशसु मद्येषु.

‘सुरायाः सकृत्पाने गौडी-माध्योरमुख्यसुरयोरस-
कृत्पाने चाग्निसमानवर्णोत्पात्तिपर्यन्तं सन्तप्ताम-
त्युष्णां सुरां पीत्वा ब्राह्मणो म्रियेत’ ।

(पु. स्मृ. १. १४)

इत्यभिधानात् । तथा च बृहस्पतिः—

‘सुरापाने कामकृते ज्वलन्तीं चैव तां मुखे ।

क्षिपेत्तया विनिर्दग्धो मृतः शुद्धिमवाप्नुवात्’ ॥

(बृ. स्मृ. ४. २५)

इति । गौडी-माध्योरभ्यासेन मत्स्या अभेत्या वा पाने तथा
मरणं व्याघ्र आह—

‘मत्स्या मद्यममत्स्या वा पुनः पीत्वा* द्विजोत्तमः ।

ततोऽग्निवर्णां तां पीत्वा मृतः शुद्ध्येत् स किल्बिषात्’ ॥

इति । कामकृते सकृत् पैष्टीपाने मूलवचनोक्तं मरणं ब्र-
ह्मव्यम् । अकामकृते तु याज्ञवल्क्य आह—

‘बालवासा जटी वाग्धि ब्रह्महत्याघ्नतं चरेत् ।

पिण्याकं वा कणान् वाग्धि भक्षयेत्त्रिसमा निशि’ ॥

(या. स्मृ. ३. २५४.)

इति । एतच्च वर्षत्रयपिण्याकादिभक्षणं छर्दनविषयम् ।

* पुनः पीत्वा अभ्यासेन प्राशनं कृत्वेत्यर्थः । द्विजेषु ब्राह्मण-क्षत्रिय-
वैश्येषु उत्तमः श्रेष्ठ. ब्राह्मण इत्यर्थः ।

१ I and J omit -सुरयो- २ Except A. and I all do not insert
इत्यभिधानात् ३ B D E and J read अभ्यासेन तत्रया मरण and C.
F. G. and J. अभ्यासेन तथा मरण both for अभ्यासेन मत्स्या अभ्यासा वा पाने
तथा मरण ४ B and D read भक्षयेत्स्वन्वह निशि, C and F भक्षयेत्
समा निशि and E G H J भक्षयेत् सकृन्निशि all for भक्षयेच्चिसमा निशि

इति । तथा च वर्षत्रयव्रतं प्रकृत्य व्यास आह—

‘एतदेव व्रतं कुर्यात् मद्यपः छेदने कृते ।

पञ्चगव्यं च तस्योक्तं प्रस्थहं कायशोधनम् ॥

(व्या. स्मृ. २. ५१)

इति । यत्तु मनुनोक्तम्—

‘ कणान् वा भक्षयेदब्धं पिण्याकं वा सकृन्निशि ।

सुरापानापनुस्यैर्यं बालवासा जटो ध्वजी* ’ ॥

(म. स्मृ. ११. ९२) .

इति तत्तालुमात्रसंयोगे द्रष्टव्यम् । यदपि देवलेनोक्तम्—

‘ सुरापाने ब्राह्मणो रूप्य-ताम्र-सीसानामन्यतम-

माग्निकल्पं पीत्वा शरीरपरित्यागान् पूतो भवति ’ ।

इति यदपि मनुनोक्तम्—

* कणान् तण्डुलकणान् । पिण्याकं तिलककम् । बालवासा गोलो-
माजालोमादिकृते वासः । केचित् ‘चीरवासा’ इत्यपि पठन्ति । तत्र चीर
बल्लखण्डम् । ध्वजी सुराभाण्डध्वजं पुरस्कृत्य गच्छेत् तिष्ठेत् वा इत्यर्थः ।
मेधातिथिस्त्विदं वचनं—‘ प्राणान्यये औषधार्थं ’ सेवने शुद्धिकथनार्थमि-
त्याह । सर्वजनारुपणः—‘ एतच्च कामत उपलभ्यमानमधु-सुरासंसृष्ट-
जलपाने ’ इत्याह । कुल्लुकभट्टः—‘ इदमबुद्धिपूर्वकममुख्यसुरापाने ’—इति ।
राघवानन्दः—‘ अकामतः पैष्टोपाने कामतश्च गौडी-माख्योः पाने ’—इति ।
नंदनस्तु—‘ अकामतः पाने ’ इदं प्रायश्चित्तमित्याह ।

१ G reads मद्यपस्य छेदने for मद्यपः छेदने २. We follow here A.
and L, while all others and the text read सुरापानापनुस्यैर्यं for सुरापाना
पनुस्यैर्यं. ३ B. and D. omit the following—

‘सुरापाने ब्राह्मणो रूप्य ताम्र सीसानामन्यतम-
माग्निकल्पं पीत्वा शरीरपरित्यागान् पूतो भवति’ ।

इति । यदपि मनुनोक्तम्—

४ G. reads यद्यपि for यदपि.

‘गोमूत्रमग्निवर्णं वा पित्रेदुदकमेव वा ।

पयो^{*} घृत वाऽऽमरणात् गोशकृद्रसमेव चे^{*} ॥

(म. स्मृ. ११.११)

इति तदुभयं मूलवचनेन समानविषयम् । वेदविदम्प्रत्य-
ङ्गिरा आह—

‘बृहस्पतिसवेनेष्टा सुरापो ब्राह्मणः पुनः ।

समत्वं[†] ब्राह्मणैर्गच्छेदित्येषा वैदिकी श्रुतिः’ ॥

इति । सकृद्वैणमुरापाने अङ्गिरा आह—

‘भूमिप्रदानं र्यः कुर्यात् सुरां पीत्वा द्विजोत्तमः ।

पुनर्न च पिबेज्जातु संस्कृतः स विशुद्ध्यति’ ॥

इति । यत्तु सुमन्तुनोक्तम्—

‘ब्राह्मणस्य सुरापस्य पण्मासाननुहृतसमुद्रोदक-

स्नानम् । सावित्र्यष्टसहस्रं जुहुयात् प्रत्यहम्[‡] ।

त्रिरात्रमुपवासः । तप्तकृच्छ्रेण पूतो भवति ।

अश्वमेधावभृथस्नानेन चे[§] ।

* अत्र आमरणात् इत्युक्ते अग्निवर्णमिति विशेषण गोमूत्र-उदक-
पयो-घृत-गोशकृद्रसानां पञ्चानां प्रत्येकं सम्बध्यते ।

† बृहस्पतिसवो नाम यज्ञः । स च ब्राह्मणैरेव कर्तव्येन विहितः । ‘ब्रा-
ह्मणैस्समत्वं गच्छेत्’—इत्यनेन जातिमात्रब्राह्मणो भवेदित्युक्तम् । न
श्रोत्रियाद्युत्तमत्वं उपलभेदीत्यर्थः ।

‡ नात्र हवनीयद्रव्यमुक्तं तथापि—‘द्रव्यानुक्तो घृतम्’—इति नियमात्
घृतेनाष्टसहस्रं जुहुयादित्यर्थः । तप्तकृच्छ्रः पूर्वमुक्तः ।

१ G and the text read वा for च २. C F E. H. and I read स्मृति
for श्रुति, ३ B and D read गोदधुरापाने for गौणसुरापाने, ४ I
substitutes वा for च ५ B D and H. substitute वा for च, but G
and J insert neither च nor वा.

इति तत् पूर्वोक्तबृहस्पतिसवविषय एव द्रष्टव्यम् । सम्प-
त्यभावे वो द्रष्टव्यम् । यत् पुनर्बृहस्पतिनोक्तम्—

‘गौडीं माध्वीं सुरां पैष्टीं पीत्वा विप्रः समाचरेत् ।

तप्तकृच्छ्रं पराकं च चान्द्रायणमनुक्रमात्’* ॥

(वृ. स्मृ. ४. ६१)

इति तदनन्यौषधसाध्यव्याध्युपशमार्थपाने वेदितव्यम् ।
प्रायश्चित्तस्यालम्बात् । अत एव हेतोः सङ्कल्पमात्रविषयत्वे
वा योजनीयम् ॥ ७६ ॥

अथ सुवर्णस्नेयप्रायश्चित्तमाह—

अपहृत्य सुवर्णं तु ब्राह्मणस्य ततः स्वयम् ॥ ७७ ॥

गच्छेन्मुसलमादाय राजाभ्याशं वधाय तु ।

हंतः शुद्धिमवाप्नोति राज्ञाऽसौ मुक्त एव च ॥ ७८ ॥

कामतस्तु कृतं यत् स्यान्नान्यथा वयमर्हति ।

इति । अत्र सुवर्णशब्दः परिमाणविशेषोपेतहेमवचनः ।

स च परिमाणविशेषो याज्ञवल्क्येन दर्शितः—

* गौडीपाने तप्तकृच्छ्रं माध्वीपाने पराकं पैष्टीपाने चान्द्रायणमिति
क्रमः ।

१. G. omits तत, while B. and D. तदुक्तं बृहस्पतिसवनेन द्रष्टव्यसपत्यभावे
for तत्पूर्वोक्तबृहस्पतिसवविषय एव द्रष्टव्यम् । सपत्यभावे वा २. G. and J.
omit द्रष्टव्य and read द्रष्टव्यसपत्यभावे द्रष्टव्यम् ३. Except A. H. and I,
all others omit वा ४. B C D E F G. J K. and L. read राजान
स्ववधाय, H and I. राजान स वधाय for राजाभ्यास वधाय. ५. Except A.
K. and L. all others read तत for एत.. ६. M. reads कामकारकम् for
कामतस्तु कृतम्.

‘जालसूर्यमरीचिस्थं वसरेणुरेजः स्मृतम् ।

तेऽष्टौ लिङ्गा तु, तौस्तिस्त्रो राजसर्पप उच्यते ॥

गौरस्तु ते त्रयः, षट् ते यवो मध्यस्तु, ते त्रयः।

‘कृष्णलः, पञ्च ते मापः, ते सुवर्णस्तु षोडश’ ॥

(या. स्मृ. १. ३६२-३६३)

इति । उक्तपरिमाणविशिष्टं ब्राह्मणसुवर्णं योऽपहरति स स्वविशुद्धये स्वयमेव राजकर्तृकं मरणं सम्पादयितुं प्रहार-साधनं मुसलमादाय राजसर्पपिं गच्छेत् । गत्वा चेदृशं मां प्रहरेति निवेदयेत् । ततो राजकर्तृकात् मुसलसाधनाद्वधादयं विशुद्ध्यतीति । अथ मुसलप्रहारेण न मृतस्तदा राज्ञा मुक्तः शुद्धिं प्राप्नोत्येव । तर्था च संवर्तः—

‘ततो मुसलमादाय सकृद्वन्यात्तु तं स्वयम् ॥

यदि जीवति स स्तेनस्ततस्तेन्याद्विमुच्यते’ ।

(सं. स्मृ. १२०-१२१)

इति । अथवा ‘मुक्त एव च’—इति पक्षान्तरमेव व्याख्येयम् । यत्र स्तेनेन ये षोड्यास्तदीयपुत्र-मित्र-कलत्रादयो बहवः सन्ति तत्र स्तेने मृते बहवो विनश्यन्तीति मत्वा कृपालुना राज्ञा

१ E I and the text read वसरेणुरेजः for वसरेणुरेजः . २. C. and F read लिङ्गा for लिङ्गा and J. मुलाम्निस्त्रो for मुलाम्निस्त्रो, while H. substitutes लिङ्गा for लिङ्गा ३. B. and D. read सुवर्णः, and G. H. सुवर्णाः both for सुवर्णः . ४ Except A and I all others read हरति for अपहरति, while J. reads स्वविशुद्धिं स्वयमेव राजकर्तृकं प्रहारेण सम्पादयितुं, G reads the same, but differs in विशुद्धये for विशुद्धिः ; while I. omits विशुद्धिम् . ५ G. omits न, while J. substitutes मुक्तः for मृतः . ६ G. substitutes अथ for तथा . ७ The text substitutes स्तेनं for सकृत् . ८. G and I. read एव for एव ९ B. D. G. and J. substitute अथ for यच्च, while B. and D substitute स्तेनेन for स्तेनेन . १० G. adds अपि after बहव and except . A. G. and I. others read विनश्यन्ति ; while G नश्यन्ति for विनश्यन्ति .

धनदण्डादिपुरःसरं स्तेनोऽग्रहतो मुच्येत तदापि विशुद्ध्यत्ये-
वेति । ननु-एवं सति-

‘अग्नज्ञैनस्यी राजा’

(गौ. स्मृ. १२. ४५)

इति गौतमवचनात् राजा प्रत्यवायी स्यात् । न । तस्य
पोष्यवर्गादिकृपानिमित्तत्वेन स्तेनव्यतिरिक्तविषयेऽप्युपपत्तेः ।
ननु-ब्राह्मणवधस्यातिगर्हितत्वात् ‘मुक्त एव’-इत्ययं पक्षस्त-
द्विषयत्वेन कुतो न व्याख्यायते ? मनुवचनविरोधादिति ब्रूमः ।
तथा च मनुः-

‘सुवर्णस्तेयकृद्भिर्गो राजानमभिगम्य तु ।

स्वकर्म ख्यापयन् ब्रूयान्मां भवाननुशास्त्विति ॥

गृहीत्वा मुसलं राजा सकृद्धधन्यास्तु तं स्वयम् ।

वधेन शुद्ध्यति स्तेनो ब्राह्मणस्तपसैव वा’ ॥

(म. स्मृ. ११. ९९-१००)

इति । अत्र वधपक्षो नामवारकमार्गविप्रविषयः । तपःप-
क्षस्तु सवनस्थत्वादिगुणोपेतब्राह्मणविषयः । न च-सादृशस्य
स्तेयमसम्भावितं-इति शङ्कनीयम् । कदाचित् कचिच्चित्तगत-
तामसवृत्त्या लोभातिशयोदये सति तत्सम्भवात् । एवं च सति
‘मुक्त एव’-इति पक्ष एतद्विषयत्वेनापि योजयितुं शक्यते ।
यच्चौर्यं कामकृतं स्यात्तत्रायमुक्तो वधो द्रष्टव्यः । अन्यथा

१ B and D read धनदण्डादिपुरःसरं स्तेनोऽग्रहतो २ We follow here only A, while all others read कृपानिमित्तत्वेन स्तेनव्यतिरिक्त- for कृपानिमित्तत्वेन स्तेनव्यतिरिक्त- ३ I substitutes कुर्यात् हत for सकृद्धधन्यास्तु त ४ B D, L, G H and J substitute च and the text तु for वा ५ G omits नाच- and B C D and F. -विप्र-.

प्राणादादिकचौर्ये वधं नार्हति । न च-लोभैकमूलस्य चौर्यस्य
प्राणादिकत्वमसम्भावितं-इति शङ्कनीयम् । यदा वस्त्रप्रान्त-
प्रथितं सुवर्णं सुवर्णत्वेनाज्ञात्वा अहरेति अपहृत्य चान्यस्मै
ददाति नाशयति वा न पुनः स्वामिने प्रत्यर्पयति तदा सम्भ-
वत्येवाकामतोऽप्यपहारः । तादृशे अहारे सर्वनस्त्राह्वणवत्त-
पसा शुद्धिर्द्रष्टव्या । तपसोऽविशेषस्तु मनुना दर्शितः—

‘तपसाऽपनुत्सुस्तु सुवर्णस्तेयजं मलम् ।

बालेवाप्ता द्विजोऽप्यथे चरेद्ब्रह्महणो व्रतम्’* ॥ .

(म. स्मृ. ११. १०१)

इति । सुवर्णात् न्यूनपरिमाणेषु हेमसु व्रतभेदाः पदत्रि-
शन्नन्ते दर्शिताः—

‘बालाग्रमात्रेऽपहृते प्राणायामं समाचरेत् ।

लिक्षामात्रेऽपि च तथा प्राणायामत्रयं बुधः ॥

राजसर्पपमात्रे च प्राणायामचतुष्टयम् ।

गायत्र्यष्टसहस्रं च जपेत् पापविशुद्धये ॥

गौरसर्पपमात्रे तु सावित्रीं वै दिनं जपेत् ।

यवमात्रमुवर्णस्य प्रायश्चित्तं दिनद्वयम् ॥

सुवर्णकृष्णलं लोकमपहृत्य द्विजोत्तमः ।

कुर्यात् सान्तपनं कृच्छ्रं तत्पापस्यापनुत्तये ॥

* ब्रह्महणः पद्विहितं द्वादशवार्षिकं प्रायश्चित्तं तदित्यर्थः ।

१. B. and D. read लोभैकमूलस्य for लोभैकमूलस्य २. B. and D. read
विशेषः for तपसो विशेषः ३. The text reads अविशेषस्तु for अविशेषस्तु, while
I. reads ब्रह्महणो व्रतम् for ब्रह्महणो व्रतम् ४ G and H. read दृष्टव्या for
दर्शिता ५ G. reads दिनद्वयम् for दिनद्वयम्.

अपहत्य सुवर्णस्य मापमात्रं द्विजोधमः ।

गोमूत्रयावकाहारस्त्रिभिर्मसिर्विशुद्ध्यति ॥

सुवर्णस्यापहरणे वत्सरं यावकं पिबेत् ।

ऊर्ध्वं प्राणान्तिकं ज्ञेयमथ वा ब्रह्महव्रतम्' ॥

इति । वत्सरं यावकाशनं किञ्चिज्जूनसुवर्णापहारविषयम् ।
सुवर्णापहारे द्वादशवार्षिकविधानात् । यत्तु चतुर्विंशतिमते ।
अभिहितम्—

‘आत्मतुल्यं सुवर्णं वा दद्यादिद्वयं वा क्रतुम् ।

पडब्दं वा चरेत् कृच्छ्रं जपयज्ञपरायणः ॥

तीर्थानि भ्रमते विद्वान् ततस्तेयात्ममुच्यते’ ।

इति तत्रात्मतुल्यसुवर्णदानमत्यन्तधनिकविषयम् । क्रतु-
धनिकश्रोत्रियविषयः । षड्वार्षिकं तु तीर्थयात्रासहितं निर्ध-
नश्रोत्रियविषयम् । स्तेयप्रायश्चित्तं सर्वत्र अपहतं धनं स्वामिने
दत्तैव कार्यम् ।

‘स्तेये ब्रह्मस्वभूतस्य सुवर्णादेः कृते पुनः ।

स्वामिनेऽपहतं देयं हर्ता त्वेकादशाधिकम्’ ॥

इति स्मरणात् । यदा त्वशक्त्या राजा हन्तुमप्रवृत्तः तदा
वसिष्ठोक्तं द्रष्टव्यम्—

१. I. reads द्विजोत्तम for द्विजोधम. २. C F E G I, and J. read यावको भवेत्, while H. यावको भवेत् for यावकं पिबेत्. ३. H. does not insert तु. ४. E H. and I. read मीर्धुर्भ्रमणे for मीर्धानि भ्रमते. ५. I. reads तस्मात् for तत्. ६. G. adds तत्पुण्य- before स्तेय- and तु after प्रा-
यश्चित्त. ७. E. and H. read स्तेयप्रदाय- for स्तेये ब्रह्मस्व-. ८. Except A. B. D. and G. all others read हर्ता for हर्ता; while G. reads इत्वा B. and D. इत्वा for the same.

‘स्तेनैः प्रकीर्णकेशो राजानमभियाचित ।

ततस्तस्मै राजा औदुम्बरं शस्त्रं दद्यात् ।

तेनात्मानं प्रमापयेत् । मरणात्पूतो भवति’ ।

(व. स्मृ. २०. ३१)

इति । औदुम्बरं ताम्रमयम् । श्रद्धा सुवर्णमपहृत्य तद्भुक्त्वा
तदानीमेवानुतापेन प्रत्यर्पयेत् तदाऽऽप्यस्तम्योक्तं द्रष्टव्यम्—

‘चतुर्थकालमिताशनेन त्रिवर्षमवस्थानम्’ ।

(आ. ध. सू. १. ९. २५. १३. आं. पु.)

इति । मानसापहारे तु सुमन्तुराह—

‘सुवर्णस्तेयी द्वादशरात्रं वायुभक्षः पूतो भवति’ ।

(व. स्मृ. २०. ४१)

इति । गुरु-श्रोत्रिय-यागस्थत्वादिवहुगुणोपेतब्राह्मणद्रव्यस्य
भूभक्षोऽप्तकृदपहारे वसिष्ठोक्तं द्रष्टव्यम्—

‘निष्कालको घृताभ्यक्तो गोमयाग्निना पादप्रभृति

आत्मानं प्रमापयेत् । मरणात् पूतो भवतीति विशायने’ ।

(व. स्मृ. २०. ४२)

१ The text reads ब्राह्मणमुत्पहरण प्रकीर्ण केशात् राजानमभियाचित
स्तेनैः।ऽस्मि भो दारस्तु मा भयातिनि । तस्मै राजा ... इति विज्ञायते । २ B.
and D do not insert गुरु-श्रोत्रिय- ३ I. reads मृदसो for मृदगो, which
B. and D. read राहूत् for अहूत् । ४ The text adds वा after
दिष्कालको and reads घृताभ्यो गोमयाग्निना पादप्रभृति भो गार्ग्य-वशादेन for
घृताभ्यक्तो गोमयाग्निना पादप्रभृति आत्मानं प्रमापयेत् which I do not insert
वाप्यात्

इति । इत्थ सुवर्णस्तेयप्रायश्चित्तमभिहितम् । गुरुतल्पग-
प्रायश्चित्त दशमाध्याये—

‘मातर यदि गच्छेत्तु भगिनी’

(प स्म. १० ८)

इत्यत्र प्रपञ्चितम् ॥

अथ पतितसंसर्गप्रायश्चित्तम् ।

यस्तु पतितैर्ब्रह्महादिभि सह सवत्सर ससर्गं कृत्वा स्वय
मपि पतितस्तस्य प्रायश्चित्त मनुराह—

‘यो येन पतितेनैषा ससर्गं याति मानव ।

स तस्यैव व्रत कुर्यात् ससर्गस्य विगुह्ये’ ॥

(म स्म ११ १८१)

इति । आचार्यस्तु कलियुगे ससर्गदोषाभावमभिप्रेत्य स-
सर्गप्रायश्चित्त नाभ्यधात् । अत एव स्मृत्यन्तरे कलौ
वर्ज्यानामनुक्रमण—

ससर्गदोष पपिदु’ ।

(स स्म. १ ६३)

इत्युक्तम् ॥ ७७ ॥ ७८ ॥

ससर्गदोषस्य पातित्यापादकत्वाभावेऽपि पापमात्रापादक-
त्वमस्तीत्याह—

आसनात् शयनाद्यानात् सम्भाषात् सहभोजनात् ॥ ७९ ॥

सङ्क्रामन्ति हि पापानि तैलत्रिन्दुरिवाम्भसि ।

१ The text reads स-ससर्गविगुह्ये for ससर्गस्य विगुह्ये २ We are
unable to find out the proper name C L F H and I read स्मृत्यन्तरे
ससर्गे G स्मृत्यन्तरे, both for स्मृत्यन्तरे

इति । *यथा तैलत्रिन्दुरम्भसि प्रक्षिप्तः सर्वत्र व्याप्नोति
तथा पतितसंसर्गकृतं पापं संसर्गिणं पुरुषं व्याप्नोति ॥७९॥

संसर्गदोषव्याजेन पूर्वमनुक्तप्रायश्चित्तानां सर्वेषां साधारणानि प्रायश्चित्तान्याह—

चान्द्रायणं यावकं च तुलापुरुष एव च ॥ ८० ॥

गवां चैवानुगमनं सर्वपापप्रणाशनम् ।

इति । तुलापुरुषः कृच्छ्रविशेषः । तत्स्वरूपमुपरिष्ठाद्वक्ष्यामः । यत्र यत्र च प्रतिपदोक्तं प्रायश्चित्तं नोपलभ्यते तत्र सर्वत्र पापगौरव-लाघवानुसारेण चान्द्रायणादीन्यावृत्तान्येनावृत्तानि वा अनुष्ठेयानि । ततः सर्वाणि पापानि नश्यन्तीति सिद्धम् ॥ ८० ॥

इत्थं प्रायश्चित्तकाण्डे नवभिरध्यायैः प्रकीर्णकादीनां महापातकान्तानां पापानां यानि प्रायश्चित्तान्याचार्येणाभिहितानि तानि व्याचक्षाणैरस्माभिस्तत्त्वसङ्गोपतितानि स्मृत्यन्तराण्युदाहृत्य व्यवस्थापितानि ।

अनुदाहृतस्मृतिप्रचनव्यवस्था ।

*सहशब्दः प्रत्येकमभिसम्बद्धते । सम्भाषणशब्दस्वराजन्तः ।

१. K. and L. read यावकश्च for यावक च २. G and L. omit च, while C. and F. do not repeat यत्र. ३. I does not insert अनावृत्तानि and G. and L. substitute च for यत्र, while D. and D. omit अनावृत्तानि. ४. J. substitutes अनुष्ठेयानि for अनुष्ठेयानि ५. G. and J. substitute सर्वाणि for सर्वाणि, while D. and D. न सन्ति for नश्यन्ति. ६. G. reads तत्त्वसङ्गोपतितानि, I. तत्त्वसङ्गोपतितानि for तत्त्वसङ्गोपतितानि, while L. only adds अपि after स्मृत्यन्तराणि.

अथ यानि पूर्वमनुदाहृतानि तेन्युदाहृत्य व्यवस्थापयामः ।

तत्रातिपातकस्वरूपम् ।

तत्र विष्णुश्लोकां पापानुक्रमणिकामाश्रित्य तदानुपूर्व्यात् प्रा-
यश्चित्तवचनान्युदाह्रियन्ते । तत्र विष्णुरादावतिपातकमनुक्रम्य
तत्स्वरूपमेवं निर्दिदेश—

‘मातृगमनं दुहितृगमेन स्नुषागमनमित्यतिपातकानि’ ।

(वि. स्मृ. ३४. १)

इति । तेषां त्रयाणां दशमाध्याये —

‘मातर यदि गच्छेत्तु’

(प. स्मृ. १०. ८)

इत्यस्मिन् प्रकरणे प्रायश्चित्तानि निर्णीतानि ।

महापातकस्वरूपम् ।

अतिपातकानन्तर महापातकमनुक्रम्य तत्स्वरूपनिर्देश
एव कृतः—

‘ब्रह्महत्या सुरापान ब्राह्मणसुवर्णहरणं गुरुदार-

गमनमिति महापातकानि । (१) तत्संयोगश्च” ।

(वि. स्मृ. ३५. १-२)

इति । तत्र गुरुदारगमनव्यतिरिक्तानां चतुर्णां द्वादशाध्याये-

‘चतुर्विधे’

(प. स्मृ. १२. ६४)

१. C. and F omit the following —

उदाहृत्य व्यवस्थापयाम । तत्र विष्णुश्लोकां पापानुक्रम-

णिकामाश्रित्य तदानुपूर्व्यात् प्रायश्चित्तवचनान्युदाह्रियन्ते ।

तत्र विष्णुरादावतिपातकमनुक्रम्य तत्स्वरूपमेव निर्दिदेश ।

२. G reads निर्दिशति and I निर्दिदेश both for निर्दिदेश ३. J does
not insert दुहितृगमनं ४. Except A and I, all others omit गमन after
गुरुदार-

इत्यादिना—

‘सर्वपापप्रणाशनम्’

(प. स्मृ. १२. ८१)

इत्यन्तेन ग्रन्थेन प्रायश्चित्तान्युक्तानि । गुरुदारगमनस्य
तु दशमाध्याये—

‘पितृदारान् समारुह्य’

(प. स्मृ. १०. ११)

इत्यत्र प्रायश्चित्तमभिहितम् ।

अनुपातकरूपम् ।

महापातकानन्तरमनुपातरूपमुक्तस्य तत्स्वरूपमेवं नि-
र्दिष्टम्—

‘यागस्थस्य क्षत्रियस्य धेधः वैश्यस्य रजस्व-
लायाश्चान्तर्वत्स्याश्चात्रिगोत्रोया अविज्ञातस्य
गर्भस्य शरणागतस्य च घातनं ब्रह्महत्यासमा-
नीति । (१) कूटसाक्ष्यं मुहद्वध इत्येतौ मुरापान-
समौ । (२) ब्राह्मणभृम्भपहरणं सुवर्णस्तेयस-
मम् । (३) पितृव्य-मातामह-मातुल-भ्रातृ-भ्रा-
तृपत्न्यभिगमनं गुरुदाराभिगमनसदृशम् । (४)
पितृ-मातृ-स्वमृगमनं च (५) श्रोत्रियार्थ-
गुपाध्याय-मित्रपत्न्यभिगमनं च । (६)

The text does not insert कृ. २ I read, आदिगोत्रायाः for
अभिगोत्रायाः. ३ The text reads, कूटसाक्ष्यं for कूटसाक्ष्यं. ४ The
text adds, निगोपाहरणं after भृम्भपहरणं. ५ Except A. II. do not
insert च and separate the गुण

स्वमुः सख्याः सर्गावाया उत्तमवर्णायाः
कुमार्या रजस्वलायाः शरणागतायाः
प्रव्रजिताया निक्षिप्तायाश्च' । (७)

(वि. स्मृ. ३६. १-७)

इति ।

अथ अनुपातकप्रायश्चित्तम् ।

तत्र प्रायश्चित्तं विष्णुरेवाह—

‘अनुपातकिनस्त्वेते महापतकिनो यथा ।

अश्वमेधेन शुद्ध्यन्ति तीर्थानुसरणेन वा' ॥

(वि. स्मृ. ३६. ८)

इति । तत्राश्वमेधः सार्वभौमराजविषयः ।

‘राजा सार्वभौमोऽश्वमेधेन यजेत' ।

इति श्रुतेः । तीर्थस्नानमितरविषयम् । तच्च साधारणप्रा-
यश्चित्तम् । यत्र प्रतिपदोक्तं प्रायश्चित्तं नास्ति नोपलक्ष्यते वा
तत्रेदं साधारणं द्रष्टव्यम् । यागस्थक्षत्रवधस्य तादृशवैश्यव-
धस्य च पटाध्याये—

‘वैश्यं वा क्षत्रियं वार्षप'

(प. स्मृ. ६. १७)

इत्येतस्य व्याख्यानप्रसङ्गे प्रायश्चित्तं दर्शितम् । तथा चा-

१ Except A. I and the text all others read सख्यु for सख्या .

२ The text adds अरयजाया after कुमार्या ३ C and F. are quite mistaken here They omit from प्रव्रजिताया to कण्ठानप (P. 94, L. 3, to 422 L. 6) ४ Except A. C. F. and I others substitute च for वा.

५ B D G and J, substitute तत्र for तच्च

न्तर्वन्त्या अविगोत्रायाश्च वधे तत्रैव प्रायश्चित्तमभिहितम् ।
अविज्ञातगर्भवधे प्रायश्चित्तं चतुर्थाध्याये—

‘गर्भपात च या कुर्यात्’

(प. स्मृ. ४. १७)

इत्यस्मिन् प्रसङ्गे वर्णितम् । शरणागतावधः परिशिष्यते ।
मनुस्त्वन्यान्यपि ब्रह्महत्यासमान्याह—

‘अनृतं च समुत्कर्षे* राजगामि च पैशुनम् ।

गुरोश्चालीकैर्निर्वन्धः समानि ब्रह्महत्यया’ ॥

(म. स्मृ. ११. ५५)

इति । याज्ञवल्क्यश्चापरोप्याह—

‘गुरूणामध्यधिक्षेपो वेदनिन्दा मुहद्वधः ।

ब्रह्मत्यासमं ज्ञेयमधीतस्य च नाशनम्’ ॥

(या. स्मृ. ३. २२८)

* समुत्कर्ष इति निमित्तसप्तमी । सम्परु जातिषु समानेषु राजसमा-
दिषु वा उत्कर्षं प्राप्स्यामीति हेतुपूर्वकं यदनृतमभिधीयते तद्ब्रह्महत्या-
सममिति भावः । ‘राजगामि पैशुनं’ राजकुलात्तेन सह विवादो निर्बन्धो
अनृतादिशसनं वा । यदाह गौतमः—

‘गुरावनृताभिर्शसनम्’

इति । यद्यपि अत्र ‘गुरो’ इत्युक्तं तथापि अनृताभिर्शसनस्य गुरो
राजकुले वा तुल्यत्वेनैव ब्रह्महत्यासमत्वमिति गुणीभिरुक्तम् ।

१ Except A. and I. all others read विज्ञात- for अविज्ञात, but it
seems to be incorrect २ B and D read अधिर्निर्वन्ध सप्तमं for
अधीर्निर्वन्ध. समानि. ३ I adds अपि before भाह

इति । अत्र शरणागतवधादिषु पादन्यूनं ब्रह्माहत्याव्रतमव-
गन्तव्यम् । समशब्दस्य—

‘ राजसमो मन्त्री ’

इत्यादावीपन्न्यूने प्रयोगदर्शनात् । मनुस्त्वधीतत्यागादी-
नां सुरापानसमत्वमाह—

‘ ब्रह्मोज्झं* वेदनिन्दा च कूटसाक्ष्यं सुहृद्वधः ।

गार्हिता-ऽनाद्ययोर्जग्धिः सुरापानसमानि पट्’ ॥

(म. स्मृ. ११. ५६)

इति । तत्र ब्रह्मोज्झस्य प्रायश्चित्तं वसिष्ठ आह—

‘ ब्रह्मोज्झः कृच्छ्रं द्वादशरात्रं चरित्वा

पुनरुपयुञ्जीत† वेदमाचार्यात्’ ।

(व. स्मृ. २०. ११)

इति । इदं च प्रायश्चित्तं प्रोमादिकाध्ययनत्यागविषयम् ।
नास्तिकतया तत्त्यागे पादन्यूनं सुरापानव्रतमिति मनोर्मतम् ।
यद्यपि वसिष्ठेनोक्तम्—

* ब्रह्मोज्झं अधीतवेदस्यानभ्यासेन विस्मरणमिति मेधातिथि कुल्लुकौ ।
अधीतस्य वेदस्य असच्छास्त्राश्रयेणोपेक्षणमिति गोविन्दराजः । वेदस्या-
त्यन्तत्यागोऽनध्ययनं वेति सर्वज्ञनारायणः । इदमेव युक्तं भाति ।

† द्वादशरात्रकृच्छ्रचरणानन्तरं पुनरप्याचार्यात् वेदमुपयुञ्जीत अ-
धीयातेत्यर्थः ।

१. The text reads this line —

‘ ब्रह्मोज्झता वेदनिन्दा कूटसाक्ष्यं सुहृद्वधः ।

२ B D E H and J read गार्हितानाद्ययो for -ऽगार्हिता -ऽनाद्ययो ३ I.
reads प्रमाद-याध्यादिनिषयम् for प्रामादिकाध्ययनत्यागविषयम्

‘गुरोरेलीकनिर्वन्धे कृच्छ्रं द्वादशरात्रं चरित्वा
सचैलं स्नात्वा गुरुप्रसादात् पूतो भवति’ ।

(व. स्मृ. २१. २८)

इति । तदेतदमतिपूर्वं सकृदनुष्ठाने वेदितव्यम् । विष्णुना
ऽनुक्रान्तस्य कौटसाक्ष्यस्य द्वादशवार्षिकं प्रायश्चित्तम् । तथा
च तद्वतानुवृत्तौ शङ्ख आह—

‘कौटसाक्ष्यं तथा कृत्वा निक्षेपमपहत्य च ।

एतदेव व्रतं कुर्यात् त्यक्त्वा च शरणागतम्’ ॥

(शं. स्मृ. १७. ५)

इति । यत्र साक्ष्यनूतनवदनेन वर्णिनो बध्प्रतिः तद्विषय-
मिदम् । अपरमपि ब्रह्महत्यासमं विष्णुर्दर्शयति—

‘आकृष्टस्ताडितो वागपि धनैर्वा विप्रयोजितः ।

यमुद्दिश्य त्यजेत् प्राणांस्तमाहुर्ब्रह्मयातकम्’* ॥

(वि. स्मृ. ३. ४६)

* पूर्वं ‘चण्डालादुदकात् सर्पात्’— (माधवाचार्यटीका अ. ११.
श्लो. १६-१८) इत्यादिनोक्तादात्मघातिनोऽप्येवं ब्रह्मघाती । तत्र तु न
कस्याप्युद्देशः । केवलमसह्यदुःखादिना देहत्यागे प्रवृत्तिः । किंच आ-
क्रोशनादिनिमित्तं विना देहत्यागे स आत्मघाती भवति न तु ब्रह्मघाती ।

१. The text reads this Sūtra as follows :—

गुरोरेलीकनिर्वन्ध सचैलं स्नात्वा गुरु प्रसादात्
प्रसादात्पूतो भवतीति विज्ञायते ।

२ E. H. and I read तथा for एतदेव, while the text reads this verse.—

‘कृत्वा तथा निक्षेपमपहत्य च ।

एतदेव व्रतं कुर्यात् त्यक्त्वा च शरणागतम्’ ॥

but it seems to be incorrect. १. B. and D. read अपर्णिनो for
वर्णिनो.

इति । आक्रोशनादिनिमित्ताभावे मृतस्यैव हत्यादोषः । न नृदेहेयस्य । तथा च स्मृत्यन्तरम्—

‘अकारणं’ तु यः कश्चित् द्विजः प्राणान् परित्यजेत् ।
तस्यैव तत्र दोषः स्थान्न तु यं परिकीर्तयेत् ॥

इति । याज्ञवल्क्योऽपि सुरापानसमान्युदाजहार—
‘निषिद्धभक्षणं जैहयमुत्कर्षे च वचोऽनृतम् ।
रजस्वलामुखास्वादः सुरापानसमानि तु’ ॥

(या. स्मृ. ३. २२९)

इति । एवमादिषु सर्वत्र येन साम्यमुच्यते तदीयं प्रायश्चित्तं किञ्चिन्न्यूनमनुष्ठेयम् । सा च न्यूनता निमित्तगौरव-
लाघवानुसारिणी कल्पनीया । सुवर्णस्तेयसमे तु ब्राह्मणभूम्य-
पहरणे मरणान्तिकप्रायश्चिनेषु न्यूनत्वकल्पनाऽऽम्भवात् द्वाद-
शवार्षिकादिव्रतानि यथायोग्यं कल्पनीयानि । याज्ञवल्क्यो-
ऽन्यानि सुवर्णस्तेयसमान्याह—

‘अश्व-रत्न-मनुष्य-स्त्री-भू-धेनुहरणं तथा ।
निक्षेपस्य च सर्वे हि सुवर्णस्तेयसम्मितम्’ ॥

(या. स्मृ. ३. २३०)

* अकारणमिति आक्रोशनादावपि देहत्यागस्य न किमपि कारणम् । किन्तु प्रत्याक्रोशनादयोऽन्ये वा उपाया अनुष्ठेया । तानकृत्वा यो देह-
त्यागं करोति स अकारणप्राणत्यागी एव भवतीति तात्पर्यम् ।

१ H reads उद्देशश्च, while G omits the following portion ननू-
देयस्य । तथा च स्मृत्यन्तरम्—

‘अकारणं तु यः कश्चित् द्विजः प्राणान् परित्यजेत् ।
तस्यैव तत्र दोषः ॥

२ B and D read य for य ३ E reads उत्कर्षेण for उत्कर्षे च
४. Except A all others read भूमिहरणे ५ J reads -मरण for हरणं

इति । मनुरपि—

‘निक्षेपस्यापहरणं नरा-ऽश्व-रजतस्य च ।

भूमि-वज्र-मणीनां चै रुक्मस्तेयसमं स्मृतम्’ ॥

(म. स्मृ. ११. ५७)

इति । पितृव्यपत्न्यादिगमनानां गुरुतल्पसमानानां दश-
माध्याये—

‘ मातृत्वसृगमे चैवम् ’

(प. स्मृ. १०. १)

इत्यस्मिन् प्रकरणे प्रपञ्चितम् ।

उपपातकस्वरूपम् ।

अनुपातकानन्तरं विष्णुरुपपातकमनुक्रम्य तत्स्वरूपमेवं

निर्दिदेश—

‘ अनृतवचनमुत्कर्षे । (१) राजगामि च पैशुन्यम् । (२)

गुरोश्चात्मीकनिर्वन्धः । (३) वेदनिन्दा । (४) अधी-

तस्य च त्यागः । (५) अग्नि-मातृ-पितृ-मुत-दाराणां च ।

(६) अभोज्यान्नाभक्षेगभक्षणम् । (७) परस्वहरणम् ।

(८) परदाराभिगमनम् । (९) अयाज्ययाजनम् । (१०)

विकर्मणा जीवनम् । (११) असत्यतिग्रहः । (१२)

क्षत्रिय-विट्-शूद्र-गोविधः । (१३) अविक्रेयविक्रयः ।

१ G. I and the text do not insert च. २. B. D. E. and H. read अ-
भोज्याभक्षयभक्षणम्, I अभोज्याभक्षणम्, J. अभोज्यभक्षणम्; and G
अभोज्यभोज्यभक्षणम् all for अभोज्यभक्षणम् & We follow here A,
and the text, while all others read गुरुदाराभिगमनम् for परदाराभिगमनम्
The Vijnānēśvara also reads परदारा (Fide १ २१४-२४२ Commentary)
४. G. omits गो, but it seems very proper.

(१४) परिवर्त्तिताऽनुजेने ज्येष्ठस्य । (१५) परिवेदन
च । (१६) तस्य च कन्यादानम् । (१७) याजनं च ।
(१८) व्रात्यता । (१९) भृतकाध्यापनम् । (२०) भृतका-
ध्ययनादानम् । (२१) सर्वाङ्गरेष्वधीकार । (२२) म-
नायन्त्रप्रवर्तनम् । (२३) द्रुम-गुल्म-लतौषधीना हिंसा ।
(२४) स्त्रिया जीवनम् । (२५) अभिचारः । (२६)
मूलकर्मसु च प्रवृत्तिः । (२७) आत्मार्यं च क्रिया-
रम्भः । (२८) अनाहिताग्निना । (२९) स्तेयम् । (३०)
‘देवर्षि पितृणामणस्यैर्नपक्रिया । (३१) असच्छास्त्रा-
धिगमेनम् । (३२) नास्तिकता । (३३) कुशीलता ।

* अत्र विज्ञानेश्वरोऽपीदं सूत्रमेवमेव पपाठ । तथा च सति देवादीनां
त्रयाणां क्रणानपक्रियायां परिगणितत्वात् ‘क्रणानपक्रियादीन्युदा-
अहार’ इत्येतन्न सङ्गच्छेत । अतोऽत्र व्यावहारिकस्य क्रणस्य ग्रहणं
माधवाचार्यस्य नाभिप्रेतमिति अवगन्तव्यम् ।

१ All except A I and the text read परिवर्त्तिताऽनुजेने for परिवर्त्तिताऽनुजेने २ I does not insert these two Sūtras namely:—

तस्य च कन्यादानम् । (१७) याजनं च । (१८)

and also B D E F G H and J omit याजनं च ३ B and D
read भृतकाध्यापनम् and E G H J भृतकाध्ययनादानम् while I
omits च ४ G and J read सर्वाङ्गरेषु for सर्वाङ्गरेषु while B D and
G read अधीकार for अधीकार ५ G reads वर्तनम् for प्रवर्तनम्
६ Except A I and the text all others read द्रुम गुल्म लतौषधिमहाहिंसा
while the text adds चक्षि after गुल्म and also the Vṛjya tesvara follows
it ७ I and the text do not separate these two Sūtras I reads अभि-
चारमूलकर्मसु and the text अभिचारमूलकर्मसु for अभिचार and मूलकर्मसु
८ The text reads आत्मार्यं and omits च ९ All except A read
स्तय while the text omits it १० B D and J read यापित्वितृणामप-
क्रिया, G यापित्वितृणां सपक्रिया, E and H यापित्वितृणामपक्रिया but
C has a marginal reading चिह्न for प्रिया for देवर्षि पितृणामपक्रिया
क्रिया ११ B D G J and the text read भिगमनम् for भिगमनम्
१२ B and D read कुशीलता and the text कुशीलता both for कुशीलता

(३४) मद्यपस्त्रीनिषेवणम्* । (३५) इत्युपपातकानि ।

(वि. स्मृ. ३७. १-३६)

इति । याज्ञवल्क्यस्तु विष्णुनाऽनुक्तान्यपि कानिचिदुप-
पातकानि ऋणानपक्रियादीन्युदाजहार—

‘गोवधो ब्राह्म्यता स्तैन्यमृणानां चानपक्रिया† ।

अनाहिताग्निताप्यप्येविक्रयः परिवेदनम् ॥

भृतादध्ययनादानं भृताकाध्यापनं तथा ।

पारदार्यं पारिवित्त्यं वार्धुष्यं लवणक्रिया‡ ॥

§ स्त्री-शूद्र-विट्-क्षत्रवधो निर्दिष्टार्योपजीवनम् ।

* सर्वाणीमानि व्याख्यातानि पूर्वमेव तत्रतश्चेति नात्र पुनर्व्या-
ख्यानम् ।

† अत्र ‘गोवध’शब्देन गोपिण्डव्यापादनं ‘स्तैन्य’शब्देन ब्राह्मणमुव-
र्ण-तत्तमव्यतिरिक्तपरद्रव्यापहरणं, ‘ऋणानामनपक्रिया’ इत्यनेन उत्तम-
र्णाद् गृहीतस्य ऋणस्याप्रदानं इति यथावधमूहनीयम् । यस्तु—‘गृहीतस्य मु-
वर्णादेरप्रदानं ऋणानामनपाकरणम्’—इत्युक्त्वा ‘तथा देवार्थं पितृणां ग-
म्बन्धर्णस्यानपाकरणं च’—इति विज्ञानेश्वरेणोक्तं तत्र । माधवाचार्यस्याभि-
मतमिति प्रतिभानि । विष्णुनाऽनुक्तानां केषांचिदुपपातकानां प्रदर्शनायैव-

‘गोवधो ब्राह्म्यता स्तैन्यमृणानां चानपक्रिया’ ।

इत्यादिगायत्रीयवचनानामप्रोदाहृतत्वादिति मुधियो विदां भुवंतु ।

‡ ‘लवणक्रिया’ लवणस्योत्पादनमित्यर्थः ।

§ श्रिया वधः आग्नेयीव्यातिरेकेण ब्राह्मण्या अपि । आग्नेयास्तु—

‘गर्भहा च यथावर्णं तयाग्नेयीनिपूदकः’ ।

(पा. स्मृ. ३. २५१)

इत्यनेन ब्रह्महत्यादिसमन्तरूपनेन ब्रह्महत्यादिव्रतनोकेः । शूद्रवध-
वदीक्षितक्षत्रिय वैश्यवधः ।

१. Except A. and the text all others do not insert इति २. B and D. read गज-ब्राह्मणवधः स्तैन्यम् for गोवधो ब्राह्म्यता स्तैन्यम्, while the text and G substitute स्तैन्यम् for रत्न-यम् ३. C. F. read उपवध- for उपवध V. J. reads निर्दिष्टार्यो अपि.

नास्तिक्यं व्रतलोपं* च मुतानां चैव विक्रयः ॥

† धान्य-कुप्य-पशुस्तेयमयाज्यानां च याजनम् ।

पितृ-मातृ-मुतत्यागस्तडाकाराभविक्रयः ॥

कन्यासन्दूषणं ‡ चैव परिवेदकयाजनम् ।

कन्याप्रदानं तस्यैव कौटिल्यं § व्रतलोपेनम् ॥

* व्रतलोपः ब्रह्मचारिणः स्त्रीप्रसङ्गः ।

† धान्यं व्रीह्यादि, कुप्यमसारेदृष्यं वपु-मीसादि, पशवो गवादयः तेषामपहरणम् । 'गोवधो ब्रान्यता स्तेयम्' इत्यनेन स्तेयग्रहणेनैव सिद्धे पुनर्धान्य-कुप्यादिस्तेयग्रहणं नित्यार्थम् । अतो धान्यादिव्यतिरिक्तद्रव्य-स्तेये नावश्यमेतदेव प्रायश्चित्तम् । अपि तु ततो न्यूनमपि भवत्येव । तथा चैतेन बान्धवत्यागग्रहणेनैव सिद्धे पुनः पित्रादित्यागग्रहणं व्याख्यातम्-इति विज्ञानेश्वरः ।

‡ कन्याया दूषणं अंगुल्यादिना योनिविदारणम् । न तु सम्भोगः । तस्य—

‘सखिभार्या कुमारीषु’

(या. स्मृ. ३. २३१)

इत्यत्र गुरुतल्पसमन्वस्योक्तत्वात् ।

§ कौटिल्यं गुरोरन्यत्र । गुरुविषयस्य तु कौटिल्यस्य—

‘निषिद्धभक्षणं जैह्वम्’

(या. स्मृ. ३. २२९)

इत्यत्र मुरापानसमत्वमुक्तम् । तथा च पूर्वं ‘नास्तिक्यं व्रतलोपं च’ ।

१. Except A. C. F. and I. all others read - रूप्य- for - कुप्य .
२. I. reads कन्यासु दूषणं for कन्यासन्दूषणं, while the text परिवि-
न्दन- for परिवेदक-. ३. J. reads च मुतानां for व्रतलोपेनम्, but it does
not give any good sense.

आत्मनोऽर्थे क्रियारम्भो मद्यपस्त्रीनिषेवणम् ।
 स्वाध्यायाग्नि-सुतत्यागो बान्धवत्याग एव च ॥
 इन्धनार्थं व्रुमच्छेदः स्त्रीहिंसौपधजीवनम् ।
 हिंसैयन्त्रविधानं च व्यसनान्यात्मविक्रयः ॥
 शूद्रप्रेष्यं हीनसख्यं हीनयोनिनिषेवणम् ।
 तथैवानाश्रेमे वासः पराञ्जपरिपुष्टता ॥
 असच्छास्त्राधिगमनमाकरेण्वधिकारिता ।
 भार्याया विक्रयश्चैषामेकैकमुपपातकम् ' ॥

(या. स्मृ. ३.२३४-२४२)

इति । यद्यपि-

‘अनृतं च समुत्कर्षे’।

(म. स्मृ. ११. ५५)

इत्येतन्मनुना ब्रह्महत्यासमेषु पठितं याज्ञवल्क्येन सुरापान-
 समेषु विष्णुना उपपातकेषु तथापि विषयभेदेन त्रैविध्यं वक्तुं
 शक्यत्वान्न किञ्चिदपि साङ्कर्यम् । विषयभेदस्तुच्यते । द्वेष्यं
 पुरुषं राजभृत्यादिभिर्भारयितुं तस्मिन्नविद्यमानमपि भद्रान्त-

इत्युक्त्वा पुनः ‘व्रतलोपनम्’ इत्युक्तेः । अशिष्टाप्रतिषेधेऽपि ‘श्रीहरि-
 चरणकमलप्रेक्षणात् प्राह तांभूलादिकं न भक्षयामि’ इत्येतेरूपेण
 निषेधे प्राप्स्यर्थम् । न तु स्नानकव्रतप्राप्स्यर्थम् । तत्र-

‘स्नानकव्रतलोपे च प्रायश्चित्तमभोजनम्’ ।

इति मनुना लघुनायश्चित्तस्य प्रतिपादितत्वात् ।

१. J. reads हिंसायन्त्र- for हिंसयन्त्र- २. I. reads शूद्रप्रेष्य for शूद्रप्रेष्य
 ३. I. reads भद्रान्तभेदे for भद्रान्तभेदे ४. I. reads किञ्चिदपि साङ्कर्यं for
 किञ्चिदपि साङ्कर्यं

मपराधमारोप्यानृतं चेद्भूयात् तद् ब्रह्महत्यासमम् । वधपर्य-
वसायित्वात् । यस्तु लाभ-गूजा-ख्यातिकामो राजसभादौ
स्वस्मिन् अविद्यमानमपि चतुर्वेदाभिज्ञत्वं प्रकटयितुमनृतं
ब्रूते तत्सुरापानसमम् । अतिगर्हितत्वात् । यस्तु मुखगोष्ठ्यादौ
परोपकारमन्तरेण वृथाऽनृतं ब्रूते तस्यैतदुपपातकम् । तत्रा-
द्ययोः प्रायश्चित्तं पूर्वमेवोक्तम् । तृतीये तु कामकृते याज्ञव-
ल्क्य आह—

‘ मयि तेज इति च्छायां स्वां दृष्ट्वाऽभ्युगतां जपेत् ।
सावित्रीमशुचौ दृष्टे चापल्ये चानृतेऽपि च ’ ॥
(या. स्मृ. ३. २७९)

इति । अकामकृते तु मनुनोक्तं द्रष्टव्यम्—

‘ सुप्त्वा क्षुत्त्वा च भुक्त्वा च निर्दोष्योक्त्वाऽनृतानि च ।
पीत्वाऽन्येऽप्येव्यमाणश्च आचानेत् प्रयतोऽपि सन् ’ ॥
(म. स्मृ. ९. १४६)

इति । राज्ञोऽग्रे साक्षात् परम्परया वा परदोषकथनं राज-
गामि पैशुन्यम् । गुणवलीकानिर्वन्धो द्विविधः । तत्र राजगृ-
हादौ स्वयं समर्थः सन् असमर्थस्य गुरोर्द्रव्यलाभाद्युपरोधकारणं
निर्वन्धं करोति चेत् सोयमलीकानिर्वन्धो ब्रह्महत्यासमत्वेन
मनुनोक्तः । यत्र वाक्पारुष्यादिमात्रेण गुरोरप्रियमुपजायते

१. I. reads मुखगोष्ठ्यादौ for सप्तगोष्ठ्यादौ. २. I. reads अपि for मयि
B. and D. read आचानेत् for आचानेत्, while G. आचानेत् for the
same. ४. All others except A. and I. read गुरोरलीक- for गुणवलीक-;
while G. omits the following portion—

निर्वन्धो द्विविधः । तत्र राजगृहादौ स्वयं समर्थः सन्नसमर्थस्य
गुरोर्द्रव्यलाभाद्युपरोधकारण.

५. H. reads राजगृहाङ्गणे for राजगृहादौ.

सौम्यमलीकनिर्वन्ध उपपातकम् । वेदनिन्दा त्रिविधा । बुद्धा-
र्हतादिशास्त्राण्यभ्यस्य वेदानामप्रामाण्यप्रतिपादने निर्वन्ध एका
निन्दा । सेयं याज्ञवल्क्येन ब्रह्महत्यासमेपूपवर्णिता । सत्या-
मपि वेदप्रामाण्यबुद्धौ जल्प-चित्पण्डादिहेतुशास्त्रव्यसनितया
श्रुति-स्मृत्युक्तस्यानुष्ठानस्यावज्ञा द्वितीया निन्दा । एतदेवा-
भिप्रेत्य मनुराह—

‘ यो ज्वमन्येत ते नूमे हेतुशास्त्राश्रयात् द्विजः ।

स साधुभिर्बहिष्कार्यो नास्तिको वेदनिन्दकः’ ॥

(म. स्मृ. २. ११)

इति । सेयं निन्दा सुरापानसमेपु मनुनोदाहृता । यस्तु
वैदिकं कर्मानुतिष्ठन्नपि नात्यन्तं तत्कले श्रद्धते ‘किमनेन
भविष्यति जनापवादभयादेव केवलमनुतिष्ठामि’— इत्येवं
निन्दति सेयं निन्दोपपातकेषु पठ्यते ।

एवमध्ययनत्यागादेरेकैकस्य बहुविधस्यानुक्रान्तस्य गौरव-
लाघवे पर्यालोच्यावान्तरभेदः कल्पनीयः ।

‘ अग्नि-मानृ-पितृ-सुत-दाराणाम्’

(वि. स्मृ. ३७. ६)

इत्यत्रापि त्याग इति पदमन्वेति । अनुक्रान्तानामुपपात-
कानां पूर्वोक्तेभ्योऽतिपातक-महापातका-अनुपातकेभ्योऽन्तरा-
दुपपातकस्यम् । तदुक्तं स्मृत्यन्तरे—

१. B. and D. read ब्रह्महत्यासमेपुपवर्णिता याज्ञवल्क्येन and omit मनु.
२. A. and the text read नूमे for नूमे ३. All, except the text and A
read -भयो for -भयाद् ४. I. reads मरुत for मरुते ५. B. D. and
I. omit -वत् ६. I. reads प्रोक्तेभ्यो for पूर्वोक्तेभ्यो, while except A
and I. all others do not insert -अन्तरातक-.

‘महापातकतुल्यानि पापान्युक्तानि यानि तु ।

तानि पातकसंज्ञानि तन्न्यूनमुपपातकम्’ ॥

इति ।

अथ उपपातकस्य साधारणं प्रायश्चित्तम् ।

तस्य चोपपातकजातस्य साधारणं प्रायश्चित्तं विष्णुराह—

‘उपपातकिनस्त्वेते कुर्युश्चान्द्रायणं नराः ।

पराकमथ वा कुर्युर्यजेयुर्गोसवेन च’ ॥

(वि. स्मृ. ३७-३९)

इति । तत्रैतेषामावृत्तानां सङ्घाते गोसवो द्रष्टव्यः* । एकै-
कस्य च शक्तम्प्रति पराकः अशक्तम्प्रति चान्द्रायणम् । याज्ञ-
वल्क्योऽपि साधारणं प्रायश्चित्तमाह—

‘उपपातकशुद्धिं स्यादेवं चान्द्रायणेन वा ।

पयसा वाऽपि मासेन पराकेणाथ वा पुनः’ ॥

(या. स्मृ. ३. २६५)

इति । एवमित्यनेन पदेन प्रकृत गोवधव्रतमतिदिश्यते ।
अतिदेशस्योपदेशान्न्यूनविषयत्वात् । गोव्रताङ्गानि गोचर्मादी-
नि कानिचिद्विषयान्तरेषु निवर्तन्ते । एतच्च व्रतचतुष्टयमका-
मकारे शक्त्यपेक्षया विकल्पितं द्रष्टव्यम् । कामकारे तु—

* नरा इत्युक्तेः सर्वेषामेव वर्णानामिदं प्रायश्चित्तम् । तत्र सधियादी-
नामनधिकारात् गोसवो ब्राह्मणस्यैव, चान्द्रायण-पराके द्विजातिसा-
धारणे, शूद्रस्य दानादिकमिति व्यवस्था द्रष्टव्या ।

१ The text reads पराकं च तथा for पराकमथ वा and substitutes
मासपयन for मासवेन २ I. omits च and reads अशक्तम्प्रति पराकः and
शक्तम्प्रति चान्द्रायणम् ३ B. D. G and I substitute निधि for पुन
४ G. adds पुन before पदेन

‘ एतदेव व्रतं कुर्युरुपपातकिनो द्विजाः ।

अेवकीर्णिवर्ज्यं शुद्ध्यर्थं चान्द्रायणमथापि वा’ ॥

(म. स्मृ. ११. ११७)

इति मनुनोक्तं त्रैमासिकं द्रष्टव्यम् । एतच्च साधारणप्राय-
श्चित्तं प्रतिपदोक्तप्रायश्चित्ताभावे तदनुपलम्भे वा द्रष्टव्यम् ।

प्रतिपदोक्तप्रायश्चित्तानि ।

प्रतिपदोक्तानि प्रायश्चित्तानि यथासम्भवमुदाहरामः । तत्र
गुरोरलीकनिर्वन्धोपपातकस्य प्रायश्चित्तं विष्णुराह—

‘सेमुत्कर्षेऽनृते गुरोरलीकनिर्वन्धे

तदाक्षेपणे च मौसं पयसा वर्तेत’ ।

(वि. स्मृ. ५४. ५४)

इति । अग्नित्यागे स एवाह—

‘वेदाग्न्युत्सादी विषवणस्नाय्यधःशायी

संवत्सरं सकृद्वैक्षेण वर्तेत’ ।

(वि. स्मृ. ५४-१३)

इति । वसिष्ठोऽपि—

‘ योऽग्नीनपविद्धयेत् सं कृच्छ्रं द्वादशरात्रं

चरित्वा पुनराधानं कारयेत् ’ ।

(व. स्मृ. २१. २७)

१. I. reads भवकीर्णं तु शुद्ध्यर्थे चरेषांशायणं व्रतम्. २ G. substitutes
अ for वा. ३. I reads समुत्कर्षेऽनृते. ४ The text adds अ after गुरोः.
५. We follow here only A. and the text; while all others read
तदाक्षेपणे for तदाक्षेपणे. ६. J. reads अमसं for अमसं. ७. Except
A. and I. all others read विष्णुः for स. ८. I. reads वेदाग्न्युत्सादिन
for वेदाग्न्युत्सादी. ९ The text omits स. १०. C. F. E. H. an
read पुनराधेयं for पुनराधानं.

इति । मनुष्ये—

‘अग्निहोत्र्यपविध्याग्नीन् ब्राह्मणः कामकारतः ।
चान्द्रायणं चरेन्मासं वीरहत्यासमं हि तत्’ ॥
अग्निहोत्र्यपविध्याग्नीन् मासादूर्ध्वं तु कामतः ।
कृच्छ्रं चान्द्रायणं चैव कुर्यादेवाविचारयन् ॥
(म. स्मृ. ११. १२९-१३० आन्ध्र पुस्तके) ।

इति । हारीतः—

‘संवत्सरोत्सन्नेऽग्निहोत्रे चान्द्रायणं कृत्वा
पुनरादध्यात् । द्विषोत्सन्ने सान्तपनं
चान्द्रायणं च कुर्यात् । त्रिषोत्सन्ने
संवत्सरं कृच्छ्रमभ्यस्य पुनरादध्यात्’ ।
(हा. स्मृ. ३. १९-२१)

इति । शङ्खीषि—

‘अभ्युत्सादी संवत्सरं प्राजापत्यं
चरेत् मां च दद्यात्’ ।
(शं. स्मृ. ११. २३)

इति । भरद्वाजः ।

‘द्वादशाहान्तिक्रमे ज्यहमुपवासः । मासार्तिक्रमे
द्वादशाहमुपवासः । संवत्सरातिक्रमे मासोपवा-
सः । पयोभक्षणं च’ ।

१. S. reads संवत्सरोत्सन्नेऽग्निहोत्रे for संवत्सरोत्सन्नेऽग्निहोत्रे. २. B. and D. read सान्तपनं for सान्तपनं and omit चान्द्रायणं च. C. and F. read the same, but do not omit चान्द्रायणं. E. G. H. and J. read सौम्यायनं for सान्तपनं; while J. -रत्सन्ने for -त्सन्ने. ३. G. reads भारद्वाज for भरद्वाज. ४. H. and D. read द्वादशाहान्तिक्रमे ज्यहमुपवासः संवत्सरातिक्रमे द्वादशाहमुपवासः पयोभक्षणं च ।

इति । एतत्सर्वमालस्यादग्नित्यागविषयतया यथायोगमू-
हनीयम् । यत्तु भरेद्वाजगृह्येऽभिहितम्—

‘प्राणायामशतमा दशरोत्रं कुर्यात् । उपवासः स्यादा
विंशतिरात्रम् । अत ऊर्ध्वमा पष्टिरात्र तिस्रो रात्री-
रुपवसेत् । अत ऊर्ध्वमा संवत्सरात् प्राजापत्यं व्रतं
चरेत् । अत ऊर्ध्वं कालंबहुत्वे दोषबहुत्वम्’ ।

इति तत् प्रमादादग्नित्यागविषयम् । नास्तिक्यात् त्यागे
तु व्याघ्र आह—

‘योऽग्निं त्यजति नास्तिक्यात् प्राजापत्यं चरेद् द्विजः ।
अन्यत्र पुनराधानं दानमेव तथैव च’ ॥

इति । प्राजापत्यस्योपलक्षणत्वात् त्यागकालस्य गौरव-
लाघवानुसारेण व्रतान्तराण्यूहनीयानि । व्रतानन्तरभावि
कर्तव्यमाह जातूक्त्यर्थः—

‘अतीतकालं जुहुयादग्नौ विप्रो यवानयम् ।
नष्टेऽग्नौ विधिवद्वात् कृत्वाऽऽधानं पुनर्द्विजः’ ॥

इति । एतद्योपासनाग्निविषयम् । दारस्यागे शातातप
आह—

१ G reads भारद्वाजगृहे २ C E F add कुर्यात् after -मा दशरोत्रं,
but of no use here ३ E reads उपवासः, स्याद्विंशतिरात्रं कुर्यात् I,
उपवासमा विंशतिरात्रं कुर्यात् both for उपवास स्यादा विंशतिरात्रं ४ I except
I all others do not insert व्रतं ५ I omits -भारि II and D, read
व्रतान्तरं कर्तव्यमाह and except E, II व्रतान्तरभावि कर्तव्यमाह both for
व्रतान्तरभावि कर्तव्यमाह ६ We are unable to find out a correct reading
II and D read विप्राय प्राजापत्यं C and F विप्राय प्राजापत्यं, G II
विप्रोऽप्यस्य दानम्, E and J विप्राय प्राजापत्यं all for विप्रो यवानयम् ७ 10
II अतीतं कालं for अतीतकालं ८ G and H read माऽग्नौ for न
ऽग्नौ and C, and F, गतेऽग्नौ for the same

‘कौमारदारत्यागी’ मासं पयोभक्षः शुद्धयति ।

(शा. स्म. १. २७)

इति । अभोज्याभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं त्वेकादशाध्याये
प्रपञ्चितम् ।

अथ परस्वहरणप्रायश्चित्तम् ।

तत्र परस्वहरणे मनुराह—

‘धान्या-ञ्ज-धन-चौर्याणि कृत्वा कामाद् द्विजोत्तमः ।

स्वेजातीयगृहादेव कृच्छ्राब्देन विशुद्ध्यति ॥

मनुष्याणां तु हरणे स्त्रीणां क्षेत्र-गृहस्य च ।

कूप-वापी-जलानां च शुद्धिश्चान्द्रायणं स्मृतम् ॥

द्रव्याणामल्पसाराणां स्तेयं कृत्वाऽन्यत्रैर्मनः ।

चरेत् सान्तपनं कृच्छ्रं तन्निर्यात्यात्मशुद्धये ॥

भक्ष्य-भोज्यापहरणे यान-शय्यासनस्य च ।

पुष्प-मूल-फलानां च पञ्चगव्यं विशोधनम् ॥

तृण-काष्ठ-द्रव्याणां च शुष्कान्नस्य गुडस्य च ।

* ‘कौमारदार’—इत्यनेन ब्राह्मेण विधिना कौमारे वयस्पूढा स्त्री उपल-
क्षिता भवति । तस्या एव त्यागे दोषः । नतु गान्धर्वादूढाया इति तात्पर्यम् ।

१. H. omits following —

अभोज्याभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं तु एकादशाध्याये प्रपञ्चितम् ।
तत्र परस्वहरणे मनुराह—

‘धान्या-ञ्ज-धन-चौर्याणि कृत्वा कामाद् द्विजोत्तमः ।
सजातीयगृहादेव कृच्छ्राब्देन विशुद्ध्यति ॥

while G. reads अभोज्याभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तं तु एकादशाध्याये प्रपञ्चितम् ।
स्वपहणे for परस्वहरणे. १. I. reads सजातीय- for स्वजातीय-. ४. The
text reads -वेदमन for -वेदमन. ५. B. and D. read तन्निर्यात्यात्मशुद्धये for
तन्निर्यात्यात्मशुद्धये १. I. reads शुष्कान्नस्य for शुष्कान्नस्य.

चैले-चर्मामिषाणां च त्रिरात्र स्यादभोजनम् ॥

मणि-मुक्ता-प्रवालानां ताम्रस्य रजतस्य च ।

अयः कांस्योपलानां च द्वादशाहं कणान्नता ॥

कार्पास-कीटजोर्णानां द्विशफैकशफस्य च ।

पक्षि-गन्धौषधीनां च रज्ज्वाश्चैव त्र्यहं पयः' ॥'

(म. स्मृ. ११. १६२-१६८)

इति । एतेषां विषयाणां मध्ये धान्यस्य परिमाणविशेषेण
व्रतविशेषः स्मृत्यन्तरे अभिहितः—

‘ धान्यं दशभ्यः कुम्भेभ्यो हरंतोऽभ्यधिके वेधः' ।

इति । यत्तु जाबालिनोक्तम्—

‘ तिल-धान्या-ऽन्न-वस्त्राणां शय्यानामामिषस्य च ।

संवत्सरार्थं कुर्वति व्रतमेतत्समाहितः' ॥

इति तदेतदकामकृतविषयम् । अल्पत्वात् । भक्ष्यस्य तु
सकृद्भोजनपर्याप्तिकस्यापहारे पैटीनसिराह—

‘ भक्ष्य-भोज्यान्नस्योदरपूरणमात्रहरणे

त्रिरात्रं पञ्चगव्याहारः' ।

इति । यानि तु मनूक्तेषु विषयेषु व्रतान्तराण्यन्यैर्मुनिभि-

१. J. reads तैल, while B. D. I. and the text चेत्त for चैत्त.
२. B. C. D. E. G. H. and J read द्विशफैकशफस्य for द्विशफैक-
शफस्य. ३. B. and D. read ऽभ्यधिको and I. ऽभ्यधिक for ऽभ्यधिको;
while H. हन्तेऽभ्यधिके वध for हरंतोऽभ्यधिके वध. ४ B and D read
शय्यायाः for शय्यानाम्. ५ H. reads कामकृतविषयम् । अल्पत्वात् । भक्ष्यस्य तु । ६. We follow here A and I ;
while all others read सकृद्भोजनपर्याप्तिकस्यापहारे, but it is quite con-
trary to the quoted Sutra.

दर्शितानि तेषु व्रतेषु यानि समानि न तत्र विवादः । न्यूना-
नामकामकारविषयत्वं अधिकानां तु कामकृताभ्यासविषय-
त्वमिति विवेकः । तत्र वचनानि—

‘द्रव्याणामल्पसाराणां सान्तपनम् । (७) भक्ष्य-
भोज्य-येन-शय्यासन-मूल-पुष्प-फलानां हरणे
पञ्चगव्यपानम् । (८) तृण-काष्ठ-द्रुम-शुक्ला-
त्र-शुद्ध-वस्त्र-चर्मामिषाणां त्रिरात्रमुपवसेत् ।
(९) मणि-मुक्ता-प्रवालानां ताम्र-रज्जता-श्वः-
कांस्थानां द्वादशाहं कणानधीयात् । (१०)
कार्पास-क्रीडजोर्णाद्यपहरणे त्रिरात्रं पयसा
वर्तेत । (११) दिशैकशरहरणे त्रिरात्रमुपव-
सेत् । (१२) पक्षि-गन्धोषधि-रज्जु-वैदलानाम-
पहरणे दिनमुपवसेत् । (१३)

दैवैवापहतं द्रव्यं धनिकस्याभ्युपायतः ।

प्रायश्चित्तं ततः कुर्यात् कल्मषस्थापनुत्तये ॥ (१४)

(वि. स्मृ. ५२. ७-१४)

इति । जावालिः—

‘अश्व-गो-भूमि-कन्याश्च हत्वा चान्द्रायणं चरेत् ।

अपहत्य पशून् क्षुद्रान् प्राजापत्यं समाचरेत् ॥

गुड-कार्पास-धान्यानि सर्पिलवणमेव च ।

पक्वात्रयीपथं तैल शय्यां वास उपानही ॥

१. The text and G read -पात्र for -यान and the text omits -हरण.
२. G. reads ताम्र-रज्जताश्वः. ३. The text reads अपहरणे for -हरणे
४. G and H omit this Sutra. ५. B. and D read यवैशोपहत for
हरैवापहत ६. The text reads अनुपायत.

कांस्या-ज्यस्ताम्र-सीसं वा केच्छं कृच्छार्धमेव च ।
 उदके फल-मूलेषु पुष्प-पर्णे-सुगन्धिषु ॥
 मृद्गाण्ड-मधु-मासेषु कृच्छ्रपादो-विधीयते ।
 *व्यापादनापहारेषु सन्तोष्य स्वामिनं ततः ॥
 पापं निवेद्य विप्रेभ्यः प्रायश्चित्तेन युज्यते ।
 अपहृत्य तु वर्णानां धनं विप्रः प्रमादतः ॥
 प्रायश्चित्तं च यत्प्रोक्तं ब्राह्मणानुमते चरेत् ।
 राजस्वस्यापहरणे रमणीनां† जनस्य च ॥
 धनापहरणे चैव कुर्यात्संवत्सरव्रतम् ।

इति । परदारगमनस्य तु प्रायश्चित्तं दशमाध्यायेऽभिहितम् ।

अयाज्ययाजनप्रायश्चित्तम् ।

अयाज्ययाजने मनुराह—

*व्यापादनं तत्तद्भक्षणशः । अपहारोऽपहरणम् । तत्र प्रथमं तद्भक्षणस्वामिनं प्रसाद्य अनन्तरं विप्रेभ्यः पापं निवेद्य प्रायश्चित्तमाचरेत् ।

†अत्र 'रमणी'शब्देन सामान्यवनिता, वेश्योपलक्षितेति प्रतिभाति । राजद्रव्यवत् वेश्याद्रव्यमपि प्रतिग्रहानर्हमिति मन्वादिभिर्भूतम् । अथवा 'जनस्य रमणीना' परस्त्रीणां परकीयधनस्य चापहरणे इत्येव व्याख्या-
 तुमुचितं भवेत् ।

१. B and D substitute संकृत् for कृच्छ्र and वा for च २ H. omits फल मूलेषु but it seems a mistake, while E and I पुष्पपर्णे for पुष्प-पर्ण-
 ३. B and D read मृद्गाण्डसमस्तेषु for मृद्गाण्ड-मधु मासेषु and the next line —

व्यापादनीयहारेषु सन्तोष्य स्वा तनुं ततः ।

for

व्यापादनापहारेषु सन्तोष्य स्वामिनं ततः ।

४ B D and G read ब्राह्मणानुमत for ब्राह्मणानुमते ५ C F G and H. read राजन्यस्यापहरणे and J राजसस्यापहरणे both for राजस्वस्यापह-
 रणे, while A reads मणीना च जनस्य वा for रमणीना जनस्य च

‘ब्रात्यानां याजन कृत्वा परेषामन्यकर्म च ।
अभिचारमहीनं च त्रिभिः कृच्छ्रैर्व्यपोहति’ ॥
(म. स्मृ. ११. १९७)

इति । यत्तु प्रचेतसा शूद्रयाजकादीननुक्रम्योक्तम्-
‘एते’ पञ्चतपो-ऽध्रवकाश-जलशयनाद्यनुष्ठेयुः
क्रमेण ग्रीष्म-वर्षा-हेमन्तेषु । मासं गोमूत्र-
यावकमग्नीयुः’ ।

इति तत् कामकृताभ्यासविषयम् । यत्तु यमेनोक्तम्-
‘पुरोधाः शूद्रवर्णस्य ब्रह्मणो यः प्रवर्तते ।
स्नेहादर्थप्रसङ्गाद्वा तस्य कृच्छ्रं विशोधनम्’ ॥
(य. स्मृ. ६. ९)

इति तदशक्तविषयम् । यत्तु गौतमेनोक्तम्-
‘निपिद्रमन्त्रप्रयोगे सहस्रानुवाक जपेत्’ ।
(गौ. स्मृ. २२. ३३)

१ अत्र मूलपुस्तकोपलब्धभावात्-‘आवकाश’-इत्यस्य शूद्र. पाठो न
निश्चेत् शक्यते । सर्वे व्याटर्शपुस्तकेषु न्यूनाधिवयेनाशूद्रा एव पाठा दृ-
श्यन्ते । वादपार्थस्तु-प्रीमे पञ्चतपाः वर्षासु वृष्टिसह हेमन्ते जलशयी
भवेदिति । चतुर्थं दिक्षु चतुरोऽग्नीन् सस्याप्य तन्मध्ये स्थित्वा पञ्चम
सूर्यनाप सहैत् इति पञ्चतपाः । जलशयनं च उदके आरुण्डमगस्मि-
ष्ठेत् इति विशेषः ।

१ C F G and H read अन्तरम् while J देवावन्तरस्य च for
परेषामन्यकर्म च २ B D and H read अहीना for अहीन ३ C and
F. तपोऽभ्यासकीश- and G तपोऽभावकीश for तपोऽभावकाश, while
I तपोऽभ्यासो अन्तरं यथायनुष्ठेयम् for तपोऽभावकाशान्यथायनुष्ठेयम् ४ G
and J substitute च for वा ५ text निपिद्रमन्त्रप्रयोगे सहस्रानुवाकयेत् and
except A a 11 तानि to प्रयोग.

इति तत् कामतोभ्यासविषयम् । यत्तु पैठीनसिनोक्तम्—
 'शूद्रेयाजकः सर्वद्रव्यपरित्यागात् पूतो भवति ।
 प्राणायामसहस्रेषु दशकृत्वोभ्यस्तेषु' ।

इति तदकामतोभ्यासविषयम् । असत्प्रतिग्रहे याज्ञव-
 ल्क्य आह—

‘गोष्ठे वसन् ब्रह्मचारी मासमेकं पयोव्रतम् ।
 गायत्रीजाप्यनिरतः शुद्ध्यतेऽसत्प्रतिग्रहात्’ ॥
 (या. स्मृ. ३. ११०)

इति । अत्र जपसङ्ख्या मनुना दर्शिता—
 ‘जपित्वा त्रीणि सावित्र्याः सहस्राणि समाहितः ।
 मासं गोष्ठे पयः पीत्वा मुच्यतेऽसत्प्रतिग्रहात्’ ॥
 (म. स्मृ. ११. ११४)

इति । एतच्च दातृ-द्रव्ययोरुभयोः सत्त्वे वेदितव्यम् । अ-
 न्यतरस्यासत्त्वे तु पदत्रिंशन्मते दर्शितम्—

‘पवित्रेष्ट्या विशुद्ध्यन्ति सर्वे घोराः प्रतिग्रहाः ।
 ऐन्दवेन मृगारेष्ट्या कयाचिन्मित्रविन्दया ॥
 देव्या लक्षजपेनैव शुद्ध्यन्तेऽसत्प्रतिग्रहात्’ ।

इति । यत्तु वृद्धहारीतवचनम्—

१. C. F. G. and H. read शूद्रस्य याजकः for शूद्रयाजकः. २. I. reads वसेत् for वसत्; while except A and the text all others पयोव्रत for पयोव्रत and except A. H. and the text जप्यनिरत for जाप्यनिरतः.
 ३. B C. D. and F. omit उभयोः. ४. I. reads विन्दवेन, but it seems incorrect. ५. I. substitutes शुद्धयन्ते, J. शुद्धयन्ती for शुद्धयन्ते and B. and D. वृत्तिप्रहात् for असत्प्रतिग्रहात् ६. G. reads वृद्धहारीतः for वृद्धहारीतः.

‘राक्षः प्रतिग्रहं कृत्वा मासमप्सु सदा वसेत् ।

पष्ठे काले पयोभक्षः पूर्णं मासे प्रमुच्यते ॥

तर्पयित्वा द्विजान् कामैः सततं नियतव्रतः ।

(वृ. हा. स्मृ. ११. ७१-७२)

इति तदापदि कुरुक्षेत्रोपरागादौ कृष्णाजिनादिप्रतिग्रह-
विषयम् । अल्पद्रव्यपरिग्रहे ‘हारीतः—

‘मणि-वासो-गवादीनां प्रतिग्रहे सावित्र्यष्टसहस्रं जपेत्’ ।

(हा. स्मृ. २१. ३)

इति । पट्त्रिंशन्मत्तेश्वि—

‘भिक्षामात्रे गृहीते तु पुण्यं मन्त्रमुदीरयेत्’ ।

इति । चतुर्विंशतिमत्तेश्वि—

‘प्रतिपिद्देशु सर्वेषु पष्ठांशं परिकल्पयेत्’ ।

इति । दोनार्थमिति शेषः । विकर्मणा जीवने तु चान्द्रा-
यणम् । तथा च नटादीन् विकर्मणा जीविनोऽनुक्रम्य यम
आह—

‘एतेषामेव सर्वेषां प्रत्यापत्तिस्तु मृग्यताम् ।

भैक्ष्यान्नमुपयुञ्जानो द्विजश्चान्द्रायणं चरेत्’ ॥

(य. स्मृ. ६. १३)

इति । नारदोऽपि—

१. B. C. F. D. G. and H. do not insert अपि. २. G. reads परिकल्पयेत् for परिकल्पयेत्. ३. E adds सन् before दानार्थम्. ४. I. reads जीविनाम् for जीविन. ५. H. reads एतेषां नैव सर्वेषां for एतेषामेव सर्वेषां and मृग्यतां for मृग्यताम्; while I. reads प्रत्यापत्ति for प्रत्यापत्ति. ६. C. F. G. and H. substitute भैक्ष्यान्न for भैक्ष्यान् and I. उपयुञ्जान. for उपयुञ्जान.

‘कर्मणा गर्हितेनैव यद्वित्तं समुपार्जितम् ।
 तस्य त्यागेन शुद्ध्यन्ति धर्मस्यान्वेपणेन वा ॥
 अप्सु प्रास्येत तद् द्रव्यमन्यायेन यदागतम् ।
 उपयुक्तानुशिष्टं चे देयं वा ब्रह्मवादिने’ ॥
 (ना. स्मृ. १४. ७-८)

इति । क्षत्रियादिवधस्य प्रायश्चित्तं षष्ठाध्याये वर्णितम् ।
 गोवधस्य त्वष्टम-नवमाध्याययोस्तत् प्रपञ्चितम् ।

अविक्रेयविक्रयप्रायश्चित्तम् ।

अविक्रेयविक्रयस्य चतुर्विंशतिमते दर्शितम्—

सुराया विक्रये कृत्वा चरेत् सौम्यचतुष्टयम्* ।

लाक्षा-लवण-मांसानां चरेच्चान्द्रायणत्रयम् ॥

मध्वाज्य-तैल-सोमानां चरेच्चान्द्राणद्वयम् ।

पयः पायसापूपानां चरेच्चान्द्रायणव्रतम् ॥

दध्याज्येक्षुरसानां च गुड-खण्डादिविक्रये ।

सर्वेषां स्नेहपक्वानां पराकं तु समाचरेत् ॥

*सोमसम्बन्धित्वादस्य कृच्छ्रस्य सौम्य इत्यभिधानम् । स च चान्द्राय-
 णकृच्छ्रशब्देनान्यत्राभिहितः ।

१ H substitutes च for वा २ H reads प्रास्येच for प्रास्येत ३ G.
 omits च, while B. and D read ब्राह्मणाय च for ब्रह्मवादिने ४ B. and D.
 omit-वधस्य, while I reads क्षत्रियावधस्य for क्षत्रियादिवधस्य ५ All,
 except A. and I, read अष्टम नवमाध्याये for अष्टम-नवमाध्याययोः, while G.
 has mistaken and omits तु ६ G reads सौम्यं for सौम्य ७ G.
 substitutes मध्वाज्येक्षुरस and E दध्याज्येक्षुरस both for मध्वाज्येक्षुरसाना

सिद्धान्नविक्रये विप्रः प्राजापत्यं समाचरेत् ।
 उपवासं तु तक्रस्य नक्तं काञ्जिकविक्रये ॥
 पूगीफलानि मज्जिष्ठा द्राक्षा खर्जूरमेव च ।
 एतेषां विक्रये कृच्छ्रं पनसस्य दिनत्रयम् ।
 कदली नारिकेलं च नागरं बीजपूरकम् ।
 एतेषां पादकुच्छ्रः स्याज्जम्बीरादेस्तथैव च ॥
 कस्तूरिकादिगन्धानां विक्रये कृच्छ्रमाचरेत् ।
 कर्पूरादेस्तदर्थं स्याद्दिनं हिग्वादिविक्रये ॥
 तिलानां विक्रयं कृत्वा प्राजापत्यं समाचरेत् ।
 यज्ञार्थं कृपिजातांश्च दानलब्धांश्च विक्रयेत् ॥
 रक्त-पीतानि वस्त्राणि कृष्णाजिनमथापि वा ।
 एतेषां विक्रये कृच्छ्रं गर्गस्य वचनं यथा ॥
 गोविक्रयं द्विजः कुर्याद्धामार्थं धनमोहितः ।
 प्राजापत्यं प्रकुर्वीत गजानामैन्दवं स्मृतम् ॥
 खरा-ऽश्वा-ऽजाविकानां च कैरभाणां च विक्रये ।

१ B and D read सिद्धान्न- for सिद्धान्न २ B. and D read कर्पूरादि.
 for कर्पूरादे ३. H. and I. read विक्रये for विक्रयेत् ४. H omits the
 following lines :—

रक्त-पीतानि वस्त्राणि कृष्णाजिनमथापि वा ।
 एतेषां विक्रये कृच्छ्रं गर्गस्य वचनं यथा ॥
 गोविक्रयं द्विजः कुर्यात् धामार्थं धनमोहितः ।
 प्राजापत्यं प्रकुर्वीत गजानामैन्दवं स्मृतम् ॥
 खरा ऽश्वा ऽजाविकाना च कैरभाणा च विक्रये ।

५. C. and F substitute दास्याणि for वस्त्राणि, but it does not give any
 good sense here. ६ Except १. H. and I. all others read -मयैव च for
 -मयापि वा ७ I reads शरभाणा for करभाणा

पराकं तत्र कुर्वीत नृणां द्विगुणमाचरेत्*॥
 नारीणां त्रिक्रयं† कृत्वा चरेच्चान्द्रायणं व्रतम् ।
 द्विगुणं पुरुषाणां च व्रतमाहुर्मनीषिणः ॥
 चान्द्रायणं प्रकुर्वीत एकाहं वेदविक्रये ।
 अङ्गानां तु पराक स्यात् स्मृतीनां कृच्छ्रमाचरेत् ॥
 इतिहासपुराणानां चरेत् सान्तपनं द्विजः ।
 रहस्य-पञ्चरात्राणां कृच्छ्रं तत्र समाचरेत् ॥
 गाथानां नीतिशास्त्राणां प्राकृतानां तथैव च ।
 सर्वासामेव विद्यानां पादकृच्छ्रं समाचरेत् ‡ ॥
 इति । हारीतो अपि—

‘गुड-तिल-पुष्प-मूल-फल-पक्वान्नविक्रये सौम्या-
 यनम् । लाक्षा-लवण-मधु-मांस-तैल-क्षीर-
 दधि-तक्र-घृत-गन्ध-चर्म-वाससामन्यतमविक्रये

* नृणां तत्तज्जातीयपुष्पशूना विक्रये द्विगुणं पराकद्वयम् ।

† मनुष्यजातीयस्त्रीणां विक्रये चान्द्रायणम् । तज्जातीयपुरुषाणां
 विक्रये पूर्ववदेव चान्द्रायणद्वयम् ।

‡ अत्र अङ्गादीनां विक्रयो ज्ञ्यापनरूपेणैवेति भाति । ननु पुस्तकरूपेण ।
 तथा सति सर्वसामान्यमेव प्राप्यश्रित्त वदेत् । किञ्च ‘सर्वासामेव विद्या-
 नाम्’ इति उपसहारात् विद्याविक्रय एवात्र विवक्षितः । न पुष्पकविक्रय
 इति सुधियो विदा कुर्वन्तु ।

१ All, except A and I others, read शुना for नृणा while G substitutes द्विगुणमेव च for द्विगुणमाचरेत् २ G adds, इति after आचरेत्
 ३ B D and G read सौम्यायनम् C, and F. सौम्यायनम् F H and J.
 सामायनम् all for सौम्यायनम् ४ I omits क्षीर while B and D
 read क्षीर पुन गन्ध औद्र दधि-तक्र for दधि तक्र, घृत-गन्ध

चान्द्रायणम् । तथोर्णा-केश-केसर-भू-धेनु-वे-
 श्म-शास्त्र-विक्रये च । मत्स्य-मांस-स्त्रावस्थि-
 -शृङ्ग-नख-शेख-शुक्तिविक्रये तप्तकृच्छ्रम् ।
 हिङ्गु-गुग्गुलु-हरिताल-मनःशिला-ऽञ्जन-गैरिक-
 क्षार-लवण-मणि-मुक्ता-प्रवाल-वैणव-मृन्मयेषु
 च । आराम-तटाकोदपान-पुष्करिणी-सुकृतवि-
 क्रये विषवणस्त्राग्न्यध-शायी चतुर्थकालाहारो
 दशसहस्रं जपेद्रायत्रीं संवत्सरेण पूतो भवति ।
 हीनमानोन्मापनसङ्कीर्णविक्रये च ।

(हा. स्मृ. ४. ४-१०)

इति । ईदृशेष्वेकविषयबहुव्रतेषु असकृत्पूर्वमुक्तया नीत्या
 यथायोगं व्यवस्था कल्पनीया ।

परिविचर्यादीनां चतुर्णां प्रायश्चित्तं चतुर्थाध्याये वर्णितम् ।
 'अथ ब्राह्मणप्रायश्चित्तम् ।

ब्राह्म्यो नाम सावित्रीपतितः । तस्य प्रायश्चित्तं मनुराह—

'येषां द्विजानां सावित्री नानूच्येत यथाविधि ।

तांश्चारयित्वा त्रीन् कुच्छान् यथाविध्युपनाययेत्' ॥

(म. स्मृ. ११. १९१)

१ Except A. and G. others read तथोर्णकेश केसरि-, while I. तथो-
 र्ण केसरि- both for तथोर्णा-केश केसर २ B, D H and J add अदम-
 after-वेद्य. ३. C F. H. G J and I. omit-शास्त्र-, while B. and D.
 substitute नख- for the same ४ B and D. read -हिङ्गुलु- for -हिङ्गु-
 गुलु and G. द्विङ्गुलु for the same B and D. मन शिलाञ्जन- for मन
 शिला-ऽञ्जन- and add शण- after-लवण. ५ G omits च ६. B D. and
 G. read हीनमानोन्मानोन्मापनसंकरकीर्णविक्रये च I. हीनमानोन्मानसकीर्ण- for
 हीनमानोन्मापनसकीर्णविक्रये च. ७. I reads असकृत्पूर्वमुक्तानि यानि तेषु for
 असकृत्पूर्वमुक्तया नीत्या, while except A and I. all others omit यथायोग
 and substitute कर्हनीया for कल्पनीया

इति । वसिष्ठोऽपि—

‘पतितसावित्रीक उद्दालकव्रतं चरेत् । (७६) द्वौ
मासौ यावकेन वर्णयेत् मासं पयसार्धमा-
समामिक्षया अष्टरात्रं घृतेन पद्मात्रमयाचितं ह-
विष्यं भुञ्जीत त्रिरात्रमभक्षोऽष्टोरात्रमुपवसेत् ।
(७७) अश्वमेधावभृतं वा गच्छेत् । (७८)
ब्राह्म्यस्तोमेन वा यजेत’ । (७९)
(व. स्मृ. ११. ७६-७९)

इति । तत्र मानवमापद्विषयम् । उद्दालकव्रतं त्वनापद्विषयम् ।
यच्च यमेनोक्तम्—

‘सावित्री पतिता यस्य दशवर्षाणि पञ्च च ।
सशिखं वपनं कृत्वा व्रतं कुर्यात् समाहितः ॥
एकविंशतिरात्रं च पित्रेऽपसृतिथावकम् ।
हविषा भोजयेच्चैव ब्राह्मणान् सप्तपञ्च* च ॥
ततो यावकशुद्धस्य तस्योपनयनं स्मृतम्’ ।
(य. स्मृ. ५. २७-२९)

इति तन् मनुसमानविषयम् । यस्य पित्रादयोऽप्यनुप-
नीताः तस्यापस्तम्भोक्तं द्रष्टव्यम्—

‘अथ यस्य पिता पितामह इत्यनुपेनौ स्यातां ते
ब्रह्महंसस्तुताः । (३१) तेषामभ्यागमनं भोजनं

* यदि चकारो विकल्पार्थो भवेत्तर्हि सप्त पञ्च वेति स्यात् । अन्यथा
सप्तसन्नितपञ्चाशद्ब्राह्मणान् भोजयेदिति स्यात् ।

१. All, except A. and I, omit द्रष्टव्यम् २. Except A. and the text
all others omit अथ. ३. B. C. D. E F G. H and J. read पितामह
आनुपनीतोः while I. पितामह इत्यनुपनीतो for पिता पितामह इत्यनुपेनौ.

विवाहमिति च वर्जयेत् । (३३) तेषामिच्छतां प्राय-
श्चित्तम् । (३४) यथा प्रथमेशतिक्रमे ऋतुरेवं संवत्से-
रः । (३५) अथोपनयनम् । (३६) ततः संवत्सर-
मुदकोपस्पर्शनम् । (३७) प्रतिपूरुषं सङ्ख्याय संव-
त्सरान् यावन्तोऽनुपेताः स्युः । (१) सप्तभिः पावमा-
नीभिः 'यदन्ति यच्च दूरक' इत्येताभिर्यजुःपवित्रेण
सामपवित्रेणाद्विरसेनेति । (२) अथ वा व्याहृतिभि-
रेव । (३) अथाध्याप्यः । (४) अथ यस्य प्रपिता-
महादेर्नानुस्मर्यत उपनयनं ते इमं शानसस्तुताः ।
(५) तेषामभ्यागमनं भोजनं विवाहमिति च वर्ज-
येत् । (६) तेषामिच्छतां प्रायश्चित्तम् । (७) द्वादश-

१ Except A I. and the text all others omit the following —

अष्टाप्रोक्तानाः । तेषामभ्यागमनं भोजनं विवाहमिति च वर्ज-
येत् । (३३) तेषामिच्छतां प्रायश्चित्तम् । (३४) यथा प्रथमेशति-
क्रमे ऋतुरेवं संवत्सरः । (३५) अथोपनयनम् । (३६) ततः
संवत्सरमुदकोपस्पर्शनम् । (३७) प्रतिपूरुषं सङ्ख्याय संवत्सरा-
न्यावन्तोऽनुपेता स्युः । (१) सप्तभिः पावमानीभिः 'यदन्ति
यच्च दूरक' इत्येताभिर्यजुःपवित्रेण सामपवित्रेणाद्विरसेनेति ।
(२) अथ वा व्याहृतिभिरेव । (३) अथाध्याप्यः । (४) अथ यस्य
प्रपितामहादेर्नानुस्मर्यत उपनयनं ते इमं शानसस्तुताः । (५)
तेषामभ्यागमनं भोजनं विवाहमिति च वर्जयेत् । (६) ते-
षामिच्छतां प्रायश्चित्तम् । (७) द्वादशवर्षाणि वैविद्यकं ब्रह्मचर्यं
परैरुपनयनं तत उदकोपस्पर्शनं । पावमान्यादिभिः । (८).

and read for the above Sūtras —

नरस्य वरस्य वैविद्यकं ब्रह्मचर्यं वरस्य
प्रपितामहादेर्नानुस्मर्यत उपनयनं तस्य
द्वादशवर्षाणि वैविद्यकं ब्रह्मचर्यम्

while I. reads अष्टाप्रोक्तानां . २ I does not insert च ३. The text
does not separate this Sūtra and I omits संवत्सरं ४ The text substitutes
आपे वा for अथ वा ५ I. omits अथ ६ The text reads प्रपितामहादि for
-प्रपितामहादि ७ I does not insert च

वर्षाणि त्रैविद्यकं ब्रह्मचर्यं चरेदथोपनयनं तत
उदकोपस्पर्शनम् । पौवमान्यादिभिः' ।

(आ. ध. सू. १. १. १. ३२-३७. २. १-८)

इति ।

भृतकाध्ययनाध्यापनप्रायश्चित्तम् ।

भृतकाध्ययनाध्यापनयोर्हारीत आह—

‘भृतकाध्यापनं कुर्वन् भृतकाध्यापितश्च यः ।

अनुयोगप्रदानेन त्रीन् पक्षास्तु पयः पिबेत्’ ॥

इति । वृमादिहिंसायां मनुराह—

‘फलदानां तु वृक्षाणां छेदने जप्यमृक्शतम् ।

गुल्म-वल्ली-लतानां च पुष्पितानां च वीरुधाम् ॥

कृष्टजानामौषधीनां जातानां च स्वयं वने ।

वृथाऽलम्भेऽनुगच्छेद्रां दिनमेकं पयोव्रतम्’ ॥

(म. स्मृ. ११. १४२-१४४)

इति । एतच्च यज्ञार्थवृक्षच्छेदनादिव्यतिरिक्तविषयम् । अतः

एव याज्ञवल्क्योऽपि वृथेति विशिनष्टि—

‘वृक्ष-गुल्म-लता-वीरुच्छेदने जप्यमृक्शतम् ।

स्यादोषधिवृथाच्छेदी क्षीराशी गोऽनुगो दिनम्’ ॥

(या. स्मृ. ३. २७६)

१. I. omits पावमान्यादिभिः and separates one Sūtra into three.
२. Except A. and J. all others read कुर्यात् for कुर्वन् ३. G. reads
पिबेत् for पिबेत्. ४. E. and the text read पयोव्रतम्. ५. G. reads
याज्ञवल्क्येनोक्तम्, while all others except I. वृथाऽनुगच्छेत् for वृथेति
६. The text reads -छेदने for -छेदी ७. C. F. read दिनम् for दिनम्.

इति । यत्तु हारीतेनोक्तम्—

‘स्थावर-सरीसृपादीनां वधे यस्येदं प्राणमित्ये-
तयाऽज्यं हेत्वा तिलपात्रं ब्राह्मणाय दद्यात्’ ।
(हा. स्मृ. २१. ४५)

इति तदश्वात्थादिपुण्यस्थावरविषयम् । महाफलप्रदस्य
पनस-नारीकेलादिवृक्षजातस्य छेदनावृत्तौ शङ्ख आह—
‘संवत्सरव्रतं कुर्याच्छ्रित्वा वृक्षं फलप्रदम्’ ।
(शं स्मृ. १७. ४९)

इति । दृष्टार्थत्वे न दोषः* ।

‘फल-पुष्पोपगान् पादपोत्रं हिंस्यात् ।
कर्षणकार्यार्थमुपहन्त्यात्’ ।

इति स्मरणार्थम् ।

अथ नास्तिक्यप्रायश्चित्तम् ।

नास्तिक्यं तु वाचिकं चेत्तदुपपातकम् । यथा ऽऽहुः
पौराणिका —

‘नास्तिकाः स्त्रिविधाः प्रोक्ता धर्मज्ञैस्त्वर्चदार्ढ्याभिः ।
क्रियादुष्टो मनोदुष्टो वाग्दुष्टश्च तथैव च ॥

* अपवादोऽयम् । यद्यपि फलदवृक्षच्छेदने दोषः पूर्वमुक्तः तथापि
छेदने यदि दृष्टार्थत्वं दृष्टप्रयोजनत्वं स्यात् तदा न दोषः, तत्र प्रमाण-
माह । फल-पुष्पोपगानिति ।

१. G. reads मुद्रया for द्वाया २ The text reads विपलपात्रम् for
पात्रं फलप्रदम् ३ H. reads पादपोत्रं कर्षणकार्यार्थमुपहन्त्यात् for वाक्पात्रं
हिन्यात् कर्षणकार्यार्थमुपहन्त्यात् ४ All others, except I., omit इति
माह ५ I. reads वागनिर्दोष for वाचिक

उपपातकस्तु क्रियादुष्टो वाग्दुष्टः पातकः स्मृतः ।

अभ्यासात् क्रियादुष्टो महापातक इष्यते' ॥

इति । तत्रोपपातकनास्तिक्ये वसिष्ठ आह—

‘नास्तिकः कृच्छ्रं द्वादशरात्रं चरित्वा

विरमेन्नास्तिक्यात्’ ।

(व. स्मृ. २१. २१)

इति । यत्तु शङ्केनोक्तम्—

‘नास्तिको नास्तिकवृत्तिः कृतघ्नः कृद्व्य-

वहारी मिथ्याभिज्ञमीत्येते पञ्च, संवत्सरं

ब्राह्मणगृहे भैक्षं चरेयुः’ ।

इति तदेतत् महापातकनास्तिक्यविषयम् ।

व्रतलोपप्रापक्षितम् ।

व्रतलोपिनोऽवकीर्णिव्रते याज्ञवल्क्य आह—

‘अवकीर्णी भवेद्वर्त्ता ब्रह्मचारी तु योषितम् ।

गर्दभं पशुमालभ्य नैर्ऋतं स विगुह्यति’ ॥

(या. स्मृ. ३. २८०)

इति । मनुसपि—

‘अवकीर्णी तु काणेन गर्दभेन चतुष्पथे ।

स्थालीपाकविधानेन यजेत निर्ऋतिं निशि ॥ (११८)

१ A. reads उपपातकी तु वाग्दुष्टा मनोदुष्टाऽमुपातकी for उपपातकस्तु क्रियादुष्टो वाग्दुष्टः पातकः स्मृतः and G. reads उपपातमनोदुष्टा वाग्दुष्टः पातकः स्मृतः for the same. २ B and D read सवत्सरात्मकं मासिकवर्षद्वयम् and (F F. G H and J सवत्सरात्मकमासिकवर्षद्वयम्, the latter seems to be incorrect and the first does not give proper sense ३ B and D read ऽवकीर्णिव्रते, C F. J. ऽवकीर्णं व्रतं and G and H. ऽवकीर्णं व्रतं all for ऽवकीर्णिव्रतम् ४ H. reads दृष्ट्वा for गृह्णा ५ The text reads पाकविधानेन for स्थालीपाकविधानेन

हुत्वार्मि विधिवद्भोमेमन्ततश्च सम्मेत्यृचा* ।

वातेन्द्र-गुरु-बह्वीनां जुहुयात् सर्पिर्नाऽऽहुतीः ॥ (११९)

एतस्मिन्नेनसि प्राप्ते वसित्वा गर्दभाजिनम् ।

समागारान् चरेद्द्वैद्वयं स्वकर्म परिकीर्तयन् ॥ (१२२)

तेभ्यो लब्धेन भिक्षेण वर्तयन्नेककालिकम् ।

उपस्पृशंस्त्रिपवर्णमब्देन* स त्रिशुद्धयति* ॥

(म. स्मृ. ११. ११८-१२३)

इति । वसिष्ठोऽपि—

‘ब्रह्मचारी चेत् स्त्रियमुपेयादरण्ये चतुष्पथे
लौकिकेऽग्नौ रक्षोदैवतं गर्दभं पशुमालभते ।

(१) नैर्ऋतं वा चरुं निर्वपेत् । (२)

* काणः* इत्येवं विशेषोऽत्र दृष्टव्यः । नैर्ऋतदैवतैर्मन्त्रैः प्रधान
देवतायै वपादिहोमान् हुत्वा तदन्ते—

‘सभा सिञ्चन्तु मरुतः समिन्द्रः सम्मूहस्पतिः ।

तश्चापमग्निः सिञ्चतु प्रजया च धनेन च’ ॥

इत्येतेन मन्त्रेण मारुतेन्द्र-वृद्धस्पत्यपीना घृतेनाहुतीर्जुहुयात् । केषु-
चित्सुस्तकेषु समाधिचयीति पाठः । केषुचिच्च शमित्युचेति पाठः । तत्र
शमप्रतिप्रतिरिति कर्क यावत् स्यात् । वस्तुतस्तु इदमप्रामाणिकमिति
प्रतिभाति । विज्ञानेश्वरस्तु—

‘समापमद्भि सिञ्चन्ता पशसा ब्रह्मवर्चसेन’

इति पठानि तदपि चिन्त्यम् ।

१. All others, except A. I. and the text, read होमान् for होम.
२. B. C. D. E. F. and I. read शशि रक्षया, E. G. H. and J. शमिरक्षया
both for शमिरक्षया ३. C. D. E. F. G. and J. read वायु- for वायु-
४. G. reads समागारे for समागारान्. ५. The text adds तु after त्रिपवर्ण.
६. The text reads भातमेत for भातमेत.

तेस्य जुहुयात्-कामाय स्वाहा, कामकामाय
स्वाहा, निर्ऋतये स्वाहा । रक्षो देवताभ्यः
स्वाहा ' । (३)

(व. स्मृ. २३. १-३)

इति । तत्र श्रोत्रियस्य पशुरश्रोत्रियस्य चरुरिति द्रष्टव्यम् ।
शङ्खस्तु* वर्णभेदेन व्रताविशेषमाह-

‘ गुप्तायां वैश्यायामवकीर्णः संवत्सरं
त्रिपवणमनुतिष्ठेत् क्षत्रियायां द्वे वर्षे ।
ब्राह्मण्यां त्रीणि वर्षाणि*’ ।

इति । यदप्यङ्गिरसोक्तम्-

‘ अवकीर्णिनिमित्तं तु ब्रह्महत्याव्रतं चरेत् ।

चीरवासास्तु पण्मासान् तथा मुच्येन किल्बिषात्’ ॥

इति तदीपद्वयभिधारिणीविषयम् । अत्यन्तव्यभिचारिणीषु
पुनः शङ्ख आह-

* या स्त्री वैवाहिके पत्यौ मृते जीवति वा तमुन्मत्तं वञ्चयित्वा वा अन्य-
मेकमेवाश्रयेत् । ननु कुलटा भवेत् सा गुप्तेत्यभिधीयते । तादृशवैश्य-
जानीयस्त्रियामवकीर्णः क्षत्रियाब्राह्मण्योश्चावकीर्णः उक्तं प्रापश्चित्तमाचरे-
दित्यन्वयः ।

१ All, except I and the text, add तत्र before तस्य २ B. D. G. and J. omit कामकामाय स्वाहा, while except A. B. D. and the text omit निर्ऋतये स्वाहा and B. D. and the text read निर्ऋतये for निर्ऋतये ३ B. C. and D. F. omit पशु अभ्योषयस्य The Vjjuaneswara quotes following Sūtras under the name of Śaṅkha Lakṣitaṇ and it may be possible. ४ I reads अवकीर्णः for अवकीर्णः. ५ Except A. C. F. G. I. all others read पण्मासान् ६ B. D. and G. read मयस्य for मयस्य ७ B. and D. read अत्यन्तव्यभिचारिणीषु and C. F. G. H. and J. अत्यन्तव्यभिचारिणीषु all for अत्यन्तव्यभिचारिणीषु

‘स्वैरिण्या ब्राह्मण्यामवकीर्णं पद्मात्रमुपो-
पितो गा दद्यात् । क्षत्रियायामुपोपित-
स्त्रिरात्र धृतपात्र दद्यात् । वैश्याया चतुर्थ-
कालाहारो ब्राह्मणान् भोजयित्वा यवस-
भार च गोभ्यो दद्यात् । वृषल्यामवकीर्णं
सचैलस्नात उदकुम्भ ब्राह्मणाय दद्यात् ।
गोष्ववकीर्णं प्राजापत्य चरेत् । रण्डाया-
मेवकीर्णं पलालभार सौसमाप च दद्यात् ।

इति । अत्र च

‘ब्राह्मणस्यार्धं क्षत्रियं’

इति न्यायो नास्ति किन्तु समानमेव त्रयाणां वर्णानाम् ।
तदाह शाण्डिल्य —

‘अवकीर्णी द्विजो राजा वैश्यश्चापि खरेण तु ।

इष्ट्वा भैक्षाशिनो नित्यं शुद्ध्यन्त्यन्दात् समाहिता’ ॥

इति । अभ्यासे कण्व आह—

‘प्रथमे दिवसे रात्रात्रकीर्णी गर्दभेन तु ।

यजेदेव यथाभ्यासमन्देनैकेन शुद्ध्यति’ ॥

१ Except A and I. all others omit पृतपात्र दद्यात् २ B and D omit च ३ We follow here A and I while all others read पण्डाया for रण्डाया and G सपलालभारं for पलालभारं V] ⁱⁿ ^{the} ^{text} ^{also} reads पण्डाया ४ I reads शविष्यस्य for शविष्ये ५ G substitutes तथा for तत्र ६ G reads अवकीर्णा for अवकीर्णी ७ We are unable to find out the proper reading of this quotation B C D F F G H and J read प्रथमे दिवसे रात्रात्रकीर्णी गर्दभेन तु यजेत् । एव यथाभ्यासमन्देनैकेन शुद्ध्यति ॥ while G omits तु and I reads अथयम दिवसे रात्रात्रकीर्णी गर्दभेन यजेत् । या त रात्रात्रकीर्णः अभ्यासमन्देनैकेन शुद्ध्यति ॥

इति । तत्र विशेषमाह गौतमः—

‘तस्याजिनमूर्ध्ववालं परिधाय लोहितपात्रैः
सप्त गृहान् भिक्षं चरेत् कर्मावधानः’ ।
(गौ. स्मृ. २४. १६)

इति । अवकीर्णिलक्षणमाह जानूकर्ण्यः—

‘स्कन्दितं व्रतिना रेतो येन स्याद्ब्रह्मचारिणा ।
कामतोऽकामतः प्राहुरवकीर्णीति तं बुधाः’ ॥

इति । धेति-वनस्थयोस्त्वधिकं व्रतमाह शाण्डिल्यः—

‘वानप्रस्थो यतिश्चैव स्कन्दने सति काषतः ।
पराकत्रयसंयुक्तमवकीर्णव्रतं चरेत्’ ॥

इति । यतेः पुनर्गार्हस्थ्यस्वीकारे संवर्त आह—

‘संन्यस्य दुर्मतिः कश्चित् प्रत्यापत्तिं व्रजेद्यदि ।
स कुर्यात् कृच्छ्रमश्रान्तः षण्मासान् प्रत्यवन्तरम्’ ॥
(सं. स्मृ. १९९)

१ G I and J read लोहितपात्र for लोहितपात्र. २ C D F. G. and H substitute खण्डित for स्कन्दित while I खण्डितव्रतिना for स्कन्दित व्रतिना. ३ C and F omit यति- ४ Except A and J, all others substitute खण्डने for स्कन्दने ५ B and D omit the following —

‘संन्यस्य दुर्मतिः कश्चित्प्रत्यापत्तिं व्रजेद्यदि ।

स कुर्यात् कृच्छ्रमश्रान्तः षण्मासान् प्रत्यवन्तरम्’ ॥

इति । वृद्धपराशरोऽपि—

‘य प्रत्यवन्तितो विन प्रव्रज्याता विनिर्गते ।
अनाश्रान्निवृत्तश्च गार्हस्थ्यं च चिकीर्षति ॥
अथैव षण्मासिकं कृच्छ्रं नियतात्मा समाहति ।
चरेत् वीणि च कृच्छ्राणि वीणि चा-द्रावणानि च ॥

६. II. reads प्रत्यापत्त्य for प्रत्यापत्ति and the text reads —

— — — — — अपरस्यार्थं त्विय व्रजेत् ।

स कुर्यात् कृच्छ्रमश्रान्तः षण्मासान् प्रत्यवन्तरम्’ ॥

while I reads प्रत्यव व्रतम् for प्रत्यवन्तरम्

इति । वैद्वपराशरोऽपि—

‘यः प्रत्यवसितो विप्रः प्रवज्यातो विनिर्गतः ।
अनाशकनिवृत्तश्च गार्हस्थ्यं च विकीर्षति ॥
चरेत् पाण्मासिकं कृच्छ्रं नियतात्मा समाहितः ।
चरेत्त्रीणि च कृच्छ्राणि त्रीणि चान्द्रायणानि च ॥
जातकर्मादिभिः सर्वैः संस्कृतः शुद्धिमाप्नुयात्’ ।

इति । तत्र ब्राह्मणस्य पाण्मासिककृच्छ्रं । क्षत्रियस्य चान्द्रायणत्रयम् । वैश्यस्य कृच्छ्रत्रयमिति व्यवस्था । अत्र पाण्मासिकादित्रयत्रय ब्राह्मणस्यैव सकृदभ्यासाद्यपेक्षया व्यवस्थापनीयमित्यन्ये । त्रतान्तरलोपेऽप्यवकीर्णिततमतिदिशति मनुः—

‘अकृत्वा भैक्षचरणमसमिद्वयं च पावकम् ।

अनातुरः सप्तरात्रमवकीर्णितं चरेत्’ ॥

(म. स्मृ. २. १८७)

* विज्ञानेश्वरस्तु—‘ब्राह्मणस्यैव शक्ति-सकृदभ्यासाद्यपेक्षया व्यवस्थितं प्राणश्चित्तं द्रष्टव्यम्— इत्याह ।

१ C and F read तद्वपराशरोऽपि The Viṣṇuśara quotes this following line under the name of Parāśara (side 3280 Com) not Vaidh Parāśara, but these lines do not occur in the text of Parāśara २ Viṣṇuśara substitutes चरेत् for च चरेत् Except I, all others omit this line —

चरेत्पाण्मासिकं कृच्छ्रं नियतात्मा समाहितः ।

but the author Viṣṇuśara explains this line ३ A reads स चरेत् त्रीणि कृच्छ्राणि for चरेत्त्रीणि च कृच्छ्राणि ४ All others, except A and I, read व्यवस्थापनीयम् and omit इत्यन्य

इति । यत्तु याज्ञवल्क्य आह—

‘भैक्षान्निकार्ये त्यक्त्वा तु’ मन्त्रावमनातुर ।
 कामावकीर्ण इत्याभ्यां जुहुयादाहुतिद्वयम् ॥
 उपस्थानं ततः कुर्यात् सम्मासिञ्चेत्त्वेन तु’ ।
 (या. स्मृ. ३. २८१-२८२)

इति ! होममन्त्रौ तु—

‘कामावकीर्णोऽस्म्यवकीर्णोऽस्मि काम-
 कामाय स्वाहा । कामावपन्नोऽस्म्यवपन्नो-
 ऽस्मि कामकामाय स्वाहेति’ ।

(गौ. स्मृ. २५. ९-१०)

इति ! एतच्च गुरुशुश्रूषादिकार्यव्यपनयाङ्करणे द्रष्टव्यम् ॥

मुतादिविक्रयप्रापश्चित्तम् ।

मुतादिविक्रये उपपातकसाधारणोक्त प्रायश्चित्तं ध्येयम् ।
 यत्तु शाङ्खेनोक्तम्—

‘देव-गृह-प्रतिश्रयोद्याना-ऽऽराम-सभा-प्रपा-तटाक-
 पुण्य-सेतु-सुतविक्रय कृत्वा तप्तकृच्छ्रं चरेत्’ ।

*‘अनातुर.’ व्यापिरहितो ब्रह्मचारी । ‘सम्मासिञ्चेत्तु’ इति मन्त्र ।

१ B D G and J read सम्मासि च त्वनेन तु for सम्मासिञ्चेत्त्वेन तु while I is quite mistaken here २ G reads कामकीर्णोऽस्मि कामका-
 माय स्वाहा for कामावकीर्णोऽस्म्यवकीर्णोऽस्मि कामकामाय स्वाहा ३ I and
 the text read कामानिदुग्धाऽस्म्यनिदुग्धाऽस्मि but neither our man-
 uscripts nor Vijnanavarada follow this reading

इति यच्च वृद्धपराशरेणोक्तम्—

‘ विक्रीय कन्यकां गां च कृच्छ्रं सान्त्वयनं चरेत् ।

इति तदापद्यकामतो द्रष्टव्यम् । यत्तु चतुर्विंशतिमते-
भिहितम्—

‘ नारीणां विक्रयं कृत्वा चरेद्यान्द्रायणव्रतम् ।

द्विगुणं पुरुषस्यैव व्रतमाहुर्मनीषिणः । ॥

इति तैत्तिरीय कामतो द्रष्टव्यम् । यत्तु पैटीनसिराह—

‘ आराम-तटाकौदपान-पुष्करिणी-सुकृत-सेन-

विक्रये विपणनस्नाय्यध-गायी ब्रह्मचारी

चतुर्थकालाहारः संवत्सरेण पूतो भवति ’ ।

इति तदभ्यासविषयम् ॥

कन्यादूषणप्रायश्चित्तम् ।

कन्यादूषणे उपपातकसाधारणप्रायश्चित्तं विज्ञेयम् । यत्तु
शङ्ख आह—

‘ कन्यादूषी सोमविक्रयी च कृच्छ्राब्दे चरयाताम् ।

१ B and D, omit the following —

----- कृच्छ्रं सान्त्वयनं चरेत् ।

इति तदापद्यकामतो द्रष्टव्यम् । यत्तु चतुर्विंशतिमतेभिहितम्—

‘ नारीणां विक्रयं कृत्वा चरेद्यान्द्रायणव्रतम् ।

द्विगुणं पुरुषस्यैव व्रतमाहुर्मनीषिणः ॥

and II omits the following —

यत्तु चतुर्विंशतिमतेभिहितम्—

‘ नारीणां विक्रयं कृत्वा चरेद्यान्द्रायणव्रतम् ।

द्विगुणं पुरुषस्यैव व्रतमाहुर्मनीषिणः ॥

इति तत्तद्वैय कामतो द्रष्टव्यम् ।

२ G, C I and J omit नत before सर्वद ३ C I do not insert
मुन ४ B D and G read कृच्छ्राब्दे for कृच्छ्रादौ

इति यच्च हारीतः—

‘कन्यादूषी सोमविक्रयी वृषलीपतिः कौमार-
दारत्यागी सुरा-मद्यपः शूद्रयाजको गुरोः
प्रतिहन्ता नास्तिको नास्तिकवृत्तिः कृतघ्नः
कूटव्यवहारी ब्रह्मघ्नो मित्रघ्नो मिथ्याश्रमशंसी
पतितसंध्यवहारी मित्रधुक् शरणागतघाती
प्रतिरूपकवृत्तिरित्येते पञ्चतपोऽभावकाशजल-
शयनाद्यनुतिष्ठेयुर्गाम-वर्षा-हेमन्तेषु । मासं
गोमूत्रयावकमश्रीयुः’ ।

(हा. स्मृ. २. ४-५)

इति तत् प्रातिलौम्येन कन्यादूषणे द्रष्टव्यम् ॥

अथ द्यूतादिव्यसनप्रायश्चित्तम् ।

द्यूतादिव्यसनेष्वप्युपपातकसाधारणोक्त प्रायश्चित्तं योज्य
म् । यत्तु वीधायनः संवत्सरव्रतमाह—

‘अथाशुचिकराणि । (१५) द्यूतमभिचारो
ऽनाहिताग्नेरुच्छ्वृत्तिता समावृत्तस्य भैक्ष-
चर्या तस्य चैव गुरुकुले वास ऊर्ध्वं चतुर्भ्यो

१ B D and H. read कन्याविक्रयी and G reads कन्याविक्रयी
for कन्यादूषी २ J does not insert नास्तिको ३ Except I, all other.
read ब्राह्मण मित्रघ्नो for ब्रह्मघ्नो मित्रघ्नो, C and F. add प्रायश्चित्तं विज्ञेयम् ।
यत्तु शङ्खभाट्ट कन्यादूषी सोमगतघाती प्रतिरूपकवृत्ति &c, after शरणा
४ All others, except A E H. and I read प्रतिरूपकावृत्ति for प्रति-
रूपकवृत्ति ५ I reads पञ्चतपोऽल शयनाद्यनुतिष्ठेयु for पञ्चतपो-
भावकाशजलशयनाद्यनुतिष्ठेयु ६ B and D read वदय, C F आनन्द्य
च G वदय च, H E and I आनाद्य च and J. वत्स्य च all for तस्य चैव

मासेभ्यो येश्च तमध्यापयति । नक्षत्रनिर्देशने
 चेति । तेषां तु निर्देशः (१६) द्वादश मासान्
 द्वादशार्धमासान् द्वादश द्वादशाहान् द्वादश-
 पडहान् द्वादश ज्यहान् द्वादशाहं पडहं ज्यह-
 मेकाहमिति अंगुलिकरनिर्देशः । (१७)

(औ स्मृ २. १. २. १५-१७)

इति तदध्यासविषयम् । यदप्याह प्रचेता -

अनृतवाक् तत्करो राजभृत्यो वृक्षारोपकवृत्ति-
 र्गर्दोर्ध्रिदध् रथ-गजारोहणवृत्ति रङ्गोपजीवी
 कूटपणिक शूद्रोपाध्यायो वृषलीपतिर्भाण्डिको
 नक्षत्रोपजीवी श्वेवृत्तिर्ब्रह्मजीवी चिकित्सको
 देवलक पुरोहितः कितवो मद्यप कूटकारको-
 ऽपत्यविक्रयी मनुष्य-पशुविक्रेता चेति । तानु-
 हरेत् समेत्य न्यायतो ब्राह्मणो व्यवस्थया सर्व-
 द्वेध्यस्यागे चतुर्यकालाहारा सवत्सरं विपवण-

१ I read यश्च तमध्यापयति and the text तस्य अध्यापने for यश्च तमध्यापयति while G adds अवि for अध्यापयति २ The text reads नक्षत्रनिर्देशः for तमध्यापयति ३ We follow here A and the text, while all others omit तेषां तु निर्देशः ४ G omits द्वादशार्धमासान् द्वादश ५ G reads पड द्वादश-ज्यहान् for द्वादश पडहान् द्वादश ज्यहान् ६ Except A and the text, all others omit द्वादशाहं पडहं ७ The text reads यथाकर्म व्यास for अंगुलिकरनिर्देशः ८ G omits अवि ९ B D and G omit गजारोहणवृत्ति while except A, all others read श्वमणिक १० B D and H omit श्वेवृत्तिर्ब्रह्मजीवी ११ G substitutes अवि for च. १२ C E and G read सर्वस्यागे for सर्वद्रव्यस्यागे

मुपस्पृशेयुः । नस्यान्ते देव-पितृतर्पणं गेवाह्निकं
चेत्येवं व्यवहार्याः ।*

इति तदभ्यासविषयम् ॥

अनाश्रमवासे प्रायश्चित्तम् ।

अनाश्रमवासे हारीतेन प्रायश्चित्तमुक्तम्—

‘अनाश्रमी संवत्सरं भ्राजापत्यं कृच्छ्रं चरित्वा-
ऽऽश्रममुपेयात् । द्वितीयेऽतिकृच्छ्रं तृतीये कृच्छ्रा-
तिकृच्छ्रमत ऊर्ध्वं चान्द्रायणम्’ ॥

इति ।

शूद्रसेवाप्रायश्चित्तम् ।

शूद्रसेवायां बौधायन आह—

‘भेमुद्रसंयानम् (२) ब्राह्मणन्यासापहरणम् (३)

सर्वापण्यैर्व्यवहरणम् । (५) भूम्यनृतम् । (४)

शूद्रसेवनं च । (६) शूद्राभिजननम् । (७)

तदपत्यत्वं च । (८) तेषां च निर्वेशः । (९)

* सर्वा अपीमावृत्तयो गह्वा ब्राह्मणादित्रैवर्णिकानामेव । अत एव प्रायश्चित्तमपि तेषामेव । न तु येषा पारम्पर्यक्रमेणागता वृक्षारोपणाद्या वृत्तयः । तत्र अनृतवाक् तस्करः गरदोऽपिदश्च सर्ववर्णसाधारणाः । ब्रह्मजीव्यादयो द्विजा एव ।

१ G. reads चाह्निक for गवाह्निक. २ H reads अतिकृच्छ्रातिकृच्छ्र for कृच्छ्रातिकृच्छ्र. ३. B. and D. read समुद्रयानम्, C and F. अद्र दयानम् and L. G. H. and J. read समुद्रयानम् all for समुद्रसंयानम्, while I reads समुद्रयाने । ब्राह्मणन्यासापहरणे । सर्वापण्यैर्व्यवहरण । भूम्यनृते । ४. The text reads ब्राह्मणन्यासापहरणम् ५. The text interchanges these two Sūtras ६ Except A and I, all others read शूद्रसेवाया च । शूद्रायामभिजायते तदपत्यं च भवति for शूद्रसेवनम् । शूद्राभिजननम् । तदपत्यत्वं च । while G omits च after सेवाया ७ The text reads उपयामन्यतमनं मरुत्वा for तेषां च निर्वेशः ।

चतुर्थकाले मितभोजिनः स्युरपोभ्युपेयुः स-
वनानुकल्पम् । स्थानासनाभ्यां विहरन्त
एते त्रिभिर्वपैस्तदपहन्ति पापम् । (१०)

(श्रौ. स्मृ. २. १. २. २-१०)

इति तद् बहुकालाभ्यामविषयम् ॥

जातिभ्रंशकराप्रप्रायश्चित्तम् ।

उपपानकानन्तरं जातिभ्रंशकराणि विष्णुनाऽनुक्रान्तानि ।

‘ब्राह्मणस्य रुजःकरणम् । (१) अत्रेयमद्यथो-
प्रातिः । (२) ज्यैष्ठ्यं पशुपु मैथुनाचरणं पुंसि
च । (३) इति जातिभ्रंशकराणि’ ।

इति । तेषु साधारणं प्रायश्चित्तं मनु-विष्णु आहृतुः—

‘जातिभ्रंशकरं कर्म कृत्वान्यतममिच्छया ।
चरेन्मौनतपनं कृच्छ्रं प्राजापत्यमनिच्छया’ ॥

(म. स्मृ. १. १. १२४; वि. स्मृ. ३८. ७)

इति । तत्र ब्राह्मणस्य रुजःकरणे प्रायश्चित्तमेकादशाध्या-

१ I. reads चतुर्थकाले मितभोजिनः and the text चतुर्थकालमितिभोजिनः both for चतुर्थकाले मितभोजिनः. २ E. reads सवनानुकल्पम्, B. and D. सवनानुकल्पम् for सवनानुकल्पम्. ३ B C D E F. G. H. and J read सपहन्ति and the text सपहन्ति for सपहन्ति. ४ C E F. G. H. and J. read अपेय for अपेय, while G. omits the following portion:—

—प्राति. ज्यैष्ठ्यं पशुपु मैथुनाचरणं पुंसि च । इति जातिभ्रंशकराणि’ ।

इति । तेषु साधारणं प्रायश्चित्तं मनु-विष्णु आहृतुः—

‘जातिभ्रंशकरं कर्म कृत्वान्यतममिच्छया ।

चरेन्मौनतपनं कृच्छ्रं प्राजापत्यमनिच्छया ॥

इति । तत्र ब्राह्मणस्य रुजःकरणम्.

५ I reads ज्यैष्ठ्यं for ज्यैष्ठ्यं, but it seems quite wrong. ६ Except the text, all others omit पुंसि. ७ The Vishnū reads पुंसि for पुंसि. ८ J reads अपेय for अपेय.

ये (५२-५३ श्लोकाभ्याम्) अभिहितम् । पशु-
मैधुने तु दशमाध्याये (१३ श्लोके) अभिहितम् ॥

सङ्करीकरणप्रायश्चित्तम् ।

जातिभ्रंशकरणान्तरं सङ्करीकरणान्यनुक्रान्तवान् विष्णुः-

‘ग्राम्यारण्यानां पशूनां हिंसा सङ्करीकरणम्’ ।

(वि. स्मृ. ३९. १)

इति । तत्र साधारणं प्रायश्चित्तं स एवाह-

‘सङ्करीकरणं कृत्वा मासमदनीत यावकम् ।

कृच्छ्रातिकृच्छ्रमथ वा प्रायश्चित्तं तु कारयेत्’ ॥

(वि. स्मृ. ३९. २)

इति । प्रतिपदं तु षष्ठाध्याये (२-१५ श्लोकैः) अभिहितम् ।

अपात्रीकरणप्रायश्चित्तम् ।

‘सङ्करीकरणान्तरमपात्रीकरणमनुक्रान्तवान् विष्णुः-

‘निन्दितेभ्यो धनादानं वाणिज्यं कुसीदजीवनम-

सत्यभाषणं शूद्रसेवनमित्यपात्रीकरणम्’ ।

(वि. स्मृ. ४०. १)

इति । तस्य च साधारणं प्रायश्चित्तं मनुराह-

‘अपात्रीकरणं कृत्वा तप्तकृच्छ्रेण शुद्ध्यति ।

शीतकृच्छ्रेण वा शुद्धिर्महासान्तपनेन वा’ ॥

(वि. स्मृ. ४०. २)

१. I. omits तु २ All others, except A. G. I. and the text, read सङ्करीकरणम् for सङ्करीकरणम् ३. Here also, except A. G. I. and the text, all read सङ्करीकरणम् for सङ्करीकरणम् ४. I. reads कृत्रिमसेन for कुसीदजीवनम् ५. The following quoted verse does not appear in the Mānḍ., but appears in the Vishnu. ६. The Vishnu reads भूय for शुद्धि..

इति ॥

मलिनीकरणपापप्रायश्चित्तम् ।

अपात्रीकरणानन्तरं मलिनीकरणमनुक्रान्तवान् विष्णुः—

‘पक्षिणां जलचराणां जलजानां च घातनम् । (१)

कृमि-कीटानां च । (२) मद्यानुगतभोजनम् । (३)

इति मलावहानि’ । (४)

(वि. स्मृ. ४१. १-४)

इति । तत्र साधारणं प्रायश्चित्तं स एवाह—

‘मलिनीकरणीयेषु तप्तकृच्छ्रं विशोधनम् ।

कृच्छ्रातिकृच्छ्रमथ वा प्रायश्चित्तं विशोधनम्’ ॥

(वि. स्मृ. ४१. ९)

इति ॥

प्रायश्चित्तविशेषः ।

अथ प्रकीर्णरुपप्रायश्चित्तविशेषोऽभिधीयते । तत्र
शरणागतत्यगे मनुराह—

‘शरणागतं परित्यज्य वेद विप्लव्य च द्विजः ।

संवत्सरं यवाहारस्तत्पापमपेक्षेधाति’ ॥

(म. स्मृ. ११. १९८)

इति । पतितादिसन्निधावध्ययने वसिष्ठ आह—

‘पतित-चण्डालैरावश्रवणे त्रिरात्रं वाग्य-

१ Except A and the text, all omit पक्षिणां जलचराणां जलजानां च घातनम् and read कृमि-कीटानां for कृमि कीटानां च २ B. D. and G read अपगर्भान् for अपगर्भादि, while P has तप्तकृच्छ्रं विशोधनम् before शरणागतं परित्यज्य ३ B. C D F. and G. read चण्डालैरावश्रवणे, but it may be चण्डालैरावश्रवणे, while F I. and J read -चण्डालादिश्रवणे and II -श्रवणे for चण्डालैरावश्रवणे.

ता अनश्नन्त आसीरन् । (३४) सहस्रपरमां
वाचमभ्यस्य ततः पूता भवन्तीति विज्ञायते ।

(व. स्मृ. २३. ३४-३५)

इति । एतद्बुद्धिपूर्वकविषयम् । अबुद्धिपूर्वके तु पदत्रिंश-
न्मतेऽभिहितम्—

‘चण्डालश्चोत्रावकाशे श्रुति-स्मृतिपाठे
एकरात्रमभोजनम्’ ।

इति । सर्पाद्यन्तैरागमने तु यम आह—

‘सर्पस्य नकुलस्याथ अज-मार्जारयोस्तथा ।

मृषिकस्य तयोष्ट्रस्य मण्डूकस्य च योषितः ॥

पुरुषस्यैडकस्यापि शुनोऽश्वस्य खरस्य च ।

अन्तरागमने सद्यः प्रायश्चित्तमिदं गृणु ॥

त्रिरात्रमुपवासश्च त्रिरहश्चाभिषेचनम् ।

ग्रामान्तरं वा गन्तव्यं जानुभ्यां नात्र संशयः’ ॥

(य. स्मृ. ६. ४८-५०)

इति । खरोष्ट्रयानारोहणादौ प्रायश्चित्तमाह याज्ञवल्क्यः—

१ I. reads वाग्यतेन दनव्रातीन सहस्रपरमा वाचमभ्यस्य ततः पूता भवन्तीति G and the text omit वाच and the text substitutes -परमं for -परमां, while J. reads सहस्रपरमा वा तदभ्यस्यान्ततः पूता भवन्तीति G. substitutes अभ्य for ततः while the text reads वा तदभ्यस्यान्त २ I omits न ३ I. adds कृते after -श्रोत्रावकाशे ४. J. reads तदंशान्तरागमने, but it does not give any proper meaning

‘प्राणायामी जले स्नात्वा खरयानोद्भ्यानगः ।

नम्रः स्नात्वा च भुक्त्वा च गत्वा चैव दिवा स्त्रियम्’ ॥

(या. स्मृ. ३. २११)

इति । इदं चाकामकारविषयम् । कामकारे तु यम आह—

‘खरोद्भविपमा नारी, समारुह्याथ वा पुमान् ।

यजने याजने कृच्छ्रमग्निश्चैव विनश्यति ॥

‘उद्भ्यानं समारुह्य खरयानं च कामतः ।

सवासा जलमाप्लुत्य प्राणायामेन शुद्ध्यति’ ॥

(म. स्मृ. ११. २०१)

इति ॥

मूत्र-पुरीषप्रापश्चित्तम् ।

अप्सु मूत्र-पुरीषादिकरणे मनुराह—

‘विनाशद्विरप्सु वाऽप्यर्थः शरीरं सन्निवेद्य तु ।

सचैल्लो बहिरौऽऽपुत्य गामालभ्य त्रिगुह्यति’ ॥

(म. स्मृ. ११. २०३)

इति । इदमकामकारविषयम् । कामकारे तु यम आह—

१ B C. D and F. read प्राणायाम. II. प्राणायामो and I प्राणायाम all for प्राणायामी २ A I and J. substitute मनु for यम the following quoted two verses are not found in the text of Manu, The second verse occurs in Manu, but differs in reading in the second half as follows—

स्नात्वा तु विमो विनारा - - - - - ॥

३ This verse is omitted by all others except A. and G. ४ Manu reads तु for च. ५ B. and D. read स्नात्वा, II reads अनामः and G. आप्याय्य all for भाते. ६ All others, except A. I. and the text, read सन्निवेद्य for सन्निवेद्य, while the text substitutes च for तु ७ I. reads बहिरौ for बहि

‘आपद्रतो विना तोयं शारीरं यो निषेवते ।

एकाहं क्षपणं कृत्वा सचैलं स्नानमाचरेत्’ ॥

(य. स्मृ. ५. २६)

इति । यच्चाहे सुमन्तुः—

‘अप्स्वमौ वा मेहतस्तप्तकृच्छ्रं कार्यविशोधनम्’ ।

इति तदनार्तपरतया योज्यम् ।

कर्मलोपप्रायश्चित्तम् ।

श्रौत-स्मार्तकर्मादिलोपे मनुराह—

‘वेदोदितानां नित्यानां कर्मणां समतिग्रमे ।

स्नातकव्रतलोपे च प्रायश्चित्तमभोजनम्’ ॥

(म. स्मृ. ११. २०३)

इति । अत्रोपवासस्य प्रतिपदोक्तेष्ट्यादिना समुचयः ।

पञ्चमहायज्ञाद्यकरणे बृहस्पतिरोह—

‘अनिर्वर्त्य महायज्ञान् यो भुङ्क्ते प्रत्यहं गृही ।

अनातुरः सति धने कृच्छ्रार्धेन विशुद्ध्यति ॥

आहिताग्निरुपस्थानं न कुर्याद्यज्ञकर्मणि ।

ऋती न गच्छेद्द्वार्या वा सोऽपि कृच्छ्रार्धमाचरेत्’ ॥

(बु. स्मृ. २. १३-१४)

इति ।

वैषम्यदानप्रायश्चित्तम् ॥

एकपक्षस्युपविष्टानां वैषम्येण दानादौ यमः—

१ B. C. D E. P. H. and J. read अथ दत्तः and G. for दत्तः
२ The word कार्यविशोधनम् occurs only in I. ३. All others, except A. and I., omit भार. ४. H. and D substitute दत्तकर्मणा for दत्तकर्मणि.

‘न पङ्क्त्यो विषमं दद्यान्न याचेन्न च दापयेत् ।

प्राजापत्येन कृच्छ्रेण मुच्यते कर्मणस्ततः’ ॥

इति । पतितादिसम्भाषणे तु गौतमः—

‘न म्लेच्छागुच्यधार्मिकैः सह सम्भाषेत । (१९)

सम्भाष्य पुण्यकृता मनसा ध्यायेत् । (२०)

ब्राह्मणेन वा सह सम्भाषेत ’ । (२१)

(गौ. स्मृ. १. १९-२१)

इति । अगुचेर्भोजने शातातप आह—

‘ भूत्रोच्चारं द्विजः कृत्वा अकृत्वा शौचमात्मनः ।

मोहाद्भुत्वा त्रिरात्रं स्याद्भुद्धौ सान्तपनं चरेत्’ ॥

(शा. स्मृ. २. ६४)

इति । बृहशातातपो ऽपि—

‘ भूत्रयित्वा व्रजन्मार्गे स्मृतिभ्रंशाज्जलं पिबेत् ॥

अहोरात्रोपितः स्नात्वा जुहुयात्सर्पिषाऽऽहुतीः’ ।

(वृ. शा. स्मृ. १३-१४)

१. G. omits —

‘ — विषमं दद्यान्न याचेन्न च दापयेत् ।

प्राजापत्येन कृच्छ्रेण मुच्यते कर्मणस्ततः’ ॥

- २ B. and D. read न भूत्रैरधार्मिकैः omitting -ऽगुचि- C E. F. and G.
 भूत्रैरधार्मिकैः, but the word अगुचि seems to be incorrect, both for
 न भूत्रैरधार्मिकैः ३ G. H. and I do not insert राह् and J. also
 does the same. ४. B D. G. and J. read अगुचो for अगुचे and I.
 अगुचिभोजने for अगुचेभोजने. ५ C and F. substitute तत्रोच्चारं for भूत्रो-
 चारं, but it is meaningless. ६ G. reads भुत्वा सान्तपनं for भुद्ध्या सान्तपनं.
 ७ I. reads मार्गे for मार्ग.

इति । व्याघ्रोऽपि—

‘अस्पृश्यस्पर्शनं कृत्वा यदा भुङ्क्ते गृहाश्रमी ।
अकामतस्त्रिरात्रं स्यात् पञ्चात्रं कामतश्चरेत् ॥
यतिश्चैव वनस्थश्च कुर्यातां तौ तदेवे’ तु ’ ।

इति । उशना अपि—

‘चण्डाल-श्रपचैः स्पृष्टो विष्मूत्रोच्छिष्ट एव च ।
त्रिरात्रेण विशुद्धः स्याद्भुक्तोच्छिष्टः पडाचरेत्’ ॥

इति । बृहस्पतिरपि—

‘अस्नात्वा तु यदा भुङ्क्ते पिण्डं दत्त्वा पितुर्व्रती ।
स्पृष्टा शवमुदक्यां वा चण्डालं सूतिकां तथा ॥
अकामतस्त्रिरात्रं स्याद्बुद्ध्या सान्तपनं चरेत्’ ।

इति । ब्रह्ममूत्रं विना मूत्र-पुरीषादिकरणे स्मृत्यन्तरे प्राय-
श्चित्तमुक्तम्—

‘विना यज्ञोपवीतेन यद्युच्छिष्टो भवेद् द्विजः ।
प्रायश्चित्तमहोरात्रं गायत्र्यष्टशतं तु’ वा ’ ॥

इति । इदं च कामकारविप्रयम् । अकामतस्तु—

‘पित्रतो मेहतश्चैव भुञ्जतोऽनुपवीतिनः ।
प्राणायामत्रयं पदकं नक्तं च त्रितयं क्रमात्’ ॥

१ J. reads तदेव for तदेव २ Except A, all others read विशुद्धि for विशुद्ध ३ I reads दत्त्वाऽपि तद्व्रती for दत्त्वा पितुर्व्रती ४ C. F. and G substitute च for वा ५ G reads बुद्ध्या for बुद्ध्या ६ B. and D. omit the following—

ब्रह्ममूत्रं विना मूत्र पुरीषादिकरणे स्मृत्यन्तरे प्रायश्चित्तमुक्तम्—

विना यज्ञोपवीतिन यद्युच्छिष्टो भवेद् द्विजः ।

७ 1. reads अपेत् for तु वा and G भवन for the same, while some substitute च for वा ८. Except A, all others omit च

इति । भोजनान्तरमाचमनमकृत्वासनादुत्थाने प्राय-
श्चित्तमाश्वमेधिकेऽभिहितम्—

‘यद्युत्तिष्ठत्यनाचान्तो भुक्तवानासनान्ततः ।

सद्यःस्नानं प्रकुर्वीत सोऽन्यथाऽप्रयतो भवेत्’ ॥

(‘भा. आ. प. १०६.२०)

इति । अपाङ्केयपङ्कौ भोजने मार्कण्डेय आह—

‘अपाङ्केयस्य यः कश्चित् पङ्कौ भुङ्क्ते द्विजोत्तमः ।

अत्रोरात्रोपितो भूत्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति’ ॥

इति । नीलीरक्तवस्त्रधारणे त्वापस्तम्ब आह—

‘नीलीरक्तं यदा वस्त्रं ब्राह्मणोऽद्वेष्टुं धारयेत् ।

अत्रोरात्रोपितो भूत्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति ॥ (४)

रोमकूपैर्यदाऽप्राच्छेदसो नील्यास्तु कस्यचित् ।

* वरनमिदं ‘त्रिवेन्द्रम्’ नगरीस्य राजकीयपुस्तकसङ्ग्रहस्य भारतान्तर्गते
आश्वमेधिके पर्वणि दृष्टव्यम् । देवनागराक्षरमुद्रितपुस्तकेषु नोपल-
भ्येत इति शोधकैर्वर्तितव्यम् ।

१ B and D read प्रायश्चित्तमुक्तम् for अनिहितम् २ text reads यच्च
मित्ररथनाशान्ता भुक्तवानासनान्ततः and F and D read नान्यथाऽप्रयता for
साऽन्यथा प्रयतो ३ B and D read अपाङ्कनयश्च for अपाङ्कनयस्य
४ B C D F G and J omit the following —

नीलीरक्तवस्त्रधारणे स्वापस्तम्ब आह—

नीलीरक्तं यदा वस्त्रं ब्राह्मणोऽद्वेष्टुं धारयेत् ।

अत्रोरात्रोपितो भूत्वा पञ्चगव्येन शुद्ध्यति ॥

५ The text reads कर्तव्यम् for कस्यचित्

इति । भृगुरपि—

‘स्तीधृता शयने नीली ब्राह्मणस्य न दुप्यति ।

नृपय वृद्धवैश्यस्य पर्वद्वयं हि धारणम् ॥

कम्बले पट्टसूत्रे च नीलीसगो न दुप्यति’ ।

इति । ब्रह्मतरुनिर्मितखट्वाद्यारोहणे शाङ्गः—

‘अध्यास्ये शयनं यानमासनं पादुके तथा ।

द्विजः पलाशवृक्षस्य विराजं तु व्रती भवेत् ॥

क्षत्रियस्तु रणेऽर्त्वा पृष्ठं प्राणपरायणः ।

संवत्सरं व्रतं कुर्याच्छित्वा पिप्पलपादपम् ॥ (४९)

द्वौ विप्रौ ब्राह्मणा-अग्नी वा दम्पती गो-द्विजोत्तमौ ।

अन्तरेण यदा गच्छेत् कृच्छ्रं सान्तपनं चरेत् ॥

होमकाले तथा दोहे स्वाध्याये दारसद्वहे ।

अन्तरेण यदा गच्छेत् द्विजश्चान्द्रायणं चरेत् ॥

(डा. स्मृ. १७. ४८-५१)

१. C. F. read वृद्धी पर्वद्वयस्य for वृद्धवैश्यस्य and B. C. D. G. F. G. and H. read पर्वद्वयं विधारणम्, while I. स्वर्गो वज्रैस्तु धारणम् both for पर्वद्वयं विधारणम् २. B. reads कम्बली पट्टसूत्रे च नीलीसगो D reads the same, but substitutes पट्ट for सूत्र ३. B. and D. read यानय for यानमास्य, but it seems to be a mistake; while G. reads अयस्य for the same and the text omits this and following one line ४ I. reads विराजन्तु for विराजं तु. ५ We follow here A. and the text, while all others read पृष्ठं दश (or दशसु पृष्ठैः) the text substitutes हस्तैः दश and प्राणपरायणम् for प्राणपरायणः. ६, Except A. and the text all others read वृक्षकल-प्रथमं for पिप्पलपादपम्, but the reading is quite useless here. ७. This and the following three lines are not found in the printed copy of the text Bombay edition, but these occur in the manuscript copy. ८. B. and D. omit this and the following one line.

इति । दुःस्वप्नारिष्टदर्शनादौ स एवाह—

‘दुःस्वप्नारिष्टदर्शनादौ घृतं हिरण्यं च दद्यात्’ ।

इति । तीर्थयात्रामन्तरेण देशान्तरगमने देवलः प्रायश्चित्तमाह—

‘सिन्धु-सौगन्ध-सोवीरेण तथा प्रत्यन्तवासिनः ।

अङ्ग-वङ्ग-कलिङ्गांश्च गन्वा संस्कारमर्हति’ ॥

(दे. स्मृ. ६१)

इति । सूर्योदयादिकालशयने प्रायश्चित्तमाह यमः—

‘सूर्योदये तु यः शेते सूर्याभ्युदित उच्यते ।

अस्तं गते तु यः शेते सूर्यनिर्मुक्त उच्यते ॥

ब्रह्मस्तेनावुभौ सम्यग्होग्रयोपितौ’ शुची ।

गायत्र्या दशसाहसं कुर्यादिकौट्टिकं पृथक्’ ॥

इति । मनुरपि—

‘तं चेदभ्युदियात् सूर्यः गयानं कामकोरतः ।

निम्नोचेदाभ्यविज्ञानात् जपञ्चपवेऽदिनम्’ ॥

(म. स्मृ. २. २२०)

१ All others, except A. and I, omit -इति-. २ B and D. read स्वप्नारिष्टदर्शनात् both for दुःस्वप्नारिष्टदर्शनादौ ३. J. reads सासीराः for -सोवीरेण. ४. I. reads कलिङ्गाद्यान् for कलिङ्गान्. ५. G. reads गन्वा for गन्वा. ६. C. and F. omit सूर्याभ्युदितोऽस्तोऽदिनम् प्रायश्चित्तमाह यमः; while B and D. omit only यमः. ७. Except १ and J. all others read ब्रह्मस्तेनावुभौ सम्यग्होग्रयोपितौ. ८. B. and D. read कुर्यादिकौट्टिकं. ९. G. कुर्यादिकौट्टिकं both for कुर्यादिकौट्टिकं; while I. what totē. पृथक् for पृथक्. १०. B. D. and G. read अभ्युदियान् for अभ्युदियान्. ११. The text reads कामकोरतः for कामकोरतः. १२. B and D read निम्नोचेदा for निम्नोचेदा.

इति । गौतमस्तु ब्रह्मचारिणो विशेषमाह—

‘मूर्याभ्युदितो ब्रह्मचारी तिष्ठेदहरभुञ्जानो
अभ्यस्तमितश्च रात्रिं जपेत् सावित्रीम्’ ।

(गौ. स्मृ. २३. २१)

इति । यति-वनस्थयोर्विशेषमाह वसिष्ठः—

‘वनस्थश्च यतिश्चैव सूर्येणाभ्युदितौ यदि ।

ब्रह्मकूर्वाशिनौ भूत्वा जपेतां प्रणव त्वहः’ ॥

(व. स्मृ. २८. ४१ आन्ध्रपुस्तके)

इति । दण्ड-कमण्डल्यादिनाशे प्रायश्चित्तमाह पैठीनसिः—

‘नष्टे दण्डकाष्ठे भैक्षं दत्त्वा ब्राह्मणाय तदह-
रुपवसेत् । अन्यं प्रयच्छेद्गुरुः । कमण्डलाव-
प्येवमेव । नष्टायां मेखलायां त्रिवृत्तमाचरेत्’ ।

इति । सन्ध्या-अग्निकार्यलोपे संवर्तः—

‘सन्ध्यामापदि नोपास्ते अग्निकार्यं यथाविधि ।

सावित्र्यष्टसहस्रं तु जपेत् स्नात्वा समाहितः’ ॥

(सं. स्मृ. २. २७)

इति । स्वगकृत्रिरीक्षणे प्रायश्चित्तमाह यमः—

१. All others, except A I. and J., read शिराश्च or राशि २ B C. D E F. G. H. I. and J. read सूर्येणाभ्युदितौ for सूर्येणाभ्युदितौ. ३ We follow here A. and J., while B. C D. F. G. and H read गत्वा इत्या, E. omits इत्या and I. गत्वा तदद्या all for इत्या ४ G. reads सन्ध्यामापिनोऽप्यास्ते for सन्ध्यामापदि नोपास्ते ५ Except A. and I all others do not insert दन., but the quoted verse elsewhere is quoted under the same name (Vol. I, Part 3, p 226, l. 4)

‘प्रत्यादित्यं न मेहेत न पश्येदात्मनः शकृत् ।
दृष्ट्वा सूर्यं निरीक्षेत गामार्गं ब्राह्मणं तथा’ ॥
(य. स्मृ. ५. १३)

इति । भोजनकालेऽशुचित्वे वृद्धशातातपः—

‘यदा भोजनकाले तु अशुचिर्भवति द्विजः ।
भूमौ निक्षिप्य तं प्रासै स्नात्वा विप्रो विशुद्ध्यति ॥
भक्षयित्वा तु तं प्रासमहोरात्रेण शुद्ध्यति ।
अशित्वा सर्वमेवात्रं त्रिरात्रेण विशुद्ध्यति’ ॥
(वृ. शा. स्मृ. १६-१७)

इति । श्राद्धे निमान्तितस्य कालातिक्रमे यम आह—

‘केतनं कारयित्वा तु योऽतिपातयते द्विजः ।
ब्रह्मदत्त्यामैवान्नोति शूद्रयो नौ प्रजायते ॥
एतस्मिन्नेनसि प्राप्ते ब्राह्मणो नियतव्रतः ।
यतिचान्द्रायणं चीर्त्वा ततश्चान्द्रायणं चरेत्’ ॥
(य. स्मृ. ५. १४-१५)

इति । क्षत्रियाद्युपसंग्रहणे हारीत आह—

‘क्षत्रियाभिवादने श्चोरात्रमुपवसेत् । वै-
श्यस्यापि । शूद्रस्याभिवादने त्रिरा-
त्रमुपवासः । तथा शय्याऽऽशुद्धपादुको-

१. G. substitutes च for तु २. B, C D, G and H. read समाप्तापि for भवाप्नोति. ३. A. reads नीर्त्वा for चीर्त्वा. ४. J. omits शय्याऽशुद्ध-
पादुकोपसंग्रहणे हारीत आह—, while B. and D. read हारीत omitting आह. ५. H.
and I. read उपवासः while I. inserts इदम् after उपवासः. ६. C. F.
and J. omit अपि । शूद्रस्या- and read वैश्यस्याभिवादने, while B. and D.
omit अपि. ७. H. and D. omit उपवासः शय्याऽशुद्धपादुकोपसंग्रहणे हारीत आह—
धारास्य-भाट्टकपदेवमापुमानिरताऽनिरातने

पानदारोपितेमादोच्छिष्टा-अन्धकारस्थ आह-
कृज्जपदेवतापूजाभिरताशभिवादाने त्रिरात्र-
मुपवास स्यात् । अन्यत्र निगन्त्रितेनो-
न्यत्र भोजने अपि त्रिरात्रमुपवास ' ।

(हा स्मृ २१ ७-१०)

इति ॥

अभिशमनप्रायश्चित्तम् ।

मिथ्याभिशासने* प्रायश्चित्तमाह याज्ञवल्क्य -

‘मन्वापापीपपापाभ्या यो-भिगसेन्मृषा परम् ।

अब्भक्षो मासमासीत स जापी भियतेन्द्रिय ’ ॥

(या स्मृ ३ २८५)

इति । जपश्च शुद्धवर्तीना[†] कार्य । तथा च वसिष्ठ -

‘ब्राह्मणमनुनेनाभिशास्यै पतयिनोप-

पननीयेन वा मासमब्भक्ष शुद्धवती-

रावर्तयत् । अश्वमेधानभूय वा गच्छेत्’ ।

(व स्मृ २३ ३९)

* मिथ्याभिशासन निर्दुष्टमपि दोगवानपमिति प्रख्यापनम् ।

† ‘एतेऽनिन्दस्त्वामीशान’—इत्यादिका कः शुद्धवर्तीसजका । ता
आवर्तयेत् जपेदियर्थः ।

१ C and E read यादृकारणस्य अपि for पादुकापानगरादित while
H and J पादुकापानगरादित for the same and आधकारस्थ for
अधकारस्थ २ All others except A I read निगन्त्रितेऽन्यत्र for निगन्त्रि-
तेनाप्य ३ H D and H insert मन्वा after उपवास ४ G and I
read परम् for परम् ५ G and J read अनुभा for उपनभा ६ Except
A C and the text all others read आनयत्य for अभिषम्य ७ Except
A I and the text all read स मासम् for मासम्

इति । हारीतोऽपि—

‘अनृताभिशांसनाक्रोशे गुरूणां पैशुनेषु च ।
एकविंशतिरात्र तु पिबेद्ब्राह्मो सुवर्चलाम्’ ॥
(हा. स्मृ. ११. ३)

इति । शङ्ख-लिखितौ—

‘नास्तिकवृत्तिः कृतघ्नः कूटव्यवहारी
ब्राह्मणवृत्तिघ्नो मिथ्याभिशांसन इत्येते
पञ्चसंवत्सरान् ब्राह्मणगृहे भैक्ष्यं
चरेयुः । संवत्सरं धौतं भैक्ष्यमग्नीयुः ।
पण्मासान् वा गा अनुगच्छेयुः’ ।

इति । एतेषां वचनानां यथायोगं व्यवस्था द्रष्टव्या ॥

अभिशास्तप्रायश्चित्तम् ।

अभिशास्तप्रायश्चित्तमाह याज्ञवल्क्यः—

‘अभिशास्तो मृषा कृच्छ्रं चरेदग्नेयमेव वा ।
निर्वपेत्तु पुरोडाशं वायव्यं पशुमेव वा’* ॥
(या. स्मृ. ३. २८७)

* अग्नेयमग्निदेवताकं चरं निर्वपेत् । अथ वा वायुदेवताकं चरमित्यन्वयः । अपराकादिसर्वसम्मतो ज्यमेव पाठः । कश्चित् ‘चरम्’ इति पाठो दृश्यते । तत्र अग्निदेवताकं चरं वायुदेवताकं पशुमित्यन्वयः । तथापि नार्य पाठो युक्तः । चरनिर्वापस्य पश्वात्मनस्य च लघुत्व गुरुत्वात् तयोः समविरूप्यो न सम्भवति ।

१ G reads अनृताभिशांसनाक्रोशे for अनृताभिशांसनाक्रोशे २ E and I. read पैशुनेषु च for पैशुनेषु च ३ J omits धौत ४ G and I omit वा. ५ Only A. and the text substitute चरम् for पशुम् and G reads च for वा.

इति । यत्तु वसिष्ठवचनम्—

‘एतेनैवाभिशास्तो व्याख्यातः’ ।

(व. स्मृ. २३. ३७)

इति तत्तदेवाकृतप्रायश्चित्तस्ये द्रष्टव्यम् । यत्तु पैठीनसि-
नोक्तम्—

‘अनृतेनाभिशास्तः कृच्छ्रं चरेत् । मासं
पातकेषु । महापातकेषु द्विमासम्’* ।

इति तदपि वसिष्ठेन समानविषयम् ।

तदेव विष्णुनाऽनुष्ठान्तानामतिपातकादीनां प्रेक्षणीयका-
न्तानां दशविधानां पापानां सामान्यतो विशेषतश्च प्रायश्चि-
त्तानि प्रतिपादितानि ॥

अथ रहस्यप्रायश्चित्तान्यभिधीयन्ते ।

यत् पाप कर्तव्यतिरिक्तेनान्येन केनचिदपि न ज्ञातं तत्रह-
स्यम् । तस्य प्रायश्चित्तमपि रहस्येव कर्तव्यम् । तथा च
हारीतः—

* पातकलक्षणं पूर्वमुक्तम् । तेन पातकेनाभिशास्तो मास महापातके-
नाभिशास्तो मासद्वयं कृच्छ्रमाचरेत् ।

१. B C D and F read अकृतप्रायश्चित्त for अकृतप्रायश्चित्तस्य and
G omits यत्तु before पैठीनसिनोक्तम् २ G and H read विष्णुना
कान्तानां for विष्णुनानुष्ठान्तानां ३ B C and D omit प्रकीर्णकान्तानां
दशविधानां, while G omits दशविधानां.

‘अथ ब्राह्मणस्य श्रुतधर्मशास्त्रस्य *रहस्यमनु-
क्रमिष्यामः । रहस्ये रहस्यं प्रकाशो प्रकाशम्’ ।

(हा. स्मृ. ३०. १-२)

इति । यमः—

‘रहस्ये रहस्यं प्रकाशो प्रकाशम् । रहस्यकृते रहस्य-
मेव कर्तव्यम् । प्रकाशकृते प्रकाशमेव कर्तव्यम्’ ।

इति । रहस्यत्वादेव नास्ति परिपदनुमत्यपेक्षा । तदाह तुर्व-
हस्पति-याज्ञवल्क्यौ—

‘विख्यातदोषः कुर्वीत पेषदोषोऽनुमतव्रतम् ।

अनविख्यातदोषस्तु रहस्यव्रतमाचरेत्’ ॥

(या स्मृ. ३. ३०१)

* श्रुतधर्मशास्त्रम्येति विशेषणात् धर्मशास्त्रज्ञ एव रहस्यप्रापश्चित्तं
कर्तुमर्हति । न पुनः शास्त्रानभिज्ञ इति सिद्धं भवति ।

१ अत्र विज्ञानेश्वरव्याख्यानमतीव समीचीनं विशदं चेति मत्वा तदेव
सङ्ग्रह्यते—

‘कर्तृव्यतिरिक्तैरनविख्यातो दोषो यस्याऽस्ती । रहस्य
अप्रकाशं प्रापश्चित्तमनुष्ठेत् । अतः स्त्रीसम्भोगादौ तस्या
अपि कारकत्वात् तदितरेरविज्ञातदोषस्य रहस्यव्रतमिति
मन्तव्यम् । * * * अत एव स्त्री शूद्रयोरप्यमुनैव मार्गेण र-
हस्यव्रतज्ञानसिद्धेरधिकारसिद्धिः । नच वाच्यं—रहस्यव्रतज्ञाना-
जपादिप्रधानत्वादविद्यया च स्त्री शूद्रयोस्तदनुपपत्तेरनधि-
कार—इति । यतो नैकान्ततो रहस्यव्रतज्ञानाजपादिप्रधानत्वम् ।
दानदेरण्यपदेशात् गौतमोक्तप्राणायामादेरपि सम्भवाच्च’—

इत्यलं विस्तरेण ।

१ H. reads श्रुति for श्रुत-, but it seems incorrect. २ Except A G and H all others omit रहस्ये रहस्यं प्रकाशो प्रकाशम् । इति यमः । I also omits this and also omits रहस्ये रहस्यं प्रकाशो प्रकाशम् ३. I. reads पर्वश for पर्वशो ४ The text reads रहस्यं व्रतम् for रहस्यव्रतम्

इति । न च-विनापरिपदं व्रतज्ञानाभाव-इति शङ्कनीयम् ।
शास्त्रज्ञस्य तद्विज्ञानसम्भवात् । इतरेणापि बुद्धिमत्तो विद्वद्दो-
ष्ट्यां केनचिद्व्याजेनावगन्तुं शक्यत्वात्* । यदि तदभि-
ज्ञानाय परिपदोऽग्रे पापं प्रकटीकुर्यात्तदा प्रायश्चित्तं बहुलं
भवति । द्विविधा ह्यशुद्धिः पापेन जन्यते । ऐहिक्यामुष्मिकी च ।
तयोरैहिकी शिष्टैः सह व्यवहारं वारयति । आमुष्मिकी तु नरकं
प्रापयति । तत्र प्रकटपापेषु द्विविधाऽशुद्धिसद्भावात्तन्निवृत्तये
प्रायश्चित्तबाहुल्यमपेक्षितम् । रहस्ये त्वैहिकाऽशुद्ध्यभावादा-
मुष्मिकमात्राऽशुद्धिः स्वल्पेनापि जप-होमादिना निवर्तते । अतः
एव मनुः प्राजापत्यादिव्रतानां जपादीनां च व्यवस्थामाह—

‘एतैर्द्विजातयः शोध्या व्रतैराविष्कृतैर्नसः ।

अनाविष्कृतर्षापांस्तु मन्त्रैर्होमैश्च शोधयेत् ॥

(म. स्मृ. ११. २२६)

इति । तत्र रहस्यानां साधारणं प्रायश्चित्तं स एवाह—

‘वेदाभ्यासोऽन्वहं शक्त्या महायज्ञक्रिया क्षमा ।

नाशयन्त्याशु पापानि महापातकज्ञान्यपि ॥ (२४५)

* रहस्यप्रायश्चित्ताधिकारिणश्चतुर्विंशतिमते दर्शिताः—

‘आहिताग्नेर्विनीतस्य वृद्धस्य विदुषः प्रायश्चित्तं
रहस्योक्तं पूर्वोक्तमितरस्यापि’ ।

इति ।

१ G. reads शुद्धिगता for शुद्धिमता. २ B. and D. omit यदि. ३ J. omits अत्रि and except A. and I. all होम. ४ E. I. and J. read पापान्, while B. and D. पापाना.

ययैधस्तेजसा वह्निः प्राप्तं निर्दहति क्षणात् ।

तथाऽऽज्ञानकृतं पापं कृत्स्नं दहति वेदवित् ॥ (२४६)

सव्याहति-भ्रणवकाः प्राणायामास्तु षोडश ।

अपि भ्रूणहणं मासात् पुनन्त्यहरहः कृताः' ॥ (२४८)

(म. स्मृ. ११. २४५-२४८)

इति । वसिष्ठः—

‘यद्यकार्यशतं साग्रं कृतं वेदश्च धार्यते ।

सर्वं तत्तस्य वेदाग्निर्दहत्यग्निरिवेन्धनम्’ ॥

(व. स्मृ. २७. १)

इति । चतुर्विंशतिमते—

‘कृतैश्च क्रियमाणैश्च करिष्यद्भिर्न सशयः ।

ब्रह्म प्रतिष्ठेत्येतावत् अनुवाकौ जपेद् द्विजः’ ॥

१ B and D read this line as follows —

ययैवा तेजसा वह्निः प्राप्तमिर्दहति क्षणात् ।

C and F ययैवा तेजसा वह्निः प्राप्तौ निर्दहति क्षणात् ।

G reads ययैधास्तेजसा वह्निः प्राप्तानिर्दहति स्वयम् ।

E H and J. ययैधास्तेजसा वह्निः प्राप्तानिर्दहति क्षणात् ।

but J differs in प्राप्तौ for प्राप्तान् all for—

ययैधस्तेजसा वह्निः प्राप्तं निर्दहति क्षणात् ।

२ The text reads this line as —

तथा ज्ञानाग्निना पापं सर्वं दहति वेदवित् ॥

३ B C D F H and J read सव्याहृतिका प्रणवा, E सव्याहृतीका प्रणवा, G सव्याहृतिका सप्रणवा all for सव्याहृति प्रणवका & G omits हण मासात् पुनन्त्यह ५ B D and H read यद्यकार्ये कृत

मास शत and C E F and J यद्यकार्ये कृत साप्त शत for यद्यकार्ये शत

साप्त कृत, while G. substitutes धेगु for वेद ६ G reads सर्वमर्तस्य

and C and F सर्वेष तस्य for सर्वे तत्तस्य ७ B and D read पावनो

यजुषि, C F and H पावनो यजुषु G पावनो यजुष, I, पावनो यजुषा

and I पवनाय जपेत् All for अनुवाकौ जपद्

इति । यम —

‘सहस्रपरमा देवी शतमध्या दशावराम् ।
 गायत्रीं स जपेन्नित्यं महापातकनाशिनीम् ॥
 विराजं द्विगुणं जप्त्वा तदह्नैव विशुद्ध्यति ।
 क्षामदेव्यं विरावर्त्य तदह्नैव विशुद्ध्यति ॥
 पौरुषं सूक्तमावर्त्य मुच्यते सर्वकिल्बिषात् ।
 वृषभं शतशो जप्त्वा तदह्नैव विशुद्ध्यति ॥
 वेदमेकगुणं कृत्वा तदह्नैव विशुद्ध्यति ।
 रुद्रैकादशकं जप्त्वा तदह्नैव विशुद्ध्यति’ ॥

इति । त्रिणु —

‘अथात सर्ववेदपवित्राणि भवन्ति (१) येषां
 जपेन ह्येतेषां द्विजातयः पापेभ्यः पूयन्ते । (२)

१ H reads दशावराम् for दशावराम् २ B D and G read विराज ,
 C F I and H read विराज both for विराज while G reads दशा
 for आशा ३ G inserts इति after विशुद्ध्यति ४ B and D omit the
 following —

यान् इत्येवं विराजये तदह्नैव विशुद्ध्यति ।
 पौरुषं सूक्तमावर्त्य मुच्यते सर्वकिल्बिषात् ॥
 वृषभं शतशो जप्त्वा तदह्नैव विशुद्ध्यति ।
 वेदमेकगुणं कृत्वा तदह्नैव विशुद्ध्यति ॥

५ I reads एतया for एतया ६ F I omit this line ७ Except A I
 and the text all others read यथा for यथा ८ Except A I and the
 text all others read यपे for पापेभ्यः while C and F substitute प्रपूयन्ते
 for पूयन्ते and J प्रपूयन्ते for पूयन्ते

अगमर्पणम् । (३) देवकृतम् । (४) शुद्धव-
 त्यः (५) । तरत्समन्दीयम् । (६) कू-
 ण्माण्ड्य । (७) णप्रमान्य । (८) दुर्गा सा-
 वित्री । (९) अभीषङ्गा । (१०) वदस्तोभा ।
 (११) सामानि^१ । १२) व्याहृतयो भारुण्डानि ।
 (१३) चन्द्रसाम । (१४) पुरुषव्रते सामनी ।
 (१५) अङ्गिलगम् । (१६) बार्हस्पत्यम् । (१७)
 गोसूक्तम् । (१८) वाक्सूक्तम् । (१९) अश्वसू-
 क्तम् । (२०) मध्वर्चं सामनी चेन्द्रशुद्धे । (२०)
 शतरुद्रीयम् । (२१) अथर्वगिरः । (२२)
 त्रिसुंर्पणम् । (२३) महाव्रतम् । (२४) नाराय-
 णीयम् । (२५) पुरुषसूक्तं च । (२६)

त्रीण्याज्यदोहानि रथन्तरं च

अग्नेर्व्रतं वामदेव्यं बृहच्च ।

१ Here also we follow A and I while all others read तरत्समन्दीय
 धावति and E reads तरत्समन्दीयावति for तरत्समन्दीयम् २ I and the text
 read दुर्गासावित्री for दुर्गा सावित्री ३ The text substitutes अभीषङ्गा
 and B C D F G H and J read अभीषङ्गा for अभीषङ्गा ४ G
 reads महाव्याहृतय for सामानि । व्याहृतयो ५ B and D पुरुषा व्रत इव
 भासमङ्गिगा C and F पुरुषव्रत देवत भासमालिङ्गा E and G पुरुषव्रत
 देवत भासमालिङ्गा H पुरुषव्रत इवते भासमालिङ्गा and J पुरुषव्रत इवत
 भासमङ्गिङ्गम् All for पुरुषव्रते सामनी । अङ्गिलङ्गम् ६ The text and I
 do not insert वाक्सूक्तम् ७ The text and I read अश्वसूक्तम् while
 C and F substitute असूक्तम् । गोसूक्तम् । अश्वसूक्तम् ८ The text and
 I do not insert मध्वर्चं, while E reads मध्व and H also reads the same
 in the marginal correction ९ The text and I read सामनी चन्द्रसूते
 च for सामनी चन्द्रशुद्धे १० I and the text read त्रिसुंर्पणम् for त्रिसुंर्पणम्
 ११ Except A I and the text all others omit च १२ J reads
 आग्नेय व्रतं C I and the text आग्नेय for अग्नेर्व्रतं

एतानि जप्तानि पुनन्ति जन्तून्
जातिस्मरत्वं लभते यदीच्छेत्*॥

(वि. स्मृ. ५६. १-२७)

* अधमर्षणं—'ऋते चे'ति ऋक्संहिताया प्रसिद्धम् । देवकृतं । 'देव-
कृतस्यैनसोऽवयजनमसी'त्यादयो यजुर्मन्त्राः । शुद्धवन्यः पूर्वं विस्नरे-
णाक्ताः । तरस्तमन्दीयं—'तरस्तमन्दीभावनीति' ऋक्सूक्तम् । कूष्माण्डः—
यदेवा देवहेलनमित्याद्या ऋचः । पावमान्यः—स्वादिष्ठमेति सूक्तम् ।
'जातवेदसे' इति सूक्तं दुर्गाः । देवस्य त्वेति ऋचः तावित्रा । अभीषन्ताः—
एतदाख्या मन्त्राः । ते च ऋक्संहितायां द्रष्टव्याः । पदस्तोभाः—'उत्तो-
देवा हिरण्यपा' इत्यादयः । सामानि प्रसिद्धानि । व्याहृतयः—'भूरभवे
चेत्यादयः । भारुण्डानि—भारदण्डानीत्यपि कश्चित् पाठः । 'ओम आया-
हीत्यादि गायत्रं साम । चन्द्रसाम—'गोरमन्वतेऽपस्यामृचि गीयमानं साम ।
पुरुषव्रते सामनी—'सहस्रशीर्षा पुरुषः, त्रिषादूर्ध्व उदैत्' इत्येतयोर्जन्तो-
र्गीयमाने सामनी । 'पुरुषव्रतं साम' इत्येकवचनपाठे तु—वैश्वानरमि-
त्येतत्सामेति बोद्धव्यम् । आच्छिन्नं—'आपो हिष्ठेति श्रुचि गीयमानं साम ।
बाह्वस्वत्यं—सूक्तम् । तच्च—'बृहस्पते प्रयमं वाचो' इत्यादि । गोसूक्तं—'आ गावो
आयन्' इत्यादि । वाक्सूक्तं प्रसिद्धम् । अश्वसूक्तं—'अयं ते अस्तु हर्यत' इत्यादि ।
नन्दपण्डितस्तु—यदिन्द्राहं यथा त्वमस्यामित्यस्यामृचि गीयमानं साम-गो-
सूक्तमश्वसूक्तं चेत्याह । मध्वर्थं—'मधुक्ता कृतायने' इत्यादयो मन्त्राः । 'इन्द्राय
साम गायत्र' इत्यादि इन्द्रशुद्धसंसृक्तम् । सतस्त्रयीयं अथर्वशिरस्य प्रसिद्धे ।
त्रिमुपगमपि तथैव । महाव्रतं—'सोमं राजानमित्यस्यामृचि गीयमानं सामेति
नन्दपण्डितः । नारायणीय-वौरुषसूक्ते प्रसिद्धे एव । चतुर्दशाधिकाष्टसह-
स्राणि सामानि सन्ति । तेषु त्रीणि आग्यदोहानि रयन्तरं अथर्वतं वामदेव्यं
बृहदोनि च सप्त सामानि ईश्वरस्तावकत्वात् पाप्मानं पुनन्तीत्यर्थः ।

१. C. E. F. H. and G. read जप्ता and I. and the text जीप्तानि
for जप्तानि. २. Except A. I. and the text all read य ईच्छेत् for
यदीच्छेत्.

इति । चतुर्विंशतिमते—

पावमानीस्तथा कौत्सं पौरुषं सूक्तमेव च ।

जप्त्वा पापैः प्रमुच्येत पवित्रं मधुच्छन्दसम् ॥

मण्डलब्राह्मणं रुद्रं शुक्रियो मोक्षकस्तथा ।

वामदेव्यं बृहत्साम जप्त्वा पापैः प्रमुच्यते ॥

यज्ञायज्ञीयमादित्यं ज्येष्ठसाम च राजनम् ।

पारुच्छेपं च सामानि जप्त्वा मुच्येत किल्बपात् ॥

अथर्वशिरसं चैव पौरुषं सूक्तमेव च ।

नीलैरुद्रं तथैवैन्द्रं जप्त्वा पापैः प्रमुच्यते ॥

आथर्वणाश्च ये केचित् मन्त्राः कामविवाजिताः ।

ते सर्वे पापहन्तारो याज्ञवल्क्यवचो यथा ॥

सिंहे मे^१ मन्युरित्येतदनुवाकं जपेद् द्विजः ।

जप्त्वा पापैः प्रमुच्येत बौधायनवचो^{*} यथा ॥

ऋग्वेदमभ्यसेद्यस्तु यजुःशाखामथापि वा ।

सामानि सरहस्यानि अथर्वाद्विरसस्तथा ॥

ब्राह्मणानि च कल्पांश्च षडङ्गानि तथैव च ।

* यथा च बौधायनधर्मशास्त्रे—

‘सिंहे मे इत्यपा पूर्णपात्रेऽवेक्ष्य चतुष्पथे ।

मुच्यते सर्वपापेभ्यो महतः पातकादिभिः’ ॥

(बौ. स्मृ ४. ७. ७)^१

१ We follow here only G, while all others read सप्तुत्र for पवित्र २ G reads मण्डल while B C D, E F H and J read बिडालब्राह्मण for मण्डलब्राह्मण ३. G reads शुक्रियो and J शुक्रिया both for शुक्रियो ४ B and D read जप्त्वा for यज्ञा-, while J substitutes यज्ञ for यज्ञा ५ B C D G and F, read राजतम् ६ B and D read पारुच्छेपश्च, E माहच्छेपश्च and G पारुच्छेपश्च all for पारुच्छेपश्च ७ Except A and I all read नीलैरुद्रा for नीलैरुद्र ८ B and D read द्विजे मे and I सहामे for सिंहे मे ९ G, reads अथर्वस्यानि for सरहस्यानि

आख्यानानि तेषां न्यानि जप्त्वा पापैः प्रमुच्यते* ॥

इतिहास-पुराणानि देवतास्तवगानि च ।

जप्त्वा पापैः प्रमुच्येत धर्मस्थानैस्तथा परैः' ॥

इति । बौधायनैः—

‘विधिना शास्त्रदृष्टेन प्राणायामान् पँडाचरेत् ।

यदुपस्थकृतं पापं पङ्कथां वा यत् कृतं भवेत् ॥

बाहुभ्यां मनसा वाचा श्रोत्र-त्वक्-प्राण-चक्षुषा’ ।

सायंतन्यामुपस्थाय तेन तस्मात् प्रमुच्यते’† ॥

(बौ. स्मृ. २. ४. ७. १८)

इति । मनुः—

‘महापातकिनश्चैव शेषाश्चाकार्यकारिणः ।

तपसैव सुतप्तेन मुच्यन्ते किल्बिषात्ततः ॥ (२३९)

यत्किञ्चिदेनः कुर्वन्ति मनो-वाक्कर्मभिर्जनाः ।

तत्सर्वं निर्णुदन्त्याशु तपसैव तपोधनाः’‡ ॥ (२४१)

(म. स्मृ. ११. २३९-२४१)

* कौत्सं कुत्सपिगा दृष्टं—‘अपनः शोशूचदधम्’—इत्येतत् सूक्तम् । माधुच्छन्दसं—‘अग्निमीले’ इत्यादि । अन्यत् पूर्वमुक्तम् ।

† नित्यसन्धानिरिकेने प्रायश्चित्तरूपा सन्ध्या पृथगेवोपास्या ।

‡ तपोरूपमिदं प्रायश्चित्तं तदेव स्तूपते । मेधातिथ्यादयस्तु पूर्वोक्त-व्रताचरणमेव तपः तस्यैवेत्यस्तुतिरिति मन्यन्ते । मम तु ‘तपः सन्तोषे’ इत्यस्मादानोर्निष्पन्नेन तपशब्देन पञ्चाभिस्तापनादिकं तप एव ग्राह्यं न व्रतादिकमिति प्रतिभानि ।

१ B and D substitute यथा— for तथा— २ G omits this verse ३ This line does not appear in the text ४ E reads समार्चत् for पञ्चमेत ५ The text reads वापि वाचा वा यत्कृतं भवेत् for वाचा श्रोत्र-त्वक् प्राण चक्षुषा ६ This line does not appear in any of the manuscript except A, and the text ७ B C D E and G substitute किल्बिषात्ततः for किल्बिषात्ततः ८ The text reads मनो-वाक्कर्मभिर्जना for मनो वाक्कर्मभिर्जना ९ The text reads निर्णहन्ति for निर्णुदन्ति, while B C and E read नपा जना for तपोधना .

इति । कूर्मपुराणेष्वपि—

‘जपस्तपस्तीर्थसेवा देव-ब्राह्मणपूजनम् ।

ग्रहणादिषु कालेषु महापातकशोधनम् ॥ (१०८)

पुण्यक्षेत्राभिगमनं सर्वपापप्रेणाशनम् ।

देवताभ्यर्चनं नृणामशेषाघविनाशनम् ॥ (१७)

अमावास्यां तिथिं प्राप्य यः समाराधयेद्भवम् ।

ब्राह्मणान् भोजयित्वा च सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ (१८)

कृष्णाष्टम्यां महादेवीं तथा कृष्णचतुर्दशीम् ।

सम्पूज्य ब्राह्मणमुखे सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ (१९)

त्रयोदश्यां तथा रात्रौ सोपहारं त्रिलोचनम् ।

ईदृशं प्रथमे यामे मुच्यते सर्वपातकैः ॥ (१००)

एकादश्यां निराहारः समभ्यर्च्य जनार्दनम् ।

द्वादश्यां शुरुपक्षस्य सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ (१०७)

उपोषितश्चतुर्दश्यां कृष्णपक्षे समाहितः ।

यमाय धर्मराजाय मृत्यवे चान्तकाय च ॥ (१०१)

वैवस्वताय कालाय सर्वभूतक्षयाय च ।

प्रत्येकं तिलसंयुक्तान् दद्यात्सप्तोदकाञ्जलीन् ॥ (१०२)

१ The text reads विनाशनम् for -प्रणाशनम् २ The text reads पूजायित्वा for भोजयित्वा. ३. We follow here only A and the text, while all others read महादेवीं for महादेवी ४ B D E. I G. J. read इदृशं for इदृश; while C, F, and H इदृशं प्रथमो for इदृशं प्रथमे ५ The text reads महापापै for सर्वपापै ६ After this line I inserts the following two lines —

औदुम्बराय वज्राय नीलाय परमोष्ठिने ।

शुक्रोवराय चित्राय चित्रगुहाय ते नमः ॥

These lines are neither found in our manuscripts nor in the text and the seven names of Yama are complete in this śloka, therefore these lines are quite useless here

आख्यानानि तथाऽन्यानि जप्त्वा पापैः प्रमुच्यते^१ ॥

इतिहास-पुराणानि देवतास्तत्रनानि च ।

जप्त्वा पापैः प्रमुच्येत धर्मस्थानैस्तथा परैः^२ ॥

इति । बौधायनैः—

‘विधिना शास्त्रदृष्टेन प्राणायामान् षड्वाचरेत् ।

यदुपस्थकृतं पापं पक्ष्यां वा यत् कृतं भवेत् ॥

वाहुभ्या मनसा वाचा श्रोत्र त्वक्-प्राण-चक्षुषा’ ।

सायसन्ध्यामुपस्थाय तेन तस्मात् प्रमुच्यते^३ ॥

(बौ. स्मृ. २. ४. ७. १८)

इति । मनुः—

‘मद्रापातकिनश्चैव शेषाश्चाकार्यकारिणः ।

तपसैव सुतमेन मुच्यन्ते किल्बिषात्ततः ॥ (२३९)

यत्किञ्चिदेनः कुर्वन्ति मनो-वाक्कर्मभिर्जनाः ।

तत्सर्वं निर्णुदन्त्याशु तपसैव तपोधनाः^४ ॥ (२४१)

(म. स्मृ. १२. २३९-२४१)

* कौत्सं कुम्भपिण्डा दृष्टं—‘अपनः शोशूचदधम्’—इत्येतत् सूक्तम् । माधुच्छन्दसं—‘अग्निमीले’ इत्यादि । अन्यत् पूर्वमुक्तम् ।

† निर्यमन्ध्यातिरिक्तैर्यं प्रायश्चित्तरूपा सन्ध्या पृथग्वैवास्या ।

‡ तपोरूपमिदं प्रायश्चित्तं तदेव स्तूपते । मेधातिथ्यादयस्तु पूर्वोक्त-व्रताचरणमेव तपः तस्येवैवं स्तुतिरिति मन्यन्ते । मम तु ‘तप सन्तापे’ इत्य-स्मादातोर्नित्यत्वेन तपश्शब्देन पञ्चाभिषाधनादिकं तप एव ग्राह्यं न व्रतादिकमिति प्रतिभाति ।

१. B and D substitute गप्ता- for तप्ता- २. G omits this verse ३. This line does not appear in the text ४. I reads तमाचरेत् (for पञ्चाचरेत् ५. The text reads वापि पात्रा वा यत्कृतं भवेत् for वाचा श्रोत्र-त्वरं प्राण-चक्षुषा ६. This line does not appear in any of the manuscript except A and the text ७. B C D F and G substitute शिष्टं ब्रह्मविदा for किल्बिषात्ततः ८. The text reads मनो-शास्त्रनिर्भिर्जना for मनो वाक्कर्मभिर्जना ९. The text reads निर्दहन्ति for निर्णुदन्ति while B C and E read नया जना for तपोधना

‘त्रिरात्रोपोषितो जप्त्वा ब्रह्महा त्वघमर्पणम् ।

अन्तर्जले विगुह्येत गां दत्त्वा च पयस्विनीम्' ॥

(या. स्मृ. ३. ३०२)

इति । शङ्ख-लिखितावपि—

‘ब्रह्महा त्रिरात्रोपोषितोऽन्तर्जले ऽधमर्षणं
त्रिरावर्तयेत्’ ।

इति । एतच्च कामकारविषयम् । अकामकारविषये तु यमः—

‘एवं ब्रह्महत्या-सुरापान-सुवर्णस्तेय-गुह्य-
स्त्रेषु प्राणायामैः श्रान्तोऽथमर्पणं जपेत्’ ।

इति । बौधायनः—

‘ग्रामात् प्राचीमुदीचीं वा दिशमुपनिष्क्रम्य
स्नानः शुचिरुदकान्ते स्थण्डिलमुपलिप्य स-
कृत् क्षिन्नवासाः सकृत् पूतेन पाणिना आदि-
त्याभिमुखोऽवमर्षणस्वाध्यायमधीयीत । (२)
प्रातःशतं माध्याह्ने शतं अपराह्णे शतमपरि-
मितं वा । (३) उदितेषु नक्षत्रेषु प्रसृतियावकं
प्रांश्नीयात् । (४) ज्ञानकृतेभ्योऽज्ञानकृतेभ्य-
श्चोपपातकेभ्यः सप्तरात्रात् प्रमुच्यते । (५)

स्नात्वा नेद्यां तु पूर्वाह्णे मुच्यते सर्वपातकैः' ॥ (१०२)

(कू. पु. १. २. ३३. १७-१०८)

इति । पैठीनसिः—

‘सर्वपापप्रक्षत्तोऽपि ध्यायन्निमिषमच्युतम् ।

पुनस्तपस्वी भवति पङ्क्तिपावनपावनः ’ ॥

इति । चतुर्विंशतिमते—

‘मृगारेष्टिः पवित्रेष्टिस्त्रिहविः पावमान्यपि ।

इष्टयः पापनाशिन्यो वैश्वानर्या समन्विताः’ ॥

इति । कूर्मपुराणे—

‘अस्मिन् कलियुगे घोरे लोकाः पापानुवर्तिनः ।

भाविष्यन्ति महाबाहो वर्णाश्रमाविवर्जिताः ॥

नान्यत् पदयामि जन्तूनां मुक्त्वा वाराणसीं पुरीम् ।

सर्वपापप्रशमनं प्रायश्चित्तं कलौ युगे’ ॥

(कू. पु. १. १. २८. १-१०)

इति । इति साधारणप्रायश्चित्तानि ॥

अथ प्रतिपदेत्तानि प्रायश्चित्तानि ।

तत्र याशवलम्बः—

१ The text substitutes दद्यात् for नद्यां तु, but it appears meaningless here. २ These quoted four lines are found in the printed copy of the said Purāṇa, but they do not exist in the manuscript copy, which is written in Telugu.

‘सुरापः कण्ठमात्रमुदकमवतीर्य सुतसोमात्
प्रसृतिमादायोङ्कारेणाभिमन्त्र्य पिबेत् । ततो
ऽसु निमग्नो मानस्तोकीयं जपेत् ’ ।

इति । याज्ञवल्क्यः—

‘त्रिरात्रोपोपितो हुत्वा कूष्माण्डीभिर्घृतं शुचिः’ ।
(या. स्मृ. ३. ३०४)

इति । मनुः—

‘कौत्सं जस्वाप इत्येतद्वासिष्ठं च प्रतीत्यृचम् ।
माहित्रं शुद्धवत्यश्च सुरापोऽपि विशुद्ध्यति ॥ (२४९)
मन्त्रैः शाकलहोमीयैरब्दं हुत्वा घृतं द्विजः ।
सुगुर्वप्यपहन्त्येनो जस्वा वा नम इत्यृचम् ॥ (२५६)
महापातकसंयुक्तोऽनुगच्छेद्वाः समाहितः ।
अभ्यस्याब्दं पावमानीर्भिक्षाहारो विशुद्ध्यति ॥ (२५७)
(म. स्मृ. ११. २४९-२५७).

* कौत्सं—‘अपनः शोमुचदघमित्येतत् । वासिष्ठं—‘प्रतिस्तोमेभिरुपसं
वसिष्ठा’ इत्येतत् । माहित्रं—‘माहित्रीणामत्रेचमिति । शुद्धवत्यः—पूर्वमुक्ताः ।
‘देवकृतस्वैनसो’ इत्यादयो ऽष्टौ मन्त्राः शाकलहोमीयाः । नम इत्यृचं—‘नम

१. J. reads सुतसोमात् वष्टमिमादाय for सुतसोमात् प्रसृतिमादाय. २. E. H.
and J. read जपित्वा for जप्त्वा, while I. reads this line as follows :—

‘कौत्स जपित्वाऽपैत्येनो वासिष्ठ चेत्यृचमिति ।

३. E and H. read वासिष्ठ चेति ऋचमिति, but E. substitutes
ऽवृत्ते for ऋचम् and J वासिष्ठं च ऋचं प्रति both for वासिष्ठ च प्रती-
त्यृचम्. ४. J. reads शाकलहोमीयैरिष्ट for शाकलहोमीयैरब्दं. ५. A. reads
मन इत्यृचम् the Commentator Medhātithi follows this reading, while
I reads नमत् for नम, but it seems to be incorrect. ६. J. reads समा-
हिता for समाहित.

द्वादशरात्राद्धूणहननं गुरुतल्पगमनं सुव-
 र्णस्तैन्यं सुरापानमिति च वर्जयित्वा । (६)
 एकविंशतिरात्रात् तोन्यप्यतितरति' । (७)
 (चौ. स्मृ. ३. ५. २-७)

इति । मनुरापि—

‘अरण्ये वा त्रिरभ्यस्य प्रयतो वेदसंहिताम् ।
 मुच्यते पातकैः सर्वैः पराकैः शोधितस्त्रिभिः’॥
 (म. स्मृ. ११. २५८)

इति । बृहद्विष्णुरापि—

‘ब्रह्महत्यां कृत्वा प्राचीमुदीचीं वा दिशमुप-
 प्रभूतेनेन्धनेनाग्निं प्रज्वालयाघमर्षणेनाष्टसहस्र-
 भोज्याहुतीर्जुहुयात्तदेतस्मात्पूतो भवति’ ।

इति । ऐतानि कामाकामकारादिभेदेन व्यवस्थापनीयानि ।
 सुरापाने यम आह—

१. J. reads अभितरति and the text अवि तरति for अप्यतितरति and adds सान्यपि जयति, २ J. reads शोधितै for शोधित. ३. B D E. and H. read आहुती for आज्याहुती. ४. B. C. D F. and G. omit the following portion —

एतानि कामाकामकारादिभेदेन व्यवस्थापनीयानि । सुरापाने
 यम आह—

‘मृतप. कण्डशावमुकमवतीर्य घृतसोमात् प्रघृतिमाशयोद्धा-
 रेणानिमग्न्य विधेत् । ततोऽप्यनिमग्नो मानस्तोकीय अयेत् ।
 इति । याज्ञवल्क्य —

‘विगर्भोपोषितो हत्या दूष्णाग्नीनिर्वृत्तं शुचि’ ।

इति । मनुः—

‘कौशं अशपि—&c . . . &c , up to page 168, line 12.

इति । बृहस्पतिः—

‘सकृज्जप्त्वाऽस्यवामीयं शिवसङ्कल्पमेव वा ।
अपहत्य सुवर्णं वा क्षणाद्भवति निर्मलः’ ॥

इति । याज्ञवल्क्यः—

‘ब्राह्मणः स्वर्णहारी तु रुद्रजापी जले स्थितः’ ।
(या. स्मृ. ३. ३०४)

इति । जपश्चैकादशकृत्वा कार्यः । तदाह अत्रिः—

‘ऐकादश गुणान् वाञ्छपि रुद्रानावर्त्य धर्मवित् ॥
महापापैरपि स्पृष्टो मुच्यते नात्र संशयः’ ॥
(वृ. अ. स्मृ. ४. ६)

इति । गुरुतल्पे याज्ञवल्क्यः—

‘सहस्रशीर्षाजापी च मुच्यते गुरुतल्पगः ।
गौर्देया कर्मणोऽस्यान्ते पृथगेभिः पयस्विनी’ ॥
(या. स्मृ. ३. ३०५)

इति । यमोऽपि—

‘अथ गुरुतल्पगमनं कृत्वाऽयमर्पणमन्तर्जले
विरावर्त्य तदेतस्मात् पापात् पूतो भवति’ ।

१ E. I. and J. read ब्राह्मणस्वर्णहारी for ब्राह्मण स्वर्णहारी २. The verse occurs in Vrid-dhatri Samhitā, but not Atri or Ātreya. It reads शुद्धपति for धर्मवित् and for the second line it reads महापातकोपपातकोभ्यो मलिनीकरणेभ्यो मुच्येत for महापापैरपि स्पृष्टो मुच्यते नात्र संशयः. ३ E. I. and J. read सहस्रशीर्षाजापी for सहस्रशीर्षाजापी.

इति । वसिष्ठेः—

‘सुरां पीत्वाऽस्तु निर्मज्ज्य त्रिः पटेदधमर्पणम् ।

यथाऽश्वमेधावभृथस्तादृशं मनुरब्रवीत्’ ॥

(व. स्मृ. २६. ८)

इति । अत्र ज्ञानाज्ञानभ्यासानभ्यासैर्व्यवस्था द्रष्टव्या ।
सुवर्णस्तेये शातातपः—

‘मद्यं पीत्वा गुरुदारांश्च गत्वा

स्तेयं कृत्वा ब्रह्महत्यां च कृत्वा ।

भस्मच्छत्रो भस्मशय्यां शयोनो

रुद्राध्यायी मुच्यते सर्वपापैः’ ॥

(शा. स्मृ. १. ७१)

इति । यमः—

‘ब्राह्मणः सुवर्णस्तेयं कृत्वा हिरण्यं शालायां

प्रक्षिप्याऽऽस्तु स्नातो ग्रीवामात्रगुदकं हिरण्य-

वर्णाभिश्च तसृभिरात्मानमभ्युक्ष्य त्रीन् प्राणा-

यामान् कृत्वा तदेतस्मात् पापात् पूतो भवति’ ।

आविशेद-’ इत्युच्यमिति सर्वतनारायणः । ‘उयं नम आविवात’ इति राम-
चन्द्रः । पावनान्यः ऋक्संहिताया नवमं मण्डलं स्वादिष्टयेत्यारभ्य ‘पते-
राजन्’ इत्यन्तम् ।

१. E and H. omit इति २. The text reads आते वाऽस्तु निर्मज्जानः
निर्मज्जन् for एता पीत्वाऽस्तु निर्मज्ज्य त्रि पटेन. ३. I. reads शय्याशयनो and
J. reads शय्याशयनो both. for शय्या शयनो ४. E. and H. omit
तसः. ५. J. reads हिरण्यशालायां for हिरण्यं शालाया. ६. E. H. and J.
read निस्वान् for स्नान

इति । मनुष्ये—

‘एनसां स्थूल-सूक्ष्माणां चिकीर्षन्नपनोदनम् ।

अवेत्यृचं जपेदब्दं यत्किञ्चेदगितीति चे’ ॥

(म. स्मृ. ११. २५२)

इति । अत्र सकृदभ्यासादिभेदेन व्यवस्था द्रष्टव्या ॥

अथ व्रतलक्षणानि ।

तत्र सर्वव्रतस्य साधारणान्यद्गानि याज्ञवल्क्य आह—

‘ब्रह्मचर्यं दया क्षान्तिर्दानं सत्यमकल्कतो ।

आर्हिंसाऽस्तेय-माधुर्यं दमश्चेति यमाः स्मृताः॥

स्नान-मौनोपवासज्या-स्वाध्यायोपस्थनिग्रहाः ।

नियमा गुरुगुथूपा-शौचा-ऽक्रोधा-ऽप्रमादितोः ॥

(या. स्मृ. ३. ३१३-३३४)

इति । अत्र ब्रह्मचर्यं सर्वेन्द्रियनिग्रहः । उपस्थनिग्रहो
लिङ्गनिरोधः । तथोर्गो-बलीवर्दन्यायेन पुनरुक्तिः । अकल्क-
स्वमकुटिलत्वम् ।

१. The text reads वा for य २ Except A all omit सद्य and I reads सर्वव्रतसाधारणान्यद्गानि for सर्वव्रतस्य साधारणान्यद्गानि ३ B, D G. and J. read अकल्पता for अकल्कता. ४ Except E, G. I. and the text read -ऽस्तेयमाधुर्यं दमश्चेति and H. -ऽस्तेयमाधुर्यं दमश्चेति both for ऽस्तेय-माधुर्यं दमश्चेति ५ G. and the text read स्नान for स्नान, while I. and some others substitute -निग्रह for -निग्रहाः. ६ B D. and the text read -ऽप्रमादता for -ऽप्रमादितो. ७ B. and D read अय for अय, while H व्रतचय, C. and F. व्रतचर्ये for ब्रह्मचर्ये ८ C. F. and G. substitute तथा for तयो, while except G. and J. read अपुनरुक्ति for पुनरुक्तिः. ९ J reads अकल्पत्वम् for अकल्कत्वम्.

इति । मनुष्ये—

‘हविष्यन्तीयमभ्यस्य न तमंह इतीति च ।

जैत्वा च पौरुषं सूक्तं मुच्यते गुरुतल्पगः’ ॥

(म. स्मृ. ११. २५१)

इति । सप्तर्षी येन सह सप्तर्षी करोति स तदीयमेव प्रायश्चित्तं कुर्यात् ।

‘स तस्यैव व्रतं कुर्यात्’ ।

इति पूर्वमेवोक्तत्वात् ॥

अथोपपातकरहस्यप्रायश्चित्तानि ।

तत्र यमः—

‘दशमणवसंयुक्तैः प्राणायामैश्चतुःशतैः ।

मुच्यते ब्रह्महत्यायाः किं पुनः शेषपातकैः’ ॥

इति । याज्ञवल्क्यो अपि—

‘प्राणायामशतं कार्यं सर्वपापापनुत्तये ।

उपपातकजातानामनादिष्टस्य चैव हि’ ॥

(या स्मृ. ३. ३०६)

१ We follow here A and G, while B and D read हविष्याशी समभ्यस्य and others read हविष्यन्तीयमभ्यस्य for हविष्यन्तीयमभ्यस्य in the text (Bombay, Manlik's edition) Some places have हविष्यन्तीयम् and some हविष्यन्तम् but the quoted Mantra is हविष्यन्तमजरं &c Therefore all these readings seem incorrect २ The text read अविष्ठा for अष्टा ५, while H substitutes मु for अ ३ I reads सप्तर्षी for सप्तर्षी ४ G substitutes यथा for अथ ५ B and D omit तत्र यम, while E, H G I and J. substitute अथ for तत्र ६ B and D read सर्वपापानुत्तये for सर्वपापानुत्तय

इति । मनुरपि—

‘एनसां स्थूल-सूक्ष्माणां चिकीर्षन्नपनोदनम् ।

अवेत्पृचं जपेदब्दं यत्किञ्चेदमितीति चे’ ॥

(म. स्मृ. ११. २५२)

इति । अत्र सकृदभ्यासादिभेदेन व्यवस्था द्रष्टव्या ॥

अथ व्रतलक्षणानि ।

तत्र सर्वव्रतस्य साधारणान्यङ्गानि याज्ञवल्क्य आह—

‘ब्रह्मचर्यं दया क्षान्तिर्दानं सत्यमकल्कतो ।

अहिंसाऽस्तेय-माधुर्यं दमश्चेति यमाः स्मृताः॥

स्नान-मौनोपवासं जया-स्वाध्यायोपस्थनिग्रहाः ।

नियमा गुरुगुथूपा-शौचा-ऽक्रोधा-ऽप्रमादितौः ॥

(या. स्मृ. ३. ३१३-३३४)

इति । अत्र ब्रह्मचर्यं सर्वेन्द्रियनिग्रहः । उपस्थनिग्रहो
लिङ्गनिरोधः । तयोर्गो-बलीवर्दन्यायेन पुनरुक्तिः । अकल्क-
त्वमकुटिलत्वम् ।

१. The text reads वा for च २ Except A all omit तत्र and I. reads सर्वव्रतसाधारणान्यङ्गानि for सर्वव्रतस्य साधारणान्यङ्गानि. ३. B, D G. and J. read अकल्पता for अकल्कता. ४ Except E, G, I. and the text read -ऽस्तेयमाधुर्यं दमश्चेति and H. -ऽस्तेयमाधुर्यं दमश्चेति both for स्नय-माधुर्यं दमश्चेति. ५ G and the text read स्नान for स्नान ; while I. and some others substitute -निग्रह for -निग्रहाः. ६ B D and the text read -ऽप्रमादितौ for -ऽप्रमादितौः. ७ B. and D. read अथ for अथ, while H व्रतचर्यं, C. and F. व्रतचर्यै for ब्रह्मचर्यं ८. C. F. and G. substitute तथा for तयो ; while except G. and J. read अपुनरुक्ति for पुनरुक्ति. ९ J. reads अकल्पत्वम् for अकल्कत्वम्.

इति । मनुरेपि—

‘अहिंसां सत्यमक्रोधमार्जवं च समाचरेत् । (२२२)
 निरेद्धि विनिवृत्तायां च सचामा जलमाविशेत् ।
 स्त्री-शूद्र-पतितांश्चैव नाभिभाषेत काहंचित् ॥ (२२३)
 स्थानासनाभ्यां विहरेदशक्तोऽथः शयीत वा ।
 ब्रह्मचारी व्रती च स्याद् गुरु-देव-द्विजार्चकः ॥ (२२४)
 सावित्री च जनेन्नित्यं पवित्राणि च शक्तितः ।
 सर्वेष्वेव व्रतेष्वेवं प्रायश्चित्तार्थमादृतः’ ॥ (२२५)
 (न. स्मृ. ११. २२२-२२७)

इति । तत्र प्राजापत्यप्रतलक्षणमाह हारीतः—

‘अहं साय अह प्रातस्त्र्यहमद्यादयाचितम् ।
 परं अह वायुभक्ष एव कृच्छ्रं प्रजापतेः’ ॥

इति । मनुरेपि—

‘अहं प्रातस्त्र्यहं सायं अहमद्यादयाचितम् ।
 अह परं तु नाऽश्लीयात् प्राजापत्यं चरेन्द्रिजः’ ॥
 (न. स्मृ. ११. २२१)

* अत्र द्वौ पक्षौ । तत्र प्रथमं स्वस्थानविवृद्धिपक्षोऽयं मनुना दाक्षितः—
 ‘अहं प्रातर्भोजनं अहं सायमेव भोजनं । अहमद्याचितं भोजनमिति एकं
 एव नियमं दिनत्रयं धार्यं इत्युक्तमतस्तस्य वृद्धिः स्वस्थान एव भवति ।

१ The following quoted verses are not found in the MS of the text of Manu २ B C D E F and G read निरेद्धि for विनिवृत्ति, while G reads आविशेत् for आविशेत् ३ I reads अक्रोधा for अशक्ता ४ G reads स्वशक्त for च शक्तित ५ B and D read आदृत I and J. आदृता for आदृत ६ I reads अत्र for तत्र ७ I reads प्रजापति for प्रजापते. ८ B, D and J do not insert मनुरेपि, while B substitutes अर्यैतुरपि This may be the writer's mistake ९ The text reads च for तु १० G reads चरेत् for चरन्

इति । अस्यैवाधिकारिभेदेन प्रयोगान्तरमाह वसिष्ठः—

‘अहः प्रातरहर्नक्तमहमेकमयाचितम् ।

अहः पराकं तत्रैकमेवं चतुरहौ परौ ॥

अनुग्रहार्थं पित्राणां मनुर्धर्मभृतां वरः ।

बाल-वृद्धा-ऽऽतुराणां* च शिशुकृच्छ्रमुवाच ह’ ॥

(व. स्मृ. २३. ४२-४३)

इति । एतदुभयमपि प्राजापत्यकृच्छ्रं दर्शयति याज्ञ-
वल्क्यः—

‘एकभक्तेन नक्तेन तथैवायाचितेन च ।

उपवासेन चैकेन पादकृच्छ्रः प्रकीर्तितः ॥

यथाकथंचित्रिगुणः प्राजापत्योऽयमुच्यते’ ॥

(या. स्मृ. ३. ३१९. ३२०)

द्वितीयः दण्डकलितवदावृत्तिपक्षोऽयं वसिष्ठेन दर्शित —

तत्र प्रथमे ऽह्नि प्रातरेकवारं हविष्यान्नभोजनं कार्यम् । द्वितीये ऽह्नि
सायमेकवारमेव न दिवा । तृतीये ऽह्नि एकवारमयाचितमभूयात् । अत्र
सर्वत्र भोजन परिमितमेव कार्यम् । न यथेष्टम् । प्रायाभितार्थत्वात् । चतु-
र्थे ऽह्नि परारम् । तत्तद्वर्गं पूर्वमेवोक्तम् । एव प्रथमं चतुरहमतीत्यद्वितीयं
तृतीयमपि चतुरहमेवमेव निर्वर्तयेदेव द्वादशदिनसाध्योऽयं कृच्छ्रः ।

* यथाह मनुः—

‘चतुरः प्रातरदनीयात् पिण्डान् विनः समाहित ।

चतुरोऽस्तमिते सूर्ये शिशुचान्द्रापणं स्मृतम् ॥

इत्याद्यनुगन्धेयम् ।

इति । एकभुक्तेन दिवैव सकृद्भोजनेन । नैक्तेन रात्रौ स-
कृद्भोजनेन । अयाचितेन न विद्यते याचितं यस्मिन् भोजने
तदयाचितम् । तेन । अन कालविशेषाप्रतीतेर्दिवा रात्रौ वा
सकृद्भोजनेन । उपवासेन चैकेन एकस्मिन् दिनेऽनशनेन च
पादकृच्छ्रो भवति । अयमेव पादकृच्छ्रः स्वस्थानविवृद्ध्या वा
देण्डकलितवदावृद्ध्या वा यथा कथचित्रिगुणः त्रिरभ्यस्तं प्रा-
जापत्य इत्युच्यते इत्यर्थः । एकभक्तादिषु ग्राससङ्ख्या आप-
स्तम्बेन दर्शिता-

‘सायं द्वाविंशतिर्ग्रासाः प्रातः पञ्चविंशतिः स्मृतौ ।

चतुर्विंशतिरयाच्याः परं निरशनं स्मृतम् ॥

(आ. स्मृ. १. २९)

इति । तत्परिमाणमपि तेनैवोक्तम्—

‘कुक्कुटाण्डप्रमाणं तु यथा वाऽऽस्य विशेषमुत्तमम् ।

(आ. स्मृ. १. ५०)

इति । चतुर्विंशतिमते तु प्रकारान्तरेण सङ्ख्या श्रूयते—

‘प्रातस्तु द्वादश ग्रासाः सायं पञ्चदशैव तु ।

अयाचिते च द्वावष्टौ परं वै माहताशनः ॥

इति । अत्र शक्त्यपेक्षया व्यवस्था द्रष्टव्या । आपस्तम्बस्तु
चतुरः पादकृच्छ्रान् कृत्वा तेषां वर्णभेदेन व्यवस्थामाह—

१ B and D omit नैक्तेन रात्रौ सकृद्भोजनेन २ Except A and I read
दण्डकरितवन for दण्डकलितवत् ३ B C D E F G and H sub-
stitute मता for स्मृता ४ G reads चतुर्विंशतिरात्रौ च for चतुर्विंशतिर-
याच्या ५ G and I omit तु ६ G substitutes वा for च and reads
अयह च, C and F read अयह वा and J अयहे वा all for पर वै, while B
and D अहं वै for the same

‘अयं निराशानं पादः पादश्चायाचितं अयम् ।

सायं अयं तथा पादः पादः प्रातस्तथा अयम् ॥ (१३)

प्रातःपादं चरेच्छूद्रः सायं वैश्यस्य दापयेत् ।

अयाचितं तु राजन्ये त्रिरात्रं ब्राह्मणे स्मृतम् ॥ (१४)

(आ. स्मृ. १. १३-१४)

इति । अर्धकृच्छ्र-पादोनकृच्छ्रयोरपि स्वरूपं स एवाह—

‘सायं-प्रातर्दिनार्थं स्यात् पादोनं नक्तवर्जितम् ।

(आ. स्मृ. १. १४)

इति । अयमर्थः । अयाचितोपवास-अयं-द्वयानुष्ठानेनार्ध-
कृच्छ्रो भवति । नक्तअयं-व्यतिरिक्त-अयं-द्वयानुष्ठानेन पादो-
नकृच्छ्रो भवति । अर्धकृच्छ्रप्रकारोऽपि तेनैवोक्तः—

‘सायं प्रातस्तथैवोक्त दिनद्वयमयाचितम् ॥

दिनद्वयं तु नाऽश्रियात् कृच्छ्रार्थं तद्विधीयते ।

(आ. स्मृ. १. ४१-४२)

१ The text reads पादात् for पादः २ G reads तत् for पादः
३ B and D read अयाचितं अयम्, C and F अयाचितं अयं both for
अयाचितं अयम् while H. reads अयाचनं अयम् for the same ४. The
text reads this line thus —

पादः सायं अयं पादः प्रातर्भाष्य तथा अयम् ।

५ F and J. read पादं for सायं ६ The text reads ब्राह्मणस्य अयं for
ब्राह्मण स्मृतम् ७ The text reads this line thus —

प्रातःसायं दिनार्थं अयं पादोनं सायंवर्जितम् ।

८. Except A and I read अयाचितापवासयोऽन्यद्वयं- for अयाचिनो-
पवास अयम्- ९ The text reads this verse as follows —

‘सायं प्रातस्तथैवोक्त पादं कृच्छ्रार्थं तद्विधीयते ॥

सायं प्रातस्तथैवोक्त दिनद्वयमयाचितम् ।

इति । अत्रापि शक्त्यपेक्षया व्यवस्था द्रष्टव्या । यत्तु जप-होमादिवद्ब्रह्मसहितं प्राजापत्यकृच्छ्रं गौतमेनाभिहितम्—

‘हविष्यान् प्रातरागान् भुम्हेत्वा तिस्रो रात्रीर्ना-
श्रीयात् । (२) अथापरं च्यहं नक्तं भुञ्जीत ।
(३) अथारं च्यहं न कञ्चन याचेत् । (४)
अथापरं च्यहमुपवसेत् । (५) तिष्ठेदहनि, रात्रा-
वासीत् । (६) क्षिप्रकामः । (७) सत्यं वदेत् ।
(८) अेनार्थेर्न सम्भाषेत । (९) रौरव-यौधा-
जपे *नित्यं प्रयुञ्जीत । (१०) अनुसवनमुद-
कोपस्पर्शनमापोहिष्ठेति तिसृभिः पवित्रवतीभि-
र्मार्जयीत् । (११) हिरण्यवर्णाः शुचयः पा-
वका इत्यष्टाभिः । (१२) अधोदकतर्पणम् ।
(१३) ॐ नमो हमाय मोहमाय संहमाय
धुन्वते तापसाय पुनर्वसवे । (१४) नमो नमो

* रौरव-यौधाजपे सामनी ‘पुनानः सोमधारणा’ इत्यस्यामृति-
गीति । ते च नित्यं प्रयुञ्जीत गायेत्यर्थः । केचनात्र ‘नित्यं पुनः
प्रयुञ्जीत’ इत्यपि पठन्ति । विज्ञानेश्वरस्तु—‘रौरवयोधां जपेत्’ इत्य-
मेव पठति ।

१. B. and D. read प्रातरागान् भुम्हेत्वा and II. substitutes भुम्हेत्वा for
भुक्त्वा. २. B. D. G. and J. substitute अथापरं for अथापरं ३. I.
reads -अनार्थे for अनार्थे.. ४. Except A. and the text all others
read यौधाजये; while B and D. read- यौधाजये for the same. ५. The
text reads मार्जयेत् and I. मार्जयेत्वा for मार्जयीत्. ६. We consult here
the five manuscripts of the text. Except A. and these manuscripts all
others read नमो हमाय मोहमाय and I. नमो हमाय संहमाय both for नमो हमा-
यमोहमाय संहमाय; while G. omits मोहमाय and reads गृहमाय for राह-
माय. ७. G. reads पुनर्वासाय for पुनर्वसवे.

मौञ्जायोर्म्याय वसुविन्दाय सर्वविन्दाय नमो
 नमः पाराय सुपाराय महापाराय पारदाय पार-
 यिष्णवे । (१५) नमो नमो रुद्राय पशुपतये
 महंत देवाय त्र्यम्बकायैरुचरायाधिपतये ह-
 राय शैर्वायेशानायोग्राय वज्रिणे घृणिने कप-
 र्दिने । (१६) नमो नमः सूर्यायादित्याय ।
 (१७) नमो नमो नीलग्रीवाय शित्तिकण्ठाय ।
 (१८) नमो नमः कृष्णाय विद्महाय । (१९)
 नमो नमो ज्येष्ठाय श्रेष्ठाय वृद्धायेन्द्राय हरि-
 केशायोर्ध्वरेतमे । (२०) नमो नमः सप्तर्षाय
 पावकाय पावकवर्णाय कामाय कामरूपाय ।
 (२१) नमो नमो दीप्ताय दीप्तरूपिणे । (२२)
 नमो नमस्तीक्ष्णाय तीक्ष्णरूपिणे । (२३) नमो
 नमः सौम्याय सुपुरुषाय भेहापुरुषाय मध्यम-
 पुरुषाय उत्तमपुरुषाय ब्रह्मचारिणे । (२४)

१ I accept A and the text others do not repeat नमः. २ I reads उभ्याय for ऊभ्याय but it seems wrong. ३ G and I. omit सर्वविन्दाय. ४ G and I omit नमो and I reads नमः पाराय महापाराय परदाय omitting सुपाराय. The text omits पारदाय. G. omits महापाराय and substitutes परदाय for पारदाय. ५ I accept A and the text all others do not repeat नमः. ६ I accept A and the text all others read हरये for हराय, while B and D omit हरये. F and H read शास्त्राय and I ईश्वराय all for हरये. ७ I accept A and the text all others omit नमः throughout. ८. D and J. read मीनरूपाय तिर्यगरूपाय for नीलग्रीवाय शित्तिकण्ठाय, while B. G. H. J. read मीनरूपाय for नीलग्रीवाय. ९ I. reads पावकरूपाय for पावकवर्णाय. १० I accept J. and the text all others do not insert महापुरुषाय.

नमो नमश्चन्द्रललाटाय कृत्तिवाससे पिनाके-
हस्ताय नमो नम इति । (२५) एतदेवा-
दित्योपस्थानम् । (२६) एता एवाज्याहुतयः ।
(२७) द्वादशरात्रस्यान्ते चरुं श्रपयित्वैताभ्यो
देवैताभ्यो जुहुयात् । अग्नये स्वाहा सोमाय
स्वाहा अग्नीषोमाभ्यामिन्द्राग्निभ्यामिन्द्राय वि-
श्वेभ्यो देवेभ्यो ब्रह्मणे प्रजापतये अग्नये
स्विष्टकृते इति । (२८) अन्ते ब्राह्मणभो-
जनम् । (२९)

(गौ. स्मृ. २७, २-२९)

इति । हविष्यानित्याहुपवसेदित्यन्तेन मात्रापत्यस्य स्वर-
रूपमुक्तम् । तिष्ठेदित्यादिना तस्यैवेति कर्तव्यतीच्यते । अह-
नि तिष्ठेदित्यनेन भोजनाद्यविरुद्धकालेषु अहरुत्थित एव
स्यात् । रात्रावासीनेत्यनेन निद्राया आवश्यकत्वात् तामासीन
एव सेवतेत्युक्तं भवति । क्षिप्रकामोऽपि भवेत् । शीघ्रं शुद्धः
स्यामिति सञ्ज्ञातकामोऽपि भवेदित्यर्थः । अथवा शीघ्रं शुद्धि-
कामोऽहनि तिष्ठेद्रात्रावासीतेत्यर्थः ।

१. Except the text all others omit पिनाकहस्ताय नमो नम इति ।
२. I omits एव. ३. B. and D. omit देवैताभ्यो ४. I. omits इन्द्राग्निभ्याम
५. The text reads ब्राह्मणभोजनम् for ब्राह्मणभोजनम् ६. I except १. and
१. all others omit इत्यनेन. ७. G. reads अनावश्यकत्वात् for आवश्यक-
त्वात् ८. B. D. and H read स्यामिति for स्यामिति.

एव सत्य वदेदित्याद्यङ्गकलापे क्षिप्रकाम* इति अधिका-
 रिर्विशेषणमनुपपन्ननीयम् । अनेन य शनै शनै शुद्धो
 भवामीति मन्यते तस्य नाय नियम इति अवगम्यते । शैव-
 यौधाजये सामनी । नमोहमायेत्यादयस्त्रयोदश मन्त्रास्तर्पण-
 मृयापस्थाना ऽऽज्यहोमेषु द्रष्टव्या । अथवा सम्प्रदानविभक्त्य-
 न्ता पट्पञ्चाशन्मन्त्रो । तर्पणमनुसवन कर्तव्यम् । स्नाना-
 द्भक्त्यास्तर्पणस्य । तथा च भृगु —

नित्य नैमित्तिक काम्य त्रिविध स्नानमुच्यते ।

तर्पण त्रिविधस्याङ्गमेव एव विधि सदा' ॥

इति । आदित्योपस्थाना-ऽऽज्यहोमौ तु प्रतिदिन सकृत् सकृत्
 कार्यौ । 'अथोदकतर्पणमादित्योपस्थानमाज्यहोमश्च'—इति
 वक्तव्ये

‘एतदेवादित्योपस्थानम् । एता एवाज्याहुतय ।

इति पृथग्योगकरणान् । शिष्ट स्पष्टम् । एतद्वारिताद्युक्त-

* वसिष्ठोप्येवमेवाह—

‘हविष्यान् प्रातराशास्त्रीन् सायमाशांश्चैव च’ ।

इत्याहुव-—

‘राशौ जलाशये द्यूप्ता प्राजापयेन तत्तमम्’ ॥ (१७)

(व स्मृ १७-१७)

इत्यादिना ।

१ B C D E F G do not repeat शनै २ B and D om t मया

३ C substitutes मनु for भृगु ४ B D ar I H do not repeat सप्तम्
 while I substitutes कर्तव्ये for कार्यौ ५ C and I om t एव

जप-होमाद्यद्भिरहितप्राजापत्यद्वयस्थाने वेदितव्यम् । बहुप्रयास-
साध्यत्वेनातिगुरुत्वात् । अथवा येषां शूद्रादीनां मन्त्राधिकारो
नास्ति तेषां जप-होमादिरेहित प्राजापत्य वेदितव्यम् । अत
एवोक्तमद्विरसा-

‘तस्मान्शूद्र समासाद्य सदा धर्मपथे स्थितम् ।

प्रायश्चित्तं प्रदातव्यं जप-होमविवाजितम्’ ॥

इति । येषां ब्राह्मणादीनां जप-होमादिष्वधिकारस्तेषां गौ-
तमोक्तं वेदितव्यम् ॥

अथातिकच्छ ।

तस्य लक्षणमुक्तं चतुर्विंशतिमते-

‘एकैकं ग्रासमश्रीयत् त्र्यहोनि त्रिणि पूर्ववत् ।

अथ चोपवसेन्नित्यमतिकृच्छ्रं चरन् द्विज’ ॥

इति । एकभक्त-नक्ता-भ्याचितदिवसेषु नवस्वेकैकं ग्रासम-
श्रीयत् त्र्यहं चोपवसेत् । एव चातिकृच्छ्रो भवतीत्यर्थः ।
यत्तु याज्ञवल्क्येनोक्तम्-

‘अयमेवातिकृच्छ्रं स्यात् पाणिपूरान्नभोजनं’ ।

(या स्म ३ ३२०)

१ B (D I G a l H read -द्वयं व्यवस्थाने for -द्वयस्थान while
H and J द्वयव्यवस्थाने for the same but H gives marginal reading -
द्वयस्थाने २ B D G and J read आधिकार्य C and F आधिकारी
lotl for मन्त्राधिराग while G omits शूद्रादीनां ३ B (D F a l
G read जप-होमादिके for जप होमादिरहितं ४ B and D read स्थित
for स्थितम् ५ G omits तस्य ६ C F and I read अहं for
त्र्यहं while H reads त्र्यहानि G and I अनेन द्विज for अत्र द्विज
७ H a l l read भोजने for भोजन

इति—अयमेव प्राजापत्यकृच्छ्रः एकभक्त-नक्तायाचितदिवसेषु नवमु पाणिपूरान्नभोजनयुक्तोऽतिकृच्छ्रो भवतीत्यर्थः । तदेतदशक्तविषयम् । पाणिपूरान्नस्य ग्रसपरिमितादन्नादधिक-परिमाणत्वात् ॥

अथ कृच्छ्रातिकृच्छ्रः ।

तस्य लक्षणं याज्ञवल्क्येनोक्तम्—

‘कृच्छ्रातिकृच्छ्रः पयसा दिवसानेकविंशतिम्’ ।

(या. स्म. ३ ३२१)

इति । विष्णुरपि—

‘कृच्छ्रातिकृच्छ्रः पयसा दिवसानेकविंशतिक्षपणम्’ ।

(वि. स्मृ. १६. १३)

इति । यत्तु गौतम —

‘अध्वक्षस्तृतीयः सं कृच्छ्रातिकृच्छ्रः’ ।

(गौ. स्मृ. २७ ३२)

इति एकभक्त-नक्तायाचितदिवसेषु यो भोजनकालः तस्मिन्नेव काले केवलमुदकेन वर्तनं कृच्छ्रातिकृच्छ्रो भवतीति तदेतच्छक्तविषयम् । अतिकृच्छ्र-कृच्छ्रानिकृच्छ्रयोरपि प्राजापत्यकृच्छ्रोक्तेनिकर्तव्यता द्रष्टव्या ।

१ G and I read this —

कृच्छ्रातिकृच्छ्रः पयसा दिवसानेकविंशतिम् ।

but I adds इति and reads अपयेदिति शेषः for अयमेव २ We follow here A and the text, while all others omit it

‘एतेनैवे* कृच्छ्रातिकृच्छ्रौ व्याख्यातौ’ ।

(गौ. स्मृ. २७. ३१)

इति गौतमस्मरणात् । पराकलक्षणमाह यमः—

‘द्वादशाहं निराहारो यतात्मा संशितव्रतः ।

कृच्छ्रः पराकनामैव सर्वपापप्रणाशनः’ ॥

इति । पर्णकृच्छ्रलक्षणमाह याज्ञवल्क्यः—

‘पर्णोदुम्बर राजीव-वित्त्वपत्र-कुशोदकैः ।

प्रत्येकं प्रत्यहं पीतैः पर्णकृच्छ्र उदाहृतः’ ॥

(या. स्मृ. ३ ३१७)

* इदं सर्वथा मूलविद्वदमिवेति प्रतिभाति । मूले तु, एकोनविंशद्वि
सृष्टैः पूर्वं कृच्छ्रमभिधाय अनन्तरम्—

‘एतेनैवातिकृच्छ्रो व्याख्यातः’ ।

इत्यनेन द्वितीयमतिकृच्छ्रमभिधाय—

‘अभक्षस्तृतीयः स कृच्छ्रातिकृच्छ्रः’ ।

इत्यनेन तृतीयः कृच्छ्र उक्तः । तत्कथमयं पाठः सन्नच्छन्न इति
चिन्तनीय विद्वाद्भिः ।

१ The text reads अतिकृच्छ्रौ व्याख्यातौ for कृच्छ्रातिकृच्छ्रौ व्याख्यातौ
२ E G and I substitute -ययनाह for -स्मरणात् C and I omit
यम, while G counts the following portion:—

‘द्वादशाहं निराहारो यतात्मा संशितव्रतः ।

कृच्छ्रः पराकनामैव सर्वपापप्रणाशनः ॥

इति । पर्णकृच्छ्रलक्षणमाह याज्ञवल्क्यः—

‘पर्णोदुम्बर-राजीव-वित्त्वपत्र-कुशोदकैः ।

प्रत्येकं प्रत्यहं पीतैः पर्णकृच्छ्र उदाहृतः’ ॥

इति । पराकलोदुम्बरादिभिर्वित्त्वपर्णानामेकैरुक्तं कथितमुक्तं प्रत्यहं
पिबेत् । कुशोदकं चैकस्मिन्नहनीति । पर्णकृच्छ्रस्य लक्षणान्तरमाह यमः—
३ B C D P and H. read जिनात्मा for यतात्मा while some read
संशित- for संशितम्.

इति । पलाशोदुम्बरारविन्द-विल्वपर्णानामेकेकेन कथित-
मुदरु प्रत्यहं पिबेत् । कुशोदकं चैरुस्तिन्नहनीति । पर्णकु-
च्छस्य लक्षणान्तरमाह यम् —

‘एतान्येव समस्तानि त्रिरात्रोपोषितं शुचि ।

काथयित्वा पिबेदद्वि-पर्णकुच्छं विधीयते’ ॥

इति । यदा पलाशादिपत्राण्येकीकृत्याम्भसा काथयित्वा
त्रिरात्रोपवामान्ते कथितं तत्पिबत् तदा पर्णकुच्छं भवतीत्यर्थः ।
फलकुच्छं दीना स्वरूपमाह मार्कण्डेय —

‘फलैर्मासेन कथितं फलकुच्छं मनीषिभिः ।

श्रीकुच्छं श्रीफलं प्रोक्तं पद्माक्षैरपरम्परा ॥

मासेनामलकैरेव श्रीकुच्छमपरं स्मृतम् ।

पत्रैर्न पत्रकुच्छं पुष्पैस्तत्कुच्छं उच्यते ॥

मूलकुच्छं स्मृतं मूडैस्तोयकुच्छं जलेन तु’ ।

इति । यदा विल्वादिकलान्यम्भसा काथयित्वा माममेरु
तदम्भं पिबति तदा फलकुच्छं भवति । यदा विन्य-पद्मा-
क्ष-मूलानामन्यतमस्य काथं मामं पिबेत्तदा पत्र-पुष्प-मूल-
कुच्छाणि भवन्ति ।

१ Except ५, all others do not insert गुणादिकं चैरुस्तिन्नहनीति In
connection with this omission the editor of the Calcutta edition
of this work published in the Index Series is quite misled. He writes
in foot note page 460 इत्यनेन पादोत्तरं विल्वं वन-कुच्छं नामैकम्—
इति शुभाविनु गुणः । २ Except ५ and १ others read मन्थनमाह
१ मन्थनान्तरमाह ३ ५ does not insert the common part of this block
४ C reads यदि for यदा ५ H reads याव for यथा

वोरुण-स्त्रीकृच्छ्रयोर्लक्षणमाह यमः—

‘ ब्रह्मचारी जितक्रोधो मासेऽप्युदकसंस्तुक्तान् ।
पिवेच्च नियताहारः कृच्छ्रं वारुणमुच्यते ॥
अयं पिवेत् गोमूत्रं अयं वै गोमयं पिवेत् ।
अयं वै यावकेनैव स्त्रीकृच्छ्रं ह्येतदुच्यते ’ ॥
(य. स्मृ. ५. ३१)

इति । सौम्यकृच्छ्रस्वरूपमाह याज्ञवल्क्यः—

‘ पिण्याका-ऽऽचाम-तक्रा-ऽम्बु-सक्तूनां प्रतिवासरम् ।
एकरात्रोपवासश्च कृच्छ्रः सौम्योऽयमुच्यते ’ ॥
(या. स्मृ. ३. ३९९)

इति । आचाम ओदननिःस्तावः । पिण्याकादीनां पञ्चा-
नामेकैकं प्रतिदिनमुपभुज्य पटेऽह्न्युपवसेत् । एष सौम्य-
कृच्छ्रः । यत्तु जाबालेन चतुरह्व्यापी सौम्यकृच्छ्र इत्युक्तम्—

१ Only I reads वाङ्मोर्श्रीकृच्छ्र for वोरुण स्त्रीकृच्छ्र- ० C and P.
read मासेषु for मासेऽपि ; while I. जितक्रोध आत्मनोऽपकसंस्तुक्तान् for जित
क्रोधो मासेऽप्युदकसंस्तुक्तान् ३ B omits,—

----- मुच्यते ।

अयं पिवेत् गोमूत्रं अयं वै गोमयं पिवेत् ।

अयं वै यावकेनैव स्त्रीकृच्छ्रं ह्येतदुच्यते ॥

४ I reads श्रीकृच्छ्र, while II. मु तदुच्यते for ह्येतदुच्यते ५ II D G.
and II omit -रूपस्यम्. ६ J omits the following —

‘ पिण्याका ऽऽचाम-तक्रा-ऽम्बु-सक्तूनां प्रतिवासरम् ।

एकरात्रोपवासश्च कृच्छ्रः सौम्योऽयमुच्यते ’ ॥

इति । आचाम ओदननिःस्ताव

० C. and P. omit the following —

पिण्याकादीनां पञ्चानामेकैकं प्रतिदिनमुपभुज्य पटेऽह्न्युपवसेत् । एष
सौम्यकृच्छ्रः । यत्तु जाबालेन चतुरह्व्यापी सौम्यकृच्छ्र इत्युक्तम्.

८ G reads उपभुज्य for उपवस्य

‘पिण्याक सक्तवस्तक्रं चतुर्थेऽहन्यभोजनम् ।

वासो वै दक्षिणां दद्यात् सौम्योऽथ कृच्छ्र उच्यते’ ॥

इति तेदेतेदशक्तविषयम् ॥

अथ तुलापुरुष ।

तत्र जावाल्लिः—

‘पिण्याक च तथाऽऽचामं तक्रं चोदकसक्तवः ।

त्रिरात्रमुपवासश्च तुलापुरुष उच्यते’ ॥

इति । सोयमष्टदिवसमाध्यः । याजवल्क्यस्तु पञ्चदश-
दिवससाध्यमाह—

‘एपां त्रिरात्रमभ्यासादेकैकस्य यथाक्रमम् ।

तुलापुरुष इत्येव शयः पञ्चदशाहिकः’ ॥

(या. स्मृ. ३. ३२३)

इति । एपां प्रकृतानां पिण्याकादीनां पञ्चद्व्याणाम् ।
यमस्त्वेकविंशतिदिवससाध्यमाह—

‘आचाममथ पिण्याकं तक्रं चोदक-सक्तुकान् ।

१ B and D. omit एतम् २ B D G and J. omit -वत्- and read
पञ्चदिवससाध्यम् ३ B. and D omit the following —

‘एपां त्रिरात्रमभ्यासादेकैकस्य यथाक्रमम् ।

तुलापुरुष इत्येव शयः पञ्चदशाहिकः’ ॥

इति । एपां प्रकृतानां पिण्याकादीनां पञ्चद्व्याणाम् । यमस्त्वेकविंशति-
दिवससाध्यमाह ४ The text reads इत्येव for इत्येव ५. G omits पिण्या-
कादीनां पञ्चद्व्याणाम् । यमस्त्वेकविंशतिदिवससाध्यमाह—

आचाममथ — — — — — ।

६ B and D read -सक्तुमन् G सक्तुवान् J. सक्तुवान् all for -सक्तुकान्.

व्यह व्यह प्रभुज्ञानो वायुभक्षस्त्यहद्वेयम् ॥

एकविंशतिरावस्तु तुलापुरुष उच्यते ।

इति तदेतत्रय पापतारतम्यविषयतया व्यवस्थापनी-
यम् । अत्रैतिकर्तव्यतामाह ज्ञास्यति —

‘अथातस्त्रिणयनोक्तस्य तुलापुरुषस्य कल्प
व्याख्यास्याम । (६९)’

अयाज्ययाजन कृत्वा प्राज्य मृव-पुरीषयो ।

अप्रतिग्राह्यमादाय याजयित्वा विनिन्दितान् ॥ (७०)

मिनायकोपसृष्टस्य महाव्याधिहतस्य च ।

एतन् कृच्छ्रं तुलापुंषे* महापातकनाशनम् ॥ (७१)

स्वर्गद्वारमिदं पुण्यं महादेवेन निर्मितम् † ।

आचाममथ त्रिण्याकं तक्रं चोदकसंक्रुकान् ॥ (७२)

व्यह व्यह प्रभुज्ञानो वायुभक्षस्त्यहद्वेयम् ।

वाचा कायेन मनसा कृतानि विविधानि च ॥ (७३)

* तुलापुरुषमिति वक्तव्ये तुलापूर्वमित्याषम् । उद्बोद्धुतोधादोक्तमिति
यथाकथञ्चिजो जनीयमिति प्रतिभाति ।

† तत्र तावन् तुलापुरुषं केन कार्यं । तदाह । अयाज्ययाजनमित्यादि
महाव्याधिहतस्य चेत्येतेन । एतन् कृच्छ्रमित्यनेन तस्य पापपनो-
दकत्वमाह । स्वर्गद्वारमित्येतेन परलोकात्मलोकप्राप्तिकरत्वमुक्तम् । अतः
एवायं तुलापुरुषः न केवलं प्रापश्चित्तार्थमेव कर्तव्य इत्युक्तं भवति ।

१ B and D read व्यहम् for व्यहम् २ We follow here A B and D
while all others read व्यहम् for व्यहम् and G reads सप्तमक for
सप्तमक No doubt the first व्यहम् seems incorrect, but in the
Vaidik rule it is correct ३ B १ D T F G and H read एव
व्यहम् for व्यहद्वेयम्, while G reads वरुञ्जान for प्रभुञ्जान ४ B C
D E and G read कृतानि विभूतानि च for कृतानि विविधानि च

आचामस्तानि निर्हन्ति नवथाङ्गं च सूतकम् ।

तैक्ष्ण्यं च दारुणं चैतत्केशकीटहतं च यत् ॥ (७४)

आखोर्मूत्र-पुरीषं च ब्रह्महरस्पृष्टमेव च ।

पिण्याकस्तानि निर्हन्ति अस्थि भित्त्वा तु यत् स्थितम् ॥ (७५)

आहारेषु च ये दोषाः स्नेहदोषाश्च ये क्वचित् ।

खरोष्ट्रमुखसंस्पृष्टमुग्रसंस्पृष्टमेव च ॥ (७६)

तन्नेत्रेण तानि निर्हन्ति यच्चान्यत् श्वावलोक्तम् ।

कनका-ऽश्व-तिला गावो भूमिराच्छादनं स्त्रियः ॥ (७७)

सर्वं पुनाति धर्मात्मा भूढं चोदकसक्तुभिः* । (७८)

ब्रह्महत्यां भ्रूणहत्यां स्वर्णस्तेयं मुरापापं गुरुदाराभि-
गमनं कन्यादूषणं क्लीबाभिगमनमुदक्याभिगमनं वायुभक्षः
पुनाति । (७९)

* आचामयेत्यादि वायुभक्षः पुनातीत्यन्तेन तुलापुरुषकर्तुर्देह-
शुद्ध्यर्थमधिकारसिद्धयर्थं च पूर्वकर्तव्यं तत्कलं चोक्तम् । अनन्तरं
गन्धोशीरमयौ इत्यनेन मूर्तिद्वयं कर्तव्यतयोक्तम् ।

१ I. reads निशा च for तैक्ष्ण्यं च, while B. and D तैक्ष्य for तैक्ष्ण्य.
२. B. D. E. G. H. read ब्रह्मसंस्पृष्टम्, C F. and J. ब्रह्मसंस्पृष्टम् both for
ब्रह्महरस्पृष्टम् ३. C. and F. read नवभाङ्गं च सूतकम् for अभिधि भित्त्वा तु
यत् स्थितम्; while G omits the following:—

अ - - - - - अस्थि भित्त्वा तु यत् स्थितम् ।

आहारेषु च ये दोषाः स्नेहदोषाश्च ये क्वचित् ॥

खरोष्ट्रमुखसंस्पृष्टमुग्रसंस्पृष्टमेव च ।

तन्नेत्रेण तानि निर्हन्ति - - - - - ॥

V. B. and D. उपसंस्पृष्ट एव च, C. and F. अपसंस्पृष्टमेव च and E. and H.
उपसंस्पृष्टमेव च all for उपसंस्पृष्टमेव च. ५. H. C. D. F. G. H. and J. read
कनकाश्च, E. कनकाश्च both for कनका-ऽश्व- १. E. H. J. and J. omit तुला-
पापं. ७. B and D omit कन्यादूषणं क्लीबाभिगमनमुदक्याभिगमनं.

गेन्धोशीग्मयौ कार्यौ पुरुषौ पलसम्भितौ ।
नदीमृत्तिकया वापि पुरुषौ द्वौ च कारयेत् ॥ (८०)

महापशुर्येन शरेण विद्धो

यद्वा शस्त्रमुभयतो यच्च लक्ष्यम् ।

तेनायसीं मुकृता कारयित्वा

प्रादेशमात्रामुभयतो जातशिक्याम् ॥ (८१)

सौवर्णीं राजतीं वाऽपि तुला देवीं तु कारयेत् ।

अपि चन्दनवृक्षस्य खदिरस्यापि कारयेत् ।

तस्याग्लभे तुला कार्या यथा वाऽप्युपपद्यते * ॥ (८२)

यं पुरुषं पिद्मलो बभ्रुर्हल-मुसल-चक्रपाणि-

स्तमहं पिद्मल-चक्र-हल-मुसल-शूल-वज्रपाणि-

मावाहयामि । (८३) स्वत एहि सूत एहि

स्वयाम एहि नाग एहि कृष्णाजिन एहि । (८४)

* महापशुर्येन इत्यादि यथावाप्युपपद्यते इत्यन्तेन कस्य द्रव्यस्य कथं वा तुला कार्यमुक्तम् । यं पुरुष इत्यादि सयवादिनि इत्यन्तेन देवता पूजनमुक्तम् । देशानां सम्पदमित्यादिना प्रार्थनोक्ता । अग्रे इत्यादिना होम उक्तः ।

१ We follow here A C and F while all others read तस्यन्नासीत् मयौ पुरुषौ कारयत्ये B and D substitute यत् for तत् and पदे for पद २ B and D substitute वृक्षा for विद्धा ३ B and D read उदमता G उदता C and F उभयत E and F उपगत all for उभयता ४ B D and G omit this line ५ Except A C and F all others are mistaken here I omit स B D E G H and I omit पुरुषं पिद्मलो बभ्रुर्हल मुसल चक्रपाणिरुतमहं and substitute पुरुषं for पुरुष ६ I reads स्वत एहि माततेहि स्वयाम for स्वत एहि सूत एहि स्वयाम while C and F omit सूत एहि स्वयाम एहि

स्वागतमनु स्वागतम् । (८५) भगवते तुलापुरुषाय
महादेवायैदमासनमिदं पाद्यमिदमाचमनीयमिदं
गन्ध-माल्य-धूप-दीप-नैवेद्यं प्रतिगृहाण प्रसीद
देव तुभ्यं नमः । (८६) अकुहः सुमना भव ।
(८७) अथ तुलामभिमन्त्रयेत् । (८८) ऋषि-
सत्यं ब्रह्मसत्यं देवसत्यं अन्तःसत्यं तेन सत्येन
सत्यवादिनि । (८९)

देशानां सम्पदं ब्रूहि कं देशं वर्धयिष्यसि ? ।
बीजानां सम्पदं ब्रूहि किं बीजं वर्धयिष्यसि ? ।
राज्ञां च सम्पदं ब्रूहि कं नृपं वर्धयिष्यसि ? ॥ (९०)
अस्माकं सम्पदं ब्रूहि किमस्माकं भविष्यति ? ।
यदा तु गुरुमात्मानमसकृत्तुल्या धृतम् ।
परं चैव लघुं मन्येत् तदा कर्मसमारभेत् ॥ (९१)
अग्नये पृथिव्यधितये स्वाहा । (९२) वायवेऽन्त-
रिक्षाधिपतये स्वाहा । (९३)

१. J. omits सुलापुरुषाय २ B. D. and G. omit-दीपनैवेद्य, C. and F. नैवेद्य and F. H and J. substitute-अर्घ्य- for-दीप- and omit नैवेद्य. ३ H. reads सम्पदानां सम्पदं ब्रूहि किं देशो वर्धयिष्यति. B D G E and J. substitute वर्धयिष्यति for वर्धयिष्यसि. ४. Except A. C. and F all others omit this line and the following बीजानां सम्पदं ब्रूहि किं बीजं वर्धयिष्यति. ५ Here also the above manuscripts omit - - - कं नृपं वर्धयिष्यसि ॥ अस्माकं सम्पदं ब्रूहि - - - ६. B. D. H. G. I. and J. read यामात्मानमसकृत् सुलासकृत् परम् । यदा च लघुं मन्येत् - - - ॥ while F. and G. read समुद्रं परम्. ७. सम्पदं धृतम्. J. सम्पदं परम् and J. सम्पदं परम् all for सुला धृतम् ८. J. reads अन्तरिक्षाय for अन्तरिक्षाधिपतये and omits सुलाय रिक्षाधिपतये स्वाहा.

भूर्याय दिवोऽधिपतये स्वाहा । (१४) सोमाय नक्षत्रा-
धिपतये स्वाहा । (१५) वासुकेये नागाधिपतये
स्वाहा । (१६) कुबेराय यक्षाधिपतये स्वाहा । (१७)
इन्द्राय देवाधिपतये स्वाहा । (१८) ब्रह्मणे त्रैलो-
क्याधिपतये स्वाहा । (१९) देव्यै भगाधिपतये
स्वाहा । (२००) सालरूढकंठाय स्वाहा । (२०१)
कुष्माण्डराजपुत्राय स्वाहा । (२०२) विनायकाय
स्वाहा । (२०३) महविनायकाय स्वाहा । (२०४)
महामहविनायकाय स्वाहा । (२०५) वक्रतुण्डाय
गणानां पतये स्वाहा । (२०६) धर्माय स्वाहा ।
(२०७) अधर्माय स्वाहा (२०८) तुलायै स्वाहा ।

१ B C D I and G omit the following Sutras —

सुयाय दिवाऽधिपतये स्वाहा । सोमाय नक्षत्राधिपतये स्वाहा । वासुकेये
नागाधिपतये स्वाहा । कुबेराय यक्षाधिपतये स्वाहा । इन्द्राय देवाधिप-
तये स्वाहा । ब्रह्मणे त्रैलोक्याधिपतये स्वाहा । देव्यै भगाधिपतये स्वाहा

२ I reads दिवाधिपतये for दिवोऽधिपतये ३ F H and J also omit the
following Sutras —

वासुकेये नागाधिपतये स्वाहा । कुबेराय यक्षाधिपतये स्वाहा ।
इन्द्राय देवाधिपतये स्वाहा ।

४ I reads वक्रतुण्डाय, J reads सालरूढकाय both for सालरूढकंठाय,
while B D and G omit it is and the following one Sutra —

सालरूढकंठाय स्वाहा । कुष्माण्डराजपुत्राय स्वाहा ।

५ B and D omit the Sutras as —

महाविनायकाय स्वाहा । महामहाविनायकाय स्वाहा । वक्रतु-
ण्डाय गणानां पतये स्वाहा । धर्माय स्वाहा । अधर्माय स्वाहा ।
तुलायै स्वाहा । सुगणरूपाय स्वाहा । देव्यै पुनरागमनाय स्वाहा ।

६ Except A and I all others omit the Sutra ७ G and H read
यज्ञपतये for गणानां पतये ८ G omits अधर्माय स्वाहा

(१०९) भुलापुरुषाय स्वाहा । (११०) देव्यै पुनरा-
गमनाय स्वाहा । (१११)* सकृच्चरित्वा शुचिः पुन्यः
कर्मण्यो भवति । (११२) द्वितीय चरित्वा माणपर्यं
प्राप्नोति । (११३) त्रिचरेत्वा महादेवस्यावसथं प्रा-
प्नोति । (११४) आपादयां कार्तिभ्या यो फाल्गुन्यां
वा पुण्ये नक्षत्रे ण्य विहितो धर्मः । (११५)

(हा. स्मृ. २८. ६९-११५)

इति ॥

अथ कृच्छ्राः ।

याम्णकृच्छ्रः ।

तत्र याम्णकृच्छ्रमाह यमः—

‘ब्रह्मचारी जितक्रोधो मामेभ्युदरमकुक्षान् ।

विवेश नियताहारः कुक्षं याम्णमुन्यते’ ॥

इति ॥

भगवत्पर्वणकृच्छ्रः ।

अंशमर्षणकृच्छ्रमाह विष्णुः—

‘अथ कृच्छ्राणि भवन्ति । (१) ज्येष्ठं नाश्रीयान् ।

* तत्कृच्छ्रान्नेपादिना फल काजभोगः । उत्तानार्पणतः प्रतिपदं न
व्याख्यातम् ।

* (१) अथ कृच्छ्राणि भवन्ति । (१) ज्येष्ठं नाश्रीयान् ।
याम्णकृच्छ्रमाह यमः—
‘ब्रह्मचारी जितक्रोधो मामेभ्युदरमकुक्षान् ।
विवेश नियताहारः कुक्षं याम्णमुन्यते’ ॥

भगवत्पर्वणकृच्छ्रः ।

अंशमर्षणकृच्छ्रमाह विष्णुः—
‘अथ कृच्छ्राणि भवन्ति । (१) ज्येष्ठं नाश्रीयान् ।
याम्णकृच्छ्रमाह यमः—
‘ब्रह्मचारी जितक्रोधो मामेभ्युदरमकुक्षान् ।
विवेश नियताहारः कुक्षं याम्णमुन्यते’ ॥

(२) प्रत्यहं च त्रिवचणस्नानमाचरेत् । (३) मग्न-
स्त्रिवचमर्पणं जपेत् । (५) दिवा स्थितास्तिष्ठेत् । (६)
रात्रावासीत् । (७) कर्मणोऽन्ते पयस्त्रिणीं दद्यात् ।
(८) इत्यधमर्पणम् ।

(वि. स्मृ. ४६. १-९)

इति । शङ्खस्तु प्रकारान्तरेणोद्यमर्पणकृच्छ्रमाह—

‘अथ त्रिवचणस्नानी मौनी स्यादधमर्पणम् ।

मनसा त्रिः पठेदप्सु न भुञ्जीत दिनत्रयम् ॥

वीरासने सदा तिष्ठेत् गा च दद्यात् पयस्त्रिणीम् ।

अधमर्पणमित्येतद् ब्रूत सर्वाधमूदनम् ॥

(श. स्मृ. १८. १-२)

इति ॥

अथ यत्तकृच्छ्रः ।

तत्राऽऽहोद्विरा—

‘युक्तस्त्रिवचणस्नानी सयतो मौनमास्थितः ।

प्रातः स्नानसमारम्भं कुर्याज्जप्य च नित्यम् ॥

१ B and D read अथ for प्रत्यहं च २ The text reads रात्रावा-
सीत् for रात्रावासीत् ३ B and D all omit after पयस्त्रिणीं ४ B
D and I omit अधमर्पणकृच्छ्रम् ५ Except A I and J all others
substitute मुनि for मौनी while J सुनि for the same and the text
adds more one line and reads these lines thus —

‘अथ त्रिवचणस्नाने प्रकुर्यादधमर्पणम् ।

निमग्न मनः शरिति न भुञ्जीत दिनत्रयम् ॥

६ Except A and the text all others omit this line —

वीरासने सदा तिष्ठेत् गा च दद्यात् पयस्त्रिणीम् ।

७ The text reads कूर्मं सर्वाधमूदनम् for अने सर्वाधमूदनम् ८ J inter-
changes these three lines, third for the first and reads रात्रावासीत् for
रात्रावासीत् ९ B and D read रात्रावासीत् for रात्रावासीत्

सावित्रीं व्योहृतीश्चैव जपेदष्टसहस्रकम् ।
 ॐकारमादितः कृत्वा रूपे रूपे तथाऽन्ततः ॥
 भूमौ वीरासने युक्तः कुर्याज्जप्यं मुसंयतः ।
 आसीनश्च स्थितो वाऽपि पिबेद्रव्यं पयः सकृत् ॥
 गव्यस्य पयसोऽलाभे गव्यमेव भवेद्देधि ।
 दध्नोऽभावे भवेत्तक्रं तक्राभावे तु यावकम् ॥
 एषामन्यतमं यद्यदुपपद्येत तत् पिबेत् ।
 गोमूत्रेण समायुक्तं यावकं चोपयोजयेत् ॥
 एकाहेन तु कृच्छ्रोऽयमुक्तस्त्वद्विरसा स्वयम् ।
 सर्वपापहरो दिव्यो नाम्ना यज्ञ इति स्मृतः ॥
 एतत् पातकयुक्तानां तथा चाप्युपपातकैः ।
 महद्भिश्चापि युक्तानां प्रायश्चित्तमिदं शुभम् ॥
 इति ॥

अथ देवकृच्छ्रः ।

देवकृते कृच्छ्रं दर्शयति यमः—

‘यवागूं यावकं शाकं क्षीरं दधि घृतं तथा ।

ज्यहं ज्यहं तु प्राश्नीर्याद्यायुभक्षः परं ज्यहम् ॥

१ Except A I. and J. all others read व्याहृति for व्याहृती .
 २ C and F omit the following:—

गव्यस्य पयसोऽलाभे गव्यमेव भवेद्देधि ।

दध्नोऽभावे भवेत्तक्रं तक्राभावे तु यावकम् ॥

एषामन्यतमं यद्यदुपपद्येत तत्पिबेत् ।

३ G. reads पयोदधि for भवेद्देधि. ४. I. reads यजेत् for यद्यत् ५ G.
 reads शुभ स्मृतम् for इदं शुभम् ६. B. and D. omit नृत्त. ७ G reads
 अहं ज्यहं for ज्यहं ज्यहं. ८. The manuscript C. ends here at the
 word प्राश्नीर्यात् and the following is colophon —

॥ राम ॥ राम २ ॥ श्री ॥ राम ॥ श्री ॥ रामाय नमः ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ राम

and consequently we have no assistance of this manuscript hereafter.

कृच्छ्रं देवकृतं नाम सर्वकल्मषनाशनम् ।
 मरुद्भिर्वमुभी रुद्रैरादित्यैश्चरितं व्रतम् ॥
 व्रतस्यास्य प्रभावेन विरजस्का हि तेऽभवन् ।

इति ॥

अथ यावककृच्छ्रः ।

यावककृच्छ्रमाह शङ्खः—

‘गोपुरीय-यवाभ्यासो मासमेकं समाहितः ।

व्रतं तु यावकं कुर्यात् सर्वपापानुत्तये’ ॥

(शं. स्मृ. १८. १०)

इति । देवल्लोषि—

‘यवानामप्सु साधितानां सप्तरात्रं पक्षं मासं वा
 प्राशनं यावकः । एतेन यावक-पायसौदकानि
 व्याख्यातानि । यावक-पायसौदकानि प्राजाप-
 त्याविधानेन व्याख्यातानि भवन्ति’ ।

इति ॥

अथ प्रसृतियावककृच्छ्रः ।

अथ प्रसृतियावकः । तत्र हारीतः—

‘यं आत्मकृतैः कर्मभिर्गुरुमात्मानं पश्येत् आ-
 त्मार्थं प्रमृतियावकं श्रपयेत् । (३१) ततोऽग्नौ

१. I. reads गोपुरीय-यवाभ्यासं च for गोपुरीय-यवाभ्यासः ; while the text reads गोपुरीयाग्नौ भूया मासं निरयं for गोपुरीय-यवाभ्यासो मासमेकं. २. The text reads वार्षिक for यावक. ३. Except A. and J. all others omit भवन्ति. ४. E. G. F. H. and J. read प्रसृत- for प्रसृति. ५. B. D. and I. read अयमार्यकृतैः, E. and H. अयमार्यकृतैः, G. अप्यास्वकृतैः all for च आत्मकृतैः ; while E. substitutes कर्मकृतैः for कर्मभिः and B. D. F. and G. omit the same. ६. A. E. F. G. and J. read प्रपश्य- for प्रसृति.-

जुहुयात् । (३२) तदेव बलिकर्म । (३३)

श्रुत चाभिमन्त्रयेत् । (३४]

यवोक्षति धान्यराजो वा वारुणो मधुसयुत ।

निर्गोद सर्वपापाना पवित्रमृषिभि स्मृतम् ॥ (३५)

घृत यवा मधु यवा आपोहिष्ठाश्मृत यवा ।

सर्वं पुनन्तु मे पाप यन्मया दुष्कृत कृतम् ॥ (३६)

वाचाकृत कर्मकृत मनसा दुर्विचिन्तितम् ।

अलक्ष्मा कालकर्णो च सर्वं पुनत मे यवा ॥ (३७)

माता पित्रोरशुश्रूषा यौर्वने कारिता तथा ।

श्व-सूकरावलीढ च उच्छिष्टोपन्त च यत् ॥ (३८)

सुवर्णस्तेय व्रात्यस्त्व बालवादात्मनस्तथा ।

ब्राह्मणाना परीणाद सर्वं पुनत मे यवा ' ॥ (३९)

श्रव्यमाणे रक्षा कुर्यात् । (४०) नमो रुद्राय भूता

धिपतये द्या सावित्री मानसोक्तेति पात्रे त्रिन

विच्य 'यि देवा मनोजाता मनोयुज मुदक्षा दक्ष-

पितरस्ते न पान्तु ते नोऽयन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्य

१ G and H read शुने for शुनं and C and J a l t utre वा for वा
२ I reads पवित्र मृषिभि स्मृत for पाववग्गद न स्मृतम् but the Vaidik
Brahmins read in the Vaidik cer nony it s ma tra पवित्रमृषिभि
स्मृतम् ३ B D F and C read पुनातु पुनन्तु while G a b t t n es
सर्वं पुनन्तु ४ B a d D read यौर्वनात् while F I G H and
J read यवरा both for यौवन ५ B D a l l read वापिरिषा आत्मना
while G ब्राह्मण्य for ब्राह्मण्य and सा ररा आत्मना J वा रराणाऽऽ न्यज
all for ब्राह्मणात्मना ६ B D a l l G read श्रव्यमाण इ श्रव्यमाण
F पश्यमाण and H and I पश्यमाणा al for श्रव्यमाण ७ All
others except A and I on वि ८ B and D read मायुजा and
F F H मनायुजा for मनायुज ९ I I and H read दक्षपितर (३) for
दक्षपितर

स्वाहा'-इत्यात्मनि जुहुयात्* । (४१) त्रिरात्रमेवार्थार्थी । पापकृत् पञ्चात्रं पीत्वा पूतो भवति (४२) सप्तरात्रं महापातकी । (४३) द्वादशरात्रं पीत्वा सर्वपुरुषकृतं पापं निर्देहति । (४४) निःसृतानां यवानामेकविंशतिरात्रं पीत्वा गणान् पश्यति । (४५) गणाधिपतिं पश्यति । (४६) विद्यां पश्यति । (४७) विद्याधिपतिं पश्यति । (४८) योऽश्नीयाद्यावकं पक्वं गोमूत्रे सकृदधि-क्षीर-सर्पिः प्रमुच्यते सोऽहंसः क्षणादित्याह भगवान् मैत्रावरुणिः । (४८)

(हा. स्मृ. २८. ३२-४८)

इति । इत्थं प्राजापत्यादिब्रतानि निरूपितानि ॥

अथ व्रतग्रहणप्रकारः ।

तत्र विष्णुः—

‘सर्वपापेषु सर्वेषां ब्रतानां विधिपूर्वकम् ।

ग्रहणं सम्प्रवक्ष्यामि प्रायश्चित्ते चिकीर्षिते ॥’

* यवोऽश्नीयादिना प्रार्थनोक्ता । नमो रुद्रायेत्यादयो हवनमन्त्राः । हवनं च स्वात्मन्येव । त्रिरात्रमेवेत्यादिना काम्पत्यनिर्देशपूर्वकं प्रायश्चित्तार्थत्वेन फलमुक्तम् ।

१. G. reads त्रिरात्रमेवार्थार्थी for त्रिरात्रमेवार्थार्थी. २ Except A and I. all others read पापकृत for पापकृत्. ३. G reads निर्देहति for निर्देहति. ४ G. reads गोमूत्र- for गोमूत्रे. ५ The Manuscript F. ends here and following is colophon:—

इति श्रीमहाराजाधिराज-परमेश्वर वैदिकमार्गप्रवर्तक श्रीवीरबुद्ध्याल-
सायाय्यपुराणस्य माधवाभाष्यस्य कृती पाशाक्षरश्रुतिप्रदायया
माधवीयामे नाम द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥
श्रीगुरु नमः ॥ . ॥

दिनान्ते नख-रोमादीन् प्रवाप्य स्नानमाचरेत् ।

भस्म-गोमय-मृद्वारि-पञ्चगव्यादिकल्पितैः ॥

मलापकर्षणं कार्यं बोह्यशौचोपसिद्धये ।

दन्तधावनपूर्वेण पञ्चगव्येन संयुतम् ॥

व्रतं निशामुखे ग्राह्यं वहिस्तारकदर्शने ।

आचम्यात् परं मौनी ध्यायन् दुष्कृतमात्मनः ॥

मनःसन्तापनं तीव्रमुद्वेहच्छोकमन्ततः ।

(वि. स्मृ. ३. २१-२५)

इति । वहिः ग्रामान्निष्क्रम्येत्यर्थः । पूर्वयुर्निशामुखे व्रतं
परिषदुद्दिष्टप्रकारेण सङ्कल्प्य परेयुस्त्रिपवणस्नान-प्रातर्होमाद्य-
ङ्गमहित व्रतमनुष्ठातुमारभेत् । प्रातर्होमाद्यङ्गानि च जाया-
लेन दर्शितानि-

‘आरम्भे सर्वकृच्छ्राणां समाप्तौ च विशेषनः ।

आज्येनैव हि ग्राह्याग्नौ जुहुयादाहुती. पृथक् ॥

श्राद्धं कुर्याद्वनान्ते च गो-हिरण्यादिदक्षिणाम्’ ।

इति । यमोऽपि-

‘पश्चात्तापो निवृत्तिश्च स्नानं चाङ्गतयोदितम् ।

नेमित्तिकानां सर्वेषां व्रतानां त्रिधिपूर्वकम् ॥

१. B and D, read मन्त्राग्नौपयोगिजुदे for वाह्यग्नौपयोगिजुदे २ J.
reads एता निशामय for एत निशामय ३ G reads आरम्भ for आरम्भ
४ B and D substitute वै for च and दक्षिणा for -दक्षिणाम ५ B and D,
read पश्चात्तापो निवृत्तिश्च for पश्चात्तापो निवृत्तिश्च

गात्राभ्यङ्गं गिरोऽभ्यङ्गं ताम्बूलमनुलेपनम् ।
 व्रतस्थो वर्जयेत् सर्वं यच्चान्यद्वृत्त-रागकृत्' ॥
 (य. स्मृ. ६.१४)

इति । गृहीतस्य व्रतस्याऽसमापने प्रत्यवायमाह छागलेय-
 'पूर्वं व्रतं गृहीत्वा तु नाचरेत् कोमतो हि यः ।
 जीवन् भवति चाण्डालो मृतःश्वा चाभिजायते' ॥
 इति ॥

अथ प्रत्याम्नायाः ।

अथ पूर्वोक्तानां व्रतानां केनचिन्निमित्तेनानुष्ठानाशक्तं
 यथायोगं प्रत्याम्नाया उच्यन्ते । तत्र प्राजापत्यस्य प्रत्याम्ना
 याश्चतुर्विंशतिमते दर्शिताः—

‘धृच्छ्रो देव्ययुतं चैव प्राणायामशतद्वयम् ।
 तिलहोममहलं तु वेदपारायणं तथा ॥
 विमा द्वादश वा भोज्याः पावकेष्टिस्तथैव च ।
 अथवा पावनानेष्टिः समान्याहुर्मनीषिणः’ ॥

इति । स्मृत्यन्तरेऽपि—

१. B, D J and G read कामवेष्टि for कामनी हि य, while C omits the following

जीवन् भवति चाण्डालो मृतःश्वा चाभिजायते' ॥

इति । अथ पूर्वोक्तानां व्रतानां केनचिन्निमित्तेनानुष्ठानाशक्तं यथायोगं
 प्रत्याम्नाया उच्यन्ते । तत्र प्राजापत्यस्य प्रत्याम्नायाश्चतुर्विंशतिमते दर्शिताः

२. B and D read कृच्छ्र and G कृच्छ्र both for कृच्छ्र ३. E (II and J. substitute अन्या वा for अथवा, while B. and D. omit the following —

अथवा पावनानेष्टिः समान्याहुर्मनीषिणः' ।

इति । स्मृत्यन्तरेऽपि—

‘कृच्छ्रोऽयुतं तु मायया उद्वासनाथैव च ।

४. Except A and F all others omit स्मृत्यन्तरेऽपि.

‘कृच्छ्रोऽप्युतं तु गायत्र्या उदवोसस्तथैव च ।

धेनुप्रदानं विप्राय सममेतच्चतुष्टयम् ॥

इति । स्मृत्यन्तरेऽपि—

‘प्राजापत्यक्रियाशक्तौ धेनुं दद्याद् द्विजोत्तमः ।

धेनोरभावे दातव्यं मूल्यं तुल्यं न संशयः’ ॥

इति । मूल्यं च यथाशक्ति देयम् । अत एव ब्रह्मपुराणे—

‘गवामभावे निष्कं स्यात्तदर्थं पादमेव वा’ ।

इति । यत्र यावत्सङ्ख्यया प्राजापत्यान्यावर्तनीयानि भवन्ति तत्र तावत्सङ्ख्यया गोदानान्यावर्तनीयानि । तदपि चतुर्विंशतिमते दर्शितम्—

‘जन्मप्रभृति पापानि बहूनि विविधानि च ।

अर्वाक् तु भूणहत्यायाः पडब्दं कृच्छ्रमाचरेत् ॥

प्रत्याम्नाये गवां देयं साशीति धनिना शतम् ।

तथाष्टादशलक्षाणि गायत्र्या वा जपेद्बुधः’ ॥

इति । ननु—उत्तरीत्यो द्वादशवोर्षिकस्य प्राजापत्यस्य प्रत्या-

१. A. G and J. read उदवात for उदवात. २. B. and D. omit अपि. ३. B. and D. omit दानस्य and read मूल्यं तु तुल्यं नित्यं for दानस्य मूल्यं तुल्यं. ४. B. D. and G substitute च for वा. ५. G. reads जन्मप्रभृति for जन्मप्रभृति. ६. I. reads ब्रह्मपुराणे for भूणहत्यायाः. ७. G. reads प्रत्याम्नाये for प्रत्याम्नाये. ८. G. reads साशीति for साशीति and J. reads this line प्रत्याम्नाये गवां देयं साशीतिधननाशतम्. ९. G. reads गायत्री for गायत्र्या. १०. E. H and J. read -वीर्या for -वीर्या. ११. G. and I. omit प्राजापत्यस्य and B. and D. read इष्टवर्षिकस्य प्राजापत्यस्य प्रत्याम्नायेन for द्वादश वर्षिकस्य प्राजापत्यस्य प्रत्याम्नायेन.

मनायत्वेन पद्मविंशद्वक्षसङ्ख्याको गायत्रीजपः प्राप्नोति ।
कोटिसङ्ख्याकस्तु चतुर्विंशतिमत एव स्मर्यते—

‘गायत्र्यास्तु जपन् कोटिं ब्रह्महत्यां व्यपोहति ।

लक्षाशीतिं जपेद्यस्तु सुरापानादिमुच्यते ॥

पुनाति हेमहर्तारं गायत्रीलक्षसप्ततिः ।

गायत्र्याः षष्टिभिर्लक्षैर्मुच्यते गुरुतल्पगः’ ॥

इति । तथा च सति परस्परविरोधः स्यात्—इति चेत् । एवं
तर्ह्यन्यैवानुपपत्त्या कोटिजपोऽपि न प्रत्याम्नायः । किन्तु द्वाद-
शवार्षिकव्रतसमानविषयतया विकल्प्यते इति कल्पनीयम् ।
चान्द्रायणादीनां प्रत्याम्नायास्तत्रैव दर्शिताः—

‘चान्द्रायणं मृगारेष्टिः पवित्रेष्टिस्तथैव च ।

मित्रविन्दा पशुध्वैव कृच्छ्रं मासत्रयं तथा ॥

तिलहोमायुतं चैव पराकद्वयमेव च ।

गायत्र्या लक्षजप्यं च समान्याह बृहस्पतिः ॥

नित्य-नैमित्तिकानां च काम्यानां चैव कर्मणाम् ।

इष्टीनां पशुध्वन्धानामभावे चरवः स्मृताः ॥

पराक-तप्तकृच्छ्राणां स्थाने कृच्छ्रत्रयं चरेत् ।

व्रत-होमादिकं वार्षिकं कल्पयेत् पूर्वकल्पवत्’ ॥

१. J. omits एव २. G reads जपेत् for जपन्. ३. B and D. read
ब्रह्म हर्तारं एव G ह्रीमहर्तार for हेमहर्तार. ४. Except G all others omit
य. ५. I. reads कृच्छ्र for कृच्छ्र ६. D. and G. read या for य.
७. J. reads इष्टीना for इष्टीनां. ८. B D. and G. read जपेत् for चरेत्
and D. substitutes -अदे for चर्द.

इति । यस्तु तपस्यसमर्थः धान्यसमृद्धश्च स कृच्छ्रादिब्र-
तानि ब्राह्मणभोजनेन सम्पादयेत् । तदपि तत्रैवोक्तम्—

‘कृच्छ्रे पञ्चाशतिकृच्छ्रे त्रिगुणमहरहस्त्रिंशदेवं तृतीये
चत्वारिंशच्च तप्ते त्रिगुणनगुणिता विंशतिः स्यात्पराके ।
कृच्छ्रे सन्तापनाख्ये भवति षडधिका विंशतिः सेव हीना
द्वाभ्यां चान्द्रायणे स्यात्तपसि कृशबलो भोजयेद्विप्रमुख्यान्’ ॥

इति । अहरहरिति सर्वत्र सम्बद्ध्यते । तृतीयः कृच्छ्राति-
कृच्छ्रः । यत्तु प्राजापत्यप्रत्याम्नायत्वेन—

‘विमा द्वादश वा भोज्याः ।’

इति पूर्वमुदाहृतम् । तन्निर्धनविषयम् । धनिकस्य प्रतिदिनं
पञ्च पञ्चेति द्वादशसु दिवसेषु षष्टिर्ब्राह्मणभोजनविधानात् ।
अत एव स्मृत्यन्तरे—

‘प्राजापत्यं चरेद्विप्रो यद्यशक्तः कथञ्चन ।

अहानि पञ्च विमाभ्यान् भोजयेत् सम्यगीप्सितान्’ ॥

इति । सान्तापनादीनां गोदानप्रत्याम्नायस्तत्रैव घनुषिग-
तिमते^१ दर्शितः—

१. J. omits ए and G omits कृच्छ्रादि, while H. substitutes इ-
for ए २ B and D. substitute पश्या for क्षीये and H. विदेय
for विदेय. ३ B D and G. read त्रिगुणिता and I त्रिगुणमगुणिता
both for त्रिगुणनगुणिता ४ I. B and D read सन्तापनाख्ये, G. सान्ता-
पने, H. and J. सान्तापनाख्ये all for सान्तापनाख्ये ५ B and D. read
विमा for विमा, while G. reads विमा for the same and भोजयेत् for
भोज्या. ६ I. reads इत्यन्तरे and G. इत्यन्तरे for the same.
७. We follow here A. and D; while all others omit अनुविहितम्

‘प्राजापत्ये तु गामेकां दद्यात् सान्तपने द्वयम् ।
 पराके तप्तकृच्छ्रे च तिस्रस्तिस्रस्तु गास्तथा ॥
 अष्टौ चान्द्रायणे देयाः प्रत्याम्नायविधौ सदा ।
 यथाविभवसारेण दानं दद्याद्विगुह्ये’ ॥

इति । यत्तु स्मृत्यन्तरे चान्द्रायणस्य गोदानत्रयम-
 भिहितम्—

‘प्राजापत्ये तु गामेकामतिकृच्छ्रे द्वयं स्मृतम् ।
 चान्द्रायणे पराके च तिस्रस्ता दक्षिणास्तथा’ ॥

इति तन्निर्धनविषयम् । यथोक्तगोदानादावशक्तो गो-
 भ्यस्तृणं दद्यात् । तथाह कण्वः—

‘एकमध्ययनं कुर्यात् प्राजापत्यमथापि वा ।
 दद्याद्वा दशसाहस्रं गवां मुष्टिं विचक्षणः’ ॥

इति । अध्ययन-जपादीनां पुरुषविशेषेण व्यवस्था चतु-
 विंशतिमते दर्शिता—

‘धर्मनिष्ठास्तपोनिष्ठा. कदाचित् पापमागताः ।
 जप-होमादिकं तेभ्यो विशेषेण विधीर्यते ॥

१. G reads this line thus.—

प्राजापत्यद्वये तु गामेकां दद्यात्सान्तपने कृच्छ्रम् । ;
 while B and D read प्राजापत्याय for प्राजापत्ये तु २ I reads पराकत-
 मातिकृच्छ्रे for पराके तप्तकृच्छ्रे च ३ G reads तप्त for तथा H B and
 D यथा for the same, while E substitutes कण्व for कण्व ४ G and
 I. read दशसाहस्र for द्वादशसाहस्र ५ Except A I and G. all
 others read विशिषे for विशेषेण, while G omits the following —
 व्यरस्या चतुर्विंशतिमते दर्शिता—

‘धर्मनिष्ठास्तपोनिष्ठा कदाचित् पापमागता ।

जप होमादिकं तेभ्यो विशेषेण विधीर्यते — — — ॥

१. B. D and G read विधीर्यते for विधीयते.

नामधारकविप्र ये मूर्खा धर्मविवर्जिताः ।
 कृच्छ्र-चान्द्रायणादीनि तेभ्यो दद्याद्विशेषतः ॥
 धनिना दक्षिणा देया प्रयत्नविहिता तु या ।
 एवं नरविशेषेण प्रायश्चित्तानि दापयेत् ॥

इति । अनयैव दिशा स्मृत्यन्तरे प्रसिद्धास्तीर्थयात्रादिप्र-
 त्याम्नाया यथायोगमुन्नेयाः । अत एव देवलः—

‘अभिगम्य च तीर्थानि पुण्यान्यायतनानि च ।
 नरः पापात् प्रमुच्येत ब्राह्मणानां तपस्विनाम् ॥
 सर्वाः समुद्रगाः पुण्याः सर्वे पुण्या नगोत्तमाः ।
 सर्वमायतनं पुण्यं सर्वं पुण्या वनाश्रयाः’ ॥

(दे. स्मृ. ४९-५०)

‘अथ गङ्गा-सरस्वती-यमुना-नर्मदा-विपाशा-वितस्ता-
 कौशिकी-नन्दा-विरजा-चन्द्रभागा-सरयूः-उत्तरयवैर्त्ती-
 सिन्धुः-कुल्या-वेणी-शोणा-तापी-पारावती-पाषाण्की-
 गोमती-गण्डकी-राहुदा पंथा-देविका-कावेरी-ताम्रप-
 र्णी-चर्मण्वती-वेण्वती-गोदावरी-तुङ्गभद्रा-मुचक्षुराणा

१. I. reads इति and shows that the quotation of Devala is completed here, but the following explanation is of the author, therefore, it is a mistake, and I omits अथ and reads तीर्थानि for अथ. २. Our manuscripts do not give the correct reading. Some read -वन्ती some -वन्ता &c. ३. B and D substitute -प्राणिना- for -प्राणा-; while G omits it. ४. J. reads -पाषाणगोमती- for -पाषाण्की गोमती-. ५. B and D, read -पन्दा- and J -पेदा- for -पन्दा-; while G adds -पती after -पन्दा-. ६. G reads -ताम्रपर्णी- for -ताम्रपणी-. ७. J. omits the following:—

मुकुन्दरा मुकुन्दरायति मन्दारा मुन्दरा ।

गङ्गाद्वारं कनकसर्पं शक्रावतारं तोकरं प्रयागं ।

कार्यध्वान्प्रायणयुता केवला वा विशुद्धये ।
 उपवासस्त्रिरावं वा मासः पक्षस्तदर्धकम् ॥ (२४)
 पडहो द्वादशाहानि कार्या शुद्धिः फलैर्विना ।
 उपपातकयुक्तानामनादिष्टेषु चैव हि ॥ (२५)
 शक्ति-जाति-गुणान् दृष्ट्वा सकृद्धुद्विकृतं लघु ।
 अनुबन्धादिकं दृष्ट्वा कल्प्यं सर्वं यथागमम् ॥ (२६)
 प्रकाशो उक्त यत्किञ्चिद्विशो भागो रहस्यके ।
 त्रिंशद्भाग पट्टिभागः कल्प्यो जात्याद्यपेक्षया ॥ (२७)
 (ना. स्मृ. १३. २१-२७)

इति ॥

इति कुच्छ्रप्रत्याघाया निरूपिताः ।

इति श्रीमहाराजाधिराज-परमेश्वर-वैदिकमार्गप्रवर्तक-
 श्रीवीरबुक्कभूपालसाम्राज्यधुरन्धरस्य माधवामात्यस्य कृतौ
 पराशरस्मृतिव्याख्यायां द्वादशाध्याये प्रायश्चित्तप्रकरणम् ॥

१ G reads चान्प्रायणयुताः सर्वे for कार्यध्वान्प्रायणयुता २ B, D, G, H and J substitute सिद्धि for शुद्धि ३ B and D read गन्त्रादिष्टेषु for धनादिष्टेषु ४ B and D read शुद्धिस्त for शुद्धिकृत ५ G, reads यथागमे for यथागमम् ६ F and J प्रकाशयुक्त and G प्रकाशानुक्त both for प्रकाश उक्त ७ Except A, others omit this.

अथ कर्मविपाको निरूप्यते ।

यद्यपि लोके कर्मशब्दः सुकृत-दुष्कृतयोः साधारणः तथाप्यत्र प्रायश्चित्तस्य प्रकृतत्वात्तन्निवर्त्यतया दुष्कृतस्यैव बुद्धिस्थत्वात्तत्रैव पर्यवस्यति । विशेषेण पचनं विपाकः फलदेशा । कर्मणां विपाकः कर्मविपाकः । स च विपाकस्त्रिविधः जन्म चाशुभोगश्चेति । एतत्सर्वं पतञ्जिलिर्योगशास्त्रे सूत्रयामास-

‘सति मूले तद्विपाको जात्यायुर्भोगाः’ ।

(यो. सू. २. १३)

इति । अस्य सूत्रस्यायमर्थः-अविद्याभस्मिता-राग-द्वेषाभिनिवेशात्मकाः पञ्च क्लेशाः कर्मणां मूलम् ।

‘क्लेशमूलः कर्माशयः’ ।

(यो. सू. २. १२)

इति सूत्रितत्वात् । सति तस्मिन् पञ्चक्लेशात्मके मूले तानि कर्माणि विपच्यन्ते । दग्धक्लेशवीजस्य तु जीवन्मुक्तस्य न सञ्चितानि कर्माणि फलमारभन्ते । ज्ञानाग्निना भस्मसात्कृतत्वात् । यथा विनुषो ग्रीहिर्न प्ररोहति तद्वत् । तेस्य तुपस्थानीयं क्लेशपञ्चरुमुपजीव्यैव कर्माणि जन्मादिवयरूपेण विपच्यन्ते । तत्र जन्म कर्म्यादि ।

१. I. reads पर्वतारुहः through mistake. २. B. and D. दुष्टस्यैव. O. दुष्टस्यैव for दुष्कृतस्यैव. ३. B. and D. omit कर्मणां विपाकः कर्मविपाकः । शब्द विपाकः १; while E. G. H. and J. omit कर्मणां विपाकः कर्मविपाकः. ४. J. omits पञ्च क्लेशाः. ५. B. D. and G. read हृत् for हृत्. ६. I. reads तन्नाम् बीजस्यालोच्य for तत्र तद्वत्प्राणीय. ७. B. and D. जन्मकनादि and G. जन्मकनादि for जन्म कर्म्यादि.

प्रायश्चित्तविहीना ये राजभिश्चाप्येदण्डिताः ।
 नरकं प्रतिपद्यन्ते तिर्यग्योनिं तथैव च ॥ (४)
 मनुष्यमपि चोसाद्य भवन्तीहे तथाङ्किताः ।
 प्रायश्चित्तमतः कार्यं कल्मषस्यापनुत्तये ॥ (५)
 (वि. ध. २. ७०. ३-५)

इति । भविष्योत्तरे-पि-

‘देव-तिर्यङ्-मनुष्याणामधर्मनिरतात्मनाम् ।
 धर्मराजः स्मृतः शास्ता सुपौरैर्विविधैर्वधैः’ ॥
 नियमाधारसक्तानां प्रमादात् स्खलितात्मनाम् ।
 प्रायश्चित्तैर्गुरुः शास्ता न तु तैरिष्यते यमः ॥
 पारदारिक-चौराणामन्यायव्यवहारिणाम् ।
 नृपतिः शासकः प्रोक्तः प्रच्छन्नानां च धर्मराट् ॥
 तस्मात् कृतस्य पापस्य प्रायश्चित्तं समाचरेत् ।

इति । ब्रह्मपुराणे-

‘ततश्च यातनादिहं क्लेशेन प्रतिपद्यते ।
 तत्कर्मजं यातनार्थममातापितृसम्भवम् ॥

१ The text reads अवसिता for अवण्डिता २ B D E G substitute वा for च ३ B and D read भवन्ति हसपङ्क्तिता for भवन्तीह नसाङ्किता ; while G substitutes इति for इह. ४ B D G E and H read न्यस्तारत्मनाम् for निरतात्मनाम् ५ I reads दिधै and B वधे (or वधै. ६ B and D read प्रमादस्खलितात्मनाम् for प्रमादात् स्खलितात्मनाम् ७ G reads ननु for ननु

तत्प्रमाणवयो-स्वस्था-संस्थानैः प्राक्तनं यथा ।

विहाय सुमहागुप्तं शरीरं पाञ्चभौतिकम् ॥ (२९)

अन्यत् शरीरमादत्ते यातनार्थं स्वकर्मजम् ।

नन्मात्रेणुणसंयुक्तं नानात्मीयं स्वकर्मजम् ॥

द्वढं शरीरमाप्नोति सुख-दुःखोर्षभुक्तये । (३१)

तेन भुम्स्वा स्वकर्माणि पापकर्ता नरो भृशम् ॥

सुखानि धार्मिकोऽद्भुष्ट इहानीतो यमक्षयात् ॥ (३२)

(अ. पु. ११४. २८-३२)

इति । मनुस्तु मानमादिकर्मविशेषेण विपाकविशेषमाह—

‘चानुर्वर्ण्यस्य कृत्स्नोऽयमुक्तो धर्मस्त्वया ज्ञेय ।

कर्मणां फलानवृत्तिं शंस नस्तत्त्वतः पराम् ॥ (१)

स तानुवाच धर्मात्मा महर्षीन् मानवो भृशुः ।

अस्य सर्वस्य भृशुत कर्मयोगस्य निर्णयम् ॥ (२)

शुभाशुभफलं कर्म मनो-वाग्देहसम्भवम् ।

कर्मजा गतयो नृणामुत्तमा-धम-मध्यमाः ॥ (३)

१ The following is not in the text —

तस्य यातनार्थं क्लेशेन प्रतिवचनम् ।

नरकर्मजं यातनार्थमपातपितृसम्भवं ॥

तत्प्रमाण-वयोऽवस्था संस्थानैः प्राक्तनं यथा ।

२ B. and D. read स्थापने for संस्थानैः while F. II तथा for यथा and G. प्राकृतैः for प्राक्तनं ३ B and D read अन्य for अन्यत् ४ B and D omit this line and G reads तन्मात्रा for तन्मात्र while H तन्मात्र for the same ५ G reads पशुक्तये for पशुक्तये ६ G reads पापकर्मा for पापकर्ता ७ I. reads धार्मिकोऽद्भुष्ट for धार्मिकोऽद्भुष्ट ८. J reads कृत्स्नवत् ९ B. and D. read स्वमत परम् for तत्त्वतः परम् while G substitutes कृतम् for परम्. १० B. D. E. G. and H read मूलम् for नृणां

तदेवं सञ्चिन्त-सञ्चेष्ट्यमाणयोरुपयोगः । आरब्धफलेषु
प्रतिकूलफलस्ये प्रत्यक्षदर्शनादेवोद्देगः सिद्ध्यति । प्रवर्तकं
तु व्याध्यादिनिवृत्तिरूपस्य प्रायश्चित्तविपाकस्योपवर्णनम् ।
अतः क्षयरोगादिरूपस्तन्निवृत्तिरूपश्च विपाकोऽत्र निरूप्यते ।

तत्र सामान्येन पापकर्मविपाकः शिवधर्मोत्तरेऽभिहितः—

‘अथातः पततां पुंसामधर्मः परिकीर्तितः ।

नरकार्णवे महायोरे पातनात् पापमुच्यते’ ॥

इति । विष्णुधर्मोत्तरेऽपि—

‘अतिवाहिकसंज्ञस्तु देहो भवति भार्गव ।

केवलं तन्मनुष्याणां मृत्युकाल उपस्थिते ॥ (१)

याम्यैर्नरैर्मनुष्याणां तच्छरीरं भृगूत्तम ।

नीयते याम्यमार्गेण नान्येषां प्राणिनां द्विज ॥ (३)

मनुष्याः प्रतिपद्यन्ते स्वर्गं नरकमेव वा ।

नैवान्ये प्राणिनः केचित् सर्वे ते फलभोजिनः ॥ (४)

शुभानामशुभानां च कर्मणां भृगुनन्दन ।

सञ्चयः क्रियते लोके मनुष्यैरेव केवलम् ॥ (५)

१. H omits फलस्य २. J omits च ३. B D. and G. omit this one line H. also omits it, but gives in the marginal correction ४. I. reads नरकार्णवे for नरकार्णवे and B D. and I read पतनात् for पातनात्. ५ B. and D. omit विष्णुधर्मोत्तरेऽपि, while G. omits अपि only and H substitutes च for अपि. ६. The text reads अतिवाहिकसंज्ञ-मेत्य for अतिवाहिकसंज्ञम्. ७ B. D E H. read भार्गव for भार्गव, but it seems incorrect as the quoted verses are addressed to Bhārgava ८. J reads प्रतिपद्यन्त for प्रतिपद्यन्त ९ Except A. and the text all others read फलभोगिना for फलभोजिन १० The text reads वा for च

तस्मान्मनुष्यस्ते मृतो यमलोकं प्रपद्यते ।

नान्यः प्राणी महाभाग कलयोनौ व्यवस्थितः ॥ (६)

याम्यलोकं प्रपन्नस्य पुरुषस्य तथा यमः ।

योनीश्च नरकांश्चैव निरूपयति कर्मणा' ॥ (७)

(वि. ध. २ १०२. २-७)

इति । ब्रह्मपुराणेषु—

'कर्मणा मनसा वाचा ये धर्मविमुक्ता नरा । (१३६)

यमलोके तु ते' घोरं लभन्ते परियातनाम् ।

इहाल्पमपि कृत्वा तु नरः कर्माशुभात्मकम् ।

प्राप्नोति नरकं घोरं यमलोकेयुं यातनाम्' ॥

(ब्र. पु. १२५. १३६-१४२)

इति । विष्णुपुराणेषु—

'पापकृद्याति नरकं प्रायश्चित्तपराङ्मुखः ।

पापानामनुरूपाणि प्रायश्चित्तानि यथया ॥

तथा तथैव संस्मृत्य प्रोक्तानि परमर्षिभिः' ।

(वि. पु. ४. ५. २१-२२)

इति । विष्णुधर्मोत्तरे—

'प्रायेश्चित्तैः क्षयं याति पापं कृतमसंशयम् । (३)

१ Except A and the text all others read मनुष्यस्य or मनुष्यश्च for मनुष्यम् २ The text reads यच्छेदलोके for याम्यलोक ३. The text reads कर्मणाम् for कर्मणा. ४. B D G, E, H and J do not insert उपि ५. B and D, read ता for ते and J घोरे for घोरा. ६ B and D read इहाऽल्पमपि, G इह कामोऽपि and H. इहान्यमपि all for इहाल्पमपि. ७. B D G, and J read मर्यादु for यमलोकम् ८. Except A and L all others omit उपि. ९ I. reads तथया in यथया. १० G reads प्रायश्चित्तानि for प्रायश्चित्तैः क्षयं याति while I reads कृतं पापं म सशयं and B and D पापं कृतमसंशयम् both for पापं कृतमसंशयम्.

तस्येह त्रिविधस्यापि व्यधिष्ठानस्य देहिनः ।
 दशलक्षणयुक्तस्य मनो विद्यात्प्रवर्तकम् ॥ (४)
 परद्रव्येष्वभिधानं मनसाग्निदृचिन्तनम् ।
 वितथाभिनिवेशश्च त्रिविधं कर्ममानसम् ॥ (५)
 पारुष्यमनृतं चैव पैशुन्यं चापि सर्वशः ।
 असम्बद्धप्रलापश्च वाङ्मयः स्मृच्चतुर्विधम् ॥ (६)
 अदत्तानामुपादानं हिंसा चैवाविधानतः ।
 परदारोपसेवा च शारीरं त्रिविधं स्मृतम् ॥ (७)
 मानसं मनोभेदाद्यमुपभुङ्क्ते शुभाशुभम् ।
 वाचैव वाक्कुतं कर्म कृतेनैव तु कार्याधिकम् ॥ (८)
 शरीरजैः कर्मदोषैर्यानि स्थावरता नरः ।
 त्रैश्विकैः पक्षिमुगता मानसैरन्ध्रजानिताम् ॥ (९)
 (म स्मृ. १२. १-९)

इति । त्रितीयांशे—

'सर्वाभक्ष्यभक्षणमभोज्यभोजनमपेक्षपानमगम्या-
 गमनमयाज्ययाजनमसत्प्रतिग्रहणं परदाराभिग-
 मनं द्रव्यपत्नरुणं प्राणिर्हिंसा चेति शारीराणि ।
 (१३) पारुष्यमनृतं विवादः श्रुतिविक्रयश्चेति वा-

१. J. reads अभिधानस्य and I reads व्यधिष्ठानस्य both for व्यधिष्ठानस्य
 २. Except A and the text all others read चैव for चापि ३. B, D F.
 H I and J read अनिबल and G अनिबल for अराम्यल- ४. J reads
 त्रिविधं for त्रिविध ५. We follow here only A and I, while B D F.
 G H and J read वाचैव वाङ्मय and the text वाचा वाचायुत for वाचैव वाङ्मय
 ६. The text and statutes read च for च ७. B and D, read thus linethus —
 मानसैरुगतास्तु वाचैरन्ध्रजानिताम् ॥
 ८. I om it अराम्यल ९. G reads अय for विक्रय

चिकानि । (१४) परोपतापन पराभिद्रोहः क्रोधो
लोभो मोहोऽहङ्कारश्चेति मानसानि । (१५) तदे-
तान्यष्टादश नैरयाणि कर्माणि यस्मिन् यस्मिन्
व्यसि करोति यः स तस्मिन् तस्मिन् व्यसि शा-
रीर-वाचिक-मानसानि प्राप्नोति । (१६) एवं ह्याह—
यस्यां यस्यामवस्थायां यत् करोति शुभाशुभम् ।
तस्यां तस्यामवस्थाया तत्फलमवाप्नुयात् ॥ (१७)
शरीरेणैव शरीरं वाङ्मयेन तु वाचिकम् ।
मानस मनसेवायमुपभुक्ते शुभाशुभम् ॥ (१८)
(हा. स्मृ. ३२. १३-१८)

इति । आत्मन ईश्वररूपत्वं प्रतिपाद्याह याज्ञवल्क्यः—

‘यद्येवं स कथं ब्रह्मन् पापयोनिषु जायते ।
ईश्वरः स कथं भावैरनिष्टैः सम्प्रयुज्यते ? ॥ (१२९)
करणैरन्वितस्यापि पूर्वज्ञानं कथंच न ।
वेत्ति सर्वगतां कस्मात् सर्वगोऽपि न वेदनाम् ? ॥ (१३०)
अन्त्ये-पक्षि स्थावरतां मनो-वाक्काय-कर्मजैः ।
दोषैः प्रयाति जीवोऽयं भवयोनिशतेषु च ॥ (१३१)

१ G omits लानो २ B and D omit मानसानि ३ I omits व्यसि and J substitutes काले for व्यसि and G omits करानि यः स तस्मिन् तस्मिन् व्यसि ४ B and D read मानसान्यप्राप्नोति, G I H and J मानसान् प्राप्नोति for मानसानि प्राप्नोति ५ G, omit. हि ६ G reads उपभुङ्क्ते for उपभुङ्कु. ७ The text reads करणैरन्वितस्यापि for करणैर-
न्वितस्यापि. ८, J and the text reads पूर्वज्ञानं for पूर्वज्ञान. ९ B and D reads न वेदनाम्, J. निवेदनाम् for न वेदनाम् १०. G. reads भव्य-
for भव्य

अनन्ताश्च यथा भावा शरीरेषु शरीरेणाम् ।
 रूपाण्यपि तथैवेह सर्वयोनिषु देहिनाम् ॥ (१३०)
 विपाक कर्मणा प्रेत्य केवाचिदिह जायते ।
 इह चोमुत्र चैकेषा भावस्तत्र प्रयोजनम् ॥ (१३१)
 परद्रव्याण्यभिधायन्तथाऽनिष्टानि चिन्तयन् ।
 त्रितथाभिनिवेशी च जायतेऽन्त्येसु योनिषु ॥ (१३२)
 पुरुषोऽनन्तवादी च पिशुन परुषस्तथा ।
 असम्बद्धप्रलापी च मृगपक्षिषु जायते ॥ (१३३)
 अदत्तादाननिरत परदारोपसेवक ।
 हिसकश्चाविधानेन स्थावरेष्वभिजायते ॥ (१३४)
 (या स्मृ ३ १०९-१३६)

इति । सत्त्वादिगुणविशेषेण त्रिपाकविशेष स एवाह—
 'आत्मज्ञ शोचैवान् दान्तस्तपस्वा विजितेन्द्रिय ।
 धर्मकृद्देविव्याति सात्त्विको देवयोनिताम् ॥ (१३७)
 असत्कार्यरतो धीर आरम्भी विपयी च यः ।
 स राजसो मनुष्येषु मृतो जन्माधिगच्छति ॥ (१३८)

१ B and D read अभिजायत for इहजायत २ The text reads वा for
 loth च in this line ३ I reads ऽन्त्याद for ऽन्त्यासु ४ A
 C I H and I read पुरुषा for पुरुषा ५ J reads अनिच्छ प्रलापी च
 for असम्बद्धप्रलापी च ६ F I and J read मृत पक्षिषु for मृग पक्षिषु
 ७ Before दान्तवान् J adds दान्त ८ J reads कमकृत for धर्मकृत The
 text reads धर्मकृद्देविव्याति for धर्मकृद्देविव्याति while G omits the
 following —

धर्मकृद्देविव्याति सात्त्विको देवयोनिताम् ।

असत्कार्यरतो धीर आरम्भी विपयी च यः ।

१ I reads विपयायन for विपयी च य

निद्रालु क्रूरकलुब्धो नास्तिको याचकस्तथा ।

प्रमादवान् भिन्नवृत्तो भवेत्तिर्यक्षु तामस ॥ (१३९)

रजसा तमसा चैवं समाविष्टो ध्रुमन्नहि ।

भावैरनिष्टैः सयुक्तः संसारः प्रतिपद्यते ॥ (१६०)

(या.सम ३ १३ ९-१४०)

इति । मनुरपि—

‘सत्त्वं रजस्तमश्चेति त्रीन् विद्यादात्मनो गुणान् ।

यैऽप्येमानस्थितो भागान् महान् मयानशेषतः ॥ (२४)

यो यदैवा गुणो देहे साकृत्येनातिरिच्यते ।

स तदा नटुणप्राय त करोति शरीरिणम् ॥ (२५)

सत्त्वं ज्ञान तमोऽज्ञान रागद्वेषो रज स्मृतम् ।

तद्व्याप्तिमदेतेषा सर्वभूताश्रित ऋषु ॥ (२६)

तत्र यत् प्रीतिमयुक्तं किञ्चिदात्मनि लक्षयेत् ।

प्रशान्तमिव शुद्धाभ सख तदुपधारयेत् ॥ २७ ॥

१ J reads प्रमा^३वाक for प्रमाववाक २ Except 1 and the text all others read मय for मय ३ The text substitutes एव for इति ४ J reads this line thus —

या श्याप्यह स्थितो भावा गृह्णन् सशक्तिपन्न ।,

[illegible]

यत्तु दुःखसमायुक्तमप्रीतिकरमात्मनः ।

तद्रजोऽप्रतिधे^१ विद्यात् सततं नारि देहिनाम् ॥ २८ ॥

यत्तु स्यान्मोहसंयुक्तमव्यक्तं विषयात्मकम् ।

अप्रतर्क्यमविज्ञेयं तमस्तदुपधारयेत् ॥ २९ ॥

त्रयाणामपि चैतेषां गुणानां यः फलोदयः ।

अग्न्यो मध्यो जघन्यश्च^२ तं प्रवक्ष्याम्यशेषतः ॥ ३० ॥

वेदाभ्यासस्तपो ज्ञानं शौचमिन्द्रियनिग्रहः ।

धर्मक्रियाऽऽत्मचिन्ता च सात्त्विकं गुणलक्षणम् ॥ ३१ ॥

आरम्भरचिता धैर्यममत्कार्यपरिग्रहः ।

विषयोपसेवा चाजलं राजसं गुणलक्षणम् ॥ ३२ ॥

लोभः स्वप्नोऽधृतिः क्रौर्यं नास्तिक्यं भिन्नवृत्तिता ।

याचिष्णुता प्रमादश्च तामसं गुणलक्षणम् ॥ ३३ ॥

त्रयाणामपि चैतेषां गुणानां त्रिषु तिष्ठताम् ।

इदं सामासिकं ज्ञेयं क्रमशो गुणलक्षणम् ॥ ३४ ॥

१. J. B. D. and G. read अप्रतिधे for अप्रतिप. and H. अप्रतिर for the same. The different commentators of Manu read variously. Medhātithi and Kulluka Bhatta read अप्रतिधे, Rāgharīnanda, Nandana and Rīnchandra अप्रतिप and Govinda Raja follows the same. २ B and D. read अव्यक्तविषयात्मकम् and H. अव्यक्तविषयात्मकम् for अव्यक्त विषयात्मकम्. ३. B. and D. read अथ. सर्वगुणेषु for धर्मक्रियाऽऽत्मचिन्ता च, while G. H. and J. omit this and the following one line—

धर्मक्रियाऽऽत्मचिन्ता च सात्त्विक गुणलक्षणम् ॥

अरम्भरचिता धैर्यममत्कार्यपरिग्रहः ।

४ B. omits this line. ५ G. and J. omit this and the following one line—

लोभः स्वप्नोऽधृतिः क्रौर्यं नास्तिक्यं भिन्नवृत्तिता ।

याचिष्णुता प्रमादश्च तामस गुणलक्षणम् ॥

६. B. D. H. and J. शौचं for शौच्यं. ७. B. and D. read प्रमादश्च for प्रमादश्च ८ B and D. read सामासिक for सामासिक.

यत् कर्म कृत्वा कुर्वन्श्च करिष्यन्श्चैव लज्जेते ।

तज्ज्ञेयं विदुषा सर्वं तामसं गुणलक्षणम् ॥ ३५ ॥

येनास्मिन्कर्मणा लोके ख्यातिमिच्छति पुष्कलाम् ।

न च शोचत्यसम्पत्तौ तद्विज्ञेयं तु राजसम् ॥ ३६ ॥

यन् सर्वेणेच्छति ज्ञातुं यन्न लज्जति चाचरन् ।

येन तुष्यति चात्मास्य तत् सत्त्वगुणलक्षणम् ॥ ३७ ॥

नमसो लक्षणं कामो रजसस्त्वर्थ उच्यते ।

सत्त्वस्य लक्षणं धर्मः श्रेष्ठचमेपां यथाक्रमम् ॥ ३८ ॥

येन यांस्तु गुणेनैपां संसारान्प्रतिपद्यते ।

तान् समासेन वक्ष्यामि सर्वस्यास्य यथाक्रमम् ॥ ३९ ॥

देवत्वं सात्त्विका यान्ति मनुष्यत्वं हि राजसाः ।

तिर्यक्त्वं तामसा निम्नमित्येषां त्रिविधा गतिः ॥ (४०)

त्रिविधा त्रिविधेषां तु विज्ञेया गौणिकी गतिः ।

अधमा मध्यमाऽऽद्या च कर्मविद्याविशेषतः ॥ (४१)

स्थावराः कुमिकीटाश्च मत्स्याः सर्पाः मरीर्मुषाः ।

पशवश्च शृगालार्थं जघन्या तामसी गतिः ॥ (४२)

१ The text reads लज्जति, while B. and D. read लज्जते for the same. २. B and D. read सर्वं नेच्छति for सर्वेणेच्छति ३. The text reads अर्थोत्तरम् for यथाक्रमम् ४ The text reads देव यन्तु, but the commentator Medhātithi reads यान्ति, Kulluka Bhatta and Ramechandra also follow the same and H. तेषां तु both for देव यान्तु ५ B. D. and the text substitute च and G H. and J. तु for हि ६. G reads इत्येषा च त्रिविधा गतिः for इत्येषा त्रिविधा गतिः and J. reads इत्येषा for इत्येषा ७ G. reads गतिः for गतिः ८ The text reads मरुच्छता for मरीर्मुषा ९. The text substitutes शृगालेषु for शृगालेषु

हस्तिनश्च तुरङ्गाश्च शूद्रा म्लेच्छाश्च गर्हिताः ।
 सिंहा व्याघ्रा वराहाश्च मध्यमा तामसी गतिः ॥ (४३)
 चारणाश्च सुपर्णाश्च पुरुषाश्चैव दाम्भिकाः ।
 रक्षांसि च पिशाचाश्च तामसेष्टुत्तमा गतिः ॥ (४४)
 झल्लो मल्ला नटाश्चैव पुरुषाः शंखवृत्तयः ।
 द्यूतपानप्रसक्ताश्च जघन्या राजसी गतिः ॥ (४५)
 राजानः क्षत्रियाश्चैव राज्ञां चैव पुरोहिताः ।
 वेद-युद्धप्रधानाश्च मध्यमा राजसी गतिः ॥ (४६)
 *गन्धर्वा गुह्यका यक्षा विबुधानुर्चराश्च ये ।
 *तथैवाप्सरसः सर्वा राजसेष्टुत्तमा गतिः ॥ (४७)
 तापसा यतयो विषा ये च वैमानिका गणाः ।
 नक्षत्राणि च दैत्याश्च प्रथमा सात्त्विकी गतिः ॥ (४८)
 यजमान ऋषयो वेदा देवा ज्योतीषि वत्सराः ।
 पितरश्चैव साध्याश्च द्वितीया सात्त्विकी गतिः ॥ (४९)

१ I reads विगर्हिता for गर्हिता २ The text reads तामसीषु for तामससु ३ E G and H read भल्ला, J झल्ला both for झल्ला, while B and D omit this and the following one line -

झल्ला मल्ला नटाश्चैव पुरुषा शंखवृत्तयः ।

द्यूतपानप्रसक्ताश्च जघन्या राजसी गतिः ॥

४ G reads तु रुद्रवृत्तयः, I and H तु रुद्रवृत्तयः for शंखवृत्तयः ५ E, G and J read प्रथमा for जघन्या while H omits this and the following one line -

द्यूत पानप्रसक्ताश्च जघन्या राजसी गतिः ॥

राजान क्षत्रियाश्चैव राज्ञां चैव पुरोहिताः ।

६ B D I G H and J read पान for वाद- ७ G omits this and the following one line -

गन्धर्वा गुह्यका यक्षा विबुधानुचराश्च ये ।

तथैवाप्सरसः सर्वा राजसेष्टुत्तमा गतिः ॥

८ I I and J read विविधानुचरा for विबुधानुचरा ९ The text reads राजसीषु for राजससु

ब्रह्मो विश्वसृजो धर्मो महानव्यक्तमेव च ।

उत्तमां सात्त्विकीमेतां गतिमाहुर्मनीषिणः ॥ (५०)

एष सर्वः समुद्दिष्टस्त्रिप्रकारस्य कर्मणः ।

त्रिविधस्त्रिविधः कृत्स्नः संसारः सार्वभौतिकः ॥ (५१)

(म. स्मृ. १२. २४-५१)

इति ॥

अथ प्रेतत्वादिहेतुभ्यो नानाविधेभ्यः पापविशेषेभ्यो यो-
निविशेषा अभिहिता विष्णुधर्मोत्तरे—

‘असहिष्णुतयान्यस्य गुणानां कारणं विना ।

महत् पापं समुत्पन्नं तदस्य प्रेतकारणम् ॥

ब्रह्मस्वहारिणश्चैते पापाः प्रेतत्वमागताः ।

परदाररताः केचित् स्वामित्रोद्हरताः परे ॥

मित्रोद्हरताः केचिद्देशस्मिन्भृशदारुणे ।

स्वैकर्मभिश्च्युताः सर्वे जायन्ते प्रेतयोनिषु ॥

(वि. ध. २. ७०. २३-२५)

इति । पद्मपुराणे—

‘अयाज्ययाजकश्चैव याज्यानां च निवर्जकः ।

१. B. D. E. and J. read ब्रह्मविष्णुमूर्ती, while H. I. substitute महत्
for महान् २. G reads पापेभ्य for पापविशेषेभ्य; while except A. and
I. all others omit अभिहिता. ३ B. and D read कल्पे- for कारणे-
४. B. D. and H. read एष for एते ५ G reads परा for परे ६. B.
D. F. G. H. and J. read स्वकर्मभिश्च्युताः for स्वैकर्मभिश्च्युता. ७ G.
does not insert इति H. reads यमपुराणे for पद्मपुराणे I searched for the
Padma purāṇa which is available in the Univ. The following quoted
verses are found in the same

विरतो विष्णुविद्यासु स प्रेतो जायते नरः ॥ (५०)

सामान्यदक्षिणां लब्ध्वा गृह्णात्येको विमोहितः ।

नास्तिक्यभावनिरतः स प्रेतो जायते नरः ॥ (५३)

(प. पु. ४५. २७. ५०-५३)

इति । स्कान्दे चमत्कारखण्डे—

‘यो भवेन्मानवः क्षुद्रस्तथा पैशुन्यकारकः ॥

ब्राह्मणान्वयसम्भूतो वृथामांसाशनश्च यः ।

प्राणिनां हिंसको नित्यं स प्रेतो जायते नरः ॥

अकृत्वा देवकार्यं यस्तथा च पितृतर्पणम् ।

योऽश्नाति भृत्यवर्गंभ्योऽदत्त्वा प्रेतः स जायते ॥

परदाररतश्चैव परवित्तापहारकः ।

परापवादसन्तुष्टः स प्रेतो जायते नरः ॥

कन्यां यच्छति वृद्धाय नीचार्थं धनलिप्सया ।

कुरुपाय कुशीलाय स प्रेतो जायते नरः ॥

देव-स्त्री-गुरुवित्तानि गृहीत्वा नैः प्रयच्छति ।

१ The text reads—

प्रेतो वै शूद्रसेवासु स प्रेतो जायते नरः ॥

सामान्यां दक्षिणां लब्ध्वा गृह्णाति एका एव तु ।

नास्तिक्यभावे निरतः स वै प्रेतोऽभिजायते ॥

- I. reads विरक्तो for विरतो. २ J. reads सामान्यदक्षिणां लब्ध्वा, B. D. लक्षणां for दक्षिणां. E. लब्ध्वा for लब्ध्वा. ३. G. reads एकोविमोहित for एका विमो-
हितः. ४. G. omits इति and reads स्कान्दो-नरखण्डे for स्कान्दे चमत्कारखण्डे.
५. B. D. and G. read -असकः for -अशनः. ६. J. substitutes वा for च.
७. G. reads योऽमात्य-भृत्यः for योऽदनाति भृत्यः. ८. B. and D. read
परापवादसन्तुष्टः for परापवादसन्तुष्टः. ९. E. substitutes ह्रीन्नाय for नी-
चाय. १०. B. D. G. and J. read यो न यच्छति for न प्रयच्छति; while E
and H. योऽनुगच्छति for the same.

विशेषाद्ब्राह्मणेन्द्राणां स प्रेतो जायते नरः ॥
 दीयमानस्य विचस्य ब्राह्मणेभ्यस्तु पापकृत् ।
 विभ्रमाचरते यस्तु स प्रेतो जायते नरः ॥
 शूत्रान्नेनोदरस्थेन ब्राह्मणो म्रियते यदि ।
 त्रिकालज्ञो वेदवेदी धर्मज्ञोऽथ पडद्भवित् ।
 चतुर्वेद्यपि यो विभ्रः स प्रेतो जायते नरः ॥
 शास्त्रकर्ता ग्रन्थकर्ता यद्यपि स्यात् पडद्भवित् ।
 कुल-देशोचितं कर्म यस्त्यक्त्वाऽन्यत् समाचरेत् ॥
 कामाद्वा यदि वा मोहात् स प्रेतो जायते नरः ।
 उच्छिष्टस्य विशेषेण अन्तरिक्षमृतस्य च ॥
 विषा-ऽग्नि-जलमृत्यूनां तथा चैवात्मघातिनाम् ।
 प्रेतत्वं जायते नूनं सत्यमेतन्न संशयः ॥

इति । अग्निपुराणे-

'मातरं पितरं वृद्धं ज्ञातिं साधुजनं तथा ।
 लोभात्त्यजति यस्त्वेतान् स प्रेतो जायते नरः ॥
 कुञ्ज्योतिः कुत्सितो वैद्यः कुज्ञानी च कुदेशिकः ।
 शूद्रानुग्रहकर्ता च स प्रेतो जायते नरः ॥
 निन्दको द्विज-देवानां गीत-वाद्यरतः सदा ।
 वृद्धं बालं गुरुं विप्रान् योऽवमत्य भुनक्ति वै ॥
 कन्यां ददाति शुल्केन स प्रेतो जायते नरः ।

१. G. reads समाचरन् for समाचरेत्. २. B and D. अन्तरिक्षमृतस्य
 च. ३. G. reads तथान्यैवात्म for तथा चैवात्मघा- ४. G. omits this and
 the following four lines. ५. B. and D. read -वेशक- for -वेशिकः.
 ६. B. and D. read शूद्रानुग्रहकर्ता for शूद्रानुग्रहकर्ता. ७. J. substitutes
 वा for वै

न्यासापहर्ता मित्रधुक् परपाकरतः सदा ॥
 निर्दोषं सुहृदं भार्या ऋतुकाले न याति यः ।
 न सहेत यशस्तेषां स प्रेतो जायते नरः ॥
 हस्त्यश्व-रथ-यानानि मृतशय्यासनानि च ।
 कृष्णाजिनं तु गृह्णाति अनापदि तु यो द्विजः ॥
 तथोभयमुखीं दोलां सशैलां मेदिनीं द्विजः ।
 कुरुक्षेत्रे च यद्वानं चाण्डालात् पतितात्तथा ॥
 मासिके च नवश्राद्धे भुञ्जन् प्रेतान्नमेव च ।
 भूमि-कन्यापहर्ता च स प्रेतो जायते नरः ॥
 (अ. पु. २०१. ४१-४८)

इति । उमामहेश्वरसंवादे—

'अपहृत्य च सर्वस्वं देवस्त्वं च तथा परम् ।
 दत्तापहारदामाद्य पैशाच्यं याति वै नरः ॥
 योनिकार्यं च यो देवि आहितेन तु कारयेत् ।
 सोऽपि याति पिशाचत्वं स्वामिद्वेहेण मानवः ॥

१. G reads 'यज्जेत काले न याति यः' (य), B and D 'यज्जय काले न या-
 ति यः' both for 'यज्जय काले न याति यः', while A 'यज्जय काले न याति यः' for
 the same २. B D. I and H read 'न यजेत यदा' for 'न सहेत यदा' while
 J substitutes 'यजेत' for 'सहेत'. ३. F H and J, 'मृणाजिन' for 'कृष्णाजिन'.
 ४. G and J read 'दोलां' and I 'घोरा' both for 'दोला'. ५. I reads
 'प्रेतार्थम्' for 'प्रेतान्नम्'. ६. B omits 'इति । उमामहेश्वरसंवादे' :—

'अपहृत्य च सर्वस्वं देवस्त्वं च तथा परम् ।

दत्तापहारदामाद्य पैशाच्यं याति वै नरः ॥,

while G omits 'इति' only ७. G reads this line thus —

दत्तापहर्ता दामाद्य पैशाच्यं याति वा नरः ॥

८. B, D, E G and H read 'आहितेन' for 'आहितेन'

स्वामित्रव्यं गृह्णात्वा तु न यजेन्ने ददाति च ।

आग्नयः पोषको मृदः पिशाचत्वं स गच्छति ॥

मेटाधिपत्यं यो देवि कुरुते मदमोहितः ।

विनाशयेन्मदव्यं निर्माल्यं यश्च भक्षति ॥

परस्य योपितं हत्या ब्रह्मस्वमपहत्य च ।

अरण्ये निर्जले देशे भवति ब्रह्मराक्षसः ॥

अधर्म धर्ममित्याहुर्ये तु मोहवशं गताः ।

हर्तारः परदाराणां चौर्येण बलतोऽपि वा ॥

अरण्ये निर्जले देशे भवन्ति ब्रह्मराक्षसाः ॥

(नास्ति मुद्रितम्. भा. शां. पुस्तके.)

इति । मनुः—

‘संयोगं पतिनैर्गत्वा परस्यैव च योपितम् ।

अपहत्य च विप्रस्त्वं भवति ब्रह्मराक्षसः ॥ (६०) .

गुरुं त्वंकृत्य हुंकृत्य विप्रं निर्जिन्य वादतः ।

अरण्ये निर्जले देशे भवति ब्रह्मराक्षसः ॥

१ B. and D read यो यजेन्, J' न यजेन् both for न यजेत्.
२ Except A and I. all others read च for स ३ We follow here A and H, while B. D and I read महापत्यं च, I माहापत्यं च, G महापत्यं च and J माहापत्यं च all for महाधिपत्यं All of these forms are incorrect and meaningless ४ I reads ब्रह्मणस्प प्रह य च for ब्रह्मस्वमपहत्यं च.
५ H reads इत्याह यस्तु मोहवशं गता for इत्याह यस्तु मोहवशं गताः ६ G. reads च for वा ७ L omits the following. —

इति । मनुः—

‘संयोगं पतिनैर्गत्वा परस्यैव च योपितम् ।

अपहत्य च विप्रस्त्वं भवति ब्रह्मराक्षसः ॥

८ Only this and the following one line occurs in the text of Manu, the other four lines in this quotation are not found in the text.

ये ब्राह्मणान् प्रद्विषन्ति गर्हिन्वा ते हि राक्षसाः ।
 आचार्यमृत्विजश्चैव गुरुं चैव तपस्विनम् ।
 मुनींश्चाप्येवमन्यन्ते ते भवन्तीह राक्षसाः ॥
 (म. स्मृ. १२. ६०)

इति । वामनपुराणे—

‘चण्डालादन्त्यजादपि प्रतिगृह्णाति दक्षिणाम् ।
 याजको याज्यमानस्तु सोऽऽमान्तः स्थलकीटकः’ ॥
 (वा. पु. ६१. २७)

इति । स्कान्दे रेवाखण्डे—

‘बुभुक्षितेषु भृत्येषु ये एकोऽश्नाति मानवः ।
 श्रयोनिं स समासाद्य चण्डालो जायते नरः ॥
 वेदोक्तं यः परित्यज्य धर्ममन्यं समाचरेत् ।
 दशवर्षसहस्राणि श्रयोनौ जायते ध्रुवम् ॥
 वेदार्थनिन्दका ये च ये च ब्राह्मणनिन्दकाः ।
 इह जन्मनि गूढास्ते मृताः श्वानो भवन्ति हि’ ॥
 (स्क. पु. रे. खं. ३०. ३७-३९)

इति । ब्रह्मपुराणे—

‘यदि पुत्रसमं शिष्यं गुरुर्जह्यादकारणम् ।
 आत्मनः कामकारेण सौगवि हिंस्रः प्रजायते ॥ (४८)

१. I. does not insert this line, also is not occurred in the text of
 अनु. २ B. G. and J. read गर्हिन्वा and D. गर्हिन्वाम् for गर्हिन्वा
 ३ B. and D read श्रयावमन्यन्ते for श्रयावमन्यन्त ४ I. reads यजमा-
 नश्च रा भ्यान्, B. D. E. H. and J. याजमानस्तु स भवेत् for याज्यमानस्तु
 सोऽऽमान्त, while H. substitutes रा श्वागुच्छलकीटक. for सोऽऽमान्तः
 स्थलकीटकः. ५ B. E. G H. and J. do not insert स्कान्दे रेवाखण्डे
 ६ G reads एकोऽश्नाति च मानवः for य एकोऽश्नाति मानव ७. I. reads
 ह for हि ८. B. and D. read सधेव च for प्रजायते.

पितरं मातरं चैव यस्तु पुत्रोऽवमन्यते ।

सोऽपि विप्रो मृतो जन्तुः पूर्वं जायेत गर्दभः ॥ (४९)

गर्दभत्वं तु सम्प्राप्य दश वर्षाणि जीवति ।

संवत्सरं तु कुम्भीरस्ततो जायेत मानवः ॥ (५०)

ज्येष्ठं-पितृसमं चापि भ्रातॄरं योऽवमन्यते ॥ (५५)

सोऽपि मृत्युमवाप्नोति क्रौञ्चयोनौ चे जायते । (५६)

आशाष्पहर्ता तु नरः कृमियोनौ प्रजायते ॥

विश्वासहर्ता तु नरो मीनो जायेत दुर्मतिः । (५९)

उपस्थिते विवाहे तु यज्ञे दाने महोत्सवे ॥

मोहात् करोति यो विघ्नं स मृतो जायते कृमिः ।

कृतघ्नः स मृतो विप्रो यमस्य विषयं गतः ॥ (८०)

यमस्य विनयेः क्रूरैर्वधं प्राप्नोति दारुणम् । (८१)

यातनाः प्राप्य तत्रस्थस्ततो बह्वीः समा द्विजाः ॥ (८३)

ततो दर्शः कृतघ्नश्च संसारं प्रतिपद्यते ।

जैलप्रवर्पणं यस्तु भिन्द्यान्मत्स्यो भवेत्तु सः ।

१ G substitutes च for तु while except १ and the text omit —

..... दश वर्षाणि जायते ।

संवत्सरं तु कुम्भीर ॥.

२ G reads चापि for चारि ३. G reads प्रजायते for च जा-

यते ४ G reads च for तु ५. B and D read मन् for मोहात्.

६ I reads कृतघ्नस्तु मृतो for कृतघ्न स मृतो ७ I reads विषये क्रूरैर्वधं

and J विषये क्रूरैर्वधा both for विनये क्रूरैर्वध, while G substitutes

दारुणम् for दारुणम् ८ E G and H read यो द्विज बह्वीश्च, B and D.

बह्वीश्च स द्विजः and I बह्वीश्च भो द्विजाः all for बह्वीः समा द्विजाः ९. Except

A. all others read ततो गत for ततो गत १० B and I read जलप्रवर्पणं

for जलप्रवर्पण and D जन्तुस्य वर्ण for the same

अयोनिगो वृको हि स्यादुलूकः क्रयवञ्चनात् ।
 प्रतिश्रुत्य द्विजेभ्यश्चाप्यदत्वा मधुको भवेत् ॥
 लभेद्देवलको राजन् योनि चण्डालसञ्जिताम् ।
 मृतस्यैकादशाहे तु भुञ्जन् श्रो चाभिजायते ॥
 (ज. पु. २१८, ४८-८३)

इति । गरुडपुराणे—

‘कौटसादयप्रदाः पापा अमेध्यकृमयश्चिरम् ।
 भूत्वा भवन्ति सर्पास्ते पिशाचास्तदनन्तरम् ॥
 गुह-मित्रबुहः पापा ये च स्वामिबुहो जनाः ।
 द्विज-शिष्यबुहश्चैव कृतप्रा नास्तिकास्तथा ॥
 त्यागिनो बान्धवानां च त्यागिनः शरणार्थिनाम् ।
 अमेध्यकृमयः पापा मृगव्याधा भवन्ति च ॥
 उरुरोगगणोपेता जायन्ते शम्बुको जले ।
 चन्द्रार्कग्रहणे भुक्त्वा जायते कुञ्जरो नरः’ ॥
 (ग. पु. २८१. ५-९)

१ B D and G read वृको for वृको २ G does not add अपि after द्विजेभ्यश्च; while J reads द्विजेभ्यश्चाप्यदत्वा मधुको भवेत् ३. Except I all read श्वाभिजायते for श्वा चाभिजायते. ४. B D G and H omit इति and B and D substitute गारुडे for गरुडपुराणे ५ B D E G H and J read कूटसादयप्रदाः for कौटसादयप्रदाः ६ E and H read द्विजाः for द्विज ७ G reads शरणार्थिनाम् for शरणार्थिनाम् ८ E. I. and G substitute सर्वे for पापा, while H. substitutes मृग for मृगः ९ B D F H and J read पुत्रो रोगगणोपेता J पुत्र रोगगणोपेता and I गुरुरोगगणोपेता all for उरुरोगगणोपेता १०. Except A. and I, all read शम्बुको, but the form is incorrect

इति । शिवेधर्मोत्तरे—

‘विप्रः पञ्चमहायज्ञानकृत्वा योऽन्नमश्नुते ।
विद्वराहो भवेन्नित्यं क्रैव्याशी व्याध एव च ॥
द्विजस्त्वेकशफानां च विक्रयाज्जायते मृगः ।
मत्सरी^१ विदकृमिश्चैव अवज्ञाकार्यं कृमिः’ ॥

इति । वायुसंहितायाम्—

‘खरो वै बहुयजित्वात् काकोऽमन्त्रितभोजनात् ।
अपरीक्षितभोजी स्याद्धानरो विजने वने ॥
अविद्यां यः प्रयच्छेत् बलीवर्दो भवेत्तु सः ।
अन्नं पर्युषितं विप्रे दत्त्वा वै कुञ्जतां^२ व्रजेत्’ ॥

इति । उमा-महेश्वरसंवादे—

‘अग्निहोत्रं भवेद्यस्य न कुर्यात्तस्य रक्षणम् ।
पर्वातिरुमकारी तु मृगत्वं याति ब्राह्मणः ॥

१ We are unable to find the text which the following quoted a'lokas really belong to B E. H. and D omit इति and do not insert शिवधर्मोत्तरे, while J omits इति, but inserts विष्णुधर्मोत्तरे for शिवधर्मोत्तरे २ J reads कर्प्याशी for क्रैव्याशी ३ G inserts इति after the end of the last line and reads वररसोऽपि विक्रयश्चैव for मत्सरी विदकृमिश्चैव, while I substitutes मत्सरोऽपि for मत्सरी- ४ B. D G and I substitute अथ for भय ५ I reads बहुयजित्वात् for बहुयजित्वात् while J. reads अमन्त्रितभोजनात् and A अविमन्त्रितभोजनात् for अमन्त्रितभोजनात् ६ F D G and I read कुञ्जता for कुञ्जता, while E. H. omit इति ७ J reads मत्सराय for रक्षणम् ८ B. reads याति च द्विषं and D यादित्वा द्विषं for याति ब्राह्मणः ; while G. adds इति after ब्राह्मणः

वेदोपजीविकाः पापाः स्त्रीलौलाः सततं च ये ।
भवन्ति चेह काकाः स्युश्चिरं विद्भुज एव च ॥
पायसं कृसरं चैव हवींषि मधुराणि च ।
अदत्त्वा चाग्नि-विप्रेभ्यः प्राशनाद्भुजगो भवेत् ॥

इति । नारदपुराणे—

‘भर्तुः सौख्येन या नारी सौख्ययुक्ता न जायते ।
सा ज्येनी^१ जायते राजन् त्रीणि वर्षाणि पञ्च च ॥
वाचा चाक्रोशिका या तु सन्निरुध्य पतिं ह्रियो ।
अकार्यं कारयेत् पापा सा नारी वल्गुली भवेत् ॥
भर्तुरर्थे हि या वित्तं विद्यमानं न यच्छति ।
जीवितं वा वरारोहे विष्टायां जायते कृमिः ॥
कृमियोनिविनिर्मुक्ता काष्ठकीटा भवेत् सा ।
न साधयन्ति कार्याणि प्रभूणां ये विचेतसः ॥
भूत्वा चेतनभोक्तारो जायन्ते भूलर्ता हि ते’ ।

(ना. पु. ३१. ९-१४)

इति । वृद्धगौतमः—

‘मौल्याद्वेदोपदेष्टा च व्याघ्रो भवति मानवः ।
जम्बुको जायते जङ्गुरननुज्ञातपाटकः ॥
गृध्रान् पटन्ति चाण्डालो ब्रह्मद्रव्योपजीवकः’ ॥

१. G. reads वेदोपजीविता for वेदोपजीविता. २ J. reads नारी for ज्येनी. ३ B D. and G. read हि या for ह्रियो. ४. B and D read मलिना for भूमा. ५. B reads पतिम्, D. पतिम्, G. पतिम् and I. पतिम् all for पतिम्. ६ G reads ब्रह्मद्रव्योपजीवक. for ब्रह्मद्रव्योपजीवकः.

इति । याज्ञवल्क्योऽपि—

‘परद्रव्याण्यभिधायंस्तथाऽनिष्टानि चिन्तयन् ।
वितथाभिनिवेशी च जायतेऽन्त्यासु योनिषु ॥
पुरुषोऽनृतवादी च पिशुनः पुरुषस्तथा ।
अनिवद्धप्रलापी च मृग-पक्षिषु जायते ॥
अदत्तादाननिरतः परदारोपसेवकः ।
हिंसकश्चाविधानेन स्थावरेषु प्रजायते’ ॥

(नास्तीदं मुद्रितया. स्मृ. पुस्तके.)

इति ॥

अथ नानाविधनिषिद्धकर्मशेषफलानि ।

तत्र उमामहेश्वरसंवादे—

‘श्वपाक-पुत्कसादीनां कुत्सितानामचेतसाम् ।
कुलेषु तैश्चिजायन्ते गुरु-वृद्धावमानिनः ॥
गुरुणा ह्यननुज्ञातो यो वेदाभ्याममाचरेत् ।
स तु जातिविहीनेषु जायते भुवि मानवः ।
अधर्म धर्ममित्याहुयं तु मोहप्रसंगताः ॥
ते च कालकृतोद्योगाः सम्भवन्तीह मानुषे ।
निर्दोमा निर्गन्धकारास्ते भवन्ति नराधमाः’ ॥

१ The quoted verses are not found in Yājñavalkya Smṛiti¹ they occur in Manu, but with different version (cf. M 12, 3-6 7).

२ B and D read अभिनिवेश- for अभिषद् and J भाषयति for the same.

३ G reads ह्यु for ह्यु- . ४ G and I omit -नेषु and J reads मावर्ति-

धर्ममिति- for मन्वादिभिर्निषिद्धकर्मण्य . ५ I reads गुरुणा for गुरुणा.

६ B, D, F, H, read वेदाभ्यामनं चरेत् and G वेदाभ्यामनं चरेत् both for वेदाभ्यामनं चरेत् . ७ B, I and J read प्रयानि विहीनेषु for नृ जातिविहीनेषु

८ B, and D substitute नृ for च while I reads यान्दो- for यान्दो-.

इति । स्कान्दे नागरखण्डे—

‘प्राप्नुवन्ति कुदेशे च जन्म ये हेतुवादकाः ।
स्वामिद्रोहरता ये च कुकुले जन्म चाप्नुयुः ॥
अदत्त्वा ये तथाऽश्रन्ति पितृ-देव-द्विजातिषु ।
दुर्भिक्षे जनतापे च कुदेशे जन्म चाप्नुयुः ॥
ये च कुर्वन्ति दम्पत्योर्विवादं सानुरागयोः ।
विरूपा भ्रममाणाश्च सर्वलोकविवर्जिताः ॥
दरिद्रा जायया भ्रष्टा भवन्ति विगतायुषः ।
कन्यादाने च विभं यो विक्रयं यः करोति वा ॥
स कन्याः केवलाः सूते न पुत्रं केवलं क्वचित् ।
जायन्ते ताश्च बन्धक्यो विधवा दुर्भगास्तथा’ ॥

इति । प्रभासखण्डेऽपि—

‘येन दत्तं नरैः किञ्चित्तेषां चिह्नं दरिद्रता ।
जायन्ते रोगिणो रौद्रा हिंसाः कुब्जाश्च वामनाः ॥
अपुत्रा कलहाक्रान्ताः परदारोपसेवकाः ।
महारजनक्रमाणि* कुचेलाः कुशरीरिणः ॥

* अत्र-‘राजक’-नया ‘-राजिक-’ इत्यपरं पाठद्वयं दृश्यते । न तदि-
हापेयुक्तमिति प्रतीतः । -राजक-राजिक- इत्येकार्थमेव । ‘महाराजिक-

१. J. reads नागरखण्डम्. २. B. and D. substitute अनाः for जन्म.
३. I. reads कुकुले for कुकुदे. ४. G. and I. read केवल for केवलाः.
५. B. D. and G. read बन्धक्यो for बन्धक्यो and J. बन्धक्ये for the same.
६. We follow here A. G. and I.; while B. D. E. H. and J. substitute
क्वचित् for तथा. ७. B. D. E. and H. omit इति ; while J. इति । प्रभास-
खण्डेऽपि. ८. B. D. and H. read वामनाः for वामना. ९. E. G. H.
and I. read महाराजिक- and B. D. and J. महाराजिक- for महाराजिक-.

कुदम्भाध्वपला सुब्धा मूर्खा निमुरभाविण ।
दानहीना भवन्त्येते देव-ब्रह्मस्वभक्षकाः॥

इति । स्कान्दे रेवाखण्डे—

‘पिता माता गुरुर्भाता अन्यो वा विकलेन्द्रिय ।
भवन्ति नादृतो यैस्तु ते भवन्ति नराधमा ॥
इह मानुषलोके अस्मिन् दीनान्धास्ते भवन्ति च ।
ये त्यजन्ति स्वका भार्या मूढा पण्डितमानिन ॥
ते यान्ति नरक घोर तामिस्र नात्र सशयः ।
तत्र वर्षशतस्यान्ते इह मानुषता गता ॥

साध्याश्च’ (१. १. १०) इत्यमरसिंहो गणदेवतानामान्याह । तथा च—

‘महाराजिक्रनामानो द्वे शते विंशतिस्तथा’ ।

इत्याहु पुराणकारा । अत महारजनकर्मण इत्येव पाठ साधीयान्
भाति । महारजन कुसुम्भं तत्कर्म वस्त्ररजनकर्मैत्यर्थः । ‘रजक रज-
न रजसूपसदस्यान कर्तव्यम्’ इति काशिकोक्त्या न लोपः ।

१ G omits this line,

कुदम्भाध्वपला सुब्धा मूर्खा निमुरभाविण ।

while I reads कुदम्भाध्वपला for कुदम्भाध्वपला २ I reads दानहीना for
दानहीना, while B D and G omit the following portion —

‘दानहीना भवन्त्येते देव ब्रह्मस्वभक्षका ॥

इति । स्कान्दे रेवाखण्डे—

‘पिता मातागुरुर्भाता अन्यो वा विकलेन्द्रियः ।

३ B and D read दानहीना य for नादृता यैस्तु ४ All, except A
substitute दे for च ५ B and D insert इति after नात्र सशयः ६ G.
B and D read गता for गता, while G substitutes अनुदानता for
मानुषता

दुधर्मा दुर्भगश्चैव दरिद्रः सम्प्रजायते ।
जायते गृध्रसीयुक्तः परभार्योपसेवकः ॥
गैद्रदोऽनृतवादी स्यात् मूकश्चैव गवामृते ।
अन्नं पर्युषितं विप्रे ददन्वै कुब्जतां व्रजेत् ॥
मात्सर्यादपि जात्यन्धो द्वेषाच्च बधिरो भवेत् ।
अदत्त्वा भक्ष्यमश्नाति अनपत्यो भवेच्च सः' ॥

इति । गरुडपुराणे—

‘अवमत्य च ये यान्ति भगवत्कीर्तनं नराः ।
बाधिर्यमुपर्यान्त्याशु ते वै जन्मनि जन्मनि ॥
पर्यन्तो भगवद्धारं तामसास्तत्परिच्छदम् ।
अकृत्वा तत्प्रणामादि ये यान्ति पुरुषाधमाः ॥
जात्यन्धास्तेऽभिजायन्तेऽप्यङ्गहीनापरिग्रहाः ।
पद्मवः पादहीनाश्च कुष्ठिनो भुवि ये नराः ॥
विष्णुच्छाया भुवं तैस्तु लङ्घिता स्यान्न संशयः ।
तथा च भगवद्दाम्नाऽऽयामाक्रमते तु यः ॥

१. B. and D. read दुर्भगा for दुर्भग, but it seems incorrect; while L. substitutes दुष्कर्मा for दुधर्मा. २. We follow here only A.; while B. D. E. and H. read गृध्रसयुक्त, J. गृध्रसम्पृक्त, I. धन्विसयुक्त; and G. गृध्रसयुक्त all for गृध्रसीयुक्त. ३. B. and D. read this line—

गहरीर्षतवादी स्यान्मूकश्चैव जायते ।

४. B. and D. read इह for अति and G. J. अति and इति. ५. All, except A. and L. substitute सु for न. ६. B. and D. read बाधिर्यं नु यदान्तराशु. ७. E. substitutes सुनि for भुवि.

अरण्ये जायते पद्मं स वै रोगादिविहितं ' ॥

(ग पु २८१ १३-१७)

इति । विष्णुधर्मोत्तरे श्वि—

पिशुनं पृतिनासं स्यात् सूचकं पूतिवत्तकं ।

खल्वाटो मत्सरी रामे नास्तिको वेदनिन्दकः ॥ (६)

भूय ण्य समाप्नोति तथा नास्तिकता द्विजे । (८)

शूर्णकस्तेलिकश्चैव अन्धो भवति मानवः ॥ (९)

प्रतिकूलं गुरोर्यस्तु सोऽवस्मारी च जायते ।

मिटौश्ये को महाभाग पातगुल्मी प्रजायते ॥ (१०)

भगभक्षस्तु कुण्डाग्रो दीर्घरोगी च पीडकः । (११)

गुरो स्वामिं द्विजं रोशं वेदानन्दा तथैव च ।

ध्रुत्वा भवति दुर्मुद्दिर्धिरा मानवाधमः ॥

देवदत्तेन दीनेन कृत्वा कर्त्तुं गुदुर्मतिः ।

जायते दुष्टदाक्षो वा नेत्ररोगयुतोऽपि वा ॥

तथैव दीनरूपश्च तेन पापेन कर्मणा ।

१. H reads पीडिते for पीडित. We have searched the manuscript of Vishu dharmottara in the chapter 10th in this subject but very few quoted lines occur in it. 2. B D G and H read पण्य 3. and I नेत्र for राम while J मत्सरी पण्य मास्त्रिको for मत्सरी गण्य मास्त्रिको. The quoted verses are addressed to him, therefore the reading is more correct. 4. J B D and G read मास्त्रिक for पूनिक while L and H पास्त्रिक for तस्त्रिक. 5. B D H L read द्विज for द्विज. 6. B and D read दक्षायन for दक्ष मायन. 7. B D 8. and J read मृगशी for निगशी. 9. also reads तस्त्रिक, but corrects निगशी. 10. B and D read दक्षायन for दक्षायन. 11. G reads देवनि for देवान. 12. B and D read जायते for कर्म

ये उच्छिष्ट प्रवदति स्वाध्याय चाधिगच्छति ।
 यश्चानध्यायकालेऽपि मोहादभ्यसते द्विज ॥
 प्रत्यादित्य प्रत्यनल प्रतिगा च प्रतिद्विजम् ।
 ये मेहयन्ति पथि च ते भवन्ति गतायुषः ॥
 (नास्तीद मुद्रितम् भा. पुस्तके)

इति । शिवधर्मोत्तरे—

‘देवद्रव्योपजीवी च स भवेदवग्रहक ।
 देवद्रव्य स्वय येन भुक्त यस्य सदा भवेत् ॥
 रसज्ञाविधुरं कुण्ड कण्डू सर्वाद्विदुषित ।
 देवस्पर्शं नरं कृत्वा परप्रत्ययकारणात् ॥
 मिथ्याचारं चरेत् पश्चाद्बुद्ध्यास्यो नरो भवेत् ।
 देवदामोदनं भुक्त्वा बृहदुल्मी च वै क्रमात् ॥
 सर्वाद्विकुप्यो तिमिरी नरो भवति पापत ।
 दीपं देवगृह्णादृत्वा पद्मश्चान्धो भवेन्नर ।
 मूर्च्छां भ्रमी सुरदेष्टा पक्षपाती ज्वरी भवेत् ॥
 देवावमन्ता भवति सर्वदा मैथुने रतं ।
 सदाऽपहतसर्पस्य कुत्सितं काममोहितं ॥

१ G omits यः I reads अपवाहक for अववाहक ३ G reads यदा
 for सदा ४ B D and G read रसज्ञां विधुरं कण्ड कण्डू G reads कण्ड
 कण्डू रसज्ञाविधुर L and H रसज्ञाविधुर कुण्ड कण्डू for रसज्ञाविधुर
 कुण्ड कण्डू ५ G substitutes अन्वुशास्या, I F and H अन्वुशास्यो
 and J अन्वुशासा for बुभुक्षस्या ६ I दवशासाधन for देवशासाधन
 ७ B and D read तिमिरी नरो भवति पापत G तिमिरीनरो भवति पापतः
 ८ B and D read दवगृह धूरा and J देवगृहादृत्वा both for देवगृह
 क्षाया ९ B D (and J read मूर्च्छा for मूर्च्छा १० G reads
 मैथुनी नर for मैथुन रत

इति । वृद्धगात्रैः—

‘देवद्रव्योपजीवी हृद्रोगी । प्रतिज्ञाय ब्राह्मणस्याशानाद-
न्पायुः । पत्नीबहुस्वे सत्येकारामः क्लीबः । स्वामिना
धर्मे नियुक्तस्तदनुष्ठानाशक्तो जलोदरी । दुर्बलबाधे
बलवतामुपेक्षायामद्गहीनः । व्यवहारपक्षपाती जिह्वा-
रोगी । स्वयं प्रवर्तितधर्मानुष्ठानच्छेदने प्रतिपन्नेष्टवि-
योगः । स्वयमग्रभुक् शूलरोगी । परिक्षीणमित्र-बन्धु-
स्वामि-स्वजनावमन्ता परिभूतवृत्तिः । अतिथिं पश्य-
न्नश्रतः कपालपट्टिका । सूर्याग्रकाशे प्रतिश्रयादानादि-
ष्टवियोगः । छद्मना गुरु-स्वामि-मित्रमुपचरतः प्रातार्थ-
परिभ्रंशः । विलम्भापहारी सर्वदुःखाश्रयः । गोदुःखकारी
गोनासः । गोनिर्दयश्चिपिटनासः । पथनोशको निस्ते-
जस्कः सभायाम् । गलेगण्डी महदधिक्षेपी । पुण्याक्षेपी

१ G. adds च after देवद्रव्योपजीवी २ G. reads ब्राह्मणाऽशानात् for ब्राह्मणस्याऽशानात्, while J. reads प्रतिज्ञायते ब्राह्मणः स्यादन्पायुः for प्रतिज्ञाय ब्राह्मणस्याऽशानादन्पायुः. it shows that the word belongs to the first Sutra ३ G. omits सति ४ B and D substitute गृहे for धर्मे and हरी for जलोदरी but the latter seems to be a mistake ५ I. reads -पाने and J. व्यवहारे पक्षपाती for -पात्री and व्यवहारपक्षपाती ६ E. reads -पट्टिका, for -पट्टिका ७ G reads सूर्याग्रकाशे for सूर्याग्रकाशे. ८. H. reads -विभ्रंशः for -परिभ्रंशः. ९. B D and G omit the following -विलम्भापहारी सर्वदुःखाश्रयः । गोदुःखकारी गोनासः । गोनिर्दयश्चिपिटनासः । पथनाशको निस्तेजस्कः सभायाम् । गलगण्डी महदधिक्षेपी । पुण्याक्षेपी वक्रनासः ; while E. and J. read सर्वदुःखाश्रयी for सर्वदुःखाश्रयः. १० I. reads गोनामन for गोनासः. ११ Except A. and I all others do not insert पथनाशका, but read only निस्तेजस्कः. १२ Except A, all others omit महदधिक्षेपी, while I reads गलगण्डी for गलगण्डी

वक्रनासः । शिष्टैर्चीर्णधर्मदूषकः केकराक्षः । साधुजन-
देव-तपस्वि-द्विजे-गुरु-ज्ञान-योगद्वेष्टा वक्रास्यः । तटा-
कारामभेत्ता नेत्राङ्गहीनः । कृतघ्नः सर्वारम्भविकलः ।
परस्वामिलापी क्षयरोगी स्यात् । चौररक्षकैः—

व्यवहारेष्वमध्यस्थश्चौरवृत्तिपरश्च यः ।

वाणिज्यलाभो नो तस्य देशान्तरगतस्य च ॥

व्याधिः स्यात् प्राणसन्देहो मृतिस्तत्रैव पापिनः' ॥

इति । उमा-महेश्वरसंवादे—

‘अकृत्वा खलयज्ञं तु यस्तु धान्यं प्रवेशयेत् ।

मरुदेशे भवेद्वृक्षः फल-पुष्पविर्वाजितः ॥

दिव्यं वर्षसहस्रं तु दुरात्मा कर्षको भवेत् ।

तस्यान्ते मानुषो भूत्वा कदाचित् कालपर्ययात् ॥

दरिद्रो व्याधितो मूर्खो ह्यकुलीनस्ते जायते ।

यस्तु भुद्रेण भावेन स्नेहविच्छेदकारकः ॥

सौनपत्यत्वमाप्नोति तस्य पापस्य कारणात् ।

न शृण्वन्ति गुरोर्वाक्यं वेदेवाक्यं च ये नराः ॥

सर्वेषां चैव नास्तिक्यं तेन ते यान्ति मूकताम् ।

प्रार्थयित्वा तु यो गां वै सवत्सां क्षीरसंयुताम् ॥

१. I. reads वक्रनासः, but by grammatical rule it is वक्रास्यः २. B. D. E. G. H. and J. read शिष्टैर्चीर्णः, but the reading does not give proper sense here. ३. B. and D. do not insert द्विजः. ४. J. reads नक्रास्यः. ५. G. reads उडारः for तटारः and H. reads तटारः रामभे-
त्तारो नेत्राङ्गहीना. for तटाकारामभेत्ता नेत्राङ्गहीना. ६. E. G. and H. read
परम्भामिलापी for परस्वामिलापी. ७. I. reads चौररक्षकः and G. चौररक्षसः
both for चौररक्षकः. ८. I. omits उमा-महेश्वरसंवादे and also this whole
quotation. ९. B. and G. read मरुदेशे for मरुदेशे. १०. J. reads च for तु.
११. E. reads देववाक्य for वेदवाक्य.

आत्मना पिवति क्षीर तेनासौ याति चान्धताम् ॥
 प्रसव छीवन वह्नी कृत्वा सर्वाद्भदाहयुक् ॥
 उदरे गूलसयुक्तो जायते मनुजाधम ' ॥

इति । शिवेधर्मोत्तरे—

‘मुखकृष्णव्रणी श्वित्री गुरदो मत्तको भवेत् ।
 जिह्वा वक्त्रव्रणी ह्येन्यदु खकारी भवेन्नर ॥
 अपकार तु य कुर्यादुपकर्तुर्भवेन्नर ।
 श्वास-कासी ज्वरी सर्वगात्रगेगी मतप्रज ॥
 मृतपुत्रोऽप्यबन्धु स्याद्यो द्वेष्टि परसन्तनिम् ।
 परवित्तविनाशाय करोति स विसर्पवान् ॥
 अकारणाद्धर्मपत्नीत्यागी स्याच्च जलोदरी ।
 वेदया कुलवधू कृत्वा वर्तते यो नराधम ॥
 भक्त भोक्तुमशक्तश्च मण्डपानेन जीयति ।
 परेषा चेतस केशकारी भवति मानव ॥
 क्षयी ज्वरी प्रेमेद्वी च गुल्मी दाही भगन्दरी ।
 रजस्वला ऽन्त्य चण्डाल पापिष्ठ-पातते मन् ॥
 व्यवहारी पुष्पवर्या भुक्त्वा कुट्टी ज्वरी भवेत् ।
 अनपत्यो दरिद्रश्च विभ्रस्तस्य विपप्रद ॥

१ I does not insert शिवधर्मोत्तर and the following nine lines
 २ J reads मुखकृष्णव्रणी for मुखकृष्णव्रणी ३ H reads ह्येन्यदु for
 ह्येन्यदु and B and D substitute सु for दि ४ J reads सर्वगात्री रागी
 मतप्रजा for सर्वगात्ररागी मतप्रज ५ G reads अदन्त for मन् ६
 H and D read यो मेरी for मतप्रज and G and J substitute दारी for दाही
 ७ B D F and J read पुष्पवर्या for पुष्पवर्या H also reads
 पुष्पवर्या and adds सु before भुक्त्वा ८ B and D read विपप्रद for
 विश्वप्रद

निपिह्वस्तुभोगेन, मोहयेद्यः परोन् पुमान् ।
 परोपदिष्टज्ञानेन भवेदुन्मत्तको ऽपि वा ॥
 ऋणं दत्त्वाधिकां वृद्धिं यो गृह्णातीह मानवः ।
 स भुत्वा धनिनां वंशे व्रजेद्देशान्तरं ततः ॥
 वाणिज्यलाभस्तत्रापि नास्ति तस्य नरस्य वै ।
 अमुख्यमुख्यकारी यः स ज्वरी श्वासकासवान् ॥
 सर्वाङ्गरोगी पापात्मा द्वेष्टा मृतसमाङ्गभाक्' ।

इति । उमामहेश्वरसंवादे—

‘मृष्टान्नेन य आत्मानं पोषयन्ति नराधमाः ।
 बालानां वाक्ष्यमाणानामददन्नत्ति निस्पृहः ॥
 न हुतं न तपस्तप्तं न दत्तं किञ्च ब्राह्मणे ।
 आत्मैव पोषितो येन तत्पापं कथयाम्यहम् ॥
 यत्र देशे त्वनावृष्टिर्यत्र वायुसमुद्भवः ।
 तस्मिन्देशे क्षुधात्ताश्च जायन्ते पापकर्मिणः’ ॥

इति । पद्मपुराणे—

‘यस्तु विप्रत्वमुत्सृज्य क्षत्रधर्मं निषेवेते ।
 ब्राह्मण्यात् स परिभ्रष्टः क्षत्रयोनौ प्रजायते ॥

१. G. reads परः for परान् २ J. and I. read -ज्ञानो वा for -ज्ञानेन
 ३. B. and D. read सौ for सः and substitute गतः for सतः at the
 end of this line. ४. All, except A. and I. substitute एव for
 अपि. ५. Except A. and I. all others substitute पापेन for पापात्मा,
 while J. reads -सर्वागति for समाङ्गभाक्, and I. reads सर्वाङ्गरोगः for
 सर्वाङ्गरोगी. ६. All, except I., read निस्पृहम् for निस्पृह. ७. Except G
 and H. read दत्तं for न दत्त. ८. All, except A. and I., read यस्तु,
 while G. reads यस्तु. ९. B. and D. read क्षत्रधर्मं for क्षत्रधर्म.

वैश्यकर्मा च यो विप्रो लोभ-मोहव्यपाश्रयः ।
 स द्विजो वैश्यतामेति शूद्रकर्म करोति यः ॥
 स्वधर्मप्रच्युतो विप्रः स हि शूद्रत्वमाप्नुयान् ।
 क्षत्रियो वा महाबाहो वैश्यो वा धर्मचारिणौ ॥
 स्वानि कर्माण्यपाकृत्य शूद्रकर्म निषेवते ।
 स्वस्थानाच्च परिभ्रष्टो जायते वर्णसङ्करः ॥
 ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रो वा याति तादृशः ।
 शूद्राग्नेनोदरस्थेन ध्रियते यदि पुत्रक ॥
 ब्राह्मणः शूद्रतामेति नास्ति तत्र विचारणा' ॥
 (प. पु. ९. २६. ७-१३)

इति । मार्कण्डेयपुराणे—

‘ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः स्ववर्णे पाणिमद्वहम् ।
 अकृत्वा त्वन्यजापाणेः पतन्ति नृप सद्ब्रह्मात् ॥
 यश्च यस्यास्तु हीनायाः कुरुते पाणिसद्वहम् ।
 अकृत्वा वर्णसंयोगं सोऽपि तद्वर्णभाग्भवेन्’ ॥
 (नास्तीदं मुद्रितमा. पु. पुस्तके)

१. E. and J. read व्ययाश्रय for व्यराश्रयः. २. G. reads सह शूद्रत्वमाप्नुयान् for सह शूद्रत्वमाप्नुयान्. ३. B. and D. read धर्मचारिण. F. G. and J. धर्मचारिणि and H. धर्मभारिणि all for धर्मचारिणौ. ४. G. omits the following portion—

..... । शूद्रो वा याति तादृशः ।
 शूद्राग्नेनोदरस्थेन ध्रियते यदि पुत्रक ॥
 ब्राह्मणः शूद्रतामेति नास्ति तत्र विचारणा' ।

इति । मार्कण्डेयपुराणे—

ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः.

५. B D and J. read पुत्रक for पुत्रक ६ B and D read अन्यजापाणे. F. अन्यजापाणे and I. त्वन्यजापाणे all for त्वन्यजापाणे. ७. B. and D read -संयुक्त. for -संयुक्तम्.

इति ॥

अथ विशेषेण कर्मविपाकः ।

तत्रे हिंसाविशेषाद्योनिविशेषः । तत्र मनुः—

‘यां यां योनिं च जीवोऽप्य येन येनेह कर्मणा ।

क्रमशो याति लोकेऽस्मिन्स्तत्तत्सर्वं निबोधत ॥

बहून् वर्गगणान् घोरान् नरकान् प्राप्य तत्क्षयाते ।

संसारान् प्रतिपद्यन्ते महापातकिनस्त्विमान् ॥

न्ध-शूकर-खरोष्ट्राणां गो-ऽजा-ऽवि-मृग-पक्षिणाम् ।

चण्डाल-पुल्कसानां च ब्रह्महा योनिमुच्छति’ ॥

(म. स्मृ. १२. ९३-९९)

इति । नन्दिपुराणे —

‘नरकेषु क्रमेणैव ब्रह्महा पात्यते नरः ।

कल्प कल्प ततश्चान्ते स्थावरश्च प्रजायते ॥

वृण-गुल्म-लता-वल्ली-वीरुद्रुमाविभेदत ।

तृणभेदास्त्वगणिता गुल्मभेदास्तथा मताः ।

लताभेदाश्च नि सङ्ख्या वल्लीभेदास्तथैव च ॥

वीरुद्भेदास्त्वसंख्याता असंख्या द्रुमजातयः ।

तेषां च देशभेदेन पुनः कष्टत्वमिष्यते ॥

१ J substitutes अत्र for तत्र and E corrects योनिविशेषा २ E G and I read क्रमशोऽयाति लोकऽस्मिन् तत्सर्वं निबोधते, while H क्रमशो-
ऽस्तीति for the same ३ B D E G H I and J read तत्क्षयाते
for तत्क्षयाह ४ E reads संसारान् for संसारान् ५ I reads पात्यते
for पात्यते ६ B and D read स्थावरश्च for स्थावरश्च ७ G reads
अगणिता for अगणिता ८ B and D read द्रुमभेदेन पुनस्तृणत्वम्, G
देशभेदे च पुनः कष्टत्वम् both for देशभेदेन पुनः कष्टत्वम्, while J substitutes
कष्टत्वम् for कष्टत्वम्

ततः केनापि कालेन नानास्थावरयोनिर्तः ।
 कर्म भुक्त्वा क्रमेणैव भवन्ति च सरीसृपाः ॥
 वृक्ष-वल्कलभेदेन देशभेदेन वाप्यथ ।
 सरीसृपादिभेदेन तत्र भुक्त्वा तु पापकर्म ॥
 मृगेषु जायते मर्त्यो भेदैरगणितैस्ततः ।
 तत्रापि भुक्त्वा स्वं कर्म जायते पशुयोनिषु ॥
 तत्रापि भौतिक भोगं भुक्त्वान्ते गोत्वमाप्य तु ।
 मुच्यते पशुजन्माच्च ततो जायेत मानुषे ॥
 तत्रापि नियमो नास्ति अपाक्राद्येषु जायते ।
 विप्रान्तेषु मनुष्येषु जायते पातकी नरः' ॥

इति । शिवधर्मोत्तरेऽपि—

‘एवं पापविशुद्धार्य सावशेषेण कर्मणा ।
 ततः क्षिति समासाय जायन्ते देहिनः पुनः ॥
 तत्रानुभूय दुःखानि जायन्ते कीटयोनिषु ।
 निष्क्रान्ताः कीटयोनिभ्यः क्रमाज्जायन्ति पक्षिणः ॥
 संक्षिप्तः पक्षिभावेन जायन्ते मृगयोनिषु ।
 मृगैर्दुःखमतिक्रम्य जायन्ते पशुयोनिषु ॥

१ I omits this and the following nine lines; while G. reads मृग
 for मनु. २ I. reads -योनिः for -याविनः ३. B. D. G. H and J.
 read वृक्ष वल्कलभेदेन for वृक्षवल्कलभेदेन ४ J. reads पापकर्म for पापकर्म.
 ५ B and D. read मोक्षवत्पुनः, G मारुतमनुष्य both for मारुतमाप्य तु.
 ६ B D. E. G and H. read -जन्माय for -जन्माय ७ G substitutes
 जन्म for मनु. ८ J. reads विशुद्ध for निशुद्ध ९ B. and D.
 read कीटभावेन for पक्षिभावेन १०. G reads दुःखं तद्वत् for दुःखं तद्वत्.
 while B and D omit this whole line—

मृगदुःखमतिक्रम्य जायते पशुयोनिषु ॥

पशुयोनिं समासाद्य पुनर्जायन्ति मानुषाः ।
 एवं योनिषु सर्वानु परिभ्राम्ये क्रमेण तु ॥
 कालान्तरवशाद्यान्ति मानुष्यमतिदुर्लभम् ।
 उत्तमं चापि मानुष्यं प्राप्यन्ते पुण्यगौरवात् ॥
 विचित्रा गतयः प्रोक्ताः कर्मणां गुरु-लाघवान् ।
 ततो मानुषतां प्राप्य व्याधिभिस्तत्र पीड्यते ॥
 कुष्ठरोगेण घोरं ब्रह्महत्यां प्रयोजयन् ।

इति । मार्कण्डेयपुराणे—

‘अशस्त्रं पुरुषं हृत्वा नरः सञ्जायते खरः ।
 कृमिः स्त्रीवधकर्ता च बालहा चोपजायते ॥ (१८)
 वृषस्य वृषणौ छित्त्वा पण्डत्वं प्राप्नुयान्नरः ।
 परिहृत्य ततो भूयो जन्मनामेकविंशतिम् ॥
 कृमि-कीट-पतङ्गेषु स्थितस्तोयचरेषु च ।
 गोत्रं प्राप्य च चण्डाल-मुत्कसादि जुगुप्सितम् ॥ (३३)

१. I. reads परिक्रम्य for परिभ्राम्य २. B D. and J. read प्राप्नुस्ते for प्राप्यन्ते and H. प्राप्नुस्ते for the same, but it seems incorrect. ३. I. reads प्रयोजयत् for प्रयोजयन्. ४. B. D. and J. read कृमि स्त्री-वरहन्ता च, G. कृमिस्तु नरहन्ता च, E. and H. कृमि स्त्रीवरहन्ता च and I. कृमि-स्त्री-परहन्ता च. all for कृमि स्त्रीवधकर्ता च. ५. The text reads बालहन्ता च जायते for बालहा चोपजायते ६. The text does not insert this Sloka —

वृषस्य वृषणौ छित्त्वा पण्डत्वं प्राप्नुयान्नरः ।

परिहृत्य ततो भूयो जन्मनामेकविंशतिम् ॥

७. I. reads तोयनरेषु for तोयचरेषु, while the text reads this line as follows :—

कृमि. कीट. पतङ्गोऽथ पक्षी तोयचरो मृगः ।

८. E. G. H. I. and the text substitute गोत्रं for गोत्र. ९. E. G. H. I. and J. read जुगुप्सित for जुगुप्सितम्

पङ्ग्वन्धो बधिर. कुष्ठो यक्ष्मणा च प्रपीडितः ।

मुखरोगाक्षिरोगैर्वा रोगैरन्यैश्च बाध्यते ॥ (३४)

अपस्मारी च भवति गृध्रत्व चैव गच्छति । (३५)

एव एव क्रमो दृष्टो गो-सुवर्णादिहारिणाम् ॥

विद्यापहारिणां चैव निदेशांशना गुरोः ॥ (३६)

(मा. पु. १५. १८-३६)

इति । ब्रह्मपुराणे—

‘यस्तु रौद्रसमाचारः सर्वभूतभयङ्करः ।

हस्ताभ्या यदि पद्भ्या वा रज्ज्वा दण्डेन वा पुनः ॥

लोष्टे. स्तम्भैरुपायैर्वा जन्तूस्ताडयते शनिशम् ।

हिंसार्थी निकृत्तमज्ञ उद्वेजनकरः सदा ॥

- १ B D E G H and I read पङ्ग्वन्धबधिर for पङ्ग्वन्धो बधिर
 २ B and D read मुखरोगाक्षिरोगादि for मुखरोगाक्षिरोगैर्वा while J and
 the text substitute च for वा ३ The text reads मुखरोगैश्च for रोगैर-
 न्यैश्च ४ The text reads एव ग गच्छति for चैव गच्छति ५. G and
 the text read -सुवर्णादिहारिणाम् for सुवर्णादिहारिणाम् while B and D.
 omit the following —

गो सुवर्णादिहारिणाम् ।

विद्यापहारिणां चैव निदेशांशना गुरोः ॥

इति । ब्रह्मपुराणे—

‘यस्तु रौद्रसमाचारः ।

- १ The text reads this line thus —

विद्यापहारिणधामा निष्कयधरिणा गुरोः ॥

- २ E G H and J read निष्कयधरिणा गुरो for निदेशांशना गुरो
 ३ B D and G read क्षायांशनादिहारिणम् J. जन्तूस्ताडयते शनिशम् both
 for जन्तूस्ताडयते शनिशम् while G puts च for वा ४. B. and D read
 हिंसार्थी निष्कयधर उद्वेजनकर and G हिंसार्थी निष्कयधर उद्वेजनकर both
 for हिंसार्थी निष्कयधर उद्वेजनकर .

एवं शीलसमाचारो निरयं प्रतिपद्यते ।
 स चेन्मेनुष्यतां गच्छेद्यदि कालविपर्ययात् ॥
 वध-बन्धपरिक्लिष्टः कुले जायेत सो ध्यमे ।
 लोकद्वेष्टाश्रमः पुंसां स्वयं कर्मकृतैः फलैः' ॥

इति ।

अथ हिंसकर्मशेषफलानि ।

तत्र हिंसकर्मविशेषफलानि शङ्ख-लिखिताभ्यां
 दर्शितानि—

‘अत ऊर्ध्वं ब्रह्मनि वर्षसहस्राणि यमविषये कु-
 र्म्भीपाक-रौरवादिषु स्थानेषु दुःखान्यनुभूयेद्
 जातानामिमानि लक्षणानि भवन्ति । तद्यथा
 ब्रह्महा कुष्टी गोघ्नश्चान्धो ज्ञेकरोगिणश्च’ ।

इति । यमः—

‘अशुद्धानां तु पापानां पतितानां च कर्मभिः ।
 उत्तीर्णानां च तिर्यक्त्वाद्देहे भवति लक्षणम् ॥
 इह दुश्चरितैः केचित् केचित् पूर्वकृतैस्तथा ।
 प्राप्नुवन्ति दुरात्मानो नरा रूपविपर्ययम् ॥
 द्विजघ्नं कुष्ठिनं विद्यात् कुनखं स्वर्णहारकम् ।
 व्यङ्गाश्चौर्धर्मिणश्चैव जायन्ते प्राणिहिंसकाः’ ॥

१. Except A. G. I and J. all read मनुष्यतां for मनुष्यता; while B. and D. substitute प्राणी for मनुष्यता. २. B. D. and G. read ध्यमे for ध्यमे. ३. G and I read हिंसा- for हिंस-; while B. and D. read हिंसकर्मविशेषफलानि. ४. B. D. and H. read कर्म्भीपाकादिरौरवादिषु. ५. B. D. E. H. and J. omit तत्, while G. substitutes यत् for तत् and E. H. and J. तथा for यथा. ६. G substitutes च for तू. ७. H substitutes सु for य.

इति । हारीतः—

‘कुनखी भूणहा । ब्रह्मघ्नः कुष्ठी । परदुःखदा-
यिनो नित्यान्धाः । पैरार्तिरता दीर्घरोगिणः ।
दृष्टचपहर्तारोऽन्धाः । श्रोत्रापहर्तारो चधिराः ।

वाचोपहर्तारो मूकाः । एवं ह्याह—

यदङ्गं पीड्यते येन तेन हीनोऽभिजायते ।

नाऽकृत्वा लभते किञ्चित् शुभं वा यदि वाऽशुभम् ॥

(हा.स्मृ. २४. ७३-८०)

इति । कैश्यपः—

‘क्षयी स्यात् क्षेत्रहरणे अंशवानृवधेष्वपि च ।

जलोदरयुतः सै स्यात् स्वनारीणां च हिमक ॥

कर्णभेत्ता कर्णशूलो ओष्ठरोग्योऽष्टनाशकः ।

दन्तपातनकर्ता च दन्तरोगी भवेत् सदा ॥

उरस्तम्भादुरस्तम्भी अक्षिरोग्यक्षिनाशकः ।

पदौ नु यस्ताडयति विसर्पी सै भवेन्नरः ॥

१ G. omits भूणहा २ G reads परस्त्रीरताः and I. परास्त्रीरताः both for परार्तिरताः. ३. B does not insert कश्यपः. ४ B. D G H. and J read शयः स्यात् शयभरणे; while H substitutes पश. for शयी and E. reads शयः स्यात् शयभरणे for शयी स्यात् शयभरण ५ B and D read सर्वोक्तवचोऽपि च for अर्शवानृवधेष्वपि च; while G and I. substitute अर्शवानृ and H नृवधे for अर्शवानृ and नृवधे respectively. ६ B. and D read स्यात् for स स्यात् ७ F. I. and J. read कर्णशूलो for कर्णशूली, while J substitutes मूत्र for ओष्ठ. ८. D reads -नाशन. ९ I reads उरस्तम्भादुरस्तम्भी through mistake. १० G reads शरी for परा ११ B D H. substitute च for स

पीडानम्रियकर्ता च धनुर्व्याधिर्धनुर्ग्रहात् ।
 पादकीली स भवति पादहन्ता च यो भवेत् ॥
 से गद्गदी दारयति यो वृक्षानतिविस्तृतान् ।
 ब्रूलेन शूली भवति मनुष्याणां च हिंसक ॥
 अमृग्गदी स भवति यस्तु हिंस्याद्दृढान् पशून् ।
 नक्तान्ध्य जायते तस्य यो गवा नयनद्वये ॥
 करोति शूलप्रक्षेप पूर्वभावप्रचोदित १ ॥

(का स्मृ. ३. ४०-४६)

इति । व्यासोऽपि—

‘पितृहा याति पैशाच्य जात्यन् गो मानुषातकः ।
 प्राण्यद्ग मृगशाव च हत्वा वन्यो मृतप्रजा ॥
 असाध्यरोगी बालघ्न क्षयी स्यात् सर्वजीवहा ।
 गौत्रकृच्छ्री व्रणी श्वित्री विसर्पी परधातक ॥
 नेत्रैरोगो भवेत्तस्य यो ज्ञेया दृष्टिवातकः ।
 परेषा रसनाछेदी जिह्वेस्यव्रणवौन् भवेत् ॥

१ J reads धेनुर्व्याधिर्धनुर्ग्रहात् for धनुर्व्याधिधनुर्ग्रहात् २ B and D read पादकीली for पादकीली and H पादकी स च for पादकीली स ३ I reads अमृग्गदी for स गद्गदी ४ G reads धारयति for दारयति while J पातयति for the same ५ B and D read अतिविस्तरान् for अति विस्तृतान् ६ E reads अमृग्वादी and I अमृग्गदी both for अमृग्गदी ७ L substitutes वृथा for दृढान् ८ B D and I read मृतप्रज for मृतप्रजा ९ B D and G read अत्यग्ररोगी, H असाध्यरोगा both for असाध्यरोगी and J अर्धरागी बालघ्नश्च for असाध्यरोगी बालघ्न १० B and D read गात्रकृच्छ्री for गामकृच्छ्री ११ D reads नक्षरोगी for नेत्ररोगी B and H read also the same but correct नेत्ररोगा १२ E, G, A, H, I, and J read रसनाछेदान् for रसनाछेदी १३ J reads व्रणवाक् for व्रणवान्

कृतम्. स्फुटिताक्षो वा तृतीयज्वरेसंयुतः ।
 चोत्तुर्यकोष्ण-शीतोष्णज्वरी स्यात् सेततं ज्वरी ॥
 ग्रामे वने वा जन्तूनां श्वभिर्यो भीतिमर्पयेत् ।
 भयोद्देगकरोऽन्येषां पापाणेनाथ घातकः ॥
 तलघाती च सम्भूतः कुलेषु धनिनां नरः ।
 गत्वा देशान्तरं तेषां तत्र रोगो महान् भवेत् ॥
 (ध्या. स्मृ. ६. १७-२२)

इति । वृद्धगौतमः—

‘वृक्षच्छेत्ता वृथा यस्तु स नाडीग्रगवान् भवेत्’ ।

इति । वायुपुराणे—

‘भवेत्स्फुटितपादस्तु यो निहन्याद्वनस्पतीन् ।
 प्राणिर्हिंसापरो* जन्तुघाती वा मृतसन्ततिः ॥
 मुखे कृष्णग्रणी श्वित्री बन्ध्यो वा स्याद्विसर्पज्ञान् ।
 वन्माकि तु खनिस्वा यो हन्ति वायुभुजो नरः ॥
 गंजचर्मो ज्वरी च स्यादांज्ञया पूर्वकर्मण ।
 भूणहा स्वित्रहस्तः स्याद्ग्रहणीवोनेपत्यहा ’ ॥

* प्राणिर्हिंसापर जन्तुघाती वा मृतापन्न मुखे कृष्णग्रगवान् वा कुठ-
 वान् वन्धो वा स्यादित्यर्थः ।

१ Except B D G and I read क्षार- for श्वर २ B D G H, and J read चतुर्थ for चतुर्थ. ३ I reads सप्तमज्वरी for सप्तम ज्वरी and G, also does the same ४ H reads सम्भूत कुलेषु for सम्भूत कुलेषु ५ I reads रोगो for रोगो ६ Except A and I, all others omit इति ७ B D and G do not insert इति ८ B and D read श्वभिरागतिः. E, G H and J हनयन्ति both for मृतयन्ति ९ I reads मृतचर्मो for मृतचर्मो १० B D G and H, read श्विग्रहण for श्विग्रहण ११ I reads गृहिणी श्वपराश्रयि for गृहिणीश्वपराश्रय, but it is meaningless.

इति । विष्णुधर्मोत्तरे—

‘यं कंचिद्धातयित्वा तु प्राणिनं भृगुनन्दन ।
मांसं भुक्त्वा तु धर्मज्ञ भवतीह गदातुरः’ ॥
(वि. ध. २. १०८. ४)

इति ॥

इति हिंसाशेषकर्मफलानि ।

अथापेयपानाभक्ष्यभक्षणकर्मविशेषाद्योनिविशेषः ।

तत्र शिवधर्मोत्तरे—

‘कृमि-कीट-पतङ्गानां विद्भुजां चैव पक्षिणाम् ।
सुरापः प्राप्यते योनिं पूर्वकर्मानुसारतः’ ॥

इति । उमा-महेश्वरसंवादे—

‘मद्यव्यसनिनो ये च ये मद्यं सेवयन्ति च ।
शालां तु कारयेद्यस्तु मद्यपानं ददाति यः ॥
मद्यविक्रयिणो ये च मद्यं ये क्रीणयन्ति च ।
पिबन्ति ये नरा देवि सर्वे ते समभागिनः
ते शौण्डिका वा चण्डाला लुब्धका मत्स्यघातकाः
दासत्वेनैव सुश्रोणि जायन्ते पुरुषाधमाः ॥

* नरकान्ते मद्यव्यसन्यादीनां जन्मान्याह । ते शौण्डिका इत्यादि । शौण्डिकादिष्वपि दासत्वेनैव न सामित्वेन । शौण्डिकादिदासा भवन्तीत्यर्थः ।

१. E G. H. and I. read प्राणिना for प्राणिन २. B D. substitute इह for तु ३. G. and J. omit कर्म-; while except E and H. हिंसाविशेष for हिंसाशेष ४. J. reads -कर्मविशेष for -कर्मविशेषाद्योनिविशेष ५. B. and D. read द्विजानां for विद्भुजां. ६. B. and D. read मद्यपान for मद्यपान, while J. मद्यपानाददाति for मद्यपान ददाति. ७. G. reads मद्यं for मद्यं.

तिर्यञ्चोऽपि समुत्पन्ना यथा भृत्यमुपागताः ।
 मद्यपानरता ये च भृशु तेषां गतिं शुभे ॥
 षष्टिवर्षसहस्राणि कृमिभूत्वा महीतले ।
 कृमियोनिक्षये भूते पापं तु कथयाम्यहम् ॥
 श्वानयोनिशतं गच्छेज्जम्बुके पञ्चविंशतिम् ।
 मद्यपानरता ये तु कां गतिं यान्ति सुव्रते ? ॥
 शूद्रस्य चेदृशं पापं मद्यपानरतस्य च ।
 विप्रस्य कथयिष्यामि मद्यपरय दुरात्मनः ॥
 काको भूत्वा चिरं देवि विष्टाभक्षस्तु जीवति ।
 वर्षाणां द्वादशे लैक्षे स जीवेत् पापकर्मकृत् ॥
 स्वे मांसे परमांसेन यो देही वृद्धिमिच्छति ।
 तस्य योनिशतं गत्वा शरीरं व्याधितं भवेत् ॥
 यासु योनिषु जायन्ते नरा मांसस्य भक्षकाः ।
 व्याधि-रोगशतैर्युक्ता जायन्ते तामु कर्मणा ॥

१. I. reads मृत्युमुपागताम् for मृत्युमुपागता २ J. substitutes प्रभो for शुभे. ३. E omits the following —

षष्टिवर्षसहस्राणि कृमिभूत्वा महीतले ।
 कृमियोनिक्षये भूते पापं तु कथयाम्यहम् ॥
 श्वानयोनिशतं गच्छेज्जम्बुके पञ्चविंशतिम् ।

४. B D. H. and J read जम्बुक पञ्चविंशतिम्, and G जम्बुक पञ्चविंशतिः.
 ५. J substitutes वा for च. ६ B and D read पान for पापं.
 ७. Except I read पक्षी. ८ H. reads स्वमासे परमांसेन, and I. स्व-
 मासे परमांसेन, while I substitutes ऋच्छति for इच्छति ९. All, except
 A. and I, substitute बाधित for व्याधित. १० I. reads नरमांसस्य for
 नरा मांसस्य.

इति । मनुः—

‘कृमि-कीटे-पतद्भानां विड्भुजां चैव पक्षिणाम् ।
हिंसाणां चैव सत्त्वानां सुरापो ब्राह्मणो व्रजेत् ॥’
(म. स्मृ. १२.५६)

इति । विष्णुरपि—

‘अभोज्यानां भोजने अभक्ष्यभक्षणे चे कृमिः’ ।
(वि. स्मृ. ४४. ११)

इति । वृद्धगौतमः—

‘विप्रवृत्तिविलोपेन दर्दुरः सप्तजन्मसु ।
निपिद्धानं तु यो भुङ्क्ते कर्मठः सो अभिजायते ॥
कीटाशी शीतलाक्षाशी मत्स्याशी याचितान्नभुक् ।
आमन्त्रणं विना भुक्त्वा परान्नं काकतां व्रजेत् ॥’

इति ॥

अथापेयपानादिकर्मशेषफलानि ।

इति । तत्र हारीतः—

‘सुरापो बद्धजित्तः । अभक्ष्यभक्षः श्यावदन्तः’ ।
(हा. स्मृ. २४. ६८-६९)

१. H reads -कीट- for -कीट- . २. E. H. and J. read विड्भुजानां च for विड्भुजां चैव. ३. B. D and E. omit च; while E. reads अभोज्या-
नामभक्ष्यभक्षणे, I. अभोज्यान्नभक्षणे, J. अभोज्यानां भक्षणे, and the text
अभोज्यान्नाभक्ष्याशी all for अभोज्यानां भोजने अभक्ष्यभक्षणे च. ४ B and
D. substitute गौतमः for वृद्धगौतम; while G. omits इति and वृद्धगौ-
तमः. ५. B and D. read this line thus:—

अविमृत्तिलोपेन दर्दुरः सप्तजन्मसु ।

G. also the same, but reads अविमृत्तिलोपेन and -जन्मनि. ६. E.
and J. read कर्मठः, G. कर्मठ- and I. कर्मठ- all for कर्मठः. ७. I. reads
सुतकाक्षाशी for शीतलाक्षाशी. ८. Except A. E. and J. all others read
-कर्मविशेष- for -कर्मशेष-; while G. reads उपपानादि- for अपेयपानादि-.

इति । स्कान्दे रेवाखण्डे —

‘पापशेषास्तु भवति सुरापः श्यावदन्तकः’ ।

(स्कं. पु. रे. ख. ७१. १६)

इति । शिवधर्मोत्तरे—

‘अभक्ष्यभक्षी गण्डमाली’ ।

इति । शङ्ख-लिखितौ—

‘अभक्ष्यभक्षी गण्डमाली’ ।

इति । काश्यपः—

‘सुरापो लोलजिह्वः’ ।

इति ॥

(का. स्मृ. १३. १९)

अथ स्तेयकर्मविशेषाद्योनिविशेषोः ।

तत्र मनुः—

‘लूता-श्लि-सरटानां च तिरश्चां चांम्बुचारिणाम् ।

हिलाणां च पिशाचानां स्तेनो विप्रः सहस्रशः ॥ (५७)

संयोगं पतितैर्गत्वा परस्यैव च योपितम् ।

अपहृत्य च विप्रस्वं भवति ब्रह्मराक्षसः ॥ (६०)

१. B. and D. do not insert the quoted sūtra, but substitute तथैव
२. B. D. G H. and J. reads बलजिह्व for लोलजिह्व . ३. B. D H.
and J. substitute -विशेष for -विशेषा . ४ All, except A and I., omit
तत्र and ५. E. omits also मनु . ५. B and D. read अम्बुचारिणाम् for
आम्बुचारिणाम् . ६ I. reads स पिशाचानां for च पिशाचानां . ७ B. D.
G I. and J. read भवन्ति ब्रह्मराक्षसा for भवति ब्रह्मराक्षस .

मणि-मुक्ता-प्रवालानि हत्वा लोभेन मानवेः ।
 विविधानि च रत्नानि जायते लोहकर्तृषु ॥
 धान्यं हत्वा भवत्याखुः, कांस्यं हंसो, जलं प्लवः ।
 मधु दंशः, पयः काको, रसं श्वा, नकुलो घृतम् ॥
 मांसं गृध्रो, वसां मद्गुस्तैलं तैलेपकः खगः ।
 चीरीवाकस्तु लवणं, बलाकांशकुनिर्दधि ॥
 कौशेयं तिचिरिर्हत्वा क्षौमं हत्वा तु दर्दुरः ।
 कार्पास-तान्तवं क्रौञ्चो, गोधा गां, वाग्गुदो गुडम् ॥
 चुच्छुन्दरी शुभान् गन्धान्, पत्रं शाकं तु बर्हिणः ।
 श्वावित् कृतान्नं विविधमकृतान्नं तु शल्यकः ॥
 वृको भवति हत्वाऽग्निं, गृहकारी ह्यपस्करम् ।
 रत्नानि हत्वा वासांसि जायते जीवजीवकः ॥
 वृको मृगेभं, व्याघ्रोऽश्वं, फेल-पुष्पं तु मर्कटः ।
 स्त्रीमृक्षस्तौकको वारि, यानान्युष्ट्रः पगूनजः ॥
 यद्वा तद्वा परद्रव्यमपहत्य बलान्नरः ।

१ G. I and J. read मानवाः and जायन्ते the plural forms instead of मानवः and जायते the singular ones. २ The text substitutes वपां for वसां. ३. B. D. E. H. and I. read तैलेपक and J. and G. तैलेपक both for तैलेपक. ४. We follow here A. G. and the text; while B. and D. read चीरीवाक, E. and H. क्षीरहार, I. क्षीरवास and J. क्षीरपाक. all for चीरीवाक. ५ I reads बालक for बलाका-. ६. I. reads कार्पास तान्तव for कार्पास तान्तव. ७. B. and D. वाग्गुलो गुडम्, F. वाग्गुल गुडम्, H. वाग्गुलो गुडम्, I. वाहुगो गुडम् and J. वाग्गुलो गुडम् all for वाग्गुलो गुडम्. ८ The text substitutes चुच्छुन्दरी for चुच्छुन्दरी. ९. B. D. substitute काको for वृको and गृहकारी for गृहकारी. १० E. reads जायन्ते जीवजीवका. ११. B. and D. read फल पुष्पे and the text substitutes फल-मूल for फल-पुष्प.

अवश्यं याति तिर्यक्त्वं जग्ध्वा चैवाहुतं हविः ॥

स्त्रियोऽप्येतेन कल्पेन हत्वा दोषमवामुयुः ।

एतेषामेव जन्तूनां भार्यात्वमुपयान्ति ताः' ॥

(म. स्मृ. १२. ५७-६९)

इति । याज्ञवल्क्यः—

‘हीनजातौ प्रजायेत पररत्नापहारकः ।

पत्रशाक शिखी हत्वा, गन्धाञ्चैच्छुन्दरी शुभान् ॥

भूपको धान्यहारी स्याद्यानमुष्ट्रः फल कपिः ।

जलं प्लवः, पयः काको, गृहकारी ह्युपस्करम् ॥

मधु दशः, पल गृध्रो, गां गोधा. अग्नि वकस्तथा ।

श्वित्री वस्त्रं, श्वा रसं च, चीरी लवणहारकः ॥

प्रदर्शनार्थमेतत्तु मयोक्त स्तेयकर्मणि ।

द्रव्यप्रकारा हि यथा तथैव प्राणिजातयः' ॥

(या. स्मृ. ३. २१३-१६)

इति । मार्कण्डेयपुराणे—

‘न्याँसापहर्ता नरकादिमुक्तो जायते कृमिः । (६)

धान्यं यवास्तिलान्माषान्कुलित्यान्सर्षपाञ्चणान् ॥ (७)

१. B G and D read चैव इत for चैवाहुत २. B D E. G H. and J read पस्त्रीत्वम् for भार्यात्व, while B D and J. substitute तान् for ता ३ E H and J. read छुच्छन्दरी for चुच्छन्दरी ४ G reads फल for पल ५ I and the text substitute मु ६ I reads through mistake प्राणिजायते for प्राणिजातय ७ I. reads पुसोऽपहर्ता for न्यासापहर्ता ८. I. reads कुलित्यान्, E H and the text कुलित्यान् both for कुलित्यान्

सस्यान्यन्यानि वा हत्वा मोहाज्जनुरचेतनः (८)
 सञ्जायते मेहावक्त्रो मूषको वज्रसन्निभः ॥ (९)
 भोजनं चोरयित्वा तु मक्षिको जायते नरः । (११)
 हत्वा दुग्धं तु मार्जारी जायते नरकाद्भुतः ।
 तिल-पिण्याकसम्मिश्रसूत्रं हत्वा तु मूषकः ॥ (२०)
 घृतं हत्वा तु नकुलः काको मुहुरजामिपम् ।
 इयेनो^१ मार्गामिपं हत्वा चीरी लवणहारकः ॥ (२१)
 चोरयित्वा पयश्चापि बलाका सम्प्रजायते । (२२)
 यस्तु चोरयते तैलं तैलपायी स जायते ।
 मधु^२ हत्वा नरो दंशो घृतं हत्वा पिपीलिका ॥ (२३)
 चोरयित्वा तु निष्पावान् जायते गृहगोलर्कः ।
 आसनं चोरयित्वा तु तित्तिरित्वमवाप्नुयात् ॥ (२४)
 जैयो हत्वा तु पापात्मा वायसः सम्प्रजायते ।

१. J. substitutes महावक्त्रो for महावक्त्रो; while the text वज्रसन्निभः for वज्रसन्निभः. २. B. and D. read मक्षिको for मक्षिका. ३. The text reads उन्नतु स for दुग्धं तु. ४. The text reads च for तु. ५. H. J. and the text read मुहुरजामिपम्. G. मधुरजामिपम् both for मुहुरजामिपम्. ६. In the text we find these following two lines are for this line, viz.—

मस्त्यमांसापहृतु काकः इयेनो मार्गामिपपहृतु ।
 चीचीकाकस्त्वपहृते लवणे इधनि कुनि ॥

७. H. substitutes अन्धु for मधु, while B. and D. दंशो for दशो and G reads thus —

अपहृत्वा पयो दशो दूतं हत्वा पिपीलिकाः ॥

And in the text we find अपहृत्वा for हत्वा. ८. B. D. E. G. H. I. and J. read गलगण्डकः for गृहगोलर्कः. ९. The text reads आसनं for आसनं and gives therefore a good sense. १०. E. and G. read भयो for भयो.

हते कांस्ये च हारीतः कपोतो रौप्यजे हते ॥ (२६)
 जीवञ्जीवकतां याति रक्तवत्खापहारकः ॥ (२९)
 चुच्छुन्दरी शुभान् गन्धान् सस्यं हत्वा शशो भवेत् ।
 पण्डः पलालहरणे काष्ठहत् धुणकीटकः ॥ (३०)
 पुष्पापहृद् दरिद्रश्च पशुर्यानापहारकः ।
 शाकहर्ता च हारीतस्तोयहर्ता च चातकः ॥ (३१)
 भूहर्ता नरकान् गत्वा रौरवादीन् सुदारुणान् ।
 नृण-गुल्म-लता-वल्ली-त्वक्सार-तरुतां क्रमात् ॥ (३२)
 (मा. पु. १५. ६-३२)

इति । गौतमः—

‘अनृतवाक् स्खलितजिह्वो मुहुर्मुहुः सल्लभवाक् ।

१ I reads रौप्यके for रौप्यजे and the text रूप्यभाजने for रौप्यजे हते २ E and H. substitute याता for याति, E. I. J and the text read रक्तवत्खापहरक for रक्तवत्खापहारक ३ B. and D omit this and the following three lines —

चुच्छुन्दरी शुभान् गन्धान् सस्यं हत्वा शशो भवेत् ।

पण्डः पलालहरणे काष्ठहत् धुणकीटकः ॥

पुष्पापहृद्दरिद्रश्च पशुर्यानापहारकः ।

शाकहर्ता च हारीतस्तोयहर्ता च चातकः ॥

G omits this and the following two lines, while the text reads छत्रान्वरि and E, H and J read the same for चुच्छुन्दरी. ४ I reads रस and the text वासो both for सस्यं. ५. E H. and J. read पलालहरणे for पलालहरणे, while the text substitutes कलापहरणात् for the same. ६. I. reads धुणकीटक for धुणकीटक ७. The text reads उपहरकः for उपहारकः. ८. B. D. E. G H. I. and J. read गत for क्रमात् ९. We consulted here five different manuscripts and one printed copy of the text of Gautama, manuscripts do not concord with one another Some omit this portion altogether In the printed copy some Sūtras are found, but their version is quite different, while H. reads स्खलित for स्खलित- and I. सल्लभतो for सल्लभितजिह्वो.

जलोदरो दारत्यागी । कूटसाक्षी क्षीपदी उच्छून-
जङ्घाचरणः । विवाहविनकर्ता छिन्नोष्ठः । अवगूरण-
च्छिन्नहस्तः । मातृग्नोऽन्धः । स्तुपागामी वातवृषणः ।
चतुष्पथे विष्मूत्रविसर्जने मूत्रकुच्छ्रः । कन्यादूषकः
पण्डः । पर्युषितभोजी कृमिः । ईर्ष्यालुर्मशकः ।
पित्रोर्विब्रजमानोऽपस्मारी । न्यासापहार्यनपत्यः ।
रत्नापहार्यत्यन्तदरिद्रः । विद्याविक्रयी पुरुषमृगः ।
वेदविक्रयी द्वीपी । बहुयज्ञको जलप्लवः । अया-
ज्ययाजको वराहः । अनिमन्त्रितभोजी वायसैः ।
मृष्टैकभोजी वानरः । ईतस्ततोऽश्वन् मार्जारः ।
कक्षवनदाही खद्योतः । दास्काचार्यो मुखविगन्धः ।
अदत्तादायी वलीवर्दः । मत्सरी भ्रमरः । अश्रुत्सादी
मण्डलकुटी । शूद्राचार्यः श्वपाकः । गोहर्ता सर्पः ।
स्नेहापहारी क्षयी । अन्नापहार्यजीर्णः । ज्ञानापहारी

१ मातृग्नोऽन्ध । स्तुपागामी वातवृषण । these two Sūtras do not appear in others than A and I, while B omits ईर्ष्यालुर्मशक २ B D E, G, H and J do not insert पर्युषितभोजी कृमि here, and change place and insert after मुखविगन्ध । ३ B D E G H and J, omit पित्रोर्विब्रजमानोऽपस्मारी ४ B D E G and H substitute कन्यापहारी for न्यासापहारी and J, omits अनपत्यहा । रत्नापहारी and reads न्यासापहार्य-त्यन्तदरिद्र ५ J reads पुरुषो मृग for पुरुषमृग ६ J substitutes -याचको for -याजको. ७ B D, G omit this Sūtra ८ I reads यत- for इत . ९, H reads अदत्तादायी for अदत्तादायी १० E J and I, read भ्रमर for भ्रमर ११ J reads मण्डली कुटी for मण्डलकुटी

मूकः । जलापहारी मत्स्यः । क्षीरहारी बलाकः ।
परद्रव्यापहारी परप्रेष्यः ।

(गौ. स्मृ. २०. ४-३८)

इति । शङ्ख-लिखितौ—

‘ वेष्टमापहारी अद्रिसर्पः । परजलापहारी शिशु-
मारः । सस्यापहारी कपोतः । कव्यापहारी वायसः ।
ताम्रापहारी वल्गुलः । अपूपापहारी प्रेतः । शाखाप-
हारी जडः । छत्रापहारी कारण्डवैः । गन्धापहारी
पतङ्गः । ध्वजापहारी कृकलासः । शाकापहारी
पशुः । शय्यापहार्यशयनेः । पुष्पापहारी दुर्गन्धी ।
फलापहार्यफली । दीपापहारी कौशिकः ।
भूम्यपहारी नकुलाहि-बिडाला-ऽऽखुनामन्यतम
इति ।

१. Except A. and I, all others substitute जलाहारी for जलापहारी.
२. Except E and I, others read बलाकी for बलाक. ३. B reads
ऽहारी for उपहारी ४. B reads वैद्यापहारी, D. and G. वैद्यापहारी
for वेष्टमापहारी and all manuscripts, except A and I, omit -सर्प and read
only अद्रि, while G. reads अहि for अद्रिसर्प ५. G. substitutes
सर्व for पर-, while I. omits पर ६. D reads सस्यापहारी for सस्यापहारी,
while B. omits this and the following three Sūtras:-

सस्यापहारी कपोत । कव्यापहारी
वायसः । ताम्रापहारी वल्गुल ।

७ G. and J. substitute कव्यापहारी and D. II. कव्यहारी both for कव्या-
पहारी. ८ G. reads ताम्राहारी and I बलाक for ताम्रापहारी and वल्गुल
respectively ९ D omits these following Sūtras and reads इति
at once. १०. B. omits कारण्डव and गन्धापहारी, while I reads कारण्ड
for कारण्डव and, G कदम्ब and J. कौटुम्ब. for the same II. also reads
कौटुम्ब, but gives marginal reading कारण्डव. ११ G. reads अशति.
for अशयन. १२ B. and G. read अफलादि for अफली.

यद्वा तद्वापि पारक्यं स्वल्पं वा यदि वा बहु ।
हत्वा वै योनिनामोति तत्तद्भोगानुरूपतः ॥
इति ॥

अथ स्तेयकर्मशेषफलानि ।

तत्र विष्णुधर्मोत्तरे—

‘मणि-मुक्ता-प्रवालानि रत्नानि विविधानि च ।
अपहृत्य नरा रामं जायन्ते हेमकर्तृषु ॥ (१)
यद्वा तदा परद्रव्यमपहृत्य बल्लान्नरः ।
प्राप्नोति भृगुशार्दूल मानुष्ये भारवाहितान् ॥ (२)
धान्यचोरोऽद्भहीनः स्यादत्यङ्गो मिश्रहृद् भवेत् ।
व्याधितश्चान्नहर्ता स्यान्मूको वागपहारकः ॥ (३)
वस्त्रापहारी श्वित्री स्यात् पङ्गुश्चाश्वापहारकः । (४)
अन्धो दीपापहारी स्यात् काणो निर्वापको भवेत् ॥ (५)
दरिद्रः परवित्तघ्नश्चोन्मत्तश्च तयामिदः ॥ (६)
पङ्गुरेव तथा ज्ञेयः सर्वयानापहारकः ।

१ B D G H. and J read यद्वा तद्वा परद्रव्य for यद्वा तद्वापि पारक्य
२ All others, except A, do not insert अथ ३ H reads विष्णोत्तरे
for विष्णुधर्मोत्तरे ४ G reads in singular form as नरो . जायते ५ We
follow here only A and the text, while all others read राजन्, but the
quoted verses are a dialogue between पुष्कर and Parasurama and
Pushkara addressed to Parasurama. The vocative राजन् is not ap-
propriate to Parasurama ६ B and D read हत्वा गामिश्रकृद्भवेत्, E and H
अन्त्यगो मिश्रकृद्भवेत्, I अत्यन्त मिश्रको
भवेत् and the text अव्यङ्गो मिश्रहृद्भवेत् all for अव्यङ्गो मिश्रहृद्भवेत्
७ G reads च for स्यात् ८ G omits this line -

वस्त्रापहारी श्वित्री स्यात् पङ्गुश्चाश्वापहारकः ।

९ The text substitutes तथा for भवेत् १० We follow here only A and
the text, while all others read उन्मत्तश्चापहारकः ।

अन्धश्च जायते लोके गां हत्वा च नराधमः ॥ (८)

वस्त्र-भोज्यापहर्तारो तथा नग्न-बुभुक्षितौ ।

रत्नापहारी भवति तथा कुट्टी नराधमः* ॥ (९)

(वि. ध. २. १०७. २-९)

इति । वायुपुराणे—

‘वातव्याधियुनः स्तेयी* तथा कुट्टी नरो भवेत् ।

ब्राह्मणस्वर्णहारी च प्रमेही जायते नरः ॥

प्रस्विन्नपाणि-पादः स्यादाहरेद्यो रसादिकम्* ।

अन्नचोरो भवेद्यस्तु सोऽकस्माज्जायते कृशः ॥

स्वरोपघाती वाक्य च हत्वा मर्त्यः प्रजायते’ ॥

(वायु. पु. २. ३१. २५-२७)

इति । उमा-महेश्वरसंवादे—

‘धान्यचौरस्तु हीनाङ्गस्तृणहर्ता तु वा पुनः ।

परद्रव्यापहारी च भृत्यानां वृत्तिजीवकः ॥

अन्नं क्षेत्रं गृहं वाऽपि परद्रव्यं हरन्ति ये ।

सुवर्ण-मणि-मुक्तानि वस्त्राण्याभरणानि च ॥

* आहरेत् चोरयेत् । वाक्य हत्वा स्वरोपघाती भवतीत्यर्थः ।

१ The text does not insert this and the following two lines, but for these three lines, the text gives one line —

अन्धो भवति गोमृन्तु चाण्डिकस्तैलिकस्तथा ।

B D also omit these three lines २ H reads वस्त्र पूजापहर्तारो for वस्त्र भोज्यापहर्तारो ३ G omits इति ४ G substitutes बाल- for घात- ५ J. reads ब्राह्मण स्वर्णहारी for ब्राह्मणस्वर्णहारी ६ B D G. and H. substitute धान्यचोरः for अन्नचोर. ७ B and D read परोपघाती for स्वरोपघाती, while E reads स्वरो नृपतिश्चाक्य च हत्वा and J स्वरोपघातिश्चाक्य च हत्वा both for स्वरोपघाती वाक्य च हत्वा. ८ B and D read धान्यचोरोऽङ्गहीन न्यात् for धान्यचौरस्तु हीनाङ्ग ९. I. reads खल for अन्न.

आसनानि विचित्राणि धन-शान्यमुपस्करम् ।
 ये हरन्ति नरा नित्य परद्रव्याणि मोहिता ॥
 इहलोकमृताना च तेषामेष विधि स्मृत ।
 नम्रो दीना क्षुधार्त्ताश्च कुचैला दु खिता सदा ॥
 बन्धुभि परिभूताश्च भोग्य-भोगविवाजिता ।
 तार्स्तु ते प्रार्थयन्तीह दासैर्वृत्तिमुपागता ॥
 ये हरन्ति च सूर्याणि वाद्यानि विविधानि च ।
 तेन पापेन ते देवि तिर्यक्त्व यान्ति मानवा ॥
 हत्वाऽऽर्नेहादिवाद्यानि झल्लरी-पटहानि च ।
 तेन पापेन ते मूढा वाप्रियं यान्ति मानवा ॥
 कौस्यक मुरज वश वीणा तुम्बुरुक तथै ।
 ये हरन्ति च पापेन पिशाचास्ते भजन्ति च ॥
 पटेह लेपन चैव तथा सम्पुटिकाश्च ये ।

१ B D G I and J read इहलोकमृताना । इहलोकमृताना both for इहलोकमृताना २ B and D subst tute एष for एष ३ B and D read नाम्ना दीना, G नमदीना both for नम्रा दीना ४ H and J read भाग्यभाग for भाग्य भोग ५ I reads सूर्यानि and E and J वगुनि both for तार्स्तु ते ६ B D and F subst tute राग for दास ७ J reads गृपाणि for गृपाणि ८ B and D om the following —

तत्र पापन स दवि तिर्यक्त्व यान्ति मानवा ॥

हत्वाऽऽर्नेहादिवाद्यानि झल्लरीपटहानि च ।

९ F reads मण्डपादि G मृदादि I मृदादि- and J मण्डपादि all for मण्डपादि- १० B D F and I read वाणि G and H वाणि both for वाण्यक ११ F G H and J read तुम्बुरुक and I तुम्बुरुक for तुम्बुरुक १२ G and I read पापानि for पापन १३ J reads the line as follows —

पटे मण्डप चैव तथा सम्पुटिकाश्च य ।

while G substitutes एह for एह and B and D सम्पुटिकाश्च for सम्पुटिकाश्च

हरन्ति पुष्करं ये तु तेन ते यान्ति मूकताम् ॥
 प्रासादिषु च ये देवि हेरन्ते दीपकान् नराः ।
 गृहेषु चैव विप्राणां तेन ते यान्ति चान्धताम् ॥

इति । शङ्ख-लिखितौ—

‘सुवर्णस्तेयी कुनखी । वस्त्रापहारी श्वित्री । हिर-
 ण्यापहारी दद्रुणः । तैजसापहारी मण्डली* । स्ने-
 हापहारी क्षयामयी । अजीर्णवानन्नापहारी । वाग-
 पहारी मूकः । गृध्रो देवद्रव्योपजीवकः । पाण्डु-
 रोगी दीपहारी । ब्राह्मणवृत्तिघ्नश्च दरिद्रः । कर्मफल-
 विशेषेण कुब्ज-पण्ड-पद्गु-दरिद्राश्च जायन्ते’ ।

इति । यमः—

द्रव्योपधापहर्ता च दीर्घरोगिर्वमामुयात् ।
 धान्यचोरो व्रणी च स्यात् कांसी भक्तापहारकः ॥
 गलगण्डी गणद्रव्यैर्हर्ता भवति मानवः ।

* मण्डलं कुष्ठप्रभेदः सोऽस्यास्तीति मण्डली । अन्यत् सुगमम् ।

१ B D. E G. H and J. read पुस्तक for पुष्कर २ G. reads मूडता for मूकताम् ३ I. reads हरन्ति दीपिका for हरन्ते दीपकान्. ४ B and D. omit क्षयामयी । अजीर्णवानन्नापहारी and read स्नेहापहारी वा-
 न्तात् for the above omitted portion. ५. G. and H. read अजीर्ण-
 वान्तापहारी for अजीर्णवानन्नापहारी. ६. B. D. G. H. and J. read कुष्ठ- for कुब्ज-; while E कुण्ड- for the same ७ B. reads -दरिद्रश्च जायेत, G reads -दरिद्रो स जायेत, H. and J. दरिद्रा सञ्जायन्ते. ८. G. reads दीर्घरोगान् for दीर्घरोगित्वम् ९ H. reads कृमि for कांसी. १०. I. reads गलगण्डी- for गणद्रव्य-; but it seems meaningless here

विधृतिर्वलहता च द्येनो मांसापहारकः' ॥

(य. स्मृ. ५. ३-५)

इति । स्कान्दे रेवाखण्डे—

‘मानकूटं* तुलाकूटं कूटसादयं वदन्ति ये ।

नरेके तेऽन्धतामिले प्रपद्यन्ते नराधिपे ॥

शतसाहस्रिकं कालमुपित्वा तत्र ते नराः ।

इह शत्रुगुहे यथा भ्रमन्ते कालमीप्सितम् ॥

लुनखी स्वर्णहरणान्मूकः पुस्तकहारकः ।

फलान्याहरतो अत्यं प्रियते नात्र संशयः' ॥

(स्कं. पु. रे. खं. ७१. ३६-४०)

इति ॥

अथागम्यागमनकर्मविशेषाद्योनिविशेषः ।

तत्र स्कान्दे रेवाखण्डे—

‘गुरुदाराभिभर्त्ता च कृकलासो भवेद्भुवम् ।

राज्ञीगामी भवेद्दुष्टो वृद्धिको वृपलीपतिः' ॥

(स्कं. पु. रे. ख. ७१. २९)

*मानं धान्यादिमापनसाधनं द्रोणादकादि । तस्मिन् कूटं कपटं
न्यूनत्वमित्यर्थः ।

V. I. reads this line as follows:—

विहृतिर्मैदहता च द्येनोमांसस्यापहारकः ।

while E. reads वा द्येनोमांसपहारकः. B. द्येनोमांसपहारकः. H. द्येनोमा-
हारकः and J. द्येनोमांसपहारकः. all for द्येनो मांसापहारकः. ३. I. reads
मनिदुर्द for मानकूटं through mistake. ३. I substitutes हु for हे
V. I. reads नराधमा for नराधिप, but the quoted lines are addressed to
the King. ५. E. reads नमन्ते, H. बद्धा नमन्ते and J. बद्धा नमन्ते all for
बद्धा भवन्ते. ६. J. reads भवेदुष्टो for भवेदुष्टो

इति । गौतमः—

‘चाण्डाली-पुल्कसीगमने ऽजगरः । प्रव्रजिता-
गमने मरुपिशाचः । शूद्रागमने दीर्घकीटः ।
सर्वर्णाभिगामी दरिद्रः । गोगामी मण्डूकः’ ।

(आन्ध्रपुस्तके गौ. स्मृ. २०. ३५-४०)

इति । मार्कण्डेयपुराणे— *

‘पेरदाराभिगमने रक्तद्रोणस्तु जायते । (१)
श्व-सृगालेभ-गृध्रेषु क्रमाज्जातिषु जायते ।
भ्रातृभार्या च दुर्बुद्धिर्यो धर्षयति पापकृत् ।
पुंस्कोकिलत्वमाप्नोति स पापो नरकाद्भुतः ॥ (१०)
सखिभार्या गुरोर्भार्या राजभार्या च पापकृत् ।
प्रधर्षयित्वा कामात्मा सूकरो जायते नरः ॥ (११)
शूद्रश्च ब्राह्मणां गत्या कृमियोनौ प्रजायते ।
तस्यामपत्यमुत्पाद्य काष्ठान्तः कीटको भवेत् ॥ (१५)
सूकरः कृमिको मदुश्चण्डालश्च प्रजायते’ ॥ (१६)
(मा. पु. १५. १- १६)

१ These quoted Sutras are not found in the text २ J. reads स्ववर्णाभिगामी for सर्वर्णाभिगामी ३ B and D read परदाराभिगामी च रक्ता घोर E and H परदाराभिगामी तु रक्ता घोर, G. and J परदाराभिगामी तु रक्ता घोर for परदाराभिगमने रक्तद्रोण, while the text reads this line thus —

परदाराभिगमिनां तु वृको घोरौ ऽभिजायते ।

४ The text reads this line as follows :—

श्व सृगालौ वक्रा गृध्रो व्याल (व्याल) कडूस्वया क्रमात् ।
while B and D श्व सृगाल गृध्रेषु, E. and G श्व सृगालसु गृध्रेषु and H.
श्व सृगालक गृध्रेषु all for श्व सृगालभ गृध्रेषु ५ The text reads व्याधि for
पापो ६ B D E G H and J read प्रव्रजति for प्रवर्षयित्वा, while
G and I पापात्मा for कामात्मा

इति । ब्रह्मपुराणे—

‘सखिभार्या गुरोर्भार्या रैजभार्या तथैव च ।

प्रधर्षयति कामाद्यो मृतो जायेत सूकरः ॥ (६८)

सूकरः पञ्च वर्षाणि दश वर्षाणि वै वृक ।

पिपीलिका तु मासास्त्रीन् कीट स्यान्मासमेव तु ॥ (६९)

एतानासाद्य ससारान् कृमियोनौ प्रजायते ।

तत्र जिवति मासाश्च कृमियोनौ चतुर्दश ॥ (७०)

ततो ऽधर्मक्षय कृत्वा ततो जायेत मानव । (७१)

परदाराभिमर्शं तु कृत्वा जायेत वै वृक ।

श्वा सृगालस्ततो गृध्रो व्यालं काको वक्रस्तथा । (६६)

भ्रातृभार्या तु पापात्मा यो रोचयति *मोहित ।

कोकिलत्वमवाप्नोति सो ऽपि सवत्सर द्विज ॥ (६७)

मनसाऽपि गुरोर्भार्या य शिष्यो याति पापकृत् ।

उग्रान् स याति ससारानधर्मेणेह चेतसा ॥

श्वयोनौ तु स सम्भूतस्त्रीणि वर्षाणि जीवति ।

तत्रापि निरय प्राप्त कृमियोनौ प्रजायते ॥

*मैथुनायमिति शेष । नाय वैधनियोगस्य निन्दार्थवाद । रोचयतीत्युक्ते सकामत्व लक्ष्यते । नियोगे तु स-नानजननेच्छाया एव मुख्यत्वात् । ‘स मानव’ स पापकलभोक्ता पुरुषश्च भूया तत्र कृकलासो भवतीत्यर्थः ।

१ I reads शिष्यभार्या for राजभार्या २ I reads कामात्मा for कामाद्यो
३ G reads च for तु ४ G and H read एतान्मासाश्च for एतानासाद्य
५ G reads परदाराभिमर्शं तु कृत्वा for परदाराभिमर्शं तु कृत्वा ६ B D
E G H and J substitute दद्यात् for व्याल ७ B and D substitute
भ्रातृभार्या and G भ्रातृभार्या both for भ्रातृभार्या and I धयति for रोचयति

कृमिभावमनुप्राप्य वर्षमेकं तु जीवति ।
 ततस्तु निरयं प्राप्तो ब्रह्मयोनौ प्रजायते ॥
 वृषलो ब्राह्मणी गत्वा कृमियोनौ प्रजायते । (७७)
 ततः सम्प्राप्य निधनं जायते सूकरः पुनः ॥
 सूकरो ज्ञातमात्रस्तु रोमेण म्रियते द्विर्जाः ।
 श्वां ततो जायते मूढः कर्मणा तेन भो द्विर्जाः ॥ (७८)
 श्वा भूत्वा कृकलास्तु जायते मानवस्ततः ॥ (७९)
 तत्रापन्यं समुत्पाद्य ततो जायेत सूषकः' ॥ (८०)
 (ब्र. पु. ११७. ६६-८०)

इति । नारदपुराणे—

'चिन्तयेद्दीक्षयेद्वापि जननीं वा सुतां च वा ।
 वैधूं वा भ्रातृदारान् वा गुरुभार्यां नृपत्रियम् ॥

१ B D and G omit this and the following two lines —

कृमिभावमनुप्राप्य वर्षमेकं तु जीवति ।
 ततस्तु निरयं प्राप्तो ब्रह्मयोनौ प्रजायते ॥
 वृषलो ब्राह्मणी गत्वा कृमियोनौ प्रजायते ।

२. E and H. omit this line ३ G substitutes पुमान् for पुन
 ४ B D and G read द्विज for द्विजा, but the quoted lines are
 addressed to the Rishis ५ B and D omit this line —

श्वा ततो जायते मूढः कर्मणा तेन भो द्विजा ।

६ G substitutes द्विज for द्विजा ७ E does not insert नारदपुराणे
 and the following quoted six lines and इति G and H insert नारदपु-
 राणे but omit the following six lines and इति । व्यभिचारिणी
 म्रियते वराहपुराणे ८ B and D. read ईक्षयेत् and J शिक्षयेत् both for
 दीक्षयेत् ९ J reads वृक्षा for वधू and B. D. and J substitute -भार्या
 instead of दारान्.

च याति नरकं घोरं सञ्चिन्त्य श्वपचीमपि ।
 वृद्धा हि प्रमदा ह्येता यः क्षोभं व्रजते नरः ॥
 तस्य पुण्यं कृतं सर्वं वृथा भवति नान्यथा ।
 पुण्यस्य सङ्क्षयात् पापी पापाणश्च भवेद्भुवम् ॥

इति । व्यभिचारिणीम्प्रति त्वेरात्तपुराणे—

‘तनः शुनी भौत् पश्चात् मूकरी च ततः परम् ।
 कर्मक्षये ततः पश्चान्मानुषी कुस्तिर्ता भवेत् ॥
 न च सोऽल्यमवाप्नोति तेन दुःखेन दुःखिता’ ।
 (व. पु. २०२ ७१-७२)

इति ।

‘तृण-गुल्म-लतानां च क्रव्याद-दष्टिणामपि ।
 कूरकर्मरतानां च क्रमशो गुणतल्पगः ॥
 हिंसा भवन्ति क्रव्यादाः क्रमशोऽभक्ष्यभक्षिणः ।
 परम्परादिनां मृत्स्था भेत्याऽन्येऽखीनिपेयकाः’ ॥
 (व. पु. २०२. ३०-३१)

१ B and D read तु प्रमदा ह्येता २ B and D read स पुण्यस्य सङ्क्षयात् पापी, while I substitutes पापं for पापी ३ B and D substitute त्वेरात्तपुराणे for वराहपुराणे ४ G read, शुनी for मूकरी ५ B D and G read कुस्तिर्ता for कुस्तिना ६ G substitutes भवे- for भवेत् ७ B D & G I and J insert इति and show that the quotation of Varaha's purana is completed here, and the next four lines are separate A and H do not insert इति and show the next lines belong to the quotation of Varaha's purana ८ B D and G substitute पापं for मृत्- and कूरकादि for क्रव्याद- and I and J, कूरकादि for the same ९ I substitutes मृत्स्था १० B and D read तत्त्वविशेषा, H अन्यद्वानिपेयका both for अन्यद्वानिपेयका.

इति । अगम्यागमनकर्माविशेषात् फलविशेषः पद्मपुराणे—

‘उदरव्याधियुक्तस्तु तथा गुर्वङ्गनागमे ।

आचार्यभार्यागमने भेगन्दरयुतो भवेत् ॥

तथा पापेन महता गुल्मी स्यादन्त्यजागमे’ ॥

इति । विष्णुधर्मोत्तरे—

‘पण्डश्च जायते लोके दारातिक्रमकारकः ।

परपुंसि प्रसक्ता च तस्य भार्या तथा भवेत् ॥

कुष्टी भवति धर्मज्ञे अपहृत्य तथा स्त्रियम् ।

लिङ्गव्याधिमवाप्नोति वियोनौ मैथुने रतः ॥

गां गत्वा तु द्विजश्रेष्ठ लिङ्गनाशमवाप्नुयात् ।

दृष्ट्वा परस्त्रियं नग्रां नरो दुष्टेन चेतसा ॥

जात्यन्धस्त्वमवाप्नोति परलोके न संशयः ।

अवकीर्णा च भवति लिङ्गव्याधिसमन्वितः ॥

प्रकीर्णमैथुनो जन्तुः क्लीबो भवति वै द्विज’ ।

(वि. ध. २. ७०. ४१—४६)

इति । शङ्ख-लिखितौ—

‘पर्वमैथुनी प्रेमेही । पुरुषव्याधिपीडितः ।

परदारगाम्यगुप्तदारः । गोप्त्ववकीर्णी दुश्कर्मा ।

१ G. reads भगसययुतो for भगन्दरयुतो २. B and D. omit this and the following three lines. ३ H. and J read धर्मज्ञ for धर्मज्ञ. ४ B D G. and H. read श्वयोनौ for वियोनौ ५ E and I. read गां च गत्वा for गां गत्वा तु, while B and D. substitute द्विजश्रेष्ठो for द्विजश्रेष्ठ. ६. B D. and G. substitute अनुदुष्टेन and J. अतिदुष्टेन both for नरो दुष्टेन; while A. मनोदुष्टेन चक्षुषा for नरो दुष्टेन चेतसा ७. I. reads प्रकीर्णमैथुने. for प्रकीर्णमैथुनी. ८ I. reads पर्वमैथुने and J परमैथुने both for पर्वमैथुनी. ९. G reads परदारगाम्यगामी for परदारगामी, while G. reads अनुप्रसारी and I. अनुप्रसारक for अनुप्रसार.

खेराभिगामी मूत्रमेही । सगोत्राभिगामी मद्यप-
स्त्रीगामी च क्षीपदी । मातृ-पितृ-भगिनीगाम्य-
वीजी । स्वदारादन्यत्र दीव्यतः केशाल्पत्वम् ।
गुरुतल्पगो दुश्चर्मा । चण्डाल्यवकीर्णी कन्या-
दूषी सगोत्राभिगाम्यवीजी । धर्मपत्न्यामास्ये
प्रवर्तकः खल्वाटः ।^१ मातृ-भगिनीगाम्यव-
कीर्णी क्षीपदी वैध्री मधुमेही च ।

इति । वृद्धब्रौधायनः—

‘गां गत्वा मधुमेही स्यान्मूत्रकृच्छ्री चतुष्पदम् ।
मधुमेही खराश्वादिगामी भवति मानुषः ॥
सवर्णागमने रक्तः पितृहा पाण्डुरोऽयथ ।
अन्त्यजागमने मर्त्यो जायते नात्र संशयः’ ॥

इति । वृद्धगौतमः—

‘धर्मपत्नीं गुरोर्गत्वा वृश्चिको भुजगस्तथा ।
पक्षि-दंष्ट्रि-मृग-व्याल-क्रव्यादोऽपि ततोऽभैकृत् ॥
तथा मानुष्यतां प्राप्तः क्षधी कुष्टी च वा भवेत् ।
महोदरी प्रमेही च दुश्चर्मर्षि भगन्दरी ॥
ज्वरातिसारी दाही च पाददाही कुम्भिप्रणी ।
गत्वा तु मातृभगिनीं दारेष्टुं मधुमेहवान् ॥

१ I reads this Sutra as—खराभाभिगामी मधुमेही, while G reads पूममेही for मूत्रमेही. २ B and D read स्त्रीवारी and A. मिटवारी both for क्षीपदी, while B substitutes क्षीपरी for the same. ३ I substitutes दधी for दधी ४ I reads उदरः for रक्तः ५ I. reads अथ for अय and H अनुः for the same. ६ B and D. read भवेत् for असकृत् ७ G. reads तथा for यदा. ८ B. D and I. substitute च for अपि ९ G reads अतिसारी दाही च for ज्वरातिसारी दाही च, while I. reads दाही for दाही १० B. and D read ज्वरेष्टु, I. नलेष्टु both for दारेष्टु.

कन्यागाम्यश्मरी शूलो प्रमेही मूत्रकृच्छ्रपि ।
 कन्यां च गोत्रजां गत्वा बाहुहीनो भवेन्नरः ॥
 सगोत्रां च सवर्णां च गत्वा स्यात् क्षीपदी नरः ।
 मातरं च स्वसारं च गत्वा क्षीपद्यजीवकः ॥
 अनस्थि-पाणि-पादः स्यात् श्वश्रूगः सखिभार्यगः ।
 मूत्रकृच्छ्री तथाऽजिह्वी स्नुषागो मुष्कवृद्धिमान् ॥
 रजस्वलाभिगामी च चण्डालीगमने रतः ।
 दाहज्वरी भवेन्मर्त्यः अन्त्यजन्मसु गुल्मवान् ॥
 गत्वा तपस्विनीं नारीं गुर्विणीं मूत्रकृच्छ्रपि ।
 स्यादामयावी भवति विधवागोऽश्मरीयुतः ॥
 प्रमेही मूत्रकृच्छ्री च शूलो मर्त्योऽभिजायते ।
 परदाराभिगामी च प्रमेही गुरुदारगः ॥
 दासीगामी क्रूरकर्मा सदा कामरतो भवेत् ।
 स्वजातिपरनारीगः कुष्टी मर्त्योऽभिजायते ॥
 वक्त्रमैधुनकर्ता च खल्वाटो जायते नरः ।
 गत्वा तु महिषीं राजः पण्डो भवति मानवः ॥

१. B. and D. substitute चैव for शूलो. २. E reads श्रीपद्यजीवकः
 for क्षीपद्यजीवकः. ३. I. reads ऽजिह्व for ऽजिह्वी ४. B. and D.
 omit this and the following two lines —

मूत्रकृच्छ्री तथाऽजिह्वी स्नुषागो मुष्कवृद्धिमान् ॥

रजस्वलाभिगामी च चण्डालीगमने रतः ।

दाहज्वरी भवेन्मर्त्यः अन्त्यजन्मसु गुल्मवान् ॥

५. E. and J. insert इति after भवेत्.

नेत्ररोगी भवेत् प्रेक्ष्य नितरां पर्योषितः ।
 बहुल्वे योषितानेकपत्नीगैः खञ्जतां व्रजेत् ॥
 स्वदारेभ्यो ज्यतो दीव्यन्नल्पकेशो भवेन्नरः ।
 पुंश्चन्यो योषितो बालरण्डाः स्युर्वधिरास्नया ॥
 दास्यो वा दीर्घरोगिण्यो दृष्टिहीना भवन्ति तौ ॥

इति । ब्रह्मपुगणे—

‘परदारेषु ये चापि चक्षुर्दुर्दु मयुज्जते ।
 तेन दुष्टस्वभावेन क्लीबत्वमुपयान्ति वै ॥ (६४)
 पशूश्च ये विव्रजन्ति ये चैव गुरुतल्यगाः ।
 प्रकीर्णभेषुना ये च क्लीबा जायन्ति ते नराः ॥ (६५)
 (ब्र. पु. २१७. ६४-६५)

इति । तदेवं कानिचिन्नाद्याण्युदाहृत्य क्रियानपि कर्म-
 विपाको निरूपितः । अनयैव दिशा विपाकान्तराण्युन्नेयानि ।
 नहि नि. श्लोकेन केनचिदुदाहर्तुं शक्यन्ते । तदुक्तं विष्णुधर्मोत्तरे—

‘उक्तास्तमेमास्तु मया तिरश्चां
 या योनयो यानि च लक्षणानि ।
 शक्यानि कास्त्वेन मया न वक्तुं
 या योनयश्चैव नराधनानाम् ॥

(वि. ध. २. ७२. ६७.)

१. We only follow here १ and J, while all others read योषितान २. १
 पुषीग, but it seems meaningless. २ G substitutes दिग्गता for वधिरा
 ३ H. D and I substitute वै for ता ४ H reads दुष्ट for द्रष्टु.
 ५ G reads दुष्टस्वभावेन for दुष्टस्वभावेन ६ B and D read यदपि द्रष्टव्यं
 for विव्रजन्ति ७ B and D substitute जायन्ति एव ते ८ G does not
 insert इति ९ J reads दिशान्तराण्युन्नेयानि । नहि विशेषेण, G reads
 also विशेषेण for नि श्लोकेन १० I reads शक्यम् for शक्यन्त ११ G reads
 मयाधनम्, I reads मयाधनम् for मयाधनम्

इति । अशक्तिश्च कर्मनिन्त्यात् । यद्यप्यतिपातकादीनि प्रकीर्णकान्तानि पापानि दशविधत्वेन विष्णुना सङ्कलितानि तथाप्यतिपातकादिजात्युपाधावेव तत्सङ्कलनम् । पापव्यक्तीनां तु स्वरूपतो देश-काल-कर्तृवस्थादिभेदाच्च नेयत्ता । यदा कर्मणा-मेवेयत्ता नास्ति तदा तद्विपाकानामियत्ता दूरापास्ता । एकैकस्य कर्मणो बहुविधविपाकवत्त्वस्मरणात् । उदाहृताश्च बहुविपाकाभिधायिकाः श्व-सूकरेत्यादिस्मृतयः । तथापि तेषां निःशेष-कथन मनसाऽपि चिन्तयितुमशक्यम् । अतो दिङ्मात्रं प्रदर्शितम् ।

एतच्च विपाकाभिधानं सञ्ज्ञेयमाणेभ्यः पुरुषं निवर्तयत् सञ्चितेषु चोद्देशे जनयन्निषेधेषु प्रायश्चित्तविधिषु चार्थवादतया ज्ञेयतीति पूर्वमभिहितम् । तत्र निषेधा आचारकाण्डे प्रपञ्चिताः । प्रायश्चित्तविधयश्च प्रायश्चित्तकाण्डे । तानि च प्रायश्चित्तानि सञ्चितविषयाणि । प्रारब्धे तु विचारणीयम् । किं प्रायश्चित्तमस्ति उत नेति ? । तत्र तावदस्तीति केन्निदाहुः ।

उदाहरन्ति च वचनम्—

‘पूर्वजन्मकृतं पापं व्याधिरूपेण बाधते ।

तच्छान्तिरौषधैर्दानैर्जप-होमा-ऽर्चनादिभिः’ ॥

१ B and D omit देश- and J. omits -काल and both read कर्तृव्यवस्था for देश काल कर्तृवस्था २ E G H I and J omit -विध, while I reads विपाकस्मरणात् for विपाकवत्त्वस्मरणात्. ३ G reads बहुविपाकाश्च सूकरेत्यादिस्मृतय and J reads बहवविपाका श्व-सूकरेत्यादिस्मृतय for बहवविपाकाभिधायिका श्व सूकरेत्यादिस्मृतय ४ E G and H substitute सद्य and J सद्य for एतद्य ५ B D and G read श्लेषोद्देशः for उद्देशः ६ H reads आचारकाण्डे for प्रायश्चित्तकाण्डे ७ B, D E G H and J read प्रारब्धे for प्रारब्धे ८ H and J, read बाधते, while J. substitutes व्याधिरूपेण for व्याधिरूपेण

इति । ननु—नैतद्युक्तिसहम् । तथाहि । निषिद्धस्य कर्म-
णः प्रायश्चित्तनिवर्तनीयत्वम् । यदा फलमारब्धं तदैव कर्म-
त्वदशामतीत्य फलत्वदशायां प्रविष्टम् । नच फलस्य प्राय-
श्चित्तं कश्चित् प्रसिद्धमस्ति ।

नायं दोषः । फलत्वदशायामपि कर्मत्वस्यात्यान्तिकनिवृत्त्य-
भावात् । अन्यथा पापकर्मणः फलमिति व्यवहारानुपपत्तेः ।
अथवा प्रायश्चित्तसदसद्भावः शास्त्रैरुक्तमधिगम्यः । शास्त्रं
चेत् फलस्यापि प्रायश्चित्तं ब्रूते किं तव निष्ठयते? । उदाहृतं
च शास्त्रम्—

‘तच्छान्तिरौषधैः’ ।

इत्यादि । तस्मादारब्धफलस्याप्यस्यैव प्रायश्चित्तम् ।

अपरे पुनर्मन्यन्ते । नास्त्येवैरब्धफलस्य प्रायश्चित्तम् ॥
केनचित्प्रादिनिवृत्त्यदर्शनात् । यैश्चारब्धफल प्रायश्चित्तान्निवर्तते

१ B and D read तद्युक्तिसहम् for गत्युक्तिसहम् २ B and D read प्रायश्चित्तनिवर्तनीयम्, G प्रायश्चित्तनिवर्तनम्, L and H प्रायश्चित्तनिवर्तनीयम् all for प्रायश्चित्तनिवर्तनीयत्वम् ३ G L read तद्वद्य for तदैव and H reads तद्वद्य- for the same B and D तद्वद्यक for तदैव ४ B H and J read फलदशाया for फलत्वदशाया ५ P D read उच्यन्त for उच्यन्तिरु-, while G reads निवृत्तिकामावात् and J निवृत्त्यभावात् for निवृत्त्यभावात् ६ B and D read तस्मिन्मन्यन्ते for तस्मिन्मन्य ७ J omits the following —

‘तुन कि त्व निष्ठयते’ । उदाहृतं च शास्त्रम् । ‘तच्छान्तिरौषधैः’
इत्यादि । तस्मादारब्धफलस्याप्यस्यैव प्रायश्चित्तम् । अपरे
पुनर्मन्यन्ते । नास्त्येवैरब्धफलस्य प्रायश्चित्तम् ।

८ G H and J omit औषधैः ९ G omits तुन १० B and D read च for एव ११ B and D read पुनर्माग्यादीना for पुनर्माग्यादि १२ H, reads यस्मात्तु फलं and G यस्मात्तु for यस्मात्तुकरत्नं while B D and G read प्रायश्चित्तनिवर्तनं for प्रायश्चित्तान्निवर्तनं and नैतद्वि करुणांति for नैतद्वि करुणं

तदा नैसर्गिकमपि कुनखित्वादिकं प्रायश्चित्तान्निवर्त्तेत । न त्वेव-
मुपलभामहे । यथा* मुक्तस्येषोर्लक्ष्यवेधोऽप्रतिसमाधेयः तथा
प्रारब्धफलं न प्रतिसमाधातुं शक्यम् । एतदेवाभिप्रेत्य भगवान्
वादरायणः सूत्रयामास—

‘अनारब्धकार्य एव तु पूर्वं तदवधेः’ ।

(वा . सू . ४ . १ . १५)

इति । अस्यायमर्थः—ये मुकृत-दुष्कृते तत्त्वज्ञाननिवर्त्यत्वे-
न पूर्वयोरधिकरणयोः (१) प्रकृते, ते अनारब्धकार्ये एव ।
न त्वारब्धफलयोः मुकृत-दुष्कृतयोर्निवृत्तिः । कुतः । तदवधेः ।

‘तस्य तावदेव चिरम्’ ।

(छां . उ . ६ . १४ . २)

इति श्रुतावुत्पन्नज्ञानस्यापि मोक्षम्प्रति शरीरपातावधिधव-
णादिति । एवं—नाहं तच्छान्तिरित्यादिः का गतिः?—इति चेत् ।
उच्यते । न ह्यत्र प्रायश्चित्तमभिधीयते । तत्प्रकरणे पाठाभावात् ।
चिकित्साप्रकरणे हि उदं पठितम् । तथा च चिकित्सा यथा

* इदुष्टान्तेन साधितोऽयमर्थस्तत्रभवद्विः श्रीमद्भगवत्पूज्यपादैः । ‘यथा
आरब्धवेगस्य लक्ष्यमुक्तस्येधादेर्वेगक्षयादेव स्थितिः । न तु लक्ष्यवेधसम-
कालमेव’—इत्यादिना ।

१. B D. and G. substitute प्रायश्चित्त for प्रायश्चित्तात्, while J.
निवर्त्तेते for निवर्त्तेत २. B and D substitute तत्र for तस्य- and B, D.
and G. read निवृत्तत्वेन for निवर्त्यत्वेन ३. B and D omit कार्ये एव, न
त्वारब्ध- ४. B D and G do not insert कृत ५. B and D श्रुत्या
माधव्यन्तज्ञानस्यापि for श्रुतावुत्पन्नज्ञानस्यापि ६. B D. and H read
तथा चेत् चिकित्सा and omit यथा while G. reads तथा चिकित्सा
and omit यथा. E and J. also omit यथा and give in marginal
correction.

रोगनिवर्त्तेद्दृष्ट उपाय तथा दानादिरप्येद्दृष्ट उपाय । तथा सति
चिकित्सावशनादेर्नात्रै प्रायश्चित्तत्वम् । किन्तु रोगनिवर्त्तक कि-
चित् प्रबल सकृत्तापूर्वमुत्पादयन्ति दानादयः । तच्च सुकृतप्रवृ-
त्तान्यपि फलानि प्रतिग्रह्य स्वफलं प्रयच्छति । प्रतिबद्धश्च फ-
लशेषं स्वभादौ जन्मान्तरे वोपभुज्यते । एतत् सर्वमुपपुराणे
पराशरेण प्रपञ्चितम्—

‘शरीरारम्भक कर्म योगिनोऽयोगिनोऽपि च ।
त्रिणा फलोपभोगेन नैव नश्यत्यसशयम् ॥
वर्तमानशरीरेण सम्पन्नं कर्म देहिना ।
इह वाष्मुत्र वाऽशस्य ददाति स्वफलं शुक्लं ॥
इहैव फलदं कर्म प्रारब्धं प्रतिग्रह्य च ।
फलं ददाति स्वप्ने वा जाग्रत्कालेऽथ वाऽनघ ॥
निवृत्तप्रतिग्रहेऽथ नु प्रारब्धं कर्म सत्तम ।
निर्दृष्टाशफलं स्वप्ने ददाति स्थिरमुत्तमम् ॥
निरुद्धाशसमो भोगो यैथोद्भूतश्च जाग्रति ।
तेषां निरुद्धं तेनैव सह कर्म ददाति वै ॥
एव निर्दृष्टभोगं नु स्वप्ने जाग्रति वा फलम् ।

१. B D F G H and J omit अवि; while I substitutes दृष्टोपाय
for अष्ट उपाय it roughly in stake २. I omits अथ ३. B D F and H
substitute विषय for किमु ४. J reads फलविशेष for फलनाय ५. B
D G and H substitute अ for वा and G and I उपभुज्यते for उप-
भुजयत ६. B and D omit पराशरं while G and H substitute
पराशर for पराशरं ७. J reads वा for अ ८. B D and I substitute
both अ for both वा while B and D read अशस्य for अशस्य ९. B and D
read शुभ for शुभ १०. B and D substitute प्रतिग्रह for प्रतिग्रह्य अ
११. I reads निवृत्तप्रवृत्त and G reads निवृत्तप्रवृत्त both for निवृत्तप्रवृत्त
१२. J reads निवृत्त for निवृत्त १३. B D F G H and J
read यथा for यथा; while J reads यथा for यथा १४. B D F G H
and J read सप्त for सप्त १५. I reads निवृत्तभाग for निवृत्तभाग

आरब्धस्यानुगुण्येन भुङ्क्ते देही न संशयः ॥
 अत्युत्कटैरिहत्यैस्तु पुण्य-पापैः शरीरभृत् ।
 प्रारब्धं कर्म विच्छिद्य भुङ्क्ते तत्तत्फलं बुधः ॥
 प्रारब्धशेषं विच्छिन्नं पुनर्देहान्तरेण तु ।
 भुङ्क्ते देही ततो भुङ्क्ते तल्लङ्घयति कः पुमान् ? ॥
 अवश्यमनुभोक्तव्य प्रारब्धस्य फलं जनैः ।
 देहेनैकेन वाऽन्येन युगपद्वा क्रमेण वा ।
 श्व-सूकर-खरोष्ठादिविरुद्धैर्विग्रहैरपि ।
 भोक्तव्यस्य फलस्यैव शुक कर्माणि च क्रमात् ॥
 कारणानि भवन्तीह चक्रवत्परिवर्तने ।
 आरभन्ते क्रमेणैव तेषां नाशस्तु भोगतः ॥
 सञ्चितेषु समस्तेषु प्रबलं कर्म देहिनः ।
 फलमारभते देहमपि तत्साधनं बुधः ॥
 दुर्घटं सकलं शक्तिमया माहेश्वरी जडा ।
 घटयत्यत्र सन्देहो नास्ति सा तादृशी गतिः ॥

इति । प्रबलेन कर्मणा प्रारब्धफलस्य प्रतिबन्धाङ्गीकारे नै-
 सर्गिकाः कुनखित्वादयोऽपि कश्चित् प्रतिबन्धेरन्-इति चेत् ।

१ E reads ततो, I नतो, J नरो all for ततो while G reads बुधे देही च न
 भुङ्क्ते for भुङ्क्ते देही ततो भुङ्क्ते २ I reads अवश्य ननु भोक्तव्य for अवश्य
 मनुभोक्तव्य ३ I reads देहेनान्येन यान्यन for देहेनैकेन वाऽन्येन ४ I
 reads भोक्तास्यैव फलस्यैव for भोक्तव्यस्य फलस्यैव ५ G reads चामुवत्
 for च क्रमात् ६ II reads एव for इह ७ B. and D मनुवत् for चक्रवत्.
 and G परिवर्तत for परिवर्तने ८ G reads त्वात् for सा

प्रतिग्रन्थान्तां नाम । यत्र प्रतिबन्धो न दृश्यते तत्र दौर्बल्यं कल्पनीयम् । प्रेचलस्य तु वर-शापाभ्यां जन्मान्यथाभावोऽपि कश्चित् स्मर्यते । तथा च स्कन्दपुराणे व्याघ्र ईश्वरेण गणेश्वरत्वं प्राप्तं इत्याभिहितम् । महाभारते नहुषस्येन्द्रपदप्रेप्तो-
रगस्त्यशपिनाऽजगरत्वं* प्राप्तमित्याभिहितम् । यदा जातस्य देहस्यापि प्रबलेन निमित्तेनान्यथाभावोऽस्ति तदा किमु वक्तव्यं कौनल्यादेरन्यथाभाव इति ।

एव च सति रोगशान्त्यादिप्रतिपादकानि सर्वाणि शास्त्राणि प्रारब्धभोगाविरोधेनानुगृहीतानि भविष्यन्ति । रोगशान्तिश्चौ-

* उक्तं चैदमाख्यानं महाभारते उद्योगपर्वणि अष्टमाध्यायमारभ्य-
षोडशाध्यायपर्यन्तं नवभिरध्यायैश्चाल्प्य युधिष्ठिरसंवादेन । तत्र विश्वरूप-
ब्राह्मणवधोत्पन्नब्रह्महत्याभयेनेन्द्रस्य पलायनं, देवेरभ्यर्चितस्य नहुष-
स्येन्द्रपदस्वीकारं, तस्यैश्वर्यमदं, इन्द्राणीप्राप्त्यर्थं निर्वन्धं । अगस्त्यशापनं
नहुषस्याजगरत्वमित्यादि वर्णितम् । वनपर्वणि च शतोपरिसप्ततप्ततितम-
मध्यायमारभ्य शतोपरि एकाशीतितमाध्यायपर्यन्तेन ग्रन्थसन्दर्भेण अज-
गरशरीरान् नहुषस्य मोक्षोऽभिहितः । तत्र भीमस्य शरीरवेष्टनं अनन्तरं
प्रदनेनराभ्यो नहुषस्य मुक्तिरित्यादिभिहितम् । 'इन्द्रपदप्रेप्तो' इति यद-
शाचांगेणोक्तं तत्-उपरि निर्दिष्टोपाख्याने इन्द्रपदप्राप्तेः स्पष्टत्वेन निरू-
पणाद्विरुद्धमिव प्रतिभाति । तत्र इन्द्रपदं प्रकर्षणेच्छनीति विग्रहे इन्द्राणी-
प्राप्त्यैव प्रकृष्टत्वेनेन्द्रपदप्राप्तिरिति द्वे रिन्द्राणीप्रेप्तोरिति व्याख्येयमिति
प्रतिभानि ।

१ I reads प्रवृत्त्याभ्यां for प्रवृत्तस्य and वर शापाभ्यां for वर शापाभ्यां
२ J reads भावोऽपि for भावोऽपि ३ J reads व्याघ्र for व्याघ्र while
B and D read व्याघ्र for व्याघ्र and substitute गणेश्वरत्वं for
गणेश्वरत्वं ४ B and D substitute शतरत्वं for उद्योगस्य but undoubt-
edly it is incorrect ५ B D and G omit शास्त्राणि ६ B and D
read प्रारब्धभोगाविरुद्धा and H प्रारब्धभोगाविरुद्धा both for प्रारब्धभा-
गाविरुद्धा

पधादिसौध्या । तत्रौषधान्यायुर्वेदप्रसिद्धानि । दानानि च
बौधायनकल्प-ब्रह्माण्डपुराणादिभ्योऽवगन्तव्यानि । जपस्तु
शौनकादिप्रोक्तऋग्विधान-सामविधानादौ बहुधा प्रपञ्चितः ।
तथा चै ऋग्विधाने स्मर्यते—

‘ ऋतस्येति जपेत् सूक्तं त्र्ययुतं विष्णुमन्दिरे ।

अश्वत्थे माघमासे च मूत्ररोगो विनश्यति ॥ (१२३)

वायो शुक्रो जपेत् सूक्तमश्वत्थे त्र्ययुतं तु चेत् ।

नानाविधो वातरोगो विनश्यति न संशयः ॥ (१२४)

वारुणं वा जपेत् सूक्तमयुतं धात्रिमुलके ।

तापादिव्याधिनाशे तु मुखौ पश्चात्स्थितो भुवि ॥ (१२५)

कटुद्राघ जपेत् सूक्तं शीतज्वरविनाशनम् ।

लिङ्गं स्पृष्ट्वाऽयुतं धीमानारोग्यं शीघ्रतस्तथा ॥ (१२६)

इमा रुद्राघ तवसे जपेत् सूक्तं शिवालये ।

उष्णज्वरविनाशाय त्र्ययुतं नात्र संशयः ॥ (१२७)

१. J. omits the following portion —

—सौध्या । तत्रौषधान्यायुर्वेदप्रसिद्धानि । दानानि च बौधायन-
कल्प ब्रह्माण्डपुराणादिव्यवगन्तव्यानि । जपस्तु शौनकादि ।

२ B and D omit दानानि च ३ B. D. E G. H. read तथाहि for तथा
च, while J omits च ४. D omits the following portion :—

..... त्र्ययुतं विष्णुमन्दिरे ।

अश्वत्थे माघमासे च मूत्ररोगो विनश्यति ॥

वायो शुक्रो जपेत् सूक्तं ;

while G. substitutes अयुतं for त्र्ययुतं ५ E. G. H. and J. read बहु
विधो वातरोगो ; while I. बहुधा वातरोगोऽपि both for नानाविधो वातरोगो
६ I. substitutes वातादि for तापादि- ७. E. reads मुखे and H मुखे,
but the words are complicated ८. G reads -नियारणम् for -विनाशनम्
९. B D. and J. read दृष्ट्वा for स्पृष्ट्वा, while G. substitutes जपेत् for
ऽयुतं. १०. I. reads नीरोग for आरोग्य ११. I. reads “अयुतं for अयुतं

इमां रुद्राय सूक्तं तु जपेच्चिच्छिवमन्दिरे ।
 कौस्त-शूलादिरोगघ्नमयुतं नात्र संशयः (१२८)
 ईक्ष्वयन्ती जपेत् सूक्तं लक्षं बिल्वे गिविश्वि वा ।
 कुष्ठनाशो भवेच्छीघ्रं माघमासे न संशयः ॥ (१०१)
 हंसमन्त्रं जपेद्दीमान् व्ययुतं विष्णुमन्दिरे ।
 अथै दद्यात् कुष्ठरोगी सुवर्णसमतामियात् ॥ (१०२)
 जपेच्चित्रं देवमन्त्रं शिष्टे रोगो विनश्यति ।
 आयुर्वृद्ध्यादिकं पश्चादयुतं विष्णुमन्दिरे ॥
 अभीवहा स्वमयुक्तं जपेत् सूक्तं शिवालये ।
 व्ययुतं चेत् कुष्ठरोगी स्वर्णवर्णं प्रयाति सः ॥ (१०७)
 मित्रस्येति जपेत् सूक्तमपस्मारी विनश्यति ।
 महापातकमुक्तोऽपि नीरोगो भूतले स्थितः ॥ (१०८)
 उदसौ कुक्षिगूली तु जपेत् सूक्तं शिवालये ।
 अयुतं माघमासे तु मुच्यते नात्र संशयः ॥ (१०९)

१ B and D. read this aṅka after the sixteenth line of this quotation, namely:—

अथै दद्यात् कुष्ठरोगी सुवर्णसमतामियात् ॥

while शिवसन्निधौ for शिवमन्दिरे. २. B. D. E. G. and J. substitute काय- for कास्त-; while H. काम- for the same. ३. I. reads विश्वशिरोऽपि वा for बिल्वे शिवेऽपि वा. ४ G. and J. read अयुतं for युतं. ५. I. reads जपेच्छीघ्रं for जपेच्छिघ्रं. ६ B. and D. substitute पश्येत् for पश्चात्. ७ G. substitutes अयुतं for व्ययुतं. ८. B. D. E. G. H. and J. read मीत्रस्यापि for मित्रस्येति. ९. I. reads नीरोगी for नीरोगः. १०. G. reads कुक्षिगूली च for कुक्षिगूली तु.

सूर्यो नो दिवः सूक्तं प्रत्यहं प्रजपेद्दश ॥

यदैर्या च त्रिवर्षं तु क्षयादिव्याधिनाशनम्' ॥ (११०)

(ऋग्विधान १०१-१६२)

इति । त एते जपा ऋग्विधाने शौनकेन प्रोक्ताः । होमं च तत्र स एवाह—

‘ततश्च चित्रमन्त्रेण होमं कुर्यात् सहस्रकम् ।

अर्केण त्रिमधुं कृत्वा शिरोरोगो विनश्यति ॥

सप्तम्यां रवियुक्तायां जलमध्ये यदा दश ।

करवीरेस्तु गायत्र्या होमं कुर्यात् सहस्रकम् ॥

व्याधिनाशो भवेच्छीघ्रं मृत्युं जयति सः पुमान्' ।

(ऋ. वि. १६१-१७१)

इति । बौधायनोऽपि—

‘असाध्यव्याधिना ग्रस्तं उग्रं प्राणहारिणा ।

ओं ते रुद्रेति सूक्तेन प्रत्यृचं वाग्यतः शुचिः ॥

पूर्वमाज्याहुतीहुत्वा उपस्थाय च शङ्करम् ।

हविःशेषेण वर्तेत एकोत्तरमतन्द्रितः ॥

पूर्णे मासे जयेन्मृत्युं रोगेभ्यश्च विमुच्यते ।

होमकर्मण्यशक्तानां जपस्तद्विगुणो भवेत्' ॥

१. I reads सूर्येण for सूर्यो and प्रत्यहं for प्रत्यह २ B and D read वाधिरेतु for यदैर्यातु. ३ B D. G and H read सप्तम्यम् for सहस्रकम् ४ I reads यदा for यदा ५ G and J read य for स. ६ B. D E and H read ग्रस्त for मस्त ७ E G and H. read अ ते रुद्रेण, I अतिरुद्रेण and J. अतिरीद्रेण all for आ ते रुद्रेति ८. B D E G H. and J substitute आहति for आहति ९. I. reads अतन्त्रित for अतन्त्रित. १०. I. reads पूर्णे मासे for पूर्णे मासे.

इति । तैत्तिरीयकशाखायां च द्वितीयकाण्डे रोगनिवृ-
त्यर्था होमा बहुधोषवाणिताः । तत्र तावत्पथमप्रश्ने काम्य-
पशुप्रकरणे प्रथमानुवाके—

‘ वायव्यं श्वेतमालभेत ’ ।

(तै. सं. २. १. १. १)

इति श्वेतपश्वालम्भनानुवृत्तौ श्रूयते—

‘ वायवे नियुत्वत आलभेत ज्योगामयावी ’ ।

(तै. सं. २. १. १. २)

इति । ज्योगामयावी दीर्घरोगी । वायोरश्वनियुतः तद्वते
नियुत्वते । फलं च वाक्यशेषे श्रुतम्—

‘ स एवास्मिन् प्राणापानौ दधात्युत
यदीतामुर्भवति जीवत्येव ’ ।

(तै. सं. २. १. १. ४)

इति । स एव नियुत्वान् वायुरेव । अस्मिन् दीर्घरोगवति
इतामुर्गतप्राणः । द्वितीयानुवाके श्रूयते—

‘ यो वरुणगृहीतः स्यात् स एवं वारुणं
कृष्णमेकशितिपादमालभेत ’ ।

(तै. सं. २. १. २. १)

१. G. omits from वायव्यं श्वेतमालभेत to द्वितीयानुवाके श्रूयते. २. B. and D. omit from श्वेतपश्वालम्भना ... to फलं च वाक्यशेषे श्रुतम्. We do not give any readings on these mantras though they are found in manuscripts both including यदीतामुर्भवति E. and H. omit श्वेतपश्वालम्भन and श्रूयते and then read वायवे नियुत्वत आलभेत and add दध्यायुतम् omitting ज्योगामयावी । इति । ज्योगामयावी दीर्घरोगी । वायोरश्वनियुतः तद्वते नियुत्वते । फलं च वाक्यशेषे श्रुतम्—स एवास्मिन् प्राणापानौ दधात्युत and substituting उभयशतान् for यदीतामुर्. ३. J. reads वारुणशेषेण for वाक्यशेषे.

इति । वरुणगृहीतो^१ जलोदराख्यव्याधिगृहीत इत्येके ।
अज्ञातरोगग्रस्त इत्यन्ये । एकः शितिः श्वेतः पादो यस्य स
एकशितिपात् ।

‘ स एवैनं वरुणपाशाद्विमुञ्चति ’ ।

(तै. सं. २. १. २. २)

इति फलम् । स एव वरुण एव । वरुणपाशादुक्तरो-
गात् । तस्मिन्नेवानुवाके-

‘ आग्नेयं कृष्णग्रीवमालभेत सौम्यं बभ्रुं ज्योगामयावी ’ ।

(तै. सं. २. १. २. ७)

इति । बभ्रुः पिङ्गलवर्णः । तत्फलं तु-

‘ अग्नेरेवास्य शरीरं निष्क्रीणाति सोमाद्र-
समुत यदीतामुर्भवति जीवत्येव ’ ।

(तै. सं. २. १. २. ७)

इति । चतुर्थानुवाके-

‘ यदि विभीयाद्दुश्चर्मा भविष्यामीति
सोमा पौष्णं इयाममालभेत ’ ।

(तै. सं. २. १. ४. ३)

इति । कण्डूत्यादिभिश्चिह्नैर्भविष्यद्रोगं निश्चितवतः तस्मा-
द्भयं सम्भवत्येव । तत्फलं तु-

‘ न दुश्चर्मा भवति ’ ।

(तै. सं. २. १. ४. ३)

१. G. omits from जलोदराख्यव्याधिगृहीत —to तस्मिन्नेवानुवाके । - आग्ने-
यम् both including and substitutes उष्ण- for कृष्ण २ B and D read
महावरण्याभ्यादि for जलोदराख्यव्याधि . ३ B and I. read प्रज्ञातरोग for
अज्ञातरोग , while E H. I and J. int -ग्रस्त .

इति । पष्ठानुवाके—

‘प्राजापत्यं तूपरमालभेत यस्यावज्ञातामिव ज्योगामयेत्’ ।

(तै. सं. २. १. ६.३)

इति । तूपरः शृङ्गहीनः पशुः । तत्फलं तु—

‘स एवैनं तस्मात् क्षामान्मुञ्चति’ ।

(तै. सं. २. १. ६.५)

इति । स एव प्राजापतिरेव । तस्मात् क्षामादस्पष्टादीर्घ-
रोगात् । नवमानुवाके—

‘मेवञ्च श्वेतमालभेत वारुणं कृष्णं ज्योगामयावी’ ।

(तै. सं. २. १. ९. ३)

इति । तत्फलं तु—

‘साक्षादेवैनं वरुणपाशान्मुञ्चति उत

यदीतासुर्भवति जीवत्येव’ ।

(तै. सं. २. १. ९. ३)

इति । एवमेते रोगनिवर्तकाः पञ्चः प्रथमप्रश्नेऽभिहितः ।

तथा द्वितीयप्रश्ने काम्येष्टिप्रकरणे प्रथमानुवाके श्रूयते—

‘अग्नये सुरभिगते पुरोडाशमष्टाकपालं

निर्वपेयस्य गावो वा पुरुषा वा प्रमोयिरन्

यो वा विभीयात्’ ।

(तै. सं. २. २. २. ३-४)

इति । भयप्रतियोगी तु रोगात्मकः पूतिगन्धोऽवगन्तव्यः ।
वाक्यशेषे—

‘पूतिगन्धस्यापहत्यै’ ।

(तै. सं. २. २. २. ४)

इति तत्फलसंकीर्तनात् । तृतीयानुवाके—

‘अग्नये पवमानाय पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपे-
दग्नये पावकाग्नये शुचये ज्योगामयावी’ ।

(तै. सं. २. २. ४. २)

इति । तत्फलं तु—

‘यदग्नये पवमानाय निर्वपति प्राणमेवा-
स्मिस्तेन दधाति । यदग्नये पावकाय वाचमेवा-
स्मिस्तेन दधाति । यदग्नये शुचये आयुरेवास्मि-
स्तेन दधाति । उत यदीतासुर्भवति जीवत्येव’ ।

(तै. सं. २. २. ४. २—३)

इति । तथा तत्रैव श्रुतम्—

‘एतामेव निर्वपेच्चक्षुष्कामः’ ।

(तै. सं. २. २. ४. ३)

इति । चक्षुष्कामो नेत्ररोगग्रस्तः ।

‘यदग्नये शुचये चक्षुरेवास्मिस्तेन
‘दधात्युत यद्यन्धो भवति प्रैव पश्यति’ ।

(तै. सं. २. २. ४. ३—४)

१ B and D, read भयप्रतिरोगित्वान् तत्र रोगात्मकः. II भयप्रति-
रोगात्स्वन्नरोगात्मकः, F and G भयप्रतिरोगी स्वन्नरोगात्मकः and J. भयप्रति-
रोगात्मकः for भयप्रतियोगी तु रोगात्मकः. २ I reads कीर्तनात् for
-संकीर्तनात्

इति तत्फलश्रवणात् ।

अनयैव दिशा वाक्यान्तराण्यन्युदाहरणीयानि । ऋग्वेद-
यजुर्वेदाश्रितौ जप-होमौ प्रदर्शितौ सामवेदाश्रितावपि सामवे-
दपर्यालोचनया प्रदर्शनीयौ ।

अर्चनानि तु शैव-वैष्णवाद्यागमादिषु प्रसिद्धानि । अर्च-
नादिभिरित्यादिशब्देनार्घ्य-ध्यानयोग-प्राणायामादयो दृष्टादृष्टो-
पाया व्याधिनिवर्तका अवगन्तव्याः । ते च योगशास्त्रादौ प्र-
सिद्धाः । अस्माभिर्ग्रन्थविस्तरभयान्नात्र लिख्यन्ते ।

नच-उक्तेषु जपादिष्वनुष्ठितेष्वपि क्वचित्फलविसंवाद-
दर्शनात् न विस्मम्भप्रवृत्तिरिति शङ्कनीयम् । औपधेव्यस्य
न्यायस्य समानत्वात् । तत्रापि मा भूद्विस्मम्भ-इति चेत् । हन्तैव-
मायुर्वेदो दत्तजलान्नलिः स्यात् ।

अथ मन्यसे प्रयुज्यमानेष्वौपधेषु कस्माद्विद्वेषानिवर्त्य-
दोषप्रचलत्वाद्वा निवर्तकौपधप्रयोगस्याभ्यासोऽपेक्षितः -इति ।
तार्हं जपादिष्वपि तुल्यमेतदुत्तरम् ।

‘सकृत्कृते कृत्वा शास्त्रार्थः’ ।

इति न्यायस्वदृष्टफलेष्वेवावगन्तव्यो न दृष्टफलेषु । अ-
त एवावगातादिष्वानुक्तिः परिकल्प्यते । न खल्वनिष्पन्नेषु
तण्डुलेषु मकुन्मुमलमन्तरेणावगातविधेभ्यरितार्थतां मीमांसका

१. १. reads सामवेदाप्यर्चवेदाश्रितानि सामविधानादिष्वर्चान्तेष्वनया प्रसि-
द्धौ for सामवेदाश्रितानि सामवेदश्रितान्तेष्वनया प्रसिद्धौ. २. E. G. and
H. read आगमादिषु for अर्चनादिभिः. ३. B. D. and E. read सामान्यस्यात्
for शब्दप्रत्यासत्. ४. J. reads सकृत्कृते. for सकृत्कृते. ५. B. and D. add
न before मीमांसका.

मन्यन्ते । तत्र यथा तण्डुलनिष्पत्तिपर्यन्तोऽवघाताभ्यासः ए-
वमन्नापि रोगनिवृत्तिपर्यन्तो जपाद्यभ्यासो द्रष्टव्यः ।

यत्तु कचिज्जपादीनामल्पसङ्ख्याश्रवणं तदल्पदोषविषयत-
या व्यवस्थापनीयम् । एवं च सति न कापि विसंवादः ।

अयं च व्याधिप्रतीकारन्यायः सर्वेष्वपि अनिष्टेषु प्रारब्ध-
फलेषु कर्मसु योजनीयः । यदै जपादीनां प्रायश्चित्तत्वमङ्गीकृत्य
प्रारब्धकर्मनिवृत्तिरभ्युपेयते यदि वा तदनङ्गीकारेण फलमावप्र-
तिबन्धः सर्वथाऽपि विहिते जपादौ विलम्बेण प्रवृत्तिः सिद्ध्यति ।

यदा भोगैकनिवर्त्यत्वशङ्कायुक्तेष्वपि प्रारब्धफलेष्वीदृश-
प्रतीकारविलम्बः तदाऽनारब्धफलेषु कर्मसु प्रायश्चित्तप्रवृत्ति-
विलम्बोऽस्तीति किमु वक्तव्यम् ? तस्माद्युक्तेषु प्रायश्चित्तेषु
निःसन्दिग्धतयैव प्रवर्तितव्यमित्यशेषमतिमद्बलम् ॥

तदेवमयं भगवान् पराशराचार्यः काण्डद्वयेन व्यवहारमू-
चनसहितमाचारप्रायश्चित्तप्रपञ्चमभिधाय शास्त्रमुपसंहरति-

एतत्पाराशरं शास्त्रं श्लोकानां शतपञ्चकम् ।

द्विनवत्या समायुक्तं धर्मशास्त्रस्य सङ्ग्रहः ॥

इति । पराशरेण कस्यैचिदुपपुराणस्यापि निर्मितत्वान्नस्य च
ज्ञानप्रधानत्वात् तद्व्यवच्छेत्तुमेतदित्युक्तम् ।

‘अथातो हिमशैलाग्रे’-

(प. स्मृ. १. १.)

१ G reads -अभ्यासो द्रष्टव्यः for -अभ्यासो द्रष्टव्यः २ B and D do
not insert this यदि ३ B and D do not insert यदि ४ I omits
सिद्ध्यति ५ B and D read तदेवमाह for तदेवमय ६ B D E. G.
H and J read प्रायश्चित्तप्रपञ्चम् for प्रायश्चित्तप्रपञ्चम् ७ B and D read
उपपातकस्यापि for उपपुराणस्यापि, but it seems quite wrong

इत्यारभ्य प्रणीतो द्वादशाध्यायात्मको ग्रन्थसन्दर्भः प्रकृतत्वा-
देतच्छब्देन परामृश्यते । अस्य शास्त्रस्य कलिधर्मविषये प्रा-
माण्यातिशयं पूर्वोक्तमनुस्मारायितुं पराशरसम्बन्धोपवर्णनम् ।
शास्त्रशब्दोऽत्र विधायकं वचनमाचष्टे । शासनाच्छास्त्रमिति त-
द्व्युत्पत्तेः । ननु-शंसनाच्छास्त्रमित्यपि तद्व्युत्पत्तिरस्ति । तदुक्तं
पुराणे-

‘शासनाच्छंसनाच्चैव शास्त्रमित्यभिधीयते’ ।

इति । बाढम् । सा व्युत्पत्तिर्मोक्षशास्त्रविषया । तस्य सि-
द्धान्ततत्त्वाख्यानरूपत्वात् । अत्र त्वनुष्ठेयार्थकथनात्पूर्वोक्तैव ।
नदेवाभिध्यञ्जयितुं धर्मशास्त्रस्येत्युक्तम् । वचनान्तराणामा-
वापोद्वापनिवृत्तये संलेशाभिधानम् । मन्वादिस्मृतिवद्व्यन्याहु-
न्याभावात् केषांचिद्दर्माणामनुक्तिमाशङ्क्य तद्व्यवच्छेदाय स-
द्ब्रह्म इत्युक्तम् ।

अस्य शास्त्रस्यार्थानुष्ठानमभ्यनत्वान् पाठस्य स्वर्गम्पति
अकिंचित्करत्वमाशङ्क्य वेदाध्ययनवत्स्वर्गसाधनत्वमाह-

यथाऽध्ययनकर्माणि धर्मशास्त्रमिदं तथा ।

अध्येतव्यं प्रयत्नेन नियतं स्वर्गगामिना ॥

१ I and J. substitute पराशरसम्बन्धोऽत्र for शास्त्रशब्दोऽत्र; while G. reads संज्ञात् for शास्त्रम्. २ I reads द्वादशराश्याद्यान्, G -प्रक्षा-
रान्, H -प्रक्षाद्याद्यान् and J -प्रक्षारपस्याद्यान्-all for द्वादशराश्याद्यान्.
३ I reads शास्त्रमित्युक्तम् for धर्मशास्त्रस्येत्युक्तम्. ४ I omits उन्विधा-
मम्. ५ मन्वादिस्मृतिवद्व्यन्याहु-
न्याभावात् केषांचिद्दर्माणामनुक्तिमाशङ्क्य
तद्व्यवच्छेदाय स-
द्ब्रह्म इत्युक्तम्. ६ B and D omit अभावात् and read बाढ्यात्. ७ B, D, E,
and H. substitute तस्य for अस्य. ८, B, and D substitute अथा-
for यथा.

निगदव्याख्यातमेतत् ।

अनु-व्यासेन कलिधर्माणां पृष्टत्वात्

“कलौ पराशराः स्मृताः” ।

(प. स्मृ. १. २४.)

इति पराशरेणोत्तरितत्वाच्च पराशरोक्ताः सर्वे कलिधर्मा
एवेति वक्तव्यम् । किञ्च ।

‘शेषं मुनिविभाषितम्’ ।

(प. स्मृ. १. ३४)

इति इतरमुन्युक्तकालिनिषेधानामप्यभ्युपगतिः स्पष्टं ल-
क्ष्यते । अतो मूलोक्ताधसङ्कोचादीनां मूलोन्नीतदूरयात्रादीनाम-
स्मिन् युगे प्रवृत्तावप्रवृत्तौ च विरोधो जागरूकः । नच-
बाहुल्यमात्रेण स्मृतेः कलिधर्मविषयत्वं किं न स्यात् ?—
इति वाच्यम् । विभाजकनिमित्ताभावात् । निषेधवचनानां
निमित्तत्वे कृष्यादिकस्यापि अननुष्ठेयत्वापत्तेः । एतद्वन्धोक्त-
व्यतिरिक्तविषयाणां तेषां निमित्तत्वे अधसंकोचादीनामपि कृ-
ष्यादिवदनुष्ठेयत्वापत्तेः । संन्यासाद्याश्रम-कृष्यादिव्यतिरिक्ता-
पद्भुक्तिः सेतुयात्राव्यतिरिक्तदूरयात्रादीनामप्राप्त्यत्वापत्तेः । आ-
चारस्य तथात्वे अतिप्रसङ्गापत्तेः । स्मृतिवैयर्थ्यापत्तेश्च-इति
चेत् । अत्रोच्यते—

१. B, D G and J, read निगदव्याख्यानमेतत् for निगदव्याख्यातमेतत्
२. From this word to (P 292, L. 23) the end of माधवाचार्यकृतं the
‘intermediate portion’ does not appear in B, D, E, G, H, and J, but
occurs in A, and I. It is possible no doubt the coin of author
३. I. reads स्मृष्टत्वात् for पृष्टत्वात्. ४. I. reads पराशरस्मृतिः.

कलौ पराशरोक्तं तद्वचनोन्नीतं च सर्वमप्यनुष्ठेयमेव ।
 नानुष्ठेयं किञ्चिदप्यस्ति । किन्त्वनुष्ठाने विशेषो विज्ञायते ।
 समन्वयबलात् । तथाहि—निषेधाश्च युगप्रयुक्तानुपपत्ति-
 मूलकाः । अन्यथा विध्युत्पत्तिवैयर्थ्यात् । अनुपपत्तिश्च
 दृष्टाऽदृष्टा चेति द्विविधा । तत्र दृष्टानुपपत्तिमूलकानामनु-
 स्थानमननुष्ठानं चानिन्दितम् । यत्र अनन्यथासिद्धिप्रति-
 प्रसवविधिरुन्नीयते तत्र दृष्टानुपपत्तिः कल्प्यते ।

“दूराध्वोपगतं श्रान्तं ”

(प. स्मृ. १. ४१)

“ यति हस्ते जलं दद्यात् ”

(प. स्मृ. १. ५३)

“ वैश्वदेव उपस्थितम् ”

(प. स्मृ. १. ४१)

“ चातुर्वर्ण्याश्रमागतम् ”

(प. स्मृ. २. १)

“ एकपिण्डास्तु दायादाः ”

(प. स्मृ. ३. ७)

“ देशान्तरमृतः कश्चित् ”

(प. स्मृ. ३. १०)

“ ब्रह्मचारी गृहे येषाम् ”

(प. स्मृ. ३. १८)

“ सग्रतः सत्रपूतश्च ”

(प. स्मृ. ३. २१)

“आहिताग्निश्च यो द्विजः”

(प. स्मृ. ३. २१)

“राशश्च सूतक नास्ति”

(प. स्मृ. ३. २२)

“यस्य चेच्छति पार्थिवः”

(प. स्मृ. ३. २२)

“सम्प्रणीतः श्मशानेषु”

(प. स्मृ. ८. २२)

“दास-नापित-गोपाल-कुलमित्रा-श्वर्षसीरिणः”

(प. स्मृ. ११. २१)

“यजेत वाश्वमेधेन”

(प. स्मृ. १२. ७१)

इत्याद्यन्यथानुपपत्त्या दूरयात्राविधिरुन्नेयः ।

“एकाहाच्छुद्धयते विप्रः”

(प. स्मृ. ३. ४)

इत्यथसङ्कोचविधिर्यायावरविषयत्वेन वा औपासनोक्ताप-
वादप्रतिप्रसवविषयत्वेन वा अन्यथासिद्धः ।

“नष्टे मृते प्रव्रजिते”

(प. स्मृ. ४. २८)

इति पुनरुद्वाहविधिः परिवेदनाद्यक्रमाविवाहविषयत्वेन
अन्यथासिद्धः ।

“क्षेत्रजश्चैव”

(प. स्मृ. ४. २१)

इत्यादि क्षेत्रजादिपुत्रभेदप्रदर्शनं कुण्ड-गोलकप्रदर्शनवत्
प्रायश्चित्तार्थत्वेन अन्यथासिद्धम् ।

न च-दत्तौरसयोरपि तथा स्यात्-इति वाच्यम् । ऋतुगम-
नप्रशंसनेन वैपरीत्यनिन्दनेन च औरसस्येव लक्षणप्रणयनेन
दत्तस्यापि विध्यभिप्रायविषयत्वमितिपादनात् दत्तौरसकथनं न
प्रायश्चित्तरूपमिति स्पष्टीकृतम् ।

“संसर्गमाचरेद्विप्रः”

(प. स्मृ.)

इत्यादि संसर्गप्रायश्चित्तं लोकविलेक्षणयाजनादिविषय-
त्वेन अन्यथासिद्धम् ।

“आसनात् शयनात् धानात्”

(क. स्मृ. १२, ७९)

इति तु पातित्यमात्रापादकत्वेन अन्यथासिद्धम् ।

अन्यत्र गोवधादौ अदृष्टानुपपत्तिः कल्प्यते । तेषामनुष्ठानं
निन्दितम् । यत्र प्रत्यक्षोऽपूर्वविधिर्दृश्यते कृष्यादौ तस्य अन-
नुष्ठानं निन्दितम् । तदितरविषयत्वेनैव निषेधानां प्रवृत्तत्वात् ।
पूर्वोक्तानन्यथासिद्धविधिविषयाणामप्येवमेव द्रष्टव्यम् । तेषा-
मपि स्वस्वविषयेषु प्रत्यक्षापूर्वविधित्वात् । एतदभिप्रायेणैव
सर्वमपि व्याख्यातं सद्गच्छत इति सर्वं समञ्जसम् ।

अध्यायाचारकाण्डानभिहितसमयाचारभेदान् द्वितीये
काण्डेऽध्यायाष्टकेऽपि कचिदनभिहितान् निष्कृतीनां प्रभेदान् ।

अध्याये द्वादशेऽस्मिन्नकथयदनयः शक्तिसूनुर्मुनीन्द्रः

त शिष्टोऽनुग्रहार्थं सुविवृतमकरोन्माधवाचार्यवर्यः ॥ १ ॥

अध्यायेऽत्रावशिष्टं समुदितमुभयो काण्डयोर्द्वादशे स्यात्
प्रायश्चित्तं यदस्मिन्ननुपदमवैदत्पातकादौ रहस्ये ।

अन्यत् सौम्यादिकृच्छ्रं सुविहितफलदं कर्मणो यो विपाकं
सर्वं भावोपलक्ष्य स्मृतिहृदयविदा व्याकृतं माधवेन ॥ २ ॥

इति श्रीमहाराजाधिराजपरमेश्वर-वैदिकमार्गप्रवर्तक-श्री
वीरबुक्कभूपालसाम्राज्यधुरन्धरस्य माधवामात्यस्य कृतौ परा-
शरस्मृतिव्याख्यायां माधवीयायां द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ।

समाप्तमिदं प्रायश्चित्तकाण्डम् ।

१ B D and H read आवशिष्टं G स्वावशिष्टं and G वा ऽवशिष्टं
for ऽवशिष्टं but it seems incorrect. २ B D E H J and I read
अगमत् for अवगत ३ B D E G H and J read रहस्यम् for रहस्य
४ E and I read स्मृतिहृदयविदा for स्मृतिहृदयविदा while B D H
substitute व्याकृतं for व्याकृतं ५ B and D read महाराजाधिराज for
महाराजाधिराज ६ B D F G H and J read प्रवर्तकस्य for
प्रवर्तक ७ B and D read only अमात्यस्य for माधवामात्यस्य

The names occurring in the Parásara Sāṃhitā.

ADHYĀYA XII

उशना. 12, 53.	रामचन्द्रः 12, 70.
पराशरमतम् 12, 75.	विन्ध्य 12, 75
पराशरम् 12, 82.	स्वायम्भुवः 12, 8.
मनुः 12, 88.	

A list of the names of authors and works, &c, occurring in Mādhavāchāryā's Commentary on the
Parāśar Sāmbhitā, Adhyāya XII

१ अगिराः—50, 7. 51, 6 67,
16 74, 2 76, 8. 88, 5.
178, 4 190, 14	१६ गदडपुराणम्—226, 6 232, 7.
२ अभिपुराणम्—221, 13	१७ गौतमः—56, 4 56, 9 59,
15 86, 5 114, 12 129,
1 142, 3 148, 1 174,
2 179, 12 180, 3 257,
10 265, 1
३ अत्रिः—167, 6	१८ चतुर्विंशतिमत्—28, 8 47,
11 74, 8 88, 7 116, 11
117, 9 182, 4 155, 11.
159, 1 162, 6 172, 15
178, 10 196, 11 197, 9
199, 15 200, 13
४ अभिधानम्—206, 6	१९ वनत्कारखण्डम् (स्कन्दपुरा-
णम्)—220, 5
५ आपस्तम्ब—57, 14 65, 15
80, 6 121, 18 144, 9
172, 7 172, 18	२० उन्दोगा—1, 15
६ आश्वमेधिकम्—144, 2	२१ छागलेय—196, 4
७ उदाहरणम्—273, 16	२२ जमदग्निः—203, 5
८ उमामहेश्वरसवादः—222, 11
227, 11 229, 11 238,
8 240, 8 200, 11 261,
12	२३ जानूकर्ण्य—80, 2 109, 13.
९ उशनाः—143, 5	२४ जावालि—111, 10 113, 17.
183, 5 193, 11
१० ऋग्विधानम्—279, 4	२५ तैत्तिरीयब्राह्मणम्—35, 4
११ कण्वः—48, 15 128, 15
200, 10	२६ तैत्तिरीयारण्यकम्—18, 7
१२ कात्यायन—12, 12	२७ तैत्तिरीयसंहिता—53, 15 282,
1
१३ काश्यप—49, 1 60, 5
247, 9 253, 9	२८ दक्ष—13, 1 61, 9
१४ कूर्मपुराणम्—6, 17 8, 2
14, 2 15, 7 161, 1.	
१५ गर्ग—13, 10	

- ३९ देवल - 27, 12 61, 1 67,
22 82, 9 147, 4 192,
10 201, 6
- ३० नन्दपुराणम् - 212, 11
- ३१ नागरखण्डम् (स्कन्दपुराणम्)
230, 1
- ३२ नारद - 12, 8 116, 19 203,
8
- ३३ नारदपुराणम् - 228, ० 267,
10
- ३४ पतञ्जलि - 200, -
- ३५ पद्मपुराणम् - 219, 16 240,
1० 2०9, 1
- ३६ पराशरोपपुराणम् - 27०, 6
- ३७ पुराणम् 283, ८
- ३८ पुलस्त्य - 77, 16 80, 15
- ३९ ऐश्वर्य - 2१, ० 6१, 11
111, 1३ 11१, 1 182, 7
118, 9 1०2, 1०2, 3
- ४० पौराणिका - 121 1,
- ४१ प्रोता - 111, ४ 1३4, 7
- ४२ प्रजापति - 17, ३ 49, 9 71,
८
- ४३ महात्म्यण्डम् - 230, 12
- ४४ बल्लुग - 2 ६
- ४५ दाम्पत्याय - 3, ६ 27 १
- ४६ अष्टाङ्गसंस्कृत - 7, ८
- ४७ वृद्धिणि - १, 1
- ४८ वृत्तान्ति - 1८, 7 28, 1 7०,
10 7०, ५ ९१, ५ 81, 2
141, 1३ 143, ६ 1०३ ८
1०7, 1
- ४९ बौधायन 15, 6 15, 11
138, 14 13५, 11 160,
4 168, 10 181, 12
- ५० ब्रह्मपुराणम् - 197, 6 209, 6
210, 14 224, 18 245,
7 268, 1 272, 6
- ५१ भरद्वाज - 108, 17
- ५२ भविष्यपुराणम् - 66, 7 ८7
16
- ५३ भविष्योत्तरम् - 210, 6
- ५४ भारद्वाजगृह्यम् - 109, 2
- ५५ भगु - 146, 1 177, 7
- ५६ भनु - 4, 9 27, 12 34, 2
35, 13 42, 10 49, 5
54, 1० 55, 14 57, 4
६0, 10 69, ५ 80, 10
82, 5 82, 12 86, 9 87,
6 90, 8 9१, 6 96, 1
9८, 14 99, 1 103, 13
101, 11 105, 6 107, 1
108, 1 110, 6 111, 17
113 12 11५, 9 120 1,
123, 9 12५, 17 130, 11
136, 17 11 1 7 136
15 110, 12 111, 8 147,
1० 154 10 160, 10 161,
5 167, 7 1०8, 1 169,
1 170, 1 170, 13 211,
9 215, ८ 223, 11 212,
9 2०2, 1 252, 12
- ५७ भगवद्गीता - 11 12 72, 7
- ५८ महाभारतम् - 2००, 10
- ५९ मार्कण्डेय - 111, ८ 181, ६
- ६० मार्कण्डेयपुराणम् - 211, 11
211, ६ 2०५, 16 2०५, ८

- ६१ यम-3, 16 41, 15 42,
2 59, 1 63, 6 114, 8
116, 14 121, 10 139,
8 140, 4 140, 16 141,
21 147, 8 149, 10 153,
4 156, 1 163, 7 164,
14 166, 12 167, 15 168,
10 180, 3 181, 3 182,
1 183, 14 189 11 191,
10 190, 16 246, 13 263,
11
- ६२ याज्ञवल्क्य-13, 5 44, 5
48, 3 54, 10 50, 7 68,
9 70, 5 74, 14 70, 13
81, 14 84, 15 101, 3
104, 6 106, 10 115, 4
123, 15 120, 13 131, 1
100, 8 151, 13 153, 8
162, 17 165, 4 167 4
167, 10 168, 13 169,
7 171, 7 179, 6 180,
6 182, 7 183, 8 213,
11 229, 1 250, 5
- ६३ लिङ्गपुराणम्-14, 6
- ६४ ब्रह्मपुराणम्-263, 5
- ६५ बसिष्ठ-11, 13 23, 4 71,
1 73, 2 88, 18 89, 13
96, 9 107, 10 121, 1
123, 4 126 8 138, 14
148, 5 150, 12 100, 1
106, 1 171, 1
- ६६ ब्राम्हणपुराणम्-224, 3
- ६७ वायुपुराणम्-219, 10 201,
5
- ६८ वायुसंहिता-227, 6
- ६९ विश्वामित्र-203, 1
- ७० विष्णु-5, 10 6, 17 64,
9 92, 4 94, 7 97, 11
99, 11 106, 5 107, 8
136, 7 137, 4 137, 13
138, 3 156, 10 189, 10
194, 13 252, 5
- ७१ विष्णुपुराणम्-209, 12
- ७२ विष्णुधर्मोत्तरम्-203, 8
209, 17 219, 8 233, 3
200, 1 260, 5 260 5
270, 14
- ७३ बृहद्गीता-228, 16 237, 1
249, 8 252, 8 270, 13
- ७४ बृहदपराशर-4, 3 10, 16
130, 1 132, 1
- ७५ बृहद्वैधायन-270, 8
- ७६ बृहदमनु-30 10
- ७७ बृहदशततप-142, 12 149,
1
- ७८ बृहदारण्यक-110, 18
- ७९ व्यास-11, 12 81, 10 100,
8 140, 1
- ८० व्यास-10, 14 16, 11 75,
10 70, 9 80, 1 219, 9
- ८१ शङ्ख-200, 9 62, 9 60, 12
(8,) 97 6 109, 13
121, 6 120 7 127, 1
127, 14 131, 14 140
5 190, 6 192, 6
- ८२ शङ्ख लिखितौ-1 1, 5 100,
1 210, 7 203, 6 200,
1 200, 4 209, 16

८३ शाण्डिल्य -128, 12 129, 8	९० स्कान्दे रेवाखण्डम्- 221, 9. 231, 3 253, 1 264, 3
८४ शान्तातप -4, 6 142, 8 160, 6	९१ स्मरणम्- 78, 10 83, 14. 124, 9 206, 3 206, 8.
८५ शिवधर्मोत्तरम्-208, 5 227, 1 236, 6 239, 4 243, 11 250, 8	९२ स्मृत्यन्तरम्- 76, 1 90, 14. 143, 12 196, 16 197, 3 199, 12 200, 5
८६ श्रुति-275, 9	९३ स्वप्नाध्यायविद-3, 1
८७ षट्त्रिंशन्मतम्-78, 6 87, 11 115, 14 116, 9 139, 5	९४ हारीत -43, 7 49, 14 75, 6 108, 7 116, 6 119, 10 123, 6 124, 1 133, 1 135, 5 149, 16 151, 1 170, 10 184, 4 192, 17 212, 14 247, 1. 252, 15
८८ सवर्त-39, 8 57, 10 58, 7 85, 11 129, 11 148, 13	
८९ सुमन्तु-61, 9 72, 12 83, 11 141, 4	

Index of Quotations, Vol. II., Part II.

१. अङ्गिरा-

आसीनश्च स्थितो वाजपि 191, 4
आहिताग्नेर्हिजाय्यस्य 76, 9
अङ्कारमादित कृत्वा 191, 2
एकाक्षेन तु कृच्छ्रोऽयम् 191, 9
एतत्पातकमुक्तानां 191, 11
एषामन्यतमं यद्यत् 191, 7
कृत्वा पापं न गूहेत् 51, 7
गव्यस्य पयसो ऽग्ने 191, 5
गृहस्योक्तानि पापानि 75, 3
गोमूत्रेण समायुक्तं 191, 8
चातुर्वैद्यो विकल्पी च 50, 5
तस्माच्छूद्रं समासाद्य 178, 5
दग्धोऽग्ने भवेत्तत्र 191, 6
पर्यद् या ब्राह्मणानां तु 74, 3
पर्यद् या ब्राह्मणानां च 67, 11
प्रायश्चित्तं प्रदातव्यं 178, 6
प्रातः स्नानसमारम्भ 190, 16
पुनर्न च विवेज्जानु 83, 10.
बृहस्पतिसत्रेनेष्टा 83, 6
ब्रह्महत्यायतं कुर्यात् 70, 10
भूमिप्रदानं यं कुर्यात् 83, 9
भूमौ वीरासने युक्तं 191, 8

अहर्दिधापि युक्तानां 191, 12
युक्तस्त्रिपवणस्नायी 190, 15
वैश्यानां त्रिगुणां प्रोक्ता 67, 12
74, 4
शौचवच्छेधनं कुर्युः 75, 4
समत्वं ब्राह्मणीर्गच्छेत् 83, 7
सर्वपापहरो दिव्यो 191, 10
सावित्री व्यावृत्तीश्चैव 191, 1

२. अग्निपुराणम्-

कन्या ददाति शुल्केन 221, 20
कुज्योति कुत्सितो वैद्य 221, 16
कुरुक्षेत्रे च यदानं 222, 7
कृष्णाग्निं तु गृह्णाति 222, 5
तथोभयमुखी दोला 222, 6
न संहेत यशस्तेषां 222, 3
हिन्दको हिज-देवानां 221, 18
निर्दोषं सुहृदं भार्या 222, 2
न्यासापहर्ता मित्रधुक् 222, 1
भूमि-कन्यापहर्ता च 222, 9
मातरं पितरं वृद्धं 221, 14
मासिके न नवभ्रात्रे 222, 8
लोभाच्च जति यस्त्वेतान् 221, 15
वृद्धं बालं गुरुं विप्रान् 221, 19

शूत्रानुमहकर्ता च 21, 1

हस्त्यन्ध-रथ यानानि 22, 4

३ अग्नि-

एकादशगुणान् यज्ञे 167, 8

महापापैरपि स्पृष्टो 167, 9

४. अभिधानम्-

यमलोके तु ते घोरा 206, 7

५. आपस्वम्-

अथ यस्य 122, 8

अथ यस्य पिता 121, 19

अथ वा 122 -

अथोपनयनम् 122, 3

अयचित्त तु राजन्ये 173, 1

अश्वेरात्रोपितो भूत्वा 144, 11

अश्वेरात्रोपितो भूत्वा 145, 7

कुक्कुटाण्डप्रमाणं तु 172, 13

गुरु हत्या 16, 2

चतुर्थकाल 89, 7

चतुर्थदशतिरयाच्या 172, 10

तत् सवत्सरम् 122, 3

तेषामभ्यागमन 121, 20

तेषामभ्यागमन 122, 10

तेषामिच्छता 122, 1

तेषामिच्छता 122, 11

अथ निरुद्धं पाद 173, 1

त्रियर्गेषु च सामान्य 110, 1

दातार नोपनिवेत 11, 12

दिश्यते तु नादनीयात् 173, 11

द्वादश वर्षाणि 122, 11

नास्मिँल्लोके 10, 4

नीलीदार यदा भिन्नाद् 11, 8

नीलीमाये तु गच्छेद्वा 145, 6

नीलीरक्त यदा पल्ल 144, 10

नीलीरक्तेन पल्लेण 145, 11

पतितस्तु भवेद्द्विष 115, 3

पालनं विक्रयश्चैव 110, 2

प्रतिपूष्य 122, 4

पात पाद चरेच्छूद्र 173, 3

यथा प्रथमेऽतिक्रमे 123, 2

रोमकृपैर्धृदाऽऽगच्छेत् 144, 12

लोहितकेन 58, 15

विग्रहाऽऽगच्छे 10, 15

यथा तस्य महायज्ञा 115, 6

शोणितं दृश्यते तत्र 145, 9

सन्नाभिः पावमानीभि 122, 7

स्नानं दानं जपे होम 145, 4

सायं स्पृहं तथा पाद 173, 2

सायं द्वाविंशतिर्मासा 172, 3

सायं प्रातर्दिनार्थं स्यात् 173, -

सायं प्रातस्तथैवोक्त 173, 12

स्त्रीणां त्रीण्यर्थास्तन्मोक्षे 11, 10

६. आश्वमेधिकम्-

यश्चित्तत्त्यनान्तो 144,

मथ स्नानं प्रकुर्वति 144, 1

७ उदाहरणम्-

तन्मन्त्रिरोपनिवेत 273, 19

पूर्वजन्मकृतं पाप 273, 17

८. उग्रामहेश्वरसंवाद-

अकृत्वा खलयज्ञं तु 238, 9
 अग्निहोत्रं भवेद्यस्य 227, 12
 अदत्त्वा चाग्निं विप्रेभ्य 228, 4
 अधर्म्मं धर्ममित्याहु 229, 16
 अत्र क्षेत्रं गृहं वापि 261, 15
 अपहृत्य च सर्वस्य 222, 12
 अरण्ये निर्जले देशे 223, 6
 अरण्ये निर्जले देशे 223, 9
 आत्मन पोषको मूढ 203, 2
 आत्मना पिषति क्षीर 239, 1
 आत्मैव पोषितो येन 240, 12
 आसनानि विचित्राणि 262, 1
 इहलोकमृतानां च 262, 1
 उदरे शूलसयुक्त 239, 3
 काको भूत्वा विर देवि 251, 9
 कास्यक मुरजं वश 260, 11
 कुलेषु तेजमिजायन्ते 229, 13
 कृमियोनिक्षये भूते 251, 4
 गुरुणा ह्यनुज्ञातो 229, 14
 गृहेषु चैव विप्राणा 263, 3
 तस्मिन् देशे क्षुधार्ताश्च 240, 14
 तस्य योनिशतं गत्वा 251, 19
 तस्यान्ते मानुषो भूत्वा 238, 19
 तास्तु ते प्रार्थयतीह 260, 6
 तिर्यञ्चोऽपि समुत्पन्ना 251, 1
 ते च कालकृतोद्योगा 229, 17
 तेन पापेन ते देवि 260, 8
 तेन पापेन ते मूढा 262, 10

ते शौण्डिका वा चण्डाला 200, 16
 दत्तापहारदानाच्च 222, 13
 दरिद्रो व्याधितो मूर्खो 238, 13
 दास्येनैव सुश्रोणि 250, 17
 दिव्यं वर्षसहस्रं तु 238, 11
 धान्यचोरस्तु क्षीनाग 261, 13
 नम्रा दीना क्षुधार्ताश्च 260, 4
 न हुतं न तपस्तप्त 240, 11
 न शृण्वन्ति गुरोर्वाक्य 238, 10
 निर्होमा निर्वपद्कारा 229, 18
 पृथक् लेपनं चैव 262, 13
 परद्रव्यापहारी च 261, 14
 परस्य योषितं हत्वा 228, 5
 पर्वातिक्रमकारी तु 227, 13
 प्रसव्यं जीवनं वन्हौ 239, 2
 पायसं कृसरं चैव 228, 3
 प्रार्थयित्वा तु यो गा वै 238, 18
 प्रासादेषु च ये देवि 263, 2
 पिबति ये नरा देवि 200, 10
 बन्धुभिः परिभूताश्च 262, 5
 बालानां वक्ष्यमाणानाम् 240, 10
 भवन्ति चेह काका स्यु 228, 2
 मठाधिपत्यं यो देवि 223, 3
 मद्यपानरता ये च 251, 2
 मद्यपानरता ये तु 251, 6
 मद्यविक्रयिणो ये च 250, 14
 मद्यवसनितो ये च 200, 12
 मरुदेशे भवेद्भू 238, 10
 मृदात्वेन य आत्मान 240, 9

यत्र देशे त्वनामृष्टि 240, 13
 यस्तु क्षुद्रेण भावेन 238, 14
 यासु योनिषु जायन्ते 251, 13
 ये हरन्ति च पापेन 262, 12
 ये हरन्ति च तूर्याणि 262, 7
 ये हरन्ति नरा नित्य 2 2, 2
 योनिकार्यं च यो देवि 223, 14
 वर्षाणां द्वादशे लक्षे 251, 10
 विनाशयेन्मउद्रव्य 223, 4
 विप्रस्य कथयिष्यामि 251, 8
 वेदोपजीविका पापा 228, 14
 व्याधि रोग उत्तैर्युक्ता 251, 14
 श्वाक पुलकसादीना 229, 12
 शाला तु कारयेद्यस्तु 250, 13
 श्वानयोनिशत गच्छेत् 251, 7
 शूद्रस्य चेदृश पाप 251, 7
 पश्चिर्पक्षहस्ताणि 251, 3
 स तु जातिविहीनेषु 229, 15
 सर्वदा चैन न स्तिक्त्य 238, 17
 स्नाम्निद्रव्य गृहीत्वा तु 223, 1
 सुवर्ण मणिमुक्तानि 261, 16
 स्ये मांते परमासेन 251, 11
 सोऽनपत्यत्वमाप्नोति 238, 15
 सोऽपि याति पिशाचत्वं 222, 15
 हरति पुष्करं ये तु 263, 1
 हर्तार परदारणा 223, 8
 हत्नाऽऽनद्धादिवाद्यानि 262, 9

९ उशना—

चण्डाल-श्वपचै स्पृष्टो 113, 6

विरात्रेण विशुद्ध स्यात् 113, 7

१०. ऋग्निधानम्—

अयुत माघमासे तु 280, 14
 अर्केण त्रिमधुं कृत्वा 181, 7
 अर्घ्यं दद्यात् कुष्ठरोगी 280, 6
 अश्वत्थे माघमासे च 279, 3
 आयुर्वृद्ध्यादिक पश्चात् 280, 8
 इमा रुद्राय सूक्तं तु 230, 1
 इमा रुद्राय त्वत्से 271, 13
 ईक्ष्वयन्ती जपेत् सूक्तं 280, 3
 उदसौ बुक्षिशूली तु 280, 13
 उष्णज्वरविनाशाय 279, 14
 कृतस्येति जपेत् सूक्तं 279, 7
 रुद्राय जपेत् सूक्तं 279, 11
 वारुणीरैस्तु गायत्र्या 281, 9
 कास शूलादिरोगघ्न 280, 2
 कुष्ठनाशो भवेच्छीघ्रं 280, 4
 जपेच्चित्रं देवमंत्रं 280, 7
 ततश्च चित्रमन्त्रेण 281, 6
 तापादि व्याधिनाशे तु 279, 10
 श्वयुत चैत्कुष्ठरोगी 280, 10
 न नाविधो वातरोगो 279, 8
 महापातकयुक्तोऽपि 280, 12
 मित्रस्येति जपेत् सूक्तं 280, 11
 लिंगं स्पृष्ट्वाऽयुत धीमान् 279, 12
 वायो शुक्रो जपेत् सूक्तं 279, 7
 ग्राहणं वा जपेत्सूक्तं 279, 9
 व्याधिनाशाय भवेच्छीघ्रं 281, 10
 तदर्थं च त्रिवर्षं तु 281, 7

सप्तम्या रावेयुक्ताया 231, 8
सूर्यो नो दिव सूक्तं 281, 1
हसमंत्र जपेद्धीमान् 280, 5

११. कण्व —

एकमध्ययन कुर्यात् 200, 11
दद्याद्वा दशसाहस्र 200, 12
प्रथमे दिवसे रात्रौ 128, 16
यजेदेव यथाभ्यास 128, 17
यत्नोत्सर्ग गृही कृत्वा 48, 16
वानप्रस्थो यतिश्चैव 48, 17

१२. कात्यायन —

निर्याम कारयोद्विप्रम् 12, 14
प्रव्रज्याश्रिता यत्र 12, 13

१३. काश्यप —

अमृगदी स भवति 249, 5
उरस्तम्भादुर स्तम्भी 247, 14
कर्णमेक्षा कर्णशूली 247, 12
करोति शूलप्रक्षेप 248, 7
क्षयो म्यात क्षेत्रहरणे 247, 10
जलोदरयुन स स्यात् 247, 11
तीर्थाश्री कुशाच्छादी 60, 7
दन्तपातनकर्ता च 247, 13
नक्तान्ध्य जायते तस्य 248, 6
पदा तु यस्नाडयति 247, 15
पवित्रपाणिर्दण्डी च 60, 6
प्रादकीनी स भवति 248, 9
पीडामप्रियकर्ता च 248, 1
वानप्रस्थो यतिश्चैव 49, 3

शूलेन शूली भवति 248, 4
स गद्वदी दारयति 248, 8
घुरापो 253, 9
सूर्यस्य त्रिर्नमस्कारम् 49, 2

१४. कूर्मपुराणम् —

आग्निप्रवेश य कुर्यात् 8, 3
अपोमूनपुरीषाद्यैर् 7, 1
अप्रायत्ये समुत्पन्ने 17, 8
अमावास्या तिथिं प्राप्य 161, 6
अस्मिन् कलियुगे घोरे 162, 10
अहीनागो ह्यरोगश्च 8, 8
आभेय मस्मना पाद 14, 4
इष्टेशं प्रथमे यामे 161, 11
उपोषितश्चतुर्दश्या 161, 14
एकादश्या निराहार 161, 12
कृष्णाटम्या महादेवी 161, 8
गगा यमुनयोर्मध्ये 8, 7
मङ्गादिषु कालेषु 161, 3
जपस्तपस्तीर्थसेवा 161, 2
जले वाज्नाशके वाजपि 8, 4
जलप्रवेश य कुर्यात् 9, 1
तदा सान्तपन कृच्छ्र 7, 2
तावद्दर्शसहस्राणि 8, 10
त्रयोदश्या तथा रात्रौ 161, 10
देवताभ्यर्चन नृणा 161, 9
द्वादश्या शुक्लपक्षस्य 161, 13
नान्यत् पश्यामि जन्तूना 162, 12
पुण्यक्षेत्राभिगमन 161, 4
प्रत्येक तिलसमुक्तान् 161, 17

ब्राह्मणान् भोजयित्वा च 161, 7
 ब्राह्म तु मार्जनं मन्त्रे 15, 3
 ब्राह्मदीनि तथाऽशक्तौ 17, 9
 भविष्यन्ति महाबाहो 162, 11
 यमाय धर्मराजाय 161, 15
 यावन्ति रोमरूपाणि 8, 9
 राट्टमस्ते यदा सोमे 9, 2
 वैवस्वताय कालाय 161, 16
 सम्पूज्य ब्राह्मणमुखे 161, 9
 सर्वपापप्रशमन 162, 13
 सोमलोकमत्राप्नोति 3, 3
 स्नात्वा नद्या तु पूर्वाण्डे 162, 1

१५ गर्ग —

अभ्यासे चैन्द्र प्रोक्तम् 44, 1
 त्रिरात्रमेकरात्र वा 43, 11
 मासं भुक्त्वा ब्रह्मचारी 43, 12
 मांसाशनेऽनृतोक्तौ च 44, 3
 वनस्थस्त्रिगुणं कुर्यात् 44, 2

१६. गरुडपुराणम्—

अकृत्वा तत्प्रणामादि 232, 11
 अमध्यकृमय पापा 226, 12
 अग्नये जायते पद्भु 233, 1
 अवमत्य च ये यान्ति 232, 8
 उरुरोगगणोपेता 226, 13
 कौटसाक्ष्यमत्र पापा 226, 7
 गुरु मित्रद्रुह पापा 226, 9
 चन्द्रार्कमहणे भुक्त्वा 226, 14
 जात्यन्धास्तेऽभिजायन्ते 232, 12
 तथा च भगवद्धाम्न 232, 10

त्यागिनो बान्धवाना च 226, 11
 द्विज-शिष्यद्रुहश्चैव 226, 10
 पद्भय पादहीनाश्च 232, 13
 परयन्तो भगवत्परा 232, 10
 बाधिर्यमुपयान्त्याशु 232, 9
 भूत्वा भवन्ति सर्पास्ते 226, 8
 विष्णुगया पुत्र तैस्तु 232, 11

१७ गौतम —

अग्न्युत्सादी 209, 12
 अन्नघ्नेनस्त्री 86, 3
 अथापर 171, 1
 अथापर श्रयहम् 174, 6
 अथापर श्रयहमन् 174, 3
 अथेदकतर्पणम् 174, 12
 अदत्तादायी 258, 12
 अनार्यैर्न 174, 8
 अन्ते 176, 8
 अनिमित्रितभोजी 258, 9
 अनुसवनम् 174, 9
 अनृतवाक् 207, 11
 अन्नापहारी 208, 11
 अभक्ष 179, 13
 अयाज्ययाजक 258, 8
 अयगूरण 208, 2
 इतस्ततोऽश्नन् 208, 10
 ईर्ष्यालु 208, 5
 एतदेव 176, 2
 एतेनैव 180, 1
 एता एव 176, 3

ओं नमो हमाय 174, 13
 कक्षत्रनदाही 258, 11
 कूटसाक्षी 258, 1
 कन्यादूषकः 258, 4
 कामात्रपन्नोऽस्मि 131, 8
 कामावकीर्णो 131, 7.
 क्षिप्रकामः 174, 7
 क्षीरहारी 259, 1
 खट्वाङ्ग-कपालपाणिः 56, 2
 खट्वाङ्ग-कपालपाणिर्वा 59, 16
 योगामी 265, 4
 गोहर्ता 258, 13
 चण्डाली- 265, 2
 चतुष्पथे 258, 1
 जलापहारी 259, 1
 जलोदरो 258, 1.
 ज्ञानापहारी 258, 14
 तस्याजिनम् 129, 2
 तिष्ठेदहनि 174, 6
 दारकाचार्यः 258, 11
 द्वादशरात्रस्थ 176, 4
 नमोनमो 174, 14
 नमोनम कृष्णाय 175, 8
 नमो नमो ज्येष्ठाय 175, 9
 नमो नमो दीप्ताय 175, 12
 नमो नमो नीलमीषाय 175, 7
 नमो नमो रुद्राय 175, 3
 नमो नमश्चन्द्र- 176, 1
 नमो नमः सत्याय 175, 10
 नमो नमः सूर्याय 175, 6

नमो नमः सौम्याय 175, 13
 नमोनमस्तीक्ष्णाय 175, 13.
 न म्लेच्छा-ऽशुचि-142, 4
 निषिद्धमन्त्र-114, 13
 न्यासापहारी 258, 6
 परब्रह्मापहारी 259, 2
 पर्युपितभोजी 258, 5
 पित्रोर्विवदमानो 258, 6
 प्रव्रजिता-265, 2
 बहुयाजकः 258, 8
 ब्राह्मणेन 142, 6
 मत्सरी 258, 12
 मातृघ्नः 268, 3
 मृन्मयकपालपाणिर् 56, 7.
 मृष्टैकभोजी 258, 10
 यथोपक्रामेत् 60, 1
 रत्नापहारी 258, 7
 रौरव-174, 8
 विद्याविक्रयी 258, 7
 विवाहविक्रकर्ता 259, 2
 वेदविक्रयी 258, 8
 शूद्रागमने 265, 3
 शूद्राचार्य 258, 13
 सत्यं वदेत् 174, 7
 सम्भाष्य 142, 5
 सूर्याभ्युदितो 148, 9
 स्थानाऽऽसनाभ्यां 60, 2
 सुपागामी 258, 8
 खेहापहारी 258, 14

हविष्यान् 174, 3

हिरण्यवर्णाः 174, 11.

१८. चतुर्विंशतिमत्—

अङ्गानां तु पराकं स्यात् 119, 5.

अथर्वशिरसं चैव 159, 8.

अथवा पावमानेति : 196, 14

अन्यानि वा पवित्राणि 47, 16.

अर्वाक् तु भूयहत्यायाः 197, 12.

अयाचिते च द्वायटौ 172, 17.

अटौ चान्द्रायणे देयाः 200, 3.

आख्यानानि तथान्यानि 160, 1

आत्मनुल्यं मुवर्णं वा 89, 8

आयर्वणाश्च ये केचित् 159, 10.

इतिहास-पुराणानां 119, 6

इतिहास-पुराणानि 160, 2.

इष्टीनां पशुबन्धानाम् 198, 16

उपवास तु तरुस्य 118, 2.

कृग्वेदमभ्यसेद्यस्तु 159, 14

कृतानृती प्रयुञ्जानः 23, 10

एकैकं वासमभ्रीयान् 173, 11

एतेषां पादकृच्छ्रः स्यात् 118, 6.

एतेषां विक्रये कृच्छ्रं 118, 12

एतेषां विक्रये कृच्छ्रं 118, 4.

एवं नरविशेषेण 201, 1.

कदली नारिकेल च 118, 3

कर्पूरादेस्पर्ध स्यात् 118, 8

कस्तूरिकादिबन्धानां 118, 7

कृतेभक्तिप्रमाणैश्च 155, 11.

कृच्छ्र-चान्द्रायणादीनि 201, 1

कृच्छ्रे पञ्चाशतिकृच्छ्रे 199, 3.

कृच्छ्रे सन्तापनाख्ये 199, 5.

कृच्छ्रो देव्ययुतं चैव 196, 12

कृच्छ्रो ज्युतं च गायत्र्याः 47, 12.

खरा-ऽश्वा-ऽजाधिकानां च 118, 15.

गायानां नीतिशास्त्राणां 119, 8

गायत्र्या लक्षजप्यं च 198, 14.

गायत्र्याः पष्टिभिर्लक्षैः 193, 6.

गायत्र्यास्तु जपन् कोटिं 198, 3.

गोविक्रय द्विजः कुर्यात् 118, 13.

चान्द्रायण प्रकुर्वीत 119, 4.

चान्द्रायण मृगारोष्टिः 193, 11.

जन्मप्रभृति पापानि 197, 11.

जप-होमादिक तेभ्यो 200, 10

जप्या पापैः प्रमुच्येत 160, 3

जप्या पापैः प्रमुच्येत 159, 14.

जप्या पापैः प्रमुच्येत 159, 3.

तथाष्टादशलक्षानि 197, 14

तिलहोमसहस्रं तु 196, 13

तिलहोमसहस्रं तु 47, 11.

तिलहोमायुतं चैव 193, 13

तिलानां विक्रय कृत्वा 118, 9.

तीर्थानि भ्रमते विद्वान् 89, 10.

ते सर्वे पापवन्नारो 159, 12

अथ चोपनसेवित्यम् 174, 12

दध्याग्येक्षुग्मानां च 117, 14.

द्विगुण पुरुषाणां च 119, 3

द्विगुण पुरुषस्यैव 132, 6

दक्षिणा देया 201, 1

धर्मनिष्ठास्तपोनिष्ठाः 200, 15.
 धेनुप्रदान विषय 47, 18.
 नामधारकविषय ये 201, 1.
 नारीणां विक्रय कृत्वा 119, 2
 नारीणां विक्रयं कृत्वा 132, 5
 नित्य-नैमित्तिकानां च 198, 15.
 नीलरुद्रं तयैवैन्द्रं 159, 9
 पराक-तप्तकृच्छ्राणां 198, 17
 पराकं तत्र कुर्वति 119, 1
 पराके तप्तकृच्छ्रे च 200, 2
 पयः पायसा-शूपानां 117, 13
 पादोनं क्षत्रियः कुर्यात् 74, 10
 पारुच्छेपं च सामानि 159, 7.
 पावमानीस्तथाकौत्सं 159, 2
 प्रतिपिडेयु सर्वेषु 116, 12
 प्राजापत्यं प्रकुर्वति 118, 14
 प्राजापत्ये तु गामेका 200, 1
 प्रत्याम्नाये गवां देयं 197, 13
 प्रातस्तु द्वादश मासाः 172, 16
 प्रायश्चित्तं यदाग्नात् 74, 9.
 पुनाति हेमहर्तारं 198, 5
 पूगीफलानि मञ्जिष्टा 118, 3.
 ब्रह्मप्रतिष्ठेत्येतावत् 155, 12
 ब्राह्मणानि च कल्पांश्च 159, 16
 मण्डलब्राह्मण रुद्र 159, 4
 मध्वाज्य-तैल-सोमानां 117, 12.
 मित्रविन्दा पशुश्चैव 198, 12
 मगारेष्टिः पवित्रेष्टिः 162, 7.
 यथाविभवसारेण 200, 4.

यज्ञार्थं कृषिजातांश्च 118, 10
 यज्ञायज्ञीयमादित्यं 159, 6.
 रक्त-पीतानि वस्त्राणि 118, 11.
 रहस्य-पञ्चरात्राणां 119, 7
 लाक्षा-लवण-मासानां 117, 11
 लक्षाशीतिं जपेद्यस्तु 198, 4.
 वामदेव्यं बृहत्साम 159, 5
 विषा द्वादश वा भोज्याः 196, 14.
 विषा द्वादश वा भोज्याः 47, 15
 व्रतहोमादिकं वापि 198, 18
 वैश्वानरीं व्रातपत्नीम् 28, 9
 शूद्रः समाचरेत् पादम् 74, 11.
 पडद्वं वा चरेत् कृच्छ्रं 83, 9
 सर्वासामेव विद्यानां 119, 9
 सर्वेषां स्नेहपक्वानां 117, 15
 सामानि सरहस्यानि 159, 15
 सुराया विक्रयं कृत्वा 117, 10
 सिद्धान्नविक्रये विप्रः 118, 1.
 सिंहे मे मन्युरित्येतत् 159, 12

१९. चमत्कारखण्डम्—

अकृत्वा देवकार्यं यः 220, 9
 उरुष्ठस्य विदोषेण 221, 10
 कन्यां यच्छानि वृद्धाय 220, 13
 कामाक्षा यदि वा मोहात् 221, 9.
 कुरूपाय कुशीलाय 220, 14
 कुल-देशोभितं कर्म 221, 8
 नानुर्येषां यो विप्रः 221, 6
 त्रिकालज्ञो वेदवेदी 221, 5
 दीयमानस्य वित्तस्य 221, 2.

देव-स्त्री-गुरु-वित्तानि 220, 15

परदाररतश्चैव 220, 11

परापवादसमुद्र 220, 12

प्राणिना हिंसको नित्य 220, 8

प्रेतस्य जायते नून 221, 12

प्राज्ञणान्वयसम्भूतो 220, 7

यो भवेन्मानव क्षुद्र 220, 6

योऽश्नाति भूत्यवर्गेभ्यो 220, 10

विघ्नमाप्नोति यस्तु 221, 8

विशेषाद्वाङ्मनो-द्राणा 221, 1

विषा गमि जलमृत्युना 221, 11

शास्त्रकर्ता मन्त्रकर्ता 221, 7

शूद्रावेनोदरस्थेन 221, 4

२० उन्देशा —

यदा कर्मसु काम्येषु 2, 1

समृद्धिं तत्र जानीयात् 2, 2

२१ उदात्तलेख —

जीवन् भवति चाण्डालो 196, 1

पूर्वं अत गहीत्या तु 196, 5

२२ उभयदक्षि —

तीर्थे तु पाद कृच्छ्रस्थात् 203, 6

द्विगुण तु महानद्या 203, 7

२३ जानूकर्म्य —

अतीतकाल जुहुयात् 109, 11

अनुपेतस्तु यो वालो 80, 3

कापनोऽकापन प्राहुः 129, 7

तस्य कृच्छ्रत्रय कुर्यात् 80, 4

नष्टेऽसौ विधिरस्यात् 109, 15

स्कन्दिन व्रतिना रेतो 129, 6

२४ ज्ञावालि —

अपहृत्य तु वर्णाना 113, 6

अपहृत्य पद्मान् क्षुद्रान् 112, 19

अश्व गो भूमि कन्याश्च 112, 18

अज्येनैव हि शालाभौ 196, 14

आरम्भो सर्वकृच्छ्राणा 195, 13

उदके फल-मूलेषु 113, 2

कात्या ३५स्ताम्र सीस या 113, 1

गुड कार्पास धान्यानि 112, 20

तिल धान्या-ज्ज वज्राणाम् 111, 11

त्रिरात्रमुपवासश्च 183, 7

धनापहरणे चैव 113, 9

पक्षाक्षमौषध तैल 112, 21

पाप निवेद्य विविध 113, 5

प्रायश्चित्तं च यत् प्रोक्तं 113, 7

पिण्याक च तथा चाम 183, 6

पिण्याक सक्तवस्तक 183, 1

मृदाण्ड मधु मासेषु 113, 3

राजस्यस्यापहरणे 113, 8

वासो वै दक्षिणा दद्यात् 183, 2

व्यापादना उपहारेषु 119, 4

आद्र कुर्यान्नृत्तान्ते च 195, 10

संनत्सरार्थं कुर्यात् 111, 12

२५ तैत्तिरीयब्राह्मणम् —

योऽश्वस्य शमीगर्भ 35, 4

२६ तैत्तिरीयारण्यकम् —

पुनर्मांसे 48, 11

गन्धेद्य रेत 18, 8

२७ तैत्तिरीयसंहिता—

- अग्नये 284, 17
 अग्नये पयमानाय 28०, 6
 अग्नेरेवास्य 283, 11
 आग्नेय 283, 8
 उत्तयदीतास्तु 285, 13
 उषा वा अश्वस्य 53 11
 एतामेव 28०, 16
 न दुधर्मा 283, 20
 पूतिगन्धस्य 285 3
 प्राजापत्ये 234 2
 मैत्र-श्वेतम् 284 9
 यदग्नये 28०, 19
 यदग्नये 28०, 10
 यदग्नये पावकाय 28० 11
 यदग्नये शुचये 235 12
 यदि बिभीयात् 283, 15
 यो वरुणगृहीत 282 16
 वायवे 282 7
 वायव्य 232 1
 स एवास्मिन् 282, 11
 स एवैन 283, 4
 स एवैन तस्मात् 284 5
 सर्व वा एतेन 53 6
 साक्षदेवैन 234 12
- २८ दक्ष —
 आशय शनसाहस 6० 11
 दाने फलविशेष स्यात् 65 13
 पारिव्रज्य गृहीत्वा तु 13 2

- श्वपदेनाङ्कयित्वा त 13, 3
 सममत्राक्षणे दान 65, 10
 सम-द्विगुण-साहस्रम् 65, 12
 २९ देवल —
 अग-वग-कलिङ्गाथ 147, 6
 अथ गङ्गा 201 12
 अन्यानि 202 13
 अनुबन्धादि विज्ञाय 68, 2
 अभिगम्य च तीर्थानि 201 7
 एतन् 192, 12
 वावेरीसङ्गम 202 5
 गङ्गाक्षर 202 1
 जाति-शक्ति-गुणापेक्ष 69 1
 तस्या स्नान न कुर्वीत 23 14
 तस्येय निष्कृतिर्दृष्टा 61, 3
 नर पापात् प्रमुच्येत 201 8
 पुष्कर 20०, 7
 ब्राह्म 202 3
 महानिशा तु विज्ञेया 23 13
 यत् स्यादनभिसन्धाय 61, ०
 यवानामप्सु 192 11
 यानक 192 13
 वाराणसी 202 8
 सर्वमायतन पुण्य 201, 10
 सर्वा समुद्रगा पुण्य 201 ०
 सिन्धु-सीराट्-सौवीरान् 147, 6
 सुराणाम् त्राक्षण 8०, 10
 हिमवान् 202 11
 ३० नन्दिपुराणम्—
 कर्म भुक्त्वा व्रमेणैव 213, 2

देव-स्त्री-गुरु-वित्तानि 220, 15
 परदाररतश्चैव 220, 11
 परापवादसतुष्ट 220, 12
 माणिना हिंसको नित्य 220, 8
 प्रेतत्वं जायते नून 221, 12
 ब्राह्मणान्वयसम्भृतो 220, 7
 यो भवेन्मानस क्षुद्र 220, 6
 योज्ज्वाति भूत्ववर्गेभ्यो 220, 10
 विप्रमात्रते यस्तु 221, 3
 विशेषाद्वाङ्मनो-द्राणा 221, 1
 विपा-ग्नि जलमृत्युना 221, 11
 शालकर्ता मन्थकर्ता 221, 7
 शूद्रात्तेनोदरस्थेन 221, 4

२०. छन्दोगा —

यदा कर्मसु काम्येषु 2, 1
 समृद्धिं तत्र जानीयात् 2, 2

२१. छान्दोग्य —

जीवन् भवति चाण्डालो 196, 6
 पूर्वं व्रत गृहीत्वा तु 196, 5

२२. जमदग्नि —

तर्प्ये तु पाद कृच्छ्रस्यात् 203, 6
 द्विगुण तु महानशा 203, 7

२३. जातूक्यम् —

अतीतकाल जुहुयात् 109, 11
 अनुपेतस्तु यो बालो 80, 3
 काप्लोऽप्यपसु प्रातु 123, 7
 तस्य कृच्छ्रस्य कुर्यान् 80, 4
 नटेज्मौ विधियदयात् 109, 15

स्कन्दित व्रातना रेतो 129, 6

२४. जावालि. —

अपहृत्य तु वर्णाना 113, 6
 अपहृत्य पशून् क्षुद्रान् 112, 19
 अश्व गो भूमि कन्याश्च 112, 18
 आज्येनैव हि शालामौ 195, 14
 आरम्भे तर्पकृच्छ्राणा 190, 13
 उदके फल-मूलेषु 113, 2
 कात्या-ऽयस्तान्न-सीस वा 113, 1
 गुड कार्पास-धान्यानि 112, 20
 तिल-धान्या-ऽन्न वस्त्राणाम् 111, 11
 विरात्रमुप रासथ 183, 7
 धनापहरणे चैव 113, 9
 पक्षाक्षमौषध तैल 112, 21
 पाप निर्वेद्य विधेभ्यः 113, 5
 प्रायश्चित्त च यत् प्रोक्तं 113, 7.
 पिण्याक च तथा चाम 183, 6
 पिण्याक सक्तवस्तक 183, 1
 मृदाण्ड-मधु मासेषु 113, 3
 राजस्वस्थापहरणे 113, 8
 वासो नै दक्षिणा दद्यात् 183, 2
 व्यापादना ऽपहारेषु 113, 4
 भ्रातृ कुर्यान्नतान्ते च 195, 10
 सप्तसरार्थं कुर्यात् 111, 12
 २५. तैत्तिरीयब्राह्मणम् —
 योज्ज्यत्य शमीगर्भ 35, 1
 २६. तैत्तिरीयारण्यकम् —
 पुनर्मांसे- 48, 11
 यन्मेद्य रेत- 13, 8

२७. तैत्तिरीयसंहिता—

- अग्नये 284, 17.
 अग्नये पवमानाय 285, 6.
 अग्नेरेवास्य 283, 11.
 आग्नेयं 283, 8.
 उत्तयदीतासुः 285, 13.
 उषा वा अश्वस्य 53, 11.
 एतामेव 285, 16.
 न दुश्कर्मा 283, 20.
 पूतिगन्धस्य 285, 3.
 प्राजापत्ये 234, 2.
 मैत्रश्चेतम् 284, 9.
 यदग्नये 285, 10.
 यदग्नये 285, 10.
 यदग्नये पावकाय 285, 11.
 यदग्नये शुचये 285, 12.
 यदि विभीषात् 283, 15.
 यो वरुणगृहीतः 282, 16.
 वायवे 282, 7.
 वायव्यं 282, 4.
 स एवास्मिन् 282, 11.
 स एवैनं 283, 4.
 स एवैनं तस्मात् 284, 5.
 सर्वं वा एतेन 53, 6.
 साक्षादेवैनं 284, 12.
 २८. दक्षः—
 आचाय शनसाहस्यं 65, 11.
 दाने कलाविशेषः स्यात् 65, 13.
 पारिघ्नज्यं गृहीत्वा तु 13, 2.

- श्वपदेनाङ्कयित्वा तं 13, 3.
 सममब्राह्मणे दानं 65, 10.
 सम-द्विगुण-साहस्रम् 65, 12.
 २९. देवलः—
 अंग-वंग-कलिङ्गांश्च 147, 6.
 अथ गङ्गा 201, 12.
 अन्यानि 202, 13.
 अनुबन्धादि विज्ञाय 68, 2.
 अभिगम्य च तीर्थानि 201, 7.
 एतन् 192, 13.
 कावेरीसङ्गमं 202, 5.
 गङ्गाद्वारं 202, 1.
 जाति-शक्ति-गुणापेक्षं 68, 1.
 तस्यां स्नानं न कुर्वीत 23, 14.
 तस्येयं निष्कृतिर्दृष्टा 61, 3.
 नरः पापात् प्रमुच्येत 201, 8.
 पुष्करं 202, 7.
 ब्राह्मं 202, 3.
 महानिशा तु विज्ञेया 23, 13.
 यत् स्यादनभिसन्धाय 61, 2.
 यवानामप्सु 192, 11.
 याचक- 192, 13.
 वाराणसी 202, 8.
 सर्वमायतनं पुण्यं 201, 10.
 सर्वाः समुद्रगाः पुण्याः 201, 9.
 सिन्धु-सौराष्ट्र-सौवीरान् 147, 5.
 सुरापाने ब्राह्मणः 82, 10.
 हिमवान् 202, 11.
 ३०. नन्दिपुराणम्—
 कर्म भुक्त्वा क्रमेणैव 213, 2.

कल्पं कल्पं ततश्चान्ते 242, 13.
 तृण-गुल्म-लता-वृक्षी- 242, 14.
 तृणभेदास्त्वगणिताः 242, 15.
 ततः केनापि कालेन 243, 1.
 तेषां च देशभेदेन 242, 18.
 तत्रापि निपमो नास्ति 243, 9.
 तत्रापि भुक्त्या स्वं कर्म 243, 6.
 तत्रापि भौतिकं भोगं 243, 7.
 नरकेषु क्रमेणैव 242, 12.
 मुच्यते पशुजन्माश्च 243, 8.
 मृगेषु जायते मर्त्यो 243, 5.
 विप्रान्तेषु मनुष्येषु 243, 10.
 वीरुद्भेदास्त्वसंख्याताः 242, 17.
 वृक्ष-वल्कलभेदेन 243, 3.
 लताभेदाश्च निःसख्याः 242, 16.
 सरीसृपादिभेदेन 243, 4.

३१. नागरखण्डम्—

अद्वया ये तयाऽभ्रान्ति 230, 4.
 कन्यादाने च विप्रयो 230, 9.
 जायन्ते ताश्च बन्धक्यो 230, 11.
 द्रवित्रा जायथा भ्रष्टाः 230, 8.
 दुर्भिक्षे जनतापे च 230, 5.
 प्राप्नुयन्ति कुदेशे च 230, 2.
 ये च कुर्वन्ति दम्पत्योः 230, 6.
 विरूपा भ्रममाणाश्च 230, 7.
 स कन्याः केयलाः सूते 230, 10.
 स्वामिद्रोहरता ये च 230, 3.

३२. नारदः—

अतिकृच्छ्रः पर्णकृच्छ्रः 203, 9.

अनुबन्धादिकं दृष्ट्वा 204, 6.
 अथु प्रास्थेन तद्दृश्यम् 117, 3.
 उपयुक्तानुशिष्टं च 117, 1.
 उपपातकयुक्तानाम् 204, 4.
 उपयासस्त्रिरात्रं वा 204, 2.
 एते व्यस्ताः समस्ता वा 203, 12.
 कर्मणा गार्हितेनैव 117, 1.
 कार्याभान्द्रायणयुताः 204, 1.
 जपोपवामकृच्छ्रस्तु 203, 11.
 तस्य त्यागेन शुद्धयन्ति 117, 2.
 त्रिंशद्भागः षष्टिभागः 204, 8.
 न तस्य प्रतिमोकोऽस्ति 12, 10.
 प्रकाश उक्तं यत्किञ्चिन् 204, 7.
 पातकादिषु सर्वेषु 203, 13.
 महासान्तपनं शौद्धये 203, 10.
 रात्र एव तु दासः स्यान् 12, 9.
 शक्ति-जाति-गुणान् दृष्ट्वा 204, 5.
 पडहो द्वादशाहानि 204, 3.

३३. नारदपुराणम्—

अकार्यं कारयेत् पापा 228, 9.
 कृमियोनिविनिर्मुक्ता 228, 12.
 चिन्तयेद्दीक्षयेद्वापि 267, 11.
 जीवितं वा वरारोहे 228, 11.
 तस्य पुण्यं कृतं सर्वं 268, 3.
 दृष्ट्वा हि प्रमदा ह्येताः 268, 2.
 न साधयन्ति कर्माणि 228, 13.
 पुण्यस्य संक्षयान् पापी 208, 4.
 भर्तुरर्थे हि या वित्तं 228, 10.
 भर्तुः सौख्येन या नारी 228, 6.

भूत्वा वेतनभोक्तारो 228, 11
 वधू वा भ्रातृदारान वा 267, 12
 वाचा चाक्षोशिका या तु 228, 8
 स याति नरक धोर 268, 1
 सा द्येनी जायते राजन् 228, 7

३४ पतञ्जलि —

केशमूल 20, 12

सति मूले 20, 8

३५ पद्मपुराणम् —

अयाज्ययाजकश्चैव 21, 17
 आनार्यभार्यागमने 20, 3
 उदरव्याधियुक्तस्तु 26, 2
 क्षत्रियो वा महाबाहो 211, 4
 तथा पापेन मग्ना 26, 1
 नास्तिक्य भावविरत 220, 1
 प्राक्ष्य क्षत्रियो धैर्य 211, 7
 प्राक्ष्य शूद्रतामेति 211, 9
 प्राक्ष्यन्त स परिभ्रष्ट 210, 17
 यस्तु विप्रत्यमुच्छ्रय 210, 16
 विरतो विष्णुविद्याय 21, 1
 वैश्यकर्मा च यो विप्र 211, 1
 शूद्राग्नेनोदरस्थन 211, 8
 स द्विजो वैश्यतामेति 211, 2
 सामान्यदक्षिणा लब्धा 21, 2
 स्वर्धर्मव्युत्तो विप्र 211, 1
 स्वस्यानाय परिभ्रष्ट 211, 6
 स्वानि कर्माण्यपाकृत्य 211, 1
 ३६ पराशरयोगपुराणम् —
 अत्युक्तं विप्रैस्तु 277, 1

अवश्यमनुभोक्तव्य 277, 6
 आरब्धस्यानुगुण्येन 277, 1
 आरम्भन्ते क्रमेणैव 277, 11
 इह वाऽमुत्र याज्ञस्य 27, 10
 इहैव फलद कर्म 27, 11
 एव निरुद्धभोग तु 27, 17
 कारणानि भवन्तीह 277, 10
 घटयत्यत्र सदेहो 277, 1
 तथा निरुद्ध तेनैव 27, 11
 दुर्घ्न सकल शक्ति 277, 11
 देहेनैकेन याज्ञ्येन 277, 7
 निरुद्धाशसगो भोगो 277, 1
 निरुद्धाशफल स्यो 277, 11
 नियुत्तप्रतिपन्न तु 277, 13
 प्रारब्धशेष विच्छिन्न 277, 1
 प्रारब्ध कर्म विच्छिन्न 277, 1
 फलमाश्रमे देह 277, 1
 फल ददाति स्रमे वा 27, 12
 भुक्ते देही ततो भुक्ते 277, 1
 भोक्तव्यस्य फलस्यैव 277, 1
 वर्तमानशरीरेण 27, 1
 विना कलोपभोगेन 27, 8
 शरीरारम्भक कर्म 27, 7
 भ-सुकर-वरादादि-277, 1
 साञ्जितेषु समस्य 277, 12

३७ पुराणम् —

ज्ञाननाशमनादि 27, 1

३८. पुलस्त्यः—

- पानसं द्राक्ष-माधुकं 77, 17.
मधूत्यं मैरिमरिटं 77, 18.
समानानि विजानीयान् 78, 1.
सुरायाः सकृत् पाने 81, 1.

३९. पैथीनसिः—

- अकार्यकारिणस्तेषां 63, 1.
अनृतेन 152, 6.
अन्यं प्रयच्छेत् 148, 11.
अपेय तु तदा तोयं 25, 6.
आराम-182, 8.
आश्रयः शल्यदाता च 62, 11.
उपेक्षरुः शक्तिमांशेत् 62, 11.
कमण्डनौ 148, 11.
तथा शल्यनुरूपं च 63, 2.
नट्यायां भेषलायां 148, 12.
नष्टे दण्डकाष्ठे 148, 10.
पुनस्तपस्थी भवति 162, 5.
प्राणायामसहस्रेषु 115, 3.
श्रोत्राहकः सहायश्च 62, 13.
भक्ष्य-भोज्यान्नस्य 111, 15.
महापातेकेषु 152, 7.
मास 152, 6.
शूद्रयाजकः 115, 2.
सर्वपापसक्तोऽपि 162, 4.
स्नानं चैव न कर्तव्यं 25, 7.
हन्ता मन्तोपदेष्टा च 62, 12.

४०. पौराणिकाः—

- अभ्यासात् क्रियादुष्टो 125, 2.

- उपपातकस्तु क्रियादुष्टो 125, 1.
क्रियादुष्टो मनोदुष्टः 121, 17.
नास्तिकास्त्रिविधाः श्रोक्ताः 121, 16.

४१. प्रचेताः—

- अनृतवाक् 131, 8.
एते पञ्चतपो-114, 5.
तस्यान्ते 135, 1.
तानुद्धरेत् 131, 13.
मासं गोमूत्र-114, 6.

४२. प्रज्ञापतिः—

- अनृती सोमपः कुर्यात् 43, 5.
आदित्यमर्चयित्वा तु 49, 11.
क्षत्र-विद्-शूद्रजातीनां 74, 7.
द्विगुणं त्रिगुणं चैव 74, 6.
पूर्णाहुतिं वा जुहुयात् 43, 6.
भये रोये तथा स्वने 49, 10.

४३. प्रभासखण्डम्—

- अपुत्रा कलहाकान्ताः 230, 15.
कुदम्भाभपला दुःखाः 231, 1.
जायन्ते रोगिणो रौद्राः 230, 11.
दानहीना भवन्त्येते 231, 2.
महारजनकर्मणः 230, 16.
यैर्न दत्तं नरैः किञ्चित् 230, 13.

४४. बह्वचाः—

- अथ स्वप्नाः 2, 9.
पुरुषं कृष्णं 2, 9.

४५. वादगायणः—

- अनारब्धकार्यं 275, 5.
सूचकश्च हि 3, 10.

४६ बृहदाक्षवल्क्य —

कामादपि च राजन्यो 79, 7

मद्यमेव सुरा पीत्वा 79, 8

४७ बृहद्विष्णु —

अमेध्यानि दक्षैतानि 79 4

माधुकर्मैक्षर मैर 79 2

मधूत्थ चैव माध्वीरु 79 3

४८ बृहस्पति —

अकामतस्त्रिरात्र स्यात् 140 11

अनभिख्यातदोषस्तु 153, 10

अनातुर सति धने 111, 15

अनिर्वर्त्य महायज्ञान् 111, 14

अवदत्त्य सुवर्ग वा 167, 0

अरुणाया सरस्वत्या 73 11

अस्मात्तु तु यदा भुङ्क्ते 143 9

आहिताग्निरपस्थान 141, 16

ऋतौ न गच्छेद्द्वयं वा 141, 17

कारयेत्तस्य सस्कार 78, 7

क्षिपेत्तया विनिर्देशो 81, 7

गौडी माध्वः सुरा पैटी 81, 0

तप्तकृच्छ्र पराक च 81, 4

तथा दक्षति धेदक्ष 28, 3

पीत्वा प्रमादतो मद्यम् 78, 0

यथा जातवलो वह्निर् 28, 2

वायव्य गोरज प्रोक्तम् 16, 8

विद्वत्सरस्वतीप्राप्तम् 16 9

शुद्धयेन् त्रिपणस्नायी 75, 1

सुरापात्रे कामकृते 81, 0

मृदा शयमुदक्या या 143 10

विख्यातदोष कुर्वति 153, 9

सकृज्जिह्वाभ्यस्यवामीय 167, 9

४९ बौधायन —

अथाशुचिकराणि 133, 15

असाध्यव्याधिना मस्त 281, 13

आकाशे भुवि मूर्ध्नाति 15 8

आ ते रुद्रेति सूक्तेन 281, 14

उदितेषु 163, 10

एकविंशति-164, 3

एकाहधनिनो ज्वेन 46, 3

कपोतव्रतनिष्ठस्य 46, 4

ग्रामात् 163, 11

चतुर्यकाले 136, 1

ज्ञानकृतेभ्यो 160, 17

तदपत्यत् 135, 15

तेषां च 135, 10

द्वादशरात्रात् 164, 1

दाइगमास्तान् 134, 2

व्यूतमभितारो 133, 15

नक्षत्रनिर्देशन 134 1

पूर्णे मासे जयेन्मृत्यु 281, 1

पूर्वमाग्याहुतीर्हुत्वा 281, 1

प्रातश्चत 163 15

बाहुभ्या मनसा वा या 160, 1

प्राग्व 135, 12

भुवि मूर्ध्ना तथाऽऽकाशे 15

भूम्यनृतम् 130, 13

भेद्याहारोऽग्निहोत्रिभ्यो 16, 1

गदुपस्थकृत पाप 160, 6

यायावर-वनस्येभ्यो 46, 2.
 विधिना शास्त्रदृष्टेन 160, 5.
 शूद्रसेवनं 135, 14.
 शूद्राभिजननम् 135, 14.
 समुद्रसंयानम् 135, 12.
 सायंसन्ध्यामुपस्थाय 160, 8.
 स्थाना-ऽऽसनाभ्यां 136, 2.
 हविःशेषेण वर्तेत 281, 10.
 होमकर्मण्यशक्तानां 281, 18.

५०. ब्रह्मपुगणम्—

अन्यत् शरीरमादत्ते 211, 3.
 आत्मनः कामकारेण 224, 19.
 अयोनिगो वृको हि स्यान् 226 1.
 आशाऽपहर्ता तु नरः 225, 7.
 इहाल्पमपि कृत्वा तु 209, 9.
 उमान् स याति संसारान् 266, 14.
 उपस्थिते विवाहे तु 225, 9.
 एतानासाद्य संसारान् 266, 6.
 एवं शीलसमाचारो 246, 1.
 कर्मणा मनसा वाचा 209, 7.
 कृतघ्नः स मृतो विप्रो 225, 11.
 कृमिभावमनुशस्य 267, 1.
 कोकिलत्वमवाप्नोति 266, 12.
 गर्दभत्वं तु सम्प्राप्य 225, 3.
 गतामभावे निष्कं स्यात् 197, 7.
 जन्मप्रवर्षणं यस्तु 225, 15.
 ज्येष्ठं पितृसमं चापि 225, 5.
 तत्कर्मजं यातनायै 210, 16.

ततो दंशः कृतघ्नश्च 225, 11.
 ततो ऽधर्मक्षयं कृत्वा 266, 8.
 तत्प्रमाणवयो-ऽवस्था-211, 1.
 तत्र जीवति मासांश्च 266, 7.
 तत्रापत्यं समुत्पाद्य 267, 8.
 तत्रापि निरयं प्राप्नोति 266, 10.
 तन्मात्रगुणसंयुक्तं 211, 1.
 ततः सम्प्राप्य निधनं 267, 4.
 ततस्तु निरयं प्राप्नोति 267, 2.
 तेन दुष्टस्वभावेन 272, 8.
 तेन भुक्त्वा स्वकर्माणि 211, 6.
 दृढं शरीरमाप्नोति 211, 5.
 परदारामिमशं तु 266, 9.
 परदारेषु ये चापि 272, 7.
 पशून् ये विव्रजन्ति 272, 9.
 प्रकीर्णमैशुना ये च 272, 10.
 प्रधर्षयाति कामादो 266, 3.
 प्रतिभ्रुत्य द्विजेभ्यश्च 226, 2.
 प्राप्नोति नरकं घोरं 209, 10.
 पिपीलिका तु मासांस्त्रीन् 266, 5.
 भ्रातृभार्यां तु पापात्मा 266, 11.
 मनसाऽपि गुरोभार्या 266, 13.
 मृतस्यैकादशाहे तु 226, 4.
 मातरं पितरं चैव 225, 1.
 मोहात् करोति यो विघ्न 225, 10.
 यदि पुत्रसमं शिष्यं 224, 18.
 यमस्य विनयैः क्रूरैः 225, 12.
 यमलोके तु ते घोरां 209, 8.
 यस्तु रौद्रसमाचारः 245, 8.

यातनाः प्राप्य तत्रस्थः 225, 13
 लभेदेवलको राजन् 226, 3
 लोकद्वेष्टाश्चम पुंसो 246, 1.
 लोष्टैः स्तभैरुपायैर्या 245, 10
 वज्र-बन्धवारिक्रिष्ट 216, 3
 वृषलो ब्राह्मर्षी गत्या 267, 3
 विश्रामहर्ता तु नरो 225, 8
 विहाय सुमहागुम् 211, 2.
 अयोनौ तु स ममृतः 266, 15
 आ ततो जायते मुदः 267, 6.
 आ भूत्या कृकलासस्तु 267, 7.
 आ शृगालस्ततो गृध्रो 266, 10
 सखिभार्या गुरोर्भार्या 266, 2
 स चेन्मनुष्यतां गच्छेन् 210, 2
 सवत्सर तु कुम्भीरः 225, 1
 सुखानि धार्मिकोऽदुष्टः 211, 7.
 मूकरः पञ्च वर्षाणि 266, 1.
 मूकरो जातमवस्तु 267, 6
 सोऽपि मृत्युमयाप्नोति 225, 6
 सोऽपि विप्रो मृतो जन्तुः 225, 2
 मृताभ्यां यदि पद्मचा वा 245, 9
 क्रिमार्था निवृत्तमग्न 215, 11

५१. भग्दत्त—

हावशाशानिकमे 108, 1-
 पयोभक्षणं 109, 20
 मामानिकमे 109, 10
 मयासरानिकमे 109, 10

५२. भविष्यपुगणम्—

गुह्यं वा भविष्यं च ८१, ५

मानस पितरं हत्वा 66, ९.
 शुद्धो वा ब्राह्मणं हत्वा 67, 15.

५३. भविष्योत्तरम्—

तस्मात् कृतस्य पापस्य 210, 13.
 देव-तिर्यङ्-मनुष्याणां 210, 7
 धर्मराज स्मृत शास्ता 210, 8.
 नियमाचारमक्तानां 210, 9
 नृपतिः शासकः शोक्तः 210, 12.
 पारदारिक-पीरणात् 210, 11.
 प्रायश्चित्तगुरुः शास्ता 210, 10.

५४. भग्दत्तगृह्यम्—

अत्र ऊर्ध्व 109, 1
 अत्र ऊर्ध्व काल-109, 6
 अत्र ऊर्ध्वमा 109, 5.
 उपवासः 109, 1
 प्राणायामशतम् 109, 1

५५. धनुः—

काम्यने पट्टमुत्रे च 11१, 1.
 तर्पणं त्रिविधस्याहं 177, 9
 नियमं नैमित्तिकं काम्यम् 177, ९.
 नृपस्य गृह्यैः 11८, ९
 स्वीधृता शयने नीतो 11८, ९

५६. धनुः—

अङ्गुल्या भिक्षुपञ्चमम् 1२०, 12
 अग्निशेषवर्षिक्यामीन् 10९, 2
 अग्निशेषवर्षिक्यामीन् 1०९, 4
 अग्नौ गायो जपन्त्यश्च 21०, 1
 भद्रानामुत्तरान् 212, 7.

अधमा मध्यमाऽऽद्या च 217, 14.
 अनातुरः सप्तरात्रम् 130, 13.
 अनाधिष्कृतपापास्तु 154, 12.
 अनृतं च समुत्कर्षे 95, 7.
 अनृतं च समुत्कर्षे 103, 11.
 अनृतस्यैनसस्तस्य 42, 12.
 अयः-कांस्योपलानां च 111, 3.
 अपहृत्य च विप्रस्वं 253, 16.
 अपहृत्य च विप्रस्वं 223, 13.
 अपात्रीकरणं कृत्वा 137, 18.
 अपि भूणहणं मासात् 155, 4.
 अप्यकार्यशतं कृत्वा 34, 4.
 अप्रतर्क्यमविज्ञेयं 210, 4.
 अभिचारमहीनं च 114, 2.
 अभिजिह्विश्वजिह्वां वा 69, 6.
 अभ्यस्याद्धं पावमानीः 165, 13.
 अरण्ये निर्जले देशे 223, 15.
 अरण्ये वा त्रिरभ्यस्य 164, 6.
 अवकीर्णा तु काणेन 125, 18.
 अवकीर्णिवर्ज्यं शुद्धचर्यं 107, 2.
 अवश्य याति तिर्यक्स्य 255, 1.
 अवेत्यृचं जपेदद् 169, 3.
 असम्बद्धप्रलापथ 212, 6.
 अस्य सर्वस्य भुणुत 211, 13.
 अहिंसां सत्यमकीधम् 170, 2.
 आचामेदेव भुस्त्वाऽन्नं 4, 11.
 आचार्यमृत्विजश्चैव 224, 2.
 आरम्भरचिता धैर्यम् 216, 9.
 आभमे वृक्षमूले वा 57, 7.

इदं सामासिकं ज्ञेयं 216, 14.
 इयं विशुद्धिरुदिता 60, 12.
 उत्तमां सास्त्रिकीमेतां 219, 2.
 उदित्यूना वा वारुण्या 43, 2.
 उपस्पृशंस्त्रिपत्रणम् 126, 6.
 एतद्व्याप्तिमदेतेषां 215, 12.
 एतदेव व्रतं कुर्युः 107, 1.
 एतस्मिन्नेनसि प्राप्ते 126, 3.
 एतेषामेव जन्तुनां 255, 3.
 एतैर्दिजातयः शोऽध्याः 154, 11.
 एनसा स्थूल-सूक्ष्माण्णां 169, 2.
 एष सर्वः समुद्दिष्टः 219, 3.
 कणान् वा भक्षयेदद् 82, 9.
 कर्मणां फलनिर्वृत्ति 211, 11.
 क्रमशो याति लोकेऽस्मिन् 242, 5.
 कामतो ब्राह्मणवधे 60, 13.
 कार्पास-तान्तयं क्रौञ्चो 254, 8.
 कार्पास-कीटजोर्णानां 111, 4.
 कर्मजा गतयो नृणाम् 211, 15.
 कूप-यापी-जलानां च 110, 10.
 कूष्माण्डैर्वापि जुहुयात् 43, 1.
 कुच्छं चान्द्रायणं चैव 108, 5.
 कृतवापनो वा निवसेत् 57, 6.
 कृत्वा शवशिरोध्वजम् 55, 12.
 कुमि-कीट-पतङ्गानां 252, 2.
 कृष्टजानामौषधीनां 123, 12.
 कौत्सं जप्त्वाप इत्येतत् 165, 8.
 कौशेयं नित्तिरिद्धत्वा 254, 7.
 गन्धर्वा गुह्यका यक्षाः 218, 9.

गर्हिता-ज्जाद्ययोजेन्धि 96, 7.
 गृहीत्वा मुसल राजा 86, 12.
 गुरु त्वकृत्य हुंकृत्य 223, 14.
 गुरोर्भारतीकनिर्वन्ध. 95, 8.
 गुल्म-यल्ली-लतानां च 123, 11.
 गौडी पैटी च माथी च 80, 11.
 गोमूत्रममिवयी वा 83, 1.
 गण्डाल-पुल्कसानां च 212, 9.
 घरेत् सान्तपनं कृच्छ्र 110, 12.
 चान्द्रायण चरेन्मास 108, 3.
 चारणाथ सुपर्णाथ 218, 3.
 चातुर्वर्ण्यस्य कृत्स्नोऽय 211, 10.
 चीरीवाकस्तु लयण 254, 6.
 चुचुन्दरी शुभान् गन्धान् 254, 9.
 चैल-चर्मा-ऽर्धमवागां च 111, 1.
 जपन् घाऽन्यतमं वेद 69, 7.
 जप्या च पीयूष सूक्त 167, 3.
 जपित्वा श्रीणि सायिष्याः 115, 10.
 जपेश नियताहार. 20, 2.
 जातिभ्रशरुर कर्म 136, 1.
 जप्ता मप्ता नटाभेय 214, 6.
 जे वेदभ्युदियात् मूर्ध 147, 11.
 तत्सर्प निर्गुदन्त्याश 100, 11.
 तज्जेय विदुषा सर्व 217, 2.
 तत्र यत् प्रीतिसयुक्तं 215, 1.
 तथाऽऽज्ञानदृष्टं पापं 123, 2.
 तथेवाप्तरसं सर्पा 214, 10.
 तत्रजोऽनधि विद्या 216, 2.
 तपसा यन्ननुगृह्यन् 85, 7.

तपसैव सुतप्तेन 100, 12.
 तमसो लक्षण कामो 217, 7.
 तस्येह त्रिविधस्याऽपि 212, 1.
 तान् समासेन वक्ष्यामि 217, 10.
 तापसा यतयो धिया 218, 11.
 तांभारयित्वा त्रीन् कृच्छ्रान् 120, 17.
 तिर्यक्त्य तामसा नित्यं 217, 12.
 तिर्यग्ययोदराण्यटी 35, 15.
 तृण-काष्ठ-द्रुमाणां च 110, 15.
 तृतीये त्रिगुण धैर्य 60, 18.
 तेभ्यो लब्धेन भैक्षेण 126, 3.
 त्रयाणामपि चैतेषां 216, 13.
 त्रयाणामपि धैतेषां 216, 5.
 त्रिरादि त्रिर्निश्चायां च 170, 1.
 त्रिविधस्त्रिविधः कृत्स्न 219, 4.
 त्रिविधा त्रिविधैरा तु 217, 13.
 त्र्यह प्रातरह सायं 170, 14.
 त्र्यह पर तु नाऽभ्रीयान् 170, 15.
 दशलक्षणयुक्तस्य 212, 2.
 दशदशनेन दण्डेन 35, 1.
 द्रव्याणामन्यसाराणां 110, 11.
 द्युत-पाननमक्ताभ्य 214, 6.
 देवस्य सायिका यन्नि 217, 11.
 धन वा जीवनायाऽर्थं 21, 2.
 धनं वा जीवन्त्यायाऽर्थं 69, 10.
 धर्मश्रियाऽऽत्मनिष्ठा च 216, 2.
 धाम्य इरयो भयस्यान् 254, 3.
 धाम्या ऽद्य-धन-जीर्वाणि 110, 7.
 दशधाणि च देवाभ्य 214, 12.

- न च शोचत्यसम्पत्तौ 217, 4
 नाशयन्त्याऽऽशुपापानि 27, 14
 नाशयन्त्याऽऽशु पापानि 154, 16
 निम्नोचेष्टाऽप्यविज्ञानात् 147, 15
 पक्षि-गन्धौषधीना च 111, 5
 पञ्च चाभ्यधिक कृत्वा 30, 19
 पयो घृत वाऽऽमरणात् 83, 2
 परदारोपसेवा च 212, 8
 परद्रव्येष्वभिध्यान 212, 3
 पशवश्च शुगलाश्च 217, 16
 प्रमाणमुल्लस्योक्त 30, 16
 प्रशान्तमिव शुद्धाम 216, 14
 पारुष्यमनृत चैव 212, 5
 प्रास्येदात्मानममौ वा 69, 4
 पितरश्चैव साध्याश्च 218, 14
 पीत्वाऽप्योऽप्येवमाणश्च 104, 13
 पुष्प-मूल-फलाना च 110, 14
 फलदाना तु वृक्षाणा 123, 10
 वको भवति हृत्वाऽग्निं, 254, 11
 बहून् वर्षगणान् घोरान् 242, 6
 ब्रह्मचारी व्रती च स्यात् 170, 6
 ब्रह्महत्यापनोदाय 69, 8
 ब्रह्महा द्वादशाध्यानि 57, 5
 ब्रह्मा विश्वसृजो धर्मी 219, 1
 ब्रह्मोज्ञ वेदनिन्दा च 96, 6
 भक्ष्य भोज्यापहरणे 110, 13
 मणि-मुक्ता-प्रवालाना 111, 2
 मणि मुक्ता-प्रवालानि 254, 1
 मनुष्याणां तु हरणे 110, 9
 मधु दंश-पय काको 254, 4
 मन्त्रैः शाकलहोमोयै 165, 10
 महापातकिनश्चैव 160, 11.
 महापातकसंयुक्तो 165, 12.
 मानस मनसैवायम् 212, 9
 मास गोष्ठे पय पीत्या 115, 11.
 मास गृध्रो वसा मधु 254, 5.
 माहित्र शुद्धवत्यश्च 165, 9
 मुच्यते पातकैः सर्वै 164, 7
 मुनींश्चाप्यस्मन्यन्ते 224, 3
 यज्वान ऋषयो वेदा 218, 13
 यजेत वाऽश्वमेधेन 69, 5
 यत् कर्म कृत्वा कुर्वन्श्च 217, 1
 यत् सर्वेणैच्छति ज्ञातु 217, 5
 यत्किञ्चिदेन कुर्वीत 160, 13
 यत्तु दुःखसमायुक्त 216, 1
 यत्तु स्यान्मोहसंयुक्त 216, 3
 यथैधस्तेजसा वह्नि 155, 1
 यथैवैका तथा सर्वा 80, 12
 यद्वा तद्वा परद्रव्य 254, 15
 याचिष्णुता प्रमादश्च 216, 12
 या या योनिं च जीवीज्य 242, 4
 येन तुष्यति चात्माश्च 217, 6
 येन यास्तु गुणेनैवा 217, 9
 येनास्मिन् कर्मणा लोके 217, 3
 ये ब्राह्मणान् प्रदिपन्ति 224, 1
 येषां द्विजानां सावित्री 120, 16
 योज्यमन्येत तेतूमे 105, 7
 यो यदेवा गुणो देहे 215, 9.

यो येन पतितेनैवा 90 9	वेदोदितानां नित्याना 141, 9
यैर्वाप्येमान्स्थितो भावान् 215, 8	शरणागत परित्यज्य 138, 16
रक्षासि च पिशाचाश्च 218, 4	शरीरजै कर्मशेषै 212 11
रक्तानि हत्वा वासासि 254, 12	शीतकृच्छ्रेण वा शुद्धे 137, 19
राजान भवियाश्चैव 219, 7	शुभाशुभफल कर्म 211 14
लक्ष्य शङ्खभृता वा स्यात् 69 3	श्व-मूकर-खरोष्ट्राणा 242, 8
लूता-ग्नि-सरवाना च 203, 13	श्वाधिन् कृतान्न विविध 254, 10
लोभ स्वप्नोऽभूति क्रौर्यं 216, 11	सचैलो बहिराऽऽभुत्य 110, 14
वधेन शुद्ध्यति स्नेहो 86 13	स तदा तद्गुणमाय 215 10
वाग्दैवतैस्तु रक्षभिर् 42, 11	स तस्यैव व्रत कुर्यात् 90, 10
वाचिकै पाक्षे मृगता 212 12	स तानुवाच धर्मात्मा 211, 12
वाचैव वाकृत कर्म 212 10	सत्त्वस्य लक्षण धर्म 217, 8
यातेन्द्र-गुरु-बहीना 126 2	सत्त्वं ज्ञान तमोज्ञानं 210 11
यादयुद्धमधानाश्च 218 8	सत्त्वं रजस्तमभेति 215, 7
यान्तो विरिक्त स्नात्वा तु 4 10	सप्तागारान् चरेद्भैक्ष्य 126, 4
वालवासा द्विजोऽरण्ये 87, 8	सयोग पतिर्नैर्गत्वा 203 15
वात्याना याजनं कृत्वा 114, 1	सयोग पतिर्नैर्गत्वा 223 12
वितयाभिनिवेशश्च 212 4	सर्वस्व वा वेदयिदे 65, 1
वितस्तिद्वितय हस्तम् 85, 17	सर्वस्य वा वेदयिदे 69, 9
विधे प्रायामिकादस्माद् 60, 17	सर्वेभ्येव घनेभ्येव 171, 8
विनाऽद्विरप्सु याग्यार्त 140, 13	सर्वन्तर यथाहार 133, 17
विविधानि च रत्नानि 254 2	सव्याद्विति-पगयका 155, 8
विषयोपठेया याजर्त्त 216 10	स साधुभिर्वैद्विष्कार्या 105 8
यूको मृगेभ व्याघ्रोऽश्वं 254 18	ससारान् प्रातपघ्नने 242, 7
यूयाऽस्तम्भेऽनुगच्छेद्वा 123 13	सावित्रां च जेपधिरयं 170, 7
यूद्धो च माता-पितरी 34, 3	सिद्धा व्याघ्रा वराहाश्च 218, 2
यैदाभ्यासस्तपो ज्ञान 216, 7	सुगुर्येण्यपहन्त्येनो 160 11
यैदाभ्यासोऽन्वद्वास्त्या 154, 13	सुखा क्षुत्वा च भुक्त्या च 104, 12
यैदाभ्यासोऽन्वद्वास्त्या 27, 3	सुरापानापतुरयर्थ 92, 7

सुवर्णस्तेयकृद्भिर्गो 86, 10.
 स्थाना-ऽऽसनाभ्यां विहरेत् 170, 5.
 स्थावराः कृमिकीटाश्च 217, 15.
 स्थालीपाकविधानेन 125, 19.
 स्नातकव्रतलोपे च 141, 10.
 स्नात्वाऽर्कमर्चयित्वा त्रिः 40, 7.
 स्वजातीयग्रहादेव 110, 8.
 स्यमे सिक्त्या व्रद्धचारी 19, 6.
 स्वकर्म ख्यापयन् ब्रूयात् 86, 11.
 त्रियोऽप्येतेन कल्पेन 255, 2.
 स्त्रीमृक्षस्तोकको वारि 254, 14.
 स्त्री-शूद्र-पतितांभेव 170, 4.
 हविष्यभुग्याऽनुचरेत् 70, 1.
 हविष्पान्तीयमभ्यस्य 168, 2.
 हस्तिनश्च नुरंगाश्च 218, 1.
 हस्याग्निं विधियद्भोमम् 126, 1.
 हिंसाणां च पिशाचानां 253, 14.
 हिंसाणां चैव सत्त्वानां 252, 3.

५७. मध्यमाङ्गिराः—

गयां सहस्रं विधियन् 64, 13.
 तन् कामकारविषयं 72, 9.
 न तस्य शुद्धिर्निर्दिष्टा 72, 11.
 प्राणान्तिकं च यत् प्रोक्तं 72, 8.
 व्रद्धहा विप्रमुच्येत 64, 14.
 यः कामतो महापाप 72, 10.

५८. महाभारतम्—

अधर्मज्ञा गताचाराः 235, 12.
 अस्त्रायुधो भवन्तीह 235, 11.
 आयुरस्य निकृन्तामि 235, 17.

कुशीला भिन्नमर्यादाः 235, 13.
 नित्योच्छिष्टः सूचकश्च 235, 16.
 प्रत्यादित्यं प्रत्यनलं 236, 3.
 य उच्छिष्टः प्रवदति 236, 1.
 यश्चानभ्यायकालेऽपि 236, 2.
 ये नास्तिका निष्क्रियाश्च 235, 11.
 ये मेहयान्ति पाथि च 236, 4.
 लोटमर्दा तृणच्छेदी 235, 15.

५९. मार्कण्डेयः—

अपाङ्क्ष्यस्य यः कश्चित् 144, 7.
 अहोरात्रोपितो भूत्वा 144, 8.
 पत्रैर्मतः पत्रकृच्छ्रः 181, 12.
 फलैर्मत्सेन कथितः 181, 9.
 मासेनामलकैरेवं 181, 11.
 मूलकृच्छ्रः स्मृतो मूलैः 181, 13.
 श्रीकृच्छ्रः श्रीफलैः प्रोक्तः 181, 10.

६०. मार्कण्डेयपुराणम्—

अकृत्वा त्वन्यजापाणेः 241, 13.
 अकृत्वा वर्णसंयोगं 241, 15.
 अपस्मारी च भवति 245, 3.
 अयो हत्या तु पापात्मा 256, 13.
 अद्राक्षं पुरुषं हत्या 244, 9.
 आसनं चोरयित्वा तु 256, 12.
 एष एव क्रमो दृष्टो 245, 4.
 कृमि-कीट-पतंगेषु 244, 13.
 कृमिः स्त्रीवधकर्ता च 244, 10.
 गोत्रं प्राप्य च चण्डाल-244, 14.
 घृतं हत्या तु नकुलः 256, 6.
 पुष्पुन्दरी शुमान् गन्धान् 257, 3.

चोरयित्वा तु निष्पावान् 256, 11.

चोरयित्वा पयश्चापि 256, 8.

जीवजीवकतां याति 257, 2.

तस्यामपत्यमुत्पाद्य 265, 14

तिल-पिण्याकसम्मिश्र 256, 5

तृग-गुल्म-लता-वल्ली-257, 8

धान्यं यवांस्तिलान् माषान् 255, 17.

न्यासापहर्ता नरकात् 255, 16

परदाराभिगमने 265, 7.

परिहृत्य ततो भूयो 244, 12.

पञ्चन्धो बधिरः कुष्टी 245, 1.

पुष्पापहृद् दरिद्रश्च 257, 5

पुस्कोकिलत्वमाप्नोति 265, 10.

प्रधर्षयित्वा कामात्मा 265, 12.

ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः 241, 12

भ्रातृभार्या च दुर्बुद्धिः 265, 9

भूहर्ता नरकान् गत्वा 257, 7

भोजनं चोरयित्वा तु 256, 3.

मधु इत्वा नरो दशो 256, 10

मुखरोगा-ऽक्षिरोगैर्वा 245, 2.

यश्च यस्यास्तु हीनायाः 241, 14.

यस्तु चोरयते तैल 256, 9.

विद्योपेहारिणां चैव 245, 5

वृषस्य वृषगौ छित्त्वा 244, 11.

शाकहर्ता च हारीतः 257, 6

श्व-सृगालेभ-गृध्रेषु 265, 8

शूद्रश्च ब्राह्मणो गत्वा 265, 13

इयेनो मार्गामिव इत्वा 256, 7.

पण्डः पलालहरणे 257, 4

सखिभार्या गुरोर्भार्या 265, 11:

तस्यान्यन्यानि वा इत्वा 256, 1.

तजायते महावक्त्रो 256, 2.

सूकरः कृमिको महुः 265, 15

इत्वा दुग्धं तु मार्जारो 256, 4.

इते कांस्ये च हारीतः 257, 1.

६१ यमः—

अजीर्णेऽभ्युदिते वान्ते 4, 1.

अतो बालतरस्यास्य 64, 2

अथगुरुतल्प-167, 16.

अथ वै ब्रह्महत्यायाम् 59, 2

अपूर्णेकादशान्दस्य 63, 11.

अशीतिर्यस्य वर्षाणि 63, 7.

अशुद्धानां तु पापानां 246, 14

अस्त गते तु यः शेते 147, 10.

अन्तरागमने सद्यः 139, 12.

आचाममय पिण्याक 183, 15.

आपन्नतो विना तोय 141, 1

इह दुश्चरितैः केचित् 246, 16.

उत्तीर्णानां च पापानां 246, 15

उद्वयान समारुह्य 140, 7.

एककालं चरेद्भैक्ष्यम् 59, 11.

एकविंशतिरात्रस्तु 184, 2.

एकविंशतिरात्रं च 121, 13.

एकाहं क्षपणं कृत्वा 141, 2.

एतस्मिन्नेनमि शप्ते 149, 13

एतान्येव समस्तानि 181, 4

एतेषामेव सर्वेषां 116, 16

एवं वृद्धमतो नित्यम् 59, 7.

एवं ब्रह्महत्या 163, 18.
 एवं सञ्चरमाणस्तु 59, 12.
 क्षत्रियस्य पराकं तु 42, 5.
 कृच्छ्रः पराकनामैव 180, 5.
 कृच्छ्रं देवकृतं नाम 192, 1.
 केचिदाहुरपापं तु 42, 7.
 केतनं कारयित्वा तु 149, 11.
 काथयित्वा पिबेदग्निः 181, 5.
 खरोद्द्रुषिमा नारी 140, 5.
 गलगण्डी गणद्रव्य- 263, 14.
 गात्राभ्यङ्गं शिरोऽभ्यङ्गं 196, 1.
 गायत्र्या दशसाहस्रं 147, 12.
 गायत्रीं स जपेन्नित्य 156, 3.
 मामान्तरं वा गन्तव्यं 189, 14.
 चरेद् व्रतं यथोद्दिष्टम् 59, 6.
 ततो ऽप्सु 105, 2.
 ततो यावकशुद्धस्य 121, 15.
 त्रिरात्रमुपवासश्च 139, 13.
 ज्यहं ज्यहं तु प्रादनीयात् 191, 17.
 ज्यहं पिबेत्तु गोमूत्रं 182, 4.
 ज्यहं ज्यहं मधुञ्जानो 184, 1.
 ज्यहं धै यावकेनैव 182, 5.
 दशमण्यसंयुक्तेः 169, 11.
 द्वादशाहं निराहारो 180, 4.
 दिनमं कुष्ठिनं विद्यात् 240, 18.
 दुःस्थमे दुर्जनस्पर्शो 4, 2.
 दृष्ट्वा सूर्यं निरीक्षित 149, 2.
 द्रव्यीषपापहतां च 263, 12.
 धान्यघोरो व्रगी च स्यात् 263, 13.

न पङ्क्त्यां विषमं दद्यात् 142, 1.
 नैतन्मम मतं यस्मात् 42, 8.
 नैमित्तिकानां सर्वेषां 195, 18.
 पञ्चात्तापो निवृत्तिश्च 195, 17.
 प्रकाशकृते 158, 6.
 प्रत्यादित्यं न मेहेत 149, 1.
 प्राजापत्यं चरेद्दिप्रः 41, 17.
 प्राजापत्येन कृच्छ्रेण 142, 2.
 प्रायश्चित्तार्धमहन्ति 63, 8.
 प्रायश्चित्तं चरेद् भ्राता 63, 12.
 प्राप्नुवन्ति दुरात्मानो 246, 17.
 पिबेच्च नियताहारः 189, 13.
 पिबेच्च नियताहारः 182, 3.
 पुरुषस्थैः कस्यापि 189, 11.
 पुरोधाः शूद्रवर्णस्य 114, 9.
 पूर्णे तु द्वादशे वर्षे 59, 13.
 पौरुषं सूक्तमावर्त्य 156, 6.
 ब्रह्मचारी जितक्रोधो 189, 12.
 ब्रह्मचारी जितक्रोधो 182, 2.
 ब्रह्मणे देहि मे भिक्षाम् 59, 10.
 ब्रह्महत्यामयामोति 149, 12.
 ब्रह्मस्तेनावुभौ सम्यक् 147, 11.
 ब्रह्महा यावकाग्नेन 42, 4.
 ब्राह्मणाय सयान् सर्वान् 59, 4.
 ब्राह्मणः 166, 13.
 मैश्यासमुपयुञ्जानो 116, 17.
 महर्द्धिर्धनुमी रुद्रेः 192, 2.
 मुच्यते ब्रह्महत्यायाः 168, 12.
 मृषिकस्य तथोद्भूतस्य 189, 10.

मृण्मयेन कपालेन 59, 3
 यजने याजने कृच्छम् 140, 6
 यतिचान्द्रायण चीर्त्वा 149, 14
 यवागू याजक शाकं 191, 16
 रहस्यकृते 158, 5
 रहस्ये रहस्य 158, 5
 राजदण्डो न तस्यास्ति 64, 3
 रुद्रैकादशकं जप्त्वा 156, 9
 वामदेव्य त्रिरावर्त्य 150, 5
 विधृतिर्वलहर्ता च 264, 1
 विप्रस्य वधसंयुक्तम् 42, 3
 विराज द्विगुण जप्त्वा 156, 4
 वृषभ शतशो जप्त्वा 156, 7
 वृषलस्य त्रिरात्र तु 42, 6
 वेदमेकगुणं कृत्वा 156, 8
 व्यङ्गाधार्मिणश्चैव 246, 19
 व्रतस्थो वर्जयेत् सर्वं 196, 2
 व्रतस्यास्य प्रभावेन 192, 3
 शोचन् विनिन्दन्नात्मानम् 59, 5
 पद्मात्र तु चरेद्द्वय 41, 18
 सञ्चरेत्तानि शनकैर् 59, 9
 सप्तागाराण्यपूर्वाणि 59, 8
 सर्पस्य नकुलस्यापि 139, 9
 सपासा जलमाप्नुव्य 140, 8
 उशिलं वपनं कृत्वा 121, 12
 सहस्रपरमा देवीं 156, 2
 सावित्री पतिता यस्य 121, 11
 सराप 163, 1
 सूर्योदये तु यः शोने 147, 9

स्वभार्या तु यदा क्रोधाद् 41, 16
 स्नेहादर्थप्रसंगाद्वा 114, 10
 हविषा भोजयेच्चैव 121, 11
 ६२. याज्ञवल्क्यः—
 अदत्तादाननिरत 229, 6.
 अदत्तादाननिरत 214, 9
 अन्तर्जले विशुद्धचेत 163, 2
 अन्त्य-पाक्षे-स्यावरता 213, 1
 अनभिख्यातदोषस्तु 153, 10
 अनन्ताश्च यथा भावा 214, 1
 अनाहिताग्निताऽप्यप्य-101, 6
 अनिवन्द्यप्रलापी च 229, 6
 अपभक्षो मासमासीत 150, 10
 अभिशस्तो मृषा कृच्छ्र 151, 14,
 अयमेवातिरूच्छ्र स्यात् 178, 16
 अवकीर्णा भवेद्दत्त्वा 120, 14
 असत्कार्यरतो ऽधीरः 214, 15
 असम्बद्धप्रलापी च 214, 8
 असच्छास्त्राभिगमनम् 103, 7.
 अर्दिता ऽस्तेय-माधुर्यं 109, 9
 आत्मज्ञ शौचवान् दान्त 214, 13
 आत्मनोऽर्थे क्रियारम्भो 103, 1.
 आनीय विप्रसर्गस्थ 68, 14
 इन्धनार्थं हुमच्छेद 103, 3
 ईश्वरं स कथं भाषे 213, 13
 इह चामुत्र वैकेया 214, 4
 उपपातकजातानाम् 163, 15
 उपपातकशुद्धिः स्यात् 100, 12
 उपवासनेन वैकेन 171, 10

उपस्थानं ततः कुर्यात् 131, 4.
 एकभक्तेन नक्तेन 171, 9.
 एकरात्रोपवासश्च 182, 9.
 एषां त्रिरात्रमभ्यासात् 183, 10.
 कन्याप्रदानं तस्यैव 102, 5.
 कन्यासन्दूपणे चैव 102, 4.
 करणैरन्वितस्यापि 213, 14.
 कामावकीर्णं इत्याभ्यां 131, 3.
 कृच्छ्रातिकृच्छ्रः पयसा 179, 7.
 कृष्णलः पञ्च ते मापः 85, 4.
 गर्दभं पशुमात्म्य 125, 15.
 गायत्रीजाप्यनिरतः 115, 7.
 गुरुणामध्यधिक्षेपो 95, 11.
 गौरस्तु ते त्रयः पदं ते 85, 3.
 गोवधो नात्यता स्तेन्यम् 101, 5.
 गोष्ठे वसन् ब्रह्मचारी 115, 6.
 गौर्देया कर्मणोऽस्यान्ते 167, 13.
 चरेद्भूतमहत्वापि 75, 16.
 जलं हव पयः काको 255, 9.
 जालसूर्यमरीचिस्थ 85, 1.
 तत्पावनाय निर्वाप्य. 44, 7.
 तथैवानाश्रमे वासः 103, 6.
 तथाऽश्वमेधावभूय-68, 11.
 तन्निमित्तं क्षतः शत्रैः 68, 15.
 तुलापुरुष इत्येव 183, 11.
 वेष्टौ लिखा तु तास्त्रिलो 85, 2.
 त्रिरात्रोपोषितो जप्त्वा 163, 1.
 त्रिरात्रोपोषितो हुत्वा 165, 5.
 दण्डप्रणयनं कार्यं 74, 15.

हृष्टं पथि निरातङ्गं 68, 18.
 द्रव्यप्रकारा हि यथा 255, 13.
 द्विगुणं सवनस्थे तु 65, 2.
 दीर्घ-तीव्रामयप्रस्तं 68, 12.
 दोषैः प्रयाति जीवोऽयं 213, 17.
 धर्मकृद्देदविद्याति 214, 14.
 धान्य-कुप्य-पशुस्तेयम् 102, 2.
 नास्तिन्यं व्रतलोपं च 102, 1.
 निद्रालुः क्रूरकृद्भुञ्जो 215, 1.
 नियमा गुरुशुश्रूषा-169, 11.
 निर्वपेत्तु पुरोडाश 151, 15.
 पञ्चशाकं शिखी हुत्वा 255, 7.
 पयसा वाऽपि मासेन 106, 13.
 पर्णोदुम्बर-राजीव-180, 7.
 परब्रह्म्याप्यभिधायन् 229, 2.
 परब्रह्म्याप्यभिधायन् 214, 5.
 पारदार्यं पारिवित्त्यं 101, 8.
 पात्रे धनं वा पर्याप्तं 54, 11.
 पिण्याकं वा कणान्वापि 81, 16.
 पिण्याका-ऽऽचाम-तक्राम्बु-182, 8.
 पितृ-मातृ-सुतत्यागः 102, 3.
 पुरुषोऽनृतवादी च 214, 7.
 पुरुषोऽनृतवादी च 229, 4.
 प्रत्येकं प्रत्यहं पीतैः 180, 8.
 प्रदर्शनार्थमेतत्तु 255, 12.
 प्रमादयान् भिन्नमृतौ 215, 2.
 प्रतज्याऽवसितो राज्ञो 13, 6.
 प्राणायामशतं कार्यं 168, 14.
 ब्रह्मचर्यं दया क्षान्तिः 169, 8.

ब्रह्महा द्वादशाध्यानि 55, 9
 ब्रह्महत्यासम श्रेय 95, 12
 ब्राह्मणः स्वर्गहारी तु 167, 6
 ब्राह्मणस्य परित्रागात् 68, 10
 भवैरनिष्टैः संयुक्तः 215, 4
 भार्याया विक्रयधैषाम् 103, 8
 भूतादभ्ययनादानं 101, 7
 भैक्ष्या-प्रमिकार्ये त्यक्त्वा तु 131, 2
 मज्जान्त जुहुयाद्वापि 70, 8
 मधु दंशः पल गृध्रः 255, 10
 मयि तेज इति च्छायां 104, 8
 महापापोपपापभ्या 150, 9
 मूयको धान्यहारी स्यात् 255, 8
 यथाकर्णचित् त्रिगुणः 171, 11.
 यद्येवं स कथं ब्रह्मन् 213, 12
 यन्मेघ रेत इत्याभ्यां 48, 4
 रजसा तमसा चैव 215, 8
 स्थाण्यापि तथैवेह 214, 2
 लोमभ्यः स्वाहेत्येव हि 70, 7.
 वर्णिनां हि यथो यत्र 44, 6
 घालयासा जटी वापि 81, 15
 विख्यातदोषः कुर्वाण 153, 9
 वृक्ष-गुल्म-लता-वीरत्-123, 17
 वितपाभिनिवेशो च 214, 6.
 वितपाभिनिवेशी च 229, 8
 विषाकः कर्मणां प्रेत्य 214, 3
 वेत्ति सर्वगतं कस्मात् 213, 15
 शिरःकपाली ध्वजयान् 55, 8.
 शूद्रश्च 103, 5

शिवी यत्न आ रस च 255, 11
 स राजसो मनुष्येषु 214, 10
 सहस्रशीर्षाज्जापी च 167, 12
 सावित्रीमद्युचौ दृष्टे 104, 9.
 सनान्तरे भुवोर्मध्ये 48, 5
 स्नान-मीनोपवासेज्या 169, 10
 स्यादोषधिवृथाच्छेदी 123, 18
 स्वाध्याया-प्रति-सुतत्यागो 103, 2
 स्त्री-शूद्र-विट-क्षत्रवधो 101, 9
 हिंसकभाप्रविधानेन 229, 7.
 हिंसकभाप्रविधानेन 214, 10
 हिंसयन्त्रविधानं च 104, 4
 क्षीनजातौ प्रजायेत 255, 6.
 ६३. लिंगपुराणम्—
 ईशानेन शिरोदेश 14, 7
 उरोदेशमधोरेण 14, 8.
 सद्येन पादौ सर्वाङ्ग 14, 9.

६४. वराहपुराणम्—
 कर्मक्षये ततः पश्चात् 208, 7
 क्रूरकर्मरतानां च 203, 12
 ततः शुनी भवेत् पश्चात् 203, 6
 तृण-गुल्म-लतानां च 203, 11
 न च सौख्यमवाप्नोति 203, 8.
 परस्परादिनो मत्स्याः 203, 11
 हिंसा भयन्ति क्रथ्यानां 203, 1-

६५. वसिष्ठः—
 अनुपहार्य विषाणां 171, 4
 अपिवापि-11, 18

अपि वैतेन कल्पेन 11, 17.
 अश्वमेधावभृथं 150, 15.
 अश्वमेधावभृथं 121, 6.
 अस्थीनि 72, 1.
 अहः पराकं तत्रैकम् 171, 3.
 अहः प्रातरहर्नक्तम् 171, 2.
 एवं जप्यपरो नित्यम् 28, 6.
 एतेनैवाभिदशस्तो 152, 2.
 गुरोरलीकानिर्वन्धे 97, 1.
 जीवन्नात्मत्यागी 11, 14.
 ततस्तस्मै 89, 2.
 तस्य जुहुयान् 127, 1.
 त्रिरात्रं वा प्युपनसेत् 11, 15.
 स्वयं 71, 4.
 तेनात्मानं 89, 3.
 द्वादशरात्रम् 73, 3.
 द्वौ मासौ 121, 3.
 नास्तिकः 125, 4.
 निष्कालको 89, 14.
 नैर्ऋतं वा 126, 11.
 पतित-138, 20.
 पतितमायित्रीकः 121, 2.
 प्राणानात्मनि संयम्य 11, 16.
 बाल-वृद्धा-ज्जुरागां च 171, 5.
 ब्रह्मकूर्धाभिना भूत्या 148, 7.
 ब्रह्मनारीभेत् 126, 9.
 ब्राह्मणमनुतेन 150, 13.
 ब्रह्मोज्झः 96, 10.
 मज्जान 72, 3.

मांसं 71, 8.
 भेदो 71, 10.
 यद्यकार्यशतं सामं 155, 7.
 यथामिर्वायुनाऽऽश्मातो 28, 5.
 यथाऽश्वमेधावभृथः 166, 3.
 योऽग्नीनपविद्धचेत् 107, 17.
 रक्षोदेवताभ्यः 127, 2.
 लोमानि 71, 2.
 लोहितं 71, 6.
 वनस्यथ यतिश्चैव 148, 6.
 व्रात्यस्तोमेन 121, 7.
 समागाराण्यसंकल्पितानि 58, 5.
 सर्वं तत्तस्य वेदाभिर् 155, 8.
 सहस्रपरमां 139, 1.
 सुरां पीत्वाऽप्सु निर्भज्य 166, 2.
 सुवर्णस्तेयी 89, 10.
 स्नायुं 71, 12.
 स्तेनः प्रकीर्णकेशो 89, 1.
 ६६. वामनपुराणम्—
 चण्डालादन्त्यजादपि 224, 6.
 याजको याज्यमानस्तु 224, 7.
 ६७. वायुपुराणम्—
 अश्वचोरो भवेद्यस्तु 261, 9.
 गजनर्मा ज्यरी च स्यात् 249, 15.
 मस्तिष्कपाणि-पादः स्यात् 261, 8.
 प्राणिर्नितापरो जन्तु-249, 12.
 ब्राह्मणस्वर्णहारी च 261, 7.
 भवेत् स्फुटितपादस्तु 249, 11.
 भृगुहा स्विघहस्तः स्यात् 249, 16.

मुखे कृष्णवर्णी श्वित्री 219, 13.
 वल्मीकं तु खनिस्वा यो 219, 14.
 वातव्याधियुतः स्तेयो 261, 6.
 स्वरोपघातो वाक्यं च 261, 10.

६८. वापुसंहिता —

अर्धं पर्युदितं विप्रे 227, 10.
 अपरीक्षितभोजी स्यात् 227, 8
 अविद्यां यः प्रयच्छेत् 227, 9.
 खरो वै बहुयाजित्वान् 227, 7.

६९. विश्वामित्रः—

कृच्छ्र-चान्द्रायणादीनि 203, 2.
 प्रकाशे च रहस्ये च 203, 3.
 प्राजापत्यं सान्तपनं 203, 4.

७०. विष्णुः—

अग्नि-मातृ- 99, 15.
 अग्नि-मातृ- 105, 16.
 अधमर्षणम् 157, 1.
 अग्नेय-136, 8.
 अथ 189, 17.
 अथर्वशिरः 157, 10.
 अथातः 156, 11.
 अभीतस्य 99, 14.
 अनाहिताग्निता 100, 8
 अनुपातकिनस्त्वेते 94, 8.
 अनृतवचनम् 99, 13.
 अर्द्धिङ्गम् 157, 7.
 अभिचारः 100, 6.
 अभीषङ्गाः 157, 4.
 अभोज्यानां 252, 6.

अभोज्यान्- 99, 16.
 अयाज्ययाजनम् 99, 17.
 अविक्रेयविक्रयः 99, 19.
 अभिमूक्तम् 157, 8.
 अभिमेषेन शुद्धयन्ति 94, 9.
 असत्यतिग्रहः 99, 18.
 असच्छास्त्रा-100, 9.
 आकुष्टस्ताडितो वाजपि 97, 12.
 आचम्यातःपरं मौनी 195, 6.
 आत्मार्थं 100, 7.
 इति जाति-136, 10.
 इति मलावहानि 138, 6.
 इत्यधमर्षणम् 190, 4.
 इत्युपपातकानि 101, 1.
 उपपातकिनस्त्वेते 106, 6.
 एतानि जप्तानि पुनन्ति जन्तून्
 158, 1.
 कर्मणोऽन्ते 190, 3.
 कार्पास-112, 10.
 कुशीलता 100, 10.
 कूटसाक्ष्यं 93, 15.
 कूष्माण्डयः 157, 2.
 कृद्धातिकृच्छ्रः पयसा 179, 10.
 कृच्छ्रातिकृच्छ्रमथ वा 138, 10.
 कृच्छ्रातिकृच्छ्रमथ वा 137, 9.
 कृमि-कीटकानां 138, 5.
 क्षत्रिय-विद्- 99, 19.
 ग्रहणं सम्प्रवदयामि 194, 15.
 गाम्या-ऽऽरण्यानां 187, 5.

तस्मान्मनुष्यस्तु मृतः 209, 1
 तस्यापि तादृशी बाधा 235, 7
 ताडितस्ताडयेत लोके 235, 3
 हरिद्र परचित्तम् 260, 14
 दृष्टिभ्यश्च नखिभ्यश्च 234, 15
 दृष्ट्वा परस्त्रिय नम्रां 269, 11
 द्वेदत्तेन दीपेन 233, 13
 द्वेप्यो भवति लोकेऽस्मिन् 234, 6
 धान्यचोरोऽगहीन स्यात् 260, 10
 नरक प्रतिपद्यन्ते 210, 2.
 नान्ये प्राणी महाभाग 209, 2
 नास्तिकस्तु हरिद्र स्यात् 234, 10
 नीयते याम्यमार्गेण 208, 12
 नैवान्ये प्राणिन केचित् 208, 14
 परदाररता केचित् 219, 12
 परपुंसि प्रसक्ता च 269, 7
 परिवेत्ता तथा लोके 234, 7
 पणुरेव तथा ज्ञेय 260, 15
 प्रकोर्णमैघुनो जन्तु 269, 11
 प्रतिकूल गुरोर्यस्तु 233, 8
 प्राप्नोति भृगुशार्दूल 260, 9
 प्राप्नोति यादृशी बाधा 235, 6
 प्रायश्चित्तमतं कार्यं 210, 4
 प्रायश्चित्तयित्रीना ये 210, 1
 प्रायश्चित्ते क्षययानि 260, 18
 पिशुन पृतिनास स्यात् 233, 4
 ब्रह्मस्वहाग्निभेदे 219, 11
 मगमक्षस्तु कुण्डाशी 233, 10
 भूय एव समानोति 223, 6

मणि-मुक्ता-प्रवालानि 260, 6
 मनुष्याः प्रतिपद्यन्ते 208, 13
 महत्पाप समुत्पन्न 219, 10
 मांस भुक्त्वा तु धर्मज्ञ 250, 3
 मानुष्यमपि चासाद्य 210, 3
 मित्रद्रोहरता केचित् 219, 13
 मिष्टाद्येको महाभाग 233, 9
 मूलकर्म तथा कृत्वा 234, 5
 य कश्चित् घातयित्वा तु 250, 2
 यद्यत् परस्याऽऽचरति 235, 5
 यद्वा तद्वा परद्रव्य 260, 8
 याम्यलोकं प्रपन्नस्य 209, 3
 याम्यैर्नैर्मनुष्याणां 208, 11.
 योनोश्च नरकाधिव 209, 4
 रत्नापहारी भवति 261, 3
 लिंगव्याधिमवाप्नोति 269, 2
 वस्त्र-भोज्यापहर्तारो 261, 2
 वस्त्रापहारी शित्री स्यात् 260, 12
 विनाऽपराधेन तथा 234, 3
 विरूप एव भवति 234, 2
 वेदविक्रयिको मूर्ख 234, 9
 व्याधितभाऽनर्हता स्यात् 260, 11
 भुत्वा भवति दुर्बुद्धिः 233, 12
 शक्यानि कात्स्न्येन 272, 17
 शुभानामशुभाना च 208, 16
 अपाक-पुत्कसादीना 234, 12
 श्वेते तु मरण लोके 234, 14.
 स राजभयमाप्नोति 234, 4.
 सन्त्यज क्रियते लोके 208, 16

स्वकर्मभिभ्युताः सर्वे 219, 14.
 पण्डथ जायते लोके 269, 6
 हत्वा वधमवाप्नोति 235, 4.
 हीनवर्णस्तदा लोके 234, 1.

७३. वृद्धगौतमः—

अनस्थि-पाणि-पादः स्यात् 271, 5
 अतिथि 237, 8.
 आमन्त्र्यं विना भुक्त्वा 252, 12
 कन्यागाम्यदमरी शूली 271, 1.
 कन्यां च गोत्रजां गत्वा 271, 2
 कृतघ्नः 238, 3
 कीटाशी शीतलान्नाशी 252, 11
 गत्वा तपस्विनीं नारीं 271, 9.
 गत्वा तु मातृभगिनीं 270, 19.
 गत्वा तु महिषीं राज्ञः 271, 16
 गलगण्डी 237, 13.
 गोदुःखकारी 237, 11.
 गोनिर्दय 237, 12
 चोररक्षकः 238, 4
 छद्मना 237, 10.
 जम्बुको जायते जन्तुः 228, 18.
 ज्वरा-अतिसारी दाही च 270, 18.
 तटाका- 238, 2.
 तथा मनुष्यतां प्राप्तः 270, 16
 दास्यो वा दीर्घरोगिण्यो 272, 5
 दासीगामी क्रूरकर्मा 271, 13.
 दाहज्वरी भवेन् मर्त्य 271, 8.
 दुर्बलबाधे 237, 4.
 देवब्रह्मोपजीवी 237, 2

धर्मपत्नीं गुरोर्गत्वा 270, 14
 निषिद्धानं तु यो भुङ्क्ते 252, 10.
 नेत्ररोगी भवेत् प्रेक्ष्य 272, 1.
 पक्षि-दंष्ट्रि-भृग-श्याल-270, 15
 पत्नीबहुत्वे 237, 3.
 पथनाशकः 237, 12.
 परदारभोगामी च 271, 12.
 परिक्षीण- 237, 7.
 पुण्याक्षेपी 237, 13.
 पुश्र्त्यो योषितो बाल-272, 4
 प्रतिज्ञाय 237, 2
 प्रमेही मूत्रकृच्छ्री च 271, 11.
 बहुत्वे योषितामेक- 272, 2.
 महोदरी प्रमेही च 270, 17.
 मातरं च स्वसारं च 271, 4.
 मूत्रकृच्छ्री तथा अजिह्वी 271, 6
 मौल्याद्देहोपदेष्टा च 228, 17.
 रजस्वलाभोगामी च 271, 7.
 वक्त्रमैथुनकर्ता च 271, 15
 वाणिज्यलाभो नो तस्य 238, 6
 विप्रवृत्तिविलोपेन 252, 9.
 विस्मयापहारी 237, 11
 वृक्षच्छेत्ता वृथा यस्तु 249, 9
 व्यवहारपक्ष-237, 5
 व्यवहारेष्वमध्यस्थः 238, 5
 व्याधिः स्यात् प्राणसन्देशो 238 7
 शिष्टनीर्ण-238, 1.
 शूद्रान् पठति चाण्डालो 228, 19.
 सगोत्रां च सवर्णां च 271, 2

साधुजन- 238, 1
 स्वजानिपरनारीगः 271 11
 स्वदारिभ्योऽन्यतोदीयन् 272 ,
 स्वयं 237, 6
 स्वयमपमुक्त् 237, 7
 स्वामिना 237, 1
 स्यादामयायी भवती 271, 10
 मर्याप्रकाशे 237, 9

७२. वृद्धपराशर —

अनाशकान्निवृत्तश्च 100, 3
 अनाशकान्निवृत्तस्तु 10 17
 गवा च शतदानेन 11, 6
 चण्डाल स तु विज्ञेयो 10, 18
 चरेत् पाण्डासिक कृच्छ्र 100, 4
 चरेन्नोणि च क्रन्द्वाणि 130, 5
 चिति यूप-श्मशानाना 4 5
 जला-प्रतिपतने चैव 11 3
 जातकर्मादिभिः सर्वैः 100 6
 ता च भिक्षा समभ्रीयात् 11 12
 तेभ्यो जातान्यपत्यानि 11 2
 दुःस्वप्ने मेयुने यान्ते 1, 1
 प्रत्यावसितवर्णाना 11, 4
 प्राश्नणस्य प्रवक्ष्यामि 11 7
 प्राश्नणाना प्रसादेन 11 5
 मैत्र्यार्या विचरेद् धाम 11 11
 मुख्यते सर्वपापेभ्यो 11, 10
 यः प्रत्यवसितो विप्रः 100, 2
 कुत्रधर्मास्तु चण्डाला 11, 1
 विहीनि वन्दरा गा च 102 2

साशिखं वपनं कृत्वा 11 8

सावित्र्यदसहस्रं तु 11 9

७५. वृद्धबोधायन —

अन्त्यजागमने मर्त्यो 270, 12
 गा कृत्वा मधुमेही स्यात् 270 9
 मधुमेही खरा-श्वादि-270 10
 सवर्णागमने रक्त 270, 11

७६. वृद्धमनु —

तान्येव दश गोचर्म 36 2
 सप्तहस्तेन दडेन 36 1

७७. वृद्धशातानप —

अशित्वा सर्वमेवात्र 143 8
 अक्षोरात्रोपितं ज्ञात्वा 143 11
 भक्षयित्वा तु तं वासं 149 7
 भूमौ निक्षिप्य तं वासं 149 6
 मूत्रयित्वा प्रजन्मर्गे 142 1
 यदा भोजनकाले तु 140, 1

७८. वृद्धहारीत —

नर्पयित्वा द्विजान् कामैः 116,
 राज्ञ प्रतिपह कृत्वा 116, 1
 पटे काले पयो भक्ष 116 2

७९. व्यास —

अकामनखिरात्रं स्यात् 140, 3
 अन्यत्र पुनराधानं 109, 10
 अस्पृश्यस्पर्शनं कृत्वा 143, 2
 ततोऽभिषर्णी ता पीत्वा 81, 12
 तत्र यच्छयममृतम् 41, 14
 मर्या मद्यममर्या या 81 11.

यतिर्धैव वनस्थश्च 143, 4.
यत्रोक्तावात्मनः पीडा 44, 13.
योऽग्निं त्यजति नास्ति क्वात् 109, 9.

८०. व्यासः—

असाध्यरोगो बालघ्नः 248, 12.
आग्नेयं भस्मना स्नानं 16, 1.
आदौ तावत् प्रभासे 16, 17.
उभौ मध्वासवक्षीवौ 79, 10.
एकपर्यङ्कशयितौ 79, 11.
एतदेव व्रतं कुर्यात् 82, 2.
कृतघ्नः स्फुटिताक्षो वा 249, 1.
कृतमंगल-पुण्यादिः 16, 15.
गत्वा देशान्तरं तेषां 249, 6.
गात्रकृच्छ्रीं व्रणीं चित्रौ 248, 13.
ग्रामे वने वा जन्तूनां 249, 3.
चातुर्यकोष्ण-शीतोष्ण-249, 2.
तज्ज्ञः सम्पादयेत् स्नानं 16, 13.
तलघाती च सम्भूतः 249, 5.
दाक्षायणमयैः कुम्भैर् 16, 14.
वर्मार्यं यतमानस्तु 75, 11.
नेत्ररोगो भवेत्तस्य 248, 14.
पञ्चगव्यं च तस्योक्त 82, 3.
परेषां रसनाच्छेदी 248, 15.
पितृहा याति पैशाच्यं 248, 10.
प्राण्यङ्गं मृगशावच 248, 11.
प्राप्तो भवति तत्पुण्यं 75, 12.
ब्राह्मणमासेयमुद्दिष्टम् 15, 15.
ब्राह्मं तु मार्जनं मन्त्रैः 15, 17.
भयोद्दिगकरोऽन्येषां 249, 1.

यत्तु सातपथ्येण 16, 2.
यौगिकं स्नानमाख्यातं 16, 4.
वाहनं यौगिकं तद्वत् 15, 16.
वारुणं चावगाहस्तु 16, 3.
राहुग्रस्ते च सोमे 17, 1.
स्वयमेवोपपन्नाय 16, 12.

८१. शंखः—

अघमर्षणमित्येतत् 190, 10.
अध्यास्य शयनं यानं 146, 6.
अन्तरा वा 68, 6.
अन्तरेण यदा गच्छेद् 146, 13.
अन्तरेण यदा गच्छेत् 146, 11.
अभ्युत्सादी 108, 14.
एतदेव 66, 18.
एतदेव व्रतं कुर्यात् 97, 8.
कौटसाक्ष्यं तथा कृत्वा 97, 7.
कन्यादूषी 132, 15.
क्षत्रियायाम् 128, 2.
क्षत्रियस्तु रणे ऽदृत्वा 146, 8.
गवां द्वादशानां 68, 7.
गुप्तायां 127, 7.
गोपुरीय-यवाभ्यासो 192, 7.
गोष्ववकीर्णः 128, 7.
तेषामन्ते गोसहस्रं 65, 7. 66, 14.
ज्यहं त्रिषवणक्षायी 190, 7.
द्वादशे वर्षे 68, 6.
द्विजः पलाशवृक्षस्य 146, 7.
तुःस्वमारिष्ट-147, 2.
देव गृह-131, 15.

हो विप्रो ब्राह्मण-ओ वा 146, 10.

नास्तिको 125, 8.

प्रमाप्य द्वादश-65, 6. 66, 13.

ब्रह्महा परिपदानुमतः 56, 10.

ब्राह्मण्यां 127, 9.

मनसा त्रिः पठेदष्ट 190, 8.

रण्डायाम् 128, 7.

वीरासनं सदा तिष्ठेत् 190, 9.

वृषल्यां 128, 5.

व्रतं तु यावत् कुर्यात् 192, 8.

विद्यायां 128, 8.

शून्यागार-नदी-पर्वत- 56, 12.

सद्य एवांश-68, 8.

संवत्सरं व्रतं कुर्यात् 146, 9.

संवत्सरं व्रतं कुर्यात् 121, 7.

सर्वेषां वर्णानाम् 65, 8.

शैरिण्यां 128, 1.

शैमकाते तथा दोह 146, 12.

८२. शंख-लिखितौ—

अजीर्णयान् 263, 7.

अत ऊर्ध्व 246, 9.

अपूपपहारी 259, 7.

अमर्यमेक्षी 253, 7.

कर्मकल-213, 9.

कंठ्यापहारी 259, 6.

ग्वरामिनामी 270, 1.

गण्डापहारी 259, 8.

गुप्ते 263, 8.

गोप्यवकीर्णी 269, 16.

चण्डाल्यवकीर्णी 270, 4.

उन्नापहारी 259, 8.

तद्यथा 246, 11.

नाम्नापहारी 259, 7.

नैजसापहारी 263, 6.

दीपापहारी 259, 11.

धर्मपल्यामास्ये 270, 5.

ध्वजापहारी 259, 9.

नास्तिकवृत्तिः 151, 6.

एवमैशुनी 269, 17.

परजलापहारी 259, 5.

परदारगामी 269, 18.

पाण्डुरोगी 263, 8.

पुरुषव्याधि-269, 17.

पुष्पापहारी 259, 10.

कलापहारी 259, 11.

ब्रह्महा 163, 5.

ब्राह्मणवृत्तिप्रः 263, 9.

भूम्यपहारी 259, 12.

मातृभविनी-270, 6.

मातृ-पितृ-270, 2.

यथा तद्वाज्यं पारक्यं 260, 1.

वत्सापहारी 263, 5.

घागपहारी 263, 7.

वेदमापहारी 259, 6.

शम्यापहारी 259, 10.

शाकापहारी 259, 9.

शाखापहारी 259, 7.

सरोजामिनामी 270, 1.

सस्यापहारी 259, 6
 संवत्सर 151, 9.
 सुवर्णस्तेयी 263, 5.
 स्वदारादन्यत्र 270, 8.
 खेहापहारी 263, 6.
 हिरण्यापहारी 263, 5.
 हत्वा वै योनिमामोति 260, 2.

८३. शाण्डिल्यः—

अवकीर्णा द्विजो राजा 128, 13.
 इष्टा मैक्षाशिनो नित्यं 128, 14
 पराकत्रयसंयुक्तम् 129, 10.
 वानप्रस्थो यतिश्चैव 129, 9.

८४. शातातपः—

अनृतौ तु यदा गच्छेत् 4, 8.
 ऋतौ हि गर्भशङ्कित्वात् 4, 7.
 ब्राह्मणो ब्राह्मणम् 55, 15.
 भस्मच्छन्नो 166, 9.
 मद्यं पीत्वा 166, 7.
 मूर्त्रोद्यार द्विजः कृत्वा 142, 9.
 मोहाद्भुक्त्वा विरात्रं स्यात् 142, 10.

८५. शिवधर्मोत्तरम्—

अकारणाद्धर्मपत्नी-239, 11.
 अयातः पततां पुंसां 208, 6.
 अनपत्यो ददित्वा 239, 18.
 अपकारं तु यः कुर्यात् 239, 7.
 अभक्ष्यभक्षी गण्डमाली 253, 6.
 अमुख्यमुख्यकारी यः 240, 6

उत्तम चापि मानुष्यं 244, 4.
 ऋणं दत्त्वाऽधिकं वृद्धिं 240, 3.
 एवं पापविशुद्धाश्च 248, 12.
 एवं योनिषु सर्वासु 244, 2.
 कालान्तरवशाद्यान्ति 244, 3.
 कुष्ठरोगेण घोरेण 244, 7.
 कृमि-कीट-पतंगानां 250, 9.
 क्षयी ज्वरी प्रमेही च 239, 15.
 जिह्वा-यक्त्रघ्नी हन्य-239, 6.
 ततः क्षितिं समासाद्य 243, 15.
 ततो मानुषतां प्राप्य 244, 6.
 तत्रानुभूय दुःखानि 248, 14
 दीपं देवगृहात् हत्वा 236, 14.
 देवद्रव्योपजीवी च 236, 7.
 देवद्रव्यं स्वयं येन 236, 8.
 देवदासोदनं भुक्त्वा 236, 12.
 देवस्पर्शं नरः कृत्वा 236, 10.
 देवावमन्ता भवति 236, 16
 द्विजस्त्वेकशक्रानां च 227, 4.
 नरकार्णवे महाघोरे 208, 7.
 निषिद्धवस्तुभोगेन 240, 1.
 निष्क्रान्ताः कीटयोनिभ्यः 243, 15.
 परवित्तं विनाशाय 239, 10.
 परेषां चेतसः क्लेश-239, 14
 परोपदिष्टज्ञानेन 240, 3.
 पशुयोनिं समासाद्य 244, 1.
 भक्तं भोक्तुमशक्तश्च 239, 13.
 मत्सरी विदकृमिश्चैव 227, 5.
 मिथ्याचारं नरेत् पश्चात् 236, 11.

मुखकृष्णवर्णी श्वित्री 239, 5.
 मूर्च्छा भ्रमी सुरदेष्टा 236, 15
 मृगदुःखमतिक्रम्य 243, 17.
 मृतपुत्रोऽप्यवन्धुः स्यात् 239, 9
 रजस्वला-जन्त्य-चाण्डाल-239, 16.
 रसज्ञाविधुरः कुम्भः 236, 9.
 व्यवहारी पुष्पवत्यां 239, 17.
 वाणिज्यलाभस्तत्रापि 240, 5.
 विचित्रा गतयः प्रोक्ताः 244, 5.
 विद्धराहो भवेन्नित्य 227, 3.
 विप्रः पञ्चमहायज्ञान् 227, 2.
 वेश्यां कुलवधु कृत्वा 239, 12.
 श्वास-कासी ज्वरी सर्व-239, 8.
 संक्रिष्टाः पक्षिभावेन 243, 16.
 सदापद्धतसर्वस्यः 236, 17.
 स भूत्वा धनिनां वंशे 240, 4.
 सर्वाङ्गकुटी तिमिरी 236, 13.
 सर्वाङ्गरेणी पापात्मा 240, 7.
 घुरापः प्राप्यते योनिं 250, 10.

८६. श्रुतिः—

तस्य तावदेव 275, 10

८७. पदत्रिंशन्मतम्—

अपदस्य सुवर्णस्य 83, 1.
 ऊर्ध्व प्राणान्निकं श्रेयम् 89, 4.
 ऐन्दवेन मृगारेष्ट्या 115, 16
 कुर्यात् सान्तपनं कृच्छ्र 87, 19
 गायत्र्यष्टसहस्रं च 87, 15.
 गोमूत्रस्यावकाहारः 93, 2

गौरसर्पपमात्रे तु 87, 16.

चाण्डाल-139, 6. .

चान्द्रायणं प्रकुर्वीत 73, 8.

देव्या लक्षजेपेनैव 115, 17.

गवित्रेष्ट्या विशुद्धयन्ति 115, 15.

बालाग्रमात्रेऽपहते 87, 12.

भिक्षामात्रे गृहीते तु 116, 10.

यवमात्रसुवर्णस्य 87, 17.

राजसर्पपमात्रे च 87, 14.

लिक्षामात्रेऽपि च तथा 87, 13

सुवर्णकृष्णलं द्वयम् 87, 18.

सुवर्णस्यापहरणे 88, 3.

पण्डं तु ब्राह्मणं हत्वा 73, 7.

८८. संवर्तः—

अनेन तु विधानेन 58, 15.

ख्यापयन्नात्मनः पापम् 58, 14

चातुर्वर्ण्यं चरेद्भैक्ष्यम् 58, 11.

ततो मुसलमादाय 85, 12.

ब्रह्मणस्तु वनं गच्छेद् 58, 8.

ब्रह्महा द्वादशांशानि 57, 11.

भिक्षार्थं विचरेद् माम् 58, 10.

भैक्ष्यं नैव ममादाय 58, 12.

यदि जीयति स स्मेनः 87, 13

यनरासी क्षप स्पृश्येत् 58, 13.

यन्यान्पेय कलान्यभ्रम् 58, 9.

स कुर्यात् कृच्छ्रमभ्रान्तः 129, 13.

सन्ध्यामापदि नोपास्ते 148, 14

सह्यस्य दुर्मतिः कश्चित् 129, 12.

सावित्र्यष्टसहस्रं तु 143, 15 .

संकटे विपमे चैव 89, 9.

हृद-पट्टनमार्गे च 89, 10.

८९. सुमनुः—

अत्यर्थं निर्गुणो विप्रो 62, 2.

अधःशायी 72, 13.

अप्स्वग्नौ वा 141, 5.

अश्वमेधावभृथ-83, 15.

केश-दमभु-नखादीनि 62, 7.

क्रोधाहै प्रियते यस्तु 62, 3.

गच्छेद्वापि विशुद्धचर्यं 61, 13.

तप्तकृच्छ्रेण 83, 14.

तिरस्कृतो यदा विप्रो 61, 10.

त्रैवार्षिकं व्रतं कुर्यात् 61, 12.

निर्गुणः सहसा क्रोधात् 61, 11.

ब्रह्मचर्यं चरन् विप्रो 62, 8.

ब्रह्महा 72, 13.

ब्राह्मणस्य 83, 12.

वत्सरव्रितयं कुर्यात् 62, 4.

संवत्सरे 72, 16.

सावित्र्यदत्तसहस्रं 83, 13.

९०. स्कान्दे (रेवाखण्डम्) —

अदस्या भक्ष्यमभ्राति 232, 6.

अभं पर्युपित विप्रे 232, 4.

इह जन्मनि शूद्रास्ते 224, 15.

इह मानुषलोकेऽस्मिन् 231, 6.

इह शत्रुगृहे यदाः 204, 7.

कुनखी स्वर्णहरणात् 204, 8.

गर्हदोग्धूनयादी स्यात् 232, 3.

गुरुदाराभिमर्शं च 204, 14.

जायते गृधसीयुक्तः 232, 2.

तत्र वर्षशतस्यान्ते 231, 9.

ते यान्ति नरकं घोरं 231, 8.

दश वर्षसहस्राणि 224, 13.

दुधर्मा दुर्भगश्चैव 232, 1.

नरके तेऽन्धतामिक्षे 204, 5.

पापशेषात् भवति 253, 2.

पिता माता गुरुभ्राता 231, 4.

कलान्याहरतोऽपत्यं 204, 9.

भवन्ति नादृता यैस्तु 231, 5.

बुभुक्षितेषु भृत्येषु 224, 10.

मात्सर्यादपि जात्यन्धो 232, 5.

मानकूटं तुलाकूटं 204, 4.

ये त्यजन्ति स्वकां भार्या 231, 7.

राक्षीगामी भवेदुष्टो 204, 15.

वेदार्थनिन्दका ये च 224, 14.

वेदोक्तं यः परित्यज्य 224, 12.

शत-साहस्रिकं कालं 204, 6.

श्रयोर्नी स समासाद्य 224, 11.

९१. स्मरणम् —

कर्पणकार्यार्थम् 121, 11.

तद् ब्राह्मणेन नाप्तव्यं 78, 12.

पतितं यार्जयित्वा तु 206, 1.

कल-पुनोपगान् 121, 10.

यश-रक्ष-विशानाशं 78, 11.

यमलोके तु ते घोरं 206, 7.

स्तेये ब्रह्मस्वभूतस्य 83, 13.

स्यामिनेऽपहतं देयं 93, 10.

९२. स्मृत्यन्तरम्—

- अहत्वाऽपि यथावर्णं 76, 2.
 अहानि मञ्च विप्राभ्याम् 199, 14.
 कृच्छ्रोऽप्युतं तु गायत्र्याः 197, 1.
 चान्द्रायणे पराके च 200, 8.
 धेनुप्रदानं विप्राय 197, 2.
 धेनोरभावे दातव्यं 197, 5.
 पिबतो मेहतथैव 143, 17.
 प्राजापत्यक्रियाशक्तौ 197, 4.
 प्राजापत्यं चरेद्दिप्रो 199, 13.
 प्राजापत्ये तु गामेकां 200, 7.
 प्राणायामत्रयं षट्कं 143, 18.
 प्रायश्चित्तमहोरात्रं 143, 15.
 विना यज्ञोपवीतेन 143, 14.
 संसर्गदोषः पापेषु 90, 15.

९३. श्वप्राभ्यायविदः—

- अयगूहति यं स्वमे 3, 7.
 आरोहणं गोवृष-कुञ्जराणां 3, 2.
 कृष्णाम्बरधरा नारी 3, 6.
 विष्टाऽनुलेपो रुदितं मृतं च 3, 1.

९४. शरीतः—

- अकुरुः 187, 4.
 अमये 187, 14.
 अय तुलाम् 187, 5.
 अय ब्राह्मणस्य 153, 1.
 अघातः 184, 5.
 अधर्माय 184, 11.
 अनाभमी 185, 6.

- अनुयोगप्रदानेन 128, 8.
 अनृताभिर्शतनाक्रोशे 151, 2.
 अन्यत्र 150, 3.
 अपि चन्दनवृक्षस्य 186, 8.
 अप्रतिप्राह्यमादाय 184, 8.
 अभठ्यभक्षः 252, 16.
 अलक्ष्मीं कालकर्णीं च 193, 8.
 अस्माकं सम्पदं ब्रूहि 187, 11.
 आखोर्भूत्र-पुरीषं च 185, 3.
 आचाममय पिण्याकं 184, 12.
 आचामस्तानि निर्हन्ति 185, 1.
 आयाज्ययाजनं कृत्वा 184, 7.
 आराम-तटाको-120, 6.
 आपादद्यां 189, 5.
 आहारेषु च ये दोषाः 185, 5.
 इन्द्राय 188, 4.
 उपकुर्वाणस्तु यत् कुर्यात् 49, 14.
 ऋषिसत्यं 187, 5.
 एकविंशतिरात्र तु 151, 3.
 एतत् कृच्छ्रं तुलापुरुषं 184, 10.
 एवं त्वाह 213, 5.
 एवं 217, 5.
 कनका-ऽश्व-तिला गावो 185, 8.
 कन्यादुषी 183, 2.
 कुनली 217, 2.
 कुबेराय 188, 3.
 कुष्माण्ड-189, 7.
 खरोद्गमुखसंस्पृष्टम् 185, 6.
 क्षत्रियामिवादाने 149, 17.

गणाधिपति 194, 5
 गन्धोद्गीरमयौ कार्यौ 186, 1.
 गुड-तिल-119, 11.
 घृतं यवा मधु यवाः 199, 5.
 तद्वेण तानि निर्हन्ति 185, 7
 ततोऽग्नौ 192, 20
 तथा शय्याऽऽरूढ-149, 19
 तयोर्णा-केश-120, 1
 तदेतानि 213, 2
 तदेव 193, 1
 तदेव द्विगुणं कुर्याद् 49, 15
 तस्यालाभि तुला कार्यौ 186, 9
 तुलायै 188, 11
 तुलापुरुषाय 189, 1
 तेनायसीं मुकृतां कारयित्वा
 186, 5
 तैक्ष्ण्यं च दारुणं चैतत् 185, 2
 ज्यहं ज्यह प्रयुज्जानो 184, 18.
 ज्यहं साय ज्यहं प्रातः 170, 11
 त्रिरात्रमेव 194, 1
 त्रिवर्षोत्सन्ने 108, 10
 त्रिभारित्वा 189, 4
 द्वादशरात्र 194, 3
 द्वितीय 189, 3
 द्वितीयेर्गतकृच्छ्रं 135, 7
 द्विवर्षोत्सन्ने 108, 9
 दृष्ट्यपहतरी 247, 4
 देशानां सम्पद ब्रूहि 187, 8
 देव्यै 188, 5

देव्यै पुनरापमनाय 189, 1
 धर्माय 188, 9
 नदीमृत्तिकया वापि 186, 2
 नमो रुद्राय 193, 13
 नाऽकृत्वा लभते किञ्चित् 247, 7
 निःसृतानां 194, 4
 निर्णोदः सर्वपापानां 183, 4
 परदुःखदायिनो 247, 2
 परं ज्यहं वायुमक्ष 170, 12
 परं चैव लघुं मन्येत् 187, 13
 परातिरक्ताः 247, 3
 पारुष्यमनृतं 212, 18
 परोपतापनं 213, 1
 पिण्याकस्तानि निर्हन्ति 183, 4
 पूतस्तदहरेव स्यात् 75, 8
 प्रतिश्रुत्यानृतं ब्रूयात् 43, 8
 प्रायश्चित्तेऽप्यवसितै 75, 7
 ब्रह्मघ्नः 247, 2
 ब्रह्मणे 188, 4
 ब्रह्महत्यां 185, 10
 ब्राह्मणानां परीवादे 193, 12
 बीजानां सम्पर्दं ब्रूहि 187, 9
 भगवते 187, 1
 भृतकाध्यापनं कुर्यात् 123, 7
 मणि-वासो-116, 7
 मत्स्य-मांस-120, 2
 महापशुर्धेन शरेण विद्धः 186, 1
 महाविनायकाय 188, 8
 माता-पित्रोरष्टभूपां 194, 9

मासं गोमूत्र-183, 8.
 य आत्मकृतैः 192, 18
 यदन्न पीड्यते येन 247, 6
 यदानु गुरुमात्मानम् 187, 12
 यः पूरुषः 186, 10.
 यवोऽस्ति धान्यराजो वा 193, 3
 योऽश्नीयात् 194, 7.
 रहस्ये 153, 2
 राक्षां च सम्पदं ब्रूहि 187, 10
 लाक्षा-लवण-119, 12
 वक्रतुण्डाय 188, 8.
 याचाकृत कर्मकृत 193, 7
 याचा कोयेन मनसा 184, 14
 वाचोपहर्तारो 247, 5.
 वायवे 187, 14
 वासुकये 188, 2
 विनायकोपसृष्टस्य 184, 9.
 विनायकाय 188, 7
 विद्यां पश्यति 194, 6
 विद्याधिपतिं 194, 7
 वैद्यस्यापि 149, 17
 शरीरेणैव 213, 8
 शूर्पं च 193, 2

अत्यमाणे 193, 13
 भोत्रापहर्तारो 247, 4
 भ्र-सूकरावलोढ च 193, 10
 शूद्रस्याभिवादाने 149, 18
 सकृत् 189, 2
 स तप्तकृच्छ्रसहित 43, 9
 समरात्रं 194, 3
 सर्वं पुनाति धर्मात्मा 185, 9
 सर्वं पुनन्तु मे पाप 193, 6
 सर्वाभक्ष्य-212, 15
 सवत्सरोत्सव्ने 108, 8
 सालकट 188, 6
 सुरापो 252, 16
 सुवर्णस्तेयं वास्यत्व 193, 11
 सूर्याय 188, 1
 सोमाय 188, 1
 सौवर्णीं राजती वाऽपि 186, 7
 स्यावर-सरोरुपादीनां 124, 2
 स्वत एहि 186, 12.
 स्वर्गद्वारमिदं पुण्यं 184, 11
 स्वागतम् 187, 1
 त्रिङ्गु-गुग्गुल- 120, 4
 हीनमानो 120, 9

THE GENERAL INDEX OF QUOTATIONS

occurring in

MĀDHAVĀCHARYA'S COMMENTARY

on the

PARĀSARA DHARMA SAMHITĀ,

Vols I—II.

अ—

अक —

अकर्ममामनदकाम् V I, P I, 457, 8	अकारणपरिव्यक्ता V I P II, 300, 15
अकल्पिताज्ञातुश्च V I, P I 40, 7, 2	अकारणाद्धर्मपत्नी V II, P II, 239 11
अकर्मले समिद्धामि V II, P I 192 93	अकारणोऽप्य नामाऽन्ते V I, P I, 324 2
अकामकृतपापाना V II, P I, 200, 9	अकार्येणोऽप्युत्तरे च V I, P I, 84, 8
अकामन कृते पापे V II, P I 201, 12	अकार्ये कारणेत्पापा V II, P II, 228, 9
अकामत कृते पापे V II, P I, 200, 5	अकार्यकारिणस्तेषा V II, P I, 285, 15
अकामतस्तु राजन्यं V II, P I, 96, 9	अकार्यकारिणस्तेषा V II, P II, 63, 1
अकामतस्तु यो विप्र V II, P I 308, 6	अकिञ्चनमसम्बन्धम् V I, I I, 398, 19
अकामत स्त्रिय हत्वा V II, P I, 103, 8	अकुर्वन् प्रत्ययैति V II, P I, 8, 7
अकामतस्त्रिरात्र स्यात् V II, P II, 143 11	अकुर्वन् विहितं कर्म V I, P I, 54, 4
अकामतस्त्रिरात्र स्यात् V II, P II 143, 3	अकुर्वन् विहितं कर्म V II, P I, 7, 19
अकामादा सकामादा V II, P I, 252 10	अकुर्वन् विहितं कर्म V II, P I, 6, 17
अकामासन्नभोजी स्यात् V II, P I, 111 13	अकृत मद्विजानीयान् V I, P II, 116 14
अकामासन्नभोजी प्रायश्चित्तम् V II, P I, 14 11	अकृत मद्विजानीयान् V I, P II, 446, 12
	अकृत मय्य मय्यार्थे V I, I I, 48 9
	अकृत मय्य मय्यार्थे V I P I 46, 7

अकृत्वा खलयत्त नृ V II, P II, 238, 9	अक्षार-लक्षण कृत् V II, P I, 247, 9
अकृत्वा तत्पञ्चामादि V II, P II, 232, 11	अक्षार लवणाक्षा इष्ट V I, P II, 293, 11.
अकृत्वा त्वन्यजापाने V II, P II, 241, 13	अक्षीणाश्चैव गोपाताद् V II, P I, 155, 10
अकृत्वा देवकार्ये च V II, P II, 220, 9	अक्षत्राणामपा नास्ति V II, P I, 154, 18
अकृत्वा देवपूजा च V I, P I, 215, 6	अक्षोभ्यानि तडागतानि V II, P I, 153, 1
अकृत्वाऽन्यतम यज्ञ V I P I, 168, 10	अक्षो पञ्चदर्शी चैव V I, P I, 367, 18
अकृत्वा पादयो शौचम् V I, P I, 247, 17	अक्रोधना सुमसादा V I, P II, 74 17,
अकृत्वा नैक्ष्यचरणम् V I, P II, 44, 7	अक्रोधनै शौचपरं V I, P II, 365, 8
अकृत्वा नैक्ष्यचरणम् V II, P II, 130 12	अक्रोधनो रतात् सम्यक् V I, P II, 424, 6
अकृत्वा वपन लेपा V II, P I, 290, 10	अक्रुद्धः V II, P II, 187, 4
अकृत्वा वर्णसयोग V II, P II, 241, 15	अक्रुध्यन्तोऽनसूयन्त V I, P I, 144, 13
अकृत्वेव निवृत्ति यः V II, P I, 376, 11	अक्रुद्धेन शरीरस्य V I, P I, 338, 15
अकृष्ट मूल फलम् V I, P II, 138, 7	
अक्षता च क्षता चैव V I P II, 58, 1	अग.—
अक्षताभि सपुष्पाभि V I, P II, 398, 2	अङ्गप्रत्यङ्गसम्पूर्णे V II, P I, 266, 6
अक्षताया क्षताया वा V II, P I, 47, 18	अङ्ग वङ्ग-परलिङ्गाश्च V II, P II, 147, 6
अक्षता सिकता लाजा V II, P I, 192, 9	अङ्गान्यत्र शिरो हस्तौ V II, P I, 165, 13
अक्षताला च गूणहीयात् V I, P II, 164 8	अङ्गाना तु पराक स्यात् V II, P II, 119, 5
अभ्यस्य नत्र वत्त स्यात् V I, P I, 70, 5	अङ्गानि विमृशजस्य V I, P II, 444, 10
अभारद्वयमभ्यस्य V I, P I, 176 16	अङ्गार तुष कीना अस्थि V I, P I, 228 6
	अङ्गार तुष केशा अस्थि V II, P I, 104, 2

- अङ्गुल्यमे लिखत वाऽपि V. II, P. I,
302, 10.
- अङ्गुल्या जपसंख्यानम् V. I, P. I.,
309, 4
- अङ्गुष्ठमात्रं पुरुष V. I, P. I, 421,
3.
- अङ्गुष्ठं पुष्टिं प्रोक्तं V. I, P. I.,
206, 8
- अङ्गुष्ठं मासं विद्यात् V. I, P. I,
309, 17.
- अङ्गुष्ठमूलस्य V. I, P. I, 235, 14.
- अङ्गुष्ठाऽनामिकाभ्यां तु V. I, P. I.,
238, 2.
- अङ्गुष्ठेन जपेज्जप्य V. I, P. I,
310, 2.
- अङ्गुष्ठेन विनाऽभाति V. I, P. II,
125, 7.
- अङ्गुष्ठेन प्रवेदिन्या V. I, P. I, 238,
1.
- अङ्गुष्ठेन विना जप्यं V. I, P. I,
310, 3
- अगनेऽति रक्षोक्कन्दां V. I, P. II,
320, 5.
- अग्न्यागमने चैव V. II, P. I.,
307, 17
- अग्न्यश्च सारं पूरं V. I, P. II.,
394, 12
- अग्निसिंहाश्वभैव V. I, P. I,
441, 18.
- अग्निसिंहसिंहश्वानलय V. I, P. I,
433, 13.
- अग्न्यग्नीनां गौधन्या V. I, P. I,
109, 9
- अग्न्याग्नीनां V. I, P. II, 300 C
- अग्न्याग्नीनां वा V. I, P. II,
225, 12.
- अगारवाही गरुड V. I, P. II,
350, 17
- अगारवाहिनश्चैव V. I, P. II.,
358, 9
- अगुहं क्षत्रियाणां च V. II, P. I,
231, 9
- अगोष्ठ्यं च यच्छास्त्रं V. I, P. II,
369, 5.
- अन्नं आवाहि V. I, P. II, 135, 17.
- अन्नये V. II, P. II, 187, 11
- अन्नये V. II, P. II, 287, 17
- अन्नये चैव गोमास्य V. II, P. I,
437, 17.
- अन्नये पवमानाय V. II, P. II,
245, 6
- अन्नयो यश्च ह्यन्ते V. II, P. I.,
302, 9
- अग्निं परिमता या च V. I, P. II,
57, 11
- अग्निं प्रत्येद्यात् V. I, P. II, 454 3
- अग्निं वै जातं पाप्मा जपान् V. II,
P. I, 222, 15
- अग्निं स्वात्मनि सन्त्याप्य V. I, P. II,
156, 11
- अग्निं दत्तं यद्विद्वत् सती V. I, P. I,
321, 10
- अग्निना ऽऽदिष्य V. I, P. I,
118, 3
- अग्निना भस्मना चैव V. I, P. I,
429, 10
- अग्निना भुगुणादेन V. II, P. I,
21, 29
- अग्निदत्तं यन्मया V. I, P. II,
140, 16
- अग्निदत्तं यं कुर्वान् V. II, P. II,
8, 3
- अग्निं यद् V. II, P. II, 105 1
- अग्निं वाद् V. II, P. II, 105 1

- अग्निमीळे V II P II, 135, 13
 अग्निमेव तदादिस्थेन V I, P I
 118, 2
 अग्निराप्याययस्वन्नम् V I, P I,
 433, 7
 अग्निर्वा V I, P I, 47, 6
 अग्निर्वा कृतम् V I, P I, 118, 2
 अग्निर्विष्णु प्रजापति V I, P I
 351, 3
 अग्निर्हि प्राण V I, P I, 155, 13
 अग्निश्च V I, P I, 50, 8
 अग्निष्वात्ता सोमपश्च V I, P I,
 350, 16
 अग्निष्टोमाऽयमग्निष्टोम V I, P II,
 V I, P I 141, 2
 अग्निष्वातोऽत्यग्निष्टोम V I, P II,
 18, 15
 अग्निस्त सोचयामास V I, P II,
 40, 9
 अग्निरात्र भवेदास्य V. II, P II,
 227, 12
 अग्निमान ह्यकाले च V I, P II,
 159, 9
 अग्निमानदक्षताभ्य V I, P I
 280, 16
 अग्निष्टोत्रविनाशो नु V. I, P II,
 170, 1
 अग्निष्टोत्रहण्यथा V. I P. I,
 135, 5.
 अग्निष्टोत्राद्यनुष्ठानार्थं V I, P II
 231, 12
 अग्निष्टोत्रादियस्तु V I, P II,
 117, 3
 अग्निष्टोत्रादिमुष्णं V I P II,
 117, 10
 अग्निष्टोत्रादिशोभार्थं V I, P II
 210, 10
 अग्निष्टोत्रादिरात्रं पुनः V II, P
 I, 52, 12
 अग्निहोत्र्यपविध्यामीन् V II, P II,
 108, 2
 अग्निहोत्र्यपविध्यामीन् V II, P
 II, 108, 4
 अग्नीनात्मनि वित्तानान् V. I, P II,
 145, 18
 अग्नीनात्मनि संस्थाप्य V I, P II,
 154, 18
 अग्नीन्वाऽप्यात्मसात्कृत्वा V I,
 P I 145, 19
 अग्नीन्वाभ्यैश्वर्यार्था V I, P II,
 14, 17
 अग्नराय V I, P I 105, 6
 अग्नेरिव शिखानाऽप्या V I, P II,
 169, 4
 अग्नेरेवास्य V II P II, 283, 11
 अग्नेर्गवामथात्मन् V I, P I, 239, 4
 अग्नेर्दृषणुक्तस्य V II, P I, 192,
 15
 अग्नीकरणक्षेपे नु V I, P II 112,
 12
 अग्नीकरणवत्तत्र V I, P II, 415,
 15
 अग्नीवरिस्थजादाय V I, P II,
 111, 10
 अग्नी क्रियायता देवा V I, P I,
 317, 5
 अग्न्यगार जलान्ते वा V I P I,
 307, 9
 अग्न्यभाष स्मृतन्तावत् V I
 P II 414, 1
 अग्न्यभाष नु विप्रस्य V. I, P II,
 413, 17
 अग्न्यभाष नु विप्रस्य V. I, P II,
 413, 14
 अग्न्यर्थं लीरितं वाजि V I, P
 II 112, 22
 अग्न्याभाष नु यथाऽप्य V I, P I,
 112, 11

अग्न्याधानाऽभिषेकादौ V. I., P. I., 461, 12	अघमर्षणमित्येतत् V. II., P. II., 190, 10
अग्न्याधेयमग्निहोत्र V. I., P. I., 163, 13	अघमर्षणसूक्तेन V. I., P. II., 276, 17.
अग्न्याधेयोऽग्निहोत्र V. I., P. II., 19, 12	अववृद्धिमशशौच V. I., P. II., 264, 21
अग्न्युत्सादी V. II., P. II., 258, 12	अपानां यौगपद्ये तु V. I., P. II., 265, 13
अग्निं शुचिब्रततम V. II., P. I., 135, 1	अपनेनस्वी V. II., P. II., 86. 3
अग्निं शुचिब्रततम V. I., P. I., 66, 12.	अग्नेय V. II., P. II., 136, 8
अथ चतुर्होतीकृत्य V. I., P. I., 392, 13	अच.—
अथ यथा यथाऽनग्नि V. I., P. II., 356, 5	अचालयित्वा तस्याथ V. I., P. II., 435, 8
अथ ज्ञानुमतं कुर्यात् V. I., P. II., 356, 6	अच्छिन्नाभ्यां सपचाथ V. I., P. I., 254, 7
अथ तोऽथ प्रविन्यस्य V. I., P. II., 28, 1.	अच्छिन्ननाभ्यां कर्तव्य V. I., P. II., 23, 6
अथ तो विष्णवे कल्पयामि V. I., P. I., 373, 9	अचूडायां तु कन्याया V. I., P. II., 242, 6
अथ मम चरन्तीनाम् V. I., P. I., 273, 9	अज.—
अथाम्या मृद्वेचतुस्त V. II., P. I., 193, 2	अजचरणादि द्वितीये V. I., P. II., 295, 12
अथेति धिपूषति V. II., P. I., 50, 20	अज मेधावनडाह V. II., P. I., 20, 11 .
अथ्यासतोपविष्टस्तु V. I., P. I., 426, 21.	अजस्य गो. प्रवेशाद्वि V. II., P. I., 124, 13
अथ्यो मथ्यो जघन्यथ V. II., P. II. 210, 6	अजा गावो मरिच्यथ V. II., P. I., 156, 1
अथ्या सर्वेषु देवेषु V. I., P. II., 337, 10	अजातदन्तास्तु V. I., P. II., 246, 16
अथ.—	अजातदन्ते तनये V. I., P. II., 243, 14
अथ रा केवलं अदन्ते V. I., P. I., 217, 10	अजातदन्ते तनय V. I., P. II., 242, 6
अथमर्षणम् V. II., P. II., 157, 1	अजातदन्तं शले V. I., P. II., 239, 9, 214, 9

अजातशत्रुः मासैर्वा V I, P. II,
238, 2

अजानन्यस्तु विदूषात् V II, P. II,
235, 1

अजाविक प्रोष्ठपदे V I, P. II,
313, 5

अजाविकवधे विराच V II, P. I,
93, 1

अजाविका माहिविका V I, P. II,
358, 16

अजा-अक्षरेणुसस्पशात् V II, P. I,
188, 17

अजिह्व षण्डक पङ्क्तु V I, P. II,
185, 7

अजीर्णं सुतं हन्तुम् V II, P. I,
414, 12

अजीर्णवान् V II, P. II, 263, 7

अजीर्णं अयुदिते शान्ते V II,
P. II, 4, 1

अजीवन्त V I, P. II, 194, 5

अजीरुपादहिर्जुह्वय V I, P. I,
357, 17

अजाणी सन्धिनीन्तीर V II, P. I,
405, 9

अज हि बालविर्याद् V I, P. I,
334, 12

अजानात्मादय विष्णुश्च V II, P. I,
369, 19

अजातकुल-नामान V I, P. I,
399, 3

अजातकुल-नामान V I, P. I,
398, 17

अजानाद्यदि वा मोहात् V I, P. I,
259, 6

अजानात्पक्षेऽपि वा V II, P. I,
427, 11

अजानादुज्जते विद्याः V II, P. I,
418, 10

अजानादुपदेष्टव्य V II, P. I, 234,
8

अज्ञो भवति वै बालः V I, P. I,
334, 10

अट्.—

अटव्यां धे समुत्पन्ना V I, P. II,
392, 2

अट्यो पर्वता पुण्या V I, P. II,
803, 10

अस्ते प्रथिवीं सर्वा V I, P. II,
338, 12

अण्.—

अण्डान्या वर्जित लिङ्गम् V II, P.
I, 322, 8

अणीयान् धुरधातया V I, P. I,
89, 9

अर्त.—

अत ऊर्ध्वम् V I, P. II, 167, 14

अत ऊर्ध्वम् V II, P. II, 246, 9

अत ऊर्ध्वम् V II, P. II, 109, 4

अत ऊर्ध्वं काल V II, P. II.,
109, 6

अत ऊर्ध्वं त्रयोऽप्येते V I, P. I,
131, 11

अत ऊर्ध्वं त्रयोऽप्येते V I, P. I,
53, 8

अत ऊर्ध्वं न कर्तव्यम् V I, P. II,
329, 20

अत ऊर्ध्वं न शेष इत्यात् V II,
P. I, 424, 4

अत ऊर्ध्वं प्रवक्ष्यामि V II, P. I,
216, 8

अत ऊर्ध्वम् V II P. II, 109, 5

अत ऊर्ध्वं यतोऽपरीत V I, P. II,
170, 11

अत एव च निरवशम् V I, P. I,
113, 13

अत एव्यामि- V I, P I, 58, 17	अतिमानप्रवृत्तस्तु V II, P II, 234, 11
अतिकृच्छ्रं चरेत्तत् V II, P I, 460, 3	अतिरात्रे शोडशिन V I, P II, 373, 13
अतिकृच्छ्रं च रुधिरं V II, P I, 459, 8	अतिवादास्तितिक्षेत V I, P II, 194, 7
अतिकृच्छ्रं चरेद्धृक्त्वा V II, P I, 372, 15	अतिवाहिकसप्तस्तु V II, P II, 208, 9
अतिकृच्छ्रं चरेदात्ता V II, P I, 49, 14	अतिवृद्धानभार्याश्च V I, P II, 355, 4
अतिकृच्छ्रं तप्तकृच्छ्रं V II, P I, 323, 15	अतिवृद्धानतिकृशात् V II, P I, 254, 5
अतिकृच्छ्रं पर्णकृच्छ्रं V II, P II, 203, 9	अतिश्रेष्ठ विपुलाश्च V I, P I, 434, 15
अतिक्रम्य द्विभवरान् V I, P II, 348, 10	अतीक्ष्णेनाऽभ्युपायेन V I, P I, 461, 8
अतिक्रम्य महारौद्रं V I, P II, 348, 15	अतीतकालं सुदृष्टात् V II, P II, 109, 14
अतिथिं V II, P II, 237, 8	अतीतज्ञ स्मरिङ्गोद्यात् V I, P II, 196, 11
अतिथिपहणार्थाय V I, P II, 393, 6	अतीति दशरात्र V I P II, 234, 7
अतिथिं चाऽऽगतं तत्र V I, P I, 440, 2	अतीतिऽब्देऽपि कर्तव्यं V I, P II, 234, 19
अतिथिं पूजयेद्यस्तु V I P I, 216, 10	अत्रापि पित्रगीता V I, P II, 307, 7
अतिथिर्यस्य भग्नाशो V I P I, 115, 10	अद्वयस्तत्र येऽस्य स्युः V I, P II, 325, 20
अतिथिर्गृहमभ्येत्य V I, P I, 215, 14	अतैजसानामेव V II, P I, 149, 21
अतिथिर्यस्य भग्नाशो V I, P I, 403, 1	अतैजसानि पाषाणि V I, P II, 191, 6
अतिदाहातिदोहाभ्या V II P I, 273, 4	अतो दिवा वा रात्रौ वा V II, P I, 167, 10
अतिदूरागत आन्त V I, P I, 397, 3	अता न रोहितव्यं हि V. I, P II, 292, 20
अतिवाह्यश्च पारोक्ष V II, P I, 254, 2	अताऽन्यथा तु मानुष्ये V I, P I, 184, 10
अतिपातकिनस्त्वेते V II, P I, 320, 11	

अतोऽन्यथा तु सद्येन V I, P I,
354, 18

अतोऽन्यथा सङ्करकारणानि V II,
P I, 326, 10

अतोऽन्येय च भुक्त्वात्र V II, P I,
426, 4

अतो बालतरस्यास्य V II, P II,
64, 2

अतो विवर्जयेत् प्राज्ञो V I P I,
194, 10

अत्र कूर्चं ददाति V I, P I 373, 7

अत्र च पित्रगाथा भवति V I,
P II, 419 2

अत्र पितर V I, P II, 432 9

अत्र पितरो मादयध्व V I, P II
432, 6

अत्र स्थानानि कल्पयति V I, P I,
373, 8

अत्र होष्यदपत्य भवतीति V II, P I,
104, 2

अत्राय स्थानानि V I, P I,
369, 15

अत्रिरवशादीर्घाय V I, P I, 11, 5

अनिर्वलितं रुदय V I, P II
71, 15

अत्यक्ताप्रस्तु पिण्डोमिति V I,
P II, 414, 14

अत्यन्तमलिनं काया V I, P I,
259 15

अत्यन्तरोमयुनाह V I, P I,
133, 14

अत्यन्तं हुक्तमाययात V I
P II, 383, 18

अत्यर्थं निर्युणा दिशो V II, P II,
62 2

अत्यर्थं निर्युणा दिशः V II, P II
62 2

अत्यर्थं यद्वज स्त्रीणा V II, P I
165, 17

अत्यस्करैरिह्यैस्तु V II, P II,
277, 2

अत्युद्यमतिहस्व च V I, P II,
73, 8

अत्युष्णं सर्वमन्नं स्यात् V I P II,
427, 17

अत परतु छन्दसि V I, P II,
135, 5

अत काम्यानि वृक्ष्यानि V I, P II,
315, 7

अत पर प्रवक्ष्यामि V I P II,
193 13

अत पराशरो नाम V I P I, 74 3

अत सुतेन कर्तव्य V I, P II,
446 21

अथ.—

अथ V II, P II, 189, 17

अथ काण्डश्वधीनेतान् V I P I,
357, 5

अथ कापायवासा V I P II,
178 18

अथ केशवाहिनामनि V I P I,
370, 21

अथ कृच्छ्राणि भवन्ति V II, P I,
30 1

अथाभरेण स्वात्मानं V I P I,
432 4

अथ खल्वयं पुरुषो V II, P I
10 18

अथ गङ्गा V II, P II, 201, 12

अथ गुरुत्वरूप- V II, P II 167 16

अथ चाद्रायणम् V II P I, 304 2

अथ चन्द्रन्तरा प्रमीयन् V I P II,
266, 21

अथ चन्द्रन्तरा प्रमीयेत V I, P II,
266 22

अथ तुनाम् V II P II, 167, 5

अथ वक्षिणत V I I I 352 7	अथवा यद् गुरुर्भूयात् V II I I 40 17
अथ स्वप्रतिष्ठाया V I P II 258 8	अथ वै ब्रह्महत्याया V II P II 99 2
अथ पुनर्प्रेती V I P II 151 12	अथ व्याहृतिभिर्निर्गोत्व व्यवहारोत्तरेत अण्डेशाय V I I I 8 4 1
अथ पुरुषस्य काम V II P I 14 16	अथ व्याहृतिभिर्निर्गोत्व व्यवहारोत्तरता विष्णुकसेनाय V I I I 370 6
अथ बलिहरणम् V I I I 384 1	अथ आश्रममावास्याया V I I II 322 3
अथ ब्राह्मणस्य V II P II 153 1	अथ संवत्सरे पूर्णे V I I II 451 11
अथ यदि गृह्यऽमी V I I I 314 10	अथ सविण्डीकरणम् V I I II 451 6
अथ यदि ते V I I I 140 15	अथ सविण्डीकरणम् V I I II 451 8
अथ यदि दशरात्र V I I II 26 4	अथ सर्वानि धान्यानि V II P I 366 1
अथ यदि याता V I I I 349 10	अथ सायंप्रात V I P I 380 14
अथ यस्य V II I II 12 8	अथ साविर्वा V I I I 343 14
अथ यस्य पिता V II P II 121 19	अथ सावित्र्या V I P I 370 2
अथ यामन्त्रे V I I I 173 17	अथ सीमन्तोन्नयन V I I II 21 7
अथ योऽयमतिर्यग्भूषम् V I P I 126 11	अथ स्वप्रा V II I II 2 9
अथ योऽयमवाञ्छम् V I I I 126 12	अथ स्वागतनाभिनन्दति स्वागतमथुना V I P I 369 11
अथ यो ह खलु वा V I P I 106 10	अथ स्वागतनाभिनन्दति स्वागतमनु स्वागत V I P I 33 4
अथर्वशिर V II P II 157 10	अथ ह खलु वा V I I I 106 11
अथर्वशिरस चैव V II I II 159 8	अथ ह यातृवल्क्यस्य V I I I 11 6
अथर्वशिरसाऽभ्येता V I I II 342 15	अथ ह्येन विदग्ध V I I I 205 10
अथर्वशिरसीऽभ्येता V I P II 341 11	अथागच्छेत बोद्धाया V I I II 34 5
अथर्वशिरसीऽभ्येता V I I II 144 13	अथाऽऽगन्धगृहे दिप्र V I P II 311 6
अथ वा V II I II 122 "	
अथवा श्वतुर्विंशतिवर्षाणि V I I II 197 13	
अथवा द्वेदमीशानि V I I I 372 5	
अथवा पादमात्रेण V II I II 196 14	

अथाऽऽचम्य निरुद्धास्तु \ I P
II 122 13

अथाऽऽचान्तेषु चाचम्य V I P II
434 6

अथाता \ I P I 38 7

अथाता महापुरुषस्य \ I P I
369, 1

अथाता महाद्वयस्याहरह \ I P
I 372 17

अथात \ II, P II 156 11

अथात \ II, I II 181 5

अथात पङ्क्तिपादना भवन्ति \ I
P II 42 5

अथात पतता पुता \ II I II
208 6

अथात प्राणादिति \ I I I, I,
117 10

अथात सन्ध्यापासनविधि \ I P
I 991 12

अथातश्चान्द्रायणम् \ II P I 299
10

अथात स्वाध्ययापाकम् \ I I
II 127 5

अथादित्यस्यान्तमयान् \ I P II
158 17

अथानवेक्षमस्याप \ I I I II
-37 18

अथापकृत्य विष्णुम् \ I I I
226 9

अथापरं \ II P II 174 4

अथापरं स्वह \ II, P II
174 5

अथापरं स्वहम्पु \ II I II
174 6

अथापरं परिव्राजयन्ति \ I P
II, 170 6

अथाऽर्णविकराणि \ II P II
153 15

अथाऽर्णोपापयन् \ I P II 207
14

अथाष्टभिर्नामधेयै V I, P I 341
18

अथेतरथा पगूना \ I P I,
52 6

अथैकोद्विमेक \ I P II 147,
20

अथैतानुप्रतिष्ठत \ I P II, 133,
18

अथैन स्नापयति \ I P I 370 8

अथैन स्नापयित्वा \ I P I,
374 2

अथात्तरत \ I P II 67, 15

अथात्कृतपणम् \ II, I II 171
12

अथापतिष्ठेदादित्यम् \ I I I
297, 1

अथापनयनम् \ II I II 1-2, 3

अथ —

अथ ऽपान दण्डयन् राजा \ I I
I 16 3 1-2 C 147, 3

अथक्षाना जायन्ते \ I I I 176
14

अथक्षाननिरत \ II I II
211 3

अथक्षाननिरत \ II P II
29 6

अथक्षानामुपादान \ II I II
112 7

अथक्षानायी \ II I II 208 12

अथक्षान्यमिहीनस्य \ I I II
78 15

अथक्षान कर्षको वति \ I I II,
14 16

अथक्षान्याऽमि विप्रभ्य \ II P II,
222 1

अथक्षान विप्र वक्ष्य \ L, P I
434 13

- अद्वत्वा भक्ष्यमप्राप्ति V. II, P II, 232, 6
 अद्वत्वा ये तयाऽमन्ति V. II, P II, 230, 4
 अद्वत्ते तु. निराशास्ते V. I, P. I, 362, 17
 अदीयमाना भर्ताम् V I, P II, 81, 8
 अदीर्घसूत्र स्मृतिमान् V I, P I, 462, 13
 अदुष्टश्चेद्गरो राज्ञा V I, P II, 90, 2
 अदृष्टमङ्गिर्निर्गन्तः V II, P I, 196, 7
 अवेशकाले यद्दानम् V I, P I, 184, 3
 अवैद्यं तद्विज्ञानयित्वा V I, P I, 388, 6
 अद्भ्यः प्रथिवी V I, P I, 105, 7.
 अङ्गिर्वाचा च दत्ताया V I, P II, 93, 3
 अङ्गिस्तु प्रकृतित्स्यामि V I, P I, 236, 6
 अङ्गिस्तु प्रोक्षणं शीघ्रं V II, P I, 177, 7 148, 15
 अङ्गिर्यस्तर्पयेन्नित्यं V II P, 253, 5
 अङ्गि समुद्धृताभिस्तु V I, P I, 236, 2
 अध.—
 अधर्मं वाचिकं प्राह V I, P I, 305, 2
 अधर्मानि तु शेषाणि V I, P I, 183 2
 अधर्मान्यवशिष्टानि V I, P I, 183, 10
 अधर्मा प्रोच्यते नित्यं V I, P I, 309, 15
 अधर्मा मध्यमाऽन्या च V. II, P. II, 217, 14
 अधर्माय V II, P II, 188, 1
 अधर्मोत्तम मध्यानाम् V I, P I, 272, 3
 अधर्मं धर्मवित्याह V II, P II, 229, 16
 अधर्मज्ञा गताचारं V II, P II, 235, 12
 अधर्मांश्चि पद्मभागो V I, P I, 453, 15
 अधर्मो धर्म इति च V I, P I, 88, 4
 अधर्मं प्रगृहीत स्यात् V. I P I, 475, 13
 अन्यथ जायते लोके V II, P II, 261, 1
 अन्यत् तिसृणि कार्ये V I, P I, 272, 10
 अधस्ताच्छतकृत्वा ऽपि V I, P I, 248, 1
 अधस्तात् समिध V I, P II, 66, 17
 अधस्तान्नवमान्मासान् V I, P II, 240, 14
 अधर्माधिकं तत्कर च V I P II, 134, 8
 अधिकं वाऽपि विद्येत V I P. I, 169, 8
 अधीतवेवो जपकृत् V I, P II, 147, 8
 अधीतस्य V II, P II, 99, 14
 अधिविज्ञा तु वा नारी V II, P I, 357, 11
 अधिविज्ञा तु वा नारी V I, P II, 115, 5
 अधीत्य चतुरो वसान् V I, P I, 153, 11

- अधीत्य चाधिगम्यार्थे V I, P II,
54, 2
- अधीत्य विधिवद्देशान् V I, P II,
150, 1
- अधीत्य विस्मृते वेदे V. I, P II,
358, 16
- अधीत्य शास्त्राभास्मीया V I P
I, 153, 5
- अधिविज्ञापि भर्तव्या V I, P II,
112, 1
- अधिष्ठानानि शानानां V I, P I,
180, 2
- अधीष्व भो इति श्रूयान् V I, P I,
147, 11
- अधोगतिं प्रजेन् बिभ्रम् V. I, P
II, 92, 4
- अधोच्छिष्टे स्वहोतात्रम V II P I,
163, 6
- अधोदृष्टिर्नैककृतिकः V I, P I,
168, 1
- अधोवायुसमुत्सर्गं V I, P I, 240 1
- अध शब्दाऽऽसनाः V I, P II,
293, 18
- अध चाधी V II, P II, 72, 13
- अध चाधी जटाधारी V II, P I,
320, 18
- अध्यापिता ये V I, P I, 75, 3
- अध्यापनं च वेदानां V I, P II,
83, 2
- अध्यापनं चाध्ययनं V. I, P I,
145, 15
- अध्यापनं याजनं च V I, P I,
339, 4
- अध्यापनं याजा च V I, P I,
310, 7.
- अध्यापयामास विभून् V I, P I,
331 7
- अध्यापयेत् प्रथमं V I, P II,
31 2
- अध्यात्मनिरतिज्ञानम् V I, P I,
218, 4
- अध्यात्मरतिरासीनो V I, P II,
194, 11
- अध्यायानामुपाकर्म V I, P II,
126, 19
- अध्यास्य राद्यन यान V II, P II,
146, 6
- अध्यर्धयाभाश सायं V I, P I,
297, 20
- अध्यप्यमाणं सु गुरु V I, P I,
147, 10
- अध्यग क्षीणवृत्तिश्च V I, P I,
411 16
- अध्वान प्रतिपन्नस्य V I, P I,
411, 19
- अध्वनोऽध्वगस्त विप्र V I, P I
405, 5
- अध्वर्युर्गृहपति V I, P I, 219, 4
- अन्.—
- अन्ते च वातसा त्याग V II P I
170, 1
- अन्ते पुनर्नवासी तु V. I, P I,
421, 16
- अन्तरप्रभवाणां च V II, P. I,
125, 0.
- अन्तरागमने सद्य V II, P. II,
139, 12
- अन्तरा जन्म-मरणे V. I, P. II,
263, 19
- अन्तराला बहिर्वर्णा V I, P II,
122, 4
- अन्तरा वा V II, P I, 68.
- अन्तरेण यज्ञ गच्छेत् V. II, P. II,
140, 13
- अन्तरेण यज्ञ गच्छेत् V. II, P.
II, 140, 11.

अस्तः पक्वकषायोऽसौ V. I, P. II., 155, 17.	अन्त्यजानामुच्छिष्ट- V. II, P. I., 394, 4.
अन्व-पुरप्रचारं च V. I, P. I., 469, 11	अन्त्यजेन तु सम्पर्के V. II, P. I., 34C, 11.
अन्तः प्रविष्ट. V I, P. I., 214, 10	अन्त्यजे स्नानिता कृष्ण V I, P I., 111, 15
अन्त माण्यवपत्रां च V. I, P. I., 227, 18.	अन्त्ये स्वन्त्यानाम V. I, P II., 294, 2
अन्तर्जले विद्युदुपेत V. II., P. II., 163, 2.	अन्त्य पाक्षि स्थावरतां V. II, P. II., 213, 16.
अन्तर्जालु शुची देवे V. I, P I., 234, 15	अन्त्यभाण्डस्त्रिपदा स्तेन V II, P I., 115, 4
अन्तर्वर्मे कुशाच्छिन्ने V I, P II., 406, 4	अन्त्याना भुक्तघेदे तु V II, P I 397, 6
अन्तर्दशाहे जातस्य V. I, P II 230, 17	अन्त्यावसायिनीगमने V I, P I., 308, 18.
अन्तर्दशाहे द्यौं तु V I, P II., 291, 10.	अन्त्यावसायिनां भुक्त्वा V. II, P I., 388, 2
अन्तर्दशाहे भुक्त्वात्र V II, P I., 422, 13	अन्त्यावसायिनामन्नम् V. II, P. I., 116, 10, 368, 10
अन्तर्दशाहे विमस्य V. I, P. II., 283, 13	अन्धतामिदम् V II, P. I., 19, 11.
अन्तर्दशाहे स्याता चेत् V I, P II., 263, 15	अन्धवन्मुकवत् पङ्क्तु V I, P. II., 196, 11.
अन्तर्दशाहोपरतस्य V I. I. II., 230, 20	अन्धो दीपापहारी स्यात् V. II., P II., 260, 13.
अन्तर्धाय तृणैर्मूर्ध्नि V. I, P. I., 221, 17.	अन्मिक प्रवासी च V I, P II., 334, 12
अन्तर्वत्नी तु या नारी V II, P. I, 349, 4.	अन्मिकस्तु या विप्र V I, P I., 332, 15
अन्तर्वत्नी तु द्युतिः V II, P I., 346, 8	अन्मिरनिकेत स्यात् V. I, P II., 145, 9
अन्तर्जाले भूतेषु V. I., P. I., 417, 18.	अन्मिषेष्टार्थं गृह्णिता V I, P II., 415, 9
अन्त्यवागमने मर्यादो V. II., P. II., 270, 12.	अन्मृताहिता मां च V. II, P I., 367, 20
अन्त्यजानां तु गमने V. II., P I., 106, 18	अन्मृदः शिथं द्रुतं V. I, P I., 190, 10

- अनतीतद्विषयस्तु V. I., P. II.,
 941, 15.
 अनद्वल्लमहैव V. I., P. II., 276, 4.
 अनध्यायस्तु कर्तव्यो V. I., P. I.,
 105, 14.
 अनध्यायस्तु साङ्गेषु V. I., P. I.,
 109, 2.
 अनध्यायेष्वधीतं यत् V. I., P. I.,
 154, 15.
 अनधीत्य एतौ वेशत् V. I., P. II.,
 150, 7.
 अनन्तं दुरितुर्दानं V. I., P. I.,
 186, 12.
 अनन्तमक्षयं चैव V. I., P. II.,
 338, 18.
 अनन्तरमिति विद्यात् V. I., P. I.,
 459, 14.
 अनन्तरमिति सामं V. I., P. I.,
 257, 1.
 अनन्ताश्च यथा भावा V. II., P.
 II., 214, 1.
 अनन्यपूर्विकां कान्ताम् V. I., P.
 II., 55, 2.
 अनपत्यं खेकपुत्रम् V. I., P. II.,
 106, 19.
 अनपत्यो हरिद्रश्च V. II., P. II.,
 231, 18.
 अनपाकृत्य मोक्षं तु V. I., P. II.,
 150, 4.
 अनभ्यर्थ्यादपात्रं तु V. I., P. II.,
 433, 16.
 अनभ्यसूया च तथा V. I., P. II.,
 81, 13.
 अनभ्यासाच्च वेदानाम् V. II., P. I.,
 9, 14.
 अनभिख्यातशेषस्तु V. II., P. II.,
 153, 10.
 अनभिर्वा न चाऽनिको V. I., P. II.,
 34, 19.
 अनर्चितं वृथामांसं च V. II., P. I.,
 389, 5.
 अनर्चितं वृथामांसं V. II., P. I.,
 383, 1.
 अनर्हते यदवाति V. I., P. I., 189, 9.
 अनर्हेषु च रामेण V. I., P. I.,
 180, 8.
 अनमतापि सततम् V. I., P. I.,
 380, 12.
 अनहरसमाष्टानां V. II., P. I.,
 124, 12.
 अनर्थां चैव हितायां V. II., P.
 I., 85, 9.
 अनस्थि-पाणि-पादः स्यात् V. II., P.
 II., 271, 5.
 अनस्थि द्युतमेकं तु V. I., P. I.,
 138, 9.
 अनाद्ययाय ददोष V. I., P. II.,
 91, 21.
 अनागतं तु ये पूर्वम् V. I., P. II.,
 164, 18.
 अनातुरः सति धने V. II., P. II.,
 141, 15.
 अनातुरः समरात्रम् V. I., P. II.,
 44, 8.
 अनातुरः समरात्रम् V. II., P. II.,
 130, 13.
 अनाविर्था राजन्यहिंसायाम् V. II.,
 P. I., 102, 14.
 अनाविद्या चैवम् V. II., P. I.,
 97, 15.
 अनाहताश्च यत्नैरे V. I., P. I.,
 377, 13.
 अत्र क्षेत्रं गृहं वाऽपि V. II., P.
 II., 261, 15.
 अत्रचीरो भवेद्यस्तु V. II., P. II.,
 261, 9.
 अत्र तस्य न भोक्तव्य V. II., P. I.,
 449, 12.

- अज तु सदाधि-क्षीर V I, P II, 371, 15
 अजधानादृते सर्वम् V I, P II, 417, 4
 अज इन्द्राग्रम्याऽऽहौ V I, P I, 417, 12
 अजदेर्भूणता मार्टि V II, P I, 224 12
 अजेन पूजनीयश्च V I, P I, 413, 2
 अजेनैवादिक् कुर्यात् V I, P II, 334, 17
 अज पर्युषित विभे V II, P II 24, 2
 अज पर्युषित विभ V II, P I, 227, 10
 अज पाणितल दत्त V I, P II, 416, 1
 अज पात्रे समुद्रस्य V I, P II, 365, 2
 अज पुष्टिकर न्वास्तु V I, P I, 433, 12
 अज बन्धाय मे भूमे V I, P I, 333, 9
 अज भुक्त्वा द्विजः कुर्यात् V II P I, 446 11
 अजमय हि V I, P I, 103, 20
 अजमेकादश पक्ष V II, P II, 143 7
 अजमेव पर गावा V II P I, 248, 17
 अज विद्या-मधु-स्त्रीणा V I, P I, 183, 3
 अज व्याहृतिर्भर्तृत्वा V I P I, 382, 18
 अजहीम क्रियाहीन V I, P II, 421, 4
 अजहीनो वृष्टेराद् V I, P I, 170, 2
 अजात्पुरुष V I, P I, 105, 7
 अजाक्षो V I, P I, 47, 7
 अजावहारी V II, P II, 238, 14
 अजेन चान्नस्य V I, P II, 10, 15
 अनापद्यवि धर्मेण V I, P I, 201, 15
 अनामिकाऽन्नदा नित्य V I, P I, 266, 9
 अनायासप्रदायीनि V I, P I, 434, 6, 439 7
 अनारब्धकार्ये V II, P II, 275, 5
 अनाश्रय्य सर्वकामा V I, P I, 281, 9
 अनार्तभोक्तुजेद्यस्तु V I, P I, 301, 13
 अनार्येन V II, P II 174 8
 अनापय ब्राह्मणानाम् V I, P II, 73, 7
 अनाविष्कृतपापास्तु V II, P II 154, 12
 अनाशकालिवृत्तश्च V II, P II, 130 3
 अनाश्रमी V II, P II, 135, 6
 अनाहितामिता स्तैन्यम् V II, P I, 17, 1
 अनाहितामिता V II P II, 100, 8
 अनाहितामिताऽपण्य V II, P II, 101, 6
 अनाहितामयोऽज्ञानाः V II, P I, 209, 19
 अनाहिताग्निरेकेन V I, P II, 286, 20
 अनाहिताग्नेर्वह्नाययम् V I, P I, 318, 17
 अनाहिताग्ने प्रेतस्य V I, P I, 453, 7.
 अनाहिताग्निस्त्यौपासन V I, P II, 413, 8

अनिमहाद्येन्द्रियाणा V II, P I, 7, 16	अनिमहाद्येन्द्रियाणा V. I, P I, 54, 5	अनिन्दन् भक्षयेन्नित्य V I, P I, 127, 15	अनिन्द्यजीवकेर्ना च V I, P I, 181, 2	अनिन्द्येषु विद्योहेषु V I, P II, 118, 13	अनिन्द्येनामन्त्रिते V I, P II, 306, 7	अनिन्द्यतां च मर्त्याना V I, P II, 107, 1	अनित्यो विजयो यस्मात् V I, P I, 460, 2	अनिच्छप्रलापी च V II, P II, 229, 5	अभिमान्त्रतभोजी V II, P II, 285, 9	अनिच्छितैरमाहूतैः V II, P I, 234, 17	अनिर्दिष्टाहगोत्रैश्च V II, P I, 405, 10	अनिर्दिष्टाया गो क्षीरम् V I P II, 380, 11	अनिर्दिष्टाहे पारसावे V II, P II, 421, 7	अनिर्दिष्टाहे सान्ध्यपि च V II, P I, 403, 16	अनिर्दिष्टार्थकशकान् V I P II, 387, 4	अनिर्दिष्ट्य महायज्ञात् V II, P II, 141, 14	अनिर्दिष्टे दशाहे तु V I, P II, 230, 8	अनिर्दिष्ट्य च भां प्राह V I, P I, 366, 9	अनिश्चय न भोक्तव्य V. I, P. II, 433, 13	अनिष्ट आन्ध्यनिष्टेषु V I, P I, 448, 18	अनिष्ट दुष्ट-शब्दाप्रा V. I, P. II, 303, 2	अनिष्टत्वाद्विष्टत्वाद्वा V I, P. II, 423, 12	अनिष्टत्वाद्विष्टत्वाद्वा V. I, P II, 423, 12	अनिष्टयज्ञोऽपूतात्मा V I, P I, 101, 4	अनिष्टा चैव यज्ञश्च V. I, P II, 150, 8	अनिष्टा नवयज्ञेन V I, P I, 168, 14	अनुरूपस्त्वय ज्ञेय V I, P II, 344, 18	अनुक्तनिष्कृतीनां तु V II, P I, 460, 16	अनुक्तनिष्कृतीनां तु V II, P I, 460, 16	अनुक्तनिष्कृतीनां तु V II, P I, 460, 16	अनुक्तेषु विधिं ज्ञात्वा V. II, P I, 461, 14	अनुक्तीशवशादत्र V I, P. I, 182, 8	अनुगच्छति नर्तार V II, P I, 54, 10	अनुगम्याम्भासि स्वात्मा V I, P II, 280, 20	अनुमह तु वक्ष्यामि V II, P I, 376, 2	अनुमहपर मग्ने V I, P II, 185, 6	अनुमहार्यं विप्राणा V. II, P. II, 171, 4
--	--	---	---	--	---	--	---	---------------------------------------	---------------------------------------	---	---	---	---	---	--	--	---	--	--	--	---	--	--	--	---	---------------------------------------	--	--	--	--	---	--------------------------------------	---------------------------------------	---	---	------------------------------------	---

अनुसह्यन्ति चाऽन्याऽन्यम् V I, P I 474 20	अनुयोगप्रधानेन चीन् V II, P II, 123 8
अनुच्छिद्य भवन नावन V I, P I, 426 15	अनुसगापतायौ च V I, P I, 469, 13
अनुज्ञातश्च मिधाजम् V I, P I 152 6	अनुलोमास्तु V I P II, 120, 2
अनुज्ञातस्तत कुर्यात् V II, P I 302, 12	अनुवर्त्तनमेतेषा V I P I, 332 5
अनुज्ञानेऽपि स्तु विष्ठा V II P I, 52, 15	अनुवृत्तन जीवन्ते V II P I 35, 1
अनुज्ञाप्य गुरु चैव V I, P II, 182, 3	अनुवृत्तौ च नान्वया V I. P II, 468 2
अनुसृष्टेषु न स्वायात् V I, P I 280, 15	अनुष्णानिस्फेनानि V I, P I, 236, 15
अनुद्वजकरा नृणा V I, P II 37, 9	अनुष्ठित तु यदेवै V I P II, 68 16
अनुपनीतम् V I, P II, 67, 13	अनुस्यनम् V II P II 174, 9
अनुपातकिनस्त्वन्ते V II, P II, 91, 8	अनृतं मद्यमन्थ च V I, P I, 209, 6
अनुपातकिनस्त्वन्ते V II, P I, 15, 18	अनृतं च समुत्कर्षे V II, P II, 103, 11
अनूदकमूत्र पुरीषकरणे V II P I, 330, 9	अनृतं च समुत्कर्षे V II P II 95, 7
अनूपाकृतमासानि V II, P I, 464 10	अनृतं यातिवाद च V I, P I, 480 10
अनुपतोऽपि कुर्यात् V II P II 405 15	अनृतवचनम् V II. P II, 99, 15
अनुपेनस्तु यो बालो V II P II 80 3	अनृतवाक V II, P II 257, 11
अनुबन्धं परीक्षाय V I P I, 454, 18	अनृतवाक V II P II 134, 8
अनुबन्धादिक दृष्ट्वा V II, P II, 204, 6	अनृतव्यनरास्तस्य V II P II, 42 12
अनुबन्धादि विज्ञाय V I, P II 68, 2	अनृतानिगमनाकोते V II P II 151, 2
अनुबन्धादि विज्ञाय V II P I, 235, 15	अनृती सोमप कुर्यात् V II P II 43 5
अनुभाविना च परिपावनम् V I, P II, 296, 15	अमृतमर्षो प्रादुर्भा V II P I 104 4

- अनृतेन V. II, P II, 152, 6
 अनृती तु यदा गच्छेत् V. II,
 P. II, 4, 8
 अनृण स्यात् पितृणां तु V. I, P.
 II, 465, 21
 अनृणा अथो V. I, P. II, 150,
 19
 अनेकधर्मशास्त्रज्ञ V. II., P I,
 230, 11
 अनेकानि सहस्राणि V II., P. I.,
 54, 1
 अनेकैभ्यो हि इत्तायात् V. I,
 P II, 94, 3
 अनेन तु विधानेन V II., P. II,
 58, 15
 अनेन प्रसविष्यध्वम् V I, P I,
 159, 11
 अनेन विधिना गोघ्नो V II., P. I.,
 248, 6,
 अनेन विधिना वेष्ट V I, P II,
 10, 12
 अनेन विधिना निग्य V I, P. I.,
 311
 अनेन विधिना यस्तु V II., P I,
 247, 1
 अनेन विधिना पाञ्चि V. I, P I,
 132, 13
 अनेन श्रिता वृत्त V I, P. I.,
 375, 14
 अनौद्धत्यमहीनस्य V. I, P II,
 161, 13
 अनौरस्येषु पुत्रेषु V I, P II,
 249, 12
 अनौरस्येषु पुत्रेषु V I, P II,
 270, 10
 अनौरस्येषु पुत्रेषु V I, P II,
 250, 4
 अन्ये प्रवृत्तस्य V II., P II,
 14- 11
 अन्यच्च गा-कृष्णजिन V. I,
 P II, 436, 15
 अन्यत् शारदादत्ते V II., P. II,
 211, 3
 अन्यत् V II., P II, 150, 3.
 अन्यत्र कुलदा षण्ड- V. I, P I.,
 202, 10
 अन्यच्च गर्भविभेषात् V. II., P I,
 167, 5
 अन्यच्च षडि सक्ता-ऽऽ ज्य V I,
 P. I., 422, 17
 अन्यत् इत्त आसद्वा V. I, P. II,
 425, 21.
 अन्यच्च पुनराधान V. II., P. II,
 109, 10
 अन्यत् भोजनं कुर्यात् V. I, P. II,
 279, 4
 अन्यत् माता पिता V I, P II,
 278, 9
 अन्यच्च रामभा ऽजा ऽवि- V II,
 P. I, 182, 14
 अन्यच्च सुतका ऽऽशीत्य V. I, P
 I., 302, 2
 अन्यच्च शिरण्यादिकै V. I, P. II,
 381, 18
 अन्यथा निष्कलं तस्य V. I, P II,
 117, 1.
 अन्यथा दास्यन् राजन V I,
 P. II, 7, 9
 अन्यथा वर्तमानो नो V. I, P. II,
 143, 17
 अन्यथा विप्रस्य V I, P I,
 177, 15
 अन्यथा मङ्गुर- V. I, P II,
 61, 6
 अन्यद्वयस्युक्तं मेव V. I, P I,
 223, 9
 अन्यद्वयैकस्युक्तं V II., P I,
 305, 17

- अन्यदशगता पत्नी V I, P II
439, 5
- अन्यानि V II P II, 202, 13
- अन्यानि वा पवित्राणि V II,
P II, 17, 16
- अन्याभितेष्ट दारिष्ट V I, P II,
270, 16
- अन्यास्ता चैव नारिणां V II P I,
56, 12
- अन्याभानिमितान्नेवान् V I, P I
565, 7
- अन्याभिस्तानिधौ तस्मिन् V I,
P II, 331, 10
- अन्यस्मै विधिवद्देया V I, P II,
80, 9
- अन्यस्मै विधिवद्देया V I, P I,
81, 9
- अन्य त्वेव विजानन्ति V I
P I 36 10
- अन्येषां प्रेतकार्याणि V I, P II
467, 14
- अन्येष्वपि तु कालेष्ट V I, P I,
157, 10
- अन्यै शतद्विताहोनात् V I, P I,
312, 1
- अन्यैरपि कृते कृते V I, P I,
280, 5
- अन्यदृक्चै च पूर्वेषु V I, P II,
114, 4
- अन्विता यान्त्यचरित V II, P I,
5, 7
- अप —
- अपकार तु य कुर्यात् V II,
P II, 239, 7
- अपत्नीक प्रवासी च V I, P II,
333, 19
- अपत्नीक समारोप्य V I, P II,
138, 3
- अपत्य स्तत्त्वमेवैक V I, P II,
106, 18
- अपत्य रोहिणीषु V I, P II, 313,
17
- अपत्यकामो रोहिण्यां V I, P II,
312, 11
- अपत्यजन्म दूक्षायां V I, P II,
97, 18
- अपत्यलाभाया तु स्त्री V II, P.
I, 30 3
- अपत्य-विजयैश्वर्य—V I, P I,
18, 13
- अपत्यस्यैव चापत्ययम् VI, P I,
131, 19
- अपत्यार्थे स्त्रिय सृष्टा V I, P II,
76, 18
- अपरपक्षे श्राद्ध कुर्वीत V I, P II
322, 20
- अपरश्रद्धं V I, P II 276, 11
- अपराधमहेश V I, P I, 181, 8
- अपरा कृपली ज्ञेया V I, P
II, 356, 21
- अपराहे न मध्याहे V I, P I,
436, 9
- अपरीक्षितमोजी स्यात् V II,
P II, 227, 8
- अपरणाग्निं V I P I, 384, 13
- अपर निष्कृतिं म्रूयद् V II, P I,
201, 3
- अपरैरभुत किञ्चित् V I P I,
304, 7
- अपवित्ररु कश्चित् V I, P. I,
240, 8
- अपवित्रीकृतौ तौ तु V I, P I,
270, 9
- अपराधो वा V I, P I, 66, 16
- अपश्चात्तापिन कष्टान् V II, P I,
1, 18

अपश्यत्तन्प्रको दग्ध V I, P I, 317, 5	अपहृत्य सुवर्णं वा V II P II, 167, 1
अपसव्य तत कृत्वा V I P II, 407, 5	अपहृत्य सुवर्णस्य V II, P II, 88 1
अपसव्य तत कृत्वा V I, P II, 407, 17	अपा पञ्चानन्दार V II, P I, 153 14
अपसव्य तत कृत्वा V I P I, 357, 18	अपादेयस्य य कश्चित् V II P II 144 7
अपसव्य तत कृत्वा V I, P I, 356 8	अपादेयान् यदुष्टिद्य V II, P I, 425 1
अपसव्य तु तत्राणि V I, P II 437, 1	अपाङ्ग्य स विज्ञय V I, P II, 353 10
अपसव्य तु तत्राणि V I P II, 437, 1	अपा द्वादश गण्डूषे V I P I, 25, 17
अपसव्य न कुर्वति V I, P II, 430 5	अपा समीप नियता V I P I, 344 17
अपसव्यन कर्तव्य V I, P II 432 11	अपाणि पादा V I, P I 104, 14
अपसव्येन कर्तव्य V I P II, 417 3	अपात्रीकरण कृत्वा V II P II 137, 18
अपसव्यन पित्र्ये च V I P II 361 20	अपात्रीकरण ज्ञेयम् V II, P I 17, 10
अपस्मारि कुल यद्य V I P II, 73 12	अपानाय स्वाहेति V I P I 418 4
अपस्मारि च भवति V II P II 245 3	अपाने व्याप्ते V I, P I 420 4
अपहृता इति तिलान विकिरेत V I P II 402 1	अपापमक्तिस्त्रिषम् V I P I 273 16
अपहृत्य च विमर्श V II I II 223 13	अपापरोक्षी धर्मात्मा V I P I 181, 1
अपहृत्य च सर्वस्य V II I II 222 12	अपामार्ग स्वमस्माकम् V I I I, 274, 1
अपहृत्य तु वर्णाना V II I II, 113 6	अपामार्ग शिरीषा ऽक-V II, P I, 102, 7
अपहृत्य नरा राम V II P II 20 7	अपि चन्द्रनवमस्य V II, P II, 186 8
अपहृत्य पशून् धुद्रात् V II, P II, 111, 10	अपि जायेत साऽस्माक V I, I II 307, 10
	अपि न सकृले भूयात् V I, P I, 363, 11

अप्रणोचोऽतिथि सायम् V I P I,
397, 17

अप्रत्यक्षमवित्तये V II P II
216, 4

अप्रतिमाह्यमादाय V II, P II,
184, 8

अप्रवृष्टां स्त्रिय हत्वा V II P I,
84, 10, 102, 5

अप्रयत्न सुखार्थेषु V I P II
145, 20

अप्रयत्नश्च V I, P I, 329, 15

अप्रयच्छन् समाप्नोति V I, P II,
80, 8

अप्रसस्तेषु यागेषु V I, P I
430, 1

अप्रामादपि तां तस्मै V I P II,
77, 6

अप्रायस्य क्षम्यत्वेन V II P II,
17, 8

अप्रौढाया च कन्याया V I,
P II, 245, 3

अप्यष्टम शुग्मयानि V I, P II,
392, 22

अप्येकपङ्क्त्यां नार्थायाम् V I,
P I, 429, 5

अप्स्वमौ हृदये सूर्ये V I, P I,
367, 3

अप्स्वमौ वा V II, P II 141, 5

अप्यकार्येण कृत्वा V I, P I,
198, 15

अप्यकार्येण कृत्वा V II P II,
34, 4

अप्सु प्राप्त्य विनष्टानि V I P II
38, 20

अप्सु प्राप्त्य तद्व्ययम् V II, P II,
117, 3

अफ —

अफालकृष्टेनाग्नीध्र V I, P II,
140, 19.

अव.—

अवुद्धिर्नमभ्यास V. II, P I
21, 13

अवुद्धिपूर्वकम्पने V I, P I, 279, 1

अवुद्धिपूर्वे चान्द्रायणम् V II, P I
394, 10

अवुद्धिपूर्वे तुसा स्यात् V II P I,
219, 9

अवुद्धिपूर्वे सातपथम् V II, P I,
40, 1, 6

अवजमदपमय चैव V II, P I,
174, 12

अवजादय्यद्रक्ष्युष्य V I, P II,
376, 14

अवैवतकचचैव V I P I,
295, 11

अविवन्दु य कुदापि V I,
P II, 120, 1

अवभथ V II, P II, 179, 18

अवभक्षा मासमासान् V II, P II,
150, 10

अवुवन् विवुवन् वाऽपि V I, P I,
16, 6

अववन्विबुवन्वाऽपि V II, P I,
229, 15

अविलङ्घन् V II, P II 157, 7

अविलङ्घानि क्षपण्य V I, P I,
278, 14

अभ.—

अभक्ष्याणामपेथानाम् V II, P I,
371, 15

अभक्ष्य तद्विजातानां V II, P I,
367, 5

अभक्ष्यभक्षी V II, P II 253, 7

अभक्ष्यभक्षी गण्डमाली V II,
P II 253, 5

अभक्ष्यभक्ष V II, P II, 252, 16

अभक्ष्या पशुजातीना V I, P II 388, 12	अभिरम्यतामिति वात् V I, P II, 447, 17
अभय सर्वभूतेभ्यो V I, P II 160, 3	अभिशदनर्थात्तस्य V I, P I, 336 5
अभारोदहनं चति V I, P II, 386, 1	अभिशाय ततो विप्र V I, P I, 306 11
अभावे ज्ञातयस्तेषा V II, P I 350, 3	अभिशाय द्विज दूद्र V I, P I, 327 6
अभावे ब्रह्मि यवया V I, P I, 315, 20	अभिशदात् पर निवो V I, P I, 302 16
अभानृका प्रशस्यामि V I, P II, 70, 13	अभिशारे तु य पूर्वम् V I, P I, 325, 1
अभावे बीजिनो नाता V I P II, 339, 4	अभिशारे कृते यस्तु V I, P I, 329, 16
अभावे सर्वस्वम् V II, P I, 122 7	अभिशाय द्विजा नाहात् V I, P I, 330, 14
अभिकुलद्रावगुरणं V II, P I 456, 9	अभिशायो नमस्कार्य V I, P I, 327, 2
अभिरगच्छति या नारी V II P I 350, 15	अभिरस्त पतित पैर्नर्भव— V II, P I, 353 12
अभिराम्य गृहाद्विक्षा V I P II 187, 21	अभिरस्त पतित— V I, P I, 175, 4
अभिराम्य च नीर्धानि V II, P II 201, 7	अभिरस्तस्य चोरस्य V II, P I, 361 9
अभिराम्य तु यज्ञान V I P I 124, 14	अभिरस्तो युवा कृच्छ्र V II, P II, 151, 14
अभिवार V II, P II 100 6	अभिरापादुरोरागात् V I, P II, 76, 4
अभिवारमहीन च V II P II 111, 2	अभिरुक्ता गुद्धि ह्यात् V II, I I 164 10
अभिरुद्धिभिरुद्धि वा V II P II, 69 6	अभिरुन्धाय तु कलम् V I, P I, 160 1
अभिरुताधसिद्धिर्धाय V I P II 360, 12	अभिरुन्धित्त वावे V II, P I, 201, 2
अभिरुन्धाय भूरग्नि V I, P II 37, 7	अभिरुन्धित्तवात् V I P II 70, 4
अभिरुन्धित्तपदसम्पु V I, P I 52 10	अधि कार्णावर्ति ह्यात् V II P I, 91 6
	अर्थापत्ता V II, P II, 177, 4

અમીષદેવતાના જ \ I P I
193 6

અમુક્તવતિ નાઁમીયાન્ \ I P II
10 8

અનુનવરણ ચેતેષુ \ I P I 414 8

અભાજ્ય તદ્વિજ્ઞાનાયાજ \ II I I
337, 16

અભાજ્ય તદ્વવદન \ I I I I
4-6 1

અમીક્ય તદ્વિજ્ઞાનીયાત \ I I I I
4 2 " 4-5 16

અભાજ્ય પ્રાદુરહાર \ I I I II
83 11

અભાજ્ય-પ્રાજન પત \ II I I
2 1

અભાજ્યસ્તદ્વતા પ્રારિ \ II P I
179 3

અભાજ્યાના નુ મુક્તવાર્ત \ II P I
334 10

અભાજ્યાના નુ સર્વેષ \ II P I
386 1

અભાજ્યાના \ II I II 50 1

અભાજ્યાન- \ II I II 93 16

અમ્યજ્ઞ મજ્ઞન શાસ્ત્રા \ I I II
40 1

અમ્યજ્ઞન યાપન ચ \ I I I I
3 1 1

અમ્યજ્ઞન યાપન ચ \ I I I II
4-3

અમ્યજ્ઞાશરમ નૈવ \ I I I I
330 9

અમ્યજ્યાષ્ટ પાદમાના \ II I II
11 13

અમ્યજ્ય વિદ્યા વૈદ્યાયા \ II I I
3 " 11

અમ્યાગતાનિધિધામિ \ I I I I
134 10

અમ્યાગી જ મહામ્યજ \ II I I
3 " 1"

અમ્યાસે પૈન્થ પ્રોક્ત \ II
I II 44 1

અમ્યજ્ઞાચૈવ યદ્વિઠ્ઠ \ II I I
392

અમ્યાસાત્તુ ક્રિયાનુષ્ઠો \ II P II
1 1

અમ્યજ્ય કિન્નિરુદ્ધત્ય V II P I
143 14

અમ્યજ્યાન નિયાતાર્પ \ I, P II
1 3 14

અમ્યજ્ય યથાશક્તિ \ I P I
389 1

અમ્યજ્યાસી \ II I II 108 14

અમ —

અમ્યજ્ઞ શુદ્ધા નિધાજ \ I P II
11

અમ્યજ્ઞ તદ્વચનન V I P II,
105 18

અમરકળ્પકવત \ I I II 305
11

અમર્યા નુ રૂપ કુચાત્ \ II P I
5 3

અમર્યા કચાપવાસ \ II I I
9 11

અમર્યા દ્વાદશરાશ્રમ \ II I I
305 19

અમર્યા પ્રાદ્યન સ્ત્યા \ II I I
14 201

અમર્યેતાનિ વઃ અમ્યા \ II I I
101 -

અમર્યાયા નર્મ્યાના \ II I I
20 4

અમર્યાયા ન મુચ્ચોત \ II I I
3

અમર્યાયા પૌનર્યાયા \ II I I,
3, 3

अमावास्या तिथि प्राप्य V II, P II 161, 16	अमृताविधानमसि V I, P I, 431, 17
अमावास्या प्रकुर्वीत } I, P II, 331, 22	अमृते च मृते चैव V II, P II, 43 1
अमावास्या ध्यतीपात V I, P II 308 19	अमृतेनाथ वा जीवेत् V I, P I, 340 11
अमावास्यामपरणक्षे V I, P II, 402, 7	अमृतोपस्तरणमसि V I, P I, 419, 8
अमावास्यामष्टमी च V I P II, 100 20	अनेध्यकृत्य वापा V II P II 226 12
अमावास्यायामुषीप्य V II, P I, 300 5	अनेध्यभुजश्च V II P I 403 16
अमावास्याया च V II P I, 304 4	अनेध्य शव शूद्रान्त्य—V I P I, 155, 3
अमावास्याया सर्वम् V I P II, 317, 5	अनेध्याशमतै स्पृष्ट V I P II, 377, 2
अमावास्या ऽष्टका शृङ्खि V I P II 308, 6	अनेध्याना च सर्वेषा V II P I, 368, 16.
अमानुषीषु गोवर्जम् V II, P I 330 16	अनेध्यानि दशैतानि V II P II 79 4
अमानुषीषु गोवर्जम् V II, P I, 340 3	अय —
अमाययैव वर्तेत V I P I, 472, 13	अयतीयेरनादैश्च V I, P I, 223 3
अमाया तु क्षयो यस्य V I, P II, 446, 16	अयतोपमीती V I, P II 171 9
अमीनदन्तेत्यनुमस्य V I, P II 433 1	अयनादिषु च आहुतम् V I P II, 326, 18
अमुक्तयोरस्तमयो V I P I, 435 4	अयनादौ सदा द्वय V I, P I 192, 3
अमुक्तयोरस्तमया V I. P I 435 14	अयने विषुवं चैव V I, P I, 155 3
अमुख्यमुख्यकारी य V II, P II, 240, 6	अयने विषुवे चैव V I, P I 489 3
अमृषं मदिदुर्वैरा V I, P I, 202 4	अयमेवाऽतिकृच्छ्रः इत्याह V II, P I, 449, 13
अमृताविधानमसि V I P I, 420 18	अयमेवाऽतिकृच्छ्रः इत्याह V II, P II, 178 16

अयसो महदानोति V I, P. I, 16,
4; 129, 7, 447, 10

अयाज्ययाजक V. II, P. II,
258, 8

अयाज्ययाजनम् V. II, P. II,
99, 17.

अयाज्ययाजन कृत्वा V. II., P. II.,
184, 7

अयाज्ययाजकश्चैव V. II., P. II.,
219, 17.

अयाज्ययाजकश्चैव V. II., P. II.,
234, 8

अयाचितं तु राज-ये V II, P. II.,
173, 4

अयाचितं स्वाकृतं V. I., P. I.,
340, 12

अयाचिते च दावद्वौ V. II., P. II.,
172, 17

अयाचितं हि तस्मै V. I., P. II.,
188, 15

अयाचितकृत्यं चैव V. II., P. I.,
460, 2

अयाचिताहं पादाम् V. I., P. I.,
202, 9.

अयाचिनोपपत्तेषु V I, P. I.,
202, 3

अयाचनं स्वीकृतवान् V. L., P. II.,
346, 15

अयातयापान्यस्य V. I., P. L., 173,
18

अयातयापाने इनां V I., P. I.,
256, 5

अयातयापान्येतानि V I., P. I.,
256, 8.

अयातयापान्येतानि V. I., P. II.,
152, 1R

अयुजो भोजयेच्छात्ते V. I., P. II.,
362, 9.

अयुते पापमाते तु V. II., P. II.,
280, 13

अयोनिर्गो वृको हि स्यात् V. II.,
P. II., 226, 1.

अयोनी सङ्ग्रहं कृते V. I. P. I.,
136, 3

अयो इत्याहु पापात्मा V. II., P. II.,
256, 13

अय.कांस्त्योपमानां च V. II., P. II.,
111, 3

अर.—

अरण्ये जायते पशुः V. II., P. II.,
233, 1.

अरण्ये निर्जले वेद्ये V. II., P. II.,
223, 6.

अरण्ये निर्जले वेद्ये V II, P. II.,
223, 9

अरण्ये निर्जले वेद्ये V. II., P. II.,
223, 15

अरण्ये नि शलाके वा V. I., P. I.,
46, 6

अरण्ये वा विरमस्य V. II., P. I.,
164, 6

अरविमेषुसृज्य V. I., P. II.,
429, 11.

अराजके हि सौंकेऽस्मिन् V. I., P. L.,
447, 18

अरिषेव प्रियङ्गुः च V. I., P. I.,
252, 5.

अरुणाद्याः सरस्वत्या V. II., P. II.,
73, 11.

अरुणोदयवेलायां V. I., P. I.,
280, 16.

अरुणोदयं विषम V. I., P. I., 463,
17

अरोगिणीं भ्रातृमतीन् V. I, P II, 55, 3.	अर्थो वा एष आत्मनो V II, P I, 350, 6
अरोगित्वं यतो वीत V. I, P. II, 312, 4	अर्थाकं तु भूणहत्याया V I, P II, 197, 12
अर्केण विमृष्ट कृत्वा V II, P II 281, 7	अर्थाकं विपक्षात् विनिश्च V I, P II, 233, 1, 234, 10
अर्थे कृत्वा तु वेवाय V I, P I, 468, 13	अर्थाकप्रसूतेरुत्पन्नं V II, P I, 16, 15
अर्थे वध्यास्कुटरीणी V II, P II, 280, 6	अर्थागव्यायश्च यत्र V I, P II, 454 II
अर्थार्थे पितृपात्रेषु V I, P II, 455, 2	अर्थागव्यान्मातृ पितृ V I, P II 467, 7
अर्थां पुष्पैश्च गन्धैश्च V I, P II, 410, 3	अर्हन्ति पितरस्त्रीस्त्रीन् V I, P I, 351, 9
अर्चनं सम्प्रवक्ष्यामि V I, P I, 365, 1	अर्ह्यार्थाकवाक्यानि V I P I, 10, 7
अर्चिविचस्वान् खट्वा च V I P I, 358, 4	अर्हत्तमाय विप्राय V I, P I, 396, 2
अर्थस्य सस्त्रयं कुर्यात् V I, P. II, 145 2	अर्हत्तमाय विप्राय V I, P II, 339, 7
अर्थानामुचिते पात्रे V I, P I, 179, 13	अर्हति स्वर्गवासोऽपि V I, P II 456, 15
अर्थार्थमभिगच्छन्ति V I, P II, 187, 2	अर्हऽनर्हापरिज्ञानात् V I, P I, 189, 10
अर्थचान्नेऽथ वा कुर्यात् V. I P I, 293, 10	
अर्थप्रसूतिमात्रा तु V I, P I, 232, 6	अल —
अर्थमर्थे नृपादीनां V. II, P I, 44, 6 328, 21	अलङ्कृतश्च सम्प्रदयेत् V I, P I, 471, 16
अर्थमावहनं प्राप्तम् V I, P II, 287, 11	अलङ्कृत्य सुताशन V I, P II, 84 10
अर्थमास तु शुभ्रपा. V I, P II, 207, 5	अलङ्कृतस्य दातव्यम् V I P II 27, 16
अर्थमासेन वैदवस्तु V I, P I, 277, 9	अलङ्करी कालकर्णी च V I, P II, 259, 2
अर्थमात्रावस्ताद्यन् V I, P II, 129, 6	अलङ्करी कालकर्णी च V II, P II, 123, 8

अलक्ष्य चैव लिप्सितं V I, P I, 472, 11.	अल्पस्थाज्ञोमकालस्वे V I, P I, 260, 1
अलातुं किमुर्कं चैव V. II, P I, 404, 10	अल्पशौचे भवन्त्येते V II, P I, 150, 3
अलातुं शरपात्रं वा V. I, P II, 191, 8	अल्पशौचा भवन्त्येते V II, P I, 180, 6
अलाभे कन्याया V I, P. II, 96, 1.	अल्पस्य धान्यस्य V. II, P. I, 178, 1
अलाभे साधपावस्य V I, P. I, 249, 8	अल्पतंसर्गैर्मु परिरेखनम् V II, P I, 149, 19
अलाभे स्वन्द्यगेहानां V I, P II, 41, 19	अल्पाभाभ्यवहारेण V. I, P II, 194, 15
अलाभे वृत्तकाद्यानां V I, P I, 253, 16	अल्पायुषो भवन्तीह V II, P II, 235, 14
अलाभे देवसातानां V I, P. I, 220, 8	अल्पेनाल्पेन दंष्ट्रेण V I, P II, 461, 9
अलाभे धौतवस्त्रस्य V. I, P I, 255, 16	अल्पो वाऽपि महान्वाऽपि V I, P II, 88, 7.
अलाभे ध्यानि भिभूना V. I, P. II, 340, 1	अद्य.—
अलाभे न विपारी स्यात् V I, P II, 186, 10	अवध्या सर्वे तत्रैव V I, P I, 138, 7
अलाभे येन केनापि V I, P. I, 381, 15	अवकार हस्त्येके V II, P I, 341, 13
अलुप्तकेसो यः पूर्वे V I, P II, 296, 10	अवकीर्णेषु V I, P I, 50, 4
अनेद्यानामपेद्यानाम् V II, P I, 369, 1	अवकीर्णेषु शुद्धेषु V. II, P II, 107, 2
अनेद्यानामपेद्यानाम् V II, P I, 367, 1	अवकीर्णां कुण्ड गोलौ V. I, P. II, 348, 20
अल्पं पुनरुत्पद्य V I, P II, 426, 5	अवकीर्णां च भवति V II, P II, 269, 13
अल्पं वा बहु वा यन्त्र V I, P I, 331, 9	अवकीर्णां च वाग्रां V. I, P II, 359, 4
अल्पं वा बहु वा यन्त्र V. II, P I, 319, 19	अवकीर्णां मुक्तायेन V II, P II, 125, 18
	अवकीर्णां विना यन्त्रा V II, P. II, 129, 13

अवकीर्णा भवेद्भस्वा V II, P II, 125, 14	अवाच्यं ब्राह्मणस्योक्तत्वा V I P I, 455 4
अवभृतावहासित V I, P II, 377, 17	अवाप्नोति न सन्दहं V I, P II, 318, 17
अवगूढं V II P II 258 9	अवारिपूर्वं प्रज्ञा तु V I P II, 246, 8
अवगूढं चरेत्कृच्छ्रम् V II, P I, 457, 2	अविक्रियविक्रयः V II P II, 99, 19
अवगूढं स्वप्नसत V II, P I, 457, 14	अविगन्था रसायिता V II P I, 155 9
अवगूहति यं स्वप्न V II, P II 3 7	अविज्ञातस्तु अण्डाली V II, P I, 360 8
अवध्यान् ब्राह्मणानाह V I, P I 456, 7	अविज्ञातश्च अण्डाल V II P I, 120 1
अवमत्य च ये यान्ति V II P II 232 8	अविद्यमाने सगृह्य V I P II, 81 3
अवमत्य तु या पूर्व V II P I, 58 3	अविद्यमाने सर्वस्व V II, P I 217, 4
अवमृष्टयाज्ञ च स्नाता V I P I, 263, 7	अविद्यमान सर्वस्व V II I I, 251, 14
अवश्यं ब्राह्मण V I, P I, 163 6	अविद्यमाने सर्वस्व V II, P I, 218 9
अवश्यमनुभोक्तव्यं V II P I, 11, 13	अविद्या य प्रयच्छत V II P II, 227, 9
अवश्यमनुभोक्तव्यं V II I I, 277, 6	अविद्यान् प्रतिगृह्णाना V I P I 203 3
अवश्यमेव वातप्यं V I I I, 408, 8	अविप्रुतप्रज्ञाचर्यं V I, P II, 74 13
अवश्यं याति तिर्यक्त्वे V II, P II, 255 1	अविप्रुतप्रज्ञाचर्यो V I P II 5 1
अवरत्नं वर्णं V I P II, 276, 18	अविमुक्तं प्रतिगतां V I P II, 183, 2
अवर्त्यं मक्ष्यमानं वा V II P I, 366, 2	अविमुक्ता मुक्तसम्यं V I, P II, 229, 3
अवलीङ्गं च-मार्जार- V I, P II 382 1	अविरोधनं धर्मस्य V I, P II, 182 11
अवस्था-वेद्यं कालानां V I P I, 191, 12	अविनीतं नया तदिः V II, P I, 145 9
अवाचीनपाणि V I P I, 3-4 20	अविरोधनं कर्मस्य V I, P II 460 11.

अवीचिमन्धतामित्रं V. II., P. I.,
5, 4.

अवीरा स्त्री स्वर्णकार- V. I., P. II.,
384, 17.

अवीरा स्त्री स्वर्णकार- V. II., P. I.,
381, 3.

अवीरास्त्री स्वर्णकार- V. II., P. I.,
388, 10.

अवेक्षेत च शास्त्राणि V. I., P. I.,
336, 15.

अवेक्ष्य च बलं चैव V. II., P. I.,
131, 17.

अवेष्टयुषं जपेद्व्य- V. II., P. II.,
169, 3.

अवेष्टकताश्च निर्याताः V. I., P. II.,
376, 2.

अव्यङ्गनाङ्गी सौम्यनाङ्गी V. I.,
P. II., 55, 7.

अव्यपस्वमनिवेशो V. I., P. I.,
305, 9.

अव्यपस्तर्पयेन्निरयं V. I., P. I.,
357, 6.

अव्याप्तं चैवमेधेन V. II., P. I.,
155, 3.

अव्याप्ताधेर्मधेन V. II., P. II.,
155, 13.

अग्रती-मुग्रती वाऽपि V. II., P. I.,
68, 1.

अश.—

अशक्तस्वादि बालस्य V. II., P. I.,
129, 5.

अशक्ता काश्चन वद्यात् V. II., P. I.,
162, 16.

अशक्ती भेषजस्वार्थे V. I., P. II.,
10, 4.

अशक्ती भोजनप्यन्वः V. I., P. I.,
317, 16.

अशक्तुवंस्तु शुभ्रयां V. I., P. I.,
485, 15.

अशक्तं पुरुषं हरता V. II., P. II.,
244, 9.

अशक्तोक्तेषु चान्येषु V. I., P. I.,
446, 7.

अशित्वा तु परे लोके V. I., P. I.,
409, 4.

अशित्वा सर्वमेवात्र V. II., P. II.,
149, 8.

अशीतिर्यस्य वर्षाणि V. II., P. II.,
63, 7.

अशीतिर्यस्य वर्षाणि V. II., P. I.,
35, 14.

अशीत्यर्थे क्षिरे दद्यात् V. II., P. I.,
73, 16.

अशुचेर्वा विना सहस्रयां V. I., P. I.,
307, 2.

अशुद्धा बान्धवाः सर्वे V. I., P. II.,
204, 4.

अशुद्धान्स्वयमप्येतान् V. II., P. I.,
110, 18.

अशुद्धान् स्वयमप्येतान् V. II.,
P. I., 110, 3.

अशुद्धानां तु पापानां V. II., P. II.,
246, 14.

अशुल्का माद्यनाहंश्च V. I., P. II.,
88, 17.

अशून्यं तु करं कुर्यात् V. I., P. I.,
256, 14.

अशून्यं चारुनालं च V. II., P. I.,
416, 10.

अशुभं जपेद्व्याहतिपूर्वा V. I.,
P. II., 422, 2.

अशीयात्मन्मना भूत्वा V. I., P. I.,
421, 13.

अश्वेन्द्रियः पिता यस्य V. I., P. II.,
337, 5.

अभोजियश्चेदिगुणम् V II P I, 44, 429, 2	अष्टकात् स्वहोरात् V I, P I, 156, 15
अभोजियो वा पुत्र स्यात् V I, P II, 937, 6	अष्टमीद्वितयं चैव V I, P II, 31, 4
अभक्ष्या हतं हन्त V I, P I, 205, 1	अष्टमे पुष्टिः V I, P II 317, 18
अभ्राह्मेयानि धान्यानि V I, P II, 373, 4	अष्टमे लोकायावा ह् V I, P I, 438, 21
अभ-गो-भूनि कन्याश्च V II, P II, 112 1	अष्टमे वापि कर्तव्यं V I, P II 27, 9
अभ्वत्थवृक्षं च समालभेत् V I, P I, 322, 3	अष्टम्या च चतुर्दश्या V I, P I 283 1
अभ्वत्थे माघमासे च V II, P II, 279, 6	अष्टम्यामपि वापिच्यं V I, P II, 315, 18
अभ्वर्त्तं प्रक्षोषन्ति V I, P I, 457, 4	अष्टम्या सर्वसम्पन्नं V I P II 110 15
अभ्वमेध राजसूय-V I, P I, 164 6	अष्टवर्षं ब्राह्मणम् V I, P I 148 1
अभ्वदुक् शरूनवमी V I, P II 311, 12	अष्टवर्षा भवेद्गौरी V I P II, 19, 4
अभ्वमेधावभृथ V II, P II 150, 15	अष्टवर्षा भवेद्गौरी V I, P II, 79, 10
अभ्वमेधावभृथ V II, P II, 121, 6	अष्टाक्षरविधानं V I, P I, 366, 5
अभ्वमेधावभृथ-V II, P II 83, 15,	अष्टाक्षरं धर्म्यहलं V I, P II, 5, 16
अभ्वमेधावभृथ वा V. II, P I 339, 9	अष्टाक्षरवार्त्तिहर्षाणि V. I., P. II, 179, 9
अभ्वमेधावभृथस्यनेन वा V II, P I., 330, 2	अष्टाक्षरवार्त्तिहर्षावासी V. I., P. II, 197, 14
अभ्वमेधेन शुद्धयन्ति V II, P II., 94 9	अष्टाक्षरदिनाहून् V II, P I, 165, 18.
अभ्वगुल्फं V II, P II., 157, 8,	अष्टाक्षराहात स्मान् स्यात् V II. P I., 166, 16
अभ्वगुत्तीयायाम् V I P II 316, 19	अष्टाक्षरऽहनि तया V I, P II., 25, 3
अभ्वानाबुध विधिवत् V I, P II 312 6	अष्टाक्षरव्यवभाष V I, P I. 308, 5
अथ —	अष्टाक्षरान् गदासेन V I, P II, 84 7
अष्टका-पार्वणभाजं V I, P I, 163, 12	
अष्टका-पार्वणभाजं V I, P II 18 11	

अष्टावेणस्य मासेन V I P II, 372, 4	असम्भोजतायाऽपि V II, P I, 29, 20
अष्टावेते यतस्त्वस्मात् } I P II, 392 3	असंस्कृतप्रमीताना V I P II 426 8
अष्टादश तु वैश्यस्य V I P II 239 5	असंस्कृता तु सा ज्ञप्ता V I P II 246 9
अष्टात्तरता कुर्यान् V I P I 309 11	असंस्कृताया कन्याया V I P II 82 4
अष्टात्तरता माला V I P I 309 13	असंस्थितेऽप्रीधीमिये V I P II 385 7
अष्टौ घासान् प्रतिदिनं V II P I 304 8	असंगाद्य संगोत्रा वा V I P II 290 16.
अष्टौ घासा मुनेर्भक्ष्या V I P I 421 19	असंख्याद्य V II P II 100 9
अष्टौ घान्द्रायण दद्या V II P II 200 3	असंख्याद्यमसङ्गाद्य V I P II 134 12
अष्टौ दश द्वादशवर्षाणि V I P II 355 10	असंज्ञाख्याधिगमनम् V II P I 17, 2
अष्टौ पिण्डान् कृत्वा V I P II 50 8	असंज्ञाख्याधिगमनम् V II P II 103 7
अष्टौ मासान् विहार स्यात् V I P II 182 19	असंस्कार्यरताऽधीर V II P II 214 15
अष्टौ वृषण्यार्द्धस्यात् V II P I, 74 1	असंस्कृता निराशश्च V I P I 215 15
अथ —	असंस्कृतमवज्ञात V I P I 184 4
अतन्निधौ तद्धार्यो V I P II 43 2	अतन्मतिग्रह V II P II 90 18
अतन्मन्त्रप्रमाणपथ V II, I II, 212 6	अतन्मन्त्रस्तु विज्ञेया V II P II 122 9; 12 7
अतन्मन्त्रप्रलापी च V II P II, 214 8	अतन्मन्त्र विनियुञ्जीत V I P I 188 12
अतन्मन्त्र तया दद्यात् V I I I 39, 6	अतन्मन्त्रप्रमन्त्र V I P II 134 11
अतन्मन्त्र तु पूर्वस्य V I I II 189 11	अतन्मन्त्रयुक्तं पार्थ V I P I 205 2
अतन्मन्त्रे परेषुर्वा V I, P II 70 2	अतन्मन्त्र इदमथ V I P I, 107 1
अतन्मन्त्र परेषुर्वा V I, P II 300 10	अतन्मन्त्रे स्ववैदमनि V I I II 251 10
	अतन्मन्त्रे द्विजं प्रमं V I I II, 271 1

असपिण्डा च यामातुः V. I., P. II., 62, 10.	असिपञ्चनं सेष्य V. II., P. I., 353, 2.
असमक्षं तु सम्पत्त्योः V. I., P. I., 312, 6.	असुराणां कुले जाता V. I., P. II., 393, 10.
असमानं द्वितीयेन V. I., P. II., 265, 7.	असुराणां हि तद् पात्रम् V. II., P. I., 302, 3.
असमानैश्च सङ्कीर्णः V. I., P. II., 226, 4.	असुरपहतं सर्वं V. I., P. II., 308, 7.
असमानैश्च सङ्कीर्णः V. II., P. I., 21, 5.	असुरमद्यपाने च V. II., P. I., 369, 16.
असरूपे स्तुतं नक्तं V. II., P. I., 426, 15.	असूयकायाऽऽमृजं V. I., P. I., 147, 3.
असवर्णास्त्रिया सार्धं V. I., P. I., 425, 18.	असूयसां स्वादिदृश्यसंयोगे V. II., P. I., 178, 7.
असवर्णोऽस कन्यासु V. I., P. II., 98, 1.	असूयसी स भवति V. II., P. II., 285, 5.
असवर्णास्तु सम्पूज्याः V. I., P. I., 328, 8.	असौ देवलोको नाम V. I., P. II., 353, 9.
असवर्णास्त्वयं ज्ञेयो V. I., P. II., 98, 6.	असौ नानाहर्मसाति V. I., P. I., 322, 17.
असहिष्णुतयान्मस्व V. II., P. II., 219, 9.	असौ स्वर्गाय लोकाय V. II., P. I., 73, 7.
असाध्यतोगी बालप्र V. II., P. II., 248, 12.	असौ स्वर्गाय लोकाय V. II., P. I., 73, 7.
असाध्यव्याधिना प्रस्त V. II., P. II., 281, 13.	अस्कन्धस्तन्मनाथ V. I., P. I., 420, 11.
असामर्थ्यात् कुर्वाचैत V. I., P. I., 276, 14.	अस्तङ्गते तु य शीत V. II., P. II., 147, 10.
असाधकस्तु यः प्रोक्तः V. I., P. I., 340, 9.	अस्थि चर्मविनिर्मुक्त V. II., P. I., 154, 10.
असाधवनेनिहृक्वेति V. I., P. II., 431, 6.	अस्थितैश्च शरीरस्य V. I., P. II., 453, 13.
असाधादित्य V. I., P. I., 118, 2.	अस्थीनि V. II., P. II., 72, 1.
असाधैतत्त इति V. I., P. II., 431, 14.	अस्थिनि विगुणं प्रोक्तं V. II., P. I., 23, 8.
असिपञ्चनं चैव V. II., P. I., 5, 5.	अस्थिभङ्गं यदां कृत्वा V. II., P. I., 267, 6.
	अस्थिभङ्गं यदां कृत्वा V. II., P. I., 267, 10.

- अस्थिभेदेऽतिकृच्छस्तु V. II, P. I.,
 458, 2.
 अस्थिमतां तु सखायां V. II., P. I.,
 84, 6.
 अस्थिमतां सहस्रं तु V. II., P. I.,
 85, 1.
 अस्थिमद्वये तु द्विगुणम् V. I., P. I.,
 132, 12.
 अस्थिसञ्चयनं कार्यं V. I., P. II.,
 294, 14.
 अस्थिसञ्चयनादर्थांश्चरि V. I.,
 P. II., 284, 20.
 अस्थिसञ्चयनादर्थांश्चरित्वा V. I.,
 P. II., 283, 12.
 अस्थिसञ्चयनादूर्ध्वम् V. I., P. I.,
 136, 4.
 अस्थिसञ्चयने विप्रो V. I., P. II.,
 284, 9.
 अस्तातश्च पुमानाहो V. I., P. I.,
 268, 14.
 अस्तात्वा चान्यद्वशा च V. I.,
 P. II., 268, 5.
 अस्तात्वा नाचोत्त कर्म V. I., P. I.,
 258, 13.
 अस्तात्वा तु दश भुङ्क्ते V. II.,
 P. II., 143, 9.
 अष्टदशस्थानं कृत्वा V. II., P. II.,
 143, 2.
 अष्टदशस्थाने नैव V. I., P. I.,
 228, 2.
 अष्टाकं नैव संक्षेपां V. II., P. I.,
 236, 3.
 अष्टाकं निरयमस्त्वैतम् V. I., P. I.,
 417, 13.
 अष्टाकं सम्पदं क्षुति V. II., P. II.,
 187, 11.
 अस्तिन्काले न शेषः स्यात् V. I.,
 P. II., 29, 11.
 अस्मिन् कालियुगे घोरे V. II., P. II.,
 162, 16.
 अस्त्य तु वेदादिस्तात् V. I., P. I.,
 39, 8.
 अस्त्वां यो जायते पुत्रः V. I.,
 P. II., 70, 14.
 अस्त्य वेदस्य सर्वज्ञः V. I., P. I.,
 113, 3.
 अस्त्य सर्वस्य शृणुत V. II., P. II.,
 211, 14.
 अस्त्वयै लोकविहिंष्टं V. I., P. II.,
 65, 7.
 अस्त्वय्यां साहसिः सा स्यात् V. I.,
 P. II., 279, 8.
 अस्त्यन्वा धर्मं स्त्री V. II., P. I.,
 18, 17.
 अस्त्यः सर्वमेवैतम् V. I., P. I.,
 472, 6.
 अह.—
 अहर्तं तद्विजानीयात् V. I., P. I.,
 264, 15.
 अहत्वापि यथावर्णं V. II., P. II.,
 76, 2.
 अहन्यहनि यच्छास्त्रं V. I., P. II.,
 300, 4.
 अहन्येकादशे तेषां V. I., P. II.,
 458, 16.
 अहन्येकादशे नाम V. I., P. II.,
 19, 11.
 अहमेव न जानामि V. II., P. I.,
 377, 2.
 अहर्हर्माक्षणेभ्यांऽहं V. I., P. I.,
 392, 1; 400, 6.
 अहविष्यत् V. I., P. I., 382, 7.
 अहस्त्यस्त्यन्वात् V. I., P. II.,
 245, 4.

अहानि पञ्च विद्याप्यान् V II P II, 100 14	अहोरात्रापापितो भूत्वा V II P II 145 7
अहिंसक शुभाचार V I P I 482 6	अहोरात्रोपितो भूत्वा V II P II, 144 8
अहिंसा गुरुशुभ्रता V I P I, 84 11	अहोरात्रापापितो भूत्वा V II P I, 39 9
अहिंसा सत्यमक्रोध V II P II 170 2	अहोरात्र तृतीयेऽदि V II, I I, 162 6
अहिंसा सत्यमस्तय V I P II, 181, 10	अहोरात्रं न भान्त्ययम् V I P I, 437 4 437 14 439 8
अहिंसा सत्यवन्दनम् V I I I 128 1	अह पादशकं यत् V I, I II 319 10
अहिंसा अन्तेय-माश्रय V II I II, 169 9	अह-सवत्सरावर्षाक V I I II 233, 2
अहिंसा सत्यमक्रोधी V I, I II, 366 3	अह-रोष विद्याम् V I, I II, 266 23
अहिंसाया च भूतानाम् V I P II 194 18	अह पराकं नयेकम् V II, I II, 171 3
अशोनाङ्गो ह्यसौम्यः V II, P II 8 8	अह प्रातरहर्नक्षत्रम् V II, I II 171 2
अशुभ्राऽभिमतसन्त्यर्ष्य V I, I I, 400 3	अह परस्मै सुहर्षेण V I, P II, 291 3
अहोरात्रापापशुद्धि V I P II 243 15	अह पूर्वं विद्याम् वा V I, I II 7 5
अहोरात्रापापसाधन V II, P I, 370 4	अहि चहर्षणं कुर्यात् V I I II 200 7
अहोरात्रोपित स्नात्वा V I I I, 438 4	अहोरात्रापापितो भूत्वा V I, I II, 140 1
अहोरात्रापापित स्नात्वा V II, I I, 433 11	अहोरात्रोपित स्नात्वा V II I I, 110 6
अहोरात्रोपित स्नात्वा V II, P II, 142, 15	अहोरात्रोपित स्नात्वा V II, P II, 142, 15
अहोरात्राय च सन्धि V I, P I, 269 15	अहोरात्राय च सन्धि V I, P I 123, 4
अहोरात्रोपितो भूत्वा V II, I I, 320 1	अहोरात्रं नयेकदिनम् V I I II 40 10
अहोरात्रोपितो भूत्वा V II P I 430 9	अहोरात्रविदं वदन् V II I I 414 11

आ

आहोरात्राय च सन्धि V II, P I
123, 4आहोरात्रं नयेकदिनम् V I I II
40 10आहोरात्रविदं वदन् V II I I
414 11

- आकाशमिव पट्टेन V. I., P. I.,
 198, 18.
 आकाशाक्षयः V. I., P. I., 105, 6.
 आकाशे भुवि मूर्ध्नीति V. II., P. II.,
 15, 8.
 आकाशे समुपौ वायुः V. I., P. I.,
 96, 7.
 आकाशेऽतिरम्या क्षितः V. I., P. II.,
 196, 6.
 आकाशिकमनःध्यायं V. I., P. I.,
 158, 8.
 आकिञ्चन्यमवम्भश्च V. I., P. II.,
 196, 8.
 आकीर्णं मिश्रकैर्वाग्न्यैः V. I., P. II.,
 190, 7.
 आकुटस्ताडितो वाऽपि V. II., P. II.,
 97, 12.
 आक्रोशममृतं कृत्वा V. II., P. I.,
 455, 6.
 आक्रोशानर्थं हिंसायाम् V. II., P. I.,
 180, 13.
 आक्रोशेऽमृतवादे वा V. II., P. I.,
 458, 13.
 आक्षिप्तो मोषबीजश्च V. I., P. II.,
 76, 6.
 आलु मूषक-माजार- V. I., P. II.,
 388, 14.
 आलुनेकुल माजारी V. II., P. I.,
 66, 12.
 आल्लेखं पुनरपि च V. II., P. II.,
 185, 3.
 आययानानि तथान्यानि V. II.,
 P. II., 160, 1.
 आययानानीतिरासांश्च V. I., P. II.,
 422, 7.
 आयमिदमनि दन्त्याश्च V. I., P. I.,
 185, 6.
 आयःपुनरपि नपाऽन्वेष्टु V. I., P. I.,
 455, 1.
 आग्नेयं V. II., P. II., 283, 8.
 आग्नेयं भस्मना-ऽऽपाद् V. II., P. II.,
 14, 4.
 आग्नेयं भस्मना स्नानं V. II., P. II.,
 16, 1.
 आग्नेयमष्टाकपालं V. I., P. I.,
 449, 18.
 आचमेत विमुक्त्यर्थं V. I., P. I.,
 278, 10.
 आचम्य च ततः कुर्यात् V. I., P. I.,
 393, 1.
 आचम्य च ततो दद्यात् V. I., P. I.,
 364, 4.
 आचम्य देवं ब्रह्माणं V. I., P. II.,
 193, 8.
 आचम्य प्रयतो नित्यम् V. I., P. I.,
 303, 2.
 आचम्य प्रयतो नित्यं V. I., P. I.,
 256, 6.
 आचम्य प्रयतः पश्चात् V. I., P. I.,
 279, 9.
 आचम्य प्रयतः पश्चात् V. I., P. I.,
 279, 12.
 आचम्याज्जलमात्रेण V. I., P. I.,
 432, 1.
 आचम्यान्त्यादि-सलिलम् V. I.,
 P. II., 295, 4.
 आचम्यातः परं मौनी V. II., P. II.,
 195, 6.
 आचम्याऽऽर्घ्याननी-ऽर्काय V. I.,
 P. I., 415, 8.
 आचरेदुपरि स्नानं V. I., P. I.,
 260, 6.
 आचान्तः पुनराचामेन V. I., P. I.,
 241, 15.
 आचान्तः पुनराचामेन V. I., P. I.,
 431, 18.
 आचान्तः पुनराचामेन V. I., P. I.,
 241, 12.

आचान्तेषु पुनर्दद्यात् V. I., P. II., 434, 17.	आचार्य-विभुषाध्यायान् V. I., P. II., 278, 12.
आचान्तेष्वेके V. I., P. II., 430, 10.	आचार्यपुत्रः शुश्रूषु V. I., P. I., 146, 8.
आचान्तेभ्यो हिनेभ्यस्तु V. I., P. II., 437, 6.	आचार्य-आचार्य- V. I., P. I., 336, 1.
आचान्तेष्वर्कं दद्यात् V. I., P. II., 434, 12.	आचार्यभार्योगमने V. II., P. II., 269, 3.
आचान्तीह्यशुविज्ञावत् V. I., P. I., 432, 9.	आचार्य-मातामहे V. I., P. II., 249, 3.
आचार्यपरिणामास्तु V. I., P. II., 365, 19.	आचार्यसूत्रिकश्चैव V. II., P. II., 224, 2.
आचार्यमय विष्वाक V. II., P. II., 184, 3.	आचार्य वाऽऽप्नुवाध्याय V. I., P. II., 279, 1.
आचार्यमय विष्वाक V. II., P. II., 183, 15.	आचार्ये रातसावत् V. II., P. II., 65, 11.
आचार्यस्तानि निर्हन्ति V. II., P. II., 185, 1.	आचार्यैव गन्धर्वानि V. I., P. I., 336, 13.
आचार्यैव भुक्त्वात् V. II., P. II., 4, 11.	आचार्यस्य च रातश्च V. II., P. I., 325, 10.
आचार्यैश्चुपात्तं च V. I., P. I., 239, 3.	आचार्यस्य पराकं तु V. II., P. I., 228, 6.
आचार्यैस्तम्भं चैषां V. I., P. I., 307, 5.	आचार्ये स्तुषुपाध्याय V. I., P. II., 278, 4.
आचार्यैस्तम्भो धर्मः V. I., P. I., 143, 16.	आचार्ये चार्थवित्ता च V. I., P. II., 84, 2.
आचार्यैर्निःकृतिश्च V. I., P. II., 351, 12.	आचार्यस्य वा V. I., P. II., 33, 1.
आचार्याः कीर्तिमाप्नोति V. I., P. I., 143, 11.	आचार्यमस्तु नौमास्यं V. I., P. II., 245, 12.
आचार्यास्तम्भे द्यायुः V. I., P. I., 143, 10.	आचार्यस्तम्भेनभवात् V. I., P. I., 120, 7.
आचार्ये च देत V. I., P. II., 42, 3.	आजीवनाय धर्मस्तु V. I., P. I., 454, 6.
आचार्ये तु स्तु देते V. I., P. II., 48, 9.	आचार्ये च गार्हपत्ये तु V. I., P. I., 159, 1.
आचार्यैर्निष्ठाध्वनः V. I., P. I., 131, 1.	आचार्ये पदीप्रीत्यनः V. I., P. II., 154, 14.
आचार्यैर्वाणी V. I., P. II., 249, 3.	आचार्ये च पदीप्रीत्यनः V. I., P. II., 317, 9 320 2.

- आङ्ग्यहोमो हविषश्चा- V. II., P. I.,
 299, 15.
 आङ्ग्यनैव हि शालाग्री V. II., P. I.,
 195, 14.
 आत्माच्छेदी मम द्वेषी V. II., P. I.,
 9, 22.
 आह्नासम्पादिनीं वक्षाम् V. II., P. II.,
 114, 17.
 आह्वैस्तैश्चतुर्भिश्च V. I., P. II.,
 141, 10.
 आततायिदिवाभ्यानां V. I., P. I.,
 134, 8.
 आतृतेर्भोजनं तेषां V. I., P. II.,
 424, 7.
 आतुराणां च संन्यासे V. I., P. II.,
 149, 19.
 आतुरस्तान् उत्पन्ने V. II., P. I.,
 169, 10.
 आतुरामभियुक्तां वा V. II., P. I.,
 246, 7.
 आतुरामभिरास्तां च V. II., P. I.,
 214, 18.
 आत्मतः शौचवान् शान्तः V. II.,
 P. II., 214, 12.
 आत्मघातकस्पर्शन- V. II., P. I.,
 26, 1.
 आत्ममुख्यं सुवर्णं वा V. II., P. II.,
 88, 8.
 आत्मना पिबति क्षीरं V. II., P. II.,
 239, 1.
 आत्मना राजघातो वा V. II., P. I.,
 71, 4.
 आत्मना सनिषीते V. II., P. I.,
 22, 20.
 आत्मना सम्मिते कूपे V. II., P. I.,
 345, 9.
 आत्मनैव सहायेन V. I., P. II., 194, 12.
 आत्मनः कामकारेण V. II., P. II.,
 224, 19.
 आत्मनः पोषको मूढः V. II., P. II.,
 223, 2.
 आत्मवत्त्वमलोभस्वं V. I., P. I., 84,
 12.
 आत्मनो यदि वाऽन्येषां V. II., P. I.,
 248, 7.
 आत्मनो यदि वाऽन्येषां V. II., P. I.,
 246, 11.
 आत्मनोऽर्थे क्रियारम्भो V. II., P. II.,
 103, 1.
 आत्मन्यग्नीन् समारोप्य V. I., P. II.,
 159, 20.
 आत्मन्यग्नीन् समारोप्य V. I., P. II.,
 152, 19.
 आत्मनस्त्यागिनां नास्ति V. I., P. I.,
 1, 8.
 आत्मन्येव च सन्दुष्टः V. I., P. II.,
 176, 17.
 आत्मानं घातयेद्यस्तु V. II., P. I.,
 20, 22.
 आत्मानं घातयेद्यस्तु V. I., P. II.,
 228, 6.
 आत्मानं घातयेद्यस्तु V. II., P. I.,
 22, 9.
 आत्मानं वक्षिणाहीनो V. I., P. I.,
 170, 3.
 आत्मानं धर्मकुर्ये च V. I., P. II.,
 385, 2.
 आत्मानं पीडयित्वापि V. I., P. II.,
 190, 18.
 आत्मानं सर्वकार्याणि V. I., P. I.,
 467, 13.
 आत्मानं स्पर्शयेद्यस्तु V. II., P. I.,
 47, 4.
 आत्मार्थं V. II., P. II., 100, 7.
 आत्मार्थं च क्रियारम्भो V. II., P. I.,
 16, 13; 304, 2.

आत्मा विभुः सरस्य V. I, P. II, 474, 2	आदित्याभिमुखो भूत्वा V. II, P. I., 302, 11.
आत्मा वा इदम् V. I, P. I, 99, 11.	आदित्याभिमुखस्तिष्ठन् V. I, P. I, 296, 2.
आत्मीयेष्वपि न स्थायात् V. I, P. I, 286, 1	आदित्या वसवो रुद्रा V. I, P. I, 315, 3.
आत्मैव पोंदितो वेन V. II, P. II, 240, 12	आदित्ये दर्शयित्वा V. I, P. II, • 193, 6.
आविपक्षात् त्रिरात्र स्यात् V. I, P. II, 232, 19	आविप्रभृति या साध्वी V. II, P. I, 58, 7.
आपर्शनाच्च ये केचित् V. II, P. II, 159, 11.	आदिष्टं प्रथमे विन्दे V. I, P. II, 456, 10.
आद्रीत मृदोऽप्यथ V. II, P. I, 19, 16	आदि-मध्याऽवसानेषु V. I, P. II, 40, 3
आद्रीत यतो ज्ञान V. I, P. I, 322, 13.	आदिष्टी वेशविक्रेता V. II, P. I, 449, 21.
आद्वयानिर्धनोऽप्याग्नि V. I, P. I, 161, 11.	आदौ तावत् प्रभाते V. II, P. II, 16, 17.
आदर्शज्ञान-माङ्गल्य- V. I, P. I, 320, 17.	आदौ मध्येऽवसाने वा V. I, P. II, 331, 20
आशने च विसर्गे च V. I, P. I, 470, 7.	आद्यं आद्यमगुह्योऽपि V. I, P. II, 467, 17.
आ शशश वसाहाय V. I, P. II, 464, 5.	आद्यन्तयोर्वर्णयोस्तु V. I, P. II, 448, 19.
आदिकर्ता स भूताना V. I, P. I, 106, 3	आद्यमेकादशी कुर्यात् V. I, P. II, 468, 9.
आदित्यकिरणैः पूत V. I, P. I, 287, 10.	आद्ये कृतं तु यो धमे V. I, P. I, 83, 1
आदित्यमम्बिका विष्णु V. I, P. I, 365, 1	आद्येऽवसाने आद्यस्य V. I, P. II, 401, 21
आदित्यमर्चयित्वा तु V. II, P. II, 49, 11	आद्येन्द्रादेव कर्तव्या V. I, P. II, 216, 9
आदित्यवारे त्वारोम्य V. I, P. II, 315, 1.	आ दारद्याहाराणि V. II, P. I, 166, 15
आदित्यादिमहाणा च V. I, P. I, 193, 7.	आ दारिद्र्यात् अन्नबन्धो V. I, P. II, 31, 13.
आदित्यादिदिनेष्वेव V. I, P. II, 315, 10	आधत्त पितरो गर्भम् V. I, P. II, 438, 11

- आधानकाले सोमे च V. L., P. II.,
 296, 20.
 आधायामीन् विशुद्धास्मा V. L., P. I.,
 161, 16.
 आधायस्ये तु V. II., P. I., 145, 12.
 आध्यात्मिकी कथां मुख्या V. I.,
 P. II., 185, 5.
 आनन्दो मन्त्रेति V. L., P. I., 102, 16.
 आनन्द्याकुलधर्माणां V. L., P. II.,
 453, 12.
 आनन्द्यायैव कल्पन्ते V. L., P. II.,
 372, 10.
 आनीय विप्रसर्वम् V. II., P. II.,
 68, 14.
 आनुलोम्येन कुर्वति V. II., P. I.,
 151, 7.
 आनुलोम्येन सम्भूता V. L., P. II.,
 118, 17.
 आनुभूय सक्तस्य V. L., P. I.,
 367, 9.
 आनुस्येन परा धर्मो V. I., P. II.,
 346, 14.
 आप एव शता ब्रूयाः V. I., P. I.,
 287, 4.
 आपत्काले स्वयं कुर्वन् V. L., P. II.,
 5, 7.
 आपत्त्यपि च कदापि V. L., P. II.,
 5, 3.
 आपदतः सम्प्रगृह्णन् V. II., P. I.,
 414, 2.
 आपदतो विना तायं V. II., P. II.,
 141, 1.
 आपत्त्येव यत् प्रोक्तं V. II., P. I.,
 238, 12.
 आपत्तम्बाः पादित्याहः V. L., P. II.,
 448, 15.
 आपद्यन्तो सीधे च V. L., P. II.,
 334, 2.
 आपद्यपि च कदापि V. L., P. II.,
 257, 17.
 आपद्यपि न कांस्ये तु V. L., P. II.,
 191, 10.
 आपद्वृत्तिर्दिनाम्याणां V. L., P. I.,
 136, 10.
 आपीनहस्त-पादां च V. L., P. II.,
 56, 3.
 आपोशनक्रियापूर्वं V. L., P. II.,
 43, 7.
 आपोशनं प्रदायाथ V. L., P. II.,
 421, 8.
 आपोहिष्टेदमापन्नं V. L., P. I., 275, 8.
 आपोहिष्टेष्ट्यैः कुर्यात् V. L., P. I.,
 293, 3.
 आपः पुण्याः पवित्राश्च V. L., P. I.,
 275, 4.
 आपः पुनन्तु V. L., P. I., 55, 8.
 आपः प्रदाय V. L., P. I., 408, 11.
 आपः पुनन्तु मन्त्रेण V. L., P. I.,
 297, 10.
 आपः पुनन्तु मध्याह्ने V. L., P. I.,
 295, 7.
 आपः शुद्धा भूमिगताः V. II., P. I.,
 191, 5.
 आपः शुद्धा भूमिगताः V. II., P. I.,
 155, 12.
 आपः सुशामनस्थाः V. II., P. I.,
 414, 1.
 आप स्वभावतो मेध्याः V. L., P. I.,
 287, 7.
 आपः विषोऽथ विधियन् V. L., P. I.,
 146, 11.
 आपः एकोऽयं साधु V. L., P. I.,
 146, 9.
 आप्यायनाय भूतानां V. L., P. I.,
 395, 7.
 आप्यायस्व V. II., P. I., 299, 14.

आप्रापणात् V I, P II, 193, 1	आमभ्राह्मे तथा भुक्त्वा V II, P I, 425, 3
आपुतान पुनराचान्तात् V I, P II, 232, 14	आमभ्राह्मे भवेदर्थे V II, P I, 425, 16
आप्तिक्ते कृच्छ्रपाद स्यात् V II, P I, 424, 10	आमभ्राह्माशने विराज V II, P I, 392, 6
आ गद्यस्तम्बपर्यन्त V I, P I, 361, 1	आमिषेण तु यक्षिण V II, P I, 172, 3
आभ्युदयिके V I, P II, 459, 10	आमृत्योश्चाचरण शौच V I, P I, 233, 9
आमन्त्रण विना भुक्त्वा V II, P II, 232, 12	आमृत्यो अभिवर्गान्विच्छेद V I, P II 134, 14
आमन्त्रितश्चर नैव V I, P II, 267, 1	आम्नातमतिरस्त्वाने V I, P I, 287, 11
आमन्त्रितश्च योविशो V I, P II, 366, 15	आम पुत्राग विन्वानान् V I, P I, 252, 1
आमन्त्रितस्तु य आह्ने V I, P II, 367, 12	आमान् पालेयतानिभून् V I, P II, 370, 6
आमन्त्रितस्तु य आह्ने V I, P II, 367, 16	आधे कन्यायं इत्यादि V I P I, 57, 4
आमन्त्रितस्तु ते विद्या V I, P II 366, 1	आयम पर्वत कृत्वा V I. P I, 237, 5
आमन्त्र्य गच्छेत् V I, P II, 50, 6	आयस तेजस पात्रं V II, P I, 302, 2
आम पूयति ससारे V I, P II, 41, 4	आयान्ति तम्मात्तदह V I, P II, 23, 17
आम मास पूत क्षौद्र V II, P I, 115, 3	आयानीन्द्र पक्षिनीरीडिनि V I, P II, 65, 15
आम वा यदि वा पक्व V II, P I, 370, 3	आयु क्षीणा दिवा निद्रा V. I, P I, 439, 3
आमपात्रंऽन्नमाशाय V I, P II, 287, 6	आयु सुवर्णकाराज V. II, P I, 378, 8
आमनेवादर्शान्तान्त्यात् V I P II, 11, 3	आयुरस्य निरुन्तामि V II, P II, 235, 17
आमभ्राह्म द्विज कुर्यात् V I P II, 334, 13	आयुर्वेदं यशो ययै V I, P I, 252, 11
आमभ्राह्म द्विजै कार्य V. I, P II, 334, 6	आयुर्वेदपादिक वधान V II, P II 250, 8
आमभ्राह्म प्रकुर्यात् V I, P II, 334, 3	

- आयुष्मन्त सुत विन्देत् V. I, P II, 438, 16
 आयुष्य प्राङ्मुखो भुङ्क्ते V I, P. I, 429, 18
 आयुष्मान् भव सौम्येति V. I, P I, 324, 1
 अयोगवत् क्षत्ता च V I, P II, 121, 5
 आरम्भरचिता ऽधैर्यम् V. II, P. II, 216, 9
 आरम्भरचिता ऽधैर्यम् V. II, P II, 216, 9
 आरम्भे सर्वकृच्छ्राणा V. II, P II, 195, 13
 आरण्याना च सर्वेषां V I, P. II, 380, 13
 आरन्तात् तथा क्षीर V II, P. I, 416, 5.
 आरब्धस्यानुगुण्येन V. II, P. II, 277, 1
 आरभन्ते क्रमेणैव V II, P II, 277, 11.
 आरभेत् नवै पार्श्व. V I, P. II, 368, 5
 आराधयेन्महादेव V I, P I, 372, 6.
 आराम V II, P II, 132, 8
 आराम तगका- V II, P. II, 120, 6
 आरुणि प्रजापते V I, P II, 167, 1
 आरूढपतिनस्यैव V. II, P. I, 372, 13
 आरूढपतिताज्जातो V. II, P I, 306, 6
 आरूढपतिने चैव V. I, P. I, 188, 17.
 आरोग्यं वारुणं V I, P. II, 314, 9
 आरोग्य-पुत्र मित्रायी V. I, P. I, 288, 4
 आरोग्यस्य सौभाग्य V. I., P. II, 315, 8
 आरुहण गोवृष-कुञ्ज-V. II, P. II, 3, 2.
 आर्तं न चातुरग्नन्ते V. II, P I, 9, 11.
 आर्तं कुर्याद्यथाशक्ति V. I, P. I, 270, 2
 आर्त्तवाभिप्लुता नारी V. II, P. I, 163, 16.
 आर्त्तवाभिप्लुता नारी V. II, P. I, 164, 1.
 आर्त्तवाभिप्लुता नारी V. II; P. I, 164, 11
 आर्त्तवी रजना प्रोक्ता V. II, P. I, 167, 2
 आर्त्तवे देश कालाना V. I, P. II, 334, 5.
 आर्त्ताना मार्गमाणानां V II, P. I, 234, 3
 आर्त्तानामन्नदान च V I, P I, 191, 7
 आर्ति वा महर्ता याति V II, P I, 235, 12
 आर्द्रश्मोऽसृगित्येतद् V. II, P I, 366, 9.
 आर्द्रं तृण गोमय V I, P I, 241, 8.
 आर्द्रपावस्तु भुञ्जीयात् V. I, P I, 415, 15
 आर्द्रवत् द्रव्येन तु V I, P. II, 403, 12
 आर्द्रवासा जले कुर्यात् V. I, P I, 249, 5
 आर्द्रवासाश्वेत् कृच्छ्र V. II, P. I, 301, 19.

आर्द्रवासास्तु हेमन्ते V. I, P II, 143, 15.	आशौच पुनरागच्छेत् V. I, P. II, 265, 2
आर्द्राया शीथमाप्नोति V. I, P. II, 312, 12	आशौच बान्धवानां तु V. I, P. II, 241, 16
आर्धिका कुलमित्रश्च V. II, P. I, 431, 6	आशौचान्त मृजेच्छिन्न V. I, P. I, 226, 18
आर्षचैवाथ वैश्व V I P. II, 45, 10.	आशौचमुक्क विण्डम् V. I, P. II, 458, 8
आर्षे गामिधुन शुल्क V. I, P. II, 88, 6	आशौचमन्तरा दशौ V. I, P II, 291, 3
आर्षोदात्र. सुतर्ज्ज्वीन् V. I, P II, 86, 17	आशौचस्य च-न्हासेऽपि V. I, P II, 289, 19.
आलस्याव्रजदोषाश्च V. II, P I, 9, 15	आशौचान्ते सत सम्यक् V I, P. II, 294, 4
आवर्तनोल्लेखन V II, P I, 176, 2	आशौचापगमे V II, P I, 420, 5
आवाहन-स्वधाकार V. I, P. I. 38, 13	आशौचे तु व्यतिक्रान्ते V I, P II, 330, 20
आवाहनाम्रीकरण-V. I, P. II. 447, 15	आशौचे तु समुत्पन्ने V I, P II, 24, 4
आवाहयेदनुज्ञातो V. I, P II, 403 5	आशौचे यस्तु दृष्टस्य V. II, P I, 421, 5
आविक मार्गमौद् च V. I, P II, 376, 17	आशौचोपरमे कार्यम् V I, P II, 23, 7
आविक वैद्यस्य V I, P II, 35, 20.	आ स्मशानादनव्रज्य V I, P. II, 235, 15
आविक सन्धिनीभीरं V I, P II, 380, 12	आश्रमत्रयमुक्तस्य V I, P II, 182, 1
आव्रत्य प्राणनायन्य V. I, P. II, 432, 17	आश्रमी चेत्तप्तकृच्छ्र V I, P II, 107, 2
आशापहर्ता तु नर V II, P II, 225, 7	आश्रमे वृक्षमूले वा V II, P. II, 57, 7
आशिषं वा कुरश्चेष्ट V. I, P. I, 324, 17	आश्रमेषु यथाकालं V I, P I, 457, 11
आशौचम् V I, P II, 256 4	आश्रय राज्ञदाता च V II, P. I, 285, 13
आशौच तु भवेत्तस्य V I, P II, 277, 4	आश्रय राज्ञदाता च V. II, P II, 62 14
आशौच न भवेत्लोक V I, P II, 258, 10	आश्रितस्याऽपि विदुष V II, P. I, 325, 9
आशौच पक्षिर्ना राशि V. I, P. II, 201, 12	

- आयस्मन्त एत विन्देत् V I, P II,
 438, 16
 आयुष्यं प्राङ्मुखो भुङ्क्ते V I,
 P I 429 18
 आयुष्मान् भव सौम्यति V I P I
 324, 1
 अयोगवध क्षत्ता च V I P II,
 121 5
 आरम्भरुचिता ऽर्धैर्यम् V II P II,
 216 9
 आरम्भरुचिता ऽर्धैर्यम् V II P II
 216, 9
 आरम्भे सर्वकृच्छाणां V II, P II,
 199, 13
 आरण्यानां च सर्वेषां V I P II,
 380, 13
 आरुणाल तथा क्षीर V II, P I
 416 5
 आरुणस्यानुगुण्येन V II P II,
 277, 1
 आरुण्येन क्रमैव V II, P II,
 277, 11
 आरुणेन नवै पार्श्व V I, P II
 368 5
 आरुणयेन्महादेव V I P I
 372, 6
 आराम V II P II 139 S
 आराम तथाका- V II P II
 120, 6
 आरुणि प्रजापते V I, P II,
 167 1
 आरुण्यतितस्त्रैव V II P I,
 372 13
 आरुण्यतितताज्जालो V II P I,
 306 6
 आरुण्यतित त्रैव V. I, P I,
 188 17.
 आरुण्यं वारुण V I, P II
 314, 9
 आरुण्य पुत्र मित्रार्थी V I, P I,
 288 4
 आरुण्यमय सौभाग्य V I, P II,
 315, 8
 आरुहण गोवृष-कुञ्ज-V II, P II,
 3, 2
 आर्तं न चातुरूप्येन V II, P I,
 9, 11
 आर्तं कुर्याद्यथाशक्ति V I, P I
 230, 2
 आर्तवाभिप्लुता नारी V II, P I,
 163, 16
 आर्तवाभिप्लुता नारी V II, P I,
 164, 1
 आर्तवाभिप्लुता नारी V II, P I,
 164 11
 आर्तवी रजसा प्रोक्ता V II, P I,
 167, 2
 आर्तवे देश कालानां V I, P II,
 334 5.
 आर्तानां मार्गमाणानां V II, P I,
 234 3
 आर्तानामन्नदानं च V I P I
 191 7
 आर्ति वा महती याति V II P I,
 235 12
 आर्द्रर्मानोऽसुमित्येतद् V II, P I,
 366, 3
 आर्द्रं दृष्ट्वा गामय V I, P I,
 241 8
 आर्द्रपादस्तु भुञ्जीयात् V I, P I,
 415 15
 आर्द्रवश्च दृश्यते तु V I, P II
 403, 12
 आर्द्रवासा जले कुर्यान् V I, P I
 249, 2
 आर्द्रवासाश्चरत कुरुतु V II, P I,
 301, 19

- आर्द्रवासास्तु हेमन्ते V. I, P II, 143, 15
 आर्द्राया शौर्यमाप्नोति V. I, P. II, 312, 12
 आर्षिकः कुलमिवश्च V. II, P. I, 431, 6
 आर्षधैवाथ वैवश्च V. I. P. II, 45, 10.
 आर्षे गामिथुन शुल्क V I, P II, 88, 6
 आपौडाजः सुतर्खास्त्रीन् V. I, P II, 86, 17
 आलम्बादन्नशेषाद्य V II, P I, 9, 15
 आवर्तनोल्लेखन V II, P I, 176, 2
 आवाहन-स्वधाकार V I, P I 38५, 13
 आवाहनामीकरण V. I, P II. 447, 15
 आवाहयेद्वृत्तातो V. I, P II, 403 5
 आविक मार्गमौढ च V. I, P II, 376, 17
 आविक वैद्यस्य V I, P. II, 85, 20.
 आविक सन्धिनीक्षीर V I, P II, 380, 12
 आवस्य प्राणनायम्य V I, P. II, 432, 17
 आशापहर्ता तु नर V II, P II, 225, 7
 आशिष वा कुरुश्रेष्ठ V I, P I, 324, 17
 आशौचम् V I, P II, 256 4
 आशौच तु भवेत्तस्य V I, P II, 277, 4
 आशौच न भवेत्तुल्ये V I, P II, 258, 10
 आशौच पक्षिणीं रात्रि V. I, P II, 251, 12
 आशौच पुनरागच्छेत् V I, P. II, 265, 2
 आशौच बान्धवानां तु V. I, P II, 241, 16
 आशौचान्तं मृजेच्छिन्न V. I, P I, 226, 18.
 आशौचमुदकं पिण्डम् V I, P. II, 458, 8
 आशौचमन्तरं दशो V. I, P. II, 291, 3
 आशौचस्य च-न्दासोऽपि V I, P II, 289, 19.
 आशौचान्ते तत सम्यक् V. I, P. II, 294, 4
 आशौचापगमे V. II, P I, 420 5
 आशौचे तु व्यतिक्रान्ते V I, P II, 330, 20
 आशौचे तु समुत्पन्ने V I, P. II, 24, 4
 आशौचे यस्तु शुद्धस्य V. II, P I, 421, 5
 आशौचोपरमे कार्यम् V. I, P II, 23, 7
 आ स्मृतानादनव्रज्य V I, P II, 235, 15
 आश्रमत्रयमुक्तस्य V I, P II, 182, 1
 आश्रमी चेतसकृच्छ्र V I, P II, 157, 2
 आश्रमे वृक्षमूले वा V II, P. II, 57, 7
 आश्रमेऽपि यथाकालं V I, P. I, 467, 11
 आश्रय शस्त्रदाता च V II, P. I, 285, 13
 आश्रय शस्त्रदाता च V II, P II, 62, 14
 आश्रितस्याऽपि विदुषः V. II, P. I, 325, 9

आश्वयुक्तुह्नवमी V I, P I 170 16	आसन सत्पुत्रान V I, P II 300 C
आपादस्याप दशमी V I, P I, 150 2	आसनाऽयथायानात V II P I, 28, 2
आपादस्यापि दशमी V I, P II 311, 15	आसनादुत्थितस्तस्मिन् V I I I, 132, 12
आपादादिनुर्मास V I P I 281 6	आसनानि विचित्राणि V II P II 26 1
आपादादीश्च चतुर V I P II, 183, 7	आसनारूढमन्त्राय V I P II 377 1
आपादासु यत्र प्राप्ति V I P II 313 2	आसनाऽऽसथौ शब्दयोः V I P I 401 5
आपादीमवधि दृष्ट्या य पञ्च V I 1 II, 321 5	आसन आसत् दृष्ट्या V I, I II 402 10
आपादीमवधि दृष्ट्या पञ्चम V I I II, 321 2	आसनेषुपङ्क्तमपु V I P II, 399 2
आपादश V II P II 189 5	आसनपु सदनेष्ट V I P II 398, 18
आपादाय प्रोष्ठपद्या वा V II P II 1-7, 16	आ समान शरीरस्य V I, P II 50 16
आपादशान्ध यान्तिस्या V I 1 II 310 10	आ समानतनान कुर्यान् V I, I II 11 18
आपादाया पञ्चम पक्ष V I 1 II 320 6	आमाद्य सहविण्डस्य V I I II, 115 17
आ पादनागाला V II P I 122 C	आमा महविच्ययीणा V I, P II, 110 1
आ पादसाह आलपस्य V I 1 II 31 1-	आमागन्धनमा गत्या V II, P I, 1 18
आ मङ्गलान्त प्रातः V I P I 711 C	आ माये यमेन प्रातः V I, P I, 314 15
आगतं येन यान्ति V I P I 470 1	आ मायमादने V I I I, 311 11
आगतं जगन्विद्यातु V II I II 1 12	आ माये आह्वानाया V I, 1 II, 110 15
आगतं वाक्यार्थ V I P II 181 11	आगति V I P I, 41 7
आगतं शान्तं यावत् V II, I I, 1 16	आगति पञ्चमा गत्या V I, 1 I 10 14
आगतं जगत् जगत् V II P I, 127 0	आगति वाङ्मनस जगिदाम V I, 1 I, I, I

आसीनश्च स्थितो वापि V II, P II, 191, 4	आहिताग्नेर्द्विजाभ्यस्य V. II, P I, 102, 9
आर्तानास्वपि च स्थितो V II, P I, 246, 6	आहिताग्निर्विधान्याय V I, P II, 236 19
आर्तानास्वपिः V. II, P I, 249, 9	आहिताग्निर्विशेषेण V. II, P I, 376, 12
आसुरं तद्वेचल्लुख V I, P II, 442 14	आहिताग्निहोत्रस्थान V II, P II, 141 16
आसुरातिविवाहसु V I, P II, 457, 9	आहिताग्निस्तु यो विप्रः V II, P I, 378, 3
आसुरातिविवाहेषु V I, P II, 457, 2	आहिताग्निस्तु यो विप्रः V II, P I, 375, 9
आस्तिव्य ब्रह्मसत्त्वः V I P II, 181, 1	आहिताग्ने विप्रत्वेन V I, P II, 333, 11
आस्ते घनानि यो नित्यः V I, P II, 166, 14	आहिताग्ने सिनीवाल्याम् V I, P II, 457, 1
आ सानकाल नप्नीयात् V. II, P I, 163, 9	आहुतिर्नातिपचनः V I P I 314 16
आहरेज्जापनध्यातु V I, P I, 228, 4	आहुत्याध्यपीयता V I, P I, 151 15
आहस्त्वृत्तिका विप्रः V. I, P I, 227, 7	आहुताध्यायी V I, P II, 49, 8
आहव च महीं लब्धः V I, P I, 467, 17	आहुता या तु वै भर्त्ता V II, P I 31, 12
आहवे विप्रः कुर्यात् V I, P I, 467 16	आहुतोऽध्ययनं कुर्यात् V I, P I, 152 10
आहारं तुरह कुर्यात् V I, P I 225 17	आहुय वान कन्याया V I P. II, 84, 13
आहारं मैथुन निद्रा V I P I, 191, 1	आहुय आवयेदेकः V II, P I, 236 17
आहारनायाश्रयिक V I P II 42, 10	आहुताभ्यन्वयौचार्यः V I, P I, 228 9
आहारार्थं द्विजा इत्या V II, P I 102 15	आहुत्य दक्षिणामि तु V I, P II, 412 21
आहारेषु च य दादाः V II P II, 185, 5	आहुत्य निवदयत् V I, P II, 50, 7
आहिताग्निः V I, P II 22, 13	
आहिताग्नेर्द्विजाभ्यस्य V II, P II 76, 9	

इ.

इह स्थितौ धातुनिर्देशः V II, P I, 141, 5

इच्छयाऽन्योऽयमयोगः V I, P I, 85 1	इतरानपि सख्याङ्गिन V I P I, 401, 1
इच्छन् प्रयाश्रीश्चाह V I P II, 26, 1	इतरवितस्मिन् V I, P II, 67, 17
इज्यते भरतश्रेष्ठ V I, P I, 160, 2	इत्यालोऽनमर्थता V I, P I, 120, 15
इज्याऽध्ययनं ज्ञानं च V I P I, 87, 4	इत्येता काश्यपेनोक्ता V I, P II, 57, 12
इव मृगमिव नति V I, P II 185 0	इतन्मताऽइनन् V II, P II, 258 10
इव यज्ञोपवीतं तु V I, P I 169, 10	इतिहासपुराणानि V II, P II 160 2
इव चाह तु कृत्वाऽसौ V I P I 116 6	इतिहासपुराणानां V II P II, 219 6
इव सामाजिकं ज्ञाय V II P II 216 14	इति मत्वा स्वहारेण V I P II, 102 15
इतिहासपुराणानि V I P I, 348 2	इत्यत्र चत्वारिंशन् V I, P II 18 18
इतिहासपुराणाद्यै V I P I 438 20	इत्यादि स्मृत्यन्तरग्रन्थानाम् V I P II 331, 19
इतिहासपुराणानि V I P I 439 4	इतिमहावहानि V II P II 138 6
इत्युद्यम्य स्वहस्तं V I, P I 434 5	इति वरुणधित्वाऽप्यसावित्र्या V I, P I, 373, 14
इत्युक्त्वाक्त्वा प्रियावाच V I P II 437 17	इतरया तु वर्णानां V II P I 55, 13
इत्यतदप्यिल प्रोक्तम् V I, P I 444, 8	इति सञ्चिन्त्य गच्छेत् V I P II 253 2
इति जाति V II P II 136 10	इतरया पशुता तु V II P I 340 16
इत्यपमर्दनम् V II P II 130, 4	इत्युपपातकानि V II P II 101 1
इति परमप्रेतार V I P I 108 10	इत्यप मुनिभिः प्रोक्त V I P II 38 2
इत्युपायं नरा वधात् V I, P I 347 3	इतरेष्ववशिष्टं V I P II 87, 3
इति त सखया माभूत् V I P I 449 11	इन्द्र मित्र वरुणमग्निमाह V I P I, 209 6
इत्यमग्रं द्विजं चाह V I P I, 425 11	इन्द्रस्य वज्राऽसि V I P II, 168, 5
इत्यनेनैकैर्गुणैर्ज्ञातं V I P II, 359 14	इन्द्रं तुह दक्ष्याऽऽन V I I I, 274 6

इन्द्र शुद्धा कचश्चाप V II, P I, 301, 16	इय विगुहिरुहिता V I P I 34, 9
इन्द्रा-ऽनिल यमा-ऽर्कोणाम् V I P I 447, 20	इय विगुहिरुहिता V II, P II, 60, 12
इन्द्राय V II, P II, 188, 4	इरावत्याम् V I P II 306, 15
इन्द्रायेन्द्रपुरुषभ्य V I, P I, 384, 8	इषु गृह्णाति V I, P II 98, 18
इन्द्रियाणि तु सर्वाणि V I, P I 96, 9	इषे स्वा V I, P II, 135, 15
इन्द्रियाणां निरोधेन V I, P II, 194, 17	इष्टं स्यात् कलुभिस्तेन V I P I, 447, 6
इन्द्रियाणि यश स्वर्गम् V I, P I, 169, 10	इष्टका लोट-पाषाणे V I, P I, 254, 1
इन्द्रियार्थेषु सर्वेषु V II P I, 10, 8	इष्टान् भोगान् हि वो देवा V I P I, 159, 14
इन्द्रुभय गजच्छाया V I, P II 310, 16	इष्टान्वा यदि वा ऽनिष्टान् V I, P II, 336, 18
इन्द्रुभवे मासि मासि V I, P II, 308, 4 445 11	इष्टिभ्राष्ट्रे क्रतुर्वश V I, P II, 403, 15
इन्द्रा धाता भग पूषा V I, P I, 358, 3	इष्टि वैश्वानरीं कुर्यात् V I, P. II, 159, 10
इन्धनार्थे द्रुमच्छद. V II P II 103 3	इष्टि वैश्वानरीं कृत्वा V I, P II, 156, 10
इन्धनार्थमगुष्काणां V II P I, 16, 12.	इष्टीनां पशुचन्धानाम् V II, P II, 198, 16
इन्धनार्थमथ सूपार्थे V I, P I, 160 11	इष्टे सार्थे तु विधिवन् V I P II, 443, 14
इम मे वरुण V I, P I, 298 18	इष्टा न्य शक्तिस्तौ यज्ञे V I, P II, 150, 6
इम लोक मातृभक्त्या V I P I 377, 10	इष्टा भैक्षारिणो निर्ये V II, P II 128, 14
इमा त्वमिन्द्रमीदृ V I, P II 105 16	इष्टां पथमे यावे V II, P II, 161, 11
इमा रुद्राय तवसे V II, P. II, 279, 13	इष्यतेऽनुग्रहस्तेषां V II, P I, 130 12
इमारुद्राय मूक्त तु V II, P II, 280, 1	इष्यत्स्वदारकात्पार्थो V I, P II, 359, 11
इय विगुहिरुहिता V II, P I, 13, 10	इह आहुव चैकेषा V II, P II, 214, 4
	इह जन्मनि दूदस्व V. II, P I, 377, 10.

इह जन्मनि शूद्रास्ते V II, P II,
224 10

इह दुश्चरितै केचिन् V II, P II
246 11

इह शत्रुपलेकिऽस्मिन् V II, P II
231, 6

इहलोक्मृताता च V II, P II
202 3

इहवाऽमुत्र वाऽज्ञस्य V II, P II,
276 10

इह शत्रुगृहे बद्धा V II, P II,
-64 7

इहाल्पमपि कृत्वा तु V II, P II,
209, 0

इत्येव फलं वर्म V II P II, 270,
11

इत्येव सा शुनी गृही V II, P I
300, 13

ई.

ईक्ष्यन्ती जपेत् सूक्त V II P II
240 3

ईतयो व्याधयस्त द्वी V I P I,
132 17

ईदृशस्य हि धर्मस्य V I P I 88 11

ईदृश्यात् V II P II 28 10

ईदृश्यावच्छेद्यं सव्यञ्च V I, P II
76 5

ईश सवस्य जगत V I, P I,
421, 4

ईशान वा भुवनानान् V I P I
374 13

ईशानेन शिरदिश V I, P II 14 7

ईशानेनाऽथवा रुद्रै V II, P I 372, 8

ईश्वर स कथ भावे V II, P II,
213, 13

ईषद्धीत नव द्वेत्तम् V I, P I, 264,
14

उ.

उक्तलक्षणसम्पन्ने V I, P II,
337, 1

उक्ताना यतिपात्राणान् V I P II,
184 15

उक्त्वा धिरजस मन्त्रम् V I P II,
187 12

उक्तास्तवेमास्तु V II, P II, 272,
15

उक्तो वर्णधर्मश्चाश्रमधर्मश्च V II,
P I, 10, 18

उपगन्धीन्यगन्धीनि V I, P II
308, 18

उच्छिष्टं न गृह्ययात् V I P II,
440 8

उच्छिष्टं पुरुषं स्पृष्ट्वा V I, P I,
239 2

उच्छिष्टं सत्सुखेदिमा V II, P I,
100 10

उच्छिष्टान्ननिषेक न V I, P I
224 22

उच्छिष्टभागधेय स्यान् V I, P II,
426, 1

उच्छिष्टभित्तस्त्रीणां V I, P I,
425 13

उच्छिष्टलेपापहतानां V II, P I,
176, 1

उच्छिष्टमन्त्रिधानं तु V I, P II
420 8

उच्छिष्टसन्निधौ विण्डान् V I,
P II, 428, 11

उच्छिष्टस्य विशेषण V II, P II,
221, 10

उत्सृष्टो गृह्यते यन्मु V II, P I,
48, 2

उच्छिष्टोच्छिष्टसस्पृश V I, P II,
100 13

उच्छिद्योच्छिष्टसस्पृष्टो V II, P I, 170, 19	उत्तरमानसे V I, P II, 306 10
उच्छिद्योच्छिष्टसंस्पर्शो V II, P I, 163, 1	उत्तरत भियै V I, P I, 370, 1
उच्छिष्टदोषो नास्त्यत्र V I, P I, 245, 11	उत्तराभिमुखान् विमान् V I, P II, 399, 16
उच्छिष्टभागदेयेभ्य. V I, P I, 430, 15	उत्तोरणा च पापानां V II, P II, 246, 15
उच्छिष्टमत्र दातव्य V. I, P I, 482, 13	उत्तोर्य पीडयेत्तत्र V I, P I, 262, 2
उच्छिष्ट सस्पृष्टोहिमो V II, P I, 110, 5	उत्तोर्योदकमाचामेन् V I, P I, 240, 5
उच्छिष्ट सह सम्भावेन् V II, P I, 108, 18	उत्तरेऽक्षतसयुक्तान् V I, P II, 397, 21
उच्छिष्टाः पितरो यान्ति V I, P II 425, 15	उत्तरे विदुर्वायै तु V I, P I, 430, 3
उत्त यदीतासु V II, P II, 287, 13	उत्तरेऽग्न्ययुषस्य V I, P II, 308 1
उत्कृत्य वृषणी वाऽपि V II, P I, 315, 12	उत्तरेषामुत्तरोत्तर V. I, P II, 87, 10
उत्कृष्टायाऽभिरूपाय V II, P II, 77, 5	उत्तरेषु तु वस्त्वङ्नि V II, P I, 195, 17
उत्तानेन तु हस्तेन V I, P I, 382, 12	उत्थानेन प्रसादेन V I, P I 452, 19
उत्तम चापि मानुष्य V II, P II, 244, 14	उत्थायोत्थाय बोद्धव्य महद्भयम् V I, P I, 220, 16
उत्तमं नाक्रमधिरौहति V I, P I, 350, 1	उत्थायोत्थाय बोद्धव्य किमद्य V. I, P I, 220 14
उत्तमानामुद्याक्षोकान V I, P II, 223, 16	उत्थाय पश्चिमे यामे V I, P I, 468, 7
उत्तमैरत्तमैर्नित्य V I, P II, 74, 8	उत्थाय पश्चिमे रात्रे V. I, P I, 231, 16
उत्तमैर्दुत्तमं कुर्यात् V I, P I, 401, 6	उत्थायाकम्प्रति मोहेत् V I, P I, 296, 4
उत्तमा सात्त्विकमेता V II, P II, 219, 2	उत्थाय वाससी गृह्णे V. I, P I, 262 13
उत्तरत उभार्यै कल्पयामि V. I, P I, 373 12	उत्पत्ति-प्रलयौ चैव V I, P I, 186, 1.
उत्तर पूर्वदेशे V I, P I, 384, 16	उत्पद्यते गृहे यस्य V II, P I, 46, 9

- उत्पन्ने सङ्कटे घोरं V. I, P II, 149, 17
- उत्पान्नेय कवच V I, P II, 188, 4
- उत्पादक नद्यश्चो V I, P I, 334 1
- उत्पादयेत् पूनर्भूत्वा V II, P I, 47 2
- उत्पाद्य धर्मत पुत्रा V I P II 139 13
- उत्पादन च गात्राणा V I, P II, 47 1
- उत्साह शत्रुपापित्व V I, P I 454, 9
- उदक च नृण भस्म V I, P I 429 13
- उदक पिण्डदान च V I, P I, 23 17
- उदक पिण्डदानं च V I, P II, 224, 13
- उदक यद्य पक्वान्न V I, P I 428 7
- उदक चोदकान्त च V I, P I, 225 14
- उदम्यागमने त्रिरात्रम् V II, P I, 337, 2
- उदक्यास्पृशसङ्कट V II, P I, 383 4
- उदक्या चोदित आत्र V I P II 190, 1
- उदक्यामपि चण्डाल V I P I, 426 10
- उदम्या यदि गच्छेत V II P I, 33 1
- उदम्या मृतिवा नारी V I P I 330 13
- उदम्या यदि वा भुङ्क्ते V II, P I, 163 8
- उदक्या मृतिभि स्नायान् V I, P I, 278, 13
- उदकप्रवसुदीप्य स्यात् V I, P II 397, 3
- उदरस्पर्शिता या च V I P II 57, 10
- उदरेनाऽऽसुराणा च V I, P I, 237, 3
- उदके फल मूलेषु V II, P II 113, 2
- उदङ्मुख प्राङ्मुखो वा V I, P I 252, 7
- उदङ्मुखस्तु देवाना V I, P II 397, 10
- उदङ्मुखस्तु मध्याह्ने V I, P I 223, 4
- उदङ्मुखेऽप्याचमनमादौ V I, P II, 427 19
- उदङ्मुखा दिवा रुयान् V I, P I 228, 15
- उदधामतत्रिधी V I P I, 384 14
- उदये विधिवत् सन्ध्याम् V I, P II 179, 14
- उदरव्याधियुक्तस्तु V II, P II 269, 2
- उदरे क्षिणे पार्श्वे V I, P I, 267, 8
- उदरे शूलसंयुक्त V II P II, 239, 3
- उदसौ कुनिशूली तु V II I I, 280 12
- उदस्नवासा उत्तिष्ठेत् V I, P I, 226, 10
- उगनाय स्वाहति V I, P I 412 7
- उदाहरत स्वधाम्ना V I, P II, 465, 9
- उदित न विजानीयात् V I, P I, 311, 1

उदिनेऽनुदिते चैव V I, P I, 313, 14	उद्वासनकाले ॐ भू महादेवम् V I, P I, 375, 11
उदिनेष्टु V II, P II, 163, 16	उद्वासनकाले ॐ भू पुरुष V I, P I, 371, 8
उदिन्युथा वा वारुण्या V. II, P II, 43, 8	उन्मत्त किन्निपी कुट्टी V I, P II, 355, 19
उदुत्यामिति मन्त्रेण V. I, P I, 296, 9	उन्मत्त पतित कुट्टी V I, P II, 90, 13
उदुम्बर च कामेन V II, P I, 404, 11	उन्मत्तोऽन्धश्च वज्र्यां स्तु V I, P II, 351, 5
उद्दीप्यस्व इति V I, P I, 374, 15	उन्मादस्त्वग्दोषो V I, P II, 349, 7
उद्दृतेन जलेनैव V II, P I, 164, 12	उपकार यथा भर्तुः V II, P I, 55, 14
उद्दृतेऽप्यग्निसनावन् V I, P I, 432, 10	उपकुर्वाणस्तु यत् कुर्यात् V II, P II, 49, 14
उत्तसाध्यापि शुद्धयन्ति V II, P I, 156, 5	उपगम्य गुरुन् सर्वान् V I, P I, 322, 8
उत्तस्य सज्जते सर्वे V II, P I, 154, 11	उपगृह्यास्पदं चैव V I, P I, 453, 2
उत्तस्य चतुर पिण्डान् V I, P I, 286, 9	उपजप्यानुपजपेत् V I P I 459, 11.
उत्तस्योद्गमादाय V I, P I, 228, 14	उपेतारमुपय च V I, P I, 470, 3
उत्तस्य वा यथाशक्ति V I, P I, 389, 7	उपतिष्ठन्ति वै सन्ध्या V I, P I, 301, 5
उत्तस्य वामहस्तेन V I, P I, 426, 11	उपतिष्ठतामित्यक्षय्य-V I, P II, 447, 16
उत्तस्य वैश्वदेवान् V I, P I, 403, 9	उपतिष्ठेत् तथा कुर्यात् V I, P I, 152, 2
उत्तस्य हविरासिच्य V I, P I, 383, 8	उपतिष्ठत सूर्येऽनु V I, P II, 187, 11
उद्यन्तमस्त यन्तम् V I, P I, 290, 7	उपनयन पुन कुर्यात् V II, P I, 403, 15
उद्गन्धशवापवाते V II, P I, 195, 6	उपनयनान्ध्र्यं V I, P II, 197, 5
उद्गय तपसस्वरूपेति V I, P II, 192, 2	उपनिषद्भावनेयेन V I, P II, 195, 13
उद्गतेन द्विजो भायौ V I, P II, 54, 18	

उपनीय तु तत्सर्वं V. I, P II, 419, 11.	उपलिप्ते शुचौ देशे V I, P I, 415, 7
उपनीय तु य दिव्य V I, P I, 149, 6, 333, 16	उपलिप्त समे स्थाने V I, P. I, 114, 17
उपनीति तु विषम V I, P II, 235, 6	उपवासानय कुर्यात् V. II, P. I, 163, 13
उपन्यासक्रमेणैव V. I, P II, 207, 14	उपवास V II, P II, 104 3
उपपातकज्ञातानाम् V II, P II, 163, 10	उपवासस्त्रिरात्र वा V II, P II, 204, 2
उपपातकज्ञातानाम् V. II, P I, 41, 12	उपवास तत्र कुर्यात् V. I. P II 443, 10
उपपातकस्तु क्रियायुक्तो V. II, P II, 125, 1	उपवास तु तदस्य V II, P II, 118, 2
उपपातकिनस्त्वन्ते V II, P II, 106, 6	उपवासेन चैकेन V. II, P II, 171, 10
उपपातकयुक्तानाम् V II, P II, 204, 4	उपवासेन चैकेन V II, P I, 253, 4
उपपातकमुद्धि स्यात् V II, P II, 106, 12	उपवासेन तत्तुल्य V I, P I, 417, 2
उपपातकयुक्तो V II, P I, 247, 8	उपवासैस्त्रिभि पूषां V II, P I, 161, 11
उपपातकयुक्तो V II, P I, 245, 7	उपवासो भवेत्तस्य V II, P I, 405, 6.
उपपत्तिमवस्था च V I, P I, 230, 6	उपवासा यदा नित्य V. I, P II, 443 9
उपपन्न तद्विध्याद् V I, P II, 188, 19	उपविष्टेष्वनुशास V I, P II, 400, 22
उपमूल सकृद्भूतात् V I, P II, 391, 15	उपविष्टस्तु विष्णुव्रतम् V. I, P I 30, 9
उपयुक्तानुशिष्ट च V II, P II, 117, 4	उपयोजते वयसि V I, P II, 33, 3
उपरिटाशपाद्यानाम् V I P II 313, 13	उपयोजित भूमौ V I, P II, 167, 11
उपरिष्टो न सेवेत V I, P I, 225, 15	उपयोजी ततो भूत्वा V I. P II, 361, 19
उपरिस्थारिमासीत् V I, P. I, 459, 7	उपस्थान चन्द्रमसः V II, P I, 299, 16
	उपस्थान तत् कुर्यात् V II, P II, 131, 4
	उपस्थान व्रतादेश V. II, P I, 232, 7

उपस्थान स्वकर्म-धै V I, P I, 297, 4	उपास्ते सन्धिबेलायां V I, P I, 289, 4
उपस्थाने च यत् प्रोक्त V I, P II, 188, 16	उपेक्षक शक्तिमाधेत् V II, P II 62, 15
उपस्थित गृहे विद्यात् V. I, P I, 399, 9	उपेक्षक शक्तिमाधेत् V II, P I, 235, 14
उपस्थित विवाहे तु V II, P II 255, 9	उपेक्षा धैर्य माधुय V I, P II, 181, 15
उपस्थितो हि न्यायेन V II, P I, 206, 9	उपेयादीधरं चाथ V I, P I, 333, 5
उपस्थसुरर जिह्वा V. I, P I, 455, 18	उपोषितधनुर्विद्या V II, P II, 161, 14
उपस्थाय तत शीघ्रम् V II, P I, 207, 6.	उपोष्यैकाहमाध्यात् V I, P I, 138, 10
उपस्थसखिपरणम् V II, P I, 299, 9	उपोष्यैकाहमाहानि V II, P I, 370, 15
उपस्थस्येचतुर्पस्तु VI, P I, 277, 14	उभयत प्रणवां V I, P I, 303, 14
उपस्थणेदकान् सम्यक् V I, P II, 399, 3	उभयत परिधेचन V I, P I, 381, 2
उपाकर्मणि चोत्सर्गे V I, P. I, 157, 17.	उभयतोऽग्नि V I, P II, 28, 19
उपाकर्मणि चोत्सर्ग V. I, P. I, 156, 14	उभयत्र दशाहानि V I, P II, 211, 3, 217, 6
उपाकर्मणि चोत्सर्गे V. I, P. II, 131, 7.	उभयत्र स्थितैर्देहे V. I, P I, 248, 16
उपाकर्म न कर्तव्यं V I, P II, 129, 12	उभया पादयो सप्त V. I, P I, 229, 12
उपाकर्म न कुर्वीत V I, P II, 129, 7	उभयोलाकयोश्चि V I, P. I, 167, 16
उपाकृत्य V. I, P II 130, 2	उभयारण्यसौ शुद्ध V. I. P. I, 249, 3
उपानत् द्वेष्ट्य यातानि V I, P I, 183, 7	उभयो सप्त दातव्या V. I, P I, 229, 2
उपाध्याय पिता ज्येष्ठो V I, P I, 331, 13	उभयोर्हि तयोर्दोषः V II., P I, 233 9
उपाध्यायान् दद्याच्चाथ V I, P I, 331, 14	उभयानपि हस्ताभ्या V I, P. I., 352, 1
उपानच्छ्रेयस विष्णुश्च V II, P I, 153 18	

- उभाभ्यामापि हन्ताभ्याम् V I, P I, 302, 10
- उभाभ्यामप्यजीवस्तु V I, P II, 1, 11.
- उभे सन्ध्ये तु कर्तव्ये V I, P I, 208 11
- उभे सन्ध्ये रविं भूष V I, P I, 152 1
- उभौ मायासवभीची V II, P II, 79, 10
- उरति त्रिघत दद्यात् V II, P I, 73 18
- उर समराजन्य V I, P I, 313 5
- उर म्ताम्बादुर स्तम्भी V II, P II, 247, 14
- उरुगगणापेता V II, P II, 226, 19
- उत्तरदेशमघोरण V II, P II, 14 3
- उत्तुरु कुरर द्येन V I, P II, 88 9
- उल्लिप्त्वापह्ना इति V I, P II 430 22
- उषस्तुपसि यस्त्वन V I, P I, 260 8
- उषस्तुधोदय V I, P I 313 12
- उपाधा अश्वस्य V II P II, 53, 11
- उप शाले तु सम्प्राप्त V I P I, 208 9
- उप शाले समुत्थाय V I P II 170 9
- उपिवा तु गृह द्विम V I P II, 139 16
- उपयान समाहृत्य V II, P II, 110, 7
- उर्ध्वं च महिर्धो भार्गी V II, P I, 402 14
- उष्णश्चरदिनाशाय V II, P II 279, 14
- उष्णीषी नाऽपि नाऽऽद्यामह V I, P I, 247, 8
- उष्णे वर्पति शीति वा V II, P I, 248, 2
- उष्णे वर्पति शीति वा V II, P I, 246, 9
- उ
- ऊढा च समगोत्रेण V II, P I, 310, 6
- ऊढाऽपि देया साऽन्यस्मै V I, P II, 91 6
- ऊढाया पुनरुदाह V I, P II, 91, 13
- ऊगया पुनरुदाह V I P I 134, 2
- ऊनद्विर्वर्षे प्रेते V I, P II 239, 21 244* 13
- ऊनपश्चादस्तेषां V I, P II, 72, 6
- ऊनश्राद्धं न कुर्वीत V I, P II, 450 18
- ऊनपाप्मासिक्तं पष्टे V I, P II, 400, 8
- ऊरु जङ्घे पडिरयाह V II, P I, 265 10
- ऊरुभ्यां तु शतं दद्यात् V II P I 74 2
- ऊर्जोस्व नर नायाश्च V I P I 404 11
- ऊर्वे गच्छन्ति सा तत्र V II, P I 58, 8
- ऊर्वे चतुर्थ्यां V I, P II, 322 20
- ऊर्वे ज्ञान्वोरथा नाम्ने V I P II, 187, 8

ऊर्ध्वं तु कालावेतस्मात् V I, P II, 81, 7.	ऊर्ध्वो यजूषि सामानि V I, P II, 332, 11
ऊर्ध्वं तिरात्रादप्यु V. II P I 152, 1	ऊर्ध्वो यजूषि सामानीति V I, P II, 345, 5
ऊर्ध्वं तिरात्रात्स्मात् ता V II P I, 163, 17	ऊर्जव दमसम्पत्ता V I, P I, 144 14
ऊर्ध्वं नभिर्यानि खानि V II, P I, 195, 9	ऊर्जवस्ते तु सर्वे स्यु V I P II, 35 8
ऊर्ध्वं पञ्चभ्य V I, P II 138 10	ऊर्जवा र्वा V I, P II, 459 11
ऊर्ध्वं प्राणान्तिष्ठ ज्ञय V II, P II, 88 4	ऊर्जीपपक्त भक्ष्य स्यात् V I, P II, 384, 5
ऊर्ध्वं प्राणाद्युत्क्रान्ति V. I, P. I, 323, 13	ऊर्जुसृष्टु क्षनी दान्त V I, P II, 341, 21
ऊर्ध्वं सत्यनाम् V I P II, 42, 7	ऊर्जवयमपाकृत्य V I, P I, 154, 15
ऊर्ध्वपुण्ड्रौ वृषा शुभो V I, P I, 268, 1	ऊर्ण दत्त्वाधिका इष्टि V II, P II, 210, 3
ऊर्ध्वरेता V I, P II, 133, 8	ऊर्णमस्मिन् सन्नयति V I, P II, 105, 5
ऊ	ऊर्णानि श्रीण्यपाकृत्य V I, P II, 150, 3
ऊक-सामाथर्व वक्षन्तान् V I, P I, 350, 13	ऊर्णं चेति पन्त्रिवा V I, P I, 295, 15
ऊक्षादितङ्गमोषेन V I P I, 193 18	ऊर्ण स्वा सत्येन V I, P I, 117, 10
ऊक्षेद्व्यापयण चैव V I, P II, 141 12	ऊर्ण सत्यं च गायत्रीम् V II, P I, 301, 14
ऊगन्ते मार्जनं क्रयानं V I, P I, 293 9	ऊर्णस्येति जवेत्तून् V II, P II, 279 5
ऊग्यञ्जु पारगा यथ V I, P II, 342 14	ऊर्णमिति स्नाप्यन श्रीणि V I, P I, 370, 5
ऊग्यञ्जु सामर्निदग्धो V I, P I, 154, 12	ऊर्णमिति स्नाप्यन् स्पर्शित V I, P I, 373, 16
ऊर्ध्वे धारयन् विद्रो V II, P I 226, 7	ऊर्णमुष्णञ्जितं ज्ञयम् V I, P I, 341, 1
ऊर्ध्वे पौरुषं सूस्तम् V I P I 367, 8	ऊर्णा उष्णान्या जीवन् V I P I, 340, 15.
ऊर्ध्वदम्भसद्यस्तु V II, P II, 159, 14	ऊर्णावृत्तो प्रयुञ्जान V. II, P II, 23, 10
ऊर्ध्व वाऽथ यजुर्वाऽपि V I P I, 348 1	
ऊर्णा तु हव्योति पिता V I, P II, 338, 14	

- ऋतुकालं नियुक्तो वा V. I, P II, 367, 6
 ऋतुकालाभिगमन V I, P II, 104, 11
 ऋतुकालाभिगामी स्यात् V I, P II, 99, 1
 ऋतुकालाभिगामी स्यात् V I, P II, 104, 16
 ऋतुसंज्ञेऽपि मारीणां V. I, P II, 111, 9
 ऋतुत्रयमुपाख्यैव V I, P. II, 81, 13
 ऋतुमत्यपि तिष्ठेत् V I, P II, 78, 6
 ऋतुमत्या हि तिष्ठन्त्या V I, P II, 78, 13
 ऋतुसन्धिषु भुक्त्वा वा V I, P I, 158, 2
 ऋतुवाना तु या शुद्धा V. I, P II, 82, 7
 ऋतु स्वाभाविक छाणा V I, P II, 19, 16
 ऋतौ न गच्छेद्यो भार्यो V II, P I, 35, 1
 ऋतौ न गच्छेद्यो भार्यो V II, P I, 35, 3
 ऋतौ न गच्छेद्यो वा V II, P II, 141, 17.
 ऋतौ नापैति यो भार्याम् V I, P II, 100, 10
 ऋतौ भार्यानुपेयात् V. II, P I, 297, 11
 ऋतौ हि गर्भसङ्कित्वात् V II, P II, 4, 7
 ऋत्याभ्याजनिगात्थ V I, P II, 93, 8
 ऋत्विजाना वीक्षिताना च V. I, P II, 257, 14
 ऋत्विक् पुत्रो गुरुर्भ्राता V. I, P I, 311, 14
 ऋत्विक् पुत्रोऽथ वा पत्नी V. I, P I, 311, 18
 ऋत्विक् पुत्रादयो ह्येते V I, P II, 345, 16
 ऋत्विक्-पुत्रोऽहिताचार्ये V I, P. I, 468, 11
 ऋत्विक्-श्वशुर V I, P I, 326, 10
 ऋत्विक्-श्वशुर V I, P I, 326, 14.
 ऋभूणा V I, P I, 48, 19
 ऋषभेकादशाश्च गा दद्यात् V II, P. I, 95, 4
 ऋषयो निष्कृति तस्य V II, P I, 14, 3, 201, 6
 ऋषयश्चक्रिरे धर्मं V I, P I, 334, 14
 ऋषयो दीर्घसन्ध्यत्वात् V I, P I, 300, 17
 ऋषयो वा इन्द्र V I, P I, 11, 3
 ऋषि-देव मनुष्याणां V I, P I, 337, 4
 ऋषिसत्य V II, P II, 187, 5
 ऋषीणामग्निहोत्रेषु V II, P I, 248, 20
 ऋषीणामुदिता नित्य V I, P I, 259, 1
 ऋषीन् दर्भमयान् कृत्वा V I, P II, 131, 8
 ए
 एकं गोमिथुन द्वे वा V I, P II, 84, 16
 एतत् तु आज्योद्विष V I, P I, 387, 16
 एतत् तु वैषण्व दण्ड V. I, P II, 163, 13

एक तु वैष्णव कण्ड V I, P II, 172, 22	एक द्वित्रि चतु पञ्च V II, P. I, 22, 11.
एक नाम्ना पर तूर्णा V I, P II, 460, 15	एक द्वि त्रिदिनेरुने V I, P. II, 450, 11
एक नाम्ना पर तूर्णा V I, P II, 460, 15	एकदश तु वेदस्य V I, P I, 333, 14
एक प्रेतस्य V I, P II, 455, 8	एकवेधे पृथकुर्यात् V. I, P I, 272, 7
एक सद्दिना V I, P I, 209, 8	एकपञ्चस्यविष्टाना V I, P I, 427, 2
एक एव तु यो भुङ्क्ते V I, P I 416, 5	एकपञ्चस्यविष्टानाम् V I, P I, 429, 7
एक एव दिव साक्षात् V I, P I, 107, 8	एकपञ्चस्यविष्टाना V I, P II 430, 16
एककाल गतासूना V I, P II, 469, 17	एकपयं द्रुसयितौ V II, P II, 79, 11
एककाल चरद्वैश्यम् V II, P II, 59, 11	एकपार्त चरद्वैधे V II, P I, 255 4
एककाल चरद्वैश V I, P II, 186, 6	एकपाद चरद्वैधे V II, P I, 258, 5
एककाल समद्वानो V II, P I, 320, 19.	एकपादेन तिष्ठेत् V I P II 114, 9
एकमासममावास्यादि V II, P I, 300 15	एकविण्ठा पृथक्चौचा V I P II, 61, 17
एकविश्या समारुदो V I, P. II, 469, 11.	एकपूग सुलग्निष्य V I, P I 434, 14
एकच चतुरो मासान् V I., P II, 183 1	एकनक्त चरैवश्वात् V II, P I, 345, 13
एकच लाभायो भिक्षु V I P II, 190, 3	एकभक्तन नक्त V. II, P. I., 268, 9
एकच सा गता भुङ्क्ते V. I, P II, 63, 6	एकभक्तन मक्तन V II, P II 171, 9
एकदण्ड समाश्रित्य V I P II, 178, 1	एकमप्यभर यस्तु V I P II, 53, 4.
एकदण्डी त्रिदण्डी वा V I, P II, 179 1	एकमप्याश्रयतिर्य V I, P I, 188, 17.
एकदण्डी भवद्वापि V I P II, 178, 13	एकमप्याऽऽश्रयतिर्य V. I, P I, 3-8, 19
एकदण्डी भवेद्वापि V. I P. II, 178, 13	

- एकमध्ययनं कुर्यात् V II, P II, 200, 11
 एकमेव दृश्यते V I, P I, 448, 9
 एकमेव यतीना स्यात् V I, P II, 38, 4
 एकमेव सकृदुक्त्वा V II, P I, 372, 8
 एकरात्रं जले स्थित्वा V. II, P I, 253, 6
 एकरात्रं तु नाऽऽशीयात् V II P I, 24, 18
 एकरात्रं निराहारा V II, P I, 160, 18
 एकरात्रं पारोक्ष्यं V I, P II, 181, 3
 एकरात्रं हि निवसनं V I, P I, 397, 7
 एकरात्रोपवासश्च V II, P II, 182 9
 एकरात्रोपवासश्च V II, P I, 389, 18
 एकरात्रोपवासश्च V II, P I, 26 17
 एकरात्राविताश्चाप V II, P I, 156 6
 एकवर्षे हते वत्से V II, P I, 249, 8
 एकवत्स्रो न भुञ्जीत V I, P I, 265, 14
 एकवत्सा विमुञ्जात्मा V I, P II, 187, 2
 एकविंशति V II, P II, 164 3
 एकविंशतिभिश्चान्यै V II, P I, 217 12
 एकविंशतिरात्रं च V II, P II, 121 13
 एकविंशतिरात्रं तु V II P II, 151 3
 एकविंशतिरात्रस्तु V II, P II, 184, 2.
 एकविंशतिवर्षो वा V I, P II, 69, 10
 एकशकं भवम्याम् V I, P II, 317, 1
 एकशकोभयदन्ताशने V II, P I, 408, 1
 एकशम्यासनं पङ्क्तिं V II, P I, 28, 11
 एकस्मिन् कृच्छ्रपावनं V. I, P I, 168, 4
 एकस्मिन् वृद्धयते वाक्ये V I P II, 1, 3 7
 एकस्मिन् द्वयार्थिकाद्विंशति V I, P I, 328, 7
 एकस्मिन् वा बहुषु वा V I, P II, 403, 18
 एकस्मिन् विंशतिर्हस्ते V I, P I, 229 13
 एकस्मिन् सावने स्वाह्नि V I, P I, 193, 11
 एकस्य शुभस्य V I, P I, 60, 7
 एकस्य बहुषो जाया V I, P I, 91, 3
 एकस्यैव तु ना दद्यात् V I P II, 326 2
 एकहायनमनङ्गाह V II, P. I, 90 15.
 एका प्रता बन्ना तु V II, P I, 287, 3
 एकान्तं तु शुभे देशे V I, P I, 307, 18
 एकाममाधाय मन V I, P II, 424 24
 एकावशगुणान् वापि V II, P II, 167, 7

एकादश नव द्वि- V I, P II, 157, 8	एकादशरत्ने विभो V I, P II, 468, 13
एकादशी कण्डमध्ये V I, P I, 367, 16	एकादशचर्येद्विज्ञ V I, P I, 376, 2
एकादशे कृष्णायस V I, P II, 317, 20	एकादशशुचिभूत्वा V I, P II, 279, 5
एकादशे पञ्चमे स्यु V I, P II, 448, 11	एकादस्तु सपिण्डाना V I, P II, 250, 14
एकादशेऽपि वा याति V I, P II, 453, 9	एकादस्तु पुराणेषु V I, P II, 449, 9
एकादशे स्त्रीजननी V I, P II, 114, 3	एकादेन तु कृच्छ्रोऽयम् V II, P II, 191, 9
एकादशे ऽद्वि तत्कुर्यात् V I, P II, 448 13	एकाहात् क्षयिष्ये बुद्धिः V I, P II, 282 17
एकादशेऽद्वि यच्छास्त्र V I P II, 298, 3	एकाहाच्छुद्धयते विभो V I P II 208 1
एकादश्या तथा धूय V I, P I, 368 8	एकाहात्परतो ग्रामे V I P II, 184 13
एकादश्या तथा नारी V I, P II, 110, 17	एकाह क्षपण कृत्वा V II P II, 141, 2
एकादश्या तथा हव्य V I, P II 316 1	एकाह तु पुराणेषु V II, P I, 493 6
एकादश्या तु कर्तव्य V I P II, 337 10	एकाह वैद्य V II P I, 422, 3
एकादश्या निराहार V II, P II 161, 12	एकाह सूतक तत्र V I, P II 251 2
एकाज तु भुञ्जीत V I P II 186 18	एकीभावेन भोक्तव्य V I P II, 415 22
एकाम्स्कन्ध कामार्थेन V I P II 114 13	एकन तिष्ठताऽधस्तात् V I, P I, 178 4
एका लिङ्गे शुद्धिः V I P I 279, 2	एकन पाणिना हत्त V I P II 382 17
एका लिङ्ग करे सव्ये V I P I 228 17	एकैक प्राप्तमधीयात् V II P II, 178 11
एका वैद्यस्य V I P II, 95 16	एकैक पिण्डमधीयात् V II P I, 460 1
एकाहपनिनोऽनेन V II, P II, 46 3.	एकैक हासयेत् पिण्ड V II, P I, 303, 7
	एकैक हासयत् पिण्ड V II P I, 299, 8

एकैक वर्षयेत पिण्ड V II, P I, 303, 6	एको भिक्षुर्यथोक्तस्तु V I, P II, 180, 6
एकैकमष्टलि देवा V I, P I, 351, 8	एको वा तावृक्षो ण्डो V I, P II, 157, 11
एकैकन्यामुदित V I, P I, 257, 6	एको वाऽध्यात्मवित्तमः V II, P I, 200, 6
एकैकमथ वा द्वौ त्रीन् V I, P II, 361, 6	एक दायीत सर्वत्र V I, P II, 46, 5
एकैकमपि विद्वांस V I, P II, 339, 8	एत वै समात्मानम् V I, P II, 162, 11
एकैकमेकैकस्य त्रीन्त्रीन् V I, P II, 363, 6	एत वैतमात्मान V I, P II, 107, 12
एकैकामेव V. I., P II, 116, 10	एतत्कृततम विद्यात् V I, P I, 473, 11
एकैकस्य तु विप्रस्य V I, P II, 405, 8	एतत्कच्छ मुलापुरुष V II P II, 184 10
एको गारुति तत् कर्तुम् V. II, P I, 131, 1	एतत्कृतयुग नाम V I, P I, 132, 4
एकोऽनुगच्छत तस्यार्थम् V I, P. II 287, 10	एतत्कलु बाव तप V I P I, 120, 3
एको देव V I, P I, 208, 16	एतत्तपेदूर्ध्वबाह V I, P I, 297, 13
एकोदिष्ट तु कर्तव्यम् V I, P II 447 2	एतच्चा-द्रायण नाम V II, P I, 303 10
एकोदिष्ट देवहीनम् V I, P II 447 14	एतच्छौन गृहस्थस्य V I, P I, 279, 4
एकोदिष्ट न कुर्यात् V I, P II, 458 15	एतत्तपो विदुर्धारा V I, P I, 128, 2
एकोदिष्ट परित्यज्य V I, P II, 446, 11	एतत्तु द्रव्यजे विद्यात् V. II, P I, 166, 17.
एकादिष्ट तु यच्छास्त्र V I, P II, 300, 6	एतत्तय प्रकुर्वाण V I, P. II, 180 9
एकोदिष्ट मुने कार्ये V I P II, 328, 2	एतत्त्वय समाश्रित्य V I, P I, 470, 4
एकोदिष्टविधानेन V I P II 454 6	एतत्त पण्येष्ट भोजनस्य V I, P II, 283 3
एकादिष्ट तु सम्प्राप्त V I P II, 331, 18	एतत्प्राप्तकमुक्ताना V II, P II, 191, 11
एकादिष्टे तु सम्प्राप्ते V I, P II 331, 9	

एतत् विपीलिकामध्ये V. II, P I,
303, 8

एतत् समाहितं कुर्यात् V II, P I,
244, 11

एतत् सर्वं भू V I, P II, 176, 3

एतत् सवत्सरापूर्वे V II, P I
22, 15

एतदेव V II, P II, 60, 18

एतदेव V II, P II, 176, 2

एतदेव व्रतं कुर्यात् V II, P II,
82, 2

एतदेव व्रतं कुर्यात् V II, P II, 97, 8

एतदेव व्रतं कुर्यात् V II, P I,
99 11

एतदेव व्रतं कुर्यात् V II, P II,
107, 1

एतद्व्याप्तिरोनाम V I, P II,
308, 2

एतद् गृहीत्वा निष्क्रम्य V I, P
II, 160, 11,

एतद्धर्मस्य नानात्वं V I, P I,
81, 5.

एतद्विदित्वा य सन्न्याम् V I, P
I, 302, 13

एतद्विधानमातिष्ठेत् V I, P I,
472 5

एतेह व्याप्तिमदन्तेषा V II, P. II,
215, 12

एतद्विष्णुपदं नाम V I, P I, 192,
11

एतदेह जगत्पर्यम् V I, P I 165, 1

एतदेह जगत्पर्यम् V I, P II,
136, 6

एतद् पितृते वासी V I., P II
433, 10

एतदन्तं चरेत् सार्धं V II, P I,
44, 7, 329, 1

एतद्व्यवृत्तवचनं V I, P II,
331, 16

एतन्महाव्रतम् V II, P. I, 99, 2

एतन्मैथुनमष्टाङ्गं V II, P. I,
312, 8

एतन्मर्थमपृच्छन्त V. I, P I,
344, 9

एतस्य एवाहम् V I, P II, 106, 7

एतमेव प्रमात्रिणो V. I., P II,
175, 17

एतमेव विदित्वा V. I, P II,
175 17

एतमेव विधिं कृत्वा V II, P I,
300, 10

एतया निवारं स्थपति V I, P I,
49, 5

एतस्मिन्नेनसि प्राप्ते V II, P II,
149, 13

एतस्मिन्नेनसि प्राप्ते V. II, P II,
126, 3

एतत् स्म वै नाद्विदात् V I, P II,
177, 9.

एता एव V II, P II, 176, 3

एता गत्वा द्विषो मोहात् V II, P
I, 318, 8

एता गत्वा द्विषो मोहात् V II, P,
I, 318, 18

एतान् गुणान् समं परीक्ष्य देया V I,
P II, 75 11

एतान् विगर्हिताचारान् V I, P II,
351, 16.

एतावत् कृत्वा द्विषं कुर्यात् V II,
P I., 92, 2

एतानि क्रमसादृशीयान् V II, P
I 244 8

एतांति जगतां पुनरिति जन्तू V
II, P II 158, 1

एतानि नैव दद्यान्ति V I, P II,
376 16

एतानि पतिमानाः सु V. II, P I,
21, 1, 23, 15

एतानि भक्षयेद्यास्तु V I, P I, 253, 4	एतासामप्यभावे तु V I, P. II, 34, 7
एतानि यतिवाचाणि V I, P II, 191, 9	एतासु गमनं कृत्वा V. II, P. I, 334, 10
एतानि लीरुमुप्ययै V. I, P I, 187, 9	एतास्तिष्ठस्तु भार्याय V I, P II, 64, 13
एतानि वाहयन् विप्रो V I, P I, 380, 4	एतास्तिष्ठ स्त्रियो गत्वा V. II, P. I., 321, 8
एतानि विधिदृष्ट्वा V. II, P. I, 305, 9	एते काला समुदिष्टा V. I, P. II. 310 17
एतानि सतत पश्येत् V. I, P. I, 321, 6	एत क्रमेण विप्राणां V I, P II, 17, 8
एतानासाद्य ससातान् V. II, P II, 266, 6	एते गृहस्थप्रभवा V. I, P. II, 17, 11.
एतानेवमर्चयित्वा V II, P I., 301, 12	एते च दिव्या वित्तः V I, P. I., 358, 6.
एतान्येव समस्तानि V. II, P. II, 181, 4	एते दीपा भवन्तीह V. II., P I, 376, 1.
एतान्यथाऽऽतुरस्य V. II, P. I, 402, 7.	एतेऽ V. II., P II, 192, 12.
एतान्याह पवित्राणि V II, P. I., 192, 11	एतेन पिण्डा व्याख्यात V I, P. II 455, 10
एतान्यथैव V. I, P I, 384 1.	एतेन शुद्धयते विप्रो V. II, P I, 310, 2
एताभ्यां भुक्तयुक्तस्य V I, P II, 107, 1	एतेनाऽऽतृप्तानि नो V. I, P. II., 345, 2, 316, 1
एतामवस्थां शम्भास्य V I, P II., 150, 8	एतेनैव V II, P. II, 180 1.
एतामव V II, P II, 285, 16	एतेनैव व्याख्यातो V. II., P I, 209, 9
एतामनैव विधिना V I, P II., 158, 16	एतेनैवातिकृष्टो व्याख्यातः V. II, P I., 253, 16
एताभ्यामथ शमेन्द्र V I, P I, 266 1	एतेनैवाभिरामो V II, P. II, 152, 2
एताभ्यामथ सेवत V I, P II., 110 3	एत पञ्चमः V. II, P II, 114, 5.
एतामैव प्रतीताथ V I, P I, 300, 1	एत ब्राह्मणव्यवहारा V. II, P I, 357, 7.
एतासां वाहनार्थाय V I, P I, 300, 5	एतामैवैवैवभाष्यानां V II, P. I, 378, 13.
	एत वडाः समाख्याता V. I, P. I 358, 2.

एते वै श्रावणाऽऽदिभ्याः V. I., P. I. 358, 5	एते गुनासहस्रानाम् V. I., P. I., 200, 11
एते व्यस्ता समस्ता वा V. II., P. II., 203, 12	एते हि योगा सेनाया V. I., P. I., 156 18
एते दूद्रेषु भोज्यान्ना V. II., P. I. 431, 7	एतेरङ्गुलिनेदेस्तु V. I., P. I., 266, 10
एतेषा निनद यावत् V. I., P. I., 429, 2	एतेरनङ्गान न हि बन्धनीयो V. II., P. I., 275 11
एतेषा पादरुच्छं स्यात् V. II., P. II., 118, 6	एतेरपि इतं यस्यात् V. I., P. I., 311, 15
एतेषा श्राद्धापो भुक्त्वा V. II., P. I., 385, 12	एतेरेव गुणैर्मुक्त V. I., P. II., 75, 14.
एतेषा श्राद्धापो भुक्त्वा V. II., P. I., 387, 11	एतेरेव महायज्ञान् V. I., P. II., 141, 2
एतेषा भक्षणं कृत्वा V. II., P. I., 403, 6	एतेरेव द्विजस्याङ्ग V. II., P. I., 66, 13
एतेषामप्यभावे तु V. I., P. II., 34 18	एतेर्द्विजातय सोम्या V. II., P. II 154 11
एतेषामुक्तं परिषा V. II., P. I., 371, 18	एतेर्मुक्तस्य रात्रस्तु V. I., P. II., 207, 3
एतेषामेव अन्मूला V. II., P. II., 255, 3	एते शाकं रुमंयुक्त V. I., P. II., 207, 2
एतेषामेव देवाना V. I., P. II., 30, 17	एते सर्वे तु निष्पाता V. I. P. II., 177, 3
एतेषामेव सर्वेषा V. II., P. II., 116, 16	एते सर्वे तु निष्पातो V. I., P. II., 195, 3
एतेषामेव रात्र्या V. II., P. I., 337, 9	एषावक्तुं मूल-कलम् V. I., P. I. 202 10
एतेषु यथार्ते V. I., P. I., 167, 1	एतस्या स्पृश गृह्याणा V. II., P. II 109, 2
एतया यान्यपर्यायानि V. I., P. II., 72 2	एतिरन्तर्हिते कृत्वा V. I., P. I., 429, 14
एतेषा विकृत्य कृष्टं V. II., P. II., 118, 4	एतिर्भावेतिर्गृहं V. I., P. II., 169 7
एतेष्ववावसानस्तु V. I., P. I., 306, 10	एवं V. II. P. II., 247, 3
एतेष्वविद्यमानेषु V. I., P. II., 42 11	एवं यस्यास्यसंयदाता V. I., P. I., 94, 10
एते सर्वे V. I., P. I., 14 5	एवं कश्चनद्विष्टा V. II., P. I., 173, 18

- एवं कृते जग्नि V I, P II, 26, 6
 एवं कृतोदिकान् सम्यक् V I, P II, 212, 13
 एवं क्षत्रिय विष्णुः पूजा V I, P II 118, 22
 एवं गच्छन् स्त्रिय क्षमा V I P II, 101, 8
 एवं गृहवालिं कृत्वा V. I, P I, 380, 6
 एवं जल्पयते तिर्यक् V II, P II 23, 6
 एवं ते सन्तुष्टान् V II, P I 236, 8
 एवं तैलं तापित्री V II, P I 143 2
 एवं दण्डादिभिरुक्तं V I P. I, 153 7
 एवं दृष्टप्रती तिर्यक् V II, P II, 59 7
 एवं दापयमासाद्य V I, P I, 132, 4
 एवं द्विमास्युच्छिष्ट— V II P I, 703 7
 एवं धत्तागमा सर्वे V I, P I 201 10
 एवं धर्मं नार्थवानम् V I, P I 57, 2
 एवं धर्मं वदन्त्य V I, P I, 15 11
 एवं तद्विधायन V II P II, 2 1, 1
 एवं विमन्थय निवधान् V I, P II, 5 7
 एवं निरुद्धाग्ने शु V II I II, 20, 17
 एवं स्वागतिविधिं पूजा V I, I 1, 2 2, 2
 एवं परिपु मातु V II, I 1, 78 10
 एवं पञ्चाग्नेन V. I, P I, 420 5
 एवं परिपशविष् V II, P I 211 11.
 एवं पातविमुद्धाध V II, P II 243 12
 एवं पापान् समुद्धृत्य V II P I, 234, 10
 एवं प्रक्षीणपापाना V I P I 50, 5
 एवं प्रक्षीणपापदरो V I, P II 454, 21
 एवं प्रयत्नं कुर्वति V I, P I 171 12
 एवं प्रहृष्टत्वा—V II, P II, 163 8
 एवं माता ऽऽमहाचार्य V I P II, 280 11
 एवं मातुलाती मातु V II P I 317, 11
 एवं माचारतत्पदम् V I P I, 116, 4
 एवं मासगतिं रमाणि V II, P I 11 16
 एवं मासगतिं चान्यगतिं V I P II 309 1
 एवं मासिषु V I P II, 307 2
 एवं मासिषु सीधेषु V. I P I 1 5 1
 एवं मासं समं याति V I, P II, 10 1
 एवं मासं नरोदयं V II I I 97 1
 एवं मासं विधिं कुर्यात् V II, P I 71, 9
 एवं यातिषु सर्वाण्यु V II, I II 244 2
 एवं या मासकालं निवृत्त्य V I P I, 210 15
 एवं यं सर्वानुपानं V I, P I, 502 7

एवं राजन्या हत्वा V II, P I, 98, 13	एष मे मण्डल भित्वा V I, P II, 196, 19
एष वनाश्रमे तिष्ठन् V I, P II, 156, 6,	एष वा अमृण V I, P II, 105, 1, 150, 13
एषविधस्य विमस्य V I, P II 208, 6	एष वोऽभिरितो धर्मो V I, P II, 153, 1
एष वैवस्वत ग्राह V II, P I, 390, 7	एष सर्व समुद्दिष्ट V II, P II, 219, 3
एष वैश्यो राजन्यायाम् V II, P I, 332, 3	एष स्वधर्मो विख्यात V I, P II, 181, 19
एष घोलसमाचारी V II, P II, 246 1	एषा विराजमभ्यासात् V II, P II, 183, 10
एष सौचविधिं कृत्वा V I, P I, 233, 17	एषामन्न न भोक्तव्य V II, P I, 381, 8
एष सस्तरमाणस्तु V II P II 59, 12	एषामन्न न भोक्तव्य V I, P II, 384, 21
एष सति नृप शुद्धः V I, P II, 256, 3	एषामन्यतम ययत् V II P II, 191, 7
एष सर्वमिदं राजा V I, P I, 71, 4	एषा लापदकार्येषु V II, P I, 217, 16
एवं सर्वे विधायैश्च V I, P I 474, 12	एषा शुनाऽवलीढाना V II, P I, 145, 4
एवं सुचरितप्रायश्चित्तो V II P I, 249 12	एषा सम्यक् समाख्याता V I, P I, 171, 8
एष स्नात्वा सत पश्चात् V I, P I, 262 12	एषु आह न ऊर्ध्वति V I, P II, 324, 18
एष स्वात्तेजसा युक्तः V I, P I, 240, 6	एषु सर्वेषु ऊर्ध्वति V II, P I, 91 4
एवं हत्वा च सच्छेष V II, P I, 438 2	एषु स्त्री-तैल मासानि V I, P I, 253, 10
एवहाह V II P II, 213, 5	एषु स्नात्वा च पीत्वा च V II, P I 111, 16
एष एव क्रमो वृष्टो V II, P II, 245, 4	मष्टव्या बहव पुत्रा V I, P II, 3 7, 12
एष चान्द्रायणो V II, P I, 304 5	मष्टव्या बहव पुत्रा V I, P II, 108 13
एष चान्द्रायणो मास V II P I, 300, 6	एषोऽतीति तमाहृत्य V I, P I, 167, 5

ले.

ऐकाश्रम्य V I, P II 135, 9,

ऐनेयमजिनम V I, P II 32 21

ऐन्द्रेण मृगारेष्ट्या V II P II

115, 16

ऐन्द्र स्थानमुपासीना V I, P II,

257, 9

ऐन्द्राममेकादशरुपात् V I, P I'

166, 9, 70 8

ओ.

ओङ्कार पूर्वसुचार्य V I P I 303

11

ओङ्कारेणैव मन्त्रेण V I, P I 254,

19

ओङ्कारपूर्वमाख्याता V II P I,

301, 13

ओङ्कारमादित कृत्वा V II P II,

141 2

ओङ्कारश्चाथ चञ्चल V I P I,

34 4

ओं नमोहमाय V II, P II 174,

13

ओं भू पुरुषम् V I P I 369 8

ओं भूर्भुवः सुवरोम् V I, P I, 371 7

ओम भूर्भुवः स्वर्गह— V II P I

299, 18

ओं भू सावित्रीम् V I P II

159, 13

ओं भूरित्यादिना मास्य V I, P II

158 1'

आमापी ज्योतिरित्यन्त V I P I

292 11

आभिरत्येतमात्मानं V I P II,

176 12

आवधय इति मन्त्रेण V I, P II,

4 3 7

आवर्षाभ्याऽग्रम् V I, P I,

105, 7

ओषधीभ्य स्वाहा V I, P I 21^a

12

ओष्ठौ विलासकौ स्पृष्ट्वा V I, P I,

24^a, 5

औ.

औरसो धर्मपत्नीज V II P I

47, 14

औरस क्षेत्रजश्चैव V II, P I, 45 9

औरस पुत्रिकापुत्र V II P I,

47, 10

औषध स्नेहमाहार V II, P I,

283 16

आवध स्नेहमाहार V II, P I, 283, 6

औष्ट गव्य तथा भुक्त्वा V II, P I,

3 1, 6

और्ण-कौशेय कुतप V II, P I,

180 5

औदुम्बराय दध्नाय V I, P I,

361, 8

औपासने पचने वा V I, P I, 381, 1

औदुम्बरेण खड्गान V I, P I,

354, 5

औमामहेभराश्चैव V I, P I 109, 1

औदुम्बराः V I, P II, 199 2

औदकनेव विधिना V I, P II,

429 4

औरध्रिको मासिकम् V I P I,

301 14

औजसे V I, P II, 307, 2

औदुम्बकसर्प खैलम् V I P II,

340 5

औरधेनाथ नन्दुर V I P II,

373, 2

क.

कण्टकि शीतशुभार्य V I, P I,

251, 11

कण्ड निर्या विनिर्यातौ V I, P I, 39, 5	कथञ्चित् माधर्मी गच्छेत् V II, P I, 330, 14
कण्ड शिरो वा प्रावृत्त्य V I, P. I, 247, 16	कथ तस्या भवेच्छीघ्र V. II, P. I, 169, 17
कण्ठाभरणशेषेण V. II, P I, 260, 10.	कथमसेतः सञ्जायेत V. I, P I, 102, 4
कण्डनी वेपथी शुद्धी V I, P I, 380, 3	कथं बद्ध चौराणां V II, P I., 380, 11
कण्ड्य पृष्ठतो गा तु V I, P I, 322 7	कथं बद्ध चौराणां V. I, P. II, 384, 13.
कण्डूर श्वेनवृन्ताक V. I, P II, 378, 17	कथं नृशंस्य V. II, P I, 385, 3
कन्धा कौपीनमाच्छाद्य V I, P II, 163, 12	कथनी नारिकेल च V II, P. II, 118, 5
कण्ड मूल फलादीनि V II, P. I, 405 3	कथा च नस्तरीयसि V. I, P I, 200, 5
कन्धले पद्मसूत्रे च V II, P. II, 146, 4	कथाचिदपि नाध्येय V I, P I, 108, 12
कक्षधनशाली V II, P II, 258, 11	कथाचिन् मुद्रित कर्त्तुं V II, P I, 12, 10
कटफल कौटुणी द्राक्षा V. I, P II, 369, 11	कटुद्राव्य जपेन् सुखं V II, P II, 279, 11
कटुकानि च सर्वाणि V I, P II, 374, 15	कनक विशाखासु V I, P. II, 314, 4
कणाम् वा भक्षयेद्वर V II, P II, 82, 6	कनक मणि रजत- V II, P I, 175, 19
कण्ठाश्रमे V I, P II, 307, 6	कनका उभ तिला गात्रो V. II, P. II, 185, 8
कनम आर्वित्या इति V I, P I, 206, 14	कनखले V I, P II, 305, 15
कनम इन्द्र V I, P I, 206, 18	कनिष्ठाङ्गुलिवत् स्थूल V. I, P. I, 251, 12
कनमे ते ज्यो देवा इति V I, P I, 206, 24	कनिष्ठाङ्गुष्ठयोर्नाभिम् V I, P I, 238, 3
कनमे ते रुद्रा इति V I, P I, 206, 11	कनिष्ठा सल्यो V I, P I, 235, 16.
कनमे मे वसव इति V I, P I, 206, 7	कनिष्ठा अनामिका उज्जुष्टे V I, P. I., 115, 20
कनमे पडिति V I, P I, 206, 21	
कथञ्चिद्व्याप्तिकाम V I, P II, 366, 12	

कनिष्ठा रक्षणी शोक्ता V I, P I, 310, 10.	कन्याप्रदानमभ्यर्च्य V I, P. II, 84, 19
कनिष्ठास्त नमस्येरत् V I, P I, 335, 4	कन्याप्रदान विधिवत् V I, P II, 81 17
कन्या कन्यादोदेनश्च V I, P II, 316, 8	कन्याप्रदान स्वाच्छन्द्यात् V I, P II, 84, 21
कन्यका तु द्वितीयाया V I, P II, 315, 15	कन्यानां दूषकाश्चैव V. I, P II, 358, 13
कन्यागते पञ्चमे तु V I, P II, 32 10	कन्यानां मतवर्णानां V I, P I, 134 7
कन्यागते सवितरि V I, P II 323, 17	कन्यानां सम्प्रदान च V I, P I, 469, 11
कन्यागते सवितरि V I, P. II, 318 6	कन्या यच्छति वृद्धाय V II, P II, 220, 13
कन्यागत सवितरि V I, P II, 321, 12	कन्याया मिथुने क्षीने V I, P I, 192, 12
कन्यागाम्प्रमती गूली V II, P II, 271 1	कन्याया दूषण चैव V II, P I, 16, 6
कन्या च गात्रजा गत्वा V II, P II 271, 2	कन्याया दत्तगुल्फाया V I, P II, 93, 15
कन्या च बहुपुत्रा च V I, P II, 111 11	कन्याधिपैव गन्तव्या V I, P II, 110 12
कन्या चैवानपत्याना V I, P I 191 10	कन्याराशौ महाराज V I, P II, 323 14
कन्या परद्रुहलोक V II, P I, 156 21	कन्यासन्दूषणे चैव V II, P II, 102, 4
कन्याद्वद्रुहलोक V I, P II, 79, 8, 81, 19	कन्यास्थाकर्तृन्वित चेत स्यात् V I, P II 319, 11
कन्या ददाति शुल्कन V II, P II, 221 20	कन्यास्थाकर्तृन्वित पक्ष V I, P II, 321, 17
कन्यादाने च विप्र यो V II, P II, 230, 9	कन्यैवान्तयोनीयां V I, P II, 67, 18
कन्यादूषक V II, P II, 258 4	कपाल वृक्षमूलाणि V I, P II, 194 1
कन्यादूषी V II, P II 132 15	कपिलो मुनिरास्तोरु V I, P I, 441 19
कन्यादूषी V II P II 133 2	कपिलो यदि सर्वज्ञ V I, P I, 34 5
कन्या पुत्रविवाहेषु V I P II 461, 7	
कन्याप्रद पूर्वनाशे V I P II 80 7	
कन्याप्रदान तस्यैव V II, P II 102 5	

कपोतव्रतनिष्ठस्य V II, P II, 46, 4	कर्णमेत्ता कर्णशूली V II, P II, 247, 12
कमण्डली V II, P II 148, 11.	कर्णश्रुमे तथा स्पृष्टे V I, P I, 250, 8
कथानश्चित्र आशुष V II, P I, 418, 4	कर्तव्य भूमिपातेन V I, P I, 467, 4
करञ्ज येऽपि चार्थे वै V I, P II 375 13	कर्तव्यमाख्यस्करालेपात् V I, P I, 271, 10
करकालावृत्तस्य V I, P I 249, 10	कर्तव्यमवितोषेन V II, P I, 453 5
करणैरन्वितास्यापि V II, P II, 218, 14	कर्तव्यमाख्यवृत्त्येन V I, P I, 415 1
करण्यश्च पलाण्डुश्च V I, P II, 373, 3	कर्तव्यश्च त्रिभिर्वर्णैः V I, P II, 80 2
कराचै च यत्तोय V I, P I 249, 12	कर्तव्यानि पडेत्तानि V I, P II, 183, 19
करवीरैस्तु गायत्र्या V II P II, 281, 9	कर्तारं वेत्त कालौ च V II, P I, 131, 10
कराभ्या लोयमाशय V I, P I, 296 1	कर्तुमस्मद्विधैश्छेदन् V I, P I, 88, 5
कराभ्यामञ्जलिं कृत्वा V I, P I, 296 8	कर्तुंस्तारकालिकीं मुद्रि V I P II, 24 5 298, 17
करिष्यति वृषांस्तर्गं V I P II, 305, 6	कर्तुंस्तु कालाभिनियमात् V I, P II, 317, 11
करेण वक्षिणेनोर्ध्वं V I, P II, 36, 14	कर्तुरावेत्तार्थे स्यात् V II, P II, 118 8
करोति ब्राह्मणी श्रेयो V II, P I, 55, 15	कर्मभये तत् पश्चात् V II P II, 268, 7
करोति य सप्तगुह्यो V I, P II, 292, 6	कर्म व्याध्यापनं चैव V. I., P I., 194, 5
करोति विधिवन्मर्त्यं V I, P II, 305 2	कर्मजा गमयो नृणां V II, P II, 211, 14
करोति शूलप्रक्षेप V II, P II, 248, 7	कर्मजा सिद्धिं रीद्रे V I, P. II., 313, 18
करोति सा परिखाड्या V I, P I, 130, 2	कर्मजा गार्हितनेष V II., P II., 117, 1
कर्कशं संस्थिते भानौ V I, P II, 129 16	कर्मजा तेषु या माहाह V II, P I, 347, 5
कर्कश-पीवक आह V I., P II, 269, 12	

- कर्मणा कलनिर्वृत्ति V. II., P. II.,
 211, 12 -
 कर्मणा मनसा वाचा V. II., P. II.
 209, 7
 कर्मणोऽस्ते V. II., P. II., 190, 3
 कर्मण्यधिकृता ये तु V. I., P. II.,
 109, 6
 कर्मण्यवाऽधिकारस्त V. I., P. I.,
 61, 9
 कर्मनिष्ठास्तपोनिष्ठा V. I., P. II.,
 337, 12
 कर्मकल V. II., P. II., 263 9
 कर्मणि स्वचरीरोत्थे V. I., P. II.,
 202, 8
 कर्म भुक्त्वा क्रमेणैव V. II., P. II.,
 243, 2
 कर्म आह्लादिक चैव V. I., P. I.,
 192 20
 कर्म स्मर्ते विवाहमौ V. I., P. I.,
 317, 7
 कर्माङ्ग नवम प्रोक्तं V. II., P. II.,
 233, 17
 कर्माणि प्रविभक्तानि V. I., P. I.
 86, 2
 कर्मानिश्चयनासाद्य V. I. P. I.,
 59, 4
 कर्माभ्यां V. I., P. I., 203, 18
 कर्माख्य तथा तद्वत् V. II., P. I.,
 385 2
 कर्षणकार्यार्थम् V. II., P. II., 124,
 11
 कर्तुं समन्वित सुखम् V. I., P. II.,
 446, 4
 कर्तुं सत्काकोलं V. II., P. I.,
 407, 7
 कर्तुं प्रवृत्तः V. II., P. I.,
 407, 16
 कर्तुं प्रवृत्तः V. I., P. II.
 357, 3
 कलौ पञ्च न कुर्वीत V. I., P. II.,
 91, 14
 कलौ पञ्च न कुर्वीत V. II., P. I.,
 53, 10,
 कलौ पञ्च न कुर्वीत V. I., P. I.,
 234, 3
 कलौ युगे विमान्यमान् V. I., P. II.,
 94, 3, 208, 12
 कल्प कल्प तत्तन्मान्ते V. II., P. II.,
 242, 13.
 कल्पान्तराणि कुर्वाण V. I., P. II.,
 408, 15
 कल्पवादनल सौम V. I., P. I.,
 359, 15
 कल्याणहारी V. II., P. II., 259 6
 कशेरु कोविदारथ V. I., P. II.,
 369, 9
 कश्मलाऽशुचियुक्तानि V. II., P. I.,
 153, 2
 कष्टा पापीयसी भुञ्जि V. I., P. II.,
 4, 16
 कस्तस्या निष्कृतिं कर्तुं V. I., P.,
 I, 333, 11
 कस्मिन्निद्वि हृत्तान्ते V. I., P. II.,
 96, 12
 कस्तूरिकादिगन्धाना V. II., P. II.,
 116, 7
 काशस्त पुत्र वीर्येभ्यः V. I., P.
 II, 324, 7
 काङ्क्षन्ति पितरः क्लृप्ता V. I., P.
 II, 321, 3
 काङ्क्षन्ति पितरः पुत्रान् V. I., P.
 II, 305, 4
 काण्डान् वाण्डादिति V. II., P.
 I, 273, 14
 कान्ताऽऽप्यथ ना बुद्धे V. II., P. I.,
 273 13
 कान्ताऽप्यथ बुद्धे V. II., P. I.,
 239, 9

काश्यक मुरज वंश V II, P. II, 262, 11	कामकारकृतेऽप्याह V II, P I., 200, 6
काश्यताम्रपात्राणाम् V II, P I, 122, 2	कामकारकृतेऽप्येके V. II, P I, 200, 10
कास्याऽयस्ताम्र-सीसे वा V II P II, 113, 1	काम क्रोध च लोभ च V I, P II, 46 2.
काकिण्यादेस्त्वर्थदण्ड V I, P I, 447, 15	काम क्रोधौ च सद्यम् V I, P II, 173, 15
काके भासे च गृध्रे च V II, P I, 89, 15	काम क्रोधौ च यत्न V I, P. I., 217, 18.
काके श्वानिस्तु सस्पृष्टम् V II, P I, 145, 18	कामजेषु प्रसक्तो हि V I, P I., 473, 6
काको भूया चिरदेवि VII, P II, 251, 9	कामन पादस्पृष्ट V II, P I, 389 4
काकोलुक-कुकलास V II, P I, 89, 17	कामनस्तु प्रवृत्तानाम् V I, P II, 94 13
काकोल्याः क्षीरकाकोल्या V I, P II, 370 20	कामनस्तु यदा विप्र V II, P I, 308, 8
काणा कुब्जाश्च घण्टाश्च V I P. II, 358, 1	काम तान् धार्मिको राजा V I., P II, 165, 2
काशाचिरक- V I, P I, 42, 10	काम तु गुरुपत्नीना V I, P I, 329, 1.
कानीनः कन्यकाजातो V II, P I, 17, 17	काम तु भर्तृनुत्तमा V. II, P I, 28 10
कानीन पशुन प्रोक्ती V II, P I, 47, 11	कामतोऽकामन प्राहुः V II, P. I., 17, 16
कानीनश्च सहोदथ V II, P I, 45 11	कामतोऽकामन प्राहुः V II, P II, 109, 7
कापालिकाश्वभोक्तृणा V II, P I, 335, 2	कामतो द्विगुण प्रोक्त V II, P. II, 103, 9
कापालिकास्तु सस्पृश्य V I, P. I., 279, 6	कामतो ब्राह्मणवधे V II. P I, 13, 20
कामकामा ह्यर्थकामा V. I, P I, 132, 13	कामतो ब्राह्मणवधे V. II, P. II, 60, 13
कामकारकृते V I, P I, 14, 12	कामतो व्यवहार्यस्तु V II. P I., 202, 7
कामकारकृते स्थापनम् V II, P. I., 203, 4	कामनभ्यन्तरेणिव V I, P. I., 339, 11

- काममभ्यर्षितोऽश्रीयान् V. I, P. II, 44, 14
 काममावरणात्तिष्ठेत् V. I, P. II, 77, 17.
 काममुत्पाद्य कृष्यां तु V. I, P. II, 11, 7.
 कामं वा स्वयं V. I, P. II, 11, 13
 कामं श्रद्धेऽर्चयेन्मित्र V. I, P. II, 346, 3.
 कामतर्पणे V. I, P. I, 103, 13
 कामः सङ्कल्पो V. I., P. I, 103, 17.
 कामाकामकृतं तेषां V. II, P. I, 13, 16.
 कामारकोपाद्भवन्मोहान् V. II, P. I., 59, 6.
 कामादपि च रामन्यो V. II, P. II, 79, 7.
 कामाद्रीवान्मत्सरान् V. II, P. II, 35, 20.
 कामाद्वा यदि वा मोहान् V. II, P. II, 321, 9.
 कामावकीर्णं दृष्ट्याभ्यां V. II., P. II., 131, 3.
 कामावकीर्णो V. II, P. II., 131, 7.
 कामावपर्वतोऽस्मि V. II., P. II., 131, 8.
 कामाधोपद्रवाद्यैः V. I. P. I, 132, 12.
 कामेन उग्ररुपानमिति V. II., P. I, 412, 9.
 कामैरुक्तं शक्ति-पञ्चा- V. I, P. II, 289, 2.
 काम्यमन्त्रेण निरयस्य V. I, P. II, 470, 14.
 काम्यमभ्यर्षयेऽष्टम्याम् V. I, P. II, 414, 5
 कायदेयं ननुदत्तं V. I, P. I, 220, 2.
 कायदेयांश्च तन्मूलान् V. I, P. I, 209, 17
 कायजा ये बुधैर्निर्यं V. I, P. II, 178, 8.
 कायेन पशूनां हस्ताभ्याम् V. I., P. I., 139, 14.
 कारणानि भवन्तीह V. II, P. II., 277, 10.
 कारयेत् तस्य सस्कार V. II, P. II, 78, 9.
 कारयेत्तद्वत्त्वे च V. I, P. II, 117, 11
 कारयेद्वाप्यं कृच्छ्र V. II, P. I, 107, 2.
 कारव शिल्पिनां वैद्या V. I., P. II, 256, 13
 कारुकात्वं प्रजा हन्ति V. II., P. I, 338, 9.
 कार्तिक सकल मासं V. I., P. I, 281, 1.
 कार्तिकी फाल्गुनी V. I, P. I, 156, 18.
 कार्तिकी फाल्गुनी चैत्री V. I., P. I., 156, 4.
 कार्तिकी फाल्गुनी चैत्री V. I, P. II., 311, 17.
 कार्तिक्यां पुष्करे स्नान. V. I, P. I., 280, 10
 कार्पासरीतं मोर्षानां V. II, P. I, 111, 4.
 कार्पास V. II., P. II., 112, 10.
 कार्पासुनान्तर् क्रीडा V. II, P. II., 254, 8.
 कार्पास भोज-गोवाल V. I, P. II, 36, 3
 कार्पास दन्तकाष्ठ च V. I, P. I., 253, 2
 कार्पासे नास्तिष्ठे V. I, P. II, 33, 11.

कार्पासमुपवीत V I, P II, 35, 19.	कालेय कालशाक च V I, P II, 369, 10
कार्पासमुपवीत ह्यत्र V I, P II, 35, 15.	कालोदके V I, P II, 306, 9
कार्यं सशक्तिं सम्यक् V II, P I, 98, 4	कालोपजीविनश्चेव V I, P II, 358, 7
कार्यं सर्वं प्रयत्नेन V II, P I, 236, 21	कालो वा कारणं गतं V I, P I, 449, 10
कार्यं वीक्ष्य प्रयुज्यते V I, P I, 470, 2	कविरीसङ्गम V II, P II, 207, 5
कार्याभ्यान्धायणयुता V II, P II, 204, 1	काषाय चैत्रे V I, P II, 33, 5
कार्यं सोऽवेक्ष्य शक्तिं च V I, P I, 448, 11	काषाय धातुरक्तं वा V I, P I, 264, 8
कार्णं रौरवं वास्तादि V I, P II, 32, 11	काषायभाजसातेऽपि V I, P II, 179, 2
काल काल समासाश्च V I, P I, 128, 12	काष्ठश्च डो धृतो येन V I, P II, 177, 14
कालं तमुपवर्त्तन्तो V I, P I, 128 11	काष्ठ पाषाणमध्यस्थो V I, P II, 229, 2
कालमेव प्रतीक्षेत V I, P II, 194 4	काष्ठानिना ताडयित्वा V II, P I, 458, 1
कालशाक महाशल्क V I, P II, 372, 9	कास-शूलादिरोगग्र V II, P II, 280, 2
कालान्तरावभोगार्थे V I, P II, 184, 18	कारल भ्रमणं घाल्ना V I, P I, 429 1
कालान्तरवशाद्यान्ति V II, P II 244, 3	किङ्कर सर्वकारी च V I, P II, 45, 7
कालापेक्ष क्रियापेक्षम् V I, P I, 182, 15	कीटाशने दिनमेक V. II, P I, 458, 4
काली कराली च V I, P I, 166, 14	किञ्चिदेव तु विप्राय V II, P I, 85, 8
काले त्वनुवितं प्राहुः V I, P I, 313, 19	किञ्चिद्वैद्यं वाच V I, P I, 185, 2
काले ऽपराण्डभूयिष्ठे V I, P II, 187, 7	किं न कार्यं ? किमर्थं वा V II P I, 235, 19
कालं प्रागस्त्यकाले वा V I, P I, 397, 13	किमस्य यज्ञोपवीत V. I, P II, 171, 14
	किञ्चिदप्रसूतं भाना V. II, P I, 376, 4.

- किं हि वचनं न कुर्यात् V II, P I, 202, 16
 कीर्त्तनी नीतलाक्षणी V II, P II, 252, 11
 कुकुण्डप्रमाणं वा V II, P I, 302, 17
 कुकुण्डप्रमाणं तु V II, P II, 172, 13
 कुञ्जे सर्वत्र विजय V I, P II, 315, 2
 कुञ्ज्याति कुस्तितो वैद्य V II, P II, 221 16
 कुन्नीचको नाम V I, P II, 161, 15
 कुन्नीचको नाम V I, P II, 161, 11
 कुन्नीचका परिविज्य V I, P II, 162, 9
 कुन्नीचको बह्वको V I, P II, 166 2
 कुन्नीचको बह्वको V I, P II, 160, 17
 कुन्नीचका बह्वका V I, P II, 199, 16
 कुन्नीचको ब्रम्हचारी V I, P II, 167, 12
 कुन्नीचकस्तु सन्यस्य V I, P II, 162, 4
 कुन्नीचका स्वपुत्रगृहेषु V I, P II, 200, 1
 कुटुम्ब पीडयित्वाऽपि V I, P I, 190, 8
 कुटुम्बभक्तवसनात् V I, P I, 190 2
 कुटुम्बार्थे तु सच्छूद्रात् V I, P I, 197, 18
 कुण्डादिनी वेपलका V I, P II, 308 10
 कुण्ठं तु निवाह्य V I, P I, 100, 6
 कृतप चासने वद्यात् V I, P II, 392, 6
 कृतपं योगपटं च V. I, P I, 265, 17
 कुम्भाध्वला लुब्धा V II, P II, 231, 1.
 कुम्बली V II, P II, 247, 9
 कुम्बली स्वर्णहरणात् V II, P II, 264, 8
 कुपूयं पुयगिर्येतत् V II, P I, 366, 7
 कुप्यप्रच्यमाने V I, P II, 314, 10
 कुचेराय V II, P II, 188, 3
 कुटजाय V I, P II, 305, 16
 कुटज वामन जात्यन्ध V I, P II, 51 6
 कुम्भी कम्बुक धृत्तात् V I, P II, 375, 10
 कुम्भको निम्बल भासी V I, P I, 293, 1.
 कुम्भी तिम्रुक्रयोर्वाऽपि V I P II, 191, 17
 कुम्भा द्राणद्वय प्रोक्त V II P I, 141, 11
 कुम्भीपाको महाधोरे V II P I, 352, 17
 कुम्भ सलिलमाशय V. II, P I, 170, 5
 कुमारीगमने चैव V II, P I, 327, 2
 कुमारीगमन विप्र V II P I, 328 12
 कुमारजन्मदिवसे V I, P II, 214 2
 कुमाराशयात् V I, P II, 306 4
 कुमारसद्व V I, P II 213, 18

कुमारिवरण दान V. I., P. II, 77, 11.	कुर्यादेवानुपूर्व्येण V. II, P. I, 96, 1.
कुरुक्षेत्रे गयां गङ्गां V. I, P. I, 274, 11.	कुर्याद्वरह आहम् V. I, P. I, 388, 1
कुरुक्षेत्रे गयातीर्थे V. I, P. I, 193, 3.	कुर्यान्नैमित्तिक स्नान V. I, P. I, 279, 14
कुरुक्षेत्रे च यज्ञान V. II., P. II., 222, 7.	कुर्यान्मातामहायैव V. I, P. II, 463, 9
कुरुक्षेत्रे प्रयागश्च V. I, P. II., 303, 18	कुर्यान्मूत्र-पुरीषे सु V. I, P. I, 22, 16.
कुरुते धर्मसिद्धयर्थं V. I, P. I, 448, 12	कुर्यान्मूत्र-पुरीषे ह V. I, P. I, 222, 6.
कुरुपाय कुरीलाय V. II, P. II, 220, 14.	कुर्युतेन विधिं सम्पन्न V. I, P. II, 463, 8.
कुरुष्वेयमभ्यनुज्ञातो V. I, P. II, 411, 20	कुरुत च तीर्थं च वपुर्नदश्च V. I, P. II, 75, 9
कुरुष्वेति स तैरुपतो V. I, P. II, 402, 3.	कुरुदधिक्षवर्मा च V. II, P. I, 396, 9
कुर्याद्य विधिवच्छास्त्रं V. I, P. II., 447, 7.	कुरुद्वयं पुनार्येषा V. II, P. I, 64, 14
कुर्यात् परदारगमने गोघ्नतम् V. II, P. I, 341, 2.	कुरुिष्य-रण-जम्बीर-V. I, P. II., 376, 13
कुर्यात्तामितरे कुर्यः V. I, P. II, 446, 24.	कुरुिष्याभ्यन्तरा आह V. I, P. II, 374, 14
कुर्यात् शुद्धवधे विप्र V. II., P. I, 96, 4.	कुरुत इहति राज्ञाणि V. I, P. I, 449, 10
कुर्यात् सवस्त्रासद्वर्णं V. I, P. II, 467, 15	कुरुतेवतानावापानि V. I, P. II, 24, 18
कुर्यात् सान्मपने कुरुष्व V. II., P. II, 87, 19	कुरुतेतोषितं कर्म V. II, P. II, 221, 8
कुर्याद्विज्ञा ततो वद्यात् V. I, P. II, 441, 7.	कुरुतानि आती श्रेणीश्च V. I, P. I, 446, 11
कुर्याद्व्यसनं स्वसं V. I, P. I, 240, 16	कुरुतानुत्था प्रमा V. I, P. II, 73, 13
कुर्याद्विष्यपरे V. II, P. I, 11, 3	कुरुतार्येव मदन्त्याशु V. I, P. II, 96, 14
कुर्यादनुपनीतोऽपि V. I, P. II, 465, 1	कुरुते इहति सम्भूतां V. I, P. I, 465, 8
कुर्याद्व्यादनिनिबोध V. I, P. I, 259, 10.	

कुलमुत्पादयेयुस्ते V I, P I, 467, 2	कुशमन्थ्या च रुद्राभै V I, P I, 303, 9
कुलालधिवर्क्या च V I, P II, 380, 10	कुशाग्रे शङ्खर विद्यात् V I, P I, 251, 16
कुलेषु तेऽभिजायन्ते V II P II, 234, 13	कुलेन चोद्धत तोय V I, P I, 254, 13
कुलेषु तेऽभिजायन्ते V II, P II, 270, 13	कुशपाणि सप्त तिष्ठेत् V. I, P. I, 256, 10
कुलेऽस्माकं स जन्तु स्यात् V I, P II 337, 8	कुशपूत भवेस्स्नात V I, P I, 254, 12
कुर्वता चानुराधाश्च V I, P II, 312, 19	कुशाभावे द्विजश्रेष्ठ V I, P I, 255 9
कुर्वति दशवैष्णवः V I, P II 445, 13	कुशमूलविपकेन V II, P I, 445 7
कुर्वति देवतापूजा V. I, P I, 320 2	कुशमूलविपकेन V II P I, 442, 21
कुर्वति पुत्रिवापुषः V I P II, 70, 20, 457, 13	कुशमूले स्थितौ प्रज्ञा V I, P I, 254, 15
कुर्वति भक्तिराम्पन्नः V I, P I, 430, 5	कुशूल कुम्भीधान्यो वा V I P I, 341 8
कुर्वतात्मनश्च वापि V I, P I, 241 1	कुशलैर्प्रथितं शिष्यं V I P II, 157, 13
कुर्वति यदि मूढास्मा V I, P I, 431, 8	कुशीलता V II, P II, 100 10
कुर्वति यदि मूढास्मा V I, P I 234 7	कुशीला भिन्नमर्यादा V II, P II, 235 13
कुर्वन् दिशो नमस्कुर्यात् V I, P I, 298 17	कुशीलवो ऽवकीर्णा च V I, P II, 350, 11
कुर्वन्नेव कर्माणि V I, P I, 161 9	कुशावर्त V I, P II, 305 14
कुर्वन् प्रतिपदि श्राद्धं V I, P II, 315 14	कुशबृद्ध्या समासीन V I, P I 303 5
कुश कार्पासगुर्वैर्यो V I, P II, 157, 12	कुशा शाक पयो मत्स्या V I, P I, 202, 7
कुशा काशा यवा धूर्वा V I, P I, 255 12	कुशहस्तेन यज्जप V I, P I, 254 9
कुशै काशीश्च बन्धीयान् V II P I, 275, 20	कुशहस्तस्तु यो भुङ्क्ते V I, P I, 254 10
	कुटनाशा भवेच्छीघ्रं V II, P II, 280 4

कुटी भवति धर्मज्ञ V II, P II, 269, 8	कुष्माण्ड महिषीभारि V I P II, 378 4
कुडसेगेण घेरिण V II, P II, 244 7	कुष्माण्डैर्वापि सुहृद्वान् V II P II, 43, 1
कुष्माण्डय V II P II, 157, 2	कुक्कलास सर्प नकुल V II P I, 88, 2
कुसीरं कृषि वाणिज्यम् V I, P I, 339, 14 476, 10	कुच्छ्र चान्द्रायण कुर्यात् V I, P I, 328, 13
कुसीरं कृषि वाणिज्यम् V I, P II, 5, 6	कुच्छ्र चान्द्रायण कुर्यात् V, II P I, 333, 19
कुसीरं कृषि वाणिज्य V I, P I, 85, 7	कुच्छ्र चान्द्रायण चैव V I, P II, 108, 5
कुसीरंजीविनो येऽपि V II, P I 21, 9	कुच्छ्र चान्द्रायण चैव V II, P. I, 354, 7
कुसुम्भं कुङ्कुमाना च V II, P I, 185, 10	कुच्छ्र चैवाति कुच्छ्र च V II, P I, 243 1
कुसुम्भं कुङ्कुमै रक्ता V II, P I, 185, 7	कुच्छ्र चैवाति कुच्छ्र च V II, P I, 322, 1
कुसुम्भं राजसर्षपम् V I, P II, 375, 6	कुच्छ्र देवकृतं नाम V II, P II, 102, 1
कुहकोन्मत्तचोराश्च V I, P II, 355, 6	कुच्छ्र तान्तपत्र कुर्यात् V II, P I 91, 8
कुन्ताली V II P II, 258, 1	कुच्छ्र परारुनामैव V II, P II, 180, 5
कुन्ताक्ष्य V II P II, 93 15	कुच्छ्र चान्द्रायणे कुर्यात् V II, P I, 44 4
कुन्ताक्ष्य सुदृढश्च V II, P I, 15 9	कुच्छ्र चान्द्रायणादीनि V II P II, 203 2
कूपैकपानैर्दुष्टानां V II, P I, 125 6	कुच्छ्र-चान्द्रायणादीनि V II, P II, 201, 2
कूपवत्कथितां सुखिः V II, P I, 115 8 154 15	कुच्छ्र चान्द्रायणे स्यात् V II, P I, 157, 3
कृष वापीजलानां च V II, P II 110, 10	कुच्छ्रेण सुदृढत पूर्वा V II, P I, 163 2
कूपेयुद्धतत्तायेन V I, P I 295, 3	कुच्छ्रेण सुदृढत पूर्वा V II, P I, 161, 5
कृत्वाऽथायामु च तथा V I P I, 412 4	कृत्वाति कुच्छ्रं जित्वा तु V II, P I, 455 5
कुष्माण्ड V II, P II 188 7	
कुष्माण्डं बहुजीजाना V I, P II, 378, 7	

कृच्छातिकृच्छो कुर्वीत V. II, P. I,
96, 3

कृच्छातिकृच्छो कुर्वीत V. II, P. I,
457, 3

कृच्छातिकृच्छो कुर्वीत V. II,
P. I, 457, 11

कृच्छातिकृच्छो ऽसूक्ष्माते V. II,
P. I, 457, 7.

कृच्छातिकृच्छः पयसा V. II,
P. II, 179, 10

कृच्छातिकृच्छः पयसा V. II, P. II,
179, 7

कृच्छातिकृच्छः पयसा V. II, P. I,
49, 7.

कृच्छातिकृच्छमथ वा V. II, P. II,
137, 9

कृच्छातिकृच्छमथ वा V. II, P. I,
84, 2

कृच्छातिकृच्छमथ वा V. II, P. II,
138, 10

कृच्छो देव्ययुत चैव V. II, P. II,
196, 12

कृच्छो देव्ययुत चैव V. II, P. I,
35, 10

कृच्छद्वादशरात्रेण V. I, P. II,
423, 4

कृच्छो द्वौ पतिविज्ञेस्तु V. II, P. I,
49, 13

कृच्छे पञ्चाऽतिकृच्छे V. II, P.
II, 193, 3

कृच्छपादे पञ्चदश V. II, P. I.,
205, 3

कृच्छावपादशुद्धिम् V. II, P. I,
373, 1

कृच्छावपादरेऽज्ञानात् V. II, P.
I, 308, 14

कृच्छमिति प्राजापत्यम् V. II,
P. I, 30, 13

कृच्छोऽयुत तु गायत्र्याः V. II, P.
II, 197, 1.

कृच्छोऽयुतं च गायत्र्या V. II,
P. II, 47, 12

कृच्छार्धे प्राक्षणी कुर्यात् V. II,
P. I, 151, 12.

कृच्छार्धान् शुद्धयते पूर्वा V. II,
P. I, 161, 9

कृच्छार्धं चतुरः कुर्यात् V. II, P. I,
252, 8

कृच्छे सन्तापनाद्ये V. II, P. II,
199, 5

कृच्छांस्तु चतुर कृत्वा V. I, P. II,
157, 1

कृच्छ सान्तपनाद्यैश्च V. I, P. II,
164, 4

कृतमिकार्यो भुञ्जीत V. I, P. II,
43, 6.

कृतप्र. V. II, P. II, 238, 3

कृतप्र. स्फुटिताक्षो वा V. II, P. II,
249, 1

कृतप्रः स कृतो विभो V. II, P. II,
225, 11

कृते चतुष्पात्सकलः V. I, P. I,
82, 1

कृतवृद्धोऽनुपेतस्तु V. I, P. II,
460, 8

कृतवृद्धस्तु कुर्वीत V. I, P. II,
495, 4

कृतज्ञश्च तथा ऽद्वोही V. I, P. I,
146, 10

कृते ऽन्तरे स्वहोरात्र V. I, P. I.,
158, 4

कृते तु केवल स्नान V. I, P. II,
284, 5

कृते तु सञ्चये विम V. I, P. II,
284, 11

कृत्तिकादिभिरप्यन्त V. I, P. II,
312, 7

कृत्तकेन नख इमंभु V. I, P II, 193 18.	कृते युगे चतुष्पादः V I, P I, 132, 3
कृत्तिकासु पितृनर्च्य V. I P. II, 312, 10.	कृतवापनोवा निवसेद् V II, P II 57, 6
कृत्तरोम नखेभ्यस्तु V I, P II, 390, 19	कृतवापो वसेहोष्टे V II, P I 247, 10
कृनोदकान समुत्तीर्णान् V I, P II, 292 1	कृतवापो वसेहोष्टे V II, P I, 245, 8
कृतशरो नैव सिद्धेन V I, P I, 317, 18	कृतपादादिशौचश्च V I, P I, 440 7
कृत्वात्र नाऽकृतात्त्रेण V I, P II, 10, 12	कृतशौचावशेषाश्च V I, P I, 271 11
कृत्वात्रमितरेभ्य V I, P I, 86, 7	कृतैश्च क्रियमाणैश्च V II, P II, 155 12
कृत नाम युगं श्रेष्ठ V I, P I, 131, 18	कृतसन्ध्यस्तनो रात्रि V I P II. 192 15
कृतोपवीती देवेभ्यो V I, P I, 356, 6	कृत्योत्तानी करो मात V I P I, 305, 6
कृतापसव्य पूर्वेषु V I, P II, 361, 6	कृत्वा तु मानस पाप V I, P I, 138 16
कृतापसव्य स्वधया V I, P I, 379, 4	कृत्वा तैर्निहतास्तद्वत् V II, P I, 21, 6
कृते प्रक्षायते गत्वा V I, P I, 124 4	कृत्वा तैर्निहतास्तद्वत् V I, P II, 226 5
कृतप्राशनपात्सज्जान् V I, P II 27, 18	कृत्वा तु वामहस्ते वा V I, P I 294, 4
कृतेऽभूत्सकलो धर्म V I, P I, 82, 7	कृत्वा तस्याः समुत्सर्गं V I, P II, 72 14
कृतमगलपुण्याहै V II, P II, 16, 15	कृत्वाथ शौच प्रभात्य V I, P I, 234 11
कृतमिष्येव तत्सर्वं V I, P II, 45 6	कृत्वेदं विष्णुरित्यन्ते V I, P II., 420, 6
कृतमूत्रपुरीषो वा V, II, P I, 170, 22	कृत्वा पतति वै तस्मान् V I, P II, 279, 3
कृतमेव न कर्तव्य V I, P I, 131, 19	कृत्वा पाप न गृहेत V. II, P II, 51, 7
कृतमोदन सङ्ख्यादि V I, P I, 315 17	कृत्वा पाप न गृहेत V II, P I, 206, 14
कृतमौना समधीयुः V. I, P II, 4-1, 18	

कृत्वा पुनर्जपित्वा च V I, P II, 187, 13	कृमिभूत श्वविद्याया V I, P. II, 12, 4
कृत्वा पुरिषगर्जेषु V. I, P II, 97, 2	कृमिभावमनुप्राप्य V II, P. II, 267, 1
कृत्वोपवात सव्यासे V I, P I, 234, 13	कृमिरुस्यद्यते यस्य V. II, P. I, 127, 9
कृत्वा मनुष्ययतं तु V I, P I, 314 6	कृमिभूत्वा स देहान्ते V. II, P I, 421, 8
कृत्वा मूत्रं पुरीष वा V I, P I, 238, 14	कृमियोनिक्षये भूते V II, P II, 251, 4
कृत्वा यत्तोपवीतं तु V I, P I, 222 13	कृमियोनिविनिर्मुक्ता V II, P II, 228, 12.
कृत्वा विधान मूले तु V I, P I, 458, 1	कृमियोनिगतं गत्वा V II, P I, 36, 12
कृत्वा चावशिरोध्वजम् V II P II, 55, 12	कृमि स्त्रीवधकर्ता च V II, P II, 244, 10
कृत्वाशौच तत शुद्धि V II, P I, 183, 9	कृटजानामौपधीना V II, P II 123, 12
कृत्वा आह्वानि सर्वाणि V I, P II, 157, 5	कृष्णाङ्गरचतुर्दश्याम् V I, P I, 361, 5
कृत्वा सदैलं ज्ञानं तु V I, P II, 260, 16	कृष्णधीनो रक्तक्षिण V I, P II, 372 20
कृत्वा चाण्डिक कर्म V I, P I, 458 1	कृष्णाजार्जा विडं चैव V I, P II, 377, 15
कृष्णो मन्दबुद्धिस्तु V I, P II, 422, 17	कृष्णाग्निं समास्तीर्णं V II P I, 73, 14
कृमि कीटकानां V II, P II, 138 5	कृष्णाग्निं तु गृह्णाति V II, P II 222 5
कृमि कीट पतङ्गानां V II, P II, 252, 2	कृष्णाग्निना विन्ध तण्डुलैः V II, P I, 183, 19
कृमि कीट पतङ्गानां V II, P II, 250 9	कृष्णाग्निमूत्तरीय V. I, P II, 32 17.
कृमि कीट-पतङ्गेषु V II P II, 244 13	कृष्णवधे वसम्यावौ V I, P II, 323, 4
कृमि-कीट वधोत्तरीया V II, P I, 17, 11	कृष्णावधरा नारी V II, P II, 3 6
कृमिदर्शनं मान्तपम् V II, P I 127 15	कृष्ण भवा V I P I, 157 3
	कृष्णमापातिनाथैव V I, P II 3 4, 10

कृष्णल पञ्च ते माय V II, P II, 85, 4	केय-कीदावपन च V II, P I, 143, 8
कृष्णल पञ्च ते माय V II P I, 127, 4	केय कीदावपन च V II, P I, 391, 12
कृष्णवर्णया V I, P II 161, 5	केय कीदावपन च V I, P I, 428, 12
कृष्णरुद्र वस्तानिनानि V I, P II 32, 15	केय कीद शुनामृष्ट V II, P I, 143, 11
कृष्णा श्वेताश्च लाहाश्च V I, P II, 368, 15	केशाना रक्षणायां V II, P I, 291, 1
कृष्णा वा यम चरति V, I, P II, 133 6	केशाना रक्षणायां V II P I, 291, 8
कृष्णाष्टम्या महादेवी V II, P II 161, 8.	केशान्त पादय वर्ष V I, P. II, 47, 12
कृष्णसर्वे हिमं नष्ट V. II, P I, 229, 3	केशान्तिका प्राज्ञवत्य V I, P II, 35 7
कृष्ण यावत् क्षात्रियश्च V I P I, 86, 5	केय भयमुदाहार V I, P I, 353 10
कृषिं मृते V I, P II, 314 6	केय रोम मर्त्यैर्वाह्य V I, P. II, 321, 11
कृषिमीची गिर्यमीची V I, P II, 35, 13.	कक्षं मातयन V I, P. I 370, 11
कृषि सप्तम्यान् V I, P II, 316, 20	क्षय भयमुदाहार V II, P II, 62, 5
कृषिं साधितं मन्यन्ते V I, P II 4, 6	क्षय इवभूति शोकानि V II, P I, 320, 20
केनिराक्षोर्ध्व भवन V I, P II 448 12	केयाना भवनकुडमयान् विहीरी V I P I, 3 11
केनिराक्षोर्ध्व भु V II, P II, 42, 7	क्षयं विम्वरक्षानि V I, P II, 317 21
केनिराक्षोर्ध्व संरक्षान् V I, P II, 22, 2	क्षयं भवनकुडमयान् V II, P II., 233 11
केनुरिक्षेभ नया कर्णे V I, P II, 370, 8.	क्षयं भवनकुडमयान् भव V I, P I, 127 4
केनिराक्षु यथान्तरा V I, P II, 353, 11	क्षयं भवा निहाय V II, P I, 114 15.
केननं कारविना भु V II, P II, 147, 11	क्षयं भवा निहाय V II, P I, 114 15.
केनरि V I, P II, 3 10	क्षयं भवा निहाय V II, P I, 374 13
क्षय कीद शुनवपन V I P II, 2 I, 10	

काकिन्त्वमयाप्राति \ II I II 206 12	कौशिक्याम् \ I P II 306 7
काटिकोत्सिहसाणि \ I P I 94 11	कौशेय तित्तिरिह्वा \ II P II 254 7
काटिजाप्येन राजेन्द्र V I P I 310, 10	कौशेय नीलि लवण V II P I 484 1
कोद्रवान् राजमापाथ \ I P II 374 3	कौशेयाऽऽविज्योरुदे \ II P I, 180 18
का सूर्य \ I P II 175 1	कनुभिस्तानि नुत्यानि \ I P II 371 13
कायसि द्वय चक्राद् \ I I I 429 6	कनुर्देवा वसु सत्य \ I P II, 403 10
को हि जानाति किं कस्य \ II P I 407 5	कल्पयमात्मन चैव V I, P I, 193 1
का हि नरेह यद्यगुप्तिन \ II P I 40 8	कनपैतान्यवामानि \ I P II 315 11
काऽह माध कथ केन V I P I 120 14	कमण पादशा रीन V II P I 329 10
कौत्साक्ष्य तथा कृत्वा \ II P II 97 7	कमाद्विद्ध क्रमाद्विनि \ II P I 419 14
कौत्साक्ष्यप्रदा पापा \ II P II 296 7	कमशो याति लाकऽम्निन \ II P II 949 5
कौत्स जप्त्वाऽऽपश्यतन V II P II 165 8	कमशो यायावराणा \ I P II, 140 4
कौपीन कटिसूत्र च V I P II 44 10	कयक्रीता तु या नारी V I P II 463 19
कौपीन दण्डमाच्छादन \ I P II 174 16	कयक्रीता तु या नारी V I P II 87 14
कौपीनाच्छादन वस्त्र \ I P II 164 6	कय विक्रयाद्यानि \ II P I 2 5, 1
कौपीनाच्छादने वास V I P II 183 13	कय विक्रय दुःभाजन \ II, P I 461 8
कौपीनाच्छादन वास V I P II 158 6	कय विक्रयध्यानम् \ I P I 459 3
कौमायनद्वय मे V I P II 89 1	कव्याद् कुक्कुटं धाम्थ \ II P I 480 91
कौमन्वाथ मारुत्याथ V I P I 40 3	कव्यादनाथ सेवनाम् \ II P I 370 12

कव्याव-पक्षि वायुह- V. II, P I, 107, 3.	क्रीडते पतिना सार्धं V. II, P. I, 57, 17
कव्यादिश्च इतस्यान्ये V. II, P I, 192, 12.	क्रीडन्तौ पुत्रे V. I, P II, 105, 20
कव्याह-मृग-पक्षि- V II, P I, 407, 15.	क्रीडमानैरपि सदा V I, P. II, 132, 19
कव्यासान् शकुनीन् सर्वान् V I., P. II, 337, 1.	क्रीणीयाद्यस्त्वपत्यार्थ V. II, P. I., 46, 17.
क्रियाज्ञः सरसमुद्दिष्ट V. I, P I, 294, 2.	क्रीतश्च ताभ्यां विक्रितः V. II, P. I., 47, 22.
क्रियते छन्दसां तेन V I, P. II, 132, 17.	क्रीत्वा चैव प्रविक्रिये V. I, P. I., 477, 8.
क्रियते शुद्धये यत् V. I, P. II., 301, 1.	क्रीत-लब्धाद्यनाथैश्च V I, P II, 293, 15
क्रियापुत्री मनोमुष्ट. V. II, P. II., 121, 17.	क्रीतस्याऽपि विनिर्दिष्ट V. II, P. I., 113, 9
क्रियन्ते या क्रिया. विद्याः V. I, P. II, 464, 8.	कुरुष्वन्तं न प्रतिकुरुष्वन्तं V. I, P II, 194, 9
क्रियापरा अपि हि ते V. I., P. II, 61, 9	कुर्यान्मरतानां च V II, P. II., 208, 10
क्रियमाणेऽपकारेण V. II, P II, 283, 12	कुरीम पतित प्राण्य V. I, P. II, 344, 16
क्रियावर्द्धिर्हि कौन्तेय V I, P II, 270, 19 -	कुराम पतित प्राण्य- V II, P I, 381, 2.
क्रियावन्त भोषियाप्रमनिष्ठाः V. II, P. I, 216, 15	कौष्येऽपि गले विद्यान् V. I, P I., 461, 13.
क्रियाम्नात तथा पत्रे V I, P. I., 268, 11	कौष्यान् प्राय विषं वाह्य V II, P I, 21, 7
क्रियास्तान् प्रवक्ष्यामि V I, P I, 284, 8	कौष्यान् प्राय विषं वाह्य V. I, P. II., 226, 6
क्रियाम्नात सशुद्धिः V I, P. I., 269, 6	कौष्याद्वि विद्यते यस्तु V. II, P. II, 63, 3
क्रियाहीनस्य मूर्धस्य V I, P. II, 218, 10	कौष्यं मोक्षं तथा पित्रां V. I, P. I., 397, 3
क्रियाहीनस्य मूर्धस्य V I, P. II., 218, 15	क्रियं नितं सचैव V. II., P. I., 412, 17.
क्रियाकर्मेण धानानां V. I, P. I., 317, 2.	क्रिये नित्ये सच मोक्ष V. II, P. I., 412, 19.

- क्रीडा अभिसस्त पतितै V II, P I, 143, 12
 क्रीडे दशान्तरस्थे च V I, P II, 354, 20
 क्लेशमूल V II, P II, 205, 12
 कथितानमिदम्याथ V I, P I, 256, 2
 कन्धश्चमेधयाजिनो V I, P II, 171, 10
 कायविस्था विवेदहि V II, P II 181, 5
 क्षत्रगर्भवधि चैव V II, P I, 41, 13
 क्षत्तुर्जातस्तपोमाया V II, P I, 70, 2 300, 11
 क्षत्रिय चैव सर्वे च V I, P II, 153, 17
 क्षत्रियाष्टैव वैश्याया V I, P II 120, 15
 क्षत्रियोऽष्टिष्ठभोजने V II, P I, 303, 13
 क्षत्रियाष्टिष्ठाणने V II, P I, 39, 13
 क्षत्रियाणां विद्वन् V II, P I, 91, 1.
 क्षत्रिये विगुण प्राहः V I, P I, 186 5
 क्षत्रियो द्वादशाहं तु V I, P II, 209, 12
 क्षत्रिया द्वादशाहेन V I, P II, 209, 15
 क्षत्रियाद्वाष्टनीयु V II, P I 103, 3
 क्षत्रियाद्वैश्याया V I, P. II 120 7
 क्षत्रियाभिवारने V II, P II, 149, 17
 क्षत्रिया मागध वैश्यान् V I, P II 121, 17
 क्षत्रियायान् V II, P II, 128 2
 क्षत्रियाया V I, P II, 120, 6
 क्षत्रियाया विराजो V II, P. I, 332, 10
 क्षत्रिययोदितो ब्राह्मण V II, P I, 348, 13
 क्षत्रियो वाऽथ वैश्यो वा V II P I, 207, 5
 क्षत्रियो वा महाबाहो V II, P II, 241, 4
 क्षत्रियान् विप्रकन्याया V I, P II, 121, 1
 क्षत्रिय विद् V. II, P II, 99, 19
 क्षत्रिया क्षत्रम् V I, P II, 98, 14
 क्षत्रियाशूद्रसम्पर्क V II, P I 151, 4
 क्षत्रियाशौचे V II, P I, 420 11
 क्षत्रियचैव वृत्तस्थो V I, P II, 381, 6
 क्षत्रियस्तु दशाहन V I, P II, 206, 7
 क्षत्रियस्तु रणे दत्त्वा V II, P II, 148, 8
 क्षत्रियस्य V I, P II, 220, 17
 क्षत्रियस्याग्निराधया V I, P I, 164, 13
 क्षत्रियस्य अरेत् कृच्छ्र V II, P I, 151, 13
 क्षत्रियस्य तथा भुक्त्वा V II, P I 419, 4
 क्षत्रियस्य तु मीर्षाया V I, P II, 34, 2
 क्षत्रियस्य जय प्राप्ता V I, P II, 153, 8
 क्षत्रियस्य तु रासाहं V II, P I, 796, 15
 क्षत्रियस्य मन्त्रादे V II, P I, 421, 1

क्षत्रियस्यापि कथिताः V I, P. II, 153, 13.	क्षितेन पयोध्वनीं स्वीस्तु V. I, P I, 301, 2
क्षत्रियस्य पराकृतु V II, P. II, 42, 5	क्षिप्तं मूढ V I, P I, 42, 7
क्षत्रियस्य पथ कृत्वा V II, P. I, 95, 16	क्षिप्तकामः V. II, P II, 174, 7
क्षत्रिया हत्वा V. II, P I, 104, 7	क्षीरिणो वृक्ष गुल्मादीन् V. I, P I, 251, 9
क्षत्र विद्-गुद्रजातीनां V. II, P. I, 459, 2	क्षीरादि माहिष वधे V. I, P II, 378, 11
क्षत्र विद्-गुद्रजातीनाम् V. II, P I, 419, 12.	क्षीरमशालन कृत्वा V. II, P I, 23, 1
क्षत्र विद् गुद्रजातीनाम् V. I, P II, 220, 8.	क्षीरमशालन कुर्यात् V II, P. I, 71, 7.
क्षत्र विद् गुद्रजातीनां V I, P. I, 251, 16	क्षीरमेवेयम् V. I, P II, 391, 3
क्षत्र विद् गुद्रजातीना V. II, P. II, 74, 7	क्षीरमष्टगुणं देयं V II, P I, 435, 4
क्षत्रस्य द्वादशाहानि V. I, P. II, 206, 12	क्षीरं सुवर्णसम्पिम्बं V II, P. I, 315, 12
क्षमा वसो हया दानम् V. I, P II, 343, 13	क्षीरस्य द्वादश प्रोक्ता V. II, P I, 434, 12
क्षमा हया च विज्ञानम् V I, P I, 418, 3	क्षीरहारी V. II, P. II, 259, 1.
क्षमा सत्यं ह्यकं शौचम् V I, P. I, 84, 10	क्षु विरागा-भ्रमार्तोय V. I, P I, 396, 14
क्षयी प्रवर्तते प्रमेही च V II, P. II, 239, 15	क्षुत्वा मा मानिभुक्तां वा V I, P. II, 103, 2
क्षयी स्यात् क्षेपहरणे V. II, P II, 247, 10	क्षुते निद्रिषने क्षुते V. I, P I, 210, 10
क्षयानवाप्यवस्मारी V. I, P II, 73, 2	क्षुधाताः कर्तव्यमन्ध V I, P II, 324, 6
क्षयेन कर्मणा जीवेत् V II, P. I, 198, 5	क्षुधाऽऽर्ज्याशुक्राद्यानाम् V II, P I, 415, 5
क्षयेन विप्रादयेन V II, P I, 177, 4	क्षुद्रमन्त्रदानम् V. II, P I, 45, 4
क्षेप कृत्वा तस्य च क्षेपणाय V. I, P. II, 431, 4	क्षुत्वे विद्युत्प्रवर्तते V. II, P I, 313, 12
क्षेपणया विनिर्दिष्टो V. II, P. II, 21, 7.	क्षेपिण्यशुभमम् V. I, P. II, 25, 12
	क्षेत्रिण्येष क्षेत्री च V. II, P. I, 43, 10
	क्षेत्रं क्षेत्रज्ञानम् V. II, P. I, 47, 15

क्षेत्र जीवन्ते इय V I, P II, 76, 19	खरा ऽश्वोद्गृह्यमानाम V II, P I, 17, 17
क्षेत्र हिरण्य गानध V I, P II, 52, 12	खसे वै बह्याजित्वात् V II, P II, 227, 7
क्षेत्रध्वनेषु य श्राद्ध V I, P II, 305, 1	खरोद्ग काकश्च V II, P I, 407, 13
क्षौमेय राजन्यस्य V I, P II, 35, 19	खरोद्गसुखसंस्पृष्टम् V II, P II, 185, 6
क्षौमरच्छह्न दृष्टानाम V II P I, 181, 1	खरोद्ग-यान हस्त्यश्च- V I, P I, 155, 8
क्षौम वासः प्रशसन्ति V I, P I, 264, 7	खरोद्गविपना नाती V II, P II, 140, 5
क्षपायः V I, P II, 136, 9	खल्वाटकम् पुर्वाल V I, P II, 352, 14
रा	खल्वाटो मरुटी राम V II P II, 233, 5
खट्वाङ्गकपालपाणिर्वा V II, P II, 59, 16	खादिनार्थे पुन खादिन V I, P II, 125, 9.
खट्वाङ्गकपाटपाणिः V II, P II, 56, 2	खादिनाऽप्युपलब्ध्यर्थ- V. I, P II, 302 21
खट्वाङ्गपाती गुरुतल्पग V II, P I, 313 7	खादिती सुषो भयति V I, P I, 60, 4
खट्वाणयः V I P II, 19, 10	खादिर् वीर्यक्रामस्य V I, P I, 60, 5
खट्वाणनं च घटन V I, P II, 1, 8	खाती चापस्पृष्टेत् V I, P I, 235, 5
खट्वाणं च घटन चैव V II, P I, 408, 14	खयाता तीर्थे घटगुणा V I, P I, 298, 1
खट्वाणौकिनःहस्तन V I P I, 51, 10	खयापनेनानुतापेन V II, P I, 198 10
खट्वाण पयन चैव V I, P II, 190 18	खयापयन गुरुतल्पी या V II, P I, 315, 15
खननात् पुण्यादाहात् V II, P I, 103, 11	खयापयनात्ता पाप V II, P II, 59 14
खनिन्या गु घनेनूति V I, P II 273 1	ग
खग-जल यवतु वृथा V II, I I, 81 1	गङ्गाक्षरं V II, P II, 202, 1
खगानिगापी V II, P II, 270 1	गङ्गाक्षर V I, P II 205, 13
खगधाजाविमाना च V II, P II 116, 15	गङ्गाक्षरे प्रयाग च V I, P II 301, 2.

गङ्गाद्वारे प्रयागे च V I, P I, 195, 1	गन्ध रूपोपज्ञानि V I, P II, 393 3
गङ्गा च यमुना चैव V I, P I 250 4	गन्धर्वा गृह्यका यक्षा V II, P II, 218, 9
गङ्गातोयेन कृत्स्नेन V I, P I, 233, 8	गन्धलेपक्षयकर V I, P I, 231, 7
गङ्गापुत्राय भौष्माय V I, P I, 362 4	गन्धलेपक्षयकर V I, P I, 226 15
गङ्गाया V I, P II, 305 13	गन्धोशीरनयौ कार्यौ V II, P II, 186, 1
गङ्गाया भास्करक्षेत्रे V I, P II 296, 19	गच्छतस्तिष्ठतो वाऽपि V I, P I, 307, 1
गङ्गा यमुनयोर्मध्ये V II, P II 8, 7	गच्छेद्वापि विशुद्धयै V II, P II, 61 13
गङ्गा यमुनयोस्तीरे V I, P II, 304, 7	गच्छेदस्फुटिता शय्याम् V I, P I, 440, 8
गङ्गा सागरसङ्गमे V I, P II, 306, 14	गच्छेद्दधवाय नतिमान् V I, P II, 102, 9
गण्डयो कूपकौ यस्या V I, P II, 56 1	गच्छन् देशान्तरं यद्धि V I, P II, 301, 10
गण्डूय पादशौचं च V II, P I 173, 3	गच्छन्नेता स्त्रियो मोक्षतः V II, P I, 326, 17
गण्डूयसमये विप्र V I, P I, 234 6	गच्छन्महापथं वाऽपि V I, P II, 248 14
गण्डूयस्याऽथ समये V I, P I, 431, 7	गजधर्माऽवरी च स्यात् V II, P II, 249, 15
गन्वी वसुमती नाशम् V I, P II, 292 9	गजे नीलवृषा वञ्च V II, P I, 80, 16
गन्धोक्तं निर्देष्टुं V I, P II 175, 1	गजं हत्वा वञ्च नीलवृषाज्ज V II, P I 90, 14
गन्धात् च रमात् च V I, P I, 172, 1	गण गणिका स्तन V II, P I, 338 5
गन्धान् ब्राह्मणस्य कृत्वा V I, P II, 411, 1	गणाधिपति V II, P II, 194 5,
गन्ध पुष्पाणि धूपं च V I, P II, 411, 9	गणारिपत्यं समस्याम् V I, P II 318, 11
गन्ध पुष्पाणि धूपं च V I, P II, 433, 1	गणस्य गणिकाजं च V II, P I, 236, 4
गन्धापहारी V II, P II, 299, 8	गणस्य गणिकाजं च V II, P I, 378 10

- गत्वा कक्षान्तर सम्यक् V I, P I, 473, 13
 गत्वाचान्द्रायण कुर्यात् V II, P I, 334, 2
 गतप्रत्यागत यद्य V I, P I, 286, 3
 गत्वा तु प्रविशेद्गमि V II, P I, 320, 11
 गत्वा सप्तस्विनीं गच्छी V II, P II, 271, 9
 गत्वा तु मातृभगिनीं V II, P II, 270, 19
 गत्वा तु महिषीं राज्ञ V II, P II, 271, 16
 गत्वादकान्त विधिवत् V I, P I, 272 1
 गत्वा द्वेद्यान्तरं तेषां V II, P II, 249 6
 गत्वा निमन्वयेदेव V I, P II, 361, 14
 गत्वा यदीयते वान V I, P I, 124 12
 गद्वसोऽनृतवादी स्यात् V II, P II, 232, 3
 गमनं तु छत यत् स्याद् V II P I, 333 9
 गम्य स्वभावे दातृणां V I P II, 80, 9
 गर्भिणीं कविलां दोष्णीं V II, P I, 254 3
 गर्भिणीं रजस्वलां V II, P I 99 4
 गर्भिणीं वाऽथ वा या स्यात् V II, P I, 103 10
 गर्भादेवाद्गो राज्ञी V I, P II 31, 9
 गर्भाधानादि V I P II 17 20
 गर्भाधानादिभिर्व्यक्त V I P II, 218, 5
 गर्भाधानं पुनश्च V I, P II, 18, 7.
 गर्भाधानमृतौ पुनः V I, P II, 19, 9
 गर्भाधानादिसत्कारैः V II, P I, 208, 16
 गर्भपाते समुद्दिष्टे V II, P I, 11, 10
 गर्भं भर्तृवधादौ च V II, P I, 353, 14
 गर्भमाससमा रात्रीः V I, P II, 233, 8
 गर्भस्य या यथामासम् V I, P II, 239, 3
 गर्भस्पन्दने V I, P II, 21, 11
 गर्भस्य पतने चैव V II, P I, 161, 7
 गर्भेष्वावे मासतुल्याः V I, P II 239, 20
 गर्भेष्वावे मासतुल्याः V I, P II, 240, 2
 गर्भाष्टमेऽन्वे कुर्यात् V I, P II, 31, 8 -
 गयाया धर्मपुष्टे च V I, P II 305, 8
 गया यास्यति य कश्चित् V I, P II 305 5
 गयाशीर्षे V I, P II 303, 11
 गयाशीर्षे यन्ने चैव V I, P II, 305 9
 गयाशार्धं वन्ने आहुं V I, P II 307, 11
 गर्दभं जारजातं च V II, P I 229 4
 गर्दभं तु सम्प्राप्य V II, P II, 225 3
 गर्दभं पशुपालाय V II, P II, 127, 15

गन्धमण्डली V. II., P. II., 237, 13.
 गन्धमण्डली गणद्रव्य V. II., P. II.,
 263, 14.
 गन्धं गौष्टि वसुधुम् V. I., P. I.,
 307, 13.
 गन्धप्रानेषु कांस्तेषु V. II., P. I.,
 172, 10.
 गन्धं च परिवर्तनेन V. II., P. I.,
 194, 7.
 गन्धं च सतश्चनेन V. II., P. II.,
 11, 6.
 गन्धं द्वावधानां V. II., P. II.,
 65, 7.
 गन्धं दुष्टानि मेध्यानि V. II., P. II.,
 199, 2.
 गन्धं मूत्र-पुटीरेण V. II., P. I.,
 165, 5.
 गन्धं मूत्र-पुटीरेण V. II., P. I.,
 127, 10.
 गन्धमनुगन्धं कुर्वन् V. II., P. I.,
 254, 13.
 गन्धमनुगन्धं चैव V. II., P. I.,
 253, 4.
 गन्धमन्त्रे निष्कं स्यात् V. II.,
 P. II., 197, 7.
 गन्धमन्त्रे निष्कं वा V. II., P. I.,
 375, 1.
 गन्धं घ्राणाभिन्ने V. I., P. II.,
 32, 18.
 गन्धव पयसोः सारि V. II., P. II.,
 191, 5.
 गन्धं कुत्रैवाहनां V. II., P. I.,
 371, 11.
 गन्ध-रस-वायव्यां V. II., P. I.,
 1 2, 3.
 गन्धं सत्यं विधिरेव V. II., P. II.,
 64, 13.
 गन्धानि सप्त विधेः V. II., P. I.,
 43, 12.

गन्धिता-ऽनाशयोर्गन्धिः V. II., P. II.,
 96, 7.
 गन्धितानाद्ययोर्गन्धिः V. II., P. I.,
 363, 11.
 गाङ्गा पयः पुनाम्याद्य V. I., P. I.,
 285, 13.
 गां गत्वा तु द्विमभेष्ट V. II., P. II.,
 269, 10.
 गां गत्वा मनुमेरी स्यात् V. II., P. II.,
 270, 9.
 गां वेदकावर्तो हन्यात् V. II., P. I.,
 251, 14.
 गां गेहपुण्यात्तत्वाध्वर्जना V. II., P. I.,
 249, 17.
 गां गेहपुण्यात्तत्वाध्वर्जना V. II.,
 P. I., 252, 17.
 गां गेहपुत्रमेनिरत्ये V. II., P. I.,
 217, 14.
 गां च वेदयन् V. II., P. I., 251, 9.
 गां वेदयन् V. I., P. I., 212, 8.
 गान्धर्वाविधिवाग्नेषु V. I., P. II.,
 60, 1.
 गान्धर्वाविधिवाग्नेषु V. I., P. II.,
 63, 13.
 गान्धर्वो गन्धमधैव V. I., P. II.,
 81, 9.
 गान्धर्वो मोहयत्येव V. II., P. I.,
 331, 6.
 गान्धर्वः स च विहितः V. I., P. II.,
 55, 2.
 गान्धर्वोऽऽधुर वेदाया V. I., P. II.,
 93, 4.
 गात्रहृत्पुटी मनी शिरी V. II.,
 P. II., 212, 13.
 गन्धानां च मनुष्याणां V. II., P. I.,
 173, 14.
 गात्राध्वं दितोऽध्वं V. II.,
 P. II., 196, 1.

- गायत्रि शिरसा चैव V II P I,
207, 7
- गायाना नीतिशास्त्राणा V II,
P II., 110, 8
- गायन्तु कुञ्जरोद्गी च V II P I
408 11
- गा यौष्णे V I P II., 14, 10
- गायत्री च V I, P II., 167, 11
- गायत्रीजाप्यनिरुत V II, P II
115, 7
- गायत्री छन्दसा माता V II, P I,
63, 8
- गायत्री तु जपेन्निरुतम् V I P I,
308, 8
- गायत्री तु भवेद्रक्ता V I, P I,
290 12
- गायत्री प्रोच्यते तस्मान् V I, P I,
289 14
- गायत्री प्रपन्न चान्त V I, P I,
303, 12
- गायत्री नाम पूर्वाह्न V I P I,
289, 11
- गायत्री ब्रह्मरूपा तु V I P I
290, 4
- गायत्री ब्राह्म V I, P II 197, 6
- गायत्री मनुर्नी V I I II
420, 16
- गायत्री शिरसा साधेन् V I P I
292, 5
- गायत्री स जपेन्निरुतम् V II P II,
150, 3
- गायत्री भाविष्यो V I P I
272, 14
- गायत्री तु यथादर्शितम् V I P I,
207, 14
- गायत्री वृत्तसाहस्र V II P II,
147, 12
- गायत्री न वरं जपेन् V I, P I,
310, 12
- गायत्र्या न पर ध्यानम् V I P I,
310, 13
- गायत्र्या लभजप्य च V II, P II,
198, 14
- गायत्र्यटसहस्र च V II, P II,
87, 15
- गायत्र्यटसहस्र वा V II, P I,
113, 2
- गायत्र्या पश्चिभिर्लक्षै V II, P II
108, 6
- गायत्र्यास्तु जपन् कोटि V II,
P II, 198, 3
- गा रक्षेन् V I, P I, 477, 11
- गार्हपत्यं ब्रह्मचर्यं च V I, P II,
152, 12
- गार्हपत्यमुदितं त्वेकम् V I P II,
153, 10
- गार्हपत्यमिच्छुन भूषात् V I, P II,
51, 17
- गाव पवित्र परम् V II, P I,
249 2
- गाव प्रतिष्ठा भूताना V II, P I,
248 16
- गाव धृत्तयो निरुत V II, P I,
248, 15
- गाव स्वर्गस्य साधन V II, P I,
249, 3.
- गावो यथाधेनुपद्मा V I, P I,
160, 9
- गावो वा एतन् V I P I, 51 7
- गाधानुगच्छन् सततम् V II, P I,
10, 10
- गिरिपुष्टं समारुह्य V I, P I, 476
14
- गिरि वृत्तवर्तनं च V I P II,
26, 7
- गिरि वृत्तवर्तनं च V II, P I,
21, 8
- गुहं गच्छन्मन्त्रं V I, P II., 42 7

गुरुणाऽनुमतः स्नात्वा V I, P II, 54, 17	गुरुपत्नी तु युवानि V I P. I 329, 4
गुरुणा लघु गुरुपंचे V I, P II, 265 16	गुरुपत्न्या च कार्याणि V I, P II, 47, 4
गुरुणा ह्यनुज्ञातो V II, P II, 229, 14	गुरुपत्न्या न कार्याणि V I, P II, 328, 13 328 16
गुरु हत्वा V II, P II 66, 2	गुरुमग्निं च सूर्यं च V I, P I 320, 14
गुरु चैवाप्युपासीत V I, P I, 151, 14.	गुरु मातृ पितृभ्याम् V II, P I, 15, 3
गुरुनामध्यधिकेणो V II P II, 95, 11	गुरु मित्रदुष्ट पापा V II, P II, 226, 9
गुरुच्छिष्ट नेषजार्थं V I, P II 46, 12	गुरोर्गुरौ सन्निहित V I, P I 335 20
गुरुतत्त्वगमनम् V II, P I, 316 2	गुरुवत्प्रतिपूज्या स्युः V I, P I, 328, 7
गुरुतत्त्वव्रतं कुर्वान् V II I I 315, 15	गुरुव तु वरं दत्त्वा V I P II 52 6
गुरुतत्त्वव्रतं कुर्यात् V II P I 311, , 325, 5	गुरु वशाऽग्निपूजासु V I P II, 341, 17
गुरुतत्त्व्याभिभाष्येन V II P I 314, 10	गुरुव मातुल्यासीनाम् V I, P I, 359, 6
गुरुतत्त्वा शिला तन्नाम V II, P I 315, 11	गुरुवो मान-विज-पत्न्या V II, P I, 320 3
गुरु चङ्कृत्य गवणं V II P I 154, 12	गुरुश्च गुरु शानि-गद्ग कतवः V I P I, 221, 3
गुरु चङ्कृत्य दङ्कृत्य V II, P I 454, 16	गुरुशुभ्रवशा चैव V I, P I, 377, 11
गुरु चङ्कृत्य दङ्कृत्य V II, P II, 223, 14	गुरुशुभ्रवशो दान्ता V I, P I, 144, 16
गुरुशरणागती संवत्सर V II P I, 328, 14	गुरु स्वामि द्विमाक्रास V II P II, 223 11
गुरुशानिभर्ता च V II, P II 261, 14	गुरु हत्वा श्रोत्रिश्च च V II P II 66, 9
गुरुशानिभगमनं V II, P I, 315 2	गुरुमग्निं देवदृष्ट्येष्टु V I, P I, 17 15
गुरुशोषे कुर्वीत V I, P I, 465, 4	गुरुर्ध्वं विज माध्वं V I P II 2 8
गुरुवरं सन्निहिते वा V I, P II, 48 10	
गुरुन् गुरोर्हितान विमान् V I, P I 455 7	

- गायत्री शिरसा चैव V II P I, 207 7
 गायाना नीतिशास्त्राणा V II, P II, 119, 8
 गायत्र कुञ्जगणौ च V II P I 408 11
 गा वीष्णे V I P II, 314, 10
 गायत्री च V I P II 167, 11
 गायत्रीजाप्यनिरत V II, P II 116, 7
 गायत्री छन्दसा माता V II, P I, 63, 8
 गायत्री न जपेन्निरत्यम् V I P I, 308, 8
 गायत्री तु भवेद्रक्ता V I P I, 290 12
 गायत्री प्रोच्यते तस्मात् V I, P I, 28, 14
 गायत्री प्रणव चान्त V I, P I, 303, 12
 गायत्री नाम पूर्वाह्न V I P I, 289 11
 गायत्री ब्रह्मरूपा तु V I P I 290, 4
 गायत्री ब्राह्म V I P II 197 6
 गायत्री मधुमती V I P II 426, 16
 गायत्री शिरसा सार्धम् V I P I 292, 5
 गायत्री स जपेन्निरत्यम् V II P II, 156 3
 गायत्र्या भादिष्यो V I, P I 272, 14
 गायत्र्या तु यथाशक्ति V I P I, 297, 14
 गायत्र्या वृत्ताह्न V II P II 147, 12
 गायत्र्या न परं जप्यम् V I, P I, 310, 12
 गायत्र्या न पर ध्यानम् V I P I, 310, 13
 गायत्र्या लभज्य च V II P II 198, 14
 गायत्र्यदसहस्र च V II, P II 87, 1
 गायत्र्यदसहस्रं वा V II, P I, 443 2
 गायत्र्या चष्टिर्निर्लक्ष्ये V II, P II 198, 6
 गायत्र्यास्तु जपन कोटि V II, P II, 198 3
 गा रथेन् V I P I, 477, 11
 गार्हस्थ्यं ब्रह्मचर्यं च V I, P II, 152, 12
 गार्हस्थ्यमुपित स्वेकम् V I, P II, 153, 16
 गार्हस्थ्यमिच्छन् भूषात् V I, P II, 51, 17
 गाव पवित्र परम् V II, P I 49 2
 गाव प्रतिष्ठा भूताना V II, P I, 248, 16
 गाव ह्यरभयो नित्य V II P I 248, 15
 गाव स्वर्गस्य सापान V II, P I 249, 3
 गावो यज्ञार्थमुपपन्ना V I, P I, 160, 3
 गावो वा एतम् V I, P I, 51 7
 गाधानुगच्छन् सततम् V II, P I, 290 10
 गिरिषु रामारुह्य V I, P I, 478, 14
 गिरि वृक्षप्रपातं च V I, P II, 2-6, 7
 गिरि वृक्षप्रपातं च V II, P I, 21, 8
 गुरु " V I, P II, 49, 7.

गो-ब्राह्मणहस्तानां च V I, P II, 227 3	गोमूत्रं गोमयं क्षीरं V II, P I, 31, 1
गो-ब्राह्मणहस्तानाम् V I, P II, 225, 2	गोमूत्रेण चरत् स्नानं V II P I 246, 2
गो-भू-तिल-हिरण्यादि V I P I, 177, 11	गोमूत्रेण समायुक्तं V II P II 131, 8
गो-भू-हिरण्य-वासासि V I, P II 436, 10	गोमूत्रमग्निदणं वा V II, P II 83, 1
गो-निराक्रमणात् कालाद् V II, P I, 113 12	गोमूत्रे मापकान्यष्टौ V II, P I 434, 11
गो-यो-यशस्कं इत्या V II P I 342, 2	गोमूत्र-यावकैर्मासात् V II, P I, 348, 9
गो-यथ-मरण-लोके V II, P II 235, 2	गोमूत्र-यावकाहारा V II, P I, 162, 15
गो-यज्ञ-सामै-वैद्व्याना V I, P II, 258, 19.	गोमूत्र-यावकाहार V II P I, 253 12
गो-यर्त-कीर्तयिष्यामि V II P I, 248 13	गोमूत्र-यावकाहारी V II P I, 122 4
गो-यर्त-च-अपदिद्याम V II, P I, 247, 17	गोमूत्र-यावकाहारा V II P I, 122 18 330 15 330 17
गो-यस्यान् V I, P II, 306, 13	गोमूत्रयावकाहार V II P II, 88, 2
गो-यथेन गो-यर्ममात्र V II, P I 301, 7	गोमूत्रवत् घृते ज्ञेय V II P I 434, 13
गो-ययत् द्विगुणं मूत्रं V II, P I 435, 3	गो-यान-ऽष्टु-दिवा-यैव V II, P I, 342 6
गो-ययेनो-लिष्याय V II, P I, 19, 1	गो-रजो-विमुषच्छाया V II, P I 191, 1
गो-यवेनानुलिष्याया V I P II 396 19	गो-रक्षा-कृषि-वाणिज्य V I P I, 476, 18
गो-ययेनोपलिष्यु V I P II 307, 6.	गो-रसं-यैव-सक्तुं च V II P II, 386, 10
गो-मासभक्षणे-प्रायश्चित्त V II, P I, 367, 14	गो-वधे-च-तया-कुर्यात् V II, P I, 251, 6
गो-मासं-मानुष-यैव V II P I, 367, 4	गो-वधो-ऽवाप्यसंयाज्य V II, P I. 16, 2
गो-मिनामेव ते-वत्ता V II P I 4, 2	गो-विक्रयं-द्विज-कुर्यात् V II P II, 118 13
गो-महिष्यज्ञानाम् V I, P II 380, 16	

गो गङ्गाऽभारिष्टु V I P II
 303 5
 गोमानी V II P II 265 4
 गोमने च V II P I 311, 3
 गोम कुरीत संस्थान V II, P I
 244, 4
 गोम पञ्चगव्याहार V II P I,
 243 13
 गोमध्यान्त्रायण चरत V II P I,
 269, 1
 गोमस्त्वचसूर्ध्वलागुला V II, P I,
 249, 8
 गोमस्तघमसंवीता V II, P I
 250 1
 गोम सौम्यकथ कुर्यात् V II I I,
 253 11
 गोमस्य गोमदानं गोष्ठ V II I I
 245 4
 गोमस्य पञ्चगव्याहार V II P I,
 24, 8
 गोमस्य पावनं सौम्यम् V II I I
 253 16
 गोम पण्यसात् सच्यम् V II
 P I, 250, 5
 गोमस्य च क्षुत् वान्ते V II, P I
 137, 5
 गोमस्य चक्षुषाऽभिरुष्ट V II, I I,
 383 3
 गो-ऽङ्गा-ऽदि वक्षिषीवर्ज V II
 P I 405 15
 गोमृदिमात्रे पथि V I, I I
 137, 6
 गोमानी च सच्यम् V I I II
 172,
 गोम-भावनवान्ते च V I P II
 287, 20
 गोम नाम चक्षुषाऽभिरुष्ट V I, P I
 300 17

गोविण स्नानशुद्धा स्थ V I
 P II 250 17
 गोवान्नाशु सविष्टाशु V I I I
 133 9
 गोत्र प्राप्य च चण्डाल V II, P II,
 241 14
 गोत्र सम्बन्ध नामानि V I P II
 420 11
 गोदुखकारी V II, P II 237,
 11
 गोदानं तु व्रतस्यान्ते V II P I
 98 3
 गोदानसर्व शक्यता च V II P I
 253 7
 गोदावर्याम् V I P II 306 12
 गोदाहमात्र तिष्ठत V II P I
 302 7
 गोदाहमात्रं तिष्ठत V I, P II,
 188, 1
 गोद्वयं वक्षिषा वक्ष्यात् V II P I,
 315 16
 गोधा कूर्मं सप्त स्वादिष्ट V I P II
 389 4
 गोधूमैरिधुमिर्मुष्टे V I P II
 370 15
 गोधूमक-पाप कार V II P I
 89 4
 गोऽनुगामी V II P I 23 3
 गोनिधय V II P II 237, 12
 गोपुत्रीय यदभ्यासा V II, I II,
 192 7
 गोपान-भाविनं कुम्भकार V II I I
 4 1, 13
 गोपानवर्गं पुण्य V I I I
 407, 11
 गो ब्राह्मणाय येदायै V I I II
 264, 11
 गो ब्राह्मणवर्गं पुण्य V II I I
 94 7

गो-ब्राह्मणहस्ताना च V I, P II, 227 3	गोमूत्रं गोमय क्षीरं V II, P. I, 31 1
गो ब्राह्मणहस्तानाम V I, P II, 225 2	गोमूत्रेण चरेत् स्नानं V II P I 246, 2
गो भू तिल हिरण्यादि V I, P I 177, 11	गोमूत्रेण समालुक्त V II P II 191, 8
गो भू हिरण्य वातासि V I, P II, 436, 10.	गोमूत्रममिवर्णं वा V II, P II 83, 1
गोभिराक्रमणात् कालाद् V II, P I, 113 12	गोमूत्रे माषकान्यदौ V II, P I 431, 11
गोभ्यो यथादकं दत्त्वा V II P I 342, 2	गोमय-यावर्कमासात् V II, P I 348 9
गोभ्यश्च मरण लोके V II, P II 235, 2	गोमूत्र यावकाहारः V II, P I, 162, 15
गोमज्जलारी वैद्यना V I, P II, 258, 19.	गोमूत्र-यावकाहारः V II P I, 253 12
गोमर्ती कीर्तयिष्यामि V II P I, 248 13	गोमूत्र-यावकाहारी V II, P I, 122 4
गोमर्ती च ऋषद्विद्याम् V II P I, 247, 17	गोमूत्र-यावकाहारः V II, P I, 122 18 330 15, 330 17
गोमस्याम् V I, P II, 306, 13	गोमूत्रयावकाहारः V II, P II, 88, 2
गोमयेन गोचर्ममाद्यः V II, P I 301, 7.	गोमूत्रवत् घृते स्नेहः V II P I 434, 13
गोमय त् द्विगुणं मूत्रं V II, P I 435, 8	गोयानऽऽमु दिवा चैव V II, P I, 342, 6
गोमयेनोऽलिप्याय V II, P I, 19, 1	गोरजो विपुलच्छाया V II, P I 191, 1
गामयेनानुलिप्ताया V I, P II 390, 19	गोरक्षां कृषि-याजिजम् V I P I, 476, 18
गोमयेनोपलिङ्घ्यः V I, P II 307, 6.	गारसं चैव सम्मूत्रं V II P II, 386, 10
गोमासमक्षणे प्रायश्चित्तः V II, P. I, 307, 14.	गोक्षये च तथा कुर्वाणः V II, P I, 231, 6
गामासं मावुषं चैव V II, P I 367, 4	गोक्षोऽयावरोवाययं V II, P I, 16, 2.
गोमिनादेव ते वत्साः V II, P I 4, 2	गोविजयं द्विजः कुर्वाणः V II P II, 118 17
गो महिष्यजानाः V I, P II. 720, 10	

मोक्षिक्यी च दुर्वाण. V I P II
 357, 5
 गोवालरज्जुमम्बल V I, P II,
 162, 14
 गोवथो व्याख्यता स्तैन्य V II, P II,
 101 5
 गादृष्टेण शतं स्नान V II, P I
 64, 1
 गोघृक्षमात्रमुत्तर्य V I, P I,
 261, 5
 गोष्ठेययो गोऽनुगामो V II, P I,
 242, 21
 गोष्ठं वरान् प्रह्वयारी V II, P II,
 115, 6
 गोष्ठं वरान् यवामुं V II, P I,
 272, 5
 गोष्ठया यत्क्रियते श्राद्ध V I, P II
 300, 17
 गोष्ठ्यवर्जितं V. II, P II, 122, 7
 गोष्ठ्यवर्जितं V. II, P II, 206,
 18.
 गोष्ठ्यवर्जितं. यवस्तारं V I, P. I
 311, 9.
 गोमुखनम् V II, P. II, 157, 8
 गोस्तनं वै V. I, P I, 51, 15
 गोस्तनं तान वाऽवि V. II, P I
 251, 13.
 गोष्ठिर्गो गोऽनुगामी स्यात् V II,
 P. I 252, 12
 गोस्तनी V. II, P II, 252, 13
 गोष्ठिं वेष्टी च वाऽपी च V. II, P. II,
 87, 11.
 गोष्ठिं गोष्ठिं गोष्ठिं वेष्टी V II,
 P II, 24, 9.
 गोष्ठ्यानिर्गुणीयम् V. I, P II,
 171, 10
 गोष्ठ्यं कर्त्तव्यं गोष्ठ्यान्ने V. II, P II,
 17, 13
 गोष्ठिं वावाऽनुग V. I, P. II,
 79, 7

गोष्ठिं इत्युक्तम् V II, P I
 156, 20
 गोष्ठ्यां वृष्टे V II, P I, 189, 15
 गोस्तनं पमाते तु V II, P II,
 87, 16
 गोस्तु ते चयं यद्देते V II, P II,
 85, 3
 गोष्ठ्याप्यती विमानाति V I, P II,
 207, 15
 गोष्ठोदय विधौ पूर्वं V I, P I,
 436, 15
 गोष्ठ्यादेवास्तमानं तु V I, P I,
 436, 17
 गोष्ठे तु ते तु वाऽऽप्यनित् V I, P I,
 242, 14
 गोष्ठ्याति च नाश्रियात् V I, P I,
 112, 12
 गोष्ठं तु भवेद्विन्नां V I, P I,
 47, 17
 गोष्ठ्यानि तु कालं तु V. II, P II,
 161, 1
 गोष्ठ्यान्तिर मित्येके V I, P II,
 47, 8
 गोष्ठे सङ्क्रमणे वाऽवि V II, P I,
 6, 10
 गोष्ठं सम्पद्विधाभि V. II, P. II,
 194, 15.
 गोष्ठ-गोष्ठ्यकरावाच्य V. I, P II,
 114, 2
 गोष्ठान्तरं वा गोष्ठ्यं V. II, P II
 139, 14
 गोष्ठ्यान्ने गोष्ठ्यान्ने V I, P II,
 152, 13
 गोष्ठ्यान् V. II, P. II, 163, 11
 गोष्ठ्यान्ने गोष्ठ्यान्ने V II, P I,
 174
 गोष्ठ्यान्ने वा गोष्ठ्यान्ने V. I, P I,
 145, 13

पामावाहृत्य वाऽभीयात् V I, P II, 146 1	मीम्हे राजन्य. V I, P I, 162, 4
पामवाहान्तरास्था V I, P I, 228, 8	मीम्हो वै राजन्यस्य V I, P I, 162, 4
पामे मनसा V I, P I, 345, 17	घ.
पामेननसाऽभीधीत V I, P I, 347, 15	घाना शतमुदृत्य V II, P I, 153, 10
पाममध्यगतो यावत् V I, P II, 253, 2	प्रदयत्यत्र सन्वेहो V II, P II, 277, 15
पामे वने वा जन्तूना V II, P II, 249, 3	पूर्णकस्तैलिकश्चैव V II, P II, 233, 7
पामिन्धरे कुलपतो V I, P II, 253, 4	पृतकुम्भ वराहे नु V II, P I, 8, 13
पामस्य तावदाशौच V I, P II, 253, 2	पृतकौशिक V I, P I, 10, 16
पाम्याऽऽरण्याना V II, P II, 137, 5	पृत च सार्धेप तैल V I, P I, 283, 11
पाम्याऽऽरण्याश्च पदाय V I, P I, 160, 12	पृत नु पायस क्षीर V II, P I, 145, 14
पासानास्याविकारमभीयात् V II, P I, 304, 2	पृतादा तिलतैलादा V II, P I, 395, 5
पासान्वर्धयते सोम V II, P I, 303, 4	पृत तैल तथा क्षीरम् V II, P I, 427, 1
पासोपचयभोजी सन् V. II, P I, 299, 2 299, 4	पृतेन क्षीपो दानव्य V. I, P II, 395, 8
पासमात्र परगृहान V I, P II, 324, 10	पृतेनाभ्यक्तमाज्ञाय V I, P II, 287, 5.
पासमात्र भवेद्विक्षा V I, P I, 392, 12	पृतात् केन पृतान्मण्ड V I, P II, 379, 17
पास रोषेण कुर्वति V II P I, 302, 16	पृताद्विशने तैजसानि V I, P II, 418, 14
पासरोष न चाभीयात् V I, P I, 424 4	पृत-रधि-पयस्तक्राणाम् V II, P I, 145, 11
पासमुदृत्याम्रयोगात् V II, P I, 143, 6	पृतपात्र नु विमाय V I, P I, 408, 15
पीम्हे V I, P I, 48, 15	पृत यवा मधु यवा V II, P II, 193, 5
पीम्हे पञ्चामिन्धस्यो V I, P II, 143, 14	पृतं हत्वा नु नकुल V II, P II, 256, 6

घोरसम्यासिका V I, P II, 198, 15	चण्डालाज द्विजो भुक्त्वा V II, P I, 117, 18
घास्वा चैवोष्णणा चैव V II, P I, 375, 13	चण्डालाज प्रमादेन V II, P I, 308, 9
चण्डाल-V II P II 139 6	चण्डालाज प्रमादेन V II, P I, 117, 7
चण्डाली-V II P II 263 2	चण्डालाज भुक्त्वा V II P I, 117 1
चण्डालरूपभाण्डस्य V II P I 113 1	चण्डालाज भुक्त्वा V II, P I, 393 8
चण्डालाग्रिमध्याग्नौ V I P II 280, 15	चण्डाल-पतितादक्या V I P I 428 16
चण्डालाग्रिमध्याग्नौ V II, P I 192 17	चण्डाल-पतितादीनाम् V II, P I, 397, 10
चण्डालौ नायुभौ शान्तौ V II P I, 206, 7	चण्डाल-पतिताजभोजने V II, P I, 118, 1
चण्डालकृशने सुयंदर्शनम् V II, P I 101 10	चण्डालपरिगृहीत यज्ञ V II, P I, 113, 5
चण्डालादिस्पर्शः V II, P I, 178, 5	चण्डाल पुत्रकसानां तु V II, P I, 308, 13
चण्डालादन्यजादापि V II, P I, 224 6	चण्डाल पुत्रकसं स्नेहः V II P I, 347, 3
चण्डालादुदकसर्पात् V I P II, 224, 11	चण्डाली पुत्रकसी स्नेहः V II, P I 318, 2
चण्डालादुदकसर्पात् V II, P I 22, 15	चण्डाल-पुत्रकसानां च V II, P II 242, 9
चण्डालादुदकसर्पात् V II, P I, 424 16	चण्डाली बन्धकी वेदया V II, P I, 310, 5
चण्डालादीन् अपि हाये V I, P I, 233, 9	चण्डाल-स्नेहसम्भाष V I, P. I 239 1
चण्डालाद्यै श्वाकेन V II P I, 162 3	चण्डालेभ्यः वा श्वेते V I P I 229 1
चण्डालाद्यैस्तु संस्पृष्ट V II P I, 177, 3	चण्डालायां गर्भमारोप्य V II P I, 353, 5
चण्डालाऽऽशुविमं यज्ञ V II P I, 193 17	चण्डालराजने येनत V I, P II, 128 1
चण्डालाऽऽशुविमं यज्ञा V II, P I 117, 14	चण्डालराजकीर्ति V II, P I, 121 1
चण्डालेन तु गन्तव्ये V II P I 315, 1	

चण्डालो वाऽथ वी पाप V I, P I, 413, 4	चन्द्रना-ऽमरुणी चोमे V. I., P. II, 394 15
चण्डालवधसम्भाविः V II, P I, 107, 1	चन्द्रमहे नु दामास्थीन V. I, P I, 436 7.
चण्डालो इव श्मशानो वा V I, P I, 413, 1	चन्द्रभागायाम् V. I, P. II., 306, 15.
चण्डाल-शय-युगाथ V I, P I, 268, 16	चन्द्रार्कमहणमुक्त्वा V II, P. II., 226, 14.
चण्डाला-ऽयानि-यन्त्रा-ऽहि-V II, P I, 23, 4	चन्द्र-वित्तेशयोश्चैव V. I, P. I., 447, 21
चण्डाल श्वस्य क्षत्ता V II P I, 116, 13	चन्द्रसाम V. II P. II, 157, 6.
चण्डाले श्वस्यै स्पृष्टे V II, P II, 110, 14	चन्द्र-सूर्यपदे चैव V. I, P I, 438 7.
चण्डाल-श्वस्यै स्पृष्टो V II, P II, 143, 5.	चन्द्र-सूर्यमहं भुक्त्वा V I, P. I, 436, 12.
चण्डाले सङ्करे विम V II, P I, 123, 17	चन्द्र-सूर्यमहे नाद्यात् V I, P I, 455, 3
चण्डालसङ्करे स्वभवन V II, P I, 121, 18.	चन्द्र सूर्यमहे नाद्यात् V. I, P. I., 437, 9
चण्डाल-सूतिक-शयै V I, P I 278, 7.	चतुर्नांशे तनोर्नाश V I, P II., 106, 21
चण्डाल सनुविज्ञेयो V II P I, 10, 18.	चतुर्नांशे च कर्णौ च V I, P I, 455, 19
चण्डालस्पर्शने V II, P I, 109, 6.	चतुरेक च पुत्रश्च V. I., P. II., 106, 20.
चण्डाले सह सम्भास्य V II, P I, 108, 13.	चतु-श्रोत्रविहीनश्च V II, P. II, 90, 14
चण्डाले सह सयागे V II, P I, 128, 2	चक्रोपजीवी गान्धर्व V I., P. II, 355, 13
चण्डाले सह संवासे V II, P I, 121, 12.	चक्रोपजीवी राजक V II, P I, 386, 7
चण्डालहस्तादाशाय V II P I, 416, 1.	चक्रवाक तथा क्रौञ्च V II, P I, 78, 7.
चन्द्रा-कुकुम-कर्पूरा-V I, P II, 395, 2.	चक्रवाक इव कोक V II, P. I., 409, 3.
चन्द्रनेमिनसर्वाङ्ग V I P II, 287, 6	चक्राङ्ग कोकिला रज्जु V I, P. II, 348, 10.

अणका राजमायाश्च V I, P II 376 5	अनुर्धकाले V II, P II, 136, 1
असत् एव सन्त्याज्या V II, P I, 353, 6	अनुर्धकालिको वा स्यात् V I, P II, 145, 6
असत्स्तु परिख्याज्या V II, P I, 353 9	अनुर्धकालमधीयात् V II, P I, 246, 1
अनु पञ्चाशिका या तु V I P I 309 14	अनुर्ध्या क्षुद्रपक्ष V I, P II, 316, 19
अनु प्रकार विविधम् V I, P I, 179, 6	अनुर्ध क्षुद्रपशुमान् V I, P II, 317, 14
अनुस्मृतेन प्रभाव्य V I P II, 192, 14	अनुर्धे तु तथा भागे V I, P I, 343, 9
अनुर्धुन कर्मकृत V I P I, 138, 15	अनुर्धे विज्ञेते V I, P II, 295, 2
अनुर्धुन तदुच्छिष्ट V II, P I, 372, 18	अनुर्ध परस्मै ह्येते V I, P II, 160 18
अनुर्धुन विपक्षे तु V II, P I, 22, 14	अनुर्ध परस्मैश्च V I, P II, 161 3
अनुर्धुन स्मृत मुनि V II, P I 68, 11	अनुर्धे महे परस्यात् V I, P I, 435, 20
अनुर्धर्न नृत्तमाना V I P II, 5 17	अनुर्धमात्रा भाग V I P II, 147, 3
अनुर्धामपि वर्णात् V I, P II 294, 4	अनुर्धमाश्रम गच्छन् V I, P II, 158 7
अनुर्धामपि वर्णात् V I, P I, 359, 17	अनुर्ध मासि कर्तव्यम् V I, P II, 23, 4
अनुर्धामपि वर्णात् V II P I, 101, 14	अनुर्धे मासि कर्तव्यम् V I, P II, 26, 14
अनुर्धामपि वर्णात् V II P I 101, 16	अनुर्ध मासि गच्छन् V I, P II, 26 10
अनुर्धामपि वर्णात् V I P II, 21, 6	अनुर्धे वर्णः 37म-V I P II, 49, 4
अनुर्धामपि वर्णात् V II P I 401 7	अनुर्धे सा न गच्छाद्दि V I, P II 110, 1
अनुर्धामपि वर्णात् V II, P I, 230 4	अनुर्धे सा न गच्छाद्दि V I, P II, 110 4
अनुर्धेकाश्च V II, I II 8, 7	अनुर्धे स्वेतिहा घञा V II, P I, 333 4
	अनुर्धेऽहति V I, P II, 109 16.
	अनुर्धेऽहति गच्छात् V II, P I, 109, 18

चतुर्थोऽप्रवेष्टुः V I P I, 157, 11	चतुर्भिश्चाभिचारात् V I, P I, 257, 8
चतुर्देश आशुधराद्वि V I, P II, 318, 2	चतुरा आक्षणस्याद्यान् V I P II, 86, 3
चतुर्देश कुतानीमा V I, P II 78 6	चतुर्विधममेध्य च V II, P I, 365, 12
चतुर्देशो लाकगणो य एष V I, P I, 386, 17	चतुर्वर्णं चरेद्भक्ष्यम् V I, P II, 41, 1
चतुर्दशविध शास्त्र V I, P II, 76 1	चतुर्विधा भिक्षवस्तु V I, P II, 161, 1
चतुर्दश्या क्रिया कार्या V I, P II 327, 6	चतुर्विधा भिक्षवस्तु V I, P II, 160, 15
चतुर्दश्या च नोनानि V I, P II, 450 21	चतुर्विधतिरयाच्या V II, P II, 172 10
चतुर्दश्या जयोदश्या V I, P II, 295 16	चतुराभमवाद्यात् V I, P II, 309, 13
चतुर्दश्यामुपोष्याथ V II P I 439, 4	चतुष्ट द्वि षड् द्वाष्ट V I, P I, 234 2
चतुर्दश्या यदा गच्छेत V I, P II 111, 3	चतुष्टये V II, P II, 258, 4
चतुर्दश्यामी शैव V I, P II, 192, 1	चतुस्त्रि द्वाङ्गुले पुण्ड V I, P I, 267, 5
चतुर्दश्यामी वशं V I, P I 339 9	चतुर्त्वांशपु सामीनाम् V I, P II, 414, 16
चतुर्था भिक्षुका प्रोक्ता V I, P II, 172 15	चतुरस्र त्रिकोण वा V I, P I, 414, 18
चतुर्थाऽथ पुराणेषु V I P I, 94 17	चतुरस्र वर्तुल वा V I, P II, 153 1
चतुर्थ्यात् भय त्यक्त्वा V I, P II, 185 16	चत्वार वा दमयान वा V I, P I, 242, 8
चतुर्थ्यसहस्र तत् V I, P I, 94, 5	चत्वार आभना V I, P II 51, 11 140, 8
चतुरा मातरमीयात् V II, P I, 303 17	चत्वार आभना V I, P II, 140 13
चतुर्भिः कुडवै प्रत्य V II, P I, 141, 9	चत्वार आभनाश्चैते V I, P II, 153 11
चतुर्भिर्भविष्यन्ते V I, P I, 57 5	चत्वार आभना प्रोक्ता V I P II, 197, 2
चतुर्भिर्हिते सार्धम् V I P II 19, 17	चत्वार आभनास्तान् V I P II, 153, 18

- चिकित्सकाऽऽनुवेष्टव्यं V. II, P I, 331, 1
 चिकित्सकान् देवलकान् V. I, P II, 350, 5
 चिकित्सकस्य क्रूरस्य V. II, P. I, 384, 7.
 चिकित्सको यत्कुरुते V. I, P. II, 255 19
 चिकित्सयथाऽचिकित्सयथ V. I, P II, 76, 2
 चीर्णान्ते प्राच्यामुदीच्या V II, P. I, 370, 6
 चीर्णान्ते हिरण्यं वयात् V II, P I, 93, 2
 चीर्णे प्रायश्चित्तं V. II, P I, 122, 6
 चीरीवाकस्तु लवण V II, P. II, 254, 6
 चुच्छन्वरी शुभान् गन्धान् V II, P II, 254, 9
 चुच्छन्वरी शुभान् गन्धान् V II, P II, 257, 3
 चूडाकर्म द्विजातीनाम् V I, P II, 242, 10
 चूडाकरणे सद्यः शौचम् V I, P II, 245, 9
 चूडाहोमे निवृत्ते तु V. II, P. I, 426, 2
 चेष्टाश्चैव विजानीयात् V I, P I, 409, 6
 चैत्यं चत्वर-सोपेषु V I, P II, 102, 7
 चैवकूपलपतुर्द्वयम् V I, P. I, 280, 5
 चैवे वा मार्गशीर्षे वा V I, P. I, 456, 14
 चैव तमोऽऽमिषाणां च V II, P II, 111, 1.
 चैलभावः सुराजीव- V. I, P II, 384, 20
 चैलभावः सुराजीव- V II, P I, 381, 6
 चैलवर्द्धमणा शुद्धिः V II, P. I, 182, 0
 चोदनाऽनुपलब्धेश्च V. I, P I, 8, 12
 चोदनालक्षणोऽप्या V I, P I, 87, 6
 चोरः पट्टं ध्याप्रादिभ्यो V II, P I, 245, 12
 चोरा-ऽन्यजानि चण्डालैः V II, P I, 21, 22
 चोरयित्वा पयश्चापि V II, P II, 256, 8
 चोरस्तक. V II, P II, 238, 4
 चोरा वार्धुविका दुष्टा V I, P II, 359, 12
 चोरैरुपहृते धामे V I, P I, 158, 7.
 चोप्य-वेयसमूहः च V I, P II, 363, 9
 चौर्येणापि विवाहेन V I, P. II, 81, 12
 च्यवते पितृलोकास्तु V I, P. II, 330, 12
 च्योन्तने वै स्वधाकारा V. I, P II, 440, 11
 छ.
 छन्दास्तुर्धर्मतोऽभ्यस्त्यन् V I, P II, 132, 9
 छत्राक-वदकाशने V II, P I, 403, 9
 छत्राक विदुराहं च V II, P I, 400, 12
 छत्राक विदुराहं च V. II, P I, 402, 13

- उत्र चोष्णीषममल V I, P II, 54, 7
 उत्र पवित्रं सौर्धी च V I, P II, 158, 8
 उत्रापहारी V II, P II, 259, 8
 उत्र वेदनमौशीरम् V I, P I, 482, 19.
 छाया येषु छेत्तुरातपार्त V II, P I, 363, 1
 छायायामन्धकारे वा V I, P I, 224 8
 छिन्यात् प्रावेशमात्रं तु V I, P II, 406 8
 छिन्ने नाले सत पश्चात् V I P II 23, 4
 छेदादिकाल कथित V I P I 193 17
 छेदादिसमयः प्रोक्त V I, P I 194 2
 छयना V II, P II, 237, 10
 ज
 जहुयोर्भुत्तिकास्त्रिभः V II, P I, 188, 2
 जम्बुकी जायते जन्तु V II P II 288, 18
 जम्बुक काक-मार्जार V II, P I, 16 14
 जगत प्रसवित्री वा V I, P I, 289, 16
 जगत्सवित्रे शुचये V I, P I, 364 6
 जगत्सर्वानिह हन्यात् V I, P I, 456, 5
 जग्धापरेऽन्युपपत्तेः V II, P I 31, 2
 जग्धा मासं मरणा च V II P I, 371, 10
 जग्धा मासमभ्यर्थं च V II, P I, 394, 11
 जमाह पात्रमुग्धेवात् V I, P I, 17, 3
 जघन्यशास्त्री पूर्वं स्यात् V I P II, अदिलः V I, P II, 49, 6
 जन्तिल चाऽनधीयान V I, P II, 350, 3
 जड-मुका ऽन्य अधिर-V I, P II, 305, 3
 जननादशरात्रे V I, P II 25, 5
 जनने मरणे चैव V I, P II, 258 11
 जननाद्यौच्यमध्ये V I, P II, 404 1
 जनयत्यद्रना तस्मात् V I, P II, 111 2
 जनयित्वा सुतं तस्या V I, P II, 96, 18
 जनौ सपिण्डा शुचय V I P II 212, 1 259, 15.
 जन्मतो गर्भाधानाद्वा V I, P II, 77, 10
 जन्मप्रभृति पापानि V II, P II, 197, 11
 जन्मप्रभृति यत्किञ्चित् V I, P I, 313, 9
 जन्मप्रभृति सत्कारे V II, P I, 103, 15
 जन्म शरीर विद्याभित् V II, P I, 208, 3 221, 9
 जपकाले न भादेत V I, P I, 306 9
 जपेतिथि देवमेव V II, P II, 280, 7
 जपतो शुद्धता वाऽपि V II, P. I, 376, 8

- चत्वारि तस्य वर्धन्ते V. I., P. I.,
 416, 16
 चत्वारि तस्य वर्धन्ते V. I., P. I.,
 336, 6
 चत्वारोऽप्याश्रमा ह्येते V. II., P. II.,
 416, 14
 चत्वारो ब्राह्मणस्योक्ता V. I., P. II.,
 153, 7
 चत्वारो ब्राह्मणस्याद्या V. I., P. II.,
 86, 7
 चत्वार्यधीत वेदानाम् V. I., P. II.,
 206, 17
 चत्वारो वाचयोवाऽपि V. II., P. I.,
 231, 17
 चत्वारो वा जया वाऽपि V. II., P. I.,
 217, 9.
 चत्वारो वेदवर्मता V. II., P. I.,
 209, 10
 चत्वारि वेदव्रतानि V. I., P. II.,
 18, 9
 चत्वारिंशद्द्वन्द्वेके V. I., P. II.,
 229, 10
 चमसाना महाणा च V. II., P. I.,
 149, 3
 चत्वारि क्षीणि च कृच्छ्राणि V. II.,
 P. II., 131, 5
 चरेत् चाण्मासीक कृच्छ्र V. II.,
 P. II., 136, 4
 चरितव्यमतो नित्य V. II., P. I.,
 4, 13
 चरेत् सान्तपन कृच्छ्र V. II., P. II.,
 110, 12
 चरेत् सान्तपन कृच्छ्र V. II., P. II.,
 130, 12.
 चरेत् सान्तपन मुक्त्वा V. II., P. I.,
 426, 3
 चरेत् सान्तपन विप्रः V. II., P. I.,
 114, 3
 चरेद्धं व्रत तप V. II., P. I.,
 260, 11
 चरेद्भूतमहस्वापि V. II., P. II.,
 75, 16
 चरेद्भूतमहस्वापि V. II., P. I., 41, 3.
 चरेद्भूत यथोद्दिष्टम् V. II., P. II.,
 59, 6
 चरेन्मासवय विप्र V. II., P. I.,
 322, 2.
 चरेन् माधूकर भैक्ष V. I., P. II.,
 186, 17.
 चरुणा खलुवाणा च V. II., P. I.,
 149, 4
 चरुर्भक्ष सक्त कण-V. II., P. I.,
 300, 1
 चरु वा श्रपयेन्नित्य V. II., P. I.,
 301, 20
 चरुशेषेणाटिर्निर्गमधेयै V. I., P. I.,
 375, 5
 चरु-सुक-सुव-सत्तेह-V. II., P. I.,
 149, 8.
 चर्मकार निपाद- V. II., P. I.,
 388, 14
 चर्मकारस्य वैणस्य V. II., P. I.,
 385, 1
 चर्मणाऽऽर्धेण सज्जत V. II., P. I.,
 293, 6
 चर्व्यं पालेयता ऽक्षार-V. I., P. II.,
 369, 8
 चातुर्थकोष्णशीताष्ण-V. II., P. II.,
 249, 2
 चातुर्वैद्यपि यो विप्र V. II., P. II.,
 221, 6
 चातुर्वैद्यो विकल्पी च V. II., P. II.,
 50, 5
 चातुर्वर्ण्यं चरेद्भैक्ष्यम् V. II., P. II.,
 58, 11
 चातुर्वर्ण्यस्य कृत्स्नोऽय V. II., P. II.,
 211, 10

चारणाश्च सुपर्णाश्च V. II, P. II, 218 3	चान्द्रायणं समकृच्छ्रम् V II, P I, 322, 10
चारै सुविदिताभ्यास V I, P I., 456, 20	चान्द्रायणवय कुर्यात् V II, P I, 372, 7
चापाश्च रक्तपाशाश्च V II., P. I., 407, 9	चान्द्रायणे द्वे कृच्छ्रस्य V II, P I, 151, 2
चान्द्र कृच्छ्रं तदर्थं तु V. II, P. I., 397, 7.	चान्द्रायण द्विविधम् V II, P I, 300, 14
चान्द्रायणेन शुद्धयेत V II, P I, 378 9	चान्द्रायण वा क्षीन् मासान् V II, P I, 324, 7.
चान्द्रायणेन वर्तेत V I, P II, 163, 21	चान्द्रायण वा क्षीन् मासान् V II, P I, 321, 13
चान्द्रायण नवश्राद्धे V I, P II., 449, 8	चान्द्रायणं विधीयते V II, P I, 329, 5
चान्द्रायण नवश्राद्धे V. II, P I, 428, 5	चान्द्रायणप्रत्यक्षर V I, P. II, 341, 15
चान्द्रायण नवश्राद्धे V II, P I 424, 8	चान्द्रायणविधानैर्वा V I P II, 145, 7
चान्द्रायण सकृच्छ्रं तु V II, P I, 151, 6	चित्ति च चित्तिकाष्ठं च V II, P I, 111, 3
चान्द्रायणैर्मयेत् काल V I, P II, 143 10	चित्तौ र्भा पथि र्भा V I, P I, 255, 15
चान्द्रायणे पराक्ते च V II, P II, 200, 8	चिति युष इमद्यानां V II, P II, 4, 5
चान्द्रायणं प्रकुर्वीत V II, P II, 73 8	चित्ते विभावयेत्तस्मिन् V I, P I, 405, 8
चान्द्रायणं प्रकुर्वीत V II, P II, 119, 4	चित्तकर्म यथाऽनेकैः V II, P I, 221, 11
चान्द्रायणं सुगोचरे. V II, P II, 138, 11	चित्तोद्भवो V. I, P I, 173, 3
चान्द्रायणं चरेत् सर्वान् V II, P I, 107, 9	चिन्तयद्वाशयेद्वापि V II, P II., 267, 11
चान्द्रायणं चरेन्मास V II, P II, 108, 3	चिन्तयेद्दुर्म-कामार्थान् V I, P I, 469, 8
चान्द्रायणं चरेद्दिन V II, P I, 37, 11,	चिद्धिर्ह सर्वम् V I, P I, 99, 4
चान्द्रायणे समर्थान् V II, P I 367, 10	चिरकारी भवेद् द्रोणी V I, P. II., 867, 3
	चिकित्सका-ऽऽहुर कृच्छ्र-V I, P II., 381 5

अपतो जुहोती वाऽपि V. II, P I, 376, 16	अप-होमादिक तेभ्यो V. II., P II, 200, 16.
अपिस्ता श्रीणि सावित्र्या V II I II, 116, 10	अप-होमैरपैर्येनो V. I, P. I., 196, 12.
अमुकामः परिव्राणि V I, P. I 269, 3	अपस्तेनैव वाऽऽहृत्य V. I, P II, 132, 18.
अप्ता य दीरुषं मूर्त्तं V II, P II, 168, 3	अपे होमे च दाने च V I., P I, 256, 13
अप्ता वैवं तत कुर्यात् V I, P I, 350, 14	अपस्तरत्समन्वीय V. II, P I. 226, 5
अप्ताऽथ प्रणव वाऽपि V. I, P I, 350, 17	अपस्त्रियवणसायी V. II, P. I., 442, 13
अप्ता वापे प्रमुच्येत V II, P II, 159, 14.	अपस्तपस्तीर्थसेवा V. II. P II, 161, 2
अप्ता वापे प्रमुच्येत V. II., P. II, 159, 14.	अमरमिनेरद्वाजो V I P II, 71, 18.
अप्ता वापे प्रमुच्येत V. II P. II, 160, 3.	अमराजुता ऽण्डजाश्चैव V I, P I, 136, 6.
अप्ता यथासुखं वाच्य V I, P. II, 421, 13.	अमरा वा V. I, P II, 136, 6
अपवध्यापयेच्छिवान् V. I, P I, 336, 14.	अतिलास्तु तिला मोक्षा. V I, P II, 391, 21
अपेक्षायान्तु न इति V. I., P II, 408, 20.	अतः प्रव पय काको V II P II, 256, 9
अपेक्षा नियताश्रयः V. II, P. II, 70, 2	अतश्चात्रमाकृत्य V I P I 364 13
अप-यानाविरोधेन V. I, P. II, 192, 7.	अतवात्र पवित्र च V I P II, 162, 15
अप-यान्यनम वेदं V II, P. II, 69, 7.	अनपूर्वेऽथ वा मार्गे V I, P I, 253 9
अप-य-विष्यभूतं दाम्ना V I, P I, 281, 2.	अनपूर्वे तथा इति V I I I, 295 14
अपोवशात्कृच्छ्रान्तु V II., P II, 204, 11.	अनमवर्षं यस्तु V II., I II, 235, 16
अपयशसपितृपर्यम् V. I, P. I, 148, 6	अनमवर्षयः पुत्राश्च V. II P II, 9 1
अयं होमं च पुत्राणां V. I., P I 220 3	अन्यथाभावाकाले V I, P II, 294, 9.

अलवास्तुनवान् मार्गं V I, P I, 456, 19	जाते कुमारे तदहं V. I, P. II, 213, 14
अला म्रिपतने चैव V II, P II, 11, 3	जातदन्तस्य वा कुर्यात् V I, P II, 242, 19
अलान्तं छन्दसां कुर्यात् V I, P II, 131 16	जातिधर्मा वयोधर्मा V I, P. I, 81, 3
अलापहारी V II, P II, 259, 5	जाते पुत्रे पितु लान V. I, P II, 22, 17, 213, 2, 260, 5
अलापहारी V. II, P II, 259, 1	जातभ्रातृणशब्दस्य V I, P I, 483, 14
अलाभिर्मन्त्रण चैव V I, P I, 276, 26	जातिधरकर कर्म V II, P II, 136, 11
अलाशयेषु स्वल्पेषु V II, P I, 154, 14	जातिधरकर कर्म V II, P II, 136, 12
अलाशयेष्वधानेषु V. II, P I, 115, 7.	जातिधरकोषु V II, P I, 14, 19
अलेखराश्च अलजान् V II, P I, 409, 7	जातदृते V. I, P II, 231, 3
अलेनिमगस्तुन्मज्ज V I, P I, 284, 8	जातिमात्रोपजीवी च V I, P II, 218, 4
अलेवाऽनाशको वाऽपि V II, P II, 8, 4	जातिमात्रोपजीवी च V II, P I, 208, 12
अलोदरयुत स स्यात् V II, P II, 247, 11	जातभ्रात्रे न इद्यात् V I & P II, 23, 12
अलोदरा V II, P II, 258, 1	जातभ्रात्रे नवभ्रात्रे V. II, P I, 462, 9
अलोद्भवानि सदाणि V I, P II, 393 6	जातयुक्त पारस्वार्थे वा V II, P I 324, 11
अलोकावद विब्रवाद् V I, P I, 461 3	जात्य च बिल्द लादित् V I, P I, 252, 4
अलोपप्लवने ममा V II, P I, 281 1	जात्यन्धस्त्वमवामोति V II, P II, 269, 12
आगृह्यात् सन्निभेतां तु V I, P II, 159 5	जात्यन्ध संऽनि जायते V II P II 232, 12
आनकर्म तत् कुर्यात् V I P II, 22 14	जात्यन्ध सर्वा वाग्व्या V I, P I 207, 3
आनकर्मादिनि सर्वे V II P II, 150, 6	जात्युत्कर्षा दुग्ग ह्य V I, P II 122 13
आने राव प्रलं पन्थात् V. II P. I., 349 6	

- जाताष्टौषं तु सर्वेषा V I, P II, 260, 9
- जाति शक्ति गुणापेक्ष V II, P I, 235, 14
- जाति शक्ति-गुणापेक्ष V II, P II, 68, 1
- जाती विप्रो दशाहेन V I P II, 215, 7
- जानातीत्यस्ति तथापि V I, P I, 88, 12
- जानाहि पर्वद पन्याः V II, P I, 234 6
- जानन्तो न प्रयच्छन्ति V II, P I, 234 4
- जानु कृत्वा तथा सद्यः V I, P II, 431, 20
- जान्वालभ्यततोवेवान V I, P II, 399, 10
- जान्वोऽर्धे जले तिष्ठेत् V I, P I, 241, 5
- जाबालेर्जमहामिश्र V I, P I, 108, 9
- जामयो यानि गेहानि V I, P II, 112 3
- जायते गध्रसीयुक्तः V II, P II, 232, 2
- जायते जुहुवाक्षो वा V II, P II, 234 14
- जायमानो द्वे V I, P II, 104, 19, 150, 11
- जायन्ते बुद्धिवाहे तु V. I, P II, 87, 4
- जायन्ते साध बन्धकयो V II, P II, 230, 11.
- जायन्ते रोगिणो रीक्षा V II, P II, 230 14
- जायात्मजेषु यदन V I, P I, 186, 10
- जायोपेतो V. I, P II, 130, 11
- जारगर्भे विशेषः स्यान् V II, P I, 41, 11
- जालपादान् खञ्जरीटान् V II, P I, 407, 8.
- जालमूर्धमरीचिस्थ V II P II, 85, 1
- जालसूर्यमरीचिस्थ V II P I, 127, 1
- जिघासया ब्राह्मणस्य V II, P I, 456, 15
- जित्वा सपूजयेदवान् V I P I, 460, 6.
- जितेन्द्रियैर्जितक्रोधे V I, P II, 178, 9
- जितेन्द्रियो जितक्रोध V I P II, 145, 1
- जितेन्द्रियो धर्मपर V I, P I, 217, 7
- जिह्वयैव मतेहज V I, P I, 418, 12
- जिह्वा वक्त्रज्वली अन्य V II P II, 239, 6
- जीन कार्मुक वस्तावीन् V II, P I, 101, 5
- जीर्णानि चैव वासांसि V I P II, 142, 12
- जीविका तस्य बालस्य V I, P II, 28 4
- जीवजीवकता याति V II, P II, 257, 2
- जीवजं च सर्वेन धूपार्थम् V I P II, 394 17
- जीवतो यहत मोक्ष V II, P I, 23, 7.
- जीवत्पिता पितामहा V I, P II, 456, 6

जीवन आतो यदि ततो V I, P I, 231 12	जैम्यं वृत्ति न वैधुन्यं V II P I, 17, 6
जीवनात्मरयागी V II, P II, 11 14	जातीना तु भवेच्छुद्ध V I P II, 326 14
जीवनेषु भवेत् शुद्धो V II P I, 376 10	जाति बन्धु-सुदृष्टिष्वै V I P II 461, 19
जीवन भवति व्याण्डालो V II, P II, 190 6	जातिभ्यो द्रविणं वरता V I I II 84 20
जीवमाना भवेच्छुद्धो V I P I, 301 3	जातिभैरव जयोद्भवा V I I II 316 3
जावितारव्यवसायलो V II, P I 413 5; 414, 10	जातिभैरव समानीति V I I I, 433 3
जावितारव्यवसायलो V II, P I 198, 17	जातिभैरव सवकामान V I I II 316 11
जावितेनाऽपि विज्ञेय V II P I 36 11	जातिभैरव हरव्य V I I II, 314, 2
जावितं याम्ये V I I II 314, 12	जातिभैरव हिरण्यानि V I I II 317 3
जावित वा वरातहे V II I II, 228 11	ज्ञानकृतेभ्यो V I P II 363 17
जावित एनैधरे V I P II 314 18	ज्ञान-कर्तुं गुणपताः V I P I 327, 5
जीवद्वाऽपि शिमीरुतेन V I P I, 341 9	ज्ञानाह कृष्णार्कमुद्दिष्टं V II I I 333 3.
जीवेश्वरप्रधानानां V I, P II, 184 10	ज्ञानरुद्धा भूता वन V I I II 173 7
जीव्य भर्तृहेतुं कुर्यात् V II I I, 96 2	ज्ञानसारवन्तिकः प्रोक्तः V I P I 95 6
जुष्यभिमिति न चोक्ता V I, P I, 421 17	ज्ञानदेव तु कैवल्यवत V I I I 38 11
जुहुयात् सविद्याभक्तं V I P I, 381, 12	ज्ञान ध्यानादिमुत्तम्य V I I I 39 8
जुहुयादुत्तमसाहि V I P II, 44. 20	ज्ञानपूर्वे वाक स्यात् V II, I I 107, 7
जुष्मिन्नाऽऽवयवकारणे V I, P I, 212 7	ज्ञानावहादि V II, P II, 200 14
जवाधानात्तरी वीरा V I P I 471 6	ज्ञानावहन मृदाय V I P II, 177, 6
जैम्यं V II P II, 13 9	ज्ञानदेव वा देवी V I I II, 182, 3

- ज्ञान विज्ञानमास्तिब्रह्म V I, P I, 86, 4
 ज्ञानचिच्छिन्नो ज्ञाननिष्ठः V I, P II, 169, 2
 ज्ञानं पुंसवने भान्द V I, P II, 301, 7 404, 2
 ज्योतिषि च परसिद्धा V I, P I, 307, 6
 ज्योतिषानवने चैव V II, P I, 230, 9
 ज्योतिषात्मनयोरविद्यात् V I, P II, 337, 7
 ज्योतिषाश्च स्वनुज्ञान V II, P I, 32, 14
 ज्योतिषाश्च यद्यनुज्ञाया V I, P II, 357, 13
 ज्योतिषाश्च यद्यनुज्ञाया V II, P I, 51, 5
 ज्योतिषा न विवेकः V I, P II, 116, 18
 ज्योतिषं ज्ञानमाधन V I, P II, 103, 10
 ज्योतिषेऽपि कर्तव्यान् V II, P I, 49, 1
 ज्योतिषी भ्रातृपितृसम V I, P I, 335, 3
 ज्योतिषं मासि शिने पक्षे V I, P I, 283, 12
 ज्योतिषस्यार्थो विषयश्च V I, P II, 313, 1
 ज्योतिषनिष्ठा वा मासि V II, P I, 169, 16
 ज्योतिषादी शरीरे च V II, P II, 270, 18
 ज्योतिषं मासं विनाथ V I, P I, 307, 7
 ज्योतिषादीनिदुर्गुणश्च V I, P II, 347, 11
 ज्योतिषादीनिदुर्गुणश्च V II, P I, 315, 3
 ज्योतिषादी वा सूर्यादिभिर्गुणैश्च V II, P I, 316, 3
 झ.
 झञ्झा नञ्च नदाश्चैव V II, P II, 228, 5
 झप कर्कटसङ्क्रान्ती V I, P I, 192, 8
 ट.
 टिडिभं जालपादं च V II, P I, 78, 9
 ड.
 डिम्भाहवहताना च V I, P II, 268, 10
 ढ.
 ढं कार्त्तिकं विजानीयात् V II, P I, 46, 14
 ढं सप्तमिन्धु V I, P II, 167, 6
 ढं सप्तमिन्धुविद्यात् सूर्यं V II, P II, 147, 14
 ढं न दृष्ट्वा स्वतो मार्गात् V I, P I, 446, 6
 ढं न लोकं जयत माध्व कामान् V II, P I, 130, 3
 ढं स्वर्गाऽऽधत्त V I, P I, 40, 17
 ढं मनुजिह्वाभ्रमे V I, P II, 306, 8
 ढं दवाभाद्विनि V II, P I, 222, 15
 ढं धाना V I, P I, 49, 18
 ढं नमस्तुभ्यः V I, P I, 167, 3
 ढं मृषाऽऽधत्त V I, P I, 10, 17
 ढं मनु V I, P I, 49, 17
 ढं मयायथागमन V I, P I, 210, 14

न य न न जयेमोम V I P I 473 9	तत कमलि निवृत्त V I I II 439 13
न राजा मणयन सम्प्रक V II P I 440 3	तत क्षिति समासाद्य V II I II 243 13
न वसिष्ठ V I I I II 4	तत पर प्रकृष्टाया V I I II, 245 15
नक्रण तानि निर्हन्ति V II P II 180 7	तत पर स्थानेन V I, P II 234 2
नक्षत्रं चर्मकर्तुश्च V II P I 398 6	तत पादक शुद्धस्य V II I II 1-1 10
नष्टचक्षुर्देव इति च V I P I, 29 12	तत पुनरपादता V I I II 400 18
तद्य न मुख्यम् V I, P II 1-4 1	तत प्रभृत्यनध्यायान् V I I II 31 3.
तद्य सर्वे जयेद्वय V I P I 368 14	तत संध्यामुपार्तान् V II I I, 425 17
तद्यथा कर्म कुर्वीत V I P I 150 11	तत संध्यास्य निधन V II I II, 267 4
तद्यथान्तरौप्येकाने V II I II 273, 18	तत सम्प्राजनं कुर्वीत V I I I 273, 5
तद्यथैव केवल स्पृष्टा V II P I 04 17	तत सवस्तर पूर्वे V I, I II 455, 6
तन्मृषेयाकूपम् V I I I II 9	तत सवस्तरम् V II I II, 102 3
तज्जालीयैतरे सम्यक् V I P II 403 12	तत सवस्तरे पूर्वे V I I II 08 8
तज्जत सम्पादयेत् स्थानं V II P II, 16 13	तत सवस्तराभ्याम् V I, I I 182 2
तज्जका V II P II 033 0	तत सर्वेषु कामेषु V I, I I, 287 5
तज्जका 55रान शराणां V II I I 16 7	तत सुवागिनी-मुत्ति V I, I I, 414 6
तज्जुनीयक शाक च V I P II 3 6 11	तत धारणा निवर्तयेत् V I, I II 700 12.
तत भाग नयति V I I II, 402 19	तत सुप्रतिभवेन च V II, I I, 418 14
तत वृत्तयुगं नाम V I P I 152 2	तत सुमी मदन वधान् V II, P II 200 6
तत कृत्वा निरीमं तु V I, P I 300 4	
तत कन्यादि काम्य V II, I II 213 1	

तत् आह भवतव्यम् V I, P II, 297, 5	तत्पावनाय निर्वर्त्य V. II, P II, 44, 7
तत् सङ्कल्पदीपेण V I, P I, 182, 6	ततोऽस्तु V. II, P. II, 165, 2
तत् सङ्कल्पानेऽर्णो V II, P I, 179, 8.	ततोऽस्तु निमग्न V. I, P. I, 275, 13.
तत् ऊर्ध्वं न कर्तव्यम् V I, P II, 330, 7.	ततोऽपि तारतं पुण्य V I, P I, 285, 9
तत् कामकार विषयं V II, P II, 72, 9	ततो ब्राह्मणहस्तेषु V. I, P II, 410, 10
तत्कर्मञ्च यातनार्थं V II, P II, 210, 16	ततो भूयस्ततो भूय V I, P I, 461, 10
तत्कर्म नान्यो जानाति V I, P II, 255, 16.	ततोऽम्भसि निमग्नस्तु V. I, P I, 276, 5
तत्कर्म सकल ज्ञेयम् V. I, P II, 129, 2.	ततो मातामहाना च V I, P I, 359, 2
तत् पाप तस्य तिष्ठति V. II, P I, 291, 11.	ततो मातामहाना च V. I, P. II, 489, 20
तत्पापं प्रणुवत्येषु V I, P I, 310, 6	ततो मध्याह्नसमये V I, P I, 269, 14
तत् पाप घतथा भूत्वा V II, P I, 211, 2	ततो मानुष्यता प्राप्य V II, P II, 244, 6.
तत् पाप घतथा भूत्वा V II, P I, 352, 14	ततो मुसलमादाय V II, P II, 85, 12
तत्पुण्यफलमाप्नोति V I, P I, 407, 7	ततो यज्ञा प्रवर्तन्ते V I, P I, 134, 7
तत्पार्थे बाहुमध्ये तु V I, P I, 297, 9	ततो यत् इन्द्र V I, P I, 273, 1
तत् प्राक्प्रणीतमिदं वाह V I, P II, 188, 13	ततोऽर्जुनीय चोद्गार V I, P I, 275, 10
तत्प्रमाण V. I, P I, 5, 6	तत् नारायणो देवो V I, P I, 70, 4
तत्प्रमाणद्वयोवस्था V II, P II, 211, 1.	ततोऽलङ्कृतमात्र. तत् V I, P I, 468, 14
तत् प्रयत्नेन कर्तव्यम् V II, P I, 236, 19.	ततो वै V I, P I, 47, 15.
तत् प्रयत्नेन कुर्वति V I, P. II, 135, 2	ततो वाग्दानपर्यन्त V I, P II, 245 14
तत्प्रत्यय मरये च V. I, P. II, 247, 1.	ततो वृश्चिकसम्प्राप्तो. V I, P II, 323, 19
	ततो शीरोहमात्र वै V. I, P I, 393, 5

ततोऽग्नौ V II., P. II., 192, 20	ततश्च 'सुप्रोक्षितम्' V. I., P. II., 428, 1
ततोऽग्निवर्णो ता पीत्वा V. II., P. II., 81, 12	ततर्धीर्णं वत कुर्यात् V II., P I., 244 13
ततो मासं व्रजेन्मन्त्रं V. I., P II., 187, 17	ततश्च वैश्वदेवान्त V I., P II., 441, 1
तत् ज्ञेयं विदुषा सर्वे V. II., P II., 217, 2	तस्सद्भानगतश्चैव V I., P II., 464, 10
तत्सृष्टयेऽन्नं भुवि वसतेनत् V I., P I., 386, 11	तस्सुतां च स्तुषा गत्वा V II., P I., 328, 4
तत्तद्गुणवत्तं देयम् V. I., P I., 189, 14	ततस्त्वृतीये कर्तव्यं V. I., P II., 26, 13
तत्तदवाविगच्छत् स्व V I., P I., 411, 4.	ततस्सु मानं कुर्यात् V. I., P II., 24, 14
तत्तु प्रक्षालितं कृत्वा V I., P II., 381, 11	ततस्तु निरयं प्राप्य V. II., P II., 267, 2.
तत्तोयं यं पिबेद्दिग् V II., P I., 111, 12	ततः सन्ध्यामुपासीत V I., P II., 441, 7
ततो वशः कृतमन्त्रं V II., P. II., 225, 14	ततस्त्वष्ट्रं सन् V I., P I., 431, 1
ततोऽधर्मश्च कृत्वा V II., P II., 266, 8	ततस्त्वस्रोदरो भ्राता V I., P II., 462, 10
ततोऽन्नप्राशनं नासि V I., P II., 27, 8	ततस्त्वस्मै V. II., P II., 89, 2
ततोऽन्नं बहुसंस्कारम् V I., P. II., 308, 8	तत्सूत्रभारदीयोमी V I., P II., 168 15
ततो निवृत्त्य तत् पात्रं V I., P II., 192, 6	तत्सूत्रं विदितं येन V I., P II., 168, 13
ततोऽभ्येषा च विप्राणा V I., P. I., 185, 12	तत्सन्निधौ वैरस्याग V I., P I., 72, 1
ततश्चतुर्थे वर्षे तु V I., P II., 81, 2	तत्सृष्टिर्न स्पृशेद्यस्तु V I., P I., 278, 1
ततश्च विजग्मवेण V II., P II., 281, 6	तत्सृष्टस्सृष्टिर्न स्पृष्टा V. I., P I., 278, 9
ततश्चान्द्रायणं कुर्यात् V II., P I., 368, 10	तत्समुद्रस्य होतव्यं V. II., P I., 437, 2
ततश्चान्द्रायणं कुर्यात् V II., P I., 117, 8	ततस्तु वैदय-शूद्रेभ्यः V. I., P I., 107, 17
ततश्च ग्राहं भगवान् V I., P I., 142 11.	ततस्ते प्रणिपानेन V II., P I., 235, 17.

- तसकृच्छ प्रकुर्वीत V II, P I, 327, 11
 तसकृच्छद्वयेनैव V II, P I, 21 16,
 23 16
 तसकृच्छ मर्या V II, P I 369, 11
 तसकृच्छ विज्ञानीयान् V II, P I,
 26, 18
 तसऽय शयने सार्धम् V II, P I,
 315 7
 तमे लाहशयने V II, P I, 315, 19
 तपत्वाहित्यवशैव V I, P I, 448, 3
 तपो ज्ञानप्रवृत्तेषु V I, P II,
 256, 18
 तपो धर्म कृतयुगे V I, P I 121 4
 तपो नाऽनशानात् परम् V I, P I,
 120 2.
 तपो निश्चययोगान् V II, P I,
 3, 8
 तपोविशेषविधिः V I, P I,
 151, 1
 तपऽसाऽपनुमुत्सु V II P II,
 87, 7
 तपसैव सुतप्तेन V II, P II, 160, 12
 तप स्वधर्मवर्तित्व V I, P I,
 120 7
 तमध्यापयीत V. I, P I, 148, 1
 तमपीह गुरु विद्याम् V I, P I,
 331, 10
 तमपीह गुरु विद्याम् V II, P. I,
 319, 20
 तमीत्ते विज्ञानीयान् V II, P I,
 46 2.
 तमेव आपजीवरन् V I, P I
 335 5
 तमसा लभ्य कामा V II, P II,
 217 7
 तमाहरन् V I, P I, 47, 14
 तयो परोक्षरूपे V I, P. I., 436,
 18, 437, 13
 तयोरापि पिता भेषान् V. I, P. I,
 333, 3.
 तयोर्वान च कन्याया V. II, P I,
 16, 5
 तयोनाना V I, P I, 385, 1
 तयोस्तु वारुण मुख्य V. I, P. I.,
 268, 7
 तर्जनी तु बहि कृत्वा V. I, P. I.,
 418, 21.
 तर्जनी मध्यामाऽङ्गुष्ठ V I, P I,
 418, 18
 तर्जन्यङ्गुष्ठयोगन V I, P I,
 238, 7
 तर्पणं तृभवेत्तस्य V I, P I,
 261, 2
 तर्पणं तृभयेनैव V I P I.
 352, 15
 तर्पण विविधस्याङ्ग V II, P II,
 177, 9
 तर्पणाशीनि कर्माणि V I, P I,
 255, 10,
 तर्पयेषु यथाकामम् V I, P I,
 353 16
 तर्पयेत् पित्रपूर्वं तु V I, P II,
 310 11
 तर्पयित्वा विज्ञान् कामै V II, P II,
 116, 3
 तर्पयन् विधिना विप्रो V I P I,
 413 8.
 तरति ब्रह्महत्या V II P I,
 11 5
 तरत्तमन्वीयन् V II, P II,
 157, 2
 तरत पुष्पिता मध्या V II P I,
 192, 5
 तस्मिन्नेरर्पयन्मन्त्रै V I P I,
 365 4
 तस्मिन्नेरर्पयन्मन्त्रै V I, P I,
 356, 20

सलपाती च सम्भूत V II, P II, 249, 5	तत्र ब्रह्मचारिणः V. I, P II, 197, 5
सर्वपुत्राद् धातृव्य-V I, P II, 167, 3	तत्र ब्रह्मवर्हिनीनाम् V I, P II, 82, 13
सत्रक्षित- V I, P I, 43, 2	तत्र भुक्त्वा पुन किञ्चित् V I I I, 472, 3
तत्र गत्वा शुची हेतो V II, P I, 439, 10	तत्राऽपि गृहमध्ये तु V II P I, 352 12
तत्र गच्छन् सन्नामोति V I, P II, 367, 7	तत्रापरय समुत्पाद्य V II, P II, 267, 8
तत्र गायेत सामानि V I, P I, 274, 7	तत्र परम्यपि कुर्वीत V I P II, 458, 5
तत्र जीयन्ति नासांश्च V II, P II, 266, 7	तत्रापि नियमो नास्ती V II, I II, 243, 9
तत्र तत्र देश प्राणाप्यम V I, P II, 67, 18	तत्रापि निरय प्राप्त V II P II, 29, 16.
तत्रात्मभूते कालज्ञे V I P I, 471 6	तत्रापि भुक्त्वा स्व कर्पे V II, P II, 243, 6
तत्रोत्तमानि चक्षारि V I, P I, 183, 1	तत्रापि भौतिकं भोगं V II, P II, 243 7
तत्र व्याख्यानि वासांसि V I, P II, 296 2	तत्र प्रतिक्षण V I, P I, 42, 8
तत्र त्रिरात्रमाशौचं V I, P II, 228 7	तत्र प्रायश्चित्तं कुर्यात् V II, P I, 30, 21
तत्र दुर्गाणि कुर्वीत V I, P I 464 2	तत्र प्रायश्चित्तनवगाहनम् V II, P I, 109, 6
तत्र सायादिकं कुर्यात् V. I, P I 193, 9	तत्राप्यशक्त करणे V I P I 318, 11
तत्राधिकृत्य मृतक V I, P II 264, 9	तत्र पाषाणवच्छादम् V I, P II, 330, 14
तत्र इद्यात् सुवर्णं तु V I, P II 23, 18	तत्र परमहन्ता नाम V I, P II, 16 5
तत्र द्रव्याणि तयोनि V II, P I, 179, 10	तत्रापि श्वपचादिभ्यः V I, P I, 440, 1
तत्र दोषो न आस्तीति V I, P I, 129, 18	तत्र यत् प्रीतिसमुक्त V II P II, 215, 13
तत्रालुभूय इत्यादि V II, P II, 243 14	तत्रैव शित्तिशायी स्यात् V II, P I, 244, 6
तत्र बह्वर्कानाम् V I, P II 162, 18	तत्र बह्वर्कमन्त्र V II P II, 44, 14

- ननु साय-भातर्होमस्य V. I, P. I., 318, 14.
 तत्सर्वं निर्गुणस्थानु V. II, P. II., 160, 14.
 मत्तयोगश्च V. II, P. I., 15, 5
 तत्सर्वमग्निहोत्रस्य V. I, P. I., 130, 10.
 ननु स्वद्याप्यमान नत्र V. I, P. II., 489, 7.
 तत्सद्योपपद्यते V. I, P. II., 70, 5
 तथा श्रव्यताय V. I, P. I., 329, 15
 तथाकृतेषु यत्नेषु V. I, P. I., 107, 18
 तथाऽभिरक्षिपिषा सौम्यभावा V. II., P. II
 तथा च भगवद्भान् V. II, P. II., 232, 15.
 तथा च वामहस्तेन V. I, P. I., 228, 12.
 तथा ज्ञानकृत्त वाच V. II, P. II., 155, 2
 तथा ज्ञानाग्निना दातुं V. II, P. I., 223, 9
 तथा नयैव सत्पुत्र्य V. II, P. II., 203, 15
 तथा वैवाज्यमात्रागात् V. I, P. I., 336, 15
 तथा इहति वेदश्च V. II, P. II., 29, 3
 तथा इहति वेदश्च V. II, P. I., 234, 2
 तथा इत्यविशेषाश्च V. I, P. I., 191, 6
 तथान्याम्बपि चापस्तु V. I, P. I., 315, 2
 तथापि दाहयेत्तं V. I, P. II., 242, 4
 तथा चापेन मत्ता V. II., P. II., 269, 4.
 तथापि मुनिना प्रोक्त V. II., P. I., 151, 11
 तथा प्रतिष्ठाहीनानां V. I, P. I., 191, 8.
 तथा प्रमानसमये V. I, P. I., 314, 1.
 तथा सध्याहुस्तन्ध्यावाप्तु V. I, P. I., 305, 15
 तथा मनुष्यता प्राप्त. V. II, P. II., 270, 16
 तथा मानामहश्चाह V. I, P. II., 400, 4
 तथा-मुख-पूयिष V. II, P. I., 173, 8
 तथा महति पातके V. I, P. II., 113, 6
 तथा विदुस्त्वान्यानि V. I., P. I., 110, 2
 तथाऽवयव-व. I, P. I., 332, 6
 तथा विदुः सैव V. II, P. II., 276, 16
 तथा विषमगताय V. II, P. I., 329, 14
 तथा विष्णुश्च रुद्रश्च V. I., P. I., 95, 13
 तथाऽऽदसाणा मोदेन V. II, P. I., 173, 19
 तथा युधेन सम्पन्न V. I, P. I., 460, 3
 तयर्षीणां यथान्याय V. I, P. I., 351, 4.
 तथाऽन्यत्रोपपत्तिरित्य V. I, P. I., 462, 2
 तथा राजासपि प्राणा V. I, P. I., 468, 4.
 तथा शक्तयदुक्तश्च V. II, P. II., 63, 2
 तथा शम्बाऽऽह V. II., P. II., 149, 19
 तथा शतविषमहन्ता V. I, P. II., 310, 15.

तथाऽध्वनेधावभृष V II, P II, 68, 11	तथोमयमुखा होता V. II, P II, 222, 1
तथाष्टादशलक्षणि V II, P II, 197, 14.	तथोर्णो-केश V II, P II 120 1
तथा सतिमहान्दोष V I, P I, 427, 12	तन्वेण श्रपण कुर्यात् V I, P II, 469, 18
तथा समाहित कुर्यात् V I, P I, 418, 5	तन्निव्यश्राववत्कुर्यात् V I, P II, 301, 9
तथा सर्वाणि भूतानि V I, P I, 363, 5	तन्निमित्त भन्तः शस्त्रे V II P II, 68, 15
तथा हीनतमे चैव V I P II, 208, 3	तन्नाम रूपान्ध्याम् V I, P. I 100, 10
तथा हिरण्यवर्णाभि V I, P I, 275, 6	तन्नास्ति यस्मादन्यस्य V I P II, 256, 15.
तथैव तान् V I P I 75 6	तन्मात्रगुणसमुक्त V II P II, 211, 14.
तथैव हीनरूपश्च V II, P II, 233, 15	तन्मात्रा तन्पित्तानद्या V I P II, 457, 1
तथैव क्षादशाहेन V I, P II, 206 8	तन्मात्रमुद्धन शुद्धयेत् V II, P I, 145, 8
तथैवानाश्रमे वास V II, P II, 103, 6	तन्मध्ये हापयेदेव V I, P II 211, 10
तथैवानुपनीत तु V I, P II, 243 16	तनुलोम केश-वचना V I P II, 55, 8
तथैवान्यतमालाभे V II, P I, 302, 4	तपोऽग्निहोत्रमन्त्रेषु V I, P II, 335 11
तथैवोपासन दृष्ट V I P I, 318, 9	तपोऽग्निहोत्र मन्त्रेषु V II P I, 52 21
तथैवाप्सरस सर्वा V II, P II, 218, 10	तप्तकाचनवर्णेन V I. P II, 189, 3
तथैव भागधो वैश्याह् V I, P II, 121, 12	तप्तशीर घृता-ऽम्बुनाम् V II, P I, 26 16
तथैव धन्विता शता V I, P II, 368, 4	तप्तकृच्छ्रेण V II, P II, 83, 14
तथैव शुक्लपक्षादी V II, P I, 299, 3	तप्तकृच्छ्रेण शुद्धयेत् V II, P. I, 308, 7
तथैवाहतय सर्वा V I, P I, 292, 4	तप्तकृच्छ्र पराक च V II, P I, 322, 18
तथोन्नम धिवायेति V I, P I, 372, 10	तप्तकृच्छ्र पराक च V II, P II, 84, 4
तथोपवास वैश्यस्य V II, P I, 411 7	तप्तकृच्छ्र शु या गत्वा V II, P I, 240, 15
	तप्तकृच्छ्रपरिक्लिष्टो V II, P I, 369, 17.

तदपत्य भागिनेयम् V. II, P. I., 326, 10	तद्भागजमिति प्रोक्तं V. II, P. I., 105, 16
तदपत्यैव कर्तव्यम् V. I., P. II., 404, 14	तद्यथा आश्वे कलार्थे V. I., P. I., 56, 10
तदपत्यैव कर्तव्यम् V. I., P. II., 300, 7.	तद्यार्थमिति प्रोक्तं V. I., P. II., 301, 11
तदभुवर्गैस्त्वैकेन V. I., P. II., 247, 6.	तद्यथा V. II, P. II, 246, 11.
तद् आह्वयेन वाच्यम् V. II, P. II., 78, 12.	तद्यद्विदमाहुरम् V. I., P. I., 200, 11.
तद् नैष्ठभुग् जपेनित्य V. II, P. I., 311,	तदर्थदानमित्याहुः V. I., P. I., 180, 6
तद्गमिन्धी V. I., P. II., 64, 4.	तदार्द्रकाष्ठ शुष्क वा V. I., P. I., 251, 3
तद्गमिन्यथ गच्छत्साराः V. II, P. I., 326, 9.	तदूर्ध्वं भासिकानां स्यात् V. II, P. II., 454, 12
तद्वर्षा-पुत्रयोश्चैव V. I., P. II., 46, 11.	तदर्थं तु चरेद्देव. V. II, P. I., 114, 4
तदस्माद्वि गृहीत्वैव V. II, P. I., 71, 6.	तदर्थमेव शूद्राणां V. II, P. I., 100, 20
तद्भ्रातरी मातुला V. II, P. I., 326, 8.	तदर्थमेव शूद्राणां V. II, P. I., 390, 3.
तद्भ्रातरी मातुला V. I., P. II., 64, 4.	तदार्थकं पार्थक्यं वा V. I., P. II., 47, 19.
तदभावे कल्पितार्थार्थं V. I., P. II., 290, 8	तद्गमोऽप्रतिपत्तिं विद्यात् V. II, P. II., 218, 2.
तदभावे च कृपाति. V. I., P. II., 403, 11.	तदेव V. II, P. II., 193, 1
तदभावे निविष्टेन तु V. I., P. I., 354, 15.	तदेव क्षत्रियस्यापि V. II, P. I., 330, 7
तदभावे यशस्वा वा V. I., P. I., 316, 1	तदेव द्विगुणं कुर्यात् V. II, P. II., 49, 15
तदभावे रहस्यवित् V. I., P. II., 341, 5	तदेवाष्टगुणं पुसां V. I., P. I., 440, 4
तदभावेऽह्य सगये V. I., P. II., 48, 4	तदेकं प्राजापत्याम् V. I., P. II., 153 11.
तदा भाससमैस्तासा V. I., P. II., 239, 15	तद्वत्तुष्टुसुखाद्याभ्य V. II, P. I., 228, 13
तदा यायादिगृहीत V. I., P. I., 457, 20.	तद्वत् कर्तरी यत् वाप V. II, P. I., 215, 3

- तद्वन् पवित्रे गोवाले: \ I, P II
 173, 13
 तद्वत्सार्त्तमादाय V II, P I, 57,
 15
 तद्वत्सचमनार्थाय \ I, P II, 427,
 15
 तद्विधेषु चरेद्भैक्ष्य V II, P I,
 302, 8
 तद्विद्वि प्रणिपातन V I, P I, 44,
 14
 तद्वेद तर्हि V I P I, 100, 10
 तद्व्यसोपनीमस्य V I P. II,
 170, 4
 तद्वर्णविधिदृष्टन V I, P II,
 219, 16
 तद्वारिमन्त्र समुल \ I, P I, 96, 5
 तद्वर्मानन वित्तुगवि V I, P II,
 239, 22
 तद्विष्णो परम पद V I, P I,
 275, 14
 तद्विष्णो परम \ I P I, 370, 16
 तद्विष्णोरिति मन्त्रेण V I P I,
 172, 1
 तद्वन् तस्य गृह्यायात् V II, P I,
 129, 6
 तद्वन् तस्य मुख्यत \ I P. II
 145 4
 तद्वन्तः ऽऽद्युत्तमीन V I, P II,
 340, 2
 तद्व्यासार्त्तुपगम्यत्त V I P I,
 165 1
 तदा शान्तपर्व वृत्तं V II, P. II
 7, 2
 तदा शान्त तथैवस्तु V I, P II,
 224, 10
 तदाश्चैव भुञ्जीत \ I, I I, 437, 2
 तदाश्चैव भुञ्जीत \ I, I II 213, 20
 तदाश्चैव भुञ्जीत V I, P I, 207, 4
 तस्मात् कृतस्य पापस्य V II, P II,
 210, 13
 तस्मात्कन्दे कलेर्मूले V I, P I,
 169, 3
 तस्मात्काम्यानि कुर्वीत V. I, P. II,
 313, 8
 तस्मात् कर्मणि कुर्वीत V I, P I,
 444, 13
 तस्मात्कुर्याद्विहाऽऽचार V I, P I,
 143, 14
 तस्मात्कालाद्भवेय V I, P II,
 323, 15
 तस्मात् कुलीना V I, P II,
 343, 16
 तस्मात्पौकित्तक स्पर्शे \ I P II,
 255, 20
 तस्मात्पुत्रकविद्व्यर्थे V I, P II,
 101, 13
 तस्मात्पुत्र समासाय \ II, P II,
 178, 5
 तस्मान् तस्य वध राजा \ I, I I,
 456, 6
 तस्मात्तत्रैव दानस्य V I P II,
 321, 4
 तस्मात् तदा योजयति V. I I. I,
 456 17
 तस्मात् विभागं वित्तस्य V I, P I
 190, 4
 तस्मात्सास्तत्र विधिना \ I, I II,
 324, 8
 तस्मान्नद्वय यत् सत्यं \ II, I I,
 231, 7
 तस्मात् पूर्वोन्निभापी स्यात् \ I, P I,
 325, 3
 तस्मान् पुत्रा V. I, P II, 107, 11.
 तस्मान् पुत्रपुत्रिणं V I P II,
 170, 9
 तस्मात्प्रमाणमुभयं V I, I I, 12, 7.

तस्मिन् देशे क्षुधानांश्च V II, P II, 240, 14	तस्मात् यज्ञोपवीती V I, P I 173, 10
तस्मिन्नाचमनं कुर्यात् V. I, P I 431, 13	तस्माद् यथादिव याति V. I, P I, 167, 17.
तस्मात्क्रातिक्रमेत्याहो V I, P II, 348, 11.	तस्मात्क्रातिकृतं पुण्यं V I, P I, 183, 13
तस्मिन्नेव दिने भुक्त्वा V I, P I, 436, 19	तस्माद्धर्मात् V. I, P I, 111, 11
तस्मात्पुण्यात् धृतं V II, P II, 209, 1	* तस्माद्विदं समासाद्य V. I, P. I, 178, 5
तस्मिन्नहनि शनं च V I, P II, 214, 8	तस्माद्वा एतस्मात् V I, P. I, 99, 14, 101, 2, 103, 3
तस्मादप्यं च भूले च V I, P I, 434, 18	तस्माद्वा सामानाधिक्यं V I, P II, 66, 7
तस्माद्वत्त्रिंशतो वद्यात् V I, P II, 14, 6	तस्माद्विद्वाजैव वद्यात् V I, P II, 423, 5
तस्मादेना सवाऽभ्यर्च्या V I, P II 112, 5	तस्मादिनाशो अभ्याहं V I, P I, 371, 19
तस्मादिव भूतहिताय भूमौ V I, P I, 386, 15	तस्मात्स्नानं न प्रवृत्त्यात् V I, P. I, 263, 13.
तस्माद्धर्मो यमिष्टेषु V I, P I, 449, 17	तस्मादुद्वाहयेत् कन्यां V II, P I, 157, 13
तस्मादभिभवत्येषु V I, P. I, 448, 2	तस्मात्पुण्यात् पुष्यार्थं V I, P. II, 19, 21
तस्माद्वतानि गन्धे V I, P I, 173, 18.	तस्मिन्नुत्तारिते वापे V. II, P. I, 213, 7, 236, 10
तस्माद्दानं V I, P I, 176 16	तस्मिन्निवेदिते कार्ये V II, P. I, 236, 9
तस्मादार्चं समासाद्य V II, P I, 234, 5	तस्मात् सुकृतमासाय V I, P. I., 403, 2
तस्मात् देशे च विधौ च V II, P I, 357, 8	तस्मात्साम्यवयवार्थं V. I. P. II, 347, 20
तस्मात् सर्वप्रयत्नेन V II, P II, 235, 8	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन V I. P. I 337, 8
तस्मात्पुनः पुनऽऽपुनः V II, P I, 53, 2	तस्मात्सर्वप्रयत्नेन V I, P. I, 161, 15
तस्मात्पुनः पुनः कन्यां V I, P II, 78, 17	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन V. II, P. I, 291, 13
तस्माद्दानं गृहीतव्यं V. I, P II, 41, 5	तस्मात् सर्वप्रयत्नेन V. I, P. I, 263, 3
तस्माद्दानं दत्तं V I, P. I, 107 3	

- तस्मात्सर्वैव कर्तव्यम् V I, 1 I
363, 7
- तस्मात्स्वशक्त्या राजन्द्र V I, 1 I
440 5
- तस्य काया घनादेश V II P I,
234 7
- तस्य कुर्वन्नुपो षण्ड V I P II
91 13
- तस्य कृच्छ्रत्रयं कुर्यात् V II, P II
80, 4
- तस्योक्ता विधि कृच्छ्र V II P I
299, 12
- तस्य च V II P II 100 2
- तस्य चात्मशिरसा V I, 1 I, 176
1
- तस्या चैव प्रभुत्वस्य V I, P II
26 20
- तस्याजिनम् V II P II, 120, 2
- तस्य सुदृष्टा V II, P II, 127, 1
- तस्यैते यथिता द्वयोः V L, 1 I 74
19, 376 16
- तस्य वृत्ताग्निभुक्तस्य V I I II
14, 17
- तस्य त्यागेन शुद्धयन्ति V II I II
117, 2
- तस्य नाशेय V II I II 276 10
- तस्य विराजमानाण्य V II P I
20, 13
- तस्यविहीनमाश्रय V I I II,
303 11
- तस्या बुद्धिश्च नैव V II I I
376 15
- तस्य बाह्यार्थिक कार्ये V I I II
228 2
- तस्य कार्ये च न पति V I P I,
413 12
- तस्याऽजानं वीणा V I P I,
174 10
- तद्धान्ते V II I II 195 1
- तस्यान्ते मानुषो भूत्वा V I P II
14 20
- तस्यान्त मानुषो भूत्वा V II, P II
238 12
- तस्यान्ते वृषभैक V, II P I 98
11
- तस्य पुण्यं कृतं सर्वैः V II P II
208 3
- तस्यापि तत् क्षुधा राष्ट्रम् V I P I
466 14
- तस्यापि तद्विही बाधा V II P II
235 7
- तस्य पापविशुद्धयर्थम् V II, P I
435 19
- तस्य पापविशुद्धयर्थं V II, P I,
42 10.
- तस्याप्यधौच्यं विहाय V I, P II,
252 2
- तस्य प्रोक्ता अस्या V I P I
106 5
- तस्योपरि कुर्यात् वृत्ता V I, P II,
411, 8
- तस्यामुत्पाद्य नृपदाल V I, P II,
72, 17
- तस्य मध्ये सु पयसा V I P I,
405 3
- तस्याप्यवश्यमुत्पाद्य V II P II
26, 14
- तस्यामय कृतिरुत्पाद्या V I P II
80 2
- तस्या या सायन गर्भे V I, P II,
37, -1
- तस्यच विष्णुर्निर्वा V II I II,
63 2
- तस्यैव विष्णुर्निर्वा शक्ता V II P I,
200 13
- तस्य यादितानं यस्या V II P II
251 19

तस्याथ सर्वभूताना V I P I, 449, 1	ताडने च्छेदने चैव V II, P I, 457, 10
तस्यालभि भूला कार्या V II, P II, 186, 9	ताडयित्वा तुणेनापि V II, P I, 454 13
तस्य वा एतस्य V I P I 349, 15	ताडितस्ताड्यते ताके V II P II 230 3
तस्य वै श्री प्रजाऽऽयुध V I P I 16, 3	ता तु मे वदतो विप्रा V II P I, 248, 14
तस्याशीच दगाह तु V I P II, 277, 18	तात्कालिकोपपन्न च V I, P II, 188, 9
तस्याशीच विधानस्य V I, P II, 227, 15	तात्कालिकमिति क्यात V I P II, 188 17
तस्याशीच विधातस्य V II, P I, 23 3	तादृग्यस्य च धर्मस्य V I P I, 87 13
तस्य शुद्धि कर कर्म V I, P II 327, 7	तानि कुर्यादितानीव V I, P II, 112, 4
तस्य शुद्धि विजानीयान V II I I, 113, 6	तानि कारककर्माणि V. I P I 480 18
तस्य श्रीब्रह्मशुद्धि V I P I 163, 12	तानि नित्य इवात्यर्क V I P I, 192, 6
तस्याश्वनधादधिक V I P I, 376, 4	तानुद्धरेत V II P II, 134, 13
तस्य सर्वगतत्वाच्च V I, P I 367 7	तानेतान्यज्ञान V I P I 390, 7
तस्या ह्यत्र न कुर्वति V II P II, 23 14	तान्याचरथ V I P I 164, 16
तस्य स्नानाद्भवच्छुद्धि V I P II 284, 3	तान्यप्यतिबलितानि V II, P. I, 185 5
तस्यैव विविधस्यापि V II P II 212, 1	तान्यवामेभ्यमुक्तानि V II, P I 180 7, 185, 4
तस्य ह्यशु विनाशाय V I P I 448 16	तान्येव दश गोचरं V II, P II 36, 2
तस्या स्नान न कुर्वति V II I II, 23, 14	तान्यज्ञानि स्वतिक्रम्य V II P I, 162, 4, 162 8
ता भद्रेषाऽऽप्रबुद्धा V I P I 126, 7	ता निशा ब्रह्मचारी स्यात् V I P II, 443, 16
ता उदनिष्ठत्ररास्तेति V I, P I, 51, 9	तात् सप्तरीन वक्ष्यामि V II, P II -17, 10
ता च निश्चा समधीयात् V II P II, 11, 12.	तान सदान्निसन्ध्यात् V I, P I, 463 16
	तान ह्यव-कथ्यमोर्विधान V I P II, 350, 2

- तापादिद्व्याधिनाशे तु V II, P II,
 279, 10
 तापन घृत-सै लाना V II P I,
 143, 7
 ता प्रतिमाहविध्यन् V I, P II,
 310 6
 ता पूर्वानध्यना नाति V I P II,
 464 6
 तापसा यतयो विमा V II, P II '
 218, 11
 तापहन्त परैश्वर्यवर V I, P II,
 146, 9
 ताम्बुले येसुरण्डे च V I, P I,
 244, 2
 ताम्बुले येव सोमे च V I, P I,
 244, 4
 ताम्बुलाभञ्जनं येव V I, P I,
 416, 14
 ता भुवान् भवतीत्येव V I, P I,
 325, 11
 ताभ्या शुद्ध पाकयज्ञे V I, P I
 161, 20
 ताभ्या चैव ममस्तुतव V I, P II
 401, 12
 तावत् सन्ध्या मस्नातु V I, P I
 289 5
 तावत्प्राणी V II, P II, 259 7
 तावत्प्राणां फलभुङ्क्ते V I P I
 184, 7
 तामिदम् V II P I 19, 11
 तामिदं क्षेत्राणाम् च V II P I
 4, 19
 ता यतो लावपालस्तु V II, P I,
 37, 8
 तावदेव विदुर्महान् V I P I,
 10 7
 तावत्तथाऽप्रमाणम् V I, P I,
 73 2
 तावन्मृकलानि वृक्षौ V II, P I,
 301 3
 तावत्तादिसा बीन् कृच्छ्रान् V II,
 P II, 115, 17
 तावत् स्वा त्वा मज्जनम् V I, P II,
 97, 6
 ता श्वमि हारयेद्वाजा V I, P I,
 129, 14
 तावच्चिमुनिन मूल V I, P II,
 36 19
 तावन्निर्दिष्टाहासा V II P I,
 162, 12
 तावत्स्यात्शुचिर्विद्रो V I, P II
 263, 66
 तावन्त लोक V I, P I,
 350, 4
 तावत् पीडयेत्स्वम् V I P I
 263, 16
 तावत् सुच्यते नास्ती V II, P I,
 58 13
 तावन्त्यश्चत्तद्व्याणि V II P I
 457, 1
 तावन्त्यश्चत्तद्व्याणि V II, P I
 54 12
 तावत् परिपह प्राक्ती V I P II,
 163 17
 तावन्मृहारि वैद्य स्यात् V I, P I
 231, 9
 तावन्मृहारि वैद्य स्यात् V II, P I
 148 9
 तावन्मृहारि वैद्य स्यात् V I, P II,
 359, 1
 तावन्मृहारि वैद्य स्यात् V I, P II,
 234 2
 तावन्मृहारि वैद्य स्यात् V I P II,
 64 2
 तावन्मृहारि वैद्य स्यात् V I, P II,
 429 17

तावद्विध कर्तव्या V I, P II, 288, 11	सीर्यानि ध्रुवते विज्ञान् V II, P II, 88, 10
तावद्विधसहस्राणि V II, P II, 8, 10	तिन्दुकैर्जुह्वन्मूक- V I, P I, 253, 1
तावद्विधसहस्राणि V II, P I, 352, 16	तिर्यङ्मय तानसा निर्य V II P II, 217, 12
तावदेवोत्तरं वन्व V I, P II, 291, 13	तिर्यङ्मोऽपि समुत्पन्ना V II, P II, 251, 1
तावदेव हि गृह्णीयात् V I P I, 198 22	तिर्यङ्मोनाशकाक्षे V II, P I, 341, 3
तास्तु ते प्रार्थयन्तीह V II, P I 262, 6	तिर्यङ्मोनिशत गत्वा V I, P I, 179, 10
तासां वञ्चादिका निर्या V I, P II, 158, 11	तिर्यङ्मोनिषु गोवर्जं V II, P I, 341, 8
तासां यागनिमित्तं ह्यु V I P II, 214, 4	तिर्यङ्मयवदराण्यहौ V II, P II, 35, 15
तासां वर्णक्रमेण ह्यान् V I, P II, 115, 12	तिर्यङ्मयवदराण्यहौ V I, P II, 220, 21
ता स्पृशतश्च V I, P II, 261, 3	तिरस्कृतो यज्ञ विप्रो V I, P I, 61, 10
तासां पाद्याधनसम्पु V I, P II, 19, 18, 101, 4	तिल-चर्म-रसाश्चैव V I, P I 477, 1
तासां वृषभपत्नीनां V. I, P I, 278, 10	तिलोदकांश्चूर्नीर्लीं स्त्रीन् V I, P I, 358, 10
तास्वपीतासु V I, P I, 477, 11	तिलौदन-रस-क्षारान् V I, P I, 481, 9
तिक्त कषाय कटुक V I, P I, 251, 8	तिल-धान्याऽ-न-वत्त्वानां V II, P II, 111, 11
तिनिरि-कपिञ्जल- V II, P I, 408, 2	तिलानां तु वर्षं ह्यान् V I, P I, 316 8
तिनिरि च मयू च V II, P I, 409, 9	तिलानां मय्यभावे ह्यु V I, P I, 354 14
तिथि-तीर्थविशेषद्वु V I, P I, 356, 4	तिलानवकिरेतज V I, P II 368 6
तिथि-पर्वोत्सवा सर्वे V I, P I 392, 2	तिलानां विक्रय कृत्वा V II, P II, 118, 9
तिथ्यर्थ-तिथियामर्ग- V I P I, 193, 14	तिलपिण्याकसन्मिथ V II, P II, 256, 5
तिथ्यर्थेऽस्वती नाम V I P II, 310, 2	तिलमह प्रमात्रिणा V I, P I 190, 12

- तिलमुद्रकधे च V II P I, 90, 17
 तिलव्रीहि-यवैर्मापे V I, P II,
 371, 19
 तिलास्तु प्रक्षिपेन्मन्त्रम् V I P II,
 408 23
 तिलहोमायुत चैव V II P II,
 198, 13,
 तिलहोमसहस्र तु V II, P II,
 47, 14
 तिलहोमसहस्र तु V II P II,
 196, 13
 तिलहोमसहस्र तु V II, P I
 35, 11
 तिष्ठत चेद्विज्ञो ब्राह्म्य V I P I
 317, 19
 विष्टतो ब्रजतो वाऽपि V I P II
 180 15
 तिष्ठेद्वहनि V II P II 174, 1
 तिष्ठन्तीषु च तिष्ठेद्य V II P I,
 247, 15
 तिष्ठन्तीष्वनुतिष्ठत V II P I,
 246, 5
 तिष्ठते विदशो सीनी V II, P I,
 57, 13
 तिष्ठ्यऽधर्मस्त्रिभि पादै V I, P I,
 82 10, 125 5
 तिष्ठ्यमायामसूया च V I, P I,
 83, 4
 तिसृन्निष्ठातलास्यासौ V I P I
 231 4
 तिष्ठ कौन्त्योऽर्धकौन्त्ये च V I, P I
 203 18
 तिष्ठ कोट्योऽर्धकौन्त्ये च V II
 P I 54 11
 तिस्रो ब्राह्मणस्य V I P II,
 95, 15
 तिस्रो ब्राह्मणस्य V I P II,
 95, 15
 तिस्रो वर्णानुपूर्व्येण V I, P II,
 95, 1
 तिस्रो वैद्व्यस्य V. II, P I,
 98, 17
 तिस्रोऽष्टका समाख्याता V I, P I,
 156, 17
 तिस्रस्तिस्त्र क्रमाद्योऽप्या V I, P I,
 22, 99
 तिस्रस्तिस्त्र शलाकास्तु V I P II,
 409, 21
 तीर्थं गत्वा प्रयत V I, P I
 294 13
 तीर्थं तद्व्य-कल्याणा V I, P I,
 404 14
 तीर्थं तु गच्छ कृच्छ्रं स्यात् V II,
 P II 203, 6
 तीर्थाभावस्तु कर्तव्यम् V I P I,
 287, 15
 तीर्थतोयस्तु पुण्य V I, P I,
 285, 10
 तीर्थमावाहयिष्यामि V I P I,
 275, 1, 284, 12
 तीर्थवासी कुशाच्छासी V II P II,
 60, 7
 तीर्थं शौचं न कुर्वीत V I P I
 227, 2
 तीर्थभावे सप्त विण्डात् V I, P II,
 439, 17
 तीर्थस्थाऽऽवाहनं कुर्यात् V. I P I,
 284 9
 तुल्यमाहस्तयो पापम् V I, P II,
 100, 11
 तुल्यं वयसि सर्वेषाम् V I P II
 235, 5
 तुरङ्गमनाभिने V I P II, 314, 11
 तुरगं ह्यत्र वास V II, P I,
 90 15
 तुराचलं च क्रमशा V I P II
 141, 13

तुलापुरुष इत्येव V II, P II 183, 11	तुल्यार्थमज्ञ हि मया विवृष्ट V I, P I 387 1
तुलापुरुषाय V II P II, 189 1	तुमाः स्थेति च पृथक्ते V I P II, 4, 6, 11
तुला मकर भेषेषु V I, P I 281 3	तृतीयं गर्भमासे V I, P II, 21 3
तुलायै V II, P II 188 11	तृतीयं च तथा भागे V I, P I 338, 2
तुलाङ्गार कपालानि V I P I 225 11	तृतीया चैवमासस्य V I, P II, 155, 17
तुलाङ्गारास्थिराणानि V I, P II 131 15	तृतीया चैवमासस्य V I P II 311, 13
तुल्यस्य मलकैर्विष्णु V I P I 261, 11	तृतीये तुल्य कृत्वा V II, P I, 20 14
तुल्यु देवसङ्घेषु V I, P I, 167, 14	तृतीये तुल्य कृत्वा V I P II 228, 8
तुल्यो भुर्जात् V I, P II 424, 9	तृतीये विगुण कृच्छ V II P I 201 1
तुल्यमेव हि शुद्धस्य V I, P I, 271, 5	तृतीये विगुण चैव V II, P II 60, 18
तुल्यमेवाऽवगाहेन V I P I, 279 11	तृतीये पञ्चमे वाऽपि V I P II 296, 7
तुलिकासुपधानानि V II, P I, 184 12	तृतीये ब्रह्मवर्चस्विन V I, P II 317, 14
तुल-काष्ठ-V II, P II, 112, 6	तृतीयभागे सम्प्राप्ते V II, P I 167, 12
तुल-काष्ठ-द्रुमाणा च V II, P II 110 15	तृतीया सुप्तिका ज्ञेया V I P I 232 9
तुल-काष्ठ-रज्जु मुञ्ज-V II, P I, 183, 1	तृतीयमाधुयो भागम् V I P II 139, 11
तुल-गुल्म लताना-च V II P II 268 11	तृतीयस्य तत्र कुर्यान् V I, P II, 469 22
तुल-गुल्म लतावल्ली V II P II 257, 8	तृतीयस्य वपस्य V I P II, 29, 15
तुल-गुल्म लतावल्ली V II, P II 242 14	तृतीया रोहिणीयुक्ता V I P II 310 13.
तुलभेदास्त्वगाणिता V II P II 242 15	तृतीयऽधेमासे V I, P II, 27, 1
तुल एवैनामेन्द्र V I P I, 211, 7, 214, 6	तृतीया वामपादे तु V I, P I, 367, 12
तुला जडमातुलस्येव योषा V I P II, 65 17	तृतीये सर्वे ब्रह्मकर्म V I, P II, 28, 13
तुलान् भुक्त्वाऽन्नमाशाय V I, P II, 426, 13	

- वृत्तिये वर्षे V. I, P. II., 28, 11.
 वृत्तिये वर्षे V I, P II, 28, 17
 वृत्तियोऽस्यन्तम् V I, P. II, 137, 8
 ते गृह्णन्तु मया वक्त V I P I,
 262, 8
 ते च कातवृत्ताद्यागा V II, P II,
 229, 17.
 ते च सा चैव रात स्यु V I, P II,
 95, 6
 तजस्तु गुणसद्युक्त V I, P I,
 96 f
 ते स तपेयविज्ञेन V I, P II,
 365, 14
 ते तु पापसमाचारा V I, P I,
 200, 13
 ते तथा तत्र जल्पेयुः V II, P I,
 213 8, 236, 11
 ते वृत्तिमात्रेण चान्तु V I P I,
 360, 12
 ते वृत्तास्तस्य तदोष V I P II,
 9, 10
 ते ध्यानयोगानुगता V I P I,
 78, 9
 तेन कार्यं चतुर्विधम् V I P II,
 318, 19
 तेन तस्य स्मृतो राजा V I P I,
 200 4
 तेन तस्मान् V II, P II, 89 3
 तेन ह्यात्मन्य पिण्डा V I, P II,
 455, 14
 तेन बुद्धस्वभावेन V II, P II,
 272, 8
 तेन पापेन ते देवि V II, P II,
 262, 8
 तेन पापेन ते भूराः V II, P II,
 262, 10
 तेन भुक्त्वा स्वकर्माणि V II, P II,
 211, 6
 तेन यायात् सतां मार्गे V I P
 134, 19
 तेनायं समाक्रान्तो V II, P I
 14, 17
 तेनायं संहृतां कारयित्वा V II
 P. II, 180, 5
 तेनैवोक्तं पठेद्देव V I P I
 152, 5.
 तेनैव स्थापयित्वा तु V II, P I
 170, 7
 तेन शीघ्रपङ्क्तिस्त्वात् V I, P I
 300, 8
 तेन सन्त. प्रशसन्ति V I, P I
 287, 8.
 तेन सारं विनिश्चित्य V I P I,
 463 16.
 तेऽस्य गृह्याणि कर्माणि V I, P I
 465, 10
 ते सर्वे पापकर्माणि V. II, P I
 222, 5
 ते सर्वे पापहन्तारो V II, P II,
 153, 11
 ते सर्वे पतिताः V II, P I, 49,
 3 50, 1.
 ते हि पापकृतो वैद्या V II, P I
 106 16
 तेभ्यो ज्ञातान्यपरस्यानि V II, P II,
 11 2
 तेभ्यो लब्धेन भैक्षेण V. II, P II
 126, 5
 तेभ्यो हव्यं च जप्यं च V. I, P II,
 339, 4
 ते यान्ति नरकं पौरम् V I, P I
 130, 12
 ते यान्ति नरकं पौरं V II, P II,
 231, 8
 ते नै आक्षेपविज्ञास्तु V I, P II
 392, 3

- ते वै सस्यस्य जातस्य V. II, P I, 44, 19.
 ते वै सूत्रविद्वां लोके V. I, P II, 169, 1
 ते शौण्डिकाया षण्डाला V. II, P II, 250, 16
 तेषा करोति य कश्चित् V. I, P. II, 277, 14
 तेषा गङ्गाम्मसि V I, P. II, 295, 3
 तेषा च V II, P II, 135, 15
 तेषां चत्वार V. I, P II, 87, 8
 तेषा च देशभेदेन V II, P II, 242, 18
 तेऽथै लिङ्गा तु तास्तिस्त्रो V II, P. I, 127, 2
 तऽथै लिङ्गा तु तास्तिस्त्रो V II, P II, 85, 2
 तेषा तु इत्तमक्षयम् V. I, P. I, 360, 8.
 तेषा तु पितृवच्छादम् V. I, P. II, 406, 4.
 तेषा तु पैतृकाशौच V. I, P. II, 220, 9
 तेषां स्वगस्थि-रोमाणि V. II, P. I, 378, 14
 तेषु र्भेदु त हस्त V. I, P II, 432, 3
 तेषा इच्छाहमाशौच V. I, P II, 220, 6
 तेषा नक्त प्रदातव्य V II, P I, 125, 9
 तेषा नेत्राभिवर्धं सन् V II, P I, 215, 4
 तेषा निम्ना V I, P I, 21, 10
 तेषा निष्ठो तु विज्ञेया V. I, P. II, 92, 17
 तेषा वृथक् वृथक् ज्ञान V I, P. II, 160, 16
 तेषामेकैक V I, P II, 342, 9
 तेषामाचरण यच्च V. I, P I, 144, 3
 तेषामिच्छता V. II, P II, 122, 11
 तेषामिच्छतां V. II, P. II 122, 1.
 तेषामग्नि स्मृत शौच V. I, P. II, 191, 7.
 तेषामुद्धरणार्थाय V II, P II, 22, 2.
 तेषामन्ते गोसहस्र V. II, P. I, 97, 19
 तेषामन्ते गो सहस्र V. II, P. II, 65, 7, 66, 14
 तेषा मन्त्रज्ञि-रो व्यास V. I, P. I, 108, 3
 तेषामिन्द्रिय-रुत्वेऽपि V I, P. I, 187, 11
 तेषामपि च देय म्यात् V. I, P II, 329, 14.
 तेषामपि तथा गङ्गा V. I, P. II, 225, 9.
 तेषामपि तु वैभुक्त V II, P. I, 125, 5
 तेषामुपशमो धर्मो V I, P II, 201, 7.
 तेषामभ्यागमन V II, P II, 122 10.
 तेषामभ्यागमन V. II, P. II, 121, 20.
 तेषामैवेता ब्रह्मविद्या ब्रवेत् V. II, P. I, 216, 17.
 तेषामिव हि नीयन् V I, P. I, 351, 2.
 तेषा दशोभिकानामां V. I, P. I, 402, 15.
 तेष्वेव निर्य्य शुभ्र्यां V. I P I, 377, 15
 तेषा सपिण्डनाभावात् V. I, P. II, 458, 10
 तेषा सवर्णजा श्रेष्ठा V. I, P. II, 122, 3
 तेषा वैदमर्थिय V I, P. II, 51, 12, 140, 9.

मेषा स्वस्वमभिप्रायम् \ I P I
463, 11

सैक्यं च दास्य चैतन् \ II P II
187, 2

सैजसाना चोच्छिष्टाना V II, P I,
175, 18

सैजसाना पात्राणाम् V II, P I,
173, 7

सैजसाना मणीना च V II, P I,
175 3

सैजसाना मूत्र पुरीषा V II, P I,
149, 18

सैजसापहारी V II P II 2636

सैर्वृत्तानमदायैभ्यो \ I P I,
159, 15

सैरेवात्रैर्बलिं दद्यात् \ I, P I
379, 3

सैलनाभ्यज्यमानस्तु \ I P I,
282 12

सैलमुद्वर्तन स्नान \ I P II
330 18

सैलमुद्वर्तन स्नान \ I P II,
391 9

सैलोपभ्यजिते श्वे \ I P II,
263 3

सैल-स्त्री मातर्भार्गी च V I, P II,
102 3

सै सार्धे चिन्तयेद्राज्यं V I P I,
463 4

सै सार्धे चिन्तयन्नित्यं V I, P I
463 9

सोय पाणिनस्तृष्ण \ I P I,
426, 8

सोययत्त प्रयत्नेन \ I, P I,
377, 7

सौमित्रिक इयाऽन्यथा V I, P I
473 3

रघुनाथदेः पार्श्वनैव V I, P II,
444 13

रघुनाथदेः जितक्रोधा V I, P II,
182, 4

रघुनाथदेः बान्धवाना च V II, P II
226, 11

रघुनाथदेः भ्रातृभ्यो मासे V I, P II,
142, 11

रघुनाथदेः रक्षार्थे \ I, P II,
113, 17

रघुनाथदेः स्तुतीयादान् V I, P II
114, 18

रघुनाथदेः पूर्ववत्त्वम् V II, P I
449, 1

रघुनाथदेः वेदवेदी V II, P II,
221, 5

रघुनाथदेः रीतिः \ I P II,
344 15

रघुनाथदेः विरजाः V I, P II,
341, 10

रघुनाथदेः स्त्रियम् V I P II
342 5

रघुनाथदेः पवित्राणि V II, P I,
196, 6

रघुनाथदेः रघुनाथदेः च V II, P
II 157, 13

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V I P II,
81 1

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V I P II,
100, 8

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V I P II,
81, 6

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V II, P I, 98, 14

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V II P I,
73 15

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V I, P I,
82 4

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V I,
P II, 163, 12

रघुनाथदेः रघुनाथदेः V I, P II,
458, 14

- त्रिदण्ड इक्षिणे त्वङ्गे V. I, P. II, 168, 3.
 त्रिदण्डेन यतिश्चैव V. I, P. II, 172, 3.
 त्रिदण्डमेकदण्ड वा V. I, P. II, 178, 15.
 त्रिदण्डमेक नि.क्षिप्य V. I, P. II, 173, 12.
 त्रिदण्डस्य परित्याग V. I, P. II, 173, 6.
 त्रिदशा स्पर्शसमये V. I, P. II, 310, 5.
 त्रिधा कृत्वा दृढ वा तु V. I, P. I, 272, 2.
 त्रिधाविमिक्तिकं प्रोक्त V. I, P. I, 182, 16.
 त्रीनतीत्य मातृत्वं V. I, P. II, 223, 7.
 त्रीनूतन समतिक्रम्य V. I, P. II, 93, 11.
 त्रीन् दण्डान्कुलिस्थूलात् V. I, P. II, 157, 7.
 त्रीन् मातृत्वं V. I, P. II, 61, 13, 62, 1.
 त्रीन्वा प्रायुङ्क्त V. I, P. I, 345, 12.
 त्रैपक्षिकं तदर्थं तु V. II, P. I, 422, 14.
 त्रैपक्षिके तदर्थं तु V. II, P. I, 423, 2.
 त्रैपक्षिक त्रिपक्षे स्यात् V. I, P. II, 450, 9.
 त्रैपक्षिका-ऽऽदिके चेति V. I, P. II, 449, 18.
 त्रैपक्षिके सान्तपन V. II, P. I, 423, 19.
 त्रि पदेहायतमाण V. I, P. I, 292, 2.
 त्रिपादे तु शिखा धार्या V. II, P. I, 264, 11.
 त्रिपादे तु शिखावर्जं V. II, P. I, 287, 9.
 त्रिपादहीनस्तिष्ठत्ये तु V. I, P. I, 82, 5.
 त्रिःपिचैदाक्षिणेनाप V. I, P. I, 237, 10.
 त्रि विध त्रिभिर्द्वयक्षणां V. I, P. II, 372, 13.
 त्रिपकारा क्रिया ह्यता V. I, P. II, 464, 4.
 त्रि प्राभीयाद यदम्भस्तु V. I, P. I, 250, 2.
 त्रिपु-सीसक तावाणा V. II, P. I, 149, 14.
 त्रिभि कृच्छ्रैर्विमुक्तयेत V. II, P. I, 309, 15.
 त्रिभागहीनपक्ष वा V. I, P. II, 322, 9.
 त्रिभ्य एव तु वेदेभ्य V. II, P. I, 63, 12.
 त्रिभिर्द्वै शान्तिकर्म V. I, P. I, 257, 7.
 त्रिभुविनाधिकेत् V. I, P. II, 343, 1.
 त्रयो घामः समारज्यात् V. I, P. II, 180, 7.
 त्रयार्था जपयज्ञात् V. I, P. I, 304, 1.
 त्रयाणां मुद्रिपूर्वं तु V. I, P. I, 278, 5.
 त्रयाणामानुलोम्य स्यात् V. I, P. II, 148, 3.
 त्रयाणामपि V. II, P. II, 216, 13.
 त्रयाणामप्युपायानां V. I, P. I, 460, 4.
 त्रयाणां य प्रमाणत्वं V. II, P. I, 230, 7.

- त्रयोदशी च तेषां ह्यु V I, P II, 19, 19, 101, 5
 त्रयोदशीं दक्षिणे तु V I, P I, 367, 17
 त्रयोदशी बहुषुवा V I, P II, 317, 21
 त्रयोदश्या कृष्णपक्षे V I, P II, 325, 5
 त्रयोदश्या जडा नारी V I, P II, 111, 1
 त्रयोदश्या तथा शर्वा V II, P II, 161, 10
 त्रयो धर्मा निवर्तैरन् V I, P I, 339, 3
 त्रयो धर्मस्कन्धा V I, P I, 56, 5
 त्रयं छातका भवन्ति V I, P II, 53 12
 त्रिरात्र क्षपण कृत्वा V II, P I, 342, 1
 त्रिरात्र चान्यमास तु V II, P I, 423 15
 त्रिरात्रैवेव मुक्ति स्यात् V I, P II 247, 10
 त्रिरात्रण विशुद्ध स्यात् V II, P II, 143, 6
 त्रिरात्रण सानुन्यास्तु V I, P II, 265, 17
 त्रिरात्र नच कुर्वीत V II, P I 110 15
 त्रिरात्रं न दत्त कुर्यात् V II P I, 67, 6 440 12
 त्रिरात्रं न दत्त कुर्यात् V II, P I, 397, 18
 त्रिरात्रान् मुखपते पूर्वा V II, P I, 161, 13
 त्रिरात्र पञ्चगव्याशी V II, P I, 127, 11.
 त्रिरात्रोपोषितो जप्त्वा V. II, P II, 163, 1
 त्रितोत्रोपोषित स्नात्वा V II, P I, 454, 21
 त्रिरात्रोपोषित सम्यक् V II, P I, 86, 15
 त्रिरात्रोपोषितो ह्युत्वा V II, P II, 165, 5
 त्रिरात्रमेकरात्र वा V II, P II, 43, 11
 त्रिरात्रमेव V II, P II, 194, 1
 त्रिरात्रमुपवासश्च V II, P II, 183, 7
 त्रिरात्रमुपवासश्च V. II, P II, 139, 15
 त्रिरात्रमुपवासी च V II, P I, 117, 10
 त्रिरात्रमुपवासोऽस्य V II, P I, 425, 8
 त्रिरात्रमुपवास स्यात् V II, P I, 345, 8
 त्रिरात्र याप्युपवसेत् V II, P II, 11, 15
 त्रिरात्र वा सावित्री V I, P I 174, 5
 त्रिरात्रं त्रिनिशाया च V II P II, 170, 3
 त्रिरात्रः प्रीणनायां V I, P I, 351, 3
 त्रिचित्तपूर्णपृथिवी- V I, P I, 350, 8
 त्रिरात्रतन्त्रयोगास्तु V I, P I, 292, 12
 त्रिविक्रम कण्ठदशे V I P. I, 267, 10
 त्रिवृता घन्धिनयेन V I. P II, 34, 11
 त्रिवृत शोषवीत स्यात् V I, P. II, 37, 11

- विवृण्वृत्तं कार्यं V. I., P. II., 36, 11.
 विविधो जपयज्ञः स्यात् V. I., P. I., 303, 16.
 विविधा त्रिविधास्तु V. II., P. II., 217, 13.
 विविधोऽयनहजारो V. I., P. I., 96, 12.
 विविधस्त्रिविधः कृत्स्न V. II., P. II., 219, 4.
 विवर्णेषु च सामान्यं V. II., P. II., 145, 1.
 वैविध्यवृद्धा शुचय V. I., P. I., 144, 15.
 वैवायिकं व्रतं कुर्यात् V. II., P. II., 61, 12.
 वैवर्षिकाधिकाशो यः V. I., P. I., 169, 10.
 विवर्षोत्सवे V. II., P. II., 108, 10.
 विवर्षपूर्वं V. I., P. I., 325, 15.
 विशुद्धः कृशवृत्तिश्च V. I., P. I., 181, 3.
 विश्वरित्वा V. II., P. II., 189, 4.
 विशात् विनाशे शूद्रस्य V. I., P. II., 206, 13.
 विशतेः षष्टिभिः कल्पैः V. I., P. I., 95, 10.
 विशदयोर्द्वहेत् कन्यां V. II., P. I., 157, 18.
 विशदयोर्द्वहेत् कन्यां V. I., P. II., 69, 5.
 विशदयोर् दशाब्दांस्तु V. I., P. II., 69, 9.
 विशद्वयस्तु विप्रानां V. I., P. II., 15, 9.
 विशद्वयः षष्टिभागः V. II., P. II., 204, 8.
 विशद्वयं तु वैद्यानां V. I., P. II., 204, 18.
 विशद्वयोपवासश्च V. I., P. II., 164, 3.
 विष्णु वर्णेषु तानि स्युः V. I., P. I., 455, 17.
 विष्णवेतेषु न कुर्वीत V. I., P. II., 214, 16.
 विष्णवेतेषु व्रतं हि V. I., P. I., 187, 10.
 वसन्ति आस्य भूतानि V. I., P. I., 143, 13.
 विः स्नानमुदको कृत्वा V. I., P. I., 138, 11.
 विष्णुवर्णं V. II., P. II., 157, 11.
 वि समकृत्वाः V. II., P. I., 176, 3.
 विस्तारयेत् कारतलं V. I., P. II., 37, 4.
 वास्तु तस्माद्भविः शेषात् V. I., P. II., 429, 3.
 वास्तु दद्यात्तृतीये V. I., P. II., 290, 3.
 विस्त्रियेकेन हस्तेन V. I., P. II., 431, 7.
 विशायने त्रिपादः स्यात् V. II., P. I., 242, 10.
 व्यद्युत चेत्कुरुद्वेणी V. II., P. II., 280, 10.
 व्यब्दं चरेद्वा नियती V. II., P. I., 96, 11.
 व्यब्दपूर्वं श्रीविद्यानाम् V. I., P. I., 325, 19.
 व्यटवर्षोऽष्टवर्षो वा V. II., P. I., 158, 1.
 व्यटवर्षोऽष्टवर्षो वा V. I., P. II., 69, 6.
 व्यह V. II., P. II., 189, 17.
 व्यह षोडशसेजिस्वम् V. II., P. II., 178, 12.
 व्यह षोडशसेजिस्वने V. II., P. I., 31, 12.

अयहेन दूरी भवति V I, P I,
485, 4

अयह अयह प्रभुञ्जानो V II, P II,
184, 1

अयह अयह प्रभुञ्जानो V II P II,
184 13

अयहं अयह तु प्राप्तीयात् V II P II,
191, 17

अयहं त्रिपवणस्नायी V II, P II,
190, 7

अयहात्तुदकायिन V I P II,
223, 9

अयहात्तुदकायिन V I, P II,
205, 6

अयहं दधि अयह क्षीर V II, P I,
31, 8

अयह निरस्तन पाद V II, P II,
173, 1

अयह नाभीयात् V II, P I,
30, 7

अयह विवेचु गोमूत्र V II, P I,
31, 7.

अयह विवेचु गोमूत्र V II, P II,
182, 4

अयह परं तु नाऽदनीयात् V II, P II
170, 15

अयह परं तु नाऽभीयात् V II, P I,
30, 16

अयह मेतप्यनध्याय V I, P I
157, 16

अयहं प्रातःखयह साय V II, P I.
30, 15

अयहं प्रातःखयह साय V II, P II,
170 14

अयहं प्रातःपहाऽऽथार्थ V I, P II,
247, 21

अयहमुष्णं विवस्मह V. II, P I,
20, 11

अयहमुष्ण पय पीत्वा V II, P. I
26, 12.

अयह वा V I, P II, 239, 9

अयह वा कामत कुर्वोत् V II, P I,
419, 10.

अयह वै यावकेनैव V. II, P. II,
182, 5.

अयह साय अयह प्रात V II, P. II
170, 11

त्वङ्मातृ-हृङ्मातृश्रुण-V. II, P. I
458, 5

त्वक्छवे पुच्छनाशे वा V. II, P I,
267, 11

त्वग्नि पत्रैर्मूल पुष्पै V. I, P I,
244, 6

त्वच V II, P II, 71, 4

त्व मे सेमाश्च शोकाश्च V. I, P. I,
273, 11

त्व यज्ञस्त्व वपन्कार V I, P I,
417, 19

त्वया तस्मान्महाभाग V I, P I,
142, 6

त्वया तस्मात्समस्तानि V I, P I,
142, 4

द

दण्ड कमण्डलु V I, P II, 166, 1

दण्ड कमण्डलुं वेह V I, P II,
44, 11

दण्डमहणमात्रेण V I, P II
446, 20

दण्डादूर्ध्वं यद्वन्येन V II, P I,
288, 8

दण्डनीत्या च कुण्डलम् V I, P I,
460, 18

दण्डान् लोकाग्नीन् V I, P II,
167, 13

दण्डपूजाश्च य विद्या V I, P. II,
358, 8

दण्ड प्रकल्पयेद्वाजा V. I, P I, 455, 2	दन्तान्विधाय्य चाचम्य V I, P II 179, 10
दण्डमणयन कार्ये V II, P II, 74, 15	दक्षिणश्च तथा भुकरा V II P I, 409, 12
दण्डमाच्छादन V I, P II, 167, 8	दक्षिणविष्णी V II, P I, 63, 16
दण्डशुद्धिं समायुक्त V I, P I, 470 9	दक्षिणश्च नलिभ्यश्च V II P II, 234 15
दण्डशुद्धेन तन्मार्ग V I P I, 458, 10	दक्षिणश्च नलिभ्यश्च V II, P I, 424 17.
दण्डस्य पातनं चैव V. I, P I, 473, 12	दक्षिणश्च पशुभ्यश्च V II, P I, 22, 8, 22, 16
दन्तभात V I, P II, 241, 18	दक्षिणश्च पशुभ्यश्च V I P II, 224, 12
दन्तजालेऽनुजाले च V. I, P. II, 204, 3	दक्षिणामान् कुशान् कृत्वा V I, P II, 287, 21
दन्तगवनपुष्प V. II, P II, 195 4	दक्षिणामेषु दक्षिणापवगण V I, P II, 409, 3
दन्तधावनमुद्दिष्ट V I, P I 251, 13	दक्षिण चरण विप्र V I P II 361, 11
दन्तान्प्रक्षाल्य नद्यादौ V. I P I, 259, 13	दक्षिण जानुमालभ्य V I, P II, 361 15.
दन्तपातनकर्ता च V II, P II, 247, 13	दक्षिणत स्कन्दाय कल्पयामि V I, P I, 393 10
दन्तिभिः मृद्धिभिर्वापि V II, P I, 21, 21	दक्षिणतो गदायै V I, P I 369, 16
दन्तवदन्तलमेधु V I P I 243 9	दक्षिणत पित्तलिङ्गेन V I, P I, 384 1)
दन्तवदन्तलमेधु V I, P I, 243 13	दक्षिणोत्तरी पाणी V I P I, 345, 9.
दन्तवदन्तलमेधु V I, P I, 242 13	दक्षिणत उपशीय V I, P I, 345, 2
दन्तोलूखलिक काल-V I P II, 143, 8	दक्षिणत कमुञ्जा V I, P II, 28 19
दन्तलमे फले मूले V I, P I, 244 7	दक्षिणारखागाच्च V. I P I, 175, 10
दन्तलमस्य सस्पर्शो V I, P. I, 244, 5	दक्षिणे दक्षिणामास्तु V I, P II, 397, 22
दन्तलमनसहार्ये V I P, I, 243, 4	दक्षिणेन वृत्त सूत्र V I P II, 280 6
	दक्षिण नाह V I P I, 323 4

- दक्षिण बाहुमुद्धृत्य V. I., P. I., 251, 7.
- दक्षिणाभिमुखो भूत्वा V. I., P. I., 361, 11.
- दक्षिणाभिमुखो नाद्यान् V. I., P. I., 252, 16.
- दक्षिणाभिमुखो भूत्वा V. I., P. II., 439, 18.
- दक्षिणाभिमुखो राशौ V. I., P. I., 223, 17.
- दक्षिणाभिर्दिजेन्द्राणां V. I., P. II., 30, 18.
- दक्षिणे पञ्चवदे V. I., P. II., 367, 1; 4, 1.
- दक्षिणे पातयेद्भ्रातुं V. I., P. II., 397, 12.
- दक्षिणां विद्वद्विप्रभ्यो V. I., P. II., 437, 8.
- दक्षिणाप्रवणे चैव V. I., P. II., 392, 11.
- दक्षिणाप्रवणे देवे V. I., P. II., 301, 18.
- दक्षिणाप्रवणे सम्यक् V. I., P. II., 398, 17.
- दक्षिणाधिरसं भूनां V. I., P. II., 287, 4.
- इक्ष्वा पियंवशा शुद्धा V. I., P. II., 117, 13.
- इक्ष्वाः क्रीत कृत्रिमश्च V. II., P. I., 47, 12.
- इक्ष्वास्तु स्वयइक्षो V. II., P. I., 48, 1.
- इक्ष्वाणां प्राक् V. I., P. II., 245, 10.
- इक्ष्वा मासं प्रीयन्ते V. I., P. II., 371, 2.
- इक्ष्वाणाभिर् शानाना V. I., P. I., 193, 17.
- इक्ष्वा नारी विलुंगेह V. I., P. II., 247, 5.
- इक्ष्वापहारदानाश्च V. II., P. II., 222, 13.
- इक्ष्वाभ्यन्तां यानि V. I., P. II., 419, 4.
- इक्ष्वापि हरेत् पूर्वान् V. I., P. II., 89, 5.
- इक्ष्वास्तेतरिषां तु V. I., P. I., 136, 1.
- इक्ष्वावकाशो नभसा V. I., P. I., 433, 8.
- इक्ष्वा वा वापितं वाऽपि V. I., P. I., 220, 15.
- इक्ष्वावनिष्ठान् वेदान् V. I., P. I., 1, 3, 6.
- इक्ष्वा वाऽप्यप्य वाऽइक्षे V. I., P. II., 421, 19.
- इक्ष्वास्तु मासं प्रीयन्ते V. I., P. II., 371, 8.
- इक्ष्वा प्राशव्यमाप्नोति V. I., P. I., 194, 19.
- इक्ष्वा तु दक्षिणां चक्षुर्या V. I., P. I., 388, 16.
- इक्ष्वा तु दक्षिणां शक्यता V. I., P. II., 437, 11.
- इक्ष्वाऽथ चित्रगुप्ताय V. I., P. I., 419, 3.
- इक्ष्वाणं पृथिवी पावम् V. I., P. II., 420, 5.
- इक्ष्वाऽकं गन्ध-माल्य V. I., P. II., 407, 3.
- इक्ष्वा न्यायेन यः कन्यां V. I., P. II., 90, 1.
- इक्ष्वा मक्षिणे कृत्वा V. I., P. I., 296, 13.
- इक्ष्वा पिण्डान् न कुर्वीत V. I., P. II., 460, 10.
- इक्ष्वापदत्तं द्रव्यं V. II., P. II., 112, 14.
- इक्ष्वा आद्वयिभ्यश्च V. I., P. II., 156, 9.

दत्त्वा हस्ते पवित्रं तु V I, P II,
 406, 20
 दद्याथ सर्वभूतानाम् V I, P I,
 479, 4
 दद्याच्छ्रुतया सतो दान V II, P I,
 170, 2
 दद्याच्छ्राद्धे प्रयत्नेन V I, P II,
 370, 9
 दद्यात्तु दान्तिस्तौ दान V. II, P I,
 169, 13
 दद्याद्विद्यया चोपोष्य V. II, P I,
 243 2
 दद्यात्स्वयेन तीर्थेन V I, P I
 359, 4
 दद्यात्तु सम्यग् द्विजातिभ्यः V I P I,
 178 6
 दद्यात्तु त्रिभ्यो नित्य V I, P I
 392 9
 दद्यात्तु यथाशक्ति V I, P I,
 409 13
 दद्यात्तु यथाशक्ति V I P I,
 385, 11
 दद्याद्वा दशकं चैव V II P I,
 252, 2
 दद्याद्वा दशसाहस्रं V II P II,
 201, 12
 दद्याद्वाऽपि यथाशक्ति V I P I
 218 2
 दद्यात्तु वते कन्या V I, P II
 77, 3
 दद्यात्तु विद्यायां विद्यायां V I P II,
 436 11
 दद्याद्दिमानेन सुराङ्गनाभि V I P I
 191 14
 दद्यादेव न प्रतिगृह्णीयात् V I, P II,
 138 9
 दद्याद्देवायै-V I P II, 139 1
 दद्यान्माता पिता वाऽय V II P I
 47 19

दधि-मदराऽक्षतमित्रा V I, P II,
 459, 12
 दधि भक्ष्यं च च शुक्तेषु V I, P II,
 384, 4
 दधिवर्जं कवल V II, P I,
 404 1
 दधि शाकं तथा भक्ष्यम् V I P II,
 377, 6
 दध्नेऽभावे भवेत्तत्र V II, P II,
 191, 6
 दध्यन्त पयसाक्त वा V I, P. I,
 381, 13
 दध्याज्यैश्चुरसानां च V II P II
 117 14
 दमने दामने रोधे V II P I,
 261, 3
 दया क्षमाऽनसूया च V I P I,
 81, 7
 दारिद्र्यं जायया भटा V II P II,
 230, 8
 दारिद्र्याणां च बन्धुना V I P I,
 186, 17
 दारिद्र्यं परचित्तत्र V II P II
 260 14
 दारिद्र्यो व्याधितो मूर्खो V II P II,
 238 13
 दारिद्र्यो व्याधितो मूर्खः V I P. II,
 14 21
 दर्भा कृष्णाग्निं मन्वा V I P I
 262 7
 दर्भाणां महदुपस्तीर्य V I, P I,
 340 6
 दर्भान् दिगुणभुमानासन V I, P II,
 408 10
 दर्भपाणिर्द्विराचम्य V I P II
 398 15
 दर्भपाणिस्तु विधिना V I, P I,
 356, 9

दश वर्षसहस्राणि V. I., P. I.,
453, 11.

दशसंख्याश्च गा दशुः V. II., P. I.,
458, 13.

दशस्थानानि दण्डस्य V. I., P. I.,
455, 16.

दशसूनि सप्तमश्रि V. I., P. I.,
200, 1.

दशसूनासहस्राणि V. I., P. I.,
200, 3.

दशाऽस्यां पुत्रानाधेहि V. I., P. II.,
105, 17.

दशास्यां पुत्रानाधेहि V. I., P. II.,
108, 16.

दशसाहस्रिक वाऽपि V. II., P. I.,
301, 15.

दशाष्टौ षट् च शेषाणां V. I., P. II.,
109, 12.

दशाह एव विप्रस्य V. I., P. II.,
208, 14.

दशाहाच्छुद्धते विप्रो V. I., P. II.,
221, 1.

दशाहाश्चाश्वयो V. I., P. II.,
206, 4.

दशाहेन द्विज शुद्धोत् V. I., P. II.,
277, 8.

दशाहेनैव दम्बरयोः V. I., P. II.,
230, 13.

दशाहेन सपिण्डास्तु V. I., P. II.,
205, 16.

दशाहं ब्राह्मणानां तु V. I., P. II.,
204, 17.

दशाहं ब्राह्मणस्तिष्ठेत् V. I., P. II.,
209, 11.

दशाहायन्तरे बाले V. I., P. II.,
231, 5.

दशाहमाहराशीच V. I., P. II.,
205, 13.

दशाहं शावमाशीच V. I., P. II.,
205, 10.

दशाहं शावमाशीच V. I., P. II.,
216, 16.

दशहस्तेन दण्डेन V. II., P. II.,
35, 18.

दशा सवैलमाप्नुत्य V. II., P. I.,
69, 2.

दहनान् खननाद्यैव V. II., P. I.,
194, 11.

दहनान्तु विपद्यन्ते V. II., P. I.,
280, 14.

शान्तश्चिपवणस्यायी V. I., P. II.,
143, 6.

शाम्भिको वर्षकीभर्ता V. I., P. II.,
359, 7.

शामायणमयैः कुम्भैर् V. II., P. II.,
16, 14.

शतुः पतति बाह्वैर् V. I., P. II.,
425, 15.

शता प्रतिमहीता च V. I., P. I.,
180, 15.

शत याचकयोर्भेदः V. I., P. I.,
179, 5.

शतारं नोपतिष्ठेत् V. II., P. II.,
145, 12.

शतारं नोपतिष्ठन्ति V. I., P. II.,
418, 7.

शतारो नोऽनिवर्धन्तां V. I., P. II.,
437, 14.

शतुर्भवरदनयाय V. I., P. I.,
187, 11.

शतुर्यद् दुष्कृत किञ्चित् V. I., P. II.,
367, 13.

शतस्यैव प्रत्यहं पात्रे V. I., P. I.,
177, 9.

शतस्यैव निभवे वाऽज्ञम् V. I., P. I.,
190, 9.

- ज्ञातव्यमिति यद्वाच V I, P. I, 183, 16
 ज्ञाता स्वयमेवामोति V. I, P II 191, 4
 ज्ञान च स्याच्छुद्धोऽपि V I, P I, 481, 11
 ज्ञानधर्म निवेद्येत V I, P I, 177, 16
 ज्ञानाज्ञातिवृत्त V. I, P I, 176, 11
 ज्ञानानि मध्यमानीति V I, P I, 183, 6
 ज्ञान नैवित्तिरु स्तेष V I, P I, 194, 13
 ज्ञानेनारातीत् V I, P I, 176, 15,
 ज्ञानान्युत्तमज्ञानानि V I, P. I, 183, 4
 ज्ञानम द्विषन्त V I, P I, 176, 15
 ज्ञानेन भाष्यते स्वर्ग V I, P I, 177, 3
 ज्ञानेन लभ्यते विद्या V I, P I, 177, 5
 ज्ञानेन साधु जयति V I, P I, 177, 4
 ज्ञान प्रतिग्रहधावि V. I, P I, 146, 1
 ज्ञान प्रतिग्रहधावि V I. P I., 85, 3
 ज्ञान प्रतिग्रह होम V I, P. II, 211, 1 217, 7
 ज्ञाने कलविशेषा स्यान् V II, P II, 65, 13
 ज्ञानेनैव गृहस्थाना V I, P II 201, 8
 ज्ञानमिति शर्वणि V I, P I, 176, 10
 ज्ञानविश्वनिर्निर्वाह V I, P I, 179, 14
 ज्ञानव्यवसाय यत् V. I, P I, 478, 3
 ज्ञानमीश्वरभावश्च V. I, P I, 86, 7.
 ज्ञान यज्ञाना V. I, P I, 176, 14
 ज्ञानाज्ञा देश-कालौ तौ V I, P I, 181, 11
 ज्ञाने विशाहे यज्ञ च V I, P II, 207, 16
 ज्ञाने सर्वे V I, P I, 176, 16
 ज्ञानहीना भवन्त्येते V II P II, 231, 2
 ज्ञानकालादने वाऽपि V I, P I, 317, 8
 ज्ञानाचार्य V. II., P II., 258, 11
 ज्ञान-अभिहितधर्मेषु V. I, P. II, 354, 17.
 ज्ञान-अभिहितसंयोग V. I, P. II, 354, 14
 ज्ञान-अभिहितसंयोग V I, P. II, 354, 5
 ज्ञानिष्टार्थवमम च V. I, P II, 110, 11
 ज्ञानमज्ञाना वाचाणां V. II., P I, 148 1
 ज्ञान वैश्वं वाऽपि V I, P II., 158, 3
 ज्ञानीयामी क्रूरकर्मा V II, P. II, 271, 13
 ज्ञानस्वनेन सुभाजि V. II, P II, 250, 17
 ज्ञानो ज्ञानाश्च यत्किंचित् V I, P II, 255, 21
 ज्ञान्यजज्ञान्यजुत V. II P I, 225, 2
 ज्ञान्या वा विपरीतगिन्या V II, P II, 272, 5
 ज्ञान वृद्धि-विशेषैः V II, P. I, 203, 8.

साहज्वरी भवेन् मर्त्यं V II, P. II, 271, 8	द्विसोपोदित स्नात्वा V II, P I, 455, 3
साहयित्वा तथाप्येनम् V I P II, 241, 18	द्विसस्याऽऽद्यभागे तु V I, P I, 319, 7
दिनक्रमेण वा कर्म V I, P II, 117, 14.	दिवा स्वापे च यानं च V I, P I, 184, 8
दिनशयो दिनच्छिद्र V I, P I, 193, 6	दिवा स्वाप न कुर्वीत V I, P I, 439, 2
दिने दिनऽध्वलीन् पूर्णान् V I P II, 283, 10	दिवा स्वापो वृथा जल्पो V I, P II, 184, 12
दिनद्वयं तु नाऽभ्रीयात् V II P II, 173, 13	दिव्यं वर्षसहस्रं तु V I, P II, 14 18
दिनान्ते नख-रोमादीन् V II, P II, 190, 1	दिव्यं वर्षसहस्रं तु V II, P II, 238 11
दिनानि दश पञ्च च V I P II, 319, 19	दीक्षितानां च सर्वेषां V I P II 256 17
दिन नयेत्ततः सन्ध्याम् V I P I 439, 9	दीप-काष्ठ कलादीनि V I P I 183 8
दिनमेक चोदके वसेत् V II, P I, 393, 1, 404, 3	दीपोच्छिष्टं तु यत्नेन V II P I, 398 7
दिनमेक व्रतं कुर्यात् V. II, P I 453, 15	दीपोत्सवचतुर्विध्या V I P I, 361, 4
दिधिष्णुपतिं कुच्छाति V II P I 51, 1	दीपं देवमृहातं हत्वा V II, P II 236 14
दिवा V II P II 190 2	दीपापहारी V II P II 279 11
दिवाकीर्तिमुदक्या च V I P I, 277 2	दीयते च परिक्रिष्ट V I P I, 184, 2
दिव गतानि विमानां V II, P I, 54 2	दीयमानं तु यो मोहात् V I P I, 179, 6
दिवाऽतिथौ तु विमुखे V I P I 440 3	दीयमानं रुदरयज्ञं V I, P I, 395, 18
दिवाऽनुच्छेत्ता गार्स्तु V II, P I, 246 3	दीयमाने विपत्तिश्चेत् V II P I 283, 7.
दिवाशीचस्य निदयर्धं V I, P I 230, 2	दीयते वाऽपकर्तृभ्यो V I P I 180, 14
दिवा-सन्ध्यासु कर्णस्थं V I, P I 22 5	दीयमानस्य विपत्तस्य V II, P II 221 2
द्विसोपाधितो वा स्यात् V II P I 333, 2	दीर्घ-कृत्स्नतोगार्ता V II P II 92 2

- शीर्षकाल ब्रह्मचर्य V I, P I, 133 8
 शीर्ष नीलामयप्रस्त V II, P II, 68 12
 शीर्षान् लघुश्चैव नरान् V I, P I, 459, 1
 शीर्षमायुरर्धेऽर्धे V I, P II, 318, 16
 शीर्षमायु स विन्देत् V I, P I, 302, 14
 शीर्षो स्थूला गुणैर्वृष्टा V I, P II, 40, 2
 शीर्षे सकनयेय च V I, P II, 379, 19
 शुराचारो हि पुरुषो V I, P I, 143, 21
 शुरास्मा नातुकूला च V I, P II, 439, 9
 शुभा V II P II, 157, 3
 शुषं सकले शक्ति V II, P II, 277, 14
 शुद्धाप्रमाणश्चैव V I, P I, 246, 4
 शुर्वेत्प्राप्ते V II, P II, 237, 4
 शुर्वल स्लापविरसा च V I, P II, 287, 3
 शुर्विभे जनतापे च V. II, P. II, 230, 1
 शुर्विहेयानि लक्षणानि V. I, P. II, 50 8
 शुर्वर्णकृत्तिका शुर्विद V II, P. I, 366, 12
 शुर्विता ब्रह्म विद् भव V II, P. I, 101, 10
 शुर्विकिरण्येर्षहागौ V. I, P II, 229, 11
 शुर्वर्णशुर्वेत्प्राप्ते V II, P II, 232, 1
 शुर्वमे शुर्वनस्यर्धे V II, P II, 4 2
 शुर्वमे मेष्टुने शान्ते V II, P II, 4, 4
 शुर्वनारिष्ट V II, P II, 147, 3
 शुर्वकृत हि मनुष्याणाम् V II, P I, 224, 11
 शुर्वदशगुण पूर्वोत्त V I P I, 199, 9
 शुर्वाना शासनधर्म V I, P I, 467, 3
 शुर्वानमपस्तम्बान् V II, P. I, 385, 10
 शुर्वोऽपि या विधा वेधा V II, P I, 194, 4
 शुर्वकल निष्कल शीर्ष V I, P I, 181, 14
 शुर्विता ऽऽचार्यनायौ च V II P I, 324, 16
 शुर्वे ह वा एष V I, P I, 174, 8
 शुर्वसम्प्रेषण चैव V I, P I, 469, 10
 शुर्वदेव वरीयते V I, P II, 336, 17
 शुर्वदेव वरीयते V I P I, 404, 13.
 शुर्वसावसथान् नृन् V I, P. I, 224, 21
 शुर्वसावसथान् नृन्-शुर्विपि V I, P I, 224 17
 शुर्वसावसथान् नृन् V I, P. I, 224 14
 शुर्वसाहस्य समिध V I, P II, 39, 9
 शुर्वो च सदिवंधि सोर्वकुम्भ V I, P. I, 321, 15
 शुर्वोपनालमीर्षं शुर्वन V I, P II, 293, 8
 शुर्वध्यानापविद्याना V I, P II, 77, 2
 शुर्वस्य भिक्षयेन्मृत्यु V I, P II, 347, 19
 शुर्वयन्प्राप्य सप्त V. I, P I, 459, 8

शुषित फेस कीर्ति V II, P I, 137, 9	शुद्ध प्रियाणि श्रुत्वा वा V I P I, शुद्ध परस्त्रिय नमा V II, P II, 269, 11
शुषित कदमल शुष्ट V II, P I, 365, 11	शुद्ध भिक्षा वृष्टिपूता V I, P II, 188, 2
शुद्धमाकार परिख V I, P I, 464 10	शुद्ध सूर्ये निरीक्षेत V II, P II, 149, 2
शुद्ध शरीरमाप्नोति V II, P II 211, 5	शुद्ध सूर्ये निरीक्षेत V I P I, 226, 6
शुक्ति धनुर्वस्तमर्षि V II P I 101, 11	शुद्ध हि प्रमदा क्षेता V II, P II, 268, 6
शुद्धयन्ते तानि तान्येव V II, P I, 139, 9	शुद्धे पितृणा आदे जु V I, P II, 330, 19
शुद्धयन्त जु खिताः सव V I P I, 178, 13	शुद्धे पितृभ्यो देवेभ्य V I P. II, 156 8
शुद्धयन्ते यव विघ्नेन्द्र V I, P. I. 217, 16	शुद्ध कृतम् V II, P II. 157 1
शुष्टच्छेद समादाय V II, P I, 22, 6	शुद्धकृतस्येति चान्ते V II, P I, 299 18
शुष्टिपूत न्यसेत्पाद V I, P II 194 5	शुद्धकार्यं तत कृत्वा V I P I, 320, 10
शुद्धमात्रा पुनर्येते V I, P I, 321, 11	शुद्धसाताश्च गताश्च V I, P II 303 13
शुद्धमव फल तत्र V I, P. II, 118 6	शुद्धागरीऽथ वा गोष्ठे V I, P II, 36 20
शुष्ट्यपहर्तारो V II, P II 247, 4,	शुद्धगृह V II, P II, 131, 5
शुष्ट वा स्याद् यदज्ञ जु V II, P I, 143 13	शुद्धैव सात्त्विका याति V II, P II, 217 11
शुद्धामि ह्युमान जु V II P I, 68 2	शुद्धताना गुरुणा च V I, P I, 191, 17
शुद्धा ज्योतिर्विज्ञो वैद्यान V I, P I 468, 8	शुद्धताना गुरो गत V I, P II 133 15
शुद्धाऽन्यगतभावा च V I, P II 92, 3	शुद्धताना पितृणा च V I, P II, 367 2
शुद्ध पितामह शुद्धम् V I, P. I 480 18	शुद्धताना पितृणा च V I, P I, 353 13
शुद्धाऽपत्यस्य चाऽपरस्य V I, P II, 139 14	शुद्धतानामभेदेन V I, P II, 163, 14
शुद्धा पथि निरानजु V II, P II 68, 13	शुद्धतानावृषीणा च V I, P I, 240 15.

- वीर्यहाल ब्रह्मचर्ये V I, P I, 133 8
 वीर्य लीलावतपत्तं V II, P II, 68 12
 वार्धन लघुश्चैव नरान् V I, P I, 459, 4
 वीर्यनाशस्यैव V I, P II 318 16
 वीर्यमातु स विन्देत V I, P I, 302, 14
 वीर्यं स्थूला गुणैर्दुष्टा V I, P II, 40, 2
 वीर्यं नरकमपेयं च V I P II 379, 10
 वृत्ताचारो हि पुरुषो V I P I, 143, 21
 वृत्तात्मा नानुहूला च V I, P II, 439 9
 वृत्ता V II, P II, 157, 3
 वृत्तं सकले शक्ति V II, P II, 277, 14
 वृत्तस्यगतश्चैव V I, P I, 246 4
 वृत्तलभाधे V II P II, 237, 4
 वृत्तं स्नापयित्वा च V I, P II, 287, 3
 वृत्तिर्यो जनतावे च V II, P II, 230 5
 वृत्तिवयानि लक्षणानि V. I., P II, 56 8
 वृत्तवृत्तिका भूमिः V II P. I 366, 12
 वृत्तिना प्रष्टा विं शत V II, P I, 101, 10
 वृत्तिरित्येवैवहारोने V I, P II, 222, 11
 वृत्तवृत्तवृत्तैः V II, P II, 222, 1.
 वृत्तवृत्तवृत्तैः V II, P II, 4 2
 वृत्तवृत्तवृत्तैः वान्ते V II, P II 4 4
 वृत्तवृत्तैः V II, P II, 147, 2
 वृत्तुत हि मनुष्याणाम् V II, P I, 224, 11
 वृष्टा दशगुणं वृष्टात् V I P I, 199, 9
 वृष्टाना शान्तन धर्म V I, P I, 467, 3
 वृष्टान्तमपद्यन्त V II, P I, 335, 10
 वृष्टाऽपि या त्रिधा द्वेषा V II, P I, 194, 4
 वृष्टकल निष्कल हीनं V I, P I, 181 14
 वृष्टिताऽऽचार्यभार्या च V II, P I, 324 16
 वृष्ट ह वा एव V I, P I 174 8
 वृत्तसम्प्रपण चैव V I, P I, 469, 10
 वृत्तस्य परीक्षितं V I, P II, 336, 17
 वृत्तवृत्तवृत्तैः V I P I 404 13
 वृत्तवृत्तवृत्तैः मूल V I P. I 224, 21
 वृत्तवृत्तवृत्तैः वृत्तिः V I, P I, 224 17
 वृत्तवृत्तवृत्तैः V I, P I, 224 14
 वृत्तवृत्तवृत्तैः समिध V I, P II, 39 9
 वृत्तैः च सविर्दधि सोढुम् V I, P I, 321, 15
 वृत्तवृत्तवृत्तैः वृत्तवृत्त V I, P II, 293 8
 वृत्तवृत्तवृत्तैः वृत्तवृत्त V I, P II, 77, 2
 वृत्तवृत्तवृत्तैः V I, P II, 347, 19
 वृत्तवृत्तवृत्तैः वृत्तवृत्त V. I, P I, 459, 8

- इषित केश नीचैश्च V II, P I
 137, 9
 इषित कदमल वृष्ट V II, P I
 365, 11
 इष्टमाकार परिख V I P I,
 464 10
 इष्ट शरीरमानोति V II, P II
 211, 5
 इति धनुर्वेस्तमवि V II, P I
 101, 11
 इदयन्ते तानि तान्येष V II, P I
 139, 9
 इदयन्त इति खिताः सर्व V I, P I,
 178, 13
 इदयन्ते यत्र विमेन्द्र V I, P. I,
 217, 16
 इष्टच्छेद समाशय V II, P I
 22, 6
 इष्टिपूत न्यसेत्पाद V I, P II,
 194 5
 इष्टमात्रा पुनन्त्येते V I, P I,
 321, 11
 इष्टमथ फल तत्र V I, P. II,
 118 6
 इष्टयपहर्तारो V II, P II, 247, 4,
 इष्ट वा स्याद् यद्वत्तु V II, P I,
 143 13
 इष्टार्मि ह्युमान्तु V II P I,
 68, 2
 इष्टा व्याप्तिर्विदो वैद्यान् V I P I,
 468, 8
 इष्टाऽन्यगतभावा च V I, P II,
 92, 3
 इष्टा पितामह शुद्धम् V I, P. I
 480, 18
 इष्टाऽपत्यस्य त्राऽपत्य V I, P II,
 139 14
 इष्टा पथि निरातङ्ग V II, P II
 68 13
 इष्टा प्रियाणि भुत्वा वा V I P I,
 इष्टा परत्रिय नन्ता V II P II,
 269, 11
 इष्टा भिक्षा इष्टिपूर्ता V I P II,
 188, 2
 इष्टा सूर्ये निरीक्षेत V II, P II,
 149, 2
 इष्टा सूर्ये निरीक्षेत V I, P I,
 226 6
 इष्टा हि प्रमदा ह्येता V II, P II,
 268, 6
 इष्टे पितृणा आह्व तु V I, P II,
 330, 19.
 इष्टे पितृभ्यो इष्टेभ्य V I P II,
 156 8
 इष्ट कृतम् V II, P II 157 1
 इष्टकृतस्येति चान्ते V II, P I,
 299 18
 इष्टकार्ये तत कृत्वा V I, P I,
 320, 10
 इष्टाताश्च गतांश्च V I, P II,
 303 13
 इष्टागारेऽथ वा गोष्ठे V I, P II,
 36, 20
 इष्टगृह V II, P II, 131, 5
 इष्टत्वे सात्त्विका याति V II, P II,
 217, 11
 इष्टताना गुरुणा च V I, P I,
 191, 17
 इष्टताना गुरु रज्जु V. I, P II,
 133, 15
 इष्टताना पितृणा च V I, P II
 307 2
 इष्टताना पितृणा च V I, P I,
 353 13
 इष्टतानामभेदेन V I, P II, 163,
 14
 इष्टतानासुपीणा च V I, P I, 240,
 15.

- दवतापुरतस्तस्य V I, P II 27 15
 देवतापारमार्थ्यं च V I, P I
 142, 8
 देवताभ्यर्चनं नृणाम् V II, P II,
 101, 5
 देवताभ्यः पितृभ्यश्च V I P II
 401, 19
 दवतायतने कृत्वा V I, P II,
 303, 3
 दवतार्थे हविः ताम्रं V II, P I
 407, 1
 दवतीर्षेत देवत्वात् V I, P I,
 301 12
 देव तिर्यङ्-मनुष्याणां V II, P II
 210, 7
 दवताश्च पितृभ्यश्च V I, P I 302
 10
 दवहतेन हविरे V II P II 233
 13
 देवार्चीनामृणी भूत्वा V I, P I,
 302, 11
 देवद्राण्या विवाहेषु V II, P I,
 140 17
 देवद्राण्यापजीवी V II, P II,
 37, 2
 दवद्राण्यापजीवी च V II, P II,
 230 7
 देवद्राव्य दवयं दनं V II P II,
 230 8
 देवदत्तोऽन्तं भुज्ज्वा V II, P II
 230 12
 देवान् देवगणाध्यायि V I, P I
 21 10
 दवानुद्दिश्य क्रियते V I P II,
 301, 8
 दवान् ब्रह्मकर्षाधैव V I, P I
 355 7
 देवान्भ्यर्च्यं गन्धेन V I P I
 371 5
 देवाह् भावयताऽनेन V I, P I,
 159 12
 देवानामुभयोर्द्वा V I P II,
 397, 19
 देवातृपीतं पितृभ्यश्च V I P I,
 413, 7
 देवातृपीतं मनुष्याश्च V I P I,
 217, 8
 देवानां सयवा दवा V I P II
 402, 16
 देवेभ्यश्च पितृभ्यश्च V I, P II
 15 8
 देवेभ्यस्तु दवाहज्जात V I, P I
 383 1
 देवा मनुष्या पदावो वयासि V I
 P I, 386 1
 देवदत्तं पितृयज्ञं V I, P I
 372 16
 देवराष्ट्रं सुतात्पत्ति V I P I
 133 12
 देवराष्ट्रं प्रदातव्या V I, P II
 93 16
 देवाचनपरी नित्यं V I P II,
 353 8
 देवार्चनरतो विप्रः V I P I
 188 8
 दवर्षि V II, P II 100, 9
 देवर्षि गो ब्राह्मणाचार्यं V II P
 458, 15
 देववत् पूजनीयोऽसौ V I, P
 398, 2
 देवावमन्ता अवति V II P
 230 16
 देवाधैवान् सनेरयोऽन्तं V I P
 334 10
 देवाश्च पितरश्चैव V I P I 300
 देवाश्च पितरश्चैव V I, P
 23 16
 देवा सन्तापिता दत्ते V I P
 107, 15

देवस्य स्वा सवितु V I, P I,	देशाना सम्प्रव श्रुति V II, P II,
374 16	187 8
देवस्पर्शं नर कृत्वा V II P II,	देशान्तरं वदन्त्येके V I, P II,
236, 10	229, 18
देव स्त्री गुरुविज्ञानि V II, P II,	देशान्तरगते विमे V II, P I,
220, 15	73, 12
देवा हव्य न गृह्णन्ति V I, P II,	देशान्तरगत भुत्वा V I, P II,
443 6	236 1
देवा हव्य न गृह्णन्ति V I, P II,	देशान्तरस्ते V I, P II, 233, 19
442, 10	देशान्तरस्य ह्रीवैक V I, P II
देव्यै V II, P II, 88, 5	300, 1
देव्यै पुनरागमनाय V II P II,	देशऽगुचाशालनि च V I, P I,
189 1	155, 4
देव्या लक्षजपिनैव V II, P II,	श्रीव्यय द्रुवजर्षा V I, P I,
115 7	179, 2
दश कालौ च शानानाम V I P I,	शरैकान शान्यन V II, P II
180 16	277, 7
दशे काले च पात्रे च V I P I,	देहे पितृषु तिष्ठस्यु V I, P II,
183 17	237, 5
देहे काले च पात्रे च V I, P II	देहत्यामन्तरिक्ष V I, P I, 384 17
299 6	देहे क्षण V I, P II 402 18
दश काल तथाऽऽत्मान V I, P I,	देहे कर्मणि विद्यु च V I P II,
200, 5	335 10
देश कालाभ्युपगतौ V I, P I,	देहे कर्मणि विद्यु च V II, P I,
413 5	165 4
देश वायु वय शक्ति V II, P I	देशोद्गात्र सुतथैव V I, P II
21 12	8 16
दश काल वय शक्ति V II P I	देवत हि पति स्त्रीणा V II, P I,
461, 4	37 11
दश स्वनिष्ठाश्च च V I P II	देव गोक्षेत्रेण V I, P II 18, 3
302 16	देवमायै तथा दिव्यम् V I P II
दशधर्मोऽथ दृश्यन्त V I P I	1 6, 14
81 2	देवविद्वत्तऽजमिः V I, P II,
दशे न चाऽगुप्तौ नाऽर्द्ध V I, P I,	415 2
443 6	देहिनाना शानाना च V II, P I,
देश ताम कुर्म विज्ञानम् V I, I I	100 12,
40 18	शास्त्र धर्मप्यादि V II P I,
13	13 7
	शोचनिर्वाणार्थाणि V II I I 13 4

- बोधो भवति विप्राणा V. I, P. I, 195, 20
 बोधो भवति विप्राणा V II, P I, 414, 9
 बोधे दद्याति जीवोऽय V. II, P II, 213, 17
 बोधे सति न बोध स्वाह V I, P II, 92, 21.
 बोध स्वाहसपिण्डस्व V I, P II, 283, 12.
 बोहिर्वा पुत्रतनया V II, P. I, 328 3
 बोहिर्वा नयेद V. I, P. II, 464, 12.
 बोहि विद्वति बन्धून् V I, P II, 344, 20
 ब्रूत कृदि न बालिभ्य V I, P II, 316, 9
 ब्रूत न जनवा न V I, P. II, 46, 3
 ब्रूत-वानप्रसक्ताश्च V. II, P II, 215, 6
 ब्रूतमभिधारी V II, P II, 133 15.
 ब्रूतं पठणम् V L, P II, 316, 20.
 ब्राह्म मनुजना दद्यात् V I, P II, 370, 8.
 ब्रह्मनाम गायत्री V II, P I, 428, 17
 ब्रह्मादिषु मनुष्यान् V II, P I, 428, 8
 ब्रह्मा वा विताहस्य V I, P I, 431, 19
 ब्रह्म गुह्य V. II, P II, 100, 5.
 ब्रह्म-रिक्ता गुणातीता V I, P I, 87, 10
 ब्रह्मर्षे नैव सम्प्राप्त्य V II, P I, 175, 14
 ब्रह्मर्षे तज्जगत्सु V II, P I, 166, 13.
 ब्रह्मणाह V. II, P. II, 112, 4
 ब्रह्मणामल्पसाराणा V II, P II, 110, 11
 ब्रह्मेण वाऽविभक्तेन V. I, P II, 290, 12
 ब्रह्मणा स्थानयोगाच्च V I, P I, 479, 2
 ब्रह्मणि स्वामिसम्बन्धात् V. I, P. II, 262, 8
 ब्रह्मप्रकारा हि यथा V II, P. II, 255, 13
 ब्रह्म ब्राह्मणसम्पत्ति V L, P II, 308, 7
 ब्रह्मभावे द्विजाभावे V. I, P. II, 23, 9
 ब्रह्ममर्जयन् ब्राह्मण V I, P. I, 171, 2, 195, 7
 ब्रह्मोपधावर्त्ता च V II, P. II, 263 12
 द्वयोःस्वतमसं तु V I, P. I, 312, 7
 द्वयोःस्वेनवामृत V. I, P I, 473, 8
 द्वयश्च तज्जन्य V II, P I, 412, 4
 दार्ढ्यस्तु गृहस्थस्य V I, P I, 422, 1
 दारशाहमुत्तरं विप्र V L, P I, 251, 16
 दानघोतानि V II, P I 300, 3
 दानघोतानि नाशानि V. I, P I, 267, 13.
 दारुणं पशुमात्रं V I, P. II, 317, 21
 दारुणं यनिपादवानि V. I, P II, 449 17
 दारुणोन्मथन V L, P II, 314, 2.

- ब्राह्ममासान् V II, P II, 132, 2
 ब्राह्ममासान् ब्राह्मार्थ- V. II, P. I, 421, 9
 ब्राह्मरात्र V. II, P. II, 194, 3
 ब्राह्मरात्र V II, P II, 73, 3
 ब्राह्मरात्रान् V II, P II, 164, 1
 ब्राह्मरात्रमन्त्रो V II, P. I, 309, 8
 ब्राह्मरात्रस्य V II, P II, 176, 4
 ब्राह्मसूत्रं तु वर्षाणि V. I, P II, 355, 16
 ब्राह्मसूत्रे V II, P II, 68, 6
 ब्राह्मसूत्राणि V II, P. II, 122, 11
 ब्राह्म्या जातरूपं तु V I, P II, 316, 2.
 ब्राह्म्या धनधान्य- V I, P II, 317, 2
 ब्राह्म्या धर्मतत्त्वज्ञ V I, P. II, 110, 18
 ब्राह्म्यामथ वा रात्रौ V. I, P. II, 25, 2
 ब्राह्म्या गुरुत्वस्य V. II, P II, 161, 13
 ब्राह्म्या सप्तमी पष्ठमो. V. I, P. I, 282, 15
 ब्राह्म्याहातिक्रमे V. II, P II, 103, 18
 ब्राह्म्याहे भवेत् कार्यं V I, P II, 452, 15
 ब्राह्म्याहे तदा कार्यं V I, P I, 452, 18
 ब्राह्म्याह तु पयसा V II, P I, 443 1
 ब्राह्म्येऽहनि राजेन्द्र V I, P II, 27, 3
 ब्राह्म्येऽहनि पष्ठे वा V. I, P II, 453, 8
 ब्राह्म्या हेमन्त्राय च V I, P II, 318 11
 ब्राह्म्याह राजन्यस्य V. I, P. II, 209, 19
 ब्राह्म्याह निराहारो V. II, P. II, 180, 4
 ब्राह्म्यी हस्तसंयुक्ता V I, P II, 309, 7
 ब्राह्म्ये चाभ्यर्च्य प्रोक्ता V. I, P. I, 121, 15
 ब्राह्म्ये च प्रार्थयतः V. I, P. I, 124, 5
 ब्राह्म्ये व्याकुलीभूत V. I, P. I, 83, 2
 ब्राह्म्येकधनुष्यस्तु V I, P. I, 341, 15
 ब्राह्म्ये च मार्गेण V. I, P. I, 429, 11
 ब्राह्म्याभिमितौ भोर्द्वौ V. I, P II, 386, 2
 द्विगुण क्षत्रियस्यैव V. II, P. I, 426, 16
 द्विगुण गोमूत्रं तत्र V. II, P. I, 266, 17
 द्विगुण गोमूत्रं तत्र V II, P. I, 266, 2
 द्विगुण गोमूत्रस्यास्य V II, P. I, 284, 10
 द्विगुणे तु घृते श्रीर्णे V II, P. I, 281, 9
 द्विगुणं तु महानद्या V. II, P. II, 203, 7.
 द्विगुणं त्रिगुणं चैव V. II, P. I, 419 11
 द्विगुणं त्रिगुणं चैव V II, P II 74, 5
 द्विगुणं त्रिगुणं चैव V II, P II, 458, 10
 द्विगुणं त्रिगुणं वाऽपि V I, P II, 157, 16
 द्विगुणं पुरुषाणां च V II, P II, 111 3

- द्विगुणं पुरुषस्यैव V II, P. II, 132, 6
 द्विगुणे घृत आचीर्ण V II, P I, 291, 2
 द्विगुणं सवनस्ये तु V II, P II, 65, 2
 द्विगुण सवनस्ये तु V II P I, 39, 15
 द्विजम् कुष्ठिन विद्यात् V II, P II, 246, 18
 द्विजातिभ्यो धन लिप्तेत् V I P I 197, 8
 द्विजातिभ्य सर्वाया V I P II, 417, 19
 द्विजातिमवरो विद्वान् V I, P II, 351 17
 द्विजाना मोहिताप्ये च V II P I, 283, 9
 द्विजान्वयश्चिदुच्छिष्टान् V II, P I, 163 5
 द्विज पलाशवृक्षस्य V II, P II, 146 7
 द्विजभान्द्रायणं कृत्वा V II P I 305 8
 द्विजशुभ्रपणरतान् V II, P I 429 1
 द्विज सिध्यद्गुरुभ्यै V II, P II 426 10
 द्विजशुभ्रपण धर्मे V. I, P I 480 19
 द्विजशुभ्रपया सूद्र V I P I 481, 2
 द्विजशुभ्रपयैवै V I, P I, 480 11
 द्विजस्त्वैकशफाना च V II, P II 227 4
 द्विजस्यादौ तु नौयत् V I, P I, 13, 1
 द्विजस्य भार्या सूद्रा तु V I, P II, 36 4
 द्वितीय V II, P II, 189, 3
 द्वितीयं चतुर्थे दद्यात् V I, P II, 290 2
 द्वितीये च तृतीये च V I, P I, 319, 8
 द्वितीया च तृतीया च V I, P I, 232, 7
 द्वितीये च तथा भागे V I, P I 336, 10
 द्वितीयेऽतिकृच्छ्र V II, P II, 135, 7
 द्वितीय धर्मशास्त्रे तु V I, P I, 13 6
 द्वितीय वितर तस्या V I, P II, 456, 11
 द्वितीयानन्तर वात् V I, P II 187, 9
 द्वितीयनायुवो भागम् V I, P II 139, 11
 द्वितीयाया स्त्रीजन्म V I, P II 316, 18
 द्वितीये वा तृतीये वा V I, P II 28, 9
 द्वितीये स्तेना V I, P II 317 13
 द्वितीयेऽहनि कर्तव्य V I, P II 296 6
 द्वितीयेऽह्नि तृतीयेऽह्नि V I, P II, 296, 11
 द्विजिपादस्तयोश्चैव V I, P II, 295 11
 द्वि प्रमृष्ट्यात् V I, P I, 235 4
 द्विपुत्रे च नन्दात् V I, P II 456 20
 द्विरेन्द्व तु कुर्वाण V I, P II, 291 10
 द्विविधो हि संस्कार V I, P II, 17, 19

द्विषोस्तत्रे V. II, P. II, 108, 9.	हो पासौ बन्धने चैव V. II, P. I., 257, 15.
द्विविधस्तु गुरी त्रयः V. I, P. I., 310, 6.	द्वे भार्ये भविष्यान्त्ये V. I., P. II., 95, 11.
द्विविधाः स्त्रियः V. I., P. II, 82, 12.	द्वे बहूनि निमित्तानि V. I., P. II., 470, 5.
द्विसकैकशक- V. II, P. II, 112, 11.	द्वे राजन्यस्य V. I., P. II, 95, 16.
द्विषता हि हविर्भुक्त V. I., P. II, 346, 6.	द्वेष्टे सत्ताके देवानां V. I., P. II., 406, 1.
द्विषता हि हविर्भुक्त V. I., P. I., 395, 6.	ध.
द्विष्यो भवति लोकेऽस्मिन् V. II., P. II., 234, 12.	धत्तु कर्ता धृतकृतिः V. I., P. II., 308, 17.
द्वि त्विन्नं परिहृय च V. I., P. II, 377, 3.	धमिना कक्षिणा देवा V. II., P. II, 201, 3.
द्विहेतु यदधिष्ठान V. I., P. I, 179, 15.	धनं पुत्रा कुतस्तस्य V. I., P. II, 323, 22.
द्वेधीर्भाव सभय च V. I., P. I., 469, 19.	धन वेदान् निष्कृतिर्हि V. I., P. II, 312, 5.
हो देवे पितृकार्ये जीन् V. I., P. II, 364, 9.	धन शक्ते V. I., P. II., 314, 18.
हो देवे प्राक् वयं पित्र्ये V. I., P. II, 364, 13, 399, 18.	धनमार्थेभ्यो V. I., P. II., 314, 2.
हो देवे पितृकार्ये जीन् V. I., P. II, 363, 19.	धन्य यशस्यमायुष्य V. I., P. I, 403, 16.
हो विप्रो ब्राम्हणाग्नी वा V. II., P. II, 146, 10.	धनलाभं प्रवृत्तस्तु V. I., P. I, 199, 5.
हो मासौ V. II, P. II., 121, 3.	धनं वा जीवनायाल V. II., P. II, 55, 2.
हो मासौ मत्स्यनांसेन V. I., P. II, 372, 1.	धन वा जीवनायाऽल V. II., P. II, 69, 10.
हो मासौ स्नानमप्यस्य V. II, P. I, 247, 11.	धनवन्त प्रजावन्त V. I., P. II, 438, 17.
हो हस्ती हृग्मत हृग्वा V. I., P. I., 261, 4.	धनकृत्स्नसकतांश्च V. I., P. II, 305, 5.
हो गुरु पुरुषस्त्वैह V. I., P. I, 331, 1.	धन्यतुर्गे महीतुर्गेण V. I., P. I, 464, 5.
हो पासौ बन्धने चैव V. II, P. I, 427, 11.	धनापहारे चैव V. II, P. II, 113, 9.
	धनिष्ठान्भुजे हृद्योत V. I., P. II, 129, 1.

- धनिर्न वाऽप्युपासाध्य V I, P I, 483, 12
- धनु शराणा कर्ता च V I, P II, 351 2
- धनु सहस्रे द्वे क्रोश V I, P II, 230 3
- धनहार्यं सौहित्र V I, P II, 462 8
- धमे कुहल यत्नेन V I, P. II, 292 16
- धर्मक्रिया कर्तुम्ना V I, P I, 284 1
- धर्मकृद्वेदविद्याति V. II P II, 214 13
- धर्मक्रियात्मचिन्ता च V II, P II, 216 8
- धर्मं चर V I P I 38 11 120, 1
- धमे जिज्ञासमानाना V I, P I 12 5
- धर्मज्ञा बहवो विप्रः V II, P I 131 2
- धर्मसमय V I P I 138 1
- धर्मादये जलसम्पन्ने V I, P II, 183 8
- धर्मेण च द्रव्यदृष्टौ V I P I, 479 3
- धर्मेण च यथाकृतं V II, P I 208, 4 221 10
- धर्मेण पापम् V I P I, 38 10
- धर्मास्तत्र च ज्ञानं च V I, P I, 53 1
- धर्माऽधर्मो समौ भूत्वा V I P I 82 9
- धर्मनिष्ठास्तपोनिष्ठा V II P II 200 15
- धर्मपत्नीं शूरोर्मिणा V II P II 270 14
- धनं वाचविहीनस्त V I, P I 82 3
- धर्मपत्न्यापास्ये V II, P II, 270, 5
- धर्मो बहुविधा लोके V I, P I, 81, 1
- धर्मप्यस्तुलोर्लोकं V I, P I, 220, 10
- धर्ममर्थं च कामं च V I, P I, 180, 1
- धर्ममेव प्रपद्यन्ते V I, P I, 474 9
- धर्माद्य V II P II, 183 9
- धर्मसज स्मृतं चास्ता V II, P II, 210 8
- धर्माऽथे काम-मोक्षाना V I, P I, 177, 6
- धर्मोऽर्थे कामान् स्वे काल V I, P I, 219, 13
- धर्माय नोपयुक्तं च V I P I, 188, 14
- धर्मायै यत्मानस्तु V II, P II, 75 11
- धर्मायै विक्रयं नेया V I P. II, 10 8
- धर्मविक्रयार्थं भादान V I, P II, 113 16
- धर्मविदक्षिणं हस्तम् V I, P I, 228 11
- धर्मो विश्वस्य V I, I I, 48 12
- धर्मोपावर्तनानिषु V I, P I, 116, 16
- रमस्य पर्यवश्यैव V II P I 230 6
- धरा गुरुतया तावत् V I P I, 333 2
- धाता प्रजापालि शुक्र. V I P I, 405 15
- धातुं प्रमुच्यत यम V I P II, 189, 21

धाता यथापूर्वमकल्पयन् V. II, P. I, 136, 5	धाततः पुति गन्धे च V I, P. I, 155, 7.
धात्रीफलैरमावास्याया V I, P II, 391, 6	धिया यत्सरभ्रेण्या V. I, P I., 304, 10
धान्य-कुप्य-पशुस्तेय V II, P I, 17, 3.	धुनिभ रोचनश्चैव V I, P. II, 403, 11
धान्य-कुप्य-पशुस्तेय V II, P II, 102, 2.	धूप चैवानुपूर्व्येण V I, P. II, 411, 16
धान्यकल्कैस्तु फलजैः V II, P. I, 180, 8	धूपो मुग्गुलको देय V I, P II., 394, 11
धान्य गो विप्र देवाना V I, P. I, 412, 6	धूयानधृता धर्मा V. I, P I, 109, 3.
धान्यघोरस्तु हीनाग V II, P II, 261, 13	धेनुप्रदानं विप्राय V. II, P II, 197, 2
धान्यघोरो अग्नी च स्यात् V. II, P. II, 263, 13	धेनुप्रदानं विप्राय V. II, P. II, 47, 13
धान्यघोरोऽङ्गहीन स्यात् V II, P II, 260, 10	धेनोर्भावे शतस्य V. II, P. II, 197, 5
धान्यश्च शाश्वतं सौख्य V I, P I, 191, 2	ध्यानशीलां मतिरिहान् V. I, P II., 312, 11
धान्या ऽन्न धन चौर्यानि V II, P II, 110, 7.	ध्यायित देवमीषाण V. I, P. I., 372, 14
धान्य यदास्तिलान् माषान् V II, P. II, 255, 17.	ध्यात्वा हविस्तनुमानो V. I, P II., 159, 21
धान्य दातासि शाकं वा V I, P. II., 52, 13	ध्यायन् हविं च तपित V. I, P. II., 187, 18
धान्यं इत्या भवत्याहुः V. II, P II., 254, 3	ध्येय तासां सावित्रमण्डलमध्यवर्ती V. I, P. I, 308, 16
धार्मिकोऽप्यसन्धैव V I, P I, 462 14	धुनो धर्मश्च सोमश्च V. I, P. I., 357, 15
धातश्चतुर्धन लोचन V. I., P. I, 293, 14	धुवमात्रविकं काम्य V. I, P. I., 182, 9
धातुपादस्य शूचस्य V. I, P. II, 168, 18	धत्री शरीरजरीरी च V I, P. II., 2-5, 14.
धातुप्रसक्तश्चैव V. I, P. I, 41, 12.	धृज्जातरी V. II, P II, 232, 9
धार्यो मा वप्रेभकं तु V I, P II., 23, 20	म.
धार्यं च प्रवर्ध च V. I, P I 330, 6.	मन्त्राणां भार्गवसिन् V I, P. II., 324 1

- मन्दाया भार्गवसिने V. I, P. II, 450, 17.
 न किञ्चिद्वैषजादन्यत् V. I., P. II., 195, 6.
 न कुत्सयां मोदके सङ्गः V. I., P. II., 163, 7.
 नक्तं चारिभ्यः V. I., P. I, 384, 8.
 नक्तोद्धृतं तु यत्तोय V. I., P. II., 376, 9.
 नक्तं चार्जं समग्रीयान् V. I., P. II., 145, 5.
 नक्तान्धं जायते तस्य V. II., P. II., 248, 6.
 नक्तमेवोत्तरेण V. I., P. I., 385, 2.
 न कपञ्चु न दुर्धौनि. V. I., P. II., 73, 21.
 न कता च न कुर्वत V. I., P. I., 225, 7.
 न कवलीपचम् V. I., P. II., 393, 8.
 न कर्मणः न प्रजया V. I., P. I., 158, 8.
 न कुर्व्याद्दुष्टपुत्रस्य V. I., P. II., 47, 2.
 न कुर्व्याद्दुष्टमेनेष्टु V. I., P. II., 303, 6.
 न कुर्व्याद्विषादः V. II., P. I., 11, 2.
 न कुर्व्याद्विषादः शीवांसते V. II., P. I., 11, 1.
 न कुर्व्याद्विषादः नद्याज V. II., P. I., 248, 3.
 न कुर्व्याद्विषादः नद्याज V. II., P. I., 246, 10.
 न कर्मणि न वाऽधीने V. I., P. II., 218, 6.
 न रात्र्यां V. I., P. II., 256, 9.
 न कलजा नरावेत् V. I., P. II., 325, 17.
 न कल्पायो न कपिलो V. I., P. I., 89, 8.
 न केवलं ब्राह्मणानां V. I., P. I., 186, 15.
 न क्षार-लवण- V. I., P. I., 382, 6.
 नक्षत्राणि च दैत्याश्च V. II., P. II., 218, 12.
 नक्षत्रनिर्देशान् V. II., P. II., 134, 1.
 नक्षत्रं दृष्ट्वा V. I., P. I., 313, 5.
 न क्षुत्तृष्णा भ्रमभात V. I., P. II., 7, 3.
 नक्षि-द्विषिपन्नानां V. I., P. II., 327, 9.
 नखानि निकृष्य V. I., P. II., 171, 1.
 नखानि रोमाणि छित्वा V. II., P. I., 242, 1.
 न गजभ्रमकृते V. I., P. I., 442, 13.
 नम्रा वीना क्षुधान्ध V. II., P. II., 262, 4.
 नक्षो मलिनवस्त्रः स्यात् V. I., P. I., 265, 7.
 नमस्तु दग्धवस्त्रः स्यात् V. I., P. I., 265, 8.
 न गोमूत्र-पुटीये तु V. I., P. I., 271, 13.
 नमर्तं न हि कर्तव्यं V. I., P. II., 180, 8.
 न गर्भशोषस्तपारित V. II., P. I., 349, 7.
 न घामजातान्यातोऽपि V. I., P. II., 143, 2.
 न घामानिमूर्तं घेन V. I., P. II., 220, 10.
 न घामानि- V. I., P. I., 443, 1.
 न पर्येत्यरा शावां V. I., P. II., 53, 19.

न च कुर्यात् तृतीयाया V I, P I, 283, 4	न चर्षोपरिसन्ध्य V I, P I, 424, 3
न च क्षुधाऽस्य संसदित् V I, P I, 466, 8	न चाऽलिप्यत शोषेण V II, P I, 414 13
न च जन्तुमयी शय्याम् V I, P I, 443, 10	न चैव नासनभीष्ट V I, P II, 293 16
न चातिच्छिद्रदशना V I, P II, 56, 5	न च वैदयस्य काम स्यात् V I P I 478, 11
न चाऽतिथिं पूजयति V I, P I, 402, 12	न च शौचस्यसम्पत्तौ V II, P II, 217, 4
न चैतदिह देवाना V L, P II, 270, 20	न चाऽभुपात विण्डो वा V II P I, 20 9, 21, 14
न चोत्पात निमित्ताभ्या V I, P II, 189, 16	न चाभुपातयेत् जात V I, P II, 424 1
न च तैलाभ्यक्तक्षिरा V I, P I 443, 13	न च सौख्यमवाप्नोति V II, P II, 268, 8
न च द्विजातयो ब्रूय V I P II, 424, 18	न च सोपानको V I, P I, 226, 2
न चोद्गीक्षेत् भुञ्जानान V I, P II, 424, 2	न चाऽसमारितमना V I P I, 306 4
न चाध्ययनशील स्यात् V I P II, 195, 11	न जातीकुसुमानि V I, P II, 393, 8
न चैनं भुवि शक्नोति V I P I, 448 4	न जपेत् पैतृकं जप्त्वा V I P II, 460 1
न च निर्धुन्यात् केसान् V I P I, 263 8	न जीर्णैश्वायतन V I, P I, 225 3
न चाऽनिसृज्यो गुरुणा V I, P I, 335 14	न जीर्णं मलकदास्ताः V L, P II, 54 11
मन्त्राणि भग्नशयने V L, P I, 442 7	न जीवत्पितृकं कृष्णै V L, P I, 350 17
न चपलः V I P I 443, 3	नगल रत्नकरस्याज्ञ V II, P I, 350 3
न च प्रणिवृत्ता यच्च V II P I, 179, 9	न नतक तन्मात्र V II, P I, 350, 7
न च निज्जासनगता V II, P I, 138 10	नगदिशक्षण सूत V I P II, 184 1
न चम इहमाश्रित्य V I, P II 194 8	नगं शैलुवर्गं चैव V II P I, 334 1
न च मन्त्रोपनीता स्यात् V I, P II, 93, 4	नदन्तिकायाम् V I P II, 306 1

नदेवायतन गच्छेत् V I, P II, 133 9	न भस्माभिज्याहरेत् V I, P II, 30 6
ननुधर्मा V II, P II, 283 20	न पुच्छेद्भोज्यं चरणे V I, P I, 405, 4
नदीषु देवसातेषु V I, P I 270, 1	न पञ्चशकृते V. I, P. I 442 13
न शेष पकृतैरेषु V I, P I 283, 12	न प्रचार गृहे कुर्यात् V II P I. 346, 5
नदीषु बह्मतायासु V I, P I 363 12	न विवृणा तथैवान्ये V I, P II, 441, 14
नदीषु बह्मतीयासु V I P II, 307, 9	न पातुकास्तिथौ वाऽपि V II, P I, 138, 11
नद्वययन्ति विद्वांसो V II, P I, 190, 17	न पादौ न शिरो बलि V I, P I 424 10
नदीसङ्गमे वा V II P I 68, 7	न पादौ न शिरो बलि V I P II 425 19
नदी-समुद्रतीरे वा V I, P II, 304, 13	न वक्ष पावनाकम्य V I P I, 376 7
न देहो भविता तत्र V I, P II, 181, 3	न वक्ष्या यथेत् V I P II, 50, 2
न धान्य V I, P I, 443, 4	नर्त्तौ पुर्वी च पौर्वी च V II, P I, 325 11
न धर्मशास्त्रेण्येषु V I, P I 159 3	न निषज च भुम्जति V I, P I, 426 1
न नखेन न काष्ठेन V I, P II, 406, 9	न परस्परमर्थो ह्यु V I, P II, 315 15
न नम्र V I, P I, 442, 12	न प्रतिगृहीयात् V I, P I, 421 19
न नदीतीरमागाद्य V. I, P I 225 5	न प्रतिगृहीयात् V I, P II, 423 9
न निन्दन प्रसातेन V II, P I, 302, 20	न प्रातर्न प्रातपथ V I, P I, 291 6
न निन्दन योगिन सिद्धान् V I, P. II 133 12	न प्रेक्ष्यवप्राप्ति V I, P I, 282 6
न नारिकेलैर्न च कालकेन V II 1 I, 275, 9	न प्रतिगृहीयात् V I, P I, 125 12
न निद्यान्ते प्रतिभान् V I P I, 154 8	
न पञ्चशकृ प्रत्यनर्त्तौ V I, P II 55 14	
न पञ्चशकृ विषय वद्यात् V. II, I II 11, 1	

- न प्रसारितमादस्तु V. I, P. I, 423, 16.
 न पल्लवितम् V. I., P. II., 382, 9
 न पूर्व श्रुत्वे किञ्चित् V. I, P. II, 52, 10.
 न पूर्वैव विदुहि-स्यात् V. I, P. II, 264, 19
 न पलाशशयने V. I, P. I, 442, 12
 न दुप्येत् तस्य तत् पात्र V. I, P II, 192, 12
 न कालकुष्ठम् V. I, P II, 138, 6
 न कालकुष्ठे न ज्ञेये V. I, P I, 225, 2
 न कालकुष्ठमस्मीयात् V I, P. II, 143, 1.
 न यकात्रितिके पात्रे V I, P. I, 187, 9
 न बीजी भागमर्हति V. II, P I., 44, 14
 न यन्मुद्गिष्यात् V. II, P I, 39, 18
 न प्रह्व कीर्तयिष्याऽपि V. I, P. I., 425, 4
 न द्राक्षण-भुवि यया V I, P. II, 96, 11
 न द्राक्षणस्य स्थितिः V. I., P I, 400, 11.
 न दण्डं साक्षिपतस्यथ V. I. P I., 425, 13
 न भुक्त्वाऽनर्हन्ती यापी V I., P. I., 470, 3
 न भो परवाराभं V. I, P II., 190, 7
 न भोदिव पात्राणां V I., P I, 253, 3
 न भोक्तवार्थं ये विद. V. I, P I, 400, 2.
 न विदं V I. P I, 1, 443
 न भिजां प्रतिपद्येत V. I, P I, 290, 16.
 न भिज्जभाजने चैव V. I., P. I., 425, 2
 न भर्तार द्विष्यात् V. II, P. I, 33, 7.
 न भार्यादशनेऽभीयात् V. I, P. I, 425, 8
 नभस्यकुण्डपक्षे तु V. I, P. II., 322, 8.
 नभस्यमासस्य च कुण्डपक्षे V I., P. II, 311, 3.
 नभस्यमासस्य च कुण्डपक्षे V. I., P. I, 106, 10
 नभस्यस्याऽपरे पक्षे V. I., P. II., 319, 10
 नभस्यस्याऽपरे पक्षे V. I., P. II, 322, 12.
 नभस्यस्यापर पक्षो V. I., P. II, 319, 7.
 न मुखेनोपधमेत् V. I, P II, 50, 3.
 न मुख्या विमुप V. I, P. I, 245, 1
 नमो गोमय श्रीमतीभ्यः V. II., P. I, 249, 4
 न मुण्डयानि कुर्वीत V I, P. II, 392, 17
 नमो नमो V. II., P. II, 174, 14.
 नमो नम वृष्णाय V. II, P. II, 175, 8
 नमो नमचन्द्र-V. II, P. II, 176, 1.
 नमो नमो इयेष्टाय V. II, P. II, 175, 9.
 नमो नमो श्रीमाय V. II, P. II, 175, 12
 नमो नमो नीलपीताय V. II, P. II., 175, 7.

नमो नमो हद्राय V. II, P. II., 175, 3	नमस्कार प्रकुर्वीत V. I, P. I., 327, 10.
नमो नमस्तीक्ष्णाय V. II, P. II., 175, 13	नमस्कुर्यान्महादेवम् V. I, P. I., 372, 11.
नमो नम सख्याय V. II, P. II., 175, 10	नमे स्तेनो जनपदे V. I, P. I., 200, 17.
नमो नम सौम्याय V. II, P. II., 175, 13	न मांसभक्षणे दोषो V. I, P. II., 389, 11.
नमो नम सूर्याय V. II, P. II., 175, 6.	न यक्ष-नागायतने V. I, P. I., 442, 3.
न मूर्धं पथि कुर्वीत V. I, P. I., 225, 1	न याचते द्विजो मूढ V. I, P. II., 422, 19
न मित्रमतिथिं कुर्यात् V. I, P. I., 399, 2.	न यज्ञे गोविधः कार्यः V. I, P. I., 133, 13.
न मन्त्राः कारणं तत्र V. I., P. II., 90, 13; 91, 2	न यतिर्न वनस्थश्च V. I, P. II., 148, 6
नमो ब्रह्मणे इति V. I, P. I., 346, 4	न यज्ञोपवीतं V. I, P. II., 171, 6
नमो ब्रह्मसुनाभ्यश्च V. II, P. I., 249, 5	न यज्ञार्थं धनं शूद्रात् V. I, P. I., 198, 3
न मीमांसयानि दौष्टानि V. II, P. I., 146, 2.	न यावदुपनीयन्ते V. I, P. I., 231, 16
न त्रियेत सम भर्ता V. II, P. I., 56, 7.	नखाणां शतं मत्स्यं V. I, P. II., 366, 16
नमो विवस्वदे ब्रह्मन् V. I, P. I., 364, 5	नरके तेऽन्धतामिहे V. II, P. II., 264, 5.
नमो रद्राय V. II, P. II., 193, 13.	न रक्तमुष्णं चान्य V. I, P. II., 51, 12.
नम स्तुधायै स्वाहायै V. I, P. II., 401, 20	नरकं प्रतिपद्यन्ते V. II, P. II., 210, 2
न स्तेष्टाशुषि V. II., P. II., 142, 4	नखाभ्यै महाघोरे V. II, P. II., 203, 7.
न स्तेष्टभावा क्षिप्तं V. I, P. II., 134, 13	नरके रौरवे घोरे V. I, P. II., 178, 2
नमस्कारेण मन्त्रेण V. I, P. I., 481, 16	नर्षा-वृत्त-नन्दीनाम्नी V. I, P. II., 55, 13
नमस्कृत्वाऽध्ययं क्षिप्तु V. I, P. I., 441, 16.	न रक्षति च दो शराम V. II., P. I., 43, 11.

- नरो गोगमन कृत्वा V II, P I, 340, 19
 नरो गोगमने कुर्यात् V II P I, 340 19
 न राजाज्ञाकारिणा V I, P II, 250, 10
 न राज्ञा प्रातेगृहीयात् V I, P I, 199, 7
 न राज्ञा V I, P II, 256 7
 न राज्ञामपशोषोऽस्ति V I, P II, 257, 8
 नर पापात् प्रमुच्येत V II, P II, 201, 8
 नर्य भस्माऽभिहोषान्ते V I, P I, 318 16
 नरमास श्वमास च V II, P I 371, 1
 नरनरोत्तरभागे तु V I, P II, 129, 15
 नरनरा चादृशतीर V I, P II, 304, 8
 नराऽश्वेधो मद्य च V I, P I, 133 10
 नराऽश्वेद्-वराहश्च V II, P I, 66, 4
 नरकेषु कर्मणैव V II, P II, 242, 12
 नरो ह्येकापरासन V II P I 125 7
 न वक्तारं पुनर्यान्ति V I, P II, 196 2
 न वेग धारयेत् V I, P I, 224 6
 नवाङ्गुल मध्यम स्यात् V I, P I, 267, 3
 न बीजयोद्वा वस्त्रेण V I, P II, 133 10
 न विहात V I P I, 52, 7
 न दग्ध-प्रभोऽपुष्कर V. I, P II, 379, 7
 न दुष्ठा शारिमन्ताना V I, P I, 270, 15
 न विधौ पर उच्यार्थ V I, P II, 298, 11
 नवधा सज्जुर प्रोक्तो V II, P I, 28, 13
 नवोदके वचाह च V I, P I, 137, 3
 न वेद्याऽप्राज्ञेण V I, P. I, 151, 8
 न विदुः भस्मनम V I, P. I, 52 7
 न विद्युदग्धकृते V I, P I, 443 1
 न विद्यन्ते यतस्तेन V I, P. I, 74 7
 न विद्यमाने पूर्वोक्त V. I, P I, 241, 3
 न विद्यया केवलया V I, P I, 184 13
 नशनीतार्थपात्रं च V I, P II, 300, 14
 नयात् यौत मोक्षाने V I, P II, 461, 4
 न विप्र स्वेष्टे तिष्ठन्तु V I, P II 279, 7
 नवन एकपुरा V I, P II 317 18
 नवमैकादशे चैव V I P II, 448 8
 न वाचना नातिदीर्घा V I, P II, 56, 4
 नवमीं नामिमध्य तु V I, P I, 367, 15
 नवम्या गन्धलेप तु V I, P I, 368 7

नवम्या सारिकार्थं स्यात् V I P II 110, 16	न शोचन्ति तु यत्रैता V I, P II, 112 २
नवम्या भानुवारो च V I, P I 253, 7	न शौच वर्षधाराभि V I, P I, 231, २
नवमे वाससा त्याग V I, P II, 294 1	न शण्वन्ति गुरोर्वाक्य V II, P II, 238, 16
नवमिभ दडुत्तरम् V I, P II, 449 3	न शुद्ध द्विजेन V I, P II, 279 12
नवियुक्ता स्वया चैव V I, P II 39, 20	न शुद्रो यजमान वै V I, P II, 280, 2
न व्रतिना V I, P II, 256, 8	न शुद्रराज्ये निवसत V I, P II, 133, 3
न व्रतोपवास V II, P I, 38, 9	न दमशान-V I, P I, 443 2
न व्रतेनोपवासेन V II, P I 37, 3	न दमशुभिरुच्छिष्ट V I P I, 245, 13
न वार्यादि प्रयच्छेत्तु V I, P I, 187, 8	न दमशुभ्यस्तृणवर्षा V I P II, 55 18
न वर्षधाराभि V I, P I, 247, 10	न शयीत समं भर्षा V II, P I, 346, 6
न वै वाचो न चक्षुषि V I P I, 127, 3	नश्यते नाऽत्र सन्नेह V II, P I, 215 5
नव ता निर्मल वाऽपि V II, P I 365 3	नश्यन्ति तामसा भावा V I, P I, 481, 1
नवावरान भोजयेत् V I, P II, 363, 9	नष्टेऽग्नौ विधिवद्व्याम V II, P II, 109, 17
नवभ्रातृ तु दम्पत्यो V I, P II, 469 8	नष्टे जलपवित्रे वा V I, P II, 172, 21
नवभ्रातृानि पश्चाद् V I, P. II 448, 14	नष्टे दण्डकाष्ठे V II, P II, 148, 10
न वाऽभ्युपात विण्ढो वा V I, P II, 226, 10	नष्ट देवलकी दत्तम् V I, P I, 188 5
न विष्ण्वाराधनात् पुण्य V I, P I, 371, 18	नष्टे वृत्ते प्रयजित V I, P II, 91 8
न वेदितधिराभावि V I, P I 424 1	नष्टाया मखलाया V II, P II, 148 12
न वसेत यति घट्सु V I, P II, 184 4	नष्टघोषे व्रतधर्म V I, P I, 295, 17
नव सम विद्या रात्रा V I, P II, 448, 18	न स किञ्चिदुपासीयात् V I, P II, 188, 22
नवसमा राजन्यस्य V II, P I, 98 17	
न वज्रपीडन कुर्यात् V II, P I, 164 14	

- न संक्रामन् च हसन् V. I, P. I, 306, 8.
 नस्तत्सकलमात्रौर्वा V. II, P. I, 261, 4.
 न स तत्सकलमात्रौर्वा V. I, P. I, 405, 19.
 न सविता V. I, P. II, 256, 8.
 न सा देवे न सा विद्महे V. I, P. II, 463, 29.
 न सा देवे न सा विद्महे V. I, P. II, 87, 15.
 न साधयन्ति कार्याणि V. II, P. II, 293, 13.
 न सोपानद्वेष्टितारि V. I, P. I, 329, 7.
 न स पापेन लिप्येत V. I, P. I, 197, 2.
 न साम्प्रदायिक तस्य V. I, P. II, 347, 6.
 न सपर्या नातिद्याता V. I, P. II, 39, 22.
 न स्पृशेद्दामहस्तेन V. I, P. II, 425, 18.
 न स्पृशेद्दामहस्तेन V. I, P. I, 424, 9.
 न साम-यज्ञ-ऋग्वर्ग-V. I, P. I, 83, 9.
 न स्त्रीभिर्न च बालेन V. I, P. II, 435, 12.
 न स्वातन्त्र्येण कर्तव्यं V. II, P. I, 37, 21.
 न स्वपच तथा गर्ते V. I, P. I, 442, 2.
 न स्वयम् V. I, P. I, 477, 12.
 न सप्तत्वेषु गर्तेषु V. I, P. I, 225, 4.
 न सहेत मसस्तेषा V. II, P. II, 222, 3.
 न हि कर्म क्षीयते V. II, P. I, 11, 2.
 न हि तेषामतिक्रम्य V. II, P. I, 211, 15.
 न हत न तपस्मान V. II, P. I, 243, 11.
 न ह्ययमर्न पतितै V. I, P. I, 334, 13.
 न हि मृता शेषभाजो V. I, P. II, 415, 7.
 न हसन् V. I, P. I, 246, 9.
 न हिम्यास्तवेभूतानि V. I, P. I, 69, 2.
 न ह्यस्य विद्यते कर्म V. I, P. II, 30, 1.
 न ह्यन्या निष्कृतिलेपां V. II, P. I, 320, 15.
 न ह्यस्मिन् युज्यते कर्म V. I, P. II, 91, 8.
 नाऽऽकाशे V. I, P. I, 442, 12.
 नाऽऽकाशे सर्वगुण्ये च V. I, P. I, 442, 9.
 नाऽकूरा लभते किञ्चित् V. II, P. II, 247, 6.
 नाऽऽकाशे कामत. छाया V. I, P. II, 133, 16.
 नागाना विप्रिय कुर्वन् V. I, P. II, 226, 1.
 नागाना विप्रिय कुर्वन् V. II, P. I, 21, 2.
 नागिष्टे V. I, P. I, 443, 1.
 नागिन्धितिष्ठत् V. I, P. II, 30, 2.
 नागिस्तस्कार V. I, P. II, 303, 17.
 नागर चाप वै देव V. I, P. II, 303, 17.

नाऽगारे नाऽऽतने नाऽने V I, P II, 163, 8	नाध्यापनाद् याजनाहा V I, P I, 195, 19
नाङ्गुलेभि V I, P I., 246, 7	नाऽधार्मिकैर्बुद्धे चामे V I, P II., 133, 2
नाङ्गुलीभि स्वकान्दन्तान् V I, P I, 252, 15	नान्दीमुखान् विदूषणान् V I, P II 461, 19
नाङ्गुहादाधिका कार्यो V I, P II, 35 19	नान्दीमुखा वितर वितामहा V I, P II, 459 15
नामीर्भुक्त V I, P II, 50 4	नान्दीमुखा वितर प्रीयन्ताम् V I, P II, 459, 14
नामीर्भे भोजनं कुर्यात् V I, P I, 423, 13	नान्दीमुखान् विदूषणविध्यम् V I P II 456, 14
नाऽज्ञातेन समं गच्छेत् V I, P I, 131 4	नान्दीमुखान् विदूषणाहविष्ये V. I, P. II, 459 13.
नास्त्रलिना पिबेत् V I, P I, 248, 1	नान्दीमुखे सम्य वधू V. I, P. II, 403, 16.
नाऽश्विणा नान्यरामा V I, P II, 103, 1	नान्यकारे न सध्यादा V. I, P I, 425 5
नाऽश्वपानान रातोऽस्ति V I, P I, 416, 16	नाभिनिष्ठन सदृन्मुख-V. I, P. II, 131, 14
नाऽश्वपेनाम रातोऽस्ति V I, P I, 417, 2	नान्तरा भोजनं कुर्यात् V I, P. I., 423 2
नाऽश्वरा मिष्टमभीयात् V I, P I, 121, 2	नान्तरातो विना जातु V I, P. I, 2 3, 5
नाद्यात्पूर्वमहात् पूर्वम् V I, P I, 435 11	नाऽश्वय नति सर्वम् V I, P I, 129, 19
नादर्थे वे समीभेत V I, P II, 46 11	नात वातदिके आह V I, P II, 423, 11
नाऽदुर्गा दूषयत कन्या V I, P II, 92 11	नाऽध्यादाऽस्ति वसना V I, P I, 153 21
नाधिकं दद्यात् V I, P I, 426 19	नानिब्रूयताम गहम् V I, P II, 59 29
नाऽधेत्य न वनाय V. I P II, 177, 2.	नानिब्रूयताम गहम् V I, P I, 42, 18
नाऽधेत्य न वनाय V I, P II, 197, 2	नाऽध्यादाऽस्ति वसना V I, P I, 42, 18
नाऽध्यापयति नाऽधीने V II, P I, 218 17	नाऽध्यादाऽस्ति वसना V I, P I, 42, 18
नाध्यापनाद् याजनाहा V II P I 414 8	नाऽध्यादाऽस्ति वसना V I, P I, 42, 18

- नान्यत् पदयोनि जन्तुना V II, F
 II, 162, 12
 नाऽन्यो धर्मोऽस्ति विज्ञेयो V II
 P I, 58, 11
 नान्य प्राणी महाभाग V II, P II,
 209, 2.
 नान्यविद्याऽभिमुक्तश्च V I, P II,
 196, 10
 नान्यो विमुक्तश्च पन्था. V I, P I,
 444 12
 नान्यस्मै कस्मै च न V I, P I,
 77, 12
 नाऽप्योऽस्य न भ्यावे V I, P I,
 158, 16, 318, 11
 न नापीमध्य V I, P I 443, 3
 नाऽपि यो वातरागो V II, P II,
 279, 8
 नाऽनुशासन वासाभ्या V I, P II,
 189, 17
 नाऽनिष्ठा न प्रकृतिता V I, P II,
 102, 10
 नाऽनुष्ठाय अनुष्ठेयत-V I, P II,
 68 17
 नाऽनादितामिर्माऽविज्ञा V I, P I,
 200, 18
 नापि कीर्त्ये न भयाय V I, P I,
 178, 4
 नाऽऽप्यर्थमि च V I, P II,
 50, 3
 नाऽऽप्यपीयमनवधीनाम् V I, P
 II, 282, 8
 नाऽपार्थे विमुदा विविक्त V I, P I,
 177, 12
 नाऽपरीक्षित V I, P I, 146, 14
 नाऽप्रीतिन इत्यन V I, P II
 418, 10
 नाऽप्राप्तिर्न न जल्पश्च V. I, F I,
 306, 2
 नाऽप्राप्तये शुरो विन्वी V I, P. II,
 43, 16
 नाभि-सुषुम्नन्तरोद्भूते V II, P I,
 127, 12
 नाऽभुक्त क्षीयते कर्म V II, P I,
 11, 12
 नाभि च दृश्य सद्रूप V I, P. I,
 238, 9
 नाभिनन्देत मरण V I, P II,
 194 3
 नाभिवाये जलं स्थित्वा V I, P I,
 201, 7
 नाभेऽर्धे नर स्पृष्ट V II, P I,
 187, 14
 नाभेऽर्धे तु दृश्य V II, P I,
 67, 14.
 नाभेऽथ सप्तर्धे V I, P I,
 306, 6
 नाभिरभान्ति ज्ञे शान्ता. V II, P I,
 9, 10
 नाऽनिवाद्यास्तु विप्रण V I P I,
 327, 4
 नाऽनिदास्य स विदुषा V I, P I,
 324, 12
 नाऽनिष्कारावेद्भूत V I, P II,
 100, 12.
 नाभिरोऽस्य पात्राणाः V I, P I,
 250, 10
 नाऽभ्यङ्गनं न च नृभिर्भुजे V I,
 P I, 282, 2
 नाभरधंजि वाग्वत् V I, P II,
 41, 8
 नाभ संध्यं विदुषास्तु V I, P II,
 408 12

नामभारकविप्रो ये V II, P II, 201, 1	नारी स्वर्गेनवामोति V II, P I, 37, 4
नामभारकविप्रस्तु V I, P II, 219, 3	नालिका बालपुष्प च V II, P I, 401, 3
नामधेय दशम्या तु V I, P II, 24, 10	नालिका राज छत्राक V I, P II; 375, 9
नामधेय दशम्या च V I, P II, 25 1	नाऽलोमिका नाऽतिलोमा V I, P II 50, 12
नाम्नो दन्तोदवात् औडान् V I, P II, 243, 11	नालत्वं वा बहुत्व वा V I, P I, 179, 17.
नामान्मुञ्चार्थं विधिना V I, P I, 267, 15	नावामोति गृही लोकात् V I, P I, 216 15
नामावास्याया V I, P II, 100, 16	नावामोति गृही लोकात् V II, P I 404, 7
नायसेवैव पात्रेण V I, P II, 418 11	नावबुद्धयन्ति ये चैव V I, P I, 180 11
नारी एव ननुज्ञाता V II, P I 37, 17	नाऽवमन्यत वै मूढुः V I, P II, 133, 18
नारीणा विक्रयं कृत्वा V II, P II, 132 5	नाऽविशाला न वै भग्ना V I, P. I, 443 9
नारीणा विक्रयं कृत्वा V II, P II, 119, 2	नावश्यं तु युवानोऽस्य V I P II, 326, 15
नार्तवे विवा V I, P II 100, 1	नाऽविस्पष्टमधीधीत V I, P I, 154 7
नार्थराज न मध्यान्ह V I P I, 425 1	नाऽऽवाहनामौत्तरण V I, P I, 388 9
नार्द्रपात्र स्वयेन V I, P I, 442 11	नाऽऽशौचकीर्तित सदि V I P II, 254 4
नार्द्रवशे V I, P I 442 12	नाऽऽशौच नोदक नाशु V I, P II, 224, 15
नाऽऽर्द्रवासा न नमश्च V I, P I, 442, 8	नाऽऽशौच विद्यते पुंश्च V I, P II, 212 19, 260, 1
नाऽऽर्द्रवासा नाऽऽर्द्रशिष्ट V I, P I, 423 17	नाऽऽशौच सूतके प्राक्त V I, P II, 254 8
नारायणचलि क्राया V II P I, 23, 6	नाऽऽशौच सूतक प्रोक्त V I, P II, 215, 4
नारायणीयम् V II, P II, 147, 11	नाऽऽशुद्धिं प्रयथाशौचे V I, P II, 230, 15
नारायणे समुद्दिश्य V I, P II 227, 6	
नार्यमण पुद्ब्यति V II, P I, 448, 13	
नार शौन तथा मास V II, P I, 408, 10	

गाभीयासु ३५६ मर्या V II P I, 369 6	नास्तिक्यादय वाऽऽनस्यान् V I P I, 161, 13
गाऽभीष्टवन्मर्यादेव V I, P I, 121, 13	नास्तिक्यादय वाऽऽनस्यान् V I, P I 141, 10
गात्रयन्त्र्यानु वापानि V II, P I, 223, 7	नास्तिक्यभावादस्तां ह्य V I, P I, 352, 13
गात्रयन्त्र्यानु वापानि V II, P II, 151 16	नास्तिक्यभावादिस्त V II, P II, 220 3
गात्रयन्त्र्यानु वापानि V II, P II, 27, 14	नास्तिक्य द्रव्यतोष च V II, P II, 162, 1
गात्रयन्त्र्यानु वापानि V I P I, 216 7	नास्ति द्रव्यसम सार V I, P I, 167, 18
गात्रानन्दन शहेष्ट V II, P I, 273, 3	नास्ति सार्याखरो धर्मो V I, P I, 129, 3
गात्रिकाष्टक उक्त्यासा V I, P I, 292, 16	गात्रस्य इतो प्रीयते V I P I 250, 6
गाऽनुकककनादिन ह्यान् V I, I II 218 18	गात्रस्य यदस्य लोका ये V I, P I, 161, 3
गात्रिय V II, I II, 125 5	गाऽस्मान्नाम निर्वर्त्य शब्देन V I P II, 102 18
गात्रियो V II P II 125 8	गात्रियस्य V II, P. II ce "
गात्रिक कृष्ट V II, P I, 41, 17	गात्रियतऽनुश्रुतिना V. II, P I, 412, 7
गात्रिक च द्रव्य च V I, P I 220 5	गाऽयानमनकल्प V. I, P II, 20, 5
गात्रिकता V II, P II 140 10	गात्रिकल्प गात्रियताय V. I P II, 131, 3
गात्रिकता गात्रियता V II, P I, 42, 7	गात्रिभाष्यतो विज्ञान V I P II 319 5
गात्रिकतुल्य V II I II 151 6	गात्रिभाष्यस्येतिना V I P II, 341, 14
गात्रिकतुल्यमर्थमर्थमर्थमर्थम् V II, V I 41, 14	गात्रिभाष्यस्येतिना V I P II, 423 6
गात्रिक सत्य दिव्य V I I I, 151 18	गात्रिकस्येतिना V I, I II, 50, 2
गात्रिकानु इति सत्यम् V II I II, 34 10	गात्रिभाष्येतिना V I, I II, 50 14
गात्रिकस्येतिना वाक्या V II, P II, 124 16	
गात्रिकस्य च वाक्यम् V II P I, 51 5	

नाऽधिवर्धय कर्तव्या V I, P II, 212, 18.	नित्य नैमित्तिक काम्यं V. I, P I, 161, 10.
मातिमुहितः V. I., P. I., 420, 13	नित्य नैमित्तिक काम्य V. I., P I, 268, 10
निकेतनं कारविम्बा V. I, P. II, 366, 19.	नित्य नैमित्तिक चैव V. I, P I, 287, 14
निकृतिश्चाप्याविज्ञान V I, P. I, 480, 17.	नित्य-नैमित्तिकानां च V II, P II, 198, 15
निसिप्यामि स्वसोऽप्यु V I, P. I, 312, 11	नित्यो नैमित्तिकश्चैव V I, P I, 94, 6.
निगृहीतश्च यो राज्ञा V. II, P. I, 21, 3	नित्यमुज्जृतपाणि स्यात् V I, P I, 152, 11
निगृहीताश्च ये राज्ञा V I, P II, 226, 2	नित्यमजप्रवस्यापि V I, P II, 256, 20
निग्रहेऽमुग्रहे नाऽपि V. II, P. I, 40, 18	नित्यमभीष्यं केतु V II, P I, 137, 13
निजान् जयति वैलोकान् V I, P I, 490, 12	नित्यमास्य शुचि स्त्रीणां V. II, P. I, 191, 7.
नित्यक्रिया विगृणा च V I, P. II, 441, 13	नित्य योगपरो विद्वान् V I. P II, 342, 16
नित्यं क्रियार्थं स्नायीत V I, P. I, 285, 2	नित्य यादृष्टिक चैव V I., P I, 279, 15
नित्योऽपिऽष्ट सूतकश्च V II, P II, 235, 16	नित्य शुद्ध कारुहस्त V II, P I, 190, 12
नित्ये जपे च काश्ये च V I, P. I, 158, 19	नित्यभाज्ये स्वजेदेतान् V I, P I, 388, 15
नित्य तावदप्रवक्ष्यामि V I, P. I, 388, 5.	नित्यभाज्यं तदुद्दिष्ट V. I, P I, 387, 17
नित्य तस्मिन् समाश्रित V I, P I, 463, 15	नित्यभाज्येऽर्थ-गन्धाद्यैः V I, P I, 388, 11
नित्य निर्यानि कुर्वीत V I, P. I, 169, 4	नित्येषु शुद्धे प्राधान्यात् V. I, P I, 63, 5
नित्य नैमित्तिक काम्य V II, P. II, 177, 8	नित्य सकीर्येते नाम्ना V I., P I, 95, 2
नित्य नैमित्तिक काम्य V. I, P. II, 299, 15	निद्रालु कूरुलुब्धो V II, P II, 215, 1.
नित्य नैमित्तिक काम्य V. I, P. I, 261, 1	निद्रा तन्द्रा V I, P I, 42 10.
	निधायामिमुपयासा V II, P I 156, 9

- निष्ठात सर्वव्याप्य V. I, P II, 341, 10
 निषिद्धमन्त्र V II, P II, 114, 13
 निषिद्धार्थं तु यो मुक्ते V. II, P II, 252 10
 निविशुद्धमुभागेन V. II, P. II, 210, 1
 निष्पीडयति या विप्र V I, P I, 203 1
 निष्पीड्य हनानवन्तं वै V I, P I, 320 1.
 निष्ठायाश्चाय साधना V I P II, 374 10
 निष्ठायास्तु विवेकेण V I, P II, 374 4
 निष्कले तु भविष्यति V II, P I, 37, 13
 नि गृह्याता V. II, P II 174 4
 [तः तद्विषये वारिष्ठानि V II, P I, 167, 8
 निष्पीडयमानपामानं V. II, P I, 119, 6
 निगृहीतं यद्वैदिकं तद्वैदिकं V I, P II, 160 12
 निगमनं वन्द्यो वशिष्ठ V. I, P II, 70 3
 नि आचम्य शान्तमनसः V I, P I, 432 2
 निरुद्धं शक्तिं दीयतां V II, P I 93 19
 नीलपुत्रा महाकथा V I, P. I, 47, 6
 नीलं च आचम्य नीलं V II, I II 205 12
 नीलान्यपि सधोनि V I, P II, 376, 15
 नीलीशक्तः यथा भिन्द्याद् V II, P II, 145, 8
 नीलपदैते V I, P II, 315, 15
 नीलीमये तु गच्छतां V II, P II, 145, 6
 नीलीस्तेन वस्त्रेण V II, P II, 145, 11
 नीलीरक्तं यथा वस्त्रं V II, P II, 144, 10
 नीलकण्ठं सधैरेन्द्र V II, P II, 150, 10
 नीलिं विस्मय V I, P I 241, 7
 नृप पापानि पशोनि V I, P I, 255 3
 नृणां आदि मया दीता V I, P II, 320, 11
 नृपुर्गे गिरिपुर्गे च V I, P I, 464, 6
 नृपस्य राज्ञ रजक V II, P I, 391, 5
 नृपस्य राज्ञ रजक V I, P II, 394, 10
 नृपाणां वरमा धर्मं V I P. I, 452 10
 नृपतिं शासकः मोक्ष V II, P. II, 210, 12
 नृपस्य नृपदेवस्य V II, I II, 145 3
 नैकपापीनमिति V I, P I, 329, 8
 नैकः एवैव शक्तिः V I, P. II 123 11
 नैकपापी विना कारकं V I, I, II, 116 13

नैक वस्त्रो ह्यन्मध्यो V I P I 424 2	नैमित्तिक सभाख्यात V II P I 7, 1
नैकवस्त्र प्रवर्तत V I P I 265 11	नैर्कृत वा V II P II 126 11
नैक आश्रय कुर्यात् V I P II 469 1	नैर्कर्त्ता दिशमातिष्ठेत् V II P I 313 4 314 14
नैकहस्तेन च जल V I, P I 426, 2	नैर्कृत्यानिषुविक्षेपम् V I, P I 224 13
नैतन्मम मत यस्मान् V I P II 97, 15	नैव केनच नाऽऽप्य V I P I 203 21
नैतन्मम मत यस्मात् V II P II 42 8	नैव गच्छति कर्तार V II P I, 214 12
नैताभ्या सदृशी मन्त्रो V I P I 372 2	नैव गच्छति कर्तार V II P I 214 17
नैतरपाम V I P II 261 3	नैवानिशीतो नास्युष्ण V I P I 456 16
नैत्ररोगी भवेत् प्रक्षय V II P II 272 1	नैवाद्दीप्त पापेय V I P II 190 8
नैत्ररोगो भवेत्तस्य V II P II, 248 14	नैवेद्य तु त्रयोदश V I P I 368 9
नैतयोरन्तर किञ्चित् V I P I 201 6	नैव नन्नादि यज्यं स्यात् V I P II 302 13
नैत्यके नान्तर्यनध्याया V I P I 348 12	नैवान्ये प्राणिन केचित् V II P II 208 14
नैतैरपूतैर्विधिवत् V I, P II 81 16	नैव पीत्रेण कतव्य V I P II 462 17
नैन किञ्चिद्वामोति V I P II 81 9	नैवशिकानि च ततः V I P I 468 19
नैवं स्वय तत्रभीयात् V I P I 403 15	नैव इमशानोपवन V I P II 102 8
नैमत्तिक काल कामौ V I P II 403 18	नैवद्विष्ट क्रूरिरक्तव्यम् V I P II 177 7
नैमित्तिक तु कृतय V I P II 40 11	नैवाप्तो भोजयच्छास्त्रे V I P II 424 12
नैमित्तिक र्भञ्जात V II P I 7, 8	नैष्ठिकाना वनस्थाना V II P I 205 "
नैमित्तिकानि कायाणि V I I II 40, 6	नैष्ठिकाना वनस्थाना V I P II 204 3
नैमित्तिकाना सख्या V II P II 105 18	नैष्ठिकाना वनस्थाना V I I II 254 7

- निन्दको द्विज-देवाना V II, P II, 221, 18
 निन्दितेभ्यो धनादान V. II, P II, 137, 14
 निन्दितेभ्यो धनादान V. II, P I, 17, 9
 निन्देहि लक्ष्मैर्युक्ता V II, P. I, 4, 14
 निन्द्यैव लोके भवति V. II., P. I, 36, 8.
 निनीयु कृतमुत्कर्षम् V. I, P. II, 74, 9.
 निनीयु इण्ड शिष्यादि V. I, P II, 160, 4
 निपातयति यो गा वै V. II, P I., 262, 2
 निपाते सहस्रम् V II, P I, 456 10
 निपात्य सञ्चरेत्तत्रै V II, P I, 257, 17
 निबद्धधित्त-कण्टारु V I, P I, 234 12
 निमज्जातश्च मर्यादाश्च V. I, P II, 337, 8
 निमन्त्रणीया श्राद्धेषु V. I, P II, 319, 17
 निमन्त्रितेषु विधेषु V. I, P II, 257, 2
 निमिन्नध्वेषु सर्वेषु V. I., P I, 240 3
 निमग्नितस्य विप्रस्य V I, P. II 257, 4
 निमिन्नान्तरतः V I, P II, 331, 17
 निमन्त्रयन्ति ध्येयान् V I P. II, 360, 13
 निम्नापेक्षाप्यविज्ञानात् V II., P. II, 147, 15
 नियक्तो मुप्यति V I, P II, 342, 10
 नियोगादुपवासेन V. II, P I 426, 5
 नियमा गुरुशुश्रूषा V. II, P I., 116, 6
 नियमा गुरुशुश्रूषा V II P II, 169, 11.
 नियमाचारस्तत्ताना V II, P II., 210, 9.
 नियमानिक्कवे तस्य V II, P I., 35, 4
 नियमेष्वप्रमत्तन्तु V I, P II, 182, 9
 नियम्य प्रयतो वानम् V I, P II, 42 2
 निष्काङ्किते मन्त्रे V I, P I, 300, 7
 निरङ्गुट गृहिष्या तु V I, P II, 403, 1
 निशुणः सहसा क्रोधात् V. II., P II 61, 11
 निराचारस्य विप्रस्य V II, P I, 446, 10
 निर्णोद सर्वपापात् V. II, P II 193, 4
 निरोधनेन बन्धेन V. I, P. I, 455 14
 निर्दिष्ट ज्ञातिमरण V I, P II, 235, 17.
 निरापे सुहृद मायी V II, P. II, 222 2
 निर्दिष्टकलभाक्ता हि V I., P. I, 452, 11
 निर्दिष्टप्यति मत्तानम् V I P II, 196, 17
 निरुद्धाद्यकम् स्वयं V. II, P II, 270, 14

निष्ठाशरणो भागो V II, P. II, 276, 15	निवेद्येत् प्रयत्नेन V I, P I, 467, 14
निर्भया प्रतिपद्यन्ते V. I, P I, 474 18	निवारयति पापारक्षा V I, P I, 179 7
निराभिष सङ्गुह्यत्वा V I, P II, 360, 9	निवर्तितानि कर्माणि V. I, P I 137, 10
निराशा पितरो यान्ति V I. P I 363 8	निवेद्य गुरवे V I, P II, 43, 1
निराशाः पितरस्तपसा V I, P II, 435, 9	निवेद्य गुरवेऽग्नीवाह V I, P II 42 15,
निर्बन्धु पुरोडासा V II, P II 151 15	निवेद्यैवाऽपराधेन V I, P II, 466, 20
निर्वप्य विष्णोर्वाग्नी V I, P II, 376 6	निवारयामासि मते V I, P II, 252, 11
निवात यावद्विदं V II P II 12 14	निश्चयार्थं विमुञ्चाना V I, P I, 138, 8
निर्वर्त्य वृद्धिर्नन्धं V I, P II, 174, 18	निश्चल स्थानभूतश्च V I, P II 163 6
निर्वासायि यो विमं V I, P I, 403, 6	नि सार्धं वैशमारण्याय V I, P. I, 41, 2
निर्वर्त्तकास्तुनं भाण्डम् V II, P I, 171 11	नि शस्य प्रतिगच्छन्ति V I, P. II, 324 2
निरस्य तु पुमान् शुक्रम V I, P II, 211 21	निष्काल सोमे च V I P II, 301, 6, 404, 1
निरस्य तु मती मताम् V I, P II, 278 5	निष्कृति व्यवहारार्थं V II, P I, 232, 17
निर्वैवा निर्वप्यकासा V II, P. II, 271, 14	निष्कृतीनि कर्माणि V II, P I, 310 1
निर्वीर्य मनुष्याणां V I, P. I, 331 7	निष्कृतीनि कर्मानि V I, P I, 331, 1
निष्कृतिनिर्वाहं V II P II, 271 13	निष्कृतिद्वयानाम्नाः V. I, P II, 12, 6
निवेद्यैव यावन्मात V I, P. I, 372, 1.	निष्कालयो V II, P II, 87, 24
	निष्कालयो वृथा-वन्तो V II, P. I, 213 20
	निष्काम्ना क्षीरवादिभ्य V. II, P II., 243 16

- नैष्ठिकी ब्रह्मवासीतु V. I, P. II, 48, 3
 नोच्छिष्टा माह्वेशस्य V. I, P I 424, 13
 नोच्छिष्टा घृतमादद्यात् V I, P I, 425, 3
 नोच्छिष्ट तत्पवित्र तु V I, P I, 248, 14
 नोच्छिष्टो न शिवा कुर्यात् V I, P. I, 443, 15
 नोत्तरद्वन्द्वपद्वय V I, P I, 240, 8
 नात्तरापरा- V I, P I, 442, 11
 नात्तरीयमथ कुर्यात् V I, P. I, 263, 4
 नीत्वात्क प्रजानामी V. II, P I 44, 17.
 नीदकेन न वा वाचा V I, P. II, 92, 20
 नीदकुम्भहस्तो V I, P I, 329, 10
 नीदकेषु न पात्रेषु V I, P I, 352, 18
 नीदुरेय तत प्राज्ञो V I, P II 38, 12
 नीद्वहेत् कपिला कन्या V I, P. II, 55, 12
 नीपाकर्म नरा कुर्यात् V II, P II, 129, 9
 नीपतिष्ठति ततोय V. I, P I, 202, 19
 नीपतिष्ठति तद्वारि V I, P I, 338 4
 नीपतिष्ठति तत्सर्वम् V II, P I, 22 14
 नीपतिष्ठति तत्सर्वम् V I, P II 224 14
 नापतिष्ठन्ति ये मज्जया V I P I, 301, 16
 नीपमच्छेत्त मात V I, P II 67 18
 नीपरुन्ध्याद्रजस्वलात् V I, P. II, 78, 9
 नीपरुद्धः V I, P I, 224, 6.
 न्यूनाधिक न कर्तव्य V. I, P I, 233 1
 न्यायको यस्तु मिथ्यागी V. I, P. II, 189, 2
 न्याय्य प्रतीक्षितं भाता V I, P II, 355, 17
 न्यास इति ब्रह्मा V I, P II, 176, 7
 न्यासेन तु भवेत्सोऽपि V I, P I, 368 1.
 न्यासापहारी V II, P II, 258, 6
 न्यासापहर्ता नरकात् V II, P II, 255, 16
 न्यासापहर्ता भिन्नधुक् V II, P II, 222, 1
 न्यस्तमल V I, P I, 419, 14
 न्युप्य पिण्डान् पिबेद्यस्तु V I, P II, 432, 2
 न्यस्तपवित्र तु भुञ्जीत V I, P I, 417, 6
- ५
- पङ्क्तिवेदी इत्याचारी V II, P I, 449, 20.
 पशुं च तया होय V II P II, 260, 15
 पञ्च पार्श्वीनाथ V II, P II, 232, 13
 पङ्कजन्धीचधिर कुडी V II, P II, 245, 1
 पङ्कजन्ध पधिरा मूका V I, P I, 189, 6
 पञ्चकोश गयावेज V I, P II, 307, 16

- पञ्चगुञ्जात्मको मायो V II, P I,
 27, 7
 पञ्चामिर्भूतयो वा स्यात् V I, P II,
 144, 10
 पञ्चामिरप्यधीयानो V I, P II,
 341, 8
 पञ्च भासात् महाभौत V I, P I,
 427, 16
 पञ्चगव्य च तस्योक्त V II, P II,
 82, 3
 पञ्चगव्य न्यसेत्तत्र V II, P II,
 154, 5
 पञ्चगव्य विज्ञेद् गोमो V II, P I,
 242 20
 पञ्चगव्य विज्ञेत् प्रातः V II P I,
 439, 7
 पञ्चगव्याशनो नित्य V II, P I,
 253, 14
 पञ्चचूडा अङ्गिरस V I, P II,
 29, 1
 पञ्च चाभ्यधिके कृत्वा V II, P II,
 30 19
 पञ्च तस्य प्रणश्यन्ति V II, P I,
 378 4
 पञ्च च तस्य जानीयात् V I, P II,
 325 6
 पञ्चैतान् विस्तरो हन्ति V I, P II,
 364, 2
 पञ्चदशमासं पीर्णमास्यादि V II, P I,
 300, 10
 पञ्चदशे पुष्टि V I, P II, 318 3
 पञ्चदशाह वैश्यस्य V I, P II,
 209, 20
 पञ्चदश्या चतुर्दश्याम् V I, P I,
 158, 1
 पञ्चदश्या चतुर्दश्याम् V I, P I,
 282, 1
 पञ्चदश्या च धर्मिष्ठ V I, P II
 111, 4
 पञ्चदशरात्रेण V. I, P II,
 205, 1
 पञ्चधा च चतुर्धा च V. II, P I,
 43 1
 पञ्चधा विप्रतिपत्ति V I, P II,
 97, 1
 पञ्चधा संहृत कायो V I, P II,
 292 7
 पञ्चनखविष्णुवाशने V II I I,
 392, 5
 पञ्चाना तु चयो धर्मो V I P II,
 87, 7
 पञ्चाना महतामिवा VI, P I, 323 17
 पञ्च पञ्चनखा भक्ष्या V I P II,
 349, 3
 पञ्च विण्डान् सप्तद्वय V I, P I,
 270, 4
 पञ्चाऽपाने दशैकस्मिन् V I P I,
 229 11
 पञ्चाऽपाने दश योज्या V I I I,
 229 6
 पञ्चभि स्नापयित्वा तु V II P I,
 170, 9
 पञ्चम च तथा भाग V I, P I,
 378, 2
 पञ्चमे व्यापयने V I, P I,
 470 8
 पञ्चमास्तमनाहूय V I, P II,
 60 9, 61, 5
 पञ्चम पुनात् V I, I II,
 317, 15
 पञ्चमीमन्निष्ठ V I, P II
 32 4
 पञ्चमी माहुराशु V I, I II,
 61, 1.
 पञ्चमी माहुर V I, P II, 11 12
 पञ्चम्यारन्तरे इष्टान् V I, P II,
 323, 10

पशुध्याऽऽयमने इत्यान् \ I, P I, 308, 5	पशुध्यामपय मेन V. II, P. II. 112 21.
पशुर्वा वामजानौ तु \ I, P. I, 367, 13	पशुमारस्तु गृहीत्यान् V. I, P. II. 195 9
पशुमे रामने नैव V. I, P. II, 61, 8	पशुमार्या हि प्रीयसी V. I, P. I. 456, 15
पशुयज्ञान कुर्वीत V. I, P. II, 210, 10	पशुमे गने व्याप्यधीयात् V. I, P. II. 143 11
पशुयज्ञविधान अ V. I P II, 211, 7	पति गन्धीयति-V. II, P. II. 112, 12
पशुयज्ञास्तु या मोहात् V. I, P. I, 413 14	पति गन्धीयसीता अ V. II, P. II. 111, 5
पशुर्दो नाजन कुर्यात् V I, P I, 415, 11	पतिजग्ध गयप्रातम् V. II, P I. 197, 8
पशुरार्थं तु नाऽधीयात् \ II, P I 323, 4	पतिना V II, P. II. 133 4
पशुगत्र निराहारा \ II, P I, 68 12	पतिना पौपको यश्च \ I, P II. 11, 7.
पशुगत्र निराहारा \ II, P I, 164 6	पतिनाः प्रेतकृतेन \ II P I. 21, 11
पशुरार्थं विवेत् पीत्या \ II, P I, 414 2	पतिष्यराविष्टे V. I, P. II 201 5
पशुद्रा भाजन कुर्यात् V I, P I, 417, 1	पशुर्वा अ रथौ पश्यान् \ I, P I, 252 11
पशु वा एत महायज्ञा \ I, P I 11, 11	पति इष्टु युग ध्यात् \ II, P II, 270 15
पशुसुता गृहस्थस्य \ I P I, 380, 2	पशान्तरेऽपि कन्यास्ये \ I, P II 321, 9
पशुस्वनेषु चाऽऽयामेत् V I, P I 240 11	पशत्रयऽतिवृष्ट्युं स्यान् \ II P I 424 9.
पशुस्वापस्तु नारीणा \ I P II, 91, 9	पश पशौ रामधीयात् \ I, P II 145 4
पशुहि तु चरेत्कृष्ट्य V II, P I 29, 8	पश्यात्तमयो राजह V I P I 355 14
पण्डितस्यापि शूद्रस्य V II, P I, 328, 14	पशोमानथा कृत्वा \ I, P I 310 5
पन्थानश्च विमुञ्चयन्ति \ II, P I 187, 6	पतिप्री तु विवेदेन \ II P I 303 10
	पतिद्वयश्च सुवासिन्य \ I, P II 75 4

पण्यपु चैव सर्वेषु \ I, P II, 263 4	पतिनसावित्रीक V II, P II, 121, 2
पण्ड लेपन चैव V. II, P II 262 18	पतितमन्त्रक्षणादेव V. I, P I, 403 7
पतित V II P II, 138, 20	पत्नी पुत्रस्तया पौत्री V I P II, 468, 7
पतितचण्डाल V I P I 277, 9	पत्नीबहुरूपे V. II, P II, 237, 3
पतिनामिधितामिध \ I P II, 286 16	पत्नी द्योक्त्वं द्योदधमन्ते \ I, P II, 170, 3
पतिनामेधितामेध V II, P I, 133 1	पत्नी श्रौतिय याज्याध \ I, P I, 383 13
पतिनीरूपस पतिनी भवति \ II, P I, 29 3	पत्न्या पुत्रस्य तत्पुत्र \ I, P II, 467, 5
पतिना तु द्विजो गत्वा \ II, P I 328 13	पत्न्यै मज्जार्थी क्यालु \ I P II, 432, 4
पतिना ऽन्त्यस्त्रियो गत्वा \ II, P I 307, 15	पत्न्यभावे तु सोडा \ I, P II, 462 1
पतिनाना न दाह स्यात् \ I, P II, 226 9	पतिमर्या त्रिया लाक \ II P I, 37, 13
पतिनाना न दाह स्यात् \ II, P I, 20 8, 21, 13	पत्न्या नैकन कर्तव्य \ I P II, 456 17
पतिना पट्टममा वा \ II, I I, 246, 8	पत्न्यन्तपुराणिनामिध \ I, P I, 470, 16
पतिना पट्टममा च \ II, P I, 248 1	पत्न्यै बहुरूपे सत्य \ I, P I, 470 11
पत्न्यन्तमानती विमी \ II, P. I, 117 15	पत्न्यापकः \ II P II, 37 12
पत्न्यन्ते पत्नीरस्य \ I P II 113 9	पत्न्या ऽपार्थक्येव V II, P I, 424 18
पतिना ऽपेक्षीना \ II, P I 8 8	पत्न्यन्तान्तापना द्याध \ I, P I, 245 10
पतिने द्याधविद्या तु \ II, P II 200 1	पत्न्या न द्याधे स्यात् V I, P I, 145 9
पतिने द्युपिन कुर \ II, P I 153 19	पतिना धर्मरत्नी \ I, P II, 470 11
पतिनाम्न द्योदीना \ II, P I 20 8	पतिनीक न ना स्यात् \ II, I I, 30, 12
पतिनाम्न नरेन्द्रियः \ II, P II, 145, 3	

पत्रपुत्रक वा V I P II, 405 14	पयो वधि च मयं च V I P I 481 16
पत्र पुत्रं कलं वाऽपि V I P II 37, 6	पयो वधि विकारादि V II P I, 141 15
पत्रमिह पत्रकृच्छ्र V II, P II, 181 1	पय विवेष्टुर्हृषते V I P II, 144 11
पत्रशाक शिली हत्वा V II P II 255 1	पय विवेत् त्रिरात्रेण V II P I 412, 18
पतिं हित्वाऽभरुण स्वन् V II P I, 36, 7	पय विवेष्टिरात्र वा V II P I 88 2
पताति नागबहुला V I, P I, 45 1'	पय पायता ऽपुत्राणा V II P II 117 13
पदातीना क्षमा भूति V I P I 407 8	पयोभक्षण V II P II 208 20
पदा तु यस्याड्यति V II P II 24 15	पयाती पद्मगव्यानी V II P I 253 3
पदानिबहुला सेना V I, P I 407, 9	पयसा वाऽपि मासेन V II P II 106 13
पद्मलोभा V II P II 157 4	पराकण निगुह्नि स्यान् V II P I 106 19 300 4
पद्मायकैश्च रुद्राक्षै V I, P I 306 18	पराक सप्तकृच्छ्र च V II P II 200 1
पद्माभैर्दण्डालन तु V I, P I 309 8	पराक-सप्तकृच्छ्रजाणा V II P II 109 17
पद्माधुस्वर-वित्त्वाना V II P I 317 17	पराक नत्र कुर्वीत V II P II 119 1
पद्मन चैव ध्युहेन V I P I 408 13	पराकृता परा यस्मान् V I P I 74 4
पद्मानि आधसुत्र च V I P II 158 9	पराकचयस्युक्तम् V II P II 129, 10
पद्म वित्त्वा ओं धनूर V I P II 33 14	पराका नाम कृच्छ्रीऽथ V II P I, 37 5
पद्मस्य मुकुताकारं V I P I 268 12	पराकमय वा कुट्टु V II P II 106 7
पयो धृत वाऽऽमरणात् V II P II 63 9	पराकीर्तिपानपु V I, P I 20 3
पयो वधि पुनै कृत्यान् V I P I 321 16	पराकल्पधर्मासे स्यान् V I P I, 29 6

परिशील V II P II ०३७ ७	परित्यक्ता ऽऽचरेत् पाप V II
परिभित्ता म्रियश्चैन V I P I	P I ०५ २
४७१ ११	परित्यागस्तपो दानम् V II, P I
परीक्षा दृक्ता सर्वा V I P I	४ ८ १४
४४९ ६	परित्यजेदर्थं कामौ V I P I
परिक्रिय धर्मविबुध्या V II P I	०२० ९
१३१ २०	परित्यज्गचैना विभूयात् V II
परिक्रमो ब्राह्मणस्य V I P II	P I ३३७ १०
९८ १६	परित्याज्याः स्वीया भावा V I
परित्युनयु च स्नानात् V I I I	P I १०९ १
२४३ ११	परित्यजति त ये मोहान् V I P II
पर चैव लघु मन्वेन V II P II	१६० ७
१८७ १३	परित्यह वायुभय V II P II,
परिचारका एकादश्याम् V I P II	१७० १२
३१७ २	परपाकनित्यस्य V II P I
परिचर्यात्मकं कर्म V I I I	४४ ७
८६ ८	परापनापन V II P II २१३ १
परिचार्यु यज्ञत V I P I	परपत्नी तु या स्त्री स्यात् V I
१८९ ४	P I ३२५ १०
परजयवर्षणादुप V II P I	परापदिष्टानेन V II I II,
१०४ १०	०१० ०
पराजयश्च सङ्गमे V I P I	पापूलकलखाद्य V I P II,
४६० ३	२०१ १३
परार्द्धिम्बर-राजीव V II P II	पर परमहसस्तु V I P II १०४
१६० -	०
पणमूल भवेत् द्याधि V I I I	परपुत्रापति स्तेन V I I II
४३४ १६	३४९ ४
परिणीय सगोत्रा तु V I P II	परपुत्रास्तु भार्यास्तु V I P II,
७२ १३	१९ १९
परार्णी V I P II १४४ ५	परपुत्रास्तु भार्यास्तु V I I II
परतो दधराभावेत् V I I II	०५० १
४५० २	परपुत्रास्तु च स्त्रीस्तु V I I II
परत् परतो ऽनुद्धि V I P II	०५० ५
०६० २१	परपरास्तु तु V II I II,
परिता यज्ञने निर्य V I, P II	००० १०
००१ १४	परपुत्रि परान्ता च V II P II
परितुष्टेन भावेन V I P I	०६९ -
१०० १०	परिभाकरं दारं V I P I
	१६० ४

- परिबोधात् परिच्छेदात् V I, P II, 201, 12.
- परिभूतानध द्यव्या V I, P II, 112, 13
- परिभूतानध द्यव्या V. II, P I, 354, 11.
- परमेकाहमा वपात् V I, P II, 234, 5.
- परमेकाहमा वपात् V I, P II, 232, 20
- पर मातुर्निजाया दह V I, P I, 14, 20
- परमर्तौ जैमिनि V I, P I, 56, 9.
- परमहसा न वण्डवता V I, P II, 200, 10
- पर्येत् पृथिवीं नित्य V I, P II, 178, 16
- पर्याप्तभोवा धर्मिदाः V. I P II, 87, 2
- परियदा याजक V II, P I, 49, 3
- पर्युषितभोजी V II, P II, 258, 4
- पर्यस्तर्धोनास्तीयं V I, P II, 415, 16
- परु लक्षविना V II, P II 247 2
- परिवायी शाता V II, P I, 49, 2
- परवारागामी V II, P II, 269, 18.
- परवारात् न मण्डलं V I, P II, 102, 13
- परवारात् न मण्डलं V I, P II, 102, 13
- परवारात् हरन्तश्च V. II., P. I, 21, 4
- परवारात् हरन्तश्च V. I, P II, 226, 3
- परवारेपसेवा च V. II, P. II., 212, 8
- परवाराभिगामी च V. II, P II, 271, 12.
- परवाराभिगमने V II, P. II, 265, 7
- परवाराभिगमनम् V II, P. II., 99, 17
- परवाराभिगो मोहात् V I, P II, 357, 5.
- परवाराभिगौ तु V. II, P II, 266, 9
- परवाररता केचित् V. II, P II, 219, 12
- परवाररति पुसाम् V I, P. II, 102, 14
- परवाररतश्चैव V II, P II, 220, 11
- परवाररु न चापि V II, P II, 272, 7
- परद्रव्याप्यभिधायन् V II, P II, 221, 2
- परद्रव्याप्यभिधायन् V II, P. II, 214, 5
- परद्रव्यापहारी च V II, P II, 261, 14
- परद्रव्यापहारी V. II, P II, 239, 2
- परद्रव्येस्वभिधानं V II, P. II, 212, 3
- परानिरता V II, P. II., 247, 3
- परतथकाय V I, P I, 369, 17
- परिश्रिते द्युयौ देवौ V. I, P II, 378, 16
- पर्याप्ततानि सञ्ज्ञे V. I, P II., 102, 2

परिषद्द्वयिके कुरु V I, P II, 128, 3	पारिवर्ण प्रधास्त हि V I, P II, 417, 14
परिषद्द्वयिके कुरु V. I, P II, 128, 7	परिवेषयेत्तु श्रयन V I, P II, 419, 12
परिवर्त्तिता V II, P II, 100 1	परेषा चेतसः क्लेश V II, P II, 239, 14
परिवर्त्तिता चानुजेन V II, P I, 16 4	परिवर्त्तन तेषां स्यात् V II, P I, 209, 16
परिवर्त्ता तथा लोके V II, P II, 34, 7	परिवर्त्तस्पर्शश्चैव V II, P I, 236, 13
परिवर्त्ति परीवेष्ट V II, P I, 50, 17	पर्यत् सचिन्त्य तत् सर्व V II, P I, 236, 15
परिवर्त्ति परीवेत्ता V I, P II 359, 9	पर्युपापचित्तेशु V I, P I, 74 8
परिवर्त्ति परिवेत्ता च V II, P I, 49 20	पर्युपा कार्यते वत्तु V II, P I, 3, 10
परिवर्त्ति परिवेत्ता च V II, P I, 49, 17.	पर्युपा हृदि तत् सर्व V II P I, 235, 20
परिवेत्ता स दिक्षेय V I, P II, 354 6	परिपद्या ब्राह्मणानां V II, P I 231, 5
परिवर्त्तिष्यथ V II, P I, 49, 2	पर्युपा या ब्राह्मणानां च V II, P II, 67, 11
परिवर्त्तिविनाशाय V II, P II, 239, 10	पर्युपा या ब्राह्मणानां तु V II P II, 74, 3
पर्युपा नदीतीरे V I, P I 266 4	पर्युपा रसनाच्छेदी V II, P II, 248 15
पर्यालोकनकारी तु V II, P II 227, 13	परिप्लुते शुचौ देशे V I, P II, 302 4
पर्युपातिकुञ्जेषु V I, P II, 305, 4	परस्परादिनो मस्त्रया V II, P II, 268 12
पर्युपायनी V II P II, 269 17	परस्पराभावयन्त V I, P I, 150, 13
परिवेष्टन V II, P II, 100 1	परस्य कामदेवस्य V I, P I, 74 6
परिवेष्टनी कन्या V II, P I, 49 2	परस्य योषित इत्या V II, P II, 223, 5
परिवर्त्तनका अपि V I, P II 189, 15	परास्य शक्ति V I, P I, 104, 10
पर्यवर्जं ब्रजश्चैना V I, P II 99, 2	परस्त्रियन भावेत V. I P II, 133, 8
परिविधान कृष्ण V II, P I, 50, 6	

- परस्वदेव्या दानम् V. I., P. I., 188, 16.
 परस्वहरणं V. II., P. II., 99, 16.
 परिहृत्य ततो भूयो V. II., P. II., 244, 12.
 परहंसस्त्रिदण्डं च V. I., P. II., 164, 9.
 पलाण्डु गृञ्जनं यैव V. II., P. I., 400, 13.
 पलाण्डोर्वैत आतयः V. II., P. I., 401, 16.
 पलाण्डुं विद्वराहं च V. II., P. I., 402, 18.
 पलाण्डुं श्वेनहृन्ताकं V. II., P. I., 403, 12.
 पदद्वयं तु प्रगृह्यते V. II., P. I., 141, 9.
 पत्न्यसौ प-भृग-व्याघ्र- V. II., P. I., 281, 9.
 पलाश-रुद्रिग-धरण्याः V. II., P. I., 192, 10.
 पलाश-पद्मपत्रेषु V. I., P. I., 416, 9.
 पलेः षोडशनिर्गुणं V. I., P. I., 194, 1.
 पले सुवर्गोऽथत्यारः V. II., P. I., 27, 3.
 पक्षिर्ह रक्षिते कर्णे V. I., P. I., 292, 9.
 पक्षिर्ह पुण्डरीकदेवम् V. II., P. I., 414, 7.
 पक्षिर्हृत्पाविमुह्यन्ति V. II., P. II., 115, 15.
 पक्षिर्हृत् इति मन्त्रेण V. I., P. II., 406, 3.
 पक्षिर्हृत्पाविः कृत्वा तु V. I., P. I., 346, 14.
 पक्षिर्हृत्पावः नरे V. I., P. II., 400, 12.
 पवित्रपाणिर्दण्डी च V. II., P. II., 60, 6.
 पश्चात् कार्यानुसारेण V. II., P. I., 211, 14.
 पश्चात्तन्त्रोपदेशीर्यम् V. I., P. I., 227, 5.
 पश्चात्तु वारिणा प्रोक्ष्य V. II., P. I., 184, 14.
 पश्चात्तापो निराहारः V. II., P. I., 428, 7.
 पश्चात्तापो निवृत्तिश्च V. II., P. II., 145, 17.
 पश्चिमोत्तर-पूर्वस्तु V. I., P. II., 280, 7.
 पश्चिमतः श्रीवत्साय V. I., P. I., 264, 17.
 पश्चिमे मुनि-य-धराः V. I., P. I., 234, 5.
 पशुन् भुद्रोऽभुष्यौ तु V. I., P. II., 315, 16.
 पशुन् इत्या तया साम्यात् V. II., P. I., 93, 12.
 पशुना यजेत V. I., P. I., 300, 19.
 पशुनां रक्षणं दानम् V. I., P. I., 476, 13.
 पशवश्च वृषाणाञ्च V. II., P. II., 217, 16.
 पश्यन्तोऽभयवहाः V. II., P. II., 232, 10.
 पशु-मण्डूक-मकुल- V. I., P. I., 159, 5.
 पश्चिम-कुलाय V. I., P. I., 373, 11.
 पश्चिमां तु गमासीतः V. I., P. I., 305, 12.
 पशुयोनिं गमासाय V. II., P. II., 244, 1.
 पशुं यः पित्राज्जि V. II., P. II., 272, 9.

पाण्डुरोगी V II P II 263 8	पात्राणि चालयेच्छास्त्रे V I P II 435 11
पाण्डुरोगी गण्डमाली V I P II 358 18	पात्राणि हृदयेदमौ V I P II 226 18
पाकयज्ञाः V I P II 17 20	पात्राणामपि सत्त्वाश्च V I P I 185 3
पाकयज्ञान्यजेतिर्थं V, I P I 168 9	पात्राणि सादयित्वाऽथ V I I II, 159 5
पाकयज्ञैर्देहायज्ञैः V I P I 409 13	पात्रे धनं वा पर्याप्तं V II P II 54 11
पाकं सर्वमुपानीय V I P II 419 15	पात्राश्च जलमावाय V II P I 300 8
पापीन रोहित V II P I 389 6	पात्रभूमीऽपि यो विभ V I P I, 168 11
पापीन राहितो चापि V II I I 409 6	पात्रेभ्यो वीर्यं नित्यम् V I, P I 180 3
पाप्मावापसायी शु V I P I 151 9	पात्रैरीदृश्वरैर्देहात् V I P II, 391 10
पाणिमहणिका मन्त्रा V I I II 92 16	पात्रं वायुकरे लिप्ता V I P II, 188 5
पाणिमहणसंस्कार V I, P II 98 5	पात्रं विमुञ्जेत् V I, P II, 167, 13
पाणिमहणसंस्कारात् V I I II 99 21	पात्रं दिलागमय तावत् V I P II 159 4
पाणिप्रक्षालनं दत्त्वा V I, P II 409 6	पात्रेषु दर्शितार्हितेषु V I, I II, 401 9
पाणिभ्यामुपसंभूय V I P II 417 6	पात्रं उत्पन्नं पात्रं शु V II I I 263 20
पापि मूर्ध्नि समाधाय V I P I 439 2	पात्रके चापि पौषार्थे V I I II 159, 7.
पातकाविषु सर्वेषु V II, P II, 203 13	पादवीली स भवति V II P II 249 2
पातनं चैकमुद्गस्य V II P I, 267 7	पादऽङ्गुलीभवनं V II I I 289 8
पातमाशुयंथा मातं V I, P II, 239 19	पादाङ्गुलीभवेत्त्यात् V II P 1 74 3
पातुमा सदनो शमी V I, P II, 187 90	पादो चाऽङ्गुलीभवनं V I I I 23, 4
पातयेदितरकमातु V I, I II, 399 13	
पात्राणां चमत्तना च V II, P I, 162 2	

- पाद चरेद्रोधवधे V II, P. I, 247, 7.
 त्वं चरेद्रोधवधे V. II., P. I, 254, 1.
 दि ह नख रोमाणि V. II, P. I, 264, 10.
 त्वं ह सुद्रहस्यायान् V. II, P. I, 251, 5.
 गदनेकेन कौन्तेय V I, P. I, 132, 15.
 गदोनकुच्छुद्विष्ट V. II, P. I, 423, 14.
 पादोन धनिय कुर्यात् V. II, P. I, 231, 15.
 पादोन धनिय कुर्यात् V II., P. II, 74, 10.
 पादन पादनाक्रम्य V I, P. II, 424, 11.
 पादन्युन तु गदध्यान् V II, P. I, 265, 4.
 पादेन ग्राहण स्पृष्टा V. II, P. I, 455, 2.
 पादेन न्दसन धर्म V I., P. I, 132, 5.
 पादप्रसादनोच्छिषण V I, P. I, 246, 6.
 पाद मविटोऽधर्मस्य V. I, P. I, 82, 8.
 पादौ बालेषु दातव्य V II, P. II, 64, 7.
 पादाभ्याङ्गाङ्गुदानैस्तु V. I., P. I, 404, 2.
 पादाभ्या धरणी स्पृष्टा V. I., P. I, 415, 16.
 पादाभ्या प्रीयते विष्णुः V. I, P. I, 250, 5.
 पादं चैव तथेवार्थं V. I., P. II, 391, 8.
 पादं द्वितीयया चैव V. I, P. I, 364, 4.
 पादमाचमनीय च V I., P. II, 396, 13.
 पादाविति पदुक्तानि V. II., P. I, 265, 15.
 पादावादाय वैद्यो हौ V I, P. II, 361, 12.
 पादोन व्रतमाचष्टे V II., P. I, 266, 5.
 पादोन व्रतमुद्दिष्ट V. II., P. I, 265, 21.
 पादपौचक्रिया कार्या V II., P. I, 247, 12.
 पादौ शुची भ्रातृजाना V II, P. I, 190, 1.
 पादौऽनम्पन्नमात्रे तु V II., P. I, 266, 4.
 पादहीन चरेत् पूर्वा V II., P. I, 161, 7.
 पादहीनि शिखावर्जं V. II, P. I, 204, 8.
 पादमस्ता स्त्रियश्चैव V I., P. I, 473, 10.
 पानीयानि पिबेत् येन V I, P. I, 426, 14.
 पानीयमप्यत्र तिलैर्विमिश्रं V I, P. II, 311, 5.
 पादस द्राक्ष माधुर्कं V II., P. II, 77, 17.
 पादं कुस्मितमिरवाह V. I., P. II, 232, 12.
 पादकुन्दमुच्यते पापान् V. II, P. I, 428, 11.
 पादकृपाति नक्तं V. II, P. II, 209, 13.
 पापानामवुरुपाणि V. II, P. II, 202, 14.

पाप निवेद्य विप्रैश्च V II, P II, 113, 5	पार्ष्णेनैव विधिना V. I, P. II, 319, 7.
पापप्रसक्तान्मु यत V I, P I, 84, 2	पापवत कपोतौ च V. II, P II, 383, 11
पापरोम्यभिषस्तश्च V. I, P II, 351, 1	पारिव्रज्य गृहीत्वा तु V I, P II, 13, 2
पाप द्रतेन सछाद्य V I, P I, 187, 13	पारुष्यमनृत V II, P. II, 212, 18
पापक्षेपास्तु भवति V. II, P II, 253, 2	पारुष्यमनृत चैव V. II, P II, 212, 5
पापिषु निरता नरा V. II, P I, 6 11	पालनेनैव भूताना V I, P I, 453, 6
पायस कुसर चैव V II, P. II, 228, 3	पालनेनैव भूताना V I, P I, 452, 14
पापिष्ठ दुर्भग चान्ध V I, P I 241, 12	पालन विक्रयश्चैव V II, P. II, 145 2
पायस शाकमज्ज वा V II, P I, 302, 1	पालाधिष्यति वृद्धत्वं V I P II, 305 7
पारुष्टेप च सामानि V II P II, 159, 7	पालेवतेरानुकैश्च V I, P II, 370 10
पार्ण राजत ताम्राणि V. I, P II, 391, 15	पालाश भारयेष्टण्ड V II P. I, 301, 2
पार्थिवाना हि पात्राणा V. II, P I 124 11	पालाश पद्मपत्र वा V. II, P. I, 434 8
पारदारिकचौरासनाम् V II, P II, 210 11	पालाशेभ्योविना न न्यु V I, P II, 392 18
पारदार्य पारिविस्त्र V II, P II 101, 8	पालाशय समिध कार्या V I P II, 40, 5
पारम्पर्यागतो देशा V. I, P I 152 1	पावन सर्वभूताना V II, P I, 248 18
पार्ष्ण कुरुते यस्तु V. I, P II 466 7	पावमान्य V II P II, 157 3
पार्ष्ण चैति विज्ञेय V. I, P II, 299, 16	पावमानीस्तथा कौत्स V II P II 159, --
पार्ष्ण त्वानिनिर्धर्य V I, P II, 470, 2	पाशष्टेप्ता सुयस्तम्य V II, P II, 24 4
पार्ष्ण तस्य कर्तव्य V I, P II, 446, 17	पाशाच्छित्त्वा तथा तस्य V II, P I, 24 8
	पादपङ्कानाभिधाना च, V II, P I, 372, 14

- वितरो चैन्मृनौ स्यात् V I., P II.,
 234, 15.
 वितरो च यदैकस्मिन् V. I., P. II.,
 468, 8.
 विनुज्येष्टस्य V. I., P. II., 46,
 15
 वितरो न प्रशसन्ति V. I., P. I.,
 293, 15
 विनुर्भगिन्या मानुश्च V. I., P I.,
 332, 12
 विनुर्वा भजते शील V I. P II.,
 73 21
 विनुरभावे सत्याचार्ये V II., P I.,
 68, 8
 वितरो यत्र पूज्यन्ते V I., P II.,
 466, 10
 विनुर्यस्य तु नाधान V II., P I.,
 52, 17
 विनुर्वरस्य च ततो V. I., P II.,
 245, 17
 वितरश्चैव साध्याश्च V II., P I.,
 218, 14
 वितरस्तेन तृप्यन्ति V. I., P II.,
 416, 2
 वितरस्तस्य षण्मास V I., P II.,
 427, 12
 विवादीन् मावादीन् V I. P. I.
 309, 9
 विन्यादिक च वै सर्वे V II., P I.,
 481 12
 विन्यप्राग्ग्रहणहस्ते स्यात् V I., P II.,
 414 7
 विन्यमा निधनात्कार्ये V I., P II.,
 397, 9
 विन्यमन्त्रवर्जनम् V. I., P. II.,
 459, 10
 विन्ये य पङ्क्तिर्धन्य V I., P II.,
 414, 21
 विनोऽरुनमिमान् धीर V. I., P II.,
 447, 8
 विन्यर्षे कल्पितं पूर्वम् V. I., P. II.,
 190, 13
 विन्यर्षे निर्वपेत् पाक V. I., P. II.,
 442, 1
 विनोऽरुपरमे पुत्र. V. I., P. II.
 468, 1.
 विनोऽरुपरमे स्त्रीणाम् V I., P II.,
 247, 9.
 विनोर्विवदमानो- V II., P II.,
 258, 6
 विनोऽराशौचमध्ये तु V. I., P II.,
 291, 12,
 विनो विवदमानश्च V I., P II.
 350, 19.
 विनो आङ्गे सम्प्राप्ते V I., P. II.
 468, 17
 विनोस्तु यावदाशौच V I., P II.
 291, 17
 विनो स्वसारि तद्वच V I., P. II.
 251, 14
 विन्यत् पालयेत् पुत्रान् V I., P I.
 335, 7
 विन्य V. II., P. II., 93, 1
 विन्य गुरु सौहृदान् V. I., P II.
 345, 10
 विन्यननयम्यैव V. II., P I., 32
 2
 विन्यसारगमने V. II., P
 325, 14
 विन्य-आनुनासिक च V II P
 318, 14
 विन्यपुत्रान् सापत्नान् V I., P I.
 354, 16
 विन्यपुत्रान् सापत्नान् V I., P I.
 354, 13

पितृव्य मातामह मातुल-V. II, P. I, 15, 11.	पिण्डालुकाश्च तृण्डारं V. I., P. II., 378, 6.
पितृव्य सखि-शिष्यस्त्री V. II, P I, 324, 15	पिण्डनिवृत्ति V. I, P. II, 60, 6, 2, 1; 223, 4
पितृव्यस्त्रीगमने V II, P I, 317, 14.	पिण्डानष्टौ सम्भीयात् V II, P. I, 303, 19.
पितृवेदमनि कन्या तु V II, P. I, 461, 3	पिण्डयज्ञं चरु होमम् V. I, P. II, 211, 17.
पितृवद्या मातृवद्याः V. I, P I, 360, 3	पिण्डावशिष्टमन्नं च V. I, P. II, 422, 6
पितु सप्तगुणं दानं V I, P. I., 186, 11.	पिण्डसम्बन्धिनो ह्येते V I, P II, 58, 7.
पितु शेषेण शुद्धि स्यात् V. I, P. II, 267, 18	पिप्पला मरिचे चैव V I, P II, 369, 14
पितृव्यसा मातुलानी V II, P I, 318, 7.	पिपीलिका कीट-पतङ्ग काद्या. V I, P I, 356, 5
पितृव्यसारं मातुश्च V. II, P. I, 325, 18	पिपीलिका तु मासांस्त्रीन् V. II, P. II, 266, 5.
पितृव्यसुसुतां मातुलसुता V II, P I; 337, 10	पिपीलिकामध्यो वा V II, P. I, 304, 5.
पितु सर्सी तथा गरुडा V II, P I, 325, 12	पिषेच नियताहार. V. II, P II, 182, 3.
पितृव्य इतिगामेष्ट V. I, P. I., 351, 12	पिषित् ब्राह्मणवर्षाणि V I, P. II, 189, 4.
पितु स्वसार मातुश्च V II, P II, 317, 7.	पिबतो मेहसथैव V II, P. II, 143, 17.
पितृहा यानि वैशाख्य V II P II., 248, 10	पिबतो मृगनेनोय V. I, P. I, 426, 2.
पिण्डश्च सप्तमग्नेषा V I, P II, 58, 13, 222, 13	पिबेद्यदि हि तन्मोक्षान् V. I, P. I, 126, 6.
पिण्डोर्वैऽशहरथैवां V II, P I, 12, 3.	पिबेदा गोमूत्रवायवकम् V. II, P I, 406, 11.
पिण्डानेतद्धि बालानां V II, P. I, 303, 18.	पिधाय बुध्या दाराणि V. I, P. II, 162, 5
पिण्डनिर्वपणं केचित् V I, P II, 424, 13	पिधन्ति वेहितं मातु V. I, P I, 362, 14.
पिण्डनिर्वपणं कुर्यान् V I, P. II, 461, 1	पिधानि ये नरा हेवि V. II, P. II, 239, 15.

विचिन्ति शिरसी देवा. V. I, P I 263, 11.	पुण्य कन्यागतः सूर्यः V. I P II 321, 6
विद्यात्रांश्च सुपर्णीश्च V. I, P I. 356, 17.	पुण्यक्षेत्राभिगमन V. II, P. II 161, 14
विद्युनः कूटसाक्षी च V. I, P II., 358, 19	पुण्याक्षेपी V II, P. II, 237, 13
विद्युनाः क्रूरकर्माणः V II, P. I, 210, 1.	पुण्ये तिथौ मुहूर्ते वा V. I., P II 24, 11.
विद्युनाऽनृत्तिनोश्चैव V II. P I. 361, 7.	पुण्यतीर्थे गवां गोष्ठे V. I, P. I 307, 10
विद्युनाऽनृतवादि क्षतधर्माः V. II, P. I, 388, 12	पुण्यस्य सप्तयान् पापी V II P II, 264, 4
विद्युनः पूतिनासः स्यात् V II., P II, 233, 1	पुण्य देय प्रयत्नेन V I, P. I. 191, 18.
विद्युनभूणहन्तभ्या V. I, P I, 182, 2.	पुण्यान्यन्यानि कुर्वीत V. I, P I. 169, 17.
पीडामप्रियकर्ता च V. II, P. II, 248, 1.	पुण्यग्निरभिमन्ययाऽऽपो V II, P I, 170, 6
पीमाश्चिउष्टं तु पानीयं V II, P I. 397, 17.	पुण्याश्च विभृता नद्यः V. I, P II. 133, 7
पीत वैद्यस्य शुद्धम् V I, P. I, 264, 5.	पुत्रका इति होवाच V I, P I, 334, 8.
पीतावशिष्टं सोद्याहि V I P. II, 425, 8.	पुत्र कुर्यात् विनु भ्रातृ V. I, P. II, 462, 7
पीतावसेवितं सोद्य V. I, P I, 426, 5	पुत्रजन्म विवाहादौ V. I., P. I. 300, 12, 404, 6
पीतावसेवित पीत्या V. II, P I. 440, 11.	पुत्रजीवनयी माला V I, P. I, 309, 2
पीत्याऽपिऽक्षेप्यमाणश्च V. II, P. II, 104, 13	पुत्रगाराख्य प्राप्तौ V. I., P. I, 485, 16.
पीत्याऽऽपेक्षानमनीयान् V. I P. विश्वनाम्नः 12. 414, 7.	पुत्रानुत्पाद्य V. I P II, 140, 1.
पीत्याश्च V I, P. II, विश्वना किशनाख्या 377, 9	पुत्रानायुक्तयाऽऽर्पण्यम् V. I, P II, 320, 7.
पिष्टमन्त्रवर्जनम् V. II P II, 459, 10	पुत्रा पशुभ्याम् V. I, P. II., 316, 19.
पिष्टं य पशुभ्योऽप्य V. I., P I. 1, 21.	पुत्र पुत्रपुत्रैर्भुक्तः V II. P I, 46, 8
	पुत्र.पीत प्रपौत्रो वा V I, P II, 461, 21.

पुत्राभाव तु पत्नी स्यात् \ I I II 46 ^o 5	पुनर्गुणवत् दद्यात् \ I P II 9) 90
पुत्राभाव सपिण्डा \ I P II 9 (7	पुनरायस्य \ I P I 41 I
पुत्राभाव सपिण्डास्तु \ I I II 4 6	पुनरुहन्मन्त्रे \ II I I 71 8
पुत्राभावा उपवा कस्विद्य \ I I I 383 12	पुनराश्रयाभाव \ I I II 151 17
पुत्रमास वरं भोजु V I P I 195 13	पुनर्न च विवेकज्ञातु \ II P II 43 10
पुत्रवधापि वतैरन \ I I I 315 8	पुनरप्यपकृत्यते \ I P II 404 16
पुत्रै शान्तमात्रोभान् \ I P I 31 ^o 3	पुनर्भोजनमभ्यास \ I I II 443 19
पुत्र ईश्वर्य च सौभाग्य \ I I II 31 2	पुनर्भोजनमभ्यास \ I I II 441 2
पत्रव नाया नि निष्य V I I II 135 8	पुनर्भू प्रथमा प्रीयता \ I I II 5 ^o 19
पत्रस्तु स्थापित भावे \ II I I 355 7	पुनर्भावे \ II I II 48 II
पुत्रस्य स्थापित नाव \ II I I 35 10	पुनर्वैशु प्रधापिता \ I P I 80 17
पुत्र स्थावरभाव तु \ II I I 40 3	पुनश्च गामयनेव \ I I I 73 8
पुनर्निष्ठ स्थलयज्ञन \ I I II 14 4	पुन मृष्टां सुगोमत्या \ II P I 335 21
पुनरायसि रथा नारी \ II I I 5 ^o 19	पुन पादशानिमन्त्रे \ I I I 368 13
पुनानि वृत्तस्यास \ I I I 92 -	पुनस्तपस्वी भवति \ II I II 16 ^o 5
पुनर्निष्ठ समस्तार् \ II I II 14	पुन रात्रि नाथ \ I I I 3 ^o 5 15
पन पाकमुवासाय \ I I I 4 ^o 10	पुन स्त्रीवनदू \ II I I II 3
पुन पात्र दद्यात् पाक \ I I II 6 ^o 11	पुन स्त्रोपनयन \ II I I 1. 3
पुनगुणवत् दद्यात् \ I I II 40	पुन स्त्रवर्तन य 2 ^o \ I I II 3 2 2
	पुन संस्कारास्तु न्य \ II I I 20
	पुन पादशानिमन्त्रे \ II I I 4

- पुमान् पुंसोऽधिके शुके V I, P II, 101, 16
 पुमान् म्यार्द्धभवेरेतै V I, P II, 75, 20
 पुता कल्वे कुमारीणा V I, P II, 83, 1
 पुताऽऽगतश्च सर्वेषां V I, P II, 91, 4
 पुता जपाद् वै मृत्यु V I, P II, 40, 8
 पुतादाय चरुं दैव V I, P II, 141, 15
 पुतायाना नरेन्द्राणाम् V I, P I, 285, 6
 पुतायसहिताकृता V I, P I, 142, 7.
 पुतोषा शुद्धवर्णस्य V II, P II, 114, 9
 पुतुरताऽऽश्रयौ श्वेव V I, P II, 403, 17
 पुत्र्य कृष्ण V II, P II, 2, 9
 पुत्र्य च तन सत्यम् V I, P I, 364, 8
 पुत्र्याणां कुलीनाना V I, P I, 156, 2
 पुत्र्यवर्णविषयानि V I, P II, 317, 2
 पुत्र्ये वापविनय V I, P I, 455, 6
 पुत्र्याऽवृत्तशीले च V II, P II, 229, 4
 पुत्र्याऽवृत्तशीले च V. II, P II, 214, 6
 पुत्र्यस्याधि-V II, P II, 269, 17
 पुत्र्यग्रले V II, P II, 157, 6
 पुत्र्या चन्द्रहस्ताश्च V I, P II, 215, 1
 पुत्र्यसूक्त वा V I, P I, 276, 1
 पुत्र्यो या जगदीजम् V I, P I, 307, 10
 पुत्र्यस्यैडकस्यापि V II, P II, 139, 11
 पुत्र्यसूक्त V II, P II, 157, 12
 पुत्र्यावजादय V II, P I, 139, 15
 पुत्र्यादेवता सतां V I, P I, 234, 4
 पुताऽस्तमयान् V I, P II, 36, 14
 पुत्रोहित च कुर्वीत V I, P I, 405, 9
 पुत्रोहित प्रकुर्वीत V I, P I, 465, 17
 पुत्राश्चैव धन्याना V I, P I, 482, 14
 पुत्रसंगमन कृत्या V II, P I, 333, 18
 पुत्रिनेष्टु V I, P II, 307, 1
 पुत्रस्येन च पुत्र्येन V I, P I, 142, 12
 पुत्रस्य पुत्रहीनता V I, P I, 109, 8.
 पुत्र्यो दानिक V II, P I, 398, 9
 पुत्र्या योषिता बाल V II, P II, 272, 4
 पुत्र्यो वानर खीर् V II, P I, 66, 7
 पुत्र्य V II, P II, 202, 7
 पुत्र्येऽप्यश्व आश्रु V I, P II, 304, 4
 पुत्र्ये वा कुर्वेदे V I, P II, 304, 16
 पुत्र्य कलमामोति V I, P II, 339, 9.

पुष्टिं पुष्ये V. I, P II, 313, 19
 पुष्टिं पुष्ये पितृनर्चन् V I, P II,
 312, 13
 पुष्पाक्षतान्/कुश तिलान् V I, P I,
 269, 15
 पुष्पाणि वर्जनीयानि V I, P II,
 393, 19
 पुष्प धूप-सुगन्धादि V I, P II,
 391, 18
 पुष्पापहृद् हरिद्रश्च V II P II,
 257, 5
 पुष्पापहारी V II, P II, 259, 10.
 पुनै पचैत्यादिर्वा V I, P I,
 372, 9
 पुनै मूल फलानां च V II, P II,
 110, 14
 पुन्य मूल-फलैर्वापि V I, P II,
 145, 9
 पुन्यस्त्वपि हरिषु V I, P II,
 324, 16
 पुष्याशी V I, P II 144, 16
 पुन्यस्नानादिकं यन्तु V I, P I,
 269, 1
 पुष्ये च हस्तनक्षत्रे V I, P II,
 295, 13
 पुष्ये च जन्मनक्षत्रे V I, P I,
 280, 3
 पुष्ये तु छन्दसां क्रियात् V I, P II,
 131, 19
 पुष्कीलित्वमार्गेति V II, P II
 265, 10
 पुस्तकप्रत्ययार्थात् V I, P I,
 151, 3
 पुष्किलानि मन्त्रिजडा V II, P II,
 118, 3
 पुष्काले च हस्ते च V I, P I,
 267, 14

पूजितस्तेन राजेन्द्र V I, P I,
 404, 3
 पूज्या भूषयितव्याश्च V I, P II,
 111, 17, 115, 18
 पूजयेद्बुध-कश्यपे V I, P II,
 345, 11
 पूजयेद्बुधकालेऽपि V I, P II,
 401, 2
 पूजयित्वा यथाशक्ति V I, P II,
 131, 11
 पूजयित्वा ततः पश्चात् V I P I,
 217, 9
 पूजयित्वा हरिं लक्ष्मीं V I, P II,
 30, 15
 पूजयित्वाऽतिथीनिष्ठान् V I P I,
 414, 12
 पूजयेत् पूजिते तस्मिन् V I, P I,
 440, 6
 पूजयेदतिथिं सम्यक् V I, P I,
 398, 18
 पूतिगन्धमय V II, P II, 285, 5
 पूता भवतीति विज्ञायते V II, P I,
 331, 6, 331, 11, 332, 13
 पूतस्तदहरिं स्यात् V II, P II,
 75, 8
 पूर्वकस्य मृतस्याशौ V I, P II,
 469, 19
 पूर्वा क्रिया मध्यमाथ V I, P II,
 464 11
 पूर्वा क्रिया मध्यमाथ V I, P II,
 464 3
 पूर्वजः स्नातकभर्तृवक् V I P I,
 332, 8
 पूर्वजन्मकृतं पापं V II, P II,
 273, 17.
 पूर्वपादलिपवर्णि V I, P I,
 237 17

पूर्वेष्टु(परेष्टुर्वा) V I P II 360 12	पूर्णे तु द्वादश वर्षे V II, P II, 59, 13
पूर्वे निरीयात् महण V I P I, 437, 18	पूर्णे मासे जयेन्मृश्य V II, P II 281, 17
पूर्वे परिपहन्त्यु V I, P II, 89 5	पूर्णवि कालनियमे V II I I 128, 8
पूर्वमाज्याद्वितीहृत्वा V II P II, 281 15	पूर्णयाऽऽहवनीये तु V I P II 159, 2
पूर्वमेव परीक्षेत V I, P I 404 17	पूर्णविंशतिवर्षेण V I, P I 228 14
पूर्वमेव परीक्षेत V I, P II 336 15	पूर्णाहति वा जुह्यात् V II P II 43, 6
पूर्वयाऽऽवाहयेत् V I P I 308 "	पृच्छामिशा याज्ञवल्क्य V I, P II 160 11
पूर्वदन् सपायित्वाऽथ V I P II 179 16	पृथक् चित्ति समारुह्य V II I I 56, 11
पूर्वे अत गृह्णित्वा तु V II P II 196 5	पृथक्त्वे तु कृते पथ्यात् V I P II 330
पूर्ववदमतिपूर्वे त्रिषु V II P I 97 18	पृथक्पात्रेन वेत्यन्ये V I P II 411, 11
पूर्वे दिवाहाभ्यस्वार V I P II 88 16	पृथक् भ्रातृ तथा कुर्यात् V I I II 469 19
पूर्वे सङ्कल्पित द्रव्य V I P II 262 12	पृथक्स्तान्पनद्रव्ये V II P I 31 3
पूर्वे सन्ध्यामुपारंभित V I P I 300 16	पृथिव्या आपपथ्य V I I I 105 7
पूर्वा सन्ध्या अर्पणमिदम् V I P I 3 5 11	पृथिव्या नास्ति तद्रूप्य V I P II 53, "
पूर्वेऽहं रात्रौ निपाद्यन्तु V I P II 331 1	पृथक् च पश्चात्तु V I P I 267 12
पूय चिकित्सितकृत्वात् V II P I 378 11	पृथक् च नाभ्या च V I P II 37 14
पूय कुम्भका रीच्य V I P I 262, 15	पूय V I P II 314 1
पूयस पात्रद्वयम् तु V I P II 405, 5	पूयसतेयी भिनी V I P II 64 11
पूर्वे आऽनम्यनम्या तु V II I I 84 7	पूयसाम्यरा देव्यो V I P II 34 15

पैशाचश्चासुरश्चैव V I, P II, 87, 19	प्रकाशे न रहस्ये च V II, P II, 203 3
पैशन्य साहस द्रोह V I, P I, 473, 4	प्रतिपद्य चाञ्जलिं सम्यक् V I, P I, 297, 11
पौत्र प्रपौत्र दौहित्रम् V I P I, 185, 14	प्रक्षालितानि निर्दोषा V I, P II, 384, 9
पौत्रोऽथ पुत्रिकापुत्र V I P II, 462, 14	प्रभालनञ्जल इर्मे V I, P II, 416, 18
पौनर्भवश्च कालश्च V I, P II, 350, 12	प्रभालनेन स्वल्पानाम् V II, P I, 177, 8.
पौर्णमास्या नथा दशै V I P I, 288, 5	प्रक्षाल्य हस्तकाष्ठ वै V I, P I, 258 5
पौर्णमास्यां पञ्चदश V II P I, 300 3	प्रभाल्य पाणी पादौ च V I, P I, 242 2
पौर्णमास्यामुपेतस्तु V II P I 300, 19	प्रक्षाल्य अभियत पूर्व V I, P I, 252, 6
पौर्णमासीषु सवासु V I P I 192 16	प्रक्षाल्योरु मृदादिश्च V I, P I, 213, 2
पौरुषेण तु मुक्तं V I P I 364 14, 378 8	प्रभाल्य सर्वकाय तु V I P I, 272, 11
पौरुष मुक्तमावर्त्य V II P II, 156, 6	प्रक्षाल्य हस्तौ पादौ च V I, P I, 251, 6
पौष्टिकानि मलप्रानि V II P I 192, 12	प्रक्षाल्य हस्तपादादि V I, P II, 416 12
पौषमासस्य रोहिण्याम V I P II 131, 15	प्रख्यापन प्रत्ययन V II, P I, 450 2.
प्रकृत्याज यथाशक्ति V I, P I, 401 2	प्रघर्षण नत कुर्यात् V I, P II, 430, 17
प्रकीर्णमैधुनो जन्तु V II, P II 269 14.	प्रचेता नारदा यागी V I P I, 108 6
प्रकीर्णमैधुना ये च V II, P II, 272, 10	प्रजाता चैस्कृच्छ्रपाद V II, P. I, 337, 19
प्रकल्प्या तस्य तैर्जिति V I, P I, 482 18	प्रजाना परिरक्षार्थम् V I, P II, 257, 11
प्रकल्प्या सम्य तैर्जिति V I, P I, 282 11	प्रजाना रक्षण कार्य V I, P I 467 10
प्रकाशयुक्त यन् किञ्चित् V II, P II, 204, 7	प्रजाना रक्षण शानम् V. I, P I, 452, 6
प्रकाशकृते V II P II, 153, 6	

प्रजापतिपिबु प्रह V I, P I, 235, 10	प्रजा भुव स्वर्ग V. I P I 293 10
प्रजापति मतसा V. I P. I, 120, 7.	प्रज व्यादित्यनां V I, P I, 303, 9
प्रजापतिर्यज्ञानसूत V I, P. I 161, 6.	प्रतिकूलं गुरुं कृत्वा V II, P I, 40, 14
प्रजापतिर्वा एक V I, P I, 126, 6	प्रतिकूलं गुरोरेन्दु V II, P II, 233 8
प्रजापतिर्वा स्वा V I, P II, 68, 13	प्रतिगृह्य तु य कन्या V I P II 98 10
प्रजापतिर्हि वैदयाय V I, P I, 478, 10	प्रतिगृह्य पुनरेव V I, P II, 146, 2
प्रजापतेर्हविर्हस्वा V I P I, 382, 19	प्रतिगृह्याऽप्रतिप्राय V II, P I 226, 4
प्रजा मेधा पशु पृष्टि V I, P II, 318 15	प्रतिगृह्य प्रशतस्य V II, P I, 370, 6
प्रजामिष्टा यश स्वर्गस्य V I P II, 326, 10	प्रतिगृह्योप्सितं वण्डस्य V I, P II, 39, 3
प्रजा राजभयावद V I, P I, 449, 13	प्रतिमहाष्टुद्वयति जप्य-होमे V I, P I, 196, 9
प्रजार्यं तु द्विजाध्याना V I, P I, 136, 11	प्रतिमहास्त्रदोषात् V. I, P I, 269, 13
प्रजानैगपि विश्वि V II P I, 211, 16	प्रतिमहाऽध्यापन याजनाना V I P I, 196, 7
प्रजा यथाश्च कीर्ति च V I P I, 300, 18	प्रतिमहनिमित्तं च V I P I, 154 16
प्रजाल्य बर्हि विधिवत् V I, P I, 311, 7	प्रतिमहनिमित्तं तु V I, P I, 196, 13
प्रजय तारक ब्रूते V I, P II, 229, 4	प्रतिमह प्रत्यवर V I, P I 195 11
प्रजवेनार्यश्च V I, P I, 370, 6, 373, 17	प्रतिमाहमभिर्मा V II, P I, 225 4
प्रजवेन तु सयुज V I, P I, 293 4	प्रतिमहवर्धितं स्यात् V I, P I, 199, 2
प्रजवेन तथा दृष्टा V II, P I, 439 1	प्रतिमहे सृनि चक्रि V I P I 199, 8
प्रणिपत्य च भक्त्या च V II P I, 234, 14	प्रतिमहसमर्थोऽपि V I, P I, 191 3

प्रतिमहस्तु क्रियत V. I, P. II, 195, 15	प्रत्यहसुखस्तु पूर्वार्धे V I, P I, 223, 3
प्रतिज्ञाय V. II, P II, 237, 2.	प्रत्युत्थाना-ऽनिवादाभ्या V I, P I, 823, 14
प्रज्ञा ऽप्रज्ञासु योषिस्तु V I, P II, 246, 13.	प्रत्याक्षित्यं प्रत्यनल V. I, P I, 224, 1
प्रनुशात् ज्ञालपाशश्च V. I, P. II, 397, 7.	प्रत्यावित्त्यं प्रत्यनल V. II, P. II, 236, 3
प्रसौहं वेद्या V. I, P II, 98, 11	प्रत्याक्षित्यं न मेहेत V II, P II, 149, 1
प्रतिपणवसयुक्ता V I, P I, 292, 6	प्रत्याम्नाये गवां देय V II, P II, 197, 13
प्रतिपत्सु चतुर्दश्याम् V I, P I, 154, 20	प्रत्याङ्घ्रिक च क्षेत्रेषु V I, P II, 446, 7; 466, 14
प्रतिपदसं पट्टीयु V I, P I, 25 > 6	प्रत्यङ्घ्रं पार्श्वेनैव V I, P II, 446, 28
प्रतिपक्षनलाभाय V I, P II, 318, 8	प्रत्यङ्घ्रं प्रतिमासं च V I, P II, 445, 14
प्रतिपत्पशुतिष्वेका V. I, P II, 316, 12	प्रत्यङ्घ्रं यो यथा कुर्यात् V I, P II, 454, 8
प्रतिपर्व भवेद्यस्मात् V I, P II, 300, 16	प्रत्यङ्घ्रं यदुपाकर्म V I, P II, 132, 16
प्रतिपूरुष V. II, P II, 122, 4	प्रत्यावसितवर्णाना V II P II, 11, 4
प्रतिमन्त्र नमसा V II, P I, 299, 20	प्रत्युषश्च प्रभातश्च V I, P I, 357, 16
प्रतिमास्थानेषु V I, P I, 371, 13, 375, 15	प्रत्यह V II, P II, 190, 1
प्रतिमास्वल्पबुद्धीना V I, P I, 367, 6	प्रतिरोद्धा गुरोश्चैव V I, P II, 350, 8
प्रत्येक तिलसयुक्तान् V II, P II, 161, 17	प्रतिलोमप्रसूताना V II, P I, 105 I
प्रत्येक प्रत्यह पीतै V II P II, 180, 8	प्रतिलोमासु V I, P II, 120 2
प्रत्येक प्रेषयेत् प्रेष्यान् V I, P II, 391, 4	प्रतिषेध ब्रह्मचर्यं V I, P II, 322, 15, 47, 7
प्रत्योद्धारसमायुक्त V I, P I, 292, 10	प्रतिवयस स्त्रिय V I, P I, 329 16
प्रत्यङ्गशिरा प्रवासे च V I, P I, 441, 13	प्रतिवासरिकी हीम V I, P II, 442, 9
प्रत्यङ्गानि पुनर्माया V II, P I, 265, 15	

प्रतिश्रुत्यावृत्त मृदात् V II, P II, 43, 8	प्रथमेऽहनि य कुर्वान् V. I, P II, 290, 17
प्रतिश्रुत्य द्विजैश्च V II, P II, 226, 2	प्रथमेऽहनि यद्द्रव्य V I, P II, 290, 21
प्रतिश्रुत्याऽप्यधर्म V I P II, 90, 10	प्रथमेऽह्नि तृतीय वा V I, P II, 294, 13
प्रतिषिद्धक्रियासाध्य V I, P I, 87, 7	प्रथमेऽह्नि वृत्तीयेऽह्नि V I P II, • 448, 7
प्रतिषिद्धेषु सर्वेषु V II, P II, 116, 12	प्रथमेऽह्नि विराज स्यात् V II, P I, 162, 5
प्रतिसावसरं चैवम् V. I, P II, 450, 2	प्रक्षिण च कुर्वान् V I, P I, 321, 7
प्रत्यादित्य न नेहत V I, P I, 226, 5	प्रक्षिण तु देवाना V I, P II, 397, 18
प्रथमे ऽह्ने वृत्तीये वा V I, P II, 242, 11	प्रक्षिण द्विजः कुर्वान् V I, P I, 372, 13
प्रथम गर्भे V I, P II, 21, 5	प्रक्षिणै पञ्चदशी V I, P I, 368, 10
प्रथम तु सुरैर्हान V I P I, 185, 11.	प्रक्षिण परीर्याप्ति V I, P II, 39, 4
प्रथम वृत्तीय-पञ्चम V I, P II, 258, 5	प्रक्षिणमनुव्रज्य V I, P II, 443 1
प्रथमे दिवसे देया V I, P II, 290, 1	प्रक्षिण समायुज्य V I P I, 346, 8
प्रथमे दिवसे राज्ञी V II, P II, 128, 16	प्रक्षुज्जन्मनक्षत्रे V I, P II, 295, 8
प्रथमे दिवसे यष्टे V I, P II, 214, 15	प्रक्षुजाया विराजेण V. I, P II 245, 21
प्रथमाशभमाद्वावि V I, P II, 153, 4	प्रक्षुजान् प्राहुस्तुल्य पिण्डान V I, P II, 460, 7
प्रथमा धर्मपत्नी स्यात् V I, P II, 118, 5	प्रक्षुजान् परिहाराच्च V I, P I, 400, 7
प्रथमा प्रक्षिणैया V I, P I, 202, 8	प्रक्षुजान् मूर्धनि तथा V. I, P I 276, 6
प्रथम यत् स्त्रीदाल V I P II, 28, 3	प्रक्षुज प्राप्नुजे V II, P I, 157, 10
प्रथमा विन्धसेहामे V I, P I, 367, 11	प्रक्षुज यव यवैषा V I, P II, 330, 13
प्रथमन्प एव V I, P I, 56, 6	
प्रथमेऽहनि V I, P II, 317, 12	

प्रदानशीलो भवति V. I., P. II., 312, 15.	प्रहृष्टयुक्तास्त्रयस्तेषां V. I., P. II., 58, 19.
प्रदीयते च यद्दानं V. I., P. I., 180, 10.	प्रभुः प्रथमकल्पस्य V. I., P. II., 347, 5
प्रदाय शुल्कं गच्छेद्य V. I., P. II., 93, 19.	प्रभवेष्टु V. I., P. II., 307, 3.
प्रद्युम्नं चानिरुद्धं च V. I., P. I., 366, 12.	प्रभासे V. I., P. II., 306, 4.
प्रदर्शनार्थमेतत्तु V. II., P. II., 255, 12.	प्रमाणानि च कुर्वति V. I., P. I., 460, 10.
प्रदेशिन्यङ्गुष्ठयोः V. I., P. I., 235, 15	प्रमाणमङ्गुलरथोक्तं V. I., P. II., 230, 1.
प्रक्षेप-पाश्चिमी यागौ V. I., P. I., 441, 1	प्रमाणमङ्गुलरथोक्तं V. II., P. II., 35, 16.
प्रक्षेपेन स्वधीयीत V. I., P. I., 157, 14.	प्रमाणं दौर्धराद्वययायात् V. I., P. I., 231, 15
प्रधानं वैदिकं कर्म V. I., P. I., 318, 7.	प्रमीतवितृकः विधा V. I., P. II., 456, 7.
प्रधानं क्षयियं कर्म V. I., P. I., 339, 13; 452, 3.	प्रमीतौ विनयी यस्य V. I., P. II., 467, 10.
प्रभर्षयित्वा कामात्मा V. II., P. II., 263, 12.	प्रमीतस्य विष्णुः पुत्रः V. I., P. II., 461, 18.
प्रभर्षयति कामाद्यो V. II., P. II., 266, 3.	प्रमाशक्तं भाग्यस्य V. I., P. I., 272, 8
प्रपद्ये वरुणं ईशम् V. I., P. I., 274, 13; 284, 10.	प्रमाशयति निराङ्गुलं V. I., P. II., 227, 18
प्रपा-33राम नडागादि V. I., P. I., 182, 11.	प्रमाशयति निराङ्गुलं V. II., P. II., 215, 2.
प्रपाप्मनस्यै करके च गौरे V. II., P. I., 112, 1.	प्रमाशयति न कर्तव्यो V. II., P. I., 206, 13
प्रपद्यते च सुरैः V. I., P. II., 73, 1.	प्रमाप्य द्वापय V. II., P. II., 65, 6, 66, 13
प्रमाने निगूनि V. I., P. II., 266, 22.	प्रमाप्य वैदिकं वृत्ताद्यं V. II., P. I., 97, 2.
प्रमाने निगूनिः V. I., P. II., 266, 14.	प्रमाप्य द्वापय वृत्तात्मा V. II., P. I., 95, 7.
प्रमाने तु विनाशेन V. I., P. II., 267, 13.	प्रमेही मुक्कहृत्पट्टी च V. II., P. II., 271, 11.
	प्रमाती V. I., P. II., 265, 13
	प्रमाता कर्माद्यथ V. I., P. I., 232, 18.

प्रयागादिषु तीर्थेषु V I, P. I, 194, 18	प्रयजत्येकनोद्वाह. V I, P II, 149, 12
प्रयागवदद्यात्वायां V I, P. II, 228, 15.	प्रयज्योपनिबृत्तश्च V I, P II, 353, 20.
प्रयच्छेन्नमिकां कन्यां V. I, P. II, 78, 12	प्रयज्यावसितो राज्ञी V. II, P II, 13, 6
प्रयुञ्जानोऽभिपुत्र्यां V. I, P. II, 49, 12.	प्रयज्यावसिता यज्ञ V II, P II, 12, 13
प्रयोजनमुक्तेष्वेव V. I, P. I, 180, 5	प्रविशेच्छतलनं रीतम् V. I, P II, 228, 12
प्रयत्न कृतयोपस्तु V II, P I, 332, 10	प्रविशेकोभनार्थे तु V I, P I, 472, 2
प्रयातु भगवान् महाशुक्ल V I, P. I, 371, 11	प्रविशेत्तुः समालभ्य V I, P II, 203, 5
प्रयातु भगवानीश V I, P I 375, 13	प्रविशेत् सप्रसीतामी V. II, P I, 346, 12
प्रयमेा मृक्षपादाय V I, P I, 272, 6	प्रविश्यातिथिमेते वै V I, P I, 405 16
प्रयतो शिधिवन् कुर्या V. II, P I, 300, 21.	प्रविश्य-सुराभिद्वेऽमी V I, P I, 371, 7
प्रयान्तु ते वसिनिव मयाज V I, P I, 286, 7.	प्रयास गच्छता यम्य V I, P I, 283, 16
प्रयात्यनश्च सारूपानि V I, P II, 252, 17	प्रयतेन् कार्यवहन्वित्री V. I, P I, 312, 11
प्रवृत्तेषा भूताना V I, P II 40, 12	प्रयागादिनिमित्तेषु V. I, P. II, 211, 14
प्रवृत्ते कृच्छ्रहोमयो V I, P II, 256, 21	प्रयत्नशुद्धपात्रेषु V. I, P. I, 416, 1
प्रवृत्तपक्ता येव V I, P II, 312, 3	प्रयान्तमिव शुद्धानं V II, P. II 215, 14
प्रवृत्तं च निवृत्तं च V I, P II, 142, 9.	प्रयस्य स्वस्ति वेत्युक्त्वा V II, P I, 375, 14
प्रवृत्ताष्टीयनन्त्रण्य V I P II, 291, 6	प्रयत्नाङ्गनिर्दिष्टं V I, P. I, 423, 12
प्रयथागतिप्राप्तौति V II, P I, 36, 8	प्रयजन्धेन्द्रियार्थेषु V II, P. I, 7, 20
प्रयजिता V. II, P. II, 263, 2	प्रयुक्तिका तु या याति V. II, P. I, 167, 1
प्रयजेन् प्रयज्येव V. I. P II, 149, 13	

- मसुतो यन्तु वैद्याया V. II, P. I, 339, 14
 मस्थधान्य चतु षष्टि- V. I, P. I, 316, 7
 मसिद्धव्यवहार च V. I, P. I, 464, 12
 मसजो विपुलान् भोगान् V. I, P. I, 311, 2
 मसाक्षन् मुख्ये जन्तु V. I, P. I, 59, 10
 मसाक्ष प्रकापश्च V. I, P. I, 449, 7
 मसमीक्ष्याऽऽत्मना राजा V. I, P. I, 416, 8
 मसवर्णेषु V. I, P. II, 307, 4
 मसवे तु शुचिर्वस्तः V. II, P. I, 191, 8
 मसव धीवन बन्ही V. II, P. II, 239, 2
 मस्विन्नपाणि पाद म्यात् V. II, P. II, 261, 8
 मसह्य कन्याहरण V. I, P. II, 85, 4
 मरुपयेदल व्यूह V. I, P. I, 450, 5
 माकृताना तु सर्वेषां V. I, P. II, 207, 8
 माकृतः प्रतिसर्गोऽय V. I, P. I, 95, 5
 माकृगौमिकी. क्रिया कृत्यान् V. I, P. I, 160, 14
 मागधेषु मन नियन्ता V. I, P. I, 291, 9
 मागधेषु मुरांस्तर्पेत् V. I, P. I, 351, 11
 मागास्ता मन्त्रिणश्चैव V. I, P. I, 474, 5
 मागुपनयनात् V. I, P. II, 29, C.
 मापौत्रऽपररात्रे च V. I, P. II, 193, 9
 माग्वाग्शानात् V. I, P. II, 245, 9
 माग्बोवन्ता V. I, P. I, 347, 4
 माग्बुध पुरुषोऽग्नीयात् V. I, P. I, 421, 15
 माग्वा ग्राह्येण तीर्थेन V. I, P. I, 234, 16
 माह नाभिच्छेदनात् माह्य V. I, P. II, 214, 9
 माहनाभिवर्धनात् पुंसः V. I, P. II, 22, 20
 माह नामकरणात् V. I, P. II, 230, 6
 माह नामकरणाग्रस्य V. I, P. II, 241, 17
 माहुस्तो गुरुरासीनो V. I, P. II, 31, 1
 माहुस्तो देवतीर्थेन V. I, P. II, 460, 9
 माहुस्तो देवतीर्थेन V. I, P. II, 460, 2
 माहुस्तो नित्यमग्नीयात् V. II, P. I, 303, 1
 माहुस्तान्मपितो विप्रो V. I, P. I, 430, 2
 माथिनाधीतिना सम्बन्ध V. I, P. II, 307, 8
 माथिनाधीती तेषां V. I, P. II, 131, 11
 माथ्या त्रिंशं शिरः सप्त V. I, P. I, 441, 8
 मात्रापर्य V. II, P. II, 284, 2
 मात्रापर्यक्रियाद्यन्तौ V. II, P. II, 197, 4
 मात्रापर्य परिपूर्य V. II, P. I, 321, 12

प्राजापत्य चरेत्कृच्छ्र V II, P. I, 281
3

प्राजापत्य चरेत् ऋच्छ्र V II, P I
425, 13.

प्राजापत्य चरेद्विप्र V II, P II
41, 17.

प्राजापत्य चरेद्विप्रो V II, P II,
193, 13

प्राजापत्य चरेत्पश्चात् V II, P I,
71, 5

प्राजापत्य चरेन्मास V II, P I,
252, 11

प्राजापत्ये तु गामेका V II, P II,
200, 7

प्राजापत्ये तु गामेका V II, P II,
200, 1

प्राजापत्यां नदन्ते तान् V I, P II,
147, 7

प्राजापत्ये तु पौष्णे च V I, P II,
325, 1

प्राजापत्ये तु मिश्रके V II, P I,
423, 9.

प्राजापत्ये तु शुश्राणा V II, P I,
125, 3

प्राजापत्य जय कृत्वा V II, P. I,
252, 15.

प्राजापत्येन कृच्छ्रेण V II P II
142, 2

प्राजापत्येन कृच्छ्रेण V. II, P I,
462, 2

प्राजापत्येन सन्त्यु V I, P I,
260, 9

प्राजापत्येन सार्धेन V I, P I, 312,
5

प्राजापत्या निरुप्यन्ति V I, P II,
155, 7

प्राजापत्या निरुप्यन्ति V I P II,
155, 10

प्राजापत्य नवभ्रात्रे V. II, P I,
473, 12.

प्राजापत्य नवभ्रात्रे V II, P I.,
423, 1.

प्राजापत्येन शुश्रूत V II, P I,
336 3

प्राजापत्येन शुश्रूषेन V II, P I,
336 2.

प्राजापत्येन शुश्रूषेत्तु V II, P I,
337, 12

प्राजापत्येन शुश्रूषति V II P I,
335, 15

प्राजापत्य प्रकुर्वीत V II, P. II,
118, 14.

प्राजापत्य प्रकुर्वीत V II, P I,
327, 15 333, 16

प्राजापत्य पराकी वा V II, P I,
243, 9

प्राजापत्यव्रत गोवधे V II, P I,
242, 1

प्राजापत्यविधानेन V II, P I,
331, 14

प्राजापत्य सान्तपन V II, P II,
203, 4

प्राजापत्य सान्तपन V II, P I,
324, 2

प्राजान्तिक च यन् प्रोक्त V II,
P. II, 72, 8.

प्राजापत्यास्वनि सद्यस्य V II, P II,
11, 16

प्राजानां मन्थिरसि V I, P I, 431,
20

प्राजाना मन्थिरसि V I, P I, 420,
15

प्राजिना सर्वभूतानाम् V I, P I,
430, 18

प्राजापत्यु विरायस्य V II, P I,
445 1

प्राणानायस्य सम्प्रोक्ष्य V I I I 291 12	प्राणायामगत कुर्या V II I I 418 11
प्राणाना रक्षणाधाय V II P I 415 2	प्राणायामगत कार्ये V II P II 168 14
प्राणिना हिंसा निरय V II P II 270 8	प्राणायामगत कार्ये V II P I 44 11
प्राणा उपान समानानाम् V I P I 433 11	प्राण्यङ्गे वाऽऽयते कूर्म V I I II 190 2
प्राणाय स्वाहति V I P I 448 3	प्राण्यङ्गे वृगमात्र च V II I II 248 11
प्राणयात्रिकमात्र स्यात् V I P II 196 11	प्राणैरपि प्रियान् पुत्रान् V I P I 333 10
प्राणयात्रिकमत्र तु V I P II 188 6	प्राण वा एते V I P II 99 10
प्राणायामे जले कृत्वा V II P I 60 8	प्राणस्य वै शब्दादकामाय V I I I 1 4 17
प्राणायामत्रय कुर्या V I P I 111	प्राणिहितापरा भानु V II I II 91 12
प्राणायामत्रय कुर्या V I I I 91 10	प्रातस्तथाय कृपति V I I I 468 11
प्राणायामत्रय कुर्वीह V II P I 11 16	प्रातस्तथाय य पश्यन् V I I I 291 1
प्राणायामत्रय कृत्वा V II P I 11 14	प्रातस्तथाय य पश्यन् V I I I 291 11
प्राणायामत्रय पदक V II P II 113 18	प्रातस्तथा च यमशास्त्र V I I I 29 4
प्राणायामात्र विरचयस्य V II P I 419 14	प्रातस्तथा कृप्यो स्नाने V I I I 1 0 10
प्राणायामैकशेषाया V I I I 34 1	प्रातिपक्ष्येन ज्ञायते V I I II 101
प्राणायामाश्च कुर्वीत V I I I 9 11	प्रातिपक्ष्येन वा याति V I I II 14 4
प्राणायामराहस्यु V II I II 11 3	प्रातिपक्ष्यामुत्प्राश्येन V I I II 103 10
प्राणायामघनम् V II I II 10 3	प्राण कुर्वन्ति शरीरा V I I I 1
प्राणायामगत कुर्या V II I I 42 9	प्राण एव V II I II 13 1
प्राणायामगत कुर्या V II I I 67 12	

- प्रातः पाद चरेच्छूद्र V II, P II, 173, 3
 प्रातः सन्निपत स्नान V I, P I, 260, 2
 प्रातः स्नान तदर्थं तु V I, P I, 268, 15
 प्रातः स्नानेन तत्सर्वं V I, P I, 259, 7
 प्रातः स्नानेन पापानि V I, P I, 259, 3
 प्रातः स्नान प्रशसन्ति V I, P I, 258, 17
 प्रातः स्नानसमारम्भ V II, P II, 190, 16
 प्रातः स्नायी भवेन्नित्यं V I, P I, 269, 12
 प्रातः संध्या सनक्षत्रा V I, P I, 297, 16
 प्रादेशान्नाऽशिका म्युना V I, P II, 39, 21
 प्रादेशमात्र विशेष्य V I, P I, 257, 2
 प्रादेशमात्र वा सूक्ष्म V I, P II, 157, 17
 प्राथमि दान-सात्त्व V I, P I, 18, 18
 प्राप्ति तु द्वादशे वर्षे V I, P I, 131, 9
 प्राप्ति तु पञ्चमे वर्षे V I, P II, 30, 12
 प्राप्ति भवति तत्पुण्यम् V II, P II, 75, 12
 प्राप्ताश्च नाभिनन्देत् V I, P II, 196, 12
 प्राप्य भ्रातृ तु कर्तव्यं V I, P II, 328, 9
 प्रातरनु द्वादश प्राप्ता V II, P II, 172, 16
 प्राप्ताणि नरकं पौर V II, P II, 269, 10
 प्राप्ताति पञ्चमे वत्सा V I, P II, 320, 8
 प्राप्नोति परम स्थानम् V I, P II, 193, 3
 प्राप्नोति भृगुशार्ङ्गं V II, P II, 260, 9
 प्राप्नोतु भवान् V I, P II, 402, 20
 प्राप्नोति यादृशीं बाधा V II, P II, 235, 6
 प्राप्ताति भ्रष्टता सख्यु V I, P II, 312, 16
 प्राप्नुवन्ति कुर्वन्ते च V II, P II, 230, 2
 प्राप्नुवन्ति दुरात्मानो V II, P II, 246, 17
 प्राप्नुवन्ति इति V I, P II, 402, 20
 प्राप्यानुज्ञा विशयेण V I, P I, 311, 19
 प्राप्य चान्त ततश्चैव V I, P II, 182, 10
 प्राप्य देशं च कालं च V II, P I, 236, 14
 प्रायश्चित्तषट्पुत्रं च V II, P I, 232, 8
 प्रायश्चित्तप्रपेक्षार V II, P I, 217, 11
 प्रायश्चित्तं च यस्मात्क V II, P II, 113, 7
 प्रायश्चित्तं यशस्मान् V II, P II, 74, 9
 प्रायश्चित्तार्थमहन्ति V II, P II, 67, 8
 प्रायश्चित्तं चरद्भूता V II, P II, 63, 12
 प्रायश्चित्तं न कुर्यात्ता V II, P I, 34, 5

प्रायश्चित्ते तत्तर्हीर्णे V II P I 345 15	प्रायश्चित्तं प्रकल्प्य स्यात् V II, P I 461 5
प्रायश्चित्तं प्रकल्प्य V II, P I, 235 10	प्रायश्चित्तमनुपूर्वाणा V II P I, 4 17
प्रायश्चित्तं तु निर्दिष्टं V II P I 237, 8	प्रायेणाऽनृतशक्तिव्याप्तं V I, P I, 8 11
प्रायश्चित्तेऽप्येव V II, P I, 4 6	प्रायेऽनाद्यक V I, P II, 225, 3
प्रायश्चित्तानि कारयेत् V II P I 353 4	प्रायश्चित्तार्थमर्हन्ति V II, P I, 35 15
प्रायश्चित्तं प्रकल्प्य V II, I II 174 6	प्रायश्चित्तं यत्तु गर्हे V II P I, 246 7
प्रायश्चित्तमनुमाना V II P I -01 10	प्रायश्चित्तं यथाहिं V II, P I, 190 11
प्रायश्चित्तं क्षयं याति V II, P II, 209 18	प्रायश्चित्तं स्मृतं तस्या V II, P I, 151 1
प्रायश्चित्तविधीना य V II, I II 210 1	प्रायश्चित्तविधानं च V I P I, 135 8
प्रायश्चित्तमतं कार्यं V II I II 210 4	प्रायश्चित्ती न विज्ञेय V I P I, 425 14
प्रायश्चित्तं तत्तु कुर्यात् V II P II, 112 15	प्रायश्चित्तेऽप्युक्तं V I, P I, 233 2
प्रायश्चित्तमनोवाचं V II, P II 143 14	प्रायश्चित्तप्रवृत्ताना V I, P II, 257 6
प्रायश्चित्तं यथास्मान् V II, P I 231 14	प्रायश्चित्ती नरेवैव V I, P I, 701 14
प्रायश्चित्तार्थपरवर्ती V II P I, 202 6	प्रायश्चित्तं न ता कुर्यात् V II, P I 316 4
प्रायश्चित्तेऽप्यवर्गाने V II I II, 75 7	प्रायश्चित्तं कार्यं न च V II, P I, 114 -
प्रायश्चित्तं न वाच्यं V II I I 234 18	प्रायश्चित्तं प्रवृत्तिं V II, P I, 222 4
प्रायश्चित्तं गतादिह V II, I I 231, 10	प्रायश्चित्तविधिं प्राप्ते V II, P I, 11 10
प्रायश्चित्तान् V II, P II, C 15	प्रायश्चित्तं यत्तु विज्ञेय V II, I I, - 16
प्रायश्चित्तं तु चरितं V II, P I, 3- 6	प्रायश्चित्तं यत्तु चरितं V II, P I, 14 15
	प्रायश्चित्तं तु चरितं V II, I II, 217 17

- प्रायश्चित्तं समुत्पन्ने V II, P I, 207, 2
 प्रायश्चित्तस्य पादं तु V II, P I 257, 14
 प्रायश्चिदं समं चित्तं V II, P I, 3, 9
 प्रथो नाम तप प्राक्तं V II P I, 3, 7
 प्रार्थयित्वा तु यो गा वै V II P II, 238, 18
 प्रारब्धं कर्म विच्छिद्य V II, P II, 277, 3
 प्रारब्धरोषं विच्छिन्नं V II P II 277, 4
 प्रादुयासात् मूनास्थं V II, P I, 407, 14
 प्रादुष्य मूत्रं पुगीयं वा V II P I 307, 7
 प्रादुष्य मूत्रं पुगीयाणि V II P I, 307, 11
 प्राज्ञावेत्यस्मिन्निर्भेदे V II, P I, 390 1
 प्राज्ञइती यमं प्रेतान् V I, P II, 324 1
 प्राज्ञादपि च वेदवि V II, P II 267, 2
 प्रायश्चमो मरुतं तु V I, P II, 305, 4
 प्रायश्चरमानममो वा V II P II, 69, 4
 प्रायश्चरमानमर्षा वा V II, P I 203, 10
 प्रियं तु वा कश्चिदारा V I P II, 267, 2
 प्रियं च मातुलं मृयात् V I P II, 131 2
 प्रियाणि चान्मनी यानि V I P I, 277, 6
 प्रिया वाच्यं V I, P I, 167, 7
 प्रियालाऽऽमलकैर्मुख्यै V I, P II, 371, 3
 प्रीतिं भोगं च वण्डं च V I, P I, 453, 19
 प्रीयन्ते वितरन्नास्य V I P II, 316, 4
 प्रेतस्त्व चैव निस्तिर्णं V I, P II, 330, 2
 प्रेतस्य जायते नूनं V II, P II, 221, 12
 प्रेतस्य हि सदा तस्य V I, P II, 280, 4
 प्रमाता दत्तयेऽक्षयम् V I, P I, 419 5
 प्रेतनिर्यातकश्चैव V I, P II, 351, 15
 प्रेतपात्रम् V I, P II, 455, 8.
 प्रेते पितृत्वमापन्नं V I, P II, 464 7
 प्रेताः पिशाचास्तस्य समस्ता V I, P I 286, 3
 प्रेतीभूतं द्विजं विप्रो V I P II, 281 2
 प्रेतं मनसा ध्यायन् V I, P II, 289 2
 प्रेतं राजानि सञ्जयोति V I, P II, 252 11
 प्रेतश्चेवाहिताग्निं स्यात् V I, P II, 452, 21
 प्रेतस्यार्शनसंस्कारं V I P II, 276 1
 प्रेतमृशा भामं न V I, P II, 275 4
 प्रेतस्योत्तरतः परस्याः V II, P I, 56 14
 प्रेतस्योदकनिर्षपणं V I P II, 289, 9
 प्रेतहारे समं तप्यं V I, P II, 248, 10

मेघमात्र समुच्चय V I P II 149, 20	कलान्याहरताऽपत्य V II, P II, 264 9
मेघयो मामस्य राक्षस V I P II, 350 7	कलापल क्षौम सीम V I, P I, 484 8
मोक्षणात्कथिता शुद्धि V II P I 185 11	कल पुष्पोपमान V II P II, 124 10
मोक्षणेनैव शुद्धयेत V II P I 185 8	कलापहारी V II, P II 250, 18
मोक्षणे पर्याप्तिकरण V II P I 178 11	कलमारभते वैह V II, P II, 277 10
माभणीभिस्त्रिभिर्कर्मि V II, P I 66 15	कल मूलासनेर्मेधै V I, P II, 390 4
मास्तारक सहायश्च V II P II 62 13	कलैर्मासेन कथित V II, P II, 181 9
मोक्षिते कालदोष स्यात् V I P II 233, 6	कलवत्सं समाचष्टे V I, P I, 57 5
मोक्षिते तु यदा पत्नी V I, P I 315 14	कलाशी V I P II 144 4
मोक्षितोऽप्यात्मसंस्कार V I P I 391 4	कलस्यानन्ता प्रोक्ता V I P II, 417, 2
मौडवादी बहि कक्षी V I P II 425 6	कालगुण वाऽथ चैव वा V I P I, 457, 8
मौडपदाऽपरपक्षे V I P II, 517, 8	कालगुणस्य स्वभावास्या V I, P I, 156 1
मौडपदामतीताया V I P II, 326, 8	कालगुणस्य स्वभावाम्बा V I, P II, 311, 14
शावनात्पवनान्या च V II P I 144 16	केनवा उन्मत्तका V I P II, 193 10
माश V II, P II 202 3	केनप्रत्यय कथ नाम V I, P II, 292, 10
फ	य
फलकान्यथ वर्णानि V I P I, 454 13	यक चैव बलाका च V I, P II, 397 9
फलगुतीर्थ V I P II 300, 2	यक बलाक V II P I 81 11
फलगुणावापि च प्रशस्तानि V I 1 II 419 1	यक बलाक हस द्वय V II, P I, 406, 5
फल इहाति स्वमे वा V II, P II 276, 12	यको भवति हस्तार्ति V II P II, 254 11
फलैध-कुसुमस्तेयम V II, P I 17, 1	यर्था य विवर्षे तु V II P II, 291, 2
फलशाना मु वृक्षाणा V II, P II 12 10	
फलानि विष्णुयामयो V II P I 416, 11	

बह्याभमनासाद्य V I, P I 70 3	बहुना पश्यता साऽऽत V I P I, 42b, 22
बध्ना वा वासता भिन्न V II P I 454 17	बहुना भुञ्जता मन्वे V I, P I 424 6
बधीयान्तस्सर्जाव लु V I, P II, 37 2	बहुना विवृषा मासौ V I, P II 300, 18
बन्धुभि परिभूताश्च V II P II 262 5	बहून् वर्धमानान पोतान V II, P II 242, 6
बन्धुग न भिन्नत V I P II 163 5	बहुयाजक V II, P II 258 8
बभ्राऽऽसन नियम्यासून V I P I 291 14	बह्वचश्च त्रिसौपर्ण V I P II, 341 9
बलाक द्वव-हंस-कटक V II P I, 405, 10	बह्वच्चा भवणर्त्तौ लु V I I II, 128 4
बलात्कारादिवृद्धन्त्री V I P II 187, 1	बह्वर्त्यो न V I I II, 317 15
बलात्पहता कन्या V I P II 89 8	बह्वमतिप्राज्ञस्य वा V I, P I, 175 12
बलपजा पुण्डरीकाश्च V I P I, 255 13	बह्वीर्णा मतिजमाल V II P I 415, 4
बल वर्ध्न प्रभावादि V I, P I, 128 13	बहुभुताश्च धर्मज्ञा V I, P I 178 12
बल वासवे V I, P II 314 8	बहुशुक्लेन्धने चाम्नी V I, P I, 316, 15
बह्वर्थावर्धजाताना V I, P I 183, 9	बहिस्तूभयपादि स्मृतेराचाराश्च V II, P I 204, 16
बह्वे यापितानेक V II, P II, 272, 2	बहिस्तावश्च निवसत् V II P I 345 14
बह्वकस्तु सन्यस्य V I, P II 162 12	बहि सूत्र स्वमेविविद्वान् V I, P II 168, 16
बह्वकास्त्रिदण्ड V I P II 200 2	बहि सन्यसा दशगुणा V I P I 298 3
बह्वक स विज्ञेय V I P II, 163, 4	बह्वस्यान् V I P I 103 14
बह्वर्गा महावृक्षा V I P I 457, 7	बह्वस्यान् V I P II 60 1
बह्ना वृद्धये धमे V I, P I, 92 8	बान्धवो वा परी वाऽपि V I P II, 261 15
बहुनि चायु कामस्य V I P II, 38 7	बाधिर्यमुपयान्त्याशु V II P II, 232 9
	बाह्येभ्यस्त्यम् V II P II 157, 7
	बालिकाऽभतयान्याश्च V I, P I, 134 6

बालकृच्छ्रस्त कुर्यात् V II P I 121 14 123 6	बाल वृद्ध रोगार्तना V I P I, 477 14
बालाममाशेषपद्धते V II P II 8~ 1~	बाल वृद्ध स्त्रीणामर्थे V II P I 122 5
बालप्राश्न कृतप्राश्न V II P I -04 9	बालाश्च तरुणा वृद्धा V I P I 281 15
बाला जनिर्त्री जननी च बाल V I 1 I 363 3	बाले समानवयसि V I P I • 334 1~
बालाहोराष्ट्र भूतष्ट्र V I I I 467 6	बालम्यातुरस्य वा V II P I 68 7
बाले दशान्तरस्थे न V I P II 2~ 10	बालसवर्धन व्यक्त्या V II P I 58 17
बालानामजातवन्ताना V I I II, 213 10	बाहुजातारुजाताना V I P II, 154 ~
बालाना वाक्ष्यमाणानाम् V II I II 40 10	बाहुभ्या लु धनं दद्यात् V II P I ~ 8 1
बालापत्या तथा रागा V II P I 1~ 8	बाहुभ्या मनसा वाचा V II P II 160 7
बालापत्याश्च गर्भिण्य V II P I 9 5	बिडाल काका ऽऽदुष्टिण V II P I 391 11
बालाऽपि विप्रो वृद्धस्य V I P I 334 6	बिडाल-काक-नकुला ऽऽद्यु V II P I 392 2
बालाऽपि नाशमन्त्रयो V I I I 448 7	बिडाल मूषकाद्विष्टे V II P I 391 4
बाले प्रशजित चैव V I P II ~ 1	बिभ्र जलपादव वा V I P II, 179 1~
बालं मृते सपिण्डाना V I P II ~ 30 12	बिल्वके V I I II 300 13
बालया वा युवत्या वा V II I I 37 20	बिल्वाऽऽमलक मूलीका V I P II 300 ~
बाल्य पितृवशे तिष्ठेत् V II I I 55 9	बिल्वा अथ्यादि यतीय V I P II, 37 1
बाल्य वा वासभावन V I I I 184 9	बीजिनश्च V I P II 6~ ~
बालैरनुपरिक्रान्त V II P I 18 12	बीजानामुसिदिष्ट्य म्यान् V I P I 478 15
बाल वृद्धा ऽऽसुराणा च V II P II 171 5	बीजाना सम्पदं दूरा V II P II 18~ 9
	बुधे च यादिन् परिव्रजनीया V I P I -52 4

बुद्धिपूर्वे चेतुः श्रवणं V II, P I 394 2	ब्रह्मचारी गृहस्थौ V I, P II, 167, 9
बुद्धिपूर्वे तु कृच्छ्रादयः V. II, P I, 117 19	ब्रह्मचारी गृहस्थश्च V I, P II, 17, 7
बुद्धिपूर्वे प्रत्यक्षेण V I, P. II, 230 15	ब्रह्मचारी गृहस्थश्च V I P II, 17, 10
बुद्धयेताऽऽप्रयुक्ता तु V. I P I 472, 14	ब्रह्मचारी गृहस्थश्च V I, P II 197, 1
बुद्धितेजसु भूत्येव V II, P II. 224 10	ब्रह्मज्ञ V II, P II 247, 2
बुद्धिमागम आन्त V I P I, 339, 4	ब्रह्मज्ञे वेदि मे निक्षाम् V II P II 59, 10
बृहस्पतिरकामयत V I, P I, 47, 13	ब्रह्मज्ञो वा कृतज्ञो वा V II, P II, 57, 18
बृहस्पतिर्वि V I, P I, 48, 6	ब्रह्मज्ञाथ गुरापाथ V I P II, 358 2
बृहस्पतिरावनद्वा V II, P II, 63, 6	ब्रह्मज्ञस्तु बन् गच्छेत् V II, P. II, 58 8
बौध्दिनादभिराम्यन्धान V I, P II, 244, 3	ब्रह्मचारी ज्ञेय V II, P II, 12, 9
बौद्धान् पाशुपतान् जैनान् V I, P I, 279, 4	ब्रह्मज्ञस्तु V II, P II 96 10
ब्रह्मकूर्वादिना भूया V II, P II, 148 7	ब्रह्मज्ञता वदन्ति-ता V II P I, 363 10
ब्रह्म रीति विद्या येन V I, P I, 271, 1	ब्रह्मज्ञादं वेदनिष्ठा च V II, P II, 57, 5
ब्रह्म भवियन्ति गुप्ताः V I, P II, 19, 5	ब्रह्मचारी भित्तकोपी V II P II, 182 2
ब्रह्मगर्भवे कृच्छ्र V II P I 313 6	ब्रह्मचारिण V I P II, 278 8
ब्रह्मगन्तु कि विदम्य V I P I, 434 8	ब्रह्मचारी न कुर्वन्ति V I P II, 278 1
ब्रह्मज्ञान V I, P II, 192 1	ब्रह्मचारी भवन्ति-स्य V I, P II, 145 2
ब्रह्मचारी V I P II 137, 6	ब्रह्मचारी भवन्ति-स्य V I P II, 100 21
ब्रह्मचारीण भर्तु V II, P I 100 13	ब्रह्मचारि यतीना च V I, P I 410 10
ब्रह्मचारी गृहस्थ V I P II, 197, 4	ब्रह्मचारी प्रतीत्य स्थान V II P II 170 6
ब्रह्मचारी गृहस्थ V I, P II 81 11 140 8	ब्रह्मचारी गुप्तो-श्च V II P I, 67, 12

- अक्षय्यं च गार्हस्थ्यं V I, P II, 153, 14
 अक्षय्यायाय V I, P II, 4, 2
 अक्षय्यं चत् विप्रो V II, P II, 62, 6
 अक्षय्येण V I, P II, 104, 20
 150 12
 अक्षय्येण वा कालः V. I, P II, 51 18
 अक्षय्यं तपो मेक्ष्य V I, P II, 45, 1
 अक्षय्यार्थिनियमो V I, P I, 388, 14
 अक्षय्यं इत्या क्षान्ति V II, P II 169 8
 अक्षय्यमागस्तु V I, P II, 17, 15
 अक्षय्येण पर्वणि V I, P II, 99, 10
 अक्षय्यार्थमी V II, P I, 404, 2
 अक्षय्यार्थमागस्तु V II, P I, 230 12
 अक्षय्यं च दुष्कृता V II, P I 323 22
 अक्षय्यं समाप्य V I, P II, 136, 16, 147, 19
 अक्षय्यार्थाहितादिश्च V I, P I, 308, 1
 अक्षय्यार्थेरेरेक्ष्य V I P II, 41, 9
 अक्षया कथिताश्चैव V. I, P I, 109, 2
 अक्षयि म आत्मा V I, P I 421, 7
 अक्षया चोदितो विष्णु V I, P I, 118, 7
 अक्षयः शङ्कर सूर्य V I, P I, 365, 6
 अक्षयश्च तथा विष्णो V I, P I, 25, 14
 अक्षयः सार्धं V I, P. I, 350, 5
 अक्षयः तर्पयेत् पूर्व V I, P I, 356, 11
 अक्षयान्ते मुनिश्रेष्ठा V I P I, 9, 12
 अक्षये प्रजापतये V I, P I, 381, 8
 अक्षये अक्षयपुरेभ्यः V I, P I, 384, 5
 अक्षयः सूर्यः पूर्व V. I, P I, 113, 5
 अक्षयः शङ्कर सूर्य V I, P I, 365, 6
 अक्षय्यता देव विदुर्भक्ता V I, P II, 343, 8
 अक्षय्याधानमेतत्स्यात् V I, P II, 159, 3
 अक्षयिस्त्वप्यस्त V I, P I, 249, 16
 अक्षय्यानुसन्तानो V I P II, 342, 12
 अक्षय्यापतिश्चैव V I, P II, 342 13
 अक्षय्यामुत्तमैव V I, P II, 341, 14
 अक्षय्याश्च कथा कुरु V I P II, 400, 16
 अक्षयि परिक्लिप्त V I, P II, 360 10
 अक्षयः देवाना V I, P I, 105, 16
 अक्षयः दण्डहतीना च V I P II, 224 16
 अक्षयः दहती ये च V II P I, 21 11
 अक्षयैश्च च सोमे च V II P I, 426, 8
 अक्षयः सुरारि खिपुरान्तकारि V I, P I, 221, 1
 अक्षयः प्रता च मेधा च V I, P I, 252 12
 अक्षयः प्रतिष्ठेत्यावत् V II, P II, 150, 13

अक्षबीजसमुत्पत्तो V I, P II, 218, 3	अक्षस्वहारिणश्चैने V II, P II, 219, 11
अक्षबीजसमुत्पत्तो V II, P I, 208, 11	अक्षहत्या V II, P II, 18, 10
अक्षवन्धो च यदन्त V I P I, 189, 9	अक्षहत्या V II, P II, 92, 15
अक्षभारानिह सूत्र V I, P II, 168, 7	अक्षहत्यापनीशाय V II, P II, 69, 8
अक्षयने जप चैव V I, P I, 257, 10	अक्षहत्यामवाप्नोति V II, P II, 149 12
अक्षयनेन यक्ष्यमाण V I P I, 314, 9	अक्षहत्यामवाप्नोति V I, P II, 360 20
अक्षयज्ञप्रसिद्धयर्थ V I, P I, 350, 16	अक्षहत्याज्जन्त कुर्यात् V II P II, 80, 9
अक्षयज्ञस्तु य द्वां V I, P I, 255, 17	अक्षहत्याज्जन्त कुर्यात् V II P I, 102 10
अक्षयानिन्य V I, P II, 82, 12	अक्षहत्याज्जन्त वाऽपि V II P I, 97, 1, 100 11
अक्षयचंसकामस्य V I, P II, 21, 10	अक्षहत्याज्जन्त श्रेय V II, P II, 95, 12
अक्षयचैत सौम्ये V I, P II, 313 18	अक्षहत्या गुरापत्त V II, P I, 15, 3
अक्षयचैतस्त्वन पुत्रा V I P II, 80, 19	अक्षहत्यानिहत पुण्यम् V I, P I, 349, 13
अक्षयचैतस्त्वन पुत्रान् V I P II, 316, 10	अक्षहत्या द्वावशाब्दानि V II, P II, 57, 11
अक्षयचैतस्त्वनार्ति V I, P II, 50 13	अक्षहत्या द्वावशाब्दानि V II, P I, 5 12 C, 4
अक्षय विश्वगुणा धर्मो V II, P II, 219 1	अक्षहत्या द्वावशाब्दानि V II P II, 57, 5
अक्षय विष्णु विवाहयामि V I, P I, 107, 9	अक्षहत्या द्वावशाब्दानि V II, P II, 5, 9
अक्षय विष्णुश्च ह्यक्ष V I, P I, 230 3	अक्षहत्या V II, P II, 72 13
अक्षय सन् अक्ष V I, P I, 209, 9	अक्षहत्या V II, P II, 163 1
अक्षयोन्यायुनी साम्यम् V II, P II, 147, 11	अक्षहत्या परिश्रयानुमत्त V II, P II, 50, 10
अक्षयवतननिष्ठाथ V I, P II, 7, 2	अक्षहत्या साधकानि V II P II, 12 4
	अक्षहत्या निम्नगुण्यन्त V II, P II, 64, 14

- ब्रह्मैव स विज्ञेयः V I, P I, 153, 2
 ब्रह्मणे V. II, P II, 188, 4
 ब्राह्मण V II, P. II, 135, 12.
 ब्राह्मण V II, P. II, 166 13
 ब्राह्मणी V. I, P I, 46, 7
 ब्राह्मण कुशलं पृच्छते V I, P I 325, 8
 ब्राह्मण क्षत्रियाद्यैस्तु V I P I, 327, 7
 ब्राह्मण क्षत्रियो वाथ V I, P II, 154, 16
 ब्राह्मण क्षत्रिय विद्या V II, P I 150, 9
 ब्राह्मण क्षत्रिय विद्या V I, P II 40 18
 ब्राह्मण क्षत्रिय विद्या V I, P I, 86, 1
 ब्राह्मण क्षत्रिय विद्या V I, P II, 189 10
 ब्राह्मण-क्षत्रिय विद्या V I, P II 40, 14, 95, 12
 ब्राह्मण क्षत्रियो वैश्य V II, P II, 241, 2
 ब्राह्मण क्षत्रियो वैश्य V II, P II, 241, 7
 ब्राह्मणा क्षत्रिया वैश्या V I, P I, 133, 2
 ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या V II, P I, 69, 1
 ब्राह्मणी क्षत्रिय-वैश्यसेवायाम V II, P I, 348, 12
 ब्राह्मण क्षत्रिय हस्ता V II, P I, 98, 6
 ब्राह्मणी अग्निरजा गोर्वा V I, P II 439, 14.
 ब्राह्मणे ब्राह्मनूचने V I, P II, 48, 17
 ब्राह्मणोच्छिष्टदानामया V II P I, 343, 18
 ब्राह्मणाच्छिष्टभोजने V II P I, 343 12
 ब्राह्मणाच्छिष्टाशने V II, P I, 9
 ब्राह्मणाच्छिष्टाशने V II, P I, 12
 ब्राह्मणानि कर्त्तव्या नास्ति V I P. II 347, 10
 ब्राह्मणान् क्षत्रियाया तु V I P. II 120, 14
 ब्राह्मणी तु शुना इष्टा V II, P I, 65 12
 ब्राह्मणी तु शुना इष्टा V II P I, 19
 ब्राह्मणा देवता सर्वा V II P I, 13, 15
 ब्राह्मणाद्वधसम्प्राप्ते V II, P I, 71 3
 ब्राह्मणादीनामाशौचे V I, P II 201 17
 ब्राह्मणादीनामाशौचे V II, P I, 420 4
 ब्राह्मण दश विण्डास्तु V I P II, 289 15
 ब्राह्मणी दशगवेण V I, P II, 207 1
 ब्राह्मणादिषु सूद्रस्य V I P I, 137 4
 ब्राह्मणानां कुर्यजातम् V I, P I, 444 9
 ब्राह्मणानि च कल्पाथ V II P II, 159, 16
 ब्राह्मणानां द्विजवाच्यम् V I, P II, 421, 41

ब्राह्मणान् ज्ञापयेत् तत्र V. II, P I, I, 253, 1	ब्राह्मणो बन्धकीं गरुडो V II, P. I, 332 14
ब्राह्मणेन V II, P II, 142, 6	ब्राह्मणो वैश्व-पात्तासौ V I, P. II, 34, 14
ब्राह्मणानां परिवारः V II, P II, 193, 12	ब्राह्मणं निष्कृज वाऽपि V I, P II, 401, 5
ब्राह्मणानां प्रवृत्तिश्च V I, P I, 136, 12	ब्राह्मणभूम्यप- V II, P II, 93, 16
ब्राह्मणानां प्रस्तावेन V II, P II, 11, 5	ब्राह्मणभूम्यपहरण V II, P I, 13, 10
ब्राह्मणान् भोजयेत् V I, P II, 340, 5	ब्राह्मणो मोक्षमन्विच्छन् V I, P II, 153, 5
ब्राह्मणान्भीजयेच्छक्या V II, P I, 254, 7	ब्राह्मणमनुतेन V II, P II, 150 13
ब्राह्मणान् भोजयित्वा च V II, P II, 161, 7	ब्राह्मण-राजस्य वैश्यः V II, P I, 342, 18
ब्राह्मणानामय धर्मो V I, P II, 155 3	ब्राह्मणैरेषि भीष्कन्या V II, P I, 431, 11
ब्राह्मणेन वषे पाशे V II, P I, 22, 19	ब्राह्मणैर्मन्त्रपूतेषु V II, P I, 195, 2
ब्राह्मणा नावमन्त्रव्या V I, P I, 467, 1	ब्राह्मणवृत्तिम् V. II, P II, 263, 9
ब्राह्मणास्त्रयसम्भूतो V II, P II, 220, 7	ब्राह्मणवैश्वदेव्या V, II, P I, 98 18
ब्राह्मणानां शत सम्यक् V I P I, 327, 3	ब्राह्मणो वेदमूलं स्थान् V I, P I, 153, 19
ब्राह्मणान् सम पश्य ह्यौ V I, P II 362 3	ब्राह्मणैरभ्यनुज्ञात V I P II, 401, 6
ब्राह्मणावाश्रयो निरुक्तम् V I, P I 480, 8	ब्राह्मणावसथाश्चैव V I, P I, 406 16
ब्राह्मणे ग्राह्यतिथिम् V I, P I, 399 5	ब्राह्मणावसथान् सशौर् V II, P II, 59, 4
ब्राह्मणो ब्राह्मणं V II, P II, 35 15	ब्राह्मणाशौचं राजस्यः V II, P I, 430, 13
ब्राह्मणो ब्राह्मणो गच्छेत् V II P I, 41 3, 328 18	ब्राह्मणविशेषेणापूर्वक V. II, P I, 329, 14
ब्राह्मणा ब्राह्मण ना तु V II, P I, 231, 7	ब्राह्मणश्चैव राजा च V I P I, 201, 5

ब्राह्मण. दूद्रीच्छिद्रभोजने V. II, P I, 392, 7.	ब्राह्मणस्य रुज कृत्या V. II, P I, 17, 5, 454, 1
ब्राह्मण दूद्रीच्छिद्राशने V II, P I, 365, 6	ब्राह्मणस्यैव दूद्रीक्षम् V. II, P I, 379, 15
ब्राह्मण. दूद्रीक्षामेति V II, P II, 241, 9	ब्राह्मणस्य द्रव्यकारे V. II, P. 1, 127, 8
ब्राह्मणे. शिल्पिनिर्देशे V I, P I, 465, 2	ब्राह्मणस्य सिन वल्ल V I, P. I, 264, 4
ब्राह्मणेषु चरेद्भक्ष्यम् V I, P II, 40, 12	ब्राह्मणस्य सविण्डाना V I, P II, 209, 18
ब्राह्मणस्तु V I, P. II, 98, 12	ब्राह्मणस्य मुरापस्य V II, P I, 144, 18
ब्राह्मणस्तत्र पुक्त्वात् V II, P I, 425, 2	ब्राह्मणस्वर्णहारी च V II P II, 261, 7
ब्राह्मण स्तर्पयेत्पश्चात् V II, P I, 121, 15	ब्राह्मण स्वर्णहारी तु V II, P II, 167, 5
ब्राह्मणस्तु शुना दृष्टो V II, P I, 67, 1	ब्राह्मण हत्वा द्वावश V II, P I, 79, 2
ब्राह्मणस्तु शुना दृष्टो V II, P I, 68, 4	ब्राह्मण्या V II, P II, 127, 9
ब्राह्मणे सस्कृत V I P II, 18, 1	ब्राह्मण्यकामतो गत्वा V II, P I, 347, 10
ब्राह्मणस्य V I, P II, 215, 18	ब्राह्मण्यकामादृच्छत् V I, P I, 348 18
ब्राह्मणस्य V. II, P II, 136, 8	ब्राह्मण्या क्षत्रियाम्जात V I, P II, 12, 13
ब्राह्मणस्य V II P II, 83, 12	ब्राह्मण्या क्षत्रियास्तुत V I P II, 121, 1
ब्राह्मणस्य भेदिय विट दूदृष्टु V I, P II, 220 16	ब्राह्मण्या क्षत्रियान् सूतो V II, P I, 69 15
ब्राह्मणस्य तेषाऽऽशीथे V II, P I, 419, 5	ब्राह्मण्येतान् यश गच्छन् V II, P I, 347, 12
ब्राह्मणस्य तु विक्रिय V I, P II, 12, 9	ब्राह्मण्या अग्रमुपाध्य V II, P I, 332, 11
ब्राह्मणस्याऽऽनुलोभ्येन V. I P. II, 95, 9	ब्राह्मण्यान सपदि भट्ट V II, P II, 240, 17
ब्राह्मणस्य परिचाणान V II, P II, 68 10.	
ब्राह्मणस्य प्रवक्ष्यामि V II, P II, 11, 7.	

ब्राह्मण्यादिव ह्यिदन्ते V I P II
 164 15
 ब्राह्मण्या द्वाह्वाह स्यात् V I P II
 109 11
 ब्राह्मण्या ब्राह्मणाज्जात V I
 I II 118 21
 ब्राह्मण्या शर्याया सार्द्ध V I P I
 49 17
 ब्राह्मण्यमपि तद्वन् स्यात् V II P II
 9 1 11
 ब्राह्मण्य य परिहृत्य V I P I
 149 17
 ब्राह्मण्य सकल तस्य V I I II
 169 9
 ब्राह्मण्या शिरासि वपन V II P I
 331 4 331 9 331 13
 ब्राह्मण्या सह याऽर्थात् V I P I
 475 11
 ब्राह्मणादेयमुदिष्ट V II P II
 15 15
 ब्राह्म सुहर्ते उपाय V I P I
 9 0 0
 ब्राह्म सुहर्ते उत्थाय V I P I
 20 6
 ब्राह्मस्तु प्रथमतया V I P II
 85 9
 ब्राह्मीपुत्र सुतृनकम् V I P II
 86 10
 ब्राह्मी नैमित्तिका नाम V I P I
 9 3
 ब्राह्मा र्थानां २ सम्बन्धान V I P II
 11 1
 ब्राह्मा दशमेधेय V I I II
 84 8
 ब्राह्माविपु विवाहपु V I P II
 47 7
 ब्राह्माविपु विवाहपु V I I II
 80 19

ब्राह्माविपु विवाहपु V I, P II
 63 11
 ब्राह्म तु माजन मन्त्र V II P II
 15 17
 ब्राह्म तु माजन मन्त्रै V II P II
 15 3
 ब्राह्मावीनि तथाऽगन्तौ V II I II
 17 9
 ब्राह्म सुहर्ते उपाय V I P I
 219 10
 ब्राह्म सुहर्ते उद्धृतेन V I P I
 219 16
 ब्राह्मदेकमह रूप V I I I
 94 4
 ब्राह्मयानैश्च सम्बन्धैः V I P II
 9 0 10
 भुवरस्तु स्वधर्म्य V I P II
 48 13

भ

भगवत्प्रानहत्याय V I P I
 952 2
 भगवित्या तु न भात V II P II
 140 7
 भगवित्या तु न भातान् V I P II
 14 5
 भगवत्ता न कथयत V II P I
 246
 भगवत्ता न कथयत V II I I
 246 10
 भगवत्ता भ त्ते भेद V I I I
 234 1
 भगवत्तत्त्वस्य दशम्यात् V II I I
 166
 भगवत्ता पञ्चतन्त्रात्म्यम् V II P I
 408 13
 भगवत्ता भगवत्ता V II I II
 7 13

भक्ष्याभक्ष्याण्यनेकानि V II, P I, 461, 11	भय ह्रस्वा च भूतानाम् V I, P II, 104, 11
भक्ष्याभक्ष्ये तथा पेये V I, P II, 29, 10.	भरण सर्वभूतानाम् V I, P I, 467 8
भक्ष्य भोज्यासस्य V II, P II, 111, 15	भर्तृगोत्रेण कर्तव्या V I, P II, 457, 8
भक्ष्य भोज्यापहरणे V II, P II 110, 13	भर्तृगोत्रेण कर्तव्या V I, P II, 63, 12
भक्ष्य भोज्यमुदक्या च V I, P II 184, 2	भर्त्ताऽनुमरणं काले V II, P I, 38, 5
भक्ष्य भोज्य समं देय V I, P II, 436, 17	भनुरर्थे हि या वित्त V II, P II, 224, 10
भक्ष्य-भोज्य V II, P II 112 4	भर्तारं लक्ष्येद् या नु V I, P I, 129, 12
भक्ष्य भोज्यं च विविध V I, P II, 419, 1	भर्तुं शरीरगुधूषा V I, P II, 115 13
भक्ष्य मास समुद्दिष्ट V II, P I, 410, 1	भर्तृव्यनिकमे कृच्छ्रम् V II, P I, 36, 14
भगिनी भागिनीयाना V I, P I 186, 16	भर्तृव्यान्म मरणम् V I, P. I, 189, 7
भगिनी मासुरामा च V II, P I, 318, 17	भर्तुं सौख्येन या नागी V II, P II, 228, 1
भगिनी मासुरामा वा V II, P I, 321, 7.	भरद्वाजकृता ये च V I, P I, 109, 5
भगिन्या संहिताया नु V I, P II, 252, 4	भरद्वाज क्षुधार्त्तम् V II, P I, 415, 3
भगिनीसपरन्त्यश्च भगिन्य V II, P. I, 326, 9	भवेद्याऽऽशौचनख्यर्थे V I, P I, 243, 6
भगवत्क्षस्तु कृष्णशरी V II, P II, 233, 10	भवन्ति यह काका नु VII, P II, 229 2
भगवते V II, P II, 157, 1	भवन्ति मादृता वैष्णु V II, P. II, 231, 5
भगवते महापुरुषाय V I, P I, 309, 12	भवन्तुर्वै चरितैश्चम् V I, P II, 41, 14
भगवतोऽय V. I, P I, 3, 14	भवन्ति निगरम्भाय V I, P. II, 367, 17
भयोद्दिगकरोऽ न्यपा V II P II, 249, 4	भक्तारो नमः सर्वे V I, P I, 183, 5
भयभित्तस्य संन्यासम् V I, P II, 149, 18	
भवे रीते तथा शप्ते V II, P II, 49, 10	

भविष्यं भवद्भिः V. I., P. II.,
365, 9.

भवत्स्वैतत्परिणतं V. I., P. I.,
433, 10.

भविष्यं नरेन्द्रेण V. I., P. I.,
474, 4.

भवेत् स्फुटितपादस्तु V. II., P. II.,
249, 11.

भवत्स्वैतत्परिणतौ करणशम V. I., P. II.,
415, 12.

भवन्ति हि कृपा तस्य V. I., P. I.,
250, 16.

भवद्भिः पितृकार्ये न. V. I., P. II.,
361, 7.

भवेद्यदि सपिण्डानां V. I., P. II.,
466, 18.

भव देव नृपयामि V. I., P. I., 371, 6.

भवेद्विषयवैराग्यम् V. I., P. I.,
59, 6.

भवन्मध्यं तु राजन्तो V. I., P. II.,
41, 15.

भवेन्महीमलं यस्मात् V. I., P. I.,
353, 11.

भवनस्यामनो भुवि V. I., P. II.,
396, 18.

भवाय देवाय नमः V. I., P. I.,
374, 9.

भवाय देवाय स्वाहेत्यादिभिः V. I.,
P. I., 375, 5.

भविष्यन्ति मन्त्रादौ V. II., P. II.,
162, 11.

नरस्य शीघ्रं सुवर्णं च V. II., P. I.,
192, 6.

भस्म-गोमय-वृद्धादि-V. II., P. II.,
195, 2.

भस्मच्छिन्ना V. II., P. I., 166, 9.

भस्मनाऽऽकृष्टं चैव V. II., P. I.,
175, 1.

भस्माच्छुनां शुद्धयति V. II., P. I.,
176, 4.

भस्मना वाऽपि सस्पृश्य V. II., P. I.,
143, 15.

भस्मना शुद्धयन्ते कांस्यं V. II., P. I.,
172, 1.

भस्मास्थीनि गृहीत्वा तु V. II., P. I.,
22, 21.

भाण्डानि प्राचयेद्भङ्गैः V. II., P. I.,
145, 2.

भागधेयं श्रुतिः प्राह V. I., P. I.,
364, 2.

भागद्वयं तु धर्मार्थं V. I., P. I.,
190, 5.

भागिनैर्यो द्विजो गत्वा V. II., P. I.,
327, 13.

भागिनैर्यं विद्वेषेण V. I., P. II.,
348, 13.

भार्गवः पृथक् पृथक् कुर्यात् V. I.,
P. I., 272, 4.

भाजने भोजने चैव V. I., P. I.,
416, 4.

भालु-भौमाकि-भृशुषु V. I., P. II.,
295, 14.

भार्गवा याज्ञवल्क्याश्च V. I., P. I.,
109, 4.

भार्या-पुत्रवतीनाश्च V. II., P. I.,
21, 18.

भार्या भर्तुर्मतेनैव V. II., P. I.,
38, 13.

भार्या-भूतक-दासेभ्यः V. I., P. I.,
422, 13.

भार्याया विप्रस्येष्टाश्च V. II., P. II.,
103, 8.

भार्यास्तः शुचिर्भूत्य-V. I., P. I.,
481, 15.

भार्या वैद्यां गच्छन्ता V. II., P. I.,
322, 19.

भावान्तरमभावो हि V. II, P. I, 9, 1.	भिक्षार्थी प्रविशेत् प्राप्त V. I., P. II, 186, 16.
भावशुद्धयुपपन्नस्य V. I., P. I., 59, 7.	भिक्षार्थमदनं दत्तस्य V. I., P. II., 185, 13.
भावैरनिष्टैः संयुक्तः V. II, P. II., 215, 4.	भिक्षार्थी विचरेत् प्राप्तं V. II, P. II., 58, 10.
भावशुद्धिहेतुर्भक्तिः V. I., P. II., 181, 11.	भिक्षोर्भिक्षभुजभाषि V. I., P. II., 184, 16.
भास्करालोकना-ऽङ्गील-V. I., P. II., 45, 15.	भिक्षां वै भिक्षये दद्यात् V. I., P. I., 409, 12.
भास्करालोकनाङ्गील- V. I., P. I., 445, 13.	भिक्षां वा पुष्कला वाऽपि V. I., P. I., 392, 5.
भासं च हत्वा दद्याद्भाग्यं V. II, P. I., 79, 3.	भिक्ष्याच्चेद तद्भागानि V. I., P. I., 459, 9.
भिक्षुको ब्रह्मचारी वा V. I., P. II., 400, 21.	भिक्षुः च गन्धर्वश्च V. II., P. I., 387, 3.
भिक्षां च भिक्षये दद्यात् V. I., P. I., 407, 5.	भिक्षुमिच्छामप्रयोजना च V. II., P. I., 284, 14.
भिक्षां च भिक्षये दद्यात् V. I., P. I., 407, 1.	भुक्तं चैव पार्षणश्राद्धे V. II., P. I., 426, 12.
भिक्षादनं जपः सन्ध्या V. I., P. II., 181, 18.	भुक्तोच्छिष्टं विडालादे V. II, P. I., 391, 9.
भिक्षादनं जप स्नानं V. I., P. II., 183, 18.	भुक्तं देही तनी भुक्तं V. II., P. II., 277, 5.
भिक्षादनसमुद्योगात् V. I., P. II., 188, 14.	भुक्तवत्स्वनाश्वान्नेषु V. I., P. II., 430, 10.
भिक्षेन भिक्षां प्रथमं V. I., P. II., 42, 6.	भुक्तवान् विप्रैर्धनं V. I., P. I., 471, 14.
भिक्षापात्रादिशुद्धयर्थम् V. I., P. II., 187, 16.	भुक्तवन्तु च विप्रेषु V. II., P. I., 244, 14.
भिक्षां बन्धुभ्य आशय V. I., P. II., 162, 10.	भुक्तवन्तु तु विप्रेषु V. I., P. I., 414, 2.
भिक्षामाधे गृहीते तु V. II., P. II., 116, 10.	भुक्तवन्तु च विप्रेषु V. I., P. I., 400, 14.
भिक्षामाधेन च प्राप्तात् V. I., P. II., 324, 11.	भुङ्क्ते स दाने भक्तः V. I., P. I., 215, 4, 376, 9.
भिक्षामाशय भुञ्जीत V. I., P. II., 162, 5.	भुङ्क्ता यान्दत्तादन्नात् V. II, P. I., 371, 5; 409, 11.

- भुक्त्वाऽऽचामेवधोक्तम् V. I, P I, 431, 4
 भुक्त्वा चैव प्रतिष्ठेत् V I, P I, 433, 1
 भुक्त्वाच्छिष्टं तु कारुणा V. II, P I, 391, 8
 भुक्त्वाच्छिष्टं समाशाय V I, P I, 430, 14
 भुक्त्वा तु भविष्यदौच्यं V II, P I, 418, 18.
 भुक्त्वाऽनोन्यतमस्याज्ञम् V. II, P. I, 372, 2
 भुक्त्वा तु सुखमाश्याय V. I, P I., 438, 19.
 भुक्त्वात् प्राज्ञपाशौच्यं V. II, P I, 418, 7.
 भुक्त्वा पश्चुनस्याना च V. II, P I, 371, 2
 भुक्त्वा पात्रयतिर्नित्यं V. I, P II, 192, 11.
 भुक्त्वा पलायं लघुम् V. II, P. I, 408, 9.
 भुक्त्वा पीत्वा चैव कृष्टम् V. II, P. I, 164, 2
 भुक्त्वा मागतमं कुर्यात् V II, P. I, 410, 3
 भुक्त्वाऽऽह्वानिगन्तोऽन्त- V. I, P. I, 155, 5
 भुक्त्वा चाभुषिकरवाज्ञम् V. II, P. I, 379, 11.
 भुक्त्वा पादपाशौच्यं V II, P I, 424 19
 भुक्त्वा गृहं प्राज्ञमेव V. II, P I 377, 4.
 भुञ्जीत V. I, P. II, 192, 3
 भुञ्जीत पात्रपात्रं तु V. I, P. I, 424, 17
 भुञ्जीत चैव स भुङ्गन्ता V. I, P I, 217, 7.
 भुञ्जीतानिधिसेयुक्तः V. I, P. II, 441, 2
 भुञ्जते ते स्वयं पापाः V. I, P. I, 217, 2.
 भुञ्जीत न वदऽश्वत्थ- V. I, P II, 191, 16
 भुञ्जतो मृत्युराशुष्य V. I, P. I, 427, 9.
 भुञ्जीत पर्णपुदके V. I, P. II, 192, 10
 भुञ्जीत विधिबद्धं विप्रो V I, P. I., 427, 18
 भुञ्जीताश्चर्तनान् पूर्वं V. I, P. I, 435, 18.
 भुञ्जीत सङ्गवे येरम्यान् V. I., P. I, 436, 10.
 भुञ्जानोऽन्यतमस्याज्ञम् V. II, P I, 379, 5
 भुञ्जानमातुरं नाहं V. I, P I, 330, 7
 भुञ्जानो यदि पश्येत्तु V. I, P I, 129, 11
 भुञ्जानो वधेयम् पाप V. II, P I, 206, 11
 भुञ्जानेषु तु विधेषु V. I, P. I, 427, 5
 भुञ्जीयतां मतं पश्चात् V. I, P I, 414, 3
 भुवः प्रमर्तौ V I, P. II, 313, 19
 भुवि भूमिं गथाऽऽकाशे V II, P. II, 15, 7
 भुवि भुजोपकाशाय V. I, P. II, 337, 1
 भुविष्ठापैर्गन्धैश्च V. I, P II, 112, 1

भूतृण शिमुक चैव V. II., P. I., 403, 5	भूमावपि हि लिप्तायां V I, P I, 432, 11
भूतृण शिमु सधेय V. I. P II, 315 1.	भूमौ वीरासने युक्त. V II, P. II, 191, 3.
भूतासौ च तथाऽऽकाशो V. I, P I, 96, 8.	भूमिष्ठमुद्धृतात्पुण्य V I, P. I, 285, 8.
भूतानि सर्वाणि तथाऽन्नमेतत् V. I, P. I, 386, 13	भूमिष्ठमुद्धृत वाऽपि V. I, P. I, 285, 12
भूतयज्ञ. स वै प्रोक्तः V. I, P. I, 383, 2	भूमि. सर्वत्र शुद्धा स्यात् V. II., P. I., 193, 5
भूतलाद्योद्धरेत्वात्र V. I, P. II, 425, 5	भूय एव समामीति V. II, P. II, 233, 6.
भूत्वा भवन्ति सर्पास्ते V. II, P. II., 226, 8	भूयोऽप्याचम्य कर्तव्य V. I, P. I, 434, 9
भूत्वा वेतनभोक्तारो V. II, P II, 228, 14	भूयास चाक्षय्य V. I, P. I, 350, 4
भूभुजा सह भुक्त्वात्र V. II, P I, 396, 5	भूर्भुव स्वर्गहर्जन. V. I, P. I., 292, 9
भूमि कन्यापहनां च V. II, P II, 222, 9	भूर्भुव स्वस्वयीनीकान् V. II, P. I, 236, 2
भूमिर्वा भूमिर्वाप्नोति V. I, P. I, 190, 13	भूभृदिर्वाज्जनादाहात् V. II, P I, 193, 7.
भूमौ निक्षिप्य न घ्रास V II, P II, 149, 6	भूतृण शिमुक चैव V I, P II, 142, 18
भूमिप्रशन य कुर्यात् V. II, P. II, 83 9	भूतस्कारादितयुक्ते V I, P. II, 301, 19.
भूमि निस्त्वैषर्षाच्छित्त्वा V I, P II, 14, 3	भूहतां नरकान् गत्वा V. II, P. II, 257, 7.
भूमि भूमिगयाश्चैव V I, P II, 4, 7	भूगुणैः V I, P II. 305, 16.
भूम्यनृतम् V. II, P. II, 135, 19	भूम्यभिपतनैश्चैव V. I, P. I, 137, 5.
भूम्यपगारी V II, P II, 259, 12	भूतकाध्यापक ह्रीव V I, P II, 349, 1.
भूमिरागिरजो वायुः V II, P I, 191, 3	भूतकाध्यापन कुर्यात् V. II, P. II, 123, 7.
भूमिर्नदी नगा शैल्य V. I, P. I, 122, 10	भूतकाध्यापको यथ V. I, P. II, 350, 13
	भूतकाध्यापनम् V II, P. II, 109, 3

- भूतकाध्ययनादानम् V II, P II, 100, 3
 भूताच्चाध्ययनादानम् V II, P I, 16, 9
 भूताध्ययनादान V II, P II, 101, 7
 भूत्याना च भूतिं विद्यात V I, P I, 47, 1
 भूत्य पुन कल्पार्थी V I, P I, 355, 12
 भूत्यवगांष्टनी भुङ्क्ते V I, P II, 440 10
 भूत्याश्च नर्पयेच्छ्वत् V I, P II, 140, 20
 भूतचर्यावृत्तावृत्त्य V I, P II, 191 20
 भूतार्थी विचरेद् धाम V II, P II, 11, 3
 भूतप्रसक्तो हि याति V I, P II, 166, 7.
 भूत माधुकर नाम V II, P II, 167, 1
 भूतं दृष्टावपि पाह्य V I, P II, 189, 13
 भूतार्थिप्रकार्ये त्यक्त्वा तु V II P II, 131, 2.
 भूत्य चैव समादाय V II, P II, 59 12
 भूत्याश्च भुङ्क्ते भूतानो V. II, P II 116, 17
 भूत्येण वनेयनिरत्य V I, P II 44, 1
 भूत्येण प्रतिता वृत्ति V I, P II, 44, 2
 भूत्यमाचरेत् V I P II, 219 5
 भूत्यमरंतिनं V. I, P II, 48 10
 भूत्याश्च भुङ्क्ते भूताना V II, P I, 3-7, 1
- भूत्याहारोऽभिहोविभ्यो V II, P II, 46, 1
 भूक्तव्य तत्र पूर्वाह्णे V I, P I 437, 17
 भूक्तव्यस्य फलस्यैव V II, P II, 277, 9
 भोगात्तामसता याति V II, P. I, 375, 10
 भोग नगुरमीधन्ते V I, P I 62, 6
 भोगो मोक्षश्च सिद्धिश्च V I, P I, 377, 4
 भोगाश्च दद्याद्भिन्नेभ्यो V I, P I, 460, 3
 भोजनं चोरयित्वा तु V II, P II, 250, 3
 भोजने चैव दाने च V I, P. I, 187, 2
 भोजनात् किञ्चिदन्नाम V. I, P I, 419, 2
 भोजनं तु न नि रीय V. I, P I, 422, 16
 भोजनं तु न नि रीय V I, P II, 415, 20
 भोजने दन्तलग्नानि V I, P I, 243 3
 भोजने नोपयुञ्जीत V I, P II, 432, 2
 भोजने पतिवाजस्य V I P I, 164, 15
 भोजनाभ्यञ्जनादानात् V I, I II 12, 3.
 भोजनाभ्यञ्जनादानात् V I, P II, 12, 3
 भोजनार्थे हि ते यतः V I, P I, 101 3
 भोजने विप्रमोऽर्ग V I P I, 127, 6

भोजने वसुंतः प्रोक्तः V. I, P. I., 257, 11	भूणहस्यामवामोति V. I, P. II, 100, 6
भोजनस्य मशस्नेपु V. I, P. II, 130, 2.	भूणहस्यामवामोति V. II, P. I, 342, 8
भोजने हवने दाने V. I, P. I., 241, 17.	भूणहस्यासमं पाप V. I, P. II, 7, 11
भोजयेत्पाण्डुगतात् काले V I, P. I., 395, 8.	भूणहा म्विनहस्त म्यात् V. II, P II, 249, 16
भोजयेत्पक्षीकृतात्नेन V. I, P. I., 414, 7.	भ्रातृभार्यो च पुत्रुद्धि V. II, P. II, 265, 9
भोजयेत्पुत्राभूदोऽपि V I, P. II, 363, 20	भ्रातृभार्यो मु पापात्मा V II, P II, 226, 11
भोजयेत् पुंसमुद्धोऽपि V I, P. II, 364, 10.	भ्रातृभार्योपसङ्माहा V. I, P. I., 328, 9
भोजयेत् सह भृत्यैस्तौ V. I, P. I., 400, 10	भ्रात्रे भगिन्ये पुत्राय V I, P. II, 329, 10
भोजयत्य वाऽप्येक V I, P. II, 364, 18	भ्रातृभ्यं कनिष्ठस्य V. II, P. I., 327, 8
भोजयत्यस्वयंवाण V. I, P. II, 338, 17.	भ्रातु सदीररो भ्राता V I, P. II, 462, 9
भोजयन्नम गृहस्थस्य V I, P. I., 136, 8	भ्रातरी गण्डमाली च V I, P. II., 351, 4
भोजयन्ना नापितभैव V. II., P. I., 431, 3.	
भा सच्च कर्तयेदन्ते V I, P. I., 322 18	म.
भातिक आरपनभान्ते V II P. II., 156, 15	मङ्गल्य दीर्घवर्णान्तम् V I, P. II., 25, 13
भातिक मन्त्रवारेषु V I, P. II., 295, 6	मङ्गल्य ग्राहणस्य स्यात् V I, P. II., 25, 8
भातिकैस्ते समा ज्ञेया V I, P. I., 245, 6	मङ्गल्य गुरुवत्त च V I, P. II., 184, 7
भाजने न सनामभ्ये V I, P. I., 151, 4	मण्डक नकुली हत्वा V. II, P. I., 86, 14
भूणघावेभितमुक्क्या- V II, P. I., 389, 1	मण्डनार्थं शिखिनो V I, P. II., 29, 2
भूणहस्यापितुस्तस्या V I, P. I., 131, 10, 139, 10	मण्डनान्मुपजीवन्ति V I, P. I., 415, 4
	मण्डलप्राहण रुद्र V II, P. II., 159, 4

मत्या चान्द्रायण कुर्यात् V. II, P I, 372, 16	मद्यविक्रयिणी ये च V II, P II, 250, 14
मत्योच्छिष्ट द्विजो भुक्त्वा V II, P I, 394, 15	मद्यप्यमनिनी ये च V II, P II, 250 12
मत्या विराच कुर्वीत V II, P I, 379, 18	मद्यपथ कर्त्यथ V I, P II, 369, 6.
मत्या भुक्त्वा चरेत् कुच्छ V II, P I, 372, 3, 376, 6.	मद्यपस्त्री V II, P II, 101, 1
मत्याऽभ्यासे तथा कुर्यात् V II, P I, 419, 9	मधुस्थ चैव माध्वकि V II, P II, * 79, 3
मत्याऽभ्यासे तथा कुर्यात् V II, P I, 373, 2	मधुस्थ सैरिमारिष्ट V II, P II, 77, 18
मत्या मद्यममत्या वा V II, P II, 81, 11	मधुदके पयोविकारे V II, P I, 142, 18
मत्स्य कच्छप मण्डूका V I, P I, 271, 1	मधु दशः पय काको V II, P II, 254, 4
मत्स्य कूर्माकृति वाऽपि V I, P I, 267, 1	मधु दश पल मृध्न. V II, P II, 250, 10
मत्स्याशन् विह्वराहाश्च V I P II, 387, 1	मधुसंह दुष्टेद्राष्ट V I, P I, 461, 3
मत्स्याशश्च तथा मत्स्यान् V II, P I, 409, 2	मधु मासा-ऽञ्जनोच्छिष्ट-V I, P II, 45, 14
मत्स्यान् धाना पयो मांस V I, P I, 202 14	मधु-मासा ऽञ्जनोच्छिष्ट V I, P I, 445, 12
मत्स्य मांस V II, P II, 120, 2	मधु मास च योऽभीयात् V II, P I, 125, 12
मत्स्याश्च कामौजम्भवा V II, P I, 407, 10	मधु मास च लवण V II, P I, 300, 22
मत्सरी V II, P II, 258, 12	मधु-मांसाशने प्राजापत्य V II, P I, 393 2
मत्सरी विक्रमिष्येव V II, P II, 227, 5	मधुमेही सराभादि V II, P II, 270 10
मद्यानुगत-V II, P II, 138, 5	मधुववाहरणं यत्तु V I, P II, 188 11
मद्य पीत्वा V II P II, 166 7	मधु सर्पिर्मिलयुताम् V I, P II, 431, 19
मद्यपानरता ये तु V II, P II, 251, 6	मधु हत्वा मरी दशो V. II, P II, 276, 10
मद्यवाऽतापुशता च V I, P II 113, 12	मध्वेऽगारस्य V I, P I, 364, 14
मद्यमेव सुरा पीत्वा V II, P II, 79, 8	मध्वन मध्वगन्धर्वा V I, P I, 263 12

- मध्यन्दिने V I, P I, 346, 2
 मध्यन्दिनेऽर्धरात्रे वा V I, P I, 469, 7
 मध्यमाह्ण्डयोगेन V I, P I, 288, 8
 मध्यम तु नन पिण्डम् V I, P II, 438, 15
 मध्यमा धनकामाय V I P I, 309, 19
 मध्यमा-स्नामिकाऽङ्गुष्ठे V I, P I, 418, 19
 मध्ये स्कन्ध कराभ्यां तु V I, P I, 300, 7
 मथाह्ण खड्गपात्र च V I, P II, 892, 10
 मध्वाज्य-कनकंषिते V I, P II, 27, 17
 मध्वाज्य मिलमिधेन V I P II, 324, 9
 मध्वाज्य तैल सोमाना V II P II, 117, 12
 मधुवाता इति मन्त्र V I P II 421, 1
 मध्वर्च V II, P II, 137, 9
 मनोहरेषु च V I, P II, 307, 1
 मनोवृत्तौ V I, P I, 41, 8
 मनुष्याणां तु हरणे V II P II, 110, 9
 मनुष्याः प्रतिपद्यन्ते V II, P II, 208, 13
 मनुष्या मध्यकाले तु V I, P II, 310, 6
 मनुष्यास्तर्पयेदन्त्या V I, P I, 356, 7
 मन्वन्तरादयश्चैता V I, P II, 311, 18
 मन्वन्तरादयश्चैते V I, P I, 156, 5
 मनाः सङ्कल्पगहिनात् V I, P II, 188, 10
 मनसोधारयेन्नन्त्राम् V I, P II, 216, 17.
 मनसोधारयेत् मन्त्राह्ण V I, P I, 302, 12
 मनसा वि पठेत्तु V II, P II, 190, 8
 मनसाऽधीयीत V I, P I, 347, 10
 मनसापि सुखोर्भार्या V II, P II, 266, 13
 मनसा भर्तुरभिचारे V II, P I, 151, 16
 मन सन्तोषण शौच V I, P I, 300, 5
 मन सन्तापन तीव्रं V II, P II 195, 7
 मयि तेज इति च्छाया V II, P II, 104, 8
 मयि यच्चै बलम् V I, P I, 56, 3
 मरणात्पत्तियोमी तु V I, P II, 265, 17
 मरणाद्वाइशाहे स्यात् V I, P II, 450, 15
 मरणान्त तथा चाभ्यत् V I, P II, 207, 13
 मरणाय तदा पञ्चमा V II, P I, 315, 13
 मरण व्याधि शोकानां V I, P I, 220, 17
 मरणाशौचमध्ये V I, P II 264, 2
 मरुदेशे निरुद्धे V I, P I, 199, 15
 मरुदेशे भवेद्भूत V II, P II, 238, 10
 मरुदेशे भवेद्भूत V I, P II 14, 9
 मरुद्विर्वृत्तभी रुद्धे V II, P II, 192, 2
 मन्त्रिकार्षीयेत् V II, P I, 84, 1.

- महापाताकिनश्चैव V II, P II, 160, 11
 महापातकेषु V II, P II, 152 7
 महापापैरपि स्पृष्टो V II, P II, 167, 8
 महापशुयन क्षरेण विद्ध V II P II, 186, 3
 महारजनकर्माण V II, P II, 236, 16
 महाप्रस्थानिक वाऽसौ V I, P II, 146, 15
 महाप्रस्थानगमन V I P I, 130, 3
 महापराधयुक्ताश्च V I, P I 450 9
 महायज्ञैश्च यज्ञैश्च V I, P I, 390, 15
 महायज्ञश्च V II, P II, 100 4
 महायथा क्षात्रियवा V I P II, 268, 14
 महालयं V I P II, 300 1
 महाविनायकाय V II P II, 188 8
 महाव्याहृतिभिस्त्वज्ज V I, P I, 419 7
 महाघ्नन् V II, P II, 157, 11
 महाघ्नन् चरेद्वाऽपि V II, P I, 338, 10
 महिषीत्युच्यते भार्या V I, P II, 357, 20
 महासान्त्वयन दौष्ट्यं V II, P II 202, 10
 महासान्त्वयन ह्येतन् V II, P I, 31, 9
 मा कर्मफलशुभं V I, P I, 61, 10
 मागधा ऽऽयोग्योश्चैव V II, P I, 116, 14
 मापे पञ्चदशी चैव V I, P II, 310, 21
 माधे मास्त्यपति स्नात्वा V I, P I, 281, 17
 मात्या स्नात प्रयाग तु V I P I, 230, 11
 मापशुक्लस्य वा प्राप्ते V I, P II, 131, 20
 मास्त्रिंश राजन्यस्य V. I, P II, 33 6
 मातृक पतृक चैव V II, P I, 84, 13
 मातृगमन V II, P II 92, 6
 मातृगमन दुहितु V II, P I 15, 2, 320, 13
 मातृघ्न V. II. P II, 258 3
 मातुन वितुनस्तथा V I P II, 62, 4
 मातृभगिनी V II P II 270 1
 मातृ पितृ V II, P II, 270, 2
 मातृ पितृ सुहृत्पार्श्व V I, P II, 340, 3
 माता स्वभावे सर्वदा V I, P II 8, 1
 माता पिता सुहृत्पार्श्व V I P I, 338, 9
 मातृ पितृ तद्वधूना V I P I, 327 15
 माना पित्री पूयकार्यं V. I, P II, 446 6
 माना पितृभ्यामुत्तमं V II, P I, 40 11
 मातृ पितृभ्याम्भ्य V I, P II 466, 3
 माना पितृविहिता य V II, P I, 47, 3
 माता पित्रोर्दुःश्रूया V II, P II, 193 9

माता पिता वा दद्यात् \ II P I 46 5	मातरं च स्वसारं च \ II P II 71 4
माता पित्रोश्च यत्न \ I P I 186 1	मातरं पितरं चैव \ II I II 270 1
मातुं विनृष्यसु पुत्रा \ I P I 67 14	मातरं गुरुपत्नीं च \ II I I 30 10
माता पित्रास्त्रिरात्र स्यात् \ I P II 16 14	मातरं पितरं वृद्धं \ II P II 11 14
माता पित्रास्तु सूतकम् \ I P II 260 17	मातर्महतुलपुत्राश्च \ I P II 67 15
माता पित्रां स्वसारं च \ II P I 318 3	मातयमे प्रमीतायाम् \ I P II 167 17
मातुं विनृष्यसु स्तुषा \ II P I 377 5	मातुरव सूतकम् \ I P II 251 3
मातृबन्धुभ्यः \ I I II 62 8	मातरं वा स्वसारं वा \ I I II 40
माता मातृष्वरता अश्रुः \ II I I 324 14	मातरं वा स्वयं दद्यात् \ I I II 279 2
माता मातामहं नदत् \ I I II 45 5	मातरं पितरं स्वया \ II I II 6 8
माता मातामही सुर्वी \ I I I 33 1	मात्रैकया द्विपुत्रा \ I I II 251 1
मातामहं विवाहं स्यात् \ I I II 9 ()	मात्रं प्रमात्रं न-मात्रं \ I I I 305 5
मातामहानाप्येव \ I I II 3 4 14 330 1	मातुलान् भजने पुत्रं \ I I II 73 14
मातामहं मातुलं च \ I I II 344 1	मातुलानीं प्रव्रजिता \ II I I 318 4
मातामहो मातुलश्च \ I I II 70 18	मातुलं पतिनीं तापि \ I I II 241 1
मातामहा मातुलश्च \ I I I 33 "	मातुलं श्वारं निवे \ I I II 51 11
मातामहाश्च सप्तमः \ I I I 30 1	मातुलं श्वारस्याना \ I I I 111 14
मातामहान् न कुरुत \ I I II 466 18	मातुलस्य सुता मर्या \ II I I 3 14
मातामहस्य मातेन \ I I II 70 10 45 17	मातुलस्य सुतामृतं \ II I I 111 14
मातामहस्य भवे वि \ I I II 410 8	

मातुलस्य सुतामुद्रा V I P II
63 14

मातृवृत्तिमातिष्ठेत् V I P I
33' 13

माताया भगिनी वाऽपि V II P I
307 2

मातु शौच दशाहेन V I I II
931 16

मातृश्च भ्रातुरास्य V I I II
64 12

मातृश्च स्वस्रिया गत्वा V II I I
3 7 10

मातृश्च स्वस्रियस्यैव V II P I
329 1

माता शुद्धयेदशाहेन V I P II
913 3 60 6

मातृभ्रातु तु पूर्व स्यात् V I I II
459 19

मातृवत् पितृवत् V II P I
307 11

मातृवत्सा मातुलानी V I P I
332 9

मातृवत्सा मातुलयो V I P II
248 14

मातु सपिण्डीकरण V I P II
456 13

मातु सपिण्डा यत्नेन V I P II
64 8

मातु सपिण्डा ये वा स्युः V I P II
463 7

मातु सपत्नी भगिनी V II I I
317 8 320 1

मात्सर्यादि जात्यधा V II I II
232 4

मा इवस्वेति यो भूयात् V I P I
179 9

माधुकर्मैव सैः V II P II
79 2

माधुकर्मैव सैः V I P II
370 12

माधुकर्मैकाल V I P II
164 8

माधुकर्मसङ्गम V I P II
188 18

माधव इति विनयस्य V I P I
267, 7

मामध पातयन्नय V I I II
97 8

मानकृत तुलाकृत V II P II
264 4

मानकृतस्तुलाकृत V I P II
358 4

मानवागाध जानीयात् V I P I
478 16

मानवी ऋचौ V I P I 8 3

मानुषास्ति वसा विष्टा V II P I
366 6

मनुष्यमात्र आसाद्य V II I II
210 3

मनुष्य कहलीमन्त्र V I P II
292 5

मानस मनसैवायम V II P II
212 9

मानसस्य तु ऋद्धस्य V I P II
1 3 29

माया च प्रलय काले V I P I
90 16

माया तु प्रकृति V I P I 98 3

मागदीयै तथा वीर V I P I
156 16

मार्गशीर्षप्रभृतय V I P I
157 3

मार्गशीर्षे शुभे मास V I P I
457 17

माजनाऽर्धेन बलिक्रम V I P I
293 10

मार्जनं यत्तपात्राणां V. II, P I, 149, 2	मास न भक्षयेत् V I, P II 293, 19
मार्जारं गोधा-नकुल-V II, P I, 88, 16	मास भुक्त्वा तु धर्मज्ञ V II, P II, 250, 3
मार्जार-नकुली हत्वा V II, P I 88, 6	मासमज्ञानतो भुक्त्वा V. II, P I, 410, 3
मार्जारं मूषकस्वर्गे V I, P I, 240, 12	मास मूत्रं पुरीषाणि V II, P I 379, 13
मार्जारश्चक्रम शुचि V II P I 190, 9	मासाशनं च नाभीयु V I, P II, 299, 12
मार्जारश्चैव दुर्वा च V II P I, 190, 7.	मासाशनेऽनृतीकौ च V II, P II, 44, 3
माहता ऽर्केण शुद्धयन्ति V II, P I, 187, 10.	मास शय्याऽऽसन धानाः V. I, P I, 202, 8
माहता ऽर्केण शुद्धयन्ति V II, P I, 187, 5	मास V II, P II 152 6
माहता ऽर्कसमायोगात् V II, P I, 215, 1	मासिके च नवश्राद्धे V II, P II, 222, 8
माहतार्कसमायोगात् V II, P I 214, 13	मासिकेऽष्टे तु सम्प्राप्तं V I, P II, 332, 5
माह्यानि सर्पया दुर्वा V II P I, 192, 8	मासिकादिषु योऽभीयान V II, P I, 425, 7
मा घोकं कुरुताऽनिर्य V I, P II, 292, 15	मासे गोमूत्रं V II, P II, 133 8
माशुचस्त्व निवर्तयेत् V II P I 37, 9	मासं गामूत्रं V II, P II, 114, 6
मापमञ्जनमाशान्तु V I P I, 237, 8	मासं गोष्ठे पय पीत्वा V II P II, 115, 11
माहिषं शुद्धवत्यश्च V II, P II, 165, 9	मासान्तिर्कमे V II, P II 108, 18
माहिषं चामरे चैव V I, P. II 376, 18	मासत्रये तु कुर्वीत V. II, P I, 29, 10
माहिष्येण कण्ठ्या तु V I, P II, 124, 16.	मासद्वये पराक स्यात् V. II, P I, 424 5
माहिषं चाऽऽजमौषे V II, P I., 409, 10	मासनिधय V I, P II, 142, 8
मास V II, P II, 71, 8	मासान् दशावरस्य वा V I, P I, 333, 8
मासे गृध्रो वग मद् V II P. II, 254, 5	मासि द्वितीये वा V I, P II, 20 7
	मासे द्वितीये V I P II, 20. 9
	मासेन मयमाहारया V II, P I 256, 4

- मासेनावलकैरेव V II, P II, 181, 11.
 मासानद्यो यथा सूर्यः V I, P I, 462, 1.
 मासोऽवास कुर्वति V II, P II, 367, 16.
 मास प्रीणाति सर्वान् वै V I, P II, 371, 16.
 मासं भुक्त्वा श्रद्धाचारी V II, P II, 43, 12.
 मासमेकं व्रतं कुर्यात् V II, P I, 409, 4.
 मासि मासि रजस्तस्या V I, P I, 131, 6.
 मासि मासि रजःस्त्रीणां V II, P I, 166, 8.
 मास्येन जातकर्म च V I, P II, 22, 11.
 मासं वाऽपि विवेक्षेत् V II, P I, 252, 1.
 मासस्य कृष्णपक्षासी V II, P I, 293, 1.
 मास मासस्तावृत्ति V I, P II, 334, 4.
 मित्रे जामातरि मेले V I, P II, 2, 2, 5.
 मित्राणि मेव V I, P II, 313, 5.
 मित्रादिषु प्रमुञ्चति V I, P I, 437, 11.
 मित्रदारस्तथा केचित् V II, P II, 219, 13.
 मित्रपूजकं हनन्ति च V I, P II, 251, 3.
 मित्रपूज विष्णुं मोक्ष V I, P II, 349, 2.
 मित्राद्यैः शान्ते भ्यामुच्यते V I, P II, 21, 11.
 मित्रादिस्तान्मुञ्चेत् V II, P II, 199, 2.
 मित्रस्य चर्पणीत्याद्यौ V I, P II, 179, 1.
 मित्रस्येति जपेत्मुक्त V II, P II, 280, 11.
 मिथ्याचारं चरेत् पश्चात् V II, P II, 236, 11.
 मित्रादयेको महाभाग V II, P II, 233, 9.
 मुक्ताङ्गुष्ठं कनिष्ठेन V I, P I, 237, 7.
 मुक्त्वा चानामिकाङ्गुष्ठौ V I, P I, 254, 2.
 मुक्तिं वृद्धा तु भोक्तव्य V I, P I, 437, 5.
 मुक्तं मयिनि मुञ्चति V I, P I, 43, 13.
 मुक्त्वा शिष्या वाऽप्याचामेत् V I, P I, 245, 2.
 मुक्त्वा समुद्रयार्जेत V I, P II, 133, 5.
 मुले कृष्णश्रीं शिवी V II, P II, 231, 5.
 मुले कृष्णश्रीं शिवी V II, P II, 249, 13.
 मुलजानानयं धर्मो V I, P II, 154, 1.
 मुलगा विष्टवा मेधा V I, P I, 244, 11.
 मुलेन वा धमेदत्त V I, P II, 425, 10.
 मुले वसुदेव निव्यं V I, P I, 251, 2.
 मुपनगाधं च केचित् V II, P I, 21, 10.
 मुष्यताम्योऽमुकल्पश्च V I, P I, 291, 7.
 मुष्यान् चानामिकाङ्गुष्ठौ V I, P I, 432, 17.

- मुखरागाक्षिरोमैर्वा V. II, P. II, 245, 2.
 मुखे वस्त्र निधायै V I, P II, 257, 8
 मुखशुद्धि प्रकुर्वान् V. I, P I, 234, 3
 मृग्यश्च मृच्यते भिक्षु. V I, P II, 185, 8.
 मुञ्जातकैः पत्रकैः V I., P. II, 371, 6
 मुञ्जाभावे तु कर्तव्या V. I, P II, 34, 10
 मृच्यते पातकैः सर्वै V. II, P II, 164, 7.
 मृच्यते पञ्चजन्माद्य V. II, P. II, 243, 8
 मृच्यते ब्रह्महत्यायाः V. II, P II, 168, 12
 मृच्यते सर्व पापिभ्यो V. II, P II, 11, 12.
 मुण्डा भृगव V. I, P. II, 20, 1.
 मुद्रादकी मापवर्जं V. I, P II, 373, 17.
 मुनिनिर्निजकालेषु V. I., P. II, 430, 6
 मुनेरन्नमनोऽप्य स्यात् V. I, P. II, 386, 3
 मुन्यत्रैविविधैर्मध्ये. V. I., P. II, 141, 1
 मुनिवक्त्रोद्गताम् धर्मात् V. II, P. I., 211, 10.
 मुनीश्चाप्यवमन्यन्ते V. II, P. II, 224, 3.
 मुमुक्षु परमे हसे V. I., P. II, 161, 6
 मुहते जीविनो बाल V. I., P. II, 231, 15
 मुहूर्तस्याष्टमे भागम् V. I. P I, 303 2, 396, 9.
 मूत्रकृच्छ्री तथाऽजिह्वी V. II P II, 271, 6
 मूत्रोच्चार इज्ज कुरवा V. II P II, 142, 9
 मूत्रोच्चार समुत्सर्गं V I, P I, 223, 16
 मूत्राविसर्पकं V. II, P I, 173, 6.
 मूत्राय स्वा व्रजन् मार्गे V II, P. II, 142, 13.
 मूत्र-पुरीष-लोहित- V II, P. I, 176, 12.
 मूत्रे रेतसि विदुर्गै V. I, P I, 233, 18
 मूत्रशैथ्य समाख्यात V. I, P. I., 228, 18.
 मूर्खं वा पण्डितं वाऽपि V I, P II, 348, 2.
 मूर्च्छा भगी सुरद्वेष्टा V II, P. II, 236, 15
 मूर्तयो विविधास्तेषु V. I, P. I, 95, 15.
 मूर्धे-म्लान- V. I, P. II, 35 5
 मुह्येत्स्वयं नारदस्य V. I, P I., 250, 12
 मूलकृच्छ्रः स्मृतो मूलै V II, P II, 181, 13
 मूलकर्म तथा कुरवा V. II, P II, 234, 5
 मूलकर्मसु V. II, P. II, 160, 7
 मूल फल पुष्प V. II, P. I, 183, 15
 मूलबलं श्रेणीबल V I., P. I, 458, 7.
 मूलाक्षी V. I, P. II., 144 4
 मूषको धान्यहारी स्यात् V. II P II., 255, 8
 मूषकरय तथाऽहस्य V. II, P. II., 139, 16.
 मियमाणीऽप्यादशीन V. I. P I, 400, 7.

- मृगदुःखमतिक्रम्य V. II, P. II, 243, 17.
 मृगमक्षैरण चैव V. II, P I, 22, 4
 मृग महिष वराह V II P I, 94, 4
 मृगयाऽऽता दिवा भयम् V. I, P I, 473, 2
 मृगारेष्टि पवित्रेष्टि V II, P II, 100, 7
 मृगेष्टु आयन मर्यादो V II, P II, 243, 5
 मृगमे पुष्प कुतुप- V I, P I, 484 11
 मृगजलाभ्या स्मृत बाह्य V. I, P. I, 233, 7
 मृगमयकरपालपाणिः V. II, P II, 53, 7.
 मृगमेन कपालेन V II, P II, 11, 3
 मृगमेनावशुमानाम V. II, P. I. 173, 6.
 मृगमेनावा पाशानाम V II, P I, 173, 11
 मृगमे सुमते चैव V II, P I, 380, 1
 मृग आमरुवायोमे V. II, P. II, 264 11
 ममे जन्मनि राहून्तो V I, P I, 2-9 1
 मृग जीयति वा तस्मिन् V I, P II, 219, 15
 मृग अस्मिन्नि वाचय च V I, P II, 219, 15
 मृगिवा गोमय वापि V I, P I 271, 12
 मृगिवाभयन चैव V I, P. I, 128 2.
 मृगोद्ये शुद्धयन गोधन V I, P II 152, 8.
 मृगोद्ये शुद्धयते शोध V II, P I, 152 10
 मृत द्विजं शुद्धेण V. I, P II 279, 12
 मृत तु याचिन भैश्य V I, P I, 341, 2
 मृतेन शुद्धयते जान V I, P II, 264, 15.
 मृताऽनुगमन नास्ति V II, P I, 55, 11
 मृतपञ्चनखात् कृपात् V II, P I, 442, 3, 154, 2
 मृतपुत्रोऽप्यवन्धु स्यात् V II, P II, 239 9.
 मृते पितरि यत्थाय V I, P II, 455, 13
 मृतवन्धुरशुद्धश्च V II, P I, 3 6, 13
 मृते भर्तारि या नारी V II, P I, 54, 16
 मृते भर्तारि या नारी V. II, P I, 54, 16
 मृते भर्तारि या नारी V II, P I, 54, 9
 मृता मेध्यन लेख्यो V II, P I, 24, 3
 मृता याऽनुगता नाथ V I, P II, 456, 20
 मृत्युश्च वराति क्राध V I, P I, 148, 14
 मृतश्च गरया नरक V I, P I, 114, 9
 मृते दृष्टे मृग गरया V I, P II, 284, 21
 मृत शुद्धयति V II, P I, 315, 22
 मृत मृतक शुद्धश्च V II, P I, 3-1, 15
 मृत मृतक शुद्धो V. II, P I, 377, 1

मृतरयैवाद्वाहे तु V II, P II, 226, 4	मेदो V II, P II, 71, 10
मृतरय यावदस्थीनि V I, P II, 284, 1	मेधाकानमरथयोवदया V. I, P I, 157, 10
मृतेऽग्निं तु कर्तव्यं V I, P II, 150, 1	मेध्यं चतुर्विधं लोके V II, P I, 365, 10
मृतेऽग्निं समासेन V I, P II, 469, 7	मेध्यं मेधं चरेन्नित्यं V I, P II, 157, 1
मृतेऽग्निं तु सम्प्राप्ते V I, P II, 336, 7	मेधाऽजवने सुदर्शकृष्णलम् V II, P I, 90, 16
मृतेऽग्निं तु सम्प्राप्ते V I, P II, 334, 20, 336, 4	महन्ति वे च पथिषु V I, P I, 224, 2
मृद एता सुसम्पाद्या V I, P I, 266, 6	मैत्र २ भूतम् V II, P II, 284, 9
मृदैनया शिरः भाल्यं V I, P I, 272, 9	मैथुनं तु समागेष्व V II P I 342, 5
मृक्षोमयं स्थापितकमभताश्च V I, P I, 321, 17	मैथुनं सेवने तत्र V II, P I, 341 18
मृक्षारु-चर्मणा V II, P I, 183, 3	मोक्षयेत् सर्वयत्नेन V II, P I, 251, 2
मृद्राण्ड-मधु मासेषु V II, P II, 113, 3	मोक्षे समोक्षैर्लुक्चै V I, P II, 371, 5
मृद्धिरद्धिश्च कर्तव्यं V I, P I, 284 7	मोक्षत् करोति योविघ्नं V II P II, 225 10
मृदुरार्जवसम्पन्नं V II, P I, 207, 13	मोक्षचु भुङ्क्ते यस्तत्र V I, P I, 427, 4
मृद्धश्च सलिलं चैव V II, P I, 137, 6	मोक्षस्यमाचरेद्विधौ V I, P I, 318, 6
मृष्टाक्षेन य आत्मानं V II, P II, 240, 9	मोहादुन्मत्ता विराज स्यात् V II, P II, 142, 10
मृष्टैकभोजी V II, P II, 268, 10	मोहाद्राजा स्वराद् य V I, P I, 468, 1
मेखला त्रिशुला कार्यौ V I, P II, 34, 8	मोहेन स्व वरातोहे V II, P I, 37, 12
मेखलामजिनं दण्डम् V I, P II, 44, 14	मौलीं विवृत् समाश्रया V I, P II, 34 1
मेखलामजिनं दण्डम् V I, P II, 39, 19	मौण्डं प्राणान्तिकी दण्ड V I, P I, 456, 1
	मौली वाऽप्यथ वाऽमौली V I, P I, 427, 7

मौनत्रय महाकष्ट V I, P I 427,
11

मौलान् शास्त्रविद् दूषात् V I,
P I, 463, 7

मौल्याद्वैदापदेशाच्च V II P II
228 17

मैत्रेयी नदी चर्मकाती V II, P I,
334, 9

य

य कश्चित् पातयित्वा तु V II, P II,
250, 2

यत्रैव गीर्वाणिरसायै V II, P I,
283 4

यत्तुच परिगृहीयात् V II, P I,
46, 12

य प्राद्वगस्तु शुद्राया V II P I
47, 5

य न कतुमधीयीत V I, P I, 50,
7

य य लोक मनसा सविभाति V II,
P I, 130, 1

य आत्मवृत्ते V II, P II, 17
2 19

य आत्मरसाग्निना कुर्यात् V II,
P I, 25 1

य उच्छिष्ट मयश्नति V II, P II,
236, 1

य एवं विद्वान् मेधे V I, P I, 34)
5

य एवं विद्वान् स V I, P I, 51
13

य एष विभूत प्राक्त V I, P I,
276, 13

यस्य स्य विद्यायाश्च V II, P II
78, 11

यस्मिन् य पशुपालश्च V I, P II
300, 9

यच्चैतन्म्य दृढिव्या हि V I, P I
30, 9

यच्च पाणिनल इत्त V I P II,
415, 21

यच्च वाणिज्ये इत्त V I, P I,
168, 6

यच्च त्रिव्येण कर्तव्य V I, P II,
45, 5

यच्छप दशरात्रस्य V I, P II,
236 2

यत्तौपर्वान् कुर्वति V I, P II, 36,
9

यत्तौपर्वीनी करक V II, P I,
311, 3

यत्तौपर्वीत इण्ड च V I, P II,
163 16

यत्तौपर्वीतद्वितय V I, P II,
54 6

यत्तौपर्वीत सर्वेषा V I, P II,
160, 8

यत्ते तु वितते सम्यक् V I, P II,
84, 14

यत्ताना तपसा चैव V I, P I,
337 10

यत्तेन पापैर्वैतुभिर्विमुक्त V I, P I,
161, 1

यत्तेन लोका विमला विभास्मि V I,
P I 160 16

यत्तायस्त्रीयमादित्य V II, P II
109, 6

यत्तियाना तु वृक्षाणा V II, P I,
302, 15

यत्तिया समिध V I, P II, 40,
10

यत्तार्ये दृढिजानाश्च V II P II,
116, 10

यसाथ चैव विभेभ्यो V. I., P. I.,
465, 12.

यस्यै विवाहकाले च V. I., P. II.,
258, 12.

यसंश्चैव प्रकुर्वीत V. I., P. I., 466,
2.

यसशिष्टादिभिः सन्तो V. I., P. I.,
217, 1.

यसशिष्टादानं होतृ V. I., P. I.,
217, 11.

यजेत दधि-कर्कन्धु- V. I., P. II.,
458, 22.

यजते यदधीति च V. I., P. I., 452,
16.

यजेत राजा क्रतुभिः V. I., P. I.,
465, 11.

यजेत वा न यजेत V. I., P. I., 161,
14.

यजेत वाऽश्वमेधेन V. I., P. II., 307,
13.

यजेत वाऽश्वमेधेन V. II., P. II.,
69, 5.

यजतेऽहरह्यज्ञैः V. I., P. I., 453,
17.

यजंयं यथाभ्यासं V. II., P. II.,
128, 17.

यजन्ते च महायज्ञैः V. I., P. I., 475,
1.

यजन्ते भुभुजां तेषाम् V. I., P. I.,
200, 9.

यजने याजने कूर्चं V. II., P. II.,
140, 6.

यजनार्थं द्विजाः सृष्टाः V. II., P. I.,
160, 8.

यजमानोऽमिमान् राजन् V. I., P. II.,
454, 14.

यजमानोऽपि निधित्वा V. I., P. I.,
198, 4.

यजमानोपजीवी च V. II., P. I.,
386, 8.

यजुर्वेदादभिनयात् V. I., P. I., 18,
1.

यज्वान् ऋषयो वेदाः V. II., P. II.,
218, 13.

यत्किञ्चित् कुरुते पापं V. II., P. I.,
305, 7.

यत्किञ्चित्क्रियते पाप V. II., P. I.,
291, 12.

यत्किञ्चिदेतः कुर्वन्ति V. II., P. II.,
160, 13.

यत्किञ्चित् पच्यते गेहे V. I., P. II.,
433, 12.

यत् कुन्वा मुनयः सर्वे V. I., P. I.,
367, 2.

यत्कामयेत V. I., P. II., 140, 16.,
यत् करोत्येकरात्रेण V. II., P. I.,
310, 1.

यत् कर्म कृत्वा कुर्वन् V. II., P. II.,
217, 1.

यत् कर्म कुर्वतोऽस्य स्यात् V. I.,
P. II., 135, 1.

यत् कर्म राजभृत्यानां V. I., P. II.,
256, 4.

यत्करोषि यद्भासि V. I., P. I., 62,
13.

यत्तिचान्द्रायणं श्रीर्त्वा V. II., P. II.,
149, 14.

यत्तिचान्द्रायणं वापि V. II., P. I.,
401, 3.

यत्तिचान्द्रायणं होतृ V. II., P. I.,
303, 20.

यत्तु इत्तमजानद्भिः V. II., P. I.,
211, 1.

यत्तु दुःखसमायुक्तं V. II., P. II.,
216, 1.

यत्तपस्यति कौन्तेय V. I., P. I.,
62, 14.

- यत् प्रत्युपकारार्थं V I, P I, 154, 1
- यत् स्यान्मोहसंयुक्त V II, P II, 216, 3
- यत् राशीकृत धान्य V. I. P I, 197, 15
- यत् सातपथ्येन V II P. II, 16, 2
- यतीना गृहस्थान् साधून् वा V I, P II, 339, 12
- यतीना सान्यपात्राणि V I, P II, 191, 13
- यत्नात्परीक्षित पुस्त्वे V I, P II, 70 15
- यत्नत प्रतिषेध्या नः V I, P I, 114 7.
- यत्नैव विधान V I, P II, 360 1
- यतीनामपविद्याना V II, P I, 217, 14
- यतीना व्रतवृद्धानाम V I, P II, 193 15
- यत्नोत्सर्गं गृही कृत्वा V II, P II, 48, 16
- यत्नादेव पुस्तकस्य V II, P I, 234 13
- यत् पुण्यफलमाप्नोति V I, P I, 407 6
- यत् पितृभ्य V I, P I, 387, 7
- यत् यज्ञक्षिप्तं मन्त्रयन्ति V I, P I, 296, 15
- यत् विवरकाविल क्षीर V I, P II, 391, 7
- यत् पवित्र विद्यानीयान् V II, P I, 237, 9
- यत् पुनः पराशरः V II, P I, 354 5
- यत् फलं सामयामास V I P I, 413 11
- यथैकापत्ता V I, P I, 41, 12
- यथोक्तावात्मन पीडा V II, P II, 44, 13
- यत्र कचन नद्या हि V I, P I, 361, 14
- यत्र कचन सस्याना V I, P I, 360, 7
- यत्र कचन सस्याना V. I, P I, 419, 4
- यत्र कचन सरस्वत्याम् V I, P II, 306, 5
- यत्र देशे त्वनाडृष्टि V II, P II, 240, 13
- यत्रोपविष्टा विमा स्यु V II, P I, 218 2
- यत्रोपस्पृशता वाऽपि V I, P II, 429, 12
- यत्र प्रसूयते नारी V II, P I, 193 16
- यत्तात्मनो ऽप्रमत्तस्य V II, P I, 32, 4
- यत्रैवास्तु न पूजयन्त V I P II 113, 19
- यत् चिराद्यामति V I, P I, 346, 18
- यत्र नार्यस्तु पूजयन्ते V I, P II, 111 8
- यत्रार्थेतावावर्त्ताक् चेत V I, P II, 129, 8
- यत्र वा स्वरया कृत्य V I, P II, 7, 7
- यत्र वृत्तमिमे शोने V I P I 184 14
- यत्रैव प्रतिहन्मन्त्रैश्च V II, P I 313 16
- यत्ताशुचि स्थलं वा स्यात् V I P I, 353 15
- यत्र सायगृहस्य च V I, P I, 137, 8
- यातिधर्मतः शान्त V I, P II, 193 2

यतो वायुर्यत सूर्य V I, P I, 457, 2	यथोक्तेनैव कल्पेन V I, P I, 246, 4
यतिश्च ब्रह्मचारी च V I, P I, 416, 15	यथोक्तमपि चेदत्त V I, P I 182 5
यतिश्च ब्रह्मचारी च V I, P I, 411, 15	यथोक्त यत्र वा नोक्त V II, P I, 462, 1
यतिश्चैव वनस्थश्च V II, P II, 143, 4	यथोक्तवस्त्वसम्प्राप्तौ V I, P I, 316, 2
यतश्च भयमाशङ्केत् V I, P I, 458, 12	यथा गवि तथा हत्वा V II, P I, 82, 16
यतश्च भयमाशङ्केत् V. I, P I, 458 15	यथाभिर्वातुना भ्रातौ V II, P II, 28, 5
यतेस्तु सर्ववर्णेषु V I, P I, 137 2	यथागौ ऽश्वीष्ट-शस्तीषु V II, P I, 44, 16
यन् सामानि सोम V I, P I, 149, 7	यथानौ सस्थितं चैव V I, P I, 201, 9
यत् स्यादनभित्तन्धाय V II, P I 200, 12	यथा आहं ऽकलं दान V I, P I, 337, 15
यत् स्यादनभित्तन्धाय V II, P II, 61, 2	यथा चैवचरैरेवान् V I, P II, 490, 6
यन् सर्वेण पृच्छति ज्ञातु V II P II, 217, 5	यथा च मेखलावीनि V I, P II, 170, 2
यनेस्त्रिपदण प्राक्तन V I, P I, 270, 11	यथा च मेखलः वर्णम् V I, P I, 461, 7
यन् स्वाध्यायम् V I, P II 132 14	यथा जातबली वाङ्म V II, P II, 28, 2
यन् स्वाध्यायमधीयीत V I, P I, 343, 1 ^a	यथा जातबलीवद्विः V II, P I, 221, 1
यथाकथञ्चिन् विगुण V II, P II, 171 11	यथा जानक्यधरो V I, P II, 16 ^a , 3
यथाकथञ्चिन्नित्यानि V I, P I 119, 1	यथा विराजं प्रकाशने V I, P II 263 1
यथाकथञ्चित्पदयोना V II, P I 304, 10	यथा देह तथा ईद्रे V I P I, 37 1 ^a
यथाकामी भवद्वात V I, P II 104 7	यथै रमेवता वन्नि V II, P II, 15 1
यथाकारी V I, P I, 140, 12	यथैवाव्यवृत्ता वद्वि V II, P I 22 ^a 8
यथाकृतधर्म V I P II, 24, 2	
यथोक्तं तस्य तन् दृष्टं V I, P I, 455 12	

- अथाऽनेन व्यथा न स्यात् V I, P I, 422, 9
 यथान्यायमितरे V. I, P II, 130, 10
 यथोपक्रमेत् V II, P II, 60, 1
 यथा पृथिव्या बीजानि V II, P I, 11, 15.
 यथा प्रथमेऽतिक्रमे V II, P II, 122, 2
 यथोपपादयन्-पुरीष V I P II, 30, 5
 यथा कलेन युज्येत V. I, P I 461, 1.
 यथा भूनिगतं सौम्यं V II, P I, 214, 10
 यथाभ्युद्धरते कश्चित् V. II, P I, 234 9.
 यथा नवेत्तथा चीर्णे V. II, P I, 236, 20.
 यथा रस न जानाति V I, P I 418, 14
 यथाऽहंलिङ्गानि V. II, P I 139, 8
 यथाऽल्पाल्पमदन्त्यस्य V. I, P I, 462, 1
 यथालब्धं तथाभीयात् V I, P II, 167, 3
 यथैवैका तथा सर्वा V II, P II, 80, 12.
 यथाऽवैक्यं नृपो राट् V I, P I, 461, 16
 यथैवते V I, P I, 75, 5
 यथाविध्यप आचम्य V I, P I 346 13
 यथादिभवतो होतुः V I, P I, 241, 2
 यथाविभवतारेण V. II, P II 200, 4
 यथावद्यो यथाकाल V II, P I, 235, 9
 यथाक्षिति चरेत्कर्म V I, P I, 58, 2
 यथाशीला भवेन्माता V. I, P. II, 73, 19
 यथाऽदननि स्थितं सौख्यं V II, P I, 215 2
 यथाभूतं प्रतीक्षेरन् V I, P II 365, 15
 यथाभूतं सर्वस्मिन् वा V I, P II, 322, 5
 यथाभ्यधावभूध V II, P II, 166, 3
 यथेष्टान्नस्यार्हः V I, P II, 219, 11
 यथा घण्डाऽफलं स्त्रीषु V I, P I, 337, 14
 यथासुखमुलं कुर्यात् V I, P I, 224 9
 यथा सुसीताल्लवकादिः कुलिङ्गा V I P I, 100 5
 यथा स्नानं यथा भार्या V I, P I 318 1
 यथाऽहनि तथा मात V I, P I. 209, 12
 यथा कर्मसु काम्येऽहं V II P II 2, 1
 यदमय V II, P II, 285, 10
 यदमये V II P II, 285 19
 यदमये पावकाय V II, P II 285, 11
 यदमये शुचये V II P II, 285, 12
 यदङ्गं पीडयते यत V II, P II 247, 6
 यदि गोभिः समायुक्तं V II, P I, 341, 17
 यदि कश्चित् प्रमदिन् V II P I, 23, 2

यदि कश्चित् प्रमादेन V I, P II, 227, 14	यदा तु विदितं तत् स्यात् V I, P. II, 170, 15
यदि चेद्वक्ष्यसे सत्यं V II, P I, 236, 4	यदधीतिऽन्वह शक्यता V I P I, 347, 20
यदि कश्चिन् तत् स्माद्यात् V II, P I, 442 12	यदि कष्टमर्थित्व V. I, P. I, 179 3
यदि गृहमेव कामयेत V I, P II 51, 1	यद्वामि न तद्वयूनं V I, P. I, 477, 6
यदेकस्मिन्पुत्रे V I., P I, 91, 5	यद्वयं यत्पवित्रं च V I, P II, 417, 18
यदक्षरं परं ब्रह्म V I P II, 168, 11	यदेवा देवहेलनमिति V II, P I, 209 17
यदा चन्द्रमहस्तात V I, P I, 437, 16.	यदेवाना चक्षुष्यागो V II, P. I, 225, 8
यदुच्योऽधीते V I, P I, 149, 5	यदुक्कृत भवेत्स्य V I, P I, 325, 2
यदुष्मणीचोच्चरीते V I, P I, 304 4	यदुक्तं तत् प्रकीर्णं V II, P I, 17, 18
यदुच्यते द्विजातीना V I, P II, 97 14	यदा नृद्वयते सोमं V II, P I, 65, 13
यदि जीयति स स्तेन. V II, P II, 85, 13.	यदेन्दु पितृवैश्वर्ये V I, P II, 309, 14
यदा तु गुरुमात्मानम् V II, P II, 187, 12	यदन्यगोष्टु वृषभी V II, P I., 45, 1
यस्तोऽन्याद्दि कुरुते V I, P I, 483 5	यदि निर्हति प्रेत V I P II, 277, 7
यदा तु नैव कश्चित् स्यात् V I, P II, 80, 3	यदन्नं प्रतिलोमस्य V II, P I, 372, 11.
यदा तु यानमातिष्ठेत् V I P I 457, 15.	यदन्नमाधि बद्धा V II, P I, 225, 5
यदि तत्र विपत्तिः स्यात् V II, P I, 259, 10	यदन्नमद्व्ययुक्तीन देवा V II P. I., 225, 1
यदि तत्र विपत्तिः स्यात् V II, P I, 283, 5	यदन्यत् कुरुते कर्म V I, P I., 300, 21
यदि त्विह विपत्तिः स्यात् V II, P I, 273 14	यदि पत्नी विदेशस्था V I, P II., 339, 8
यदि स्वविधिधमन V I, P I, 400 13	यदपर्यं भवेत्स्य V. I, P II, 70, 19
यदि स्वायन्तिको वासी V I P II, 48 7	

- यदपत्यस्व V. II, P II, 135, 15-
 यदि पुत्रसमं शिष्यं V. II, P II,
 224, 18
 यदुपस्थकृतं पापं V II P II
 160 6
 यदि मविष्टो नरकं V II P I 57,
 11
 यदि विभीषात V. II, P II •
 283, 15
 यद्वाहणेभ्योऽन्नं V I, P. I, 391,
 20 40, 4
 यदि ब्राह्मणो यजत V I P. I
 450 1
 यद्विमुञ्चति विप्रो यं V II P I
 389, 17
 यदा भोजनकालं तु V II, P II
 149, 5
 यदि माता यदि पिता V I, P II
 405 20
 यद्येकजाता बहव V I, P II, 61
 16
 यद्यकं तदा V I P II, 168 6
 यद्येकत्र भवेतां चत् V I P II,
 470, 1
 यद्येकाऽपि स्वजेत्यात्र V I P II,
 427, 3
 यद्यकं भोजयच्छास्त्रे V I P II
 365 1
 यद्यकं भोजयेच्छास्त्रे V I P II
 338 10
 यद्यकार्यं सतं सामं V II, I II
 155 7
 यद्येकयज्ञो V I, P I, 222 17
 यद्येकस्मिन्काले V. I, P I, 391, 6
 यद्येकस्मिन्कालं पुनः पुनः V I
 P I, 391, 7
 यद्येकस्मिन्काले बहूपा V I, P I,
 391, 9
- यद्यागतोऽस्य सत्येन V II, P. I.,
 236 5
 यद्याचामन् V I, P I, 246, 6
 यद् यन्मृषिं घृतस्य V I, P I,
 149, 6
 यद्यतिक्रामन् V II, P I, 367, 15
 यद्युत्तिष्ठत्यनाद्यान्तो V I, P I,
 431, 14
 यद्युत्तिष्ठत्यनाद्यान्तो V. II., P II
 144 3
 यद् यद्वाऽऽचरते राजा V I P. I.,
 453 2
 यद्यश्नश्नति श्रेष्ठं V I, P I,
 48, 11
 यद्यत् परस्याचरति V II, P II,
 235 5
 यद्यदिमं कुशलं V I, P. I.,
 456, 8
 यदा यदा सता हानि V I, P I
 125 10
 यद्यदिभूतिगस्तत्त्वं V I, P I,
 411 3
 यद्यदिष्टं विशिष्टं च V I, P. I.,
 189 13
 यद्यत्र दुर्लभं द्रव्यं V I, P I,
 181, 10
 यदि लभ्यत पित्रर्थे V I, P II,
 338 13
 यद्यप्यजातइन्तं स्वानं V I, P. II.,
 242 3.
 यद्वा तद्वा परद्रव्यम् V II, P II
 254 10
 यदि वाग्यमलापं स्यात् V I P I,
 306 13
 यदि वनस्था V I, P II, 149, 1
 यदि वैश्यं V I, P I 450 3
 यद्वा तद्वा परद्रव्यम् V II P II,
 260, 8

यद्वा तद्वापि पारक्य V. II, P. II., 260, 1	यदि स्वाध्यासराधैव V. I, P. II., 115, 11.
यद्वा धर्मशास्त्रेण V. II, P. I., 134, 1.	यद्वा कुरुते धर्मम् V. I, P. I., 300, 13
यद्वा किं च V I, P. I, 7, 5, 52, 2	यद्वा कुरुते पाप V. I, P. L., 300, 13.
यद्यप्यजातवन्तः स्यात् V I, P II., 242, 3	यद्वा पुता V I, P. II, 20, 9
यद्यप्यस्मा इमामङ्गिः V. I, P II., 52, 18	यदि ह वा अप्येवं V I, P I., 203, 21
यद्यमा रविपारेण V. I., P. II., 309, 9	यद्वा रेव विरमेत् V. I, P. II., 151, 5.
यद्यप्यदयः तु विक्रियाः V I, P II., 10, 5.	यत्नेकां रचना V. I. P I., 91, 6
यद्यव स कथं प्रज्ञानं V II, P II., 213, 12	यन्मेव रेतः V. II, P II, 48, 8
यद्यसौ कृतचूडः स्यात् V I, P II., 405, 16.	यन्मेव रेत इत्याभ्यां V. II, P. II., 49, 4
यदा रात्रा धुरं श्रेष्ठम् V I, P I., 475, 3	यमुद्दिश्य स्वयमेव प्राजात् V II., P II., 97, 13
यदि राज्ञ्य V. I, P I, 450, 2	यमुनातीरं V I, P. II, 305, 12.
यद्वाप्या कुरुते पाप V I, P I., 300, 15	यम नियमाशाणाञ्च V. I. P 42 11
यद्युद्धं निदिष्टेत् V I, P I., 354, 17.	यमान रक्षणं सततं V I, P. II., 144, 14
यद्यलमपि तेषां तु V. I, P II., 276, 3.	यमाय धर्मराजाय V. II, P. II., 161, 15
यद्यप्यकृतचूडो वै V. I, P. II., 241, 12	यमाय धर्मराजाय V. I, P I., 301, 6
यद्वाप्यसु समुत्पन्न V II, P. I, 100, 1	यमार्या क्रियमाणं तु V. I., P. I., 89, 9
यद्यपि प्रज्ञापारी V. I, P II., 43, 12.	यमोक्तं तु तेषां V. II., I. II., 29 8
यदि स्वाश्रयीव्यिदृक्ः V. I, I I., 359, 17.	यमोक्तं तु तेषां V II., I. II., 200, 7
यदि स्वाश्रयेणार्थः V I, P L., 244, 3.	यमेव निदिष्टेभ्यः V. I. I. II., 174, 3.
यद्यपि पारं रक्षा V. I, P II., 160, 8.	यमगुणं तया नाया V I, P II., 205, 16.
यदि स्वाश्रयीकं पाद V I, I I., 371, 11	यमस्य विषये कुरे V. II, P. II., 225, 12

- यदायु च V. I, P. I., 218, 18
 यव-गोधूमज V II, P I., 403, 10
 यवायु पायस चैव V I, P II., 383, 8
 यवायु यावत् तावत् V II, P II., 191, 16
 यवाग्नाऽभिहोत्र V I, P I., 218, 18
 यवान्न V I, P II., 144, 6
 यवानामप्यु V II, P II., 192, 11.
 यवानामित्र गोधूमा V I, P I., 316, 3.
 यवमात्रसुवर्णस्य V II, P II., 87, 17.
 यवमध्य पिपीलिकामध्यमिति V II, P. I., 300, 14
 यव माष तिलासीना V II, P I., 179, 7
 यवेत्यवकीर्याय V I P II., 404, 21
 यव ग्रीहि सगोधूम V I, P II., 369, 1
 यवैस्तिक्षार्थ V I, P II., 459, 11
 यवास्तित्वात् मृत्ति कास्यह् V I, P II., 391, 19
 यवोऽस्ति धान्यराशौ वा V II, P II., 193, 3
 यवोऽस्ति यवान् कीर्त्वा V I, P II., 405, 9
 यवसर्थापहर्तव्यो V II, P I., 269, 1
 यवहन्तस्ततो देवान् V I P II., 403 4
 यथ कश्चिद्विजानीता V I, P I., 482, 17
 यथगार्हपत्यं दिवो गच्छेत् V II, P I., 309, 14
 यथ प्रव्रजिताऽज्ञात V I, P. II., 358, 21.
 यथानध्यायकालेऽपि V. II, P. II., 236 11
 यथयस्यास्तु हीनाया V. II, P. II., 241, 14
 यथैरेत् सर्ववर्णेषु V I, P II., 168 21
 यथार्थहर V I, P II., 463, 1
 यथार्थहर स विण्डहायी V I, P II., 463, 1
 यथोऽस्मिन् प्रपते लोके V. I, P I., 456 12
 यथैव क्रतुनिर्णय V I, P I., 467, 9
 यथैवमेवाति मन V I, P I., 159, 20
 यथैवमोमरा खड्गा V. I, P I., 454, 12
 यस्तु कातद्युगो धर्मो V I, P I., 84 1
 यस्तु क्षुद्रेण भावेन V II, P II., 238 14
 यस्तु व्याण्डालभाण्डस्य V II, P I., 113, 10
 यस्तु व्याण्डालसस्पृष्ट V II P I., 113, 7.
 यस्तु चोरयते सैल V. II, P. II., 256, 9.
 यस्तु ते द्वेष्टि सम्मीहान् V. I, P I., 445, 15
 यस्तु शोषवर्ती कक्ष्याम् V I, P II., 91, 17
 यस्तु नो वपन कुर्यात् V II, P I., 291, 7
 यस्तु भुङ्क्ते दिज पञ्चो V II, P I., 399, 8
 यस्तु भुङ्क्तेन शुद्रात् V II, P I., 377 9

यस्तु पाणितले भुङ्क्ते V I, P I, 422, 11	यस्मिन्नग्नौ पचेश्वरं V I, P I, 376, 16
यस्तु पत्न्या वन गत्वा V I, P II, 145, 3	यस्मिन् ऋण सन्नयति V I, P II, 105 12
यस्तु पुनर्ग्राहणो V II, P I, 335, 14	यस्मिन्नेव कुले निरय V I, P II, 112, 8
यस्तु रौद्रसमाचारः V II, P II, 245, 8	यस्मिन् देशे तु यत्नोय V I, P I, 227, 12
यस्तल्पज प्रमीतस्य V II, P I, 46, 3.	यस्मिन् देशे पुरे माये V I P II, 68, 9
यस्तु वेदमधीयान V. II, P I, 375, 11.	यस्मिन् देशे य आचारो V I, P II, 68, 6
यस्तु विप्रस्वमुस्सृज्य V II P II, 240, 16	यस्मिन् देशे य आचार V I, P I, 144 5
यस्तु आश्रमं कुर्वीत V. I P II, 461, 13	यस्मिन् वाच्य प्रविष्टा स्युः V I, P. II, 196, 1
यस्तु सम्यग्निममाभ्रम शिव V. I, P II, 146, 17	यस्य गृहात् V I, P I, 166 3
यस्तै सह सविण्द्राऽपि V I, P II, 261, 14	यस्य चारमसमा लोक V I, P I, 217, 19
यस्त्वेकाग्र्ये V I, P I, 43 5	यस्यैते नियता इण्डा V I, P II, 173 19
यस्त्वेताननिनिर्जित्य V I P I, 474, 7	यस्यैतानि सुगुमानि V I, P II 149 7
यस्त्वात्मरतिरेव स्यात् V I, P II 176, 16	यस्यैते निहिता बुद्धौ V I, P II, 173 13
यस्त्वासन्नमतिक्रम्य V I P II, 347, 18	यस्यैतद्वक्ष्य नास्ति V I, P II, 172 7
यस्मादेषा सुरेन्द्राणा V I, P I, 448 1	यस्यैते अन्धस्वार्तिताः V I. P I. 62 10
यस्मिन् कामा प्रविशन्ति V I P II, 196 3	यस्य त्रैवार्धिकं विन V I, P I, 169, 7
यस्मिन् क्राध राम याति V I, P II, 196, 5	यस्य देवे परा भक्ति V I, P I 74, 18, 376, 15
यस्मिन् क्षान्ति राम शौच V I, P II, 196, 7	यस्यानमिहाभम् V I, P I 165, 11
यस्मिन् गृहे जना मीर्यात् V I, P II, 190, 12	यस्य निर्यानि पुत्रानि V I, P I, 169, 1
यस्याद्यान्द्रायणास्तुष्टि V I, P II, 23, 13	यस्य न द्विगुण ज्ञानं V. II P I, 291, 10

- यस्याऽऽनयति शत्रोऽग्निं V I, P II, 280, 3
- यस्य पिता पितामहो वा V I, P II, 165, 16
- यस्योपयोगि यद्रूप्य V I, P I, 192, 1
- यस्य पौर्णिमासी स यवमध्य V II, P I, 304, 7
- यस्य प्रसादे पद्मान्ते V I, P I, 448, 13
- यस्याप्तं ब्रूते वीर्यं V I, P II, 7, 19
- यस्या मनश्चक्षुषा V I, P II, 58, 5
- यस्यानमावास्या मध्या भवति V II, P I, 304, 6
- यस्य राजस्तु विषये V I, P I, 166, 9
- यस्य वित्तं न क्षानाय V I, P I, 178, 3
- यस्याश्च शमसो जघे V I, P II, 55, 21
- यस्यास्तु न भवद्भाना V I, P II, 10, 17
- यस्य सवस्तवादवाङ् V I, P II, 454, 1
- या गर्भिणी स्पर्शक्रयत V II, P I, 46, 15
- यागस्य शक्तिर्यस्या V II, P I, 9, 10
- यागस्यस्य V II, P II, 93, 12
- यागस्यस्य शक्तियस्य V II, P I, 15, 6
- यागस्य शक्तिर्य V II, P I, 9, 3
- यागस्यश्च विद्वत्पत्नी V II, P I, 105, 15
- याचिर्न देहि म नीर्यं V I, P I, 274, 14, 281, 11
- याचिर्नेनाऽपि दातव्य V I, P I, 177, 10
- याचितास्तेन तेचाऽपि V II, P I, 232, 16
- याचिष्णुता प्रमादश्च V II, P II, 16, 2
- याजको याज्यमानस्तु V II, P II, 224, 7
- याजितो वा पुनस्तान्भ्या V I, P I, 176, 5
- याजन V II, P II, 100, 2
- याजना ऽध्यापनं चैव V I, P I, 149, 18
- याजना ऽध्यापने योनि V II, P I, 28, 12
- याजनाध्यापनाद्यौनात् V II, P I, 28, 8
- याजनापध्यापनार्थानात् V II, P I, 28, 16
- याजना ऽध्यापने वाद V II, P I, 450, 3
- याजना ऽध्यापने शुद्धे V I, P I, 171, 7
- याजयन्ति च वेपूगान् V I, P II, 350, 4
- याजाग्रता प्रतिगृह्य V I, P I, 174, 4
- यातऽन्न ऽयाशया V I, P I, 114, 15
- यातु पूर्वमनाशस्या V I, P II, 451, 10
- यातना प्राप्य नक्षत्रं V II, P II, 225, 13
- यातयामान्यस्य V I, P I, 173, 16
- यानयामानि दद्यानि V I, P I, 482, 20
- यात्राश्वप्रतिद्वयं V I, P I, 333, 14

यात्रायामीक्षितेनापि V I, P I, 237, 2	या रोगिणि स्यात्तु हिता V I, P II, 114, 6
यात्रास्वेकादश प्रीक्त V I, P II 299, 18	यावक् V II, P II, 192, 13
या दिव्या आप इति पात्र V I, P II, 410, 14	यावक्षेल न गृह्णाति V I, P II, 79, 4
या दिव्या इति मन्त्रेण V I, P II, 406, 17	यावच्छास्त्रं प्रहीयेत् V I, P II, 236, 12
या दिश तु गत सोम V II, P I 65, 14	यावज्जीवम् V I, P II, 136, 3
यानि चान्यान्येवम्प्रकाराणि V II, P. I, 402, 8	यावज्जीवमभिरोचं V I, P I, 118, 10, 165, 6
यान्यधस्तादभेध्यानि V II, P I, 195, 10	यावज्जीवमभिरोच जुह्यात् V II, P I, 7, 3
यानि वा विद्यन्ते V I, P II, 405, 13	यावज्जीव दर्श पौर्णमासाभ्या V I, P I, 165, 7
यान वस्त्राण्यलङ्काराह V I, P I, 475, 10	यावत् त्रयस्ते जीवियु V I, P I, 377, 14
यान-शप्याप्रवेशमार्याम् V I, P I, 191, 1	यावता पञ्चयज्ञानां V I, P I, 198, 21
यानासनादिभिर्निर्णयम् V II, P I, 28, 5	यावत्तु शुद्धिं मन्थेत् V I, P I, 231, 12
या परया वा परित्यक्ता V II, P I, 47, 1	यावन्ति नारीरोमाणि V II, P I, 382, 15
या ग्राह्यणी सुरा पीतवती V II P I, 351, 2	यावन्ति रोमरूपाणि V II, P II, 8, 9
यामद्वय शयानस्तु V I, P I, 442, 2	यावस्तम्भद न भाव्यम्न V I, P I, 312, 15
याम्या तिधिर्भवेत्ता हि V I, P II, 309, 15	यावतीर्दि देवतास्ता V II, P I, 135, 13
याम्यैर्नरेर्ननुष्याणा V II, P II, 208, 11	यावदेवानृषीश्चैव V. I, P I, 305, 15
याम्यलोकं प्रपन्नस्य V II, P II, 209, 3	यावदोप न जानाति V I, P II, 79, 5
या या योनि च जीवीत्य V II, P II, 242, 4	यावदासौच्य V I, P II, 28, 12, 289, 17
यायावरा V I, P II 198, 12	यावद्विचित्र्यं भवति V. I., P II, 423, 16
यायावत्-वनस्पद्यो V II, P II, 46, 2	यावज्जामो वदेद्देह V. II, P I, 58, 12

- यावन्न लिख्यते नाहं V I., P II.,
23, 3, 231, 9
- यावन्नापैत्यनेध्याक्तो V. II., P I.,
196, 1.
- यावन्नापैत्यनेध्याक्तात V II., P I
148, 8
- यावन्नापैत्यनेध्याक्तात् V. I., P I.
231, 8
- यावन्नापानपि तथा V. I., P II.,
374, 5
- यावन्न लज्जयाऽङ्गानि V I., P II.,
79, 1
- यावन्न स्युस्त्रिदण्डास्तु V I., P II.,
172, 19
- या वा स्यात् धीरसुरसाम् V. I.,
P II 117, 12
- या सकृन् सकृत्ता नारी V. I.,
P II., 21, 17
- यासु योनिषु जायन्ते V II., P II.,
251, 13
- या स्त्री भ्राह्मणजातीया V. II., P I.,
56, 14
- युक्ताङ्गैः सकलैः षडभिः V. I., P. I.,
182, 7
- युक्ते च देवे युद्धयेत V. I., P I.,
459, 12
- युक्त परिचरेद्वेनम् V I., P II.,
48, 8
- युक्तभङ्गनास्यपीयीत V I., P II.,
127, 10
- युक्ताध्यायीयते वेशम् V I., P I.,
475, 2
- युक्तधैर्याऽप्रमत्तश्च V. I., P I.,
474, 13
- युक्तस्त्रियवणस्तायी V II., P II.,
190 15
- युगावय स्यूता रीना V I., P II.,
310, 22
- युगाविसु च सर्वाणु V. I., P II.,
326, 19
- युग्मासु पुत्रा जायन्ते V. I., P II.,
19, 20.
- युगंध्यावर्तमानेषु V. I., P. I., 116,
15
- युग्मानाद्ययेत् V I., P. II., 459, 17
- युञ्जते नम V I., P. I., 276, 1
- युज्यते भ्राह्मण कुर्वन् V. I., P I.,
363, 18
- युज्यते स्तेयसाधेन V. I., P. II.,
42, 11
- युद्ध V. I., P II., 225, 3
- युवानस्तत्र प्रियन्ते V I., P. II.,
317, 4
- युवान वितरी यस्य V I., P II.,
318, 18
- युवा सुवासा इत्येवं V I., P II.,
160, 10
- यूपोऽय विहितो मध्ये V I., P II.,
14, 5
- ये भर्मीति भुवि क्षिपेन् V I., P II.,
427, 6
- ये के चास्मत्कुले जाता V I., P I.,
263, 7
- येऽक्षेत्रिणो धीजयन्त V II., P I.,
44, 18
- ये च कुर्वन्ति दम्पत्यो V. II., P. II.,
230, 6
- ये च सन्तानजा दोषा V I., P. II.,
152, 5
- ये स्यजन्ति स्वका भार्यो V II., P II.,
231, 7
- ये देवयाना V I., P II., 150, 21
- ये दिवारस्या V I., P II., 9, 16
- ये दशाहास्य प्रोक्ता V I., P II.,
208, 4
- येन केनचिदभ्यक्त V II., P I
110 1

- येन केनापि कार्याणि V. I., P. I.,
 119, 2.
 येन सुष्याति च्वात्माऽस्य V. II., P. II.,
 217, 6.
 येन देवाः पवित्रेण V. I., P. II.,
 160, 7.
 येनाऽऽधानं तु वै मीधे V. I., P. I.,
 162, 14.
 येन यांस्तु शुणेनेयां V. II., P. II.,
 217, 9.
 येन शुद्धिमवाप्नोति V. II., P. I.,
 235, 11.
 ये नास्तिका निष्क्रियाश्च V. II., P. II.,
 235, 11.
 येनास्मिन् कर्मणा लोके V. II., P. II.,
 217, 3.
 येनास्य पितरो याताः V. I., P. II.,
 134, 18.
 येन सर्वमिदं प्रोत V. I., P. II.,
 168, 14.
 ये बान्धवाऽबान्धवा वा V. I., P. I.,
 360, 12.
 ये ब्राह्मणान् प्रद्विषन्ति V. II., P. II.,
 224, 1.
 येभ्यो वाऽपि पिता इत्यात् V. I., P. I.,
 359, 18.
 ये न कुले लुप्तपिण्डाः V. I., P. I.,
 365, 9.
 ये नेहयन्ति पथि च V. II., P. II.,
 236, 4.
 ये यजन्ति न चार्चन्ति V. I., P. I.,
 462, 14.
 ये ते शतमिति द्वाभ्यां V. I., P. I.,
 274, 10.
 येऽर्चयन्ति सदा विष्णु V. I., P. I.,
 216, 3.
 ये लोकान्दानशीलानां V. I., P. I.,
 196, 4.
 येषां जपैश्च V. II., P. II., 166, 11
 येषां द्विजानां सावित्री V. II., P. II.,
 120, 16.
 येषां न माता न पिता न वेन्दुः V. I.,
 P. I., 386, 9.
 येषां न यज्ञपुरुषः V. I., P. I.,
 200, 12.
 येषां न विषये विप्राः V. I., P. I.,
 200, 8.
 येषां पापण्डसङ्कीर्णं V. I., P. I.,
 200, 10.
 ये स्तेन पतित-ह्रीवा V. I., P. II.,
 360, 1.
 ये स्तेन-पतित ह्रीवाः V. II., P. I.,
 424, 13.
 ये स्तेनाः पिशुनाः ह्रीवाः V. I., P. II.,
 74, 19.
 ये समाना इति द्वाभ्यां V. I., P. II.,
 455, 9.
 ये समाना इति द्वाभ्या V. I., P. II.,
 455, 3.
 ये सौमपा विरजसो V. I., P. II.,
 341, 6.
 ये सम्यङ्नियता विप्राः V. II., P. I.,
 217, 10.
 ये हरन्ति च पापिनः V. II., P. II.,
 262, 12.
 ये हरन्ति च तूर्याणि V. II., P. II.,
 262, 7.
 ये हरन्ति नरा निर्य्य V. II., P. II.,
 262, 2.
 योग क्षेम च सम्प्रेक्ष्य V. I., P. I.,
 401, 14.
 योगिन च तपःशक्तः V. I., P. I.,
 330, 11.
 योगेन तु परा भन्ति V. I., P. I.,
 59, 9.
 योऽग्निं त्यजति नास्ति क्व्यान् V. II.,
 P. II., 109, 9.

- योऽग्नीनपविद्धयेत् V. II., P. II.,
 107, 17.
 योगपदं बहिर्वातः V. I., P. II.,
 158, 10.
 योगाभ्यासरतः शान्तो V. I., P. II.,
 154, 19.
 यो गुरुः स शिवः प्रोक्तः V. I., P. I.,
 377, 1.
 योगशास्त्राभियुक्ते च V. I., P. II.,
 354, 21.
 योगस्थः कुरु कर्माणि V. I., P. I.,
 61, 7.
 योऽगृहीत्वा विचारामि V. II., P. I.,
 449, 11.
 यो गृहस्थाश्रमनाम्नाय V. I., P. II.,
 148, 5.
 योजनान्न परं यानि V. I., P. II.,
 185, 14.
 योजने पादहीनं स्यात् V. II., P. I.,
 257, 8.
 योजने पादहीनं स्यात् V. II., P. I.,
 258, 6.
 योऽश्नन्पान् वण्डयेद्राजा V. I., P. I.,
 447, 5.
 यो दद्यात्क्राञ्चनं मेरुं V. I., P. I.,
 318, 13.
 योऽग्नीनेऽह्न्यह्न्येतां V. I., P. I.,
 310, 15.
 योऽधीत्य विधिर्वदेहं V. I., P. I.,
 151, 10.
 योऽध्यापयति श्रवणं V. I., P. I.,
 333, 15.
 योऽध्यापयेत्कर्त्तुं वा V. I., P. I.,
 218, 1.
 योऽनिराये च यो देवि V. II., P. II.,
 222, 14.
 योऽनधीत्य द्विजो वेदान् V. II., P. I.,
 19, 1.
 योऽनधीत्य द्विजो वेदान् V. I., P. I.,
 54, 15.
 योऽनेन विधिना कुर्यात् V. I., P. I.,
 432, 6.
 योऽनेन विधिना स्नाति V. I., P. I.,
 276, 10.
 योऽन्यत्र कुरुते यत्नं धर्मं V. I., P. I.,
 301, 9.
 योन्याशीन्यवगूहेत् V. I., P. II.,
 79, 2.
 योऽनर्त्तिपि जुहोत्यग्नौ V. I., P. I.,
 316, 17.
 यो न वैश्वभिवाहस्य V. I., P. I.,
 324, 11.
 योऽन्यथ नरकांश्चैव V. II., P. II.,
 209, 4.
 योऽनुष्ठानं न शक्नोति V. I., P. II.,
 229, 6.
 यो ब्रह्मचारी V. I., P. I., 50, 5.
 यो भुङ्क्ते वेदितश्चितः V. I., P. I.,
 430, 9.
 यो भवेन्मानवः क्षुद्रः V. II., P. II.,
 220, 6.
 यो मोहादथवाऽऽजग्यात् V. I., P. I.,
 215, 3; 376, 8.
 यो यत्र शिरितो धर्मः V. I., P. II.,
 68, 10.
 यो यदेवां गुणो देहे V. II., P. II.,
 215, 9.
 यो येन पतितैर्षां V. II., P. I.,
 27, 19.
 यो येन पतितैर्षां V. II., P. II.,
 30, 9.
 यो यो वर्णाऽपरोक्षेन V. I., P. I.,
 446, 5.
 योऽयं राष्ट्रपते निष्यं V. I., P. I.,
 95, 1.
 यो यस्य शिष्यान् द्रष्टव्यानि V. II.,
 P. I., 271, 4.

योऽश्नन् बलिमादत्ते V I, P I, 453, 18	य करोति जनान् साधून् V I, P I, 471, 15
योऽश्नुरेत क्षतेन V II, P I, 456, 17	य कश्चिन्निर्हेरेन् प्रेतम् V I, I II 275, 17
यो वैदिकमनादृत्य V I, P I, 318 5	य क्रिया कुरुते मोक्षतः V I I I 200, 15
योऽश्मन्येत ते हूमे V II P II 105, 7	य वृज्यते ऽतिथिः सम्यक् V I P I, 397, 4
योऽश्मन्येत ते हूमे V I P I, 13, 1	य पात्रपुष्पी निष्ठा V I, I I 410 3
यो वै यतीननादृत्य V I P II, 339, 19	य पुरुषः V II P II, 180, 10
यो वरुणगृहीतः V II P II, 282 16	य प्राणोऽपानः V I P I 12 11
यो वा संवर्धते वहः V I, P II 324 12	य प्रत्यवसिमा विप्रः V II, I II 130 2
योऽभ्राति भूत्यवर्गेभ्यः V II P II, 220 10	य प्रवद्याह् गता लभः V I I I, 376 1
योऽदनीयात् V II, P II, 194 8.	य द्वाद्वा पतिताश्चापि V I, P I 171, 4
योऽध्वर्युः क्षमीगर्भः V II, P II, 35 4	य सविष्ठीकृतं प्रेतं V I, I II 330 10
योऽसवर्णे तु मृत्येन V I, P II, 277, 3	य समानाकुरुते प्रेतः V I, P II 277, 17
योऽसौ विष्णोः ह्य आहिरत्ये V I, P II. 187, 14	य सायकैर्भक्षितः V I, P I 398 1
यो ह वा भविदितायैव V I, I I, 173, 14	य स्वरासनमुत्तमानात् V II I I 31, 17
योगिनी स्नानमययात् V II, P II, 16 4	य स्वरात्ता पतिव्ययः V I, P I 150 10
योगवद्यः तु सीपांताः V I P II, 100 5	
य कामता नरः कुयामः V II, I I, 14 8	र
य कामतो मन्त्रासः V II, I II, 72 10	रङ्गोदगीर्षी वृद्धाः V II I I 357, 2
य कामतो मन्त्रासः V II P I 203 7	रङ्गनातः स्तु गङ्गाः V I, I I 471 11
य कामं पुस्तक्यः V I I I, 150 12	रङ्गाणां V II, P II, 122 7
	रत्ना गिरा मया धेयाः V I, P I 71, 1

- रक्तं तु सङ्गवेनोय V I P I,
 248, 11
 रक्तानि हृत्वा वासासि V II P II,
 254, 12
 रक्त-पीतानि वस्त्राणि V II P II,
 118 11
 रक्तपादास्तथा जग्ध्वा V II P I
 409, 8
 रक्तवर्णं तु राजेन्द्र V I, P II,
 372 14
 रक्षणीया तथा षष्ठी V I P II,
 214 18
 रक्षणार्थमपुत्रा वा V I, P II,
 109 6
 रक्षेत कन्या पिता विज्ञा V II, P L
 355 2
 रक्षितं वर्धयेच्चैव V I, P I,
 472 12
 रक्षोदिवताभ्य V II, P II,
 127 2
 रक्षस्य स्वदेशादि V II P I,
 107 4
 रक्षत धर्मेण भूतानि V I P I,
 453 16
 रक्षोभ्य V I, P I, 384 8
 रक्षार्थं पितृसत्रस्य V I P II,
 408 21
 रक्षार्थमस्य सर्वस्य V I P I
 447 19
 रक्षासि च पिशाचाश्च V II, P II
 218, 4
 राज कालं तु गन्धर्वा V I P II
 78, 16
 राजक व्याधौ शूल्य V II P I,
 347 11
 राजक-व्याधौ शूल्य V II, P I
 334 5
 राजवचनमकारश्च V II P I
 114 14
 राज्ञु वल्कल पात्राणा V II, P I,
 183, 8
 राज्ञादिकं चातिदुष्कं V II, P I,
 183, 12
 राजतस्य सुवर्णस्य V II P I,
 175 12
 राजसा तमसा चैवं V II P II,
 215 3
 राजसा शुद्धयते नारी V II P I,
 152, 13
 राजसा शुद्धयते नारी V II, P I
 151 10
 राजसा स्त्री मनोदुष्का V II P I
 152 11
 राजसा स्त्री मनोदुष्का V I P II
 152, 9
 राजस्तवाऽशुचि ज्ञेय V I P II
 212, 20 206, 2
 राजस्तमो मोहजातान V I, P I
 293 6
 राजस्युपरते तव V II P I
 167 4
 राजस्युपरते साध्वी V I P II
 110, 5
 राजस्वला च सस्पृष्टा V II P I
 160 17
 राजस्वला तु भुञ्जाना V II P I
 162 14
 राजस्वला तु भुञ्जाना V II P I,
 163, 12
 राजस्वला तु यो गच्छत V II P I,
 330 18
 राजस्वला तु सस्पृष्टा V II P I
 162 11
 राजस्वला द्विजा गत्वा V II P I,
 336 6
 राजस्वलादिव्यवाय V II P I
 336, 14

रजस्वला-ऽन्त्य चाण्डाल- V II, P II, 239, 16.	रथ्या इमशान चाक्रम्य V I, P I, 239, 12
रजस्वलानिगामी च V II, P II, 271, 7	रथा ऽश्वद्वला सेना V I, P I, 457, 10
रजस्वलानिगमने V II, P I, 335, 10	रथ्य पशव्यमाजीव्य V I, P I, 464, 1
रजस्वला भवेत्ता तु V I, P II, 335, 6	रसज्ञानिधुर कुम्भ V II, P II, 236 9
रजस्वलानुसुखानाम् V II, P. I, 104, 1	रसा रसैर्महतो V I, P II, 11, 11
रजस्वला यदा दृष्टा V. II P I, 68, 11	रसारसैर्निमातव्या V I, P II, 10, 11
रजस्वला यदा दृष्टा V II, P I, 164 5	रसायनक्रियायाद् V I, P II, 183, 16
रजस्वला राजसुते V II, P I, 59, 6	रथि च पुत्राश्च V I, P II, 106, 1
रजस्वला ऽवधूतादिगमने V. II, P I, 337. 5	रथियांश्च वृद्धयत् V I, P I, 314, 2
रजस्वला मूत्रिका च V II, P I, 58, 18	रथेस्त्वायर्त्तनादुर्ध्वम् V I, P I, 435 19
रजम्बला-राहोपताति V II P I, 388, 17	रथिनरमिरजगृष्टाया V II, P II, 189, 5
रजस्वला ह्रीनवर्णा V. II, P I, 161, 18	रथीस्त्व पर्यावर्तयाद्वत्वा V. I, P II, 106, 8
रथ्यर्थमपि हृद्रा स्यान् V I, P II, 97, 19	रथ्ये V II, P II, 153 2
रथ्यर्थमिव सा तस्य V I P II, 96, 5	रथ्यकृते V II, P II, 153 5
रत्नावहारी V II, P II, 208 7	रथ्याख्यायिना चैव V I, P I, 471, 19
रत्नावहारी भवति V II, P II 261 3	रथ्य-यस्तरावाणा V II, P II, 119 7
रत्निमा चाञ्जलं रथदत्ता V I P I, 227 4	रथ्ये रथ्य V II, P II, 153, 5
रथ्याकर्म-लोयेन V II. P I, 187, 3	रथरी भावियम्यैकम् V I, P II 86, 4
रथ्याकर्म-जीवानि V II, P I, 187 4	रथरीऽन्नरामम्बाम् V I P II, 8, 11
	रथ-रथाद्वय नीत्येव V I. P II, 371 7
	रथर्त्त शगत्र चैव V II P I, 165 13

- राग द्वेष मदभावां V I, P II, 184, 5
 रागो द्वेषश्च मोहश्च V. I, P I, 480, 14
 राजकीयाश्च V I, P II, 225, 2
 राजगानि च V II, P II., 99, 13
 राजतेन्द्राक्षकौर्मला V I, P L, 309, 1
 राजान हस्ते तेजः V II, P I, 410, 12
 राज्ञी जागरणं कुर्युः V I, P II, 215, 2
 राज्ञी जागरणं कुर्यात् V I, P II, 214, 19
 राज्ञी चेसादित्यस्य V L, P II, 275, 5
 राज्ञी शर्वं न कर्तव्यं V I, P I, 194, 7
 राज्यन्त्ययामनाडी द्वे V. I., P. I, 231, 2
 राज्यास्तु षोडशे भागे V I, P I, 313, 18
 राजावासीत V II, P II, 190, 3
 राजिणेयं शाक्याम् V I, P II, 266, 14
 राजिणेये प्यहास्तुष्टिः V L, P II, 267, 2
 राजिमुकते श्वेते स्मृत्वा V I, P I, 441, 15.
 राजवन्दो न तस्याग्निः V II, P II., 64, 3
 राजार्थं तेज आहने V II, P I, 178, 7.
 राज एव तु राजः स्यात् V. II., P I L, 12, 2
 राज्ञीगानी भवेन्नुष्टौ V. II., P II., 204, 15
 राज्ञीगर्भे पराक स्यात् V II., P. I., 335, 7
 राज्ञा च ब्राह्मणैश्चैव V. II., P. I., 233, 2
 राज्ञा च सम्पदं ब्रूहि V. II., P II., 187, 10
 राज्ञा तु शूतक नास्ति V I, P. II., 256, 16
 राज्ञोऽनुमतिमाश्रित्य V. II., P. I., 233, 4
 राज्ञप्रतिमहं कृत्वा V. II., P II., 116, 1
 राज्ञी प्रवृजिता भावी V II, P. I., 321, 17
 राज्ञे प्येकरो यश्च V L, P II., 359, 2
 राज्ञो माहात्मिके स्थाने V I, P II., 257, 10.
 राज्ञो बलार्थिनं पठे V L, P II., 31, 11
 राज्ञा वा समनुज्ञात V I, P. I., 483, 3
 राजस्तथाऽऽसुरो वैदये V I, P II., 86, 8
 राज्ञा हि पूजितो धर्मः V L, P I., 453, 1
 राजप्रतिमहो घोरो V. L. P. I., 199, 12
 राजप्रतिमहाहम्भा V I, P I., 199, 21
 राजप्रतिमहात् पुष्टः V L, P I., 199, 16
 राजमृत्वाऽन्ध-बधिग V I, P II., 359, 5
 राजा माता पिता येव V. I., P. L., 440, 8
 राजमार्ग-दण्डावाति V I, P. I., 225, 12

- राजमूली महाराज V. I, P I,
 449, 12
 राजयक्ष्म्यामयायी च V I, P II,
 355, 20
 राजत्विग्दीक्षितानां च V I, P II,
 207, 17
 राजा राजसूयेन V I, P I, 46, 7
 राजवार्ता हि तेषां च V I, P II,
 180, 10
 राजा वा राजपुत्री वा V II, P I,
 291, 6
 राजा वा राजपुत्री वा V II, P I,
 290, 12
 राजा षड्भागभाक्तस्य V I, P I,
 452 17
 राजा सत्यं च धर्मश्च V I, P I,
 449, 9
 राजसर्पपमात्रे च V II, P II,
 87, 14
 राजस्वस्यापहरणे V II, P II,
 113 8
 राजान क्षत्रियाश्चैव V II, P II,
 218 7
 राजानमनियेष्यथेह V I P I,
 451, 8
 राजन्योच्छिष्टभोजने V II, P I,
 393 4
 राजन्योच्छिष्टाशने V II, P I
 395 8
 राजन्ये तु चतुरात्र V I, P II
 239, 4
 राजन्यवन्धोर्द्वाविंश V I P II,
 47, 13
 राजानो राजभृत्याश्च V I, P II,
 256, 14
 राजन्य-वैश्ययोर्नेति V I, P II,
 155, 4
 राजन्य-वैश्यं सुद्राणां V II P I,
 98, 1
 राजन्या वैश्यहिंसायाम् V II, P I,
 102, 14
 राजन्य-सूत्रोच्छिष्टाधी V II, P I,
 895, 5
 राजन्यवधे षड्वार्षिक V. II, P I,
 97, 11
 राजन्यवधे षड्वार्षिक V II, P I,
 98, 10
 राजन्या हि धनुर्वेद्यान् V. II, P I,
 332, 15
 राज्यनाशस्तु येन स्यात् V I, P II,
 258 16
 राष्ट्रकामास्तथोन्मत्ता V I, P II,
 358, 3
 राजावान् सिंहतुण्डाश्च V II, P I,
 409, 5
 राजावान् सिंहतुण्डाश्च V I, P II,
 388, 3
 राष्ट्रदेन बहि कुर्यात् V. I, P I,
 456 9
 राष्ट्रमस्ते च सोमे V II P II,
 17, 1
 राष्ट्रमस्ते यदा सोमे V II, P II,
 9 2
 राष्ट्रवर्दान-सक्तान्ति V I P I,
 194, 12
 राष्ट्रवर्दान्ति विज्ञाय V I P I,
 437, 10.
 रिक्ता पञ्चदशी चैव V I, P II
 30, 14
 रिक्ते च विण्डशाने च V I, P II,
 462, 15
 रिच्यत इव वा V I, P I, 174 3
 रीतिका-सीत-लोहानि V II, P I,
 175, 9
 रीत्यय-कास्य सीतानां V II, P I,
 175 13.
 रुक्मस्तेयी सुगणश्च V II, P I,
 321, 1

- रुद्रैकादशक जप्त्वा V II, P II, 156, 9
 रुद्रान् प्रपद्ये वरदान् V I, P I, 275, 3
 रुधिर बाह्येक्षेया V I, P II, 7, 10
 रुक्ष क्रिमिहत ह्लिज्ज V I P II, 302, 15
 रुपाण्यपि नयैवेह V II, P II, 214, 2
 रूप द्रविण हीनाश्च V I, P II, 134, 6
 रूपयन्ति च चित्रास्तु V I, P II, 312, 17.
 रूपयत सुतास्त्वाद्यै V. I P II, 314 3.
 रूप-सत्त्व गुणोपेता V I, P II, 87, 1
 रूप्य वर्णास्तिला गावो V I, P II, 392, 11
 रेषामाशस्तु इन्द्रेत V I, P I, 314, 3
 रेषयाऽष्टगुण पुत्र V I P I, 309, 5.
 रेष्य शुचय सर्वे V II, P I, 188 13
 रेतो मूत्र पुरीषाणा V II, P I, 369 5
 रेतो-मूत्र पुरीषाणाम V I, P I, 242, 6
 रेतो-मूत्र पुरीषाणा V II, P I, 367, 2
 रेत सिक्त्वा कुमारीषु V II P I, 311, 6
 रेतो मूत्र-पुरीषाणा V II P I, 369, 2 367, 5
 रेत सेक स्वयान्यासु V II P I, 310, 8
 रेत स्पृष्ट भवस्पृष्टम् V II, P. I, 181, 6.
 रेवतीषु तथा रौप्यम् V. I, P II, 313 6
 रोधादिना पातयित्वा V II, P I, 254, 4
 रोधादिना चाङ्गिरसम् V II, P I, 253, 18.
 रोध-बन्धन-यावत्राणि V II, P I, 271, 7.
 रोमकूपैर्यथाऽऽगच्छेत् V II, P II, 144, 2
 रोमकाले तु सम्प्राप्ते V I, P. II, 78, 15.
 रोमाणि ग्रथये पादे V II, P I, 264, 7.
 रोमसस्थान् निलान् कृत्वा V I, P I, 355, 1
 रौक्म V II P II, 174, 8
 रौक्म कुण्डल पूति V II, P I, 5, 1
 रौक्माद्यजिनाना V II, P I, 154, 1
 रौक्मे नरके घोरे V. I, P I, 199, 19
 रौक्मे पूयनिलये V I, P I, 430, 17
 रौक्म राजन्यस्य V II, P II, 32, 17.
 रौक्म राजन्यस्य V I, P. II, 33, 1
 रौक्मे च कुण्डले वेष्ट V I, P. II, 58, 8
 रोगी हीनातिरिक्ताङ्ग V I, P II, 318 19
 रोचना चन्दन रोम V I, P I, 320, 18
 रौद्र उत्तरलो V I, P I 385 1
 रौद्रे हस्ते च रोहिण्या V I, P II, 454 21

ल.

लक्षजाप्येन च तथा V I, P I,
310, 9
लक्षाक्षिति जपेद्यन्तु V II, P II,
198 4
लक्ष्यं शास्त्रभूता वा स्यात् V II, P I,
203 11
लक्ष्यं शास्त्रभूता वा स्यात् V II,
P II, 69, 3
लक्षण्यास्त्रियमुद्देशेत् V I, P II,
94, 8
लघ्वाहारा स्त्रिय कुर्यात् V I P II
101, 10
लताभेदार्थं नि सख्या V II P. II,
242, 16
लब्धलाभं पितृन् देवान् V I P II,
9, 9
लभेदेवलको राजन् V II, P II,
226, 3
ललाटं केशव विद्यात् V I, P I,
267, 6
ललाटसम्मितो राज्ञः V I P II,
35, 2
लवणे मधु मासे च V I P II,
263 2
लवणाम्लौ तया मध्ये V I, P I,
421, 14
लवणं व्यञ्जनं चैव V I P I,
428 4
लघुनं गृह्णन् चैव V II, P I,
403, 1
लघुनं गृह्णन् चैव V II, P I
405, 1
लघुनं गृह्णन् चैव V I P II,
378, 20
लघुनं गृह्णन् जग्भा V II, P I,
402, 12

लघुनं च पलाण्डु च V II, P I,
404 6
लघुनं दीर्घपञ्च V I, P II,
379, 2
लघुन-पलाण्डु V II, P I, 402, 2
लघुनं पलाण्डु गृह्णन् V II, P I,
404, 14
लक्षा लवण V II, P. II, 119, 12
लक्षा लवण मासानां V II P II,
117, 11
लक्षा लवण मासानि V I, P I,
488 16
लाजानिश्च शलानिश्च V I, P II,
371, 1
लाभालाभं च पण्यानां V I, P I,
478 18
लाला स्वेदसमाकीर्णं V I, P I,
258, 14
लिङ्गामार्चोऽपि च तथा V II, P II,
87 15
लिङ्गाऽपि छेदयित्वा तु V II P I,
322 24
लिङ्गं तु वैश्वं तेषां V I P II,
172, 12 174, 5
लिङ्गव्याधिमवाप्नोति V II, P II
269, 9
लिङ्गं व्यकृत्यै हि धार्यस्ते V I,
P II 178, 7
लिङ्गं वा सवृषणं V II, P I, 316
3
लिङ्गं वा सवृषणमुत्कृत्य V II, P I,
315, 20
लिङ्गं स्पृष्ट्वाऽद्युतं धीमान् V II, P II,
279 12
लिप्यने नैनरा विप्रो V II P I,
414 3

- लिप्यते न स पापेन V. II., P. I., 418, 6.
 लुप्तधर्मास्तु षण्डानाः V. II., P. II., 11, 1.
 लूता-ऽदि-सखानां च V. II., P. II., 253, 13.
 लेपभाज्यतुर्थाद्या V. I., P. II., 58, 12, 222, 2.
 लेपसम्बन्धिनश्चान्ये V. I., P. II., 58, 12.
 लेह्यं पेयं च विविधं V. I., P. I., 428, 5.
 लोकद्वैताऽथमं वृत्ता V. II., P. II., 246, 4.
 लोक-वेदाङ्गं धर्मज्ञाः V. II., P. I., 218, 1.
 लोकवार्तादिकं श्रुत्या V. I., P. I., 306, 16.
 लोक-वेदविरोधोऽयं V. I., P. I., 91, 9.
 लोकसङ्ग्रहार्थाय V. I., P. I., 472, 18.
 लोकेऽस्मिन् मङ्गलान्यथैव V. I., P. I., 321, 4.
 लोभान् यः पितरौ भृत्यान् V. I., P. II., 335, 3.
 लोभात् स्यति यस्त्वेतान् V. II., P. II., 221, 15.
 लोभ-राग-द्वेषाऽमर्ष- V. I., P. II., 76, 16.
 लोभ. स्वप्नो-ऽधुनि क्रौञ्चं V. II., P. II., 266, 11.
 लोभानि V. II., P. II., 71, 2.
 लोभय. स्वाहेत्येव हि V. II., P. II., 70, 7.
 लोटमसीं हृन्ष्टेसी V. II., P. II., 235, 15.
 लोटै स्तनैरुपायैर्वा V. II., P. II., 245, 10.
 लोटिन् V. II., P. II., 71, 6.
 लोटिर्नकः V. II., P. II., 58, 1.
 लोहितवर्धने V. II., P. I., 456, 10.
 लोहितान् वृक्षानिर्वासान् V. I., P. II., 379, 11.
 लोहितस्य च नापैति V. I., P. I., 312, 16.
 लौकिके वैदिके वापि V. I., P. I., 379, 18.
 लौकिकं वैदिकं वाऽपि V. I., P. I., 322, 12.
 व.
 वन्या तु वृषली ह्येवा V. I., P. II., 356, 20.
 वन्याऽष्टमेऽधिवेद्याऽष्टे V. I., P. II., 114, 2.
 वक्त्राधिकं तु यत्पिण्डं V. I., P. I., 422, 5.
 वक्त्रममाणपिण्डांश्च V. I., P. I., 422, 4.
 वक्त्रमैधुनकर्ता च V. II., P. II., 271, 15.
 वक्तुण्डाय V. II., P. II., 188, 8.
 वक्ष्यतेऽतः परं सर्वं V. II., P. I., 365, 8.
 वचनं तस्य न पापं V. II., P. I., 228, 15.
 वचं पूर्वमुदाहार्यं V. II., P. I., 211, 13.
 वक्षेणाऽथ कुशौर्वाऽपि V. I., P. II., 430, 19.
 वरा-ऽध्वर्या ऽर्क-खदिर- V. I., P. I., 252, 13.
 वरे V. I., P. II., 305, 11.
 वदवायान् V. I., P. II., 306, 10.
 वणिक्पथे कुशदिं च V. I., P. I., 476, 14.
 वणिक्पथमुपासीने V. I., P. I., 477, 2.
 वणिग्धर्ममुखाद् वै V. I., P. I., 479, 12.

वणिजो मधुहर्त्तारो V I, P II, 358, 12.	वपनग्रत खरेत् V II, P I, 290, 13
वस्त्रापेक्षी बुद्धेयैव V I, P I, 461, 4	वमन्तं जृम्भमानं च V I, P I, 330, 8
वस्तु राज्याभिषिक्तं V. I, P I, 453, 4	वर्जयेद्भुञ्जन् आद्ये V I, P II, 875, 12
वस्तरनिवय कुर्यात् V II, P II, 62, 4	वर्जयेत् तथा चान्द्यान् V I, P II, 377, 2.
वसन्ति शुद्धौ तत्कार्यं V I, P II, 312, 6	वज्र्यां जन्तुमयी कृता V I, P II, 803, 1
वधेन घृष्टयति स्तेनो V. II, P II, 86, 13	वर्जयेत्तादृशीं निष्ठा V. I, P II, 100, 4
वध-बन्धपरिहृष्ट V. II, P II, 246, 3.	वर्जयेदेकपादसौ V I, P II, 295 7
वधूं वा धातुशायन् वा V II, P II, 267, 12	वर्जयेद्विजितं चौरं V I, P. II, 84, 3
वनाद्गृहाद्वा कूत्सेष्टि V I, P II, 147, 6	वर्जयेदुपगम्यन्तीनि V I, P. II, 394, 6
वनाद्वा मयज्जेद्विशान् V. I, P II, 149, 14	वर्जयेत् वृक्षमूलानि V. I, P. I, 225, 15
वनानि गिरयो नद्यः V. I., P II, 303, 12	वर्जयेन्मुखं वायं च V I P II, 45 18 142, 15
वनस्पतीनोपर्याध V I. P I, 356, 18	वर्जयेन्मार्जनीरेणुं V I, P II, 134 16
वनी मूला V I, P II, 136, 17, 147, 20	वर्जयेद्गवणं सर्वं V. I. P II, 377, 16
वन्द्यायेव कल्पान्यमन V II, P II, 53, 9	वर्णक्रमान्तरस्य- V II, P I, 107, 14
वनवासी ह्यन स्पृश्येत् V II, P II, 58, 13	वर्णवदेष्ट विदध्यध V I, P I, 331, 15
वनरथा धृतवासी वा V I, P II, 151, 18.	वर्णांशं कायतं स्वर्णं V II, P I, 161, 10
वनायाजिगुणं कुर्यात् V II, P II, 44, 2	वर्णांशानाभवात्वा च V I, P I, 472, 12
वनेषु तु विहरयेत् V I. P II, 147, 2.	वर्णांशं गान्धर्वाणां V I. P I, 144 G.
वनेषु वनेषु V. I, P II, 307, 5	वर्णिनां हि वधो वध V II, P II, 41 6
वपन वेत्तता V II, P. II, & 12	वर्णाभवात्वात्तमी V I. P I, 103 8.

वर्णसङ्करभावेन V I, P I, 184, 8	वरयित्वा नु य कश्चित V. I, P II, 93, 7
वर्तन्ते याश्च सतत V II, P I, 58, 4	वरार्थिना तृतीया च V I, P II, 318, 9
वर्तिषीपाकृति षाऽपि V I, P I, 206 11	वरहैकराफाना च V. II, P I, 370, 11
वर्तमानराशेरण V II, P II, 276, 9	वराह मकराभ्या वा V I, P I, 458, 11
वर्धतामिति वैश्यस्तु V I, P I, 325, 6	वलित मानवै मूढ V I, P II 36, 15
वर्धयेत् पीण्डमेकैक V II, P I, 303, 9	वल्मीक नु खानित्वा यो V II, P II, 249, 14
वर्षाणा द्वावघे लक्षे V II., P II, 251, 10	वल्मीकोपरि तोयान्त V I, P I, 228 7
वर्षाणि ब्रह्मचर्ये नु V II, P I, 98, 2	वल्मीक-मूषकोत्प्लाता V I, P I, 227, 16
वर्षाणा यच्छत तस्य V I, P I, 95, 11	वर्जो चैव द्विजो भुक्त्वा V II, P I, 405 2
वर्षे द्वे परवारेषु V II, P I, 330, 11	वदयामास्थ-बलो राजा V I, P I, 464 15
वर्षाभ्योऽन्यत्र यस्त्पानम् V. I, P II, 184, 14	वसित्वा वसन शुभ्र V I, P I 353 6
वर्षाभ्योऽन्यत्र वर्षासु V I, P II, 182, 17	वसेस्व नरके घोरे V I, P II, 389, 21
वर्षमर्षं तदर्थं च V I P I 356 3	वसन्ते V I, P I 48, 14
वर्षरेकगुणा भार्यो V I, P II, 69, 12	वसन्ति चैव ते स्नानात् V I, P I, 271 2
वर्षं शीता-ऽऽतप द्विज V II, P I, 251, 1	वसन्ते ब्राह्मण V I, P I 162 2
वर्षासु ध्रुवधील V I, P II, 180, 16	वसन्ते ब्राह्मणम् V I, P II 32, 7
वरधेत् कुल-शीलाभ्या V I, P II, 90, 17	वसन्तो ब्राह्मण प्रोक्त V I, P I, 162 10
वरा ऽतिथि-विद्वद्भ्यश्च V I, P I, 135 10	वसन्ते ब्राह्मणस्य स्यात् V I, P I, 162 9
वरापास्तर्पयेते V I, P II, 90, 15	वसन्तो वै V I P I, 162, 2
	वसन्ते वसन्ते ज्यातिषा V I, P I, 165, 8 395 1
	वसन्ति स्त्रीपरित्यागात् V II, P I, 352, 18

वसन्ति सर्वतीर्थानि V I, P I, 268, 1b.	वह्निमञ्ज्वालनं कृत्वा V II, P I, 154, 4
वस्तुच्यमानमे-यन्त V I, P II, 2, 4	वह्निना न च तप्तानि V I, P I, 236, 3
वस्त्रान्तरावृतां कृत्वा V II, P I, 170, 10	गन्तो विस्कृत्वा स्वात्वा तु V II, P II, 4, 10
वस्त्रान्तरितसस्पर्श V I, P I, 279, 1	वाहं कर्तारं सुरतं V I, P II, 376, 1
वस्त्रादङ्गमपेक्षन्ते V. I, P I, 262, 4	वाग्मश्रवणे कृते तव V I, P II, 245 16
वस्त्राद्यैर्भूषितं कृत्वा V I, P II, 238 3	वाक्शस्त्रमश्रुनिर्जितं V II P I, 196 10
वस्त्रनिष्पदिनं तोय V I, P I, 364, 1	वाक्शून्यं V II, P II, 157, 8
वस्त्रापहारी V II, P II, 263, 5	वाक्शस्त्रे एतदेव V II, P I, 152, 3
वस्त्रापहारी श्वित्री स्यात् V II, P II 260, 12	वाग्दण्डजं च पारुष्यं V I, P. I, 473 5
वस्त्रं भोज्यापहर्त्तारो V II, P II, 261, 2	वाग्दण्डोऽथ मनोदण्ड V I, P. II, 173, 18
वस्त्राऽऽभरणं मान्यानि V I, P. I, 377, 5	वाग्दण्डाऽथ मनोदण्ड V I, P II, 173, 12
वस्त्रं मृदम्भतां शुद्धं V II, P. I, 183, 11	वाग्दण्डो मौनतां प्रोक्ता V I, P II, 173, 21
वस्त्रेऽपि वर्षाणि V I, P II, 47, 15	वाग्दत्ता मनोदत्ता V I, P II, 57, 14
वस्त्रा-नेदोद्धव सीप V I, P II, 395, 9	वाग्दत्तैस्तु चरन्ति V. II, P II, 42, 11
वस्त्रेऽनियन्ताहाय V. I, P. II, 366, 2	वाग्द्विगुणं स्वकं चैव V I, P I, 415, 5
वस्त्रैरन्त्रानुपूर्य्येण V I, P II, 32, 12	वाग्द्विगुणं तथा V I, P. II, 377, 9
वस्त्रं दूतद्वारे घाते V II, P I, 96, 12	वाग्द्विगुणं V II P II., 263, 7
वस्तु रुद्रास्तथाऽऽदित्यान् V I, P I, 357, 12	वाह-मन-कायमात्रं शेषान् V I, P I, 293, 7
वस्त्रिष्ठं दक्ष-सर्वतः V I, P I, 108, 4	वाग्द्विगुणं शुद्धं कर्तव्यमात्रा V I, P I, 414, 14
वस्त्रान्तराधितं पञ्च V. I, P. II, 235, 10	वाग्दत्ता कृतं कर्मकृतं V II, P. II, 193 7
वस्त्रेऽपि तदाप्तौ च V I, P II, 276, 19	

- वाचा कायेन मनसा V. II, P II, 184 14
 वाचिकै पक्षि मृगता V II, P II, 212, 12
 वाचिकश्च उपाशुश्च V I, P I, 303, 17
 वाचिकस्यैरुमेक स्यात् V I P I, 305, 3
 वाचा व्याक्रोशिका या नु V II, P II, 228 8
 वाचा दन्ता मनोदन्ता V I, P. II, 57 9
 वाच नियम्य यत्नेन V I, P I, 221, 18.
 वाचोवह्मरौ V II, P II 247, 5
 वाचो यच्च विविच्यन्ते V I P II, 229, 16
 वाच्यतामित्यनुज्ञात V I, P II, 437, 12
 वाचैव वाकृत कर्म V II, P II 212 10
 वाजे वाक् इति प्रीत V I P II, 437 18
 वाणिज्यलाभो नो तस्य V II P II, 238, 6
 वाणिज्यलाभस्तत्रापि V II, P II, 240, 5
 वाणिज्यलाभश्च स्वाति V. I, P II 312 18
 वाणिज्य पाशुपाल्य च V I, P I, 478, 4
 वाणिज्यमटस्याम V I, P II 317, 1
 वाणिज्यशुद्धि स्वाती V. I, P II, 314 3
 वानेन्द्र शुभ बह्विना V II, P II, 126, 2
 वानस्याधिशुत स्तेयी V. II, P II 261, 6
 वादेन ब्राह्मण जित्वा V II, P. I, 454, 20
 वाद युद्धप्रधानाश्च V II, P II, 218, 8
 वानप्रस्थ V I, P II, 133, 6
 वानप्रस्था अपि V. I, P II, 198, 20
 वानप्रस्थगृहेभ्येव V I, P II 140 14
 वानप्रस्थो ब्रह्मचारी V L, P II, 137, 16
 वानप्रस्थो यतिश्चैव V II, P II, 129, 9.
 वानप्रस्थो यतिश्चैव V I, P I, 308 2
 वानप्रस्थो यतिश्चैव V II, P II, 49, 3
 वानप्रस्थो यतिश्चैव V II, P II, 48 17
 वानप्रस्थाश्रमस्यापि V I, P I, 135, 6
 वानप्रस्थस्य विगुण V I, P I, 229, 5
 वानर द्येन-भासौ च V II, P L, 78 14
 वानर सिंह-मार्जार V II, P. I, 92, 9
 वापी-कूप-तडागेषु V II, P I, 153 9 154 9
 वापी कूप तडागाना V. II, P. I, 153 13
 वापी कूप तडागसु V I, P I, 228 3
 वायमिस्वा च केशासीन् V I, P II, 157, 6
 वामनो वनमालायै V I, P I, 303, 17

- वामदेव्यं त्रिसवर्धं V II P II
 156, 5
 वामदेव्यं बृहत्साम V II, P II,
 159, 5
 वामेनावर्तनं केचित् V I, P II,
 432, 15
 वामहस्ते अलं कृत्वा V I, P I,
 224, 7
 वामहस्ते स्थिते हर्षे V I, P I,
 248, 10
 वायुभक्त प्रागुशीची V I, P II,
 146, 12
 वायाम्नि V I, P I, 105, 6
 वायुर्वै गौतम V I, P I, 208, 10
 वायव्य V II, P II, 282, 4
 वायव्य गोरजं प्रोक्तम् V II,
 P II, 16, 8
 वायव्यं श्वेतम् V I, P I, 146, 6
 वायवे V II, P II, 187, 14
 वाय्वाम्नि विमानादित्यम् V I, P I,
 225, 6
 वायवे V II, P II, 282, 7
 वायो शुक्लो जपेत् सूक्तम् V II,
 P II, 279, 7
 वायसाना कृमीणां च V I, P I,
 383, 6
 वारुणं वायवाहस्तु V II, P II,
 16, 3
 वारुणीभिस्तथाऽऽदित्यम् V I P I,
 208, 16
 वारुणं यौगिकं सद्रत्नं V II, P II,
 15, 16
 वारुणं यौगिकं सद्रत्नं V II, P II,
 15, 16
 वारुणं वा जपेत् सूक्तम् V II, P II
 279, 9
 वाराणसी V II, P II, 202, 8
 वाराणस्यां मृती यन्तु V I, P II,
 229, 1
 वाराणस्याम् V II, P II, 306, 6
 वार्ताकवृत्तयः V I, P II, 198, 4
 वार्तायां निर्ययुक्तं स्यात् V I,
 P I, 478, 9
 वारिहस्तमिनामिति V I, P I,
 190, 11
 वार्ध्नीनसं वस्तुकं च V II, P I,
 409, 10
 वार्ध्नीनसस्य मासेन V I, P II,
 372, 8
 वार्ध्नीनसं कर्ष्यं V II, P I,
 388, 7
 वापहं च ततो भुवस्ता V II, P I,
 410, 2
 वालखिल्याः V I, P II, 199, 5
 वालखिल्यकृता ये च V I, P I,
 169, 10
 वालवासा अदी वा ऽपि V II,
 P II, 81, 15
 वालवासा द्विजाऽऽरण्ये V II, P II,
 87, 8
 वास V I, P II, 33, 5
 वासुकये V II, P II, 188, 2
 वास्तुवाल-भूतेभ्यः V I, P I,
 33, 5
 वास्तवतः शारदामेधै V I, P II,
 141, 14
 वासिष्ठ-कश्यपा ऽगस्त्या V I, P II,
 72, 1
 वासा इवाद्यं हस्ता V II, P I,
 90, 10
 वासीधन्वन्मालोक्यम् V I, P I,
 190, 15
 वासीध्वा शुद्रया तु V I, P II,
 99, 8
 वासुदेवः च गामन्त्रः V I, P I,
 346, 11
 वासाविर्वासाभ्येन V II, P I,
 169, 12

- वासो वै दक्षिणां वद्यात् V II, P. II, 183, 2
 वासिष्ठा ह साख्यहृद्य V. I, P. I, 172, 17
 वासुसा चोपधुनानि V I, P. II, 377, 10
 वासो हिरण्यधुन V II P I, 225, 6
 वाहनानि च सर्वाणि V I, P. I, 471, 17
 वाहयेत्तत्र धूर्ध्वास्तु V I, P. II, 7, 8
 वाहयेद्भुजुनेनैव V I P II, 7, 1
 विकच्छेत्तुसुसरीराथ V I, P. I, 205, 5
 विकर्मणा च जीवन्तो V I, P. II, 74, 20
 विक्रमया जीवन्तु V II, P. II, 99, 18
 विकर्मस्थान् द्विजान् स्पृष्ट्वा V I, P. II, 273, 5
 विकर्मस्थ समीचीना वा V I, P. II, 91, 5
 विक्रावीत तितान् शुद्धान् V I, P. II, 11 8
 विक्रीणामि रसाश्चाह V I, P. I, 477, 7
 विक्रमेण मरी लब्ध्वा V I, P. I, 467 15
 विष्कीय कन्यका गा च V II, P. II, 132, 2
 विक्रयो मृगणा यश्च V II, P. I, 37, 1
 विक्रय सर्वपण्याना V I, P. I, 342 7
 विक्रयश्च न क्षतव्य V I, P. II, 445 5
 विकल्पान् चाल वृद्धाश्च V I P I 414 13
 विक्रयः सितमस्तदम् V I, P. II, 157, 15.
 विशिष्टेऽपि V I, P. I, 43, 2
 विख्यातवीर्यं कुर्वीत V II, P. II, 153, 9
 विख्यातशायं कुर्वीत V II, P. II, 153, 9
 विग्रमाचरन्ते यस्तु V II, P. II, 221, 3
 विपर्यय विद्वत्त- V II, P. I, 178 13
 विचित्रा गतय प्रोक्ता V II, P. II, 244, 5
 विचरेन्नित्यतो निरय V I, P. II, 193, 19
 विच्छिन्न वाऽप्यधीयात् V I, P. II, 33 7
 विजेतु प्रयतेनारीन् V I, P. I, 460, 1
 विजानन् वसतो भावे V I, P. II, 339, 20
 विज्ञानान्मृष्यमय पात्र V II, P. I, 121, 13
 विज्ञानमानन्द V I, P. I, 102, 7.
 विज्ञेय पुण्यकालोऽयं V I, P. I, 193 8
 विष्पतिगतिधोस्त्रिचन्द्रे V I, P. II, 344, 23
 विद्मस्म्येते तानेव V I, P. II, 85, 15
 विद्वान् रागाणां V II, P. I, 467, 10
 विद्वान् मानुरुक्त V II, P. I, 370, 2
 विद्वान् भवन्तिव्य V II, P. II, 227, 3
 विष्णुश्च तु गृहीतव्योऽन् V I, P. I, 222, 14

विष्णुत्रोस्तर्गशुद्धयर्थ V II P I, 195 11	विद्याधिपति V II, P II 194 7
विष्णुवभक्षणे विप्र V II, P I 369 8	विद्या पदयति V II P II, 194 6
विष्णुवभक्षणे विप्र V II, P I 368 13	विद्यापहारिणा चैव V II, P II, 245 5
विष्णुवभाजन नाम V I, P II 102 4	विद्याभ्यासे प्रमादी य V I P II 185 4
विष्णुवभाचरेनिरय V I, P I, 224 4	विद्याभ्यासो ह्युपस्पर्श V II P I, 428 15
विष्णुवरेता ऽऽसव रक्तलिप्त V II P I 176 1	विद्याभ्यासो जैवे V I, P II, 314, 17
वित्त पुत्र कलत्रार्थी V I, P I, 355 15	विद्यायुक्तो धर्मशील प्रधानत V I, P I, 184 17
वित्तशा येन रहित V I, P II 436, 12	विद्यायुक्त्यो V II P II, 258 8
वित्त्याभिनिवेशी च V II, P II, 229 3	विद्या विविदा च गुरो V I, P II, 310, 3
वित्त्याभिनिवेशी च V II, P II, 214 5	विद्यास्नातको V I P II 53, 12
वित्त्याभिनिवेशश्च V II P II, 212, 4	विद्याहीन व्रतधर् V I, P II, 110 10
पितरस्तर्पितास्तेन V I, P I 355, 2	विद्या ह वै ब्राह्मणमाजगाम V I P I 147, 1
वितास्तिद्वितय हस्तम V II P II 35 17	विद्यायश्च भयुण्डैश्च V I, P II, 370 7
वितस्तेर्दिशुणोऽस्ति V I, P II 236 2	विद्याया च भयुण्डैश्च V I, P II, 370 7
वितरतायाम V I, P II, 306 14	विद्वत्तरस्यतीप्राम V II P II 16 9
विद्या आरिष्य यन्धु V I, P II, 75 6	विद्वद् संवित सक्ति V I, P I 8, 1
विद्या तपोभ्या हीनेन V I, P I 203 6	विद्वान् यतोपवीती स्यात् V I P II, 1, 11
विद्यमे सागरम्यान्त V I P I 124 15	विद्वान् आत्मकुशाण V I, P II, 308 20
विशुद्धि पय पन्था V II, P I, 22, 7	विद्वद् निम्बपत्राणि V I, P II, 219, 3
विद्या दिन प्रकाशत्वात् V I P II, 185 3	विधिप्रवर्तेन भवति V I, P II, 300 11
	विधितस्मरण कृत्यांश्च V I, P I, 301 7

विधुतपावास्ते यान्ति V I, P. I, 300, 12	विधिहीनममृष्टाञ्च V I, P I, 160, 3
विधुतिर्वैलहतो च V. II, P II 264, 1	विन्द्यास्तच्छादन वास- V I, P I, 183, 5
विधिना वैषपूर्वे तु V I, P. II, 419, 16	विनीत सत्त्वसपञ्च V I, P I, 462, 12
विधिना शास्त्रकृटेन V II, P II, 160, 5	विनीतम्बुध यानांया V I, P I, 462, 16
विधे प्राथमिकादस्मात् V II, P II 60 17	विनाऽश्चिरम्सु वाऽप्यातं V II, P II, 140, 13
विधे प्राथमिकादस्मात् V II, P I, 200, 14	विनापराधं तथा V II, P II, 234, 3
विधुने नेतिहाने च V I, P I, 316 16	विना फलोपभोगेन V II, P II, 271, 8
विधुने सन्नमुसले V I, P II, 186 8	विना भोजनकालं तु V I, P II, 195, 7
विधुने सन्नमुसले V I, P II 187, 6	विना गन्त्रैश्च दर्भैश्च V I, P I, 354, 8
विधाय देवतापूजा V I, P I, 319, 15	विनायकोपसृष्टस्य V II, P II, 184, 9
विदुष्यभ्यात्मपरा एव V I, P I 366 14	विनायकाय V II, P II, 188 7
विधुय मोहकालिन V I, P I 58 3	विनायकोपवीतिन V II, P II, 143 13
विधवागमने कृच्छ्रम् V II, P I, 328 8 230 11	विना यतोपवीतन V I, P I, 246 1
विधिवत्तानि कुर्यान् V I, P II 154, 2	विना रूप्य सुवर्णेन V I, P I, 301 7
विधिवत् प्रैषमुच्चार्य V I, P II 160 2	विनाशयेन्मन्द्वयं V II, P II, 293 4
विधिवत् प्रतिगृह्यापि V I, P II 92 7	विपाक कर्मणा त्रेत्य V II, P II, 214 3
विधिवद् प्राह्याभास V I, P I 116 7	विपाको यो वृषाणां तु V II, P I, 293 13
विधिवद्भुवन कुर्यात् V I, P I 329 2.	विपाके तु विपत्ति स्यान् V II, P I, 283 17
विधवाया प्रज्ञोत्पत्तौ V I, P I 184 5	विपन्नाना बहुना तु V II, P I 284 13
	विपा दादश वा भोज्या V II, P II, 190 13

विप्रा हाहा वा भोज्या V II, P II, 47, 15	विप्रौ नृपस्य भार्याया V II, P I, 330, 6
विप्रदुष्टा स्त्रिय भर्ता V II, P I, 353, 17	विप्रामूर्धावसिक्तो हि V I, P II, 119 8
विपक्ष V I, P I, 43, 4	विप्र पञ्चमहायज्ञात् V II, P II, 227, 2
विपणेन च जीवन्तो V I, P II, 350, 6	विप्रः पृच्छन्ति तत्कार्यम् V II, P I, 235, 18
विपद्यवि न स स्वर्ग V I, P I, 169, 2	विप्रेभ्यो भोजन इत्या V I, P I, 281, 7
विपरीतमेकेषाम् V II, P I, 300 6	विप्राय इत्या विधिवत् V I, P II, 227, 12
विपर्ययेण तु V I, P I, 96, 16	विप्रार्थे क्षत्रिये प्रोक्त V II, P I, 100, 19
विप्रमर्मे पराक स्यात् V II, P I, 150, 14	विप्रार्थे क्षत्रियस्य स्यात् V II, P I, 393, 2
विप्राणा क्षालयेत् पाशान् V I, P II, 398, 3	विप्रलम्भकवाक्यानि V I, P I, 10, 8
विप्राणा येद्विदुषा V I, P I, 480, 5	विप्रा वाचा V I, P I, 75, 4
विप्रेण वै निविष्टाश्चेत् V II, P I, 329, 9	विप्रवृत्तिविलोपेन V II, P. II, 252, 9
विप्रौ तु ग्राह्युखौ तेभ्यो V I, P II, 399, 14	विप्रे गृह्णातु मृच्छौचे V I, P I, 227, 9
विप्रे तु सकल इय V II, P I, 100, 16	विप्रा शुद्धेण सद्युक्ता V II, P I, 150, 19
विप्रवन्दोद्यमे कृच्छ्र V II, P I, 457, 6	विप्रुषा पादसंस्पर्श V I, P. I, 417, 8
विप्रादुदकमिच्छन्ति V I, P I, 303, 6	विप्रुषा माशेकास्पृश V II, P. I, 189, 6
विपरीत ब्रह्मचर्यम् V II, P I, 312, 9	विप्रास्य नृपतृह्माद्या V I, P I, 328, 10
विप्रान्तिके विप्रन् ध्यायन् V I, P II, 417, 7	विप्रोप्य पादग्रहणम् V. I. P I, 329, 3
विप्रान् तेषु मनुष्येषु V II, P II, 243, 10	विप्रपथ तथा न स्तु V I, P I, 230, 14
विप्रान् वृषावसान् कृत्वा V II, P I, 123, 3	विप्रपोऽहो तिपेक्ष्वेन V I, P. I, 293, 5
विप्रानुव्रजने पापान् V I, P II, 401, 3	विप्रस्य कथविध्यानि V II, P. II, 251, 8

विप्रस्य विपु वर्णेषु V I, P II, 119, 15.	विविक्तेष्वव मुच्यन्ति V I, P II, 304 2
विप्रस्य मयता मौञ्जी V I P II 34 5	वियस्ताया अन्यवस्तायाश्च V I, P II, 381 3
विप्रस्य वधसमुत्त V II P II 42, 3	विवादिनी नराश्चान्यान् V I, P I, 450, 8
विप्रसेवैव शुद्रस्य V I, P I, 483 4	विवादश्च तथा तेन V I, P I, 131, 2
विप्रहाऽरण्ये V II P II 65 16	विविधानि च रत्नानि V II, P II, 204 2
विपाशायाम V I, P II 306 18	विश्विधानि च शिल्पानि V I, P II, 183 17
विबुध्य चिन्तयेद्धर्मम् V I, P I 220 7	विविधैर्विविचये V I, P II, 50 6
विभागेष्वपु यत्कर्म V I, P I, 319 10	विवश सप्तमा आती V I, P I, 16 8
विमज्ज सह वा कुर्यु V I, P II, 117 15	विवाहे चापनयन V I, P I, 3 6 2
विमुक्ता यानिशीयेभ्य V I, P I, 181 4	विवाहोत्सव-यज्ञादि V I P II, 202 14
विमुक्ता सवता धीरे V I, P II, 341 18	विवाह-यज्ञ कुर्णेष्टु V I, P II, 258, 5
विमुक्ता सवपापभ्या V I P I 410 4	विशिष्टाष्टुपवीतश्च V I P II, 33 10
विमर्शनं प्रागल्हे V II, P I, 178 12	विशुद्धा कर्मनिधेय V I, P II, 71 12
विमुच्यन्त्यर्थ धर्माभ्या V I, P I 423, 7	विशुद्धमपि आहारं V I, P II, 381, 10
विरतिर्द्विविधा प्राज्ञा V I, P II 161 15	विशुद्धपात विद्याभजन V I, P II, 276 2
विरिञ्चिता सरोत्पल V I, P I 255 2	विशुद्धपश्यवसासन V II, P I, 110 4
विवास द्विगुणं जगत्ता V II, P II 156, 4	विशुद्धपश्यवसासन V II P I, 110, 9
विरता विष्णुविद्याय V II P II 220 1	विश्वामित्रभ्यम नाम V I P II, 7, 6
विद्वद् एव भवति V II, P II 254 2	विशीर्षा विमला ज्ञाना V I P II, 40 1
विदया यवनायाश्च V II, P II 230 7	विद्ययन् V I I II 20, 6
विवाहमर्हति V I I I, 40 11	

विशेषता निरीध सु V I, P I 194, 9	विष्णु प्रजापति वाऽपि V I, P I, 365, 3
विशेषाद्वाहनेन्द्राणा V II, P II, 221, 1	विष्णुत्ता तथैवान्न V I, P. I, 434, 3
विश्वजिता यजेत V I, P I, 148 6	विष्णुरुवेण वै कुर्यात् V I, P II, 193, 16
विश्वेदेवा दृष्टुतेति V I, P II 403, 6	विष्णवे नम V I, P I, 375, 1
विश्वेदेवाश्च प्रीयन्ता V I, P II, 437, 14,	विष्ण्वाऽऽस्तम्ब हारीता V I, P I, 108, 5
विश्वान् देवान् यथै V I P II, 405, 4	विष्णुस्त्रियैर्गर्भाभ्यै न V I P II, 187, 19
विश्वेभ्यो वैदेभ्य म्याहा V I, P I, 389, 13	विष्णु समस्तन्द्रिय देह देहि V I P I, 433, 17
विश्वानिषो जमदग्नि V I P II 71, 14	विश्वोदन्धन चामेन V II, P I, 24 2
विश्वस्य कर्ता V I, P I, 105, 17	विषयाश्च पुनर्मानि V I I II, 19, 4
विश्वसहस्रां सु नरो V II, P II, 225, 8	विषयानिषतुकारानु V I, P I, 199, 18
विषा अग्नि जलमूर्यूता V II, P II, 221, 11	विषयोपसर्गा आसते V II P II, 216, 16
विषमानी च रक्षानी V I P I 471, 9	विषयव्यवसायिभ वा V I P I, 452 7
विषमैरगदैर्भास्य V I, P I, 471, 8	विष्टु न मृत्वा-नयो V I, I I 1 2 9
विषं यौषाद्विष भुक्त्वा V II, P I 322 4	विष्टु च समसाहय V I P I, 1 7 2
विष्ठापितो हस्ति मूत्रं च V II, P II 3 4	विष्टु एव आसताऽहि V I, I II, 327 5
विष्ठा वाधेर्विद्वत्वात् V II P I 272 12	विष्टुश्च न द्रव्यं गता V I, P I, 407 8
विष्णुदाता भुव मेतु V II P II 232 14	विष्ठावेति वाक्ये V I I II 394 2
विष्णुधर्मोर्जि वायु V I, P II 417, 11	विष्ठाव्यवसाय V II I II, 277 11
विष्णु दीनपथावादि V I I I 1 2 3	विष्टिर्वाक्ये वा न V I I I 27 6
विष्णुदे V I, I II, 11	विष्टिश्च वायु V I I I 1 11

- विहित यश्चामना V. II, P I,
 23, 9 202, 20
 विहित तु सविण्डाना V I, P II,
 277, 13
 विहित सस्य नाशौच V. I, P II,
 224 20
 विहितस्याऽऽनुष्ठानात् V. II, P I,
 7, 9
 विहितस्याऽनुष्ठानात् V. II, P I,
 7, 15
 विहितं हि सविण्डस्य V I., P II,
 285, 11
 विहायानि सभायं धेत् V I, P I,
 315, 9
 विहाय सन्ध्यामपति V. I, P. I,
 301, 10
 विहाय मुमहागुम् V II P II
 211, 2
 विहाय तु यथाकाल V I, P I,
 471, 15
 वीणावादनतत्त्वतः V. I P I,
 73, 1
 वीतपाक-अयो विप्रो V I., P II,
 146, 5.
 वीर्येहास्यगीययाना V II, P II,
 242, 17
 वीरास्य सदा तिष्ठेत् V II P II,
 190, 9
 वृक्षेदगय विषाय V I P I
 361, 9
 वृक्षो वृक्षेदे स्वाप्नोऽथ V II P II,
 214, 13.
 वृक्ष शुक्ल-मृता वीर्यं V II, P II,
 123, 17
 वृक्ष शुक्लावृत्त आने V I P. I
 459, 2
 वृक्ष-मृता वृक्षा वृक्ष V II P II
 212, 9
 वृक्षा वृक्षानि वृक्षाः V I, P I,
 199, 20
 वृक्षमूलनिकेतन V I, P II,
 138, 11
 वृक्षमूलनिकेतन स्यात् V II, P I,
 301, 18
 वृक्षमूले वसेन्नित्य V I, P II,
 163, 22
 वृक्षारोहण लोहादि V I, P II,
 327, 8
 वृक्ष वृक्षकलनेन V II, P II,
 213, 3
 वृक्षा-ऽद्भ्य विष विप्रैश्च V II, P I,
 23 5
 वृत्तिभेदेन भिक्षाश्च V I, P II, 172,
 11, 174, 11
 वृत्त्या वृद्धसमस्तावन V I, P II,
 30, 2
 वृत्ते घरावसम्पाते V I, P II,
 180, 9
 वृत्तितुष्टोत्पन्निश्चरत् V I, P I,
 199, 4
 वृत्त स्वाध्यायसाधनाश्च V I, P. I,
 135, 7
 वृत्तस्वाध्यायसाधनाश्च V I, P II,
 208 10
 वृथा कृण्वत संयाज V II, P I,
 407, 6
 वृथा स्वध्यायिय दान V I, P I,
 267, 9
 वृथा वृथावृत्तानां V I, P I,
 237, 1
 वृथा तस्य महायज्ञा V II P II,
 145 5
 वृथा न विगृहीत V I P I
 121 7

व्यापाकस्य भुञ्जान V II, P I, 449, 13	वृषभैकादशा गाथ V II, P I, 248, 8
व्यापलापी यो न स्यात् V I, P II, 196, 9	वृषभैकादशा गाथ V II, P I, 247, 3
व्या भवति तत्सर्वम् V I, P I, 402, 16	वृषभैकादशा वाऽपि V II P I, 95, 8
व्याऽऽरामाऽऽभमाणा च V II, P I, 386, 12	वृषभैक सहस्रागा V II, P I, 96, 10
व्याऽऽत्म्येऽनुगच्छेद्वा V II, P II, 123, 13	वृषभैकसहस्रा गा V II, P I 97, 5
व्या विवादवाक्यानि V I, P I, 439, 15	वृषभ निलधेनु वा V II, P I, 245 1
वृन्ताक-नालिका पीत V I, P II, 378, 13	वृषभ शतशा जम्बा V II P II 156 4
वृन्ताक-नालिका सत्ताड V I, P II, 378 21	वृष कृशिक कुम्भेषु V I P I 192, 10
वृद्धौ च माता पित्रौ V II, P II, 34 3.	वृषलीकितरीतम्य V I P II, 96 19
वृद्धौ च माता पित्रौ V I, P I 198, 14	वृषलीकित पीताथ V I, P II 358, 6
वृद्धं बाल गुरु विद्यान् V II, P II, 221, 19	वृषलो ब्राह्मणी गत्या V II P II, 267 3
वृद्धा वन्ध्यामवृत्ता च V I, P II 111, 10	वृषत्या V II P II, 128 5
वृद्ध शौच क्रियालुप्त V I P II 228, 5	वृषत्यामभिजातस्तु V II, P I 333 12
वृद्ध शौचस्पृतेर्लुप्त V II P I 20 11	वृषलस्य वितात तु V II P II, 42, 6
वृद्धिभाजं मरावाही V I P II 461, 2	वृषस्य वृषणी चित्त्वा V II P II 244 11
वृद्धौ समर्चयेद्विद्वान् V I P II 459, 2	वेत्ति विद्यामविद्या च V I P I 186 2
वृद्धिके समतिकान्ते V I, P II 324 1	वेत्ति सर्वगता वस्मात् V II P II 213 10
वृषपमात्रमुक्तस्य V II, P I 822, 16	वेत्तवस्याम् V I P II, 306 13
वृष प्रतिष्ठिती धर्म V I P I 82 2	वेत्ताङ्गुरैस्तालक-नै V I P II 371, 4
	वेद एव द्विजातीना V I, P I 337 11

वद कृत्स्नोऽधिगन्तव्य V I, P I, 151, 2	वेदाभ्यासं तत कुर्यात् V. I, P. I, 336, 13
वेदाक्तेन प्रकारेण V I, P I, 120, 11	वेदाभ्यासोऽन्वह शक्यता V II, P I, 223, 6
वेदोक्तं य परित्यज्य V II, P II, 224, 12	वेदाभ्यासोऽन्वह शक्यता V I, P I, 216, 6
वेदाङ्गानि पुराणानि V I, P II, 132, 10	वेदाभ्यासोऽन्वह शक्यता V II, P II, 27, 13
वेदाङ्गानि रहस्य च V I, P II, 132, 6	वेदाभ्यासस्तपो ज्ञान V. II, P II, 216, 7
वेदाऽभियुक्तविप्रस्य V I, P II, 206, 18	वेदाभ्यासो हि विप्रस्य V I, P I, 337, 3
वेदाभ्यासादसी V II, P II, 107, 14	वेदमैरुमुण कृत्वा V II, P. II, 156, 8
वेदाचारं प्रशाम्यन्ति V I, P I, 132 16	वेदमाशौ समारभ्य V I, P I, 347, 20
वेदत सर्वशास्त्रज्ञ V I, P II, 342 1	वेदमधीत्य V I P II, 130, 1, 170 17
वदन्त्यार्यविदुष V I, P I, 339, 8	वेदमभ्यासयेदुर्न V I, P I, 146 5
वेदाध्वं पुण्यतां V I P I, 348 5	वेदमभ्यासयेत् पश्चात् V I, P I, 153 8
वेदादिनामा निर्याना V II P II, 141 9	वेदमध्यस्य माणश्च V I, P I, 238 15
वेदादिनं स्वरु कर्म V I P I, 57, 8	वेदमेव साक्षाभ्यासयेत् V I, P I, 337, 2
वेदान छान्दानि द्वाश्च V I P I, 206 12	वेदयज्ञैरहीनाना V I, P II, 41, 8
वसन्तिश्च V II P II 99 14	वेदार्थनिन्दका ये च V II, P II, 224 11
वदन्तीति कौटिल्ये V I P I, 21 9	वदार्थादन ज्ञयेत्तत्तामा V I, P II, 337, 11
वदन्तीति वेद V I P I, 153 17 314 10	वदावक्यक चंय V I, P I, 181 1
वदन्तीति मात V I P II, 120, 12	वदावक्यिको मृत्यु V II, P II, 234 9
वदन्तीति पुराणा V II P II, 228 1	वदविप्रसर्गनिर्दिष्ट V I, P II, 213 4
वदन्तीति मात V II P I 209 17	

- वेद विद्या-व्रतस्नातः V. II., P. I., 230, 10.
 वेद विद्या-व्रतस्नातः V. II., P. I., 64, 10.
 वेद-विद्या-व्रतस्नातः V. I., P. II., 339, 2, 342, 3.
 वेद वेदो तथा वेदान् V. I., P. II., 54, 1.
 वेदं व्रतानि वा पारं V. I., P. II., 52, 7; 131, 1.
 वेदोऽङ्गानि धर्मो- V. I., P. II., 343, 6.
 वेदांस्तथाऽऽमुयास्तर्वान् V. I., P. II., 318, 13.
 वेदस्वीकारणं पूर्वम् V. I., P. I., 153, 15.
 वेदनापहारी V. II., P. II., 259, 5.
 वेदयोः कुलवधूं कृत्वा V. II., P. II., 239, 12.
 वेद्यानिसक्त-पतित- V. I., P. II., 355, 2.
 वेपा-ऽऽभरणसंशुद्धा V. I., P. I., 471, 11.
 वेष्टितान् कृष्णमोक्षाल- V. I., P. II., 157, 10.
 वैकङ्कनं नालिकेर V. I., P. II., 369, 13.
 वैकारिके देवगणा. V. I., P. I., 96, 10.
 वैकारिकस्तेजसश्च V. I., P. I., 96, 11.
 वैखानसा औदुम्बराः V. I., P. II., 198, 20.
 वैखानसो वाऽपि भवेत् V. I., P. II., 51, 19.
 वैषाभिदास्त वार्धुष्य- V. I., P. II., 384, 14.
 वैषा-ऽभिदास्त वार्धुष्य- V. II., P. I., 380, 12.
 वैष्णवा ये स्मृता इण्डाः V. I., P. II., 178, 6.
 वैतानिकं च जुहुयात् V. I., P. II., 141, 10.
 वैतानं प्रक्षिपेदप्सु V. I., P. II., 226, 17.
 वैदिकां दानभागोऽयं V. I., P. I., 182, 10.
 वैदिकैरथ वा मन्त्रैः V. I., P. I., 366, 6.
 वैदिकैः स्मर्यमाणत्वात् V. I., P. I., 12, 3.
 वैद्याप्रपाद गोत्राय V. I., P. I., 362, 3.
 वैद्याप्राप्यासगीताश्च V. I., P. I., 110, 1.
 वैरिणं नोपसेवेत् V. I., P. II., 134, 7.
 वैरे महति मद्वाक्यात् V. I., P. I., 142, 3.
 वैश्वताय कालाय V. II., P. II., 161, 16.
 वैश्वताय कालाय V. I., P. I., 361, 7.
 वैशाखी कार्तिकी माघी V. I., P. I., 192, 15.
 वैशाखमासस्य च या तृतीया V. I., P. I., 156, 8.
 वैशाखमासस्य च या तृतीया V. I., P. II., 311, 1.
 वैशाखस्य तृतीया तु V. I., P. II., 310, 2.
 वैशंपायनगीताश्च V. I., P. I., 110, 3.
 वैद्यो V. I., P. I., 46, 8.
 वैद्यकर्मा च यो विप्रः V. II., P. II., 241, 1.
 वैद्य-क्षत्रिय-विप्राणां V. I., P. II., 220, 13.
 वैद्य केनैव समागम्य V. I., P. I., 325, 9.

- व्युत्क्रमेण सूत्रानां च V. I, P II, 455, 19
 व्यतीतिं त्वाशौचे V I, P II, 234, 1
 व्यतीपानो गजच्छाया V I, P II, 308 8
 व्यतीपाते वैभूतो च V I, P I, 193 4
 व्यत्यये कर्मणा साम्यं V I, P II, 123 18
 व्यत्यस्तपाणिना कार्यम् V I, P I, 327, 19
 व्यञ्जकं केवलं विप्रं V I P I, 113 4
 व्यानाय स्वाहेति V I, P I, 418 6
 व्याधितो बन्धनस्थो वा V I, P II 11, 8
 व्याधिनाशो भवेच्छीघ्रं V II, P II, 281 10
 व्याधिरेषासत्तैर्युक्ता V II P II 251, 14
 व्याधिता वा अभिवेत्तव्या V I P II, 113, 13
 व्याधिता विप्रदुष्टा वा V I, P II 92 8
 व्याधितश्चाक्षरतो स्यात् V II P II 260 11
 व्याधितम्यार्थहीनस्य V I P I, 411 8
 व्याधितस्य कर्तृस्य V I, P II, 218 14
 व्याधितस्य यथा वेद्या V II, P I, 207, 1
 व्याधि स्यात् प्राणसन्देहो V II P II, 238, 7
 व्यर्थकन्मथो विप्रं V II, P I, 305, 10
 व्यावर्तनागहास्त्यु V II, P II, 113, 4
 व्यापार्येयं भास्मान् V I, P II, 224, 10
 व्यापमाना बहुना च V II, P I, 284, 9
 व्यभिचारास्तु V II, P I 36 5
 व्यभिचारादुक्तौ मुद्धि V II, P I 150, 6, 353 13
 व्यभिचारिणीं भार्या V II, P I 36 17
 व्यभिचारिणीति सा ज्ञेया V II P I, 359 16
 व्याम नविक्षित्तस्य स्यात् V I, P II, 37, 3
 व्यायम्याऽऽस्तस्य मध्यान्हे V I, P I, 471, 5
 व्यर्थमप्राप्त्यने दानं V I, P I, 188 18
 व्यात्ममाही यथा व्यालं V II, P I, 57, 14
 व्यवहारपक्षं V II, P II, 237, 5
 व्यवहारी पुष्पवत्या V II, P II, 239 17
 व्यवहारेष्वमध्यस्य V II, P II, 238 5
 व्यस्तैश्चैव समस्तैश्च V I, P I, 469 17
 व्यसनानि च सर्वाणि V I, P I, 472 17
 व्यसनानि परित्यज्य V I, P I, 474 1
 व्यसन्यधो हि यजति V I, P I, 473 15
 व्यसनानासननश्चित्तस्य V I P II, 218 16
 व्यसनस्य च मृत्योश्च V I, P I, 473 14
 व्याहृत्य V II, P II 157, 5
 व्याहृतीभिस्तथा पात्रम् V I, P II, 160 2

व्याहरेद्वैतव मन्त्रं V I, P I, 306, 14	शत जम्बा तु सा देवी V I, P I, 310, 7
श. -	शतद्रुतीरे V I, P II 306, 14
शङ्कित प्रतिपिज्ञान V II, P I, 389, 16	शतपर्यायभावस्य V II, P I, 64, 11
शङ्खपुष्पीविपक्वेन V II, P I, 445, 11	शतमिन्दुक्षये दान V I, P I, 193, 1
शङ्खपुष्पीविपक्वेन V II, P I, 445, 5	शतरुद्रीयम् V II, P II, 57, 10
शङ्खपुष्प्यवपक तु V II, P I, 444, 15	शतवर्षा च यौ वृद्धा V I, P II, 185 12
शङ्खपुष्पीलता मूल- V II, P I, 315, 11	शत स्यात् संखमणिभि V I, P I, 309, 6
शङ्खाय नम V I, P I, 371, 1	शतसाहस्रिक काल V, II, P II, 264 6
शङ्खकल्पमयी माला V I, P I, 308, 17	शतसाहस्रिका नद्याम् V I, P I, 298 2
शङ्ख शुक्ति सुवर्ण V II, P I, 122 1	शतसाहस्रमभ्यस्य V II, P I, 339, 15
शङ्ख सुतयज-मेवाश्च V II, P I, 101, 15	शत्रोर्वेसीतिमन्त्रेण V I, P II, 398 9
श नो देवीरभिष्टये V II, P I, 437, 13	शत्रोर्वेसीतिमन्त्रेण V I, P II, 399, 15
शक्ति चावेक्ष्य दाक्ष्यं च V I, P I, 482, 12	शत्रोर्वेद्या पय क्षिप्वा V I, P II, 405, 1
शक्ति चावेक्ष्य पाप च V II, P I, 461, 4	शनैरुच्चारयेन्मन्त्रम् V I, P I, 304 6
शक्ति जाति गुणान् वृद्धा V, II, P II, 204 5	शनैरार्द्रशास्त्रया V I, P I, 477, 12
शक्ती बहुश्लोकी तीव्र- V I, P II, 161, 7	शनैश्च भवेदाद्य V I, P II, 315, 4
शक्त्या च यजकृन्मीक्षे V I, P II, 147, 9	शब्दे च्छन्वसि कल्पे च V II, P I, 230, 8
शक्त्यानि कारस्त्रेण V II, P II, 272, 17	शब्दार्थचिन्तन भूय V I, P I, 304 11
शत्री मिथ्याविनीतश्च V I, P I, 188 2	शमभिरभिनि V II, P I, 437, 10
शण्डवमय गाली V I, P II 35, 16	शमा इमस्तप शीर्ष V I, P I, 86 3

- वैश्ये श्वेच्छति नान्येन V. I., P. I., 478, 12.
 वैद्योच्छिष्टभोजने V. II., P. I., 393, 14.
 वैद्योच्छिष्टभोजने V. II., P. I., 395, 14.
 वैद्योच्छिष्टासी V. II., P. I., 393, 6.
 वैद्योच्छिष्टाशने V. II., P. I., 395, 7.
 वैद्याशु-करणः शूद्रां V. I., P. II., 119, 11.
 वैश्ये तदेव कर्तव्यं V. II., P. I., 150, 15.
 वैश्ये वैवापिकम् VII., P. I., 97, 13.
 वैद्योऽङ्गिः प्राशिताभिरनु V. I., P. I., 236, 12.
 वैद्यानां त्रिगुणा चैव V. II., P. I., 231, 6.
 वैद्यानां त्रिगुणा प्रोक्ता V. II., P. II., 74, 4.
 वैद्यानां त्रिगुणा प्रोक्ता V. II., P. II., 67, 12.
 वैद्यानां याजकश्चैव V. II., P. I., 231, 8.
 वैद्येन शूद्रां V. I., P. II., 120, 8.
 वैद्येन सह भुक्त्वाप्यसु V. II., P. I., 396, 6.
 वैश्ये पञ्चवर्ष प्रोक्ताः V. I., P. II., 289, 16.
 वैद्या प्रतीरुः V. I., P. II., 98, 15.
 वैद्यमपति तथैवेति V. I., P. I., 339, 6.
 वैद्यः पञ्चवर्षादेन V. I., P. II., 209, 16.
 वैद्यः पञ्चवर्षादेन V. I., P. II., 209, 8.
 वैद्यः पञ्चवर्षादेन V. I., P. II., 204, 14.
 वैद्यां भार्यो गुरोर्गत्वा V. II., P. I., 323, 5.
 वैद्यान्मागध-वैदेहो क्षत्रियाश्च V. I., P. II., 121, 7.
 वैद्यान्मागध-वैदेहो राज- V. I., P. II., 121, 2.
 वैद्यायां V. II., P. II., 128, 3.
 वैद्यायां क्षत्रियायां च V. I., P. II., 121, 11.
 वैद्यायां चतुर्थकालाहारो V. II., P. I., 332, 9.
 वैद्याया शौ पती ज्ञेयो V. I., P. II., 95, 12.
 वैद्ययोषितो ब्राह्मण- V. II., P. I., 348, 15.
 वैश्येऽथ पाश्चेत्कं तु V. II., P. I., 100, 17.
 वैद्य-राजन्य-विप्राश्च V. I., P. II., 121, 4.
 वैश्यं वा क्षत्रियं वाऽपि V. II., P. I., 199, 5.
 वैद्यवृत्त्याऽपि जीवन्तो V. I., P. I., 484, 14.
 वैद्यवृत्त्याऽपि जीवन्तु V. I., P. II., 4, 4.
 वैद्यवत् क्षत्रियासु V. II., P. I., 103, 3.
 वैद्यो विद्वानिषाञ्च V. I., P. II., 205, 2.
 वैद्यश्च ब्राह्मणाद्यौ च V. II., P. I., 420, 15.
 वैद्यश्चेत् ब्राह्मणीनां च V. II., P. I., 331, 7.
 वैद्याद्यौ च तथा भुक्त्वा V. II., P. I., 418, 19.
 वैद्याद्यौ च ब्राह्मणः V. II., P. I., 420, 13.
 वैद्यः शूद्रोच्छिष्टासी V. II., P. I., 393, 7.

वैश्य-शूद्रावपि प्राप्तौ V. I., P. I., 400, 15.	वैश्वदेवान्तिके प्राप्तम् V. I., P. I., 403, 4.
वैश्य-शूद्रौ सत्या चैव V. I., P. I., 400, 12.	वैश्वदेवादयो होमाः V. I., P. I., 217, 5.
वैद्यां शूद्रहिंसायाम् V. II., P. I., 102, 15.	वैश्वदेवं न विजयं V. I., P. II., 442, 2.
वैद्या शूद्रास्तु राजन्याम् V. I., P. II., 119, 10.	वैश्वदेवनिमित्तं वै V. I., P. I., 433, 20.
वैद्ये पशुभिर्वेष्टाति V. II., P. I., 418, 12.	वैश्वदेवे नियोक्तस्या V. I., P. II., 345, 17.
वैद्यस्तु कृतसंस्कारः V. I., P. I., 448, 8.	वैश्वदेव प्रकुर्वीत V. I., P. I., 379, 1.
वैद्यस्य V. I., P. II., 220, 19.	वैश्वदेवावसाने वा V. I., P. I., 344, 2.
वैद्यस्य च तथा भुक्त्वा V. II., P. I., 419, 3.	वैश्वदेवविहीनं तु V. I., P. II., 300, 5.
वैद्यस्य चैन्द्रं प्रोक्तं V. II., P. I., 41, 14.	वैश्वदेवास्तु कर्तव्यं V. I., P. I., 379, 10.
वैद्यस्य तु ह्यं कुर्यात् V. II., P. I., 95, 17.	वैश्वदेवास्तु कर्तव्यः V. I., P. I., 379, 19.
वैद्यस्य न्वधिकं प्रोक्तं V. II., P. I., 424, 2.	वैश्वदेवाह्निरिष्टौ V. I., P. II., 442, 19.
वैद्यस्य धनसंयुक्तं V. I., P. II., 25, 11.	वैश्वानरीं ब्राह्मणतीं V. II., P. II., 28, 9.
वैद्यस्यापि V. II., P. II., 149, 17.	बोधा चैवानिष्टाया च V. I., P. II., 275, 2.
वैद्यस्यैवं पशुवद्य V. I., P. II., 207, 4.	बोहुः स गर्भो भवति V. II., P. I., 46, 16.
वैद्यस्य वर्णं एकस्मिन् V. I., P. II., 119, 16.	व्यङ्गैः पतित-चाण्डालेभ्यः V. II., P. I., 306, 10.
वैद्यस्यऽप्यं चरेत्पुनः V. II., P. I., 97, 7.	व्यङ्गाध्यापार्थनभ्यै V. II., P. II., 246, 19.
वैद्यस्यैवं तु सम्प्राप्य V. II., P. I., 96, 2.	व्याघ्रीवदुष्टेन पुनः V. I., P. I., 401, 6.
वैद्यं हत्वा चरेत् V. II., P. I., 98, 7.	व्याघ्रं चान्न स्वरं तिष्ठे V. II., P. I., 92, 1.
वैद्यां हत्वा मासकथं V. II., P. I., 104, 8.	व्युत्क्रान्त्यन्तं मणीनाम् V. I., P. II., 425, 16.
वैद्यदेवं नतः कुर्यात् V. I., P. I., 378, 9.	
वैद्यदेवावसाने V. I., P. I., 381, 7.	

- समयन्ववाशु ने पाप V I, P I, 275 5
 शमी रोहितता अश्वत्था V I, P II, 40, 6
 शयनीत्यापनात् प्राग् यत् V I, P II, 188, 12
 शयनस्थो न भुञ्जीत V I, P I, 423, 16
 शय्या कुशान् गृहान् गन्धान् V I, P I, 202, 13
 शय्यावेशे V II, P I, 384, 16
 शय्यापहारी V I, P II, 259, 10
 शर क्षत्रियया भाह्य V I, P II, 98, 7
 शरणागतं परित्यज्य V II, P II, 188, 16
 शरणागतेषु कारुण्य V I, P I, 467, 7
 शरणागच्छन्तश्च V II, P I, 201 10
 शरीरकर्मणात् प्राणा V I, P I, 468 3
 शरीर काल धर्माश्च V I, P I, 81 4
 शरीरज्ञे कर्मज्ञे V II, P II, 212 11
 शरीरेणैव V II, P II, 213, 8
 शरीरलाघे कल्प स्यात् V II, P I, 73, 13
 शरीराङ्गवेद्यश्च V I, P I, 315, 1
 शरीरोपरमान्तं V I, P II, 50 8
 शरीरमभैवर्ज्ये V I, P I, 404, 18
 शरीरमभैवर्ज्ये V I, P II, 336, 16
 शरीर बलमात्रं V. II, P I, 131, 19, 235, 5
 शरीरात्मकं कर्म V II, P II, 276, 7
 शरीरशुद्धिर्विज्ञेया V I, P I, 286, 12
 शरीरशोधनं यत्तत् V I, P I, 120, 12
 शरीरस्यास्यैव चैव V I, P II, 191, 14
 शरीरस्य विमोक्षणं V II, P I, 315, 14
 शर्करा-कीट-पायान् V I, P II, 377, 4
 शरत्काले तु वैद्यस्य V I, P I, 162, 16
 शरदि V I, P I, 48, 15
 शरद्वाजः स्वयं वैद्यो V I, P I, 163, 1
 शरदि वैद्य V I, P I, 162, 6
 शरद्याधानमेव वै V I, P I, 163, 2
 शरद्वै वैद्यस्य V I, P I, 162, 6
 शर्मन्तं ब्राह्मणस्योक्तं V I, P I, 308, 15
 शर्मवद्ब्राह्मणस्य स्यात् V I, P II, 25, 10
 शरयुतीरे V I, P II, 306, 8
 शर यस्मात् तत्र प्रोक्तं V I, P I, 74, 9
 शय तस्मिन् चैव V I, P I, 277, 3
 शय विष्णुश्च शुकेस्तु V II, P I, 183, 6
 शयस्त्वयामधोवक्ष्या V I, P I, 277 6

शाक-कूर्मयोस्तु मासेन V I, P II, 372, 6	शाक वा यदि वा पञ्च V I, P I, 382, 1
शाखाणि चैव वखाणि V I, P II, 28, 2	शाक वा यदि वा पञ्च V II, P I, 302, 13
शाखेण तु हता ये वै V I, P II, 316, 13, 327, 11	शाकाक्षी V I, P II, 144, 5
शाखादिभिश्च हत्वा गा V II, P I, 253, 17	शाकहर्ता च हारीत V II, P II, 257, 6
शाखमुद्ग्रन्थन जलम् V II P I, 20 4	शाक्य च हीर्यदैरत्वम् V I, P I, 480 15
शाखविक्रायि कर्मर- V I, P II, 384, 18	शाण क्षौमाजिनानि V I, P II, 33, 5
शाखविक्रयि-कर्मर V II, P I, 381, 4	शाणी वल्कलचीरी वा V II, P I, 301, 4
शाखासव मधुच्छिष्ट V. I, P I, 484, 10	शाणसूत्री तु वैद्यस्य V I, P II, 34 6
शाखावधारण सेवा V I, P I, 85 8	शानिष्ठ चैव विमाना V I, P I, 136 5
शाखास्य भूत्वा क्षत्रस्य V I, P I, 339, 9 454 5	शारीरधार्यदण्डश्च V I, P I, 447, 13
शाक काष्ठ ह्येष्वप्यु V I, P II, 263 2	शारीरस्ताडनादिस्तु V I P I, 447, 14
शाकाक्षीपधि विन्याक V. I, P I, 484, 13	शालामौ तु पण्येदम् V I, P I, 379, 12
शाकेनाप्यपरपक्षं V I, P II 323, 2	शालामौ लौकिकेवाऽथ V I, P I, 379 9
शाकापहारी V II, P II, 259 9	शालामौ वा पण्येदम् V I, P I, 379 15
शाकभक्षाः पयोभक्षा V I P II 189, 5	शालमने च शाकने V I, P II 304 17
शाकम्भयोस्तु V. I, P II, 306, 2	शाला तु कारयेद्यस्तु V II, P II, 250 13
शाक-मूल-कलेभूता V I I I, 424, 5	शालीनवृत्तया V I, P II, 193, 9
शाक मूल-कदाना च V II, P I, 182, 10	शालिता शक्यमुनिर्वादि V I P II, 299, 20
शाक मासमप्यु च V I, P II, 383 7	शाल्य भ्रातृभ्रातृपुत्राणि V I, P I, 406, 15
शाक-रज्जु मूल-कल V II, P I 182, 1.	शावे च मूलके चैव V II P I 419, 8
शाके-राज्यम् V I, P II, 314 5.	

- शावान्तः शाव भाषाति V. I, P II, 265, 10
 शावेन शुद्धयते मूर्तिः V. I, P. II, 264, 12.
 शावे मातृस्त्रिराद्य स्यात् V L, P. II, 239, 18
 शावाद्योच्य समुत्पन्ने V I, P. II, 264, 11
 शावाद्योच्य न कर्तव्यं V. I, P. II, 231, 5
 शाश्वती भूतिमन्विच्छत् V I, P. I, 283, 5
 शास्त्रकर्ता मन्थकर्ता V II, P II, 221, 7
 शास्त्रज्ञा बुद्धकर्माण V II, P I, 210, 2
 शासनाच्छसनाद्यैः V. II, P II, 288, 7.
 शाखापहारी V. II, P II, 259, 7.
 शिम्बिकानि करीरानि V I, P II, 376, 12
 शिखिनस्तु श्रुता केचित् V I, P II, 172, 14
 शिखिन्वी धातुरक्तेभ्य V I, P II, 339, 15
 शिखी यज्ञोपवीती स्यात् V I, P II, 116, 2
 शिखा-यज्ञोपवीत V I, P II, 170, 8
 शिखा यज्ञोपवीत च V I, P II, 162, 16
 शिखा यज्ञोपवीत च V I, P II, 164, 10
 शिखा यज्ञोपवीतन V I, P II, 165, 12
 शिखा यज्ञोपवीत V I, P II, 166, 1.
 शिखा ज्ञानयत्री यस्य V I, P II, 169, 8.
 शिरः कपाली ध्वजवान V. II, P II, 55, 8
 शिरः प्रभृति पादान्तं V I, P II, 408, 18
 शिरः मातृस्य कुर्वीत V I, P I, 222, 2
 शिरोऽभ्यङ्गं वर्जयेत् V I, P I, 283, 2
 शिरोव्रतेन स्नातानाम् V II, P I, 216, 12
 शिरोव्रतैश्च स्नातानाम् V II, P I, 217, 15
 शिरसो मार्जेन कुर्यात् V I, P I, 295, 9
 शिलीऽप्युच्छतो नित्यं V I, P I, 402, 7
 शिलीन्डे तस्य कथिते V I, P I, 340, 10
 शिलीच्छाऽयाचितैर्जवित् V I, P II, 216, 12
 शिल्पिनश्चित्रकाराद्या V I, P II, 255, 15
 शिल्पैर्वा विविधैर्जवित् V I, P I, 342, 10
 शिवगङ्गाति विज्ञेय V I, P I, 280, 8
 शिवनेचोद्भव यन्मात् V I, P II, 405, 18
 शिवेन मे जपित्वेद्दम् V I, P I, 274, 8
 शिवे मन्त्रे गुरौ यस्य V I, P I, 377, 3
 शिवलिङ्गसमीपे हु V I, P I, 220, 7
 शिव विद्यागुरुणा च V I, P I, 377, 2
 शिवगुरुमिहोनी च V I, P II, 341, 12
 शिवा खलु V I, P I, 141, 9

शिष्टचीर्ण- V II, P II, 238, 1
 शिष्यो गुरोर्नरश्रेष्ठ V I, P I, 152, 4
 शिष्याणां न तु कारुण्यात् V I, P II, 185, 2
 शिष्ये पञ्चस्वमापजे V I, P II, 235 5
 शिष्यभार्या गुरोर्भार्या V II, P I, 318 5
 शिष्यै शतश्रुताज्ञोमात् V I, P I, 312, 2
 शिष्य सतीर्थं V I, P II, 249, 6
 शिष्यस्य गुरुशरेषु V I, P I, 136 9
 शीतकृच्छ्रेण वा शुद्धि V II, P II, 137, 19
 शीत वातोष्णाति V II, P I, 249, 10
 शीत वाताहता वा स्यात् V II P I, 281, 4
 शीतास्वप्नु निदिष्योष्णा V I, P I, 288 10
 शीर्णपर्णे यर्जयित्वा V I, P I, 434, 19
 शीर्णपर्णाशनो वा स्यात् V I, P II, 144 12
 शीर्णपर्णे हरेदायु V I P I, 434, 17
 शुके द्विदायनं वर्त्त V II, P I, 80, 14
 शुक्तानि यानि सर्वाणि V I, P II, 45, 19
 शुक्तानि हि द्विजोऽन्तानि V I, P II, 384, 8
 शुक्त पशुवितीक्ष्ण- V II, P I, 383, 2
 शुक्लपक्षादिनियत V II, P I, 390, 11

शुक्लमहत वात V I, P II, 33 10
 शुक्लाम्बरधरो नित्य V I, P II, 54, 10
 शुक्लाष्टम्या तु माघस्य V I, P I, 362, 1
 शुक्लेस्तु तर्पयेद्देवान् V I, P I, 355 4
 शुक्ला सुमनस श्रेष्ठा V I, P II, 393, 2
 शुचौ देशे भातीन V I, P I, 235 1
 शुचौ देशे जपन् जप्यन् V I, P I, 303 3
 शुचिदेशानु सङ्गाह्या V I, P I, 271, 8
 शुचि देश विविक्त तु V I, P II, 302, 10
 शुचौ देशे शुचिर्भूत्वा V I, P I, 254 18
 शुचौ देशे समासीनो V I, P I, 242, 3
 शुचिना कर्म कर्तव्यम् V I, P II, 203, 7
 शुचिना कर्म कर्तव्यम् V I, P II, 297, 11
 शुचि पूत स्वय शुद्ध V II, P I, 365 9
 शुचिरुत्कृष्टशुभ्रः V I, P I, 480 7
 शुचिर्धर्मपरी राजा V II, P I, 191, 6
 शुचिर्भूतेन शतव्यं V I, P II, 332, 17
 शुचिदत्तधरः स्नातो V I, P I, 351, 1
 शुचीनामशुचीना च V I, P I, 201, 7

- शायन्त शाय आयाते V I P II, 265, 10
 शयिन शुद्धयते सूति V I, P. II, 264, 12
 शय मातुस्त्रिरात्र स्यात् V I, P II, 239, 18
 शयशाय्ये समुपपन्ने V I, P. II, 264 11
 शयशाय्ये न कतेत्य V I, P. II, 231, 5
 शयशर्मा भूतिमन्विच्छत् V I, P I, 283 5
 शय्यकर्ता मन्थकर्ता V II, P II, 221, 7
 शय्यस्ता शुद्धकर्माण V II, P I, 210, 2
 शयसनाच्छसनाथैव V II, P II 282, 7.
 शय्यापहारी V. II, P II, 269, 7
 शिम्बिकानि करीरानि V I, P II, 376 12
 शिखिरस्तु श्रुता केचित् V I, P II 172, 14
 शिखिभ्यो धातुर्वक्तव्य V I, P II, 339, 15
 शिखी यज्ञापत्रीनी स्यात् V I, P II, 116 2
 शिरा-यज्ञोपवीत V I P II, 170 8
 शिरा यज्ञापत्रीनं च V I, P II 162, 16
 शिरा यज्ञोपवीतं च V I P II, 164, 10
 शिरा यज्ञोपवीतम् V I, P II, 160 12
 शिरा यज्ञोपवीत V I P II 166 1
 शिरा तापत्री यम् V I, P II, 162, 8
 शिर कपाली भ्रजवान V II, P II, 55 8
 शिर प्रभृति पादान्तं V I, P II, 408, 18
 शिर प्राहृत्य कुर्वीत V I, P I, 222, 2
 शिरोग्रज्ज् वर्जयेत् V I, P I, 283, 2
 शिरोव्रतेन स्नातानाम् V II, P I 216, 12
 शिरोव्रतेश्च स्नातानाम् V II, P I 217, 15
 शिरसो मार्जनं कुर्यात् V I P I, 295 9
 शिरसाऽन्धुच्छतो गिर्य V I, P I 102 7
 शिरान्ते नस्य कथिते V I P I, 340 10
 शिरीष्ठाऽयापितैर्भविन् V I, P II 216, 12
 शिल्पिनश्चित्रमाराधा V I, P II, 255, 15
 शिल्पैर्वा शिल्पिर्जदित् V I, P I 342, 10
 शिवगङ्गाति विज्ञेय V I, P I, 250, 8
 शिवनेत्रोदयं यन्मात V I, P II 405 18
 शिवेन मे जायिष्येद्भु V I, P I 274, 8
 शिवे मन्त्रं गुरो यम्य V I, P I 377, 3
 शिवलिङ्गसमीपे तु V I, P I, 220, 7
 शिव विद्यागुरुणा च V I, P I, 277, 2
 शिमुत्पत्तिनापी च V I, P II, 341, 12
 शिरा न्यु V I, P I, 114 9

- शिष्टशीर्षं V II, P II, 238, 1
 शिष्यो गुरोर्नरश्रेष्ठ V I, P I, 152, 4
 शिष्याणां न तु कारुण्यात् V I, P II, 185, 2
 शिष्ये वञ्चस्वमापन्ने V I, P II, 235, 5
 शिष्यभार्यो गुरोर्भार्यो V II, P I, 318, 5
 शिष्ये शतद्रुताद्धोमात् V I, P I, 312, 2
 शिष्य सतीर्थं V I, P II, 249, 6
 शिष्यस्य गुरुशरेणु V I, P I, 136, 9
 शीतवृष्टेण वा शुद्धि V II, P II, 137, 19
 शीत वातीष्णाति V II, P I, 249, 10
 शीत वाताहता वा स्यात् V II, P I, 281, 4
 शीतास्वप्नु निविध्योष्णा V I, P I, 298, 10
 शीर्षवर्णे वज्रविस्था V I, P I, 434, 19
 शीर्षवर्णाशनी वा स्यात् V I, P II, 144, 12
 शीर्षवर्णे हरेवासु V I, P I, 434, 17
 शुकं हिहायनं वल्लं V II, P I, 80, 14
 शुक्तानि यानि शर्वाणि V I, P II, 45, 19
 शुक्तानि हि द्विजोऽप्यानि V I, P II, 334, 8
 शुनं वसुंधिर्लोष्टह V II, P I, 397, 2
 शुष्कपशाद्विनिकल V II, P I, 350, 11
 शुक्रमहत वास V I, P II, 33, 10
 शुक्राम्बरधरो निव्य V I, P II, 51, 10
 शुक्राष्टम्या नु माषस्य V I, P I, 362, 1
 शुक्रैस्तु तर्पयेद्देवान् V I, P I, 355, 4
 शुक्रा सुमनस श्रेष्ठा V I, P II, 893, 2
 शुची देशे आसीन V I, P I, 235, 1
 शुची देशे अपन् जप्यम् V I, P I, 303, 3
 शुचिदेशानु सङ्गाह्या. V I, P I, 271, 8
 शुचि देश विरिक्तं तु V I, P II, 302, 10
 शुची देशे शुचिर्भूत्वा V I, P I, 254, 18
 शुची देशे समानीनो V I, P I, 242, 3
 शुचिना कर्म कर्तव्यम् V I, P II, 203, 7
 शुचिना कर्म कर्तव्यम् V I, P II, 297, 11
 शुचि पूर्नं स्वय शुद्ध V II, P I, 365, 9
 शुचिरुत्पृष्टशुभ्र V I, P I, 480, 7
 शुचिर्धर्मपरो राजा V. II, P I, 191, 6
 शुचिर्भूतेन शान्त्यं V I, P II, 332, 17
 शुचिगन्धपरः स्नाता V. I, P I, 351, 1
 शुर्नानामशुनीना च V I, P I, 201, 7

- शुच्यव्यवृत्तित्त्वे V II, P I, 366, 5
 शुचौ सवृत्ते V I, P I, 419, 12
 शुद्धानामपि लोके ऽस्मिन् V II, P I, 205, 8
 शुद्धपवित्रभूत च V II, P I, 365, 14
 शुद्धा भवन्त्यर्थे ऽङ्गि V II, P I, 165, 3
 शुद्धवेदिमो दशाहेन V I, P II, 209, 7
 शुद्धये चान्द्रायणे कुर्यात् V II, P I, 442, 11
 शुद्धये चान्द्रायणे कुर्यात् V II, P I, 367, 18
 शुद्धये विषयवस्तुनायी V II, P II, 73, 12
 शुद्धयते सोऽर्धमासेन V II, P I, 244, 9
 शुद्धयतिमो दशाहेन V I, P II, 204, 13
 शुद्धयत् स्त्री च शुद्ध V I, P I, 230, 8
 शुद्धपर्यमिति तत् प्रोक्त V I, P II, 301, 2.
 शुद्धैर्व्योपकरणे V I, P I, 167, 12
 शुद्धिर्भिन्नता कार्या V II, P I, 181, 2
 शुद्धयस्य V II, P II, 157, 1
 शुद्धा स्याद्य चतुर्थे ऽङ्गि V I, P II, 335, 9
 शुना दृष्टिस्तत्रमुपपद्यते V II, P I, 69, 4
 शुना च पतितानां च V I, P I, 385, 15.
 शुनी चैव द्विजो गत्वा V II, P I, 339, 18
 शुना दृष्टरूपह थावकाहार V II, P I, 67, 8
 शुनीच्छिष्टरिपता भाषो V II, P I, 445, 10.
 शुनी मातं शुक्लमातम् V II, P I, 410, 4
 शुना मासाशने च V II, P I, 408, 5
 शुना लीढ हविर्दधा V II, P I, 206, 1
 शुभानामशुभानां च V II, P II, 208, 15
 शुभाशुभफल कर्त्तुं V II, P II, 211, 15
 शुभूषित्वा नमस्कृत्य V II, P I, 246, 4
 शुभूषित्वा नमस्कृत्वा V II, P I, 247, 16
 शुभूषा ब्राह्मणानां च V I, P I, 472, 10
 शुभूषा लाभ पूजार्थं V I, P II, 185, 1.
 शुभूषवै तु शुद्धस्य V I, P I, 480, 6
 शुभूषा सर्वश कार्या V I, P II, 45, 12
 शुक्ता ब्रह्मवर्चसकाम V I, P II, 39, 15.
 शुक्लवासा स्थल कुर्यात् V I, P I, 249, 6
 शुद्धतुल्या भविष्यन्ति V I, P I, 133, 3
 शुद्धकर्त्तुं तथा गन्ध V I, P I, 85, 9
 शुद्ध गत्वा परैरेदया V II, P I, 151, 6

४३३ १
 शूद्रागमने V II, P II, 265, 3
 शूद्रगर्भे तु सन्त्यागः V. II, P I,
 150, 16
 शूद्रागर्भे द्विज कुर्यात् V II, P I,
 335, 18
 शूद्राचार्य V II, P. II, 258, 13
 शूद्राचार्य सुताचार्य V I, P II,
 359, 10
 शूद्राणां कुशवारिपान V. II, P. I,
 394, 2
 शूद्राज्जातस्तु चण्डाल V. II, P I,
 60, 16
 शूद्राज्जातस्तु चण्डाल V I, P II,
 121, 16
 शूद्राज्जानागमश्चैव V II, P I,
 378, 2
 शूद्राणां हीनजातीना V II, P I,
 333 15
 शूद्राव्यति चाण्डालो V II, P II,
 228, 19
 शूद्रावपि महीतव्यम् V I, P I,
 197, 16
 शूद्राशयोगव क्षत्ता V I, P II,
 121, 10
 शूद्राशयोगव क्षत्ता V I, P II,
 121, 3
 शूद्राशयोगव वैद्या V I, P II,
 121, 18
 शूद्राशयन् गतो विप्रो V II, P I,
 329, 4
 शूद्रधर्मो द्विजातिशुभ्रया V I, P I,
 343, 2
 शूद्रधर्मस्त्रिवर्णशुभ्रया V I, P I,
 481, 6
 शूद्रानुमरकर्ता च V II, P II
 221, 17

शूद्राक्षेनोदरस्थेन V II, P I,
 377, 5
 शूद्राक्षेनोदरस्थेन V II, P II,
 221, 4
 शूद्राक्षेनोदरस्थेन V II, P II,
 241, 8.
 शूद्राक्ष ब्राह्मणो भुक्त्वा V II, P I,
 384, 8
 शूद्राक्षरसपुष्टस्य V II, P I,
 376, 15
 शूद्राक्षरसपुष्टस्य V II, P I,
 376, 7
 शूद्राक्ष शूद्रसम्पर्के V II, P I,
 378 1
 शूद्राक्ष सूतकाल च V II, P I,
 410, 9
 शूद्राक्ष सूतकाल च V II, P I,
 417, (, 422, 3
 शूद्राक्षेय हीनसख्य V II, P II,
 103, 5
 शूद्रभुक्तावशिष्टं तु V I, P I,
 424, 16
 शूद्राभिजननम् V II, P II, 135, 14
 शूद्रभाण्डरिपितं तक्र V II, P I,
 145, 15
 शूद्रयाजक V II, P II, 115, 2
 शूद्रयाजक सर्व V I, P I, 175, 4
 शूद्रायोनी पतनीज V I, P II,
 97, 1.
 शूद्राया प्रातिलोभ्येन V I, P. II,
 95, 10
 शूद्राया वा V I, P II, 96, 2
 शूद्राया शूद्रसेवने V II, P I,
 348, 17
 शूद्र वि-सविद्यानां तु V. I, P II,
 220, 1
 शूद्रविही पतत्यधे V I, P. II,
 96, 15

- शूद्रा वस्त्रदद्यान् V I, P II, 98, 15
 शूद्राशौचे द्विजो भुक्त्वा V. II, P I, 422, 9
 शूद्रश्च द्विजाशौचे V II, P I, 420, 18
 शूद्रश्चेन् ब्राह्मणीम् V II, P I, 331, 3
 शूद्रश्च ब्राह्मणीं गत्वा V II, P II, 265, 13
 शूद्रश्च राजन्य-वैश्ययो V II, P I, 332, 4
 शूद्र शूद्राशौचे V II, P I, 421, 1
 शूद्रा शयनगारेष्व V I, P II, 96, 17
 शूद्रविष्वी गुरुश्चैव V I, P II, 350, 14.
 शूद्रेषु काम गोपाल V I, P I, 130, 7
 शूद्रेषु काम गोपाल V II, P I, 431, 2
 शूद्रस्तु ब्राह्मणीं गत्वा V II, P I, 330, 16.
 शूद्रस्तु मासमासीन V. I, P II, 209, 13
 शूद्रस्तु वृत्तिनारायणम् V. I, P I, 483, 11.
 शूद्रे समगुणं ज्ञानं V I, P I, 185, 4
 शूद्र सामान्यरेखायम् V II, P II, 74, 11
 शूद्रस्य गवने रेष V. II, P I, 111, 14
 शूद्रस्य गुरुं पतिं V II, P II, 251, 7
 शूद्रयोगिष्ठहोत्रीः तु V II, P I, 209, 2
 शूद्रस्य तु तथा भुक्त्वा V II, P I, 330, 12
 शूद्रस्य तु नवभ्रात्रे V. II, P I, 424, 3
 शूद्रस्य द्विजशुश्रूषा V. I, P I, 485, 10
 शूद्रस्य द्विजशुश्रूषा V I, P I, 342, 6
 शूद्रस्याभिवादाने V II, P II, 149, 18
 शूद्रस्यैव तथा भुक्त्वा V II, P I, 418, 20
 शूद्रस्य सूतके भुक्त्वा V. II, P I, 419, 2.
 शूद्रसेवन V II, P II, 135, 14
 शूद्रा हत्या नवमासान् V. II, P I, 103, 4
 शूद्रा हत्या गार्धमास V II, P I, 104, 8
 शूद्रा हत्या सवत्सरम् V II, P I, 102, 16
 शून्यागारे उपेक्षाया V II, P I, 291, 5
 शून्यागार-नदी पर्यंत V II, P II, 56, 12
 शूद्रे दिनत्रयं प्रोक्तं V I, P II, 282, 18
 शूद्रिणसह भुक्त्वात् V. II, P I, 296, 7
 शूद्रो वा ब्राह्मणं हत्या V II, P II, 67, 15
 शूद्रे वैश्वफलं याति V II, P I, 375, 12
 शूद्रे सवत्सरस्ययन V. II, P I, 97, 14
 शूद्रेव मासो शूद्रस्य V I, P II, 95, 1
 शूद्रो मनाम् V. II, P I, 412, 3
 शूद्रो मासि V I, P II, 235, 2
 शूद्रो वाप्यर्धमासं वै V II, P I, 117, 9

- शुद्धा विंशतिरात्रेण V I, P II, 206, 5
 शुद्धो ज्ञानावलेपेन V II P I, 223, 1
 शुद्धोच्छिष्टभोजने V II, P I, 396, 1
 शुद्धोच्छिष्टभोजने V II, P I, 396, 10
 शुद्धोच्छिष्टभोजने V II, P I, 393, 16
 शुद्धयाच्छिष्टया स्पृष्टा V II, P I, 162, 7
 शुद्धोच्छिष्टाश्च पित्रावप V II, P I, 394, 9
 शुद्धोच्छिष्टाक्षने मास V II, P I, 396, 14
 शुद्धोच्छिष्टस्थिता आपो V II, P I, 445, 6
 शुद्धो धर्मफलैरिष्टै V I, P I, 482, 7
 शुन्या मेतपुरी सर्वा V. I, P. II, 323, 18
 शुन्यालये श्मशाने च V I, P I, 442, 1
 शुशादय प्राज्ञसंपूर्णे V I, P. I, 464, 13
 शुशाना निर्धनाना च V I, P II, 77, 3
 शुलभ शुली भवति V II, P II, 248, 4
 शुलेऽप्यर्थ कबन्धस्य V II, P. I, 22, 5
 शुद्धिं दद्वि-नखि-व्याल V II, P I, 29 21
 शुद्धिं दद्वि-नखि व्याल विष-वद्धि V I, P II, 225, 14
 शुद्धि-दद्वि-नखि-व्याल विष-विद्युन्- V I, P II, 227, 13
- शुद्धमङ्गेऽस्थिमङ्गे च V II, P I, 267, 15
 शुष्ण पाण्डव सन् सर्वम् V I, P I, 366 3
 शुष्ण्य भो इव विप्र V II, P I, 236, 18
 शृत च V II, P II, 193 2
 श्रुतान् ब्रौणमात्रस्य V II, P I, 143 5
 शतमक्ष परैर्ये V I, P II, 262, 11
 शुभाल कुलुट दष्टि V II, P I, 368 2
 शोल ग-य च पीयूष V I, P II, 379 12
 शोल च वृथा कृसर V II, P I, 403, 13
 शेषमुत्तुस्य भोक्तव्य V I, P I, 417, 7
 शेषमन्नमुत्तात V I, P II, 443 13
 शेष विस्मृजेत् V I, P II, 167, 9
 शैलूय तन्नुवाय V II, P I, 388, 13
 शैव च वैष्णव शाक्तं V I, P I, 360, 16
 शीघ्रन्ति ज्ञामयो यव V I, P II, 112 1
 शीघ्रन् विनिन्दन्नात्मान V II, P II, 59, 5
 शोणितं दृश्यते तत्र V II, P II, 145, 9
 शोणितं यावतः पायुन् V II, P I, 457, 4
 शोणस्य V I, P II, 366 18
 शोभ्याऽऽसी शोभनीय च V II, P I, 183 7
 शोभयन्मुत्त हनौ च V I, P I, 431, 5

- शूद्रा वस्त्रदशाम् V I, P II, 98, 15
 शूद्रासौचे द्विजो भुक्त्वा V. II, P. I, 422, 9
 शूद्रश्च द्विजासौचे V II, P I, 420, 18
 शूद्रधेनुं ब्राह्मणीम् V II, P I, 331, 3
 शूद्रश्च ब्राह्मणीं गत्वा V II, P II, 265, 13
 शूद्रश्च राजन्य वैश्ययो V II, P I, 332, 4
 शूद्र शूद्रासौचे V II, P I, 421, 1
 शूद्रा शयनभासेष्य V I, P II, 96, 17
 शूद्रशिष्यो गुरुश्चैव V I, P II, 350, 14
 शूद्रेषु दास गोपाल V I, P I, 136, 7
 शूद्रेषु दास गोपाल V II, P I, 431, 2
 शूद्रस्तु ब्राह्मणीं गत्वा V II, P I, 330, 16
 शूद्रस्तु मातमासीत् V I, P II, 209, 13
 शूद्रस्तु वृत्तिनाकाङ्क्षन् V. I, P I, 483, 11
 शूद्रे समगुण दान V I, P I, 186, 4
 शूद्र समाचरेत्पादम् V. II, P II, 74, 11
 शूद्रस्य दाने चैव V II, P I, 151, 14
 शूद्रस्य चैवृक्ष पापं V II, P II, 251, 7
 शूद्रस्याष्टिष्ठभोजीऽऽ V II, P I, 398, 2
 शूद्रस्य तु सप्ता भुक्त्वा V II, P. I, 424, 3
 शूद्रस्य तु नवभादे V II, P I, 424, 3
 शूद्रस्य द्विजशुश्रूषा V. I, P I, 485, 10
 शूद्रस्य द्विजशुश्रूषा V I, P I, 342, 6
 शूद्रस्यानिवाहने V II, P II, 149, 18
 शूद्रस्यैव सप्ता भुक्त्वा V II, P I, 418, 20
 शूद्रस्य सुतके भुक्त्वा V. II, P I, 419, 2
 शूद्रसेवन V II, P II, 135, 14
 शूद्रा हत्वा नवमासाम् V. II, P I, 103, 4
 शूद्रा हत्वा सार्धमासं V II, P I, 104, 8
 शूद्रा हत्वा सप्तस्तरण V II, P I, 102, 16
 शून्यागारे उपेक्षाया V II, P I, 381, 5
 शून्यागार नदी पर्वत V II, P II, 56, 12
 शूद्रे विनश्य प्रोक्त V I, P II, 282, 18
 शूद्रेणराह भुक्त्वाऽऽ V. II, P I, 396, 7
 शूद्रो वा ब्राह्मण हत्वा V II P II, 67, 15
 शूद्रे वेदफल याति V II, P I, 375, 12
 शूद्रे सप्तस्तरद्वयम् V II, P I, 97, 14
 शूद्रेव भार्यो शूद्रस्य V I, P II, 95, 5
 शूद्रो नक्तम् V II, P I, 442, 5
 शूद्रो मासीत् V I, P II, 205, 2
 शूद्रो वाच्यधर्मात् वै V II, P I, 117, 9

शुभ विवाहसामवेन V I, P II, 206, 5	शुभमङ्गलस्थितम् च V II, P I, 267, 15
शुभो ज्ञानावलेपेन V II, P I, 223, 1	शुभ पाण्डव सत् सर्वम् V I, P I, 366, 8
शुभोच्छिष्टभोजने V II, P I, 336, 1	शुभम् भो इव विप्र V II, P I, 236, 18
शुभोच्छिष्टभोजने V II, P I, 336, 10	श्रुत च V II, P II, 193, 2
शुभोच्छिष्टभोजने V II, P I, 333, 16	श्रुताज्ञ प्रोणमात्रस्य V II, P I, 143, 5
शुभयाच्छिष्टया स्पृष्टा V II, P I, 162, 7	श्रुतमज्ञ परैरेव V I, P II, 262, 11
शुभोच्छिष्टाद्य विस्वाय V II, P I, 394 9	शृगाल कुक्कुट शङ्ख- V II, P I, 368, 2
शुभोच्छिष्टाक्षणे मास V II, P I, 396, 14	शत्रु गन्ध च पीयूष V I, P II, 379 12
शुभोच्छिष्टस्थिता भाषा V II, P I, 445, 6	शत्रु च वृथा कृतर V II, P I, 403, 13
शुभो धर्मकलैरिष्टे V I, P I, 482, 7.	शेषमुक्तस्य भोक्तव्य V I, P I, 417, 7
शून्या प्रेतपुरी सर्वा V. I, P. II, 323, 18	शेषमन्नमनुज्ञात V I, P II, 443, 13
शून्यालये दमसाने च V I, P I, 442, 1	शेष विस्त्रजेन् V I, P II, 167, 9
शूरादयः प्राप्तसपूर्णे V I, P. I, 464, 13	शैलस्य सन्तुवाय V II, P I, 388, 13
शूराणां निर्धनानां च V I, P. II, 77, 3	शैव च वैष्णव शाक्त V I, P I, 365, 16
शूनेन शूनी भवति V II, P. II, 248, 4	शोचन्ति आमयो यत्र V I, P II, 112, 1
शूलऽव्यर्थ कचन्धस्य V II, P. I, 22, 5	शोचन् विनिन्दन्नात्मान V II, P II, 59, 5
शुद्धि शङ्ख-नखि-प्याल V. II, P. I, 29 21	शोणित दृढयते सत्र V II, P II, 145, 9.
शुद्धि शङ्ख-नखि-प्याल विप्र-नखि-V I, P II, 225, 14	शोणितं यावत्तः पायून् V II, P I, 457, 4
शुद्धि-शङ्ख-नखि-प्याल विप्र-विष्टुन्-V I, P II, 227, 19	शोणस्य V I, P II, 366, 18
	शोभ्याऽऽसी शोभनीय च V. II, P I, 183, 7
	शोधयन्मुक्त हर्मो च V I, P I, 431, 5

- शोषयित्वा नया किञ्चित् V II, P I, 184, 13
 शौचं कुर्याच्छनैर्धौरी V I, P. I., 230, 13
 शौचाऽऽचारविहीनस्य V I, P I, 233, 13
 शौचं तु द्विविधं प्रोक्तं V I, P I, 233, 6
 शौचं प्राद्वण्यशुभ्रया V I, P I, 85, 8
 शौचं महार्पणोष्णां तु V II, P I, 181, 5
 शौचे यतः सदा प्रायं V I, P I, 233, 12
 शौचवच्छोधनं कुर्युः V II, P II, 74, 6
 शौचावशिष्टां गेहाद्य V I, P I, 237, 17.
 शौचशुद्धिर्महाप्रीतिः V I, P I, 181, 6
 शौचं स्नात्वा जपेत्तं शौचं V I, P II, 313, 11
 शौचविशेषं नश्यत्वात् V II, P I, 385, 9
 शौकरस्य सुताक्षरस्य V I, P II, 96, 15
 शौचं मेधां धृतिर्ज्ञानं V I, P I, 2, 6
 दमनानाद्यन्तर्यामिणा V I, P I, 123, 15
 दमयुक्तोऽऽत्मनोऽन्तः V I, P I, 244, 12
 दमेन गुणगुणाय V II, P I, 72, 8
 दमेनानिजस्य V I, P I, 68, 17
 दमेन मार्गान्तरं दृश्यं V II, P II, 7, 7
 दमनं च विद्वत्प्राज्ञः V I, P I, 7, 7
 दयालकं तत्सुखं चैव V I, P II, 252, 6
 दयावदन्ता कुनखिन V I, P II, 358, 11
 श्रीकृष्णः श्रीकृष्णं प्राक्तं V II, P II, 181, 10
 श्रीकामं सर्वज्ञं स्नानं V I, P I, 281, 12
 श्रीकरं पीतमिरयाह V I, P I, 266, 7
 आन्तरस्य यानं वृषितस्य पानम् V I, P I, 191, 12
 श्रीसं कर्तुं नयंष्टवनं V I, P I, 318, 10
 शुक्तिं पदयन्ति मुनयः V I, P I, 12, 6
 शुभा मे माया धर्मा V I, P I, 108, 15
 श्रीसं यत्तत्स्य कुर्यान् V I, P I, 317, 15
 शुभं कृत्वा विदित्वाय V I, P I, 116, 11
 श्रीपापमार्गाः V II, P II, 247, 4
 श्रीपदे कृपासम्पदे V I, P II, 249, 6
 आश्रयाय वरिद्राय V II, P I, 252, 18
 श्रीजिज्ञासुः श्रेयानि V I, P II, 339, 6.
 श्रीजिज्ञासुः श्रेयानि V I, P I, 336, 1
 श्रीजिज्ञासुः V II, P II, 23, 19
 श्रीविद्वत्पुत्राध्याय V II, P II, 15, 14
 श्रीविद्युः सुनयः मां ज V I, P I, 221, 10
 श्रीसं संगृह्य V I, P I, 2, 2
 शुभां श्रेयसायां वृत्तिः V I, P I, 221, 6
 शुभां श्रेयसां V I, P II, 23, 14

आतुपक्तां तु भुञ्जानो V. I, P. II,
425, 1.

आतुम्पति रुचिर्धेय V. I, P. II,
308, 9.

आद्रे प्रयस्तास्तिपयो V. I, P. II,
323, 5.

आतुभुज मानरुत्थाय V. I, P. II.,
368, 1.

अज्ञा भक्ती च शानानां V. I, P. I.,
179, 18.

आतुभुयो नल दम्भु V. I, P. II.,
301, 2.

आतुभुवी गयां ध्यात्वा V. I, P. II.,
401, 11.

आद्रे दत्ते च नियमात् V. I, P. I.,
253, 14.

अतुया परयोपेत. V. I, P. II.,
183, 10.

अतुयां माने V. I, P. I., 121, 5.

अतुया विमलं दत्त V. I, P. I.,
201, 18.

आर्त्तमिदं वि सम्राटि V. I, P. II.,
335, 12.

आर्त्तांशुपयोगेऽपि V. I, P. II.,
359, 10.

आर्त्तमिदं विमलीनाम् V. I, P. II.,
335, 1.

आर्त्तमिदं समुत्पले V. I, P. II.,
331, 21.

आर्त्तमिदं समुत्पले V. I, P. II.,
331, 9.

आर्त्तं वा विदुःशः श्याम V. I, P. I.,
327, 12.

अर्त्तादिदिनं दत्त V. I, P. I.,
100, 4.

आर्त्तं विदुःशः श्याम V. I, P. I.,
327, 14.

आर्त्तं विदुःशः श्याम V. I, P. II.,
327, 10.

आर्त्तं विदुःशः श्याम V. I, P. II.,
427, 11.

आर्त्तस्य पूजितो देवो V. I, P. II.,
303, 17.

अधिर बाह्वके वामे V. I, P. I.,
267, 11.

अधिपते V. I, P. II., 305, 9.

अप्यमाणं V. II, P. II., 193, 13.

अपि मजा पशयधेय V. I, P. I.,
162, 15.

अपि कलेऽनुपदानां V. II, P. I.,
180, 10.

आपणकेन V. I, P. II., 138, 10.

अप्यात् परिपहो रातां V. I, P. I.,
201, 1.

अप्यात् भवति V. I, P. I., 173, 17.

अपि प्रामोति पचम्यां V. I, P. II.,
318, 10.

अपि प्रत्यक्षलो अद्रे V. I, P. I.,
429, 10.

अप्याः साधनता होयां V. I, P. I.,
87, 12.

अपि साते V. I, P. II., 313, 20.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. II.,
317, 3.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. II., 128, 10.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. II., 127, 10.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. I., 157, 5.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. II., 127, 9.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. II., 329, 8.

अपि च शुभांतीकात् V. I, P. II., 127, 15.

आवणस्यादमी कृष्णा V I P II 311 16	श्वित्रि कुट्टिकुलादीना V I, P II, 73 10
आवणस्यादमी कृष्णा V I, P I, 156, 3	श्वित्रि वल्ल आ रस च V II, P II, 255, 11
श्वैद्यमभिजिति V I, P II, 314, 7.	श्वदीना चैव विष्मूत्रे V II, P I 368, 14
शपाऽनुद्योऽनन्त्या वा V I P I, 183 12	श्व नकुल सर्वे V II P. I 88 12
शेषानकस्य छायाया V I, P I 158, 11	श्वोऽनन्त्यायेऽद्यशर्वया V I P I, 154, 21
शष्पाश्व बान्धवैर्मुक्त V I, P II, 292, 19.	श्वानयोनिशत गच्छेत् V II P II, 251, 5
श्व कुक्षु वराहाश्च V II, P I, 103, 15	श्वानो वा क्रोष्टुको वावि V II, P I, 66, 11
श्वक्रीडी इवेनजीवी च V I, P II, 351 10	श्वानं हत्वा विराचमुपवसेत् V II P I, 89, 14
श्व कर्ताऽस्मीति निश्चित्य V I, P II, 360, 8	श्वपाक चण्डालपरिमहेषु V II, P. I, 112, 3
श्व काकोट्ट-खरोल्लुक V II, P I, 188, 16	श्वपाक पतित व्यङ्गम् V II, P I, 109, 13
श्व क्रोष्टु गर्वभोल्लुक V I, P I, 155 2	श्वपाकापहता या नु V II, P I, 353 7
श्व गौधोल्लुक काकाश्च V II P I 88, 7	श्वपाक पुष्कसादीना V II, P II, 229, 12
श्व गोमाद्यु-कपीना च V II P. I, 370 14	श्वपाक-पुष्कसादीना V II, P II, 234 12
श्व च निम्न विवर्ज्यां रयु V II, P I, 366, 11	श्वपाको वृषलो भोजु V II, P I 192 16
श्व चर्मणि यथा क्षीरम् V II, P I, 228 12	श्वपदेनाङ्गुवित्वा न V II P II, 13 3
श्व चैव सप्त जन्मानि V II, P I, 377 4	श्व विडाल खराशूणा V II, P I, 367, 6
श्वोच्छिष्टशाने V II P I, 392, 3	श्व भूत्वा कृकलासस्तु V II, P II, 267, 7
श्व जीवि शौण्डिक V II P I 398 16	श्व-यश्च श्वचे-यश्च V I, P I, 385, 10
श्व सतो जायत मूढ V II, P II, 267 6	श्वधेऽनु मरण लोके V II, P II, 231, 14
श्वनानि पुण्याणि तथा शर्मा च V I, P I 32' 1	श्वधपात सपाधेर V II, P I, 281, 10

- पोड्यचुर्निशा. स्त्रीणां V. I, P. II,
 99, 9.
- स.
 ससेप विस्तराभ्यां हि V. I, P. II,
 2, 3.
- सङ्घटे विपने चैव V. II, P. II,
 39, 9.
- सङ्गमन्तीह पापानि V. II, P. I.,
 28, 3.
- सङ्गान्तौ यानि वृत्तानि V. I, P. I,
 192, 5.
- सङ्गान्त्यां भावुवारे च V. I, P. I,
 288, 3.
- संक्रान्त्यामुपपासं च V. I, P. I,
 438, 6.
- संक्रान्तावुपपासे च V. I, P. II,
 329, 5.
- सङ्क्रान्तावुपपासेन V. I, P. II,
 327, 1.
- सङ्गरीकरणेन V. II, P. I, 17, 8.
- सङ्गरीकरणं कृत्वा V. II, P. II,
 137, 8.
- सङ्गन्तिने नदा भ्रमसा V. II, P. I,
 425, 1.
- संकल्पं मु यथा कुर्यान् V. I, P. II,
 445, 1.
- संकल्पं मु यथा भ्रातृ V. I, P. II,
 115, 4.
- सङ्गल्पोऽध्यवसायश्च V. II, P. I,
 312, 7.
- सङ्गल्पोऽध्यवसायः V. I, P. I,
 392, 2.
- संकल्पभ्रातृनेतासौ V. I, P. II,
 441, 11.
- सङ्गिष्टाः पक्षिभिरन V. II, P. II,
 213, 16.
- सङ्गुत्तराङ्गुलसंक्राताः V. I, P. II,
 21, 15.
- सङ्गुत्तराङ्गुलश्च दग्धश्च V. I, P. I,
 29, 17.
- सङ्गुत्तेषु V. I, P. II, 307, 3.
- सप्तमेष्वानेवार्तिव्य V. I, P. I,
 472, 9.
- सप्तमस्यश्च राजन्यो V. I, P. II,
 258, 2.
- सघाते लोहितोऽयं च V. II, P. I,
 5, 2.
- सजायते महावक्त्रो V. II, P. II,
 256, 2.
- सञ्चितं यद्गृहस्थस्य V. I, P. II,
 196, 16.
- सञ्चय कुरुते यश्च V. I, P. I,
 188, 13.
- सञ्चयं क्रियते लोके V. II, P. II,
 228, 16.
- सञ्चयाश्च न कुर्वति V. I, P. I,
 482, 1.
- सञ्चरन्तानि शनकौ V. II, P. II,
 59, 9.
- सन्ततेन मनोच्छेदः V. I, P. I,
 142, 5.
- सन्तानस्याऽविनाशं तु V. I, P. II,
 107, 2.
- सन्ताप कान्तिरुपायः V. I, P. I,
 282, 8.
- सन्त्यज्य माभ्यमाहारः V. I, P. II,
 139, 7.
- सन्त्यजे धर्मराजान V. I, P. I,
 361, 15.
- संतुष्टो भार्ययाभर्ता V. I, P. II,
 112, 7.
- सन्तुष्टः राजनहिताः V. I, P. II,
 71, 15.
- सन्त्यज्यमात्रे स्नानं स्यात् V. II,
 P. I, 167, 9.
- सन्धिश्च विपरे चैव V. I, P. I,
 469, 18.
- सन्धिरन्यनिर्वासाऽप्यत्र V. I, P. II,
 330, 1.

सन्धौ सन्ध्यामुपासीत V I, P I, 260, 13, 289, 7	सन्निकृष्ट द्विज यन्तु V I, P II, 348, 1
सन्ध्याकर्मावसाने तु V I, P I, 311, 10	सन्निकृष्टमधीयानम् V I, P I, 187, 1
सन्ध्याकर्मावसाने तु V I, P I, 311, 10	सन्ध्यासेदकृतीद्वाहो V I, P II, 149, 8.
सन्ध्याकाले यथा राह V I, P I, 437, 1	संन्यासस्तान् दहेत् सवांत् V I, P II, 152, 5
सन्ध्या सञ्जित निर्घात V I, P I, 157, 18	सन्ध्यास्तन्त द्विज इन्द्रा V I, P II, 196, 18
सन्ध्यां शौपास्य शृणुयात् V I, P I, 471, 18	सन्ध्यास्त्य दुर्मति कश्चित् V II, P II, 129, 12
सन्ध्याचर्य तु कर्तव्य V I, P I, 289, 9, 298 10	सन्निकृष्टोन्द्रियमात्र V I, P II, 154, 10
सन्ध्या नोपासते विप्रः V I, P II, 164, 19	सम्पृक्ता स्यात्पथाऽन्त्यैर्या V II, P I, 315, 20
सन्ध्या पञ्चमहायज्ञान् V I, P II, 211, 9	सम्पादितो विशेषस्तु V I, P II, 459, 3
सन्ध्या प्रतिग्रह होम V I, P II, 444, 3	सम्पादयेद्यमारार V II, P I, 342, 14
सन्ध्यापासनरात्री तु V I, P I, 168, 7	सम्पूज्य ब्राह्मणमुखे V II, P II, 161, 9
सन्ध्यापापवि नोपासने V II, P II, 148, 14	सम्पूज्य घृणमय भाण्ड V II, P I, 194, 15
सन्ध्यामुपासते यत्तु V I, P I, 300 11	सम्प्राक्ष्य विप्रो गृहीयात् V I, P II, 386, 13
सन्ध्यामिष्टि च होम च V I, P I, 302, 8	सम्प्राप्तो यातनास्थान V II, P I, 57, 12
सन्ध्यामिष्टि चरु होम V I, P II, 210, 14	सम्प्राप्तो ज्ञायने कोष V I, P II, 261, 21.
सन्ध्या येन न विज्ञाता V I, P I, 301, 2	सम्पूर्णं दक्षिणा दद्यात् V II, P I, 269, 2
सन्ध्यायोरुभयोर्भद्रान् V I, P I, 242 19	सम्बन्धिनस्तथा सवांत् V I, P II, 318, 12
सन्ध्यास्त्राद्धि विशेषेण V I, P II, 193 10	सम्पादयति चान्यथा V I, P I, 331 2
सन्ध्याहीनोऽमुषाधिनिन्द्यम् V I, P I, 300, 20	सम्पादयति चान्यथा V II, P I, 319, 12

पौडशर्तुर्निशा स्त्रीणा V. I, P. II,
90, 9

स

सक्षेप विस्तराभ्या हि V I, P II,
2, 3

सङ्कटे विपत्ते चैव V II, P II,
39, 9

सङ्कमन्तीह पापानि V II, P I,
28, 3

सङ्क्रान्तौ यानि दत्तानि V I, P I,
192, 5

सङ्क्रान्त्या भातुवति च V I, P I,
288 3

सकान्त्यानुपशास च V I, P I,
438, 6

सकान्तानुपशासे च V I, P II,
329, 5

सकृक्कान्तानुपशासेन V I, P II,
327, 1

सङ्करीकरणक्षेय V II, P I, 17, 8

सङ्करीकरण कृत्वा V II, P II,
137, 8

सङ्कल्पिते तथा भुक्त्वा V II, P I,
425 4

सकल्प तु यश कुर्यात् V I, P II,
445, 1

सकल्प तु यश आह V I, P II,
445, 4

सङ्कल्पोऽभ्यवनाय च V II, P I,
312, 7

सङ्कल्पयेत् यशहार V I, P I,
382, 2

सकल्पआह्वनेशसौ V. I, P II,
441, 11

सङ्क्रिया पक्षिभावेन V II, P II,
213, 16

सङ्कृतसङ्कृतसंस्कारा V I, P II,
21, 15

सदृश्यादिना च यज्जम V I, P I,
306 17

सङ्क्रमेण V I, P II, 307, 3

सप्रामेयानिवर्तित्व V I, P I,
472, 9

सप्रामेयश्च रामन्यो V. I, P II,
258, 2

सधान लौहितोद च V II, P. I,
5, 2

सजायते महावक्त्रो V II, P II,
256, 2

सञ्चित यद्गृहस्थस्य V I, P II,
196, 16

सञ्चय कुरुते यश्च V I, P I,
188, 13

सञ्चय क्रियते लोके V II, P II,
228, 16

सञ्चयाश्च न कुर्वीत V I, P I,
482, 1

सञ्चरन्तानि शनकौ V II, P II,
59, 9

सन्ततेर्न मनीच्छेद् V I, P I,
142 5

सन्तानस्याऽविनाश तु V I, P II,
107, 2

सन्ताप कान्तिरुत्पाद्य V I, P I,
282, 8

सन्त्यज्य माम्यमाहार V I, P II,
139, 7

सन्तर्प्य धर्मराजान V I, P I,
361, 15

संमुण्य भार्ययाभर्त्ता V I, P II,
112, 7

संमुण्य सज्जनहिता V I, P II,
74, 15

सन्दिग्धमात्रे स्नान स्यात् V II,
P I, 167, 9

सन्धि च विपक्ष चैव V I, P I,
167 18

सन्धिन्यनिश्चायस्या V I, P II,
380, 4

सन्ध्या सन्ध्यामुपासते V I, P I, 260, 13, 289, 7	सन्निकृष्ट द्विज यन्तु V. I, P II, 348, 1
सन्ध्याकर्मावसाने तु V I, P I, 311, 10	सन्निकृष्टमधीयानम् V I, P I, 187, 1
सन्ध्याकर्मावसाने तु V I, P I, 311, 10	सन्ध्यासंस्तान् वहेत् सर्वांस्तु V. I, P II, 152, 5
सन्ध्याकाले यथा राह. V I, P I, 437, 1	सन्ध्यास्यन्त द्विज वृद्धा V I, P II, 196, 18
सन्ध्या गर्जित निर्घात- V. I, P I, 157, 18	सन्ध्यास्य तुर्मति कश्चित् V. II, P II, 129, 12
सन्ध्यां चोपास्य शृणुयात् V I, P I, 471, 18	सन्निकृष्टपेन्द्रियमान V I, P II, 154, 10
सन्ध्यात्रय तु कर्तव्य V I, P I, 289 9, 298, 10	सम्पृक्ता स्यादयाऽन्त्यैर्वा V II, P I, 345 20
सन्ध्या नोपासने विप्रा V I, P II, 164, 19	सम्पादितो विशेषस्तु V I, P II, 459, 3
सन्ध्या पञ्चनहायज्ञात् V I, P II, 211, 9	सम्पादयेद्यमाहार V II, P I, 302 14
सन्ध्या प्रतिग्रह होम V I, P II, 444, 3	सम्पूज्य ब्राह्मणमुखे V II, P II, 161, 9
सन्ध्यापासनहानौ तु V I, P I, 168, 7	सम्प्राक्ष्य मृण्मय भाण्ड V. II, P I, 194 15
सन्ध्याप्रापवि नोपासने V II, P II, 148 14	सम्प्राक्ष्य विप्रो मृङ्गीयात् V. I, P II, 386, 18
सन्ध्यामुपासते ये तु V I, P I, 300 11	सम्प्राप्तो यातनास्थान V. II, P. I, 57, 12
सन्ध्यामिष्टिं च होम च V I, P I, 302, 8	सम्प्राप्तोज्जायते क्षीय V. I, P II, 261, 21.
सन्ध्यामिष्टिं चरु होम V I P II, 210, 14	सपूर्णे वक्षिणा वद्यात् V II, P I, 269, 2
सन्ध्या येन न विज्ञाना V I, P I, 301, 2	सम्बन्धिनस्तथा सर्वांस्तु V I, P II, 348, 12
सन्ध्यायोरुभयोस्तद्वत् V I, P I, 242, 19	सम्भावयति चान्ये V I, P I, 331 2
सन्ध्यास्वादि विशेषेण V I, P II, 193 10	सम्भावयति चान्येन V II, P I, 319 12
सन्ध्याहीनोऽशुचिर्नित्यम् V I, P I, 300 20	

- सकृन् V II, P II, 189, 2
 सकृन् यावक नैक्याशी V II, P I
 244, 7
 सकृन् जयते यस्तु V I, P I,
 376 3
 सकृत् प्रसीयते कन्या V I, P II,
 89, 14
 स कृत्वा प्राकृत कृच्छ्र V II, P I,
 328, 11
 सकृत्वा गुरोर्भाष्यं V II, P I,
 322, 11
 सकृद्भुक्त्वा तदज्ञातात् V II, P I,
 379, 16
 सकृद्दशो निपतति V I, P II,
 89, 17
 समूहाह दशानिति V I, P II,
 89 18
 स कन्या केवला भूते V II, P II
 230, 10
 स कुबेर स वरुण V I, P I,
 448, 1
 सखिभार्यो गुरोर्भाष्यो V II, P II,
 265, 11
 सखिभार्यो गुरोर्भाष्यो V II, P II,
 266, 2
 सखिभार्यो समारुह्य V II, P I,
 328, 10
 सखिभार्यो समारुह्य V II, P I,
 326, 16
 सखा भेत्यादिना दण्ड V I, P II,
 160 6
 सद्यः पुत्रस्य च स्त्रीषु V II, P I,
 310, 9, 311, 3, 325 1
 सखि सद्योनि सगोत्रा V II, P I,
 320 1
 सखि सद्यानि-समाया V II, P I,
 341, 12
 समुद्र भरिष्योक्तं तु V I, P II,
 379, 18
 स गच्छन् परम स्थान V I, P I,
 362, 8
 स गच्छत्यज्ञसा विप्रो V I, P II,
 50, 17
 स गच्छेन्नरक धोर V II, P I,
 421, 6
 सगोत्रा चैवमत्या V I, P II,
 72, 11
 स गोत्रा चतुर्मध्योपयच्छेत् V II,
 P I, 337, 18
 सगोत्रा च सवर्णो च V II, P II,
 271, 3
 सगोत्राभिगामी V II, P II,
 270, 1
 सगोत्रानु सुतस्त्रीषु V II, P I,
 310 13
 स गदही शरयति V II, P II,
 248, 3
 स गर्भं V I, P I 50, 6
 स गुरुयै क्रिया कृत्वा V I, P I,
 331, 5
 सगौरसदं पै क्षौम V II, P I,
 180, 13
 स गृहे गृह उत्पन्न V II, P I,
 46, 10
 स गोहत्याकृत पाप V I, P I,
 288, 1
 स गोहत्याकृत पाप V II, P I,
 247, 2
 सपूत यावक पीत्वा V II, P I,
 64, 18
 सच्चिदानन्दरूपम् V I, P I,
 99 3
 स चण्डालोऽपि पूतात्मा V I, P I,
 268, 2
 स चाण्डालस्त्वमाप्नोति V I, P I,
 413 5
 स चैवमनुष्यता गच्छेत् V II, P II,
 216, 2

स चाऽर्वाक् तर्पणात् कार्यं V I P I 344, 1	स तु जातिविहीनेषु V II, P II, 229, 16
सचैलो बहिरागुत्य V II, P II 140, 14	स तु जीवन् भवेच्छुद्धो V I, P II, 386, 7
सचैल वाग्यत स्नात्वा V II, P I, 207, 4	सतत प्रातरुत्थाय V I P I, 260, 5
सचैल स्नानमन्येषाम् V I, P II, 284 4	सतत प्रातरुत्थाय V I, P I, 147, 7
सचैल सशिरा स्नात्वा V II, P I, 109, 16	सततमादिश्येऽङ्घ्रि V I, P II, 314, 15
सचिवान् सप्त चाष्टौ वा V I, P I, 463 8	स तु व्यङ्गेन शुद्धचेत् V II, P I, 113, 11
सच्छास्त्रादिविनादेन V I, P I, 439, 8	स तदा समुत्पद्य V II, P II 215, 10
सजातीयगृहेष्वेव V I, P II, 40, 19	स तद्वधकृत् शाभ्या V II, P I, 248, 7
सजातीयेष्वय प्रोक्त V II, P I, 48, 4	स तावदाद्य धर्मात्मा V II, P II, 211, 13
सजातीयेषु वर्णेषु V I, P II 221 12	स ततकृच्छ्रसहित V II P I, 25 2
स जीवन्नेव शुद्धत्वम् V II, P I, 19 2	स ततकृच्छ्रसहित चरेत् V II, P II 43, 9
स जीवन्नेव शुद्धत्वम् V I P I, 54, 2, 150 4	सति मूले V II, P II, 205, 8
सत्कृत्यान् प्रक्षतव्य V I P I, 396, 15	सत्य ज्ञानमनन्त V I, P I, 99, 13
सत्कृत्य भिक्षवे भिक्षा V I, P I, 406, 13	सत्य श्रूयान् मिथ श्रूयान् V I, P II, 134, 1.
सत्कृत्य भिक्षवे भिक्षा V I, P I, 407, 10	सत्याग्रह्यवमानाना V I, P I, 132 11
सत्कृतिश्चानसूया च V I, P I, 181, 7	सत्य स्वर्तेन V I, P I, 117, 11
सत्क्रिया-काल-पात्रादि V I, P II, 364 7	सत्य दान तप शौचम् V I, P I, 217, 15
सत्क्रिया देश कालौ च V I, P II, 364, 1	सत्यानृते V I, P II, 170 7
स तु चान्द्रायण कुर्यात् V II, P I, 116, 11, 368, 6	सत्यानृताभ्यामपि वा V I, P I, 340 11
	सत्यानृत तु वाणिज्य V I, P I, 341, 3
	सत्येन तु विशुद्धयन्ति V II, P I, 236 6
	सत्येन तेनाजमशपमेनत् V I, P I, 424 1

- सत्या मेऽने भुवने V I P I 134 4
 सत्येन द्योतते यद्वि V II, P I,
 236, 1
 सत्येन द्योतते राजा V II, P I,
 235, 21
 सत्यपुत्रा वदेद्वाच V I, P II,
 194, 6
 सत्यप्रवृत्ताथ नरा V I, P I 132, 6
 सत्य-सौध सुखा अनन्त V I, P I,
 95 17
 सत्यामन्या सवर्णाया V I, P II,
 115, 18
 सत्यामेव तु तीव्राया V I, P II,
 161 6
 सत्यवचन सन्तोषा V I, P II,
 343 15
 सत्य वदेत् V II, P II 174 7
 सत्यव्रतो भद्राजो V I, P I,
 108, 8
 सत्यस्य इह विप्रस V I, P I,
 132, 10
 स तु दयान्यजाताय V I, P II,
 91, 4
 सची च आग्रणो नित्य V I, P II,
 258, 3
 सचक्षुषा च सर्वेषा V I, P I,
 135, 2
 सच्चि व्रति-भद्रचारि V I, P II,
 257 15
 स सीधेफलप्राप्नोति V I, P I,
 276 11
 सतिल नाम गणिज V I, P II,
 436 9
 स तुल्य भूणहत्याया V I, P II
 100, 9
 सत्यज्ञानव्रणान् सौम्यान् V I, P II
 157 9
 सत्य ज्ञान तथाऽज्ञान V II, P II,
 115 10
 सत्य रजस्तमश्चेति V II, P II,
 215, 7
 सत्यस्य लक्षण धर्म V II, P II,
 217 8
 स तु सान्तपन कृच्छ्रं V II, P I,
 113, 8
 स तस्मिन्नेव कर्तव्यो V I, P II,
 68, 7
 स तस्योत्साद्येस्तुष्टि V II, P I,
 271, 5
 स तस्य दुष्कृते इत्या V I, P I,
 115 11
 स तस्य व्रत कुर्यात् V II, P II,
 8), 10
 स तस्यैव व्रत कुर्यात् V II, P I,
 27, 20
 स तस्य मुक्त इत्या V I, P II,
 190, 15
 * * सत्सु विप्रेषु V I, P II,
 440, 3
 सदा कामिकुल वश्ये V I, P II,
 73, 11
 स दग्धव्य उपेतश्चेत् V I, P II,
 285, 17
 सदा चात्ययन नाद्यात् V I, P I,
 422 8
 सदाचाता कुलीनाथ V I, P I,
 178 11
 सदाचारस्य च तथा V I, P I,
 153 10
 सदान-मान सत्कारे V I, P I,
 466 4
 सद्योदधीतिना भाव्य V I, P II,
 38, 9
 सदाऽनन्तसर्वस्य V II, P II,
 236 17
 सद्भिश्च निन्दिताचार V I, P II,
 359, 8

सद्य एव विशुद्धि स्यात् V I, P II, 230, 9	सदृश तु प्रकुर्याद्य V II, P I, 46, 7
सद्य एवाश्व V II, P II, C8 8	सदृशानेव तानाह V I, P II, 119, 2
सद्य शौच सयैकाह V I, P II, 207, 11, 216, 7	सदृशौ द्विसष्टिद्व V I, P I, 193, 15
सद्येन पातौ सर्वाङ्ग V II, P II, 14, 9	सदृश मीतिसयुक्त V II, P I, 46, 6
सद्योमाता यथा नारी V I, P II 185, 11	सद्य सम्भवत कार्यन् V I, P II, 36, 4
सद्यानि सद्येय पापि V II, P I 206, 10	सदस्य सदृश V I, P I, 172 13
सद्य पतति मासेन V I, P I, 485, 13	स धर्मो य विगर्हन्ते V. I, P I, 88 10
सद्यः प्रक्षालिको वा स्यात् V I, P II, 142 13	स निध्य हन्ति पापानि V. I, P I, 206 11
सद्योवधूना V I, P II, 82 14	स नैव व्यभवत् V I, P I, 111, 8
सद्य शौच भवेत्सत्र V I, P II, 245 13	सन्धि समाधौ V I, P II, 167 15
सद्य शौचमहत्स्यह V I, P II, 243 12	सन्निहत्या भयाया च V I, P II, 304 10
सद्य शौच सनाख्यात V I, P II, 232 2	सन्निमीलितदृष्टौ मौनी V I P I, 291 15
सद्य श्राद्धी V I, P II 367, 9	सनाऽऽमत V I, P I, 126 8
सद्यस्त्वमौढकन्याया V I P II 245 20	स पक्ष सकल पुण्य V I, P II, 321 21
सद्य स्नान प्रहर्षित V II, P II 144 4	सपिण्डीकरण कुर्यु V I, P II, 458, 2
स द्विजा वैश्यतानति V II, P II, 241, 2	सपिण्डीकरण कुर्यात् V I, P II, 453, 6
सदैवोदरमुल्ल मात V I, P I 223 13	सपिण्डीकरण कुर्यान् V I, P II, 452, 1
सदैव वा पर्ववर्ज V I, P II 104 12	सपिण्डीकरणान्त च V I, P II 330 8
स देवाश्च विद्वद्भ्यः V I, P I, 431, 12	सपिण्डीकरणान्त च V I, P II 330, 1
सदैवसोम्येदम् V I P I, 100, I	सपिण्डीकरण तेषा V I, P II, 458, 13
सदैव स्वपत पुत्री V I P I 441 9	सपिण्डीकरण तस्य V I, P II, 472 22

सपिण्डीकरणं तस्या V I, P II, 451, 17.	समायागन् चरैश्च V II, P II, 126, 4
सपिण्डीकरणादूर्ध्वं V I, P II, 329, 9	सप्तजन्मनि रुद्री स्यात् V II, P I, 6, 20
सपिण्डीकरणादूर्ध्वं V I, P II, 446, 8	सप्तस्यूर्ध्वगता वृद्धा V II, P I, 122, 6
सपिण्डीकरणादूर्ध्वं V I, P II, 454, 7	सप्तजिज्ञासुभ्यावान् V I, P I, 155 9
सपिण्डीकरणादूर्ध्वं माता पित्रो V I, P II, 447, 3	सप्तहीनवती भूमि V I, P II, 53, 1
सपिण्डीकरणादूर्ध्वं V I, P II, 454, 15	सप्तशतवकीर्णो च V I, P II, 194, 10
सपिण्डीकरणादूर्ध्वं V I, P II, 454, 5	सप्त पञ्च विराटैस्तु V I, P II, 221, 2
सपिण्डीकरणभ्रातृन् V I, P II, 454, 20	सप्तपौनर्नवा कन्या V I, P II, 57, 8
सपिण्डस्य तु पुरुषे V I, P II, 222, 11	सप्त पूर्वान् सप्त परान् V I, P II, 348, 9
सपिण्डस्य तु पुरुषे V I, P II, 60 13, 222 16	सप्तनि पापमानीनि V II, P II, 122, 5
सपिण्डानां तु सर्वेषाम् V I, P II, 242 7	सप्तमी नवमी चैव V I, P I, 281, 13
सपिण्डेन विप्रस्ये स्यात् V I, P II, 468 14	सप्तमे ब्रह्मवर्चसकामम् V I, P II, 32 1
सपिण्डाऽप्यस्यैस्तु V II, P I, 311, 7	सप्तमे भासि V I, P II, 21, 9
सपिण्डो वा सगात्रो वा V II, P I, 43, 6	सप्तम्या चैव कन्यार्थी V I, P II, 110 14
सपिण्डसन्ततिर्वाऽपि V I, P II, 462 22	सप्तम्या तु सतो वासो V I, P I, 368 6
सपिण्डीकरणान् प्रेत V I, P II, 452, 10	सप्तम्या रविभुक्ताया V II P II, 281, 8
सप्तगार चरैश्चैवम् V I, P II, 162 13	सप्तम्या रविचारे च V I, P I, 355 18
सप्तगाराण्यपूर्वाणि V II P II, 53, 8	सप्तम्या रविचारे च V I, P I, 355 11
सप्तगाराण्यनकल्पितानि V II, P II, 58, 5	सप्तमी वामकन्या तु V I, P I, 367, 14
	सप्तमे सर्वे रात्रि V II, P II, 317, 17

समयेऽद्वि तृतीयेऽद्वि V I, P II, 448 10	स भूयता सुरापथ V I, P I, 428, 8
सन्नराथ V II, P II, 194 3	सभायंस्तु शुचि सानो V I, P I, 379, 6
सन्नरात्र नया कुर्यात् V II, P I, 86, 10	स भवेत्पूकरो धाम्य V II, P I, 377, 6
समाये V I, P II, 306 11	सम्भाष्येदेवमूनत्वात् V I, P I, 12, 4
समर्पणानगस्त्याटमाना V I, P II, 71 16	सभा या न प्रवेष्ट्या V I, P I, 16 5
समर्पान् पृष्ठत कृत्वा V I, P I, 457, 1	सभास्तु चैव सर्वासु V I, P I, 327, 9
समावित्तागमा धर्म्या V I, P I, 359 1	समीक्ष्य धर्मविदुष्ट्या V II, P I, 235, 6
समर्पित्तिका कार्या V I, P I, 309, 12	समाजोत्सावसम्पन्न V I, P I, 464, 14
सम ष्ट पञ्चनि शुण्ड V I, P I, 267, 4	समाष्टिद्य तु ता कन्या V I, P II, 90, 19
समाहेन तु कृच्छ्रोऽथ V II, P I, 31 4	स मूढो नरक याति V I, P I, 352, 11
समहस्तेन इडेन V II, P II, 36, 1	समुत्कर्षेऽनृते V II P II, 107 9
स पाविष्ठो विवाहानां V I, P II, 85 6	समता चैव सर्वस्तिन V. I, P II, 14, 2
स पारयनेवमवत् V II, P. I, 47, 6	समिन् पुण्य कृष्ठा-ऽऽवया ऽऽनु- V I, P I, 330, 2
सपविनेण पाणिना V I, P I, 295, 1	समिन् पुण्य कृष्ठाणिना V. I, P I, 337, 18
सपवित्रेण हस्तेन V I P I, 218, 13	समत्वं प्राप्नोतेऽनृतेऽथ V II, P II, 83, 7
सम्बन्धिन ग्नियो गत्वा V II, P I, 328, 7	समस्वनागतस्यापि V. I, P. II, 328, 1
सम्बन्धि बान्धवादीनाम् V I, P II, 329 17	समुत्कृष्टेदपदवद्वान् V L, P II, 427, 2
सम्बन्धागन्ति गन्तेऽथ V I, P II, 466, 10	समय सौम्यता V. I. P II, 313, 9
स म्रहपरमप्येति V I, P I, 310, 16	समुद्रि नच आनीयान् V II, P. II, 2, 2
स भूयापविना श्वेते V II, P II, 210, 4	

- सर्वाण्यम्बानिकान्याह V I, P II, 303, 11
 सर्वाण्यहानि सन्तिष्ठन् V II, P I, 301, 5
 सर्वे तत्तस्य वेदामिन् V II, P II, 155, 8
 सर्वता धर्मपङ्क्त्यामी V I, P I, 453 14
 सर्वे सन्निष्कल याति V I P I, 323, 10
 सर्वत प्रतिगृह्णीयात् V I, P I, 202 17
 सर्वत प्रतिगृह्णीयात् V II, P I, 414, 6
 सर्वत्र सर्वपापेष्ट V II, P I 461, 15
 सर्वे तस्याऽऽकृता धर्मा V I P I, 377, 12
 सर्वपा वर्तते यज्ञ V I, P I 313, 15
 सर्वधर्मसमुद्देशा V. I, P I, 167, 19
 सर्वान् कामान् बोधि V I, P II, 314, 17
 सर्वान् कामान् वैश्य V I, P II, 313 20
 सर्वान् कामान्वाप्नोति V I, P II, 319, 2.
 सर्वान् कामान् वैश्वदेव V I, P II, 314, 7
 सर्वान् कामान् भवन्ति V I, P II, 314, 18
 सर्वोद्धारान्वाप्नोति V I, P II, 424, 15
 सर्वान्मानुषातथ V II, P I, 413, 1
 सर्वान् पञ्चतन्त्रान्वाप्नोति V I, P II 3-4 1.
 सर्वान् रिक्तगणान् सम्यक् V I, P I, 388, 1
 सर्वोश्च प्राणिन स्थूलान् V II, P I, 94, 2
 सर्वान् लोकात् V I, P II, 151, 2
 सर्वपेक्षा च V I, P I, 59, 1
 सर्वे पृच्छामि तत्पुन V II, P I, 214, 16
 सर्वे पुनाति धर्मात्मा V II, P II, 185, 9
 सर्वे पुनश्च मे पाप V II, P II, 193, 6
 सर्वपापप्रशमन V II, P II, 162, 13
 सर्वपापप्रसक्तोऽपि V II, P II, 162, 4
 सर्वपापविनिर्मुक्ता V I, P I, 216, 4
 सर्वपापेषु सर्वेषा V II, P II, 194 14
 सर्वपापपहा जगत् V II, P I, 428 18
 सर्वपापहृत् दिव्यो V II, P II, 191, 10
 सर्वोपायैस्तथा स्यात् V I P II, 86, 11
 सर्वे प्रकृतं वत्ता V I P II, 421, 3
 सर्वे पशुपित् भाग्य V I, P II 383, 9
 सर्वे भैरवस्तस्य V I, P II, 189, 6
 सर्वान्तर्य- V II, P II, 212, 15
 सर्वमन्त्राणां V I, P I, 420, 12
 सर्वमन्त्रहित शान्तः V I, P II, 181, 2
 सर्वेभ्यो भूतेभ्य V I, P I, 384, 7.
 सर्वान्तर्य त्विदं कुर्वन् V I, P II, 183, 10

- सर्वाभावे स्वयं पश्यः V. I, P. II, 458, 1.
 सर्वाभिश्च शिरः पश्चात् V. I., P. I., 238, 4
 सर्वमाच्छिद्रमिह्युक्त्वा V. I., P. II, 421, 5.
 सर्वगुणमयभाण्डभेदनम् V. II., P. I., 121, 19.
 सर्वमन्त्रमुपाश्रय V. I., P. II, 428, 10.
 सर्वक-सुखयेद्वेदम् V. II., P. I., 195, 3
 सर्वमायनम् पुण्यं V. II., P. II., 201, 11
 सर्वमर्थं त्रिपादे च V. II., P. I., 107, 13
 सर्वमर्हति शुद्धात्मा V. I., P. I., 258, 18.
 सर्वरनुमतिं कृत्वा V. I, P. II, 200, 18.
 सर्वलक्षणयुक्तापि V. I., P. I., 130, 1.
 सर्वं लब्धं V. I., P. II., 49, 9.
 सर्वं वा एतेन V. II., P. II., 53, 6.
 सर्वं वाऽपि चरेत् मान V. I, P. II, 42, 1.
 सर्वभ्यञ्जनसमुक्तं V. I., P. II., 192, 8.
 सर्ववर्णेषु तुल्यायु V. I., P. II., 118, 16.
 सर्ववर्णेषु सायाहाः V. I., P. II., 220, 5.
 सर्वावश्यकावसानेषु V. I, P. I., 419, 11.
 सर्वाथैव प्रजा निर्य V. I., P. I., 453, 18.
 सर्वेषां येन मात्सिक्यं V. II., P. II., 233, 17.
 सर्वेषु सवर्णानाम् V. I., P. II, 219, 15.
 सर्वेषां तत्समं साधन् V. I, P. I., 429, 8.
 सर्वेष्वेतेषु V. II., P. II., 5, 11
 सर्वेषां तु विविक्तेषां V. I, P. I., 460, 8.
 सर्वेषां तु विशिष्टेन V. I., P. I., 463, 13.
 सर्वेषां पशुजातीनां V. II., P. I., 339, 17.
 सर्वेषामप्यभवि तु V. I., P. II, 189, 12
 सर्वेषामप्यशौचानां V. II., P. I., 192, 14.
 सर्वेषामेव हानानां V. I., P. I., 191, 3.
 सर्वेषामेव भूतानां V. II., P. I., 249, 1.
 सर्वेषामेव यागानाम् V. I, P. I., 432, 5
 सर्वेषामेव वर्णानां V. I., P. II., 463, 13.
 सर्वेषां वा V. I, P. II, 95, 17.
 सर्वेषां वा गत्यम् V. I, P. II, 33, 2.
 सर्वेष्वेतेषु हिमानां V. II., P. I., 370, 2
 सर्वेषु देवेषु V. I., P. II, 168, 1.
 सर्वेष्वेवापरपक्षस्य V. I., P. II, 317, 10
 सर्वेषां वर्णानाम् V. II., P. II, 65, 8.
 सर्वेष्वेव द्रव्येष्वेव V. II., P. II, 170, 18.
 सर्वेषां वा रुद्रान् V. I., P. II, 25, 17.
 सर्वेषां स्नेहदृक्कानां V. II., P. II, 117, 6.
 सर्वे शुक्लमात्रेण V. I, P. I., 462, 8.
 सर्वेषां निवृत्त्याय V. I., P. II, 233, 5.

- समुद्रगानवीतीर V I, P II, 304 14.
- समुद्रदर्शनाद्वाऽपि V II, P I, 45 20
- समुद्रयानासिद्धिमाप्ये V I, P II, 314, 6
- समुद्रयायी चन्द्री च V I, P II, 309, 18
- समुद्रयायी वान्ताशी V I, P II, 309, 3
- समुद्रो वा एष V I, P I, 313, 2
- समुद्रे समता याति V I, P I, 201, 8
- समुद्रसयानम् V II, P II, 135, 12
- सम द्विगुण-साहसम् V II, P II, 65, 14
- समानयोश्च प्रवरा V I, P II, 72, 16
- समाऽन्ते सोमयज्ञात् V I, P I, 168, 9
- समानोद्भववस्तु V I, P II, 222, 17
- समानानि विज्ञानीयात् V II, P II, 78 1
- समानप्रवरा चैव V I, P II, 69, 21
- समानप्रवरा चैव V II, P I, 337, 15
- समानाथ स्वाहेति V I, P I, 418, 8
- समा निरुद्धता चैव V I, P I, 457, 5
- समानदर्शान्त् V I, P II, 120 1
- समानाशीपसम्प्राप्ते V I, P II, 24, 1
- समान सर्वहस्तेन V I, P I, 418, 22
- समाप्ति प्रेततन्त्रस्य V I, P II, 291, 4
- समेऽपुमान् पु स्त्रियोर्वा V I, P II, 101, 17
- समाप्य चोदक पिण्डान् V I, P II, 291, 7
- समाप्य वेद क्षुनिरान् V I, P I, 157, 19
- सम्भितानि दुष्टाचारो V I, P II, 363 22
- सममग्राहणे दान V II, P II, 65, 10
- सममग्राहणे दान V I, P I, 180, 17
- सम्यक् पञ्चमहायज्ञै V I, P I, 413 12
- सम्यक् पालयिता भाग V I, P I, 453, 7
- सम्यक् पालयिता भाग V I, P I, 452 15
- सम्यगाचम्य तोयेन V I, P I, 210 14
- समयाना च भेत्तार V I, P II, 309 15
- समय नातिक्रामेत् V II, P I, 307, 15
- समयश्चापि साधुना V I, P I, 137, 11
- समर्थ धनमुद्धृत्य V I, P II, 353 21
- समर्थ पण्यमाहृत्य V II, P I, 386 10
- समरविजय कौञ्ज V I, P II, 314, 6
- समर्थस्तोषयित्वाऽर्थे V I, P II, 114, 14
- समालिंगेन स्त्रिय वाऽपि V II, P I, 315, 16

समूहा विष्टैर्यस्या V I, P I, 255, 6	सर्पिस्तु V I, P II, 307, 3
समावृत्तो V I, P II, 130 10	सर्पस्य नकुलस्याथ V II, P II, 109, 9
समावृत्तन सर्वे V I, P I, 335 17	सर्पहन्ता मायमात्र इत्यान् V II, P I, 87, 2
समे शुचौ V I, P I, 41, 6	सर्व ध्यानहनेषु V II, P I, 297, 5.
समवस्त्रन्वयेत्येनं V I, P I, 459, 10	सर्व एते पुण्यलोका V I, P I, 56, 7
समस्तानां च कार्येषु V I, P I, 463, 12	सर्वक्रतुयाजिनाम् V I, P I, 421, 9
समस्तानिष्यादितिभिः V I, P II, 399, 11	सर्वकामात्मनो विद्या V I, P II, 315, 9
समे स्यादभ्युत्पत्त्यान् V I, P II, 362, 11	सर्वे कर्माऽऽसध्येन V I, P II, 437, 3.
स महालयतल रयान् V I, P II, 319, 8	सर्पांस्तु V II, P II, 100, 4
समादृत्य तु तज्ज्ञेय V I, P II, 42, 14	सर्पांस्तुष्णीसारी V II, P I, 66, 10
स याति नरक धारं V II, P I, 229, 2	सर्वकालं तिलैः धानं V I, P I, 221 10
स याति नरक धारं V II, P II, 208, 1	सर्वसालपुरस्थान V I, P I, 322 1
स याति नरक धारं V I, P I, 479, 16	सर्वाङ्गकुत्री निजिनि V II, P II, 255, 13
स याति नरकान धारां V I, P I, 441, 11	सर्वांगुरोगी वातात्मा V II, P II, 210 7
स याति नरकान् धारां V I, P II, 177, 15.	सर्वप्राणयामाणम् V II, P I, 209, 21
स महाऽर्गा चासीदे इत्यान् V I, P II, 413, 12	सर्वे आ ते वस्तुमप्ये विदेषु V II, P I, 442 4
स यद्यनेन V I, P II, 107, 10	सर्वे नैव विवर्जिते V I, P II, 173 9
स राजन्यधनं प्राति V II, P II, 234 4	सर्वजनप्रतापान्न च V II, P I, 209 8
स राजसी मनुष्येषु V II, P II, 214 16	सर्वेन तु यद्यनेन V I, P I, 204 7
सतिशोच नकुलस्याथ V I, P I, 255, 16	सर्वाधनं तु कुलं V II, P I, 11, 4

- सर मु देवस्थानेषु V. I, P I, 269, 7.
 सर्वा समुद्रगा इत्या V. II, P II
 291, 7
 सखासावेव विद्याना V II, P II,
 119, 9
 सरस्वती च सायान्हे V I., P I,
 289, 12
 सरस्वती तथा कृष्णा V I, P I,*
 290, 3
 सरस्वती विष्णुकृष्णा V I, P I,
 290, 5
 सर्वमेवापि कर्तव्य V II, P I,
 1, 16
 सर्वस्य वा देवविद V II P II,
 69, 9
 सर्वस्य वा देवविद V II, P. II,
 55, 1.
 सर्वतन्वाऽधिभार स्यान् V I, P. I,
 161, 19
 सर्वेषा-सकृदाकाश्यान् V I, P II,
 371, 2
 सर्वमृषाविनेषेन V II, P II, 243,
 4
 सर्वेषा निश्चित यत् स्यात् V II, P I,
 23, 16
 स सा एव V I, P I, 106, 13
 स विज्ञानस्तु काल्प V II, P I,
 125, 2
 स शनिक स्वर्गमाप्नोति V I, P I,
 479, 15
 सविद्योत्तमान् सैव V I, P I,
 269, 15
 स वै देवलो नाम V I, P I,
 182, 9
 स वै मृगी न सन्नाशः V I P I,
 151, 7
 स वै मे नम साँ/इन्द्रो V I, P II,
 43- 16
 सैव्य आराय पात्रे तु V I, P II,
 187, 10
 सैव्य जानु ततोऽन्याद्य V I, P I,
 336, 19
 सैव्य जान्वाद्य शनिके V I, P II,
 237, 12
 सन्धोत्तराभ्या पाणिभ्या V I, P II,
 130, 16
 सन्धेन देवकार्याणि V I, P I,
 351, 16
 सन्धेन वैश्वदेवार्थं V I, P II,
 361, 8
 सन्धेन सद्य स्पष्टद्य V I, P I,
 327, 20
 सप्य मृद गृहीत्वाऽहिम्न V. I, P II,
 37, 5
 सप्याक्षतिका गायत्री V I, P II,
 421, 12
 सप्यादति प्रणयका V II, P II,
 155, 3
 सप्यादति सप्रणया V I, P I,
 292 1
 स सायुमागच्छति V I P II, 269, 4
 स सायुविपारमान V I, P I, 126,
 9
 सवर्णपत्नय एक V II, P. II,
 270, 11
 सवर्णाऽपि विज्ञानीना V I, P II,
 94 12
 सवर्णानां तु सर्वेषा V II, P I,
 419, 13
 सवर्णान्याङ्गनाङ्गो V I, P I,
 135, 2
 सवर्णोऽपि जने देवे V I, P I,
 359, 12
 सवर्णोऽपि सवर्णांस्तु V I, P II,
 118 12
 सवर्णांस्तु सवर्णां V II, P I,
 161, 19

सर्वर्णमनुसूय च V I, P II, 80, 13	सशिरस वपन ऊर्ध्वम् V II, P I, 253, 2
सर्वर्णस्यासीचे V II, P I, 420 9	ससूद्रवड बहि कार्य V I, P I, 1 2, 11
सर्वणासु विधौ धर्म्ये V I, P II, 110, 19	स श्रीकलरगुपह V II, P I, 180, 12
सब्रतस्तु शुना इष्ट V II P I (f 17	स पडङ्ग गङ्गचयं V II, P I, 323, 12
स वै वार्ध्वाणस प्रोक्त V I, P II, 372, 21	स साधुनिर्भक्षिकायं V I, P I, 13, 2
स वै वार्ध्वाणिकोनाम V II P I, 380, 10	स साधुनिर्भक्षिकार्यो V II, P II, 100, 8
स वै वार्ध्वाणिकोनाम V I, P II, 373, 22	सस्यापहारी V II, P II, 253, 6
स वै दारीरी प्रथम V I, P I, 100, 2	सम्मान्यम्यानि वा हस्ता V II, P II, 250, 1
सहृद्य गोघात तेन V I, P I, 216, 11	स सान्वय सूद्रतम V I, P I, 151, 11
सहृद्यण शिभमुत्कृत्य V II, P I, 313, 15	स स्त्रीय * सावमुपासीत V I P II, 103 7
स सैष्णववत् यानि V I, P I, 281, 8	सहृद्यपरमा इवी V I, P I, 708, 7
सशरा जलमागुस्य V I, P II, 229, 11, 235, 18	सहृद्यमाऽपदिष्ट V II, P I, 47, 13
सशरा जग्मागुस्य V II, P II, 140, 8	सहृद्यिज्जथ भुजेन V II, P I, 66, 17
स शिरसीरुप्यते विद्वान् V I, P II, 161 5	सहृद्ये भवेत्तेन V I, P II, 80 14
सशिरस वपन कृत्वा V I, P II, 168, 10	सहृद्यम् V I, P I, 173, 3
सशिरस वपन कृत्वा V II, P I, 229 5	सहृद्यीशकेन महादेशम् V I, P I, 172 20
सशिरस वपन कृत्वा V II, P II, 11, 8	सहीनौ चरता धर्मम् V I, P II, 84, 18
सशिरस वपन कृत्वा V II, P I, 244 1	सहृद्यता प्रजा गुण V I, P I, 131, 10
सशिरस वपन कृत्वा V II, P II, 121, 12	स शिराश्च V I, P I, 10 16
सशिरस वपन कृत्वा V II, P I, 345, 7	स शिराश्च शिरिषान् एतेषाम् V I P I, 2 4, 2
	स शिराश्च शिरिषान् व V I, P II, 106 17
	सहृद्यनिर्भक्षिकार्यो V I P I, 192, 10

सहस्रगुणमात्रम् V I, P I, 124, 13	सा चाऽपेक्षिष्यते V I, P II, 357, 14
सहस्राणि सहस्र इत्यनुदात्तम् V I, P I, 375, 8	सा चैत् पुन प्रदुयत्त V II, P I, 304, 6
सहस्रगता सा देवी V I, P I, 310, 8	सा तिथिस्वरस्य कर्तव्या V I, P II, 332, 18
सहस्राणि सहस्रश इति V I, P I, 374 13	सात्त्विकानां फल भुङ्क्ते V I, P I, 184, 11
सहस्रं तु आपदेत्या. V II, P I, 411, 6	सा तु सन्ध्या समाख्याता V I, P I 248, 16
सहस्रं तु पितृन् माता V I, P I, 332, 15	सात्त्विक्या पश्चिमा सन्ध्याम् V I, P I, 207, 12
सहस्रपरमा V II, P II, 139, 1	साष्टजन V II P II, 238 1
सहस्रपरमा देवी V II, P II, 156, 2	साधु चाऽपतिन विद्म V I, P II, 190, 14
सहस्र मास प्रोक्तम् V I, P I, 305, 1	साधुना च यथावृत्तम् V I, P I, 143 17
सहस्र घट-कानीनाम् V I, P I, 207, 15	साधयन्ती नरास्तत्र V I P II, 83 5
सहस्रदीर्घाजारी च V II, P II, 167, 12	सा भ्रातृणां जायतेऽनुची V II, P I, 34 13
सा यस्या दृष्टी स्या V II, P I, 159, 4	साध्वीनामेव नारीणाम् V II, P I, 78, 10
साधयन्तुर्गुण येन V II, P I, 426 17	साऽनुज्ञाप्याऽधिवृत्तप्या V I, P II, 111, 7.
साधारण्येन तु यन्प्रोक्तम् V I, P I, 273 2	सान्त्वानिक्त यक्ष्यमाणम् V I, P II, 8, 7.
साधारण्येन V II, P II 281, 12	सान्त्वयन् द्वितीयऽङ्ग V II, P I, 336 7
साधिवन्तु यदा कर्ता V I, P II, 152 17	सान्त्वयन् प्रदुर्बल V. II, P I, 327, 9
सा गोत्राद्भयं नारी V I, P II, 63 7	सात्त्विक्यमस्मिन्तोदे च V I, P I, 275 1, 281, 12
साधुनाऽप्यात्मनो वेशन V I, P I, 462 11	सात्त्विक्ये विषयाणां च V I, P II, 161, 3
साधुनाऽप्यात्मनो V I, P II, 462 11	साधयेद्विषयानर्थांश्च V I, P I, 302, 6
सा धर्मसाधयुक्ता V II, P I, 31, 6	साधारण्यस्त्रिधा नास्ति V II, P I, 324, 12

सापराधनपालोक्य V. I., P. I., 154, 19.	साय-प्रातस्स्वल्पम् V. I., P. II., 43, 15.
सा प्रसस्ता द्विजातीनां V. I., P. II., 62, 21.	साय-प्रातस्स्वल्पम् V. I., P. I., 423, 5.
सागिशा हिंसिता ज्ञेया V. I., P. II., 190, 19.	साय प्रातस्तथैवोक्त V. II., P. II., 173, 12
सा भर्तृपरमा नित्यं V. II., P. I., 57, 16.	सायं प्रातः सदा सन्ध्यां V. I., P. II., 165, 1.
साऽधुनाऽपि हि तेनैक्यं V. I., P. II., 456, 18	सायनमिध भस्त्रुक्त्वा V. I., P. I., 295, 6.
सामानि V. II., P. II., 157, 5.	साय सन्ध्यासाम्यं V. I., P. I., 293, 12
साम्ना सनेन नेवेन V. I., P. I., 159, 13	साय सङ्कोचनार्थं तु V. II., P. I., 256, 3
सामान्यवृत्तिर्ना लब्धा V. II., P. II., 220, 2.	सायसन्ध्यावृत्तयः V. II., P. II., 160, 8
सामानि सप्तहस्तानि V. II., P. II., 159, 16	सार्धं आन्नायनं माते V. II., P. I., 424, 4.
साम्प्रदायिकरुत्वेन V. I., P. I., 158, 4.	सार्धं सन्ध्यानेत्रं च V. I., P. I., 253, 8.
सामर्थ्यं सानि दुर्बुद्धिः V. I., P. I., 178, 9	सार्धैरुत्तरात् इत्थान् V. II., P. I., 407, 4.
सायं क्यत्र तथा वाक् V. II., P. II., 173, 2	सार्धं आप-भासौ च V. II., P. I., 79, 13
सायं द्वारिगतिसौताः V. II., P. II., 172, 4.	सार्धं रश्मिगुणान् च V. I., P. II., 387, 6.
साय-प्रातर्द्विजातीनाम् V. I., P. I., 423, 1.	साऽन्धलीवनापाता V. II., P. I., 54, 17.
सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. II., P. II., 173, 7.	सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. I., P. II., 427, 1.
सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. I., P. II., 254, 11.	सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. II., P. II., 189, 6.
साय-प्रातर्द्विजातीनाम् V. I., P. I., 359, 11.	सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. II., P. II., 170, 7.
सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. I., P. II., 359, 10.	सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. II., P. I., 244, 12
साय प्रातर्द्विजातीनाम् V. II., P. I., 359, 9	सायं प्रातर्द्विजातीनाम् V. II., P. II., 170, 11

सावित्रीपतिता ब्राह्म्या V I, P I, 53, 9	सा सद्य सजिरीद्ध्या V I, P II, 115, 5
सावित्रीपतिता ब्राह्म्या V I, P II, 31, 15, 165, 5	सा सन्ध्या वृषली स्या V I, P I, 294, 8
सावित्री प्रणव V I, P I, 39, 12	सा सप्तशतम्क यावत् V II, P I, 35, 21
सावित्रीमात्रसोरस्तु V II, P I, 217, 13	सा स्वर्गमात्मपातेन V II, P I, 56, 5
सावित्रीमशुचौ दृष्टे V II, P II, 104, 5	सिद्धा कृताश्च ये भभा V I, P II, 377, 8
सावित्र्या ध्रुवम् V I, P I, 374, 5	सिद्धसेनेषु तीर्थेषु V I, P I, 307, 14
सावित्र्या चिह्नं कुर्वीत V I, P II, 36, 21	सिद्धाजेन न कुर्वीत V I, P II, 333, 20
सावित्र्या दशकुरवोऽङ्गि V I, P II, 38, 16	सिद्धान् भुक्त्वा V II, P I, 393, 9
सावित्र्यानिमन्त्रितम् V I, P I, 296, 6	सिद्ध भुक्त्वा पराक V II, P I, 117, 2
सावित्र्यदसहस्र V II, P II, 83, 1	सिद्धिमेकस्य सम्पद्यन् V I, P II, 179, 19
सावित्र्यदसहस्र तु V I, P II, 148, 15	सिद्धमत्र तथा सर्वं V II, P I, 145, 3
सावित्र्यदसहस्र तु V II, P II, 11, 9	सिद्धमत्र भक्तजनै V I, P II, 188, 18
सावित्री व्याहृतीशैश्च V II, P II, 191, 1	सिद्धान्निक्रये विप्र V II, P I, 118, 9
सावित्री व्याहरेतापि V II, P I, 118, 14	सिद्धस्य हविष्यस्य V I, P I, 390, 18
सावित्र्यश्च जयन्तश्च V I, P I, 358, 1	सिद्धसिद्धयो नमो भूया V I, P I, 61, 8
सावन्तरिकमासेश्च V I, P I, 165, 3	सिद्धहविषाम् V II, P I, 142, 16
साधव क्षीणज्ञाया न्यु V I, P I, 144, 2	सिन्ध्यास्तार V I, P II, 307, 1
सा श्वेती भावने राजन् V II, P II, 229, 7	सिन्धु सौराष्ट्र-सोवीर्यम् V II, P II, 147, 5
सा सन्ध्याऽवगाह्याऽऽप्य V II, P I, 10, 19	सितानि सुगन्धीनि V I, P II, 394, 7
सा सद्य सजिरीद्ध्या V II, P I, 107, 12	सिद्धे म मन्थुरित्येन V II, P II, 159, 13

निह व्याघ्रर्ष शरभा V I, P II, 336, 13	सुषुम्न च सुषुम्न च V I, P I, 434, 12
सिंह व्याघ्र वृक्षाणा च V II, P I, 92, 5	सुमा मत्ता प्रमत्ता वा V I, P II, 85, 5
सिंहा व्याघ्रा वराहाश्च V II, P II, 218, 2	सुमवत् वर्तते निरव्य V I P II, 186, 9
सिरस्थी गृह भौती चेत V I, P II, 309, 6	सुप्ता सुप्तं च भुक्त्वा च V II, P II, 104, 12
सीरते द्विजमुखयाय V I, P I, 178, 8	सुप्ता सुप्तं च भुक्त्वा च V I P I, 209, 11
सीरश्चेत् शनिगृहीयात् V I, P I, 197, 12	सुररीक्षितमन्त्रायम् V I, P I, 471, 7.
सीमन्तोन्नयन कर्म V I P II, 22, 1	सुप्रसाप्तिचरणतलो V I, P I, 440, 13
सीमन्तोन्नयने चैव V I, P II, 461, 9	सुमन्तु कन्दयो बहु V I, P I, 108, 7
सुखानि धार्मिकोऽनुष्ट V II, P II, 211, 7	समन्तु जैमिनिकृता V I, P I, 169, 7.
सुखेन पुङ्क्ते विप्रो हि V I, P I, 417, 5	सुमन्त्रिण प्रमुर्षित V I, P I, 163, 3
सुख मनेत्स्वरिणामसम्भव V I, P I, 433, 1'	सुरापो V II, P II, 253, 9.
सुगन्धिभिस्तथा द्रव्यै V I, P II, 244, 7	सुरापो V II, P II, 252, 10
सुगन्धिमत्स्यमास च V I, P II, 309, 15	सुराव V II, P II, 165, 1
सुगन्धाद्याम् V II, P II, 306, 2	सुरा वीऽस्याप्य निर्बन्ध V II P II, 160, 2
सुगुर्वन्वपहन्वेनो V II, P II, 165, 11	सुरावाने कामकृते V II, P II, 81, 6
सुखेभ्यु च भुञ्जीयात् V I, P II, 7, 4	सुरावाने तनुस्यम् V I, P I, 420, 12
सुमन्त्रिरत्नपत्नीक V I, P II, 137, 15	सुरावाने तनुस्यम् V. I P I, 420, 9
सुसूरा परिहर्तव्ये V. I, P II, 225, 15	सुरावानावमुत्तर्ये V II, P II, 82, 7
सुसूरा परिहर्तव्ये V II, P I, 21, 1	सुरावाने प्रायणः V II, P II, 82 10
सुपर्ण विरा V I P I, 200, 3	सुरा विवर्ति म स्थपनम् V I, P I 325, 4. .
	सुरा विवर्ति वस्तव्यम् V I P I, 32 4

- सुरास्य भास्व-व्यागिन्मो V II, P I,
 20, 18
 सुरास्य प्राप्यते चीर्णि V II, P II,
 230, 10
 सुरापी व्याधिता धूर्ता V I, P II,
 113, 1
 सुराभाण्डोदिक पीत्वा V II, P I,
 372, 8
 सुवर्णरुण्यल होरुह V II, P II,
 87, 18
 सुराभाण्डस्थिता आपो V II, P I,
 442, 20
 सुरा मूत्र-पुरीषैस्तु V II, P I,
 172, 2
 सुरा लघुनरास्पृष्ट V I, P II,
 382, 4
 सुराया विक्रय कृत्वा V II, P II,
 117, 10
 सुराया सहृन् पाने V II, P II,
 81, 1
 सुवर्णाकारनिष्पन्न V I, P II,
 227, 11
 सुवर्णं नणि मुक्ताणि V II P II,
 261 16
 सुवर्णयाजकाना च V I P I,
 191, 9
 सुवर्णं रजत ताव V II, P I,
 177, 16
 सुवर्णं रजत ताव्र V II, P I,
 175 8
 सुवर्ण-रजताभ्या वा V II, P I,
 113 16
 सुवर्णं रजतं चैव V I P I,
 160 10
 सुवर्णस्तेयी V II P II,
 89, 10
 सुवर्णस्तेयी V II P II 263 5
 सुवर्णस्य कृद्भिर्लो V II, P II,
 81, 10
 सुवर्णस्तेय द्राव्यस्य V II, P II,
 सुवर्णस्यापहरणे V II, P II,
 89, 3
 सुशुद्धैर्यजमानैश्च V I, P I,
 167, 11
 सुसूक्ष्म सुभक्षन्तस्य V I P I,
 251, 14
 सुराम्पन्नमित्यनुज्ञा V I, P II,
 459, 12
 सुराम्पन्नमिति वानिषद्य V I, P II,
 459, 11
 सुतके मृतके चैव V I, P II,
 211, 13
 सुतत स्तोत्रजय मुक्त्वा V I, P II,
 4-2 12
 सुकर कृमिको महु V II, P II,
 265, 15
 सुकारो जातमानस्तु V II, P II,
 267 3
 सुकर पचयसांनि V II, P II,
 266, 4
 सुकरोद् खरात् इत्वा V II, P I,
 94 1
 सुक्रमेहाऽभ्युपायेन V I P I,
 462, 6
 सुक्ष्मा धर्मो महाराज V I, P I,
 12 2
 सुचक्रा मेयकाश्चैव V I, P II,
 378 14
 सुचक्रश्च हि V II P II, 3, 10
 सुचक्रात् सुत्रमित्याह V I, P II,
 168 12
 सुचक्रा प्रजय चैवेता V I, P I,
 4 8 19
 सुतके कर्मणा स्वाय V I, P I,
 302, 6
 सुतकी तु सुत इवा V I P II,
 20 15

सूक्तके तु सनुमन्ते V I, P II, 211, 16	सूर्ये कन्यामते आर्द्धं V I, P II, 323, 21
सूक्तके तु सविण्डाना V I, P II, 212, 11	सूर्यमह्यतुल्या तु V I, P I, 280 15
सूक्तकेनैव शुद्धि स्यात् V I, P II, 230, 18	सूर्यमहे तु नाग्नीयात् V I P I, 476, 6
सूक्तके मृतरु चेरस्यात् V I, P II, 264, 8	सूर्यादिव मृतेभ्यो V I, P II, 192, 9
सूक्तके सूक्तके चैव V I, P II, 210, 16	सूर्यामकाशे V II, P II, 237, 9
सूक्तके मृतरु चैव V I, P I, 302 11	सूर्यादिवे तु य सेते V II, P II, 147, 9
सूक्तक मातरेव स्यात् V I, P II, 212, 15 253, 16	सूर्यो नो दिव सूक्त V II, P II, 281, 1
सूक्तिकाया मृताया तु V II, P I, 170, 4	सूर्याभ्युदितो V II P II, 148 2
सूक्तिकावासनिलयाः V I, P II, 214, 13	सूर्याय V II, P II, 188, 1
सूक्तक सरुल मानु V I, P II, 231, 13	सूर्यश्च V I, P I 155, 7
सूक्तिक सूक्तिका नारी V II, P I, 109, 14	सूर्याय विनमस्कारम् V II, P II, 49, 2
सूक्तके सूक्तिकावर्जं V I, P II, 212 8	सूगालयोनि प्राप्नोति V II, P I, 30, 6
सूक्तके सावित्र्या V I P II, 210, 19	सूगाल वृक गो विप्रै V II, P I, 67, 5
सूक्ष्मन्तर्गत वेदा V I, P II, 168, 19	सुनापति वनाप्यशौ V I, P I, 458, 14
सूक्ष्म सलोमकं चेस्यात् V I, P II, 38, 15	सुवया हि धन लब्धा V I, P I, 482 2
सूक्ष्मकारेण यत् कर्म V I, P II, 255, 17	सुव श्रुतिराप्यदाना V I, P I, 341, 4
सूर्या वयलन्ती वाऽऽदिष्य V II, P I, 314, 12	सुह निशामवाप्नोति V II P I, 30, 4
सूर्या वयलन्ती वाऽऽदिष्य V II, P I, 315, 4	सुव सच- प्रशमना स्यात् V I, P I, 227, 13.
सूर्या वयलन्ती वाऽऽदिष्येत् V II, P I 31 1)	सुवा दिवा V I, P I, 107, 2
	सोऽवामयत् V I, P I, 107 14
	साऽभिर्नरति वायुश्च V I P I, 449, 5
	सोऽभिवाग्निमावाचां V I P II, 221, 7

सोऽचिराद् भक्ष्यते राक्षसान् V I P I, 468, 2	सौवामण्यामपि सुरा-V I, P I, 130 4.
सोऽजितात्माऽजितामास्य V I, P I, 474 8	सौनिक कृष्याह निपाह V II, P I, 384, 2
सोऽतिकृच्छ्रेण शुद्धयेत् V II, P I 24, 5	सौनिको वर्णिकश्चैव V II, P I, 387, 4
सोऽतिथि सर्वभूताना V I, P I, 398 9	सौनिकान् सृत्तिकात् V II, P I, 385 5
सोऽनपश्यत्स्वप्नाप्नोति V II, P II 238 15	सौनिकान् सृत्तिकात् V II, P I, 385 11
सौपानत्कथं यो भुङ्क्ते V I, P I 430, 10	सौभाग्य चान्द्रे V I, P II, 314, 16
सौपानत्को जलस्यो वा V I P I, 247, 7	सौभाग्य काल्पानीय V I, P II, 314, 1
सोऽपि मृच्छन्वामाति V II, P II, 225 6	सौम्यास्तु विधिपूर्वेण V I, P I, 163, 10
सोऽपि याति विशाचत्व V II P II, 222 15	सौवर्णन च पात्रेण V I P I, 354 4
सोऽपि विप्रो मृतो जन्तु V II P II, 225 2	सौवर्णे राजते चैव V I, P I, 249, 13
सौमयानकल तस्य V I, P I 248, 17	सौवर्णे राजते ताम्ने V I P I, 460, 3
सामयानसम भैक्ष V I, P II 189 8	सौवर्णे राजते ताम्ने V I, P II, 191, 19
सौषाय V II P II, 188 1	सौवर्ण-राजसीमुम्बर V I P II, 405, 12
सौमलोकमवामोति V II, P II 9, 3	सौवर्ण राजसीमुम्बर V I P II, 419, 3
सौम-सूर्याभुपातेन V II P I 155 4	सौवर्णी राजसी वापि V II P II 186 1
सोऽरण्य परेत्य V I, P I, 174, 9	सौवर्ण दयो दधि V II, P I, 152, 3
सौष्णीवी बह्वर्षद् V I P I, 246 8	स्कान्ध च भक्तिमार्गस्य V I, P I, 365 17
सौषैरदक गोमूत्रे V II, P I 180 11	स्कान्धत प्रतिना स्तो V II, P II, 129 6
सोऽह नारायणो देव V I P II, 187, 15	स्कन्धित प्रतिना स्तो V. II, P I 17 15
सोऽहमस्मीत्युवासीत् V I P I 240 17	स्कन्धयो रपरिनादेव V I, P I, 250 9

स्कन्धावारे खने सार्धे V. I, P. II., 184, 3.	स्त्रीणामसस्कृतानां तु V. I., P. II., 246, 3.
स्फूर्णे ग्रहोति V. I, P. I., 60, 15.	स्त्रीणां मुखोद्यमकुरे V. I, P. II., 25, 12.
स्तोक्रानामुद्गतानां च V. II, P. I., 154, 19.	स्त्रीधृता शयने नीली V. II., P. II., 146, 2.
स्तनान्तरे भुवोर्मध्ये V. II., P. II., 48, 5.	स्त्री-पान-सुगन्धा-उक्षाणां V. I, P. I., 180, 7.
स्तनार्धधर्मधो नाभेः V. I, P. II., 38, 1.	स्त्रीमसृष्टाधिविस्तार्या V. I, P. I., 113, 2.
स्तेन-प्रकीर्णकेशो V. II, P. II., 89, 1.	स्त्री-पाल-मद्यक- V. II, P. I., 190, 4.
स्तेयम् V. II, P. II., 100, 8.	स्त्रीभिर्जितेषु यज्ञे V. I, P. I., 189, 3.
स्तेये श्रद्धास्वनृतस्य V. II, P. II., 88, 15.	स्त्रीभिर्नर्तय्य कार्यम् V. I, P. I., 129, 10.
स्त्रीषु इर्नेष्टासति V. I., P. II., 159, 6.	स्त्रीभिरस्तोत्रको शरि V. II, P. II., 254, 14.
स्तनोत्तमपिण्डेषु V. I, P. I., 225, 16.	स्त्री शूद्र-पतितांश्चैव V. I, P. II., 170, 4.
स्तीर्षां तु गार्हपत्यस्य V. I, P. II., 159, 4.	स्त्री-शूद्रयोर्धमानं V. I, P. I., 230, 1.
स्तीर्षां पितृणां शीण्येव V. I., P. II., 409, 17.	स्त्री-शूद्र-विद-सचक्षुषो V. II., P. I., 191, 9.
स्तीर्षीं तु विजः पीत्वा V. II, P. I., 405, 6.	स्त्री-पुत्र-विद-सचक्षुषो V. II, P. II., 17, 4.
स्तीर्षिणी शोर्षिणी- V. II., P. I., 251, 18.	स्त्रीभवनन्तरजातास्तु V. I, P. II., 119, 1.
स्तीर्षां क्रीडायां सम्भोगे V. II., P. II., 115, 10.	स्तीरम्बन्धो वृत्तिनादि V. I, P. II., 72, 21.
स्तीर्षां च प्रेक्षणात्म्यम् V. I, P. II., 40, 4.	स्तीर्या क्रीडनम् V. II., P. II., 100, 6.
स्तीर्षां तु पतिनो गर्भेः V. I., P. II., 238, 1.	स्तीर्यापिण्डरहितपला भानो V. II., P. I. 415, 4.
स्तीर्षां नास्ति परिस्वयां V. II, P. I., 352, 11.	स्तीर्यापिण्डरहितः पतिनादि V. I, P. II., 316, 15.
स्तीर्षाम् V. II, P. I., 396, 11.	स्ती-सचक्षुषोऽपिण्डा V. I, P. II., 22, 5.
स्तीर्षां मुखं रतिमोक्षार्थं 191, 11.	
स्तीर्षाध्यात्मनः स्तरी V. I, P. I., 232, 3.	

स्त्रियो नयस्या प्राप्नोति V I, P II, 318, 12	स्थानाऽऽत्तन विहारैर्वा V I, P II, 143, 13.
स्त्रियथाऽपुरुषा मार्गे V I, P I, 471, 17	स्थानाऽऽत्तनशील V I, P II, 49, 11
स्त्रियश्च रतिसमर्गे V II, P I, 191, 13	स्थान समुदय गुप्ति V I, P I, 463, 10.
स्त्रियोऽप्यनेन कल्पेन V II, P II, 255, 2	स्थानि युद्धे च कुशलान् V I, P I, 458, 17
स्त्रिया युक्तेऽपिके स्त्री स्यात् V I, P II, 101, 12	स्थान वृद्धि क्षय ज्ञान-V - 1, P I, 474, 3
स्त्री युद्धी नादिभाषित V II, P I, 301, 1	स्थापित मा ततस्तस्मिन् V I, P I, 366, 7
स्त्रिय सर्वत V II, P I, 189, 15	स्थापयेत् तत्र तद्वदय V. I, P I, 460, 9
सुरुपाधिकमविज्ञातम् V I, P I, 330, 10	स्थापयित्वा तु वर्णेषु V II, P I, 437, 1
स्रोतःसु विधिष्व् स्यात्वा V I, P I, 280, 18	स्थानीपाकविधानेन V II, P II, 125, 19
स्रोतसा भेदकश्चैव V I, P II, 351, 8	स्थूल विषमवन्नस्य V I, P I, 251, 14
स्थण्डिल पत्रक कृत्वा V I, P I, 366, 4	स्थूल-सूक्ष्मपरीक्षाया V I, P II, 183, 11.
स्थापु-पापवृद्ध-गणित्या V II, P I, 330, 8	स्थले स्थित्वा जले यन्तु V I, P I, 353, 3
स्थिते निष्ठेद्वैजैर्वा यति V I, P I, 152, 3	स्थावरा कृति कीर्तय V II P I, 217, 25
स्थिरार्थाधिकं गृह्णन् V I, P I, 129, 3	स्थावर जङ्गम बीज V I, P II, 183, 14
स्थितिरित्तिलज्ज V I, P II, 313, 5	स्थावर जङ्गम वाऽपि V II, P I, 365, 16
स्थितिरिह सत्ये धर्मस्य V I, P I, 129, 1	स्थावर-परीसृपादीना V II, P II, 121, 2
स्थानाऽऽत्तनाभ्या V II, P II, 130, 2	स्थावरयो जप्यवित्त V I, P II, 311, 25
स्थानाऽऽत्तनाभ्या V II, P II, 60, 2	स्थावरयवदेव च V II, P II, 141, 10
स्थानाऽऽत्तनाभ्या विद्वन् V II, P II, 170	स्थावराधिकारी भवति V I, P II, 7
स्थानाऽऽत्तनाभ्या विद्वेज् V. II, I I, 301, C.	

स्नातानपदवेद्यस्तान् V I, P II, 292, 2	स्नात्वा पत्न्या शुभं सुते V I, P I, 241, 14
स्नातश्चार्द्रयास V I, P I, 276, 1	स्नात्वा माये शुभे तर्पि V I, P I, 281, 16
स्नातस्य बद्धितरेण V I, P I, 286, 11	स्नात्वाऽऽर्चयन् च विस्वादि V II, P II, 49, 7
स्नात सम्गन्धध्वनीतो V I, P II, 103, 3	स्नात्वेव वाससी शीते V I, P I, 263, 1
स्नापयित्वाऽनहुतो V I, P. II, 6, 14	स्नात्वा शुचि V I, P I, 309, 5
स्नायु V II, P II, 71, 12	स्नात्वा शुची देशे V I, P I, 372, 18
स्नायानवीय शुद्धागु V I, P I, 258, 10	स्नात्वा शुचि शुची देशे V I, P II, 186, 15
स्नुपागामी V II, P II, 258, 3	स्नात्वा राज्ञः वातोऽन्यत् V I, P. I, 270, 8
स्नुपा श्वश्रोत्र विषीथ V I, P II, 467, 6	स्नात्वा सचैलमायस्य V I, P II, 287, 19
स्नात्यतो वरुण शक्ति V I, P I, 427, 8	स्नात्वा सचैल शृङ्गाऽग्नि V I, P II, 275, 18
स्नात्यस्तु गुरुणाऽऽत्म V I, P II, 62, 11	स्नात्वा सचैल शृङ्गाऽग्नि V I, P II, 281, 3
स्नेहावर्षप्रसेगाहा V II, P I, 114, 10	स्नात्वा ह्यश्च शिष्येभ्य V I, P I, 147, 8
स्नेहपक्व च मक्क च V II, P I, 416, 6	स्नानं कृत्वाऽऽर्द्रशतागु V I, P I, 261, 1
स्नेहवैद्यु च मारुतै V I, P II, 180, 11	स्नानं कृप मरुतेषु V I, P I, 285, 7
स्नेहापहारी V II, P II, 258, 14	स्नानं कुर्वान् सचैले शु V II, P I, 66, 14
स्नेहापहारी V II, P II, 263, 5	स्नानायरण्यवित्तत् V I, P I, 276, 18
स्नात्वा गृहे विवेक्षितो V I, P II, 275, 8	स्नानं नैव न कर्तव्य V II, P II, 25, 7
स्नात्वा चाऽऽचम्य विधिवत् V I, P II, 179, 4	स्नानं शु द्विर्वा मोक्ष V I, P I, 21, 6
स्नात्वाऽऽधान्तो वारिमध्ये V I, P I, 260, 16	स्नानं विषयनं कुम्भात् V II, P. I, 244, 10
स्नात्वाऽऽधामेला विप्र V I, P I, 249, 2	स्नानं शन मया मोक्ष V II, P II, 145, 4
स्नात्वा मया शु वृषाद् V II, P II, 162, 1	
स्नात्वाऽनहृत्तव चापम् V II, P I, 453, 7	

- स्नानाश्नन्तरं तावत् V. I, P. I, 262, 1
- स्नानाऽऽधानं विवाहेषु V. I, P. II, 461, 5
- स्नानं प्रयुक्तं विता V. I, P. II, 260, 10.
- स्नाने प्रसाधनं चैव V. I, P. I, 471, 13
- स्नानं मध्यमिने कुर्यात् V. I, P. I, 270, 7.
- स्नानमन्तर्जले चैव V. I, P. I, 276, 15.
- स्नानमात्रमेव V. I, P. II, 240, 9.
- स्नान-मौनीपवासेऽद्या- V. II, P. II, 169, 10.
- स्नानं मौनीपवासेऽद्या- V. II, P. I, 116, 5.
- स्नानमवैवर्तैर्मन्त्रैः V. I, P. I, 259, 9.
- स्नानं सुरार्चनं ध्यानं V. I, P. I, 181, 17.
- स्नानार्हेऽस्तु यत्र स्नाति V. I, P. I, 268, 17.
- स्नानार्हो यो निमित्तं V. I, P. I, 279, 8.
- स्नाने बह्वे च नैवेद्ये V. I, P. I, 368, 11.
- स्नानशालां समागत्य V. I, P. I, 468, 12
- स्नानं सद्यः प्रयुज्यते V. I, P. I, 431, 15.
- स्नानं समाचरेद्यस्तु V. I, P. I, 269, 4.
- स्नानं समाचरेजिस्थ V. I, P. I, 270, 2.
- स्नानं सहधर्म- V. I, P. II, 18, 9
- स्नानमात्रेण पाते तु V. II, P. I, 149, 20
- स्नानानि विन्द्यः वासौ V. I, P. I, 245, 5
- स्नपे लोचनयुग्मे तु V. I, P. I, 250, 7.
- स्नप्या देवलकं चैव V. II, P. I, 111, 4.
- स्नप्या रजस्वलाऽन्योन्यं क्षत्रिया शूद्र-
जा V. II, P. I, 161, 10
- स्नप्या रजस्वलाऽन्योन्यं वैदया शूत्री V.
II, P. I, 161, 14.
- स्नप्या रजस्वलाऽन्योन्यं ब्राह्मणी वैदय-
जा V. II, P. I, 161, 6.
- स्नप्या शतमुख्यां वा V. II, P. II, 143, 10
- स्नप्या स्नानेन शुद्धः स्यात् V. I, P. I, 277, 7.
- स्नप्या स्नप्याऽभगाहेन V. II, P. I, 169, 11.
- स्नपिकैरेषसाहस V. I, P. I, 303, 7.
- स्नपिज्ञिनी विश्वरूपी च देवी V. I, P. I, 166, 16
- स्नप्य-शर्पं शकटानां च V. II, P. I, 143, 14.
- स्मृतीनां वेदमूलत्वात् V. I, P. I, 317, 13.
- स्मृतिर्हीना न शोभन्ते V. I, P. I, 153, 12.
- स्मरणं कर्तनं केचि V. II, P. I, 312, 6
- स्वायेत्तत् पञ्चभादशः V. I, P. II, 265.
- स्वाद्याऽऽप्रायसो लोकं V. I, P. I, 465, 11.
- स्वास्त्वकामकृते यज्ञे V. II, P. I, 201, 13.
- स्वास्त्वकामचार-अशोक्ति V. I, P. II, 29, 15

स्यादेतत् विगुण वक्त्रे V II, P I, 67 15	स्वभासीयगृहादेव V II, P II, 110 8
स्यात्तामयासी भवति V II, P II, 211, 10	स्वजात्युक्तवशीत्य स्यात् V I, P II, 245 11
यन्विनी यमसू V I, P II, 380 19	स्वत एहि V II, P II, 180, 12
यन्वनाम्ने सने युध्येत् V I, P I, 459, 1	स्वतन्त्रः कर्ता V I, P I, 114 8
याशेषधितृषाच्छेदी V II, P II, 123, 18	स्वात्मान तु घृते पश्येत् V I P I, 521, 2
स्यान्नवम्यामेकसुर V I, P II, 315, 19	स्वदारान्वयः V II, P II, 270, 3
स्यान्दिनी-सान्धिनी- V II, P I, 403, 16	स्वदारनिरत V I, P II, 197, 11,
मयस्यैव दिवा रात्रौ V I, P I, 258 16	स्वदारनिरतश्चैव V I, P II, 104 8
एव एवैतद्वत्तादाधाय वशु V I, P I, 162 7	स्वदारेभ्योऽन्यनीवीज्यन् V II, P II, 272, 3
एव एवैतद्वत्तादाधाय ब्रह्म V I, P I, 162 3	स्वेवाशुविन्वः केन V II, P I, 366, 8
स्वरु गान भवेद्वि V II, P I, 161, 13	स्ववासो नापितो गोप V II, P I, 431, 10
स्वकुटुम्बाधिरोधिन V I, P I, 189 18	स्वधाकार प्रयुज्जीत V I, P II 465, 5
स्वकर्मेक्यापयन् मृयात् V II, P II 86, 11	स्वधा पितृभ्यः V I, P I, 384, 9
स्वकर्मभिश्च्युता सर्वे V II, P II 219, 14	स्वाध्याय कलहश्चैव V I, P II, 443, 21
स्वक्षेत्रे सस्कृताया तु V II, P I, 46, 1	स्वाध्याय क्रियते यत्र V I, P II, 254 10
स्वागतम् V II, P II 187, 1.	स्वाध्याय गीत्र चरणम् V I, P I, 405, 10
स्वगृहे चैव कन्यायाः V I, P II 84 2	स्वाध्याय गुरुद्विजश्च V I, P II, 45, 2
स्वगृहे प्राकक्षिरा शेते V I, P I, 411, 12	स्वाध्यायाऽग्निं सुतस्यागो V II, P II, 103, 2
स्वाध्यान्तश्च तत कुर्वाह V I, P I, 320, 11	स्वाध्यायीस्तर्गं सनेषु V I, P I, 265 2
स्वजातिपरवारीग V II, P II, 271, 14	स्वाध्याय तु यथाशक्ति V I, P I 346, 11
	स्वाध्यायोऽध्येतव्य V I, P I, 148 12, 150, 9
	स्वाध्यायोऽध्यापनं चापि V I, P I, 85, 2

स्वाध्यायेनामिहोत्रेण V I, P I, 404, 6	स्वप्ने सिक्त्वा ब्रह्मवादी V. II, P II, 49, 6
स्वाध्यायेनामिहोत्रेण V I P I, 216, 14	स्वप्याह भूमी शुची रात्रौ V I, P II, 143 12
स्वाध्याये नित्ययुक्त स्यात् V I, P II, 54, 9	स्वानिप्रायकृतं कर्म V I, P I, 317, 1
स्वाध्याय यजन दान V I, P I, 476 17	स्वभार्यो नु यश कीधात् V II, P II, 41, 16
स्वाध्यायो यजन दान V I P I, 85, 6	स्वभावात् कुर्यात् V I, P I, 133, 4
स्वाध्यायवान् गानशील V I, P II, 143, 7	स्वभाविकौ स्वय शीर्णैः V I, P II, 145, 10
स्वाध्यायवान् भूतिमान् गौशरण्य V I, P I, 184, 19	स्वभाव्या न कुर्याद् V I, P II, 163, 9
स्वाध्याय आवयेत् विध्ये V I, P II, 422, 6	स्वामिद्रीहरता श्रेष्ठ V II, P II, 230, 3
स्वधर्मेण नियुन्ताया V II, P I, 46 4	स्वामिद्रव्य गृहीत्वा नु V II, P II, 223, 1
स्वधर्माधलिनात् राजा V I, P I, 446 12	स्वामिनेऽपहत देय V II, P II, 88 16
स्वधर्मनिरता शान्ता V I P II, 339, 3	स्वामिना V II, P II 237, 3
स्वधर्मप्रच्युतो विप्र V II, P II, 241, 3	स्वामिशुधैव शुद्धयन्ति V I, P II, 262, 19
स्वधर्मस्तविप्राणां V II, P I, 450 11	स्वे माते परमात्मेन V II, P II, 251 11
स्वधर्मविमुक्ता नित्य V II, P I, 37, 10	स्वयं V II, P II 237, 6
स्वधर्मस्था क्रियावन्ती V I, P I, 182, 6	स्वय नृपहरेद्राजा V I, P I, 467, 12
स्वानि कर्माण्यवाकुर्य V II, P II, 241, 5	स्वययत्तश्च शौद्रश्च V II, P I, 45, 12
स्वेन सीधेन देवादीन् V I, P I, 261, 9	स्वय शराननुस्मातान् V I, P II, 100, 5
स्वमां गौशमहन् V I, P I, 358 9	स्वययैतेन कर्तव्या V I, P I, 264 10
स्वयमेक कुदीत्येव V I, P II, 46, 19	स्वय धर्मेण चरति V I, P I, 217, 20
	स्वयनमभुक् V II, P II, 237, 7.
	स्वयमेव न कुर्वीत V. II, P I, 233, 5

- स्वयमेवोपपन्नाय V II, P II, 16, 12
 स्वयमाहृतपर्णेषु V I P II, 191, 15
 स्वयमेव हि यद् द्रव्य V II, P I, 365, 15
 स्वय वा कर्पण कुर्यात् V I, P II 4, 15
 स्वय वा ब्राह्मणे कृच्छम् V II, P I, 233, 1
 स्वय वा धिम् वृषणी V II P I 313, 3, 314, 13
 स्वीया घाखोद्दिता येन V I P I, 153 1
 स्वय होमे फल यस्यान् V I, P I 311, 11
 स्वर्गे कृत्तिकास्तु V I, P II, 313, 17
 स्वर्गद्वारमिह पुण्य V II, P II, 184 11
 स्वर्गमार्गप्रदेशे V I, P II, 306, 12
 स्वर्गार्थमुभयार्थे वा V I, P I 483, 13
 स्वर्गलोकमवामोति V I, P I, 153, 19
 स्वर्गे ह्यपर्यमोज्ञश्च V I, P I 312, 1
 स्वैर्मन्त्रैरर्चयेन्नित्य V I, P I 365 8
 स्वैर्मन्त्रैरर्चयेद्देवान् V I, P I, 320 5
 स्वरन्ध्रगोत्राऽऽन्वीक्षिका V I P I 462, 15
 स्वरोपपाती वाक्य च V II, P II 261, 10
 स्वैरिण्या V II, P II, 128, 1
 स्वैरिण्या वृष-या V II, P I, 332 8
- स्वल्प वाऽथ प्रभूत वा V, II, P I, 206, 15
 स्वल्प वा विपुल वाऽपि V I, P I, 181, 9
 स्वल्पाद्यौचस्य मध्ये तु V I, P II, 264, 18
 स्वाविद्या सूत्रकाराश्च V I P II, 303, 16
 स्वशाखाध्ययन विप्र V I, P I, 343, 16
 स्वशाखाविधिना ह्रस्वा V. I, P I, 389 9
 स्वस्तीति ब्राह्मणो म्रूयान् V I, P I, 325, 5
 स्वस्तीति भगवत् V I, P II, 435, 14
 स्वस्तिवाचनकं कुर्यान् V I, P II 436, 8
 स्वस्तिवाच्य V I, P I, 407, 14
 स्वस्तिवाच्य तन कुर्यात् V I, P II, 435, 19
 स्वस्थानाथ परिध्व V II P II, 241, 6
 स्वस्थ प्रशान्तचित्तस्तु V I, P I, 433, 5
 स्वद्वेष्टो गुरुभूया V. I, P II, 181, 14.
 स्वकीय कस्मिन् जाग्राह V I, P II 314, 14
 स्वसु सखया संगोवादा V II, P I, 15 15
 स्वे स्वे धर्मे निमुञ्चान V I, P I, 452 13
 स्वैस्तेरज्ञे विना ऽप्येते V II, P I, 230 5
 स्वा स्वैव कुर्यात्सर्वेषा V. I P II, 115, 14
 स्वाहाकार-नमस्कार V I, P I, 481, 19

स्वाहेति च तस कुशात् V I P II 430 10	हस इयेन कवि क्रत्याह V II, P I, 79, 2
स्वाहेति चैव देवाना V I, P II, 406, 12	हसस्तृतीयो विज्ञय V I, P II, 163 19
स्वाहेत्यथाऽपमार्गेण V I, P I, 274 2	हह पदनमार्गं च V II, P II, 39, 10
स्वाहान्ता मणवाद्याश्च V I, P I, 418 11	हत ज्ञान क्रियाहीन V I, P I, 317, 4
स्वहस्ताचमन कार्य V I, P I, 249 11	हताना नृप-यो विप्रै V I, P II, 224 3
ह.	हतामृत-पुतीयाभ्या V I, P I, 255, 18
हन्तकारमथाम वा V I, P I, 392 8	हत्वा गर्भमविज्ञातम् V II, P I, 39 1
हन्तकार मनुष्येभ्य V I, P I, 389, 4	हत्वा छित्वा च भित्त्वा च V I, P II, 85, 3
हन्त्यन्पक्षिणो यज्ञ V I, P I, 169 20	हत्वा तु भ्रमहस्यैव V II P I, 99, 8, 103, 14
हन्तानुपानमिति V II, P I, 412 6	हत्वा ग्रह विवेक्षीर V II, P I, 89 1
हन्ता मन्तोपदेष्टा च V II, P II, 62 12	हत्वा द्विजस्तथा सर्पोन् V II, P I, 86 5
हन्ता मन्तोपदेष्टा च V II, P I, 28, 11	हत्वा पूर्वविधानेन V II, P I, 254, 6
हसा एकदण्डधरा V I, P II, 200 6	हत्वा मूषक-भाजैर V II, P I, 85 17
हसा कमण्डलु शिष्यं V I, P II, 163 11	हत्वा लोकानपीनास्तीन् V II, P I, 226, 6
हसा कमण्डलु शिष्यं V I, P II, 164 1	हत्वा वषमशामोति V II P II, 235, 4
हसं चक्रे चलाका च V II, P I, 79 12	हत्वा सान्तपन कुर्वात V II, P I, 92 6
हसमश्च जपस्त्रीनान् V II, P II, 280 5	हत्वा सवनिन वैश्य V II P I, 99, 7, 103, 12
हस मनु च काकोल V II, P I, 409, 1	हत्वा हस दन्तक च V II, P I, 78, 13
हसे वर्षासि कन्दारपे V I P II 323 9	हने प्रतिलोमाना V II P I, 107, 6

हरते बुष्कृन् नरय V I, P I, 146, 7	हवि पु चैव दुर्वालादीन् V I, P II, 352, 19
हरिता यज्ञिया हर्मा V I, P I, 235, 5	हविषा भोजयेचैव V II, P II, 121, 14
हरन्ति पुष्कर ये तु V P, P II, 203, 31	हस्ति-गौ ऽश्वोद्वमको V I, P II, 351, 6
हरन्ति राक्षसा यस्मात् V I, P I, 194 8	हस्तेऽग्नौकरण कुर्यात् V I, P II, 413 3
हरि ब्रह्मेश्वरेभ्यश्च V I, P II, 37, 8	*हस्तौ त्याऽऽ मणिबन्धाश्च V I, P I, 231, 5
हरेयु सहसा पापा V I, P I, 475, 16.	हस्तवृक्षास्तु ये स्नेहा V I, P II 418, 6
हर्तार परदारणां V II, P II, 233, 8	हस्तवृक्षानि चानानि V I, P I, 428, 7
हरश्च बहुरूपश्च V. I, P. I, 357, 18	हस्तिन तुरग हत्वा V II, P I, 91, 7
हर्षवानमिति प्राहु V I, P I, 180, 12	हस्तिन तुरग हत्वा V II, P I, 91, 8
हविर्भक्षणकाले च V I, P I, 241, 18	हस्तेन मुक्तमज्जायम् V I, P II 420, 9
हविर्यज्ञेष्वशक्तम्य V I, P I, 163 5	हस्तेनाग्नाग्निं कुर्यात् V I, P I, 331, 17
हवि शेषेण वर्तेत V II, P II, 281, 16	हस्तिनश्च तुरगाश्च V II, P II 218 1
हविष्वांतीयमभ्यस्य V II P II 168, 2	हस्तौ पाशौ तथैवास्वम् V I, P I, 415 12
हविषा मन्त्रपूतेन V II, P I, 248, 19	हस्त प्रक्षाल्य गण्डूष्य V I, P I, 431, 11
हविष्येण यथाग्ना वा V II, P I, 324 6	हस्ताभ्या यदि पक्ष्या वा V II, P II, 245 9
हविष्यान V II, P II 174, 3	हस्तं तु निरीक्षेत V II, P I, 302, 6
हविष्यान्नरय वै मासम् V II, P I, 303 16	हस्त्यश्च रथयानानि V II, P II, 222 4
हविष्य प्रक्षय्ये च V I, P I, 231, 4	हस्त्यश्च-रथ यानोश्च V I, P I, 423 14
हविष्यभुग्वाऽनुचरेत् V II, P II, 70, 1	हस्त्यश्च-रासभयधे V II, P II, 93, 15
हविष्येयु यग मुख्या V I, P I 315, 19	

- हस्ताशौच भ्रान्त्यं V. I, P. I, 345, 19
 हस्तहीनस्तु योऽधीते V. I, P. I, 154, 11
 हानौ च न्हासयेत् V. II, P. I, 304, 4
 हादि कौशेयं V. I, P. II, 33, 12
 हादिद्रवर्णा वेदये तु V. I, P. I, 227, 10
 हादिद्रं वेदव्यय V. I, P. II, 33, 7
 हितुं शुग्गुल V. II, P. II, 120, 4
 हितुं द्रव्येषु साकेषु V. I, P. II, 375, 5
 हित्वा नैवापरं जन्म V. I, P. II, 201, 15
 हितं चास्याऽऽनरेजिरय V. I, P. I, 151, 16
 हिं मितं सदाऽभीयान् V. I, P. II, 169, 20
 हिताय सर्वभूतानां V. I, P. I, 113, 8
 हितं सदा मितं यत्नितं V. I, P. II, 185, 10
 हितानि मनोराय V. I, P. II, 186, 1
 हिरण्ययानि पात्राणि V. I, P. II, 191, 12
 हिरण्यगर्भबुद्ध्या न V. I, P. I, 405, 11
 हिरण्यगर्भं गन्धर्वनायं V. I, P. I, 105, 12
 हिरण्यं धान्यं जी वात V. I, P. II, 212, 15
 हिरण्यं नृ गवाश्वाश्च V. I, P. II, 214, 3
 हिरण्यवपु ना भुजु V. II, P. I, 247, 8
 हिरण्यवर्णा V. II, P. II, 174, 11
 हिरण्यं विश्वेभ्यः V. I, P. II, 436, 14
 हिरण्यसकलान्दस्य V. I, P. II, 287, 7
 हिरण्यं सर्पिरादित्य V. I, P. I, 321, 15
 हियमाणानि विप्रये V. I, P. II, 197, 16
 श्रीस्तपो ज्ञानं दितानि V. I, P. II, 181, 16
 द्वासौ वृद्धिर्यथा सोमे V. II, P. I, 303, 2
 हिमवद्भिन्ध्ययोर्मेघ V. I, P. II, 133, 4
 हिमवान् V. II, P. II, 202, 11
 हितकथाविधानेन V. II, P. II, 214, 9
 हितकथाविधानेन V. II, P. II, 229, 7
 हितानि वै सदा पापा V. I, P. I, 301, 17
 हिसाऽनुपहयो V. I, P. II, 181, 7
 हिसायासां पराधीनां V. I, P. II, 4, 5
 हिमाणां च विद्यायासां V. II, P. II, 253, 14
 हिमाणां येन सन्तानां V. II, P. II, 252, 3
 हिमा भवन्ति कल्प्यासा V. II, P. II, 269, 11
 हिमयन्त्रविधाने च V. II, P. II, 103, 4
 हिमो वृषसङ्गमिध V. I, P. II, 351, 11
 हिमाधीं निष्कृतवत् V. II, P. II, 245, 11

द्विसौषधीना रुग्णाजीवी V II, P I, 16, 11	द्वस्वार्ति विधिवद्भोगम् V II, P II, 126, 1.
हीनक्रिय निष्ठुरम् V I, P II, 73, 1.	द्वस्वा धैव तु भस्मना V I, P. I, 318, 18
हीनाज्ञानतिरिक्ताज्ञान V I, P II, 134, 5	द्वस्वा देवकरेऽनग्नि V I, P II, 415 6.
हीनाज्ञानतिरिक्ताज्ञानम् V I, P II, 73, 9	द्वानुमन्त्रणं कुर्यात् V. I, P I, 432, 3
हीनजाती प्रजायेत V II, P II, 255, 6	द्वस्वा प्राणाद्वतीः पञ्च V I, P. II, 193, 7.
हीनजातिस्त्रिय मोहात् V I, P II, 96, 13	द्वस्वा मन्त्रवद्व्येषा V. I, P II, 414 22
हीना न स्याद्दिना भर्त्रा V II, P I, 356, 9	द्वस्वा शाकलमन्त्रैश्च V I, P I, 382, 16
हीनमन्ते V II, P II, 120, 9	द्वस्वा षोडशभिर्मन्त्रैः V. I, P I, 368 12
हीन वाऽपि भवेच्छ्रेष्ठ V I. P. I, 181, 13	द्व्यमाने तद्व्येन V. I, P I, 311, 13
हीनवर्णस्तसालोके V II, P. II, 234, 1	द्वतु-कण्ड-तातुगानिस्तु V I, P I, 236, 7
हीनस्य कुल शीलाभ्या V I, P II, 91, 1	द्वने कारये च हारीतः V II, P II, 257, 1
हीनस्य कुल शीलाभ्या V. I, P. II, 91, 1	द्वताधिकारा मलिनां V I, P II, 112, 12
हीने हीनतरे वाऽपि V I, P II, 208, 2	द्वताधिकारा मलिना V II. P I, 354, 10
द्वद्वरेणापि यो भूयात् V I, P II, 425, 4	द्वत्पुण्डरीकनिलये V I, P II, 193, 1
द्वद्वार आद्यन्त्योक्त्या V II, P I, 453, 6	द्वस्वा दुग्धं तु माज्जांश्च V II, P II, 256 4
द्वकार आद्यन्त्योक्त्या V. II, P. I, 453, 10	द्वस्वाऽऽनञ्जादिशब्दानि V II, P. II, 202, 9
द्वकार आद्यन्त्योक्त्या V. II, P. I, 453 14	द्वस्वा वै चोनिमायोनि V II, P II, 260, 2
द्वताज्ञानमन्त्रणम् V I. P I, 421, 5.	द्वतस्वा द्वतद्वाराद्य V I, P I, 187, 5
द्वस्वाऽन्यौ परिशिष्टं तु V L. P II, 416, 10	द्वतापि वृद्धे त्रिय V I. P I, 236, 11
द्वस्वार्ति आद्यन्त्याध्वर्ये V I, P I, 408 8	

हस्तभिरावृत्तानि V I, P I, 236, 16.	होमकाले तथा होहे V II, P II, 146, 12
हव्यानि चैव मासानि V I, P II, 419, 10	होमकालाख्ये तस्य V I, P I, 315, 10
हव्येनाऽभ्यनुज्ञात V I, P I, 89, 2	होमकाले यदि प्राप्ता V I, P I, 315, 15
हव्यमासानशुचि V II, P I, 189, 16	होमकर्मव्यशक्ताना V II, P II, 281, 18
हव्यस्यामे V I, P I, 38, 1	होमं च कृत्वाऽऽलभ्य शुभाना V I, P I, 321, 13
होम गो तिलदानिन V II, P I, 254, 8	होम च नैर्यकं शुद्धयेत् V I, P I, 168, 8
होमकर्मण्यमय पात्र V I, P I, 354, 1	होम पुनः प्रकुर्यात् तु V I, P I, 315, 6
होमश्राद्धं प्रकुर्यात् V I, P II, 23, 10	होमि भोजनकाले च V I, P I, 241, 11
होमत शिशिरयो V I, P II, 308, 16	होमे यस्फलमुद्दिष्टं V I, P I, 311, 12
होतुका भिन्नमर्यादा V II, P I, 210, 8	होम वैतानिकं कृत्वा V I, P I, 317, 12
होतव्य विधिवद्वाजस्र V I, P I, 130, 6.	

समाप्त.

THE INDEX OF THE WORDS

occurring in the text of the

Parāśara Dharma Samhitā.

Adhyāya I, Nola I, up to the end of the XII. Abhyāsa

अ

अकण्डकम् 1, 56	अमिहोत्रि 4, 21 8, 11
अकामकृतपाप. 8, 1	अमिहोत्रोपकरणम् 5, 22
अकामत 4, 9 8, 1 11, 25	अभ्युपेत्यनम् 7, 23
अक्षय 3, 32	अपज 6, 20
अक्षरम् 1, 67	अपत 8, 30
अगम्यता 12, 57.	अपम् 11, 34.
अगम्यागमनम् 1, 66. 10, 1	अपे 9, 21 12, 42.
अगारम् 6, 46	अङ्गनम् 9, 27.
अमि 1, 3 3, 5 10, 11 3, 13 4	अङ्गम् 8, 19 9, 14 12,
3 5, 6 5, 10 5, 11	अङ्गप्रत्यङ्गसम्पूर्ण 9, 10
5, 14 7, 25 8 22 9, 42	अङ्गविन् 8, 27
9, 43 10, 41 11, 33	अङ्गनुक्ति 3, 3.
11, 38 11, 47. 12, 5 12 21	अङ्गार 1, 62
12, 41	अङ्गारकार 1, 62
अमिकार्यम् 8, 9 12, 32.	अङ्गिरा 1, 13
अमिनिन् 12, 47	अङ्गुलदण्डम् 9, 54
अमिद 4, 5	अङ्गुलि 5, 10
अमिदम् 9, 34	अङ्गुलमात्रम् 9 10
अमिदवाता 1 :	अङ्गुलार्धम् 11, 3
अमिदार्ध 12, 70	अङ्गुल 2 4 9 12
अमिदोगकृतम् 6, 51.	अङ्गुलि 6, 11
अमिदोत्तरम् 3, 17	अङ्गुलिम् 11 24
अमिदोत्तरा 5, 14	
अमिदोषम् 1, 31 4 21 22 3.	
14, 22	

अजगर 0, 9	अदुष्ट 7, 35
अजातदन्त 3, 14	अद्वितीय 10, 32
अजिनम् 9, 57 12, 3	अधमम् 1, 29
अक्ष 8, 18	अधरोच्छिष्टम् 12, 62
अज्ञानम् 8, 41 3, 45 6, 25	अधर्म 1, 30
6, 32 6 56 8 3 10, 11	अधिष्ठितम् 11, 38
11, 5 11 10 11, 16 12, 2	अधीयान 12, 34
12, 55	अध्ययनकर्म 12, 82
अण्डम् 10, 3	अध्येतव्य 12 33 12, 82
अण्वर्थ 6, 1	अध्वा 9, 50
अनर्क्यम् 7, 5 6, 1	अनग्नि 8, 17
अतद्विद 8, 5	अनङ्गान् 4, 6 9, 30 12, 75
अतिकृच्छ्रकम् 9, 4	अनधीयान 1, 60 8 16 12, 32
अतिकृच्छ्रम् 4, 26 9, 25 11 54	अनन्तर 6, 23
11, 55	अनलज्वाला 6 70
अतिकोप 9, 61	अनातुर 7, 19
अतिक्रोध 4, 1	अनाय 3, 40
अतिथि 1, 38, 39, 40 41, 43	अनार्द्रशिर स्नानम् 12, 60
44, 46 53, 55 58 59	अनाहिताग्नि 8, 12
अतिदाह 9 28 9 29	अनित्यम् 1, 43
अतिमान 4, 1	अनियम 6, 58
अतिवाह 9 28	अनिर्देशम् 3, 29
अतिवृष्टि 9, 43	अनिल 12 21
अत्ययकर्म 12, 20	अनिवारयन् 9, 47
अत्यय 6 57	अनिशम् 7, 6
अग्नि 1, 13	अनुक्रम 11, 3
अदाता 2, 10	अनुगमनम् 12, 81
	अनुगन्तव्य 3 48
	अनुगन्ता 4, 5

- अनुग्रहः 6, 34 6, 54 6, 55 6, 56, 57.
 अनुप्राप्तः 1, 12
 अनुच्छिष्टम् 7, 21.
 अनुज्ञातः 3, 17.
 अनुज्ञातः 4, 29.
 अनुप्राप्तः 3, 12 5, 14.
 अनुमतम् 8, 28
 अनुरूपः 8, 36 '9, 26
 अनुलेपनम् 7, 33
 अनुव्रज्या 1, 41
 अनुशासनम् 5, 12 10, 5.
 अनुसारतः 1, 22
 अनृचः 8, 18
 अनृतम् 1, 30 12, 19
 अनेकः 8, 19
 अनन्तरा 7, 13, 14.
 अन्तरम् 1, 21. 12, 16 3, 10.
 अन्तरिक्षम् 12, 62.
 अन्त्यजः 6, 30
 अन्तर्जलम् 6, 4
 अन्तर्दशाहः 12, 28
 अन्धः 4, 2. 12, 56
 अक्षम् 1, 26. 6 65 6, 67
 6, 68 6, 71. 6, 72
 6, 73 11, 4 11, 6 11, 7
 11, 16. 11, 51 12, 31
 12, 35 12, 37 12, 40
 12, 60 12, 61.
 अक्षमात्रम् 1, 59
 अक्षशुद्धिः 6, 67.
 अन्नादिः 1, 32.
 अन्नाद्यम् 6, 64
 अन्यत्र 9, 27.
 अन्यः 4, 30. 1, 22. 5, 23. 9, 10.
 अन्यथाभावदोषः 10, 3.
 अन्यदा 12, 23 .
 अन्यायः 12, 46
 अन्वहम् 7, 16.
 अन्वेपण- 9, 50
 अपकाशी 6, 5.
 अपचः 11, 46. 11, 47. 11, 50.
 अपाङ्गः 7, 8
 अपूर्वः 1. 46. 1, 49
 अपेयम् 11, 40.
 अप्रशस्तम् 12, 22.
 अफल-8, 18.
 अफालकृष्टम् 6, 14.
 अवन्धुः 3, 42
 अद्भ्यम् 1, 10
 अद्भ्यार्थम् 1, 10.
 अभक्ष्यम् 1, 66.
 अभिगमनम् 12, 6
 अभिघातः 9, 48.
 अभिघातितः 9, 17.
 अभिमुखः 3, 31.
 अभिरतः 1, 39
 अभिवादः 1, 9.
 अभिदत्तः 6, 21. 9, 11
 अभोजनम् 6, 8 12, 60.

अभोज्यम् 11, 4 11, 25	अर्द्धकृच्छ्रम् 7, 13
अभ्यन्तरम् 6, 46 11, 54	अर्धभुक्तम् 12, 41
अभ्यस्ता 11 56	अर्धसीरी 11, 21
अभ्याश 12, 78	अर्वाक् 12, 53
अभ्यास 1, 46	अलङ्कृत 1, 6 1, 7
अभ्युक्षणम् 7, 29	अल्पम् 6, 75
अमन्त 8, 4 8, 17	अल्पायु 2, 15 5, 25
अमावास्या 8, 13 10, 2	अवगाहनम् 6, 12 6, 36 8, 31
अमेध्यम् 7, 31 8, 23 11, 1 11, 41	अग्र 10, 17.
अम्म 4, 8 12, 80	अवलीढ 5, 6 6 69 6 71
अम्लम् 7, 2	अवसानम् 1, 18
अयन्त्रित 12, 49	अवासित 12, 5
अयाचिताक्षि 8, 37	अवारितम् 1, 52
अयाची 8 38 8, 39 8 40	अविज्ञात 6, 34 6, 44
अयुतम् 12, 63	आवि 6, 14
अयोमुखम् 2, 8	अविक्षीरम् 11, 10
अराणि 5, 19 12, 48	अग्रत 1, 60 5, 5 8 4
अरण्यम् 9, 56	अग्र्यक्त 10, 28
अर्क 1, 3 8 9	अशनम् 9, 36 9, 7
अर्कताप 7, 30	अशुचि 3, 17 3 29 3 44 3 46 3, 47 5 25 6, 50 7, 17 8, 24 12, 16 12 28
अर्कादि 8, 10	अशुद्ध 10, 35
अर्घ्य 1, 42	अशुभम् 3, 41
अर्घनम् 9, 57	अशेषम् 5, 22
अर्चना 9, 57 10, 10 11 10	अशौरम् 3, 14 4, 3 12 62
अर्जितम् 2, 6	अशौचकम् 3, 30
अर्धसिद्धि 12, 45	अदमा 8, 9
अर्द्धम् 4 6, 45 9 22 10, 26 10, 33. 11, 2	अभु 4, 3.
अर्द्धकोटी 4 32.	

अभुपात 4, 8
 अभ्रमध 12, 72
 अष्टम 4, 18
 अष्टमी 8, 18
 अष्टवर्षा 7, 4
 अष्टादश 12 58
 अष्टौ 9, 25 11, 17 5 17
 असशयम् 2, 15 9, 50
 असस्कार 11, 22
 असगोत्र 3 42
 असद्वाङ्मणक 5 9
 असम्पूर्णसर्वांग 9, 32
 असम्भव 8, 14
 असम्भाष्य 7 8
 असमस्थले 9, 4
 अस्त 7, 9
 अस्तगत 7, 9
 अस्थि 5 12 7, 26 11, 37
 11, 41 12, 29
 अस्थिगता 1 32
 अस्थिघातनम् 9 18
 अस्थिमङ्ग 9, 19
 अस्तिसचयन 12 29
 अह 7, 15 7, 16 7, 19 8 37
 10, 15 10 18 10 33 10,
 34 10, 39 11, 8 11, 11
 11, 27 11, 52 11, 54
 अह शेष-11, 52
 अहि 6, 8

अहोरात्रम् 3 11 6 2 6 8 10
 6, 12 6 14 6 15 6,
 21 6 25 10 15 10 18
 10, 34 10 39 11 27,
 11 53 12 61
 आ
 आकण्ठम् 10, 18
 आकाशम् 10, 41
 आकीर्ण 1, 6
 आगत-1, 41 1, 43 1 47 2 1
 7, 32 11, 19
 आगमनम् 10, 30 10, 32
 आमेयम् 12 9 12 10
 आघात- 6 71
 आचतुर्थम् 3, 16
 आचमनम् 12 29
 आचरणम् 12 60
 आचान्त 12 16 12 18
 आचार 1, 37
 आचूड 3 18
 आज्यम् 5 20 11 33
 आज्यस्थाली 5 21
 आढक 6 70
 आढ्य 1 7
 आतप - 30
 आतिथ्यम् 1 30 1, 32
 आतुर 7, 19 7 20
 आत्मकृच्छ्रम् 8 30
 आत्मबुद्धि 5, 20
 आत्ममैद्वनिकर्तन 10 10
 आत्मरक्षणम् 12 46

आत्मब्रह्म 3, 8	आर्द्र. 9, 10
आत्मविद्या 8, 11	आर्षिक 11, 21
आत्मज्ञ 3, 10.	आरस्यम् 1, 21
आत्मा 7, 7 8, 32 8, , 11, 21 12 14 12, 77	आर्त 1, 7, 1, 8
आदन्तजन्म 3 18	आर्तदेहा 3, 18
आदित्य 6 24 12, 21	आर्तम् 3, 20 4, 3 1, 15
आदिष्टम् 3	12, 62
आदि 5, 1	आभम 2, 1
आदेश 8, 9	आभनी 8, 27
आधानम् 1 29	आभित 1, 32
आधार 6 42	आसनम् 1, 14 1, 45 9, 55 12, 35 12, 79
आनुपूर्वम् 7, 10	आसनम् 1, 14
आपत् 4, 9 11, 11, 29	आसीन 1, 1 1, 10 12 10
आपत्तल 7, 30	आर्य 3, 10 3 39
आप 7 6 1, 10 11, 11 12, 11	आर्ति 3, 10 5, 13
आपन्नम्बुजा 1, 14	आर्तिभि 3, 22 5 10 5 13
आपत्तिना 11, 11 12, 10	आर्ति 7, 22
आपत् 10 12	आर्तम् 4 22 11, 19
आप्यायम् 11 7.	इ
आभाषम् 9, 6	इष्ट 7
आपत्तम् 1, 7	इष्टार्त्ता 10 21
आपुत्रम् 1, 17	इष्टा 1, 10 7 12
आपत् 7, 2	इष्ट 11 7
आपत्तम् 7	इष्टम् 11 7
आपत्ति 3	इष्टार्त्ता 11 3
आपत् 1 6	इष्ट 1 4
आपत् 1 4	इष्टा 7, 11
आपत् 11 4	इष्ट 7, 11
आपत् 2 12 12	

ई.

ईदृक् 5, 24.

उ.

उक्तः 1, 31.

उक्तम् 6, 68 9, 30. 9, 52. 9, 57.
12, 30. 5, 6

उच्छिष्टम् 6, 38 6, 66. 7, 20,
21. 7, 22. 7, 31 7, 32.
7, 33

उच्छिष्टभाजने 11, 8.

उच्छिष्टसंस्पृष्टः 7, 20

उच्छेदितम् 11, 6

उज्जित 2, 14.

उत्क्रमणम् 9, 38

उत्तमम् 1, 29. 1, 44.

उत्थितः 9, 11.

उत्पवनम् 6, 75

उत्तरतः 12, 78

उत्पत्तिः 1, 20.

उत्पन्नम् 7, 19.

उत्सवः 3, 28

उदकम् 3, 13 4, 3 7, 29 8,

23 10, 18 11, 6 11, 48

उदकक्रिया 3, 14.

उदकान्तः 3, 48

उदक्यम् 12, 54.

उदरम् 5, 17.

उदाहृता 1, 63. 7, 27.

उदित-5, 7. 9, 51.

उद्वतः 6, 35

उद्दिष्टम् 9, 13.

उद्भूतम् 9, 23 12, 31.

उद्बद्धम् 4, 4.

उद्भवः 10, 37.

उद्यतः 8, 23

उपत्तिः 1, 20

उन्मत्तः 9, 8.

उपवातितम् 6, 68

उपचूलनम् 5, 6

उपधानम् 7, 30.

उपपन्नः 12, 65

उपपादितम् 6, 58 10, 38

उपभूतम् 5, 19.

उपल 9, 9

उपवासः 6, 31 6, 50 6, 51. 6,

54 6, 60 6, 63 10, 28

10, 40 11, 10. 11, 26.

11, 27 11, 55

उपरोधः 6, 58

उपविष्टः 11, 7

उपशोभितः 1, 6.

उपसर्गमः 12, 59.

उपसन्न 6, 34

उपसर्पणम् 12, 18

उपस्करः 7, 29

उपस्थितः 1, 41. 3, 48.

उपहतम् 7, 28

उपहर्तव्य 9 20
 उपागत 2 11
 उपानत् 12 67
 उपाय 8 34
 उपासनम् 1 44 3 3 3 6 12
 32
 उपेत 1 6
 उप्तम् 1, 57 1, 47
 उभे 6 4
 उभौ 6 39
 उर 5 20
 उत्क 6, 5
 उत्खलम् 5 20
 उशना 12, 53
 उपित 6 15 6 1 11 8
 उष्णम् 4 7
 उष्ण 8 32
 उटू 6 12 11 42 10 14 10
 15
 उट्टीक्षीरम् 11 10
 ऊ
 ऊरु 5 18
 ऊर्ध्व 4 10 5 9 2 10
 9 1 34 10 3
 ऊर्ध्वोच्छिष्टम् 12 62
 ऊपरा 8 18
 ऊ
 ऊक् 11, 33
 ऊक्ष 6, 11

क्तु 10, 25 12, 62
 क्तुक्षाता 4, 14 4, 15
 कदि 1, 54
 कवि 1, 1 1 5 1, 8 1, 9 3
 23 11 50
 कदिपुत्राय 5 14 1, 35
 कविवाक्यम् 1 3
 ए
 एक— 1 25 2 5 4 8 4 10
 5 27 6 33 31, 38 41
 60 7, 13 14, 15 8 13
 37 9 13 30 48 49,
 51 10, 2 11, 3 7, 18
 31, 12 49 60 64, 69
 9 48 9, 51 10 2 11, 3
 11 7 12, 49 12 60 12
 69
 एकग्रामीण 1 43
 एकदेश 12 33
 एकपङ्क्ति 11 7
 एकपलम् 11 30 31
 एकपाद 9 3 9 30
 एकपिण्ड 3 7
 एकभक्त 8 38 6 25 10, 21
 एकभक्ताञ्छी 8 37 8 39 8
 40
 एकमुक्तम् 10 21
 एकभोजन 8 38
 एकमास 1 27
 एकरात्रम् 3 30 6 8 7 8 10
 13 10 28

एकविंशति 2, 12 5 16

एकशतम् 12, 73

एका 7, 21 9, 49 10, 15

एकाम् 1, 1

एकादश 6, 16 12, 6

एकादशी 3, 13

एकाह 2, 9 3, 5 3 44 8,
37 11, 45

एकाहुति 5, 22

एतविध 2 7

एव —12, 69

ऐ.

ऐन्दवम् 4, 12

ऐन्द्रम् 1, 54

ओ.

ओष 4 22.

ओदनम् 10, 19

औ

औरस 4 24

और्ण 7, 28

ओशनस 1, 13

क

कटिभङ्ग 9, 19

कण्ठ 5, 16 9 6 11, 52 12 16

कन्या 4, 26 7, 5 ~ 7

कपि 11, 43.

कपिञ्जल 6, 8

कपिला 11, 30 12 47

2

कपिलाक्षीरम् 1, 67

कपी 10, 14

कपोत 6, 4

कर 12, 22

कर्ण 5, 20 21 9, 18 12, 20 12

• 21

कर्णव्य 1, 17 8, 23 1, 33 9,
20 11, 51 12, 23 12, 49
12, 46

कर्तृ 1, 25 8, 10 1 21

कर्दम 7, 34 10, 18

कर्म 1, 26 5, 25 12, 30 3 6
7 16

कर्मचाण्डाल 4 21

कर्मजम् 12 50

कर्मपराङ्मुख 4, 21

परिभ्रष्ट 3 6

कर्मबहिष्कृत 12 46

कर्माचार 2, 1

कर्षक 2, 10 2, 11

कलि 1, 2 1, 16 1, 23 1, 24
1, 25 1, 26 1 27 1, 28
1 30 1 32 2, 1

कलियुगम् 1, 22 1, 31

कल्प 1 20

कल्पान्तरम् 1, 21

कवकम् 11 9

कव्यम् 11, 12

कथित् 1, 21 3, 11

कटम् 9, 30.

काक 1, 52 6 4 6, 63 6, 69 6 71, 7, 23 11, 12	कास्यभाजनम् 7, 24 9, 15
कात्यायनकृता 1, 15	किल्बिषम् 1, 59 8, 6 8, 28 9, 35 12, 50
कापिलम् 11, 30.	कीट 7, 31.
काम 6, 50 10, 30	कीटक 2, 10.
कामत 12, 61 12, 79	कीटसयुक्तम् 6, 64
कामाकामकृतम् 9, 1 9 7.	कीर्तितम् 12, 9
कामाकामकृतक्रोध 9, 9	कुडुट 6, 2 10, 3
काय 12, 50 3, 33	कुटुम्बी 12, 51
कारक 1, 62	कुणपम् 11, 42
कारणद्वय 6, 7	कुण्ड 4, 28.
काद 3, 21	कुजर 1, 54
कादक 6, 16	कुञ्ज 1, 27
कार्पास 6 40 7, 28	कुमारी 1, 21 9, 5.
कार्पासयस 7, 28	कुम्भः 1, 55 1, 16
कार्यम् 1, 63 4, 33 4, 21 5 2.	कुम्भशतम् 7, 1
काल 4 32 5, 13 9, 59 11, 20.	कुरङ्ग 6, 11
कालकारित 3 12	कुरर 6, 7
कालचोदित 5, 13	कुर्यम् 1, 66
कालमूत्र 9, 51	कुतम् 1 20
काश 9 31	कुतमित्र 11, 21
काश्यप 1, 12	कुश 5, 15 9, 31 12, 31.
काठम् 1, 53 2, 7 97, 21 9, 23 9, 21 9 3 10, 57.	कुशल 1, 11
काठभार 1, 16	कुशोदकम् 5, 4 10, 27 11, 24 11, 31 11, 33
काठमय 8, 16	कुठम् 12, 56
काठादि 2, 7.	कुत्रा 2, 69
काश्यम् 1 50 7, 2 7, 22 7, 23 24 10 33	कृष्णम् 10, 20
	कृष्णम् 6, 40

कूप 7, 3 8, 17 1, 36 9 37	कृष्णमार्जार 12, 18.
9, 38 10, 18 11, 41 11	कृष्णवर्णा 11, 29
43 12, 14 12 52	कृष्णाजिनम् 5, 15 12, 43
कूपखात 9, 30 9 40	कृष्णाटमी 8 13
कूपगतम् 6, 26	कृसर 6, 9
कूर्म 6, 10	केवलवेद 3 5
कृच्छ्रम् 4, 11 4, 13 4 26 6,	केश 9 2 9 31 12, 15
17 19 6, 28 7, 15 8, 36	केशदूषितम् 6 64
9, 58 10, 8 10, 9 10,	केशवपनम् 9 55
23 10, 24 10, 27 10, 28	कोकिला 6 6
10, 33 11, 1 11, 5 11, 8	कोटि 4, 32
11, 50 12, 62 12 63	कोटिप्रदानम् 12 52
12, 64	क्रतुदीक्षा 2 6
कृच्छ्रद्वयम् 6, 17	क्रतुफलम् 3 34
कृच्छ्रार्द्रम् 6, 20	क्रम 2 1 11 44 12 51
कृतम् 1, 16 1, 24 1 26 1,	क्रिया 3 14
27 1, 28 1, 32 12 13	क्रियावान् 11, 12
22, 79	क्रियासक्त 6 18
कृत 1, 14 9, 45	क्रौडार्यम् 8 26
कृतचूड 3, 17	क्रुद्ध 12, 57 12 58
कृतयुगम् 1, 22 1, 23 1, 2,	क्रोध 10 31
कृताञ्जलिपुट 1 9	क्रौञ्च 6, 2
कृत्रिमक 4, 24	क्रौव 2, 3 3, 32 4 50 9, 60
कृमि 2, 10 6, 38 6, 48 7 31	क्षण 3, 7
कृमिदुष्ट 6, 49	क्षणविध्यसि 3, 38
कृश 9, 50.	क्षत्रम् 5, 7, 8, 31
कृषिः 1 63 2 8 2, 13 14	क्षत्रिय 1, 61 2 13 3 2 3 44
कृषिकर्ता 8 3	6 17 6 20 6 30 6 50 7,
कृषिकर्म 2 2 1, 63	12 10 7 11, 2 11, 12 11
कृष्ण 10, 2 3, 13	17 11, 23 11 20 11, 41
कृष्णपक्ष 8	

क्षत्रिया 7, 12.

क्षय 1, 20 10, 16.

क्षारः 7, 24

क्षिति 1, 61 6, 51 11, 59

क्षितिदेयता 6, 51

क्षितिपातनम् 11, 53

क्षीरम् 1, 67 5, 12 6, 36 6, 37

6 38 6, 49 10, 27

11, 18 11, 28 11, 31

11, 32 11, 39

क्षुत् 12, 58

क्षुत् 12, 18 12, 19

क्षुधित 2, 3

क्षुरकर्म 12, 1

क्षेत्रम् 1, 66 2 6 4, 27 8 66

12, 49

क्षेत्रज 4 24

क्षेत्री 4, 22

क्षौमम् 1, 29 7, 28

ख

खञ्जरीट 6, 6

खर 6 71 8, 25 10 14

10, 15 11, 42

खल 8, 33

खलयश 2, 11 12, 25

खाङ्गकम् 11, 42

खात 9, 41

खातुम् 9, 40

खानम् 6 42

ख्यात 11 23

ख्यापयन् 12, 60

ग.

गङ्गा 12, 11

गङ्गादि 12, 20

गङ्गासमम् 12, 30

गच्छन् 10, 7

गज 6, 12

गण 1, 8

गण्डूषम् 7, 24

10, 41 11, 37

गत- 1, 5 7, 9 10, 28 11, 37

10, 31 10, 41 11, 37

10, 32

गति 4 1 5, 24 12, 34

गह्वद 4, 27

गन्धद्वारा 11, 32

गन्धर्व 1, 7.

गम्या 7, 18.

गरीयान् 11, 51.

गर्भ 3, 14 3, 15 9, 13 9

45 10, 28.

गर्भपत 4, 19

गर्भपातनम् 4, 20

गर्भसम्मित 9, 13

गवात्रातम् 7, 23 7, 71

गवार्थे 8, 35

गवाशन 9 36

गात्रम् 1, 49 4, 35

गायत्री 5 1 6, 23 8 3 10, 27

11, 17 11, 32 11, 56

गायत्रीब्रह्मतत्त्वज्ञः 8, 24.
 गायत्रीरहितः 8, 24.
 गायन् 6, 35.
 गार्गीयः 1, 13.
 गावयम् 11, 42.
 गीतम् 1, 7.
 गुडः 6, 40. 11, 13.
 गुणावृतः 1, 8.
 गुरुपत्नीम् 10, 12.
 गुरुपूजा 1, 31.
 गूढः 9, 44.
 गृञ्जनम् 11, 9.
 गृध्रः 6, 5. 12, 38
 गृहम् 1, 47. 1, 58 3, 19. 5.
 14 6, 41. 6, 46. 6, 17.
 8, 33 9, 4. 9, 6 9, 11.
 9, 58. 10 36. 10, 35 11,
 12 11, 19. 11, 20 12, 18
 गृहकर्म 7, 18.
 गृहखात 9, 41.
 गृहदाहम् 6, 45.
 गृहद्वारम् 1, 66. 12, 68
 गृहमेधिनी 12, 36
 गृहमेधी 3, 24.
 गृहस्थः 2, 1. 12, 45 12, 64.
 गृहस्थधर्म. 11, 49
 गृहीतः 11, 47.
 गोरुलम् 12, 69.
 गोपामी 10, 15

गोमहणम् 3, 30.
 गोघातकः 9, 22.
 गोघ्नः 8, 42. 9, 52.
 गोचर्म 12, 49.
 गोचर्मदानम् 12, 50.
 गोत्रम् 3, 8. 1, 48.
 गोत्री 10, 35.
 गोदक्षिणा 6, 50.
 गोहयम् 6, 19 9, 15 10, 4.
 10, 6 10, 13 10, 22. 10, 39.
 गोधा 6, 10.
 गोपतिः 9, 8.
 गोपशुः 9, 32. 9, 34.
 गोपालः 11, 21 11, 23
 गोप्ता 8, 35.
 गोमयम् 6, 47. 10, 18 10, 27.
 11, 23 11, 29. 11. 30
 11, 32 11, 39.
 गोमांसम् 11, 1.
 गोमिथुनश्च 10, 7. 10, 8. 10, 11.
 गोमूत्रम् 6, 26. 6, 32. 6, 33 6,
 35. 6, 43. 10, 27. 11,
 28 11, 29. 11, 32. 11,
 39.
 गोरजः 12, 10.
 गोरतः 6, 74. 6, 75. 11, 12.
 गोरूपम् 9, 21.
 गोरुकः 4, 23.
 गोयधः 8, 36 9, 2 9, 36 9, 59

गोवाटम् 9, 4

गोवालम् 10, 37

गोविंशत् 6, 17.

गोघतम् 9, 16.

गोष्ठम् 9, 56

गै. 1, 63 4, 4 4, 6 5, 2 5,
10 6, 18 6, 41 6 19
6, 71 8, 1 8, 18 8, 25
8, 33 8, 32 8, 35 9, 1
9, 5 9, 6 9, 15 9, 17
9, 23 9, 25 9 33 9,
36 9, 45 9, 47 9, 56
9, 61 10, 6 10, 7 10,
8 10, 11 10, 13 10, 15
10, 22 10, 40 11, 3 12
8 12, 49 12, 50 12, 12,
52 59 12, 73 12, 76
12, 81

गैतम 1, 24

गैतमीय 1, 13

गौरी 7, 1.

गस्त 9, 50

गह 5, 7

गह 12, 24

गहणम् 12, 25

गाम 1, 25 1, 60 5, 9 9, 43
9, 44 12 68

गामघात 9, 43 9, 44

गामस्थानम् 8, 17

गास 6, 33 9, 12 10, 2 10, 3

गामार्थम् 9 31

गाद्य-6, 52 6, 60 11, 30

गीवा 9, 38

घ.

घटघातम् 7, 4

घर्ष 7, 27

घात 9, 3 9, 43 9, 44

घातकः 6, 4 6, 5 6, 11 6, 14

घातनम् 6, 12

घातयन् 6, 13

घातितम् 4, 4

घृणम् 1, 65 3, 43 3, 47 5, 3
5, 4 6, 38 11, 13
11, 25 11, 30 11, 31
11, 39 12, 48

घृतकुम्भ 1, 46

घोर 4, 15 9, 50

घ्राणम् 5 21.

घ्रात 6, 71 5, 6

घर्ष 7, 27

च.

चकोर 6, 7

चक्रवाक 6, 2

चक्षु 5, 5 5, 21

चतुरह 3, 9 8, 40

चतुर्य 3 9 16, 4, 12 7, 15 7,
10 9, 15

चतुर्थपुरुष 3, 8

चतुर्दिनम् 8, 40

चतुर्मुख 1, 21

चतुर्युगम् 12, 54
 चतुर्विद्य 12, 65 12, 70
 चतुर्विधम् 8, 36 9, 3
 चतुरहम् 8, 40
 चतुष्पथ 12, 7
 चतुष्पात् 6 15.
 चतुर 1, 17 1, 37 2 5 2,
 15 8 7 8, 11 10, 8 11 3
 चत्वारिंशत् ०, 16
 चन्दनम् 12, 48
 चमसा 10, 41
 चरण 1, 42 1, 48
 चर्म 7, 29 11, 41
 चर्मकारी 6, 44
 चर्ममय 8, 16
 चण्डाल 1 53 ०, 10 6 10
 20 21, 22, 23 24, 43,
 46, 67 7, 9 10 17 12
 ०4 12 28
 चण्डालैकपथम् 6 23
 चण्डालखातवापीषु 6 25
 चण्डालघटसस्थम् 6, 27
 चण्डालदर्शनम् 6, 21
 चण्डालस्पर्शन 6, 24
 चण्डालान्नम् 6 32 11, 1
 चण्डालभाण्डसस्पृष्टम् 6 26
 चाण्डालता 1, 67
 चाण्डाली 7, 18 10, ० 10 7
 10, 8

चातुर्वर्ण्यम् 2, 1. 6, 44 10, 1
 10, 2० 12, 66
 चातुर्वर्ण्यसमाचार 1, 17 1, 35
 चातुर्विद्य 12, 73.
 चातुर्वेद्य 8, 27.
 चान्द्रायणम् 1, 48 4, 12 4 26
 6 18 9, 52 9 58 10,
 1 10, 2 10, 23 11, 1
 11, 2 11, 40 11, 46 12,
 75 12, 80
 चान्द्रायणत्रयम् 10, 10 10, 11
 चाप. 6 8
 चिकित्सा 9, 4०
 चिति 12 28
 चिन्ता 3 38
 चिन्तितम् 1, 36
 चित्र 6 13
 चित्रकर्म 8, 19
 चीर्णम् 8, 41 10, 1 10, 22
 12, 75.
 चीर्णान्त 12, 59
 चीरम् 7, 28
 चूडा 3, 17
 चेतन 9, 8
 चैत्यवृक्ष 12, 28
 चोदित 5, 13 9, 51
 चोर 1, 30 1 60 2, 12 6, 21.
 चौरभक्तप्रद 1, 60

छ.

छत्रम् 12, 67. 1, 54.

छागम् 12, 48.

छिद्रम् 6, 52.

छेदः 9, 36. 10, 10.

छेदकरः 4, 3.

छेदक्षतम् 3, 35.

ज.

जघनम् 5, 17.

जङ्गमम् 6, 61.

जङ्घा 5, 18.

जडः 4, 27.

जनः 6, 62. 8, 24. 9, 47. 10, 16.

जननम् 3, 1. 3, 20.

जन्म 3, 6. 73, 29. 9, 60.
12, 38.

जन्मकर्म 3, 6

जपः 1, 39. 6, 63. 10, 40. 12, 23.

जपन् 7, 9. 12, 34.

जपच्छिद्रम् 6, 52.

जपमानः 10, 27.

जप्यम् 2, 5. 6, 49.

जम्बुकः 5, 7. 6, 11.

जलम् 1, 50. 6, 26. 6, 30. 6,
47. 7, 26. 10, 19. 10,
20. 10, 41. 11, 25. 12, 5.
12, 17. 12, 28. 12, 41.

जलशौचम् 6, 39.

जलस्थः 12, 15. 12, 17.

जलावगाहनम् 3, 41.

जातः 1, 16. 10, 3.

जातवेदाः 6, 15. 7, 10.

जातिः 1, 65. 3, 4.

जातिमात्रोपजीवी 8, 4.

जात्यन्धः 4, 27.

जानन् 9, 51.

जानु 5, 18.

जाया 12, 57.

जारः 10, 28. 10, 36.

जालपादः 6, 2.

जितः 1, 30. 3, 38.

जितेन्द्रियः 8, 25.

जीवन् 4, 17. 4, 23.

जुहुः 5, 19.

जुहन् 12, 34.

ज्ञातिः 3, 43.

ज्ञानम् 1, 23.

ज्ञानदुर्बलः 3, 46. 12, 56

ज्ञानागमः 12, 35.

ज्ञेय 11, 23. 24.

ज्येष्ठः 4, 29. 7, 6.

ज्वलन् 12, 35.

ट.

टिट्ठिभः 6, 3. 6, 6.

ड.

डामरः 6, 53. 10, 16.

डुण्डुभः 6, 9.

त.

तक्रम् 1, 65.
 तटः 11, 13.
 तटाकः 11, 43.
 तटाखाते 9, 40.
 तटाचन्धः 9, 39.
 तडागः 7, 3 12, 52.
 तण्डुलः 5, 20.
 तत्क्षणम् 6, 27. 6, 74. 7, 1.
 तत्क्षणकः 1, 27.
 तप 10, 18.
 तत्समः 4, 10.
 तदर्द्धम् 6, 29.
 तदुर्ध्वम् 4, 10.
 तद्वचनम् 6, 63.
 तप 1, 23. 3, 37. 6, 63.
 तपश्चिद्रम् 6, 52.
 तपोवनम् 12, 60.
 तपकृच्छ्रम् 4, 1, 6. 1, 8. 9, 24.
 9, 25.
 तमः 4, 2 12, 53.
 तमोमूढाः २, 5.
 तरक्षुः 6, 11.
 तर्पणम् 6, 13.
 तर्पितः 12, 14.
 ताटिका 10, 31.
 तातः 1, 12.
 तारकानिकः 1, 27.
 ताम्बूलम् 7, २:

ताम्रम् 6, 39. 7, 2 10, 36.
 ताम्रवर्णा 11, 29.
 तित्तिरिः 6, 4.
 तिथिः 3, 12.
 तिलः 2, 7. 5, 20 11, 6. 12,
 14 12, 48
 तिलप्रस्थम् 6, 11.
 तिष्ठन् 11, 52. 12, 43.
 तिसुः 4, 32.
 तिर्यम् 1, 6 6, 61. 6, 63 12, 6.
 12, 20 12, 63 12, 69.
 तीर्यभूतः 6, 61.
 तीर्ययात्रा 12, 61.
 तुरङ्गः 6, 12.
 तुलापुष्पः 12, 80.
 तुल्यम् 1, 50. 3, 39.
 तुष्टः 6, 54.
 तुलिका 7, 30.
 तुणम् 2, 7, 7, 29 7, 34
 11, 52
 तृतीय-1, 11 7, 19.
 तृतिः 12, 43.
 तृपामः 12, 12.
 तृपितः 2, 3
 त्रेजः 11, 33
 त्रिम् 1, 63 6, 40. 11, 11
 त्रैविन्दुः 12, 81.
 त्रायम् 6, 27. 22 7, 32 7, 34.
 8, 9. 8, 10 8, 31 12,
 12 11, 40 12, 70 12,
 31 12, 56

त्यजन् 10, 33.

त्याग 4, 20.

त्रय 2, 5 7, 7 7, 9 8, 7 8,
11 8, 12 8, 14 8, 16
8, 27. 9, 25 9, 38 10,
9 10, 15 10, 19 11, 10
11, 17 11, 38 12, 2 12,
6 12, 62 12, 65

त्रयोदश 9, 25.

त्राणम् 8, 32.

त्रिशकम् 2, 18

त्रिशात् 6, 18 6, 41.

त्रि 11 3 2, 5 12, 60

त्रिकालम् 6, 5.

त्रितयम् 1, 49.

त्रिदिनम् 8, 39

त्रिपलम् 4, 8 6, 38 11, 31.

त्रिपादम् 9, 14 9, 15 9, 18

त्रियुगम् 12, 54

त्रिरात्रम् 3, 11 3, 17 3, 18 3,
46 3, 47 4, 11 5, 1 6,
13 6, 23 6, 26 7, 12
10, 5 10, 19 10, 15 11,
10 11, 44 11, 53 11,
55 12, 53

त्रिपवणम् 12, 59

त्रिसन्ध्यम् 6, 12 6, 36 8, 31
9, 57.

त्रिसहस्र 11 17

त्रेता 1, 22 1, 23 1, 24 1, 25
1, 26 1, 27 1, 28 1, 32
1, 16

त्रैलोक्यम् 8, 31.

त्र्यह. 3 5 1, 7

त्र्यहम् 6, 37 6, 49

त्वक् 11, 37

त्वङ्का 11, 31

त्वरगाण 3, 36

द

दक्ष 1, 13

दक्षिण 5, 19 12, 19 12, 20
12, 21

दक्षिणा 4, 6 4, 13 6, 9 6, 10
6, 17 6, 18 6, 19 6, 41
8, 41 9, 53 10, 1 10 6
10, 13 10, 22 10, 39
12, 8 12, 73 12, 76

दक्षिणामुख 1, 54 9, 34

दक्षिणार्घ्यम् 12, 39

दग्ध 9, 44

दग्धदेशः 9, 5

दग्धास्थि 5, 12

दण्ड 9, 12 9, 9 9, 10 9, 11
9, 17 10, 31 12, 3

दन्त 1, 47

दत्त 4, 21.

दत्तक 4, 24

दहन् 10, 3

दधि 1, 65 6 30 6 36 6 37
6 38 6, 49 10, 27 11, 25
11, 28 11 29 11, 31 11,
3 11, 33

दधिक्रावा 11, 32	दानम् 1, 23 1, 28 1, 29 3, 2
दन्त 7 26	6, 31 6, 51 7, 15 8, 18
दन्तोच्छिष्टम् 12, 19	10, 40 11, 27 11, 16
दन्तजात 3, 17.	12, 6 23, 24, 25, 26
दया 10, 40	30, 51 58
दयायुक्त 12 44	दाम 9 6
दरिद्र 1 16 12, 51	दाय 3, 8
दुर्दुर 7, 81	दायाद 3, 7
दर्भ 10, 41 11, 6 11, 34	दारयम् 7, 1.
दर्शनम् 12, 22 12, 26 12 73	दारा 4, 28 3, 7
दश 1, 27 1, 58 3, 5 5, 16	दावण 7, 37
7, 24 9, 11 10, 11 10 17	दावाभिः 9, 41
10, 33 10, 38, 12, 39	दास 3 21 11, 21 11, 22
12, 59 12, 70	दासी 3, 21
दशकृत्व 7, 19	दिक् 5, 8
दशगुणितम् 12 49	दिन- 1 27 1, 33 3 5 3 17
दशम 10, 32	6 5 12, 53 12, 60 10, 32
दशरात्रम् 3, 9 3, 18 4, 12	दिनत्रयम् 3 1 3, 9 4, 7 6 11
6, 32	6, 37 8, 39 12 58
दशवर्षा 7, 5	दिनद्वयम् 8, 39 11, 44
दशसाहस्रम् 11, 56	दिनेदिने 1, 30 1, 46
दशावरा 8, 27. 10, 17	दिनयत् 12 27
दशाह 3, 1 3, 6 3, 16 3 24	दिवस 2, 4
3, 29 4, 9 6, 33 10, 8	दिया 8, 31 9, 50 12, 27
दष्ट 5 1 5, 2 5, 3 5 4 5 5	दियाकर 12, 30
5 7 7 9 9 10	दिष्य 9, 42 12 12 11
दहनम् 7, 27 9, 30	दिष्यम् 12, 9 12 11
दहनसंस्कार 5 23	दीर्घात्माने 9, 40
दातृ 4, 23 4, 26 11 46 11, 47	दीन 7 37
दान्तम् 7, 23	

दीपः 12, 11.	देवता 1, 38. 1, 39. 6, 63. 11, 38. 12, 24.
दीप्तः 8, 22.	देवतायतनम् 1, 7. 8, 30.
दीयमानम् 8, 28.	देवदारवनालयम् 1, 1.
दुग्धी 9, 60.	देवस्य त्वा 11, 33.
दुग्धाचारः 12, 60.	देवस्वम् 11, 9.
दुर्गः 9, 4.	देवान्नना 3, 36
दुर्गप्रेरणम् 9, 31.	देवार्चनम् 2, 5.
दुर्वलः 6, 55.	देवी 9, 35. 12, 63. 12, 65.
दुर्भिक्षम् 6, 53 10, 16.	देशः 1, 25. 9, 6. 9, 10.
दुर्धृत्तम् 1, 19.	देशभद्रः 7, 36.
दुःशीलः 8, 26.	देशान्तरगतः 3, 12.
दुष्कृतं 8, 9	देशान्तरमृतः 3, 10 3, 11.
दुष्कृतकर्मा 12, 67.	देहः 1, 37. 11, 37. 3, 12.
दुष्टः 11, 13. 8, 25.	देहनाशः 3, 12. 5, 14.
दुःस्वप्नम् 12, 1.	देहस्पर्शः 3, 3.
दूराध्यापगतः 1, 11.	देही 11, 37.
दूरे 9, 55.	देयम् 12, 41. 7, 16
दूषित-7, 3. 6, 39.	देयतम् 8, 22.
दृढयन्त्र. 9, 20.	देव-विभ्यादिकर्म 7, 16.
दृप्तः 2, 4.	दोरः 9, 6.
दृढयम् 9, 50.	दोषः 1, 51. 3, 27. 1, 27. 1, 28 6, 50. 7, 31. 10, 17.
दृष्ट 5, 20.	द्रव्यम् 3, 29.
दृष्टम् 3, 23 3, 34.	द्रव्यशुद्धिः 7, 1.
दृष्टमाषः 12, 17.	द्रुपदा 11, 20.
दृष्टिः 6, 67.	द्रोणः 6, 70
देव 2 12 2. 1: 12, 12 12. 16 12, 43.	द्रोणाहकम् 6, 68 6, 71. 6, 72.
देवकृपा 3, 35	

द्रोणाक्षम् 6, 69.
 दयम् 4, 12, 10, 6, 10, 7, 10,
 13, 10, 14, 10, 22, 10,
 40, 12, 6, 12, 7, 12, 8, 12,
 27, 12, 63.
 दापरः 1, 22, 1, 23, 1, 24, 1, 25,
 1, 26, 1, 27, 1, 28, 1, 32.
 द्वात्रिंशत् 6, 70.
 द्वादश- 7, 5, 12, 38.
 द्वादशसङ्ख्या 12, 63
 द्वादशाहः 3, 2, 3, 4, 4, 9.
 द्वाग् 6, 40, 3, 40.
 द्विः 11, 3, 2, 5, 3, 31.
 द्विगुण- 9, 2, 4, 20, 9, 16, 9, 52.
 9, 53
 द्विजः 1, 33, 1, 60, 2, 5, 3, 22,
 3, 26, 3, 27, 3, 48, 5, 3,
 5, 4, 5, 5, 12, 5, 13, 5, 24,
 6, 11, 6, 27, 6, 34, 6,
 60, 61, 7, 8, 7, 20, 8, 13, 8,
 20, 8, 21, 8, 24, 8, 25, 8,
 26, 8, 41, 10, 5, 11, 3, 11,
 10, 11, 12, 11, 15, 11, 36,
 11, 41, 11, 46, 11, 50, 11,
 51, 12, 12, 12, 15, 12, 31,
 12, 36, 12, 37, 12, 10,
 12, 43, 12, 60, 12, 75.
 द्विजाधमः 1, 56
 द्विजानलः 8, 23.
 द्विजशुभ्रपा 1, 61, 2, 14.
 द्विजशुभ्रपगम् 2, 14.

द्विजशुभ्रपगरतान् 11, 15.
 द्विजश्रेष्ठः 6, 82.
 द्विजसम्पादितम् 1, 53, 6, 55.
 द्विजसम्भाषणम् 6, 22.
 द्विजातिः 2, 11, 3, 40, 6, 31,
 12, 2, 12, 3.
 द्विजोत्तमः 3, 42, 5, 1, 5, 9,
 6, 18.
 द्वितीय- 7, 18, 1, 11.
 द्विदिनम् 8, 38.
 दिनवतिः 12, 81.
 द्विपादः 9, 14, 9, 15
 द्विपथः 6, 70.
 द्वियोजनम् 12, 61.
 द्विरात्रम् 3, 45.
 द्विशतम् 5, 17, 5, 18.
 द्विहीनः 3, 5.
 द्वे 11, 18.
 द्वेष्टः 1, 40.
 द्वौ 2, 5, 3, 31, 4, 23, 1, 26,
 9, 3, 9, 13, 9, 17, 9, 18,
 9, 29, 11, 47.
 घ.
 घनम् 1, 17.
 घर्मः 1, 2, 1, 4, 1, 12, 1,
 14, 1, 16, 1, 19, 1, 21, 1,
 22, 1, 24, 1, 30, 1, 31,
 1, 61, 1, 64, 2, 1, 2, 15.

3, 48 6, 30 7, 77 1, 36
37 7, 38 8, 5 8, 7 8
8 8, 26 10, 3 11, 50
12, 45

धर्मकोविद 1, 17

धर्मखात 9, 40

धर्मज्ञ 6, 35 8 12

धर्मतत्त्वज्ञ 11, 50

धर्मतत्त्वार्थकाशिण 1 5

धर्मपराङ्मुखः 4, 21

धर्मपाठक 8, 27

धर्मपालक 1, 37

धर्मशास्त्रम् 8, 2 8 6 12 81
12, 82

धर्मशास्त्रानुपालक 6 70

धर्मशास्त्ररयारूढ 8, 26

धर्मसंस्थापनम् 1, 36

धान्यम् 2, 6 2, 7 6 40 7 27

धारा 7, 30

ध्रुवम् 1, 67

न

नकुल 11, 6

नक्तम् 11 15

नक्तभोजनम् 6, 3 6 6

नक्तभोजन 8, 37 8 38 8 31
8, 40

नक्त 6 1

नक्षत्र 5 7

नखम् 5 6

नगरम् 12, 68

नदी 3, 47 7, 3 9, 5 9 28
9, 56 12, 75

नदीतटम् 11 18

नदीपर्वतसंचार 9 28

नदीप्रस्रवण 1, 6 12, 69.

नदीबन्ध 9, 39.

नदीमुखम् 9, 5

नर 9, 7 9, 21 9, 41 9, 60
12 61

नरक 1 52 1, 67 4, 2 4, 14
4 17 4, 25 5, 25 6 59
7, 7. 8, 20 9, 59 1, 60

नल 12, 70

नववर्षा 7, 4

नवाह 11, 54

नट 1, 16 4 30 10 30 10, 31

नटभुता 10, 33

ना 1, 22

नानापुष्पलताकीर्ण 1, 6

नापित 11, 21 11 22 3 21

नामधारक 8, 3 8, 10 8 10
8, 20

नामधारकधिप 3 6

नारम् 11, 42

नारिकेल 9, 30

नारी 4, 11 4 17 4 18 4 30
1 31 7, 2 9 55 10, 17

10, 23	10, 25	10, 31	निरूपरम् 1, 56
10, 33			निर्जल 8 17
नाश 5, 14	3, 12		निर्णय 1 19
नाशक 12, 5			निर्णेतृ 1, 20
नासिकाभेदनम् 9, 28			निर्दिष्टम् 11, 28
नासिक्य, 9, 29			निर्दोष 6, 17
निकर्तनम् 10, 10			निनाद 1 7
निद् 3 9			निर्यास 11, 9
नित्यम् 1, 46 7 9 11, 14			निवर्तनीय 9, 48
11, 15			निवास 9 41 12, 73
निन्दा 1 33 11, 51			निवृत्त 3, 20 11 48
निधनम् 3, 23			निद् 9 42 12 22 12, 26 3, 9
निनादः 1, 7			निदिष्टम् 6, 53.
निपातनम् 6, 12 9 4 9, 9 9,			निषिद्धम् 12 60
14 9, 18 9 21 9, 43			निष्कृति. 6, 1 6, 31 6 45
निबन्धनीया 9, 33			10, 1 10, 26 11, 26
निमन्त्रित 3 23			निष्ठीवनम् 12, 19
निमित्तम् 9, 31			निष्पन्नसर्वपात्र 9, 16
नियम 6, 57 6, 58 6, 60			निष्पीडनम् 12, 13
9, 58			निष्कलम् 1, 29 1, 64.
नियमस्य 6, 33			निस्तीर्णम् 7, 38
निरय 2, 15			निःसृतम् 11, 40
निरयगामी 11, 47			नीचकर्मप्रवर्तक 11, 11
निरर्थक 1, 55 1, 46			नीयमान 3, 46
निराश 12, 13 12, 43			नीरुक् 2, 4
निराहारा 7, 12 10, 18			नृ 1, 22
निरीक्षित ० 5			नृत्यम् 1, 7
निरुद्ध 9, 4°			नृपसाक्षियुक्ते 9, 48
			नवेम् ०, 21

नेत्रघातनम् 9, 17
 नेत्रपट 7, 28
 नैशिकी 3, 18
 नौ 7, 34
 न्यायवर्ती 12 45
 न्यायोपार्जितम् 12, 46

प

पद्ममा 8, 34.
 पङ्क्ति 9, 7 11, 8.
 पक्रम् 11, 19
 पक्षाक्षम् 1, 48
 पक्षेटकचितम् 7, 34
 पक्ष 4, 11 4, 13.
 पक्षी 1, 7 6, 8
 पञ्च 1, 38 4, 30 5, 17 6, 50
 8, 12 8, 14 9, 11 9, 29
 12, 9
 पञ्चमयम् 3, 44 6 21 7, 4
 7 21 10 20 10 36
 10, 38 10, 39 11, 3
 11, 8 11, 10. 11, 28
 11, 33 11, 35 12 4
 पञ्चदशाक्ष 1, 4
 पञ्चदशाक्षकम् 3, 2
 पञ्चेन्द्रियरत 8 21
 पञ्चम 3 9 1 16 4, 12
 4, 25
 पञ्चायत 2 6 11 17 11, 12

पञ्चयज्ञरता 8, 21.
 पञ्चसहस्रम् 11, 17
 पञ्चाहम् 4, 9
 पण्डित 1, 40
 पतङ्ग 7, 31.
 पतन् 6, 35
 पतनम् 12, 5
 पति 4, 17 4, 23 4 30 4, 33
 10, 28 10 30 10, 36
 पतित 4, 30 7, 9 8, 34 9, 11
 10, 26 10, 29 11, 10
 11, 41 12, 19 12 54
 पतितादि 4, 9.
 पत्नी 6 26
 पत्रम् 10, 20.
 पदेपदे 1, 40.
 पन्था 7, 34 12 66.
 पय 1, 65 4, 7 4 8 6, 9
 11, 25 11, 29
 पर 3, 33 10, 31 10, 34
 1 61
 परत्र 12 77
 परधर्म 1, 64
 परनारीयुत 4 28
 परपाक 11, 15 11, 18
 परपाकनिवृत्त 11, 15 11, 43
 परपाकग्न 11, 1 11 19

परम् 1, 23 11, 56 3, 18 6, 2	परिपत्नम् 8, 4 8, 15
परमः 8, 26 1, 64 5 24	पर्णपृष्ठम् 12 44
परपुमान् 10, 29 34	पर्यङ्कस्थित 6, 66
परशुः 9, 33	पर्वत- 9, 28
परसैन्यम् 1, 61	पर्वद् 8, 6 8 27 8, 9 8, 10
परस्त्री 4, 23.	पलम् 4, 8 6, 38 11, 31.
पराक. 4, 12	पलाण्डुः 11, 9
पराङ्मुख. 1, 47.	पलाशम् 5, 15
पराजितम् 11, 48	पवित्र- 1, 36 5, 1. 8, 41
पराशरः 1, 8 1, 10. 1, 18	11, 28, 11, 58, 11, 38
1, 34 6, 1 6, 68 9, 30	पश्चिमः 12, 27
पराशरमतम् 1, 36 12, 73	पशु 10, 14
पराशरवच. 2, 2 3, 2 7, 1	पाचितम् 11, 13
परिकीर्तितः 11, 48 11, 50 12, 73,	पाणि. 1, 61. 6, 66 9, 20
12, 49	पाणिपूरान्नभोजन 11, 54.
परित्यजन् 3, 37	पात 3, 16
परित्यागः 6, 39.	पातकम् 9, 47
परित्राता 3, 34.	पातयन् 9, 36.
परिपालनम् 1 63.	पात्रम् 7, 1 10, 37. 11, 7 12, 41.
परिश्रष्ट 3, 6 12, 32.	12, 42
परिवर्जित 11, 49	पाद 6, 29. 6, 65 7, 13 7, 14.
परिवित्ति. 4, 25 4, 26	9, 3 9, 13 9, 14 9, 15
परिवेत्ता 4, 25	9, 17 9, 18 9, 20 9, 30
परिवेदनम् 4, 27 4 28.	9, 38 9, 41
परिवेष्टित 3, 32.	पादकृच्छ्रम् 9 18
परिव्राड् 1, 49 3, 31	पादप्रक्षालनम् 1, 43
परिषत् 8, 9 8, 11 8, 12	पादशौचम् 7, 24
8, 13 8 14	पादहीनम् 7, 14 9, 4 9, 29

पादाद्भुलि 5, 18.	पाशच्छेदकर 4, 3 4, 3
पादुकास्थ 6, 66	पाशलम् 9 34
पादोनम् 9, 13	पाषाण 7, 26 7 27 9, 17
पानम् 1, 67	9, 23 9, 24
पानीयम् 9, 39	पिङ्गला 6, 7
पापम् 2, 8 3, 41 4, 20 6, 57	पिण्ड 3, 18
8, 2 8, 5 8, 8 8, 9 8, 10	पिण्डदानम् 3, 13
8, 29 9, 61 11, 37	पिण्डस्थ 9, 13
11, 55 12, 8 12, 61	पितृ-1, 4 3, 24 3, 20 4, 24
12, 80	7, 6 12, 14 12, 36 12,
पापकर्मा 8, 20 10 25	13
पापकारिणी 10 29	पितृगण 12, 12
पापनाशनम् 1, 36	पितृघातक 1, 29
पापशोधनम् 11, 28	पितृतर्पणम् 12, 13
पापसङ्कर 6, 35	पितृदारा 10, 12
पापिष्ठ 2 12 12, 12	पितृदैवतम् 12 15
पापी 9 12	पितृव्य 4 25
पारग 8 12	पितृव्यपुत्र 4, 28
पारावत 6, 3 6, 8	पित्र्यम् 12 41
पाराशर 1, 24 10, 6 10 11	पिपासा 12, 58
10, 22 10, 24	पिबन् 8 33 8 34 11, 49
पाराशरम् 12, 81	पीडित 9, 7
पार्थिव 3, 22	पीतम् 11, 43
पात्रक 6, 40	पीयूषम् 11, 9
पायनम् 11, 5	पुण्यम् 1 6 1, 36 6, 60 10 49
पायनी 9, 35	12, 9 12, 58 12, 63
पाशः 4 9 9 32	12, 69
पाशक 2, 9	

पुत्रः 1, 19, 4, 23 4, 24, 5, 23	पृथिवीपतिः 12, 72.
पुत्रजन्म 12, 26.	पृष्ठम् 9, 7, 5, 20.
पुनरागमनम् 10, 32.	पोष्यवर्गः 12, 45.
पुनर्लेपनम् 6, 42.	प्रकल्पितम् 12, 64.
पुनः संस्कारकर्म 12, 3.	प्रकीर्तित-1, 64, 3, 21, 8, 12, 8
पुमान् 3, 9, 4, 1, 10, 35, 11, 44	14.
12, 57.	
पुरीषम् 6, 49.	प्रक्षालनम् 5, 6
पुरुषः 1, 30 3, 31.	प्रचोदितः 5, 25
पुरुषाकृतिः 5, 15.	प्रच्छादयितुम् 9, 59.
पुष्टः 12, 34.	प्रजा 1, 61.
पुष्टांग 12, 37.	प्रजापतिः 4, 4
पुष्पम् 1, 62.	प्रणवः 11, 36 11, 37.
पुष्पवती 10, 21.	प्रणाशनम् 12, 81.
पृजकः 1, 38	प्रणिपत्य 5, 5.
पृजनम् 1, 39.	प्रतिगृहीता 11, 47.
पूज्यः 8, 25.	प्रतिरूपकः 9, 26.
पूत-5, 5, 8, 6, 11, 38 12, 23	प्रतिषिद्धम् 6, 67.
12, 81.	प्रतिषिद्धात्रम् 11, 4
पुष-4, 2, 6, 48.	प्रस्थागतः 12, 72.
पूर्ण 3, 47.	प्रथमः 4, 11, 7, 18.
पूर्वम् 1, 41, 8, 14 9, 12 2, 2	प्रदक्षिणा 1, 9.
पूर्वसङ्कल्पितम् 3, 28.	प्रदण्डवान् 1, 61.
पूर्वा 7, 13 7, 14 7, 15.	प्रदानम् 1, 44.
पूर्वोक्त- 6, 45, 6, 1.	प्रदीप्तः 11, 38.
पूर्वाच्छिष्टम् 11, 4.	प्रदोषः 12, 27.
पृथक्दारनिकेतनः 3, 7.	प्रपा 9, 39.
पृथक्पृथक् 9, 49, 5, 13	प्रभासादि 12, 20

प्रमत्तः 9, 8	10, 8 10, 13 10, 14
प्रमाणतः 9, 10	10, 25 10, 39 11, 2 12, 4.
प्रमाणम् 4, 13 10, 3	12, 6 12, 7.
प्रमाणमार्गः 8, 8	प्राजापत्यद्वयम् 6, 16. 10, 6 10,
प्रमादः 6, 30.	7 10, 39
प्रमापणम् 9, 26	प्राजापत्यत्रय 10, 13
प्रयत्नः 3, 27. 12, 82.	प्राणभृत् 9 26
प्रयास 3, 12	प्राणः 1, 32 3, 37 8, 35.
प्रवर्तकः 11, 14.	प्राणायाम 3, 42 3, 45 6, 4
प्रवस्तन् 5 13	12, 63 12, 65.
प्रवास 7, 36	प्राणायामशतम् 3, 47.
प्रयोजितः 4, 30	प्राणिहत्या 6, 1.
प्रयज्या 12, 5.	प्रात 11, 49.
प्रशस्तम् 12, 26.	प्राप्त 6, 20 6, 57 10, 32 7, 5
प्रष्टव्यः 1, 4	प्रायश्चित्तम् 1, 34 4, 20 6, 12
प्रसव 3 24	6, 48 8, 1 8, 6 8, 20
प्रमाद 12, 71	8, 28 8, 30 8, 41 9, 2
प्रसूता 3, 26	9, 12 9, 19 9, 23 9, 28
प्रसूतिः 8, 16 3, 3	9, 34 9, 35 9, 39 9, 40
प्रस्थः 6, 70.	9, 41 9, 42 9, 43 9, 44
प्रस्रवणम् 10, 25 12 60	9, 45 9, 46 9, 52 9, 54
प्रवृत्त-9 9 9, 44	10, 4 10, 22 10, 82
प्रहरः 12, 27.	10, 38 11, 8 11, 16
प्रहरणम् 9, 31	11, 25 11, 44 12, 58
प्रहारः 9, 2	12, 66
प्रापेतसः 1, 15.	प्रायश्चित्तार्द्धम् 9, 32
प्राजापरयम् 6, 12 6, 10. 6, 27.	प्रायश्चित्ती 8, 6
6, 29 6, 29. 7, 22 8, 36	प्रेत त-3, 10 3, 19 3, 20 3, 40
9, 24 9, 25. 10, 6 10, 7.	3, 43 5, 11
	प्रेताभिहोत्रसंस्कारः 5, 14
	प्रेतभूमि. 12, 1.
	प्रेतमुत्तकम् 3, 1

प्रेतीभूत ३, ४३ ३, ४६

प्रेरयन् ९, ३६

प्रेक्षक ९, ४७

प्रोक्त-८, १४ ५, ६ ७ ५० ७, १९
९, २

प्रोक्षणम् ७, २८ ७, ३०

प्रोक्षणी ५, २१.

फ.

फलम् १, ६ १, ६२ ८, ६४ ७, २९
७, ३३ १०, २० ११, ९ ११ १८.

फलोद्भव १०, ३७

ब

बदरिकाश्रम १, ५

बद्ध- ९, ६ ९, ३३ १०, २१

बाधिर- ४, २७.

बन्दिषह १०, २१

बन्दिषाह १० १०

बन्दी ३, ३०

बन्ध ९, १ ९ २७ ९ १२ ९, ४२

बन्धनम् ८, १ ९, ३ ९, ७ ९ ११
९, ४६

बन्धपाशपुत्राङ्ग ९ ३०

बन्धु १०, ३०

बन्धुमध्य- ९, ५२

बन्धु ४, ३३ ९, २३ १० २१

बलाका ६ ३

बलीवर्द २ ३

वस्त ६ १४

बहिष्कृत १ ५७

बहि स्थलम् १२ १७ १२ १८

बहु- ९ १० ९, १८ ९, १९

बहुभु ९ ९ ५३

बान्धव ४, १९ ५ २३ १० ३३

बाल ३ १० ३ ११ ६ ५० ७ ३०
९, ६१ ११, ६

बाहु ५, १६

बाहुमात्रम् ९ १०

बाद्य १२ १०

बिलम् १ ३३

बीजम् १, ५६ १ ५७ १ २२ १ १७

बीजी ४ २२

बुध- ३, २७

ब्रह्मकूर्च ८, ११ ११, ३ ११ ३
११, २ ११, २७ ११ ३२

ब्रह्मपातक १२ ८० १२ ८

ब्रह्मपातिनी ७ १८

ब्रह्मघोष ८, ७१

ब्रह्मघ्न २, १२ १२, ४०

ब्रह्मार्थम् ४ ३१

ब्रह्मपारी १, १८ १ ११ ५, १
४ ३१

ब्रह्मपौर ५ २१

ब्रह्महत्या 4, 20. 8, 35, 12, 50.
12, 71.

ब्रह्महत्याव्रतम् 12, 74.

ब्रह्महा 12, 74.

ब्रह्मा 1, 20.

ब्राह्मणः 1, 38 1, 56. 2, 8, 3, 1,
3, 33, 40, 44, 45, 46.
4, 4, 5, 11, 6, 19, 30,
48, 53, 54, 59, 61, 62,
69, 7, 7, 8, 3, 11, 16,
17, 29 9, 21, 9, 53 10,
15, 10, 38, 11, 18, 22, 24,
26, 51, 12 7, 23, 33, 39,
56, 59, 74, 77.

ब्राह्मणतर्पणम् 6, 41.

ब्राह्मणस्त्वम् 12, 8.

ब्राह्मणादयः 10, 40

ब्राह्मणभोजनम् 4, 6 8, 41. 10,
4, 10, 22, 12, 73 13, 75.

ब्राह्मणानुमतः 7, 11.

ब्राह्मणार्थम् 1, 36.

ब्राह्मणार्थे 3, 30, 8, 35.

ब्राह्मणी 5, 7, 7, 11, 7, 12, 7,
13 7, 14, 7, 15, 10, 29.
10, 34

ब्राह्मणीगमनम् 1, 67.

ब्राह्मण्यम् 8, 19.

ब्राह्मम् 12, 9, 12, 10.

भ.

भक्तवत्सलः 1, 11.

भक्त 1, 60.

भक्तिः 1, 11.

भक्षणम् 1, 66.

भक्षयन्ती 8, 33.

भक्ष्यं 11, 13.

भगिनी 10, 9.

भग्नः 3, 34, 9, 38.

भग्नशः 1, 55; 1, 58. 1, 16.

भयम् 4, 1, 6, 56; 10, 24.

भयार्तिः 10, 16.

भयार्दितः 12, 58.

भर्तृ 3, 26, 4, 14, 4, 16, 4, 17,
4, 18, 4, 23, 4, 31, 4, 32,
10, 33.

भवत्योक्तः 1, 15

भवनम् 9, 32.

भस्म 6, 39, 6, 65, 7, 2, 7, 22,
10, 34, 12, 10.

भागः 2, 13, 4, 22.

भाजनम् 11, 40, 12, 48.

भाण्डम् 6, 47.

भाण्डस्थम् 6, 30.

भाण्डस्थितम् 11, 25.

भारः 1, 55, 9, 31.

भारद्वाजः 6, 7.

भार्या 4, 15, 10, 26.

भावदुष्टः 6, 38.

भासः 6, 8.
 भास्करः 3, 33, 12, 22
 भिक्षा 1, 49, 12, 66
 भिक्षार्थी 12, 68
 भिक्षुः 1, 51, 12, 47
 भिक्षुक. 1, 47
 भिन्नम् 9, 37.
 भिन्नकक्ष. 9, 37
 भिषक् 9, 46
 भुक्त-7, 33 10, 24 10, 25. 11,
 1. 11, 5 11, 19 11, 20
 भुक्तोच्छिष्टम् 7, 32
 भुञ्जानः 1, 38 6, 65. 12, 40
 12, 42
 भू 7, 25 12, 61.
 भूमिः 10, 2 10, 41.
 भूमिदोषः 6, 12.
 भूमिप. 3, 4
 भूमिहर्ता 12, 62
 भूयणम् 9, 6
 भूय 3, 10
 भूयमिमरणम् 3 10
 भृत्यः 6, 36 9, 61 12, 73
 भृशम् 8, 32.
 भेदण्डः 6, 8.
 भिक्ष्यम् 1, 50
 भिक्ष्यनर 1, 60
 भिक्ष्यनर्या 12, 3
 भिक्ष्यभुक् 7, 9

भोजनम् 6, 67 11, 7
 भोज्यम् 6, 74 11, 12
 भोज्य- 11, 19 11, 23 11, 24
 भोज्यान्न 11, 21
 भ्रष्टः 1, 37
 भ्रातृ 4, 29 5, 23 7, 6.
 भ्रातृजा 10, 12
 भ्रातृभार्या 10, 12
 भृणहत्या 4, 15.
 भृणदा 6, 61

म

मक्षिका 6, 61 7, 31
 मल 12, 52,
 ममः 9, 37
 मण्डलम् 3, 33
 मण्डूकः 11, 11
 मणि. 7, 29
 मतम् 4 12 7, 17 7, 23
 मत्त. 9, 8.
 मत्स्यघाती 2, 5 2, 9
 मदः 10, 31
 मदमोक्षित 7, 7
 मघम् 1, 6 11, 14 11, 15
 मघप. 11, 73
 मघृ 1, 65
 मघृपक. 7, 5
 मघ्य 1, 5 8 31
 मघ्यमम् 1, 1

- मध्यस्थः 12, 27.
 मनः 12, 50.
 मनस्तापः 11, 20.
 मनीषी 12, 9.
 मनुः 1, 21, 4, 18, 7, 31, 7, 32.
 9, 26, 9, 51, 11, 19, 12, 20.
 12, 39.
 मन्त्रपूर्वकः 8, 19.
 मन्त्रवर्जितः 5, 11.
 मन्यन्तरम् 1, 16.
 मन्यर्थः 6, 1.
 मरणम् 3, 1, 10, 3, 20, 3, 29.
 3, 39, 12, 62.
 मरुत् 12, 24.
 मर्कटः 11, 41.
 मर्त्यः 12, 50.
 मर्त्यलोकः 9, 60.
 मलः 12, 14, 12, 15.
 मलिनः 6, 62.
 महत्कार्यम् 6, 58.
 महातेजाः 1, 3, 1, 8.
 महावेषः 2, 8.
 महानदी 5, 2, 12, 58.
 मगनिशा 12, 27.
 महापातककारकः 12, 67.
 महागुनिः 1, 10.
 मदिप- 6, 12, 10, 14, 15.
 मदी 2, 10, 7, 32.
 महेश्वरः 1, 20.
 महेश्वरिः 12, 47.
 मातृ 3, 24, 3, 25, 4, 24, 7, 6.
 10, 9, 10, 12, 10, 36
 मातृव्यवृणमः 10, 10.
 मातुलानी 10, 13.
 मानवः 1, 12, 1, 24, 12, 11.
 मानस्तोकः 11, 34, 11, 35.
 मानुषः 1, 2, 4, 32, 10, 31.
 मायूरम् 11, 42.
 मारुतः 8, 9, 8, 10, 8, 32.
 मारुतार्कः 7, 51, 8, 9, 8, 10.
 मारुताशनः 6, 5, 8, 37, 8, 38.
 8, 39, 8, 40.
 मार्गन्तः 8, 8.
 मार्जनम् 7, 27.
 मार्जारः 6, 9, 7, 31, 11, 6.
 मालाकारः 1, 62.
 माषः 6, 50.
 मांसम् 1, 32, 1, 66, 11, 11.
 11, 14, 11, 15.
 मासः 3, 2, 3, 4, 5, 4, 10, 6, 43.
 मासद्वयम् 4, 10.
 मासिमासि 7, 6.
 मासाद्वयम् 4, 10, 6, 43.
 मियुनम् 10, 7, 10, 8, 10, 11.
 मिथ्योपहारः 9, 46.
 मुक्तः 12, 16, 12, 73.
 मुक्तकण्ठ-12, 16.
 मुक्तभोजनः 6, 66.
 मुग्धम् 1, 56, 3, 20, 5, 21.
 11, 19.

मुख्यः 8, 27.
 मुञ्जः 7, 29
 मुण्डनम् 9, 55.
 मुद्गरः 3, 35.
 मुनिः 1, 15. 1, 19. 8, 13. 11, 48.
 12, 53.
 मुनिपुङ्गवः 1, 10. 1, 35.
 मुनिमुख्यः 1, 8. 1, 18.
 मुनिवस्त्रम् 6, 35.
 मुनिविभाषितम् 1, 34.
 मुष्कः 5, 19.
 मुसलम् 5, 20. 12, 78.
 मूकः 4, 27.
 मूढः 6, 58. 8, 5. 12, 42
 मूढगर्भ- 9, 45.
 मूत्रम् 6, 49. 11, 30. 12, 2. 12, 4
 मूर्खः 1, 40 8, 5. 4, 16.
 मूर्च्छितः 9, 11.
 मूलम् 10, 20.
 मूलच्छेदः 1, 62.
 मूल्यम् 9, 26.
 मूषकः 6, 9.
 मृषिका 11, 11.
 मृगः 1, 7. 6, 14 8, 16.
 मृगमयम् 6, 39 7, 27. 10, 37.
 मृत- 2, 10 2, 11 2, 28. 2,
 38. 2, 44. 3, 38 3, 44.
 4, 14 4, 23 4, 30. 4, 31.
 9, 5 9, 6. 9, 9. 10, 28.
 12, 37. 12, 62.

मृतकम् 11, 16.
 मृतसूतकम् 3, 28.
 मृत्युः 8, 1. 9, 8.
 मृदुः 7, 37.
 मृद्गाण्डम् 6, 46.
 मेखला 12, 3.
 मेढूम् 5, 17. 10, 10.
 मेध्यम् 7, 31. 10, 41.
 मेरुः 1, 50.
 मैथुनम् 12, 1.
 मोचनम् 9, 27.
 मोहः 10, 30. 10, 31. 11, 8.
 मोहितः 10, 9.
 मौञ्जः 9, 33.
 मौनव्रतम् 12, 40.

य.

यक्षः 1, 7.
 यज्ञः 1, 23. 2, 6 3, 28. 8, 21.
 10, 41. 11, 48. 12, 25.
 यज्ञकर्म 6, 52.
 यज्ञपात्रम् 5, 18.
 यज्ञफलम् 3, 40.
 यज्ञयाजी 8, 13.
 यज्ञसङ्घः 3, 37.
 यज्ञोपवीतम् 12, 16.
 यतिः 1, 48. 1, 50.
 यत्नः 9, 45.
 यथाकालः 3, 23.

ययाविधि 9, 30	योगयुक्त 3, 31.
यन्त्रिता 9, 44	योजन- 12, 70
यवसम् 9, 20.	योनिः 1, 52 12, 37.
यष्टि 3, 35	योषित् 3, 15
याचमान 1, 28 1, 29	यन्त्रित 9, 45
याजक 4, 25	
याज्यवर्ण 11, 26	र
याशवल्क्य 1, 14	रक्तपक्ष 6, 6.
यान 12, 12. 12, 79	रक्तवज्र 7, 30.
याम- 12, 27.	रक्ता 11, 29
यावक 6, 33 6, 36 10, 19	रक्षणार्थम् 9, 52.
12, 80	रक्षन् 1, 61.
यायकान्नम् 11, 11	रक्ष 1, 59
यायकाहार 6, 26 6 32 6, 43	रङ्ग 8, 19
यावत् 9, 20 9, 21.	रज 7, 2 7, 6 7, 16 7, 17.
यायन्मासस्थित 3, 15	रजकी 6, 44 7, 19
याधान् 9, 46	रजनी 7, 21.
युगम् 12, 54	रजस्वला 7, 5 7, 7 7, 11 7, 12
युगम् 1, 2 1, 16 1, 23 1, 35	7, 13 7, 14 7, 15 12, 53.
1, 33 1, 34 2, 1	रजोनिवृत्ति 7, 16 7, 18
युगद्वयम् 12, 54	रज्जु 7, 29
युगरूपम् 1, 22.	रणम् 3, 31 3, 33
युगरूप. 1, 33 11, 51	रत 11, 14 11, 15
युगेयुगे 11, 50	रत्नम् 1, 63.
युग्मम् 10, 4	रथ्या 7, 34 12, 18
यूष 12, 28.	रथि 11, 39
योष्यम् 8, 1 9, 3 9, 4 9, 6 9,	रस 2, 7 12, 34
8 9, 31	रसपूर्णम् 6, 47
योष्ययन्त्रित 9, 30.	राक्षस 4, 18

राजपुत्रः 9, 53	ल.
राजा 1, 30 1, 60. 2, 12 3, 21 8, 22 8, 28 8, 29 9, 53 12, 47. 12, 72 12, 78 12, 79.	लक्ष्मीः 3, 38 लक्ष्म 9, 27. लता 10, 20. ललाटदेशः 3, 39 लवणम् 1, 65 6, 40. लशुनम् 11, 9. लाङ्गली 2, 9 लाङ्गूलम् 9, 18 लाभकर्म 1, 63 लाला 9, 50. लालाहतम् 6, 72. लाविका 6, 6. लिखितः 1, 14. लुब्धकी 6, 44. लेपः 7, 3 लोकः 3, 31 3, 32 5, 22 10, 31. 11, 38 12, 77 लोकाभिः 5, 11. लोभः 6, 56. लोष्टकम् 9, 23 9, 24. लोहदण्डः 6, 9
रात्रिः 8, 31 9, 56 10, 11 11, 10. 11, 12 23, 44	च
रामचन्द्रः 12, 70.	वक्ता 8, 5 वक्त्रम् 3, 33 12, 50 वचनम् 4, 29 6, 63.
राशिमूलम् 2, 11	
राष्ट्रम् 10, 29.	
राहुः 12, 22 12, 26	
राहुमस्तः 12, 30.	
राहुदर्शनम् 12, 23.	
रुद्रः 12, 24.	
रुधिरम् 1, 32 3, 39 9, 50. 11, 54 12, 14.	
रूप्य 7, 26	
रेणुः 7, 35.	
रेतः 11, 1. 12, 64	
रोगः 7, 16.	
रोधः 9, 1 9, 3 9, 5 9, 27.	
रोधनम् 9, 31 9, 46.	
रोम 9, 14 12, 14 4, 32	
रोहिः 6, 14	
रोहिणी 7, 4	
रोप्यम् 7, 26	
रोरक 12, 30.	

वत्सक 8, 33	वानर 6, 18
वध 6, 20 9, 1 9, 8 9, 31 12, 79 12, 78	वान्तः 12, 1
वनम् 9, 6 12, 7	वापी 7, 3 9, 36 12, 52
वनचारी 6, 15	वाम 1, 54 5, 19
वपनम् 8, 31 9, 14 9, 54 10 6 10, 19 12, 7	वामदेव्यम् 11, 18
वर 10, 17.	वामन 4, 27.
वराह 6, 14 11, 42	वामपादकरन्यस्तम् 1, 59
वरुण 11, 39	वाय-यम् 12, 9 12, 10
वर्जित 3 6 12, 32 12, 36	वायु 10, 41 11, 39
वर्ण 1, 17 1, 37 2, 15 11, 16 12 2 12, 5 12, 6	वायुभूत-12, 12
वर्तमानम् 1, 2	वायुभक्ष 4, 7 6, 11
*वर्षम् 1, 58 4, 2 7, 3 7, 9	वारि 4, 7
वल्कलम् 7, 28	वारुण 12, 9 12, 10
वल्कभृत्खल 9, 33	वात 7, 28 9, 57 11, 52.
व गुली 6, 6	वासार्यम् 12, 72
वंशज 3, 8	वासिष्ठ 1, 12
वसु 12, 24	वाहनम् 9, 27 9, 29
वसुम् 6 39 10, 37 12, 13	विकर्म 2, 14
वसुयुगम् 9, 15	विकर्मस्थः 6, 18 12 67
वसुयुगम् 10, 4	विकलम् 7, 2
वाक् 12 50	विकल्पी 8, 27
वाक्यम् 1, 18 6, 51 6, 61	विप्रयः 1, 65 2, 7
वाक्योदकम् 6, 62	विक्रीणन् 1, 66 9, 36
वाजपेय 12 52	विशेष 2, 7
वागिज्यम् 1, 63 2 14	विघाती 6, 3
वात 4, 22	विप्रकर्ता 6, 59
वातोद्भूत 7, 35 . . .	विनक्षण 5, 23
	विचारः 1, 67
	विच्छेद 3, 8.
	विज्ञानम् 8 2

विशात 6 34
 विशेष 12, 27 8, 7
 विट् 11, 42 12, 2 12, 4
 वित्तम् 12, 46
 विद् 6, 70 8, 2
 विद्यमान 12, 56
 विद्या 5, 8
 विशुत् 9, 42
 विद्रवत् 3, 34
 विद्वान् 8, 2
 विधवा 4, 14
 विधि 5, 24 10, 2
 विधिवत् 3 39 12, 65
 विनिर्दिष्टा 10, 30
 विनिसृत 3, 14
 विन्ध्य 12, 73
 विपत्ति 3, 7 9, 47.
 विपन्न 3, 30 9, 39 9, 42
 विप्र 1, 46 59 2-2, 3 5, 7,
 13 3-3 4, 5, 6, 12
 20 23, 26 29 37 4-5
 6 9 5-5 10 11 12,
 6 9 13 21 22, 29 41, 42,
 63 64 65 70, 72, 74, 7,
 8 8-2 15, 18, 22 24
 41 9, 61 10-4 5, 17,
 38 11-1, 3 5, 7, 8, 11,
 18 14 16 20, 23, 24 44
 49 12-20, 21, 29, 39
 41, 42, 60, 61, 76

विप्रगृहम् 11, 19
 विप्रघ्न 1, 58
 विप्रमध्ये 12 57
 विमुद् 7, 32
 विभवम् 1, 49.
 विभाषितम् 1, 34
 विभु 1, 13
 विमुक्त 9 60
 विमोचनम् 9, 45
 विलिखितम् 5, 6
 विवर्जित 1, 52 10, 34 11, 15
 12 67
 विवाद 11, 53
 विवाह 3 28 12 25
 विशारद 1 3
 विशुद्धात्मा 12 71
 विशुद्धि 3, 3
 विशोषत 9 56 10 31
 विशोधनम् 7, 25
 विषम् 5, 10
 विष्णु 1, 20 1, 13
 विस्तर 1 18 1 19
 विस्तीर्ण 12, 70.
 विस्तता 6 1
 विस्मृत 1, 15
 विहीन 1, 52
 वीर 3, 35 3, 37
 वृक् 5, 1 5, 7 6, 4 11
 वृक्ष 1, 6 2, 10 9 36 11, 7

वृत्ति 1, 63 2, 7 12, 5	वेदम 6, 34 6, 40 11, 19 12,
वृद्ध 6 55 7, 35	72
वृन्तम् 5, 15	वेदमरुम् 9, 44
वृन्ताक 11, 9	वेदमदार 9, 41
वृन्ताकफलमशी 6, 10	वेदमभग 9, 43
वृष 2, 3 5, 9 6, 16 6, 41	वेदितम् 1, 54
9, 15 9, 47 12, 6 12, 49	वेदितशिरा 1, 59
वृषग 5, 17	वेदया 10, 14
वृषल 12, 32	वैकालिकम् 7, 17
वृषलमीत 12, 33	वैद्य 3, 21
वृषलीपति 7, 8	वैय्यात्रम् 11, 43
वृषलीसेवनम् 7, 8	वैद्य 1, 63 2, 14 3-2, 4, 45
वेग 7, 3	6-17, 18, 20, 29, 30, 50
वेणु 7, 28	10, 7 11-2, 12, 17, 26 45
वेणुजीविनी 6, 44	वैद्यकन्यका 11, 24
वेद 1-21, 46 67 3, 5 5, 3	वैद्यजा 7, 13
6 70-8 2,-12 21 12, 32	वैश्वदेव 1 39, 40, 41, 47, 51,
वेदकर्ता 1, 21	52 53
वेदखड्गधर 8, 26	वैद्यवृत्ति 1, 63
वेदपारग 1, 50 6 35 8, 7	वेदा 4 3 4, 6
वेदमातृ 5 1 8, 30	व्यक्त 10 28
वेदवान् 8, 11	व्यसनम् 7 36
वेदविद् 8, 22	व्यसनी 6, 53
वेदप्रतम् 8, 13,	व्याघ्र 6, 13 9 42
वेदाङ्गम् 8, 2 12	व्याध 2 9
वेदाङ्ग 6 70 8, 2	व्याधि 6, 53 7, 36 9, 50
वेदान्तवेदी 12, 61	व्याधित 2, 3 4, 16
वेदाभ्यासरतः 1 46	व्याभ्युपसृष्ट 9, 12.
	व्यापन 9, 46
	व्यापादिता 9, 49

व्याल 4, 33
 व्यालमाही 4, 33
 व्यास 1-1, 4, 5, 9, 11, 18
 व्रणहारम् 6, 48
 व्रणभङ्ग 9, 20
 व्रतम् 1, 42 4-17, 18, 31 5, 3
 6-32, 34, 59, 63 9-13,
 52, 53, 57, 58 10-21, 23
 40 12, 3

व्रतशेषम् 5, 4

श.

शकट 9, 7
 शकलम् 5, 21
 शक्तः 1, 51.
 शक्ति 2, 1 6, 31
 शक्तिपुत्र 1, 8
 शङ्कितम् 11, 4
 शङ्ख 1, 14 7, 26 4, 29
 शङ्खपुष्पी 10, 20
 शङ्खलिखित 1 24
 शणः 7, 29
 शतम् 1, 55 5, 15, 16 5, 17
 10 35 11, 20 12, 49
 12, 52 12, 63 12, 70

शतकम् 5, 16

शतपञ्चकम् 12, 81

शतपा 8, 5 8, 29

शत्रु 1, 53 3, 32.

शने 8, 19

शयनम् 2, 53 12 72

शय्या 1, 44

शर 3, 35

शरभ 6, 2

शरीरम् 6, 28 6, 57 10, 26.

शरीष 9, 43

शमि 5, 19

शर्वरी 12, 25.

शल्यक 6, 10

शवम् 3, 45

शवती 11, 35

शशादि 6, 5

शखम् 1, 61 9, 23 9, 24

शस्त्रपाणिः 1, 61

शाकुनिक 2, 9

शाण 7, 29

शाणवाल 9, 33

शानातप 1, 14

शाप 1, 27

शारिः 6, 4

शाषम् 3, 25

शाखम् 6, 70 12, 81

शिला 12, 16

शिखापर्वम् 9, 14

शिर 1, 54 5 16 6, 62 9, 83

12, 16 12, 64

शिष 6, 7

शिनुमारः 6, 10

शित्यकम् 2, 16

शिली 3, 21 6 16

शिश्रम् 5, 19 10, 10.	20, 21 8-24, 25. 10,
शीतः 8, 32	8 11-2, 3, 14, 15, 21,
शीलवती 8, 25	26, 27, 45 12, 30 12, 39.
शुक 6, 3.	शूद्रकन्या 11, 22 11, 28.
शुकट्विट् 11, 34.	शूद्रगृहम् 11, 20.
शुक्र 11, 33	शूद्रजा 7, 14.
शुक्रः 10, 2	शूद्रजातिः 1, 65.
शुचि 8, 11 3, 24 3, 25 5, 2	शूद्रभोजनम् 11, 18.
5, 7 5, 9 6, 23 6, 49	शूद्रवेदम् 11, 19
9, 58 12, 4 12, 17.	शूद्रसूतकम् 11, 17.
शुचिमत 11, 12	शूद्राक्षम् 11, 4 12, 35.
शुद्धः 4, 6 6, 41 8, 42 10, 35	शूद्राक्षभोजी 12, 37.
शुद्धता 7, 30.	शूद्राक्षरत्तपुष्टः 12, 34
शुद्धि 3, 1 3, 9 6-26, 39, 72,	शूद्री 7, 15 12, 36.
75 7-1, 10, 27, 28, 30,	शूद्रोच्छिष्टम् 7, 24.
38 9, 23 10-1, 6, 11, 22	शून्यम् 8, 17
11, 17 12-5, 8, 78.	शूर 3, 32 3, 36.
शुद्धघर्षम् 4, 13 12, 3	शूर्पम् 7, 20.
शुनी 4, 16	शेष 1, 34. 6, 45 11, 7
शुभकर्मा 3, 41	शोणितम् 1, 2 6, 48 11, 54.
शुभकारकम् 12, 51	शोधनम् 10, 39 11, 56
शुष्काक्षम् 11, 19	शौचम् 3, 10 3, 45
शृङ्गम् 5, 2 7, 26	शौचाचारः 1, 2 7, 38.
शृङ्गभङ्गः 9, 17 9, 19.	श्मशानम् 8, 22.
शृङ्गोदकस्नानम् 5, 2	श्मश्रु 9, 14
शृत 6, 68	श्येन 6, 5
शूद्रः 1-64, 65, 66. 67, 2-14	श्रवणम् 9, 37 12, 19
3-2, 4, 46, 48 6-76,	श्राद्धम् 3, 13
18, 20, 29, 30, 31, 51 7-	

भान्त 1, 41 2, 3 6, 53 12 58
 भुत 1, 12 1, 15
 भुतम् 6, 68.1, 48
 भुति 1, 3 1, 20 6, 71
 भृत्यर्थ 1, 15.
 भ्रोत्रम् 5, 21.
 भ्रोत्रिय 3, 21 12, 51.
 शोक 12, 81
 श्वाक 5, 10 6 21 6, 22
 11 14 11, 27
 श्वाकी 10-5, 8
 श्योनि 12.-38, 56
 श्वा 5-1, 2, 3 4 5, 6, 7, 9
 6-67 68, 69 71 -
 20, 23 11, 41
 श्वानघातक 6 11
 श्वेतम् 11, 9 11, 29

प

पद् 3, 9 3, 45 5, 18 9, 31
 पद्कर्म 1, 39 2, 2
 पद्कर्मनिरता 2 2
 पद्कर्माभिरत 1, 39
 पद्पलम् 4, 8
 पद्शतम् 5, 15
 पद्द्वित् 3, 26
 पद्भाग 2, 12
 पद् 4, 27 8, 18

पण्डवार्जित 2, 4
 पण्मास 4, 13 7, 25 9, 13
 पष्टि 4, 2
 पष्ट 3, 9 3, 16 4, 12.

स.

सयोग 4, 28 8, 10
 सरक्षणम् 9, 1.
 सवत्सर 1, 27 2, 8
 सर्वत 1, 13
 सविशन्ती 8, 34
 सशय 4, 15 8, 42 10 13
 11, 6 11 23 11, 24
 सस्कार 8 19 11, 22 13, 2.
 3, 14 5, 14
 संस्कृत 11, 22 11, 24
 संस्थित 3, 17
 ससृष्ट 6, 26 7, 22 7, 23 12,
 2 6, 73
 सकृत् 6, 22
 सगोत्र 3, 11 10 13
 सङ्कटम् 9, 37
 सङ्कर 3 24 11, 55
 सङ्क्रान्ति 12, 25
 सङ्ख्या 4, 13 12, 63
 सङ्गम 5, 2 9, 56
 सङ्गोपनम् 9 27
 सङ्ग्रह 12, 31
 सङ्ग्राम 9 41 3, 39.

सङ्ग्रामदेशः 3, 30.	सपिण्डः 5, 11.
सञ्चेतनः 9, 16.	सपुत्रः 12, 73.
सञ्चैतम् 3, 43. 6, 24. 12, 55.	सप्त 9, 11. 9, 59.
सजातिः 4, 19.	सप्तजन्मा 9, 60, 12, 38.
सञ्चयः 12, 70.	सप्तपलम् 11, 31.
संचारः 9, 28.	सप्तमः 3, 9. 4, 12.
सञ्चितः 12, 70.	सप्तवारः 11, 81.
सततम् 9, 58. 9, 61. 11, 49.	संवाद्यः 12, 15.
सतता 7, 35.	समा 1, 8.
सत्यम् 1, 30.	समः 2, 7. 4, 10
सत्यवतीसुतः 1, 2.	समन्वितः 3, 5. 10, 29.
सत्तपुतः 3, 22.	समभागी 2, 10.
सत्री 12, 47.	समरम् 10, 16.
सदा 10, 16.	समर्थः 7, 37. 8, 11.
सदाचारः 1, 20. 12, 61.	समाचारः 1, 35.
सद्गतगुणवादी 8, 9.	समादिष्टः 12, 70.
सद्यः 3, 11. 3, 41. 3, 10. 3, 20.	समायुक्तम् 12, 81.
5, 9	समुत्पन्नः 11, 23. 11, 22.
सद्यःशौचः 3, 21, 3, 10. 3, 41.	समुद्दिष्टः 11, 39. 10, 30.
सनातनः 2, 15. 3, 48.	समुद्भूतः 11, 24.
सन्तत 7, 35.	समुद्रः 9, 5. 12, 71.
सन्तुष्टद्वयः 1, 10.	समुद्रगा 3, 47. 12, 75.
सन्ध्या 1, 39. 3, 6. 6, 4. 10, 40.	समुद्रदर्शनम् 5, 2
12, 32.	समुद्रसेतुगमनम् 12, 66.
सन्ध्यापास्तिः 8, 3.	समुपस्थितः 11, 55.
सन्धिधिः 4, 15. 11, 33. 12, 55.	समेतः 3, 4. 8, 20. 9, 48.
सन्निभः 1, 3.	
सङ्ग्रस्तः 3, 10. 3, 33.	
सपत्न्याशः 9, 10.	

सम्पर्कः 3, 19. 3, 20. 3, 26.	सर्वशः 11, 44. .
3, 27. 6, 43. 10, 17.	सर्वशास्त्रम् 9, 51.
12, 35.	सर्वसङ्गमः 1, 40. 1, 53.
सम्पादितम् 6, 61.	सलिलम् 6, 25. 6, 73
सम्पूर्णम् 4, 2. 6, 64.	सलिलार्थी 12, 12.
सम्पूर्णसर्वाङ्गः 9, 21. 9, 22.	सवनस्थः 12, 74.
सम्प्रणीतः 8, 22.	सवासा 12, 28.
सम्प्राप्तः 1, 40. 1, 44. 1, 47.	सव्रतः 3, 22. 5, 4. 5, 5.
1, 53.	सव्रती 1, 46
सम्भवः 6, 48.	सशिखम् 8, 31. 9, 14. 10, 6.
सम्भाषः 12, 19. 12, 79.	10, 19 12, 7.
सम्भाषणम् 1, 26.	सशिष्यः 1, 3.
सम्भारः 10, 37.	सहभृत्यः 12, 73
सम्मितः 10, 18.	सहभोजनम् 11, 7. 12, 79.
सम्मिश्रम् 6, 47.	सहस्रम् 1, 55. 3, 36 4, 2. 11, 17.
सरित् 12, 20.	11, 18. 12, 65 1, 46.
सर्पः 6, 9 9, 42.	सहस्रगुणितम् 8, 15
सर्पिः 4, 7. 4, 8. 6, 36. 6, 37.	सहस्रशः 8, 4. 8, 7.
6, 40 6, 49. 10, 27. 11, 28.	सहित 2, 2. 4, 6 12, 76.
सर्वः 2, 9 12, 8. 1, 5. 1, 65. 4,	सागरः 12, 69. 12, 71.
18. 3, 25. 4, 25. 6, 8.	सागरोपमः 1, 50
सर्वकर्मबहिष्कृतः 12, 46.	सातपथ्यम् 12, 11.
सर्वतत्त्वज्ञः 1, 4.	साधारणः 1, 17. 2, 11.
सर्वदेवमयः 1, 42. 6, 63. 1, 48.	साधुः 6, 61.
सर्वपापम् 2, 11. 2, 13. 12, 81	साध्याचारा 7, 17.
सर्वप्रयत्न 3, 27.	सान्तपनम् 4, 11. 6, 28. 6, 29.
सर्वप्राणि 8, 34.	9, 24. 9, 25. 10, 24
सर्वभक्षः 8, 22.	10, 27. 10, 28. 11, 8.
सर्वभक्षकः 8, 22.	सापन्नः 4, 28.
	साम 11, 18.

- सामर्थ्यम् 1, 31.
 सायम् 9, 27.
 सारसः 6, 2.
 सार्धकामिकी 1, 56.
 सावित्री 6, 22, 8, 3.
 सिद्धः 1, 7.
 सिद्धिः 12, 44.
 सिंहः 6, 13.
 सीसम् 7, 25.
 सुक्षेत्रम् 1, 57, 1, 47.
 सुखासीनः 1, 8.
 सुगुप्तांग 9, 32.
 सुतः 1, 4, 4, 24, 10, 30.
 11, 23.
 सुनर्दः 2, 4.
 सुपात्रम् 1, 57, 1, 47.
 सुप्रः 6, 23, 12, 18.
 सुबुद्धिमान् 12, 45.
 सुमणिः 12, 48.
 सुयुद्धम् 3, 37.
 सुरः 9, 57.
 सुरा 7, 22, 7, 28, 10, 62, 12, 2
 12, 76.
 सुराङ्गना 3, 38.
 सुराणाम् 12, 76.
 सुराभात्रम् 7, 28.
 सुवर्णम् 4, 13, 6, 50, 6, 73.
 7, 10, 10, 20, 12, 77.
 सुवर्णोदकम् 6, 73.
 सुव्रती 1, 49.
 सुस्थागतम् 1, 10.
 सूक्ष्मः 1-18, 19.
 सूकरः 12, 38, 4, 16, 10, 14.
 सूकरी 4, 16, 10, 14.
 सूतकम् 3-7, 8, 15, 16, 19, 20,
 22, 25, 26, 11-16, 17,
 12, 37.
 सूतकाद्यम् 11, 4.
 सूतकी 3, 6.
 सूतिकम् 12, 54.
 सूतिका 7, 10.
 सूत्रम् 9, 59.
 सूर्यः 7, 9, 12, 21, 12, 55.
 सूर्यमण्डलभेदी 3, 31.
 सुगलः 5, 1, 11, 41.
 सेतुः 12, 71.
 सेतुबन्धः 12, 66, 12, 73.
 सेवा 1, 28.
 सेवादानम् 1, 29.
 सैन्यम् 1, 61, 3, 34.
 सेंहम् 11, 43.
 सोमः 5, 8, 7, 33, 11, 39, 12, 21,
 12, 24.
 सोममहः 12, 30.
 सोमपानम् 8, 39, 12, 31.
 सोममार्गः 7, 10.
 सोमविक्रयी 12, 28.
 सौप्रतीकम् 11, 42.
 सौवर्णभाजनम् 7, 26.
 स्खलनम् 12, 64.
 स्तम्भनम् 9, 5.

स्तुति 1, 9	स्मृति 1, 3 1, 20 6, 11
स्त्री 1, 30 4, 1 4, 33 6, 16	विद् 6, 71
7-9, 16, 18, 35 8, 18	स्रवन् 9 39
9-55, 57, 61 12, 74	स्त्राय 3 16
स्थलस्थ 12, 17.	स्वकम् 8, 2 10, 17
स्थानम् 3, 33 1, 54.	स्वकर्म 11 15
स्थित 8, 9 1, 32 4, 31 3, 15	स्वकर्मरत 8 2
स्थिराङ्ग 2, 4	स्वकार्यम् 9 41
स्थूल 1-18, 19 9, 10	स्वतत्र 5, 13
ज्ञात 5, 8 7, 15 8, 13 12, 11.	स्वदेहादि 7 36
ज्ञातका 2, 5	स्वधर्म 9 61
ज्ञानम् 1, 39 2, 4 6, 21 6, 63	स्वमन्त्र 5 13
7, 11 7, 19 7, 20 7, 21	स्वय 2, 6 11, 18 12, 77
9, 57 10, 40 12 1 9	स्वयङ्कटम् 2 6
10, 11, 23 23, 27, 29, 30,	स्वर्ग 1 31, 32 5 22
31, 53, 55, 63	स्वर्गकाम्य 12 82.
स्तुपा 10, 12	स्वर्गपी 3, 37
खेहम् 7, 32 7, 33 6, 74 6,	स्वर्गसंक्रम 1, 40
75 11, 19	स्वरूपत 1 18
खेह 1, 11 4, 1 6, 56 11, 13	स्वल्पम् 6 72
खेहाभ्यङ्ग 9, 20	स्वल्पनिष्कृति 8 23
स्पर्श 7, 21	स्वयृत्तिपरितुष्ट 8 14
स्पर्शनम् 1, 26 6, 21	स्वशक्ति 8 32
स्पृशन् 7, 10 7, 31.	स्वप्ता 10 10
स्मरणम् 6, 23	स्वमुता 10 9
स्मृतम् 9 15, 55 10 22, 12	स्वस्त्री 10 16.
10, 20 1 13, 24 6 56	स्वस्थ 6 52, 53 7 32
70 8, 26 12 32 3, 18,	स्वागतम् 1 31
5, 24 4 21 6, 56 8, 26	स्वामि 5, 13
9, 75	